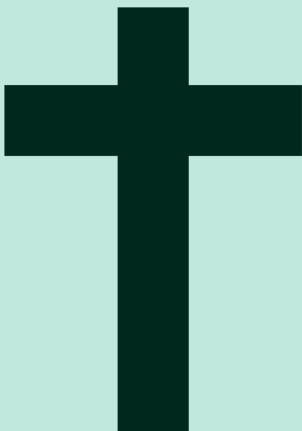

Pop Hagä Do Panyyg
Hanäm Do Hahỹỹh

The New Testament in the Nadëb language of Brazil

(BR:mbj:Nadëb)

Pop Hagä Do Panyyg Hanäm Do Hahÿÿh
The New Testament in the Nadëb language of Brazil
(BR:mbj:Nadëb)

O Novo Testamento na língua Nadëb do Brasil

copyright © 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nadëb (Nadëb)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Copyright Information

© 2011, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Nadëb

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
c5681c4e-55f8-5b64-badf-af07c5e28afc

Contents

FRT	1
Matew	3
Maah-Ko	81
Rukas	127
Jowāw	206
Atos	262
Roma	333
1 Korīn	367
2 Korīn	396
Garata	416
Epeso	428
Pirip	439
Korosa	447
1 Tesaronika	455
2 Tesaronika	462
1 Tsimoot	466
2 Tsimoot	475
Tiit	481
Piremon	485
Eberew	487
Tsijaag	512
1 Peed	520
2 Peed	529
1 Jowāw	535
2 Jowāw	543
3 Jowāw	544
Judas	545
Apokarip	548

P'op Hagä Do Panyyg Hanäm Do Hahÿÿh O Novo Testamento na Língua Nadëb

SOCIEDADE BÍBLICA DO BRASIL

2011

As ilustrações nas páginas ... são usadas com a permissão da © 1978 David C. Cook Publishing Co.

As ilustrações por Horace Knowles nas páginas ... são usadas com a permissão da © The British & Foreign Bible Society, 1954, 1967, 1972, 1995.

As ilustrações por Louise Bass nas páginas ... são usadas com a permissão da © The British & Foreign Bible Society, 1994.

As ilustrações por Horace Knowles acréscimos e correções feitos por Louise Bass nas páginas ... são usadas com a permissão da © The British & Foreign Bible Society, 1994.

As ilustrações coloridas são usadas com a permissão da © International Bible Society.

O Novo Testamento na língua nadëb Brasil 2011

Primeira edição 2011 5C

Publicado pela Sociedade Bíblica do Brasil

© 2011, Sociedade Bíblica do Brasil

P'op Hagä Do Panyyg Ky N'aa Hahÿÿh

Hahÿÿ hä takerii däk papuuj Isaraéw buuj sa hä P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo. Hahÿ takerih do pooj jé, hajông ta baab pooj jé P'op Hagä Do kaner'ood wät paa Isaraéw buuj sa sii. Ti noo gó tan'oo däk paa sa hä ta ky n'aa jaw'yyk doo. Tan'oo däk sa hä na-ääj hē hajông baad hadoo do ta kyyh, ta ky n'aa rod rerii bong doo. Potugees kyy me ji maneëenh tii “Antigo Testamento”. P'ooj ub sa sii kaner'ood däk doo, tahanäng pé tii. Ta tii hä P'op Hagä Do ky n'aa enooh ta tyw n'aa papuuj heh'äät ta wē. Ta tii hä P'op Hagä Do ky n'aa enooh paa Isaraéw buuj sa h'yyb tym dēeb, sahōnh hē badäk hahÿÿ hä habong do sa h'yyb tym dēeb. Jesus, P'op Hagä Do T'aah badäk hahÿÿ hēnh tamejō hyng do né hē ta ti ji h'yyb tym dēeb. P'op Hagä Do asēew hōm do tii.

Tah'yyb däng do tii. Gereg kyy me ramanēēnh P'op Hagä Do h'yyb däng doo, Kristo. Jesus né ti Kristo. Ta hyb n'aa ji hajaa hÿÿ kã P'op Hagä Do wē ji nu dēē kã. Ta hyb n'aa na-ääj hē tahajaa baad ji bawät ji da hadoo do wē.

“Papuuj P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo” ji maneëenh Jesus ky n'aa.

Potugees kyy me ji maneëenh “Novo Testamento”.

Pooj jé paa hahÿ raberii däk Gereg kyy me. Dooh wäd ta ti ma kahé bäh kerii wät do paah. P'ooj ub karejä jēng tii. Ti hadoo né hē, p'ooj ub tabahup nã bã hajông paa rerii bong ta hä kerih doo. Tii d' rabadoo had'yyt hē tanahēej jēng hyb n'aa. Gereg kyy me na-ääj hē raberih ta tii. Da hē ti anäng nã

hajông ta ti hedoo doo. Séd gó raberii paawã, ta ti mahang pawóp its rerih nã ta see pé noo gó ta bod its hajong do wób ranerih doo. Ta ti hedoo do bod kerii däk na-ääj hē Nadëb kyy me hahÿ ta heen n'aa kadakē: []. Ta ti hedoo do seeh Matew 17.21. Hahÿ mo n'aa me takerii däk tii: [21 –Jāam hē P'op

Hagä Do hä ji ky n'aa etsēē doo me, ji noo kanawa doo me, ta ti hadoo pé karap'aar h'yyb nesaa do banyyh –näng mäh.]

Ta see pé noo gó ti anäng ta ky n'aa, baad ji maa napäh hyb n'aa tahanäng péh. Ta ti hedoo do ky n'aa takerii däk ta yt hä. Dooh P'op Hagä Do kyyh bód

tado bã tii. Kerih do nedëed is do ta heen n'aa. Ta tii bã na-ããj hẽ ji tametëeh nyy bã ji baw'yyt P'op Hagä Do kyyh p'ooj ub kerih doo. Ta ti hedoo do seeh ji aw'yyt Matew 1.21 hã. Hahỹ mo n'aa me ta yt hã takerii däk: **1** 1.21 Jawéh ji ted'ëep, tahanäng pé ti Jesus.

Matew

Jesus ky n'aa hanäm do Matew erii wät do hahÿh

Jesus wahë makû sa häd ketsén do hahÿh

¹ Jesus Kristo, Dawi panaa, Abaraãm panaa. Hahÿ ta wahë makû sa häd heen n'aa kerih doo:

² Abaraãm t'aah, Isak.

Isak t'aah, Jakóh.

Jakóh taah, Judah, ta hÿÿj daheeh.

³ Judah t'aah, Peres.

Peres taah, Eserôm Serah daheeh. Tamar mä sa ÿÿn makû häd.

Eserôm t'aah, Räm.

⁴ Räm t'aah, Aminadab.

Aminadab t'aah, Nasôm.

Nasôm t'aah, Saramon.

⁵ Saramon t'aah, Buwas. Buwas ÿÿn Rahab häd näng doo.

Buwas t'aah, Obed. Obed ÿÿn mä Rut häd näng doo.

Obed t'aah, Jesé.

⁶ Jesé t'aah kä, Dawi, ër wahë makû sa wahë n'aa paah.

Dawi t'aah, Saromäw. Saromäw ÿÿn Urija häd näng do ÿÿm paah.

⁷ Saromäw t'aah, Reboäm.

Reboäm t'aah, Abijah.

Abijah t'aah, Asah.

⁸ Asah t'aah, Josapa.

Josapa t'aah, Joräw.

Joräw panaa seeh, Usijah.

⁹ Usijah t'aah, Jotäw.

Jotäw t'aah, Akas.

Akas t'aah, Esekijah.

¹⁰ Esekijah t'aah, Manaséh.

Manaséh t'aah, Amom.

Amom t'aah, Josijah.

¹¹ Josijah panaa kä, Jekonija, ta hÿÿj daheeh. Babirön buuj, Judah buuj majÿ, sa häj n'aa hënh Judah buuj ramahüüm noo gó Jekonija rababok.

¹² Babirön häj n'aa bä rabaj'eenh do jawén paa bä henäk do hahÿ Jesus wahë makû sa häd: Jekonija t'aah, Saratijéw.

Saratijéw t'aah, Sorobab.

¹³ Sorobab t'aah, Abijuh.

Abijuh t'aah, Erijakîm.

Erijakîm t'aah, Asor.

¹⁴ Asor t'aah, Sadok.

Sadok t'aah, Akîh.

Akîh t'aah, Erijud.

¹⁵ Erijud t'aah, Erejasa.

Erejasa t'aah, Matän.

Matän t'aah, Jakóh.

¹⁶ Jakóh t'aah, Joséh kä. Marija häd näng do patug ti Joséh. Marija t'aah kä, Jesus, ramaneëenh do Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo.

17 14 Jesus wahë makû sa häd ketsén do Abaraãm du doo bä naa, Dawi bä kä tagadäk. 14 sa häd ketsén do Dawi häd bä naa, Judah buuj Babirôn häj n'aa hënh ramahüüm bä kä. 14 kä m' Jesus Kristo* wahë makû sa häd ketsén do Babirôn häj n'aa hënh rabeboo nä do jawén paa bä naa, Kristo benäng bä kä.

Jesus benäng do panyyg n'aa hahÿÿh

18 Hahÿÿ da Jesus Kristo benäng do ky n'aa. Jesus ÿÿn pan'aa Marija häd näng doo. Joséh gatëë do pan'aa m' ti Marija. Ti m' Marija beta däk, dooh Joséh awäd bä ta wë. Marija wén eta däk, P'op Hagä Do Sahee hejój hyb n'aa.

19 Baad ub, P'op Hagä Do karën doo da Joséh, ta patug pan'aa bawät. Ti hyb n'aa m' dooh takarën bä Marija taky n'aa tapa bä hajök do sa matym gó. Dooh takarën bä Marija tanu meby bä ta wób sa hã.† Ti hyb n'aa tahyb n'aa newë däk, ta h'yyb gó, Marija tamejō hōm taganat'ëë wät hyb n'aa. Dooh m' takarën bä ta wób tamaher'ood bä.

20 Ti m', ta ti tahyb n'aa newë däk do jawén paa bä Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ääs kas'ee wät ta hä ta s'ëë gó. Ti m' ta s'ëë gó ääs ky hadoo ta hä. Hahÿÿ da ta kyyh:

—Joséh, Dawi panaa, —näng mäh —mahyb n'aa p'eed manäh. Magat'ëë né hë Marija. Ajän ta wog gó hasuun doo, P'op Hagä Do Sahee hejój hanaa.

21 Aj'yÿ da ta t'aah. Mahäd n'oo da Jesus,‡ P'op Hagä Do karapee tabed'ëëp hyb n'aa da nesaa do ramoo bok do mahãnh —näng mä ääs kyyh Joséh hä.

22 Sahōnh hë tii d' tawén hadoo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kyyh ta ky n'aa rod Isajas häd näng do erii wät do paa kaja däk hyb n'aa. Hahÿÿ da taky däng do paah:

23 “Etaah da maruus aj'yÿ manepäh nä doo. Enyy däk da aj'yÿ ta t'aah. Ramaneëënh da ta häd Imanuéw”,§ näng mäh. “Ër mahang P'op Hagä Do bawät”, tahanäng pé ti Imanuéw.

24 Ti m' Joséh ty gawëëj däk bä, ääs mejüü doo da né hë taky daheeh. Marija tagat'ëë däg kån.

25 Tagat'ëë däk né hë, dooh ta wë tawäd bä Marija t'aah nenäng nä bä. Ti m' Marija t'aah banäng do jawén paa bä Joséh häd n'oo däk mä Jesus.

2

Sagōōh ky n'aa ma kamahet'ëëk do Jesus henäng do resoos do panyyg n'aa hahÿÿh

1 Ti m' panang Berënh häd näng doo bä, Judah häj n'aa bä Jesus benäng sa wahë n'aa Eróts häd näng do bag'ääs noo gó. Tabenäng do jawén paa bä ajyy tak'ëp ma kamet'ëëk doo, sagōōh ky n'aa ma kamahet'ëëk do kaj'aa Jerusarënh bä. Sa häj n'aa papÿÿj hana hënh rahana.

2 Ti m' rakajaa bä kä rabeaanh:

—Nyy bä tabadäg däk Judah buuj sa wahë n'aa nag'aap hë henäng doo? —näk mäh. —Äã hapäh sagōōh tabenyy däk do heen n'aa. Papÿÿj nu ganny hënh tahana. Äã wén na bë wahë n'aa nag'aap hë henäng do äã weh'ëeh hyb n'aa —näk mä sagōōh ky n'aa ma kamahet'ëëk do sa kyyh.

* 1:17 Ji h'yyb tym dëëb, p'ooj ub Judah buuj hä P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ramaneëënh **Mesijas** . Gereg kyy me ramaneëënh **Kristo** . “**P'op Hagä Do h'yyb däng doo**”, tahanäng pé m' ti. † 1:19 Aj'yÿ see sii Marija beta däk Joséh ed'oo. Ti hadoo né hë, dooh takarën bä taher'ood bä ta wób sa hä Marija eta däk doo, Marija tanu maneb'ÿÿh hyb n'aa. ‡ 1:21 Jawéh ji ted'ëëp, tahanäng pé ti Jesus.

§ 1:23 Isajas 7.14

³ Ti m' tak'ëp mä Judah buuj sa wahë n'aa Eróts häd näng do hyb n'aa tón mä taky n'aa napäh bä sagõõh ky n'aa ma kamahet'ëek do raher'oot doo. Sahõnh hë Jerusarënh panang buuj na-ãäj hë m' rahyb n'aa tón mäh.*

⁴ Ti m' Eróts mejüü ranaëenh hyb n'aa ta wë sahõnh hë Judah buuj sa rod n'aa P'op Hagä Do wë wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yik do ma mehetëk do na-ãäj hë. Ti m' tabeaanh mä sa hã nyy bä P'op Hagä Do kyy kerih do ky däng Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do benäng doo.

⁵ Ti m' raky hadoo:

—Berënh panang bä, Judah häj n'aa bä tabenäng da —näk mäh. —Hahÿÿ da P'op Hagä Do ky n'aa rod see erii wät paa ta ti ky n'aa —näk mäh:

⁶ “Panang Berënh, Judah häj n'aa bä badäk doo,

õm ky n'aa netsëeh do nado panang ky n'aa etsëeh do sa mahang, Judah häj n'aa bä.

Ky n'aa etsëeh da õm, a babuuj mahang ganyyh do hyb n'aa ta bagä n'aa, Isaraëw buuj, karapé haa h'yyb mahüüm doo.”†

—Tii d' né hë P'op Hagä Do kyyh, ta ky n'aa rod see erih do paah —näk mä Mosees ky n'aa jaw'yik do ma mehetëk do sa kyyh Eróts hã.

⁷ Ti m' Eróts mejüü rabats'yyt ta wë kejën doo gó sagõõh ky n'aa ma kamahet'ëek doo. Ti m' tabeaanh mä sa hã ny noo gó ti sagõõh ganyyh. Ti m' rabaher'oot ta hã.

⁸ Ti m' Eróts mejüü mä Berënh hënh rabahõm hyb n'aa. Ti m' ky ken'yym doo gó m' taky hadoo sa hã:

—Bë ahõm, baad bë esóts karapee —näng mäh. —Karapee bë awyyd bä, nayyw hë ÿ karën ÿ bë maher'ood, karapee ÿ weh'ëeh hyb n'aa bë nemuun —näng mä Eróts kyyh.

⁹ Ti m' sa hã Eróts maher'oot do jawén paa bä, ratsyym kasog kån mäh. P'aa hënh mä sagõõh rabahapäh ënh ramahõm me. Sa pooj é m' sagõõh bahõm. Ti m' sagõõh bayyw kä kån tób karapee t'aah yt sooh do pong jó.

¹⁰ Tak'ëp mä ratsebee bong sagõõh rabahapäh bä kä.

¹¹ Ti m' tób gó rabajëë p'ëë hä kä rabawyyd kån mä karapee Marija moo gó kä. Ti m' rabehyy b'ëeh tüü sa taron nu paa me karapee t'aah wë. Ti m' rawehëë kån ta hã. Ti m' raban'oo däk ta hã ta matym n'aa tak'ëp hanãm doo, ky n'aa gebah doo. K'ãäts tég gabarëeh do s'ëëb, b'aa tæg buu benyym do s'ëëb in-sijëen häd näng doo, b'aa tæg buu benyym do s'ëëb miir häd näng do raban'oo kån ta matym n'aa.

¹² Ti m' sa s'ëë gó kä P'op Hagä Do maher'oot ranabaaj hõm hyb n'aa Eróts magä doo me, Eróts ramanaher'oot hyb n'aa. Ti m' ta tyw n'aa see me m' rababaaj hõm kån sa häj n'aa hënh.

Esit häj n'aa hënh Joséh rakejën hõm do panyyg n'aa hahÿÿh

¹³ Ti m' sagõõh ma kamahet'ëek do ratsyym kasok do jawén paa bä, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ãäs kasee mä Joséh hã ta s'ëë gó. Ti m' ta s'ëë gó taky hadoo ta hã:

—As'ëëg g'ëed! —näng mäh. —Mamahüüm wäd karapee t'aah ta ÿÿn daheeh Esit häj n'aa hënh, t'ii hënh bë kejën hõm hyb n'aa. Eróts mejüü da resoos karapee t'aah tadaj'ëep hyb n'aa. Ti hyb n'aa da Esit bä bë ayyw dó, õm ÿ maher'oot bä kä da mabana —näng mä ãäs kyyh Joséh hã.

* **2:3** Eróts wén hyb n'aa tón, dooh takarën bä ta see bag'ãäs doo. Ta mab hë takarën tabag'ãäs. Panang buuj rawén hyb n'aa tón na-ãäj hë Eróts hã rah'yy genäh do hyb n'aa. Rahapäh ti tak'ëp da nesaa do tamoo wät da karapee henäng do hã, taky n'aa napäh do hyb n'aa. † **2:6** Mika 5.2

¹⁴ Ti m' nawayw hē Joséh ty gawëej dāk. Ti m' atsēm né hē Joséh bado dāk karapee t'aah, ti m' karapee ȳyn daheeh ratsyym kasog kân Esit hēnh hah'ūum doo.

¹⁵ Ti m' Esit hāj n'aa bā rabajeej kân Eróts bedēp nā bā. Tii d' tawén hadoo P'op Hagā Do kyyh ta ky n'aa rod see her'oot do paa kaja dāk hyb n'aa. Hahȳy d' mā P'op Hagā Do kyyh ta ky n'aa rod erih do paah: “Ȳ naëej wāt tah ȳy, Esit bā naa tabanyyh hyb n'aa”, † nāng kerih do hā.

¹⁶ Ti m' Eróts h'yy kadaw'uuh sagōōh ky n'aa ma kamahet'ëek do rawadii doo. Ti hyb n'aa tak'ēp mā takawajāān. Ti m' tamejūū mā radej'ëep hyb n'aa Berēnh panang bā, panang nedaa bā na-āāj hē, sahōnh hē karepé ajyy pawóp hē ta baab n'aa hedo padëek doo, ti yd jé ta baab n'aa hedoo do na-āāj hē. Tii d' tawén d'oo, pawóp dāg mā ta baab sagōōh ky n'aa ma kamahet'ëek do pooj jé rabahapāh sagōōh karapee henāng do heen n'aa ganyyh doo. §

¹⁷ Tii d' né kā m' kaja dāk P'op Hagā Do kyyh ta ky n'aa rod Jeremiij hād nāng do erih do paa kā. Hahȳy da paa m' ta kyyh:

¹⁸ “Panang Rama** hād nāng doo bā naa maa enā tak'ēp ha'oot doo. Tak'ēp h'yy kat'oon do sa kyyh ji maa napāh da. Rakéw panaa kyyh né hē tii, sa taah p'āā 'oot doo. Dooch wād sa taah. Ti hyb n'aa dooh rakarēn bā ta wób rah'yib enāw bā sa hā”, †† nāng kerih doo.

Joséh rababaaj nā do panyyg n'aa hahȳy

¹⁹ Ti m' Eróts dajēp do jawén paa bā, ta s'ëē gó m' āās kas'ee wāt Joséh hā.

²⁰ Hahȳy da āās kyyh ta hā:

—As'ëeg g'ëed! —nāng mäh. —Mamabaj hōm karapee t'aah ta ȳyn daheeh Isaraéw hāj n'aa hēnh kā. Dejēp karapee majīī —nāng mäh.

²¹ Ti m' Joséh bas'ëeg gëēt mäh, tado dāk karapee t'aah, ti m' karapee ȳyn daheeh ratsyym kasog kân Isaraéw hāj n'aa hēnh hah'ūum doo.

²² Ti m' Joséh ky n'aa napāh bā Akeraw hād nāng do bag'āās mā Judah hāj n'aa ‡ bā ta yb jawén buuj, eŷym mā t'īī hēnh tahōm bā kā. Ti m' ta s'ëē see gó P'op Hagā Do āās maher'oot mā t'īī hēnh tanahōm hyb n'aa. Ti hyb n'aa kā m' Isaraéw hāj n'aa bód Garirej hād nāng doo hēnh mā tabahōm kân.

²³ Ta tii bā, panang Nasaréh hād nāng do bā rabajeej kân. Tii b' mā kaja kân hahȳ P'op Hagā Do ky n'aa rod raheer'oot do paa P'op Hagā Do ky dāng do ky n'aa hā: “Ramaneëēnh da Nasaréh buuj”, nāk paa sa kyyh.

3

Jowāw nu gahem'uun do panyyg n'aa hahȳy

¹ Ti m' ta see pé noo gó, nu gemuun do paah, Jowāw hād nāng do bahōm kân Judah hāj n'aa bā tabanawāng hēnh. T'īī hēnh mā tamaher'oot maa new'ëē do sa hā P'op Hagā Do kyyh.

² Hahȳy d' mā ta kyyh:

—Eadaa dāk hŷ pong jé hawāt do ji tabag'āās doo. Ti hyb n'aa bē eréd hōm nesaa doo, P'op Hagā Do wē bē h'yy kawareem hyb n'aa —nāng mā Jowāw kyyh.

‡ 2:15 Osejas 11.1 § 2:16 Tii d' sagōōh ky n'aa ma kamahet'ëek do raheer'oot paa ta hā. ** 2:18 Berēnh nedaa bā ti panang Rama hād nāng doo. Ti hyb n'aa ta tii bā na-āāj hē sa taah rap'āā oot, Jeremiij ky dāng doo da né hē. †† 2:18 Jeremiij 31.15 ‡ 2:22 Judah hāj n'aa, Isaraéw hāj n'aa bód né hē.

³ Jowāw né hē ti aj'yy ta ky n'aa P'op Hagä Do ky n'aa rod Isajas häd näng do her'oot do paa hahÿ tabaheer'oot noo gó:

“Hahÿ da tabanawäng bä her'oot do kyyh:

Bē tyw n'aa bak'ood däg da Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo.

Baad ub da bē tyw n'aa daj'aah”, * näng mä takerii däk do hä.

⁴ Jowāw saroor mä kameer wii s'ëëb, ta pan'aa. Ta baa wyd paa m', ta byyh. Sabakar paa m' tawëh ta tä, mabaa bëëh paa m' ta waa.

⁵ Ti m' hajök Jerusarënh babuj n'aa, Judah häj n'aa buuj, tamii Joradän nabyy me habong do na-ääj né hē m' rabahöm Jowāw wë.

⁶ Nesaa do rakawoom bä, Jowāw nu gemuun höm tamii Joradän häd näng doo me.

⁷ Ti m' hajök Pariséw ramaneëënh doo, hajök Saduséw ramaneëënh do na-ääj hē ta wë, tanu gemuun doo bä rabana Jowāw bahapäh bä, taky hadoo mä sa hä:

—Aw'yy p'yy näng do taah hadoo bëëh! —näng mäh. —Nyy da bē ed'oo bē kejën nesaa do bē hä P'op Hagä Do banoo do mahänh? J'ooj madäk doo me bē ed'oo bē nu kemuun nesaa do mahänh?

⁸ Taw'ääts hē pooj jé bē metäh te hub tado bä nesaa do bē eréd höm bä. Bē metäh hanäm do bē moo bok do hä.

⁹ Bē daab yb manä Abaraäm panaa bē hanäk do hä. Bē edoo manäh: “Ää P'op Hagä Do gadoo Abaraäm panaa ää bahadoo do hyb n'aa.” P'op Hagä Do karën bä tahajaa hahÿ pä tawareem bä, Abaraäm panaa rado padäg bä —näng mäh.

¹⁰ —Eada däk h'yy kawanereem do P'op Hagä Do ky n'aa etyy doo. Aj'yy myym joom kóm pa tadahëë däk do tabagëëm hyb n'aa hadoo tü. Sahönh hē joom tëëg neaak do tagëëw jat da, ti tabaju höm da —näng mä Jowāw kyyh.

¹¹ Ti m' Jowāw ky hadoo ënh:

—ÿ ti hÿÿh, bē ÿ nu gemuun naëng me, baad hadoo do wë bē h'yy kawareem do metëë n'aa. Ti awät da jawén ÿÿ tak'ëp hyb n'aa jawyk do bahänh ÿÿ. Hä ÿÿ, ÿ hyb n'aa sakog its ta hä. Ti hyb n'aa dooh ÿ haja bä ta tsyym suun ÿ patsä bä —näng mäh. —Tii kä P'op Hagä Do Sahee tabajëë suun bē h'yyb tym gó, bē tah'yyb mahüüm hyb n'aa. Tëëg hõõ hadoo doo me bē d' tametyy baad tabanaw däk hyb n'aa bē h'yyb tym —näng mäh.

¹² Tsyt hē tabetyn höm da P'op Hagä Do karën do moo heb'ook doo, tsyt hē ta wób. P'op Hagä Do karën do moo b'ook doo, banäm doo hënh tabetyn höm, tabanesaa hënh ta wób, aj'yy ta nahëë me tetyn höm do hadoo tiriig ta bóg mahänh. Ta joom ag tiriig tabataa ta tób n'aa yt hä. Ta bóg taju toonh tëëg hõõ me, nadëëk doo me —näng mä Jowāw kyyh Kristo ky n'aa hä.

Jesus Jowāw nu gemuun do panyyg n'aa hahÿÿh

¹³ Ti m' ti noo gó Garirej häj n'aa bä naa Jesus bawëënh tamii Joradän häd näng doo hënh, Jowāw nu gemuun hyb n'aa.

¹⁴ Ti m' Jowāw geäm paawä, ti m' taky hadoo:

—Hëd n'aa wë ÿ mabana õm ÿ nu gemuun hyb n'aa? ÿ paawä ti manu gemuun —näng mä Jowāw kyyh.

¹⁵ Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

* 3:3 Isajas 40.3

—Taw'ääts hē ta tii da dó. Ỳ manū gemuun né hē. Taw'ääts hē ər bad'oo sahōnh hē ər hā P'op Hagā Do karēn doo —nāng mäh.

Ti m' tii d' taky hadoo do hyb n'aa m', Jowāw nu gemuun kån Jesus.

¹⁶ Jesus nu kemuun wät do jawén paa bā, nayyw hē tabanyyh tame naa. Tabanā sii hē m' wē kabasēets hōm. Ti m' tahapāh mā P'op Hagā Do Sahee ahying mā ta wē. Guri-i bahyng doo da P'op Hagā Do Sahee bahyng. Ta hā m' tabadāng.

¹⁷ Ti m' hỹ pong jé naa tamaa ena kån P'op Hagā Do kyyh. Hahỹỹ da m' ta kyyh:

—Hahỹ tah ỹỹ, tak'ēp ỹ kamahān up doo. Baad ỹ h'yy gadajang tan'oo bā —nāng mäh.

4

Jesus Dijab metyy do panyyg n'aa hahỹỹh*

¹ Ti m' P'op Hagā Do Sahee mahūūm kån Jesus tabanawāng hēnh, rabanabok hēnh, Dijab metyy hyb n'aa Jesus.

² Ti m' 40 ta ā noo gó dooh m' Jesus awa bā, dooh m' tawēē bā. Ti jawén mā Jesus basa dāk.

³ Tii bā Dijab, ji h'yyb tahet'uuk doo, ana ta wē, ti m' taky hadoo:

—P'op Hagā Do T'aah mado bā, —nāng mäh —mamejō hahỹ pā rakawereem padēēk pāw —nāng mäh.

⁴ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Doo. Hahỹỹ da P'op Hagā Do kyy kerih doo: “Ji waa hā had'yyt nado ji bedēp. Sahōnh hē P'op Hagā Do kyyh hyb n'aa ji bedēb heh'āāt”† —nāng mā Jesus.

⁵ Ti m' Jesus Dijab mahūūm kån Jerusarēnh hēnh, panang tsyt hē P'op Hagā Do wē kasēew dāk doo hēnh. Ti m' tabatsyyd hōm P'op Hagā Do tób n'aa jó p'op nu dāk doo hēnh tabasēēk hyb n'aa. Ti m' taky hadoo:

⁶ —P'op Hagā Do T'aah mado bā, —nāng mäh —keréd hyy tūū. Hahỹỹ da P'op Hagā Do kyy kerih doo —nāng mā Dijab kyyh: “P'op Hagā Do mejūū da ta āās, baad ōm rabahag'āās hyb n'aa. Ōm da ragadoo p'op pā hā a tsyym taganadas hyb n'aa”,‡ nāng P'op Hagā Do kyyh —nāng mā Dijab.

⁷ Ti m' Jesus ky gadoo:

—Hahỹỹ da na-āāj hē P'op Hagā Do kyy kerih doo: “Mamety manā P'op Hagā Doo, a hagā n'aa”§ —nāng mā Jesus.

⁸ Ti m' Jesus Dijab masāk waēē p'op nu dāk do jó. Tii b' naa m' tametēēh ta hā sahōnh hē badāk hahỹỹ hā hanāng do hāj n'aa rabag'āās doo, sahōnh hē hanām doo, hetsooh do badāk hahỹỹ hā hanāng do na-āāj hē.

⁹ Ti m' taky hadoo ta hā:

—Sahōnh hē ta ti ỹ anoo da a hā, wē ỹỹ, tūū a taron nuu me ỹ mawehēē bā —nāng mā Dijab kyyh.

¹⁰ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ahōm mahānh ỹỹ, Nesaa Do Yb! —nāng mäh. —Hahỹỹ da P'op Hagā Do kyy kerih doo: “Jāām hē P'op Hagā Doo, bē hagā n'aa, bē wehēē. Jāām hē ta ti bē hyb n'aa jew'yyk, bē ky daheeh”,** nāng kerih doo —nāng mā Jesus.

¹¹ Ti m' Dijab bahōm kån Jesus mahānh. Ti m' āās rabana, rahag'āās mā Jesus, ranoo mā ta hā ta waa kā.

* 4: Gereg kyy me ramaneēēnh Nesaa Do Yb, **Dijab**. † Ji taky n'aa tapa had'yyt doo”, tahañāng pé ti Dijab. ‡ 4:4 Dew-Teronom 8.3 § 4:6 Saaw-Mo 91.11-12 § 4:7 Dew-Teronom 6.16 ** 4:10 Dew-Teronom 6.13

Jesus du doo tama metëek do panyyg n'aa hahÿÿh

¹² Ti m' Jowāw nu gahem'uun do radawäts geët do Jesus ky n'aa napäh bä m', tababaaj hõm kån mä Garirej häj n'aa hënh.

¹³ Ti m' panang Nasaréh bä tabaym dó jawén paa bä m', takahÿÿd gä panang Kapar-Naüm häd näng doo hënh. Karaj'aa Garirej häd näng do nabyy me Kapar-Naüm badäk, Seburün, Napatawi sa häj n'aa bä.^{††}

¹⁴ Tii da tawén d'oo, P'op Hagä Do ky n'aa rod Isajas häd näng do her'oot do paa takaja däk hyb n'aa. Hahÿÿ d' paa m' Isajas kyyh:

¹⁵ “Seburün, Napatawi häj n'aa babuuj, karaj'aa nabyy me, tamii Joradän tamyyj däk hä badäk do buuj. Garirej sa häj n'aa häd, hajök do Judah buuj nadoo do rabaj'eenh bä.

¹⁶ Ta tii bä, gadagyp do hadoo doo gó habok doo, P'op Hagä Do nahap'ëeh doo, rahapëë däg kån ta bag ty eh do hadoo doo.^{‡‡}

Dajëb bawät bä habok do sa hä ganä wät ta bag”,^{§§} näng kerih doo.

¹⁷ Ti m' ti noo gó Jesus du do däk tamaher'oot sahõnh hë sa hä. Hahÿÿ d' mä ta kyyh:

—Eadaa däk hÿ pong jé hawät do ji tabag'ääs doo. Ti hyb n'aa bë eréd nesaa doo, P'op Hagä Do wë bë h'yy kawareem hyb n'aa —näng mä Jesus kyyh.

Jesus ats'yyt do ta sii habong do pan'aa panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁸ Ti m' karaj'aa Garirej häd näng do nabyy me Jesus bawät bä m', taba-hapäh mä pawóp hë ajyy. Simaw, Peed ramaneëenh doo, ta hÿÿj Än-Deréh daheeh. Tah'ÿÿb mä res'aak karahi me. Tah'ÿÿb sag né hë m' tii.

¹⁹ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—B'ëep bë ana, si ÿÿ bë abooh. Tah'ÿÿb sag nado boo da bë hÿÿ kä. Ajyy, ÿÿj sag hadoo da bë hÿÿ kä P'op Hagä Do hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa —näng mä ta kyyh.

²⁰ Ti m' nayyw hë m' raberéd hõm karahi. Ah'üüm kån mä ta sii.

²¹ Ti bahānh mä Jesus bahapäh ajyy Tsijaag, Jowāw daheeh, Sebedew häd näng do taah. Marakate gó m' rabat'oonh, sa yb mä sa hata. Karahi m' renäm. Ti m' Jesus bats'yyt ta sii rabahõm hyb n'aa.

²² Ti m' nayyw hë m' ragatsëg n'yyh pong hënh. Ti m' raberéd hõm sa yb, marakate. Ti m' Jesus sii rabahõm kån mäh.

²³ Ti m' jé pad'yyt hë Garirej häj n'aa bä, tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do yt hä, Jesus ma metëek mäh, tamaher'oot mä sa hä P'op Hagä Do ji tabag'ääs do ky n'aa hanäm doo. Jé pad'yyt hë m' tabaheso hõm sahõnh hë sa nahëeh. Tabaheso hõm na-ääj hë h'yyb nahejooj padëek do nahëë haj'aa.

²⁴ Ti hyb n'aa, Sirija häd näng do häj n'aa bä na-ääj hë raky n'aa napäh mä Jesus mo haj'aa hä. Ti hyb n'aa ramena kån ta wë nahëë enäh doo. Hajõng mä ramena do sa nahëeh. Tak'ëp datés do hahoop do ta wób, karap'aar h'yyb nesaa do pahadëek do ta wób, mera do kaj'uun do ta wób, nabong do ta wób. Ta ti sahõnh hë sa nahëë Jesus hahëen hõm mäh.

^{††} **4:13** Garirej häj n'aa bód ta ti Seburün Napatawi sa häj n'aa. ^{‡‡} **4:16** Jesus né hë ti ta bag ty eh do hadoo doo. Sa mahang Jesus bawäd wät do hyb n'aa, sa mahang Jesus ma met'ëeg wät do hyb n'aa, rahapëë däk nyy da rabad'oo P'op Hagä Do wë ranu kajäk hyb n'aa. ^{§§} **4:16** Isajas 9.1 hä takerii däk tii. P'op Hagä Do nahap'ëeh doo, ji edëb heh'äät do nahap'ëeh do tii, dajëb bawät bä habok doo. Kristo sa wë kajaa doo, papÿÿj bag ganyyh do hadoo.

25 Hajök mä Jesus jawén hah'üüm. Ta s'ee hēnh naa m' hena ta jawén hah'üüm doo. Garirej häj n'aa bä naa m' ta wób, Dekaporis häd näng do häj n'aa hēnh naa ta wób, Jerusarēnh bä naa m' ta wób, Judah häj n'aa bä naa m' ta wób, hēej Joradān häd näng do tamyyj dāk hēnh naa m' ta wób kā.

5

Ky n'aa kedēng do ky n'aa hahȳȳh

1 Ti m' hajök do ta jawén han'aa do Jesus bahapäh bä m', tabasēek waēē hā m', ti m' tabahyy sooh. Ti m' ta ma metēek do rabana ta wē,

2 ti m' tadu doo tama metēek do sa hā. Hahȳȳ d' mā ta kyyh:

3 —P'op Hagā Do ky n'aa edēng sa hā hē daab na'yyp doo, sa h'yyp gó jāām hē P'op Hagā Do hā daab 'yyp doo. Rawén ky n'aa kedēng, h̄y pong jé hawät do bag'āās do karapee rabahadoo do hyb n'aa.

4 —Ky n'aa kedēng da jé ha'oot do hah'oop doo, P'op Hagā Do h'yyp en'yym do hyb n'aa da sa hā.

5 —P'op Hagā Do ky n'aa edēng kaja hē sa h'yyp mahūüm doo, sa hejój hā h'yyp kana'eeh doo. Rawén ky n'aa kedēng, hēej papuu^{*} P'op Hagā Do ky n'aa enooh do danāh rabahadoo do hyb n'aa da.

6 —P'op Hagā Do ky n'aa edēng takarēn doo da ji bawät do hā tak'ēp h'yyp pad'ēek doo. Rah'yyp pahadēek do kan'oo dāk da sa hā.

7 —P'op Hagā Do ky n'aa edēng ta wób t'yyd mehīn doo. P'op Hagā Do t'yyd mehīn da sa hā kā.

8 —P'op Hagā Do ky n'aa edēng baad hedoo do had'yyt hē h'yyp enāh doo. Ky n'aa kedēng da tii, rahapäh do hyb n'aa da P'op Hagā Doo sa matym me.

9 —P'op Hagā Do ky n'aa edēng h'yyp nyyw gó habok do du n'aa doo. Ta ti hedoo doo ramaneēēnh da P'op Hagā Do taah.

10 —P'op Hagā Do ky n'aa edēng da P'op Hagā Do karēn do ramoo bok do hyb n'aa rarahejāā do hah'oop doo. Rawén ky n'aa kedēng, h̄y pong jé bag'āās do karapee rabahadoo do hyb n'aa da.

11 —Ky n'aa kedēng bēēh, hēp ȳ n'aa bē raky n'aa rejā bä, bē rarahejā bä, daap hē nesaa do bē ky n'aa ran'oo bä.

12 Baad had'op do P'op Hagā Do anoo da bē hā ta sām h̄y pong jé. Ti hyb n'aa da bē h'yyp gadejah, bē tsebee da, tii d' bē hā radoo bä né paawäl. Tii d' né paa sa wahē makū rabad'oo P'op Hagā Do ky n'aa rod sa hā, rarahejāā né paa sa hā —näng mä Jesus.

Jukiir ky n'aa gó, ta bag ky n'aa gó Jesus ma metēek do panyyng n'aa hahȳȳh

13 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Jukiir hadoo bēēh, badāk hahȳȳ hā habong do sa mahang.[†] Jukiir nadah'ēed wäd bā, dooh ji haja bä ji an'oo bä p'aa hēnh tadah'ēed dāg bā. Tanadah'ēed wäd bā, dooh hyb n'aa ji karēn wät pēh. Ji aw'oong hōm tii. Jé tabēs pé tsab'eep da[‡] —näng mäh.

* 5:5 Taw'āāts hē ji ner'oot Apokarip 21.1. † 5:13 Jukiir me ji ty gewuuk ta dab takanarejāā hyb n'aa. Jukiir hadoo P'op Hagā Do hā h'yyp ka'eeh do badāk hahȳȳ hā habong do sa mahang. P'op Hagā Do hā h'yyp ka'eeh do sa hyb n'aa nesaa do tak'ēp tawén kanah'ūüm badāk hahȳȳ bā. ‡ 5:13 Jukiir nadah'ēed wät do hadoo ta hā h'yyp ka'eeh do baad naboo bong doo. Baad ji nawäd wäd bā, baad nadoo do ji metēēh tii bā ta wób sa hā. Jukiir nadah'ēed wät do hadoo, ji aw'oong hōm do hado dāk ji tii bā.

14 —Badäk hahÿÿ hã habong do sa bag hadoo bëeh. Dooh ji haja bã ji jejën bã panang waëë jó badäk doo.

15 Dooh ta bag ji gataa so bã ji waa hood yt hã ji dasooh hyb n'aa. Dooh. Ta bag ji dasooh ta tyng jó, sahõnh hẽ tób yt hã haj'eenh do rabag enã hyb n'aa.

16 Ti hadoo ênh bë hã. Bë metãh, rabahapãh hyb n'aa, baad hedoo do bë babok doo, baad hadoo do bë moo bok doo, bë Yb hÿ pong jé hawät do hã raj'aa etsë hyb n'aa kã bë hã rahapãh do hyb n'aa —nãng mã Jesus.

Mosees ky n'aa jaw'yyk do ky n'aa hã Jesus ma metëek do panyyg n'aa hahÿÿh

17 Ti m' Jesus ky hadoo:

—ÿ ahyng babã ÿ gawats'iik hyb n'aa nado P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk doo, P'op Hagã Do ky n'aa rod rerih do paa na-ããj hẽ. Tii d' bë edoo manãh. ÿ wén hyng P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk doo, P'op Hagã Do ky n'aa rod rerih do paa na-ããj hẽ, takaja dãk hyb n'aa, hã ÿ kametëeh hyb n'aa na-ããj hẽ.

18 Baad bë ÿ maher'oot. Wë, badäk hahÿ hëej bawät nä bã, P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk do dooh tagawatsig bã. Dooh ta bód had'os pé gawatsik péh, sahõnh hẽ ta hã kerih do kametëeh bã kã. Né hup ÿ né hẽ ta ti ÿ her'oot doo —nãng mãh.

19 —Jé P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk do bód t'aats ky nadaheeh doo, ta wób tama met'ëeg bã ta nemuun raky nadaheeh hyb n'aa, jããm hẽ ky n'aa nets'ãs da ta ti hedoo do hÿ pong jé hawät do tabag'ããs do mahang. Jé P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk do ky daheeh doo, ta wób hã tama met'ëeg bã na-ããj hẽ, ky n'aa etsã dãk tii, hÿ pong jé hawät do tabag'ããs do mahang —nãng mãh.

Baad had'op Jesus karën ji bawät do ky n'aa hahÿÿh

20 —Baad bë ÿ maher'oot. Baad ub Parisëw red'oo raky daheeh P'op Hagã Do karën do ji hã. Ti hadoo ênh P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk doo. Ti hado né paawã, baad bë nado bã sa bahãnh, dooh tabad'op hẽ bë haja bã hÿ pong jé hawät do bag'ããs do karapee bë hado bã —nãng mãh.

1. Baad ji bawät sa mahãnh ji da hadoo do hã ji hyb n'aa newëe do hã ky n'aa hahÿÿh

21 —Bë maa napãh né hẽ p'ooj ub èr wahë maküü hã kamejüü doo: “Manaboh manã a da hadoo doo. Nesaa do hã ky n'aa kety dãk da jé ta da hadoo do daj'ëep doo”, Š nãng kerih doo.

22 ÿÿ kã, ÿ her'oot hahÿ bë hã: Jé ta da hadoo do wë kawajãan do sii hẽ ky n'aa kety dãk da. Jé ta da hadoo do ky n'aa rejãã péh, taw'ãäts hẽ èr wahë n'aa hedoo do raky n'aa ety tii. Jé “h'yy gatamaa its òm!”, hanãng pé ta da hadoo do hã, p'eets hẽ tabanesaa hënh, téeg hõõ gó da tabahoop —nãng mãh.

23 —Ti hyb n'aa kã, P'op Hagã Do hã mama ejuu bã mahyb n'aa es'ee bã a hã a da hadoo do ganen'aak doo, baad nadoo do ta hã mamoo wät do hyb n'aa,

24 tii bã taw'ãäts hẽ meréd dó mama ejuu do pan'aa ji ma ejuu do tyng pa. Tii bã ahõm a da hadoo do wë. Mets'ëë òm taHyb n'aa mabaan hyb n'aa, p'aa hënh bë h'yyb enyyw padëek hyb n'aa. Tii bã maju kã P'op Hagã Do wë mamanaa doo —nãng mãh.

25 —Taw'ãäts hẽ nayyw hẽ mah'yyb enãw a wë kawajãan doo, hyb n'aa jawyk do wë òm tamahüüm bã òm taky n'aa tapaa hyb n'aa paawã. Bë mahõm me, ta hõõ bã, mah'yyb enãw, hyb n'aa jawyk do ji hã ky n'aa ety do hã, òm

taky n'aa tapa mahānh. Tii d' manadoo bā, hyb n'aa jawyk do òm tabahaēēnh da warahén hā, òm tadawāts geēt hyb n'aa kā.

²⁶ Dooch d' manā bā kā tii bā, sahōnh hē manepaag bā. Né hup ŷ né hē ta ti ŷ her'oot doo —nāng mäh.

2. Baad had'op, ta wób rabahed'oo do bahānh, ji bawāt ŷŷj sa wē ky n'aa hahŷŷh

²⁷ Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

—Bē maa napāh hahŷ kamejūū doo: “Aā manā ta seeh ŷŷm sii”,** nāng kerih do paah.

²⁸ ŷŷ kā, ŷ her'oot hahŷŷ d' bē hā: ŷŷnh wē ty gadāk doo, ta sii hahŷŷ do hyb n'aa newē dāk doo, baad nado dāg ta h'yyb tym hā kā. Nesaa do tamoo wād dāg kān, dooh né ta sii taā bā paawā.

²⁹ A matym hyb n'aa nesaa do mamoo wād bā, taw'āāts hē paawā a matym mado nyh. Madawāts hōm. Taw'āāts hē sét a hā hanāng do kaw'oong hōm, tabanesaa hēnh òm P'op Hagā Do aw'oong hōm mahānh.

³⁰ A moo hub hadāk do hyb n'aa nesaa do mamoo wād bā, taw'āāts hē paawā magakyd hōm a mooch. Madawāts hōm. Taw'āāts hē sét a hā hanāng do kaw'oong hōm, tabanesaa hēnh òm P'op Hagā Do aw'oong hōm mahānh†† —nāng mäh.

3. Baad had'op, ta wób rabahed'oo do sa bahānh, ji bawāt ji ŷŷm wē ky n'aa hahŷŷh

³¹ —Hahŷŷ da kamejūū do paah: “Jé ta ŷŷm heréd hōm doo, taw'āāts hē taban'oo dāk né hē ta heen n'aa kerih do ta hā”,‡‡ nāng kerih do hā.

³² ŷŷ kā, ŷ her'oot hahŷŷ d' bē hā: Jé daap hē ta ŷŷm heréd hōm doo, ta ŷŷm wadii do hyb n'aa tanado bā, ŷŷnh ta patug nadoo do sii he'ŷŷh do hado dāk tan'oo bā ta ŷŷm paah. Aj'yy see gat'ēē dāg bā ta ti ŷŷnh, nesaa doo, P'op Hagā Do ganadoo do tamoo wāt. Ta see ŷŷm sii he'ŷŷh do hado dāk tii —nāng mäh.

4. Baad ji awād bā, dooh hyb n'aa tak'ēp ji ky n'aa h'ūūm pé do ky n'aa hahŷŷh

³³ —Bē maa napāh né hē p'ooj ub ēr wahē makūū hā kamejūū doo: “Maky kahŷŷd manā Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hā maky dāng doo. Mamoo wād né hē ta hā maky dāng doo”, nāng kerih doo.

³⁴ ŷŷ kā, ŷ her'oot hahŷŷ d' bē hā: Bē ky dēē manā da. P'op Hagā Do bag'āās do tyng hadoo hŷ pong jé. Ti hyb n'aa bē ky dēē manā hŷ pong jé hā, bē ehuh né hē bē ky dāng do bē metēēh hyb n'aa.

³⁵ P'op Hagā Do tsyym tyng hadoo badāk hahŷ hēēj,§§ Ti hyb n'aa, bē ky dēē manā badāk hahŷ hēēj hā, bē ehuh né hē bē ky dāng do bē metēēh hyb n'aa. Bē ky dēē manā Jerusarēnh panang hā, bē ehuh né hē bē ky dāng do bē metēēh hyb n'aa. P'op Hagā Doo, sahōnh hē bag'āās do panang ti Jerusarēnh. Ta ma tii.

³⁶ Bē ky dēē manā bē nuu hā. Dooch ji haj'as pé ji hā hē ji ahŷŷd bā. Ji sēen na-āāj hē dooh ji haja bā ji ahŷŷd bā.

** 5:27 Esodo 20.14 †† 5:30 Dooch Jesus mejō bā ji matym ji ado nā bā, ji moo see ji gakyd hōm bā. Jesus hapāh, ji h'yyb gó naa né hē ti nesaa do ji moo wāt doo, ji heg'āās doo. Tii da tawēn her'oot, baad ji hyb n'aa matakēē hyb n'aa nesaa do ji moo nawāt hyb n'aa. Dooch masuuj tado bā ta ti hedoo doo, Jesus hanāng péh. ‡‡ 5:31 Dew-Teronom 24.1 §§ 5:35 Hŷ pong jé, P'op Hagā Do bag'āās do tyng hadoo. Badāk hahŷŷh, P'op Hagā Do tsyym tyng hadoo Isaraēw buuj sa hā. Sahōnh hē P'op Hagā Do bag'āās. Ti né sahōnh hē danāh, tahanāng pé tii.

³⁷ Ti hyb n'aa kä, “ÿÿ” bë noo bä, taw'ääts hë “ÿÿ” né hë bë h'yyb gó. “Dooh” bë noo bä, “dooh” né bë h'yyb gó. Jääm ti bë kyyh. Dooh hyb n'aa tak'ëp bë ky n'aa h'üüm pé bë metëeh hyb n'aa ta ti bë ehub né hë. Nesaa Do Yb hanaa sahõnh hë ti bahãnh tak'ëp ky n'aa h'üüm doo —näng mäh.

5. Baad ji awäd bä, dooh ji abaaß bä nesaa do ji tah moo wät do ky n'aa hahÿÿh

³⁸ Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Bë maa napäh né hë hahÿ kamejüü doo: “Ta da hadoo do matym rejää doo, ta ti mo haj'aa näng do matym na-ääß ji rejää. Ta da hadoo do tæg see gatëh hõm doo, ta ti mo haj'aa näng do tæg see na-ääß hë ji rejää”,^{***} näng kerih doo.

³⁹ ÿÿ kä, ÿ her'oot hahÿÿ d' bë hã: Bë mahüüm manä hyb n'aa jewyk do sa wë nesaa do bë hã moo wät doo, tamoo wät do sãm tagadoo hyb n'aa paawä. Õm rapa ewyh bä manu mebyng hyb n'aa paawä, mamabaaß manäh. Man'oo a ta pa s'ee hënh rabewyyh hyb n'aa.

⁴⁰ Hyb n'aa jewyk do sa wë a da hadoo do õm taky n'aa tapa bä a saroor hyb n'aa, man'oo ta hã a hatsë a hã hadäk do na-ääß hë.

⁴¹ Õm ramejõ bä sa ma mas'ëed bä raky n'aa jaw'yyk do anoo do pénh, tii bä mamahãß manä ta ti ramejüü doo. Taw'ääts hë raky däng do bahãnh mas'ëed.^{†††}

⁴² Man'oo a da hadoo do ets'ëë bä a hã. A h'ëed see a da hadoo do ets'ëë bä tab'aanh doo, man'oo né hë —näng mäh.

6. Baad ji awäd bä, ji majÿ sii hë ji kamahãn do ky n'aa hahÿÿh

⁴³ Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Bë maa napäh né hë hahÿ ramejüü do paah: “Makamahãn a da hadoo doo. Mahyb n'aa wareem a majÿ.”^{†††}

⁴⁴ ÿÿ kä, ÿ her'oot hahÿÿ d' bë hã: Bë kamahãn bë majÿ. Bë ky n'aa ets'ëë bë hã rejää doo,

⁴⁵ bë Yb hÿ pong jé hawät do taah né bëeh, bë metëeh hyb n'aa ta tii hã. Bë Yb hÿ pong jé hawät do anoo papÿÿß bag tapahuunh doo, baad habok do sa hã, baad nabok do sa hã na-ääß hë. Baad habok do rababong bä tabanoo naëng badoos hyb n'aa, baad nabok do rababong bä na-ääß hë.

⁴⁶ Bë gadoo bë ed'oo g'eeh hanäm do P'op Hagä Do hanaa, jääm né hë bë kamahãn bä bë hã kamahãn doo? Dajëer Roma buuj hã ji hepak do taa n'aa, bë ty n'aa ges'yyk doo, ti na-ääß rakamahãn sa hã kamahãn doo.

⁴⁷ Jääm hë bë wakään hedoo do bë edëë bä, ta wób bad'oo do bahãnh nado bë bad'oo. Jé P'op Hagä Do sa h'yyb gó nahapäh do na-ääß né hë redëng sa wakään, sa najiis.

⁴⁸ Ti hyb n'aa, taw'ääts hë baad had'yyt hë bë babok, bë Yb hÿ pong jé hawät do baad had'yyt hë tabawät doo da —näng mä Jesus kyyh sa hã.

6

Tamawoob hë hedoo do Jesus ma metëek P'op Hagä Do ji weh'ëeh do ky n'aa hã

¹ Ti m' Jesus ky hadoo:

^{***} **5:38** Esodo 21.24, Rewitikos 24.20, Dew-Teronom 19.21 ^{†††} **5:41** Roma buuj warahén n'aa Isaraéw häß n'aa bä mejüü do rahajaa, rakarën bä, ramejüü Isaraéw buuj rasëet sa ma dawëë péj. Tii d' radoo bä, ramejüü do bahãnh ji asëet, näng Jesus kyyh. Dooh ji mahãß bä. ^{†††} **5:43** Rewitikos 19.18

—Baad hedoo doo, P'op Hagä Do karën do bë moo bok bä, taw'ääts hë bë moo boo bë raj'aa etsë hyb n'aa nado. Baad hedoo do bë moo boo bä bë hä raj'aa etsë hyb n'aa, ti bä dooh bë gado wäd bä hanäm do ta sãm bë Yb hÿ pong jé hawät do hanaa.

1. Nyy da ji bad'oo kas'uut do matym n'aa ji an'oo bä do ky n'aa hahÿÿh

²—Ti hyb n'aa kas'uut do matym n'aa mabanoo bä, magamehã manä toröm-bet, òm ramanatakëë hyb n'aa, j'ooj madäk doo me ky ken'yym do rabahed'oo doo da panang tyw n'aa bä, tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do yt hä, sa hä ta wób raj'aa etsë hyb n'aa. Baad bë ÿ maher'oot: Ta ti hedoo doo, sa hä raj'aa etsë doo me né hë ragado däk ta sãm. Doo ragado wäd bä hanäm do P'op Hagä Do hanaa. Né hup ÿ né hë ta ti ÿ her'oot doo.

³Kas'uut do matym n'aa mabanoo bä, maher'ood manä ta wób sa hä,

⁴ta wób ranahapäh hyb n'aa mamasa doo. Tii bä kä, a Yb hÿ pong jé hawät doo, hapäh do ranahapäh bä manoo doo, anoo da a hä ta sãm baad hadoo doo —näng mäh.

2. Nyy da ji bad'oo ji ky n'aa ets'ëë bä ky n'aa hahÿÿh

⁵—Bë ky n'aa ets'ëë bä, j'ooj madäk doo me ky ken'yym do rabahed'oo doo da bë adoo manä da. Panang tyw n'aa kajatsëk bä, hajök do rababok bä, tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do yt hä na-ääj ti ragen'aak raky n'aa etsëë rabë bä, ta wób rabahapäh hyb n'aa. Baad bë ÿ maher'oot: Ta ti hedoo doo, sa hä raj'aa etsë doo me ragado däk ta sãm. Doo ragado wät pé hanäm do P'op Hagä Do hanaa. Né hup ÿ né hë ta ti ÿ her'oot doo.

⁶Ti hyb n'aa, maky n'aa ets'ëë bä, ajëë suun a tób gawakö gó, manoo gatsëë däg ta gawakö, ti bä maky n'aa ets'ëë a Yb, hÿ pong jé hawät do ji nahapäh do hä. Tii bä kä, a Yb hÿ pong jé hawät doo, kejën doo gó maky n'aa etsëë do hapäh doo, anoo da a hä ta sãm baad hadoo doo.

⁷Bë ky n'aa ets'ëë bä, bë ky n'aa jebaaj manä bë etsëë doo, P'op Hagä Do sa h'yyb gó nahapäh do rabahed'oo doo da. Rah'yy kaha'eeh do maa napäh raky n'aa etsëë doo, hajöng do sa kyyh hyb n'aa red'oo.

⁸Bë ky n'aa ets'ëë pooj jé bë Yb hapäh bë wë badoh doo. Ti hyb n'aa bë ky n'aa ets'ëë manä nanäng raky n'aa etsëë doo da.

⁹—Taw'ääts hë hahÿÿ da d' bë kyyh bë ky n'aa ets'ëë bä:

“Ee, hÿ pong jé hawät doo,
ää karën sahõnh hë òm rahyb n'aa jew'yyk.

¹⁰Ää etsëë a hä,
sahõnh hë mabag'ääs do nayyw hë takajaa hyb n'aa ää wë.

Ää karën sahõnh hë badäk hahÿÿ hä habong do ramoo bok makarën doo,
hÿ pong jé ramoo bok doo da makarën doo.

¹¹Man'oo had'yyt hë ää waa.

¹²Mamabaan hõm nesaa do ää moo bok do paah,
ää mabaan hõm doo da ää wë moo bong do nesaa doo.

¹³Man'oo manä nesaa do ää tah'yyb tatuk.

Ää mamo n'aa jesu Nesaa Do Yb mahãnh.*

[Òm né ti sahõnh hë bagää had'yyt doo.

Òm né ti hejooj had'yyt doo.

Òm né ti ji j'aa etsëë had'yyt doo. Ti né hë. Taw'ääts hë]”, nãk da bëëh.

* **6:13** Tahajaa na-ääj hë ji erii bä: “Ää mamo n'aa jesu nesaa do mahãnh.”

14 Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

—Bê hyb n'aa mabaan bâ nesaa do bê wê ramoo boo bâ, tii bâ bê Yb hÿ pong jé hawät do hyb n'aa mabaan da na-ääj hê bê hä.

15 Bê hyb n'aa manabaan bâ nesaa do bê wê ramoo bok doo, tii bâ dooh na-ääj hê bê Yb hyb n'aa mabaan bâ bê hä nesaa do bê moo bok doo.

3. Nyy da ji bad'oo kas'aah doo me P'op Hagä Do ji weh'ëeh bâ ky n'aa hahÿÿh

16 Ti m' Jesus ky hadoo:

—P'op Hagä Do bê weh'ëeh hyb n'aa bê kas'aah bâ, bê metä manä bê h'yy gajëng doo, j'ooj madäk doo me habok doo, ky ken'yym do gó habok do rabahed'oo doo da. Ta ti rah'ÿÿt sa mamets rakas'aah ta wób rabahapäh hyb n'aa. Baad bê ÿ maher'oot: Ta ti hed'oo doo, sa hä raj'aa etsë doo me, ragado däk ta sãm sahõnh hê. Dooch ragado wät pé hanäm do P'op Hagä Do hanaa. Né hup ÿ né hê ta ti ÿ her'oot doo.

17 Ti hyb n'aa, kas'aah doo me P'op Hagä Do maweh'ëeh bâ, taw'ääts hê mahetsyid a mamets, mahawug ta syj buu benyym do a nuu gó ji bahed'oo doo da

18 kas'aah doo me P'op Hagä Do maweh'ëeh do ta wób ranahapäh hyb n'aa. Jääm hê a Yb, hÿ pong jé hawät doo, ji nahapäh do hapäh hyb n'aa. Tii bâ kä, a Yb hÿ pong jé hawät doo, kejën doo gó makas'aah do hapäh doo, anoo da a hä ta sãm baad hadoo doo —näng mäh.

Ji ma ky n'aa hahÿÿh

19 Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

—Bê ata manä bê ma takah'üüm hyb n'aa badäk hahÿÿ bâ, kamera hedoo do ji ma rejää doo bâ, ji ma hetõt bâ, hets'ëek do bê tób ranoo eë hõm doo bâ bê ma rabets'ëek hyb n'aa.

20 Taw'ääts hê bê moo boo had'yyt hê ti P'op Hagä Do bê hä takarën doo. Tii bâ da bê gadoo da hÿ pong jé ta sãm P'op Hagä Do hanaa. Hÿ pong jé dooh kamera hedoo do rejä bâ ta sãm P'op Hagä Do hanaa ji gadoo doo. Ta tii bâ dooh tahetöd bâ ta sãm, ta tii bâ dooh retsëeg bâ P'op Hagä Do hanaa ji gadoo doo.

21 Ta tii d' ÿ wén her'oot, tak'ëp bê kamahän do banäng bâ, tii bâ bê h'yyb bawät —näng mäh.

22 —Ji bag hadoo ji matym. Baad tado bâ ji matym,† ta bag hado däk sahõnh hê ji hä.

23 Baad tanado bâ ji matym,‡ badagyp hadoo sahõnh hê ji hä. Ti hyb n'aa, ta bag hadoo bê hä hanäng do paawä, badagyp do tado bâ, tak'ëp tabadagyp tii bâ bê hä.

24 —Dooch hajaa pé pawóp hê ta kariw n'aa sii moo wät pé séd noo gó. Tii d' tahado bâ, ta kariw n'aa see dooh takamahän bâ, ta see ti takamahän. Ta see wê da baad tamoo wät da, ta see taty n'aa ges'yik da. Ti hadoo bê hä. Dooch bê haja bâ bê h'yy keséj bâ. Dooch bê haja bâ P'op Hagä Do hä bê h'yyb däg bâ, dajëer hä na-ääj bê h'yyb däng bâ —näng mä Jesus.

25 —Ti hyb n'aa bê ÿ maher'oot hahÿÿh: Bê hyb n'aa tón had'yyt manä bê babok do hä, bê waa hä, bê eëek do hä, bê saroor hä. Tii d' ÿ wén edoo, ji awa do bahänh ti ji edëp doo. Ji saroor bahänh ji.

† 6:22 Ji etsëeh, P'op Hagä Do hä ji h'yyb däk, tahanäng pé né m' ti baad hadoo do ji matym. ‡ 6:23 Ji netsëh, ji ma hyb n'aa ji bawät tahanäng pé né m' ti baad nadoo do ji matym.

²⁶ Bē hegāā taw'ēēd. Dooh reloom bā joom tym. Dooh rata bā joom ag sa waa tób n'aa yt hā. Ti hado né paawā, P'op Hagā Doo, bē Yb, anoo sa waa. Taw'ēēd P'op Hagā Do kamahān do bahānh bē takamahān.

²⁷ Tak'ēp bē hyb n'aa newē had'yyt né paawā, dooh bē haja bā bē aboo dawēd bā ta tii da —nāng mäh.

²⁸ —Hēd n'aa bē hyb n'aa tón bē saroor bē padedēēk do pan'aa hā? Bē hegāā tabawā n'aa ts'ooh joom banāng bā hawāng doo —nāng mäh. —Dooh né paawā ramoo boo bā, dooh né paawā sa saroor rages'yyb bā,

²⁹ Saromāw saroor anyyw né paawā, gabar'ēēng né paawā, ti bahānh tabanām ti tabawā n'aa ts'ooh.

³⁰ Tii da baad ub P'op Hagā Do adoo bā tabawā n'aa hā, nyyw hē tsawyy jēng do hā, ji gatang do hā, dooh g'eeh ti bahānh baad ub tabahag'āās bēēh? Tanoo né da bē hā bē saroor. H'ēēd hyb n'aa P'op Hagā Do hā baad bē h'yy kana'eeh?

³¹ Ti hyb n'aa kā, bē hyb n'aa tón manāh. “H'ēēd g'ee d' āā awa? H'ēēd g'ee d' āā eēēk? H'ēēd g'ee d' āā dadāk?”, bē an'oo manāh.

³² P'op Hagā Do sa h'yyb gó nahapāh do ti tii, ti hā h'yyb padēēk doo. Bē ti dooh tii d' bē adoo bā. Bē Yb h̄y pong jé hawāt do hapāh bē wē bedoh doo.

³³ Taw'āāts hē pooj jé baad bē h'yyb padāg bē Yb bag'āās do hā, baad hedoo do ji hā takarēn do hā na-āāj hē. Tii bā kā, tanoo da bē hā sahōnh hē bē wē bedoh doo.

³⁴ Ti hyb n'aa kā, naga hē bē hyb n'aa tón manā bē pooj jé hawāt do hā. Jat'iip hadoo na-āāj hē ti anāng ji h'yy katón doo. Ti hyb n'aa taw'āāts hē jati pé bē hyb n'aa newē nyy d' bē bad'oo.

7

Ji da hadoo do ji ky n'aa netyy do panyyg n'aa hahȳyh

¹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Baad nadoo do hā bē ky n'aa ety manā had'yyt hē ta wób, P'op Hagā Do ky n'aa netyy hyb n'aa bēēh.

² Tii d' ŷ wén edoo, ta wób bē ky n'aa ety doo da, bē da P'op Hagā Do ky n'aa etyy. Ta wób bē ky n'aa ety do pénh, ti pénh da P'op Hagā Do ky n'aa ety da bēēh.

³ —Hēd n'aa mamatakēē b'aa hyyy its a da hadoo do matym me hahop doo, b'aa haeh do a matym gó anāng?

⁴ Hēd n'aa, “Na b'aa hyyy a matym gó hatu do ŷ ado hōm”, mabanāng, dooh b'aa haeh do mamatakā bā a matym gó hanāng doo?

⁵ J'ooj madāk do ti a h'yyb. Mado nā pooj jé b'aa haeh do a matym gó hakēē doo. Tii bā da mabahapāh baad ub mabado hōm hyb n'aa a da hadoo do matym gó hatu do b'aa hyyy —nāng mäh.

⁶ —Bē an'oo manā awaar hā tsyt hē P'op Hagā Do wē kasēēw dāk doo. Bē da regēs. Bē an'oo manā too yb hā majoor gabarēēh do perora hād nāng do s'ēēb. Ratsab'eep da bē majoor* —nāng mā Jesus.

Ji ky n'aa etsēē do ky n'aa hahȳyh

⁷ Ti m' Jesus ky hadoo:

* **7:6** Hahȳy d' Jesus hanāng pé apāh: Bē ky kahūūm manā P'op Hagā Do ky n'aa hanām do bē maher'ood bā kanar'ēēn do maa nanewēē do sa hā. Sa hā ji ky kahūūm bā, ji rarahejāā da tii bā. Awaar ji tegēs do hadoo tii. Sa hā ji ky kahūūm bā panyyg hanām do ky n'aa, raty n'aa ges'yyk da tii. Too yb majoor gabarēēh do tsab'eep do hadoo tii.

—Bē ets'ēē, tii bā P'op Hagä Do anoo bē hā. Bē esóts, tii bā bē aw'yyt da.† Bē naēēj tób noo bā naa, tii bā da ta danāh noo gas'ēēs.‡

8 Jé hetsēē doo, gadoo da P'op Hagä Do hanaa. Jé hesoos péh, taw'yyt P'op Hagä Do hanaa. Jé tób noo bā naa naēēnh péh, tób noo kas'ēēs da ta hā P'op Hagä Do hanaa —näng mäh.

9 —Pāw bē t'aaħ ets'ēē bā ta waa, pā bē anoo g'eeh ta hā?

10 Tah'ÿyb bē hā tets'ēē bā ta tā, aw'yy g'eeh bē anoo ta hā? Dooh.

11 Nesaa do moo heb'ook do né paawä bēēh, baad hadoo do bē heno bē taah hā. Ti bahānh bē Yb hÿ pong jé hawät do anoo da baad hadoo do ta hā hetsēē do hā.

12 —Ti hyb n'aa kā, sahōnh hē bē bad'oo do hā, bē moo boo ta wób sa hā baad hadoo doo, bē karēn do bē hā ramoo bok doo. Tii d' tahanäng pé P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do hā, P'op Hagä Do ky n'aa rod rerii bong do hā kerih doo —näng mä Jesus.

Ta tyw n'aa ky n'aa gó Jesus ma metēēk hÿ pong jé ji bahōm do ky n'aa hahÿh

13 Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Noo maeh ta tyw n'aa, maeh ta tyw n'aa banesaa hēnh, ji karejāā doo hēnh hahōm doo. Hajōk maeh doo me hah'ūūm. Ti hyb n'aa, taw'āāts hē bē majēē suun noo nad'ēēd is do hadoo doo me P'op Hagä Do wē, ji edēb had'yyt doo hēnh ji tamahūūm doo.

14 Noo manad'ēēd its, manad'ēēd its ta tyw n'aa ji edēb had'yyt doo hēnh hahōm doo. Dooh tahajōō bā ta ti ta tyw n'aa haw'yyt doo —näng mäh.

Rababok do hā ji h'yy ganäng sa hā ky n'aa hahÿh

15 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Baad bē hyb n'aa matakä, P'op Hagä Do ky n'aa rod oow bē rawanadii hyb n'aa. B'éé anyyw is do hadoo kawanajāān do hadoo da rababok bē mahang. J'ooj madäk doo me tii. T'öp, sa h'yyb gó, tabanas'aa b'éé hek'ook do hadoo tii.

16 Ramoo bok do hā, raħer'oot do hā na-āāj hē bē da h'yy genāh sa hā, joom ag hā ji bahapāh do hadoo joom ÿÿn hā. Dooh ji awyyd bā uwa ag sasēng tēēg hedoo do hā. Dooh na-āāj hē ji awyyd bā wiigo ag hetēk do hā.

17 Joom baad hadoo doo, baad ub ta ag. Joom seeh, baad nadoo doo, ta hēnh hēnh ta ag hahōm, dooh baad hadoo do ta ag.

18 Joom baad hadoo doo, dooh teag bā baad nadoo doo. B'aa p'yyim näng doo, dooh tahaja bā baad hadoo do teag bā.

19 B'aa baad nadoo do heaak doo, ji agēēm, ji tēēg hado dāk tii bā.

20 Joom ag hā bē hapāh doo da ta ÿÿn, ti hadoo da, ramoo bok do hā, rababok do hā bē da h'yy genāh P'op Hagä Do ky n'aa rod oow sa hā —näng mäh.

21 —Dooh sahōnh hē “Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo”, ÿ ramaneēēnh doo, hÿ pong jé hawät do bag'āās do karapee rabahadoo da. Jāām hē Yp ÿ hÿ pong jé hawät do karēn do moo b'ook doo, ta bag'āās bā tagadoo.

22 Sahōnh hē P'op Hagä Do ky n'aa etyy noo gó, hahÿh da hajōk do sa kyyh hā ÿÿ: “Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo, a kyy gó nado g'eeh a ky n'aa āā baħer'oot? A kyy gó nado g'eeh karap'aar h'yyb nesaa do sa hā padēēk do āā habēē hōm? A kyy gó nado g'eeh hajōng āā pehuunh doo?”, nāk da.

† 7:7 Baad ji hyb n'aa matakēē ji ky n'aa etsēē do hā tahanäng pé m' tii bē esóts bā bē aw'yyt. ‡ 7:7 Ji ky padäg had'yyt hē P'op Hagä Do hā ji etsēē doo, tahanäng pé m' ti tób noo bā naa ji naēēnh doo.

²³ Tii bā kā, hahÿÿ da da kēh ÿ sa hā: “Dooch noo gó bē ÿ hapēē bā. Bē anā matym ÿÿ gó naa, nesaa do moo heb'ook doo!”, nāng da kēh ÿ sa hā.

²⁴ —Ti hyb n'aa kā, hahÿ kēh ÿ maa newēē doo, ky daheeh doo, aj'yy h'yy ganāng do hadoo, tababang bā, pā banāng bā, ta tób tatamaa sooh do hadoo.

²⁵ Adots né paawā naēng, tamii agyyb né paawā ta tób hā, bah'ood ahēm né paawā ta hā, dooh tatē hyb bā, tababang bā ta tób tu n'aa baad tabejēh do hyb n'aa.

²⁶ Kēh ÿ maa newēē doo, ky nadaheeh doo, aj'yy h'yy gatamah do hadoo, hood jó ta tób tatamaa sooh do hadoo.

²⁷ Adoos naēng, ag'yyp tamii ta tób hā, bah'ood ahēm ta hā. Tii bā tabatē hyng. Sahōnh hē takarejāā ta tób —nāng mäh.

²⁸ Ti m' Jesus bahajaa bā sahōnh hē ta ti taheer'oot doo, maa new'ēē do rahyb n'aa meuunh mā tama metēēk do hā.

²⁹ Rawén meuuj bong mā tama metēēk mā hyb n'aa jawyk do ky n'aa me. Sa ma matēg, Mosees ky n'aa jaw'yyc do ma mehetēk do rama metēēk doo da nahado m' tii.

8

Rog manahuuh do Jesus haso dāk do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' waēē bā naa Jesus bahyng bā kā hajōk mā had'aa.

² Ti m' aj'yy rog manahuuh do ana mā ta wē. Ti m' tabahyy hāng mā ta taron nu paa me, ti m' taky hadoo mā Jesus hā:

—Wahēh ÿ n'aa, —nāng mäh —makarēn bā tii, mahajaa né hē nahāh ÿ mado hōm —nāng mā ta kyyh.

³ Ti m' Jesus moo dāg ta hā. Ti m' taky hadoo:

—Ej. ÿ karēn —nāng mäh. —Has'oo dāg! —nāng mā ta kyyh.

Ti m' nayyw hē kā m' ta nahēē badoo wāt. Has'oo dāg kån mäh.

⁴ Ti m' Jesus baher'oot ta hā:

—Maher'ood manā ta wób sa hā —nāng mäh. —Ahōm jajé naga hē P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo wāt do wē. Mametā ta hā ōm has'oo dāk doo. Mamoo wād Mosees mejūū do paah, ta ti hedoo doo pé ji nahēē badoo wāt do heen n'aa, ōm has'oo dāk do baad sahōnh hē rabahapāh hyb n'aa —nāng mā Jesus ta hā.

Warahén sa wahē n'aa see Jesus hā h'yy ka'eeh do panyyg n'aa hahÿÿh

⁵ Ti m' panang Kapar-Naūm hād nāng doo bā Jesus kajaa bā kā, Roma buuj warahén n'aa sa wahē n'aa see ana kån ta wē, ta karom Jesus masa hyb n'aa.

⁶ Ti m' Jesus hā taky hadoo:

—Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo, —nāng mäh —tak'ēp karom ÿ nahēē nāng. Ti asooh tób hēnh. Dooch tahaja bā tawād wād bā. Tak'ēp tabahoop —nāng mā warahén.

⁷ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Taw'āāts hē. T'īi hēnh ÿ bahōm ÿ bahaso dāk hyb n'aa —nāng mäh.

⁸ Ti m' warahén wahē n'aa ky hadoo:

—Wahēh ÿ n'aa, hā ÿÿ, ÿ hyb n'aa sakog its a hā, tóp ÿÿ gó mabajēē suun hyb n'aa. Taw'āāts hē babā naa mamejūū ta nahēē hā, tii bā karom ÿ bahas'oo dāk da.

⁹ Tii d' ÿ wén edoo, ÿ na-āāj né hē ÿ ky daheeh wahēh ÿ n'aa ramejūū do ÿÿh. ÿ na-āāj hē warahén ÿ n'aa ÿ mejūū, ÿ raky daheeh. Ta see ÿ mejō bā, “Ahōm”, ÿ noo bā, ahōm né hē. Ta see ÿ mejō bā “Ana”, ÿ noo bā, ana né hē. Karom

ÿÿ ÿ mejō bā, “Hahÿ mamoo wād”, ÿ noo bā, ÿ taky daheeh né hē* —näng mā warahén kyyh.

¹⁰ Ti m' Jesus hyb n'aa meuunh mā warahén her'oot do tamaa napäh bā. Ti m' taky hadoo hajōk do ta sii han'aa do hā:

—Né hup ÿ né hē hahÿ ÿ her'oot doo: P'op Hagä Do hā rah'yy ka'eeh sa noo né paawā, dooh ÿ hapäh nā pé Isaraéw buuj sa mahang tak'ëp hā ÿ h'yy ka'eeh do hahÿ aj'yy, Isaraéw buuj nadoo do h'yy ka'eeh do hadoo.

¹¹ Baad bé ÿ maher'oot hahÿÿh: Badäk hahÿÿ hā jé pad'yyt hē naa rabena da hÿ pong jé hawät do bag'ääs doo bā ratsebé do jām n'aa tyng n'aa jó rabat'oonh hyb n'aa Abaraām, Isak, Jakóh sa sii.

¹² Ti nuuj jé, pooj jé kats'yyt do ta karapee rabahadoo hyb n'aa paawā, kaw'oong bong da ta w'oo hā, gadagyp doo bā. A'oot da tii bā. Sa tēg kamegēēj dāk da tak'ëp nesaa do rahoop do hyb n'aa —näng mäh.

¹³ Ti m' warahén hā Jesus ky hado kån:

—Abaaj hōm. Mah'yy ka'eeh do hyb n'aa metsēē do ÿ moo wät —näng mäh.

Ti m' ti noo gó né hē ta karom bahas'oo dāk.

Jesus nahēē sog hōm do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁴ Ti m' Peed tób bā Jesus bajēē suun bā, tahapäh mā Peed mayyn hasooh doo. Oom ta hā.

¹⁵ Ti m' Peed mayyn moo hā tamoo däng, ti m' nayyw hē oom keréd hōm. Ti m' tabas'ēēg gēēt, ti m' tamoo wād dāk Jesus waa.

¹⁶ Tug bā kā m', ramena ta wē hajōk karap'aar h'yyb nesaa do pahadēēk doo. Ti m' karap'aar h'yyb nesaa do tahebēē bong, ta ky haj'aa. Nahēē enäh do ahub padēēk mā Jesus an'oo bā.

¹⁷ Tii da tawén d'oo hahÿ P'op Hagä Do ky n'aa rod Isajas häd näng do her'oot do paa takaja dāk hyb n'aa:

“Ää tedēēb wät ää h'yyb nahejoonh do mahānh.

Tado hōm ää nahēēh”, näng paa Isajas.†

Jesus sii hawät do karēn do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁸ Ti m' hajōk do ta w'oo hā kat'aa do Jesus bahapäh bā kā, taky hadoo mā tama metēēk do sa hā:

—Hamäh, ér atseg hōm karaj'aa tamyyj jé —näng mäh.

¹⁹ Ti m' Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetēk do see ky hadoo ta hā:

—Ma matēg, —näng mäh —ōm ÿ hadaa had'yyt hē mahahōm hēnh —näng mäh.

²⁰ Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Kanari tób näng, taw'ēēd maag enäh. ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, dooh tóp ÿÿ pé ÿ yd kameh'ääk péh —näng mäh.

²¹ Ti m' Jesus sii hawät do see ky hadoo ta hā:

—Öm da ÿ hada. Pooj jé dó ÿ abaj hōm Ee wē ÿ bahag'ääs hyb n'aa. Tadajäp jawén paa bā kā, ÿ dakä jēng jawén paa bā kā öm ÿ bahadaa kån —näng mäh.

²² Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Na hā ÿ h'yy kana'eeh doo, dejēp do hadoo doo, dakēē sa da hadoo doo —näng mäh. —Öm tii, ÿ mahadaa —näng mā Jesus.

Bah'ood Jesus meduuk do panyyg n'aa hahÿÿh

* **8:9** Hahÿÿ da warahén hanäng pé taher'oot do hā: “ÿ mejūū do ÿ raky daheeh doo da, öm karom ÿ nahēē ky daheeh da, dawēē naa né paawā mamejō bā.” † **8:17** Isajas 53.4

²³ Tii kä, Jesus gatsëg so kän marakate gó, karaj'aa tamyyj jé rabatsëg hõm hyb n'aa. Ta sii m' ta ma matëg ragatsëg tooj kän.

²⁴ Ti m' narryw hë m' bah'ood bana kän tak'ëp. Tewëëp mä maadaka. Marakate m' tetaa m'. P'eets mä marakate bagyyb jëë paawä. Jesus mä aã sooh ti nuuj jé.

²⁵ Ti m' ta ma matëg ramebëë nyyh, ti m' raky hadoo:

—Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo! Aã medëëb! Èr da ag'yyp! —näk mäh.

²⁶ Ti m' taky hadoo sa hä:

—Hëd n'aa tak'ëp bë beÿÿm? Kanahën d'os hë ub h'yy ka'eeh do bëëh! —näng mäh.

Ti m' tabas'ëëg gëët, ti m' bah'ood, maadaka tameduuk. Ti m' bah'ood badoo wät. Badatih däk mäh.

²⁷ Ti m' tak'ëp rameuuj bong bä m' raky hadoo:

—Ny hadoo do aj'y y ti hÿÿ eh? Bah'ood, maadaka sii hë raky daheeh! —näk mä sa kyyh.

Karap'aar h'yyb nesaa do Jesus ah'eed h'üüm do panyyg n'aa hahÿÿh

²⁸ Ti m' karaj'aa tamyyj jé, Geras buuj sa häj n'aa bä rakajaa bä kä, pawóp hë ajyy mera doo, karap'aar h'yyb nesaa do pahadëëk do ramamuun Jesus. Kamag pä gó naa m' rabana. Tak'ëp rakawajãän do hyb n'aa, dooh m' t'ï hënh tabës péh.

²⁹ Ti m' tak'ëp mä sa kyyh:

—H'ëëd makarën aã wë, P'op Hagä Do T'aah? P'op Hagä Do ky däng do ji tarejãä do pooj jé makarën aã marejãä? —näk mä mera do sa kyyh.

³⁰ Hajông mä too yb dawë péj habëëh. Sa waa rabahe'w'aa tii bä.

³¹ Ti m' karap'aar h'yyb nesaa do rabatsëë Jesus banoo hyb n'aa rabajëë pëë too yb hä. Hahÿÿ d' mä sa kyyh:

—Aã mahabëë nä bä, man'oo aã bajëë pëë too yb hä —näk mä sa kyyh.

³² Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë anäh! —näng mä Jesus sa hä.

Ti m' karap'aar h'yyb nesaa do benä kän ajyy sa hä hanäng do paah, too yb hä m' rabajëë pä kän. Ti m' too yb rapah'uud bong, rameraa bong, ti m' rawaj'aa wëënh tame wajapëm doo hënh, tame m' rakejäg bëënh. Ti m' t'öp mä rapehäs.

³³ Ti m' too yb hagä n'aa rawaj'aa jëk panang hënh. T'ï hënh ramaher'oot mä sahõnh hë rahapäh doo, ajyy karap'aar h'yyb nesaa do pahadëëk do paa sa ky n'aa na-ãäj hë.

³⁴ Ti m' sahõnh hë panang buuj rabana Jesus rabaheg'ãäs hyb n'aa. Ti m' Jesus rabahapäh bä m', rabatsëë ta hä tabahõm hyb n'aa sa häj n'aa bä naa.

9

Aj'yy k'yy gadóm do Jesus haso däk do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' Jesus gatsëg sooh marakate gó, ti m' ta panang hënh, karaj'aa tamyyj jé tabatsëg hõm.

² Ti m' ajyy wób ramanaa mä nahëë näng doo, nawät doo, ratóg nä ta tyng jó. Ti m' Jesus h'yyb hapäh bä m' hat'ook do rah'yy ka'eeh do ta hä, taky hadoo nawät do hä:

—Mahyb n'aa tón manäh, tah ÿÿ. Nesaa do a h'yyb tym gó hanäng do kado hõm —näng mäh.

³ Ti m' Mosees ky n'aa jaw'y yk do ma mehetëk do raky hadoo sa h'yyb gó:

—P'op Hagä Do taky n'aa rejää hahÿÿ hä —näk mä sa h'yyb gó.

⁴ Jesus h'yyb hapäh mä sa h'yyb, ti hyb n'aa m' taky hadoo sa hä:

—Héd n'aa nesaa do bë hyb n'aa newëë bë h'yyb gó? —näng mäh.

⁵ —Nyy da nahejooj bë hä? “Kado hõm nesaa do a h'yyb tym gó hanäng do paah”, ji noo bä? “As'ëëg g'ëed, awäd däg”, ji noo bä?

⁶ Hÿÿ kä da, —näng mäh —bë bahapäh hyb n'aa ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ hajaa sa h'yyb gó hanäng do nesaa do ÿ ado hõm bä, ÿ haso däk da nahëë näng doo —näng mä Jesus kyyh.

Tii bä m' k'yy gadów däk do hä taky hadoo:

—As'ëëg g'ëed, mado däg a tyng, ahõm kä a tób hënh —näng mä Jesus ta hä.

⁷ Ti m' tabas'ëëg gëet, ahõm kån mä ta tób hënh.

⁸ Sahõnh hë hap'ëëh do rameuuj bong mäh. P'op Hagä Do hä raj'aa etsë, ta ti hadoo do hejój ajyy sa hä tabanoo do hyb n'aa.

Matew häd näng do Jesus naëënh do panyyg n'aa hahÿÿh

⁹ Ti m' tii b' n'aa Jesus bahõm bä kä, tabahapäh Matew häd näng doo, sa wahë n'aa Roma buuj ky gabuuj dajëër tagahed'aak bä hasooh doo. Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—B'ëëp ana wë ÿÿ, hëp ÿ hata mabahadoo hyb n'aa —näng mäh.

Ti m' Matew bas'ëëg gëet, ahõm kån mä ta sii.

¹⁰ Ta jawén, Matew tób bä Jesus bawëh bä m', hajök dajëër gahed'aak doo, Matew hep'ëëh doo,* ta wób sa hä pé nesaa do moo heb'ooh do na-ääj hë rabana rabawëh hyb n'aa Jesus sii, Jesus ma matëg sa sii.

¹¹ Ti m' Pariséw rabahapäh bä ta tii, rabeaanh Jesus ma matëg sa hä:

—Héd n'aa bë ma matëg bawëh dajëër gahed'aak do sa sii, ta wób na-ääj hë nesaa do moo heb'ooh do sa sii? —näk mä sa kyyh.

¹² Ti m' reaanh do Jesus maa napäh bä, panyyg gó taky gadoo:

—Nahëë temah doo, dooh rahõm bä mediko wë. Nahëë enäh do ti hah'üüm ta wë.

¹³ Taw'ääts hë baad bë hyb n'aa newë nyy da P'op Hagä Do hanäng pé hahÿÿ da ta kyy kerih doo gó ta her'ooot do hä: “Dooch rama ejuu do had'yyt hë tado bä ti ÿ karën doo. ÿ gahëen sa hä, rat'yyd mehÿin sa da hadoo doo”,† näng kerih doo.

Ti m' Jesus ky hado kån:

—Dooch ÿ ahyy bä hÿ pong jé naa P'op Hagä Do karën doo da habok red'oo do ÿ naëënh hyb n'aa. ÿ ahyng, nesaa do moo heb'ooh do ÿ naëënh hyb n'aa.‡

Jesus hä reaanh do ratayy do ky n'aa hahÿÿh

¹⁴ Ti m' Jowāw nu gahem'uun do ma matëg rabana Jesus wë, ti m' reaanh ta hä:

—Ta see pé noo gó ääh, Pariséw na-ääj hë, noo kanawa doo me ää weh'ëëh P'op Hagä Doo. Héd n'aa a ma matëg tii d' ranad'oo? —näk mäh.

¹⁵ Ti m' panyyg ky n'aa gó Jesus ky gadoo. Hahÿÿ d' mä ta kyyh:

* **9:10** Judah buuj sa wób né ti dajëër gahed'aak doo. Roma buuj hä kahepak do rabataa. Ta see pé noo gó ta ti dajëër n'aa gahed'aak do rawedii sa wakään. Ta bahãnh ragahëen dajëër, sa wë ta uuh baym hyb n'aa. Ti hyb n'aa Judah buuj wób dooh ragenaag bä dajëër gedaag n'aa. † **9:13** Osejas 6.6

‡ **9:13** Jesus wén naëënh, nesaa do raberéd hõm hyb n'aa, P'op Hagä Do hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa kä.

—Ket'ëë do jã m'aa hẽnh ji ats'yuyt doo, dooh ratabëej bã rahyb n'aa tón do heen n'aa ta patug pan'aa sa mahang tag'ëed bã. Ti awãt da ti noo gó sa najiis, ta patug pan'aa, rado hõm sa mahãnh. Ti noo gó da ratay kãn^S —nãng mãh.

¹⁶ Ti m' panyyg wób ky n'aa gó Jesus ky gadoo nã reanh doo. Hahÿÿ d' mã ta kyyh:

—Dooj ji gas'yuyb bã pããn papuuj bãh me saroor sãg noo eh doo. Tii d' ji adoo bã, papuuj bãh tsawyy dãg bã, ta sãg tanes'ëem, kawah'oob hõm tii bã. Ti bahãnh tanoo ee dãk tii.

¹⁷ Ti hadoo né hẽ uwa bẽe hã. Dooj ji gedu bã uwa bẽeh papuuj hegãn sooh do pan'aa ta hood b'ée byy sãg gó. Tii d' ji adoo bã, uwa bẽeh egãn so bã, ta hood sãg ganabãh hõm. Tii bã kã, uwa bẽe waho bẽeh da, ta hood kã karejã kãn —nãng mãh. —Uwa bẽeh papuuj ji geduuh ta hood papuuj gó. Uwa bẽeh egãn so bã, ta hood papuuj keh'ũs nã. Tii bã uwa bẽeh, ta hood na-ãaj hẽ dooh takarejã bã^{**} —nãng mã Jesus.

ÿÿnh has'oo dãk do ky n'aa, karapee h'yy ganã dãk do ky n'aa daheeh hahÿÿh

¹⁸ Ti m' ta ti Jesus baher'oot nã bã, aj'yuy hyb n'aa jawyk doo, Judah buuj sa wahẽ n'aa see ana Jesus wẽ. Ti m' ta taron nuu me m' tabahyy hãng ta wẽ. Ti m' taky hadoo ta hã:

—Tok ÿ h'yy gakog hõm —nãng mãh. —Ti hadoo né hẽ b'ëep si ÿÿ, ta hã moo dẽe, tii bã da tok ÿ awãd dãk da p'aa hẽnh —nãng mãh.

¹⁹ Ti m' Jesus ta ma matëg daheeh rabahõm kãn ta sii.

²⁰ Tamahõm me m' ÿÿnh nahëe nãng do ta jó gadãk hẽnh tabana ta wẽ. Majyyw mã ta nahëeh. 12 m' ta baab ta nahëe badãk. Ti m' ta jó gadãk hẽnh mã tabana ta wẽ, Jesus saroor noo hã m' tamoo dãng.

²¹ Tii d' tawén d'oo mã ta h'yuyb gó m' taky hadoo: “Ta saroor hã ÿ moo dẽe bã, ÿ d' ahub dãk tii bã”, nãng mã ta h'yuyb gó.

²² Ti m' Jesus ty kaw'õod dãk ta wẽ, ti m' taky hadoo:

—Eÿÿm manãh, tok ÿÿ —nãng mãh. —Õm has'oo dãk, P'op Hagã Do hã mah'yy ka'eeh do hyb n'aa —nãng mãh.

Tii bã kã m', nayyw hẽ tabahas'oo dãk.

²³ Ti m' Jesus kajaã bã m' hyb n'aa jawyk do tób bã, tabajëe suun bã m', tabahapãh bã m' manarapëw hadoo do ragamehÿÿh doo, séd dó m' rarãb bã rabẽ bã,

²⁴ taky hadoo mã sa hã:

—Bẽ anãh! Karapee dooh tadajëb bã. Aÿÿh tii —nãng mãh.

Tii bã m' rakawew'aam ta kyyh.

²⁵ Ti m' hajõk do raban'yuy tan'oo bã do jawén paa bã, Jesus bajëe suun tób gawakõ gó, ti m' karapee tamoo maso dãk, ti m' nayyw mã karapee bas'ëeg gëet.

²⁶ Ti m' jé pad'yuyt hẽ m' ta ti hãj n'aa bã rapanyyg enã hõm kãn mã ta tii bã tamoo wãt do ky n'aa.

Ty temaa bong do panyyg n'aa hahÿÿh

²⁷ Ti m' tii b' naa Jesus tsyym kadoo bã, pawóp hẽ ajyy ty temaa bok do ta jawén rabana. Ti m' rageëej bong. Hahÿÿ da m' sa kyyh:

^S 9:15 Hahÿÿ d' Jesus hanãng pé ta tii: Ta ma matëg sii tabawãt nã bã, dooh ratay bã. Sa mahang Jesus badoh bã, tii bã da ratay kãn. ^{**} 9:17 Dooj ji mekuuj bã papuuj tama metëek do ji h'yuy paa me, tahanãng pé ti panyyg gó teh'ũm doo.

—Mat'yyd mehīn āāh, Jesus, Dawi panaa!^{††} —näk mäh.

²⁸ Ti m' ta tób gó tabajëë suun bä m', ty temah do rabana ta wë, ti m' Jesus beaanh sa hä:

—Bë ky daheeh g'eeh ŷ haja bä bë ty enä padëëk doo? —näng mäh.

Ti m' raky hadoo:

—ŷŷ. Āā ky daheeh né hë, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo —näk mäh.

²⁹ Ti m' Jesus moo däng sa matym hä, ti m' taky hadoo:

—Bë heso padäg, bë h'yy ka'eeh do hyb n'aa —näng mäh.

³⁰ Ti m' nanyw hë m' p'aa hënh mä rabahapëë padëëk. Ti m' Jesus ge'ŷŷm sa hä ranaher'oot hyb n'aa sa hä tamoo wät doo. Hahŷŷ d' mä ta kyyh:

—Bë her'ood manä ta wób sa hä —näng mäh.

³¹ Ti m' ta ky geām né paawä m', jé pad'yyt hë rapanäk Jesus moo wät do ky n'aa.

³² Ty temaa bok do paa ratsyym kasog sii hë m', ramanaa Jesus wë aj'yy karap'aar h'yyb nesaa do hadäk doo, ner'oot doo.

³³ Karap'aar h'yyb nesaa do Jesus habëë hōm jawén paa bä, aj'yy er'ood däg kån p'aa hënh. Hajök do t'īī hënh kat'aa do rahyb n'aa meuunh mäh. Ti m' raky hadoo:

—Dooch noo gó hapäh pé hahŷ hadoo pé Isaraéw buuj mahang —näk mä sa kyyh.

³⁴ Pariséw kä m' raky hadoo:

—Dooch. Karap'aar h'yyb nesaa do wahë n'aa kyy gó ti tabahebë karap'aar h'yyb nesaa doo —näk mä sa kyyh.

³⁵ Ti m' sahōnh hë sa panang bä Jesus bewäd nä. Sa tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do yt hä tama metëëk P'op Hagä Do bag'āās do ky n'aa hanām doo. Sahōnh hë hedoo pé sa nahëë Jesus hahëën hōm mäh.

³⁶ Ti m' hajök do tabahapäh bä, tat'yyd mehīn mä sa hä. B'éé hagä n'aa tamah do hadoo mä ta hä. Hajōng baad nadoo do rahoop. Dooch rad'oo péh, dooh masa pé sa hä.

³⁷ Ti m' panyyg gó m' tamaher'oot mä ta ma matëg sa hä. Hahŷŷ d' mä ta kyyh:

—Hajōng ti anyy däg paawä joom ag wah'ëë däk do ji ataa do pan'aa, pawóp its ta taa n'aa^{‡‡} —näng mäh.

³⁸ —Ti hyb n'aa taw'āāts hë joom danäh hä, P'op Hagä Do hä, bë ky n'aa ets'ëë tamejō nā ta wób joom hä ramoo bok hyb n'aa —näng mä Jesus kyyh.

10

Ta ma matëg 12 hedoo do Jesus mejūū do panyyg n'aa hahŷŷh

¹ Ti m' Jesus naëënh 12 hedoo do ta ma matëg ta wë. Ti m' tabanoo mä sa hä karap'aar h'yyb nesaa do rabahajaa rabahebë hyb n'aa, sahōnh hë hedoo pé sa nahëë rahehëën hōm hyb n'aa na-āāj hë.

² Hahŷŷ m' 12 tamejūū do sa häd: Simaw mäh, Peed ramaneëënh doo. Ta jawén mä Ān-Deréh, Simaw hŷŷj. Ta jawén mä Sebedew taah, Tsijaag, Jowāw häd enäh doo.

³ Ta jawén Pirip, Batoroméw, Toméh, Matew (Roma buuj hä Judah buuj rahepak do gedaag n'aa paah), Tsijaag Aw-Pew t'aah, Tadéw,

^{††} 9:27 **Dawi panaa** rawén maneëënh, ti né hë ti sa hä P'op Hagä Do p'ooj ub taky n'aa eno wät do hyb n'aa. ^{‡‡} 9:37 Hahŷŷ d' Jesus hanäng péh: Hajök ta hä h'yy ka'eeh do pan'aa paawä, pawóp its ta ky n'aa sa hä her'oot do pan'aa.

4 Simaw Serot,* Judas Ikarijot kā m', Jesus haēēj dāk do majīī hā.

5 Ti m' Jesus mejūū ta wób sa panang hēnh rabahōm hyb n'aa. Hahÿÿ d' mā tamejūū sa hā:

—Bē ahōm manā Judah buuj nadoo do wē. Bē ajēē pä manā Samarija buuj sa panang bā.

6 Taw'āāts hē Isaraēw buuj sa h'yyb gó dawēē P'op Hagā Do mahānh habong do wē bē ahōm, b'ée kanapēē bong do hadoo do sa wē.

7 Bē mahōm me hahÿ panyyg bē maher'ood sa hā: “Edaa dāk hÿ pong jé hawāt do ji tabag'āās doo”, nāk da bē kyyh.

8 Taw'āāts hē sa nahēē bē hahēēn hōm, dejēp do ragenā bong bē an'oo bā, rog manahuuh do sa nahēē bē ado hōm, karap'ar h'yyb nesaa do sa hā padēēk do bē hebēē hōm. Bag hēnh ÿ ban'oo dāk bē hā ta ti bē bahajaa hyb n'aa. Ti hyb n'aa bag hēnh bē masaa sa hā.

9 Dooh d' bē mahūūm pé ta sām hadoo péh.

10 Dooh d' bē mahūūm ta hood hadoo péh, tatu hadoo péh, bē tsyym suun see hadoo péh, bē saroor see hadoo péh. Dooh bē mahūūm pé ÿ wēn nāng, moo bok do sa hā ramoo bok do sām ji banoo do hyb n'aa. Bē masa do bē hā ranoo da bē wē badoh doo.

11 —Panang bā bē kajaa bā, bē esóts jé ky en'yyim doo, bē gad'oo doo. Tii bā ta ti hedoo do tób bā bē ayyw panang bē beréd hōm bā kā.

12 Ta tób bā bē ajēē pä bā, bē ky n'aa edēē ta yt hā haj'eenh doo.

13 Ta tii bā haj'eenh do ky en'yyim do rado bā, hanām gó bē ragado bā, bē ky n'aa edēng do aym da sa wē. Hanām gó bē raganado bā, bē ado hōm sa hā bē ky n'aa edēng do paah.

14 Bē raganado bā, bē ramaa nanewē bā bē her'oot doo, bē tsyym suun bē tepyng padäg k'āāts, ta ti tób bā naa, ta ti panang bā naa bē tsyym kasok bā.†

15 Baad bē ÿ maher'oot. Sahōnh hē badāk hahÿÿ hā habong do P'op Hagā Do ky n'aa etyy noo gó kā, Sodoma panang buuj, Gomoha panang buuj ta sām bahānh P'op Hagā Do anoo da nesaa doo, bē ganadoo do panang buuj hā.‡ Né hup ÿ né hē ta ti ÿ her'oot doo —nāng mäh.

16 —Sa mahang bē ÿ mejūū b'ée tabanas'aa mahang habēēh do hadoo. Ti hyb n'aa taw'āāts hē baad bē matakā sa hā, aw'yy matakēē do hadoo. Taw'āāts hē na-āāj hē kaja hē denaa hē bē h'yyb bē mahūūm sa mahang bē aboo bā. Hanām gó bē aboo sa wē, gurii-i bawāt do hadoo.§

17 Baad bē kanā sa mahānh. Bē da rahaēēnh panang enāh do sa wahē n'aa sa moo gó, bē raky n'aa etyy hyb n'aa. Tób P'op Hagā Do panyyg rayd naherot doo gó bē da rahewyyh.

18 Hēp ÿ n'aa bē da ramahūūm sa wahē n'aa wē, hēēj bagā n'aa sa wē na-āāj hē, sa matym gó bē raky n'aa tapaa hyb n'aa. Kēh ÿ n'aa bē her'ood kån da tii bā sa hā, Judah buuj, Judah buuj nadoo do na-āāj hē, raky n'aa napāh hyb n'aa kēh ÿ n'aa.

* **10:4** Judah buuj sa hāj n'aa bā Roma buuj ramejūū noo gó, Judah buuj wób rakarēn rakamajīī Roma buuj sa wē. Dooh rakarēn bā Roma buuj mejō bā sa hā. Roma buuj wē kamajīī do ramaneēēnh **Serot**. Ta ti sa see paa apāh ta ti Simaw, rawén maneēēnh “Simaw Serot”. † **10:14** Tii da Jesus mejūū rabad'oo, dooh baad tado bā P'op Hagā Do panyyg panang buuj raky nadaheeh doo, panang buuj rabahapāh hyb n'aa. ‡ **10:15** Dooh Sodoma, Gomoha panang buuj ramaa newē bā baad hadoo do Rōh sa hā tamaher'oot do paah. Jesus ma matēg hyb n'aa jewyk Rōh bahānh, ti hyb n'aa sa kyyh maa nanew'ēē do ta bahānh ragadoo da nesaa do ta sām. Sodoma panang buuj ragadoo do bahānh ragadoo ti ta sām nesaa doo. § **10:16** Judah buuj sa hā aw'yy kamatakēē. Gurii-i kaja hē ta h'yyb tamahūūm sa hā.

19 Bë ramoo maso däg bä, bë hyb n'aa tón manä bë her'oot do pan'aa hä, nyy da bë her'oot do hä. Ti noo gó kan'oo däk da bë hä bë her'oot do pan'aa.

20 Bë nado ti noo gó her'oot doo. Bë Yb hÿ pong jé hawät do Sahee er'oot da bë her'oot do hä —näng mä Jesus.

21 Ti m' taky hadoo ênh:

—Hÿÿj näng doo, ta hÿÿj tan'oo däk da ta wób sa moo gó radaj'ëep hyb n'aa. Ti hadoo né da t'aah näng do bad'oo ta t'aah hä. Sa taah da h'yy kawereem sa yb wë, sa ÿÿn wë. Rahaëênh da sa yb sa ÿÿn ta wób sa moo gó radej'ëep hyb n'aa.

22 Tak'ëp da sahõnh hë rakawajãän da bë wë hëp ÿ n'aa. Ti hadoo né da, jé h'yy kanerët do hä ÿÿ, tadjëb bä kä, edëb had'yyt hë da hÿ pong jé P'op Hagä Do pa.

23 Panang s'ee hënh bë rarejä bä, bë kejën hõm panang s'ee hënh. Baad bë ÿ maher'oot hahÿÿh: Bë bahajaa do pooj jé panang haw'ãäts hë Isaraéw häj n'aa bä bë moo bok bë ÿ mejüü doo, ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do matëeh da. Né hup ÿ né hë ta ti ÿ her'oot doo.

24 —Dooch ma kametëek do ta ma matëg bahãnh tado bä. Dooch na-ãäj hë sa karom sa kariw n'aa bahãnh rado bä.

25 Sa ma matëg hajaa do pénh ma kamet'ëek do rahaja däg bä kä, taw'ãäts hë ratsebé. Sa kariw n'aa pénh sa karom rahyb n'aa jewyg däg bä kä, taw'ãäts hë ratsebé. Hahÿÿ d' ÿ hanäng pé ti ta tii: ÿÿh, bë wahë n'aa hadoo doo, “Beresebu, ** karap'aar h'yyb nesaa do wahë n'aa” ÿ ramaneëej bä, ti bahãnh tii bä bë da raky n'aa rejää karapé haa bë bahadoo do hyb n'aa.

26 Tii d' radoo né paawä bë hä, bë jeÿÿm manä sa hä. Sahõnh hë ta wób nahapäh nä doo, sahõnh hë sa hä kejën doo, ta jawén rabahapäh da.

27 Ta wób ramaa nanapäh bä bë hä ÿ her'oot doo, sahõnh hë maa napäh bä bë her'ood. Kaja hë bë ÿ hesëênh doo, tak'ëp bë her'ood da sahõnh hë ramaa napäh hyb n'aa.

28 Bë jeÿÿm manä ji majïï ji daj'ëep do hä. Jääm né ji hub rahajaa radaj'ëep. Ji h'yyb tym dooh rahaja bä. Taw'ãäts hë bë jeÿÿm P'op Hagä Doo. Ti ti hajaa tarejää ji hub ji h'yyb tym na-ãäj hë tabanesaa hënh.

29 Pawóp hë taw'ëed taah, kanahën d'os hë rabesëem is, ky n'aa ganebats. Ti hado né paawä, dooh sa see dajëp pé bë Yb hÿ pong jé hawät do nan'oo bä.

30-31 Ti hyb n'aa bë eÿÿm manäh. Hajõng taw'ëed takamahãn do bahãnh bë P'op Hagä Do kamahãn. Sahõnh hë ji sëen sii hë P'op Hagä Do betsén. Baad ji tabahag'ãäs ÿ hanäng péh —näng mäh.

32 —Këh ÿ n'aa najejën pé ta wób sa hä, ÿ na-ãäj hë dooh ÿ ky n'aa jejën bä ta tii, Ee hÿ pong jé hawät do matym gó.

33 Këh ÿ n'aa jejën péh, ÿ na-ãäj hë da ÿ ky n'aa jejën tii d' ênh, Ee hÿ pong jé hawät do matym gó.

34 —ÿ ahyy wät babä, bë ed'oo apäh, h'yyb nyyw gó badäk hahÿÿ hä habong do rababok hyb n'aa sa da hadoo do wë ÿ an'oo bä do hyb n'aa. Tii d' bë edoo manäh. Ti hyb n'aa nado ÿ wén hyng. Wawëe hë ÿ bahyy wät do hyb n'aa ta wób rakamaj'ïï da ta wób sa wë.

35 ÿ ahyy wät do hyb n'aa, ajyy wób rah'yy kawereem da sa yb wë. ÿ ahyy wät do hyb n'aa, sa toog wób rah'yy kawereem da sa ÿÿn wë, sa takaanh wób rah'yy kawereem da sa mayyn wë.

** 10:25 Nesaa Do Yb né ti Beresebu.

36 Tii bā da sa wakāān sa tób yt hā haj'eenh do sa majī dāg da.††

37 Ŷ bē kamahān do bahānh bē yb, bē ŷŷn bē kamahān bā, dooh bē haja bā hēp ŷ hata bē do bā. Ŷ bē kamahān do bahānh bē taah, bē toog bē kamahān bā, dooh bē haja bā hēp ŷ hata bē do bā.

38 Jé hēp ŷ n'aa tamo n'aa tahoop do tajeŷŷm bā, h'yyb nahedoo do nemon ŷŷ, dooh tahaja bā hēp ŷ hata tado bā.

39 Jé badāk hahŷŷ hā ji hawāt do hā tak'ēp kamahān doo, dooh da tanu dēē bā P'op Hagā Do wē. Hēp ŷ n'aa, hā ŷ taky daheeh do hyb n'aa dajēp péh, baad tabawād had'yyt da P'op Hagā Do wē.

40 Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

—Jé bē gadoo doo, ŷ na-āāj né tagadoo. Ŷ gadoo doo, hā ŷ mejūū do tagadoo.

41 Jé P'op Hagā Do ky n'aa rod gadoo doo, P'op Hagā Do ky n'aa ta her'oot do hyb n'aa, tagadoo da P'op Hagā Do hanaa ta ky n'aa rod hā tanoo do pénh ta sām. Jé ta da hadoo do gadoo doo, baad hawāt do ta da hadoo do bahadoo do hyb n'aa, tagadoo da P'op Hagā Do hanaa baad hawāt do hā tanoo do pénh ta sām.

42 Jé naēng dagāp do hany is pé hanoo pé hahŷ hyb n'aa sakog is do see hā tabeēk hyb n'aa, hata ŷŷ tabahadoo do hyb n'aa, ta ti tagadoo né hē da baad hadoo do ta sām P'op Hagā Do hanaa. Né hup ŷ né hē ta ti ŷ her'oot doo.

11

Jowāw nu gahem'uun do mejūū do Jesus reanh do panyyg n'aa hahŷŷh

1 Ti m' Jesus bahajaa bā kā 12 hedoo do ta ma matēg hā tamaher'oot doo, tatsyym kadoo mā tii b' naa, panang haw'āats hē Garirej hāj n'aa bā, panyyg hanām do tama metēk hyb n'aa.

2 Ti m' Kristo moo wāt do radawāts gēēt bā Jowāw nu gahem'uun do ky n'aa napāh bā, tamejūū mā ta ma matēg Jesus wē rabahōm.

3 Hahŷŷ da bē eaaj Jesus hā —nāng mäh: “Ōm né hē tii, P'op Hagā Do Ky Dāng Do ta wē hana doo, ta see ti āā gada?”, denoo da —nāng mā Jowāw nu gahem'uun doo.

4 Ti m' Jowāw mejūū do hā Jesus ky hadoo:

—Bē ahōm nā, bē maher'ood Jowāw hā hahŷ bē maa newēē doo, hahŷ bē bahapāh do na-āāj hē:

5 Ty temah do paah, rahapēē padēēk. Nabong do paah, aboo padēēk p'aa hēnh. Rog manahuuh doo, ahub padēēk p'aa hēnh. Nābuuj gatamah do paah, ramaa napēē padēēk. Dejēp do wób genā bong ŷ an'oo bā. P'op Hagā Do panyyg hanām do na-āāj hē kaher'ood dāk kas' uut do sa hā.

6 Ky n'aa kedēng da jé ŷ moo wāt do hyb n'aa, ŷ her'oot do hyb n'aa tah'yy kaneréd bā hā ŷ tah'yy ka'eeh doo. Tii d' bē her'ood Jowāw hā —nāng mā Jesus kyyh Jowāw nu gahem'uun do mejūū do sa hā.

7 Ti m' Jowāw mejūū do rababaaj hōm bā kā, hajōk do hā Jesus her'ood kām Jowāw nu gahem'uun do ky n'aa. Hahŷŷ da m' ta kyyh:

—H'ēēd ti bē heg'āās paa tabanawāng hēnh? Jawii bah'ood ahēm do g'eeh bē heg'āās?

†† 10:36 P'op Hagā Do ky n'aa rod Mika hād nāng do kyy gó Jesus beh'ūūm ta ti ta her'oot doo. Mika 7.6 hā takerii dāk sa hā hē né hē sa wakāān kamajī do ky n'aa. Rawén kamajī, Jesus hā h'yy kana'eeh do rah'yy kawereem ta hā h'yy ka'eeh do wē.

8 Ti tanado bä, h'ëed ti bë heg'ääs t'ii hënh? Aj'y y saroor ky n'aa gebah do dadäk do bë heg'ääs t'ii hënh? Dooh. Saroor ky n'aa gebah do dadäk do dooh raboo bä tabanawäng bä. Sa wahë n'aa tób hanäm doo gó rababok tii.

9 Ti tanado bä, h'ëed ti bë heg'ääs t'ii hënh? P'op Hagä Do ky n'aa rod bë heg'ääs? Ýÿ. Ti né hë ti bë heg'ääs. P'op Hagä Do ky n'aa rod bahänh tii.*

10 Ta ti né hë ta ti aj'y y ky n'aa näng do P'op Hagä Do kyy kerih do hä. Hahÿÿ da ta ky n'aa: “Ý mejüü da panäk ý n'aa a pooj jé, a tyw n'aa tabenyww däk hyb n'aa a pooj jé”†, näng kerih doo.

11 —Né hup ý né hë hahÿ ý her'oot doo: Badäk hahÿÿ bä habong do sa mahang, dooh Jowāw bahänh nu gadäk péh. Ti tahado né paawä, hÿ pong jé hawät do bag'ääs do karapee hedoo do sa mahang, jáäm hë hyb n'aa sakog its né paawä, Jowāw bahänh tanu gadäk hÿÿ kä.

12 Jowāw nu gahem'uun do du doo noo gó naa tanu gemuun doo, da hë kä na-ääj hë, hÿ pong jé hawät do bag'ääs do tak'ëp takah'üüm. Tak'ëp ta wób h'y yb hedoo, P'op Hagä Do bag'ääs do karapee rabahadoo hyb n'aa.

13 Jowāw nu gahem'uun do kajaa do pooj jé Mosees ky n'aa jaw'y yk doo, P'op Hagä Do ky n'aa rod na-ääj hë raher'oot mä P'op Hagä Do bag'ääs do ky n'aa, takajaa do pooj jé.

14 Bë gado bä, bë gadoo né hë hahÿ bë ý maher'oot doo: Jowāw né hë ti Eriij, kajaa da P'op Hagä Do ky däng do paa‡ ta kyy kerih doo gó.

15 Jé karën pé ý her'oot do tamaa newë bä, taw'ääts hë tahyb n'aa matakëë.

16 —Nyy gó da ý baher'oot da, da hë badäk hahÿÿ hä habong do panyyg ky nadah'eeh do sa ky n'aa? Hahÿ hadoo tii: Karepé wahoo gó hab'ëeh do ramas'uunh do hadoo. Hahÿÿ da karepé wób sa kyyh ta wób sa hä:

17 “Raketëë do pud n'aa ää gamehÿÿh bë tsebë hyb n'aa paawä, dooh masunh do bë as'ääw bä. Tii bä dajëp do heen n'aa ää wareem, masuuj gó bë h'y y ketón hyb n'aa paawä. Ti na-ääj dooh bë karën bä. Dooh h'y y katón gó bë masuuj bä”, nāk karepé ta wób sa hä.

18 Ti hadoo né hë da hë habong doo —näng mäh. —Tabad'op hë ji raky dahë bä. Jowāw nu gahem'uun doo, dooh uwa s'ëëb mahÿÿnh do teëg bä. Ta see pé noo gó noo kanawa doo me P'op Hagä Do tah'y yb en'yym. Ti hyb n'aa, “Karap'ar h'y yb mahüüm mä tii”, nāk sa kyyh Jowāw ky n'aa hä. Dooh Jowāw ragado bä.

19 Ýÿ kä, Aj'y y Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ý eëëk, ý awa. Ti hyb n'aa ý ramaneëënh, tahawaa, heëëk do men, dajëër gahed'aak doo, nesaa do moo heb'ooh do sa najiis. Ää raganado né paawä, P'op Hagä Do né hë tii, ýÿh, Jowāw na-ääj hë h'y y gan'y yh doo. Ää ma met'ëëg wät do ky dah'eeh do baad rababok do hä takametä däk tii —näng mä Jesus.

20 Ta wób sa panang bä tapehuuj wät do bahänh Korasïn, Betsaj-Da häd enäh doo bä Jesus pehuuj wät. Ti hado né paawä dooh rah'y y kawereem bä ta ti panang häd enäh do buuj. Ti hyb n'aa Jesus ky n'aa tapaa mä sa hä. Hahÿÿ d' mä ta kyyh:

* **11:9** P'op Hagä Do ky n'aa rod bahänh Jowāw Jesus wén edoo, Jesus kajaa do pooj jé panäg n'aa tabahadoo do hyb n'aa. † **11:10** Marakijas 3.1 ‡ **11:14** P'op Hagä Do ky n'aa rod Marakijas häd näng do erii wät do hä P'op Hagä Do ky däng, Mesijas kajaa do pooj jé Eriij kajaa da. P'op Hagä Do ky n'aa rod p'ooj ub hawät do ti Eriij maküü. Dooh Eriij Jowāw hä takas'ee bä. Dooh tii d' tahananäng péh. Eriij makü bawät do paa hadoo Jowāw bawäd wät. Ti hyb n'aa Jowāw né hë ti Eriij Jesus wén her'oot.

21 —Nesaa do P'op Hagä Do anoo da bë hä Korasïn, Betsaj-Da panang buuj. Hajöng ȳ pehuunh do paa bë mahang. Dooh ȳ bë ky dahé bä. Panang Tiir, Sidôn häd enäh doo bä ȳ pehuuj wäd bä paawä rababong noo gó bë mahang ȳ pehuuj wät doo, p'ooj ub paawä ti buuj nesaa do hä rat'yyd kamehïin paawä, P'op Hagä Do hä rah'ȳy kawereem paawä. P'ooj ub paawä saroor hebaan doo, hejoo doo, rapadadäg däg paawä, rehaa paawä sa nuu hä tēeg ooj rat'yyd kamehïin do heen n'aa.

22 Bë ȳ maher'oot hahȳȳh: Sahõnh hē badäk hahȳȳ hä habong do P'op Hagä Do ky n'aa etyy noo gó kä, Tiir Sidôn buuj p'ooj ub habong doo, nesaa do ta sãm bahãnh P'op Hagä Do banoo da bë hä nesaa doo, bë t'yyd kamanehïin do hyb n'aa, bë h'ȳy kawanereem do hyb n'aa.

23 —Bëeh, Kapar-Naüm panang buuj, h̄ȳ pong jé has'ëek do bë ed'oo g'eeh bëeh? Dooh. Tabanesaa hēnh bë bahyk da P'op Hagä Do an'oo bä. Panang Sodoma häd nãng doo bä ȳ pehuuj wäd bä paawä rababong noo gó bë mahang ȳ pehuuj wät doo, da hē ti badäk nã paawä panang Sodoma. §

24 Bë ȳ maher'oot hahȳȳh: Sahõnh hē badäk hahȳȳ hä habong do P'op Hagä Do ky n'aa etyy noo gó kä, Sodoma buuj p'ooj ub habong doo, nesaa do ta sãm bahãnh P'op Hagä Do banoo da bë hä nesaa doo, bë t'yyd kamanehïin do hyb n'aa, bë h'ȳy kawanereem do hyb n'aa —nãng mã Jesus.

25 Ti noo gó kä m' Jesus ky hadoo:

—Ee, P'op Hagä Doo, a hä ȳ j'aa etsë. Sahõnh hē h̄ȳ pong jé, badäk hahȳȳ hä hanãng do na-ãaj hē mabag'ãas. Majejën hahȳ mamoo wät do haj'ap do sa mahãnh, tak'ëp ma kamet'ëek do sa mahãnh. Mametä wät sa h'ȳyb gó karapee hadoo pé hä, baad h'ȳy ka'eeh pé hä.

26 Ta tii da magen'aak Ee —nãng mãh.

27 Ti m' taky hadoo:

—Sahõnh hē Ee banoo ta hejój hä ȳȳ. Dooh baad hapäh pé ȳȳh, P'op Hagä Do T'aah. Jããm né Ee hapäh ȳȳh. Dooh Ee, P'op Hagä Doo, baad hapäh péh. Jããm né ȳȳh, ta T'aah hapäh. Jããm né hē sa hä ȳ metëeh do hapäh Ee —nãng mãh.

28 Ti m' taky hado kãn:

—B'ëep wë ȳ sahõnh hē bëeh, hakaaj padëek do hedoo doo, h'ȳy ketón do hedoo doo, tii bä da ȳ anoo bë kameh'ããk hyb n'aa.

29 Kaja hē hëp ȳ mahüüm. Hanãm gó ȳ bawät sahõnh hē sa wë. Dooh ȳ h'ȳy kasabé bä. Ti hyb n'aa taw'ãats hē bë ky dahé ȳȳh. Taw'ãats hē bë ma kamet'ëeg hä ȳ bë hapäh doo. Tii bä da bë baw'yyt da bë h'ȳyb kameh'ããk doo, bë h'ȳyb nãw.

30 Nahejooj bë hä ȳ ma metëek doo. Tahajaa bë ky dahé bä. Nahejooj bë ȳ mejüü doo —nãng mã Jesus kyyh.

12

Saab ky n'aa hahȳȳh

1 Ti noo gó m', Saab hä m', Judah buuj rakamehehãk do noo gó m', Jesus ta ma matëg sa sii joom tiriig banãng doo me m' ratabës. As'aah mã ta ma matëg, ti hyb n'aa m' tiriig ag mã rateh'yyp rabawa hyb n'aa.

2 Ti m' rateh'yyp do Parisëw wób rabahapäh bä, raky hadoo Jesus hä:

§ 11:23 Da hē ti badäk nã paawä panang Sodoma Jesus wén nãng, rat'yyd kamehïin do hyb n'aa paawä. Tii bä, dooh p'ooj ub P'op Hagä Do gawatsiig bä paawä sa panang.

—Mahegãã! Dooh a ma matëg raky dahé bã ër ky n'aa jaw'y'yyk do Saab ky n'aa hã. Saab hã ramoo bok —nãk mã sa kyyh.

³Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Dooh bë ner'ood bã g'eeh nyy da ër wahë makũ Dawi bad'oo, tii, ta hataa rabas'aah bã?

⁴Dawi ajëë suun mã P'op Hagã Do sa hã kahesé do tób n'aa yt hã, ti m' ta hataa daheeh rabawa pãw P'op Hagã Do sa hã kahesé do tób n'aa yt hã hatoonh doo, jããm hë né paawã ta ti tób yt hã moo heb'ooh do haw'aa ta ti pãw Mosees ky n'aa jaw'y'yyk do hyb n'aa. Dawi dooh rahaja bã paawã rawa bã ta ti pãw.

⁵Dooh bë ner'ood bã g'eeh ër ky n'aa jaw'y'yyk do hã, P'op Hagã Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa ky n'aa? Saab hã ramoo bok né paawã ta tób n'aa yt hã, dooh P'op Hagã Do ky n'aa tapa bã sa hã. P'op Hagã Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh doo, rahajaa Saab hã ramoo boo bã.

⁶Hÿÿ kã, baad bë ÿ maher'oot hahÿÿh: P'op Hagã Do tób n'aa ky n'aa jawy'g né paawã, ti bahãnh hyb n'aa jawyk do kajaa bë mahang.*

⁷Hahÿÿ da P'op Hagã Do kyyh: “Dooh rama ejuu do had'y'yt tado bã ti ÿ karën doo. ÿ gahëen sa hã rat'y'yyd mehũn sa da hadoo doo”,† nãng kerih doo. Bë hapëë bã paawã nyy d' tahanãng pé ta tii, dooh daap hë bë ky n'aa ety bã paawã nesaa do hã moo nahadoo doo. Dooh daap hë bë ky n'aa ety bã paawã ma matëk ÿÿ.

⁸Ta ti ÿ wén her'oot, ÿÿh, Aj'y'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ né hë ti Saab ky n'aa hã mejũũ doo —nãng mã Jesus Pariséw sa hã.

Moo gadóm do panyyg n'aa hahÿÿh

⁹Ti m' tii b' naa Jesus tsyyim kado kãn. Tób P'op Hagã Do panyyg rayd naherot doo hënh tabajëë suun.

¹⁰Ti yt hã m' tabasoooh aj'y'yy moo gadóm doo. Ti m' ta wób rakarën paawã m' Jesus raky n'aa tapaa, Jesus ky nadaheeh do hyb n'aa Mosees ky n'aa jaw'y'yyk doo. Ti hyb n'aa m' rabeaanh ta hã:

—Ër ky n'aa jaw'y'yyk do anoo Saab hã ji haso dãg bã nahëë nãng doo? —nãk mãh.

¹¹Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Bë mas'ãã b'éeé tadëë hyy bã t'õp gadarong doo gó Saab hã, dooh g'eeh nanyw hë bë ej'ooj nã bã, Saab hã né paawã?

¹²Ji masããh ji kamahãh do bahãnh tak'ëp ji kamahãh ji da hadoo doo! Ti hyb n'aa ër ky n'aa jaw'y'yyk do anoo né hë baad hadoo do ji moo wãd bã Saab hã —nãng mãh.

¹³Ti m' aj'y'yy hã kã taky hadoo:

—Madajoow a mooh! —nãng mãh.

Ti m' ta moo tadajoow dãk. Ahub dãg kãn mãh, baad dãg mã ta moo kã. Hahup doo, ta moo see hado dãk.

¹⁴Ti m' nanyw hë m' Pariséw raban'y'yyh. Ti m' rahyb n'aa newëë mãh, kaner'oot mãh, nyy d' rabad'oo Jesus radaj'ëëp hyb n'aa.

¹⁵Jesus h'y'yy hap'ëëh mã rakarën radaj'ëëp doo. Ti hyb n'aa ta s'ee hënh tabahõm kãn. Hajõk mã ta jawén hah'ũũm. Ti m' sahõnh hë sa mahang habong do nahëë enãh do sa nahëë tasog hõm mãh.

¹⁶Jesus ky ge'yÿm mã sa hã ranaher'oot hyb n'aa ta ky n'aa ta wób sa hã.

* **12:6** Ta daaj hë, ta ky n'aa né hë Jesus her'oot. Ky n'aa jawy'g né paawã P'op Hagã Do tób n'aa, ti bahãnh Jesus hyb n'aa jawyk. Ti hyb n'aa tahajaa tan'oo bã ta ma matëg triig ag ratehyb bã Saab hã.

† **12:7** Osejas 6.6

17 Tii d' tawén mejüü, P'op Hagä Do ky n'aa rod Isajas häd näng do her'ood wät do paa kametä däk hyb n'aa ta hä. Hahÿÿ da tii, P'op Hagä Do kyyh Isajas erii wät do paah:

18 “Hahÿÿ karom ÿÿ, ÿ asëew däk doo, ÿ kamahän doo. Baad ÿ h'yy gadajang ta wë.

ÿ anoo da Sahé ÿÿ, ta h'yyb gó tabawät hyb n'aa. Tamaher'oot da sahõnh hë badäk hahÿÿ hä habong do hä nyy da ÿ bad'oo baad had'op rabahadoo hyb n'aa matym ÿÿ gó.

19 Dooch da taky gedag bä. Tak'ëp nado da ta kyyh. Dooch da tak'ëp ter'ood bä hajök do sa mahang.

20 Baad hadoo doo me da tagadoo sa h'yyb gó nahejoonh doo. Dooch da tahajëew bä h'yyb nahed'oo doo.

Tii da tabad'oo da sa hä baad had'op do j'aa ketsë bä kä nesaa do hä tan'oo bä.

21 Ta hä badäk hahÿÿ hä habong do radaab yyp, rabadëp hyb n'aa nesaa do mahänh.”[‡]

Nesaa Do Yb ky gabuuj Jesus moo wät rahanäng do panyyg n'aa hahÿÿh

22 Ti m' ramanaa mä Jesus wë aj'yy karap'aar h'yyb nesaa do hadäk doo, ty tamah doo, ner'oot doo. Ti m' Jesus habëë hõm karap'aar h'yyb nesaa do aj'yy hä hadäk do paah. Ti m' aj'yy er'ood däg kån p'aa hënh. P'aa hënh mä tabahapëë däk.

23 Hajök doo, ta ti hap'ëeh doo, rahyb n'aa meuunh mäh. Ti m' raky hadoo: —Hahÿÿ g'eeh Dawi panaa P'op Hagä Do Ky Däng Doo? —näk mäh.

24 Ti m' reanh do Parisëw ramaa napäh bä, raky hadoo:

—Beresebu, karap'aar h'yyb nesaa do wahë n'aa kyy gó ti hÿÿ tabahebé karap'aar h'yyb nesaa doo! —näk mä sa kyyh.

25 Jesus hapäh mä sa h'yyb, ti m' panyyg ky n'aa me taky hadoo sa hä:

—Sa da hadoo do wë sa häj n'aa babuuj rahyb n'aa wareem bä, gawatsik tii bä sahõnh hë —näng mäh. —Panang buuj sa hä hë rah'yy kawereem bä, sa wakään na-ääj hë sa hä hë rahyb n'aa wareem bä, sahõnh hë kahäj jëng tii bä —näng mäh.

26 —Ti hadoo ënh Nesaa Do Yb hä kä. Ta daaj hë takahabëë bä, ta hä hë paawä ti tah'yy kawareem däk. § Te hub tado bä paawä ta tii, nayyw hë tabahëej jëë paawä Nesaa Do Yb bag'ääs doo.

27 Bë her'oot doo da tado bä, Beresebu kyy gó ÿ hebëë bä paawä karap'aar h'yyb nesaa doo, jaa ky gabuuj bë karapee hebë do karap'aar h'yyb? Bë karapee né da bë raky n'aa etyy daap bë menyih do hyb n'aa bë her'oot do hä.

28 P'op Hagä Do Sahee hejój gó né hë ti ÿ hebë do karap'aar h'yyb nesaa doo. P'op Hagä Do ji tabag'ääs do kaja doo kä bë wë, ta ti metëeh bë hä —näng mäh.

29 —Panyyg see gó bë ÿ metëeh: Dooch aj'yy hejoonh do tób gó hajëë suun pé ta ma tado hõm hyb n'aa, pooj jé tób danäh moo tamanaw'yyd bä. Ta moo kamaw'yyd bä tahajaa ta ma tado hõm bä. **

‡ 12:21 Isajas 42.1-4 § 12:26 Jesus wén her'oot ta tii, Beresebu, karap'aar h'yyb nesaa do wahë n'aa kyy gó tabahebé karap'aar h'yyb nesaa do rahe'oot do hyb n'aa. Nesaa Do Yb häd see ti Beresebu.

** 12:29 Hahÿÿ d' tahanäng pé ti panyyg gó teh'üüm doo: Aj'yy hejoonh doo, Nesaa Do Yb. Aj'yy hejoonh do ma hado hõm do hadoo Jesus. Aj'yy hejoonh do ma hadoo, karap'aar h'yyb nesaa doo. P'op Hagä Do Sahee hejój gó Jesus bahebé karap'aar h'yyb nesaa doo, Nesaa Do Yb karapee, tak'ëp tabahejoonh do hyb n'aa Nesaa Do Yb mahänh.

30 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hëp ŷ hata nadoo doo, majë ŷ tii. ŷ manasa do P'op Hagä Do wë ŷ ataa doo, dawëë rabehüüm tii bā tan'oo bā.

31 Ti hyb n'aa bë ŷ maher'oot hahŷŷh: Sahõnh hë nesaa do ji moo wät do P'op Hagä Do mabaan né paawä, ta hä ji ky n'aa rejää do P'op Hagä Do mabaan né paawä na-ääj hë ji hä, dooh P'op Hagä Do mabaan bā P'op Hagä Do Sahee ky n'aa rejää pé kã.

32 Jé Aj'yy Hadoo Do Hŷ Pong jé Hana Do ky n'aa rejää péh, P'op Hagä Do mabaan ti ta hä. P'op Hagä Do Sahee ky n'aa rejää pé kã, dooh P'op Hagä Do mabaan bā. Badäk hahŷŷ bā rababok nä bā, ta jawén na-ääj hë, dooh P'op Hagä Do mabaan bā tii —näng mäh.

33 —Joom baad hadoo do tado bā, baad ta ag. Baad nadoo do tado bā joom, baad nado na-ääj hë ta ag. Ta ti ŷ wén her'oot, joom ag hä ji bahapäh joom ŷŷn.

34 Aw'yy p'yyim näng do taah hadoo bëëh! Baad nadoo do bëëh. Ti hyb n'aa dooh bë haja bā baad hadoo do bë her'ood bā. Ji h'yyb tym gó ji hyb n'aa newë had'yyt doo, ti né ji her'oot.

35 Baad hawät doo, baad hadoo do ta h'yyb gó hanäng do taher'oot. Baad nawät doo, baad nadoo do ta h'yyb gó hanäng do taher'oot.

36 Baad bë ŷ maher'oot hahŷŷh: Sahõnh hë ta sã baj P'op Hagä Do banoo noo gó da, P'op Hagä Do matym gó ji kawoom da sahõnh hë ji her'oot do paa daap hadoo doo.

37 Baad tado bā ji her'oot do paah, dooh P'op Hagä Do ji taky n'aa ety bā nesaa do hä. Baad tanado bā ji her'oot do paah, ji P'op Hagä Do ky n'aa ety da nesaa do hä.

Parisëw ramejüü Jesus pahuunh sa matym haj'aa paryyg n'aa hahŷŷh

38 Ti m' Parisëw wób, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do wób na-ääj mä raky hadoo ta hä:

—Ma matëg, —näk mäh —ää karën ää bahapäh mapahuunh doo, ää matym haj'aa^{††} —näk mä sa kyyh.

39 Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Da hë badäk hahŷŷ hä habong doo, nes'aa sa h'yyb. P'op Hagä Do hä rahyb n'aa eréd hõm ta see hä rah'yy kawereem hyb n'aa. Tii d' né paawä sa h'yyb, ŷ ramejüü ŷ pahuunh hyb n'aa sa matym haj'aa. Dooh da ŷ metä bā sa hä. Jääm né da P'op Hagä Do ky n'aa rod Jonas häd näng do ta metëë n'aa hadoo sa hä kametëëh.

40 Tamawoob hë adëb bā, tamawoob hë ta äh, tah'ŷŷb yb wog gó Jonas basuun doo da, ti hadoo, tamawoob hë adëb bā, tamawoob hë ta äh, ŷŷh, Aj'yy Hadoo Do Hŷ Pong Jé Hana Do bakëë da k'ääts gó.

41 Niniwéh buuj raky n'aa tapaa da P'op Hagä Do matym gó da hë badäk hahŷŷ hä habong doo, sahõnh hë P'op Hagä Do ky n'aa ety noo gó kã. Jonas maher'oot noo gó, rat'yyd kamehün nesaa do ramoo bok do hä. Nesaa do reréd hõm. Jonas bahãnh ŷ ti hŷŷh. Ti hado né paawä, dooh bë t'yyd kamehün bā nesaa do bë moo bok do hä, dooh bë eréd bā, ti hyb n'aa né hë Niniwéh buuj bë da raky n'aa tapaa.

42 Seba häd näng do häj n'aa sa wahë n'aa ŷŷnh, da hë badäk hahŷŷ hä habong do taky n'aa tapaa da P'op Hagä Do matym gó, sahõnh hë P'op Hagä

^{††} 12:38 Sa hä Jesus dooh P'op Hagä Do hanaa tado bā. Ti hyb n'aa rakarën Jesus pahuunh sa matym haj'aa, Jesus rametyy hyb n'aa.

Do ky n'aa etyy noo gó ká. Dawëë naa paa m' tabana tii, tamaa newëë hyb n'aa Saromāw hajaa doo, P'op Hagā Do anoo do ta hā. Saromāw bahānh ŷ ti hahŷ bē hapāh doo. Ti hado né paawā, dooh bē karēn bā bē maa newē bā hahŷh —nāng mā Jesus kyyh.

⁴³ Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

—Karap'ar h'yyb nesaa do ta hā hadāk do paa ahōm wād bā ta mahānh, tabanawāng hēnh tabahew'ēet, ta tób tabesoos takameh'āāk hyb n'aa. Ti dooh tawyyd bā.

⁴⁴ Ti ta h'yyb gó taky hadoo: “Ŷ abaaj hōm p'aa hēnh ŷ hadāk do paa hā, tóp ŷŷ hēnh”, nāng. Tii bā ta tób paa bā takajaa bā, dooh ta yt hagā péh, yd kabak'ood dāk tabahapāh, baad takabenām ta hā.

⁴⁵ Tii bā tats'yyt 7 karap'ar h'yyb nesaa do wób ta hataa, ta bahānh nesaa doo. Tii bā rabajēē pēē ta tób paa gó. Tii bā rabanyy kán ta hā ká. Ta hā hanāng do paa bahānh tii ká. Tak'ēp tii ká ta hā ká nesaa doo ká. Tii da né da bē hā ká, bēēh, nesaa do moo heb'oooh doo^{‡‡} —nāng mā Jesus kyyh sa hā.

Jesus wakāan heh'āat do panyyg n'aa hahŷh

⁴⁶ Ti m' hajōk do hā Jesus maher'oot ná bā ta ŷŷn kajaa, ta wakāan sii hē m'. Ta w'oo hā m' rababē dāk. Rakarēn paawā ta sii raber'oot.

⁴⁷ Ti m' rē tanyy ky hadoo ta hā:

—A ŷŷn, a wakāan ta w'oo hā rabab'ēēh. Rakarēn mā ōm rasii er'oot —nāng mäh.

⁴⁸ Ti m' her'oot do hā Jesus ky hadoo:

—Jaa ti ēēn, jaa ti wakān haa? —nāng mäh.

⁴⁹ Ti m' teheet mā ta ma matēg sa wē, ti m' taky hadoo:

—B'ēēh hahŷh, ān ŷ hedoo doo, wakān haa hedoo doo —nāng mäh.

⁵⁰ —Sahōnh hē Ee hŷ pong jé hawāt do karēn do moo heb'oooh doo, ti né hē wakān haa hadoo, ti né hē ānh ŷ hadoo, ti né hē ēēn hadoo —nāng mā Jesus.

13

Joom tym ky n'aa gó Jesus metēēk do panyyg n'aa hahŷh

¹ Ti m' ti noo gó né hē Jesus banyyh tób bā naa, ti m' karaj'aa hēnh tabawēēnh. Ta nabyy me tabahyy sooh.

² Hajōk kata b'ēēh ta hā. Ti hyb n'aa m' marakate gó tagatsēg sooh. Hajōk doo m' ayyw b'ēēh ta takēēn hā.

³ Ti m' hajōō m' tama metēēk mā sa hā panyyg ky n'aa me m'. Hahŷh d' mā ta kyyh:

—Hŷ hadoo joom hejóm do bejoom joom tym.

⁴ Tatsawyh hōm joom tym. Joom tym tatsawyh hōm do wób ta tyw n'aa me takajāk, ti taw'ēēd rabajōh jēng.

⁵ Joom tym wób kajāk pā ta yt hē tabahadoo do jó. Kanahēn its k'āats tii bā. Ti nayyw hē taganyyh, kanahēn d'os do k'āats ta h'yyb.

⁶ Tabajuu bā nayyw hē tatsawyy jēng, dooh ta kóm ta h'yyb.

⁷ Ta tym wób kajāk sasēng kóm banāng bā. Sasēng gajewāng bā ká, dooh tawēē wād bā.

⁸ Ta tym wób kajäg kán baad tabadoo bā. Taganyyh, baad tabawāng, baad tabeak. 100 nuu me tabejoom do bahānh tabeag kán baad tabadoo bā kajāk do ta tym wób. 60 nuu me tabejoom do bahānh tabeag kán ta tym wób. 30 nuu

^{‡‡} 12:45 Hahŷh d' Jesus hanāng péh: Tak'ēp ta bahānh nesaa doo ká sa hā, Jesus raganadoo do hyb n'aa.

me tabejoom do bahānh tabeag kån baad tabadoo bā kajäk do ta tym wób kã —nāng mã Jesus, panyyg ky n'aa me m' tabaher'oot.

⁹Ti m' taky hadoo:

—Jé karēn pé ŷ her'oot do tamaa newē bā, taw'āāts hē tahyb n'aa matakēē —nāng mãh.

¹⁰Ti m' ta ma matēg rabana Jesus wē ti m' rabeaanh ta hā:

—Héd n'aa mamaher'oot sa hā panyyg ky n'aa me? —näk mãh.

¹¹Ti m' taky hadoo sa hā:

—Bē hā P'op Hagā Do an'oo dāk bē bahapāh hyb n'aa pooj jé ji nahapāh do hỹ pong jé hawät do bag'āās do ky n'aa hā, ta wób sa hā dooh.

¹²Jé h'yy ganyy dāk doo, ti bahānh P'op Hagā Do banoo nā ta hā ta h'yy ganāng doo. Baad tabahapēē kån tii bā. Jé kanahēn d'oo hē h'yy ganāng doo, P'op Hagā Do ado hōm da ta hā kanahēn had'os doo.*

¹³Rahegāā né paawā m', dooh m' rah'yy genā bā. Ramaa newē né paawā m', dooh m' ramaa napēē bā, dooh m' tagah'ood bā sa hā. Ti hyb n'aa né hē ŷ wén her'oot sa hā panyyg ky n'aa me.

¹⁴Sa hā kametā dāk hahỹ P'op Hagā Do ky n'aa rod Isajas hād nāng do erii wät do paa P'op Hagā Do kyyh Judah buuj sa hā:

“Bē maa newē had'yyt hē né paawā, dooh da tagah'ood bā bē hā.

Bē hegāā had'yyt hē né paawā, dooh bē h'yy ganyy bā.”

¹⁵“Ta ti ŷ wén her'oot Judah buuj sa ky n'aa hā”, nāng mã P'op Hagā Do Isajas hā,

“Dooh rah'yy kadawuung wäd bā baad hadoo do hā, hajōō nuu me raky nadaheeh do hyb n'aa.

Sa nabuuj ragetsēē hōm do hadoo.

Raty gatsēē dāk sa matym ranahapāh hyb n'aa.

Tii d' tanado bā paawā rahapāh né paawā,

ramaa napāh né paawā,

h'yy kadewuung né paawā,

wē ŷ rah'yy kawereem né paawā hā ŷ rah'yy ka'eeh hyb n'aa.

Tii d' radoo bā paawā ŷ h'yyb wareem paawā baad rababok hyb n'aa kã.”†

¹⁶Ti m' ta ma matēg hā Jesus ky hadoo:

—Ky n'aa kedēng bēēh, bē matym kã rahapāh do hyb n'aa, bē nabuuj kã ramaa napāh do hyb n'aa.

¹⁷Né hup ŷ né hē hahỹ bē hā ŷ her'oot doo: Rababong noo gó, hajōk P'op Hagā Do ky n'aa rod makūūh, hajōk baad habok do makūūh, rakarēn paawā rahēg'āās bē hapāh doo, dooh paa rahapēē bā. Rakarēn paawā ramaa newēē bē maa newēē doo, dooh paa ramaa napēē booh —nāng mã Jesus ta ma matēg sa hā.

¹⁸Ti m' taky hadoo:

—Bē maa newē nyy d' tahanāng pé joom tym parar'aah do panyyg:

¹⁹P'op Hagā Do bag'āās do hā rah'yy ganenā bā ta ky n'aa ramaa newēē bā, tii bā Nesaa Do Yb asog hōm sa h'yyb tym gó kejoom do hadoo doo. Joom tym ta tyw n'aa me takajäk hadoo do tii.

²⁰Joom tym pā banāng bā kajäk doo, P'op Hagā Do panyyg maa new'ēē doo, h'yy gadajaa gó gad'oo doo.

* **13:12** Ta ti tawén kado hōm sa hā, rahyb n'aa manatakēē do hyb n'aa. Dooh rahyb n'aa p'eed bā P'op Hagā Do panyyg hā. † **13:15** Isajas 6.9-10

21 H'yy gadajaa gó ragado né paawä, nayyw hê rah'yy gejë hõm, joom kóm nanäng nä do hadoo sa hä. Hejoonh do kametä bä sa hä, sa hä rarahejä bä na-ääj hê P'op Hagä Do panyyg metëek doo da rababok do hyb n'aa, nayyw hê rah'yy gejë hõm.

22 Joom tym sasëng mahang kajäk doo, P'op Hagä Do panyyg maa new'ëe do wób. P'op Hagä Do kyyh ramaa napëe né paawä, rahyb n'aa newè had'yyt hê badäk hahÿÿ hä ji bawät do hä.† Dajëer hä, sa ma ji tawadii do hä rahyb n'aa h'üüm. Ti hyb n'aa P'op Hagä Do panyyg sa h'yyb gó hadäk do tawén nahõm. Joom neaak do hedo padëek tii.

23 Joom tym baad tabadoo bä kajäk doo, P'op Hagä Do panyyg maa new'ëe doo, P'op Hagä Do panyyg hä h'yy gah'oot doo. P'op Hagä Do karèn do baad ramoo bok tii kä. Joom 100 nuu me, 60 nuu me, 30 nuu me takejoom do bahänh tabeak do hadoo do tii —näng mä Jesus.

Jawii tiriig mahang joom danäh maji hejoom do panyyg n'aa hahÿÿh

24 Ti m' panyyg see ky n'aa me Jesus maher'oot mä sa hä. Hahÿÿ da ta kyyh: —Hahÿ panyyg ky n'aa hadoo hÿ pong jé hawät do bag'ääs do ky n'aa: Ti awät aj'yy joom tym baad hadoo do ta geëw gó hejoom doo.

25 Tii kä, sahõnh hê rabaÿÿh bä, ta maji bana. Jawii tym tatsawyyh mä tiriig mahang. Ti tabahõm kån.

26 Ti tiriig tym ganyyh. Ti tiriig ag ganyyh bä, raty gepëe kån jawii mahang tabahëe däk.‡

27 Ti joom danäh karom rabahõm ta wë, ti raky hadoo ta hä:

—Kariw n'aa, —näk —baad hadoo do joom tym mabejoom wät. N'yy hënh naa jawii ta mahang ganyyh doo? —näk sa kyyh.

28 Tii bä sa kariw n'aa ky hadoo sa hä:

—Majë ÿ see tii, ti tsawyh häng doo —näng.

Ti ta karom rabeaanh:

—Makarën ää asog hõm jawii? —näk mäh.

29 —Dooch —näng sa kariw n'aa. —Jawii bë basok bä, tiriig tëeg wób bë asog hõm ta mahang —näng.

30 —Na mabëe dó tiriig mahang, tiriig ji bataa bä kä. Tiriig ag ji bataa noo gó ÿ mejüü da tiriig ag hat'aa do sa hä, jawii pooj jé rasiip, ta natuu hä ramaw'yyd däk hyb n'aa ji ajuu hyb n'aa. Tii bä ÿ mejüü tiriig ag rabataa, joom tób n'aa yt hä rabenäm —näng joom danäh ta karom sa hä —näng mä Jesus panyyg gó tabeh'üüm.

Panyyg ky n'aa gó Jesus metëeh hahÿÿ hä P'op Hagä Do bag'ääs do ky n'aa

31 Ti m' panyyg see ky n'aa gó Jesus maher'oot mä sa hä. Hahÿÿ da ta kyyh: —Joom motaad häd näng do tym nad'ëed is do aj'yy ejoom do ky n'aa hadoo, hÿ pong jé hawät do bag'ääs do ky n'aa.

32 Jääm nad'ëed its né paawä motaad tym bë joom tym mahang, ji waa ty gamabuuj see bahänh tabawäng. P'op tanu däk. Tii bä kä, taw'ëed batooj kån ta hä kä** —näng mäh.

33 Ti m' panyyg see ky n'aa me Jesus maher'oot mä sa hä. Hahÿÿ da ta kyyh: —Paw makuj n'aa ÿÿnh ado däk doo, hajõng tiriig s'ëeb mahang tamekuuj däk do ky n'aa hadoo hÿ pong jé hawät do bag'ääs do ky n'aa. Baad ÿÿnh

† 13:22 Ta ti hedoo do raty kanewad had'yyt hê. Rahyb n'aa tón had'yyt hê sa waa, sa taah, nyy d' rabad'oo doo. § 13:26 Jawii hadoo rawén hapäh, taneaak do hyb n'aa. Tiriig ti heaak doo.

** 13:32 Joom motaad häd näng do ky n'aa gó Jesus metëeh nyy da P'op Hagä Do bag'ääs do kah'üüm, ny hadoo ta hä h'yy ka'eeh do kah'üüm.

bajõõts däk, baad takamekuuj wät bä kä sahõnh hē tiriig s'ëëb mahang†† – näng mäh.

³⁴ Sahõnh hē ta ti Jesus her'ood wät sa hã panyyg ky n'aa me m'. Sahõnh taher'oot do sa hã, panyyg ky n'aa me né hē m' tamaher'oot.

³⁵ Tii da tawén d'oo hahÿ P'op Hagä Do kyyh ta ky n'aa rod erii wät do paa kametä däk hyb n'aa:

“ÿ maher'oot da panyyg ky n'aa me.

ÿ maher'oot da sa hã

badäk hahÿ tadu dahäng do noo gó naa kejën wät do paah.”‡‡

Jesus maher'oot nyy d' tahanäng pé jawii joom mahang hawäng do ky n'aa hahÿh

³⁶ Ti m' hajök do hã Jesus kedëë hõm. Ti m' tób gó tabajëë suun mäh. Ti m' ta ma matëg rabana ta wë ti m' raky hadoo:

–Nyy d' mahanäng pé jawii joom mahang hawäng do panyyg n'aa hã? – nāk mā sa kyyh.

³⁷ Ti m' Jesus ky hadoo:

–Joom tym baad hadoo do hejoom doo, ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo.

³⁸ Joom banäng bä, badäk hahÿh hã habong doo. Joom tym baad hadoo doo, P'op Hagä Do bag'ääs do karapee. Jawii, Nesaa Do Yb karapee.

³⁹ Joom danäh majiï, jawii tym sawyyh doo, Dijab tii. Tiriig ag rabataa noo gó, badäk hahÿh hã ji bawät do gawatsig hõm noo gó tii. Tiriig ag taa n'aa, ääs tii.

⁴⁰ Jawii rasok doo da, tëëg hõõ gó kadawäts toonh do hadoo da, badäk hahÿh hã ji bawät do gawatsig hõm noo gó.

⁴¹ Ti noo gó Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do mejüü da ta ääs rasog hõm hyb n'aa tabag'ääs doo bä naa sahõnh hē nesaa do wë ji tah'yyb tatuk doo, nesaa do ji moo wät hanoo doo, sahõnh hē nesaa do moo heb'ook doo na-ääj hē.

⁴² Tëëg hõõ gó, tak'ëp haju doo gó da radawäts toonh tii. A'oot da tii bä. Sa tég kamegëëj padëëk da tak'ëp nesaa do rahoop do hyb n'aa.

⁴³ Tii bä da baad habok do tak'ëp rakawehëë däk da sa Yb bag'ääs doo bä. Papÿÿj bag däk doo da, hanäm do sa hã. Jé karën pé ÿ her'oot do tamaa newë bä, taw'ääts hē tahyb n'aa matakëë –näng mā Jesus.

Tak'ëp ji karën do hadoo hÿ pong jé hawät do bag'ääs do panyyg n'aa hahÿh

⁴⁴ Ti m' Jesus ky hadoo:

–Tak'ëp ky n'aa gebah doo, joom banäng bä kejën këë do ky n'aa hadoo hÿ pong jé hawät do bag'ääs do ky n'aa. Tak'ëp ky n'aa gebah do aj'yy see baw'yyt joom banäng doo bä. Ti p'aa hënh tajeh'aa këë. Tii bä, sahõnh hē tabesëëm hõm ta wë hanäng doo, tak'ëp tah'yy gadajang do hyb n'aa. Tii kä, ta ma paa sãm me tametsëë joom banäng doo, ky n'aa gebah do bakëë bä –näng mäh.

⁴⁵ –Aj'yy hetsë doo, hesãm doo, tak'ëp nu gabarëëh do perora häd näng do hesoos do ky n'aa hadoo na-ääj hē hÿ pong jé hawät do bag'ääs do ky n'aa.

†† 13:33 Pāw makuj jé pad'yyt hē tiriig s'ëëb mahang kamekuuj däk doo da, jé pad'yyt hē badäk hahÿh bä P'op Hagä Do bag'ääs do bawäd däg da. ‡‡ 13:35 Saaw-Mo 78.2

⁴⁶ Perora tak'ëp hetsooh doo, ky n'aa gebah do tabaw'yyt bä kä ta ti hedoo do hes'ëem do sa wë, tabahôm, tabesëem hôm sahônñ hë ta ma ta wë hanäng doo. Tii kä ta sãm me tametsëe perora tak'ëp hetsooh doo. §§

Karahi panyyg n'aa gó Jesus eh'üüm do hÿ pong jé hawät do bag'ãäs do ky n'aa

⁴⁷ Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Karahi me tah'ÿÿb rames'aak do ky n'aa hadoo na-ãäj hë, hÿ pong jé hawät do bag'ãäs do ky n'aa. Karaj'aa me radatu karahi. Hajông hedoo pé sa mo haj'aa.

⁴⁸ Ramo haj'aa enäh bä kä, rej'ooj nä kãn ta takëen hä. Ahyy t'oonh mäh. Tii bä arook gó rabataa rasëew hôm doo. Baad nadoo doo, ji nawëh doo, radewäts bëenh tii bä.

⁴⁹ Ti hadoo da badäk hahÿÿ hä ji bawät do gawatsig hôm noo gó ääs rabad'oo da. Ääs rabana, tii bä rasëew hôm da badäk hahÿÿ hä habong doo. Tsyt hë rabasëm da nesaa do moo bok doo, P'op Hagä Do karën doo da habok do sa mahãnh.

⁵⁰ Tii kä tëeg hõö gó, tak'ëp haju doo gó radewäts bëenh da nesaa do moo bok doo. A'oot da tii bä. Sa tég kamegëej padëek da tak'ëp nesaa do rahoop do hyb n'aa —näng mäh.

⁵¹ Ti m' Jesus eanh mäh:

—Bë maa napäh sahônñ hë ta ti ÿ her'ood wät doo? —näng mäh.

—Äã maa napäh —näk mäh.

⁵² Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk doo, hÿ pong jé hawät do bag'ãäs do ky n'aa hä na-ãäj hë ma kamet'ëeg wät doo, tób danäh ta tób bä naa ky n'aa gebah do manyyh do hadoo ta wób hä tametëeh hyb n'aa. Ta gawakõ gó naa, aj'yy manyyh ky n'aa gebah do tenäm do paah. Ky n'aa gebah do papuuj hedoo do tamanyyh ta mahang, ky n'aa gebah do pooj nä ta mahang*** —näng mäh.

Ta panang bä Jesus raty n'aa ges'yyk do panyyg n'aa hahÿÿh

⁵³ Ti m' Jesus bahajaa bä kä panyyg gó tama metëek doo, tatsyym kado kãn ta tii bä naa.

⁵⁴ Ti m' panang tabawäng do paa bä takajaa bä, ta du doo mä tama metëek tób panang bä hasooh do P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do yt hë. Maa new'ëe do rahyb n'aa meuunh mä taher'oot do sa hä. Ti m' raky hadoo:

—N'yy hënh naa hahÿ aj'yy tah'yy ganäng doo? N'yy hënh naa ta hejój tamapehuunh doo? —näk mäh.

⁵⁵ —B'aa bäh gaheh'õök do t'aah nado ti hahÿÿh? Marija nado ta ÿÿn? Tsijaag, Joséh, Simaw, Judas nado ta wakãän?

⁵⁶ Sahônñ hë ta ãnh, bä ab'ëeh ër pa. N'yy hënh naa tahapäh doo, ta hejój? —näk mä tabawäng do babuj n'aa sa kyyh.

§§ **13:46** Hahÿÿ d' tahanäng pé pawóp hadoo do panyyg gó Jesus eh'üüm doo: P'op Hagä Do bag'ãäs do ky n'aa ji ky n'aa napäh bä, dooh ji hyb n'aa p'eed wäd bä pooj jé ji wë hanäng doo. Dooh ji hyb n'aa hÿüm wäd bä badäk hahÿÿ bä ji karën doo, tak'ëp hetsooh do hyb n'aa P'op Hagä Do hanaa ji karën do hyb n'aa. *** **13:52** Hahÿÿ d' apäh tahanäng pé tii: Jé P'op Hagä Do kyyh p'ooj ub kerih do baad ma kamet'ëeg wät doo, papuuj Jesus met'ëeg wät do na-ãäj hë baad tamaa napëe bä, taky dahë bä, tahajaa tama met'ëeg bä ta wób sa hä baad hadoo doo, hetsooh do pooj jé kerih do hä, papuuj hä na-ãäj hë hanäng doo.

⁵⁷ Ti m' rakawajãän ta wë. Raty n'aa gesyyg däk mäh. Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Sahõnh hë sa panang bä raweh'ëeh P'op Hagä Do ky n'aa rod. Jãäm hë tabawäng do panang bä, ta tób bä, dooh rawehëë bä —näng mäh.

⁵⁸ Ti m', ta hä rah'yy kana'eeh do hyb n'aa, dooh denaa hë m' Jesus pehuuj bä ta tii bä.

14

Jowāw nu gahem'uun do dajëp do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' ti noo gó né hë Garirej häj n'aa wahë n'aa, Eróts häd näng doo, taky n'aa napäh mä Jesus moo wät doo, Jesus ma metëek doo.

² Ti m' ta masa n'aa hä taky hadoo:

—Jowāw nu gahem'uun do paa né tii. Ganä wät dejëp do paa mahang! Ti hyb n'aa tawén kabaj'aa —näng mä Eróts.

³ Eróts mejüü paa ramoo maso däk, ramoo maw'yyd däk, radawäts gëët Jowāw nu gahem'uun doo. Tii d' Eróts wén d'oo mä Erodija, ta hÿÿj Pirip häd näng do ÿÿm hyb n'aa.

⁴ Hahÿÿ d' paa Jowāw kyyh Eróts hä:

—DooH P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do an'oo bä magat'ëë bä a hÿÿj ÿÿm —näng paa Jowāw nu gahem'uun do kyyh Eróts hä.

⁵ Eróts karën né paawä m' tadaj'ëep Jowāw, tajeÿÿm mä hajök doo. Hajök do tawén jeÿÿm, P'op Hagä Do ky n'aa rod ti Jowāw sa hä.

⁶ Ti m' Eróts ta yd enäng do heen n'aa noo gó, jãm ta heen n'aa ramoo bok noo gó, Erodija toog bajäm sa matym gó. Ti m' tak'ëp mä Eróts tsebee kãn ta wë.

⁷ Ti hyb n'aa taky däng tabanoo maruus hä, maruus karën do né hë. P'op Hagä Do häd gó m' ta ky däng, dooh taky kahÿÿd bä maruus bahapäh hyb n'aa.

⁸ Ti m' maruus ÿÿn ta hä taky mejüü do hyb n'aa taky hadoo:

—Na, ÿ karën ta hood gó mabanoo hä ÿÿ Jowāw nu gahem'uun do nu gabóg —näng mäh.

⁹ Ti m' tak'ëp mä sa wahë n'aa hyb n'aa tón wät. Ti hadoo né hë, ta ky bajawaa hyb n'aa m', tatsyyd bong do taky däng do ramaa napäh do hyb n'aa tagadoo maruus ets'ëë wät doo.

¹⁰ Ti m' tamejüü tadawäts gëët doo gó ranu gahög hõm hyb n'aa Jowāw.

¹¹ Ti m' ta hood gó ramanaa ta nu gabóg maruus wë. Ti m' maruus an'oo däg kãn mä ta ÿÿn hä kä.

¹² Ti m' Jowāw ma matëg rabana rabeheën hyb n'aa ta hub. Ti m' radakä jëng. Ti m' Jesus rapanäk.

Jesus pahuunh do 5 miw sa waa panyyg n'aa hahÿÿh

¹³ Ti m' Jowāw radaj'ëep Jesus ky n'aa napäh bä m', ta m'aa hënh mä ta ma matëg daheeh rabahõm kãn marakate gó ta wób rabedoh hënh paawä. Ta wób, hajök do raky n'aa napäh bä m' n'yy hënh Jesus rabah'üüm, sa jawén mä rabah'üüm sa panang bä naa ta takëen hä. Sa pooj jé m' rakajaa.

¹⁴ Ti m' Jesus basoop bä, hajök do tabahapäh bä m', tat'yyd mehün mä sa hä. Nahëë enäh do sa mahang habong do taheso hõm mäh.

¹⁵ Tüüh däg kä m', ta ma matëg rabana ta wë, ti m' raky hadoo ta hä:

—Tüüh däg —näk mäh. —Dawëë hÿÿh. Mamejõ hajök do panang banäng hënh rabahõm sa waa retsëë hyb n'aa —näk mäh.

¹⁶ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Dooch. Na mayw babä. Bë né hë hanoo sa waa —näng mäh.

¹⁷ Ti m' raky hadoo:

—Jääm hë ti hanyy is ää wë ji ma poo oow pé päw, pawóp its tah'ÿÿb —näk mäh.

¹⁸ —Na b'ëöp. Bë mana wë ÿÿ —näng mä Jesus.

¹⁹ Ti m' Jesus mejüü hajök do rabehyy b'ëöh hyb n'aa jawii jó. Ti m' tabasog däk mä päw, tah'ÿÿb na-ääj mäh. Hÿ pong jé taty däng bä m', P'op Hagä Do hä taky hadoo:

—Öm taw'ääts hë Ee. Man'oo däk ää tä, man'oo däk ää waa —näng mäh.

Ti m' päw taganebäh bong, tets'ëë hõm mä ta ma matög sa hä, rabets'ëë hõm hyb n'aa hajök do hä kä.

²⁰ Tii bä kä m', sahõnh hë m' rabawëë bong. Wog enä hõm mä sahõnh hë. Ti m' mad'aak do ta ma matög rata hõm kawaju gó. 12 m' kawaju gedë hõm mäh.

²¹ Hawëë bong doo, 5 miw mä ajyy. ÿÿj, karepé na-ääj hë, dooh m' taketsén bä.

Tamii pong jó Jesus bawät do panyyg n'aa hahÿÿh

²² Ti m' nayyw hë ta ma matög Jesus mejüü ragatsög t'oonh marakate gó, ta pooj jé tamyyj däk hënh rabatsög hõm hyb n'aa. Ti nuuj jé m' takedëë hõm hajök do sa hä.

²³ Takedëë hõm do jawén paa bä m', tabasëök ta mab hë waëë jó, P'op Hagä Do sii taber'oot hyb n'aa. Tabadajuu däk bä m', ta mab hë m' Jesus bayyw gëet.

²⁴ Dawëë péj mä ta ma matög rababoo däg kän mä ti nuuj jé karaj'aa me. Tak'öp maadaka betaam marakate hä. Dooch m' tahõm rahëë doo. Bah'ood ty gahëm mäh.

²⁵ Ti m' tapaj'ëë pooj jé Jesus bahõm kän sa wë tamii pong jó.

²⁶ Ti m' rabahapäh tamii pong jó hana doo, tak'öp mä rabeÿÿm bong.

—Wät ta ti dajöp do saw'ëëng paah! —näk mäh.

Awaaw bong mäh, tak'öp rabeÿÿm bong do hyb n'aa m'.

²⁷ Ti m' nayyw hë m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Bë eÿÿm manäh! ÿ ti hÿÿh —näng mäh.

²⁸ Ti m' Peed ky hadoo:

—Tak'öp Hyb N'aa Jawyk Doo, òm tado bä, ÿ mamejõ tamii pong jó a wë ÿ bahõm hyb n'aa —näng mäh.

²⁹ —Ej. B'ëöp ana —näng mä Jesus ta hä.

Ti m' Peed gatsög nyh, ti m' tamii pong jó tabahõm kän mä Jesus wë.

³⁰ Ti m' tak'öp bah'ood bahëm do tabahapäh bä m', tabeÿÿm wät mäh. Ti m' ta du doo bä m' tadasug jëng bä, tak'öp mä tageëenh Jesus hä:

—ÿ medëëb Tak'öp Hyb N'aa Jawyk Doo! —näng.

³¹ Ti m' nayyw hë m' Jesus moo maso däk Peed. Ti m' taky hadoo:

—Kanhën d'os hë h'yy ka'eeh do òm! —näng mäh. —Hëd n'aa mah'yy ganahoot? —näng mä ta kyyh Peed hä.

³² Ti m' marakate gó ragatsög t'oonh bä m', bah'ood badoo wät.

³³ Ti m' marakate gó hat'oonh do Jesus mä raj'aa etsë. Hahÿÿ d' mä sa kyyh:

—P'op Hagä Do T'aah né hë òm —näk mäh.

³⁴ Rabatsög hõm bä m', Genesaréh häj n'aa bä m' marakate badëë jad kän.

³⁵ Ti m' ta ti babuj n'aa rabahapäh bä Jesus né ti kajaa doo, ramejũũ já pad'yyt hẽ hẽej ta ti w'oo hã hanãng doo bã rapanãk hyb n'aa. Ti m' ramena nahẽẽ enãh do sa mahang habong do Jesus wẽ.

³⁶ Ti m' rabetsẽẽ ta hã tabanoo nahẽẽ enãh do ramoo kejãk hyb n'aa ta saroor noo byyh hã. Ti m' sahõnh hẽ nahẽẽ enãh do ta hã moo kajãk doo, heso padãg kãn mãh.

15

Ji h'yyb gó naa né hẽ nesaa do ky n'aa hahỹh

¹ Ti m' Parisẽw wób, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetẽk do wób na-ããj mãh, Jerusarẽnh bã naa han'aa do rabana Jesus wẽ, ti m' rabeaanh ta hã:

² —H'ẽed hyb n'aa a ma matẽg raky nadaheeh ẽr wahẽ makũ metẽek doo? Rawa do pooj já, dooh ramoo ketsyyd bã ẽr wahẽ makũ rabahed'oo doo da! —nãk mã sa kyyh.

³ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—ÿ eaaanh bẽ hã —nãng mãh. —Tii ẽnh bẽ ky nadaheeh ẽnh P'op Hagã Do mejũũ doo? Bẽ wahẽ makũ mejũũ do bẽ ky daheeh? —nãng mãh.

⁴ —Hahỹh da P'op Hagã Do kyyh: “Bẽ wehẽẽ bẽ yb, bẽ wehẽẽ bẽ ÿh.”* “Ji daj'ẽep ta yb, ta ÿh ky n'aa wasee doo.”†

⁵ Tii d' né paawã ta kyyh, ta see hado dãk bẽ metẽek doo —nãng mã Jesus. —Hahỹh da bẽ kyyh: “Jé ta yb, ta ÿh hã taky hado bã, 'Hã ÿ naa magadoo do pan'aa paawã, P'op Hagã Do matym n'aa dãg tii. Dooh bẽ hã ÿ an'oo wãd bã', taky hado bã,

⁶ tii bã, ta tii d' ky hadoo doo, dooh ji mejõ wãd bã ta tii me ta yb taweh'ẽeh hyb n'aa”, nãk bẽ kyyh. Bẽ wahẽ makũ ma metẽek do bẽ ky sũut do hyb n'aa bẽ eréd hõm P'op Hagã Do mejũũ doo.

⁷ J'ooj madãk doo me ky ken'yym do bẽeh! Baad né paa hahỹ P'op Hagã Do ky n'aa rod Isajas hãd nãng do kyyh bẽ ky n'aa:

⁸ “J'ooj madãk doo me ÿ raweh'ẽeh. Sa kyyt tii. Dawẽẽ sa h'yyb bawãt mahãnh ÿh.

⁹ Dooh kẽh ÿ tado bã ti rama metẽek doo. Raky n'aa jawyyg ub tii. Ti hyb n'aa daap hẽ ti ta ti ÿ rahyb n'aa jew'yyk doo”‡ —nãng mã Jesus Isajas her'oot do paa P'op Hagã Do kyyh.

¹⁰ Ti m' hajõk do ta tii bã hab'ẽeh do Jesus naẽenh ta wẽ. Ti m' taky hadoo sa hã:

—Bẽ maa newẽ da, bẽ h'yy genã da ÿ her'oot do hã.

¹¹ Ji noo me hajẽng do hyb n'aa nado ji nas'aa dãk P'op Hagã Do hã. Ji noo me hanyyh do tii, hanoo ji nas'aa dãk do P'op Hagã Do hã —nãng mãh.

¹² Ti m' badah peej ta ma matẽg raky hadoo ta hã:

—Mahapãh a kyyh, dooh taw'ããts hẽ tado Parisẽw sa hã? —nãk mã sa kyyh.

¹³ Ti m' panyyg gó m' Jesus ky gadoo:

—Kasog hõm da sahõnh hẽ joom Ee hỹ pong já hawãt do nejoom hõm doo —nãng mãh.

¹⁴ —Na manãh. Na kamawejãh. Ta wób sa h'yyb mahũũm n'aa ty temah do tii. Ty tamah do ta da ty hadoo do tamahũũm bã, gadarong doo hẽnh rakajãk séd hã —nãng mãh.

¹⁵ Ti m' Peed ky hadoo:

* 15:4 Esodo 20.12, Dew-Teronom 5.16 † 15:4 Esodo 21.17, Rewitikos 20.9 ‡ 15:9 Isajas 29.13

—Äã mamaher'ood. Nyy d' mahanäng pé ta ti ji noo me hajëng do panyyg?
—näng mäh.

¹⁶ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Bë h'yy ganah'ood nä? —näng mäh.

¹⁷ —Ji hä hajëng doo, ji wog gó ti tabajëng, ta jawén anyyh p'aa hënh.

¹⁸ Tii d' nado ji noo me henyh do hä. T'öp naa, ji h'yyb tym gó tabana tii. Ti né hë ti P'op Hagä Do hä ji nas'aa däg hanoo doo.

¹⁹ Ji h'yyb tym gó naa tabana nesaa do ji hyb n'aa newëë doo. Ji h'yyb gó naa né hë tabana ji da hadoo do ji daj'ëëp doo. Ji h'yyb gó naa tabana ji karën do ji bagä do ji y̆m nadoo do sii, ji patug nadoo do sii. Ji h'yyb gó naa né hë tabana ti ji ets'ëëk doo, daap hë ji da hadoo do ji ky n'aa tapaa doo, ji da hadoo do ji ky n'aa rejää doo kä.

²⁰ Ta ti hadoo do hyb n'aa P'op Hagä Do hä ji nas'aa däg. Ji moo kanets'yyt doo me ji awa do hyb n'aa nado ji nas'aa däg P'op Hagä Do hä^S —näng mä Jesus kyyh ta ma matëg sa hä.

Y̆nh ta s'ee hënh naa ta toog ky n'aa her'oot do panyyg n'aa hahy̆h

²¹ Ti m' ta tii b' naa Jesus bahõm hëëj panang Tiir häd näng doo, Sidõn häd näng do nedaa bä badäk doo hënh.

²² Ti m' y̆nh, Kanaäh buuj, Isaraëw buuj nado, ta tii bä hawät do ana kân Jesus wë. Ti m' tak'ëp mä ta kyyh Jesus hä tabetsëë bä. Hahy̆ d' mä ta kyyh:
—Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —Dawi makü panaa, —näng mäh —y̆ mat'yyd mehïin! Tak'ëp nesaa do tok y̆ bahoop karap'aar h'yyb nesaa do ta hä hadäk do hyb n'aa —näng mäh.

²³ Ti m' dooh Jesus ky gado bä. Ti m' ta ma matëg rabana ta wë, ti m' tak'ëp mä rabetsëë y̆nh tamejõ hõm hyb n'aa. Hahy̆ d' mä sa kyyh:

—Mamejõ hõm. Èr jawén tabana. Tageëj had'yyt hë —näk mäh.

²⁴ Ti m' y̆nh hä Jesus ky hadoo:

—Jääm hë Isaraëw buuj dawëë P'op Hagä Do mahänh habong do sa wë y̆ P'op Hagä Do mejüü —näng mäh.

²⁵ Ti m' Jesus wë ta taron nu paa me y̆nh bahyy häng. Ti m' taky hadoo:

—Y̆ mamasaa. Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo! —näng mäh.

²⁶ Ti m' panyyg ky n'aa gó Jesus ky gadoo:

—Taw'ääts hë nado karepé sa waa ji ado hõm bä ji banoo hyb n'aa sa masääh awaar taah hä —näng mä Jesus kyyh y̆nh hä.

²⁷ Ti m' y̆nh ky gadoo. Jesus kyy gó né hë m' taky hõm:

—Ehub né hë õm Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo —näng mäh. —Ti hado né paawä, awaar sii hë rabawa sa danäh waa hyyj tüü kajäk doo —näng mäh.

²⁸ Ti m' Jesus ky hado kân ta hä:

—Tak'ëp né hë mah'yy ka'eeh! Ti hyb n'aa y̆ an'oo däk hä y̆ metsëë doo —näng mä Jesus ta hä.

Ti m' ti noo gó né hë tabahub däk y̆nh toog.

Hajõng sa nahëë Jesus asog hõm do panyyg n'aa hahy̆h

²⁹ Ti m' Jesus tsyym kado kân. Karaj'aa Garirej häd näng do nabyy me tatabës. Ti m' tabasoo. Waëë hä m' tabasëëk, ti m' tabahyy sooh.

^S **15:20** Parisëw, sahõnh hë Judah buuj wog sii hë, dooh rawëë bä, dooh rawa bä ramoo kanetsyyd bä pooj jé, sa wahë makü mahetëk doo da. Baad ub né paawä ji moo ketsyyd bä ji awa, ji awëh do pooj jé, ta bahänh Parisëw ran'oo bä. Dooh ragenaag bä, hajõõ nuu me, sa wahë makü mahetëk doo da ta wób sa moo ranahetsyyd bä.

³⁰ Hajök rabana ta wë. Ramenaa ta wë nabong doo, ty temah doo, moo gedóm doo, tsyym gedóm doo, nabuuj gatamah doo, hajök nahëë enäh do wób. Ti m' sa nahëë Jesus basog hóm.

³¹ Ti m' tsyym gedóm do aboo padëëk, nabong do paa aboo padëëk, ty temah do paa ty enä padëëk, ner'oof do paa er'ood padëëk, ta tii bā hab'ëeh do rabahapäh bā, rahyb n'aa meuuj kån mäh. Ti m' raj'aa etsëë kån P'op Hagä Doo, Isaraéw buuj h'yy kaha'eeh doo.

Jesus pahuunh do 4 miw sa waa panyyg n'aa hahÿÿh

³² Ti m' Jesus naëëj nā ta ma matëg, tamaher'oot hyb n'aa. Ti m' taky hadoo: —ÿ t'yyd mehïïn hahÿ er wë kata pad'ëëk doo. Tamawoob däg ta āh si ÿ rababok. Dooh sa waa péh. Dooh ÿ karën bā sah me rabaaj hóm bā. Naheba padäg da, degön jëng da sah mahÿÿj ta hõö bā —näng mā Jesus ta ma matëg sa hā.

³³ Ti m' ta ma matëg raky hadoo: —Hajök né hahÿÿh. Nyy bā āā baw'yyt babā sa waa? Dawëë bā. Dooh ta nawaa babā —näk mäh.

³⁴ Ti m' Jesus beaanh:

—Nyy hë pāw bē wë? —näng mäh.

—Ti anäng setsi pāw, pawóp ti tahÿÿb ned'ëed is doo —näk mäh.

³⁵ Ti m' Jesus mejüü hajök do rabehty b'ëeh tüü.

³⁶ Ti m' tabasog dāk pāw, tahÿÿb na-āāj mäh. Ti m' taky n'aa etsëë sa waa hyb n'aa. Tii bā m' taganebāh boo kån, tets'ëë hóm mā ta ma matëg sa hā, rabets'ëë hóm hyb n'aa hajök do sa hā kā.

³⁷ Tii bā kā m', sahõnh hë m' rabawëë bong. Wog enä hóm mā sahõnh hë. Ti m' rabawëh do jawén paa bā m' mad'aak do ta ma matëg rabata dāk arook gó. Setsi m' arook gedë hóm doo.

³⁸ 4 miw mā ajyy ti hawëë bong doo. ÿÿj, karepé na-āāj hë m', dooh m' takatsén bā.

³⁹ Ti m' hajök do hā Jesus kedëë hóm jawén paa bā, tagatsëg sooh mā marakate gó. Ti m' tabahóm kån hëëj panang Magadān hād näng do nedaa bā badāk doo hënh.

16

¹ Ti m' Pariséw, Sadáséw daheeh rabana Jesus wë. Ti m' Jesus rametty hyb n'aa ramejüü mā tapahuuj bā sa matym haj'aa wë hā.*

² Ti m' Jesus ky hadoo:

—Papyÿj badëë hyng bā, “Jati d' banām”, bē ky hetëg, bahiin do hyb n'aa wë puh.

³ Bāp paah, “Ti awät da bah'ood. Adoos da”, näk bē kyyh, tabahiin do hyb n'aa naëng pooh. Bë h'yy genä né paawā naëng hadoos do heen n'aa hā, banām do heen n'aa hā wë hā kametëeh doo, dooh bē h'yy genä bā da hë ta heen n'aa bē hā kametëeh do hā.†

⁴ Da hë badāk hahÿÿ hā habong doo, nes'aa sa h'yyb. P'op Hagä Do hā rahyb n'aa eréd hóm ta see hā rah'yy kawereem hyb n'aa. Tii d' né paawā sa h'yyb, ÿ ramejüü ÿ pahuunh hyb n'aa ta metëë n'aa sa matym haj'aa. Dooh da ÿ metä

* **16:1** Jesus wë Pariséw, Sadáséw daheeh rakamaj'ï. Dooh raky dahé bā P'op Hagä Do mejüü do Jesus tado bā. Sa hā péh, dooh Jesus haja bā wë hā tapahuuj bā, rawén mejüü sa matym haj'aa Jesus pahuunh wë hā. J'ooj madāk doo me ramejüü do hyb n'aa, Jesus wén manetëeh sa hā rakarën do paawā. † **16:3** Hajõng Jesus pehuuj né paawā, dooh rah'yy genä nā bā P'op Hagä Do T'aah tado bā.

bä sa hä. Jääm né da P'op Hagä Do ky n'aa rod Jonas häd näng do ta metëë n'aa hadoo sa hä kametëëh da —näng mä Jesus.

Ti m' Jesus bahôm kân sa mahânh. Panang s'ee hênh mä tabahôm.

Pariséw, Saduséw rama metëëk do mahânh ji hyb n'aa matakëë do ky n'aa hahÿÿh

⁵ Ti m' karaj'aa ta ma matëg rabatsëg hôm bä, ramabaan sa waa pãw.

⁶ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Baad bë hyb n'aa matakä da. Baad bë kanä da Pariséw, Saduséw sa pãw makuj n'aa mahânh —näng mäh.

⁷ Ti m' ta ma matëg rakaner'ood bong Jesus her'oot do ky n'aa. Hahÿÿ d' mä sa kyyh:

—Dooch ër mana pãw. Tii d' tawén edoo —näk mä sa kyyh.

⁸ Ti m' Jesus hapäh ti raky n'aa hajëm doo. Ti m' tabeaanh sa hä:

—Kanhên d'os hë h'yy ka'eeh do bëëh. H'ëed hyb n'aa bë hyb n'aa tón pãw bë mabaan doo?

⁹ Dooch tagah'ood nä bä bë hä? Bë mabaan hôm 5 pãw ÿ etyn bong do 5 miw sa hä? Bë mabaan hôm nyy hë kawaju bë gedë hôm mad'aak doo?

¹⁰ Bë mabaan hôm setsi pãw ÿ etyn bong do 4 miw sa waa? Nyy hë arook bë gedë hôm mad'aak doo?

¹¹ Hëd n'aa bë h'yy ganenä nä pãw ky n'aa nado bë ÿ maher'oot doo? “Bë hyb n'aa matakä da Pariséw, Saduséw sa pãw makuj n'aa”, näng këh ÿÿ —näng mäh.

¹² Ti m' rah'yy kadawuung kân nyy d' tahanäng péh. Dooch pãw makuj n'aa mahânh rakan'yyh do pan'aa tado bä. Dooch. Pariséw, Saduséw rama metëëk do mahânh Jesus karën rakan'yyh.

Jesus ky n'aa Peed her'oot do panyyg n'aa hahÿÿh

¹³ Ti m' hëëj panang Sesareja Pirip häd näng do nedaa badäk doo hênh Jesus kajaa bä, tabeaaj kân mä ta ma matëg sa hä:

—Jaa m' ÿÿh. Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, sa nooh?

¹⁴ Ti m' raky hadoo:

—Ta wób noo m' òm mä Jowāw nu gahem'uun do paah. Ta wób noo m' òm mä Eriij makūh. Ta wób noo m' òm mä Jeremii makūh. Ta wób noo m' òm mä P'op Hagä Do ky n'aa rod p'ooj ub dejëp do see paah —näk mä sa kyyh ta hä.

¹⁵ —Bë hä ënh? Jaa ÿ bë hä ënh? —näng mä Jesus sa hä.

¹⁶ Ti m' Simaw Peed ky hadoo:

—Ôm ti Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo. P'op Hagä Doo, hedëb had'yyt do T'aah òm —näng mäh.

¹⁷ Ti m' Jesus ky hadoo:

—P'op Hagä Do ky n'aa edëng do òm, Simaw, Jonas t'aah. Ôm wén ky n'aa kedëng, dooch aj'yy tado bä a hä metëëh do ta ti maher'oot doo. Ee, hÿ pong jé hawät do né tii, ta ti a hä metä wät doo.

¹⁸ Ti hyb n'aa ÿ ti her'oot hahÿÿh: Ôm Peed, pä tahanäng doo. Pä tób ta jó ji tama sooh do hadoo da òm. Ôm da hä ÿ h'yy ka'eeh do du n'aa doo. Dooch da Ades häd näng doo, dajëb hejój, haja bä hä ÿ h'yy ka'eeh doo, kahūüm had'yyt da.

19 Ý anoo da a hã hỹ pong jé hawät do bag'ääs doo gó mabag'ääs hyb n'aa.‡ Badäk hahỹy bã mananoo doo, hỹ pong jé P'op Hagä Do nanoo do né tii. Badäk hahỹy bã manoo doo, hỹ pong jé P'op Hagä Do anoo do né tii —näng mä Jesus kyyh Peed hä.

20 Ti m' Jesus mejũũ ranaher'oot hyb n'aa ta wób sa hã Kristo tado bã.

Jesus her'oot do tadajëp do ky n'aa hahỹy

21 Ti m', ti noo gó naa Jesus du doo tamaher'oot ta ma matëg sa hã nesaa do tabahoop do pan'aa ky n'aa. Hahỹy d' mä ta kyyh:

—P'op Hagä Do karën Jerusarënh hënh ý bahõm ër wahë n'aa moo gó, P'op Hagä Do tób n'aa yt moo heb'ooh do sa wahë n'aa moo gó, Mosees ky n'aa jaw'yyc do ma mehetëk do sa moo gó na-ääj hë hajõng ý bahoop hyb n'aa, ý radaj'ëëp hyb n'aa, tamawoob hë ta äh tabado däk bã ý ganä wät p'aa hënh hyb n'aa —näng mä ta ma matëg sa hã.

22 Ti m' Peed naëënh dawë hä. Ti m' taky ge'ÿÿm Jesus, tii d' tanaher'oot hyb n'aa.

—Dooh. Tii d' edo manäh, Hyb N'aa Jawyk Doo! Dooh ý karën tii d' a hã —näng mäh.

23 Ti m' Jesus ty kaw'õöd däk ta wë. Ti m' Peed taky geãm wät:

—J'ëep! Ahõm mahãnh ýÿ, Nesaa Do Yb!Š —näng mäh. —Ý mah'yyb panas'ëëh. Dooh mah'yyb dëë bã P'op Hagä Do karën do hä. Ajyy rakarën do hä ti mah'yyb däk —näng mäh.

24 Ti m' sahõnh hë ta ma matëg hã Jesus ky hadoo:

—Jé karën pé hëp ý hata tabahadoo hyb n'aa, taw'ääts hë teréd hõm ta hã hë tah'yy ka'ëeh doo, taw'ääts hë teréd hõm ta hã hë tahyb n'aa newëë doo. Taw'ääts hë da tagado had'yyt hë tahoop do hëp ý n'aa. Taw'ääts hë tagadoo hëp ý n'aa radajëëb bã na-ääj hë. Taw'ääts hë ý taky daheeh, taw'ääts hë ý bawät doo da da ti bawät.

25 Tii d' ý wén edoo, badäk hahỹy hã ji hawät do tak'ëp kamahãn doo, jé tahoop do hëp ý n'aa jeÿÿm doo, dooh da P'op Hagä Do wë tanu dëë bã. Jé hëp ý n'aa tahoop do gadoo péh, hëp ý n'aa tadajëb bã, ta h'yyb tym P'op Hagä Do wë da tanu däng.

26 Hëd n'aa ji karën sahõnh hë badäk hahỹ ji ta danäh, ji h'yyb tym banesaa hënh tahõm bã? Dooh ta sãm ji ad'oo pé ta s'ee hënh ji h'yyb tym nahõm hyb n'aa.

27 Ta ti ý wén her'oot, ýÿh, Aj'yy Hadoo Do Hỹ Pong Jé Hana Doo, ý bahyng da Ee bag tak'ëp gabarëëh doo gó, ta ääs sa daheeh. Tii bã da ramoo bok do pénh da ý banoo sahõnh hë sa hã ta sãm.

28 Baad bë ý maher'oot. Ta wób babä ër mahang habong doo, rahapäh nä da ýÿh, Aj'yy Hadoo Do Hỹ Pong Jé Hana Do ý du doo noo gó ý bag'ääs do hã ý bag'ääs doo. Radajëp do pooj jé rahapäh nä da tii. Né hup ý né hë ta ti ý her'oot doo —näng mä Jesus kyyh.

‡ 16:19 Hahỹy da Gereg kyy me pooj jé hahỹ kerih do kyyh: “Ý anoo da a hã hỹ pong jé hawät do bag'ääs doo bã ta noo tég. Badäk hahỹy bã mamaw'yyd däk doo, hỹ pong jé kamaw'yyd däk né d' tii. Badäk hahỹy hã masood hõm doo, hỹ pong jé kasood hõm né d' tii.” P'ooj ub, sa kariw n'aa ta s'ee hënh rabok bã ranoo sa kaser n'aa sa tób tég, sahõnh hë rabaheg'ääs hyb n'aa ti nuuj jé. Dooh P'op Hagä Do bag'ääs do noo nyy bã, dooh ta noo tég nyy bã. Panyyg gó Jesus maher'oot Peed. § 16:23 Jesus h'yyb hapäh Nesaa Do Yb kyy gó m' Peed her'oot doo. Ti hyb n'aa tii da Peed tawén ky geãm wät.

17

Jesus kawareem do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' ji moo oow see pé sa ä jawén paa bä m', Jesus mahũũm ta sii Peed, Tsijaag, Jowāw daheeh. Tsijaag hÿÿj mã ti Jowāw. Ti m' rabas'eëg kån waëë p'op nu dāk do hä. Sa mab hē m' rabasëëk.

² Ti m' Jesus kawareem dāk sa matym gó. Ta see hado dāk mäh. Papÿÿj bag hadoo mã Jesus mamets gabar'eëng dāk. Tak'ëp mã ta saroor bahawag dāk, ta bag hadoo mäh.

³ Ti m' p'ooj ub habong do paa Eriij, Mosees häd enäh do rakas'ee b'ëeh sa matym gó. Jesus sii m' raber'oot.

⁴ Ti m' Peed ky hadoo Jesus hä:

—Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —taw'ääts hē babä er hã! —näng mäh. —Makarēn bä tamawoob hē ta tób n'aa ÿ temaa toonh. Sét hē a tób, sét hē Mosees tób, sét hē Eriij tób —näng mäh.

⁵ Ti m' Peed ber'oot nä bä nayyw mã wē puh gabar'eëh do tabadäng sahõnh hē sa hä. Wē puh gó m' P'op Hagä Do ber'oot. Hahÿÿ d' mã ta kyyh:

—Hahÿ tah ÿÿ, tak'ëp ÿ kamahän doo. Baad ÿ h'yy gadajang ta wē. Bē maa newē, bē ky dahé ta kyyh —näng mäh.

⁶ P'op Hagä Do kyyh Jesus ma matëg ramaa napäh bä m', tũũ m' rabehyy b'ëeh tak'ëp rabe'ÿÿm do hyb n'aa. Tũũ m' sa maboore me rabehyy b'ëeh.

⁷ Ti m' Jesus bana sa wē, ti m' sa hä tamoo däng bã m' taky hadoo:

—Bē as'eëg bēh! Bē eÿÿm manäh! —näng mäh.

⁸ Ti m' rabaheg'ääs bã m', jããm hē Jesus rahapäh. Doooh boo m' Jesus pa hab'ëeh do paah.

⁹ Ti m' rabahyk bã m' Jesus mejũũ ranaher'oot hyb n'aa rahapäh doo. Hahÿÿ d' mã ta kyyh:

—Bē her'ood manä ta wób hã bē hapäh doo, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do ganä wät bã kã dejëp do mahäng —näng mäh.

¹⁰ Ti m' rabeaanh ta hä:

—Hëd n'aa, Kristo kajaa do pooj jé Eriij m' matëeh Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do raher'ood bã? —näk mã sa kyyh.

¹¹ Ti m' Jesus ky gadoo:

—Se hub né hē. Eriij matëeh né da sahõnh hē tabenäm hyb n'aa —näng mäh.

¹² —Ti hadoo né hē, bē ÿ maher'oot hahÿÿh: Eriij ewäd hyng né hē. Ewäd hyy né paawä, dooh rah'yy genä bã ta hä, dooh ramepëë bã. Rah'yy kajäk doo da né hē rabad'oo paa ta hä. Ta hä rabad'oo doo da, sa moo gó ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ ahoop da na-ääj hē —näng mã Jesus kyyh.

¹³ Tii bã m' ta ma matëg rah'yy kadawuung kån: Jowāw nu gahem'uun do paa ky n'aa Jesus her'oot wät.*

Pahëew Jesus haso dāk do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁴ Ti m' Jesus rakajaa bã kã m' hajök do rabab'ëeh bã, sa see ana ta wē. Ta taron nu paa me m' tabahyy häng ta wē.

¹⁵ Ti m' taky hadoo:

—Hyb N'aa Jawyk Doo —näng mäh. —Mat'yyd mehĩĩn tah ÿÿ —näng mäh. —Mera. Tũũ takepëëd had'yyt hē, tsanamäts dāk. Tak'ëp nesaa do tabahoop. Ta

* **17:13** Rukas 1.17 hä na-ääj hē takerii dāk hahÿ ky n'aa. Eriij makũ bawäd wät doo da Jowāw bawät paah. Ti hyb n'aa ti né hē ti Eriij Jesus wén näng, Eriij tanado né paawä. Doooh Jowāw hä Eriij makũ kesog bã, jããm hē tabawäd wät doo da tabawäd wät.

hã ta nahëë adëë bã, hajõõ nuu me tēëg hõõ gó takadewëës. Ta me tabahop na-ããj hē —näng mäh.

16 —ÿ mana wät a ma matëg sa wë. Dooh rahaja bã rado hõm bã ta nahëeh —näng mã aj'yy kyyh.

17 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Baad P'op Hagä Do hã h'yy kana'eeh do bēeh, da hē badäk hahÿÿ bã habok doo! Baad nado bē h'yyb tym —näng mäh. —Hajõõ nuu me ÿ bawät nä g'eeh bē mahang bē ky dahé däk hyb n'aa kã? ÿ hãd h'yyb napan dæg bē hã, hã ÿ bē h'yy kanasadã nã do hyb n'aa —näng mäh. —Bē mana b'ëep pahëew —näng mäh.

18 Ti m' karap'aar h'yyb nesaa doo, pahëew hã hadäk doo, Jesus geãm wät tabanyyh hyb n'aa. Ti m' karap'aar h'yyb banã kãn pahëew hã hadäk do paah. Ti noo gó né hē karapee bahas'oo däk.

19 Ti m' sa m'aa hēnh mã ta ma matëg rabeaanh ta hã:

—H'ëed hyb n'aa ãã wén nahajaa ãã habëë hõm bã karap'aar h'yyb nesaa doo? —näk mäh.

20 Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Dooh baad P'op Hagä Do hã bē h'yy kae nã do hyb n'aa bē wén nahajaa —näng mäh. —Né hup ÿ né hē hahÿ ÿ her'oot doo: Motaad hãd näng do tym nu nad'ëet do ta tym. Ti tahanyy bã paawã bē h'yy ka'eeh doo, tii b' bē haja paawã hahÿ waëë bē mejüü takahÿÿd häng hyb n'aa. Bē paawã taky daheeh. Kanahën d'os hē né paawã baad bē h'yy kae bã, dooh paawã bē nahajaa péh —näng mäh. [21 —Jããm hē P'op Hagä Do hã ji ky n'aa etsëë doo me, ji noo kanawa doo me, ta ti hadoo pé karap'aar h'yyb nesaa do banyyh —näng mäh.]

22 Ta jawén mäh, Garirej häj n'aa bã m' rakataa bã m', Jesus ky hadoo sa hã:

—ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ da ran'oo däk da ta wób sa moo gó.

23 ÿ radaj'ëep da. Tamawoob hē ta ã jawén paa bã, ÿ ganã wät da p'aa hēnh —näng mã Jesus ta ma matëg sa hã.

Ti m' rah'yy ketón bong mã ta her'oot do hyb n'aa.

P'op Hagä Do tób n'aa dajëer n'aa ji hepak do panyyg n'aa hahÿÿh

24 Tii kã m', Kapar-Naũm bã Jesus rakajaa do jawén paa bã m', P'op Hagä Do tób n'aa dajëer n'aa Judah buuj rahepak do taa n'aa rabana Peed wë, ti m' rabeaanh:

—Äkã? Dooh bē ma matëg epaag bã P'op Hagä Do tób n'aa dajëer n'aa ër hepak doo? —näk mäh.

25 —Tahepak né hē —näng mã Peed kyyh sa hã.

Ti m' badah, tób gó Peed bajëë suun bã kã, Peed ky ganyyh do pooj jé, Jesus eeahn mã ta hã:

—Nyy da a hã, Simaw? —näng mäh. —Sa wahë n'aa hedoo do häj n'aa bã, jaa hã ramejüü rabep'aak häj n'aa wahë n'aa hã kahepak doo? Sa taah hã ramejüü rep'aak, ta wób ta s'ee hēnh naa ramejüü g'eeh hep'aak? —näng mäh.

26 Ti m' Peed ky hadoo:

—Ta s'ee hēnh naa ti hep'aak —näng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Tii d' tado bä, sa taah, sa karapee, dooh rep'aak péh† —näng mäh.

²⁷ Ti hado né paawä, hahÿÿ d' mabad'oo dajëer gedaag n'aa rakawanaj'ään hyb n'aa: Awëëj karaj'aa majat bä. Tah'ÿÿb matakÿg. Mado däg pooj jé a mo haj'aa tah'ÿÿb, manoo gegäã, tii b' ta noo gó maw'ÿyt da moweed tég hawak do s'ëëb. Tii me mepaag sa hä, hä ÿ naa, a hanaa rakarën doo —näng mä Jesus kÿyh Peed hä.

18

Sa bahãnh hyb n'aa jawÿk do panyÿg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' ti noo gó ta ma matég rabana Jesus wë ti m' rabeaanh:

—Ny hadoo do sa bahãnh hyb n'aa jawÿk doo, hÿ pong jé hawät do bag'ääs doo bä? —näk mäh.

² Ti m' karapee t'aah Jesus naëënh, ti m' tamaher'oot mä sa mahang tabag'ëed däk hyb n'aa.

³ Ti m' takÿ hadoo:

—Bë h'ÿÿb bë wanereem bä, hahÿ karapee hadoo bë bahadoo hyb n'aa bë h'ÿÿb gó,* dooh tabad'op hë bë haja bä hÿ pong jé hawät do bag'ääs do karapee bë do bä. Né hup ÿ né hë ta ti ÿ her'oot doo.

⁴ Ti hyb n'aa jé ta daaj hë kadadu doo, hahÿ karapee hyb n'aa sakog is doo da tabahadoo hyb n'aa, ti né hë ti sahõnh hë sa bahãnh hyb n'aa jawÿk do hÿ pong jé hawät do bag'ääs doo bä —näng mä Jesus.

⁵ Ti m' ahõm nä ta kÿyh:

—Hät ÿÿ gó hahÿ karapee t'aah hadoo do see gadoo péh, ÿ né ti tagadoo —näng mäh.

⁶ Ti m' takÿ hado kãn:

—Baad nado né paawä pä ta jawÿÿg n'aa ji hä ranu hüü däg bä, ji radawäts tu tame t'öp ji pahäs hyb n'aa, ti bahãnh tak'ëp baad nado ji hä da, ky n'aa netsëëh do seeh, hahÿ karapee hedoo doo, hä ÿ h'ÿÿ ka'eeh do ji h'ÿÿb tatug bä nesaa do tamoo wät hyb n'aa —näng mäh.

⁷ —Tak'ëp da rabahoop nesaa do ta sãm, badäk hahÿÿ hä habong doo, nesaa do ta wób ramoo bok do n'aa doo! Tanyÿ had'ÿÿt né hë nesaa do hä ji tah'ÿÿb tatuk doo. Ti hado né paawä da, tak'ëp nesaa do ahoop da nesaa do hä h'ÿÿb tatuk do du n'aa doo!

⁸ Ti hyb n'aa, a moo hyb n'aa, a tsÿÿm hyb n'aa nesaa do mamoo wäd bä, taw'ääts hë paawä magakÿd hõm a mooh. Madawäts hõm. Taw'ääts hë mabasëëk hÿ pong jé P'op Hagä Do wë sét a mooh, sét hë a tsÿÿm, tëëg hõõ gó, nadëëk doo gó, òm P'op Hagä Do aw'oong hõm mahãnh, pawóp hë tado bä a mooh, a tsÿÿm.

⁹ A matÿm hyb n'aa nesaa do mamoo wäd bä, taw'ääts hë paawä a matÿm mado nyÿh. Madawäts hõm. Taw'ääts hë mabasëëk hÿ pong jé P'op Hagä Do wë sét hë a matÿm, tabanesaa hënh tëëg hõõ gó, òm P'op Hagä Do aw'oong hõm mahãnh, pawóp hë tado bä a matÿm —näng mä Jesus kÿyh.

B'éé kanapëë wät do panyÿg n'aa hahÿÿh

† **17:26** Panyÿg gó Jesus beh'üüm P'op Hagä Do tób n'aa dajëer n'aa rahepak do ky n'aa. Jesus, ta ma matég na-ääj hë, dooh paawä repaag bä P'op Hagä Do tób n'aa dajëer n'aa. P'op Hagä Do T'aah né ti Jesus. Ti né P'op Hagä Do tób n'aa danãh paawä. Ti hyb n'aa dooh paawä ji mejó bá tepaag hõm bá P'op Hagä Do tób n'aa dajëer n'aa. * **18:3** Taw'ääts hë karepé h'ÿÿ ka'eeh doo da ji h'ÿÿ ka'eeh. Karepé taah doo raky sëëw bá. Baad ragadoo ji her'oot doo. Her'ÿÿ ka'eeh ji hä nayÿw hë. Jesus karën karepé h'ÿÿb hadoo ji h'ÿÿb hado däk P'op Hagä Do wë.

10 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Baad bë ŷ maher'oot hahÿÿh: Ee hÿ pong jé hawät do wë had'yyt hë rahajaa rakajaa ääs, hahÿ hyb n'aa sakog is do sa hagä n'aa. Ti hyb n'aa bë ty n'aa gesyyg manä hahÿ hyb n'aa sakog is do seeh. [11 ŷÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo ŷ ahyng babä ŷ bed'ëep hyb n'aa ta s'ee hënh habong do paa P'op Hagä Do mahänh —näng mäh.]

12 Ti m' panyyg gó tamaher'oot mäh:

—100 b'ée aj'yy masääh see takanapëë wäd bä, dooh g'eeh ta danäh eréd dó 99 hadoo do ta masääh waëë hënh, kanapëë wät do tabesoos hyb n'aa?

13 Ti tabaw'yyt bä kä, tak'ëp da tatsebé ta mas'ää kanapëë wät do paa hyb n'aa. B'ée 99 hadoo do hyb n'aa tatsebee né paawä, ta bahänh tatsebé kanapëë wät do paa hyb n'aa. Né hup ŷ né hë ta ti ŷ her'oot doo.

14 Masääh danäh bad'oo doo da, dooh bë Yb hÿ pong jé hawät do karën bä dawëë ta mahänh hahÿ hyb n'aa sakog is do see tawäd bä.

Ji hÿÿ ky n'aa hadoo do ji maher'oot do ky n'aa hahÿÿh

15 —A hÿÿj ky n'aa hadoo doo, a nemuun P'op Hagä Do hä h'yy ka'eeh doo, baad nadoo do tamoo wäd bä [a wë], ahöm ta wë a mab hë. Tsyt hë, bë m'aa hënh mamaher'ood baad nadoo do tamoo wäd wät doo. Õm taky dahé bä, bë h'yyb hata däg p'aa hënh ta tii.

16 Õm taky nadahé bä, takanarën bä tamaa newë bä ta hä maher'oot doo, matsyyd tii bä P'op Hagä Do hä h'yy ka'eeh do seeh. Makarën bä, sét hë matsyyd, makarën bä pawóp hë matsyyd, a sii rabahöm hyb n'aa ta wë, pawóp hë, tamawoob hë ky n'aa maa napäh do tabanäng hyb n'aa sahönh hë ta ti hedoo pé ji kaner'oot bä.†

17 A sii mamahüüm do sa kyyh na-ääj hë takanarën bä tamaa newë bä, taky nadahé bä, tii bä mamaher'ood sahönh hë hä ŷ h'yy ka'eeh do sa hä. Hajök do sa kyyh tamaa nanewë bä, taky nadahé nä bä, tii bä P'op Hagä Do sa h'yyb gó nahapäh do see hado däk bë hä bë hÿÿj ky n'aa hedoo do paah. Èr uuh dajëër gedaag n'aa Roma buuj hä ji hepak doo, raty n'aa ges'yyk do hado däk tii bä bë hä bë hÿÿj ky n'aa hedoo do paah —näng mä Jesus.

18 Ti m' taky hadoo ënh ta ma matëg sa hä:

—Baad bë ŷ maher'oot hahÿÿh: Badäk hahÿÿ bë bë nanoo doo, hÿ pong jé P'op Hagä Do nanoo do né hë tii. Badäk hahÿÿ bë bë anoo doo, hÿ pong jé P'op Hagä Do anoo né tii d' ënh. Né hup ŷ né hë ta ti ŷ her'oot doo —näng mä Jesus.

19 Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Ta see bë ŷ maher'oot nä: Badäk hahÿÿ bë, pawóp hë bë wób séd hä bë h'yyb hedo bä bë ky n'aa etsëë do hä, Ee hÿ pong jé hawät do anoo né da bë hä.

20 Bë hä tawén noo, pawóp hë, tamawoob hë hëp ŷ n'aa rakahet'aa bä, sa mahang ŷ bawät do hyb n'aa —näng mäh.

Ta kaser n'aa ta da hadoo do tat'yyd manehiïn do panyyg n'aa hahÿÿh

21 Ti m' Peed bana kän Jesus wë, ti m' teanh mäh:

—Ma matëg, nyy hë nuu me makarën ŷ hyb n'aa mabaan häj ŷ ky n'aa hedoo doo, baad nadoo do tamoo wäd bä hä ŷÿ? Setsi nuu me apäh ŷ hyb n'aa mabaan? —näng mäh.

† 18:16 Tii da né hë P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do mejüü ji bad'oo. Dew-Teronom 19.15 hä kerii däk doo da.

²² Ti m' Jesus ky gadoo:

—Setsi nuu me nado mamabaan —näng mäh. —Taw'ääts hē hahÿÿ d' mabad'oo: Mahyb n'aa mabaan hōm had'yit hē[‡] —näng mäh.

²³ —Ta tii da ÿ wén mejüü, hahÿÿ panyyg ky n'aa hadoo do hyb n'aa hÿ pong jé hawät do bag'ääs do ky n'aa: Ti awät hēēj bagā n'aa. Kūüt enäh ta karom ta wē. Tii bā tanaēēnh ta wē ta karom sa kūüt rabep'aak hyb n'aa.

²⁴ Tii bā, tadu doo bā sa sii taber'oot doo, ramanaa ta wē ta karom see tak'ēp kūüt eh doo. 10 miw moweed tak'ēp ky n'aa gebah do ta kūüt.

²⁵ Tanahajaa do hyb n'aa tepaag bā, tak'ēp ta bahānh haeh do hyb n'aa ta kūüt, ta kariw n'aa mejüü rabesēem hōm hyb n'aa ta ti ta karom, ta karom ÿÿm, ta taah, sahōnh hē ta wē hanāng do na-āaj hē, ta kūüt sām hata.

²⁶ —Tii bā, ta taron nu paa me ta karom bahyy häng ta wē, ti m' tak'ēp tabetsēē ta hā. Hahÿÿ d' ta kyyh: “Nayyw hē kawaj'ään manā wē ÿÿ”, näng. “Magadaa bā, sahōnh hē küt ÿÿ ÿ ep'aak da a hā”, näng.

²⁷ Ti ta kariw n'aa t'yud mehīn kän. Ti tabawug hōm sahōnh hē ta kūüt, ti m' tabanoo baad tabahōm hyb n'aa.

²⁸ —Ti ta karom anyyh ta kariw n'aa tób bā naa. Tamahōm me takataa ta da hadoo do see ta wē kūüt näng doo. 100 moweed its ta kūüt. Ti tamaso dāk ta da hadoo doo, ta garagoor gamaso dāk, ti taky hadoo: “Nayyw hē mepaag a kūüt!”, näng.

²⁹ —Ti ta taron nu paa me ta da hadoo do bahyy häng ta wē, ti tak'ēp tabetsēē ta hā: “Nayyw hē kawaj'ään manā wē ÿÿ”, näng. “Magadaa bā, sahōnh hē küt ÿÿ ÿ ep'aak da a hā”, näng.

³⁰ —Tii bā, tak'ēp tabets'ēē né paawā, dooh takarēn bā tamaa newē bā ta da hadoo do etsēē doo. Ti tamejüü ta da hadoo do radawäts gēēt hyb n'aa ta kūüt tabep'aak bā kā.

³¹ Ti tak'ēp hāj n'aa wahē n'aa karom wób rah'yy kawaj'ään bong nyy da ta ti karom bad'oo ta da hadoo do wē rabahapäh bā. Tii bā rabahōm kän sa kariw n'aa wē, ti ramaher'oot ta ti karom ky n'aa.

³² —Tii bā sa kariw n'aa mejüü ranaēēnh ta ti ta karom. Ti taky hadoo ta hā: “Karom ky nesaa do ōm!”, näng. “Sahōnh hē a kūüt ÿ bawug hōm tak'ēp hā ÿ mabetsēē do hyb n'aa.

³³ Taw'ääts hē mat'yud mehīn wäd paawā a da hadoo doo, ōm ÿ t'yud mehīn wät doo da”, näng.

³⁴ Tii bā kawaj'ään gó ta kariw n'aa bahaēēj dāk ta karom ragadahew'ēēs doo bā hagā n'aa sa hā, karom rarejāā hyb n'aa sahōnh hē ta kūüt tabepaag hōm bā kā —näng mā Jesus. Panyyg gó tabeh'üüm.

³⁵ Ti m' taky hado kän:

—Sa kariw n'aa bad'oo doo da, tii da Ee hÿ pong jé hawät do bad'oo da sahōnh hē bē hā, bē h'yyb gó naa bē hyb n'aa manabaan bā bē hÿÿj ky n'aa hedoo doo —näng mā Jesus kyyh.

19

Dooh ji ÿÿm ji eréd hōm bā do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' Jesus bahajaa bā kā ta ti taher'oot doo, teréd hōm Garirej hāj n'aa. Ti m' Judah hāj n'aa hēnh tabahōm, tamii Joradān samyyj dāk hā hadāk do hēēj.

² Hajōk mā ta jawén hah'üüm. Nahēē enäh do sa mahang habok do taheso hōm.

[‡] 18:22 Hahÿÿ da Gereg kyy me takerii dāk: “Taw'ääts hē 77 nuu me mahyb n'aa mabaan.” Ji hyb n'aa mabaan had'yit hē tahanāng pé m' tii.

³ Ti m' Pariséw wób rabana ta wë rametyy hyb n'aa m'. Hahÿÿ da m' rake'aanh:

—Èr ky n'aa jaw'yyk do anoo g'eeh daap hë né hë aj'yy eréd hõm bã ta ÿÿm, dooh hyb n'aa pé né paawä? —näk mäh.

⁴ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Dooh bë ner'ood bã g'eeh P'op Hagä Do kyy kerih do hä, nyy da sahõnh hë tadu dahäng noo gó P'op Hagä Do aj'yy ÿÿnh daheeh tapehuunh?

⁵ Hahÿÿ da takerih P'op Hagä Do kyyh: “Ti hyb n'aa kã aj'yy kã ta yb, ta ÿÿn mahãnh kã sa m'aa hënh kã, tagatëë hyb n'aa ta ÿÿm kã. Takatëë jawén paa bã sét rabahado padëëk ta ÿÿm daheeh”, * näng mäh.

⁶ Ti hyb n'aa pawóp hë ranado bong. Sét hado däg kãn. Ti hyb n'aa séd hä P'op Hagä Do ata däk doo, dooh tahaja bã ji etyn bã —näng mã Jesus kyyh Pariséw sa hä.

⁷ Ti m' raky hadoo:

—Tii d' tado bã, h'ëed hyb n'aa Mosees mejüü ji erii däk ji ÿÿm ji eréd hõm do heen n'aa, tii b' ji mejõ hõm tabahõm hyb n'aa? —näk mã Pariséw sa kyyh.

⁸ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ta tii da Mosees wén n'oo däk bë hä, bë nabuj keh'üüm do hyb n'aa. Taduhäng noo gó dooh ta tii da tahado bã.

⁹ Ti hyb n'aa bë ÿ maher'oot hahÿÿ da: Jé ta ÿÿm heréd hõm doo, dooh né paawä ta patug tawad'ii bã, tii bã ÿÿnh see hä takat'ëë däg bã, nesaa do tamoo wät, ta ÿÿm h'yyb tarejäã tii kã —näng mã Jesus kyyh.

¹⁰ Ti m' ta ma matëg raky hadoo ta hä:

—Tii d' tahado bã ji ÿÿm ji patug ky n'aa hä, taw'ääts hë dooh ji kat'ëë bã —näk mäh.

¹¹ Ti m' Jesus ky gadoo:

—Dooh sahõnh hë rahaja bã ragado bã tii. Jääm né hë P'op Hagä Do anoo do gadoo rakanetëë doo.

¹² Ajyy wób dooh tahaja bã rakat'ëë bã pooj jé rabenäng bã ta nyy né hë tii. Ajyy wób dooh rahaja bã rakat'ëë bã ta wób ramoo bok do hyb n'aa sa hä.† Ta wób rakanetëë hÿ pong jé hawät do bag'ääs do hyb n'aa. Jé hajaa do ji kanatëë do tagado bã, taw'ääts hë tagadoo —näng mã Jesus.

Karepé Jesus ky n'aa edëng do panyyg n'aa hahÿÿh

¹³ Ti m' ta wób ramena karepé ned'ëed is do Jesus wë, sa hä Jesus moo däng hyb n'aa, P'op Hagä Do hä taky n'aa etsëë hyb n'aa sa hyb n'aa. Ti m' ta ma matëg rage'ÿÿm mã karepé men'aa doo.

¹⁴ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Na ramena karepé wë ÿÿ. Bë geãm manäh. Hahÿ karepé h'yy ka'eeh do hadoo, ti né hë hÿ pong jé hawät do bag'ääs do karapee hedo padëëk doo —näng mäh.

¹⁵ Tii bã m' sa nu gad'oo bã m' tamoo däng, ta ky n'aa edëë bong mäh. Ti m' tatsyym kadoo, tabahõm.

Tak'ëp ma näng do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁶ Ti m' aj'yy see bana Jesus wë, teanh Jesus hä:

—Ma matëg! —näng mäh. —H'ëed baad hadoo do ÿ moo wät da edëb had'yyt do ÿ gadoo hyb n'aa, P'op Hagä Do pa ÿ bawät hyb n'aa kã? —näng mã aj'yy kyyh.

* **19:5** Genesis 2.24 † **19:12** Ta wób rah'ëed ehõk do hyb n'aa tahanäng pé tii. Tii da p'ooj ub sa kariw n'aa wób rabad'oo sa karom hä.

17 Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Hëd n'aa baad hadoo do ky n'aa, hã ÿ meaanh? —näng mäh. —Jããm hë sét hë baad hadoo doo, P'op Hagä Doo. Taw'ääts hë maky dahé ta ky n'aa jaw'yyk doo, makarën bä magadoo edëb had'yyt doo —näng mäh.

18 —Ny hadoo doo? —aj'yy eanh mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—“Manaboh manä a da hadoo doo. Aã manä a ÿÿm nadoo do sii, a patug nadoo do sii. Etsëeg manäh. Daap hë maky n'aa tapa manä ta wób.

19 Mawehëë a yb, mawehëë a ÿÿn.‡ Makamahãn a da hadoo doo, a hã makamahãn doo da”§ —näng mä Jesus.

20 Ti m' aj'yy ky hadoo:

—ÿ panyyg kadeheeh né hë tii hã —näng mäh. —H'ëed ti hawät ÿ moo wät? —näng mäh.

21 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Makarën bä baad had'op doo da mawäd bä P'op Hagä Do matym gó, abaa j hóm, mesëëm hóm a wë hanäng doo. Man'oo ta sãm paa kas' uut do sa hã. Tii d' madoo bä hÿ pong jé magadoo da tak'ëp baad hadoo do P'op Hagä Do hanaa. Ti jawén ana kã wë ÿÿ, hëp ÿ hata mabahadoo hyb n'aa kã —näng mä Jesus kyyh ta hã.

22 Ti m' aj'yy maa napäh bä Jesus her'oot doo, ahóm kãn Jesus mahãnh. H'yy katón wät mäh, tak'ëp tawekâp do hyb n'aa.

23 Ti m' Jesus ky hadoo ta ma matëg sa hã:

—Hejooñ né hë wekâp do sa hã hÿ pong jé hawät do bag'ääs do karapee n'aa rabahadoo hyb n'aa. Né hup ÿ né hë ta ti ÿ her'oot doo —näng mäh.

24 —Hejooj né paawä kameer hã tatabëj bä gats'uus doo gó, ta bahãnh tabahejooñ wekâp do sa hã P'op Hagä Do bag'ääs do karapee n'aa rabahadoo hyb n'aa —näng mäh.

25 Ta ti ta ma matëg ramaa napäh bä m', tak'ëp mä rameujj bong, ti m' raky hadoo:

—Jaa ënh ti P'op Hagä Do wë hasëek ënh? —nãk mäh.

26 Ti m' Jesus ty gadäg däk sa wë, ti m' taky hadoo:

—Ji daaj hë dooh né ji haja bä P'op Hagä Do wë ji as'ëëg bä. Ti hadoo né hë, dooh P'op Hagä Do nahajaa péh. Ti hajaa ta wë ji tamasäk —näng mäh.

27 Ti m' Peed ky hadoo:

—Sahõnh hë äã beréd hóm a hataa äã bahadoo hyb n'aa. H'ëed da äã gadoo ta sãm? —näng mäh.

28 Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Sahõnh hë papuuj tabahadoo bä kã, sa wahë n'aa heh'äät do tyng n'aa jó, tak'ëp hetsooh do jó, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do basooh bä kã, taðu doo bä kã tabag'ääs doo, bëeh, 12 hedoo doo, hëp ÿ hata hadoo doo, bë na-ããj da bë at'oonh da 12 bagä n'aa tyng n'aa jó, 12 Isaraéw taah panaa bë bag'ääs hyb n'aa, bë ky n'aa etyy hyb n'aa. Né hup ÿ né hë ta ti ÿ her'oot doo.

29 Hëp ÿ n'aa heréd hóm pé ta tób, heréd hóm do ta wakãän, ta ãnh, ta yb, ta ÿÿn, ta taah, ta joom banäng doo, 100 nuu me bahãnh do hajõng do tagadoo da baad hadoo do ta mabaj. Ta jawén kã, hÿ pong jé kã tagadoo da edëb had'yyt doo. P'op Hagä Do pa tabawäd had'yyt da.

³⁰ Hajök babä hyb n'aa jewyk do wób, ta jawén kä hyb n'aa sekog padäg its da hÿ pong jé. Hajök babä hyb n'aa sekog is do wób kä ti noo gó kä hyb n'aa jewyk kân da —näng mä Jesus kyyh.

20

Panyyg gó Jesus ma metëek hahÿÿ hä hÿ pong jé ta sãm ji gadoo do ky n'aa

¹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ta ti ÿ wén her'oot, joom danäh bad'oo doo da hahÿ panyyg hä, ti hadoo hÿ pong jé hawät do bag'ääs doo bä* —näng mäh. —Bäp paa joom danäh bahôm kân ajyy tabats'yyt hyb n'aa ta joom uwa häd näng do mahang ramoo bok hyb n'aa.

² Sét hë moweed denaari häd näng do taky däng sa hä ta sãm, sét adëb bä ramoo bok do sãm. Baad ub mä ti sa hä. Tii bä ta joom banäng hënh tamejüü ramoo bok.

³ —Tii bä, p'op däg papÿÿj, p'aa hënh tabahôm kân rabahesäm hënh ajyy wób tabats'yyt hyb n'aa. Tii bä tabahapäh moo nabok doo.

⁴ Ti taky hadoo sa hä: “Bë na-ääj hë bë ahôm jóm ÿ uwa mahang bë moo bok hyb n'aa. Baad hadoo do ÿ bep'aak bë hä”, näng.

⁵ Ti rabahôm kân. Ti p'aa hënh tabahôm wasyk, tug bä na-ääj hë, ta wób tabats'yyt hyb n'aa ta wë ramoo bok hyb n'aa.

⁶ Edah papÿÿj badëë hyng bä kä, sét nuu me tabewäd nä. Ti anäng nä ta wób moo nabok doo. Ti tabeaanh sa hä: “Hëd n'aa adëb yd jé dooh bë moo boo bä?”, näng.

⁷ “Dooh ää hats'yyt pé sa sii ää moo bok hyb n'aa”, näk sa kyyh. Ti joom danäh ky hadoo: “Bë na-ääj hë bë ahôm jóm ÿ uwa mahang bë moo bok hyb n'aa”, näng ta kyyh.

⁸ —Tii, papÿÿj badëë hyng bä kä, joom danäh ky hadoo moo bok do sa wahë n'aa hä: “Manaëej sahôn hë moo bok doo. Man'oo sa hä ramoo bok do sãm. Pooj jé manoo tagadëëg ub kajaa do ramoo bok do sãm. Tagadëëg ub mabanoo pooj jé kaj'aa do ramoo bok do sãm”, näng.

⁹ —Ti tanaëenh tagadëëg ub kaj'aa doo. Sét ken'yyh ragadoo sét hë moweed denaari häd näng do ramoo bok do sãm.

¹⁰ Tii bä kä, pooj jé kaj'aa doo, ti bahãnh red'oo ragadoo. Ti hadoo né hë, séd pénh né hë ragadoo.

¹¹ Ragadoo do jawén paa bä kä, raky n'aa hajëm. Baad nado sa hä ta danäh bad'oo doo da.

¹² Hahÿÿ d' sa kyyh: “Hahÿ ajyy tagadëëg ub matsyyd hôm doo, jããm hë sét hë oor its ti ramoo bok”, näk. “Ää tak'ëp ää moo boo paawä, tabajuu bä, ää gadoo do pénh ragadoo”, näk sa kyyh.

¹³ —Tii d' né paawä sa kyyh, ti sa kariw n'aa ky hadoo sa kanatëë hä: “Najis ÿÿ”, näng, “dooh òm ÿ wad'ii bä. Sét denaari né paa maky däng mamoo wät do sãm”, näng.

¹⁴ “Magado däg, ahôm kä. Tagadëëg ub ÿ ats'yyt doo, magadoo do pénh né hë ÿ karën ÿ anoo ta hä”, näng.

¹⁵ “Dooh g'eeh ÿ haja bä ÿ karën doo da ÿ adoo bä dajër ÿÿ me? Mahyb n'aa jewës apäh ÿ betsëeh do hyb n'aa?”, näng joom danäh kyyh.

* **20:1** Hahÿ panyyg hä Jesus metëeh nyy da ta jawén hyb n'aa jewyk do wób hyb n'aa sekog padäg its hÿ pong jé, hyb n'aa sekog is do wób hyb n'aa jewyg padëek na-ääj hë.

16 —Ti hyb n'aa kä —näng mä Jesus —hyb n'aa sekog is doo, hyb n'aa jewyng kän da. Hyb n'aa jewyng doo, ta jawén kä hyb n'aa sekog padäg its —näng mä Jesus kyyh.

P'aa hēnh Jesus her'oot tadjēp do ky n'aa panyyng n'aa hahȳh

17 Ti m' Jerusarēnh hēnh Jesus rabahōm bā, sa m'aa hēnh Jesus naēēnh 12 hedoo do ta ma matēg. Ti m' taky hadoo sa hā:

18 —Ēr ah'ūum Jerusarēnh hēnh —näng mäh. —Ȳh, Aj'y y Hadoo Do H̄y Pong Jé Hana Doo, ȳ da rahaēēj dāk da P'op Hagā Do tób n'aa yt moo heb'ooh do sa wahē n'aa sa moo gó, Mosees ky n'aa jaw'y yk do ma mehetēk do sa moo gó na-āāj da. Dajēb hā raky n'aa etyy da ȳh.

19 Ȳ rahaēēj dāk da Judah buuj nadoo do sa moo gó, ȳ raky n'aa ej'ees hyb n'aa da, ȳ rabaheyyh hyb n'aa da, b'aa kajatsēk do hā ȳ rabepēēm dāk hyb n'aa kä ȳ dajēp hyb n'aa. Tii bā, tamawoob hē āh ȳ tabahadoo bā da, ȳ d' ganā wād kän —näng mä Jesus.

Tsijaag, Jowāw sa ȳn etsēē do panyyng n'aa hahȳh

20 Ti m' aj'y y Sebedew hād näng do taah ȳn ana Jesus wē. Ta sii ta taah rabana. Ti m' ta taron nuu me m' sa ȳn bahyy häng ta wē, ti m' tetsēē Jesus banoo hyb n'aa tetsēē doo.

21 Ti m' Jesus eanh ta hā:

—H'ēēd ti makarēn? —näng mäh.

Ti m' ȳnh ky hadoo:

—Ȳ karēn paawā, a hub hadäk hēnh tah ȳ see basooh man'oo bā, s'ȳ me ta seeh, mabag'āās doo bā kä† —näng mä Tsijaag Jowāw sa ȳn kyyh.

22 Ti m' Jesus ky hadoo ȳnh taah hā:

—Doo hē hapēē bā ti bē etsēē doo —näng mäh. —Bē hajaa da bē ahob bā ȳ ahoop doo? —näng mä Jesus sa hā.

—Āā hajaa! —näk mäh.

23 Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Bē ahoop né da ȳ d' ahoop do hadoo doo —näng mäh. —H̄y kã, ta ti bē etsēē do hā ȳ, ȳ nado ti hanoo. Ee anoo da hup ȳ hēnh, sã ȳ hēnh rabat'ooh, ta pooj jé tabenäm do tah'y yb däng do sa hyb n'aa —näng mäh.

24 Ti m' ta ma matēg wób, ji moo sahōnh hē hadoo do raky n'aa napäh bā retsēē doo, rah'y y kawaj'āān bong ta h̄y j daheeh sa wē.

25 Ti m' Jesus naēēj nã ta wē sahōnh hē ta ma matēg. Ti m' taky hadoo sa hā:

—Bē hapäh né hē, ta ti Judah buuj nadoo do sa wahē n'aa, tak'ēp ramejūū sa hā. Bē hapäh né hē ti hyb n'aa jew'y yk doo, tak'ēp ramejūū sa karapee n'aa —näng mäh.

26 —Bē mahang taw'āāts hē dooh tii d' tado bā. Bē mahang karēn pé kaweh'ēeh péh, taw'āāts hē da ta wób sa karom hadoo tabahado dāk, ta wób tamasa.

27 Bē mahang karēn pé ta wób sa bahānh nu gadäk péh, taw'āāts hē bē wē takadad'uuh. Taw'āāts hē da bē masa n'aa, bē karom kanep'aak do hado dāk tii.

28 Taw'āāts hē ȳh, Aj'y y Hadoo Do H̄y Pong Jé Hana Doo, bad'oo doo da tabad'oo. Ȳ ahyng babā ȳ rahyng n'aa jew'y yk do jawén nado. Ȳ ahyng babā

† 20:21 Sa wahē n'aa hub hēnh, s'ȳ me na-āāj hē rabat'ooh tak'ēp hyb n'aa jew'y yk doo, ta sii bag'āās doo. Jesus sii rabag'āās Jesus an'oo bā sa ȳn karēn paawā.

ÿ masa hyb n'aa ta wób, ÿ ky n'aa en'yym hyb n'aa ta wób sa hã, ÿ dajëp hyb n'aa hajök do nesaa do sa mo haj'aa sãm hyb n'aa —näng mã Jesus kyyh.

Ty temaa bong do panyyg n'aa hahÿÿh

²⁹ Ti m' panang Jerikó häd näng doo bã naa Jesus ratsyym kasok bã, hajök ta jawén hah'üüm.

³⁰ Ti m' ti ab'ëeh mã ta tyw n'aa nabyy me pawóp hë ajyy ty temaa bong doo. Ti m' ta tii bã Jesus tabës do raky n'aa napäh bã m', tak'ëp mã rageëëj bong:

—Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, Jesus, Dawi panaa, mat'yyd mehÿin ääh! — näk mäh.

³¹ Ti m' hajök do Jesus sii hah'üüm do raky ge'ÿÿm mäh, bag hënh rabab'ëeh hyb n'aa. Raky geãm né paawä m', tak'ëp rageëëj magyys hë:

—Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, Jesus, Dawi panaa, mat'yyd mehÿin ääh! — näk mäh.

³² Ti m' Jesus baym. Ti m' tanaëënh ta wë. Ti m' tabeaanh sa hã:

—H'ëed ti bë karën ÿ moo wät bë hã? —näng mäh.

³³ —Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo —näk mäh. —Äã karën p'aa hënh äã begää padëëk —näk mäh.

³⁴ Jesus t'yyd mehÿin mã sa hã. Ti m' sa matym hã tamepaa. Ti m' nayyw hë rabahapëe padëëk p'aa hënh. Ti m' Jesus rabahadaa kãn.

21

Baad Jerusarënh bã Jesus ragadoo do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' Jerusarënh bedaa däk bã m', panang Betapagéh häd näng doo hënh rakajaa bã, waëë joom oriib häd näng do banäng bã, pawóp hë ta ma matëg Jesus mejüü sa pooj jé m' rabahôm hyb n'aa.

² Hahÿÿ d' mã ta kyyh sa hã:

—Bë ahôm panang hënh bë pooj jé badäk doo hënh ti nuuj jé. Bë kajaa bã da, nayyw hë da bë baw'yyt jumeto ÿÿnh. Ta pa d' ta t'aah bahäng. Ta tyd hã d' rabab'ëeh. Bë asood hôm da, séd hã bë manaa wawëë hë —näng mäh.

³ —“Hëd n'aa ti bë as'oot jumeto?”, raky hado bã, tii bã hahÿÿ da bë kyyh: “Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do karën. Badah takatajooh p'aa hënh da”, näk da bë kyyh —näng mã Jesus pawóp hadoo do sa hã.

⁴ Tii d' taher'oot, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kyyh ta ky n'aa rod hã taher'ood wät do paa kaja däk hyb n'aa. Hahÿÿ da paa m' ta ky n'aa rod kyyh:

⁵ “Hahÿÿ da d' mamaher'ood Sijôn* buuj:

Bë hegää! Bë wahë n'aa ti awät da.

Kaja hë da ta h'yyb tamahüüm sahôn hã.

Jumeto t'aah jó d' tabana, näng da a kyyh.”†

Ti né hë P'op Hagä Do kyyh ta ky n'aa rod hã, Jerusarënh buuj hã tamer'oot do pan'aa.

⁶ Ti m' pawóp hadoo do ta ma matëg rabahôm kãn. Jesus mejüü doo da né hë m' rabad'oo.

⁷ Ti m' ramanaa mã jumeto ÿÿnh, ta t'aah daheeh Jesus wë. Ti m' sa hatsë sa hã padëëk do paa radatoonh jumeto sa jó. Ti m' Jesus bas'ëëg so kãn jumeto t'aah jó hatsë jö.

* **21:5** Jerusarënh panang ti **Sijôn**. Isaraëw buuj na-ääj hë kä ramaneëëj kãn **Sijôn**. † **21:5** Sakarija 9,9

⁸ Hajõk ta tii bã. Ti m' hajõk do sa hatsë sa hã padëek do paa rat'ëeg hõm ta tyw n'aa me tamahõm doo me, raweh'ëeh hyb n'aa. Ta wób mã ragekyyt mã bag'aad, rat'ëeg hõm mã ta tyw n'aa me.‡

⁹ Ti m' sahõnh hë pooj jé hah'üüm doo, duu hënh han'aa do na-ããj mã tak'ëp mã sa kyyh:

—Õm ãã j'aa etsë, Dawi panaa!

Ky n'aa kedëng tii, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kyy gó hana doo!§
Hÿ pong jé hawät do hã ãã j'aa etsë! —näk mã sa kyyh.

¹⁰ Ti m' Jerusarënh bã Jesus bajëe suun bã kã, tak'ëp mã sahõnh hë panang buuj ratsebee kãn, sa wób reaanh mãh:

—Jaa ti hÿÿ? —näk mãh.

¹¹ Ti m' hajõk doo, Jesus sii kaj'aa do raky gadoo:

—Jesus ti hÿÿh, P'op Hagä Do ky n'aa rod Nasaréh panang bã naa, Garirej häj n'aa bã naa —näk mãh.

P'op Hagä Do tób wahoo gó hes'ëem do Jesus hebëe bong do panyyg n'aa hahÿÿh

¹² Ti m' Jesus bajëe suun mã P'op Hagä Do tób n'aa w'oo hã, kahadë doo gó, wahoo gó. Ti m' tabahabëe bong hes'ëem doo, hets'ëe do na-ããj mãh. Ti m' tabaüj bëeh dajëer rabaheb'aanh do tyng n'aa. Gurii-i hes'ëem do tyng n'aa na-ããj mã taüüj bëeh.

¹³ Ti m' taky hadoo:

—Hahÿÿ da takerii däk P'op Hagä Do kyyh: “Tóp ÿÿ ji maneëenh da P'op Hagä Do hä ji ky n'aa etsëe do tób n'aa”*** —näng mãh. —Hÿÿ kã baretsëg tób n'aa hado däk bë an'oo bã! —näng mã Jesus sa hä.

¹⁴ Ti m' ty temah doo, nabong do na-ããj hë ramena ta wë, P'op Hagä Do tób n'aa hënh. Ti m' sa nahëe Jesus basog hõm.

¹⁵ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt moo heb'ooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ããj hë rakawajãän mãh, baad hadoo do Jesus moo wät do rabahapäh bã. Rawén kawajãän na-ããj hë karepé sa kyyh P'op Hagä Do tób n'aa kahadë doo gó hab'ëeh do ramaa napäh bã. Hahÿÿ d' mã karepé sa kyyh:

—Õm ãã j'aa etsë, Dawi panaa! —näk mãh, hajõõ nuu me rageëenh.

¹⁶ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hë moo heb'ooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ããj hë rahajëm mã Jesus, karepé sa kyyh hyb n'aa. Hahÿÿ d' mã sa kyyh:

—Dooch mamaa napëe bã karepé a hã raj'aa etsë doo? —näk mãh.

—ÿÿ. Ý ma napäh —näng mã Jesus. —Dooch g'eeh bë ner'ood nã bã hahÿ P'op Hagä Do kyyh hahÿ ky n'aa hä? Hahÿÿ d' paa ta kyyh: “Karepé, karepé taah its na-ããj hë òm raj'aa etsë man'oo bã”†† —näng mã Jesus kyyh P'op Hagä Do hä Dawi her'oot do paah.

¹⁷ Ti m' Jesus bahõm sa mahãnh. Taberéd däk mã Jerusarënh. Panang Betanija häd näng doo hënh tabahõm. T'ïï hënh mã tabaÿÿh.

Joom Jesus ky n'aa was'ee häng do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁸ Ti m' jati pé bãp paa Jerusarënh hënh tamatëeh bã, asa däk mãh.

‡ 21:8 Tii d' né paa m' rabahed'oo sa wahë ragado bã. § 21:9 Saaw-Mo 118.26 *** 21:13 Isajas 56.7 †† 21:16 Saaw-Mo 8.2

19 Ti m' ta tyw n'aa nabyy me tahapäh mä joom wiigo häd näng doo. Taheg'ääs mä teag bä. Dooh m' ta hä ta ag. Ta g'aad had'yyt hē m'. Ti m' joom hä taky hadoo:

—Dooh da meag wäd bä! —näng mäh.

Ti m' nayyw hē joom tsawyy häng.

20 Ti m' nayyw hē tatsawyy häng do ta ma matëg rabahapäh bä, raky hadoo:

—Nyy da nayyw hē joom wén tsawyy häng? —näk mä sa kyyh.

21 Ti m' Jesus ky gadoo mäh:

—Baad bē h'yy kae bä, P'op Hagä Do ky däng do bē ky nasëew bä, bē na-ääj hē bē hajaa bē moo boo bä hahÿ joom hä ÿ moo wäd wät doo. Ti bahänh bē hajaa bē moo boo bä. Hahÿ da bē hajaa tii bä bē mejō bä hahÿ waëë hä: “Ahöm, ahob tame”, bē d' taky daheeh tii bä. Né hup ÿ né hē ta ti ÿ her'oot doo.

22 Baad bē ky dahé bä, bē ky nasëew bä, bē gadoo né da P'op Hagä Do hä bē ky n'aa etsëë doo —näng mä Jesus kyyh.

Jesus hä reanh doo, jaa ky gabuuj rahanäng do panyyg n'aa hahÿÿh

23 Ti m' Jesus bajëë suun kahadë doo gó, P'op Hagä Do tób n'aa basooh bä. Ti m' tama metëëk bä kä, rakajaa mä ta wë P'op Hagä Do tób n'aa yt moo heb'oooh do sa wahë n'aa, Judah buuj sa wahë n'aa hedoo do sii hē. Ti m' raky hadoo ta hä:

—Jaa kyy gó mabad'oo hahÿ mabad'oo doo? Jaa ky gabuuj?†† —näk mä sa kyyh.

24 Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—ÿ eanh bē hä ënh. Bē her'ood bä, tii bä ÿ baher'oot bē hä jaa ky gabuuj hahÿ ÿ moo wät doo, hahÿ ÿ bad'oo doo —näng mäh.

25 —Jaa ky gabuuj Jowāw nu gahem'uun do nu gemuun paah? Hÿ pong jé hawät do kyy gó, sa ky gabuuj hē paah? —näng mäh.

Tii bä m' sa m'aa hēnh mä raky n'aa hajëëw bong. Hahÿÿ d' mä sa kyyh:

—Hÿ pong jé hawät do kyy gó ër noo bä, teaanh da ër hä tii bä: “Hëd n'aa paa ti bē ky nadaheeh ënh?”, näng da.

26 Ajyy kyy gó ër noo bä, hajök do kawaj'ään da tii bä ër wë, hajök do hä m' P'op Hagä Do ky n'aa rod paa m' sa h'yyb Jowāw —näk mä sa kyyh sa m'aa hēnh raky n'aa hajëm bä.

27 Ti hyb n'aa m' raky hadoo Jesus hä:

—Dooh ää hapëë bä —ken'oooh mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—ÿ na-ääj né hē dooh ÿ her'ood bä ky gabuuj näng do hä ÿÿ, tii da ÿ bad'oo doo —näng mä ta kyyh sa hä.

Ajÿy pawóp hē taah näng do panyyg n'aa hahÿÿh

28 Ti m' Jesus eanh sa hä:

—Nyy d' bē hä hahÿ panyyg? —näng mäh. —Ti awät ajÿy pawóp hē taah näng doo. Ta see pé noo gó wah'ëëh hadoo do hä tamejüü sa joom uwa häd näng do mahang tamoo wät hyb n'aa ta ti noo gó.

29 Ti wah'ëëh hadoo do ky hadoo: “Dooh. Dooh ÿ ahöm bä”, näng. Tii d' né paawä ta kyyh, nayyw hē ta h'yyb tabah'ÿÿt, ti tabahöm tamoo wät hyb n'aa.

†† 21:23 Hes'ëëm do Jesus hebëë bong do hyb n'aa, hajök do tama metëëk do hyb n'aa na-ääj hē rawén eanh. Jesus hä he'aanh do sa kyy gó ta tii bä hes'ëëm do rabehes'ëëm. Ti hyb n'aa dooh ragenaag bä Jesus bad'oo doo.

30 Tii bā ta gad'oo hadoo do wē sa yb bahōm. Tamejūū sa joom mahang tamoo wāt hyb n'aa. Ti ta gad'oo hadoo do ky hadoo: “Ej. Ỹ né ahōm”, nāng. Tii d' né paawā ta kyyh, dooh tahōm bā.

31 Ti m' Jesus beanh:

—Ny hadoo do ky daheeh ta yb karēn doo? —nāng mäh.

Ti m' raky gadoo:

—Pooj jé tamejūū doo —nāk mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Roma buuj hā kahepak do gahed'aak doo, ỹj hajōk do sii haỹh do na-āāj hē, bē pooj jé da rabajēē p'ēē da P'op Hagā Do bag'āās doo hēnh. Né hup ỹ né hē ta ti ỹ her'oot doo.

32 Ta tii d' ỹ wén edoo ta tii hā, Jowāw kajaa bā, nyy da baad ji bahado dāk P'op Hagā Do matym gó bē tametēēh hyb n'aa, dooh bē ky dahé bā ta hā. Roma buuj hā kahepak do gahed'aak doo, ỹj hajōk do sii haỹh do na-āāj hē, ti ti ky dah'eeh. Bē hapēē né paawā nyy da ti raky daheeh, dooh bē h'yy kawareem bā bē ky daheeh hyb n'aa paawā Jowāw metēēk doo —nāng mā Jesus kyyh P'op Hagā Do tób n'aa yt moo heb'oooh do sa wahé n'aa sa hā, Judah buuj sa wahé n'aa sa hā na-āāj hē.

Joom nāng do kaser n'aa panyyg gó Jesus beh'ūūm do panyyg n'aa haỹh

33 Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:SS

—Bē maa newē haỹ panyyg seeh —nāng mäh. —Hỹ hadoo aj'yy bejoom hōm uwa hād nāng do ta joom. Tahedēē hōm. Ti tagagoos uwa bēēh hood tagatsi hyb n'aa. Ti tamoo wād sooh p'op nu dāk do joom hagā n'aa tyng. Tii b' tabahaēēj dāk ta joom banāng do ta kaser n'aa sa hā. Ti ta danāh bahōm dawēē.

34 P'eets hē joom ag wah'ēē dāk bā kā, ta danāh mejūū ta sii moo heb'ook do wób ta kaser n'aa sa wē, tagadoo hyb n'aa paawā ta joom ag.

35 Ti rakajaa bā kā, ta danāh mejūū do ta kaser n'aa rameso padēēk. Ta mejūū do see rahewyh wāt, ta see radaj'ēēp, ta see radaj'ēēp pā me ramakut do haj'aa.

36 Tii bā ta karom wób joom danāh mejūū, pooj jé tamejūū do hawób bahānh. Ti hadoo né hē, tii d' né rabad'oo tii d' ēnh sa hā. Rarahejāā né tii d' ēnh.

37 Tii bā, tagadēēg ub tamejūū ta t'aah. “Tah ỹ raweh'ēēh da”, nāng mā ta h'yyb gó.

38 —Tii bā ta t'aah ta kaser n'aa rabahapāh bā, raky hadoo: “Ta danāh t'aah haỹh. Tii d' ta danā dāg ta yb jawén buuj dāg”, nāk mäh. “Ti bā, ēr dajēēb! Ēr ado hōm ta ma pan'aa paah”, nāk mā sa kyyh.

39 Tii d' né kā, ramejō hōm joom bahānh, ti ranaboh jad kān —nāng mā Jesus. Panyyg gó m' tabeh'ūūm sa hā.

40 Ti m' teanh sa hā:

—Nyy da joom danāh bad'oo sa hā takajaa bā? —nāng mäh.

41 Ti m' raky gadoo:

—Tadej'ēēp da ta kaser n'aa ky nes'aa doo. Dooh d' tat'yid mehīn bā sa hā. Tii bā, ta kaser n'aa wób hā tabahaēēh da ta joom, joom wah'ēē dāk bā kā ta ag wób ta hā hanoo do sa hā —nāk mäh.

42 Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

SS 21:33 Ta wē kamaj'ī do sa hā ti tabaher'oot.

—Dooh noo gó g'eeh bë ner'ood bã hahÿ P'op Hagä Do kyy kerih doo? “Pä tób n'aa tehem'aa do raty n'aa ges'yik doo, hÿÿ kä pä ta ba n'aa, mesoo n'aa däg.*** Tak'öp Hyb N'aa Jawyk Do mo haj'aa né tii. Taw'ääts hē ēr hā tii”,††† nāng kerih doo —nāng mäh.

⁴³—Ti hyb n'aa —nāng mā Jesus —bē ÿ maher'oot hahÿÿh: P'op Hagä Do bag'ääs do kado hōm da bë mahānh. Kan'oo dāk da ta wób sa hā, ta ag hadoo hanoo do sa hā.†††

⁴⁴Sahōnh hē hahÿ pä hadoo do ty n'aa ges'yik péh, rahoop da nesaa doo. Ji jó ta ti pä tadēē bã, sahōnh hē ji gawatsik —nāng mā Jesus.

⁴⁵Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt moo heb'oooh do sa wahē n'aa, Pariséw na-āāj hē ramaa napäh bã panyyg gó Jesus metēēk doo, rah'yy genäh mā Jesus pes'āāp mā panyyg ky n'aa gó sa hā.

⁴⁶Ratyw n'aa esoos mā ramaso dāk hyb n'aa m' Jesus. Ti hadoo né hē, e'ÿÿm mā hajök do Jesus maa new'ēē do sa hā. Rawén e'ÿÿm, P'op Hagä Do ky n'aa rod ti Jesus hajök do sa hā.

22

Hÿ pong jé jām haeh do hadoo panyyg n'aa hahÿÿh

¹Ti m' panyyg ky n'aa gó Jesus maher'oot mā sa hā. Hahÿÿ d' mā ta kyyh:

²—Hahÿ panyyg ky n'aa hadoo hÿ pong jé hawät do bag'ääs do ky n'aa —nāng mäh. —Ti awät hēēj bagä n'aa ta t'aah katēē do waa n'aa, ta tā n'aa tamoo wät doo.

³Sahōnh hē ta waa n'aa ta tā n'aa tabahajaa bã, tamejūū ta karom wób rabahōm hyb n'aa pooj jé tatsyyd bong do rabats'yyt hyb n'aa. Ratsyyd né paawä, dooh rakarēn bã rana bã.

⁴—Tii bã ta karom pooj jé tamejūū do hawób bahānh tamejō kän. Hahÿÿ d' ta kyyh sa hā: “Bē maher'ood ÿ atsyid bong do sa hā, kaja toonh ta tā n'aa, ta waa n'aa. Bē maher'ood, masāh ÿ booj yb ajyy, booj yb tak'öp hesynh do na-āāj hē ÿ naboh jat jām tā n'aa. Sahōnh hē takaja dāk. Bē maher'ood ÿ ats'yyt do sa hā, tah ÿ katēē do jām n'aa hēnh rabana hyb n'aa”, nāng häj n'aa bagä n'aa.

⁵—Tii bã, rapanäg né paawä, dooh rah'yy kap'eed bã. Kats'yyt do paa ah'ūūm ta s'ee hēnh. Ta joom banāng hēnh ta see bahōm, tamoo wät doo hēnh ta see bahōm.

⁶Kats'yyt do wób rameso padēēk häj n'aa bagä n'aa karom, rarahejää, ti radejēēb kän.

⁷Tii bã, tak'öp hēēj bagä n'aa kawaj'ään kän ta ti taky n'aa napäh bã. Tii b' tamejūū ta warahén sa wē. Ti ragawats'iik ta ti ji da hadoo do dahej'ēēp doo. Ti ragatang sa panang paah.

⁸—Ti taky hado kän ta karom wób sa hā: “Kaja däg né paawä tah ÿ katēē do tā n'aa ta waa n'aa, pooj jé ÿ atsyid wät doo, dooh ÿ gado wäd bã jām hēnh. Ta ti hedoo do dooh né hē ji atsyid bã.

⁹Hÿÿ kä, bë ahōm panang tyw n'aa kajatsēk doo hēnh hajök do rabab'ēēh hēnh. Bē atsyid nā sahōnh hē bë aw'yyt doo”, nāng hēēj bagä n'aa.

*** **21:42** Ta ky n'aa hē né hē Jesus her'oot. Jesus né ti pä hadoo doo. Judah buuj sa wahē n'aa, P'op Hagä Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do na-āāj, dooh rakarēn bã Jesus, tób tahem'aa do ty n'aa ges'yik do hadoo nanāng pä. Raty n'aa gesyyg né paawä, tak'öp hyb n'aa jawyg dāk Jesus, P'op Hagä Do an'oo bã. ††† **21:42** Saaw-Mo 118.22-23 ††† **21:43** P'op Hagä Do mejūū do jamoo boo had'yyt hē tahanāng pé m' ti ta ag hadoo rabanoo.

10 Tii bā ta karom rabahōm kån panang tyw n'aa me, ti rabats'yyt sahōnh hē ta tii bā raw'yyt doo. Baad habok do rats'yyt, baad nabok do na-āāj hē. Tii bā kā, gabad'ēē dāk jām tób n'aa.

11 —Tii bā kā, hēēj bagā n'aa, jām noo gana do bajēē suun, rats'yyt do tabedēng hyb n'aa. Tii bā tabahapāh aj'yy jām katēē do saroor n'aa nadadāk doo.

12 Ti taky hadoo ta hā: “Najis j̄ȳ”, nāng, “doo paawā ta tii da majēē suun bā manadadāk do hyb n'aa jām saroor n'aa”, nāng. Bag hēnh aj'yy maa new'ēp. Doo ta kyy péh.

13 Tii bā ta karom hā hēēj bagā n'aa ky hadoo: “Bē moo maw'yyd dāg, bē tsyym maw'yyd dāg hah̄ȳ aj'yy. Bē dawāts nā gadagyp doo hēnh. A'oot da tii bā. Sa tēg kamegēēj dāk da tii bā tak'ēp nesaa do rahoop do hyb n'aa”, nāng hēēj bagā n'aa kyyh.

14 Ti m' Jesus ky hado kån:

—Hajōō né paawā P'op Hagā Do ats'yyt doo, pawóp its ta wób tasēew hōm doo* —nāng mā Jesus kyyh.

Jesus rano n'aa maso paawā ta kyyh hyb n'aa panyyng n'aa hah̄ȳh

15 Ti m' Pariséw rakata padēēk raky n'aa her'oot hyb n'aa nyy da rabad'oo Jesus rano n'aa masoo ta her'oot do hyb n'aa.

16 Ti m' ramejūū mā Jesus wē sa ma matēg, Judah buuj sa wahē n'aa Erōts hād nāng do karapee sii hē, ky ken'yym doo gó rake'aanh hyb n'aa. Hah̄ȳ d' mā sa kyyh Jesus hā:

—Ma matēg! —nāk mäh. —Āā hapāh ōm. Baad ub mabawāt. Doo daap mamenā bā. Ehub né hē P'op Hagā Do karēn do hā mama metēēk doo —nāk mäh. —Doo mahyb n'aa p'eed bā ky n'aa etsēēh do hā, hyb n'aa jawyk do hā mama metēēk bā. Doo maky n'aa eh̄ȳd bā sa hyb n'aa ma metēēk doo.

17 Ti hyb n'aa, —nāk mäh —āā mamaher'ood nyy da a hā. Taw'āāts hē a hā ji epaag bā Roma buuj sa wahē hā rahepak doo, Sesa hā? Nyy d' a hā? Ji ep'aak g'eeh ta tii?† —nāk mā sa kyyh.

18 Jesus hapāh mā sa h'yyb nesaa doo. Ti m' taky hadoo sa hā:

—J'ooj madāk doo me ky ken'yym do bēēh! Hēd n'aa tii da bē ke'aanh, kēh j̄ hyb n'aa j̄ bē no n'aa maso paawā? —nāng mäh.

19 —Bē metāh hā j̄ȳ moweed ji mahepak doo —nāng mäh.

Ti m' raban'oo dāk ta hā moweed denaari hād nāng doo.

20 Ti m' tabeaanh sa hā:

—Jaa heen n'aa hah̄ȳh? Jaa hād hah̄ȳ kerih do ta hā? —nāng mäh.

21 Ti m' raky hadoo:

—Sesa heen n'aa, Sesa hād —nāk mäh.

Ti m' Jesus ky hado kån sa hā:

—Bē an'oo Sesa hā ta no n'aa, ta heen n'aa hadāk doo. Bē an'oo P'op Hagā Do hā ta no n'aa hē —nāng mäh.

* 22:14 Panyyng metēēh doo da né da, h̄ȳ pong jé hawāt do bag'āās doo bā. Judah buuj né hē ti pooj jé P'op Hagā Do ats'yyt do ta karapee rabahadoo hyb n'aa. Hajōk sa wób dooh rakarēn bā ragado bā Jesus. Judah buuj mahang pawóp its gadoo Jesus. Judah buuj nadoo do mahang, hajōk gad'oo. † 22:17 Tii da rawēn eanh, rakarēn paawā Jesus her'oot do hā rabaw'yyt raky n'aa tapaa do ta hā. “Doo ji epaag bā Sesa hā” taky hado bā paawā, Erōts karapee raky n'aa tapa paawā Jesus Roma buuj sa hā. “Ji ep'aak né hē” Jesus ky hado bā paawā, hajōk do maa new'ēē doo, dooh ragenaag bā ta tii. Tii b' rakawaj'āan paawā ta wē. Hejoonh né hē ta hā reaanh doo.

²² Ti m' rahyb n'aa meuunh mä Jesus her'oot do ramaa napäh bä m'. Ti m' rabahôm kân mä ta mahân.

Saduséw Jesus hä rake'aanh do panyyg n'aa hahÿÿh

²³ Ti m', ti noo gó né hë rakajaa Jesus wë Saduséw häd enäh doo, ta hä rake'aanh hyb n'aa m'. Sa hä m' dooh m' ji ganä wäd bä ji dajëb bä.

²⁴ Hahÿÿ d' mä sa kyyh:

—Ma matëg! —näk mäh. —P'ooj ub Mosees mejüü èr hä, aj'yy dajëb bä, ta ÿÿm teréd wäd bä tanetaa nä bä, tii bä m' ta hÿÿÿ mä gat'ëë däk tii, ta hÿÿÿ makü panaa näng hyb n'aa m' —näk mäh.

²⁵ —Panyyg gó òm ää maher'oot —näk mäh. —Hÿ hadoo aj'yy 6 ta hÿÿÿ ää mahang habok do paah. Tagat'ëë däk mä ta ÿÿm. Dooh m' teta nä bä, aj'yy dajëp. Ti hyb n'aa ta hÿÿÿ seeh, ta jawén näh, gat'ëë däk mä ta hÿÿÿ makü ÿÿm paah.

²⁶ Ti na-ääj mä dajëp né tii d' ènh. Dooh m' reta nä bä tadajëp. Ti hadoo né m' ta wób ènh. Sahõnh hë m' raget'ëë bok ta ti ÿÿnh. Sahõnh hë m' dooh reta nä bä radejëp. Tagadëëg ub ta gad'oo hadoo do kat'ëë däk ta hä. Ti na-ääj hë dajëp.

²⁷ Tii kä m' ÿÿnh dajëb kân —näk mä Saduséw.

²⁸ Ti m' rabeaaj kân Jesus hä:

—Ji genyyh bä kä ènh, dejëp do paa ji? —näk mäh. —Ny hadoo do ÿÿm kä ta ti ÿÿnh ti noo gó kä? Sahõnh hë paa ta ti ta pat'uuk —näk mä sa kyyh.

²⁹ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Dooh bë h'yy genä bä baad hadoo do hä, P'op Hagä Do kyy kerih do bë nahapäh do hyb n'aa, P'op Hagä Do hejój bë nahapäh do hyb n'aa na-ääj hë —näng mäh.

³⁰ —Dejëp do ragenyyh bä kä, dooh ji kat'ëë wäd bä. Ääs hÿ pong jé habong do kanetëë do hadoo da ji tii bä kä —näng mäh.

³¹ —Dejëp do genyyh doo kä, dooh bë ner'ood bä hahÿ bë hä P'op Hagä Do her'oot doo?*

³² “Abaraäm hagä ÿÿh, Isak hagä ÿÿh, Jakóh hagä ÿÿh.” Dooh, “Abaraäm makü hagä, Isak makü hagä, Jakóh makü hagä”,[§] tanoo bä. Dejëp do hagä n'aa nado P'op Hagä Doo. Hedëp do sa hagä n'aa tii —näng mä Jesus kyyh.

³³ Ti m' hajök do ramaa napäh bä ta ti ta her'oot doo, rahyb n'aa meuunh mä tama metëëk do hä.

Tak'ëp ji hyb n'aa jaw'yyk do panyyg n'aa hahÿÿh

³⁴ Ti m', Pariséw raky n'aa napäh bä, dooh m' Saduséw sa kyy wät pé sa hä Jesus her'oot do hyb n'aa, séd hä m' rakata padëëk nyy d' rabad'oo rahyb n'aa newëë hyb n'aa.

³⁵ Ti m' sa seeh, baad Mosees ky n'aa jaw'yyk do hapäh do metyy mä Jesus teanh doo me. Hahÿÿ d' mä teanh doo:

³⁶ —Ma matëg —näng mäh. —P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do mahang, ny hadoo do tak'ëp ji hyb n'aa jaw'yyk? —näng mäh.

³⁷ Ti m' Jesus ky hadoo:

—“Taw'ääts hë tak'ëp bë kamahân Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, P'op Hagä Doo, bë h'yy kaha'eeh doo. Taw'ääts hë tak'ëp bë h'yyb padäg ta hä. Taw'ääts hë bë h'yyb tym gó naa né hë bë kamahân ta hä.”**

† 22:31 Mosees hä né paawä P'op Hagä Do maher'oot do paa ta tii, sa hä na-ääj hë ta her'oot ta kyy kerih do raner'oot bä, ti hyb n'aa bë hä P'op Hagä Do her'oot doo, Jesus wén näng. § 22:32 Esodo 3.6

** 22:37 Dew-Teronom 6.5

38 Ti né hē P'op Hagä Do ky n'aa jaw'y'yk do tak'ëp ji hyb n'aa jaw'y'yk doo. Ti né hē P'op Hagä Do ky n'aa jaw'y'yk doo, tak'ëp ky n'aa jaw'yk do ta wób bahãnh.

39 Hahÿ ta ky n'aa jaw'y'yk do seeh, ta ti hadoo né hē: “Makamahãn a da hadoo doo, a hã makamahãn doo da”†† —näng mäh.

40 —Ji kamahãn do hã tabana né hē sahõnh hē P'op Hagä Do ky n'aa jaw'y'yk doo, P'op Hagä Do ky n'aa rod raher'oot do paa na-ãaj né hē —näng mä Jesus.

Jesus eanh do Kristo ky n'aa panyyg n'aa hahÿÿh

41 Séd hã m' Pariséw rakataa ná bã, Jesus eanh sa hã:

42 —Nyy da bê hã Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo? Jaa t'aah bê hã? —näng mäh.

—Dawi t'aah, Dawi panaa —näk mäh.

43 Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Tii d' tado bã, h'ëed hyb n'aa, P'op Hagä Do Sahee hejój gó Dawi ber'oot noo gó, ta wahé n'aa tamaneëenh ti Kristo? Ti ÿ wén eanh, hahÿÿ d' paa Dawi kyyh:

44 “Wahé ÿ n'aa hã Tak'ëp Hyb N'aa Jaw'yk Do ky hadoo:

‘Aso hup ÿÿ hënh,
si ÿ mabag'ãas hyb n'aa
a majiÿ ÿ nes'ëem bã kã.’”‡‡

45 Hÿÿ kã, “Wahé ÿ n'aa” Dawi maneëej bã ti Kristo, nyy da ti ta t'aah tabahadoo? —näng mä Jesus.

46 Dooh m' sa kyy péh. Dooh m' reaaj boo bã kã ti bahãnh kã. H'yyb e'ÿÿm mä reaaj bã kã.

23

J'ooj madäk do ky ken'yym do Jesus nabuuj gedoo do ky n'aa hahÿÿh

1 Ti m' hajök do sa hã, ta ma matëg hã na-ãaj hē Jesus ky hadoo:

2 —Mosees ky n'aa jaw'y'yk do ma mehetëk doo, Pariséw na-ãaj né hē rama metëek ky n'aa jaw'yk do ky n'aa ji hã. Ji ramaher'oot ta ky n'aa.

3 Ti hyb n'aa, taw'ãats hē bê ky daheeh sahõnh hē bê hã ramejüü doo. Ramejüü do bê ky dahé né paawã, rabad'oo doo da bê adoo manãh. Ta ti ÿ wén her'oot, dooh rama metëek doo da rabooh, ta see da rababok. Dooh né raky dahé bã ta wób hã ramejüü doo.

4 Tak'ëp ramejõ né paawã ji hã, P'op Hagä Do ji h'yyb en'yym hyb n'aa sa hã, tabad'op pé hē ji ramasa ramejüü do ji bahajaa hyb n'aa.

5 —Ta wób raj'aa etsë hyb n'aa sa hã ti sahõnh hē rabahed'oo doo. Gaeh ran'oo bã P'op Hagä Do kyy kerih do bód hood* ji maboore hã, ji moo hã ji ahüü däk doo, ta wób rabahapãh hyb n'aa. Dawëët ran'oo bã ta tyd sa saroor noo hã ragasyyp doo.† Rakametëeh do hyb n'aa tii da rawén d'oo.

†† 22:39 Rewitikos 19.18 ‡‡ 22:44 Saaw-Mo 110.1 * 23:5 Ta byy me Judah buuj ramoo bok paa ta hood t'aah sa maboore hã, sa moo s'ÿÿ hã na-ãaj hē ramawyyt doo. Ta ti ta hood gó rabenãm P'op Hagä Do kyy kerih do bód. Tii d' rawén d'oo, raky n'aa ets'ëë bã, ramanabaan hyb n'aa P'op Hagä Do mejüü doo. Gaeh Pariséw rawén moo bok P'op Hagä Do kyy kerih do bód hood, sa daaj hē rakametëeh hyb n'aa. † 23:5 Sa saroor noo bã Judah buuj ragesyyp ta tyd jabaruut doo. Tii da né paa P'op Hagä Do mejüü rabad'oo, ta ky n'aa jaw'y'yk do ramanabaan hyb n'aa.

⁶ Ratsebé do tä n'aa noo gó, ragen'aak ky n'aa etsëeh do rabahetönh bä ratooj bä. Tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo bä ragen'aak ratooj bä hyb n'aa jewky do rabahetönh bä.

⁷ Rakarën ji bedëng hajök do mahang rabaheesäm bä. Rakarën ji maneëënh “ää ma matëg”.

⁸ —Bëeh, bë an'oo manä bë ramaneëënh sa “ma matëg”. Ta tii d' ý wén her'oot, jáãm né hë sét ub bë Wahë N'aa. Bë tii, bë hÿÿj had'yyt hë.

⁹ “Ee” bë maneëëj manä ta wób.† Jáãm hë sét ub bë yb. Hÿ pong jé tabawät tii.

¹⁰ Bë an'oo manä sa h'yyb mahôm n'aa bë tii d' ramaneëëj bä. Ta tii d' ý wén her'oot, sét hë bë h'yyb mahôm n'aa do hyb n'aa: Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo.

¹¹ Bë mahang karën pé ta wób sa mahãnh ky n'aa etsëeh péh, taw'ääts hë sa karom hadoo da tii.

¹² Tii d' tawén d'oo, jé kaweh'ëeh doo, kadad'uu däk da P'op Hagä Do an'oo bä. Jé ta daaj hë kadaduu doo, kawehëë däk da tii, P'op Hagä Do an'oo bä.

¹³ Ti m' Mosees ky n'aa jaw'yik do ma mehetëk do hä, Pariséw hã na-ääj hë Jesus ky hadoo:

—Baad nado bë hä Mosees ky n'aa jaw'yik do ma mehetëk doo. Baad nado bë hä Pariséw. J'ooj madäk do ky ken'yym do bëeh! —näng mäh. —Bë gatsë hÿ pong jé hawät do bag'ääs doo, ta bag'ääs do karapee ta wób ranadoo hyb n'aa. Bëeh, dooh bë karën bä tabag'ääs do karapee bë doo. Jé karën do hä bë gatsë sa mahãnh. [¹⁴ Baad nado bë hä Mosees ky n'aa jaw'yik do ma mehetëk doo. Baad nado bë hä Pariséw. J'ooj madäk do bë h'yyb. Patug tema bong do sa wë hanäng do bë esok. Ti báp peej hadoo doo më bë ky n'aa etsëë, bë hä ta wób raj'aa etsë hyb n'aa. Ti hyb n'aa ta bahãnh tak'ëp P'op Hagä Do rajää da bëeh.]

¹⁵ —Baad nado bë hä Mosees ky n'aa jaw'yik do ma mehetëk doo. Baad nado bë hä Pariséw. J'ooj madäk do ky ken'yym do bëeh! —näng mäh. —Dawëë, jé pad'yit hë bë ahôm, sét ub né paawä Judah buuj nadoo do bë h'yyb wareem do hyb n'aa, bë ma metëëk do tagadoo hyb n'aa. Tii bä, bë karapee tabahado däk bä kä, tak'ëp nes'aa däg, bë nesaa do bahãnh däg bë an'oo bä.

Bë nemuun tabanesaa hënh tabahôm bë an'oo bä. §

¹⁶ —Baad nado bë hä, sa h'yyb mahôm n'aa ty temah do hadoo! Hahÿÿ da bë ky hetëg: “P'op Hagä Do tób n'aa hä ta see ky dëë bä, te hub né hë taky däng do tametëeh hyb n'aa, dooh ji gado bä ta ta tii. K'ääts tëg gabarëeh do P'op Hagä Do tób n'aa yt hä hanäng do hä ji ky dëë bä kä, tii bä dooh tahaja bä ji ky kahÿÿd bä. Ji moo wät né hë ji ky däng doo”, näk bë kyyh.

¹⁷ H'yy gatamah doo, ty temah do hadoo na-ääj hë bëeh! P'op Hagä Do tób n'aa tak'ëp ji hyb n'aa jaw'yik k'ääts tëg gabarëeh do ta gó hanäng do bahãnh. Tii d' tawén hadoo, P'op Hagä Do tób n'aa né hë tii, tsyt hë P'op Hagä Do wë kasëw däk hanoo do hyb n'aa k'ääts tëg gabarëeh doo.

¹⁸ Hahÿÿ d' bë kyyh seeh: “P'op Hagä Do ji ma ejuu do tyng hã ta see ky dëë bä, te hub né hë taky däng do tametëeh hyb n'aa, dooh ji gado bä ta tii. P'op Hagä Do ji ma ejuu do tyng jó kan'oo däk do hä ji ky dëë bä kä, tii b' dooh

† 23:9 Ta see pé noo gó ta wób ramaneëënh sa see “ee”, sa yb nadoo do hä. Tii d' rawén maneëënh raweh'ëeh do hyb n'aa. Ti hyb n'aa Jesus wén her'oot ta tii. Jáãm hë sét ub ji yb, P'op Hagä Doo, tak'ëp ji weh'ëeh doo. § 23:15 Banesaa hënh sa karapee rabahôm ran'oo bä, dooh P'op Hagä Do karën do tado bä do hyb n'aa sa hä rama metëëk doo. Sa daaj hë rahyb n'aa jaw'yik do ti rama metëëk do sa hä.

tahaja bā ji ky kahȳyd bā ji ky dāng doo. Ji moo wāt né hē ji ky dāng doo”, nāk bē kyyh.

¹⁹ H'yy ganehot do né hē bēēh! P'op Hagā Do ji ma ejuu do tyng tak'ēp ji hyb n'aa jaw'yyk ta jó kanoo do bahānh. Tii d' tawén hadoo, P'op Hagā Do hā ji ma ejuu do tyng hyb n'aa tsyt hē P'op Hagā Do wē takasēew dāk ta jó kan'oo dāk doo.

²⁰ P'op Hagā Do hā ji ma ejuu do tyng hā ky dāng doo, sahōnh hē ta jó kan'oo dāk do hā na-āāj hē taky dāng.

²¹ P'op Hagā Do tób n'aa hā ky dāng doo, ta gó hanāng do hā, P'op Hagā Do hā na-āāj hē taky dāng né hē tii.

²² H̄y pong jé hā ky dāng doo, P'op Hagā Do bag'āās do tyng hā taky dāng tii. P'op Hagā Do hā, tabag'āās do tyng jó hasooh do hā na-āāj hē taky dāng né hē tii.

²³ —Baad nado bē hā Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetēk doo. Baad nado bē hā Pariséw. J'ooj madāk do ky ken'yym do bēēh! —nāng mäh. —Bē waa ty gamabuuj men-ta, anis, komino hād enāh do uuh sii hē né paawā bē banoo P'op Hagā Do matym n'aa, dooh paawā bē ky dahé bā tak'ēp ky n'aa jaw'yyk do P'op Hagā Do mejūū doo. Dooh baad hadoo do bē moo boo bā bē da hadoo do hā. Dooh bē t'yyd mehūin bā bē da hadoo doo. Dooh baad had'yyt hē bē h'yy kae bā P'op Hagā Do hā, ȳ hanāng pé tii. Taw'āāts hē né paawā P'op Hagā Do hā bē banoo bē wē hanāng do uuh, taw'āāts hē dooh bē mabaan bā tak'ēp ky n'aa jaw'yyk do tamejūū doo.

²⁴ Sa h'yyb mahōm n'aa ty temah do hadoo bēēh! Bē asōō né paawā bē eēk doo, ta babo n'aats bē karēeb jēē mahānh, nepāh bē hā bē karēeb jēng kameer^{**} —nāng mäh.

²⁵ —Baad nado bē hā Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetēk doo. Baad nado bē hā Pariséw. J'ooj madāk do ky ken'yym do bēēh! —nāng mäh. —Ji waa hood ta gó hasus doo, ta jó ub ji hets'yyt do hadoo bēēh. Baad bē babok P'op Hagā Do matym gó ji ed'oo. J'ooj madāk doo me tii. T'ōp, bē h'yyb gó, tak'ēp bē karēn do jawén bē babok. Ta wób sa ma hā bē h'yyb pad'eēk.

²⁶ H'yy ganehot do bē Pariséw. Taw'āāts hē paawā pooj jé ta gó bē benām baad ub bē kanek. Tii bā kā, sahōnh hē baad dāg^{††} —nāng mäh.

²⁷ —Baad nado bē hā Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetēk doo. Baad nado bē hā Pariséw. J'ooj madāk do ky ken'yym do bēēh! —nāng mäh. —Kamag hood hawak doo me rahewyk do hadoo bēēh. J'ooj hē tabanām. T'ōp, ta gó, séd dó dajēp do k'yy. Séd dó hasaats jēng doo.

²⁸ Ti hadoo bēēh. J'ooj hē, P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk do ky dah'eeh do bēēh, ji ed'oo. Bē h'yyb gó, j'ooj madāk do had'yyt hē bēēh. Heh'āāt nado bē h'yyb. P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk do ky nadah'eeh do bēēh —nāng mäh.

²⁹ —Baad nado bē hā Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetēk doo. Baad nado bē hā Pariséw. J'ooj madāk do ky ken'yym do bēēh! —nāng mäh. —P'op

^{**} **23:24** Pariséw rasōng paa sa waa reēek doo. Tii d' rawén d'oo, dooh rakarēn bā rakarēeb jēē bā ta babo n'aats ji nawēh doo, “Bē awēē manāh” P'op Hagā Do mejūū do hyb n'aa. Ti sii hē ramatakā né paawā, dooh tagah'ood bā sa hā ramabaan tak'ēp ky n'aa jawyk do P'op Hagā Do mejūū doo. Ti hyb n'aa bē karēeb jēng kameer *Jesus wén nāng. Kanahēn d'os do hā rahyb n'aa matakēē. Tak'ēp P'op Hagā Do karēn do hā dooh rahyb n'aa matakā bā.* †† **23:26** Kanek ky n'aa me Jesus ma metēek sa h'yyb ky n'aa. Taw'āāts hē pooj jé ji benām t'ōp ji h'yyb, tii bā sahōnh hē ji hā, ji moo wāt doo, ji her'oot doo, baad dāg na-āāj hē. Ti né hē tahanāng pé né ti kanek ky n'aa me teh'ūūm doo.

Hagä Do ky n'aa rod p'ooj ub habong do sa kamag n'aa hood pä s'ëëb bë tema. Ta hetsó n'aa bë moo bok baad habok do makü sa kamag n'aa paa bakëë bä.

³⁰ Hahÿÿ da bë kyyh, ta tii d' bë wén d'oo: “Äã wahë makü rababong noo gó äã aboo hä paawä, dooh paawä äã masaa bä äã wahë makü sa hä P'op Hagä Do ky n'aa rod dej'ëep doo”, näk bë kyyh.

³¹ Ta ti bë her'oot do hä bë hä hë bë ky n'aa katepaa. P'op Hagä Do ky n'aa rod dahej'ëep do sa panaa bëëh, bë nooh. Bë daaj hë bë kaher'oot ta ti ky n'aa hä.

³² Ti b' häã éh. Bë hajaa nesaa doo, bë wahë makü du doo do paah!†† —näng mäh.

³³ —Aw'yy hadoo bëëh! Aw'yy taah né hë bëëh! Nyy da bë ed'oo bë ked'ëep tabanesaa doo hënh bë P'op Hagä Do ky n'aa etyy do mahãnh?

³⁴ Taw'ääts hë bë maa newë hahÿÿh: ÿ mejüü da bë mahang P'op Hagä Do ky n'aa rod. ÿ mejüü da ajyy tak'ëp hajaa doo. ÿ mejüü da P'op Hagä Do kyyh ma mehetëk doo. Sa wób hë dej'ëep da, sa wób hë epëem da b'aa kajatsëk do hä. ÿ mejüü do wób hë hewyyh da tób P'op Hagä Do panyyg bë yd naherot do yt hä. Sa wób bë no n'aa masoo da badäk hahÿ haw'ääts hë.

³⁵ Ti hyb n'aa bë hä kä P'op Hagä Do anoo da sahõnh hë baad habok do badäk hahÿÿ hä radej'ëep do paa sãm baj. Abëw ranabooh noo gó du däk do né hë tii. Tii kä tagadëeg ub Sakarija, Berekija t'aah, radaj'ëep doo kä. Ti bë daj'ëep paa m' ji ma ejuu do tyng, P'op Hagä Do tób n'aa ganahaang gó.

³⁶ Né hup ÿ né hë hahÿ ÿ her'oot doo: Bë hä kä, da hë habong do sa hä, P'op Hagä Do anoo da sahõnh hë radej'ëep do sãm baj nesaa doo —näng mäh.

³⁷ Ti m' taky hado kån:

—Jerusarënh, Jerusarënh! A babuuj ranaheb'ooH P'op Hagä Do ky n'aa rod. Pä me ramahek'uum bë wë P'op Hagä Do mejüü doo, radej'ëp hyb n'aa. Hajöõ nuu me ÿ karën paawä ÿ bataa a babuuj nesaa do mahãnh ÿ mo n'aa jesuu hyb n'aa sa hä, karaak ta taah ÿÿn ta këg yt hä tata bëëh do mo n'aa me. Tii da ÿ badoo paawä sa hä, dooh tii d' rakarën bä.

³⁸ —Bë hegää da Jerusarënh buuj, P'op Hagä Do beréd hõm bë panang. P'op Hagä Do mak'yyts däk bë panang.

³⁹ Hahÿ hyb n'aa ÿ wén her'oot ta tii: Dooh da ÿ bë hapëë wäd bä kä. Jääm né da p'aa hënh ÿ bë bahapäh da bë h'yy kawareem bä, hahÿÿ da bë her'ood bä: “Ky n'aa kedëng tii, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kyy gó hana doo!”§§

24

Jesus her'oot ta jawén hawät do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' Jesus ratsyym kasok bä m' P'op Hagä Do tób n'aa bä naa, ta ma matëg rabana ta wë, ti m' rametëeh mä ta hä P'op Hagä Do tób n'aa. Anäm mä sa hä.

² Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë hapäh sahõnh hë hahÿÿh? Dooh da hahÿ pä ta see jó haso wät pé da. Sahõnh hë da rabakud bëëh tüü. Né hup ÿ né hë ta ti ÿ her'oot doo —näng mäh.

³ Ti m' waëë joom oriib banäng doo hënh Jesus rabahõm kån. Ta tii bä Jesus bahäng bä, sa m'aa hënh ta ma matëg rabana ta wë, ti m' raky n'aa eanh:

—Ny noo gó da ti tii d' maher'oot do tadu däk? H'ëed hado da õm kajaa do heen n'aa, badäk hahÿ bahëj'ëng do heen n'aa? —näk mäh.

†† **23:32** Jesus h'yyb hapäh rakarën do radaj'ëep. Ti hyb n'aa tii d' tawén her'oot sa hä. Takarën paawä rah'yy kadaw'uuh rahyb n'aa newëë do hä. §§ **23:39** Saaw-Mo 118.26

4 Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Baad bë matakã da bë rawanadii hyb n'aa.

5 Hajök da han'aa ji hã wad'ii doo. Hät yÿ gó rabana, sa nooh. “ÿ Kristo, P'op Hagã Do H'yyb Dång Doo”, nãk da sa kyyh. Hajök da rawedi.

6 Kaneb'oooh do ky n'aa bë ky n'aa napãh da. Ti hadoo né hẽ bë eÿÿm manãh. Ti awät né da ta ti hedoo doo. Ti hadoo né hẽ, dooh takaja nã bã badãk hahÿ bahëej jëng doo.

7 Hãj n'aa see babuuj rakaneb'oooh da hãj n'aa see babuuj sa daheeh. Hãj n'aa sa wahë n'aa, rah'yy kawereem da hãj n'aa see sa wahë n'aa wë. Hajöng hãj n'aa bã as'aah da. Hajöng hãj n'aa bã k'ãats katajuus da.

8 Sahönh hẽ tii, badãk hahÿ bahëej jëng do du dãk do metëë n'aa. Ajãn pooj jé ta mahÿÿj ganyyh do hadoo da tii.

9 —Ti noo gó bë da rahaëënh bë maji moo gó bë rarejãã, bë radej'ëep hyb n'aa. Tak'ëp da sahönh hẽ hãj n'aa buuj rakawajããn da bë wë hëp y n'aa.

10 Hajök da ti noo gó h'yy gejë hõm doo. Dooh hã y rah'yy kae boo bã da. Ta ti hedoo doo, rahaëënh da sa da hadoo do sa maji moo gó. Tak'ëp da rakawajããn sa da hadoo do wë.

11 Hajök da ti anãng ti noo gó daap men'yyh doo, “P'op Hagã Do ky n'aa rod yÿh”, hanãk doo. Hajök da rawedi.

12 Tak'ëp dæg do hyb n'aa nesaa do ti noo gó, hajök dooh rakamahãn wãd bã sa da hadoo doo.

13 Ti hadoo né da, jé h'yy kanerët do hã yÿ, tadjëb bã kã, edëb had'yyt hẽ da hÿ pong jé P'op Hagã Do pa.

14 Hahÿ ji P'op Hagã Do bag'ããs do panyyg hanãm doo, jé pad'yyt hẽ da rabaher'ood hõm, sahönh hẽ badãk hahÿÿ hã habong do raky n'aa napãh hyb n'aa. Tii bã kã, badãk hahÿ bahëej jëng do kaja kãn da —nãng mãh.

15-16 —Ti hyb n'aa, nanãng tak'ëp nasaa doo, P'op Hagã Do tób n'aa rejãã doo, P'op Hagã Do tób n'aa rahyh n'aa eréd hõm hanoo doo, tsyt hẽ P'op Hagã Do wë kasëew dãk doo bã tahëë dæg bã bë hapëë bã, ta ky n'aa P'op Hagã Do ky n'aa rod Daniëw hãd nãng do erii wät do paa bë hapëë bã, taw'ãats hẽ Judah hãj n'aa bã haj'eenh do rakejën hõm da waëë banãng hënh. (Bë hyb n'aa matakã Daniëw erii wät do hã.)

17 Ta ti bë bahapãh bã, taw'ãats hẽ jajé p'op tób gadãk do jó hasooh péh, nayyw hẽ da takejën hõm, dooh da pooj jé tób gó tehëen péh.

18 Ti hadoo né da ta joom hood hënh hawät doo. Taw'ãats hẽ dooh da tajëë bã ta hatsë tabehëen hyb n'aa paawã —nãng mãh.

19 —Tak'ëp tanesaa het'aah doo, sa taah nebii do sa hã kã ti noo gó kã!* —nãng mãh.

20 —Taw'ãats hẽ bë ky n'aa ets'ëë P'op Hagã Do hã, bë kejën hõm do tabahahëem noo gó, tak'ëp naëng badoos noo gó tanadoo hyb n'aa, Saab hã tanadoo hyb n'aa na-ããj hẽ.†

21 Tak'ëp né da ji bahoop ti noo gó. Badãk hahÿ du dãk noo gó naa, dooh nã paa ti hadoo pé tak'ëp rabahoop. Ti jawén kã dooh ti tahado wãd bã kã. Ti hyb n'aa da taw'ãats hẽ bë ky n'aa ets'ëë P'op Hagã Do hã, tabahahëem noo gó, Saab noo gó ta ti tanadoo hyb n'aa, y wén nãng.

* 24:19 Tak'ëp tawén nesaa ti noo gó sa hã, dooh tahaja rawaj'aa bã do hyb n'aa. † 24:20 Saab noo gó P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk do dooh tan'oo bã dawëë Judah buuj raboo bã. Ti hyb n'aa Saab tado bã paawã rakejën hõm doo, dooh paawã rahaja bã dawëë rakejën hõm bã.

²² P'op Hagä Do bód gäkog hõm da nanäng ji ahoop doo. Tii d' tanado bä paawä, dooh paawä hedëp péh. Ta wë tasëew hõm do sa hyb n'aa tawén bód gäkog hõm ti noo gó rahoop doo —näng mäh.

²³ —Ti noo gó, “Wät hahÿ Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo”, “Jajé tahawät”, ranoo bä, bë ky dahé manä da raher'oot doo.

²⁴ Ta ti ÿ wén her'oot, ti abok da hajök “ÿ Kristo” ken'oooh do hyb n'aa. Ti abok né da “P'op Hagä Do ky n'aa rod ÿÿh” ken'oooh doo, noo kanesa doo. Tak'ëp hadoo do ta heen n'aa rametëeh da, rapehuunh da, ta wë P'op Hagä Do asëew hõm do sii hë rawedii hyb n'aa paawä.

²⁵ Bë hyb n'aa matakä! Ta pooj jé ÿ baher'ood däk bë hä.

²⁶ —Ta wób daap bë rapanäg bä, “Tabanawäng bä tabawät”, ranoo bä, bë ahõm manä t'ï hënh. “Gëet nanäng, tób gawakö gó”, ranoo bä, bë ky dahé manäh.

²⁷ Hawyp do wë hä naa jé pad'yyt hë ji hapäh do hadoo da ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do kajaa doo. Sahõnh hë da rabahapäh ÿ kajaa doo.

²⁸ Wyt ta maab hë da ÿ kajaa doo, dajëp do bajat bä wyt ta maab hë hadoo doo, kuruj-du ta tii bä rakataa do hyb n'aa —näng mäh.

²⁹ Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Ti noo gó tak'ëp rabahoop do jawén paa bä né hë, nayyw hë, papÿÿj da badagyb däk. Kamarab da, dooh ta bag nyy wäd bä. Sagõoh wë hä naa kejäk da. Wë hä habong do ta bag keh'ÿÿt da jé pad'yyt hë, ta see hedo hõm da P'op Hagä Do an'oo bä.†

³⁰ Ti noo gó kä da sahõnh hë rabahapäh da Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do kaja hyng do metëe n'aa wë puh mahang. Tii bä rah'yy ketón bong da sahõnh hë badäk hahÿÿ hä habong doo. Rahapäh da ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do ÿ bahyng bä wë puh mahang, P'op Hagä Do hejój me, ta bag tak'ëp gabarëeh do hadoo doo gó.

³¹ Ti noo gó ÿ mejüü da äs ÿÿ, torõm-bet häd näng do tak'ëp ragamehÿÿh hyb n'aa, ta naëj n'aa. Tii bä da rabataa jé pad'yyt hë badäk hahÿÿ hä habong do ÿ asëew hõm doo —näng mä Jesus.

³² Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Bë hyb n'aa matakä joom wiigo häd näng do ky n'aa hä —näng mäh. — Wiigo tëeg tadu doo bä tagajewäng doo, bë hapäh tabanyyw edaa däk.‡

³³ Ti hadoo né da, sahõnh hë ta ti bë ÿ maher'ood wät do kaja däk bä bë bahapäh bä, edaa däk ÿ kajaa do bë bahapäh da.

³⁴ Né hup ÿ né hë hahÿ ÿ her'oot doo: Da hë habong do rahapäh nä da sahõnh hë** ÿ her'ood wät do bawäd kän.

³⁵ Badäk hahÿÿh, wë na-ãäj da, ahëej jëe né paawä, këh ÿÿ da dooh tahëej bä.

³⁶ Ti m' ahõm nä Jesus her'oot doo:

—Dooh d' hapäh pé ny noo gó ta ti bawät. Ääs, hÿ pong jé habok do dooh rahapëe bä. ÿÿh, P'op Hagä Do T'aah, na-ãäj hë dooh ÿ hapëe bä. Jääm né hë Ee hapäh.

³⁷ P'ooj ub, Nowéh häd näng do hawät noo gó habong doo da né hë da rababok da, ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do kajaa do pooj jé.

† 24:29 Isajas kyy gó Jesus beh'üüm ta ti taher'oot doo. Isajas 13.10, 34.4 hä takerii däk ta ti ky n'aa.

‡ 24:32 Tagajewäng doo, tabanyyw heen n'aa. ** 24:34 Sahõnh hë Jerusarënh ky n'aa sa hä Jesus maher'ood wät do né hë tii, ti noo gó habong do rahapäh doo. Dooh badäk hahÿ bahëej jëng do tado bä rahapäh doo.

³⁸ Sahõnh hē tabag'yyp do pooj jé, h'yy kanap'eed gó rababok. Ratsebé do waa n'aa rawa, ratsebé do waa n'aa reëék. Rakehet'ëë doo da raketëë. Dooh rahyb n'aa peet péh. Tii d' né rabad'oo marakate gó Nowéh rabajëë p'ëë bã kä.

³⁹ Dooh rahapëë bã sa pooj jé hawät doo, hag'yyp do kaja kån. Ti m' hag'yyp do kaja kån, dejëb kån sahõnh hē. Ti hadoo da Aj'y Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do kajaa do pooj jé.

⁴⁰ Ti noo gó, pawóp hē hedoo pé ajyy gëew gó moo bok doo, sa see da ÿ mahũũm si ÿÿ, ta see da keréd hõm.

⁴¹ Pawóp hē hedoo pé ÿÿ tiriig ramoo bok doo, sa see da ÿ mahũũm si ÿÿ, ta see da ÿ eréd gëët.††

⁴² —Ti hyb n'aa baad bë hyb n'aa matakä da, baad bë gadaa. Dooh bë hapëë bã ny noo gó Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, bë h'yy kaha'eeh do kajaa.

⁴³ Bë hyb n'aa newë hahÿ panyyg gó bë ÿ maher'oot doo: Tób danäh hapëë bã paawä nyy b' akëë atsëm hets'ëék do kajaa, baad paawä tamatakëë, baad paawä tagada. Dooh paawä tan'oo bã hets'ëék do ta tób tanoo eë nã bã.

⁴⁴ Ti hadoo bë hã. Taw'ääts hē baad bë hyb n'aa matakä, baad bë gadaa ta pooj jé. Ta ti ÿ wën her'oot, bë ganadaa bã Aj'y Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do kajaa da p'aa hënh —näng mäh.

⁴⁵ —Ti hyb n'aa, jaa bë mahang ta kaser n'aa baad had'yyt hē ta kariw n'aa mejũũ do moo wät do hadoo? Jaa bë mahang ta kaser n'aa h'yy ganäng do hadoo doo, ta hã ta kariw n'aa hanoo do ta wób tabahag'ääs hyb n'aa, ta äh had'yyt hē baad ta wób sa waa tabetsëeh hyb n'aa sa hã, ta s'ee hënh ta kariw n'aa awäd nuuj jé?

⁴⁶ Taw'ääts hē ta kaser n'aa hã, ta kariw n'aa awyyd bã tamejũũ do hã moo wät doo, ta kariw n'aa matëeh bã.

⁴⁷ Ta kariw n'aa weh'ëeh da ta ti hadoo doo. Sahõnh hē tahaëënh ta hã ta ma, ta ma hagä n'aa tabahado däk hyb n'aa kä. Né hup ÿ né hē ta ti ÿ her'oot doo.

⁴⁸ Hÿÿ kä, baad ta kaser n'aa moo nawäd bã paawä, ta h'yyb gó taky hado bã: "Dooh nayyw hē kariw ÿ n'aa kaja bã", tanoo bã,

⁴⁹ karom wób tahewyh had'yyt bã kä, tadu do bã jarakë he'ëék do sii tawa bã, teëg bã,

⁵⁰ ti taganada bã né kä ta kariw n'aa kajaa da. Tahyb n'aa napeet bã kä takajaa.

⁵¹ Tii bã tak'ëp da ta kariw n'aa rejä kån da. Tanoo da ta kaser n'aa paa ahoop j'ooj madäk doo me, ky ken'yym doo gó habok do nesaa do rabahoop doo da. A'oot da tii bã. Sa tég kamegëëj däk da tii bã tak'ëp nesaa do rabahoop do hyb n'aa —näng mã Jesus takajaa do pooj jé ky n'aa hã.

25

Maruus sa bag yt hã gad'aa do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Hahÿ panyyg ky n'aa hadoo hÿ pong jé hawät do bag'ääs do ky n'aa Aj'y Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do matëeh noo gó: Atsëm ji moo sahõnh hē maruus rabahõm sa najiis patug pan'aa hã rakataa hyb n'aa ta ÿÿm pan'aa tabehëen hënh. Sa moo gó sa bag rapatsëë.

†† **24:41** Ta wób ta sii tamahũũm, ta wób ti ha'yym tahanäng pé tii. Dooh jãam hē pawóp hē tado bã ti taw'yyt doo. Baad gada do ti tamahũũm, h'yy kanapeet doo, ta hã h'yy kana'eeh do ti ha'yym.

² Sa wób, ji ma poo oow péh, h'yy gatamah. Ta wób h'yy genäh.

³ H'yy gatamah doo, sa bag ramahüüm né paawä, dooh m' ramahüüm ta syyj sa bag waa.

⁴ H'yy genäh do ti ramahüüm sa bag waa.

⁵ Tii bä, nayyw hë sa najiis patug pan'aa kanajaa do hyb n'aa, ji moo sahõnh hë hadoo do raty jewyk, tii b' rabaã jëk.

⁶ —Tii bä atsëm ub rè tany naëènh: “Wät ta ti ta patug pan'aa!”, näng. “B'ëëp, bë gado!”, näng ta kyyh.

⁷ —Tii bä maruus raty gewëej padëek. Ti raty enäm sa bag hõ n'aa.

⁸ Ti h'yy gatamah do raky hadoo h'yy genäh do sa hä: “Na bë bag waa uuh. P'eets hë tabahänh äã bag waa”, näk.

⁹ —“Doo”, näk ta wób, “ää bag waa uuh äã an'oo bä bë hä, dooh da tahaja bä tii bä”, näk. “Bë ahõm nä ji bag waa rabaheäm hënh ta waa bë betsëe hyb n'aa” —näk.

¹⁰ —Ti rabahõm nuuj jé sa bag waa hets'ëë doo, takajaa sa najiis patug pan'aa. Tii bä maruus baad gad'aa do rabahõm kån ta sii. Ket'ëë do jãm hënh rabahõm ta sii. Tii bä noo gatsëë däk jãm tób n'aa.

¹¹ —Ta jawén rakaja kån hets'ëë doo. “Äã wahë n'aa, manoo gasëets tób äã bajëë p'ëë hyb n'aa”, näk.

¹² —Tii bä jãm noo gana do ky gadoo: “Né hup y né hë tii, dooh bë y hapëë bä”, näng jãm noo gana doo —näng mä Jesus panyyg gó teh'üüm doo.

¹³ Ti m' Jesus ky hado kån:

—Ti hyb n'aa, baad bë gadaa ta pooj jé, bë nahapäh do hyb n'aa ny noo gó y matëeh. Dooh bë hapëë bä nyy b' akëe y kajaa —näng mä Jesus kyyh.

Dajëer karom sa hä aj'yy ets'ëë hõm do rabahag'ääs hyb n'aa panyyg n'aa hahyÿh

¹⁴ Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Hahy panyyg ky n'aa hadoo na-ääj hë hÿ pong jé hawät do bag'ääs do ky n'aa, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do kajaa noo gó. Aj'yy dawëë tabahõm do pooj jé ta dajëer ta karom hä tets'ëë hõm do rabahag'ääs hyb n'aa ta s'ee hënh tawäd nuuj jé hadoo tii. Tabahõm do pooj jé, aj'yy naëènh ta karom ta wë.

¹⁵ Ta see hä tabanoo ji ma poo oow pé ta hood moweed k'ääts tëg gabarëeh do s'ëëb. Ta see hä tabanoo pawóp hë ta hood, ta see hä sét hë. Rahajaa do pénh ramoo bok doo, tets'ëë däk sa hä. Ti tabahõm kån dawëë.

¹⁶ Tii bä nayyw hë ji ma poo oow pé gadoo do du do kån ta tii me tamoo wät doo, dajëer kah'üüm hyb n'aa. Ti hyb n'aa, ji ma poo oow pé jó tagadoo ji ma poo oow pé wób.

¹⁷ Tii d' né hë pawóp hë dajëer hood gadoo do bad'oo. Pawóp hë hadoo do jó tagadoo pawóp hë ta wób.

¹⁸ Tii d' nado sét gadoo doo. Ta kariw n'aa dajëer tagadoo do jawén paa bä tabahõm, ti takakä jëng ta dajëer. Séd debaa hë tabado nyh ta kariw n'aa matëeh bä kä.

¹⁹ —Tii bä hajõ ta baab jawén paa bä sa kariw n'aa kaja kån. Tii b' tanaëènh ta wë ta karom dajëer tahanoo do paah, tabahapäh hyb n'aa nyy da rabad'oo ti dajëer kä.

²⁰ Ji ma poo oow pé dajëer hood gadoo do ky hadoo ta hä: “Kariw y n'aa”, näng, “ji ma poo oow pé ta hood man'oo däk hä yÿ, ta tii me y moo wät hyb n'aa”, näng. “Mahegää. Ta jó y gado däk ji ma poo oow pé ta hood wób gedë hõm doo”, näng.

21 —Ti ta kariw n'aa ky hadoo: “Taw'ãäts hê mamoo wät doo. Karom baad hadoo do òm. Baad had'yyt hê maban'yyh a hã ji anoo doo”, näng. “Kanhên d'os hê né paawä, baad maban'yyh. Ti hyb n'aa ti bahãnh ÿ anoo a hã hÿÿ kä mabag'ãäs hyb n'aa kä. B'ëep, tsebee si ÿÿ”, näng ta kariw n'aa kyyh.

22 —Tii bã pawóp hê dajëer hood gadoo do ky hadoo: “Kariw ÿ n'aa”, näng, “pawóp hê ta hood man'oo däk hã ÿÿ, ta tii me ÿ moo wät hyb n'aa”, näng. “Mahegãä. Ta jó ÿ gado däk pawóp hê ta hood wób gedê hõm doo”, näng.

23 —Ti ta kariw n'aa ky hadoo: “Taw'ãäts hê mamoo wät doo. Karom baad hadoo do òm. Baad had'yyt hê maban'yyh a hã ji anoo doo”, näng. “Kanhên d'os hê né paawä, baad maban'yyh. Ti hyb n'aa ti bahãnh ÿ anoo a hã hÿÿ kä mabag'ãäs hyb n'aa kä. B'ëep, tsebee si ÿÿ”, näng ta kariw n'aa kyyh.

24 —Ti ta karom seeh, sét dajëer hood gad'ëe däk do gadoo do tabana, ti taky hadoo: “Kariw ÿ n'aa”, näng, “tak'ëp mamejüü ji hã, hëp ÿÿ. Manu gekãä joom ag manejoom doo. Joom ag manejoom do mataa.

25 Ti hyb n'aa òm ÿ jeÿÿm”, näng. “Tii bã k'ãäts gó ÿ jeh'aa këe a dajëer”, näng. “Hÿÿh, a dajëer hã ÿ manoo do paah”, näng.

26 —Ti ta kariw n'aa ky hadoo: “Karom nesaa do òm! Moo nahüüj òm!”, näng. “Mahapäh mä a nooh, joom ag ÿ nejoom do ÿ nu gekãä, näng a kyyh. Joom ag ÿ nejoom do ÿ bataa, näng a kyyh”, näng.

27 “Hëd n'aa dajëer manan'oo däk dajëer me moo heb'oooh do sa hã? Tii bã kä, ÿ kajaa bã kä, ta bahãnh ÿ gadoo paawä dajër ÿÿ”, näng ta kariw n'aa ta hã.

28 —Ti sa kariw n'aa ky hadoo: “Bë ado hõm sét hadoo do ta wë hanäng doo. Bë an'oo ji moo sahõnh hê wë näng do hã”, näng.

29 “Jé wë näng do hã, ti bahãnh takan'oo däk ta hã. Hajõng da anäng ta wë.* Kanhên d'os hê wë näng doo, kanhên d'os do ta wë hanäng do kado hõm da ta mahãnh”, näng.

30 “Bë dawäts nä ta w'oo hã gadagyp doo hënh karom nahüünh doo. A'oot da tii bã. Sa tég kamegëej däk da tak'ëp nesaa do rahoop do hyb n'aa”, näng sa kariw n'aa kyyh —näng mä Jesus panyyg gó teh'üüm doo.

Sahõnh hê badäk hahÿÿ hã habong do ky n'aa kety däk do ky n'aa hahÿÿh

31 Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

—Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ta kabaj'aa doo gó, ta bag tak'ëp gabarëeh doo gó sahõnh hê ãäs sa daheeh tabahyng bã kä, sa wahë wahë tyng n'aa jó, tsyt hê kasëew däk do tyng n'aa jó tabasoooh da.

32 Tii bã sahõnh hê badäk hahÿÿ hã habong do rakata padëek da ta wë tan'oo bã. Tii bã tsyt hê tabasëew hõm da sa mahang, b'éé hagã n'aa tsyt hê tabasëm doo da b'éé kabara mahãnh.

33 Hub hënh tabasëew hõm da b'éé, s'ÿÿ hënh da kabara.

34 Tii bã ta bagã n'aa ky hadoo da ta hub hadäk hënh hab'ëeh do sa hã: “B'ëep bëeh, Ee ky n'aa edëng doo. Bë gado badäk hahÿÿ tadu dahäng noo gó naa bë hyb n'aa tenyyw hõm doo, ta bag'ãäs doo.

35 Bë ÿ wén ts'yyt, ÿ paa asaah, wa ÿ paa bë anoo hã ÿÿ. ÿ paa hoo kaanh, bë anoo paa naëng ÿÿ. Ta s'ee hënh naa paa ÿÿh, bë gadoo paa ÿ bë tób bã.

36 ÿ paa saroor tamaah, bë anoo paa saror ÿÿ. ÿ paa nahëe näng, bë heg'ãäs paa ÿÿh. Ragadahew'ëes doo gó paa ÿ bagëet, ÿ paa bë hehëen”, näng da ta kyyh sa hã.

* 25:29 Baad taban'yyh do hyb n'aa tii.

³⁷ —Tii bā baad habok do reaanh da ta hā: “Tak’ēp Hyb N’aa Jawyk Doo, ny noo gó āā bahapāh mabasaah doo, ny noo gó a waa āā banoo? Ny noo gó mahoo kaanh, a naēng āā banoo?”

³⁸ Ny noo gó ta s’ee hēnh naa ōm āā bahapāh, ōm āā gadoo? Ny noo gó ōm saroor tamaah, ōm āā saroor noo?

³⁹ Ny noo gó ōm āā bahapāh manahēē nāng doo, radawāts gēēt do ōm? Ny noo gó ōm āā bahehēēn?”, nāk da baad habok do sa kyyh.

⁴⁰ —Tii bā ta bagā n’aa ky hadoo da hahȳy da: “Baad bē ȳ maher’oot hahȳȳh: Sahōnh hē hāȳ ȳ hedoo do hā, hā ȳ h’yy ka’eeh do hā bē bad’oo do paah, rahyb n’aa sekog its né paawā, hā ȳ né hē ti tii d’ bē bad’oo doo. Né hup ȳ né hē ta ti ȳ her’oot doo”, nāng da ta bagā n’aa baad habok do sa hā.

⁴¹ —Tii bā ta s’ȳy hēnh hab’ēēh do sa hā taky hadoo da: “Bēēh, ky n’aa kawas’ee bong doo, bē ahōm mahānh ȳy tēēg hōō nadēēk doo hēnh, Dijab, āās nesaa do Dijab karom sa daheeh sa hyb n’aa P’op Hagā Do benyyw dāk doo hēnh.

⁴² T’īī hēnh bē wén hōm, ȳ né asaah paah, dooh paa wa ȳ bē an’oo bā. Ȳ paa hoo kaanh, dooh paa naēng ȳ bē an’oo bā.

⁴³ Ta s’ee hēnh naa paa ȳȳh, dooh paa ȳ bē gado bā bē tób bā. Ȳ paa saroor tamaah, dooh paa saror ȳ bē an’oo bā. Ȳ paa nahēē nāng, ragadahew’ēēs doo gó paa ȳ bagēēt, dooh paa ȳ bē hegāā bā”, nāng da ta kyyh.

⁴⁴ —Tii bā kā, ti na-āāj da reaanh da. Hahȳy da da sa kyyh: “Tak’ēp Hyb N’aa Jawyk Doo, ny noo gó paa ōm āā bahapāh mabasaah doo, mahoo kaanh doo, ta s’ee hēnh naa do ōm, saroor tamah do ōm, manahēē nāng doo, ragadahew’ēēs doo gó mabagēēt doo? Ny noo gó ōm āā manasa?”, nāk da sa kyyh.

⁴⁵ Tii d’ taky hadoo: “Baad bē ȳ maher’oot hahȳȳh: Hahȳ hyb n’aa sakog its do see hā bē manasa doo, ȳ né hē ti bē manasa. Né hup ȳ né hē ta ti ȳ her’oot doo”, nāng da ta bagā n’aa baad nabok do sa hā.

⁴⁶ —Tii bā, ah’ūūm da rahoop do had’ȳyt doo hēnh. Baad habok doo, dooh t’īī hēnh rahōm bā. H̄y pong jé ji edēb had’ȳyt do ragadoo tii hā —nāng mā Jesus.

26

Ratyw n’aa esoos do nyy da radaj’ēēp Jesus panyyg n’aa hahȳȳh

¹ Ti m’ Jesus bahajaa bā sahōnh hē ta ti ta her’oot doo, taky hadoo mā ta ma matēg sa hā:

² —Bē hapāh, edaa dāk Pas-kowa. Pawóp nā ta āh. Ti noo gó Aj’ȳy Hadoo Do H̄y Pong Jé Hana Doo, ran’oo dāk da ta majīī sa moo gó b’aa kajatsēk do hā takepēēm dāk hyb n’aa —nāng mäh.

³ Ti m’ P’op Hagā Do tób n’aa yt hā moo heb’ooh do sa wahē n’aa, Judah buuj sa wahē n’aa na-āāj mā sēd hā m’ rakata padēēk P’op Hagā Do tób n’aa yt hā moo heb’ooh do sa wahē n’aa heh’āāt do tób bā. Kajapas mā P’op Hagā Do tób n’aa yt hā moo heb’ooh do sa wahē n’aa heh’āāt do hād.

⁴ Ti m’ ratyw n’aa esoos mā Jesus ramoo maso hōm hyb n’aa ta wób raky n’aa nanapāh bā m’, radaj’ēēp hyb n’aa kā m’.

⁵ Rakaner’oot bā m’ raky hadoo:

—Doo da ēr dajēēb bā Pas-kowa noo gó, hajōk do ēr wē rah’ȳy kawereem mahānh —nāk mäh.

Buu benyyw do ȳȳnh ahoog wāt do Jesus nuu gó panyyg n’aa hahȳȳh

⁶ Ti m' panang Betanija häd näng doo bä m', Simaw saraa hä däk do paa tób bä,

⁷ sa waa tyng hä m' Jesus basooh bä m', ana mä ta wë y̆ñh. Buu benyym do hood mä ta moo gó m' tabadäk. Pã s'ëëb mä ta hood. Tak'ëp mä taky n'aa gebah ta ti gó hanäng do buu benyym doo. Ti m' Jesus nuu gó m' tabahah'ook.

⁸ DooH m' Jesus ma matëg ragenaag bä ta ti tabad'oo doo.

—Hëd n'aa tarejãã tii? —näk mäh.

⁹ —Taw'ãäts hë paawä takes'ëëm. Tak'ëp paawä ji ky n'aa geb'aah. Ta sãm ji an'oo paawä kas'uut do sa hä —näk mäh.

¹⁰ Jesus maa napäh bä sa kyyh, taky hadoo:

—Bë hajëew manä hahy̆ y̆ñh! Tak'ëp baad hadoo do tamoo wäd wät hä y̆y̆.

¹¹ Kas'uut do aboo had'y̆yt hë bë mahang. Y̆ ti hÿy̆h, dooh bë mahang had'y̆yt hë y̆ awäd wäd bä.

¹² Y̆ radakä jëng noo gó buu benäw n'aa tii d' nuh y̆y̆ gó tah'ook doo.

¹³ Né hup y̆ né hë hahy̆ y̆ her'oot doo: Jé pad'y̆yt hë badäk hahy̆y̆ hä P'op Hagä Do T'aah panyyg hanäm do rabaher'ood hóm bä, raheer'oot da na-ããj hë hä y̆ tamoo wäd wät do ky n'aa, ji hyb n'aa esee hyb n'aa ta hä —näng mäh.

Judas taky n'aa enooh Jesus tahaëënh do ky n'aa hahy̆y̆h

¹⁴ Ti m' 12 hedoo do Jesus ma matëg seeh, Judas Ikarijot häd näng do bahóm P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa wë.

¹⁵ Ti m' taky hadoo sa hä:

—Nyy hë ta sãm bë anoo da hä y̆y̆, Jesus y̆ haëëj bä bë hä? —näng mäh.

Ti m' ranoo ta hä 30 moweed k'ãäts tëg hawak do s'ëëb ta sãm.

¹⁶ Ti m', ti noo gó naa Judas Ikarijot tyw n'aa esóts kãn tabahaëënh hyb n'aa kä sa hä.

Jesus ta ma matëg daheeh Pas-kowa tä n'aa rabawëh do panyyg n'aa hahy̆y̆h

¹⁷ Ti m' pãw makuj n'aa tamah do rataheb'ëës do du däk noo gó m', Jesus ma matëg rabana ta wë, ti m' rabeaanh ta hä:

—Nyy bä makarën ãã benäm Pas-kowa tä n'aa, matab'ëës hyb n'aa? —näk mäh.

¹⁸ Ti m' taky hadoo:

—Bë ahóm nä panang hënh, aj'y̆y̆ tób hënh. Hahy̆y̆ da da bë maher'ood ta hä: “Hahy̆y̆ da ãã ma matëg kyyh a hä, ‘Kaja däk y̆ hajaa do noo gó y̆ jawén hyng doo. A tób hënh da y̆ tab'ëës Pas-kowa tä n'aa ma matëk y̆ sa daheeh’ ”, näk da bë kyyh —näng mä Jesus ta ma matëg sa hä.

¹⁹ Jesus mejüü doo da né hë m' ta ma matëg rabad'oo. Ti m' ramoo boo kãn tii bä kä Pas-kowa tä n'aa kä.

²⁰ Papÿy̆j badëë hyng bä kä, Jesus bahyy sooh mä 12 hedoo do sii hë sa waa tyng pa.

²¹ Sa tä rabawëh bä kä m' taky hadoo sa hä:

—Bë see y̆ tahaëënh da majjĩ moo gó. Né hup y̆ né hë ta ti y̆ her'oot doo —näng Jesus sa hä.

²² Ti m' rah'y̆y̆ ketón bong. Ti m' sét ken'y̆y̆h mã raky hadoo:

—Hã y̆y̆, dooh y̆ tado bä Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo! —näk mäh.

²³ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë see né da. Nemon y̆ hehoots wät do pãw, ti né da y̆ haëënh doo —näng mäh.

²⁴ —Y̆y̆h, Aj'y̆y̆ Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, y̆ da dajëp P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot doo da né hë —näng mäh. —Ti hadoo né hë, baad nado da

aj'yy hã, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do majiï moo gó han'oo dák do hã! Taw'ääts hë paawä ta ti aj'yy hã tanenyyts bä paawä! —näng mä Jesus kyyh.

²⁵ Ti m' Judas, Jesus haëej dák do pan'aa, ky hadoo ta hä:

—Hã yÿ, dooh y tado bä ma matëg! —näng mäh.

Ti m' Jesus ky gadoo:

—A daaj hë ti makaher'ood dák —näng mäh.

²⁶ Ti m' rabawëh bä, Jesus bado dák pãw, ti m' P'op Hagä Do hã taky hadoo: —Taw'ääts hë òm, Ee. Man'oo dák pãw ää hã —näng mäh.

Ti m' taganabäh dák pãw, tan'oo dák mä ta ma matëg sa hã. Ti m' taky hadoo: —Bë gado däg, bë awa. Hup y heen n'aa hahÿÿh —näng mäh.

²⁷ Ti m' Jesus bado dák uwa bëëh hood, ti m' P'op Hagä Do hã ta ky hadoo: —Taw'ääts hë òm, Ee. Man'oo dák uwa bëëh ää hã —näng mäh.

Ti m' tan'oo dák mä sa hã, ti m' taky hadoo:

—Bë sahõnh hë, bë eëg ta uuh —näng mäh.

²⁸ —Majyw yÿ y anoo do y dajëp noo gó heen n'aa hahÿÿh. Papuuj sahõnh hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh do tii kã. Hÿ jawén majyw yÿ hyb n'aa ji tagadoo P'op Hagä Do ky däng. Hajök do sa hyb n'aa takan'oo dák majyw yÿ, y dajëp noo gó, nesaa do sa h'yyb gó hanäng do kawug hõm hyb n'aa —näng mäh.

²⁹ —Hahÿÿ d' bë y maher'oot: Hÿ jawén dooh y eëg wäd bä hahÿ uwa s'ëëb. Jããm hë p'aa hënh papuuj däg y eëëk da bë sii Ee bag'ääs doo bä —näng mäh.

³⁰ Ti m' Saaw-Mo hã hanäng do see me P'op Hagä Do rama ejäm do jawén paa bä m', rabahõm kãn waëë joom oriib häd näng do banäng hënh.

³¹ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Badah, atsëm, hã y rabad'oo do bë bahapäh bä, bë sahõnh hë da y bë beréd hõm —näng mäh. —Hahÿÿ da takerii dák P'op Hagä Do kyy kerih do hã ti ky n'aa: “B'éé hagä y daj'ëëp da. Tii bä da jé pad'yit hë b'éé rabehüüm bong”* —näng mäh.

³² Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Ta tii d' né paawä da hã yÿ, y ganä wät jawén paa bä da, bë pooj jé da y bahõm Garirej hënh —näng mäh.

³³ Ti m' Peed ky hadoo:

—Sahõnh hë òm reréd hõm bä, a wë ramoo bok do rabahapäh bä, y ti dooh noo gó òm y eréd bä —näng mä Peed.

³⁴ Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Badah né hë, atsëm, karaak bahÿÿh do pooj jé, tamawoob nuu me da y maky n'aa jejen da. Né hup y né hë ta ti y her'oot doo —näng mä Jesus Peed hã.

³⁵ Ti m' Peed ky kah'üüm mä ta hä:

—Dooh! —näng mäh. —ÿ radajëëb bä na-ääj hë a sii, dooh noo gó da òm y hyb n'aa eréd bä! —näng mäh.

Ti ky hedoo né hë m' Jesus ma matëg wób.

Getsemani bä Jesus ky n'aa ketsëë do panyyg n'aa hahÿÿh

³⁶ Ti m' ta ma matëg daheeh Jesus bahõm joom banäng hënh Getsemani häd näng doo hënh. Ti m' taky hadoo sa hä:

—Babä bë ayyw dó jajé y ky n'aa ets'ëë nuuj jé —näng mäh.

³⁷ Ti m' Peed, Sebedew taah pawóp hadoo do daheeh tamahüüm ta sii dawë hã. Ti m' Jesus h'yyb gó tak'ëp mä tah'yy katón wät. Dooh baad tado wäd bä ta h'yyb.

* 26:31 Sakarija 13.7

38 Ti m' tamawoob hē hadoo do sa hā taky hadoo:

—Tak'ëp ȳ h'yy katón. Ȳ h'yyb dajëp do hadoo —näng mäh. —Babä bē ayyw. Bē matakä si ȳȳ. Bē aã manä da! —näng mäh.

39 Ti m' tabahôm dawë hā. Ti m' ta taron nu paa me tabahyy häng, tũm m' ta maboor hyy jat, ti m' taky n'aa etsëë P'op Hagä Do hā. Hahȳy da m' ta kyyh:

—Ee —näng mäh. —Tahaja bä paawä, mado hõm mahãnh ȳy wät hahȳ ȳ ahoop do pan'aa. Ta tii d' né ȳ bets'ëë paawä, makarën doo d' né hē mabad'oo, ȳ karën doo da nado —näng mäh.

40 Tabana bä m' ta ma matëg tamawoob hē hadoo do rahab'ëeh hënh, taheg'ãas mäh, aã b'ëeh mäh. Ti m' Peed hā tabeaanh:

—Dooch bē haja bä kanahën d'os hē bē ty gapadäg bä si ȳȳ? —näng mäh.

41 —Bē matakä, P'op Hagä Do hā bē ky n'aa ets'ëë, nesaa do h'yyb natatuk hyb n'aa bëeh, ȳ bē eréd hõm mahãnh —näng mäh. —Ji h'yyb karën né paawä baad hadoo do ji moo wät, nahejooj ji, ti hyb n'aa bē ky n'aa ets'ëë ȳ wén näng —näng mäh.

42 Ahõm ënh mä p'aa hënh, ti m' taky n'aa etsëë ënh p'aa hënh. Hahȳy d' mä ta kyyh:

—Ee —näng mäh. —Tanahaja bä ȳ ahoop do pan'aa kado hõm mahãnh ȳȳ, ȳ mamoo n'aa najesu bä ta mahãnh, tii bä, makarën doo da né hē ȳ karën hā ȳ kametëeh —näng mäh.

43 Ti m' p'aa hënh tabana bä ënh, aã b'ëeh ënh mäh, tak'ëp mä raty jewyk sa h'yyb.

44 Ahõm ënh p'aa hënh, taky n'aa etsëë do paa taky n'aa etsëë ënh p'aa hënh.

45 Ti m' tamatëeh ta ma matëg tamawoob hē hadoo do wë, ti m' taky hadoo sa hā:

—Bē kameh'ãäk nä? Bē aã magyys hē? —näng mäh. —Bē hegäã. Edaa däk Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do nesaa do moo heb'ooh do sa moo gó rabahaëej däk doo.

46 Bē as'ëëg bësh! Hamäh, ër ah'üüm! Wät ta ti ȳ han'oo däk do majë ȳȳ hā —näng mä Jesus kyyh.

Jesus ramaso däk do panyyg n'aa hahȳȳh

47 Jesus ber'oot nä bä m', takajaa Judas, 12 hedoo do see paah. Hajök mä han'aa ta sii. Sën-jeer yt hā m', boh yt hā m' rabana. P'op Hagä Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahë n'aa kyy gó m', Judah buuj sa wahë n'aa hedoo do sa kyy gó m' na-ääj hē ti rabana.

48 Haëënh doo, baad ub mä taky n'aa her'ood däk. Hahȳy da m' ta kyyh sa hā:

—Ta ti ȳ tapa tsanetsup doo da, ti né hē tii. Tii d' bē maso däk, bē maso hõm —tii da m' ta kyyh dó sa hā.

49 Ti m' nyyw hē Judas bana Jesus wë, ti m' tedëng:

—Taw'ãats hē òm, ma matëg? —näng mäh.

Ti m' ta tapa tsanetsup mäh.

50 Ti m' Jesus ky hadoo Judas hā:

—Ti bä, mamoo wäd ti majawén na doo, najis ȳȳ —näng mäh.

Ti m' ta hā rakajäk, ramaso däg kãn mä Jesus.

51 Ti m' Jesus hata see bado däk ta sën-jeer, tekyyt mä P'op Hagä Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do karom. Ta nabuuj gakyd hõm mäh.

52 Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Menyyw däg a sën-jeer —näng mäh. —Sën-jeer me ta wób hekyyt doo, sën-jeer me tadajëp.

⁵³ ÿ nahaja med'oo, ÿ karën bā paawā, Ee hā ÿ ky n'aa etsēē 12 ken'yyh kata dāk do tak'ëp kanekan do āās nayyw hē tamejūū hyb n'aa, ÿ ramo n'aa jesuu hyb n'aa?

⁵⁴ Tii d' tado bā paawā, ÿ ramo n'aa jesu bā paawā, dooh paawā takaja bā tii bā P'op Hagā Do kyy kerih doo, hahÿ né hē kametēēh doo kā hā ÿ tahe'oot doo —näng mā Jesus ta ma matëg hā, sën-jeer hado dāk do hā.

⁵⁵ Ti m' hajök do hā kā Jesus ky hadoo:

—Ër wahē n'aa wē h'yy kawereem do sa h'yyb mahūūm n'aa bē ed'oo g'eeh ÿÿh, bē wén n'aa wē ÿÿ sën-jeer yt hā, boh yt hā, ÿ bē masoo hyb n'aa? —näng mäh. —P'op Hagā Do tób n'aa wahoo gó ÿ awād had'yyt hē ÿ ma metēēk bā. Dooh ênh ÿ bē maso bā tii bā ênh? —näng mäh.

⁵⁶ —Hÿÿ kā, taw'āāts hē —näng mäh. —ÿ hapäh, sahōnh hē tii da tawén hadoo, P'op Hagā Do ky n'aa rod rerii bong do paah, hā ÿ kametā dāk hyb n'aa —näng mā Jesus.

Ti m' sahōnh hē kā ta ma matëg rawaj'aa bong. Reréd hōm mā Jesus.

Judah buuj sa wahē n'aa wē Jesus ramahūūm do ky n'aa hahÿÿh

⁵⁷ Ti m' Jesus ramaso dāk do ramahūūm kån Kajapas hād nāng do tób hēnh. P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa heh'āāt do ti Kajapas. Kata b'ēēh mā ta tii bā Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk doo, Judah buuj sa wahē n'aa hedoo do sii hē m'.

⁵⁸ Peed bahōm mā Jesus sa jawén. Dawēē m' tagadāk. Ajjēē suun mā P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa heh'āāt do tób w'oo hā. Ti m' warahén sa pa m' tabahyy hāng, tabaheg'āās hyb n'aa nyy d' rabad'oo Jesus hā.

⁵⁹ P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa hedoo doo, sahōnh hē Sinedirijo hād nāng do ajyy n'aa sii hē m' resoos mā Jesus hā rap'āā daj'ëëp péh. Resoos mā daap hē Jesus raky n'aa tapaa doo.

⁶⁰ Hajōō né paawā m' daap ramenyyh Jesus ky n'aa hā, dooh m' raw'yyt pé rap'āā daj'ëëp pé Jesus.

Ti m' tagadēēg ub kā pawóp hē han'aa,

⁶¹ ti m' raky hadoo:

—Hahÿÿ da hahÿ aj'yy kyyh: “ÿ hajaa ÿ gawatsiig hōm bā P'op Hagā Do tób n'aa”, nāng. “Tamawoob hē ta āh, ÿ tamaa sooh p'aa hēnh”, nāng ta kyyh —nāk mā sa hā.

⁶² Ti m' P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa heh'āāt do p'op mā tabas'ëēg gēēt. Ti m' taky hadoo mā Jesus hā:

—Dooh maher'oot pé òm raky n'aa tapaa do hā? —näng mäh.

⁶³ Dooh m' Jesus ky gado bā. Bag hēnh mā tabagēēt.†

Ti m' P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa heh'āāt do ky hadoo ênh mā ta hā:

—P'op Hagā Do hedëb had'yyt do matym gó kā òm ÿ mejūū, āā mamaher'oot hyb n'aa ti Kristo, P'op Hagā Do H'yyb Dāng Doo, P'op Hagā Do T'aaah mado bā! —näng mäh.

⁶⁴ Ti m' Jesus ky hadoo:

† 26:63 Dooh Jesus kawaj'āān bā. Daap hē P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa heh'āāt do ke'aanh, Jesus wén ky ganadoo.

—Ōm né tii, ti tii d' her'oot —näng mäh. —Ti hadoo né hē, hahÿÿ da bē sahōnh hā ÿ maher'oot: Hÿ jawén bē hapäh né da Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do, Sahōnh Sa Bahānh Hado Do hub hēnh tabasooH bā, ta hā P'op Hagä Do weh'ēeh doo bā. Bē hapäh né da ēnh tabahyng bā wē puh mahang —näng mä Jesus kyyh sa hā.

⁶⁵ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahē n'aa heh'äät do kawaj'ään gó tawén s'ēēd hōm ta daaj hē ta saroor. Ti m' taky hadoo:

—P'op Hagä Do taky n'aa rejā dāk! Jāām hē. Dooh hyb n'aa wät pé ta ky n'aa her'oot péh. Bē maa napäh né hē ta kyyh, P'op Hagä Do taky n'aa rejāā doo.

⁶⁶ Nyy da bē hā? —näng mäh.

—Taw'äats hē tadajēp! —näk mä ta wób sa kyyh.

⁶⁷ Ti m' ta mamets rabahetsoos, ti m' rabetuu sa moo me. Ta wób ratapa ewyyh mäh,

⁶⁸ ti m' raky hadoo ta hā:

—Maher'ood mahapēē bā, Kristo, jaa mo haj'aa? —näk mäh.

Jesus Peed ky n'aa jejēn do panyyg n'aa hahÿÿh

⁶⁹ Ti noo gó, tób w'oo hā Peed bahāng bā, tób danāh karom ÿÿnh ana ta wē, ti m' taky hadoo:

—Ōm na-āāj hē Jesus Garirej buuj sii hawāt doo —näng mäh.

⁷⁰ Ti m' Peed ky n'aa jejēn wät sahōnh hē sa matym gó.

—Dooh ÿ heen n'aa nyy bā ta ti maher'oot doo —näng mä ta kyyh.

⁷¹ Ti m' Peed bahōm ta hadē noo bā. T'ī hēnh tób danāh karom ÿÿnh see bahapäh bā m', taky hadoo sa pa hab'ēeh do sa hā:

—Jesus Nasaréh buuj sii hawāt do hahÿÿh —näng mäh.

⁷² Ti m' Peed jejēn ēnh mä p'aa hēnh. P'op Hagä Do hā m' taky dāng, raky daheeh hyb n'aa paawä:

—Dooh ÿ hapēē bā ta ti aj'yy —näng mäh.

⁷³ Ti noo gó né hē badawēd dāk mäh, ta pa hab'ēeh do p'op raky hadoo ta hā:

—Sa hata see né hē ōm —näk mäh. —Garirej buuj raber'oot doo da né hē ti maber'oot —näk mä sa kyyh.

⁷⁴ Ti m' Peed ta daaj hē taky n'aa kawas'ee kän. Ti m' P'op Hagä Do hā taky dāng:

—Dooh ÿ hapēē bā ta ti aj'yy! —näng mä ta kyyh sa hā.

Ti m' nawayw hē m' karaak bah'ÿÿ kän.

⁷⁵ Tii bā m' Peed hyb n'aa neww dāk Jesus her'oot do paa kā ta hā: “Karaak bah'ÿÿh do pooj jé, tamawoob nuu me ÿ maky n'aa jejēn da.” Ti né paa kā m' Jesus her'oot do paa kā ta hā. Ti m' Peed banyyh wahoo gó naa. Tak'ēp tabaód g'ēēd kän mä taky n'aa jejēn do hyb n'aa Jesus.

27

Pirato hād nāng do wē Jesus ramahūūm kän do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Bāp paa m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahē n'aa, Judah buuj wahē n'aa wób, rahyb n'aa eno dāk Jesus radaj'ēēp hyb n'aa.

² Ramoo maw'yyd dāk, ramahūūm Pirato hād nāng do wē, Roma buuj Judah hāj n'aa bā bağ'āās doo.

³ Ti m' dajēb hā Jesus raky n'aa ety dāk do Judas, Jesus haēēj dāk do ky n'aa napäh bā m', t'yyd kamehūūn wät mä tamoo wät do paa hā. Ti m' moweed

k'ääts tæg hawak do s'ëeb tabaj hõm P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa, sa wahë n'aa wób hã.

⁴—Nesaa do y moo wäd wät —näng mä sa hã. —Mo haj'aa kad'oo do nado dajëb hã y haëej däk doo —näng mä Judas kyyh sa hã.

Ti m' sa wahë n'aa hedoo do raky gadoo:

—Doo hyb n'aa äã hyb n'aa peet pé ta tii. A ky gabuuj hë ti ta tii —näk mä sa kyyh.

⁵ Ti m' Judas dawäts bëeh tüü moweed P'op Hagä Do tób n'aa yt hã, ti m' tabahõm kãn, nu kasagïw däk mä tyd me.

⁶ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa rabata däk moweed tüü kajäk doo, ti m' raky hadoo:

—Dooh ër ky n'aa jaw'yuk do an'oo bä P'op Hagä Do tób n'aa dajëer n'aa tabahado däk hyb n'aa hahy dajëer. Majyyw dajëer n'aa ti hyyh —näk mä.

⁷ Ti hyb n'aa m' rahyb n'aa newë däk ramametsëe hyb n'aa hew'yyt do joom banäng doo, Judah buuj nadoo do kamag kadebong do pan'aa.

⁸ Ti hyb n'aa, da hë na-ääj nã ta häd ramaneëenh “ta majyyw hood”, hew'yyt do joom hood paah.

⁹ Tii d' né kã m' kametã däk P'op Hagä Do ky n'aa rod Jeremiih häd näng do erih do paa kã. Hahyy d' paa m' ta kyyh: “Rado däk 30 hedoo do moweed k'ääts tæg hawak do s'ëeb. Sa moo gó rahaëej däk do sãm Isaraéw buuj raky kajäk do tii.

¹⁰ Ta sãm me rabets'ëe hõm hew'yyt do joom banäng doo. Tii d' né hë Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do mejüü hã yÿ”,* näng paa Jeremiih erii wät do kyyh.

¹¹ Ti nuuj jé m' Roma buuj Judah häj n'aa bä bag'ääs do pooj jé m' Jesus bagëet. Ti m' Jesus hã ta bagã n'aa eanh mäh:

—Õm né Judah buuj sa wahë n'aa? —näng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—ÿy. Tii d' né hë, maher'oot doo d' né hë —näng mä Jesus.

¹² Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa, Judah buuj wahë n'aa wób Jesus raky n'aa tapaa bä kã Pirato hã, dooh m' Jesus ky gedag bä.

¹³ Ti m' Pirato ky hadoo ta hã:

—Nepäh a hã õm raky n'aa tapaa doo? —näng mä Pirato.

¹⁴ Doo hë né paawã Jesus kawaj'ään bä, dooh m' taky gedag bä raky n'aa tapaa doo. Ti hyb n'aa m' tak'ëp Pirato hyb n'aa meuuj wät.

¹⁵ Pas-kowa noo gó m' Pirato bahed'oo doo da taberéd hõm radewëes do seeh. Teréd hõm hajök do retsëe doo.

¹⁶ Ti noo gó m' ragadahew'ëes doo gó m' tabagëet Jesus Barabas häd näng doo, moo nesaa do ky n'aa etsëeh doo.

¹⁷ Ti m' hajök do rikat'aa bä kã ta tób hënh, Pirato beanh sa hã:

—Ny hadoo do bë karën y eréd hõm: Jesus Barabas, Jesus ramaneëenh do P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo? —näng mäh.

¹⁸ Tii d' tawén eanh, tahapäh mäh, ta hã rahaëej däk Jesus, rah'yy kajew'ëes do hyb n'aa ta hã.

¹⁹ Ti m' ti noo gó né hë m', ji ky n'aa etyy n'aa tyng jó Pirato basooh bä kã m', Pirato yÿm mejüü mä Pirato rapanäk hyb n'aa. Hahyy d' mä ta kyyh:

* 27:10 Jeremiih 19.1-13, 32.6-9. Taw'ääts hë ji ner'oot na-ääj hë Sakarija 11.12-13.

—Marejã manã ta ti aj'yy mo haj'aa kanadoo doo. Ta ti hyb n'aa tak'ëp ý bahob wãt sãh ýý gó naga hë atsëm —nãng mã ta ýým kyyh Pirato panãk do hã.

²⁰ Ti nuuj jé m' P'op Hagã Do tób n'aa yt hã moo heb'ooch do sa wahë n'aa, Judah buuj sa wahë n'aa na-ããj hë m' ramejũũ mã hajök doo, Barabas rabetsëë hyb n'aa Pirato hã. Ramaher'oot na-ããj hë Pirato ramejũũ Jesus tadj'ëep hyb n'aa.

²¹ Ti m' Pirato beanh sa hã:

—Ny hadoo do bë karën ý eréd hõm? —nãng mãh.

—Barabas —nãk mã hajök do sa kyyh.

²² Ti m' Pirato ky hadoo:

—Tii d' tado bã, nyy da ý bad'oo Jesus hã, Kristo ramaneëënh do hã? —nãng mãh.

—Mepëëm dæg b'aa kajatsëk do hã! —nãk mã sahõnh hë sa kyyh.

²³ —Hëd n'aa? —nãng mã Pirato. —Dooch mo haj'aa kad'oo do tado bã —nãng mãh.

Taher'ood né paawã m' tak'ëp rageëej bong tii bã:

—Mepëëm dæg! Mepëëm dæg! —nãk mãh.

²⁴ Pirato bahapãh bã m' sa h'yyb rawanareem doo, Pirato hapãh mã rah'yy kawreem do ta wë, tado dãk naëng, ti m' ta moo tabahetsyyd wãt hajök do matym gó.[†]

—Hëp ý n'aa nado hahý aj'yy dajëp doo —nãng mãh. —Bë né hë ti ta tii d' karën doo —nãng mãh.

²⁵ —Taw'ããts hë —nãk mã sahõnh hë. —Ããh, ãã panaa na-ããj hë, ãã gadoo ta majyyw hyb n'aa ãã raky n'aa tapa bã —nãk mã Pirato hã.

²⁶ Ti m' Pirato beréd hõm Barabas häd nãng doo. Ti m' tamejũũ rabahewyyh Jesus. Ti m' tahaëej dãk warahén sa hã rabepëëm dãk hyb n'aa b'aa kajatsëk do hã.

Jesus warahén rarejãã do panyyg n'aa hahýh

²⁷ Ti m' bag'ããs do warahén n'aa ramahũũm Jesus sa wahë n'aa tób wahoo hënh. Tii bã m' ranaëej nã sahõnh hë sa hataa, séd hã rakata padëëk hyb n'aa Jesus w'oo hã.

²⁸ Ti m' rakabo nyyh ta saroor, ti m' radasuun jëng ta hã ta hatsë hahiin doo.

²⁹ Ti m' hetëk do moo m' ramap'õõd dãk, ta nuu gó m' radasooh. Ti m' ranoo ta tatu hub hënh tamasoo hyb n'aa.[‡] Ti m' sa taron nuu me m' ramehyy bëëh ta wë. Raweh'ëëh doo gó m' raky n'aa mes'uunh. Ti m' raky n'aa ej'ees. Hahýh da m' sa kyyh:

—Kaweh'ëëh Judah buuj sa wahë n'aa! —nãk mãh.

³⁰ Ti m' rabahetsoos sa matsós me. Hajõõ nuu me m' ranu gewyyh tatu me.

³¹ Raky n'aa ej'ees jawén paa bã m' rado nyyh mã ta hatsë hahiin doo, radasuun jëng mã ta saroor hë. Ti m' ramahũũm rabepëëm dãk hyb n'aa.

Jesus rabepëëm dãk do panyyg n'aa hahýh

[†] 27:24 Tii d' tawén d'oo, ta ky gabuuj gó nadoo do radaj'ëep doo, tametëëh hyb n'aa sa hã. [‡] 27:29 Ta hatsë rawén dadãk, sa wahë n'aa ky n'aa hadoo ramanes'uunh hyb n'aa. Ti hadoo hetëk do kapõõs doo. Tëg gabarëëh do sa wahë n'aa nuu gó radasooh do ky n'aa hadoo ramanes'uunh. Ti hadoo na-ããj hë ta tatu. Ta moo gó sa wahë n'aa atón tatu n'aa hedoo do k'ããts tæg hawak do s'ëëb rahyb n'aa jew'yyk do metëë n'aa. Ta tii me ramanes'uunh.

³² Panang bä naa raban'yyh bä m' rakataa aj'yy panang Sirené häd näng doo bä naa, Simaw häd näng do hä. Ti m' warahén ramejüü mä tabes'oooh hyb n'aa b'aa Jesus rahepëëm däk do b'aa n'aa.

³³ Ti m' rakajaa Gogota häd näng doo bä. (Gogota häd näng doo m' ji nu gabóg k'yy rahanäng pé m' tii.)

³⁴ Ti m' ramenoo ta hä joom uwa häd näng do s'ëëb hejoooh doo. Kameku-unh mä ti datsäng doo me. § Ti m' tameëëk kanahën d'os hë, dooh teëg bä.

³⁵ Ti m' rabepëëm däk do jawén paa bä m', ramoo bong ramas'uunh doo, rabahapäh hyb n'aa ta saroor uuh wë ym doo. **

³⁶ Ti m' rabehyy b'ëëh Jesus rabahag'ääs hyb n'aa.

³⁷ P'op, ta nu gad'oo pong jé m', warahén rabepëëm däk kerih do Jesus moo p'ää tadajëp do heen n'aa. Hahÿÿ da m' kerih do hä: "Jesus hahÿÿh, Judah buuj sa wahë n'aa", näng mä kerih do hä.

³⁸ B'aa kajatsëk do wób hä rabepëëm padëëk na-ääj hë pawóp hë ajyy baretsëk doo. Hub hënh ta see hahäng, s'ÿÿ hënh ta see hahäng. Hõõ gó Jesus kahepëëm däk do bahäng.

³⁹ Ta tii me teb'ëës do raky n'aa rejää mä Jesus, sa nuu m' rewõnh Jesus wë.

⁴⁰ Hahÿÿ d' m' sa kyyh:

—Magawats'iik mäh, a nooh, P'op Hagä Do tób n'aa. Tamawoob mä ta äh mamoo wäd sooh p'aa hënh, a nooh. A daaj kedëëb! Ahyy b'aa hä hadäk do õm, P'op Hagä Do T'aah mado bä! —näk mä sa kyyh.

⁴¹ P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk doo, Judah buuj sa wahë n'aa na-ääj hë raky n'aa ej'ees mäh:

⁴² —Ta wó ted'ëëp —näk mäh. —Doooh tahaja bä ta daaj hë takedëëb bä! Isaraéw buuj sa wahë n'aa m', tanoooh. Taw'ääts hë tabahyng b'aa kajatsëk do hä tahadäk do hä naa, tii bä ää ky daheeh da!

⁴³ P'op Hagä Do hä m' tah'yy kasadä, tanoooh. Na P'op Hagä Do edëëb hää, P'op Hagä Do genaag bä ta hä. P'op Hagä Do T'aa m', tanoooh —näk mä sa wahë n'aa sa kyyh.

⁴⁴ Baretsëk do ta pa pad'ëëk do ti na-ääj raky n'aa rejää mäh.

Jesus dajëp do panyyg n'aa hahÿÿh

⁴⁵ Wasyk mä ta bag badoo wät, badagyb däk mä badäk hahÿÿ hä. Jääm hë tug bä tabawag däk p'aa hënh.

⁴⁶ Tug bä m', tak'ëp mä Jesus geëëj wät:

—Eroj, Eroj, rama sabakatani? —näng mäh.

"P'op Hagä Doo, ÿ h'yy kasahadä doo, hëd n'aa ÿ mamakyyis?," †† tahanäng pé m' tii.

⁴⁷ Ta tii bä p'eets hë hab'ëëh do wób ramaa napäh bä m' ta kyyh, raky hadoo: —Eriij ‡‡ ti tanaëënh —näk mäh.

⁴⁸ Ti m' nayyw hë sa see waj'aa däk, sapum do tehoots däk uwa s'ëëb oow me, b'aa hä m' tagadahäng, tamenoo mä Jesus hä tabeëëk hyb n'aa.

⁴⁹ Ti m' ta wób raky hadoo:

—Na madëëg! —näk mäh. —Ti b' er heg'ääs Eriij ana bä tabed'ëëp hyb n'aa —näk mäh.

⁵⁰ Ti m' tak'ëp mä Jesus geëëj wät, ti m' h'yy keréd hõm mäh.

§ 27:34 Datés do biin tii. Tii d' né hë rabahéd'oo radej'ëëp do hä. ** 27:35 Saaw-Mo 22.18 †† 27:46 Saaw-Mo 22.1 hä takerii däk doo hä tabeh'üüm. ‡‡ 27:47 P'op Hagä Do ky n'aa rod p'ooj ub hawät do paa ti Eriij.

⁵¹ Tii bā m', P'op Hagā Do tób n'aa t'ōp ta gó noo gatsē hebaan do kas'ēēd hyng mäh. Hēēj katajus wät mäh, pä ganebäh bong P'op Hagā Do an'oo bā.

⁵² Noo kesēets hōm mā kamag hood. Hajōk mā baad habok do paa genā bok mäh. Edēb bē kån mäh.

⁵³ Genā bok do raban'yih sa kamag hood paa bā naa. Ti m' Jesus ganā wät do jawén paa bā, rabajēē p'ēē panang Jerusarēnh hēnh. Kas'ee bok mā hajōk do hā.

⁵⁴ Ti m' hēēj katajuus doo, sahōnh hē hawād wät do warahén sa wahē n'aa, ta warahén n'aa Jesus hag'āās do rabahapäh bā m', raky hadoo:

—P'op Hagā Do T'aah né paa ti hÿÿh! —näk mā sa kyy kā.

⁵⁵ Hajōk ÿÿj tii b' hab'ēēh. Dawēē naa m' rabaheg'āās. Garirej häj n'aa bā naa rahada mā Jesus. Jesus karēn do hā, ta waa hedoo do hā m' ramasa.

⁵⁶ Sa mahang mā rabab'ēēh Marija Madarēn häd näng doo, Marija see Tsijaag Joséh sa ÿÿn, Sebedew taah sa ÿÿn. Tamawoob hē ÿÿj.

Jesus radakā jēng do pä gó panyyg n'aa hahÿÿh

⁵⁷⁻⁵⁸ Tüüh däg bā m' papÿÿj, aj'yy tak'ēp ma näng do bahōm Pirato wē. Joséh mā ta häd. Arimatsija hēnh naa m' tii. Jesus ma matēg see hado däk mäh. Ti m' tabahōm Pirato wē. Tetsēē mā Jesus kamag n'aa tabado hyng hyb n'aa. Ti m' Pirato mejüü rahaēēj däk ta hā tadakā jēng hyb n'aa.

⁵⁹ Ti m' Joséh bado hyy kån Jesus kamag n'aa, ti m' tahabēn däk mā pään hanām doo me, rino häd näng do s'ēēb.

⁶⁰ Ti m' tadasuun jēng pä gabaho doo gó. Papuuj mā ta ti kamag hood pan'aa. Joséh kamag hood paawā ti ragagots däk doo. Ti m' pä gatsabak do tepēēd nā, taty gatsēē däk mā ta me. Ti m' tabahōm kån.

⁶¹ Marija Madarēn, Marija see Jesus kamag hood pa m' rabat'oonh.

⁶² Ti m' jati péh, Saab hā, P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahē n'aa, Pariséw sa daheeh rabahōm Pirato wē.

⁶³ —Hyb n'aa jawyk doo —näk mā Pirato hā. —Āā hyb n'aa es'ee däk ta ti aj'yy noo kanesa do ky hadoo do paah. Hahÿÿ d' paa ta kyyh: “Tamawoob hē tabahado däk bā kā āh ÿÿ, ÿ d' ganā wät p'aa hēnh”, näng paa ta kyyh.

⁶⁴ Ti hyb n'aa āā karēn paawā mamejüü warahén rabahag'āās hyb n'aa ta kamag hood tamawoob hē ta āh. Ta kamag hood ranahagāā bā, ta ma matēg an'aa da ta kamag rabado nyih hyb n'aa. Jesus ganā wät, näk da tii bā. Hajōk paa tawedii. Jesus makū ganā wät ranoo bā, ti bahānh kawad'ii padēēk hajōk do tii bā —näk mā sa kyyh Pirato hā.

⁶⁵ Ti m' Pirato ky hadoo:

—Taw'āāts hē bē mahüüm warahén kamag hood rabahag'āās hyb n'aa. Baad bē ennyw. Bē hapäh né hē nyy d' bē bad'oo —näng mäh.

⁶⁶ Ti m' ta kamag hood noo bā rabats'aa däk ky n'aa jaw'yk do heen n'aa, ta ma matēg ranoo gasēets hōm mahānh. Ti m' ramejüü warahén rabahag'āās hyb n'aa.

28

Jesus ganā wät do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m', Saab bahēēj jēng bā m', bāp paah, met'uuh hā, papÿÿj ty ganā kēē bā, Marija Madarēn, Marija see daheeh rabahōm Jesus kamag hood rabaheg'āās hyb n'aa.

² Ti m' nawayw hē, tak'ēp k'āāts katajus kēē. Tak'ēp tawén katajus wāt P'op Hagā Do āās bahyng do hyb n'aa, ti m' pā kepēēd hōm ta noo gatsē paah, ti m' ta jō tabaso dāk.

³ Tak'ēp mā āās gabarēēh, hawyp do gabarēēh doo da. Tak'ēp mā ta saroor bahawak.

⁴ Tak'ēp mā warahén, Jesus kamag hood hag'āās do paah, rajeŷŷm bong mā āās. Kajajān b'ēēh mā ŷŷm haj'aa, dejēp do hedo padēēk mäh.

⁵ Ti m' āās ky hadoo ŷŷj sa hā:

—Bē eŷŷm manäh! —näng mäh. —ŷ hapäh, Jesus repēēm dāk do paa bē esoos.

⁶ Dooh wäd bä. Ganä wät, bē tamaher'ood wät doo da né paah! B'ēep, bē hegāā nyy bä takadasuun jēng do paa bä —näng mäh.

⁷ —Nawayw hē bē ahōm, ta ma matēg bē maher'oot hyb n'aa. Hahŷŷ da d' bē kyyh: “Ganä wät dejēp do sa mahang. Ahōm da bē pooj jē Garirej hēnh. Bē hapäh da t'ī hēnh”, näk da bē kyyh. Tii d' kēh ŷ bē hā —näng mā āās kyyh ŷŷj sa hā.

⁸ Ti m' rawaj'aa jēk ta ma matēg ramaher'oot hyb n'aa. Rajeŷŷm né paawā m' tseb'ee mä ti hyb n'aa.

⁹ Ti m' rabajēk bä m', nawayw hē m' Jesus kas'ee wät sa hā, ti m' takedēng sa hā. Ti m' ta wē rabana, ti m' rabehyy b'ēēh tūū, ta tsyym hā ramoo kajäk ta hā raweh'ēēh hyb n'aa.

¹⁰ Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Bē eŷŷm manäh. Bē ahōm, bē maher'ood hāj haa sa hā Garirej hēnh rabahōm hyb n'aa. Tii bä da ŷ rabahapäh —näng mā Jesus.

Warahén ramaher'oot do rahapäh do panyyg n'aa hahŷŷh

¹¹ Ti m' Jesus ma matēg wē ŷŷj rahōm nuuj jē m', warahén wób rabajēk mā panang hēnh P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'ooch do sa wahē n'aa wē. Ti m' ramaher'oot mä sa hā sahōnh hē rahapēē wät doo.

¹² Ti m' P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'ooch do sa wahē n'aa rakataa Judah buuj sa wahē n'aa hedoo do sa sii, rahyb n'aa newēē nyy d' rabad'oo hyb n'aa. Ti m' hajōng dajēēr rabanoo warahén sa hā,

¹³ ti m' raky hadoo sa hā:

—Taw'āāts hē hahŷŷ da bē maher'ood ta wób sa hā: “Atsēm, āā aā nuuj jē ta ma matēg rabana, tii b' retsēēg hōm ta kamag”, näk da bē kyyh —näk mā sa wahē n'aa hedoo do sa kyyh.

¹⁴ Ti m' raky hadoo ēnh:

—Pirato, babā bagā n'aa ky n'aa napäh bä panyyg bē her'ood hōm doo, āā h'yyb en'yym da, dajēb hā bē taky n'aa ety mahānh* —näk mā sa kyyh.

¹⁵ Ti m' warahén ragado dāk dajēēr, ti m' sa hā ramejūū doo da né hē m' ramaher'ood hōm daap men'yyh do panyyg. Ti m' jē pad'yyt hē m' Judah buuj mahang kaher'ood dāk ta ti panyyg. Da hē na-āāj nā kaher'oot.

Jē pad'yyt hē ta ky n'aa ji maher'ood hōm Jesus mejūū do ky n'aa hahŷŷh

¹⁶ Ti m' 11 hedoo do rabahōm kån Garirej hēnh, waēē hēnh, Jesus mejūū do paa hēnh.

¹⁷ Ti m' Jesus rabahapäh bä, raj'aa etsēē kån mä ta hā. Ti hadoo né hē dooh baad tagah'ood nā bä ta wób sa hā.

¹⁸ Ti m' Jesus bana kån p'eeets hē sa wē. Hahŷŷ d' mä ta kyyh sa hā:

* **28:14** Roma buuj sa warahén n'aa raā bä rabahag'āās bä, radejēep ta sām. Ti hyb n'aa “āā h'yyb en'yym da bē wahē n'aa” rawén näng.

—Sahõnh hã, hỹ pong jé hawät do hã, badäk hahỹỹ bä hawät do hã na-ããj hẽ P'op Hagä Do an'oo däk ý mejũũ hyb n'aa. Sahõnh hẽ sa bahãnh ý hyb n'aa jawyg däk tan'oo bã.

¹⁹Ti hyb n'aa, bẽ ahõm. Ma matëk ýỹ rabahado padëek bẽ an'oo bã sahõnh hẽ häj n'aa babuuj. Bẽ nu gemuun hõm da ta ti Ee häd gó, ta T'aah häd gó, P'op Hagä Do Sahee häd gó.

²⁰Bẽ ma met'ëëg sa hã sahõnh hẽ bẽ ý mejũũ do paa raky daheeh hyb n'aa. Hahỹ ý ky däng bẽ hã: Ý awäd had'yyt hẽ da bẽ sii badäk hahỹ gawatsik bã kã.† Jããm hẽ kã.

† **28:20** Sahõnh hẽ badäk hahỹ bahëëj jëng do jawén paa bã, hỹ pong jé Jesus pa ër aboo had'yyt hẽ.

Maah-Ko

Jesus ky n'aa hanäm do Maah-Ko erii wät do hahÿÿh

Jowāw nu gahem'uun do panyyg n'aa hahÿÿh

1 Hahÿÿ tadu doo Jesus Kristo, P'op Hagä Do T'aah panyyg hanäm doo.

2 Hahÿÿ da takerii däk P'op Hagä Do ky n'aa rod Isajas häd näng do mo haj'aa hä:

“ÿ mejüü da panäk ÿ n'aa a pooj jé, a tyw n'aa tabenyww däk hyb n'aa a pooj jé.”*

3 “Hahÿÿ da tabanawäng bä her'oot do kyyh:

Bë tyw n'aa bak'ood däg da Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo.

Baad ub da bë tyw n'aa daj'aah”, † näng mä takerii däk do hä. ‡

4 Nanäng panäk doo, Jowāw nu gahem'uun do paa m' tii. Tabanawäng bä paa m' tabawät. Tanu gemuun hōm paa m' hajök. Taher'oot sa hä raberéd hōm hyb n'aa nesaa doo, ranu kemuun hōm hyb n'aa nesaa do raberéd hōm do heen n'aa, P'op Hagä Do awug hōm hyb n'aa nesaa do sa h'yyb tym gó hanäng doo.

5 Ti m' hajök Judah häj n'aa buuj, panang Jerusarēnh häd näng do babuj n'aa na-āāj né hē m' rabahōm Jowāw wē. Nesaa do rakawoom bä, Jowāw nu gemuun hōm tamii Joradān häd näng doo me.

6 Jowāw saroor mä kameer wii s'ëëb ta pan'aa. Ta baa wyd paa m' ta byyh. Sabakar paa m' tawëh ta tä, mabaa bëëh paa m' ta waa.

7 Hahÿÿ d' paa ta kyy sa hä:

—Ti awät da jawén ÿÿ tak'ëp hyb n'aa jawyk do bahānh ÿÿ. Hä ÿÿ, ÿ hyb n'aa sakog its ta hä. Ti hyb n'aa dooh ÿ haja bä ta tsyym suun kabo n'aa ÿ do bäs —näng mäh.

8 —ÿ ti hÿÿh, bë ÿ nu gemuun naëng me. Tii kä P'op Hagä Do Sahee tabajëë suun bë h'yyb tym gó, bë tah'yyb mahüüm hyb n'aa —näng mä Jowāw nu gahem'uun do kyyh sa hä.

Jesus Jowāw nu gemuun wät do panyyg n'aa hahÿÿh

9 Ti noo gó kä m' Jesus bana panang Nasaréh häd näng doo bä naa. Garirej häj n'aa bä ta ti Nasaréh panang. Jesus Jowāw nu gemuun wät doo kä tamii Joradān häd näng doo me.

10 Ti m' Jesus nu ganä däk bä m' tabahëg'ääs wē hä, wē kabasëëts däk. Ti m' P'op Hagä Do Sahee tabahapäh, ahng mä ta wē gurii-i hadoo mäh.

11 Ti m' hÿÿ pong jé naa tamaa ena kån P'op Hagä Do kyyh. Hahÿÿ d' mä ta kyyh:

* 1:2 Marakijas 3.1 hä takerii däk hahÿÿ bód t'aats. P'op Hagä Do kyyh ta T'aah hä tabedoo do tii. Ta bód see ti Isajas erii wät do paah. † 1:3 Ji h'yyb tym ji enäm, baad P'op Hagä Do T'aah ji gadoo ji h'yyb gó, tahananäng pé m' ti *tyw n'aa ji bak'ood däk, ji tyw n'aa ji daj'aah*. ‡ 1:3 Isajas 40.3 § 1:7 P'ooj ub sa karom rakeboo paa m' sa kariw n'aa tsyym suun. Tii bä sa kariw n'aa tsyym rahets'yyt. Tak'ëp hyb n'aa sakog its Jowāw Jesus matym gó, ta hä hē Jowāw hegää bä. Ti hyb n'aa, dooh tahaj'as pé Jesus wē tamoo wäd bä, ta hä hē tahegää bä, tahananäng pé tii.

—Ōm tah ŷȳ, tak'ëp ŷ kamahân up doo. Baad ŷ mah'yib n'yyim —näng mäh.

¹² Ti m' nayyw hē tabanawäng hēnh, rabanabok hēnh, Jesus P'op Hagä Do Sahee mahüüm kân.

¹³ T'ī hēnh mä Jesus baym 40 m' ta äh. Tii bä m' Nesaa Do Yb, Satanas häd näng doo, mety paawä m'. Ta tii bä m', Jesus baym bä, ti abong mä tababo n'aa. Ääs rahag'ääs mä Jesus.

Jesus ats'yyt do ta sii habong do pan'aa panyyg n'aa hahȳh

¹⁴ Ti m', Jowäw nu gahem'uun do radawäts gëet do jawén paa bä kâ m', Jesus bahöm kân Garirej häj n'aa hēnh kâ. T'ī hēnh kâ P'op Hagä Do panyyg hanäm do tamet'ëeg kân.

¹⁵ Hahȳ da m' ta kyyh:

—Kaja däg kân ji P'op Hagä Do bag'ääs doo. Ti hyb n'aa taw'ääs hē bē eréd hōm nesaa doo. P'op Hagä Do hä bē h'yy kawareem. Bē ky dahé ti panyyg hanäm doo —näng mä Jesus.

¹⁶ Ti noo gó m', tabawät bä m' karaj'aa Garirej häd näng do nabyy me, tabahapäh mä pawóp hē ta hyyj daheeh habok doo. Simaw, Än-Deréh mä sa häd. Tah'ȳb mä res'aak karahi me. Tah'ȳb sag né hē m' tii.

¹⁷ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—B'ëep bē ana, si ŷ bē abooh. Tah'ȳb sag nado boo da bē hyy kâ. Ajyy, ŷȳ sag hadoo da bē hyy kâ P'op Hagä Do hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa —näng mä ta kyyh.

¹⁸ Ti m' nayyw hē m' raberéd hōm karahi. Ah'üüm kân mä ta sii.

¹⁹ Ti bahānh mä tabahapäh Sebedew häd näng do taah, Tsijaag, Jowäw daheeh. Marakate gó m' rabat'oonh. Karahi m' renäm.

²⁰ Jesus ats'yyt né m' tii d' ënh. Ti m' nayyw hē m' raberéd sooh sa yb sa hataa sii hē m'. Ti m' Jesus sii rabahöm kân mäh.

Jesus habëe hōm do mera do hadäk do panyyg n'aa hahȳh

²¹ Ti m' Jesus bahöm panang Kapar-Naüm häd näng doo hēnh. Ti m' Saab, Judah buuj rakamehehäk do hä, tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo hēnh tabahöm. Tii bä m' tama metëek P'op Hagä Do panyyg.

²² Ti m' maa new'ëe do rahyb n'aa meuunh mäh. Rawén meuuj bong mäh, hyb n'aa jawyk do ky n'aa me tama metëek do hyb n'aa m'. Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do ky n'aa nahado m' tii.

²³ Tii bä m' tabasoooh sa mahang aj'yy karap'aar h'yib nesaa do hadäk doo, mera doo. Ti m' tak'ëp mä ta kyyh:

²⁴ —H'ëed makarën ää wë Jesus, Nasaréh buuj? Ää marejää mawén na! —näng mäh. —Y hapäh òm baad ub. Òm P'op Hagä Do hanaa, tak'ëp hanäm doo, baad hadoo do moo wëed òm —näng mä ta kyyh.

²⁵ Ti m' Jesus ky geäm wät mä karap'aar h'yib nesaa doo. Ti m' taky hadoo: —Er'ood manäh! Bag hēnh! Ahöm aj'yy mahānh! —tah'eed hōm mäh.

²⁶ Tii bä m' aj'yy tak'ëp karap'aar h'yib nesaa do behats wät. Tii bä m' awaaw wät mäh, ti m' tabahöm kân ta mahānh.

²⁷ Ti m' ta wób rameuuj bong mäh, raky n'aa jög bong mäh. Ti m' raky hadoo:

—H'ëed hyy éh? Ta see ky n'aa hadoo hyyh. Tametëek mä hyb n'aa jawyk do ky n'aa me. Karap'aar h'yib nesaa do sii hē tamejüü. Raky daheeh né hē —näk mä sa kyyh.

²⁸ Ti hyb n'aa m' dawëe Jesus ky n'aa däg däk Garirej häj n'aa bä.

Jesus nahëë sog hõm do panyyg n'aa hahÿÿh

²⁹ Tii kä m' Jesus raban'yyh tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo bä naa. Ti m' Tsijaag, Jowäw daheeh Jesus bahõm kån Simaw, Än-Deréh sa tób hënh.

³⁰ Asooh mä Simaw mayyn. Oom ta hä. Ti m' Jesus hä rabaher'oot taoom.

³¹ Ti m' Jesus bajëë suun tahasooh hënh, tamoo ej'ooj sëëk mäh. Ti m' oom keréd hõm. Nayyw hë m' Peed mayyn moo wäd däk sa waa.

³² Tug bä kä, papÿÿj badëë hyng jawén paa bä, Kapar-Naüm buuj ramenaah sahõnh hë nahëë enäh doo, karap'aar h'yyb nesaa do pahadëëk do sii hë.

³³ Hajök Kapar-Naüm buuj kata padëëk Simaw tób w'oo hä, Jesus yt gä do w'oo hä.

³⁴ Hajök mä sa nahëë Jesus hahëën hõm. Hajõõ m' nahëëh. Hajõng mä karap'aar h'yyb nesaa do tahebëë bong mera do sa hä hanäng doo. Dooh m' Jesus an'oo bä karap'aar h'yyb nesaa do rer'ood bä, rahapäh do hyb n'aa, Jesus P'op Hagä Do T'aah né hë.

P'op Hagä Do hä Jesus ky n'aa etsëë do panyyg n'aa hahÿÿh

³⁵ Ti m' jati péh, bap paah, badajung nä, tabas'ëëg gëët, ti m' tabahõm dawë hä, ranabok hënh, P'op Hagä Do sii taber'oot hyb n'aa.

³⁶ Ti m' Simaw ta hataa daheeh raty gawëëj padëëk bä m' rabahõm Jesus rabesoos hyb n'aa.

³⁷ Ramamuun bä m' raky hadoo ta hä:

—Hajök òm hes'oos! —näk mä ta hä.

³⁸ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Hamäh! Ta s'ee hënh ër bahõm, ta wób panang hënh ÿ baher'oot hyb n'aa P'op Hagä Do panyyg hanäm do sa hä na-ääj né hë. Ti hyb n'aa né hë ÿ wén na —näng mä Jesus kyyh.

³⁹ Tii d' paa tabawät jé pad'yyt hë Garirej häj n'aa bä. Sahõnh hë m' tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do hä tabaher'oot, tametëëk P'op Hagä Do ky n'aa. Tahebë mä karap'aar h'yyb nesaa doo.

Rog manahuuh do Jesus haso däk do panyyg n'aa hahÿÿh

⁴⁰ Ti m' aj'yy rog manahuuh do hanäng do ana mä Jesus wë. Ti m' tabahyy häng mä ta taron nu paa me, tetsëë mä Jesus bado hõm hyb n'aa ta nahëëh. Hahÿÿ d' mä ta kyyh:

—Makarën bä mahajaa né hë nahäh ÿ mado hõm —näng mä ta kyyh.

⁴¹ Ti m' Jesus t'yyd mehÿÿn mäh. Ti m' tamoo däng ta hä, ti m' taky hadoo:

—Ej. ÿ karën —näng mäh. —Has'oo däg! —näng mä ta kyyh.

⁴² Ti m' nayyw hë kä m' ta nahëë badoo wät. Has'oo däg kån mäh.

⁴³ Ti m' baad tabaher'oot ta hä:

⁴⁴ —Maher'ood manä ta wób sa hä —näng mäh. —Ahõm jajé naga hë P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo wät do wë. Mametä ta hä òm has'oo däk doo. Mamoo wäd Mosees mejüü do paah, ta ti hedoo pé ji nahëë badoo wät do heen n'aa, p'aa hënh baad mabahadoo hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó, baad sahõnh hë rabahapäh hyb n'aa òm has'oo däk doo —näng mä Jesus ta hä.

Ti m' tamejõ hõm.

⁴⁵ Tii d' né paawä Jesus maher'oot, dooh m' taky dahé bä. Taher'oot mä tamahõm me. Jé pad'yyt hë rapanyyg enä hõm mäh. Ti hyb n'aa kä m' dooh Jesus haja wäd bä sa panang hënh tahõm bä rabahapäh bä kä. Dawë hä kä m' takan'oo kån. Ti hadoo né hë m' jé pad'yyt hë naa rabena ta wë.

2

Aj'yy k'yy gadóm do Jesus haso dák do panyyg n'aa hahÿÿh

1 Ti m' pawóp hē ta ā jawén paa bā, Jesus matēēh p'aa hēnh panang Kapar-Naūm hād nāng doo hēnh. Tii bā m' rapanyyg enā dāk, p'aa hēnh mā Jesus bagēē dāk tób ta yd nu hed'ēēh bā.

2 Hajōk mā t'īī hēnh hah'ūūm. Hajōk mā rakata padēēk tób bā. Du daa m' ta tyw n'aa wāt pé tób w'oo hā na-āāj hē. Ti m' Jesus met'ēēg kán P'op Hagā Do panyyg.

3 Ti m' ji meheet pé ajyy ramanaa mā nahēē nāng doo, nawāt doo, ratóg nā ta tyng jó.

4 Du daa m' rakad'oo pé ramajē suun paawā m' Jesus wē, gatag'uu dāk do hyb n'aa m' hajōk doo. Ti m' p'op ramasāk. Ratyw n'aa gas'ēēs mā Jesus bagēēt nemuun. Ti m' ramahy kán Jesus wē kā ta tyng jó.

5 Ti m' Jesus h'yyb hapāh bā m' hat'ook do rah'yy ka'eeh do ta hā, taky hadoo nawāt do hā:

—Tah ÿÿ,* nesaa do a h'yyb tym gó hanāng do kado hōm —nāng mäh.

6 Ti m' rabat'oonh sa mahang Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetēk doo. Ti m' sa h'yyb gó raky hadoo:

7—Hēd n'aa m' ti hÿÿ ti d' tabaher'oot? P'op Hagā Do taky n'aa rejāā ti hÿÿh —nāk mā sa h'yyb gó. —Jāām né hē P'op Hagā Do hajaa nesaa do ji h'yyb tym gó hanāng do tado hōm bā —nāk mā sa h'yyb gó.

8 Nanyw hē m' Jesus h'yyb hapāh mā sa h'yyb, ti hyb n'aa m' taky hadoo sa hā:

—Hēd n'aa tii da bē hyb n'aa newēē bē h'yyb gó? —nāng mäh.

9—Nyy da nahejooj bē hā? “Kado hōm nesaa do a h'yyb tym gó hanāng do paah”, ji noo bā? “As'ēēg g'ēēd, mado dāg a tyng, awād dāg”, ji noo bā nawāt do hā? —nāng mäh.

Ti m' taky hadoo ēnh sa hā:

10—Hÿÿ kā da —nāng mäh. —Bē bahapāh hyb n'aa ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ hajaa sa hā hanāng do nesaa do ÿ ado hōm bā, ÿ haso dāk da nahēē nāng doo —nāng mā Jesus kyyh.

Tii bā m' k'yy gadów dāk do hā taky hadoo:

11—As'ēēg g'ēēd, mado dāg a tyng, ahōm kā a tób hēnh —nāng mā Jesus ta hā.

12 Ti m' tabas'ēēg gēēt, tabado dāk mā ta tyng, ahōm kán mā hajōk do matym gó. Tii bā kā m', rameuuj kán sa h'yyb gó. Ti m' P'op Hagā Do hā raj'aa etsē. Hahÿÿ d' mā sa kyyh:

—Dooh āā hapāh pé hÿ hedoo péh —nāk mā sa kyyh.

Rewi hād nāng do Jesus naēēh do panyyg n'aa hahÿÿh

13 Ti m' Jesus bahōm ēnh karaj'aa Garirej hād nāng doo hēnh. Hajōk mā han'aa ta wē. Ti m' Jesus ma metēēk sa hā.

14 Ti m' ta jawén, Jesus bawāt bā kā, tabahapāh Rewi hād nāng doo, sa wahē n'aa Roma buuj ky gabuuj dajēēr tagahed'aak bā hasooh doo. Aw-Pew t'aa m' ti Rewi. Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—B'ēēp ana wē ÿÿ, hēp ÿ hata mabahadoo hyb n'aa —nāng mäh.

Ti m' Rewi bas'ēēg gēēt, ahōm kán mā ta sii.

* 2:5 Dooh Jesus t'aah tado bā. “Tah ÿÿ, najis ÿÿ” Judah buuj raher'oot sa da hadoo do hā ramaher'oot bā. Tii d' né hē sa kyyh.

¹⁵ Ta jawén, Rewi tób bã Jesus bawèh bã m', hajòk dajèèr gahed'aak doo, Matew hep'èeh doo,† ta wób sa hã pé nesaa do moo heb'ooh do na-ãaj hê rabana rabawèh hyb n'aa Jesus sii, Jesus ma matèg sa sii. Hajòk né hê m' Jesus sii heb'ooh doo.

¹⁶ Ti m' Pariséw wób, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetèk do rabahapäh bã m' ta ti hedoo do sa sii Jesus bawa doo, Jesus ma matèg hã rabeaanh:

—Hèd n'aa dajèèr gahed'aak do sa sii, ta wób na-ãaj hê nesaa do moo heb'ooh do sa sii tabawèh? —näk mä sa kyyh.

¹⁷ Ti m' reaanh do Jesus maa napäh bã, panyyg gó taky gadoo:

—Nahèè temah doo, dooh rahòm bã mediko wè. Nahèè enäh do ti hah'ũum ta wè. Dooch ȳ ahyy bã h̄y pong jé naa P'op Hagä Do karèn doo da habok red'oo do ȳ naèènh hyb n'aa. Ȳ ahyng, nesaa do moo heb'ooh do ȳ naèènh hyb n'aa‡ —näng mã Jesus kyyh Pariséw sa hã.

Jesus hã reaanh do ratayy do ky n'aa hahÿÿh

¹⁸ Ti anäng paa m' ta heen n'aa Jowāw nu gahem'uun do ma matèg, Pariséw na-ãaj mäh, ranoo kanawa doo me raweh'èeh P'op Hagä Doo. Ti m' ta wób reaanh mã Jesus hã:

—Jowāw ma matèg, Pariséw ma matèg na-ãaj hê ranawa P'op Hagä Do rahyb n'aa esee hyb n'aa. Hèd n'aa a ma matèg tii d' ranad'oo? —näk mäh.

¹⁹ Ti m' panyyg ky n'aa gó Jesus ky gadoo. Hahÿÿ d' mä ta kyyh:

—Ket'èè do jām n'aa hēnh ji ats'yyt doo, dooh ratabèej bã ranoo kanawa do heen n'aa ta patug pan'aa sa mahang tag'èèd bã. Jām bawät nã bã rawèè had'yyt hē. Dooch ratayy bã.

²⁰ Ti awät da ti noo gó sa najiis, ta patug pan'aa, rado hōm sa mahānh. Ti noo gó da ratayy kām[§] —näng mäh.

²¹ Ti m' panyyg wób ky n'aa gó Jesus ky gadoo nã reaanh doo. Hahÿÿ d' mä ta kyyh:

—Dooch ji gas'yyb bã saroor sãg noo eh do pãān papuuj bãh me. Tii d' ji adoo bã, papuuj bãh tsawyy dãg bã, ta sãg tanes'èēm, kawah'oob hōm tii bã. Ti bahānh tanoo ee dāk tii.

²² Ti hadoo né hê uwa bēeh hã. Dooch ji gedu bã uwa bēeh papuuj hegän sooh do pan'aa ta hood b'ée byyh sãg gó. Tii d' ji adoo bã, uwa bēeh egän so bã, ta hood sãg ganabäh hōm. Tii bã kã, uwa bēè waho bēeh da, ta hood kã karejã kãn —näng mäh. —Uwa bēeh papuuj ji geduuh ta hood papuuj gó, keh'ũus doo gó —näng mã Jesus kyyh sa hã.**

Saab ky n'aa hahÿÿh

²³ Saab hã m', Judah buuj rakamehehãk do noo gó m', Jesus ta ma matèg sa sii joom tiriig banäng doo me m' ratabès. Ramahōm me m', ta ma matèg tiriig ag mã rateh'yyt rabawa hyb n'aa.

²⁴ Ti m' Pariséw sa sii habong do raky hadoo Jesus hã:

† **2:15** Judah buuj sa wób né ti dajèèr gahed'aak doo. Roma buuj hã kep'aak do rabataa. Ta see pé noo gó dajèèr gahed'aak do rawedii sa wakān. Ta bahānh ragahèen dajèèr, sa wè ta uuh baym hyb n'aa. Ti hyb n'aa Judah buuj wób dooh ragenaag bã dajèèr gedaag n'aa. ‡ **2:17** Jesus wén naèènh, nesaa do raberèd hōm hyb n'aa, P'op Hagä Do hã rah'yy ka'eeh hyb n'aa kã. § **2:20** Hahÿÿ d' Jesus hanäng pé ta tii hã: Ta ma matèg sii tabawät nã bã, dooh ratayy bã. Sa mahānh Jesus badoh bã, tii bã da ratayy kãn. *** **2:22** Dooch ji mekuuj bã papuuj tama metèèk do ji h'yyb sãg paa me, tahanäng pé ti panyyg gó teh'ũum doo.

—Mahegää! Héd n'aa a ma matëg raky nadaheeh ër ky n'aa jaw'y'yk do Saab ky n'aa hä? Saab hä ramoo bok†† —näk mä sa kyyh.

²⁵ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Dooch bë ner'ood bä g'ëeh nyy da ër wahë makû Dawi bad'oo, tii, ta hataa rabas'aah bä, sa waa tamah bä?

²⁶ Abijatah P'op Hagä Do sa hä kahesé do tób n'aa yt moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do tabahadoo noo gó, Dawi ajëë suun P'op Hagä Do sa hä kahesé do tób n'aa yt hä, ti m' tabawa ti pãw P'op Hagä Do sa hä kahesé do tób n'aa yt hatoonh doo. Ti m' tanoo mä ta hataa rabawa. Jããm né paawä ta ti tób yt hä moo heb'ooh do haw'aa ta ti pãw Mosees ky n'aa jaw'y'yk do an'oo bã‡‡ —näng mä Jesus sa hä.

²⁷ Ti m' taky hadoo ënh:

—Ji kameh'ääk do hyb n'aa P'op Hagä Do wén pahuuj wät paa ji kameh'ääk do heen n'aa. Dooch ji tapahuuj bä ji kameh'ääk do heen n'aa hyb n'aa —näng mäh.

²⁸ —Ti hyb n'aa, yÿh, Aj'y'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, Saab ky n'aa hä sii hë y' mejüü —näng mä Jesus Pariséw sa hä.

3

Moo gadóm do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ta see pé noo gó Jesus bahóm ënh tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo hënh. Ti yt hä m' tabasooh aj'y'yy moo gadóm doo.

² Tii bä m' ta wób ramatakëë mä Jesus aj'y'yy moo tahaso däg bä Saab hä. Ta moo tahaso däg bä, Jesus moo wät né hë Saab hä kä sa hä. Rakarën paawä m' Jesus raky n'aa tapaa Jesus ky nadaheeh do Mosees ky n'aa jaw'y'yk doo.

³ Ti m' Jesus ky hadoo aj'y'yy hä:

—Ag'ëed däg sa mahang.

⁴ Ti m' taky hadoo ta wób sa hä:

—Nyy da ër ky n'aa jaw'y'yk do metëëk Saab ky n'aa hä? H'ëed ti taw'ääts hë ji moo wät Saab hä? Baad hadoo do ji moo wät, nesaa do ji moo wät? Ji da hadoo do ji ed'ëep Saab hä, ji da hadoo do ji daj'ëep Saab hä? —näng mä Jesus kyyh sa hä.

Rahapëë né paawä m', dooh m' raky gado bä.

⁵ Ti m' kawaj'ään gó Jesus ty kawōōt sa wë. Tahyb n'aa tón mä sa h'y'yyb tym ganahoot do hyb n'aa m'. Ti m' aj'y'yy hä kä taky hadoo:

—Madajoow a mooh! —näng mäh.

Ti m' ta moo tadajoow däk. Ahub däg kãn mäh, baad däg mä ta moo kä.

⁶ Ti m' nayyw hë m' Pariséw raban'y'yyh. Eróts karapee sii hë m' rakaner'oot mä nyy d' rabad'oo Jesus radaj'ëep hyb n'aa.

Hajök mä Jesus gen'aak do hah'üüm do ta sii panyyg n'aa hahÿÿh

⁷ Ti m' karaj'aa hënh Jesus ta ma matëg sii hë m' rabawëëj kãn. Hajök mä Garirej häj n'aa hënh naa Jesus jawén hah'üüm.

⁸ Raky n'aa napäh bä m' sahõnh hë Jesus moo wät doo, rabana Judah häj n'aa hënh naa, panang Jerusarënh häd näng doo hënh naa, Idumeej häj n'aa

†† **2:24** Dooch ji moo wäd bä Saab hä, Mosees ky n'aa jaw'y'yk do mejüü. Tak'ëp Pariséw rahyb n'aa jew'y'yk Saab. Sa hä m' Jesus ma matëg ramoo bok, tiriig ag rateh'y'yp do hyb n'aa. ‡‡ **2:26** Jããm né paawä P'op Hagä Do sa hä kahesé do tób n'aa yt moo heb'ooh do haw'aa ta ti pãw, P'op Hagä Do sa hä kahesé do tób n'aa yt moo heb'ooh do sa wahë n'aa anoo Dawi rabawa, Dawi tat'y'yd mehÿin do hyb n'aa.

hēnh naa, tamii Joradān tamyyj dāk hēnh naa. Ta wób mā Tiir, Sidōn panang hād enāh do hāj n'aa hēnh naa.

⁹ Hajōk do hyb n'aa m', Jesus mejūū ta ma matēg rabenām hyb n'aa marakate ta pooj jé, ragatatug dāk do hyb n'aa ta hā.

¹⁰ Hajōk sa nahēē heso hōm do hyb n'aa m', nahēē enāh do rawén gatatug kán ta wē. Rakarēn mā ramoo kajāk ta hā.

¹¹ Jesus karap'aar h'yyb nesaa do hā hadāk do rabahapäh bā m', tūū m' rakajāk ta matym gó. Tak'ēp mā rageēēnh:

—Ōm P'op Hagā Do T'aah! —nāk mäh.

¹² Jesus ky ge'yŷm mā karap'aar h'yyb nesaa doo, ranaher'oot hyb n'aa m' ta ky n'aa.

Jesus asēm do 12 hedoo do tamejūū do pan'aa panyyg n'aa hahŷyħ

¹³ Ti m' Jesus basēek waēē jó. Tanaēēnh mā ta wē tah'yyb dāng doo. Ti m' rabahōm ta wē.

¹⁴ Sa mahang tasēm mā 12 ta hataa, ta sii rababok hyb n'aa, tamejūū hyb n'aa ta ky n'aa rabaher'oot hyb n'aa.

¹⁵ Tanoo mā sa hā karap'aar h'yyb nesaa do rabahajaa rabahebē hyb n'aa.

¹⁶ Hahŷy m' 12 hedoo do tamejūū doo: Simaw mäh, “Peed” ta hād n'oo dāk doo.

¹⁷ Ta jawén mā Sebedew taah, Tsijaag, Jowāw hād enāh doo, “Darung Do Taah” tamaneēēnh doo.

¹⁸ Ta jawén mā Ān-Deréh, Pirip, Batoroméw, Matew, Toméh, Tsijaag see Aw-Pew t'aah, Tadéw, Simaw Serot,*

¹⁹ Judas Ikarijot kā m', Jesus haēēj dāk do majīī hā.

Nesaa Do Yb ky gabuuj gó Jesus moo wāt rahanāng do panyyg n'aa hahŷyħ

²⁰ Ti m' Jesus ta ma matēg sii hē rabajēē p'ēē tób gó. P'aa hēnh mā rakata padēek hajōk doo. Du daa m' rabawa pé hajōk do hyb n'aa.

²¹ Ta yŷn, ta wakāān rapanyyg enā dāg bā m', rabahōm t'īī hēnh rahahēen paawā m'. Sa hā m' baad nado wād Jesus h'yyb.†

²² Ti m' Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetēk do Jerusarēnh hēnh naa han'aa doo, hajōk do mahang hab'ēēh doo, raky hadoo ta wób sa hā:

—Beresebu,‡ karap'aar h'yyb nesaa do wahē n'aa ti adāk ta hā. Ti kyy gó ti tabahebē karap'aar h'yyb nesaa doo —nāk mā sa kyyh.

²³ Ti m' tii d' ky hedoo do Jesus naēēnh ta wē. Ti m' panyyg ky n'aa gó tabaher'oot sa hā. Hahŷy d' mā ta kyyh:

—Ta daaj hē g'eeh Nesaa Do Yb takahabē? —nāng mäh.

²⁴ —Sa da hadoo do wē sa hāj n'aa babuuj rahyb n'aa wareem bā, gawatsik tii bā sahōnh hē —nāng mäh.

²⁵ —Sa wakāān sa hā hē rahyb n'aa wareem bā, kahāj jēng tii bā.

²⁶ Ti hadoo ēnh Nesaa Do Yb hā kā. Ta hā hē takawareem bā, ta karapee hā tahyb n'aa wareem bā, ahēēj jēng né hē tii bā ta hejój. Gawatsik da tii bā —nāng mā Jesus kyyh.

* **3:18** Judah buuj sa hāj n'aa bā Roma buuj ramejūū noo gó, Judah buuj wób rakarēn rakamajīī Roma buuj sa wē. Dooch rakarēn bā Roma buuj mejō bā sa hā. Roma buuj wē kamajīī do ramaneēēnh **Serot**. Ta ti sa see paa apāh ta ti Simaw rawén maneēēnh “Simaw Serot”. † **3:21** Baad nado wād Jesus h'yyb rawén ed'oo, ta bahānh dāg sa hā Jesus moo wāt doo. Hajōk do ta wē hehūūm do tagado had'yyt hē, nahēē enāh do tabaheso, ta see pé noo gó dooh tawa wād bā tak'ēp taty kanewaat do hyb n'aa. Dooch rah'y genā nā bā P'op Hagā Do T'aah tado bā. ‡ **3:22** Nesaa Do Yb né hē ti Beresebu.

²⁷ Ti m' taky hadoo ênh:

—Dooch aj'yy hejooñh do tób gó hajëë suun pé ta ma tado hõm hyb n'aa, pooj jé tób danãh moo tamanaw'yyd bã. Ta moo kamaw'yyd bã, tahajaa ta ma tado hõm bã —nãng mã Jesus sa hã. §

²⁸ Ti m' taky hadoo ênh:

—Né hup ÿ né hë hahÿ ÿ her'oot doo: Sahõnh hë nesaa do ji moo wät doo, sahõnh hë P'op Hagä Do ji ky n'aa rejää do na-ãäj hë P'op Hagä Do mabaan hõm da ji hã.

²⁹ P'op Hagä Do Sahee ky n'aa rejää doo kä, dooch P'op Hagä Do mabaan bã tii. Ta ti hedoo péh, dooch tahëëj bã nesaa do ta hã. Tadjëp jawén paa bã na-ãäj hë nesaa do adäg had'yyt hë ta hã —nãng mã Jesus kyyh sa hã.

³⁰ Tii d' tawén edoo mã sa hã, P'op Hagä Do Sahee kyy gó tawén hebë. Sa hã m' Nesaa Do Yb ky gabuuñ mãh. Rahe'oot do hã P'op Hagä Do Sahee raky n'aa rejää.

Jesus wakään heh'äät do panyyg n'aa hahÿÿh

³¹ Ti m' Jesus ÿÿn, ta wakään sii hë m' rakajaa. Ta w'oo hã m' rababë däk. Ti m' ramejuü ranaëëñh Jesus.

³² Hajök mã ta pa hat'oonh. Ti m' raky hadoo ta hã:

—A ÿÿn, a wakään, ta w'oo hã rabab'ëëh. Õm mã resoos —näk mãh.

³³ —Jaa ti ëën, jaa ti wakän haa? —teanh mãh.

³⁴ Ti m' taty kawõõt ta w'oo gadäk hëñh rahat'oonh hëñh. Ti m' taky hadoo:

—T'oonh hahÿ ãn ÿÿ, wakän haa —nãng mãh.

³⁵ —Sahõnh hë P'op Hagä Do karën do moo heb'ooh doo, ti né hë wakän haa hadoo, ti né hë ãnh ÿ hadoo, ti né hë ëën hadoo —nãng mã Jesus kyyh sa hã.

4

Joom tym ky n'aa gó Jesus metëëk do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' Jesus ma metëëk êñh karaj'aa Garirej häd nãng do nabyy me. Hajök do nu sabuk mã ta hã. Ti hyb n'aa m' marakate gó tagatsëg sooh. Hajök do ayyw b'ëëh mã ta takëën nabyy me.

² Ti m' hajõõ m' tama metëëk mã sa hã panyyg ky n'aa me m'. Hahÿÿ d' mã ta kyyh:

³ —Bë hyb n'aa matakä hahÿ panyyg! Hÿ hadoo joom hejóm do bejoom joom tym.

⁴ Tatsawyh hõm joom tym. Joom tym tatsawyh hõm do wób ta tyw n'aa me takajäk, ti taw'ëed rabajóh jëng.

⁵ Joom tym wób kajäk pä ta yt tabahadoo do jó. Kanahën its k'ääts tii bã. Ti nyyw hë taganyyh, kanahën d'os do k'ääts ta h'yyb.

⁶ Tabajuu bã, nyyw hë tatsawyy jëng, dooch ta kóm ta h'yyb.

⁷ Ta tym wób kajäk sasëng kóm banãng bã. Sasëng gajewãng bã kä, dooch tawëë wäd bã. Ti hyb n'aa dooch teag bã.

⁸ Ta tym wób kajäg kãn baad tabadoo bã. Taganyyh, baad tabawãng, baad tabeak. 30 nuu me tabejoom do bahãnh tabeag kãn baad tabadoo bã kajäk do ta tym wób. 60 nuu me tabejoom do bahãnh tabeag kãn ta tym wób. 100

§ 3:27 Hahÿÿ d' tahanãng pé ti panyyg gó teh'üüm doo: Aj'yy hejooñh doo, Nesaa Do Yb. Aj'yy hejooñh do ma hado hõm do hadoo Jesus. Aj'yy hejooñh do ma hadoo, karap'aar h'yyb nesaa doo. P'op Hagä Do Sahee hejój gó Jesus bahebë karap'aar h'yyb nesaa doo, Nesaa Do Yb karapee, tak'ëp tabahejooñh do hyb n'aa Nesaa Do Yb mahãnh.

nuu me tabejoom do bahānh tabeag kǎn baad tabadoo bǎ kajǎk do ta tym wób kǎ —nǎng mǎ Jesus. Panyyg gó m' tabeh'ūūm.

⁹ Ti m' taky hadoo:

—Jé karēn pé ŷ her'oot do tamaa newē bǎ, taw'āāts hē tahyb n'aa matakēē —nǎng mǎh.

¹⁰ Ta jawén kǎ m', ta mab hē 12 hedoo do ta ma matēg hē kǎ, ta wób hē kǎ, rabeaanh ta hǎ nny d' tahanǎng pé m' ti panyyg.

¹¹ Ti m' taky hadoo sa hǎ:

—Bē hǎ P'op Hagā Do an'oo dǎk bē bahapāh hyb n'aa pooj jé ji nahapāh do P'op Hagā Do bag'āās do ky n'aa hǎ. Ta wób sa hǎ, sa h'yyb gó naa maa new'ēē kanarēn doo, sahōnh hē takaher'oot da panyyg ky n'aa mē —nǎng mǎh.

¹² —Tii d' tawén hadoo, —nǎng mǎh —“Rahegāā had'yyt né paawā m', dooh m' rah'yy genā bǎ. Ramaa newē had'yyt hē né paawā m', dooh m' tagah'ood bǎ sa hǎ. Dooh né rakarēn bǎ P'op Hagā Do hǎ rah'yy kawereem hōm, P'op Hagā Do nawug hōm hyb n'aa nesaa do sa h'yyb gó hanǎng doo”^{*} —nǎng mǎ Jesus kyyh sa hǎ.

¹³ Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

—Taganah'ood bǎ bē hǎ hahŷ panyyg, nny d' tagahoot panyyg wób bē hǎ? —nǎng mǎh.

¹⁴ —P'op Hagā Do kyyh herot doo, aj'yy joom tym hejóm do hadoo.

¹⁵ Joom tym ta tyw n'aa me kajǎk do hadoo P'op Hagā Do panyyg maa new'ēē do wób sa hǎ. Ramaa newē sii hē, nyyw hē, P'op Hagā Do panyyg Nesaa Do Yb asog hōm sa h'yyb gó naa.

¹⁶ P'op Hagā Do panyyg maa new'ēē do wób, pǎ banǎng bǎ kajǎk do hadoo sa hǎ. P'op Hagā Do panyyg ramaa newē sii hē, nyyw hē, h'yy gadajaa gó ragadoo.

¹⁷ H'yy gadajaa gó ragado né paawā, nyyw hē rah'yy geje hōm, joom kóm nanǎng nǎ do hadoo sa hǎ. Hejooonh do kametā bǎ sa hǎ, sa hǎ rarahejā bǎ na-āāj hē P'op Hagā Do panyyg metēēk doo da rababok do hyb n'aa, nyyw hē rah'yy geje hōm.

¹⁸ P'op Hagā Do panyyg maa new'ēē do wób, joom tym sasēng mahang kajǎk do hadoo sa hǎ.

¹⁹ P'op Hagā Do panyyg ramaa napēē né paawā, rahyb n'aa newē had'yyt hē badǎk hahŷ hǎ ji bawāt do hǎ.† Dajēē hǎ, sa ma ji tawadii do hǎ rahyb n'aa h'ūūm. Rah'yy karēn do jawén rababok. Ti hyb n'aa P'op Hagā Do panyyg sa h'yyb gó hadǎk do tawén nahōm. Joom neaak do hado dǎk tii.

²⁰ P'op Hagā Do panyyg maa new'ēē do wób, joom tym baad tabadoo bǎ kajǎk do hadoo sa hǎ. Ti ramaa newēē P'op Hagā Do panyyg, baad ragadoo, baad rabenām sa h'yyb gó. P'op Hagā Do karēn do baad ramoo bok tii kǎ. Joom 30 nuu me, 60 nuu me, 100 nuu me takejoom do bahānh tabeak do hadoo tii —nǎng mǎ Jesus.

²¹ Ti m' taky hadoo ēnh:

—Bē gataa sooh bē bag, ji waa hood yt hǎ, ji jó ŷŷh do yt hǎ bē bejēn hyb n'aa apāh? Dooh. Ta bag bē dasooh ta tyng jó, baad ta bag dǎk hyb n'aa.

²² Ta ti hadoo da ŷ ma metēēk do hǎ: Sahōnh hē sa hǎ da hē kejēn nǎ doo, sahōnh hē rah'yy ganenāh nǎ doo, kametā dǎk né da sa hǎ.

^{*} **4:12** Isajas erii wāt doo gó Jesus beh'ūūm. Isajas 6.9-10 hǎ takerii dǎk tii. † **4:19** Ta ti hedoo do raty kanewad had'yyt hē. Rahyb n'aa tón had'yyt hē sa waa, sa taah, nny d' rabad'oo doo.

²³ Jé karēn pé ŷ her'oot do tamaa newē bā, taw'āāts hē tahyb n'aa matakēē —nāng mäh.

²⁴ Ti m' taky hadoo ēnh:

—Taw'āāts hē baad bē matakā ti bē maa newēē doo. Bē matakēē do pénh, bē maa newēē do pénh, bē da P'op Hagā Do h'yy gan'y'yh. Ti bahānh baad bē da tah'y' gan'y'yh.

²⁵ Jé h'yy ganyy dāk doo, ti bahānh P'op Hagā Do banoo nā ta hā ta h'yy ganāng doo. Jé kanahēn d'os hē h'yy ganāng doo, P'op Hagā Do ado hōm da ta hā kanahēn had'os doo[‡] —nāng mā Jesus.

Panyyg ky n'aa gó Jesus metēēh hahŷŷ hā P'op Hagā Do bag'āās do ky n'aa

²⁶ Ti m' taky hadoo:

—Aj'y' joom tym hejóm do ky n'aa hadoo né hē P'op Hagā Do bag'āās do ky n'aa.

²⁷ Ta āh tatebēj nuuj jé, adēb bā, atsēm, ta ti joom tym ganyyh, tabawāng. Dooh joom hejóm do hapēē bā nyy da tabawāng ti joom.

²⁸ Ta daaj né hē joom k'āāts baw'ēēh. Pooj jé tagajewāng, tii b' tabaeē dāk, tii b' tabeag kån.

²⁹ Ta ag wah'ēē dāk bā kã, ta heen n'aa hā, tii bā kã joom nāng do bak'āād kån ta joom, joom ji nu gekāā do nahēē me —nāng mā Jesus kyyh.

³⁰ Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

—Panyyg see ky n'aa me ŷ her'oot bē hā P'op Hagā Do bag'āās do ky n'aa —nāng mäh.

³¹ —Joom motaad hād nāng do tym nad'ēēd is do hadoo né hē P'op Hagā Do bag'āās doo, tadu doo noo gó.

³² Jāām nad'ēēd its né paawā ta tym, ji waa ty gamabuuj see bahānh tabawāng. Tak'ēp ta moo bawāng. Tii hā kã taw'ēēd batooj kån ta hā kã, tabadahēēm bā[§] —nāng mā Jesus kyyh.

³³ Hajōng ta ti hedoo pé panyyg ky n'aa gó Jesus baher'oot sa hā P'op Hagā Do panyyg n'aa. Jesus her'oot mā sa hā rahyb n'aa hajaa doo.

³⁴ Sahōnh taher'oot do sa hā, panyyg ky n'aa me m' tamaher'oot. Sa mab hē, rabadoh bā m', Jesus baher'oot ta ma matēg sa hā nyy d' tahanāng pé panyyg gó teh'ūūm doo.

Bah'ood Jesus meduuk do panyyg n'aa hahŷŷh

³⁵ Ti noo gó m', tug bā kã m', Jesus ky hadoo ta ma matēg sa hā:

—Hamäh, ēr atsēg hōm karaj'aa tamyyj jé.

³⁶ Ti m' raberéd b'ēēh hajök doo, ti m' ragatsēg t'oonh marakate gó Jesus gasooh doo gó. Ti m' rabatsēg kån. Marakate wób an'aa sa jawén.

³⁷ Ti m' tak'ēp bah'ood bana. Tewēēp mā maadaka. Marakate tetaa m'. P'eets mā marakate bagyyb jēē paawā.

³⁸ Marakate duu hēnh mā Jesus baŷŷh. Ta nu tyng jó m' ta nu sooh.

Ti m' ta ma matēg ramebēē nyyh, ti m' raky hadoo:

—Ma matēg! Ōm h'yy kanap'eed! Ēr da ag'yyp! —nāk mäh.

³⁹ Ti m' tabas'ēēg gēēt, ti m' bah'ood tameduuk. Ti m' maadaka hā taky hadoo:

—Bag hēnh!

[‡] 4:25 Ta ti tawén kado hōm sa hā, rahyb n'aa manatakēē do hyb n'aa. Dooh rahyb n'aa p'eed bā P'op Hagā Do panyyg hā. [§] 4:32 Joom motaad hād nāng do ky n'aa gó Jesus metēēh nyy da P'op Hagā Do bag'āās do kah'ūūm, ny hadoo ta hā h'yy ka'eēh do kah'ūūm.

Ti m' bah'ood badoo wät. Badatih däk mäh.

⁴⁰ Ti m' taky hadoo sa hä:

—Hëd n'aa tak'ëp bë beÿÿm? Dooh P'op Hagä Do hä bë h'yy kae nä bä? —näng mäh.

⁴¹ Ti m' tak'ëp mä rabeÿÿm bong, ti m' rakaner'oot sa mab hë:

—Jaa ti hÿÿ éh? Bah'ood, maadaka sii hë raky daheeh! —näk mä sa kyyh.

5

Karap'ar h'yyb nesaa do aj'yy hä hadäk do Jesus ah'eed hõm do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' rakajaa Geras buuj sa häj n'aa bä, karaj'aa tamyyj jé.

² Ti m' Jesus gatség nyih jawén paa bä m', aj'yy karap'ar h'yyb nesaa doo, mera doo, nayyw hë m' tabana ta wë. Pã gabaho doo gó, panang buuj dejëp do sa kamag n'aa radebong doo bä naa tabana.

³ Tii b' né hë m' tabahe'ÿÿh. Dooh m' hajaa pé moo mawyyt péh. Haak sapuuw hadoo doo me né hë m' ramoo maw'yyd né paawä m', dooh m' rajaha bä.

⁴ Hajõd nuu me m' haak sapuuw hadoo doo me ramoo mawyyt, ratsyym maw'yyd paawä m'. Ti m' tagahet'ëeh mä haak sapuuw hadoo doo. Sapaar ta tsyym pëm tagahet'ëeh né m' tii d' ënh. Dooh ta hä hajaa meduuk péh.

⁵ Adëb bä, atsëm na-ããj mä tabahew'ëet kamag habong hënh, waëë jó na-ããj hë. Tak'ëp mä tageëenh, ta daaj hë m' takahej'oooh pä bäh me.

⁶ Dawëë naa m' Jesus tabahapäh bä m', waj'aa däk mä ta wë. Ti m' ta taron nuu me m' tabahyy häng Jesus wë.

⁷ Ti m' tak'ëp mä ta kyyh:

—H'ëed makarën wë ÿÿ, Jesus, P'op Hagä Do T'aah, Sahõnh hë Bahãnh Hadoo Do T'aah? Maky deë P'op Hagä Do häd gó, dooh da ÿ marejä bä! —näng mäh.

⁸ Tii d' tawén edoo mäh, karap'ar h'yyb nesaa do Jesus ah'eed hõm do hyb n'aa m'. Hahÿÿ da m' Jesus kyyh:

—Meréd hõm hahÿ aj'yy! —näng mä karap'ar h'yyb nesaa do hä.

⁹ Ti m' Jesus beaanh ta hä:

—Nyy d' a häd? —näng mäh.

—“Hajõk Doo” ãã häd, —näng mäh —hajõk do hyb n'aa ããh —näng mäh.

¹⁰ Ti m' tets'ëë had'yyt mä Jesus hä tanah'eed hõm hyb n'aa dawëë karap'ar h'yyb nesaa do ta tii bä naa.

¹¹ Hajõng mä too yb tii b' habëeh karaj'aa takëen hä, wajapëm doo bä. Ta tii b' mä sa waa rabahe'w'aa.

¹² Ti m' karap'ar h'yyb nesaa do rabetsëë Jesus hä:

—Man'oo ãã ajëë pëe too yb hä —näk mäh.

¹³ Ti m' Jesus banoo tii d' sa hä. Ti m' karap'ar h'yyb nesaa do benä kãn aj'yy hä hanäng do paah, too yb hä m' rabajëë pä kãn. Hajõng mä ti too yb. 2 miw mäh. Ti m' rameraa bong, ti m' rawaj'aa wëenh tame, tame m' rakejäg bëenh. Ti m' t'õp mä rapehã.

¹⁴ Ti m' too yb hagä n'aa waj'aa bong mäh. Sa panang bä, panang nedaa bä na-ããj mä ramaher'oot sahõnh hë rahapäh doo. Ti m' panang buuj raban'yyh t'ÿ hënh, rabaheg'ããs hyb n'aa ky n'aa nãng doo.

¹⁵ Ti m' Jesus wë rakajaa bä kã, rabahegãã kãn aj'yy hajõng do karap'ar h'yyb nesaa do hanäng do paah. Asooh mäh, saroor nãng mäh, baad däg mä ta h'yyb tym. Ti m' rabeÿÿm bong.

16 Ti m', ta ti hap'ëeh do paa rabaher'ood kân han'aa do sa hã kã ta ti aj'yy karap'aar h'yyb nesaa do hanäng do paa ky n'aa. Too yb ky n'aa na-ääj mäh.

17 Ti m' han'aa do rabetsëe Jesus hã, tabahöm hyb n'aa sa häj n'aa bã naa.

18 Ti m' Jesus gatsëg sooh bã m', aj'yy karap'aar h'yyb nesaa do hanäng do paa betseë Jesus hã, Jesus sii tabahöm hyb n'aa.

19 Dooch m' Jesus karën bã ta sii aj'yy ahöm bã. Hahÿÿ d' mã Jesus kyyh ta hã:

—Ahöm nä a yb, a ÿÿn, a wakãän wë. Maher'ood sa hã sahõnh hë taw'ääts hë hadoo do a hã Tak'ëp Hyb n'aa Jawyk Do bad'oo doo. Maher'ood sa hã nyy da òm tat'yyd mehüün doo —näng mã Jesus kyyh ta hã.

20 Ti m' aj'yy bahöm kân. Hëëj bód, Dekaporis häd näng doo bã taher'oot mã tak'ëp hanäm do Jesus bad'oo do ta hã. Ti m' sahõnh hë maa nap'ëeh do rahyb n'aa meuunh mäh.

ÿÿnh has'oo däk do ky n'aa, karapee h'yy ganã däk do ky n'aa daheeh hahÿÿh

21 Ti m' Jesus batsëg höm bã p'aa hënh karaj'aa ta myyj jé, tabag'ëed däk bã ta takëen hã, hajök nu sabug däk.

22 Ti m' aj'yy Jaj-Ro häd näng do bana Jesus wë. Tób P'op Hagã Do panyyg rayd naherot do sa wahë n'aa see m' tii. Ti m' Jesus tabahapäh bã, ta taron nuu me m' tabahyy häng ta wë.

23 Ti m' tak'ëp mã tabetsëe ta hã. Hahÿÿ da m' ta kyyh:

—Edah tok ÿ tadajëp. B'ëep ÿ karën paawã. Moo dëe ta hã tabahub däk hyb n'aa, tabedëp hyb n'aa —näng mäh.

24 Ti m' Jesus bahöm ta sii. Tabahöm bã hajök mã hah'üüm ta sii, gatata'uuk mã ta hã.

25 Sa mahang ti awät mã ÿÿnh. Majyyw mã ta nahëeh. 12 m' ta baab ta nahëe badäk.

26 Hajök mã mediko hegãã bong do ta nahëeh. Mediko moo m' ta hoop. Dooch m' rahaja bã. Ta wë hanäng do tahäj jëe né paawã m', dooch m' tahas'oo däg bã. Teg'yyys mã tii bã ta nahëeh.

27 Jesus taky n'aa napäh bã m', ta jó gadäk hënh mã tabana ta wë hajök do mahang. Ta saroor hã m' tamoo däng.

28 Tii d' tawén d'oo mäh, ta h'yyb gó m' taky hadoo: “Ta saroor hã ÿ moo dëe bã, ÿ d' ahub däk tii bã”, näng mã ta h'yyb gó.

29 Tii bã kã m', nayyw hë m' dooch wäd mã ta hã ta nahëeh. Ta hã m' tahegãã bã, ta h'yyb gó, has'oo däk mäh.

30 Tii bã m' nayyw hë m' Jesus hegãã bã m' ta hã naa anyyh ta ky gabuuj. Ti m' ta jawén p'aa hënh tabegãã wät hajök do mahang, ti m' teeah:

—Jaa saror ÿÿ hã moo däng? —näng mäh.

31 Ti m' ta ma matëg raky hadoo:

—Nepäh a hã hajök gatata'uuk do a hã? —näk mäh. —Hëd n'aa ti meeah?

32 Ti m' ty kaneréd had'yyt hë hajök do sa wë, tabaheg'ääs hyb n'aa jaa ti ta hã moo däng doo.

33 Ti m' ÿÿnh hegãã bã kã m' ta hã has'oo däk mäh, ana mã Jesus wë, ti m' tabahyy häng mã ta taron nuu me ta wë. Kajajän mã ta äm n'aa. Ti m' sahõnh hë m' tabaher'ood jëng ta hã.

34 Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Tok ÿÿ, òm has'oo däk P'op Hagã Do hã mah'yy ka'eeh do hyb n'aa. Ahöm kã h'yyb näm doo me. Dooch wäd a nahëe kã —näng mäh.

35 Jesus ber'oot nä bã m', rakajaa ajyy Jaj-Ro tób bã naa. Ti m' raky hadoo Jaj-Ro hã:

—A toog h'yy gakog hõm —näk mäh. —Hëd n'aa ti mah'ybh panas'ëeh ma matëg? —näk mäh.

³⁶ Dooch m' Jesus hyb n'aa p'eed bā panāk do sa kyyh hā. Hahÿÿ d' mā ta kyyh Jaj-Ro hā:

—Mahyb n'aa tón manäh. Hā ÿ h'yy kasadëë!

³⁷ Ti ta bahānh mā dooh m' tan'oo bā hajök do rahõm ta sii. Jāām mā takarēn Peed, Tsijaag, Tsijaag hÿÿj Jowāw hād nāng doo.

³⁸ Jesus rakajaa bā m' Jaj-Ro tób bā kā tahapäh mā séd dó m' rarāb bā rabē bā. A'oot mā ta wób.

³⁹ Ti m' tabajëë suun tób gó, ti m' taky hadoo sa hā:

—H'ëed ti bē harāp? H'ëed ti bē ha'oot? Karapee dooh tadjäb bā. Aÿÿh tii —nāng mäh.

⁴⁰ Tii bā m' Jesus raky kawew'aam.

Jesus mejüü raban'ybh jawén paa bā m', tats'yyt mā karapee yb, karapee ÿÿn, ta ma matëg ta sii han'aa doo, ti m' rabajëë p'ëë karapee hasooh hēnh.

⁴¹ Ti m' tamoo maso dāk, ti m' taky hadoo ta hā:

—Tabita kūm —nāng mā ta kyyh. (“Maruus, as'ëeg g'ëed!”, tahanāng pé m' tii.)

⁴² Tii bā m', nayyw mā tabas'ëeg gëet, awād dāk mäh. (12 m' ta baab n'aa.) Tii bā m', tak'ëp mā rameuuj bong.

⁴³ Ti m' tak'ëp Jesus mejüü sa hā ranaher'oot hyb n'aa ta ti ky n'aa. Ti m' tamaher'oot sa hā rabanoo hyb n'aa maruus awa.

6

Ta panang bā Jesus raty n'aa ges'ybk do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' ta tii bā naa Jesus ta ma matëg daheeh rabahõm panang tabawāng do paa hēnh.

² Saab hā kā m' tama metëk tób P'op Hagā Do panyyg rayd naherot do yt hē. Hajök maa new'ëë do rahyb n'aa meuunh mā taher'oot do sa hā. Ti m' raky hadoo:

—N'yy hēnh naa taher'oot do P'op Hagā Do ky n'aa? —näk mäh. —N'yy hēnh naa tah'yy ganāng doo? —näk mäh. —Nyy da tabad'oo tapehuunh doo? —näk mā sa kyyh.

³ —B'aa bāh gaheh'õök do nado ti hahÿÿh? Marija t'aah nado ti hÿÿh? Tsijaag, Josés, Judas, Simaw nado ta wakān? Ta ānh, bā ab'ëeh ër pa —näk mā sa kyyh.

Ti m' rakawajān ta wë. Raty n'aa gesygg dāk mäh.

⁴ Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Sahõnh hē sa panang bā raweh'ëeh P'op Hagā Do ky n'aa rod. Jāām hē tabawāng do panang bā, ta wakān mahang, ta tób bā, dooh rawehëë bā —nāng mā Jesus kyyh.

⁵ Dooch denaa hē m' Jesus pehuuj bā ta tii bā. Jāām né hē m' pawóp its nahëë enäh do hā ta moo tadasooh rabaheeso padëek hyb n'aa.

⁶ Tahyb n'aa meuunh mäh, dooh panang buuj rah'yy kae bā tahegā bā.

Ta ma matëg 12 hedoo do Jesus mejüü do panyyg n'aa hahÿÿh

Ti m' sét panang ken'ybh bā m' Jesus ma metëk.

⁷ Ti m' tanaëenh 12 hedoo do ta ma matëg ta wë. Ti m' Jesus anoo mā sa hā karap'ar h'yyb nesaa do rabahajaa rabahebe hyb n'aa. Pawóp hē ken'ybh mā tamejüü rabahõm Jesus bad'oo doo da rabad'oo hyb n'aa.

⁸ Hahÿÿ da m' tamejüü:

—Doooh d' bē mahūūm pēh, pāw hadoo pēh, ta hood hadoo pēh, ta sām hadoo pēh. Jāām hē da bē mahūūm tatu —nāng mäh.

⁹—Jāām ub da bē saroor bē hā hadäk do bē gahōm. Bē tsyym suun hē kä bē padedēek —nāng mä ta kyyh.

¹⁰Bē nu kajäg bä ta wób tób bä, tii bä da bē ayyw dó sa panang bē beréd hōm bä kä.

¹¹Jé bē raganado bä, bē ramaa nanewē bä bē her'oot doo, bē ahōm sa mahānh. Sa panang bä naa bē ahōm bä bē tsyym suun bē tepyng padäg k'āats. Tii da bē bad'oo, rabahapäh hyb n'aa dooh baad tado bä P'op Hagä Do panyyg raky nadaheeh doo —nāng mä ta kyyh sa hä.

¹²Ti m' rabahōm kän. Raketyh hōm. Jé pad'yyt hē m' rabaher'oot reréd hōm hyb n'aa nesaa doo.

¹³Hajōng karap'aar h'yyb nesaa do rahebēē hōm mäh. Hajōk nahēē enäh do ta syj me m' ratahed'yyd hōm, heso hōm mäh.

Jowāw nu gahem'uun do dajēp do panyyg n'aa hahȳȳh

¹⁴Ti m' Garirej häj n'aa wahē n'aa, Eróts häd nāng doo, taky n'aa napäh tii. Dawēē m' Jesus raky n'aa napēē däk. Hahȳȳ d' mä ta wób sa kyyh:

—Jowāw nu gahem'uun do paa né tii, dejēp do mahang ganä wät doo. Ti hyb n'aa tawén kabaj'aa —näk mä sa kyyh.

¹⁵—Ta ti Eriij p'ooj ub hawät do paah —näk mä ta wób sa kyyh.

Ti m' ta wób hē raky hadoo:

—P'op Hagä Do ky n'aa rod p'ooj ub habong do paa hadoo pé ta tii —näk mä sa kyyh.

¹⁶Eróts ky n'aa napēē däk bä kä ta wób her'oot doo, taky hadoo:

—Jowāw nu gahem'uun do tii, ȳ mejūū do paa ranu gahōg hōm. Ganä wät dejēp do paa mahang! —nāng mä Eróts kyyh.

¹⁷Eróts né ti mejūū do paa ramoo maso däk, ramoo maw'yyd däk, radawäts gēēt Jowāw nu gahem'uun doo. Tii d' Eróts wén d'oo mäh, Erodija, ta h̄ȳj̄j̄ Pirip häd nāng do ȳym hyb n'aa. Eróts gat'ēē däk mä Erodija, ta h̄ȳj̄j̄ ȳym.

¹⁸Ti hyb n'aa m' Jowāw ky hadoo paa ta hä:

—Doooh P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do an'oo bä magat'ēē bä a h̄ȳj̄j̄ ȳym.

¹⁹Jowāw kyyh hyb n'aa m' Erodija ty n'aa gesyyg kän, tawén kawaj'āan kän ta wē. Takarēn paawä m' tamejūū radaj'ēēp Jowāw. Du daa m'.

²⁰Eróts mo n'aa jesuu mä Jowāw. Eróts mä ēȳm Jowāw hä. Tahapäh mäh, baad ub né hē ti Jowāw bawät P'op Hagä Do matym gó. Tsyt hē P'op Hagä Do wē Jowāw bawät tahapäh. Eróts maa newēē bä m' Jowāw her'oot doo, dooh m' baad tado ta h'yyb gó. Ti hadoo né hē, tamen mä Jowāw her'oot do tamaa newē bä.

²¹Tii bä kä m', ti bahānh kä m', Erodija bawyyd kän nyy d' tabad'oo. Eróts ta yd enāng do heen n'aa noo gó m' Eróts moo wät jām. Tatsyyd bong mä ta karapee sa wahē n'aa, ta warahén sa wahē n'aa, sahōnh hē m' ky n'aa etsēeh do Garirej häj n'aa bä naa.

²²Ti m', jām noo gó m', Erodija toog bana tabajām hyb n'aa sa matym gó. Baad mä maruus sa matym gó, Eróts matym gó na-āāj mäh. Ti hyb n'aa m' Eróts ky hadoo ta hä:

—Mets'ēē hä ȳ makarēn pēh. Ȳ anoo né da a hä —nāng mä ta kyyh.

²³P'op Hagä Do häd gó m' ta ky dāng:

—Metsēē pé hä ȳȳ, ȳ anoo né da a hä. Wē ȳ hanāng do uuh ȳ anoo da a hä, makarēn bä. Né hup ȳ né hē tii —nāng mä Eróts kyyh.

²⁴ Ti m' maruus banyyh ta ȳyn wē tabeaanh hyb n'aa tetsēē pé Eróts hã. Ti m' ta ȳyn ky hadoo:

—Mets'ēē Jowāw nu gahem'uun do nu gabóg —nāng mäh.

²⁵ Ti m' nyyw hē m' maruus matēeh p'aa hēnh. Ti m' tabets'ēē kãn:

—Na, ȳ karēn nyyw hē mabanoo hã ȳ Jowāw nu gahem'uun do nu gabóg ta hood gó —nāng mā maruus kyyh Eróts hã.

²⁶ Ti m' tak'ēp sa wahē n'aa hyb n'aa tón wät mäh. Ti hadoo né hē, ta ky bajawaa do hyb n'aa m', tatsyyd bong do taky dāng do ramaa napäh do hyb n'aa m', tawén wanadii.

²⁷ Ti m' nyyw hē m' tamejūū warahén see Jowāw tadaj'ēep hyb n'aa, tamanaa hyb n'aa ta nu gabóg. Ti m' warahén bahōm Jowāw ragadahew'ēes doo hēnh, tadaj'ēep mā Jowāw, tanu gahōg hōm mäh.

²⁸ Tamanaa mä ta hood gó, tan'oo dāk mā maruus hã. Ti m' maruus gado dāk, tan'oo däg kãn mä ta ȳyn hã kã.

²⁹ Ti m' Jowāw ma matēg ky n'aa napēē dāk bā m', rabana rabehēen ta hub. Ti m' ti m' radasuun jēng gabaho doo gó, kamag hood n'aa gó.

Jesus pahuunh do 5 mīw sa waa panyyg n'aa hahȳyh

³⁰ Ti m' 12 hedoo do Jesus mejūū do rababaaj nã Jesus wē. Ti m' rabaher'oot ta hã sahōnh hē rametēek doo, ramoo bok doo.

³¹ Ta ti bā m' sēd dó m' ta wē heg'āas doo. Séd bā m' ranu kejāk do hyb n'aa, du daa m' Jesus ta hataa daheeh rabawa péh. Ti hyb n'aa m' Jesus ky hadoo ta hataa sa hã:

—Hamäh, ēr ah'ūūm ta wób rabedoh hēnh, bē kameh'āāk hyb n'aa —nāng mäh.

³² Ti m' sa mab hē m' rabahōm marakate gó ta wób rabedoh bā paawä.

³³ Ta wób mä rahapäh raban'yyh. Ti m' sahōnh hē panang bā naa rabahōm ta takēen hã sa pooj jé. Sa pooj jé m' rakajaa.

³⁴ Ti m' Jesus basoop bā, hajök do tabahapäh bā m', tat'yyd mehīn mā sa hã. B'éé hagä n'aa tamah do hadoo mä ta hã. Ti m' hajōng ky n'aa tama met'ēeg kãn sa hã.

³⁵ Tūūh däg bā kã m' ta ma matēg rabana ta wē, ti m' raky hadoo ta hã:

—Tūūh däg —näk mäh. —Dawēē hȳyh.

³⁶ Mamejō hōm hajök doo, panang tabanāng bā, sét ken'yyh rabaj'eenh hēnh na-āāj hē, sa waa rabetsēē hyb n'aa —näk mā sa kyyh.

³⁷ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bē né hē hanoo sa waa —nāng mäh.

Ti m' raky hadoo:

—Ta ti 8 kamarab ji moo wät ta sām —näk mäh. —Āã né hē g'eeh ti hets'ēē ta ti sa waa pāw? —reaanh mäh.

³⁸ Ti m' Jesus beaanh:

—Nyy hē ti hanāng bē wē pāw? Bē hegāã —nāng mā ta kyyh.

Ti m' rabaheg'āas, ti m' raky hadoo:

—Ti anāng ji ma poo oow pé pāw. Pawóp its tah'ȳyb —näk mā sa kyyh.

³⁹ Ti m' Jesus mejūū ramejūū hajök do rabehyy b'ēeh hyb n'aa jawii jó.

⁴⁰ Ti m' rabehyy b'ēeh, 50 ken'yyh mā ta wób, 100 ken'yyh mā ta wób ketyn hōm doo.

⁴¹ Ti m' Jesus basog dāk pāw, tah'ȳyb na-āāj mäh. Hȳ pong jé taty dāng bā m', P'op Hagä Do hã taky hadoo:

—Ōm taw'āats hē Ee. Man'oo dāk āã tā, āã waa —nāng mäh.

Ti m' pāw taganebāh bong, tets'ēē hōm mā ta ma matēg sa hā, rabets'ēē hōm hyb n'aa hajōk do sa hā kā. Tah'ŷŷb na-āāj né hē m' pawóp had'os do tetyh hōm né hē m' tii d' ēnh.

⁴² Tii bā kā m', sahōnh hē m' rabawēē bong. Wog enā hōm mā sahōnh hē.

⁴³ Ti m' mad'aak do ta ma matēg rata hōm kawaju gó. 12 m' kawaju gedē hōm mäh.

⁴⁴ Hawēē bong doo, 5 miw mā ajyy.*

Tamii pong jó Jesus bawät do panyyg n'aa hahŷŷh

⁴⁵ Ti m' nayyw hē ta ma matēg Jesus mejūū ragatsēg t'oonh marakate gó, ta pooj jé rabahōm hyb n'aa Betsaj-Da häd nāng do panang nemuun. Ti nuuj jé m' takedēē hōm hajōk do sa hā.

⁴⁶ Takedēē hōm do jawén paa bā m' tabasēēk mā waēē jó P'op Hagä Do sii taber'oot hyb n'aa.

⁴⁷ Tabadajuu dāk bā m', karaj'aa hoo gad'oo bā kā m' ta ma matēg rababoo dāk. Ta mab hē m' Jesus bayyw gēēt.

⁴⁸ Ti m' tabahēg'āās, dooh m' tahōm rahēē doo. Bah'ood ty gahēm mäh. Ti m' tapaj'ēē pooj jé Jesus bahōm kån sa wē tamii pong jó. Jesus tabēēj paawä m',

⁴⁹⁻⁵⁰ rabahapäh tamii pong jó hana doo. Tak'ēp mā rabeŷŷm bong. Awaaw bong mäh. Dajēp do saw'ēēng paa red'oo mäh.

Ti m' nayyw hē m' Jesus ber'oot sa sii:

—Bē eŷŷm manäh! ŷŷ ti hŷŷh —nāng mäh.

⁵¹ Ti m' tagatsēg sooh sa sii. Ti m' bah'ood badoo wät. H'yy gabedo bong mäh. Rameujj bong mäh.

⁵² Doo rah'yy gah'ood nā bā Jesus hā, pāw tapehuuj né paawä. Doo rah'yy genä bā.

⁵³ Rabatsēg hōm bā m', Genesaréh hāj n'aa bā m' marakate badēē jad kån. Tii bā m' rabahūū jad kån.

⁵⁴ Ragatsēg bē sii hē m' pong hēnh, ti babuj n'aa rabahapēē kån Jesus.

⁵⁵ Tak'ēp mā raty gapedäg bong ramena hyb n'aa nahēē enäh do Jesus wē. Jé pad'yyt hē hēēj Genesaréh w'oo hā hanāng doo bā naa ramena nahēē enäh doo.

⁵⁶ Jé pad'yyt hē Jesus nu kejäk bā m', panang rakahet'aa bā m' ramena bēēh nahēē enäh doo. Ti m' rabetsēē nahēē enäh do ramoo kejäk hyb n'aa ta saroor noo byyh hā. Ti m' sahōnh hē nahēē enäh do moo kejäk doo, heso padäg kån mäh.

7

Ji h'yyb gó naa né hē nesaa do ky n'aa hahŷŷh

¹ Ti m' Pariséw wób, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetēk do wób na-āāj mā rakajaa Jerusarēnh hēnh naa. Ti m' rakata dāk Jesus wē.

² Ti m' rabahapäh, Jesus ma matēg wób rawēh mā ta si n'aa hē. Doo m' ramoo ketsyyd wäd rabahed'oo doo da. Sa hā m' nesaa do ta ti P'op Hagä Do hā.

³ (Pariséw, sahōnh hē Judah buuj wób na-āāj hē, dooh rawēē bā, dooh rawa bā, sa wahē makū mahetēk doo da ramoo kanetsyyd pooj jé.

* **6:44** Doo m' taketsén bā ŷŷj, karepé.

⁴ Rabana bā jé sa waa hets'ëë do paah, dooh rawa bā, dooh rawëë bā, ramoo kanetsyyd bā, rabahed'oo doo da. Hajōō tamo n'aa tii da rabahed'oo doo. Sarej ragejōs, sa waa hood ragets'yyt sa wahë makū mahetëk doo da.)*

⁵ Ti m' Pariséw, Mosees ky n'aa jaw'y'yyk do ma mehetëk do na-ããj mā rabeaanh Jesus hā:

—Héd n'aa a ma matëg ranad'oo ãã wahëh metëëk doo da? Héd n'aa dooh ramoo ketsyyd bā ér wahë makū rabahed'oo doo da? —näk mã sa kyyh.

⁶ Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—J'ooj madäk doo me ky ken'yym do bëëh! Baad né paa ti P'op Hagä Do ky n'aa rod Isajas häd näng do kyyh, bë ky n'aa. Hahÿÿ d' paa m' takerii däk P'op Hagä Do kyyh bë ky n'aa: “J'ooj madäk doo me ÿ raweh'ëëh. Sa kyyt tii. Dawëë sa h'y'yb bawät mahãnh ÿÿ.

⁷ Dooh këh ÿ tado bā ti rama metëëk doo. Raky n'aa jawyyg ub tii. Ti hyb n'aa daap hë ti ta ti ÿ rahyb n'aa jew'y'yyk doo”† —näng mã Jesus, Isajas her'oot do paa P'op Hagä Do kyyh.

⁸ Ti m' taky hadoo ënh:

—Bë eréd hōm P'op Hagä Do mejüü doo. Bë wareem däg bë wahë makū metëëk do hā —näng mãh.

⁹ Ti m' Jesus ej'ees sa hā:

—Baad né ta ti bë hā P'op Hagä Do mejüü do bë eréd hōm doo, bë wahë makū mejüü doo da bë bad'oo hyb n'aa kã.

¹⁰ Hahÿÿ da Mosees metëëk do paa P'op Hagä Do mejüü doo: “Bë wehëë bë yb, bë wehëë bë ÿÿn.”‡ “Ji daj'ëep ta yb, ta ÿÿn ky n'aa wasee doo.”§

¹¹ Tii d' né paawä ta kyyh, ta see hado däk bë metëëk doo —näng mã Jesus. —Hahÿÿ da bë kyyh: “Jé ta yb, ta ÿÿn hā taky hado bā, Hā ÿ naa magadoo do pan'aa paawä, P'op Hagä Do matym n'aa däg tii. Dooh bë hā ÿ an'oo wäd bā, taky hado bā,

¹²⁻¹³ tii bā, ta tii d' ky hadoo doo, dooh ji mejō wäd bā ta ÿÿn, ta yb tamasa”, näk bë kyyh. Hajōng nā tii d' bë bad'oo doo —näng Jesus. —Bë wahë makū ma metëëk do bë ky süüt do hyb n'aa bë eréd hōm P'op Hagä Do mejüü doo —näng mã Jesus Pariséw, Mosees ky n'aa jaw'y'yyk do ma mehetëk do sa hā.

¹⁴ Ti m' p'aa hënh hajök do ta tii bā hab'ëëh do Jesus naëënh ta wë. Ti m' taky hadoo sa hā:

—Bë sahōnh hë, bë maa newë da, bë h'yy genä da ÿ her'oot do hā:

¹⁵⁻¹⁶ Ji noo me hajëng pé hyb n'aa nado ji nas'aa däk P'op Hagä Do hā. T'öp ji h'y'yb gó naa hanyyh do ti hanoo ji nas'aa däk do P'op Hagä Do hā —näng mãh.

¹⁷ Ti m' Jesus kedëë hōm hajök do sa hā. Ti m' tób gó tabajëë suun jawén paa bā ta ma matëg rabeaanh ta hā ta ti taher'oot do ky n'aa.

¹⁸ Ti m' Jesus baher'oot sa hā:

—B'ës h'yy ganah'ood éh? —näng mãh. —Ji hā hajëng pé hyb n'aa nado ji nas'aa däk P'op Hagä Do hā.

¹⁹ Ta ti dooh tajëë bā ji h'y'yb tym gó. Ji wog gó ti tabajëng, ta jawén anyyh p'aa hënh. Ti hyb n'aa dooh ji nas'aa bā P'op Hagä Do hā ji noo gó hejëng do hyb n'aa —näng mãh.

(Ta ti m' Jesus her'oot do ky n'aa m', taw'ãäts mã sahōnh hë baad ub ji waa. Dooh m' ti haj'aa tado bā ji nas'aa bā.)

* **7:4** Mosees ma metëëk do paa bahãnh rakarën rabawëëd däk. Sa hā, tii da ji adoo bā, baad ub ji P'op Hagä Do gadoo. † **7:7** Isajas 29.13 ‡ **7:10** Esodo 20.12, Dew-Teronom 5.16 § **7:10** Esodo 21.17, Rewitikos 20.9

20 Ti m' taky hadoo ênh:

—Ta ti ji h'yyb gó naa hennyh do hyb n'aa ji nas'aa däk P'op Hagä Do hä.

21 Tii d' y wén her'oot, t'öp naa, ji h'yyb tym gó naa tabana do hyb n'aa nesaa do ji hyb n'aa newëe doo. Ji h'yyb gó naa tabana ji karên do ji bagä do ji yÿm nadoo do sii, ji patug nadoo do sii. Ji h'yyb gó naa tabana ti ji ets'ëek doo. Ji h'yyb gó naa né hë tabana ji da hadoo do ji daj'ëep doo.

22 Ji h'yyb gó naa né hë tabana ti ji hyb n'aa h'üüm do ji ma, sahõnh hë ji moo nesaa doo, ji noo kanesa doo, nu meby n'aa näng doo, ji hyb n'aa jewës doo, ji da hadoo do ji ky n'aa rejää doo, ji kasab'ee doo, daap hadoo do ji moo wät doo kä.

23 Sahõnh hë ta ti hedoo doo, ji h'yyb gó naa had'yyt tabana. Ta ti hyb n'aa ti ji wén nas'aa däk P'op Hagä Do hä —näng mä Jesus kyyh ta ma matëg sa hä.

Yÿnh ta s'ee hënh naa ta toog ky n'aa her'oot do panyyg n'aa hahÿÿh

24 Ti m' ta tii b' naa Jesus bahõm panang Tiir häd näng do nemuun. Ajëe suun mä tób gó. Dooch m' takarên raky n'aa napëe bä tii b' tabagä doo. Ti hadoo né hë, dooh m' tahaja bä tajejën bä.

25-26 Ti m' yÿnh, Gereg buuj, Siro-Penisija bä m' henäng doo, ky n'aa napäh Jesus. Judah buuj nadoo do m' tii. Yÿnh toog hä mera do badäk. Ti m' tabana Jesus wë. Ti m' ta taron nu paa me tabahyy häng Jesus wë. Ti m' tak'ëp mä tabetsëe Jesus bahabëe hõm hyb n'aa karap'ar h'yyb nesaa do ta toog hä hadäk doo.

27 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Na rawa dó sa waa rakarên do sa taah hä —näng mäh. —Taw'ääts hë nado sa waa ji ado hõm bä ji banoo hyb n'aa sa masääh awaar taah hä —näng mä Jesus kyyh yÿnh hä. **

28 Ti m' yÿnh ky gadoo Jesus. Jesus kyy gó né hë m' taky hõm:

—Ehub né hë õm, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo —näng mäh. —Ti hado né paawä, awaar sii hë rawa sa taah waa hyyj sa noo m' kejäk doo —näng mä yÿnh kyyh.

29 Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Abaaj hõm. H'yy ka'eeh doo me y maky gadoo do hyb n'aa, dooh wäd karap'ar h'yyb nesaa do a toog hä —näng mä Jesus ta hä.

30 Yÿnh babaaj hõm bä kä m', takajaa ta toog wë, ahub däk ta toog. H'yy kamehääg sooh mäh. Karap'ar h'yyb nesaa do ahõm ta hä hadäk do paah.

Aj'yy Jesus nabuuj genä däk do panyyg hahÿÿh

31 Ti m' Jesus raberéd hõm Tiir häj n'aa. Sidõn häd näng do hëej, Dekaporis häd näng do häj n'aa na-ääj hë ratabës. Ti m' karaj'aa Garirej häd näng doo hënh rabaw'ëenh.

32 Jesus rakajaa bä m', ramanaa mä ta wë aj'yy nabuuj gatamah doo, hebä doo. Ti m' rabetsëe Jesus moo däng ta hä tabahub däk hyb n'aa.

33 Ti m' Jesus mahüüm mä dawë hä, hajõk do sa mahãnh. T'ïï hënh kä m' ta nabuuj gó m' tamoo jëë pëe. Ti m' ta mo poo hä Jesus betsós wät, tii bä kä m' aj'yy nag'aad hä m' tamoo däng.

34 Hÿ pong jé m' taty deë wät, tak'ëp mä tah'yy kawabaag wät, ti m' taky hadoo:

** 7:27 Tii da Jesus wén her'oot, tamety hyb n'aa yÿnh baad ta hä tah'yy kae bä. Panyyg gó taky n'aa her'oot, tahy n'aa newëe hyb n'aa baad tado bä tamasaa bä Judah buuj nadoo do sa hä. Jesus ky n'aa eh'üüm Judah buuj sa taah. Awaar taah gó taky n'aa ed'oo Judah buuj nadoo doo.

—Epata! —näng mäh. (“Genä däg”, tahanäng pé m' tii.)

³⁵ Tii bä m' nawayw hē m' aj'yy nabuuj genä padëek, ta nag'aad na-ãaj mä nahejooj wäd mäh. Baad ub mä taber'ood däg kån.

³⁶ Ti m' Jesus mejüü ranaher'oot hyb n'aa ta wób sa hä. Nabuj keh'üüm mä tii. Tak'öp mä Jesus mejö paawä ranaher'oot hyb n'aa, tak'öp mä tii bä rabaher'oot Jesus mo haj'aa.

³⁷ Sahõnh hē m' rameuunh Jesus mo haj'aa hä. Ti m' raky hadoo:

—Baad sahõnh hē tamo haj'aa —näk mäh. —Nabuuj gatemah do sii hē nabuuj genä padëek, ner'oot do sii hē er'ood padëek tan'oo bä —näk mä sa kyyh Jesus mo haj'aa ky n'aa hä.

8

Jesus pahuunh do 4 miw sa waa panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' ta see pé noo gó hajök do rakata padëek p'aa hēnh ēnh. Dooh m' sa waa péh. Ti hyb n'aa m' Jesus naēnh ta ma matëg, sa sii taber'oot hyb n'aa. Ti m' taky hadoo:

² —ÿ t'yyd mehün hahÿ er wē kata pad'ëek doo. Tamawoob däg ta äh si ÿ rababok. Dooh sa waa péh —näng mäh.

³ —Dawëë naa ta wób rabana. ÿ mejö bä rababaaj hõm sa gó, naheba padäg da, degõn jëng da sah mahÿÿj ta hõõ bä —näng mä Jesus ta ma matëg sa hä.

⁴ Ti m' ta ma matëg raky hadoo:

—Nyy bä ji baw'yyt babä sa waa? Dawëë bä. Dooh ta nawaa babä —näk mäh.

⁵ Ti m' Jesus beaanh:

—Nyy hē päw bë wē? —näng mäh.

—Ti anäng setsi —näk mä sa kyyh.

⁶ Ti m' Jesus mejüü hajök do rabehyy b'ëeh tüü. Ti m' tabasog däk päw, ti m' taky n'aa etsëë sa waa hyb n'aa. Tii bä m' taganebäh boo kån, tets'ëë hõm mä ta ma matëg sa hä, rabets'ëë hõm hyb n'aa hajök do sa hä kã.

⁷ Tah'ÿÿb na-ãaj mä ti anäng mä sa wē. Ned'ëed its mä ti tah'ÿÿb. Tii da né hē m' taky n'aa d'oo ēnh tii. Ti m' tamejüü ta ma matëg rabets'ëë hõm hajök do sa hä.

⁸ Tii bä kã m', sahõnh hē m' rabawëë bong. Wog enä hõm mä sahõnh hē. Ti m' rabawëh do jawén paa bä m' mad'aak do ta ma matëg rabata däk arook gó. Setsi m' arook gedë hõm doo.

⁹ 4 miw mä ajyy tahyb n'aa pé ti hawëë bong doo.

Hajök do hä Jesus kedëë hõm jawén paa bä m',

¹⁰ tagatsëg sooh mä marakate gó ta ma matëg sa sii hē m'. Ti m' rabahõm Daramut häd näng do häj n'aa hēnh.

¹¹ Rakajaa bä m', Parisëw rabana ta wë. Hajõng mä reaanh ta hä. Jesus rametyy hyb n'aa ramejüü mä tapahuuj bä sa matym haj'aa wë hä.*

¹² Ti m' tak'öp mä tah'ÿÿ kawabaag wät, j'ooj madäk doo me ramejüü do hyb n'aa m'. Ti m' taky hadoo:

—Daap hē da hē habong do rabetsëë hä ÿÿ ÿ pahuunh hyb n'aa sa matym haj'aa —näng mäh. —Dooh ÿ metëeh pé ta heen n'aa hahÿ sa hä. Né hup ÿ né hē ta ti ÿ her'oot doo —näng mä ta kyyh.

* **8:11** Jesus wë Parisëw rakamaj'ÿ. Dooh raky dahé bä P'op Hagä Do mejüü do Jesus tado bä. Sa hä péh, dooh Jesus haja bä wë hä tapahuuj bä, rawén mejüü sa matym haj'aa Jesus pahuuj bä wë hä. J'ooj madäk doo me ramejüü do hyb n'aa Jesus wén manetëeh sa hä rakarën do paawä.

¹³ Tii bā m' Pariséw taberéd b'ëéh, ti m' p'aa hēnh tagatsëg sooh marakate gó, ti m' rabatsëg hōm karaj'aa ta myyj jé.

Pariséw, Eróts daheeh raheer'oot do mahānh ji hyb n'aa matakëë do ky n'aa hahÿÿh

¹⁴ Ta ma matëg ramabaan mā ramahūūm sa waa pāw. Jāām hē sét its mā pāw marakate gó.

¹⁵ Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Baad bē hyb n'aa matakā da. Baad bē kanā da Pariséw, Eróts sa pāw makuj n'aa mahānh —paa tamaher'oot mäh.

¹⁶ Ti m' ta ma matëg rakaner'ood bong Jesus her'oot do ky n'aa. Hahÿÿ d' mā sa kyyh:

—Dooh èr wē pāw. Tii d' tawén edoo† —nāk mā sa kyyh.

¹⁷ Ti m' Jesus hapäh ti raky n'aa hajëm doo. Ti m' tabeaanh sa hā:

—H'ëed hyb n'aa pāw bē mabaan hōm bē banäng? —näng mäh. —Dooh tagah'ood nā bā bē hā? Dooh bē h'yy kadawuung nā bā? —näng mā ta kyyh sa hā.

¹⁸ —Bē matym enā né paawā, dooh bē hapëë bā. Bē nabuuj genā né paawā, dooh bē maa napëë bā. Bē mabaan

¹⁹ 5 pāw ÿ etyn bong do 5 miw sa hā? Nyy hē kawaju bē gedē hōm mad'aak doo?

—12 kawaju mad'aak —nāk mā sa kyyh.

²⁰ Ti m' Jesus eanh ënh:

—Setsi pāw ÿ etyn bong do 4 miw sa waa, nyy hē arook bē gedē hōm mad'aak doo?

—Setsi arook mad'aak —nāk mäh.

²¹ Ti m' Jesus bedoo sa hā:

—Dooh bē h'yy genā nā bā? —näng mā ta kyyh ta ma matëg sa hā.

Aj'yy ty gadajuu dāk do Jesus ty nā dāk do panyyg n'aa hahÿÿh

²² Ti m' Jesus rakaja kån Betsaj-Da häd näng doo bā panang bā. Ti m' ramanaa mā ta wē aj'yy ty gadajuu dāk doo. Retsëë mā Jesus moo däng ta hā tabahub dāk hyb n'aa.

²³ Ti m' Jesus maso dāk ta moo hā, tamahūūm mā dawē hā panang bahānh. Ti m' Jesus ty hetsós wät, ti m' tamoo däng ta hā. Ti m' tabeaanh ta hā:

—Äkä, mahapëë dāk? —näng mäh.

²⁴ Ti m' tabeg'ääs, ti m' taky hadoo:

—Dooh baad ÿ hapëë nā bā. ÿ hapäh habong doo. B'aa hadoo hā ÿÿ.

²⁵ Ti m' p'aa hēnh Jesus moo däng ta matym hā ënh. Ti m' ta matym baad däg ká. Baad mā tabahapäh tii ká. Dooh m' taty gadajuu wäd bā ká.

²⁶ Ti m' Jesus mejüü tababaja hōm ta tyw n'aa see me ta tób hēnh. Dooh m' takarën myyj hēnh tajëë wäd.

Jesus ky n'aa Peed her'oot do panyyg n'aa hahÿÿh

²⁷ Ti m' Jesus rabahōm panang wób Sesareja Pirip panang häd näng nedaa badäk doo hēnh. Ti m' ramahōm me tabeaanh ta ma matëg sa hā:

—Jaa m' ÿÿh, sa nooh?

²⁸ Ti m' raky hadoo:

† 8:16 Dooh rah'yy kadawuung bā panyyg gó Jesus her'oot do hā. Jesus hā Pariséw Eróts daheeh ranu mer'oot. Dooh m' raky dahé bā Jesus P'op Hagā Do t'aah tado bā. Nyyw hē jé pad'yyt hē takah'ūūm ranu mer'oot do ky n'aa. Pāw makuj nyyw hē takamekuunh tiriig mahang hadoo do tii.

—Ta wób noo m', òm mä Jowāw nu gahem'uun do paah. Ta wób noo m', òm mä Eriij makūūh. Ta wób noo m', òm mä P'op Hagā Do ky n'aa rod p'ooj ub dejēp do paa seeh —nāk mā sa kyyh ta hā.

²⁹ —Bē hā ēnh? Jaa ŷ bē hā ēnh? —nāng mā Jesus sa hā.

Ti m' Peed ky hadoo:

—Ōm ti Kristo,† P'op Hagā Do H'yyb Dāng Doo —nāng mā Peed kyyh ta hā.

³⁰ Ti m' Jesus mejūū ranaher'oot hyb n'aa ta wób sa hā ta ky n'aa.

Jesus her'oot do tadajēp do ky n'aa hahŷŷh

³¹ Ti m' Jesus du doo tama metēek do ta hataa. Tama metēek bā m' taky hadoo:

—ŷŷh, Aj'yy Hadoo Do Hŷ Pong Jé Hana Doo, hajōng da ŷ ahoop. Ēr wahē n'aa, P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa na-āāj da, Moeses ky n'aa jaw'yyk do ma mehetēk do na-āāj hē, ŷ da rahyb n'aa wareem. ŷ da dajēp ran'oo bā. Tamawoob hē ta ā jawén paa bā, ŷ ganā wāt da p'aa hēnh —nāng mā ta kyyh.

³² Baad mā ta ky n'aa tabaher'oot. Ti m' Peed naēēnh dawē hā. Ti m' taky ge'ŷŷm, Jesus tii d' tanaher'oot hyb n'aa.

³³ Ti m' Jesus ty kaw'ōōd dāk ta ma matēg wób sa wē. Ti m' Peed taky geām wāt.

—J'eepl! Ahōm mahānh ŷŷ, Nesaa Do Yb —nāng māh.§ —Dooh mah'yyb dēē bā P'op Hagā Do karēn do hā. Ajyy rakarēn do hā ti mah'yyb dāk —nāng mā Jesus kyyh.

³⁴ Ti m' hajōk do ta wē kata dāk doo, ta ma matēg na-āāj hē Jesus naēēj wāt ta wē. Ti m' taky hadoo sa hā:

—Jé karēn pé hēp ŷ hata tabahadoo hyb n'aa, taw'āāts hē teréd hōm ta hā hē tah'yy ka'eeh doo, taw'āāts hē teréd hōm ta hā hē tahyb n'aa newēē doo. Taw'āāts hē da tagado had'yyt hē tahoop do hēp ŷ n'aa. Taw'āāts hē tagadoo hēp ŷ n'aa radajēeb bā na-āāj hē. Taw'āāts hē ŷ taky daheeh, taw'āāts hē ŷ bawāt doo da da ti bawāt.

³⁵ Tii d' ŷ wén edoo, badāk hahŷŷ hā ji hawāt do tak'ēp kamahān doo, jé tahoop do hēp ŷ n'aa jeŷŷm doo, dooh da P'op Hagā Do wē tanu dēē bā. Jé hēp ŷ n'aa, panyyg hanām do hyb n'aa na-āāj hē, tahoop do gadoo péh, hēp ŷ n'aa tadajēb bā, panyyg hanām do hyb n'aa tadajēb bā, ta h'yyb tym P'op Hagā Do wē da tanu dāng —nāng mā ta kyyh.

³⁶ Ti m' taky hadoo ēnh:

—Héd n'aa ji karēn sahōnh hē badāk hahŷ ji ta danāh, ji h'yyb tym banesaa hēnh tahōm bā? —nāng māh.

³⁷ —Dooh ta sām ji ad'oo pé ta s'ee hēnh ji h'yyb tym nahōm hyb n'aa —nāng mā Jesus kyyh.

³⁸ —Hēp ŷ n'aa, ŷ ma metēek do hyb n'aa na-āāj hē nu mebyng pé P'op Hagā Do hā hyb n'aa eréd hōm do sa matym gó, nesaa do moo heb'oooh do sa matym gó, ŷŷh, Aj'yy Hadoo Do Hŷ Pong Jé Hana Doo, ŷ d' nu mebyng ēnh ta hyb n'aa, Ee hejój gó, ta bag tak'ēp gabarēeh doo gó ŷ bahyng noo gó āas tak'ēp baad hedoo do sa daheeh —nāng mā ta kyyh.

† 8:29 Ji h'yyb tym dēēb, p'ooj ub Judah buuj hā P'op Hagā Do ky n'aa enooh doo, ramaneēēnh **Mesijas** . Gereg kyy me ramaneēēnh **Kristo**. “**P'op Hagā Do h'yyb dāng doo**”, tahanāng pé m' ti. § 8:33 Tah'yyb hapāh, Satanas kyy gó m' Peed ber'ood wāt tawén ky geām wāt.

9

¹ Ti m' taky hadoo ênh:

—Ta wób babā êr mahang habong do rahapäh nä da ÿ du doo noo gó sahõnh hē ÿ bag'ääs P'op Hagä Do hejój me. Radejêp do pooj jé rahapäh nä da tii. Né hup ÿ né hē ta ti ÿ her'oot doo.

Jesus kawareem do panyyg n'aa hahÿÿh

² Ti m' ji moo oow see pé sa ā jawén paa bä m', Jesus mahũũm ta sii Peed, Tsijaag, Jowāw daheeh. Ti m' rabas'ëëg kån waëë p'op nu dāk do hä. Sa mab hē m' t'ĩ hēnh rabaym dó. Ti m' Jesus kawareem dāk sa matym gó. Ta see hado dāk mäh.

³ Tak'êp mä ta saroor gabar'ëëng dāk, tak'êp mä tabahawag dāk. Dooh m' badāk hahÿÿ bä hajaa pé saroor ti hadoo pé tak'êp hawak péh.

⁴ Ti m' p'ooj ub habong do paa Eriij, Mosees häd enäh do rakas'ee b'ëeh sa matym gó. Jesus sii m' raber'oot.

⁵ Ti m' Peed ky hadoo Jesus hä:

—Ma matêg! —näng mäh. —Taw'ääts hē babā êr hä! —näng mäh. —Taw'ääts hē tamawoob hē ta tób n'aa äã temaa toonh. Sét hē a tób, sét hē Mosees tób, sét hē Eriij tób —näng mäh.

⁶ (Dooh m' tadoo wät pé tak'êp rabeÿÿm bong do hyb n'aa m', tii d' tawén edoo.)

⁷ Ti m' nayyw mä wë puh ganyyh, sahõnh hē sa hä m' tabadäng. Wë puh gó m' P'op Hagä Do ber'oot. Hahÿÿ d' mä ta kyyh:

—Hahÿ tah ÿÿ, tak'êp ÿ kamahän doo. Bë maa newë, bë ky dahé ta kyyh —näng mäh.

⁸ Ti m', nayyw hē m', raty kaw'õöd bong bä m', rabaheg'ääs bä m', jããm hē Jesus rahapäh. Dooh boo m' Jesus pa hab'ëeh do paah.

⁹ Ti m' rabahyk bä m' Jesus mejũũ ranaher'oot hyb n'aa rahapäh doo, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do ganä wät bä kã dejêp do mahang.

¹⁰ Ti m' sa h'yyb gó m' rabenäm. Sa mab hē m' rakaner'ood bong. Hahÿÿ da m' sa kyyh:

—H'ëéd ky n'aa tii, dajêp do ganä wät do taheer'oot doo? —näk mä sa kyyh.

¹¹ Ti m' rabeaanh ta hä:

—Hëd n'aa Kristo kajaa do pooj jé Eriij m' matëeh, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetêk do raheer'oot? —näk mä sa kyyh.

¹²⁻¹³ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Se hub né hē. Eriij matëeh né da sahõnh hē tabenäm hyb n'aa —näng mäh. —Ti hadoo né hē, bë ÿ maher'oot hahÿÿh: Eriij ewäd hyng né hē. Tii bä rah'yy kajäk doo da né hē rabad'oo paa ta hä. Tii d' né hē takerii dāk ta ky n'aa P'op Hagä Do kyy kerih do hä* —näng mäh.

Ti m' taky hadoo ênh:

—ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do ky n'aa ênh? Nyy da këh ÿ n'aa kerih do P'op Hagä Do kyyh? ÿ na-ääj da hajõng ÿ ahoop da. ÿ rahyb n'aa wareem da na-ääj hē —näng mä Jesus kyyh.

Pahëew Jesus haso dāk do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁴ Ti m' Jesus rakajaa bä kã m' ta ma matêg wób rabab'ëeh bä, hajõk mä ranu sabug dāk sa pa rahapäh. Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetêk do ky ked'aak mä sa daheeh.

* **9:12-13** Eriij tahanäng doo, Jowāw nu gahem'uun do né hē tii.

15 Tii bā m', nanāng nū sabuk do rabahapāh bā m' Jesus, raty ge-ee bong. Ti m' rawaj'aa nā ta wē rabadēng hyb n'aa m' Jesus.

16 Ti m' Jesus ky hadoo ta ma matēg wób sa hā:

—H'ēēd p'āā ti bē ky ked'aak sa wē? —nāng mäh.

17 Tii bā m' hajōk do see ky ganyyh. Ti m' taky hadoo:

—Ma matēg! —nāng mäh. —Ÿ manaa a wē paawā tah ŸŸ. Karap'aar h'yyb nesaa do ta hā adāk —nāng mäh. —Dooch ter'ood wād tan'oo bā.

18 Ta hā tabadāng bā, tūū tadewēēs. Ti tah Ÿ gadów dāk, tēg kamatsēē dāk, tsanamāts dāk tan'oo bā —nāng mäh. —Ÿ eaj wāt a ma matēg sa hā rabahabēē hōm hyb n'aa. Dooch rahaja bā —nāng mā ta kyyh Jesus hā.

19 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Baad P'op Hagā Do hā h'yy kana'eeh do bēēh, da hē badāk hahŸŸ bā habok doo! —nāng mäh. —Hajōō nuu me Ÿ bawāt nā g'eeh bē mahang bē ky dahē dāk hyb n'aa kā? Ÿ hād h'yyb napan dāg bē hā, hā Ÿ bē h'yy kanasadā nā do hyb n'aa —nāng mäh. —Bē mana b'ēēp pahēēw —nāng mäh.

20 Ti m' pahēēw ramanaa ta wē. Ti m' karap'aar h'yyb nesaa do bahapāh bā m' Jesus, pahēēw tabahehats wāt. Ti m' tadawāts jat tūū. Tūū m' takawereem, kawereem, kawereem jat mäh. Tsanamāts jat mäh.

21 Ti m' Jesus beaanh ta yb hā:

—H'ēēd pénh tabadāk ta hā? —nāng mäh.

—P'ooj ub takarapee noo gó tadāg né hē ta hā —nāng mā ta yb kyyh.

22 Hajōō nuu me karap'aar h'yyb nesaa do dahew'ēēs tūū tēēg hōō me, tame na-āāj hē. Takarēn tadaj'ēēp. Mahaja bā, mado hōm. Mat'y'yd mehūn āāh —nāng mäh.

23 —Ÿ haja bā? —nāng mā Jesus kyyh. —Dooch hejooñ pé P'op Hagā Do hā h'yy ka'eeh pé hā —nāng mäh.

24 Ti m' nanyyw hē pahēēw yb ky hadoo:

—Ÿ h'yy ka'eeh né hē —nāng mäh. —Man'oo tak'ēp Ÿ h'yy ka'eeh hyb n'aa, Ÿ ky nasēm hyb n'aa! —nāng mäh.

25 Ti m' hajōk waj'aa padēēk sa wē rabaheg'āās hyb n'aa Jesus hapāh bā m', nanyyw hē m', hajōk do kaj'aa do rabaheg'āās do pooj jé, karap'aar h'yyb nesaa do tageām wāt tabanyyh hyb n'aa. Ti m' taky hadoo ta hā:

—Karap'aar h'yyb nesaa doo, ky tamah doo, nabuuŸ gatamah doo, anā pahēēw hā hadāk doo! Dooch da ta hā madēē wād bā! —nāng mā Jesus kyyh.

26 Ti m' tak'ēp mā karap'aar h'yyb nesaa do geēēj wāt. Ti m' tak'ēp tabahehats wāt, ti m' tabanā kån pahēēw hā hadāk do paah. Ta wób sa hā m' pahēēw dajēp. Bag hēnh mā tabajad hōm, ti hyb n'aa m' dajēp rawén ed'oo.

27 Ti m' Jesus moo taky sēēk. P'op mā tabag'ēēd dāg kån.

28 Ti m' Jesus tób gó tabajēē suun jawén paa bā, sa m'aa hēnh mā ta ma matēg rabeaanh ta hā:

—H'ēēd hyb n'aa āā wén nahajaa āā habēē hōm bā karap'aar h'yyb nesaa doo? —nāk mäh.

29 Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Jāām hē P'op Hagā Do ji ky n'aa etsēē doo me, Ÿji noo kanawa doo me na-āāj hēŸ ta ti hadoo pé karap'aar h'yyb nesaa do tabanyyh —nāng mā Jesus.

30 Ti m' ratsyym kasok ta tii b' naa. Garirej hāj n'aa me m' ratabēs. Dooch m' Jesus karēn bā ta wób raky n'aa napēē bā rabaym doo,

31 ta ma matēg tama metēēk do hyb n'aa m'. Ti m' taky hadoo sa hā:

—Ŷ̄ȳh, Aj'ȳy Hadoo Do H̄y Pong Jé Hana Doo, ŷ da ran'oo dāk da ta wób sa moo gó. Ŷ̄ rada j'ēēp da. Tamawoob hē ta ā jawén paa bā ŷ ganā wāt da p'aa hēnh —nāng mā Jesus ta ky n'aa hā.

³² DooH m' rah'ȳy genā bā ti ta her'oot do sa hā. H'ȳyb e'ŷ̄ȳm mā rawén neanh.

Raky ked'aak doo, jaa sa bahānh hadoo do panyyg n'aa hah̄ȳh

³³ Ti m' rakajaa Kapar-Naūm hād nāng panang bā. Tób bā tabajēē suun bā m' teanh mā ta ma matēg sa hā. Ti m' taky hadoo:

—H'ēēd p'āā ti bē ky ked'aak ta tyw n'aa me, ēr mana me? —nāng māh.

³⁴ DooH m' raky gado bā. Raky n'aa meb'ȳyh māh. Tyyw me rababoo dāk bā raky kedag bong ny hadoo do sa mahang hyb n'aa jawyk ta wób sa bahānh. Ti hyb n'aa m' rawén ky n'aa meb'ȳyh.

³⁵ Ti m' Jesus bahyy sooh, ti m' ta ma matēg tanaēēnh ta wē. Ti m' taky hadoo sa hā:

—Jé karēn pé ta wób sa bahānh hadoo doo, taw'āāts hē da sa yd jé tanu gadāk. Taw'āāts hē sahōnh hē sa karom hadoo tabahadoo —nāng mā Jesus kyyh sa hā.

³⁶ Ti m' karapee t'aah ta moo takyg gēēt sa mahang, ti m' tabado dāk, ti m' taky hadoo:

³⁷ —Hēp ŷ n'aa hah̄ȳ karapee t'aah hadoo pé gadoo péh, ŷ né ti tagadoo —nāng māh. —Ŷ̄ gadoo péh, ŷ had'yyt nado tagadoo, hā ŷ mejūū do ti na-āāj né hē tagadoo —nāng mā Jesus sa hā.

³⁸ Ti m' Jowāw ky hadoo:

—Ma matēg! —nāng māh. —Āā hapāh aj'ȳy a hād tabesok bā tahebē karap'aar h'ȳyb nesaa doo. Ēr h'ȳyb hata nado tii, ti hyb n'aa āā ge'ŷ̄ȳm tii d' tanad'oo hyb n'aa —nāng mā Jowāw kyyh Jesus hā.

³⁹ Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Bē geām manāh! —nāng māh. —DooH hāt ŷ̄ȳ gó pahuunh pé ta jawén ŷ tanu mer'oot tii bā —nāng māh.

⁴⁰ —Ti hyb n'aa, ēr wē h'ȳy kawanereem doo, ēr h'ȳyb hata tii —nāng māh.

⁴¹ Ti m' taky hadoo ēnh:

—Jé naēng han'oos pé hāt ŷ̄ȳ gó bē hā, hata ŷ̄ȳ bē bahadoo do hyb n'aa, ta ti gadoo né da ta sām baad hadoo do P'op Hagā Do hanaa. Né hup ŷ̄ né hē ti ŷ̄ her'oot doo —nāng mā Jesus sa hā.

⁴² Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

—Baad nado né paawā pā ta jawyyg n'aa ji hā ranu hūū dāg bā ji radawāts tu tame t'ōp ji pahās hyb n'aa, ti bahānh tak'ēp baad nado ji hā da, ky n'aa netsēēh do seeh, hah̄ȳ karapee hedoo doo, hā ŷ̄ h'ȳy ka'eeh do ji h'ȳyb tatug bā nesaa do tamoo wāt hyb n'aa —nāng māh.

⁴³ Ti m' taky hadoo ēnh:

—A moo hyb n'aa nesaa do mamoo wād bā, taw'āāts hē paawā magakyd hōm a mooh. Taw'āāts hē mabasēēk h̄ȳ pong jé P'op Hagā Do wē sēt a mooh, mahōm mahānh ta s'ee hēnh, tabanesaa hēnh, pawóp hē tado bā a mooh. T'ī hēnh mahōm bā, tēēg hōō nadēēk do mahoop da had'yyt hē. [⁴⁴ T'ī hēnh madoh-ro ji hawēh doo, dooh radejēb bā. T'ī hēnh tēēg hōō dooh tadāg bā —nāng māh.]

⁴⁵ —A tsyyim hyb n'aa nesaa do mamoo wād bā, taw'āāts hē paawā magakyd hōm. Taw'āāts hē matsyyim gahet mabasēēk h̄ȳ pong jé P'op Hagā Do wē, ta s'ee hēnh, tabanesaa hēnh, ōm P'op Hagā Do aw'oong hōm mahānh, pawóp hē

tado bä a tsyym. [⁴⁶ T'ĩ hēnh madoh-ro ji hawēh doo, dooh radejēb bä. T'ĩ hēnh tēeg hōō dooh tadäg bä —näng mäh.]

⁴⁷ —A matym hyb n'aa nesaa do mamoo wäd bä, taw'ääts hē paawä a matym mado nyyh. Taw'ääts hē mabasēek hỹ pong jé, P'op Hagä Do ji tabag'ääs doo hēnh, sét a matym, jé ta s'ee hēnh, tabanesaa hēnh, òm P'op Hagä Do aw'oong hōm mahānh pawóp hē tado bä a matym.

⁴⁸ “T'ĩ hēnh madoh-ro ji hawēh doo, dooh radejēb bä. T'ĩ hēnh tēeg hōō dooh tadäg bä”† —näng mä Jesus.

⁴⁹ Ti m' taky hadoo ēnh:

Sahōnh hē ma matēk ȳy P'op Hagä Do metyy da ji ahoop do hä, sa h'yyb tym banyyw dāk hyb n'aa ta hä, ta dab P'op Hagä Do hä ji ma ejuu do jukiir me ji enyyw dāk doo da.

⁵⁰ Ti m' taky hadoo ēnh:

—Taw'ääts hē ti jukiir. Ti hadoo né hē, tanadah'ēēd wäd bä, taw'ääts hē nado wäd. Ti hadoo né da bē hä. Taw'ääts hē baad had'yyt hē bē babok bē da hadoo do wē. Baad bē babok do bē da hadoo do wē gawatsiig bä, taw'ääts hē nado wäd —näng mäh. —Taw'ääts hē h'yyb nyyw gó bē baboo had'yyt hē bē da hadoo do wē —näng mä Jesus ta ma matēg sa hä.

10

Dooh ji ȳym ji eréd hōm bä do panyyg n'aa hahỹh

¹ Ti m' Jesus raberéd dāk Kapar-Naūm, atsēg hōm mä tamii Joradān häd näng doo. Tamyyj dāk hä m', ta tyw n'aa me m' ramahyk Judah häj n'aa hēnh. Ti m' p'aa hēnh hajök mä ta wē han'aa. Ti m', tabahed'oo doo d' né hē m' tama metēek mä sa hä.

² Ti m' Pariséw wób rabana ta wē rametyy hyb n'aa m'. Hahỹh da m' rake'aanh:

—Ēr ky n'aa jaw'yyk do anoo g'eeh aj'yy eréd hōm bä ta ȳym? —näk mäh.

³ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Nyy da Mosees ky n'aa jaw'yyk do her'ood bä ēnh? —näng mä Jesus sa hä.

⁴ Ti m' raky hadoo:

—Mosees anoo ji erii dāk ji ȳym ji eréd hōm do heen n'aa, tii b' ji mejō hōm tabahōm hyb n'aa —näk mä Pariséw sa kyyh.

⁵ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bē nabuj keh'ūūm do hyb n'aa tii d' Mosees wén erii wät ta ti ky n'aa jawyk do ky n'aa —näng mäh.

⁶ —P'ooj ub dooh ta tii da tahado bä. Sahōnh hē tadu dahäng noo gó P'op Hagä Do pahuunh aj'yy ȳynh daheeh.

⁷ “Ti hyb n'aa kä, aj'yy kä, ta yb, ta ȳyn mahānh kä, sa m'aa hēnh kä, tagatēē hyb n'aa ta ȳym kä.

⁸ Takatēē jawén paa bä sét rabahado padēek ta ȳym daheeh”,* näng mäh. Ti hyb n'aa pawóp hē ranado bong. Sét hado däg kån.

⁹ Ti hyb n'aa séd hä P'op Hagä Do ata dāk doo, dooh tahaja bä ji etyn bä —näng mä Jesus kyyh Pariséw sa hä.

¹⁰ Tób bä kä m' ta ma matēg rabeaanh ta ti ky n'aa.

¹¹ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

† 9:48 T'ĩ hēnh ji ahob had'yyt hē, tahanäng pé tii. Isajas 66.24 hä takerih do hä tabeh'ūūm. * 10:8 Genesis 2.24

—Jé ta y̆ym heréd hõm doo, tii bã y̆ynh see hã takat'ëë däg bã, nesaa doo, P'op Hagä Do ganadoo do tamoo wät. Ta see y̆ym sii he'y̆yh do hado däk tii. Ta y̆ym paa tah'y̆yb rejää —näng mäh.

¹²—Jé ta patug heréd hõm do ta see tagat'ëë däg bã, nesaa doo, P'op Hagä Do ganadoo do tamoo wät. Ta see patug sii he'y̆yh do hado däk tii —näng mã Jesus kyyh.

Karepé Jesus ky n'aa edëng do panyyg n'aa hahy̆yh

¹³Ti m' ta wób ramena karepé ned'ëëd is do Jesus wë, sa hã Jesus moo däng hyb n'aa, taky n'aa edëng hyb n'aa. Ti m' ta ma matëg rage'y̆ym mäh.

¹⁴Ti m' dooh Jesus genaag bã ta ma matëg rabad'oo doo. Ti m' taky hadoo sa hã:

—Na ramena karepé wë y̆y. Bë geãm manäh! Hahy̆ karepé h'yy ka'eeh do hadoo, ti né hë P'op Hagä Do bag'ääs do karapee hedo padëëk doo —näng mäh.

¹⁵Ti m' taky hadoo ënh:

—Karapee t'aah ky daheeh do hadoo ky nadaheeh péh, dooh P'op Hagä Do bag'ääs do karapee tado bã da. Né hup y̆ né hë ta ti y̆ her'oot doo —näng mã Jesus.

¹⁶Ti m' karepé tabasog däk ta hã, tii bã m' sa nu gad'oo bã m' tamoo däng, taky n'aa edëë boo kãn mäh.

Tak'ëp ma näng do panyyg n'aa hahy̆yh

¹⁷Ti m' ta tii b' naa Jesus tsyym kadoo bã m', ana mã aj'y̆y ta wë. Ta taron nuu me m' tabahyy háng ta wë. Ti m' taky hadoo:

—Baad õm, ma matëg! —näng mäh. —Nyy da y̆ bad'oo edëb had'y̆yt do y̆ gadoo hyb n'aa, P'op Hagä Do pa y̆ bawät hyb n'aa kã? —näng mã aj'y̆y kyyh.

¹⁸Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Hëd n'aa baad ub hã y̆ mabanäng? —näng mäh. —Jääm hë P'op Hagä Doo, baad hadoo doo. Dooh ta see pé baad hadoo péh.

¹⁹Manapäh hahy̆ P'op Hagä Do ky n'aa jaw'y̆yk doo: “Manaboh manä a da hadoo doo. Aã manä a y̆ym nadoo do sii, a patug nadoo do sii. Etsëëg manäh. Daap hë maky n'aa tapa manä ta wób. Mawad'ii manäh. Mawehëë a yb, mawehëë a y̆yn”† —näng mã Jesus kyyh ta hã.

²⁰—Ma matëg! —näng mã aj'y̆y kyyh. —P'ooj ub, y̆ karapee noo gó y̆ panyyg kadeheeh né hë ta tii hã —näng mã ta kyyh Jesus hã.

²¹Ti m' Jesus ty däng ta wë, takamahãn wät mäh. Ti m' taky hadoo ta hã:

—Sët hë ti hawät a hã —näng mäh. —Abaaj hõm, mesëëm hõm sahõnh hë a wë hanëng doo. Man'oo ta sãm paa kas'uut do sa hã. Tii d' madoo bã hý pong jé magadoo da tak'ëp baad hadoo do P'op Hagä Do hanaa. Ti jawén ana wë y̆y, hëp y̆ hata mabahadoo hyb n'aa kã —näng mã Jesus kyyh ta hã.

²²Ti m' aj'y̆y h'yy katón gëët. Ti m' ahõm mã Jesus mahãnh. H'yy katón wät mäh, tak'ëp tawekãp do hyb n'aa.

²³Ti m' Jesus ty däg ta ma matëg sa wë, ti m' taky hadoo:

—Hejooñh né hë wekãp do sa hã P'op Hagä Do bag'ääs do karapee n'aa rabahadoo hyb n'aa —näng mäh.

²⁴Ti m' sa h'y̆yb gó ta ma matëg rameuñh mã Jesus her'oot do hyb n'aa. Ti m' p'aa hënh Jesus ky hadoo sa hã:

—Tah haa —näng mäh. —Hejooñh né hë ji hã P'op Hagä Do bag'ääs do karapee ji bahadoo hyb n'aa —näng mäh.

† 10:19 Esodo 20.12, Dew-Teronom 5.16-20

25 —Hejooj né paawä kameer hä tatabëej bä gats'uus doo gó, ta bahānh tabahejooñh wekāp do sa hä P'op Hagä Do bag'āās do karapee n'aa raba-hadoo hyb n'aa —nāng mäh.

26 Ti m' ti bahānh mä ta ma matëg rameuuj bong mäh. Sa mab hë m' rakaner'oot. Hahÿÿ da m' sa kyyh:

—Jaa ênh ti P'op Hagä Do wë hasëëk ênh? —näk mäh.

27 Ti m' Jesus ty gadäg dāk sa wë, ti m' taky hadoo:

—Ji daaj hë dooh né hë ji haja bä P'op Hagä Do wë ji as'ëëg bä. Ti hadoo né hë, dooh P'op Hagä Do nahajaa péh. Ti hajaa ta wë ji tamasäk —nāng mäh.

28 Ti m' Peed ky hadoo:

—Sahōnh hë āā beréd hōm a hataa āā bahadoo hyb n'aa —nāng mäh.

29 Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Né hup ÿ né hë hahÿ ÿ her'oot doo: Hëp ÿ n'aa, P'op Hagä Do panyyg hanām do hyb n'aa na-āāj hë heréd hōm pé ta tób, heréd hōm do ta wakāān, ta ānh, ta yb, ta ÿÿn, ta taah, ta joom banāng doo,

30 ta bahānh hajōng tagadoo da badäk hahÿÿ bä ta mabaj. Tagadoo da tób, ta wakāān, ta ānh, ta ÿÿn, ta taah, ta joom banāng doo. Ta no n'aa na-āāj da tagadoo. Ta jawén ká, hÿ pong jé ká, tagadoo da edëb had'yyt doo. P'op Hagä Do pa tabawäd had'yyt da.

31 Hajök babä hyb n'aa jowyk do wób, ta jawén ká hyb n'aa sekog padäg its da hÿ pong jé. Babä hyb n'aa sekog is do wób ká ti noo gó ká hyb n'aa jowyk kán da —nāng mä Jesus kyyh sa hä.

P'aa hēnh Jesus her'oot tadajëp do ky n'aa panyyg n'aa hahÿÿh

32 Ti m' Jesus rabahōm Jerusarēnh hēnh. Jesus mä sa pooh. Ti m' ta ma matëg rahyb n'aa newëë mä t'ÿi hēnh Jesus bahōm doo.[‡] Ta wób mä sa sii hah'ūüm do e'ÿÿm mäh. Ti m' sa m'aa hēnh Jesus naëēnh ênh 12 hedoo do ta ma matëg. Ti m' tamaher'oot sa hä ta mo n'aa.

33 Ti m' taky hadoo:

—Ër ah'ūüm Jerusarēnh hēnh —nāng mäh. —ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ da rahaëej dāk da P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahë n'aa sa moo gó, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do sa moo gó na-āāj da. Dajëb hä raky n'aa etyy da ÿÿh. ÿ da rahaëej dāk Judah buuj nadoo do sa moo gó —nāng mäh.

34 —Ta ti ÿ da raky n'aa ej'ees, ÿ da rahetsoos. ÿ da rahewyyh. ÿ da radajëeb kán —nāng mäh. —Tamawoob hë āh ÿ jawén paa bä, ÿ d' ganä wäd kán —nāng mä Jesus ta ma matëg sa hä.

Tsijaag, Jowāw daheeh retsëe do panyyg n'aa hahÿÿh

35 Ti m' Sebedew taah hedoo doo, Tsijaag, Jowāw daheeh, rabana Jesus wë. Ti m' raky hadoo ta hä:

—Āā karēn paawä manoo āā etsëe do a hä —näk mäh.

36 Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—H'ëed ti bë karēn hä ÿÿ? —nāng mäh.

37 Ti m' raky hadoo:

[‡] 10:32 Ta ma matëg rawén hyb n'aa newëë Jerusarēnh hēnh Jesus bahōm doo, t'ÿi hēnh Jesus majÿi rababok sa h'yyb.

—Äã karën paawä tak'ëp makabaj'aa doo me mabag'ääs doo bä, a hub hadäk hënh äã see basooh man'oo bä, s'yÿ me äã see^S —näk mä sa kyyh.

³⁸ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Dooch bë hapëë bä ti bë etsëë doo —näng mäh. —Bë hajaa da ÿ ahoop do bë ahob bä? Bë hajaa da bë dajëb bä ÿ dajëp doo da? —näng mä Jesus sa hä.

³⁹ —Äã hajaa! —näk mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë ahoop né da ÿ ahoop do hadoo doo. ÿ dajëp do hadoo né da bë dejëp —näng mäh.

⁴⁰ —Hyÿ kä, ta ti bë etsëë do hä yÿ, ÿ nado ti hanoo. P'op Hagä Do anoo da hup yÿ hënh, sä yÿ hënh rabat'oonh, ta pooj jé tabenäm do tah'yib däng do sa hyb n'aa —näng mäh.

⁴¹ Ti m' ta ma matëg wób, ji moo sahõnh hë hadoo do raky n'aa napäh bä retsëë doo, rah'y y kawaj'ään bong Tsijaag Jowäw sa wë.

⁴² Ti m' Jesus naëëj ná ta wë sahõnh hë ta ma matëg. Ti m' taky hadoo sa hä: —Bë hapäh né hë, ta ti Judah buuj nadoo do sa wahë n'aa ky n'aa hedoo doo, tak'ëp ramejüü sa hä. Bë hapäh né hë ti hyb n'aa jew'yyk doo, tak'ëp ramejüü sa karapee n'aa —näng mäh.

⁴³ —Bë mahang taw'ääts hë dooh tii d' tado bä. Bë mahang karën pé kaweh'ëeh péh, taw'ääts hë da ta wób sa karom hadoo tabahado däk, ta wób tamasa.

⁴⁴ Bë mahang karën pé ta wób sa bahãnh nu gadäk péh, taw'ääts hë takadad'uuh sahõnh hë sa wë. Taw'ääts hë sahõnh hë sa masa n'aa, sa karom kanep'aak do hado däk tii —näng mäh.

⁴⁵ —ÿÿh, Aj'y y Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ na-ääj né hë. ÿ ahyng babä ÿ rahyb n'aa jew'yyk do jawén nado. ÿ ahyng babä ÿ masa hyb n'aa ta wób, ÿ ky n'aa en'yym hyb n'aa ta wób sa hä, ÿ dajëp hyb n'aa hajök do nesaa do sa mo haj'aa sãm hyb n'aa —näng mä Jesus kyyh.

Baritsiméw häd näng do panyyg n'aa hahÿÿh

⁴⁶ Ti m' rakajaa panang Jerikó häd näng doo bä. Ti m', ta jawén, panang bä naa Jesus, ta ma matëg, hajök do wób ratsyym kasok bä, ta tyw n'aa nabyy me m' tabahäng ty tamah doo. Baritsiméw mä ta häd. Tsiméw häd näng do t'aa m' tii. Ta tyw n'aa me tabahäng dajëër tetsëë hyb n'aa m' ta tii me tebës do sa hä.

⁴⁷ Ti m', Jesus, Nasaréh buuj ramaneëënh do né hë ti ta tii bä tabës taky n'aa napäh bä m', tak'ëp mä tageëëj wät. Hahÿÿ da m' ta kyyh:

—Mat'yyd mehÿÿn yÿh, Jesus, Dawi panaa! ^{**} —näng mäh.

⁴⁸ Ti m' ta wób raky ge'yÿm mäh, bag hënh tabahäng hyb n'aa. Raky geãm né paawä m', tak'ëp tageëëj wät tii bä:

—Mat'yyd mehÿÿn yÿh, Dawi panaa! —näng mäh.

⁴⁹ Ti m' Jesus baym.

—Bë naëëj! —näng mäh.

Ti m' raky hadoo Baritsiméw hä:

^S **10:37** Tak'ëp hyb n'aa jewyk do tii, sa wahë n'aa basooh do pa hat'oonh doo. Rakarën paawä ta wób sa wahë n'aa rabahadoo Jesus sii. ^{**} **10:47** Sa h'y yb tym dëëb, p'ooj ub Judah buuj hä P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo, ramaneëënh **Mesijas**. Dawi panaa mahang ta ti ganyyh P'op Hagä Do ky däng do paa hyb n'aa, **"Dawi panaa"** ramaneëënh na-ääj hë P'op Hagä Do Ky Däng Doo. Tii da Jesus Baritsiméw wén maneëënh, ta hä pé Jesus né hë ti P'op Hagä Do ky n'aa enooh do paa kaja däk doo.

—Tsebee wäd! P'op as'ëëg g'ëed! Õm tanaëenh! —näk mäh.

⁵⁰ Ti m' ta hatsë taw'oong jat mäh, gatsëg gëët, ahöm mä Jesus wë.

⁵¹ Ti m' Jesus beanh ta hä:

—H'ëed ti makarën ÿ moo wät a hä? —näng mäh.

—Ma matëg! ÿ karën ÿ begää däk —näng mäh.

⁵² Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Ahöm nä. Hä ÿ mah'yy ka'eeh do hyb n'aa òm has'oo däk —näng mäh.

Ti m' nyyw hë m' tabahapëë däk. Ti m' tabahöm Jesus sa jawén.

11

Baad Jerusarënh bä Jesus ragadoo do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' Jesus rabahöm. Ti m' Jerusarënh bedaa däk bä m', panang Betapagéh, Betanija häd enäh do w'oo hä rakajaa bä, waëë joom oriib häd näng do banäng bä, pawóp hë ta ma matëg Jesus mejüü sa pooj jé m' rabahöm hyb n'aa.

² Hahÿÿ d' mä ta kyyh sa hä:

—Bë ahöm panang hënh bë pooj jé badäk doo hënh ti nuuj jé. Bë kajaa bä, bë hapäh da jumeto t'aah ji najasooch nä doo. Ta tyd hä da tabahäng —näng mäh. —Bë asood höm da, bë manaa wawëë hë —näng mäh.

³ —“Hëd n'aa ti bë as'oot?”, ranoo bä, “Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do karën, bada m' tamejüü rababaj nä”, näk da bë kyyh —näng mä Jesus pawóp hadoo do sa hä.

⁴ Ti m' rabahöm, ti m' jumeto t'aah rabawyyd kän tób w'oo hä. Tób noo hä m' takahö.

⁵ Ti m' rabas'oot bä m', p'eets hë hab'ëëh do rabeanh:

—H'ëed ti bë hab'ëëh? Hëd n'aa ti bë as'oot? —näk mä sa kyyh.

⁶ Ti m' Jesus ma matëg raky hadoo Jesus bedoo doo d' né hë m'. Ti m' rabanoo ramahüüm.

⁷ Ti m' Jesus ma matëg ramana kän Jesus wë. Ti m' sa hatsë sa hä padëëk do paa radatoonh jumeto jó. Ti m' Jesus bas'ëëg sooh ta jó.

⁸ Hajök mä sa hatsë sa hä padëëk do paa rat'ëëg höm ta tyw n'aa me, tamahöm doo me, raweh'ëëh hyb n'aa. Ta wób mä ragekyyt mä bag'aad, rat'ëëg höm mä ta tyw n'aa me.*

⁹ Ti m' sahönh hë pooj jé hah'üüm doo, duu hënh han'aa do na-ääj mä tak'ëp mä sa kyyh:

—P'op Hagä Do ää j'aa etsë! —näk mäh. —Ky n'aa kedëng tii, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kyy gó hana doo!† —näk mäh.

¹⁰ —P'op Hagä Do ky n'aa edëng da ër wahë makü Dawi bag'ääs do paa hadoo bag'ääs doo‡ —näk mäh. —Hÿ pong jé hawät do hä ää j'aa etsë! —näk mä sa kyyh.

¹¹ Ti m' Jerusarënh bä Jesus bajëë suun kän. Ti m' tabahöm P'op Hagä Do tób n'aa hënh. Tabegää däk mäh. Tug bä däg do hyb n'aa m', 12 hedoo do sa sii hë m' tabahöm ta s'ee hënh, Betanija häd näng doo hënh, raba'ÿÿh hyb n'aa m' tii bä.

P'op Hagä Do tób wahoo gó hes'ëëm do Jesus hebëë bong do panyyg n'aa hahÿÿh

¹² Ti m' jati péh, Betanija bä naa ratsyym kasok bä, Jesus asa däk.

* **11:8** Tii d' né paa m' rabahed'oo sa wahë n'aa ragadoo bä. Ratsebé, raweh'ëëh do heen n'aa tii.

† **11:9** Saaw-Mo 118.25-26 hä takerii däk do hä rabeh'üüm. ‡ **11:10** Tii d' rawén her'oot, sa hä pé edaa däk Jesus du doo do Israéw buuj tabag'ääs doo.

13 Dawëë naa m' tabahapäh joom wiigo häd näng doo. Taheg'ääs mä teag bä. DooH m' ta hä, ta ag noo gó nado m' ta h'yyb. §

14 Ti m' joom hä taky hadoo:

—DooH da meag wäd bä! DooH d' a ag repoo wäd bä! —näng mäh.

Ta ma matëg ramaa napäh mä ta kyyh joom hä.

15 Ti m' rakajaa bä kä m' p'aa hënh Jerusarënh bä, Jesus bajëë suun mä P'op Hagä Do tób n'aa w'oo hä, kahadë doo gó, wahoo gó. Ti m' Jesus bahabëë bong tii bä hes'ëëm doo, hets'ëë do na-ääj mäh. Ti m' tabaüüj bëëh dajëër rabaheb'aanh do tyng n'aa. Gurii-i hes'ëëm do tyng n'aa na-ääj mä taüüj bëëh.

16 DooH m' tan'oo bä ramatabëj bä wak'ääb ta tii me, P'op Hagä Do tób n'aa wahoo gó.

17 Sa hä tama metëëk bä m' taky hadoo:

—Nepäh bë hä kerih do P'op Hagä Do kyyh? —näng mäh. —Hahÿÿ da takerih P'op Hagä Do kyyh: “Tóp ÿÿ ji maneëënh da sahõnh hë badäk hahÿÿ bä habong do P'op Hagä Do hä raky n'aa etsëë do tób n'aa”** —näng mä Jesus. —Hÿÿ kä, baretsëg tób n'aa hado däk bë an'oo bä! —näng mä Jesus kyyh sa hä.

18 Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooH do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ääj mä raky n'aa napëë kân mä ta tii. Ti m' ratyw n'aa esoos mä radaj'ëëp hyb n'aa m' Jesus, Jesus rajeyÿm do hyb n'aa m'. Rawén jeÿÿm mäh, hajök mä gen'aak Jesus metëëk do hä.

19 Ti m' tug bä kä m' Jerusarënh Jesus raberéd däg kân, ah'üüm kân mäh.

Baad ji h'yy ka'eeh do panyyg n'aa hahÿÿh

20 Jati pé bap paa m', Jerusarënh hënh rabahõm bä m', joom wiigo häd näng doo me m' ratabës. Tsawyy häng mä sahõnh hë m' rabahapäh.

21 Ti m' Peed hyb n'aa newë däk mä Jesus ky hadoo do paa joom hä. Ti m' taky hadoo:

—Ma matëg! Mahegää! —näng mäh. —Tsawyy häng joom mawas'ee häng doo —näng mäh.

22 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Taw'ääts hë P'op Hagä Do hä bë h'yy ka'eeh —näng mäh.

23 —Né hup ÿ né hë hahÿÿ her'oot doo: Hahÿÿ waëë hä ky hadoo péh: “Ahõm, ahob tame”, hanäng péh, P'op Hagä anoo ti ta hä, ta hä baad tah'yy kae bä, P'op Hagä Do ky däng do taky nasëëw bä ta h'yyb gó.

24 Ti hyb n'aa bë ÿ maher'oot hahÿÿ da: Bë gadoo né da sahõnh hë P'op Hagä Do hä bë ky n'aa etsëë doo, baad bë ky dahé bä, bë ky nasëëw bä bë hä tanoo do hä —näng mäh.

25 —Bë ky n'aa ets'ëë bä, tanyy bä bë h'yyb gó baad nadoo do bë da hadoo do wë, taw'ääts hë pooj jé bë hyb n'aa mabaan hõm tii, bë Yb hÿ pong jé hawät do hyb n'aa mabaan hyb n'aa nesaa do bë hä na-ääj hë. [26 Bë hyb n'aa manabaan hõm bä, dooh na-ääj hë bë Yb hÿ pong jé hawät do hyb n'aa mabaan bä nesaa do bë moo bok do paah —näng mä Jesus kyyh.]

Jesus hä reaanh doo, jaa ky gabuuj rahanäng do panyyg n'aa hahÿÿh

27 Ti m' rakajaa Jerusarënh hënh. Jesus bawät bä m' P'op Hagä Do tób n'aa wahoo gó, kahadë doo gó, kajaa mä ta wë P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooH do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk doo, Judah buuj sa wahë n'aa hedoo do sii hë.

§ 11:13 Ta ag noo gó nado né paawä, joom baad hadoo do hä ji aw'yyt né hë pawóp its ta ag tabeaak do pooj jé ganyyh doo. Kas' uut do sa waa tii. Ti ti Jesus esoos do tabepóh hyb n'aa paawä. ** 11:17 Isajas 56.7

28 Ti m' raky hadoo ta hã:

—Jaa kyy gó mabad'oo hahÿ mabad'oo doo? Jaa ky gabuuj gó hahÿ mamoo wät doo?^{††} —näk mä sa kyyh.

29 Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—ÿ eanh bẽ hã ênh. Bẽ her'ood bã, tii bã ÿ baher'oot bẽ hã jaa ky gabuuj hahÿ ÿ moo wät doo, hahÿ ÿ bad'oo doo —näng mäh.

30 —Jaa ky gabuuj Jowãw nu gahem'uun do nu gemuun paah? Hÿ pong jé hawät do kyy gó, sa ky gabuuj hẽ paah? Bẽ her'ood hã ÿÿ —näng mäh.

31 Tii bã m' sa m'aa hẽnh mã raky n'aa hajëew bong. Hahÿÿ d' mã sa kyyh:

—Hÿ pong jé hawät do kyy gó êr noo bã, teanh da êr hã tii bã: “Hẽd n'aa paa ti bẽ ky nadaheeh ênh?”, näng da.

32 Ajyy kyy gó êr noo bã, hajök do kawaj'ãan da êr wẽ —näk mä sa kyyh sa m'aa hẽnh raky n'aa hajëm bã.

(Rawén jeÿÿm mäh, hajök do hã m' P'op Hagä Do ky n'aa rod né hẽ paa m' sa h'yyb Jowãw.)

33 Ti hyb n'aa m' raky hadoo Jesus hã:

—DooH ãã hapëë bã —ken'ooH mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—ÿ na-ããj né hẽ, dooh ÿ her'ood bã ky gabuuj näng do hã ÿÿ, tii da ÿ bad'oo doo —näng mã ta kyyh sa hã.

12

Joom näng do kaser n'aa panyyg gó Jesus beh'ũm do panyyg n'aa hahÿÿh

1 Ti m' Jesus baher'oot panyyg ky n'aa me sa hã.* Hahÿÿ da m' tabaher'oot:

—Hÿ hadoo aj'yy bejoom hõm uwa häd näng do ta joom. Tahedëë hõm. Ti tagagoos uwa bëeh hood tagatsi hyb n'aa. Ti tamoo wäd sooh p'op nu däk do joom hagä n'aa tyng. Ti tabahaëej däk ta joom banäng do ta kaser n'aa sa hã. Ti ta danäh bahõm dawëë.

2 Joom ag wah'ëë däg bã kã, ta danäh mejũũ ta sii moo heb'ooH do see ta kaser n'aa sa wẽ, tagadoo hyb n'aa paawã joom ag wób.

3 Ti takajaa bã kã, ramaso däk, rahewyyh, ramejõ hõm p'aa hẽnh bag hẽnh.

4 Tii bã ta danäh mejũũ ênh ta seeh. Tii kã ranu ganabooh, rarahejãã tii.

5 Ti tamejũũ ênh ta seeh. Radajëëb kãn tii. Ti ta danäh mejũũ nã hajök. Tii b' sa wób rahewyh bong, sa wób raneboh bëeh.

6 Sét hẽ mad'aak ta pa. Ta t'aah takamahãn do tii. Ti tamejũũ. Ta h'yyb gó m' taky hadoo: “Tah ÿ raweh'ëëh da”, näng mã ta h'yyb gó.

7 Ti ta kaser n'aa rabahapäh bã raky hadoo: “Ta danäh t'aah hahÿÿh. Ti d' ta danä däg ta yb jawén buuj däg”, näk mäh. “Ti bã, êr dajëëb! Êr ma däg da tii bã kã hahÿ joom banäng doo”, näk mã sa kyyh.

8 Tii d' né kã, ranaboh jad kãn. Dawëë radawäts hõm joom bahãnh —näng mã Jesus. Panyyg gó m' tabeh'ũm sa hã.

9 Ti m' teanh sa hã:

—Nyy da joom danäh bad'oo hÿÿ kã? —näng mäh. —Ana da, tadej'ëëp da ta kaser n'aa, ta wób hã da tabahaëënh tii bã —näng mäh.

10 Ti m' Jesus ky hadoo ênh sa hã:

^{††} 11:28 Hes'ëëm do Jesus hebëë bong do hyb n'aa, hajök do tama metëëk do hyb n'aa na-ããj hẽ rawén eanh. Jesus hã he'aanh do sa kyy gó ta tii bã hes'ëëm do rabehe's'ëëm. Ti hyb n'aa dooh ragenaag bã Jesus bad'oo doo. * 12:1 Ta hã kamaj'ĩ doo, ta hã he'aanh do sa hã ti tabaher'oot.

—Dooch bë ner'ood bä g'eeh hahÿ P'op Hagä Do kyy kerih doo? “Pä tób n'aa tehem'aa do raty n'aa ges'yyk doo, hÿÿ kä pä ta ba n'aa, mesoo n'aa däg.

¹¹ Tak'ëp Hyb N'aa Jawyik Do mo haj'aa né tii. Taw'ääts hë ër hã tii”,[†] näng kerih doo —näng mäh.[‡]

¹² Tii bä kä m', P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ääj hë, Judah buuj sa wahë n'aa hedoo do na-ääj mäh, ratyw n'aa esoos mä ramaso däk hyb n'aa m' Jesus. H'yy genäh mä Jesus pes'ääp mä panyyg ky n'aa me sa hã. Ti hadoo né hë, e'ÿÿm mä hajök do Jesus maa new'ëë do sa hã, ti hyb n'aa m' Jesus mahãnh rabahôm.

Jesus rano n'aa maso paawä ta kyyh hyb n'aa panyyg n'aa hahÿÿh

¹³ Ta jawén kä m' ramejüü Pariséw wób, Judah buuj sa wahë n'aa Eróts häd näng do karapee wób na-ääj mä Jesus wë. Rakarën paawä rano n'aa masoo taher'oot do hyb n'aa.

¹⁴ Ti hyb n'aa m' ky ken'yym doo gó rake'aanh:

—Ma matëg! —näk mäh. —Äã hapäh òm. Baad ub mabawät. Dooch daap mamenä bä. Dooch mahyb n'aa p'eed bä ky n'aa etsëeh do hã, hyb n'aa jawyik do hã mama metëëk bä. Dooch maky n'aa ehÿÿd bä sa hyb n'aa ma metëëk doo. Ehub né hë P'op Hagä Do karën do hã mama metëëk doo —näk mäh. —Ti hyb n'aa —näk mäh —ää mamaher'ood. Taw'ääts hë a hã, ji epaag bä Roma buuj sa wahë hã rahepak doo, Sesa hã?[§] —näk mäh.

¹⁵ —Ji ep'aak g'eeh, dooh apäh ji epaag bä? Nyy da a hã? —näk mä sa kyyh. Jesus hapäh mä ti sa h'yyb, j'ooj madäk doo me ti raky hadoo. Ti m' taky hadoo sa hã:

—Hëd n'aa tii da bë ke'aanh, këh ÿ hyb n'aa ÿ bë no n'aa maso paawä? —näng mäh.

Ti m' taky hadoo sa hã:

—Na moweed denaari ramaneëenh doo. ÿ megää —näng mäh.

¹⁶ Ti m' raban'oo däk ta hã. Ti m' tametëeh, ti m' tabeaanh sa hã:

—Jaa heen n'aa hahÿÿh? Jaa häd hahÿ kerih do ta hã? —näng mäh.

Ti m' raky hadoo:

—Sesa heen n'aa, Sesa häd —näk mäh.

¹⁷ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë an'oo Sesa hã ta no n'aa, ta heen n'aa hadäk doo. Bë an'oo P'op Hagä Do hã ta no n'aa hë^{**} —näng mäh.

Ti m' sa h'yyb gó rameuuj b'ëeh ta kyyh hyb n'aa.

Sadusëw Jesus hã rake'aanh do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁸ Ti m' rakajaa Jesus wë Sadusëw häd enäh doo, rake'aanh hyb n'aa m'. Sa hã m' dooh m' ji ganä wäd bä ji dajëb bä.

¹⁹ Ti m' raky hadoo Jesus hã:

—Ma matëg! —näk mäh. —P'ooj ub Mosees erii däk do paa ër hã, aj'yy dajëb bä, ta ÿÿm teréd wäd bä tanetaa nä bä, tii bä m' ta hÿÿj mä gat'ëë däk tii, ta hÿÿj makü panaa näng hyb n'aa m' —näk mäh.

[†] 12:11 Saaw-Mo 118.22-23 [‡] 12:11 Ti pä tahanäng péh, ta daaj hë né m' ti takaher'oot. [§] 12:14 Tii da rawén eanh, rakarën paawä Jesus her'oot do hã rabaw'yyt raky n'aa tapaa do ta hã. “Dooch ji epaag bä Sesa hã” taky hado bä paawä, Eróts karapee raky n'aa tapa paawä Jesus Roma buuj sa hã. “Ji ep'aak né hë” Jesus ky hado bä paawä, hajök do maa new'ëë doo, dooh ragenaag bä ta tii. Tii b' rakawaj'ään paawä ta wë. Hejooon né hë ta hã reaanh doo. ^{**} 12:17 Ji né hë ti P'op Hagä Do karën doo.

20 –Panyyg gó òm äã maher'oot –näk mäh. –Hÿ hadoo aj'y'y, 6 ta hÿÿj. Tagat'ëë däk mäh. Dooh m' teta nä bä, aj'y'y dajëp.

21 Tii bä ta hÿÿj seeh, ta jawén näh, gat'ëë däk mä ta hÿÿj makü ÿÿm paah. Ti na-ääj mä dajëp né tii d' ênh. Dooh m' reta nä bä tadajëp. Ti hadoo né m' ta wób ênh.

22 Sahõnh hë m' raget'ëë bok ta ti ÿÿnh. Sahõnh hë m' radejëp ranetaa nä bä. Tagadëëg ub kä ÿÿnh dajëb kån.

23 Ti m' rabeaaj kån Jesus hã:

–Ji genyyh bä kä ênh, dejëp do paa ji? –näk mäh. –Ny hadoo do ÿÿm kä ta ti ÿÿnh ti noo gó kä? Sahõnh hë paa m' ta ti ta pat'uuk –näk mä sa kyyh.

24 Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

–Dooh bë h'y'y genä bä baad hadoo do hã, P'op Hagä Do kyy kerih do bë nahapäh do hyb n'aa, P'op Hagä Do hejój bë nahapäh do hyb n'aa na-ääj hë –näng mäh.

25 –Dejëp do ragenyyh bä kä, dooh ji kat'ëë wäd bä. Ääs hÿ pong jé habong do kanetëë do hadoo da ji tii bä kä –näng mä Jesus.

26 Ti m' taky hadoo ênh:

–Dejëp do genyyh doo kä, dooh bë ner'ood bä Mosees mo haj'aa kerih do hã, b'aa kadoo do panyyg n'aa gó, ji ganä wäd do ky n'aa? –näng mäh. –Tii gó naa P'op Hagä Do ber'oot Mosees hã. Hahÿÿ d' mä ta kyyh: “Abaraãm hagä ÿÿh, Isak hagä ÿÿh, Jakóh hagä ÿÿh”,†† näng mäh.

27 –Dooh, “Abaraãm makü hagä, Isak makü hagä, Jakóh makü hagä”, tanoo bä. Dejëp do hagä n'aa nado P'op Hagä Doo. Hedëp do sa hagä n'aa tii –näng mäh. –Tak'ëp bë h'y'y gatemah –näng mä Jesus kyyh Sadusëw sa hã.

Tak'ëp ji hyb n'aa jaw'y'yk do panyyg n'aa hahÿÿh

28 Ti m' Mosees ky n'aa jaw'y'yk do ma mehetëk do see bana. Tamaa napäh mä raky kedag bong do Jesus daheeh. Ta hã m', baad mä Jesus ky gadoo sa hã rake'aanh doo. Ti hyb n'aa m' teaanh mäh:

–Ny hadoo do P'op Hagä Do mejüü do see tak'ëp ji hyb n'aa jaw'y'yk tamejüü do wób bahãnh? –näng mäh.

29 Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

–Hahÿ tak'ëp ji hyb n'aa jaw'y'yk: “Bë maa newë da hahÿÿh, Isaraéw buuj. Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk doo, P'op Hagä Doo, ër hagä n'aa, sét né hë.

30 Taw'ääts hë tak'ëp bë kamahãn Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, P'op Hagä Doo, bë h'y'y kaha'eeh doo. Taw'ääts hë tak'ëp bë h'y'yb padäg ta hã. Taw'ääts hë bë h'y'yb tym gó naa né hë bë kamahãn ta hã, sahõnh hë bë hajaa doo me”,‡‡ näng mäh.

31 –Hahÿ ta seeh: “Makamahãn a da hadoo doo, a hã makamahãn doo da”§§ –näng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

–Dooh tak'ëp ky n'aa jawyk pé ta ti pawóp hadoo do bahãnh –näng mä Jesus ta hã.

32 Ti m' Mosees ky n'aa jaw'y'yk do ma mehetëk do ky hadoo:

–Baad ti a kyyh, ma matëg –näng mäh. –Sét né hë ti P'op Hagä Doo. Dooh ta see péh –näng mäh.

33 –P'op Hagä Doo tak'ëp ji kamahãn, tak'ëp ji h'y'yb däk ta hã. Ji h'y'yb tym gó naa né hë, sahõnh hë ji hajaa doo me né hë ji kamahãn ta hã. Ji kamahãn

né hē ji da hadoo, ji hā ji kamahān doo da —nāng mäh. —Ji ajuu doo, ji anoo do P'op Hagä Do hā bahānh ti ta tii.

³⁴ Ti m' Jesus h'yyb hapäh bā baad ta kyyh, ta h'yy ganāng doo me tabedoo, ti m' taky hadoo:

—P'eets hē paawä P'op Hagä Do hā mah'yy ka'eeh takarēn doo da. P'eets hē paawä P'op Hagä Do bag'āas do karapee n'aa mabahadoo —nāng mäh.

Ti bahānh kā m' dooh m' reaa j boo bā kā. H'yyb e'ÿm mā reaa j bā kā.

Jesus eaanh do Kristo ky n'aa panyyg n'aa hahÿÿh

³⁵ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa wahoo gó Jesus ma metēek bā m' taky hadoo: —Dawi paanaa m' ti Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Dāng Doo, Mosees ky n'aa jaw'y yk do ma mehetēk do sa nooh. Nyy da tii?

³⁶ Hahÿÿ d' mā P'op Hagä Do Sahee hejój gó Dawi baher'oot paa m' Kristo ky n'aa: “Wahē ÿ n'aa hā Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo ky hadoo, 'Aso hup ÿÿ hēnh, si ÿ mabag'āas hyb n'aa a majī ÿ nes'ēem bā kā' ”,*** nāng paa Dawi.

³⁷ Hyÿ kā, “Wahē ÿ n'aa” Dawi maneēē j bā ti Kristo, nyy d' ti ta t'aah tabahadoo?††† —nāng mā Jesus.

Baad mā hajök do sa hā Jesus kyyh.

³⁸ Jesus ma metēek bā m' taky hadoo:

—Baad da bē kanā ta ti Mosees ky n'aa jaw'y yk do ma mehetēk do sa mahānh —nāng mäh. Baad ub raken'yym, baad rakametēeh saroor henyym doo me, ky n'aa gebah doo me —nāng mäh. —Rakarēn ji bedēng hajök do sa mahang —nāng mäh.

³⁹ —Tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo bā ragen'aak ratooj bā hyb n'aa jewyk do rabahetonh bā. Ratsebé do tā n'aa noo gó, ragen'aak ky n'aa etsēeh doo bā rabahetonh bā ratooj bā —nāng mäh.

⁴⁰ —Patug tema bong do radajēer esok, rama esok. Tii bā h'yy kamep'ēeh, bāp péj hadoo doo me raky n'aa ets'ēē bā —nāng mäh. —Ta ti hedoo do tak'ēp P'op Hagä Do rejāa da —nāng mā Jesus kyyh Mosees ky n'aa jaw'y yk do ma mehetēk do sa ky n'aa.

Patug tamaa wäd is do tanoo do dajēer panyyg n'aa hahÿÿh

⁴¹ Ti m' Jesus bahyy sooh dajēer radahet'oonh do dawēē bā. Ti m' tabahēg'āas hajök do radatoonh do dajēer tób P'op Hagä Do rahyb n'aa esee do dajēer n'aa. Hajök mā dajēer enāh doo, hajōng mā radatoonh.

⁴² Ti m' tabana patug tamaa wäd is doo, tadatooj is mā pawóp its moweed. Kanahēn its mā tii.

⁴³ Ti m' Jesus naēēnh ta ma matēg ta wē, ti m' taky hadoo sa hā:

—Hahÿ ÿÿnh patug tamaa wäd is doo, sa bahānh tabanoo. Né hup ÿ né hē ta ti ÿ her'oot doo —nāng mäh.

⁴⁴ —Sahōnh hē ta wób ranoo sa wē mad'aak do uuh —nāng mäh. —Hahÿ ÿÿnh, kasuud its né paawä, sahōnh hē taban'oo dāg is ta wē hanāng do paats —nāng mā Jesus.

13

Jesus her'oot ta jawén hawät do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' Jesus ratsyym kasok bā m' P'op Hagä Do tób n'aa bā naa, ta ma matēg see ky hadoo ta hā:

*** **12:36** Saaw-Mo 110.1 ††† **12:37** Dawi paanaa né hē ti Jesus aj'y y gó tabahyng do hyb n'aa. Dawi wahē ÿ n'aa tamaneēēnh do paah, P'op Hagä Do T'aah tabahadoo do hyb n'aa na-āā j hē ti Jesus.

—Mahegãã, ma matëg! Ewëeh hÿ pä tób pan'aa. Anãm hahÿ tatama n'aa!
—nãng mäh.

² Ti m' Jesus ky hadoo:

—Mahapäh hahÿ tób yb —nãng mäh. —Doooh da hahÿ pä ta see jó haso wät pé da. Sahõnh hë da rabakud bëeh tũũ —nãng mäh.

³ Ti m' waëë joom oriib banãng doo hënh Jesus rabahõm kãn. P'op Hagã Do tób n'aa nu masee me tii. Ta tii bã Jesus bahãng bã, sa m'aa hënh Peed, Tsijaag, Jowãw, Ân-Deréh rabana ta wë, ti m' raky n'aa eanh:

⁴ —Ny noo gó da ti tii d' maher'oot do tadu däk? H'ëed hado da tabedaa däk do heen n'aa? —nãk mäh.

⁵ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Baad bë matakã da bë rawanadii hyb n'aa.

⁶ Hajök da han'aa ji hã wad'ii doo. Hät ÿÿ gó rabana, sa nooh. “ÿ Kristo”, nãk da sa kyyh. Hajök da rawedii —nãng mäh.

⁷ —Bë eÿÿm manã da kaneb'ooh do bë ky n'aa napäh bã. Ti awät né da ta ti hedoo doo. Ti hadoo né hë, dooh takaja nã bã badäk hahÿ bahëëj jëng doo —nãng mäh.

⁸ —Hãj n'aa see babuuj rakaneb'ooh da hãj n'aa see babuuj sa daheeh. Hãj n'aa sa wahë n'aa, rah'yy kawereem da hãj n'aa see sa wahë n'aa wë. Hajõng hãj n'aa bã k'ãäts katajuus da, sah na-ããj da anãng. Badäk hahÿ bahëëj jëng do du däk do metëë n'aa d' tii. Ajãn pooj jé ta mahÿÿj ganyyh do hadoo da tii —nãng mã Jesus.

⁹ Ti m' taky hadoo ënh:

—Baad bë kanã sa mahãnh —nãng mäh. —Bë da rahaëënh panang enãh do sa wahë n'aa sa moo gó, bë raky n'aa etyy hyb n'aa. Bë da rahewyyh tób P'op Hagã Do panyyg rayd naherot doo gó. Hëp ÿ n'aa bë da ramahũũm sa wahë n'aa wë, hëëj bagã n'aa sa wë na-ããj hë, sa matym gó bë raky n'aa tapaa hyb n'aa. Këh ÿ n'aa bë her'ood kãn da tii bã sa hã —nãng mäh.

¹⁰ —Badäk hahÿ gawatsig pooj jé, P'op Hagã Do T'aah panyyg hanãm do jé pad'yyt hë da rabaher'ood hõm sahõnh hë hãj n'aa babuuj sa hã —nãng mäh.

¹¹ —Bë ramoo maso hõm bã, bë raheaa j bã bë raky n'aa etyy hyb n'aa, bë hyb n'aa tón manã bë her'oot péh. Bë her'oot bã, bë her'ood bë hã P'op Hagã Do anoo do ti noo gó. Bë h'yyb gó naa nado da ti bë her'oot doo. P'op Hagã Do Sahee da ti her'oot doo —nãng mã Jesus sa hã.

¹² Ti m' taky hadoo ënh:

—Hÿÿj nãng do ta hÿÿj tan'oo däk da ta wób sa moo gó, radaj'ëep hyb n'aa. Ti hadoo né da t'aah nãng do bad'oo ta t'aah hã. Sa taah da h'yy kawereem da sa yb wë, sa ÿÿn wë. Rahaëënh da ta wób sa moo gó radej'ëep hyb n'aa.

¹³ Tak'ëp da sahõnh hë rakawajãan da bë wë hëp ÿ n'aa. Ti hadoo né da, jé h'yy kanerët do hã ÿÿ, tadajëb bã kã, edëb had'yyt hë da hÿ pong jé P'op Hagã Do pa —nãng mã Jesus kyyh.

¹⁴ Ti m' taky hadoo ënh:

—Tak'ëp nasaa doo, P'op Hagã Do tób n'aa rejãã doo, P'op Hagã Do tób n'aa rahyb n'aa eréd hõm hanoo doo, P'op Hagã Do tób n'aa bã tahëë däg bã bë hapëë bã, taw'ãäts hë Judah buuj hãj n'aa bã haj'eenh do rakejën hõm da waëë banãng hënh. (Sahõnh hë hahÿ ner'oot doo, taw'ãäts hë ramatakëë tagahoot hyb n'aa sa hã nyy d' Jesus hanãng pé ti tak'ëp nesaa doo.)*

* 13:14 Maah-Ko erii wät ta tii, Daniëw erii wät do hã Jesus beh'ũũm do hyb n'aa.

15 Ta ti bē bahapäh bā, taw'ääts hē jajé p'op tób gadäk do jó hasooh péh, nayyw hē da takejēn hōm, dooh da pooj jé tób gó tehēen péh.

16 Ti hadoo né da ta joom hood hēnh hawät doo. Taw'ääts hē dooh da tajēē bā ta hatsē tabehēen hyb n'aa paawä —näng mäh.

17 —Tak'ēp tanesaa het'aah doo, sa taah nebii do sa hā kā ti noo gó käl† —näng mäh.

18-19 Ti m' taky hadoo ēnh:

—Tak'ēp né da ji bahoop ti noo gó. Badäk hahÿ P'op Hagä Do pahuuj wät noo gó naa, dooh nä paa ti hadoo pé tak'ēp rabahoop. Ti jawén kā dooh ti tahado wäd bā kā. Ti hyb n'aa da, bē ky n'aa ets'ēē P'op Hagä Do hā, bē kejēn hōm do tabahahēem noo gó, tak'ēp naēng badoos noo gó, tanahadoo hyb n'aa —näng mäh.

20 —P'op Hagä Do bód gagog hōm da nanäng ji ahoop doo. Tii d' tanado bā paawä, dooh paawä hedēp péh. Ta wē tasēew hōm do sa hyb n'aa tawén bód gagog hōm ti noo gó rahoop doo —näng mäh.

21 —Ti noo gó, “Wät hahÿ Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo”, “Jajé tahawät”, ranoo bā, bē ky dahé manä da rahe'oot doo.

22 Ta ti ÿ wén her'oot, ti abok da hajök “ÿ Kristo” ken'ooh do hyb n'aa. Ti abok né da “P'op Hagä Do ky n'aa rod ÿÿh” ken'ooh doo, noo kanesa doo. Tak'ēp hadoo do ta heen n'aa rametēēh da, rapehuunh da, ta wē P'op Hagä Do asēew hōm do rawedii hyb n'aa paawä.

23 Ti hyb n'aa, bē hyb n'aa matakä! Ta pooj jé ÿ baher'ood däk bē hā —näng mä Jesus kyyh.

24 Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

—Ta ti rahoop do jawén paa bā, papÿÿj da badagyb däk, kamarab da dooh ta bag nyy wäd bā.

25 Sagōōh wē hā naa kejäk da. Wē hā habong do ta bag keh'ÿÿt da jé pad'yyt hē, ta see hedo hōm da P'op Hagä Do an'oo bā.‡

26 Ti noo gó kā da sahōnh hē da rabahapäh ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ bahyng bā kā wē puh mahang. ÿ ahyng da tak'ēp P'op Hagä Do hejój me, ta bag tak'ēp gabarēēh do hadoo doo me.

27 Ti noo gó ÿ mejüü da äs ÿÿ rabata hōm hyb n'aa jé pad'yyt hē badäk hahÿ hā habong do ÿ asēew hōm doo —näng mä Jesus kyyh.

28 Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

—Bē hyb n'aa matakä joom wiigo häd näng do ky n'aa hā —näng mäh. —Wiigo tēēg tadu doo bā tagajewäng doo, bē hapäh tabanyyw edaa däk.‡

29 Ti hadoo né da, sahōnh hē ta ti bē ÿ maher'ood wät do kaja däk bā bē bahapäh bā, edaa däk ÿ kajaa do bē bahapäh da —näng mäh.

30 Ti m' taky hadoo ēnh:

—Né hup ÿ né hē hahÿ ÿ her'oot doo: Da hē habong do rahapäh nä da sahōnh hē ÿ her'ood wät do bawäd kän. **

† 13:17 Tak'ēp tanesaa sa hā, du daa d' rawaj'aah pé do hyb n'aa. ‡ 13:25 Isajas kyy gó Jesus beh'üüm ta ti tahe'oot doo. Isajas 13.10, 34.4 hā kerii däk ta ti ky n'aa. § 13:28 Tabahahēm noo gó, hajōng do häj n'aa bā ti anäng joom ti noo gó barak doo. P'aa hēnh tagajewäng tabanyyw bedaa däk bā. Ti hyb n'aa ta ti ky n'aa gó Jesus beh'üüm ta panyyg. ** 13:30 Jesus hā reaaÿ wät ny noo gó P'op Hagä Do tób n'aa rarejäā. 37 ta baab jawén paa bā, hahÿ Jesus her'oot do jawén paa bā, Roma buuj sa warahén n'aa rarejäā P'op Hagä Do tób n'aa Jerusarēnh bā hasooh do paah. Sahōnh hē P'op Hagä Do tób n'aa pan'aa pa kepyyj hyng Roma buuj sa warahén ran'oo bā.

³¹ Badāk hahÿÿh, wë na-ããj da, ahëej jëë né paawä, këh ÿÿ da dooh tahëej bā —näng mäh.

³² Ti m' Jesus ky hado kån:

—Dooh d' hapäh pé ny noo gó ta ti bawät. ããs, hÿ pong jé habong doo, dooh rahapëë bā. ÿÿh, P'op Hagä Do T'aah, na-ããj hë dooh ÿ hapëë bā. Jããm né hë Ee hapäh.

³³ Dooh da bë hapëë bā ny noo gó ta ti bawät. Ti hyb n'aa baad ub da bë gadaa ta pooj jé, baad ub da bë matakä.

³⁴ Aj'yy karom näng do ta s'ee hënh hahôm do hadoo tii. Tabahôm pooj jé tamejüü ta karom sahõnh hë rabahag'ããs hyb n'aa. Tamaher'ood hõm sa hã ramoo bong do hã. Tamejüü na-ããj hë tób noo hag'ããs doo, baad tabahag'ããs hyb n'aa. Dooh raheen n'aa enä bā ny noo gó sa kariw n'aa matëeh.

³⁵ Ti hadoo bë hã kä. Taw'ãäts hë baad da bë gadaa, baad bë hyb n'aa matakä da. Dooh da bë hapëë bā ÿ matëeh bā, tób danäh matëeh do ta karom nahapäh do hadoo da. Dooh ji hapëë bā tób danäh kajaa bā, tug bā, atsëm, atsëm ub, tapaj'ëë bā.

³⁶ Dooh taw'ãäts hë tado bā bë h'yy gatamah bā tób danäh nayyw hë takaja bā —näng mäh.

³⁷ —Ti hyb n'aa ÿ bedoo bë hã, sahõnh hë sa hã: Baad bë gadaa, baad bë matakä! —näng mä Jesus.

14

Buu benyym do ÿÿnh ahoog wät do Jesus nuu gó panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' pawóp nä m' ta ãh Pas-kowa* häd näng do bawät, pãw makuj tamah do rabawa noo gó. Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ããj mä ratyw n'aa esoos mä Jesus ramoo maso hõm hyb n'aa ta wób raky n'aa nanapäh bā m', radaj'ëep hyb n'aa kä m'.

² Rakaner'oot bā m' raky hadoo:

—Dooh da ër dajëëb bā Pas-kowa noo gó, hajök do ër wë rah'yy kawereem mahãnh —näk mäh.

³ Ti m' panang Betanija häd näng doo bā m', Simaw saraa hã däk do paa tób bā, sa waa tyng hã m' Jesus basooh bā m', ana mä ta wë ÿÿnh. Buu benyym do hood mä ta moo gó m' tabadäk. Pã s'ëëb mä ta hood. Tak'ëp mä taky n'aa gebah, joom nah-do häd näng do s'ëëb heh'ãat ta ti gó hanäng do buu benyym doo. Ti m' tanoo gatëh hõm, ti m' tabahah'ook Jesus nuu gó m'.

⁴ Ti m' Jesus pa hat'oonh do wób rakawaj'ããn bong, ti m' raky hadoo sa da hadoo do sa hã:

—Hëd n'aa tarejãã tii?

⁵ Taw'ãäts hë paawä takes'ëëm. Tak'ëp paawä ji ky n'aa geb'aah. Ta sãm ji anoo paawä kas'uut do sa hã —näk mäh.

Ti m' rabahajëew wät ti ÿÿnh.

⁶ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë hajëew manäh! Na magëd ti ÿÿnh —näng mäh. —Tak'ëp baad hadoo do tamoo wäd wät hã ÿÿ.

* **14:1** Pas-kowa ramaneëënh do noo gó Israéw buuj rahyb n'aa esee P'op Hagä Do t'yyd mehÿÿn doo, Esit bā naa rabah'üüm noo gó. Pas-kowa ratab'ëës noo gó ranaheb'oooh b'éé t'aah aj'yy. Rahyb n'aa esee do heen n'aa tii. Ti noo gó m' ratab'ëës né hë pãw makuj tamah doo. Séd hã rataheb'ëës.

⁷ Kas'uut do aboo had'yyt hē bē mahang. Bē h'yy kajäk bā bē banoo sa hā. Ÿ ti hÿÿh, dooh bē mahang had'yyt hē Ÿ awād wād bā —näng mäh.

⁸ —Tahajaa do né hē ti tamoo wät hā Ÿÿ. Ÿ radakä jëe pooj jé buu benäw n'aa tii d' nuh Ÿÿ gó tah'ook doo —näng mäh.

⁹ Ti m' taky hadoo ênh:

—Né hup Ÿ né hē hahÿ Ÿ her'oot doo: Jé pad'yyt hē badäk hahÿÿ hā P'op Hagä Do T'aah panyyg hanäm do rabaher'ood hōm bā, raher'oot da na-āaj hē hā Ÿÿ hahÿ Ÿÿnh moo wād wät do ky n'aa, ji hyb n'aa esee hyb n'aa ta hā —näng mäh.

¹⁰ Ti m' Judas Ikarijot häd näng doo, 12 hedoo do ta ma matëg sa seeh, bahōm P'op Hagä Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa wē, Jesus tahaēēnh hyb n'aa sa hā.

¹¹ Ti m' rah'yy gadejah Judas Ikarijot kyy hā. Ti m' ta sām raky kajäk mä ta hā. Ti m' Judas Ikarijot tyw n'aa esóts kån tabahaēēnh hyb n'aa kä sa hā.

Jesus ta ma matëg daheeh Pas-kowa tä n'aa rabawëh do panyyg n'aa hahÿÿh

¹² Ti m' pāw makuj n'aa tamah do rataheb'ëēs do du däk bā m', b'éé t'aah aj'yy P'op Hagä Do matym n'aa ranaheb'oooh noo gó m', Jesus ma matëg rabeaanh ta hā:

—Nyy bā makarēn āā benām Pas-kowa tä n'aa, matab'ëēs hyb n'aa? —näk mäh.

¹³ Ti m' tamejūū pawóp hē ta ma matëg, ti m' taky hadoo sa hā:

—Bē ahōm nā panang hēnh. Bē kajaa bā, bē kataa da aj'yy hā naēng hes'oooh do hā. Ta jawén bē ahōm da.

¹⁴ Ti bajëe suun bā tób gó, bē eaaj da tób danäh hā hahÿÿ da: “Āā ma matëg mejūū āā beaanh nyy bā tagadäk ta gawakō, tatab'ëēs hyb n'aa Pas-kowa ta ma matëg sa daheeh”, denoo da.

¹⁵ Tii bā da ta gawakō gaeh doo, p'op gadäk doo, tametëeh da bē hā. Ta tii bā tyng n'aa näng da. Kabenyw däk da —näng mäh. —Ta tii bā bē moo boo ta tä n'aa, ta waa n'aa èr tab'ëēs hyb n'aa —näng mä Jesus sa hā.

¹⁶ Ti m' pawóp hē ta ma matëg rabahōm panang hēnh. Rakajaa bā m' panang bā, Jesus her'oot do hadoo né kä m'. Ti m' ramoo boo kån tii bā kä Pas-kowa tä n'aa kä.

¹⁷ Papÿÿj badëē hyng bā kä Jesus kajaa 12 hedoo do sa sii.

¹⁸ Sa waa tyng pa rabat'oonh bā kä m', rabawëh bā kä m', taky hadoo sa hā: —Bē see Ÿ tahaēēnh da majīī moo gó. Né hup Ÿ né hē ta ti Ÿ her'oot doo —näng mäh.

¹⁹ Ti m' rah'yy ketón bong. Ti m' sét ken'y'yyh mä raky hadoo:

—Hā Ÿÿ, dooh Ÿ tado bā! —näk mäh.

²⁰ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bëēh, 12 hedoo do see né da, nemon Ÿ heh'ooos do pāw né da —näng mäh.

²¹ —Ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, Ÿ da dajëp P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot doo da né hē —näng mäh. —Ti hadoo né hē, baad nado da aj'yy hā, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do majīī moo gó han'oo däk do hā! Taw'āāts hē paawā ta ti aj'yy hā tanenyys bā paawā! —näng mä Jesus kyyh.

²² Ti m' rabawëh bā, Jesus bado däk pāw, ti m' P'op Hagä Do hā taky hadoo: —Taw'āāts hē òm, Ee. Man'oo däk pāw āā hā —näng mäh.

Ti m' taganabäh däk, tan'oo däk mä ta ma matëg sa hā. Ti m' taky hadoo:

—Bē gado däk. Hup Ÿ heen n'aa hahÿÿh —näng mäh.

²³ Ti m' Jesus bado däk uwa bëēh hood, ti m' P'op Hagä Do hā ta ky hadoo:

—Taw'āāts hē òm, Ee. Man'oo däk uwa bëēh āā hā —näng mäh.

Ti m' taban'oo dāk sa hā. Ti m' rabeëg peë uwa bëëh.

²⁴ Ti m' taky hadoo sa hā:

—Majyw ŷŷ, ŷ anoo do ŷ dajëp noo gó hajök do sa hyb n'aa heen n'aa hahŷŷh. Papuuj sahõnh hā P'op Hagā Do ky n'aa enooh do tii kā. Hŷ jawén majyw ŷ hyb n'aa ji tagadoo P'op Hagā Do ky däng[†] —näng mā ta kyyh sa hā.

²⁵ Ti m' taky hadoo ënh sa hā:

—Dooh ŷ eëg wäd bā hahŷ uwa s'ëëb. Jääm hē p'aa hēnh papuuj däg ŷ eëëk da P'op Hagā Do bag'ääs doo bā. Né hup ŷ né hē ta ti ŷ her'oot doo —näng mäh.

²⁶ Ti m' Saaw-Mo wób me P'op Hagā Do rama ejäm do jawén paa bā m', rabahõm kån waëë joom oriib häd näng do banäng hēnh.

²⁷ Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Bē sahõnh hē ŷ bē beréd hõm da —näng mäh. —Hahŷŷ da takerii dāk P'op Hagā Do kyy kerih do hā ti ky n'aa: “B'éé hagā ŷ daj'ëëp da. Tii bā da jé pad'yyt hē b'éé rabehũm bong”[‡] —näng mäh.

²⁸ Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Ta tii d' né paawā da hā ŷŷ, ŷ ganā wät jawén paa bā da, bē pooj jé da ŷ bahõm Garirej hēnh —näng mäh.

²⁹ Ti m' Peed ky hadoo ta hā:

—Sahõnh hē õm reréd hõm bā, ŷ dooh õm ŷ eréd bā —näng mäh.

³⁰ Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Badah né hē, atsëm, pawóp nuu me karaak bahŷŷh do pooj jé ŷ maky n'aa jejën da. Né hup ŷ né hē ta ti ŷ her'oot doo —näng mā Jesus Peed hā.

³¹ Ti m' Peed ky kah'ũm mā ta hā:

—Dooh! —näng mäh. —ŷ radajëëb bā na-ääj hē a sii, dooh noo gó da õm ŷ hyb n'aa eréd bā! —näng mäh.

Ti ky hedoo né hē m' ta ma matëg wób.

Getsemani bā Jesus ky n'aa ketsëë do panyyg n'aa hahŷŷh

³² Ti m' Jesus rabahõm joom banäng hēnh Getsemani häd näng doo hēnh. Ti m' taky hadoo sa hā:

—Babā bē ayyw dó ŷ ky n'aa ets'ëë nuuj jé —näng mäh.

³³ Ti m' Peed, Tsijaag, Jowāw daheeh tamahũm ta sii dawë hā. Ti m' Jesus h'yyb gó tak'ëp mā tah'yy katón wät. Dooh baad tado wäd bā ta h'yyb. Ti m' taky hadoo sa hā:

³⁴ —Tak'ëp ŷ h'yy katón. ŷ h'yyb dajëp do hadoo —näng mäh. —Babā bē ayyw, bē matakā. Bē aā manā da! —näng mäh.

³⁵ Ti m' tabahõm dawë hā. Ti m' ta taron nuu paa me tabahyy häng, ti m' taky n'aa etsëë P'op Hagā Do hā tanahoop hyb n'aa tamo n'aa, tahaja bā.

³⁶ Hahŷŷ da m' ta kyyh:

—Ee —näng mäh. —Dooh hejõnh pé a hā. Ti hyb n'aa ŷ karën paawā mado hõm mahãnh ŷŷ wät hahŷ ŷ ahoop do pan'aa. Ta tii d' né ŷ bets'ëë paawā, makarën doo d' né hē mabad'oo, ŷ karën doo da nado —näng mäh.

³⁷ Tabana bā m' ta ma matëg tamawoob hē hadoo do rahab'ëëh hēnh, taheg'ääs mäh, aā b'ëëh mäh. Ti m' tanaëëj nyh Peed ta häd heh'äät doo me:

[†] 14:24 P'ooj ub Mosees sa sii P'op Hagā Do kaner'oot do nahado hahŷŷh. P'ooj ub b'éé t'aa h majyyw rakaner'oot do heen n'aa. Papuuj dāk hŷŷ kā. Jesus majyyw hyb n'aa, sét nuu me sahõnh hē sa hyb n'aa dajëp doo, P'op Hagā Do gadoo hŷŷ kā ta wë sahõnh hē Jesus hā h'yy ka'eëh doo. [‡] 14:27 Sakarija 13.7

—Simaw! —näng mäh. —Öm aã jëng? —näng mäh. —Dooh mahaja bã kanahën d'os hë maty gadäg bã si yÿ? —näng mäh.

38 —Bë matakä, P'op Hagä Do hä bë ky n'aa ets'ëë, nesaa do h'yyb tatug mahãnh bëëh, y bë eréd hõm mahãnh —näng mäh. —Ji h'yyb karën né paawä baad hadoo do ji moo wät, nahejooj ji, ti hyb n'aa bë ky n'aa ets'ëë y wén näng —näng mäh.

39 Ahõm ënh p'aa hënh, taky n'aa ets'ëë do paa taky n'aa ets'ëë ënh p'aa hënh.

40 Ti m' p'aa hënh tabana bã ënh, aã b'ëëh ënh mäh, tak'ëp mä raty jewyk sa h'yyb. Dooh m' sa kyyh pé ta hä.

41 Tamawoob nuu me m' tabahado däk bã m' taky hadoo sa hä:

—Bë kameh'aäk nä? Bë aã magyys hë? Jããm hë dó! —näng mäh. —Kaja däk y ran'oo däk doo. Bë hegãã. Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do nesaa do moo heb'ooh do sa moo gó rabahaëej däk hÿy kã —näng mäh.

42 —Bë as'ëëg bëh! Hamäh, ër ah'üüm. Wät ta ti y han'oo däk do majë yÿ hä —näng mä Jesus kyyh sa hä.

Jesus ramaso däk do panyyg n'aa hahÿyÿh

43 Jesus ber'oot nä bã m', takajaa Judas, 12 hedoo do see paah. Hajök mä han'aa ta sii. Sën-jeer yt hä m', boh yt hä m' rabana. P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa kyy gó m', Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do sa kyy gó m', Judah buuj sa wahë n'aa hedoo do sa kyy gó m' na-ãj hë ti rabana.

44 Haëënh do baad ub mä taky n'aa her'ood däk. Hahÿy da m' ta kyyh sa hä:

—Ta ti y tapa tsanetsup doo da, ti né hë tii. Tii d' bë maso däk, bë maso hõm baad ub —tii da m' ta kyy dó sa hä.

45 Ti m' nayyw hë Judas bana Jesus wë, ti m' taky hadoo:

—Ma matëgl —näng mäh.

Ti m' ta tapa tsanetsup mäh.

46 Ti m' ta hä rakajäk, ramaso däg kãn mä Jesus.

47 Ti m' Jesus pa hageët do seeh, bado däk ta sën-jeer, tekyyt mä P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do karom. Ta nabuuj gakyd hõm mäh.

48 Ti m' han'aa do hä Jesus ky hadoo:

—Ër wahë n'aa wë h'yy kawereem do sa h'yyb mahüüm n'aa bë ed'oo g'eeh yÿh, bë wén n'aa wë yÿ sën-jeer yt hä, boh yt hä, y bë masoo hyb n'aa? —näng mäh.

49 —P'op Hagä Do tób n'aa wahoo gó y awäd had'yyt hë bë sii y ma metëëk bã. Dooh ënh y bë maso bã tii bã ënh? —näng mäh. —Hÿy kã, taw'aäts hë —näng mäh. —ÿ hapäh, tii da tawén hadoo, P'op Hagä Do kyy kerih do hä y kaja däk hyb n'aa —näng mä Jesus.

50 Ti m' sahõnh hë kã ta hata rawaj'aa bong. Reréd hõm mä Jesus.

51 Jããm hë sét hë wanajaah, pahëëw. Sét mä tadadäk ta hatsë pãän rino s'ëëb. Jesus jawén paawä tabahõm, ti m' ramaso däg bã paawä m',

52 teréd däk mä ta hatsë. Hahót mä tawaj'aa hõm.

Judah buuj sa wahë n'aa wë Jesus ramahüüm do ky n'aa hahÿyÿh

53 Ti m' Jesus ramahüüm kãn P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do wë kã. Ti m' rakata padëëk t'ÿ hënh sahõnh hë P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk doo, Judah buuj sa wahë n'aa hedoo do sii hë m'.

⁵⁴ Ti m' Peed bahõm mä Jesus sa jawén. Dawëë m' tagadäk. Ajëë suun mä P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do tób wahoo gó. Ti m' warahén sa pa m' tabahyy häng. Katëng mä sa nemuun tëëg me.

⁵⁵ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa hedoo doo, sahõnh hë Sinedirijo^S häd näng do ajyy n'aa sii hë m' resooos mä Jesus hä rap'ää daj'ëep péh. Resóts né paawä m' Jesus raky n'aa tapaa doo, dooh m' raw'yyt pé rap'ää daj'ëep péh.

⁵⁶ Hajõõ né paawä m' daap ramenyih Jesus ky n'aa hä, dooh m' séd gó rer'ood bä. Raky n'aa eh'ÿyt mäh. Ta see ky n'aa hadoo mä ta see an'oo bä.

⁵⁷ Ti m' p'op mä ta wób rabes'ëëg b'ëeh, ti m' daap ramenyih Jesus ky n'aa hä. Hahÿÿ d' mä sa kyyh:

⁵⁸ —Ää maa napäh taheer'oot doo. Hahÿÿ da ta kyyh: “ÿ gawatsiig hõm da hahÿ P'op Hagä Do tób n'aa, ajyy sa mo haj'aa. Tii bä, tamawoob hë ta äh, ÿ moo wäd sooh P'op Hagä Do tób n'aa seeh, ajyy mo haj'aa nadoo doo”, näng ta kyyh —näk mä sa hä.

⁵⁹ Tii d' né paawä m' sa kyyh, ti na-ääj mä dooh m' séd gó rer'ood bä.

⁶⁰ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do p'op mä tabas'ëëg géët sa mahang. Teaanh Jesus hä:

—Doo maher'oot pé õm raky n'aa tapaa do hä? —näng mäh.

⁶¹ Doo m' Jesus ky gado bä. Bag hënh mä tabagëët. **

Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do beaaj kån ta hä:

—Õm ti Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo? Õm P'op Hagä Do T'aah? —näng mä ta kyyh.

⁶² —ÿÿ. ÿ né hë —näng mä Jesus. —Bë hapäh né da Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do Sahõnh Sa Bahãnh Hado Do hub hënh tabasoooh bä, ta hä P'op Hagä Do weh'ëeh doo bä. Bë hapäh né da ënh tabahyng bä wë puh mahang —näng mä Jesus kyyh sa hä.

⁶³ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do kawaj'ään gó tawén s'ëed hõm ta daaj hë ta saroor. Ti m' taky hadoo:

—Jääm hë. Doo hyb n'aa wät pé ta ky n'aa her'oot péh —näng mäh.

⁶⁴ —Bë maa napäh né hë ta kyyh, P'op Hagä Do taky n'aa rejää doo —näng mäh. —Nyy da bë hä? —näng mä P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do kyyh.

Ti m' sahõnh hë raky hadoo:

—Taw'ääts hë tadajép! —näk mäh.

⁶⁵ Ti m' ta wób rabahetsoos, ti m' raty maw'yyd däk tanahapäh hyb n'aa, ti m' rabetuu sa moo me, ti m' rabeaanh ta hä:

—Maher'ood mahapëë bä! Jaa mo haj'aa? —näk mäh.

Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa warahén n'aa ramahüüm kån, ti m' rahewyyh mä Jesus.

Jesus Peed ky n'aa jejën do panyyg n'aa hahÿÿh

§ 14:55 Sinedirijo ramaneëenh doo, ta ti m' 71 ajyy rakaheta padëëk do raber'oot hyb n'aa nyy d' rabad'oo Judah buuj sa mahang ji da hadoo do moo nesaa doo, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ky nadaheeh do na-ääj mäh. Ta ti m' ta wób mä P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa wób, ta wób mä Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do wób, ta wób sa wahë n'aa na-ääj mäh. ** 14:61 Doo m' Jesus kawaj'ään bä. Daap hë P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do ke'aanh Jesus wén ky ganadoo.

66 Ti m' Peed bahäng bä m' tób w'oo hä, tabës mä tii bä P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do karom ȳyñh.

67 Tahapäh bä m' Peed katëng tëeg noo pa, tabaheg'ääs ta hä. Ti m' taky hadoo ta hä:

—Öm na-ääj hë Jesus Nasaréh buuj sii hawät do paa òm —näng mäh.

68 Ti m' Peed ky n'aa jejën wät.

—Dooh ȳ hapëë bä ta ti maher'oot doo. Dooh ȳ heen n'aa nyy bä —näng mäh.

Ti m' Peed bahöm ta hadë noo bä.

69 T'ī hēnh ȳyñh bahapäh bä m', taky hadoo sa pa hab'ëeh do sa hä:

—Hahy sa hata see né hë —näng mäh.

70 Ti m' Peed jejën ênh mäh.

Badah peej hadoo mä kä, ta pa hab'ëeh do p'op, raky hadoo ta hä:

—Sa hata see né hë òm —näk mäh. —Garirej hēnh naa né hë òm —näk mä sa kyyh.

71 Ti m' Peed ta daaj hë taky n'aa kawas'ee kän. Ti m' P'op Hagä Do hä taky däng:

—Dooh ȳ hapëë bä ta ti aj'yy hë ky n'aa her'oot doo —näng mäh.

72 Ti m' nyyw hë m' karaak bah'ȳy kän pawóp nuu me däg kä. Tii bä m' Peed hyb n'aa newë däk Jesus her'oot do paa ta hä kä: “Pawóp nuu me karaak bah'ȳy do pooj jé, tamawoob nuu me ȳ maky n'aa jejën da.” Ti né paa kä m' Jesus her'oot do paa kä ta hä.

Ti m' tak'ëp Peed baód kän taky n'aa jejën do hyb n'aa Jesus.

15

Pirato häd näng do wë Jesus ramahüüm kän do panyyg n'aa hahȳyñh

1 Bap paa m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'ȳyk do ma mehetëk doo, Judah buuj sa wahë n'aa, sahõnh hë Sinedirijo ajyy n'aa sii hë m' rahyb n'aa n'oo däk Jesus. Ramoo maw'yyd däk, ramahüüm Pirato häd näng do wë.*

2 Ti m' Pirato beanh Jesus hä:

—Öm né Judah buuj sa wahë n'aa? —näng mäh.

—Ȳy. Tii d' né hë, maher'oot doo d' né hë —näng mä Jesus.

3 Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa hajõng mä Jesus raky n'aa tapaa Pirato hä.

4 Ti m' Pirato ky hadoo ta hä:

—Dooh maky gado bä? Hajõng do hä òm raky n'aa tapaa —näng mä Pirato.

5 Dooh m' Jesus ky gedag bä.† Ti hyb n'aa m' Pirato hyb n'aa meuuj wät.

6 Pas-kowa noo gó m' Pirato bahed'oo doo da taberéd hõm radewëës do seeh. Teréd hõm hajök do retsëë doo.

7 Ti noo gó m' ragadahew'ëës doo m' tabagëët Barabas häd näng doo, ta hataa sa daheeh. Ta see tadaj'ëep paa ta wób sa sii m' Roma buuj wë rah'ȳy kawereem noo gó.

8 Ti m' hajök do rabana Pirato wë, ti m' rabetsëë ragadahew'ëës doo gó hab'ëeh do see tamanyyh hyb n'aa, Pas-kowa noo gó tabahed'oo doo da.

9 Ti m' Pirato beanh sa hä:

* 15:1 Pirato häd näng doo, Roma buuj. Ta ti Judah häj n'aa bagä n'aa. † 15:5 Dooh Jesus kawaj'ään bä. Daap hë raky n'aa tapaa Jesus wén ky ganadoo.

—Bë karën ÿ ado nyyh bë matym n'aa Judah buuj wahë n'aa ramaneëënh doo? —näng mäh.

¹⁰ Tii d' tawén eanah, tahapäh mäh, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahë n'aa ta hä rahaëëj däk Jesus, Jesus hä rah'y'y kajew'ëës do hyb n'aa.

¹¹ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahë n'aa ky mejüü mä hajök do rabetsëë hyb n'aa Pirato hä Barabas häd näng do Jesus jawén buuj.

¹² Ti m' Pirato ky hadoo:

—Tii d' tado bä, nyy da ÿ bad'oo hÿ Judah buuj sa wahë n'aa bë maneëënh do hä? —näng mäh.

¹³ Tii bä m' tak'ëp rageëëj bong:

—Mepëëm däg b'aa kajatsëk do hä! —näk mäh.

¹⁴ —Hëd n'aa? —näng mä Pirato. —Dooh mo haj'aa kad'oo do tado bä —näng mäh.

Taher'ood né paawä m' tak'ëp rageëëj bong tii bä:

—Mepëëm däg! Mepëëm däg! —näk mäh.

¹⁵ Hajök do Pirato h'y'yb en'yym hyb n'aa m' taberéd hōm mä Barabas häd näng doo. Ti m' tamejüü rabaheyyh Jesus. Ti m' tahaëëj däk warahén sa hä rabepëëm däk hyb n'aa b'aa kajatsëk do hä.

Jesus warahén rarejää do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁶ Ti m' warahén ramahüüm Jesus sa wahë n'aa tób wahoo hēnh. Tii bä m' ranaëëj nä sahōnh hē sa hataa, séd hä rakata padëëk hyb n'aa.

¹⁷ Ti m' radasuun jëng ta hä ta hatsë hahiin doo. Ti m' hetëk do moo m' ramap'ōöd däk, ta nuu gó m' radasoo.

¹⁸ Tii bä m' radu doo raky n'aa ej'ees do ta hä. Hahÿÿ da m' sa kyyh:

—Kaweh'ëëh Judah buuj sa wahë n'aa! —näk mäh.

¹⁹ Hajōd nuu me m' ranu gewyyh tatu me, rabahetsoos sa matsós me. Ti m' sa taron nuu me m' ramehyy b'ëëh ta wë, raweh'ëëh doo gó m' raky n'aa mes'uunh hyb n'aa.

²⁰ Ti m' raky n'aa ej'ees jawén paa bä m' rado nyyh mä ta hatsë hahiin doo, radasuun jëng mä ta saroor hē. Ti m' ramanyyh rabepëëm däk hyb n'aa.

Jesus rabepëëm däk do panyyg n'aa hahÿÿh

²¹ Ti m' ramanyyh bä m', aj'y'y Simaw häd näng doo, panang hēnh hajëng doo, tabëëj paawä m' sa hä. Panang Sirené häd näng doo bä naa m' tii. Aresän, Rupu häd enäh do sa yb tii. Jerusarēnh panang hēnh tabajëë paawä. Ti m' warahén ramejüü mä tabes'oooh hyb n'aa b'aa Jesus rahepëëm däk do b'aa n'aa.

²² Ti m' Jesus ramahüüm Gogota häd näng doo hēnh. (Gogota häd näng doo m', ji nu gabóg k'y'y rahanäng pé m' tii.)

²³ Ti m' ramenoo ta hä joom uwa häd näng do s'ëëb hejoonh doo. Kameku-unh mä ti datés do biin me, miir häd näng do s'ëëb. Dooh Jesus eëg bä.

²⁴ Tii bä kä m', repëëm däg kån mäh. Ti m' ramoo bong ramas'uunh doo, rabahapäh hyb n'aa ta saroor uuh wë ym doo.

²⁵ P'op däg mä papÿÿj, 9 oor däg mä ti rabepëëm däk.

²⁶ Hahÿÿ da m' takerii däk Jesus moo p'ää tadajëp do heen n'aa hä: “Judah buuj sa wahë n'aa hahÿÿh”, näng mä kerih do hä.‡

‡ 15:26 P'op ta nu gad'oo pong jé m' rabepëëm däk kerih doo.

27 B'aa kajatsëk do wób hã rabepëem padëek na-ããj hë pawóp hë ajyy baretsëk doo. Hub hënh ta see hahäng, s'ÿÿ hënh ta see hahäng. Hõõ gó Jesus kahepëem däk do bahäng. [28 Ta tii hã kaja däk P'op Hagä Do kyy kerih do paa hahÿÿ d' her'oot doo: "P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do ky nadah'eeh do h'yyb hata däk ran'oo bã P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo."Š]

29 Ta tii me teb'ëes do raky n'aa rejää mã Jesus, sa nuu m' rewõnh Jesus wë. Hahÿÿ d' m' sa kyyh:

—Magawats'iik mäh, a nooh, P'op Hagä Do tób n'aa. Tamawoob mã ta äh mamoo wäd sooh p'aa hënh, a nooh.

30 Ahyy b'aa hã hadäk do òm! A daaj kedëeb! —näk mäh.

31 P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ããj hë raky n'aa ej'ees mäh. Sa daaj hë m' rakaner'oot:

—Ta wób ted'ëep —näk mäh. —Dooch tahaja bã ta daaj hë takedëeb bã!

32 Hahÿ Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do hanäng doo, Isaraéw buuj sa wahë n'aa hanäng doo, taw'ääts hë tabahyng b'aa kajatsëk do hã tahadäk do hã naa, äã baheg'ääs hyb n'aa, äã ky daheeh hyb n'aa! —näk mã sa kyyh.

Ta pa habëeh do b'aa hã pad'ëek doo, ti na-ããj hë raky n'aa rejää mäh.

Jesus dajëp do panyyg n'aa hahÿÿh

33 Wasyk mã ta bag badoo wät, badagyb däk mã badäk hahÿÿ hã. Jääm hë tug bã tabawag däk p'aa hënh.

34 Tug bã m', tak'ëp mã Jesus geëej wät:

—Eroj, Eroj, rama sabakatani? —näng mäh.

"P'op Hagä Doo, ÿ h'yy kasahadä doo, hëd n'aa ÿ mamakyy?",** tahanäng pé m' tii.

35 Ta tii bã p'eehs hë hab'ëeh do wób ramaa napäh bã m' ta kyyh, raky hadoo:

—Bë maa newë! —näk mäh. —Eriij ti tanaëënh —näk mäh.

36 Ti m' sa see waj'aa däk, sapum do tehoots däk uwa s'ëeb oow me, b'aa hã m' tagadahäng, tamenoo mã Jesus hã tabeëek hyb n'aa. Ti m' ti ky hadoo:

—Na madëeg! —näng mäh. —Ti b'ër heg'ääs Eriij ana bã tamahyyh hyb n'aa —näng mäh.

37 Ti m' tak'ëp mã Jesus geëej wät, ti m' tadajëb kãn.

38 Tii bã m', P'op Hagä Do tób n'aa t'öp ta gó noo gatsë hebaan do kas'ëed hyng mäh.

39 Ti m' warahén sa wahë n'aa Jesus ty gadäk hënh hab'ëeh doo, tamaa napäh bã Jesus geëej wät doo, tahapäh bã m' nyy da Jesus dajëp doo, taky hadoo:

—P'op Hagä Do T'aah né paa ti hÿ aj'yy! —näng mäh.

40 Dawëë naa m' ÿÿj wób rabaheg'ääs. Sa mahang mã ab'ëeh Marija Madarën häd näng doo, Sarome häd näng doo, Marija seeh. Tsijaag, ta jawén nã ramaneëënh doo, Josés ta hÿÿj daheeh sa ÿÿn ti Marija.

41 Jesus hep'ëeh né hë m' ti ta tii. Garirej häj n'aa bã Jesus hataa né paa m' tii. Sa tä moo bo n'aa né paa m' tii. Hajök mã ÿÿj ta sii han'aa do Jerusarënh hënh, ti na-ããj mã tii bã m' rabab'ëeh ënh.

Jesus radakä jëng do pä gó panyyg n'aa hahÿÿh

42 Saab pooj jé m' ti tabahadoo. Saab pooj jé né hë m' ta ti Judah buuj rabahennyw hóm Saab hã rakamehehäk hyb n'aa. Tug bã kã m',

⁴³ Joséh, panang Arimatsija häd näng do buuj, bahöm Pirato wë. Sinedirijo ajyy n'aa see ky n'aa etsëeh do m' ti Joséh. Tagada né hë m' P'op Hagä Do bag'ääs do du däk. Ti m' tabahöm Pirato wë. Dooh m' tah'y'yb e'y'm bä. Tetsëe mä Jesus kamag n'aa.

⁴⁴ Ti m' Pirato hyb n'aa meuuj wät mä Jesus nayyw hë dajëp tahanäng doo. Ti m' tamejüü ranaëenh warahén sa wahë n'aa tabeanh hyb n'aa ta hã te hub tado bä.

⁴⁵ Ti m' ta heen n'aa nyy däk bä warahén sa wahë n'aa her'oot doo, ti m' tabahaëej däg kån Joséh hã.

⁴⁶ Ti m' Joséh etsëe mä pään hawak doo, rino häd näng do s'ëeb. Ti m' tabado hyy kån Jesus kamag n'aa, ti m' tahabën däk mä hawak doo me. Ti m' tadasuun jëng pä gabaho doo gó, kamag hood n'aa ragagots däk doo gó. Ti m' pä gatsabak do tepëed nä, taty gatsëe däk mä ta me.

⁴⁷ Marija Madarën, Marija see Josés y'n raheg'ääs. Rahapäh mä ragada-suun jëng do Jesus kamag n'aa.

16

Jesus ganä wät do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' papÿÿj badëe hyng jawén paa bä, Saab bahëej jëng bä, Marija Madarën, Sarome, Marija Tsijaag y'n ah'üüm mä buu benyym doo m' retsëe. Jesus kamag n'aa hahog pan'aa m' tii.

² Ti m' bap paah, met'uuh hã, papÿÿj ty ganä këe bä, rabahöm kån pä gabaho doo hënh, Jesus kamag n'aa radasuun jëng hënh.

³ Ramahöm me, tyyw me, rakaner'oot:

—Jaa da pä jawyk do ty gas'ëes? —näk mäh.

⁴ Ti m' raty kajäk, pä kepëed höm taty gatsë. Aeh mä ti pä.

⁵ Ti m' rabajëe p'ëe gabaho doo gó. Ti m' rabahapäh, asooh mä pahëew hadoo. Hawak mä ta saroor tagasooh. Hub tabanäng hënh mä tabasooh. Ti m' rah'y'yb e'y'm bong.

⁶ Ti m' taky hadoo sa hã:

—Bë e'y'm manäh! —näng mäh. —Bë esoos Jesus Nasaréh buuj, repëem däk do paah. Dooh wäd bä. Ganä wät! B'ëep, bë hegää radasuun jëng do paa bä —näng mäh.

⁷ —Bë ahöm nä, bë maher'ood ta ma matëg sa hã, Peed hã sii hë. Hahÿÿ da da bë kyyh: “Ahöm da bë pooj jé Garirej hënh. Bë hapäh da t'ii hënh, bë tamaher'oot do paa da” —näng mäh.

⁸ Ti m' rawaj'aa höm, kaj'uun mäh, h'y'yb manepëe boo m'. Dooh m' raher'ood bä sa hã rabeÿÿm bong do hyb n'aa.

[⁹ Ti m' met'uuh hã bap paah, Jesus ganä wät. Pooj jé Marija Madarën hã m' takas'ee wät. Ta ti m' Marija setsi karap'aar h'y'yb nesaa do hanäng do tahebëe bong do paa m'.

¹⁰ Ti m' tabahöm Jesus sii habok do paa wë. A'oot mä tii. H'y' ketón bong mä Jesus hyb n'aa.

¹¹ Ti m' Marija Madarën baher'oot bä m' sa hã Jesus ganä wät doo, Jesus tahapäh doo, dooh m' raky dahé bä.

¹² Ta jawén kä Jesus kas'ee wäd kån ta see hado däk mä pawóp hë ajyy panang s'ee hënh hah'üüm do sa hã, ta tyw n'aa me rababok bä.

¹³ Ti m' ajyy mat'ëeh p'aa hënh, raher'oot mä ta wób sa hã. Ti sa hã na-ääj mä dooh raky dahé bä.

¹⁴ Tii bā kā m', Jesus kas'ee wād kǎn 11 hedoo do ta ma matëg sa hā kā sa tā rabawëh bā m'. Ti m' taky hadoo sa hā:

—Héd n'aa ti bē nabuj keh'üüm bē ky nadaheeh ȳ hap'ëeh do ȳ ganā wät jawén paa bā? —näng mā Jesus kyyh sa hā.

¹⁵ Ti m' taky hadoo ënh:

—Bë ahöm jé pad'yyt hë badäk hahȳ hā. Bë maher'ood hōm sahōnh sa hā hanām do panyyg këh ȳ n'aa —näng mäh.

¹⁶ —Panyyg ky dah'eeh doo, nu kemuun bong doo, P'op Hagä Do ed'ëep da ta wë. Panyyg ky nadah'eeh doo, P'op Hagä Do ky n'aa etyy da banesaa hënh —näng mäh.

¹⁷⁻¹⁸ Ti m' taky hadoo ënh:

—Panyyg këh ȳ n'aa ky dah'eeh do hā P'op Hagä Do anoo da hahȳ tak'ëp rahajaa doo: Karap'aar h'yyb nesaa do rahebë da hāt ȳy gó. Ta wób kyyh rer'oot da. Aw'yy rameso bā da, p'yyim reëg bā da, dooh da ramahȳj; hob bā. Sa moo radatoonh da nahëë enäh do nu gad'oo bā, heso padëëk da nahëë enäh doo. Ta heen n'aa ti ta tii, te hub né hë këh ȳ n'aa ta wób rabahapäh hyb n'aa —näng mā Jesus kyyh sa hā.

¹⁹ Jesus, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, ber'oot jawén paa bā sa sii, P'op Hagä Do masäg kǎn hý pong jé. P'op Hagä Do hub hënh, takaweh'ëeh doo bā tabaso däg kǎn.

²⁰ Ti m' ta ma matëg rabahöm kǎn, ti m' jé pad'yyt hë rabaher'ood hōm kǎn mā Jesus ky n'aa kǎ. Jesus, p'op naa né hë tamasa sa hā tapehuunh doo me, sahōnh hë rabahapäh hyb n'aa te hub né hë ta ti ta ky n'aa.]

Jāām né hë hahȳ Jesus P'op Hagä Do T'aah panyyg kǎ.

Rukas

Jesus ky n'aa hanäm do Rukas erii wät do hahÿÿh

Rukas Teopiro tamaher'oot do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Õm ÿ ma erih hahÿÿh, Teopiro.

Hajök herii bong ää häj n'aa bä hawäd wät do ky n'aa, Jesus ky n'aa.

² Sahõnh hē tadu däk bä hap'ëeh doo, P'op Hagä Do panyyg hanäm do her'ood hõm do raheer'oot sa hä raberih hyb n'aa. Tii d' né paa raberih.

³ Hÿÿ kä, Teopiro, hyb n'aa jawyk doo, sahõnh hē baad ÿ ma kamet'ëeg wät jawén paa bä ta ti ky n'aa, ÿ na-ääj hē hÿÿ kä ÿ erih ta ky n'aa. Sét ken'yÿh ÿ ma erih doo.

⁴ Ta tii da ÿ wén erih, õm rama met'ëeg wät do Jesus ky n'aa hä, se hub né hē baad mabahapäh hyb n'aa ÿ erii wät do hä maner'ood bä.

Ääs ky n'aa her'oot Jowäw nu gahem'uun do benäng do ky n'aa hahÿÿh

⁵ Ti m' sa wahë n'aa Eróts häd näng do Judah häj n'aa bä tabag'ääs noo gó, ti awät mä P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooch do seeh. Sakarija m' ta häd. P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooch do wahë n'aa see Abijah makū panaa né m' tii. Ta ÿÿm häd mä Isabew. Sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wë wahë n'aa makū Aräw häd näng do panaa né m' tii ënh.

⁶ Baad ub mäh, P'op Hagä Do karën doo da rababok. Baad ub né hē raky daheeh sahõnh hē P'op Hagä Do mejüü doo, ta ky n'aa jaw'yÿk do kerih doo.

⁷ Dooch m' rataah nÿy bä. Dooch m' Isabew eta bä. Wehëh padäg mä ta patug daheeh.

⁸ Ti m' ta see pé noo gó, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooch do wób, Abijah makū karapee, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä ramoo bok noo gó, Sakarija moo wät mä tii bä.

⁹ Sakarija hä m' rah'ÿy kajäk t'õp gadäk doo gó tabajëë suun hyb n'aa, buu benÿym do in-sijëën häd näng do tabajuu hyb n'aa.*

¹⁰ Ti m' buu benÿym do tabajuu bä m', hajök mä ta noo bä hab'ëeh. P'op Hagä Do hä m' raky n'aa etsëë.

¹¹ Ti m' P'op Hagä Do ääs kasee Sakarija hä m'. Buu benÿym do rabahej'uu do tyng hënh, hub hënh mäh, ääs bag'ëed däk.

¹² Tak'ëp mä Sakarija beÿÿm wät. H'ÿy gabadoo wät mäh.

¹³ Ti m' ääs ky hadoo ta hä:

—Eÿÿm manäh, Sakarija —näng mäh. —P'op Hagä Do maa napäh metsëë do ta hä —näng mäh. —Etaah da a ÿÿm. Aj'ÿy da bè t'aah. Man'oo da ta häd Jowäw —näng mäh.

¹⁴ —Tak'ëp da bè h'ÿyb tsebé ta hyb n'aa. Hajök ratsebé tabenäng bä,

¹⁵ hyb n'aa jawyk P'op Hagä Do matÿm gó tabahadoo do hyb n'aa da —näng mäh. —Taw'ääts hē dooh d' teëg da uwa bëeh hejooch doo, ta wób na-ääj hē mahÿÿnh doo. P'op Hagä Do Sahee h'ÿyb mahüüm da a t'aah ta ÿÿn wog gó tabasuun nä bä na-ääj hē —näng mäh.

¹⁶ —Hajök da Isaraéw buuj tah'yÿb wapëen hõm p'aa hënh P'op Hagä Do wë, sa hagä n'aa wë, ta hä rah'ÿy ka'ëeh hyb n'aa —näng mäh.

* ¹ 9 Jääm né sét né hē sa ky n'aa rod hajëë suun t'õp gadäk doo gó, taber'oot hyb n'aa P'op Hagä Do wë, P'op Hagä Do tah'yÿb en'yÿm hyb n'aa.

17 —Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk do pooj jé da Jowãw bawäd däk da, Isaraéw buuj sa h'yyb tym tabenäm hyb n'aa Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do wë. P'op Hagä Do Sahee hejój gó tabawät da, P'op Hagä Do ky n'aa rod Eriij makü hawäd wät do paa hadoo da, sa yb sa taah rah'yyb en'yyim hyb n'aa sa wë, nabuj keh'üüm do rah'yy kawapëen hyb n'aa, rah'yy genäh hyb n'aa kã baad P'op Hagä Do karën doo da habok do rah'yy genäh doo da —näng mä ääs kyyh Sakarija hä.

18 Ti m' Sakarija ky hadoo:

—Nyy d' y bahapäh ta ti te hub tado bä? —näng mäh. —Wah'ëë däg y ti hÿÿh. Wah'ëë däg äm y né ti ênh —näng mäh.

19 Ti m' ääs ky hadoo Sakarija hä:

—Gabirijéw häd näng do y ti hÿÿh —näng mäh. —P'op Hagä Do pa hegët do y hÿÿh. Ta ti né hë ti y tamejüü hahÿ hanäm do ky n'aa òm y maher'oot hyb n'aa —näng mäh.

20 —Hÿÿ kã, —näng mä —dooh d' mer'ood wäd bä a t'aah benäng bä kã, y maky nadaheeh do hyb n'aa. P'op Hagä Do h'yyb däng noo gó da ti awät né da a hä y her'oot do a t'aah ky n'aa —näng mä ääs kyyh Sakarija hä.

21 Ti nuuj jé m' P'op Hagä Do tób n'aa noo bä kata b'ëëh doo, ky n'aa ets'ëë doo, ragada mä Sakarija banyyh. “H'ëëd hyb n'aa ti tabadoh?”, näk mä sa h'yyb gó.

22 Ti m' tabanyyh bä kã m', dooh m' tahaja wäd ter'ood bä. Ta moo me m' tameh'eed däg up. Ti hyb n'aa rah'yy genäh. P'op Hagä Do metëeh do tahapäh sa hä.

23 Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa gó tamoo wät do bahänh bä kã, tababaaaj hõm kãn mä ta tób hënh.

24 Ti m' nawayw hë denaa hë kã m', ta yÿm Isabew häd näng do beta däg kãn mäh. Ji ma poo oow pé kã m' ta kamarab n'aa ta yÿm gada ta tób bä, dooh m' tawäd bä ta s'ee hënh. Ti m' Isabew ky hadoo:

25 —Hahÿ P'op Hagä Do anoo hä yÿ —näng mäh. —ÿ tat'yyd mehÿin. Tado hõm hä yÿ y nu mebyng doo, y netaah doo —näng mä Isabew kyyh.

Ääs ky n'aa her'oot do Jesus benäng do ky n'aa hahÿÿh

26 6 kamarab tabahado däk bä m', P'op Hagä Do mejüü ääs, Gabirijéw häd näng doo, tabahõm hyb n'aa panang Nasaréh häd näng doo hënh, Garirej häj n'aa bä.

27 Tamejüü mä tabeg'ääs hyb n'aa maruus wë, Joséh häd näng do yÿm pan'aa wë. Dawi panaa né m' ti Joséh. Dooh m' aj'yy tamepeë nã bä ti maruus. Ta häd mä Marija.

28 Ti m' ääs bahõm ta wë, ti m' taky hadoo:

—ÿ ana a wë òm y panäk hyb n'aa. P'op Hagä Do ky ennyim a wë. A hä hë tabawät —näng mä ääs Gabirijéw häd näng do kyyh.

29 Ti m' Marija hyb n'aa tón geët mä ääs her'oot do hä. Ti m' tahyb n'aa newëë. Ta h'yyb gó m' tabedoo:

—H'ëëd ky n'aa ti hÿÿ éh? —näng mä Marija ta h'yyb gó.

30 Ti m' ääs ky hadoo ta hä:

—Eÿÿm manã Marija! —näng mäh. —A hä P'op Hagä Do h'yyb däng.

31 Òm da eta däk, enny däg da a t'aah. Mahäd n'oo däk da Jesus.

32 Ky n'aa etsëeh da. P'op Hagä Doo, Sahõnh Hë Sa Bahänh Hadoo Do T'aah da ramaneëenh —näng mäh. —P'op Hagä Do anoo da ta wahë makü Dawi häd näng do jawén buuj tabahadoo hyb n'aa, sa wahë n'aa tabahadoo hyb n'aa.

³³ Jakóh panaa sa wahë pan'aa da had'yyt da. Tabagãã had'yyt da —näng mä ääs kyyh.

³⁴ Ti m' Marija ky hadoo ääs hä. Teaanh mäh:

—Nyy d' mä tii? Dooh aj'yy y mepëë bä —näng mäh.

³⁵ Ti m' ääs ky hadoo:

—P'op Hagä Do Sahee da ahying a wë —näng mäh. —P'op Hagä Doo, Sahõnh Hë Sa Bahãnh Hadoo Do hejój a hä da tabadäng. Ti hyb n'aa da hahy karapee hä P'op Hagä Do h'yyb däng. Ramaneëenh da P'op Hagä Do T'aah —näng mä ääs kyyh Marija hä.

³⁶ Ti m' taky hadoo ênh:

—A wakãän, Isabew häd näng doo, ti na-ãäj hë etaah ta wah'ëë gó. Raheer'oot né paa ti netah. Hyy kä eta däk —näng mäh. —Ji ma poo oow see pé däg ta kamarab n'aa.

³⁷ Dooh hejoonh pé P'op Hagä Do hä —näng mä ääs kyyh Marija hä.

³⁸ Ti m' Marija ky hadoo:

—P'op Hagä Do karom né yyh. Tamejũũ do y moo wät da —näng mäh. —Taw'ääts hë ta ti tahado bã, maher'oot do hä yy —näng mäh.

Ti m' ääs ahõm kãn mä p'aa hënh ta mahãnh.

³⁹⁻⁴⁰ Ti m' nayyw hë denaa hë Marija bahõm kãn mä panang hënh, Isabew hagä hënh, waëë habëë hënh, Judah haj n'aa bã. Ta tsym n'aa kaw'aat mä tabahõm. Ti m' tób gó m' tabajëë suun. Isabew mä tedëng.

⁴¹ Ti m' takedëë sii hë m' ajãn Isabew wog gó hasuun do kahasyyg wät mä ta wog gó. Baad mä P'op Hagä Do Sahee badäg däk Isabew h'yyb gó.

⁴² Ti m' Isabew ky hadoo Marija hä, tak'ëp mä ta kyyh:

—Baad õm P'op Hagä Do ky n'aa edëng yyj wób sa mahãnh. Ajãn hä na-ãäj né hë baad hadoo do tah'yyp däng —näng mäh.

⁴³ Ti m' Isabew ky hadoo ênh:

—Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, ta hä y h'yy kaha'eeh do yyn pan'aa mabahado né paawä mabana y mabaheg'ääs. Y maweh'ëeh ta ky n'aa hä.

⁴⁴ Y medëë sii hë, wok yy gó ajãn kahasyyg wäd is, tseebe wät —näng mäh.

⁴⁵ —Baad õm P'op Hagä Do ky n'aa edëng maky daheeh do hyb n'aa a hä taher'oot doo —näng mä Isabew kyyh Marija hä.

⁴⁶ Ti m' Marija ky hadoo:

—Hëp y tym P'op Hagä Do taj'aa etsë.

⁴⁷ Hëp y tym tseebe kãn P'op Hagä Doo, hëp y tym dëeb wë.

⁴⁸ Ta wë hëp y tym wén tsebë, y ta karom its tahyb n'aa esee do hyb n'aa.

Hy jawén sahõnh hë y ramaneëenh da yynh ky n'aa kedëng doo,

⁴⁹ tak'ëp baad hadoo do P'op Hagä Doo, sahõnh haj'ap do banoo do hyb n'aa hä yy.

Tsyt hë, sahõnh hë nesaa do mahãnh né tii. Baad had'op do né tii.

⁵⁰ Sahõnh hë badäk hahyy hä habong doo,

sa panaa na-ãäj né hë,

ta hä hyb n'aa jew'yyk doo,

P'op Hagä Do t'yyd mehĩn had'yyt hë.

⁵¹ Tak'ëp hejoonh do P'op Hagä Do mo haj'aa.

Hahyy da tamo haj'aa:

Jé pad'yyp hë dawë hä tabetyh hõm h'yy kasab'ee doo gó sa hä hë h'yy kasadä doo,

P'op Hagä Do karēn do raty n'aa ges'yyk doo.

⁵² Tasog hōm hyb n'aa jewyk do sa hejój,
ti taban'oo kån hyb n'aa sakog is do sa hã.

⁵³ Baad taban'oo kån sa tä, sa waa, has'aah do sa hã.
Tan'oo kån ta si n'aa hē rababaaj hōm tak'ēp ma enäh do paah.

⁵⁴ Tamasaa wät Isaraéw buuj, ta karom.
Ta t'yyd mehīn had'yyt sa hã.

⁵⁵ Dooh tamabaan bã Abaraām hã, Abaraām panaa† hã taky n'aa enooh doo.
Nahēej sa hã taky n'aa enooh do paah —näng mä Marija kyyh.

⁵⁶ Ti m' tamawoob hē kamarab Marija bayyw kån mä Isabew tób bã. Ti m'
tababaaj hōm kån ta tób hēnh.

Jowāw nu gahem'uun do henäng do panyyg n'aa hahÿÿh

⁵⁷ Ti m' Isabew t'aah benyy däk bã kã, enäng mä kã aj'yy.

⁵⁸ Isabew pa haj'eenh doo, ta wakān na-āāj mä rapanyyg enä hōm bã kã,
ratsebee kån mä ta sii. Isabew P'op Hagä Do t'yyd mehīn, rahegāā bã.

⁵⁹ Ti m' ta t'aah 8 ta āh tabahado däk bã, sa wakān, sa pa haj'eenh do na-āāj
hē rabana ta t'aah masuuj noo byyh kahōg hōm do raheg'āās. Rakarēn mä ta
häd ramaneēēnh Sakarija, ta yb häd.

⁶⁰ Ti m' Isabew ky hadoo:

—Dooh —näng mäh. —Ta häd da Jowāw —näng mäh.

Ti m' raky hadoo ta hã:

⁶¹ —Héd n'aa ta tii d' ta häd? —näk mäh. —Dooh ta tii da Jowāw häd näng pé
bē wakān —näk mäh.

⁶² Ti m' sa moo me rameanh ta yb hã nyy da ta t'aah häd.

⁶³ Ti m' ta moo me Sakarija metsēē ta hã rabanoo rahe'r'iuh doo. Ti m' rahyb
n'aa meuuj bong terih do hã. “Jowāw” mä terii däk.

⁶⁴ Tii bã kã m', taber'ood däg kån p'aa hēnh kã. Ti m' Sakarija j'aa etsēē kån
mä P'op Hagä Doo.

⁶⁵ Ti m' sa pa haj'eenh do rahyb n'aa meuuj bong mä tak'ēp. Jé pad'yyt hē
waēē habēēh hēnh mä Judah hāj n'aa bã ta ky n'aa rahe'r'ood hōm kån mäh.

⁶⁶ Sahōnh hē ta ti maa new'ēē do panyyg hã, rahyb n'aa newēē, rahyb n'aa
tón. Sa h'yyb gó m' raky hadoo:

—Hyb n'aa jawyk da ta ti karapee —näk mä sa h'yyb gó.

Tii da sa h'yyb gó rawén her'oot, P'op Hagä Do hejój karapee hã tabawät do
hyb n'aa.

*Hahÿ Sakarija her'oot do ta jawén hawät do ky n'aa P'op Hagä Do metēēh
doo*

⁶⁷ Ti m' baad mä Sakarija h'yyb gó P'op Hagä Do Sahee badäng. Ti m' tadu
doo tabahe'r'oot ta jawén hawät doo, P'op Hagä Do metēēh doo. Ti m' taky
hadoo:

⁶⁸ —Taw'āāts hē Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hã,

Isaraéw buuj rah'yy kaha'eeh do ēr j'aa etsē.

Tabahyng ta karapee tabed'ēēp hyb n'aa nesaa do mahānh.

⁶⁹⁻⁷⁰ P'ooj ub, ta ky n'aa rod tsyt hē ta wē kasēēw bong do hã taky n'aa enooh
doo,

tii da P'op Hagä Do bad'oo hÿÿ kã.

† 1:55 Isaraéw buuj né hē ti Abaraām panaa.

Tamejō kån hÿÿ kã er mahang tak'ëp ta hejój me er hed'ëep doo,
ta karom Dawi makū panaa hã.

⁷¹ Ër da ted'ëep er majiĩ mahãnh,
er wë h'yy gaëenh do mahãnh.

⁷² Tat'yyd mehĩn paa er wahë makũh.

Tahyb n'aa esee baad had'op do sa hã taky dång do paah,

⁷³ Abaraãm makũ hã taky n'aa enooh do paah.

⁷⁴ Ër ted'ëep da er majiĩ mahãnh,

h'yyb neÿÿm doo me er moo bok hyb n'aa P'op Hagã Do wë.

⁷⁵ Tsyt hë nesaa do mahãnh,

takarën doo da er baboo had'yyt hyb n'aa ta matym gó.

⁷⁶ Ti m' ta t'aah hã Sakarija ky hadoo:

—Ōm da ramaneëenh P'op Hagã Doo, Sahõnh Hë Sa Bahãnh Hadoo Do ky n'aa
rod.

Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kajaa do pooj jé panäg n'aa da ōm.

Ōm da henãm sa h'yyb tym, baad ragadoo hyb n'aa takajaa bã.

⁷⁷ P'op Hagã Do karapee hã mamaher'oot da nyy da sa h'yyb tym tabed'ëep

hÿ pong jé ta pa rababoo had'yyt hyb n'aa,

nesaa do sa h'yyb tym gó hanäng do tabawug hõm do hyb n'aa da.

⁷⁸ Tii da P'op Hagã Doo, er h'yy kaha'eeh do wën d'oo, taky ennym do hyb n'aa.

Ji tat'yyd mehĩn.

Ti hyb n'aa Tah'yyb Dång Doo, ta bag hadoo er hã,

papÿÿj bag hadoo doo, p'op tabana er hã.

⁷⁹ Ta bag tanoo da gadagyp do hadoo doo gó habok do sa hã,

dajëb gó habok do sa hã.

Ër hã tanoo da h'yyb nyyw gó er babok hyb n'aa —näng mä Sakarija kyyh.

⁸⁰ Ti m' karapee bawëë gëet. H'yyb hejooj g'ëed kån. Tabanawäng bã kã
tabawäd had'yyt hë. Tii bã kã, tadu do kån tama metëek do Isaraëw buuj.

2

Jesus benäng do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti noo gó m', hajõng häj n'aa sa wahë n'aa Aw-Kus häd näng do tamejũ
rabetsén hyb n'aa sahõnh hë ta karapee jé pad'yyt hë habok doo, sa häj n'aa
had'yyt bã habok doo, Roma buuj ramejũ doo bã.

² Jããm né hë ti pooj jé rabetsén doo. Kirinijo häd näng doo, hëej Sirija häd
näng do babuuj sa wahë n'aa noo gó m' tii.

³ Tii bã m' sahõnh hë rabebanh sa wahë makū panang p'aa hënh, ta heen
n'aa hã sa häd raberih hyb n'aa.

⁴ Ti hyb n'aa m' panang Nasaréh, Garirej häj n'aa bã badäk doo bã naa Joséh
ratsyym kasog kån, Judah häj n'aa hënh, panang Berënh häd näng doo hënh
rabahõm hyb n'aa. Dawi häd näng do panang paa né hë m' ti Berënh. Dawi
panaa see m' Joséh.

⁵ Tii hënh tawén hõm mä Marija, ta ÿÿm pan'aa daheeh, retsén do heen n'aa
hã sa häd raberih hyb n'aa m'. Etaah mä ti Marija.

⁶ Ta tii bã rabajeej bong noo gó kã m' karapee benyy däg kån.

⁷ Ti m' pooj jé ta t'aah, aj'yy m'. Ti m' tabahabën däk. Ta wób sa masããh tób n'aa yt hã m', b'éé waa hood gó m' tadasooh. Du daa m' dawëé hena do tób ranu kahej'ëék doo bã m', gabad'ëé däk do hyb n'aa m'.

⁸ Ti noo gó kã m', atsëm, b'éé hagã n'aa rabaj'eenh p'eets hë. B'éé mä rahag'ããs.

⁹ Ti m' P'op Hagã Do ããs kasee sa hã. Ti m' P'op Hagã Do hejój tametëeh sa pa. Ta bag tak'ëp gabarëeh do hadoo mäh. Ti m' b'éé hagã n'aa tak'ëp mä rabeÿÿm bong.

¹⁰ Ti m' ããs ky hadoo sa hã:

—Bë eÿÿm manäh! Ý manaa tak'ëp ji tsebé do panyyg, sahõnh hë panyyg pan'aa —näng mäh.

¹¹ —Naga hë enyy däk bë mahang, Dawi panang paa bã, bë h'yyb tym dëeb. Kristo, * P'op Hagã Do H'yyb Däng Doo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do tii —näng mä ããs kyyh.

¹² Ti m' taky hadoo ënh:

—Hahÿÿ da da bë heen n'aa: Bë aw'yyt da kahabën is karapee. B'éé waa hood gó da tabasooh —näng mä ããs kyyh b'éé hagã n'aa sa hã.

¹³ Ti bã m' nayyw hë m' ragenã b'ëeh hajök do ããs ta see pa. Tii bã m' P'op Hagã Do hã rama ejãm. Hahÿÿ da m' sa kyyh:

¹⁴ —Taw'ããts hë hÿ pong jé tak'ëp raweh'ëeh, tak'ëp rahyb n'aa jew'yyk P'op Hagã Doo.

Badäk hahÿÿ bã, ta hã habong do hã, takamahãn do hã, P'op Hagã Do anoo da h'yyb näw n'aa —näk mä ããs sa kyyh.

¹⁵ ããs rabedo bong bã m', p'aa hënh hÿ pong jé rabasëek bã m', b'éé hagã n'aa rakaner'ood kãn, ti m' raky hadoo:

—Hamäh, Berënh hënh ër hegãã ti P'op Hagã Do her'oot do ããs hã. Hamäh, hamäh —näk mäh.

¹⁶ Ti m' nayyw hë m' rah'yy kabawaad bong. Resoos mäh. Ti m' rabawyyd kãn Joséh, Marija, karapee kã. Karapee basooh mä b'éé waa hood gó.

¹⁷ Karapee rabahapäh jawén paa bã kã m', jé pad'yyt mä rabaher'ood hõm karapee t'aah ky n'aa, sa hã ããs panäk doo.

¹⁸ Sahõnh hë maa nap'ëeh do rameuunh mä ta ky n'aa.

¹⁹ Ti m' Marija enyyw hõm mä ta ti ta h'yyb gó. Ta h'yyb gó m' tahyb n'aa newëé mäh.

²⁰ Ti m' b'éé hagã n'aa rababaaj hõm. P'op Hagã Do raky n'aa ejãm hõm mäh. P'op Hagã Do raj'aa etsë mäh. Ti rawén ky hadoo rahapäh mäh, ramaa napäh mä sa h'yyb. Baad né hë m', ããs her'oot doo d' né hë kã m'.

²¹ 8 ta ãh tabahado däk bã m' karapee, ta masuj noo byyh kahõg hõm bã kã m', rahäd n'oo däk mä Jesus, tabasuun däk do pooj jé ããs häd n'oo däk doo d' né hë ta häd karapee hã.

²² Ti m' takaja kãn mä ti noo gó Marija ta patug daheeh sa h'yyb rabenãm hyb n'aa P'op Hagã Do matym gó, Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejüü doo da ji

* **2:11** Ji h'yyb tym dëeb, p'ooj ub Judah buuj hã P'op Hagã Do ky n'aa enooh doo, ramaneëënh **Mesijas**. Gereg kyy me ramaneëënh **Kristo**. **"P'op Hagã Do h'yyb däng doo"**, tahanäng pé m' ti.

t'aah benäng do jawén paa bä.† Ti m' ramahũüm Jesus Jerusarēnh hēnh, P'op Hagä Do wē rametēeh hyb n'aa ta tób n'aa gó.

23 Tii da rawén d'oo, hahÿÿ da m' P'op Hagä Do ky n'aa jaw'y'yyk do kerih do tamejũũ do hyb n'aa: “Taw'ãäts hē pooj jé ji t'aah wah'ēeh ji ky n'aa enooh P'op Hagä Do hã tsyt hē.”‡

24 T'ĩĩ hēnh rabahõm na-ãäj hē, P'op Hagä Do hã rama ejuu hyb n'aa pawóp hē taw'ēed, h'ooh its hadoo doo, guri-i hadoo doo. Tii d' né hē ta ky n'aa jaw'y'yyk do mejũũ rabad'oo sa h'y'yb rabenãm hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó.

Simijãw hãd nãng do her'oot do Jesus ky n'aa panyyg n'aa hahÿÿh

25 Ti m' ti awät mã Jerusarēnh bã aj'yy wah'ēe däk doo, P'op Hagä Do karēn doo da hawät doo, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'y'yyk do ky daheeh doo. Simijãw mã ta hãd. Baad mã P'op Hagä Do Sahee h'y'yb mahũüm. Tagada mã Isaraew buuj hed'ēep doo.

26 P'op Hagä Do Sahee metēeh mã ta hã, Kristo, P'op Hagä Do H'y'yb Dãng Doo, tahapãh nã né hē m' tadajēb pooj jé.

27 Ti m' ti noo gó né hē m' P'op Hagä Do Sahee mahũüm mã Simijãw P'op Hagä Do tób n'aa hēnh. Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa hēnh Marija Joséh daheeh ramanaa bã m' karapee t'aats, Jesus, sa ky n'aa jaw'y'yyk do mejũũ doo da ramoo bok hyb n'aa ta hyb n'aa,

28 ti agēet mã Simijãw tób w'oo hã. Ti m' karapee tabado däk ta moo gó, ti m' P'op Hagä Do taj'aa etsē. Hahÿÿ da m' ta kyyh:

29 –Hÿÿ kã Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk doo, sahõnh hē mabag'ãäs doo, man'oo ÿÿh, a karom, h'y'yb nãm doo me ÿ dajēp. Man'oo däk maky dãng do ÿ bahapãh.

30 Hÿÿ kã matym ÿÿ me baad ÿ bahapãh ji h'y'yb tym dēeb,

31 sahõnh hē badäk hahÿÿ hã habong do sa matym gó manoo doo.

32 Judah buuj nadoo do sa h'y'yb bag hadoo, sa h'y'yb kadawuung n'aa P'op Hagä Do hã.

Isaraew buuj ky n'aa etsēeh da ta hyb n'aa –nãng mã Simijãw kyyh karapee t'aah ky n'aa hã.

33 Marija Joséh daheeh rahyb n'aa meuuj bong mã Simijãw her'oot do sa t'aah ky n'aa hã.

34 Ti m' Simijãw taky n'aa edēe bong sa hã. Ti m' Marija hã, Jesus ÿÿn hã, ta ky hadoo:

–Hajõk Isaraew buuj wób raty n'aa ges'y'yyk da hahÿ karapee tawah'ēe däk bã. Ti hyb n'aa banesaa hēnh rabahõm da P'op Hagä Do an'oo bã. Ta wób da baad ragadoo. P'op Hagä Do ed'ēep ta tii –nãng mãh. –Ta heen n'aa hadoo da hahÿ karapee. Tametēeh da P'op Hagä Do gen'aak doo. Ti hyb n'aa hajõk da h'yy kawereem ta wē.

35 Tii bã da kametã däk da rahyb n'aa newēe doo –nãng mãh. –Õm da Marija, tak'ēp da mah'yy katón da ta hã ramoo bok do hyb n'aa da –nãng mã Simijãw kyyh.

36 Ti noo gó né hē m' ti agēet mã t'ĩĩ hēnh ÿÿnh P'op Hagä Do ky n'aa rod. Æn mã ta hãd. Wah'ēe dæg né m' tii. Panuew mã ta yb makũ hãd, Aseer makũ

† 2:22 Isaraew buuj sa taah benäng jawén paa bä, 40 ta ãh noo gó ajãn ÿÿn dooh tahaja bã P'op Hagä Do tób n'aa hēnh tahõm bã. Dooch na-ãäj hē tahaja bã tamej'aa bã tsyt hē P'op Hagä Do wē kasēew däk doo. ‡ 2:23 Esodo 13.2, 12

panaa see m'. Patug tamaa wäd, marahud wäd mäh. Raket'ëë däk do jawén paa bä, 7 ta baab tabahado däk bä m' Än patug maa badoo wät mäh.

³⁷ Wah'ëë däk mäh. 84 däg mä ta baab n'aa. P'op Hagä Do tób n'aa hënh had'yyt mä tabehéh üüm. Adëb bä, atsëm na-ääj mä P'op Hagä Do tahyb n'aa jaw'yyk. Ta hä taky n'aa etsëë mäh. Kas'aah mä taky n'aa etsëë hyb n'aa P'op Hagä Do hä.

³⁸ Ti m' Marija, Joséh wë tabana bä m', taky n'aa tsebee wäd kän P'op Hagä Doo. Ti m' Jesus ky n'aa tahe'ood kän t'ï hënh hab'ëéh do mahang Isaraéw buuj P'op Hagä Do ed'ëëp do gad'aa do sa hä.

³⁹ Ti m' Joséh Marija rabahajaa bä kä m' sahõnh hë P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do mejüü doo, rababaa j hõm kän sa panang hënh Nasaréh häd näng doo, Garirej häj n'aa hënh.

⁴⁰ Awëë däg kän mä karapee. Hejooj däg kän mäh. P'op Hagä Do h'yy gan'yyh. Baad P'op Hagä Do hag'ääs ta hä.

P'op Hagä Do tób n'aa yt hä Jesus baym dó panyyg n'aa hahÿÿh

⁴¹ Ta heen n'aa hë had'yyt hë Jesus ÿÿn ta patug daheeh rabahõm Jerusarënh hënh, Pas-kowa häd näng do ratab'ëës hyb n'aa.

⁴² 12 m' Jesus ta baab däg rabahõm Pas-kowa rata b'ëës hyb n'aa rabahed'oo doo da. Jesus ahõm sa sii.

⁴³ Pas-kowa ratab'ëës do tabahëëj jëng bä m', rababaa j nä sa panang hënh. Jesus mä aym Jerusarënh bä. Dooch m' rahapëë bä ta ÿÿn hä tabaym.

⁴⁴ Sa wakãän mahang hawät red'oo mäh. Ti m' tug bä kä rabaheg'ääs, dooh m' Jesus. Resoos mä sa wakãän mahang.

⁴⁵ Dooch m' rawyyd bä. Ti m' rabaheg'ääs p'aa hënh Jerusarënh hënh.

⁴⁶ Tamawoob däg kän mä sa äh Pas-kowa jawén paa bä m', rabawyyd kän P'op Hagä Do tób n'aa yt hä m'. Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do mahang mä tabasoo h. Tamaa newëë mäh, teanh mä sa hä.

⁴⁷ Sahõnh hë Jesus maa napäh do rahyb n'aa meuunh mä tahapäh do hä m', tah'yy ganäng do hä m'.

⁴⁸ Ti m' ta ÿÿn ta patug daheeh rabahapäh bä m' rah'yy gabedo bong mäh. Ti m' ta ÿÿn ky hadoo:

—Hëd n'aa tii d' mabahadoo ää hä, tah ÿÿ? —näng mäh. —Öm ää esoos, öm ää hyb n'aa tón —näng mäh.

⁴⁹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hëd n'aa ÿ bë esoos? Nepäh bë hä Ee tób bä né paawä ti ÿ bë baw'yyt? —näng mä Jesus.

⁵⁰ Dooch m' ta ÿÿn rah'yy genä bä tii d' tahanäng do hä.

⁵¹ Ti m' tababaa j hõm kän sa sii. Baad mä taky daheeh sa hä. Baad mä Marija benäm ta ti ta h'yyb gó.

⁵² Awëë gëët mä Jesus. Anäng mä ta hä kä tahapäh doo. P'op Hagä Do kamahän ta hä, ta wób na-ääj rakamahän.

3

Jowāw nu gahem'uun do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁻² Ti m' 15 ta baab tabahado däk bä m' Tiberijo häd näng do Roma bä tabag'ääs noo gó, tabanawäng hënh P'op Hagä Do ban'oo kän mä ta panyyg Jowāw hä, ta wób tamaher'oot hyb n'aa. Sakarija m' Jowāw yb. Ti noo gó, Judah häj n'aa bä Pon-Sijo Pirato häd näng do sa wahë n'aa. Garirej häj n'aa bä, Eróts häd näng do sa wahë n'aa. Eróts hÿÿj mä Pirip häd näng doo, Itureej,

Tarakonit häd enäh do häj n'aa bä m' sa wahë n'aa. Risään häd näng doo, Abirën häj n'aa bä sa wahë n'aa.* Anas, Kajapas häd enäh doo, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät do ti noo gó.

³ Ti m', P'op Hagä Do panyyg Jowāw gado dāk jawén paa bä kā m', tamer'ood hōm mā sahōnh hē tamii Joradān nabyy me habong doo. Taher'oot sa hā raberéd hōm hyb n'aa nesaa doo, ranu kemuun hōm hyb n'aa nesaa do raberéd hōm do heen n'aa, P'op Hagä Do awug hōm hyb n'aa nesaa do sa h'yyb tym gó hanäng doo.

⁴ Hahÿÿ da P'op Hagä Do ky n'aa rod Isajas häd näng do erih do paa Jowāw ky n'aa:

“Hahÿÿ da tabanawäng bä her'oot do kyyh:
Bë tyw n'aa bak'ood däg da Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo.
Baad ub da bë tyw n'aa daj'aah.

⁵ Bë geh'aa hōm gaderoh doo.
Bë epug hōm wajau doo, waëë na-ääj hē.
Bë deja hōm ta tyw n'aa gajeroh doo.
Bë benyyw däg baad ta tyw n'aa.

⁶ Tii bä da sahōnh hē badāk hahÿÿ hā habong do rahapäh da nyy da P'op Hagä Do ji tabed'ëep nesaa do mahānh.”†

⁷ Ti m' hajök rakata dāk Jowāw wë ranu kemuun hyb n'aa. Ti m' Jowāw ky hadoo sa hā:

—Aw'yy p'yy m näng do taah hadoo bëëh! —näng mäh. —Nyy da bë ed'oo bë kejën nesaa do bë hā P'op Hagä Do banoo do mahānh? J'ooj madāk doo me bë ed'oo bë nu kemuun nesaa do mahānh.

⁸ Taw'ääts hē pooj jé bë metäh te hub tado bä nesaa do bë eréd hōm bä. Bë metäh hanäm do hä bë moo bok do hä. Bë daab yb manä Abaraām panaa bë hanäk do hä. Bë edoo manäh: “Ää P'op Hagä Do gadoo Abaraām panaa ää bahadoo do hyb n'aa.” P'op Hagä Do karën bä, tahajaa hahÿ pä tawareem bä Abaraām panaa rado padäg bä —näng mäh.

⁹ Edaa dāk h'yy kawanereem do P'op Hagä Do ky n'aa etyy doo. Aj'yy myym joom kóm pa tahähë dāk do tabagëem hyb n'aa hadoo tii. Sahōnh hē joom tëeg neaak do tagëew jat da, ti tabaju hōm da —näng mä Jowāw kyyh.

¹⁰ Ti m' rabeaanh ta hā:

—Nyy d' ää bad'oo hÿÿ kā?

¹¹ Ti m' Jowāw ky hadoo:

—Pawóp hē saroor näng péh, sét tanoo saroor tamah pé hā. Waa näng doo, tanoo waa tamah do waa ta waa uuh —näng mä Jowāw kyyh.

¹² Ti m' sa wahë n'aa dajëër n'aa gedaag n'aa an'aa mä Jowāw wë tanu gemuun hyb n'aa.

—Ma matëg —näk mäh. —Ää ënh, nyy d' ää bad'oo?

¹³ Ti m' Jowāw ky hadoo sa hā:

—Bë wad'ii manä ta wób —näng mäh. —Dooh ta bahānh bë ets'ëë sa hā dajëër. Jääm hē bë ets'ëë Roma buuj ky kajäk doo —näng mäh.

¹⁴ Ti m' warahén reaanh:

—Ää ënh? Nyy d' ää bad'oo? —näk mä warahén sa kyyh.

* **3:1-2** Roma buuj had'yyt nado Tiberijo bag'ääs. Hajōng ta wób sa häj n'aa na-ääj hē tabag'ääs. Pon-Sijo Pirato, Eróts, Pirip, Risään na-ääj hē Tiberijo karom tii, Tiberijo kyy gó ta wób sa häj n'aa bä rabag'ääs doo. † **3:6** Isajas 40.3-5

Ti m' Jowāw ky hadoo:

—Bē eām manā ta wób dajēēr rabanoo hyb n'aa bē hā. Bē ky n'aa tapa manā daap hē ta wób. Bē h'yy gadeja dajēēr bē wahē n'aa bē hā rep'aak do hā, bē hyb n'aa hūūm manā ti bahānh —nāng mā Jowāw sa hā.

¹⁵ Ti m' hajōk do t'ī hēnh kat'aa do rah'yy kahās'āāp Jowāw hyb n'aa. Sa h'yyb gó m' rahyb n'aa newēē. Sa h'yyb gó m' raky hadoo: “Hahỹ né g'eeh P'op Hagā Do H'yyb Dāng Doo, Kristo hād nāng doo?”

¹⁶ Ti m' Jowāw ky hadoo sa hā:

—Ỹ ti hỹh, bē ỹ nu gemuun naēng me. Ti awät da tak'ēp hyb n'aa jawyk do bahānh ỹỹ. Hā ỹỹ, ỹ hyb n'aa sakog its ta hā. Ti hyb n'aa dooh ỹ haja bā ta tsyym suun kabo n'aa ỹ do bā* —nāng mäh. —Tii kā P'op Hagā Do Sahee tabanoo da bē hā, tabajēē suun hyb n'aa bē h'yyb tym gó, bē tah'yyb mahūūm hyb n'aa. Tēēg hōō hadoo me baad tabanāw dāk bē h'yyb tym, bē d' tametyy —nāng mäh.

¹⁷ Tsyt hē tabetyh hōm da P'op Hagā Do karēn do moo heb'ook doo, tsyt hē ta wób. P'op Hagā Do karēn do moo b'ook doo, banām doo hēnh tabetyh hōm, tabanesaa hēnh ta wób, aj'yy ta nahēē me tetyn hōm do hadoo tiriig ta bóg mahānh. Ta joom ag tiriig tabataa ta tób n'aa yt hā. Ta bóg taju toonh tēēg hōō me, nadēēk doo me —nāng mā Jowāw kyyh Kristo ky n'aa hā.

¹⁸ Hajōng mā Jowāw her'oot sa hā. Panyyg wób gó tabeh'ūūm. Baad tametēēk sa hā. Panyyg hanām do taheer'oot mā sa hā.

¹⁹ Ti m' Jowāw nabuuj gedoo mā Garirej hāj n'aa wahē n'aa Eróts hād nāng doo, ta hỹj ỹym, Erodija, tagat'ēē dāk do hyb n'aa. Hajōng baad nadoo do wób Eróts moo wät do hyb n'aa na-āāj hē Jowāw nabuuj gedoo mā Eróts.

²⁰ Ti m' ti bahānh tabegyys wät. Tamejūū mā Jowāw radawäts gēet ragadahew'ēēs doo gó.

Jesus Jowāw nu gemuun do panyyg n'aa hahỹh

²¹ Ti m' ragadahew'ēēs doo gó radawäts g'ēēd pooj jé m', hajōk do Jowāw nu gemuun bong bā m', Jesus na-āāj mā tanu gemuun wät. Tanu gemuun bā m', Jesus ky n'aa etsēē bā m', wē kabasēēts wät.

²² Ti m' P'op Hagā Do Sahee ahying mā ta wē gurii-i hadoo mäh. Ti m' hỹ pong jé naa tamaa ena kán P'op Hagā Do kyyh. Hahỹ da m' ta kyyh:

—Ōm tah ỹỹ, tak'ēp ỹ kamahān up doo. Baad ỹ mah'yyb n'yym —nāng mäh.

²³ 30 ta baab Jesus bahado dāk bā m' tadu doo tamoo wät do sa mahang.

Jesus wahē makū sa hād ketsén do hahỹh

Joséh t'aah red'oo mā Jesus.

Joséh yb makū hād Eri.

²⁴ Eri yb makū hād Matat.

Matat yb makū hād Rewi.

Rewi yb makū hād Mew-Ki.

Mew-Ki yb makū hād Janaj.

Janaj yb makū hād Joséh.

²⁵ Joséh yb makū hād Matatijas.

Matatijas yb makū hād Amos.

Amos yb makū hād Naūm.

* 3:16 P'ooj ub sa karom rakeboo paa m' sa kariw n'aa tsyym suun. Tii bā sa kariw n'aa tsyym rahets'yyt. Tak'ēp hyb n'aa sakog its Jowāw Jesus matym gó, ta hā hē Jowāw hegāā bā. Ti hyb n'aa dooh tahaj'as pé Jesus wē tamoo wād bā ta hā hē tahegāā bā, tahananēg pé tii.

Naūm yb makū hād Eseri.
 Eseri yb makū hād Nakaj.
 26 Nakaj yb makū hād Maat.
 Maat yb makū hād Matatijas.
 Matatijas yb makū hād Semej.
 Semej yb makū hād Josek.
 Josek yb makū hād Jodah.
 27 Jodah yb makū hād Jowanān.
 Jowanān yb makū hād Resa.
 Resa yb makū hād Serubab.
 Serubab yb makū hād Saratijéw.
 Saratijéw yb makū hād Neri.
 28 Neri yb makū hād Mew-Ki.
 Mew-Ki yb makū hād Adih.
 Adih yb makū hād Kosān.
 Kosān yb makū hād Ew-Madān.
 Ew-Madān yb makū hād Eer.
 29 Eer yb makū hād Josuwéh.
 Josuwéh yb makū hād Erijés.
 Erijés yb makū hād Jorīm.
 Jorīm yb makū hād Matat.
 Matat yb makū hād Rewi.
 30 Rewi yb makū hād Simijāw.
 Simijāw yb makū hād Judah.
 Judah yb makū hād Joséh.
 Joséh yb makū hād Jonam.
 Jonam yb makū hād Erijakīm.
 31 Erijakīm yb makū hād Mereja.
 Mereja yb makū hād Mena.
 Mena yb makū hād Matatah.
 Matatah yb makū hād Natān.
 Natān yb makū hād Dawi.
 32 Dawi yb makū hād Jesé.
 Jesé yb makū hād Obed.
 Obed yb makū hād Buwas.
 Buwas yb makū hād Saramon.
 Saramon yb makū hād Nasōm.
 33 Nasōm yb makū hād Aminadab.
 Aminadab yb makū hād Adimih.
 Adimih yb makū hād Rām.
 Rām yb makū hād Eserōm.
 Eserōm yb makū hād Peres.
 Peres yb makū hād Judah.
 34 Judah yb makū hād Jakóh.
 Jakóh yb makū hād Isak.
 Isak yb makū hād Abaraām.
 Abaraām yb makū hād Terah.
 Terah yb makū hād Nahóh.
 35 Nahóh yb makū hād Serug.
 Serug yb makū hād Rakaw.
 Rakaw yb makū hād Pereg.
 Pereg yb makū hād Eber.

Eber yb makū häd Serah.

³⁶ Serah yb makū häd Kaj-Nan.

Kaj-Nan yb makū häd Apasad.

Apasad yb makū häd Sēm.

Sēm yb makū häd Nowéh.

Nowéh yb makū häd Ramék.

³⁷ Ramék yb makū häd Metusarēm.

Metusarēm yb makū häd Enók.

Enók yb makū häd Jaréd.

Jaréd yb makū häd Marareew.

Marareew yb makū häd Kenan.

³⁸ Kenan yb makū häd Enós.

Enós yb makū häd Seet.

Seet yb makū häd Adāw.

P'op Hagä Do t'aah hadoo Adāw makūüh, P'op Hagä Do pahuunh do hyb n'aa.

4

Jesus Dijab metyy do panyyg n'aa hahÿh

¹ Ti m' Jesus basoop pong hēnh tamii Joradān häd doo me naa. Baad mā P'op Hagä Do Sahee h'yyb mahūüm. Ti m' P'op Hagä Do Sahee mahūüm kän Jesus tabanawäng hēnh, rabanabok hēnh.

² 40 m' ta āh Dijab* metyy mā Jesus. Tabanawäng hēnh tabaym bä, dooh Jesus awa bä. 40 ta āh tabahado däk bä m' Jesus mā asa däk tak'ep.

³ Ti m' Dijab ky hadoo ta hā:

—P'op Hagä Do T'aah mado bä, mamejō hahÿ pä takawareem däk päw —näng mäh.

⁴ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Dooh. Hahÿÿ da P'op Hagä Do kyy kerih doo: “Ji waa hā had'yyt nado ji bedēp”† —näng mā Jesus.

⁵ Ti m' Jesus Dijab masäk waëë jó. Tii b' naa m' nanyw hē tametēeh ta hā sahōnh hē badäk hahÿÿ hā hanäng do häj n'aa rabag'ääs doo.

⁶ Ti m' taky hadoo ta hā:

—Mahegää! —näng mäh. —Sahōnh hē ta ti ÿ anoo da a hā. Sa wahë wahëh mabahadoo ÿ an'oo bä. Sahōnh hē hanäm doo, hetsooh do ta hā hanäng do ÿ anoo da a hā —näng mäh. —ÿ ti ta ti gadoo. ÿ ta danäh. Ti hyb n'aa ÿ anoo ÿ karēn pé hā —näng mäh.

⁷ —Sahōnh hē ÿ banoo a hā, wē ÿÿ, tūü, a taron nuu me ÿ mawehëë bä —näng mā Dijab kyyh.

⁸ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hahÿÿ da P'op Hagä Do kyy kerih doo: “Jääm hē P'op Hagä Doo, bë hagä n'aa, bë wehëë. Jääm hē ta ti bë hyb n'aa jew'yyk, bë ky daheeh”‡ —näng mā Jesus.

⁹ Ti m' Jesus Dijab mahūüm kän Jerusarēnh hēnh. Ti m' tabatsyyd hōm P'op Hagä Do tób n'aa jó p'op nu däk doo hēnh tabasëëk hyb n'aa. Ti m' taky hadoo:

—P'op Hagä Do T'aah mado bä, —näng mäh —keréd hyy tūü babä naa.

¹⁰ Hahÿÿ da P'op Hagä Do kyy kerih doo —näng mā Dijab kyyh: “P'op Hagä Do mejüü da ta ääs baad òm rabahag'ääs hyb n'aa.

* 4:2 Gereg kyy me ramaneëënh Nesaa Do Yb, Dijab. † “Ji taky n'aa tapa had'yyt doo”, tahanäng péh ti Dijab. ‡ 4:4 Dew-Teronom 8.3 † 4:8 Dew-Teronom 6.13

11 Õm da ragadoo p'op pä hä a tsyym taganadas hyb n'aa", § näng P'op Hagä Do kyyh —näng mä Dijab.

12 Ti m' Jesus ky gadoo:

—Hahÿÿ da na-ääj hë P'op Hagä Do kyy kerih doo: “Mamety manä P'op Hagä Doo, a hagä n'aa”*** —näng mä Jesus.

13 Ti m' Dijab bahajaa bä kä Jesus tametty doo, tabahöm dó Jesus mahänh.

Ta panang bä Jesus raty n'aa ges'yyk do panyyg n'aa hahÿÿh

14 Ti m' Garirej häj n'aa hënh Jesus babaaj hõm kån. Baad mä P'op Hagä Do Sahee h'yyb mahüüm mä Jesus. Jé pad'yyt hë Garirej häj n'aa bä rapanyyg enä hõm kån mä ta ky n'aa.

15 Tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do yt hä tama metëek mäh. Sahõnh hë m' raj'aa etsë ta hä.

16 Ti m' panang Nasaréh hënh tabahöm, tabawäng do paa hënh. Saab hä kä m' tabahöm tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo hënh, tabehed'oo doo da. Ti m' tabas'ëeg geët P'op Hagä Do kyy kerih do taner'oot hyb n'aa.

17 Ran'oo däk mä ta hä P'op Hagä Do ky n'aa rod, Isajas makü erii wät do paah, ta heen n'aa. Kapõõs mä ta ti ma kahé bäh. Tii b' mä tabapyn, taw'yyt mä ta hä kerih doo. Hahÿÿ da m' takerih:

18 “Hä ÿ P'op Hagä Do Sahee banäng.

ÿ tasëew hõm tsyt hë, P'op Hagä Do Panyyg Hanäm Do kasuud is do sa hä ÿ maher'oot hyb n'aa.

ÿ tamejüü ÿ bed'ëep hyb n'aa ta wób moo gó naa.

ÿ tamejüü ty temah do ÿ matym nä padëek hyb n'aa.

ÿ tamejüü tak'ep rarejäã do ÿ bed'ëep hyb n'aa sa moo gó naa, rabahöm hyb n'aa.

19 ÿ tamejüü hahÿÿ da ÿ maher'oot hyb n'aa sahõnh hë sa hä:

Kaja kån P'op Hagä Do ji tat'yyd mehün doo.”††

20 Ti m' tabahëj jëng bä taner'oot doo, tap'õõj däk mä p'aa hënh kerih doo. Tan'oo däk mä p'aa hënh tób kaser n'aa hä. Sahõnh hë m' tii b' hat'oõnh do baad mä rabahag'ääs Jesus wë. Ragada mä taber'oot.

21 Ti m' taky hadoo:

—Naga hë, bë hapëë kån tadu dahëë kån kerih do ÿ ner'ood wät doo kä —näng mäh.

22 Ti m' sahõnh hë tii b' hat'oõnh do baad mä raj'aa etsë ta hä. Rahyb n'aa meuunh mä baad tahter'oot do hä. Ti m' rakaner'oot jé hat'oõnh doo. Hahÿÿ da m' sa kyyh:

—Nyy d' tii éh? Joséh t'aah nado ti hÿÿh? —näk mäh.

23 Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—ÿ hapäh né tii, hahÿÿ da bë kyyh bë ky hetëg hä: “A daaj hë makebiin mediko mado bä”, näk da bëeh —näng mäh. —Hahÿÿ da d' bë kyyh: “Taw'ääts hë mamoo wäd meuj n'aa näng doo, babä, a panang bä, Kapar-Naüm bä mapahuunh doo da, äã ky n'aa napäh doo da rahter'oot doo”, näk da bëeh —näng mä Jesus sa hä.

24 Ti m' taky hadoo ënh sa hä:

—Ta panang bä, tabawäng doo bä, dooh P'op Hagä Do ky n'aa rod ragado bä. Né hup ÿ né hë ta ti ÿ her'oot doo.

25 Eriij hawät noo gó m', hajõk mä Isaraéw häj n'aa bä patug tema bong do kas'uut doo, tak'ëp sahõnh hë rabas'aah noo gó m', tamawoob hë ta baab bahãnh tanadots wät do hyb n'aa.

26 Ti hadoo né hë m', dooh m' P'op Hagä Do mejõ bä Eriij sa wë tamasa hyb n'aa. Tamejüü ta s'ee hënh ýñh patug tamah do bawät bã. Panang Sarep-Ta häd nang doo bã tabawät. Häj n'aa Sidõn häd nang doo bã tii. Baad mä tamasa tii.

27 Ta jawén mäh, P'op Hagä Do ky n'aa rod seeh, Erisew häd nang do hawät noo gó m', hajõk mä nahëë enäh doo, rog manahuuh do Isaraéw häj n'aa bã. Ti hadoo né hë m', dooh m' sa nahëë Erisew ado hõm bã. Jããm né m' sét hë tanahëë do hõm, Namah häd nang doo. Sirija häd nang do buuj mã tii —nang mã Jesus sa hã.

28 Ti m' tii b' hat'oonh do ramaa napäh bã m', tak'ëp mã rakawaj'ããnh kãn ta wë.††

29 P'op mã rabes'ëëg b'ëëh. Kawaj'ããnh gó m' Jesus ramahũũm panang bã naa, p'op tabadoo hënh. Gadarong doo gó m' rakarën radawäts hyy paawä tadajëp hyb n'aa.

30 Ti m' Jesus bahõm sa mahãnh, sa mahang mã tatabës.

Jesus habëë hõm mera do hadäk do panyyg n'aa hahýñh

31 Ti m' Jesus bahyng panang Kapar-Naũm häd nang doo hënh, häj n'aa Garirej häd nang doo bã. Ti m' Saab hã kã tadu doo tama metëëk sa hã P'op Hagä Do panyyg.

32 Ti m' maa new'ëë do rahyb n'aa meuunh mäh. Rawén meuuj bong mäh, hyb n'aa jawyk do ky n'aa me tama metëëk do hyb n'aa m'.

33 Ti m' tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo gó m' tabasooah aj'yy karap'aar h'yyb nesaa doo, mera doo. Ti m' tak'ëp mã ta kyyh:

34 —Ej! H'ëëd makarën ãã wë Jesus Nasaréh buuj? ãã marejãã mawén na! —nang mäh. —Ý hapäh õm baad ub. Õm P'op Hagä Do hanaa, tak'ëp hanãm doo, baad hadoo do moo wëëd õm —nang mã ta kyyh.

35 Ti m' Jesus geãm wät karap'aar h'yyb nesaa do ta hã hadäk doo. Ti m' taky hadoo:

—Er'ood manäh! Bag hënh! Ahõm aj'yy mahãnh —tah'eed hõm mäh.

Tii bã m' aj'yy karap'aar h'yyb nesaa do dawäts jat tüü sahõnh hë sa matym gó. Ti m' karap'aar h'yyb nesaa do bahõm kãn, ta hã hadäk do paah. Tabanyyh bã dooh tarejã bã aj'yy.

36 Ti m' tii bã kata b'ëëh do rameuuj bong mäh, raky n'aa jõg bong mäh. Ti m' raky hadoo:

—H'ëëd pé ti tama metëëk hahýñ hã? Hyb n'aa jawyk doo me, hejooonh doo me tamejüü karap'aar h'yyb nesaa do rabanyyh hyb n'aa. Raky daheeh né hë —nãk mã sa kyyh.

37 Ti hyb n'aa m' dawëë Jesus ky n'aa däg däk Garirej häj n'aa hënh.

Jesus nahëë sog hõm do panyyg n'aa hahýñh

38 Tii kã m' Jesus banyyh tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo bã naa. Simaw tób hënh mã tabahõm. Ti m' Simaw mayyn asooah mäh. Tak'ëp oom ta hã. Ti m' Jesus hã rabaher'oot tamasa hyb n'aa.

†† 4:28 Rawén kawaj'ããnh bong, rahapäh do hyb n'aa nyy d' Jesus hanang pé Eriij, Erisew sa panyyg gó sa hã tamaher'oot doo. Ta ti sa hã Eriij, Erisew masa do paah, dooh sa häj n'aa babuuj rado bã. Dooh m' Jesus pahuuj bã sa matym haj'aa rakarën doo da, tahanang péh.

³⁹ Ti m' p'eets hē tabana gēēt Simaw mayyn hasooh hēnh. Tameduuk mā oom keréd hōm hyb n'aa. Ti m' oom keréd hōm. Nayyw hē m' Peed mayyn moo wād dāk sa waa.

⁴⁰ Ti noo gó né hē, tug bā kā m', papŷŷj badēē hyng bā kā m', Saab bahēēj jēng jawén paa bā, Kapar-Naūm buuj ramenaah sahōnh hē nahēē enāh doo. Hajōk mā sa nahēēh. Ti m' sét ken'y'yh hā tamoo dāng. Sa nahēē tahehēen hōm māh. Ahub padēēk māh.

⁴¹ Karap'aar h'y'yb nesaa doo, ta wób sa hā hanāng do enā kán mā sa hā hanāng do paah. Raban'y'yh bā m' tak'ēp mā sa kyyh:

—P'op Hagā Do T'aah né hē ōm —nāk mā karap'aar sa kyyh.

Ti m' Jesus ky ge'ŷŷm māh. Dooch m' Jesus an'oo bā karap'aar h'y'yb nesaa do rer'ood bā, rahapāh do hyb n'aa m', Jesus ta ti Kristo P'op Hagā Do H'y'yb Dāng Doo.

⁴² Ti m' jati pé tapaj'ēē bā, Jesus bahōm dawē hā, rabanabok hēnh. Ti m' Jesus rabesoos jé pad'y'yt hē. Ti m' Jesus ramamuun bā kā m' retsēē ta hā sa panang bā tabaym hyb n'aa.

⁴³ Ti m' taky hadoo sa hā:

—P'op Hagā Do bag'āās do ky n'aa hanām do ŷ karēn ŷ her'oot panang wób hēnh na-āāj né hē. Ti hyb n'aa ŷ P'op Hagā Do mejō hyng —nāng mā Jesus kyyh.

⁴⁴ Ti m' tób P'op Hagā Do panyyg rayd naherot do yt hā m', sahōnh hē Judah hāj n'aa panang bā tama met'ēēg kán māh.

5

Jesus ats'y'yt do ta sii habong do pan'aa panyyg n'aa hahŷŷh

¹ Ti m' ta see pé noo gó m' karaj'aa Genesaréh* hād nāng do nabyy me Jesus ma metēēk. Hajōk doo, P'op Hagā Do ky n'aa maa new'ēē doo, gatāt'uuk mā ta hā.

² Ti m' pawóp hē marakate tabahapāh ta nabyy me, tah'ŷŷb h'oo n'aa. Karahi rahets'y'yt mā marakate danāh hā.

³ Ti m' tagatsēg sooh marakate see gó. Simaw mā marakate danāh. Ti m' tabetsēē taūūj hōm hyb n'aa dawē hā marakate. Tii b' naa m' tama met'ēēg kán.

⁴ Ti m' tabahajaa bā kā tama metēēk doo, tamejūū Simaw tabadajong hēnh marakate t'īī hēnh radatu hyb n'aa tah'ŷŷb nahēēh.

—T'īī hēnh bē mo haj'aa enāh da —nāng mā Jesus Simaw hā.

⁵ Ti m' Simaw ky hadoo:

—Wahēh ŷŷ, —nāng māh —atsēm had'y'yt hē āā baboo paawā, dooh āā mo haj'aa péh. Ti hadoo né hē, mamejūū do hyb n'aa ŷ datu p'aa hēnh karahi —nāng māh.

⁶ Ti m' tii d' rabad'oo bā kā m', hajōng mā tah'ŷŷb karahi gó. Tak'ēp hajōng do hyb n'aa karahi gekog bong.

⁷ Ti m' marakate see gó hat'oonh do ranaēēnh ramasa hyb n'aa. Ti m' tah'ŷŷb rabata tooj kán marakate gó. Pawóp hē marakate gad'ēē dāk māh. P'eets hē paawā m' tabagy'yb paawā marakate tah'ŷŷb jawyg hā.

⁸ Ti m' Simaw Peed bahapāh bā m' Jesus ky haj'aa, ta taron nu paa me tabahyy hāng mā Jesus wē. Ti m' taky hadoo:

—Ahōm mahānh ŷŷ, wahē ŷŷ. Dooch ŷ haja bā a matym gó ŷ ag'ēēd bā, nesaa do moo hew'ēēt do hyb n'aa ŷŷh —nāng māh.

* 5:1 Karaj'aa hād see Garirej.

⁹ Simaw ta hataa daheeh rameuuj bong mä hajõng do hyb n'aa tah'ÿÿb.

¹⁰ Sebedew taah, Tsijaag, Jowāw häd enäh doo, Simaw kanatëë, ti na-ããj mä rameuuj bong. Ti m' Jesus ky hadoo Simaw hä:

—Eÿÿm manäh —näng mäh. —Ajyy, ÿÿj sag hadoo da òm hÿÿ kä, P'op Hagä Do hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa —näng mä Jesus.

¹¹ Ti m' hood jó kä ratakyg jat marakate kä. Sahõnh hē raberéd hõm. Ah'ũũm kån mä ta sii.

Rog manahuuh do Jesus haso dāk do panyyg n'aa hahÿÿh

¹² Ti m' panang s'ee hēnh Jesus mamuun mä aj'yy rog manahuuh do hanäng doo. Tak'ëp mä ta hä däg ta rog. Jesus tabahapäh bä m', ahyy häng mä tũũ, tetsëë mä Jesus bado hõm hyb n'aa ta nahëeh:

—Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —makarēn bä mahajaa né hē nahäh ÿ mado hõm —näng mä ta kyyh.

¹³ Ti m' Jesus moo däg ta hä. Ti m' taky hadoo:

—Ej. ÿ karēn —näng mäh. —Has'oo däg! —näng mä ta kyyh.

Ti m' nyyw hē kä m' ta nahëë badoo wät. Has'oo däg kån mäh.

¹⁴ Ti m' Jesus baher'oot ta hä:

—Maher'ood manä ta wób sa hä —näng mäh. —Ahõm jajé naga hē P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo wät do wē. Mametä ta hä òm has'oo dāk doo. Mamoo wäd Mosees mejũũ do paah, ta ti hedoo pé ji nahëë badoo wät do heen n'aa, p'aa hēnh baad mabahadoo hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó, baad sahõnh hē rabahapäh hyb n'aa òm has'oo dāk doo —näng mä Jesus ta hä.

¹⁵ Ti m' Jesus mejó né paawä m' ta wób tamanaher'oot hyb n'aa, jé pad'yyt hē nyyw hē rapanyyg enä hõm mä Jesus ky n'aa hä. Ti hyb n'aa m' hajók han'aa ta wē ramaa newëë hyb n'aa tama metëëk doo. Ta wób nahëë enäh do na-ããj hē an'aa ta wē tabaheso hõm hyb n'aa sa nahëeh.

¹⁶ Ti m' Jesus, ta see pé noo gó, tabehũũm takabanawät hēnh taky n'aa etsëë hyb n'aa P'op Hagä Do hä.

Aj'yy k'yy gadóm do Jesus haso dāk do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁷ Hÿ hadoo mäh, ta see pé noo gó, tób gó Jesus ma metëëk bä kä, Pariséw ramaneëēnh doo, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ããj mäh, ti at'oonh mä maa new'ëë do sa mahang. Jé pad'yyt hē naa rabena. Garirej, Judah häd enäh do häj n'aa bä naa rabana. Jerusarēnh hēnh naa ta wób rabana. Baad ub P'op Hagä Do hejój Jesus h'yyb gó tabawät nahëë enäh do sa nahëë tawén do hõm.

¹⁸ Ti m' ajyy wób ramanaa mä nahëë näng doo, nawät doo. Ratóg nä ta tyng jó. Rakarēn paawä m' ramajëë suun tób gó Jesus wē.

¹⁹ Du daa m' rakad'oo pé gatag'uu dāk do hyb n'aa m' hajók doo. Ti m' p'op ramasäk. Ratyw n'aa gas'ëes mäh, ti m' tii b' naa m' ramahy kån kata dāk do mahang Jesus bagëët bä.

²⁰ Ti m' Jesus h'yyb hapäh bä m' hat'ook do rah'yy ka'eeh do ta hä, nawät do hä taky hadoo:

—Najis ÿÿ —näng mäh. —Nesaa do a h'yyb tym gó hanäng kado hõm —näng mäh.

²¹ Ti m' Pariséw, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ããj hē raky hadoo sa h'yyb gó:

—Nyy d' mä hÿ ta hä! —näk mäh. —P'op Hagä Do taky n'aa rejää hahÿÿ hä. Jääm né hē P'op Hagä Do hajaa nesaa do ji h'yyb tym gó hanäng do tado hõm bä —näk mä sa h'yyb gó.

²² Jesus h'yyb hap'ëeh mä sa h'yyb. Ti hyb n'aa m' tabeaanh sa hä:

—Hëd n'aa tii da bë hyb n'aa newëë bë h'yyb gó? —näng mäh. —Bë y h'yyb hapäh —näng mäh.

²³ —Nyy da nahejooj bë hä? “Kado hõm nesaa do a h'yyb tym gó hanäng do paah”, ji noo bä? “As'ëëg g'ëed, awäd däg”, ji noo bä? —näng mä Jesus sa hä.

²⁴ Ti m' taky hadoo ënh sa hä:

—Hÿy kä da —näng mäh. —Bë bahapäh hyb n'aa yÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, y hajaa sa hä hanäng do nesaa do y ado hõm bä, y haso däk da nahëë näng doo —näng mä Jesus kyyh.

Tii bä m' k'yy gadów däk do hä taky hadoo:

—As'ëëg g'ëed, mado däg a tyng, ahõm kä a tób hënh —näng mä Jesus ta hä.

²⁵ Ti m' naway hë kä tabas'ëëg g'ëed kån, tabado däk ta tyng kä, ahõm kån sahõnh hë m' rabahapëë kån. P'op Hagä Do hä taj'aa etsë mä tababaaj hõm bä kä.

²⁶ Sahõnh hë hap'ëeh do rameuuj bong mäh. P'op Hagä Do hä m' raj'aa etsë. Ti m' rah'yyb e'yÿm bong. Ti m' raky hadoo:

—Meuj n'aa näng do ää hapäh naga hë —näk mä sa kyyh.

Rewi häd näng do Jesus naëënh do panyyg n'aa hahÿh

²⁷ Ti m' ta jawën Jesus bahõm bä kä panang bä naa, taw'yyt mä Rewi häd näng doo. Roma buuj ky gabuuj dajëer ragahed'aak bä m' tabasoo. Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—B'ëep ana wë yÿ, hëp y hata mabahadoo hyb n'aa —näng mäh.

²⁸ Ti m' Rewi bas'ëëg gëët, sahõnh mä taberéd hõm, ti m' ahõm kån mä ta sii.

²⁹ Ti m' Rewi moo wät mä ta tób bä sa tä, sa waa Jesus tatsebë do ky n'aa, Jesus taweh'ëeh do ky n'aa. Hajök dajëer gahed'aak doo, Rewi hep'ëeh doo, ta wób na-ääj mä tatsyyd bong do rabana rabawa hyb n'aa ta sii.

³⁰ Ti m' Pariséw, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do Pariséw wób hedoo doo, häd kawaj'ään gó m' rabeaanh Jesus ma matëg sa hä:

—Hëd n'aa bë bawëh, bë beëek dajëer gahed'aak do sa sii, ta wób na-ääj hë nesaa do moo heb'ooh do sa sii? —näk mä sa kyyh.

³¹ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Nahëë temah doo, dooh rahõm bä mediko wë. Nahëë enäh do ti hah'üüm ta wë.

³² Dooh y ahyy bä hÿ pong jé naa P'op Hagä Do karën doo da habok red'oo do y naëënh hyb n'aa. Y ahyng, nesaa do moo heb'ooh do y naëënh hyb n'aa, nesaa do raberéd hõm hyb n'aa, P'op Hagä Do hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa kä —näng mä Jesus kyyh, Pariséw sa hä.

Jesus hä reaanh do ratayy do ky n'aa hahÿh

³³ Ti m' h'yy gaëëj gó raky hadoo ta hä:

—Jowāw nu gahem'uun do ma matëg ranawa P'op Hagä Do rahyb n'aa esee do heen n'aa, P'op Hagä Do hä raky n'aa etsëë. Tii da na-ääj hë Pariséw ma matëg rabad'oo. Tii d' nado a ma matëg. Ti rawa had'yyt hë. Reëg had'yyt hë —näk mäh.

³⁴ Ti m' panyyg ky n'aa gó Jesus ky gadoo. Hahÿy d' mä ta kyyh:

—Ket'ëë do jām n'aa hënh ji ats'yyt doo, dooh tahaja bä ji mejō bä ratabëëj bä ranoo kanawa do heen n'aa ta patug pan'aa sa mahang tag'ëed bä. Jām bawät nā bä ji ats'yyt do rawëë had'yyt hë. Dooh ratayy bä.

³⁵ Ti awät da sa najiis, ta patug pan'aa, rado hõm sa mahãnh. Ti noo gó da ratay kãn† —näng mäh.

³⁶ Ti m' panyyg see ky n'aa gó taky hadoo:

—DooH ji as'eed bã ji saroor papuuj bãh ta sãg hã ji gasyyp hyb n'aa. Tii d' ji adoo bã ji rejãã ji saroor papuuj. Papuuj bãh dooh baad tado bã saroor sãg hã —näng mã ta kyyh.

³⁷ —Ti hadoo né hẽ uwa bẽeh hã. DooH ji gedu bã uwa bẽeh papuuj hegãn sooh do pan'aa ta hood b'éé byy sãg gó. Tii d' ji adoo bã, uwa bẽeh egãn so bã, ta hood sãg ganabãh hõm. Tii bã kã, uwa bẽe waho bẽeh da, ta hood kã karejã kãn‡ —näng mäh.

³⁸ —Uwa bẽeh papuuj ji geduuh ta hood papuuj gó, keh'ũüs doo gó —näng mäh.

³⁹ Ti m' taky hadoo ãnh ta see ky n'aa gó:

—Jé uwa bẽeh mahÿÿnh do hajõõ ta baab haso dãk do heëek doo, papuuj dooh tagenaag bã. “Taw'ãäts hẽ pooj nãh”, nãk sa kyyh§ —näng mã Jesus.

6

Saab ky n'aa hahÿÿh

¹ Hÿ hadoo mã Saab, Judah buuj rakamehehãk do noo gó, Jesus ta ma matëg sa sii joom tiriig banãng doo me m' ratabës. Ramahõm me m', ta ma matëg tiriig ag mã raberik ta byyh banyyh hyb n'aa, tiriig rabawa hyb n'aa.

² Ti m' Pariséw sa sii habok do raky hadoo sa hã:

—Hëd n'aa bẽ ky nadaheeh ër ky n'aa jaw'yÿk do Saab ky n'aa hã? Saab hã bẽ moo bok* —nãk mã sa kyyh.

³ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—DooH bẽ ner'ood bã g'eeh nyy da ër wahë makũ Dawi bad'oo, tii, ta hataa rabas'aah bã?

⁴ Dawi ajëë suun P'op Hagã Do sa hã kahesé do tób n'aa yt hã, ti m' tabadoo pãw P'op Hagã Do sa hã kahesé do tób n'aa yt hã hatoonh doo, ti m' tabawa. Ti m' tanoo mã ta hataa rabawa. Jããm né hẽ paawã ta ti tób yt hã moo heb'ooH do haw'aa ta ti pãw Mosees ky n'aa jaw'yÿk do an'oo bã† —näng mã Jesus sa hã.

⁵ Ti m' Jesus ky hadoo ãnh sa hã:

—ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ né hẽ ti Saab ky n'aa hã mejũũ doo —näng mã Jesus kyyh sa hã.

Moo gadóm do panyyg n'aa hahÿÿh

⁶ Ta see pé noo gó m', Saab see hã m', Jesus bahõm ãnh tób P'op Hagã Do panyyg rayd naherot doo hẽnh. Ti m' tama met'ëëg kãn P'op Hagã Do ky n'aa. Ti yt hã m' tabasooH aj'yy moo gadóm doo. Ta hub mã ti gadóm.

⁷ Ti m' Pariséw, Mosees ky n'aa jaw'yÿk do ma mehetëk do na-ããj hẽ m' ramatakëë mã Jesus aj'yy moo tahaso dãg bã Saab hã. Ta moo tahaso dãg

† 5:35 Hahÿÿ d' Jesus hanãng pé ta tii: Ta ma matëg sii tabawãt nã bã, dooh ratay bã. Sa mahang Jesus badoh bã, tii bã da ratay kãn. ‡ 5:37 Hahÿÿ da Jesus hanãng péh: DooH ji mekuuj bã papuuj tama metëëk doo, pooj jé rabahed'oo do paa da. § 5:39 DooH papuuj Jesus ma metëëk do rakarën bã, tahanãng pé m' tii. Ragenaag dãk pooj jé rabahed'oo doo. DooH rakarën bã reréd bã tii. *

* 6:2 DooH ji moo wãd bã Saab hã Mosees ky n'aa jaw'yÿk do mejũũ. Tak'ëp Pariséw rahyh n'aa jew'yÿk Saab. Sa hã m' Jesus ma matëg ramoo bok tiriig ag rateh'yÿp do hyb n'aa. † 6:4 Jããm né hẽ paawã P'op Hagã Do sa hã kahesé do tób n'aa yt moo heb'ooH do haw'aa ta ti pãw, P'op Hagã Do sa hã kahesé do tób n'aa yt hã moo heb'ooH do sa wahë n'aa anoo Dawi rabawa, Dawi tat'yÿd mehĩn do hyb n'aa.

bä Jesus moo wät né hē Saab hā kā sa hā. Rakarēn paawā m' Jesus raky n'aa tapaa Jesus ky nadaheeh do Mosees ky n'aa jaw'yyk doo.

⁸ Jesus hapáh mā sa h'yyb. Ti m' Jesus ky hadoo aj'yy moo gadóm do hā:
—Ag'ëed däg sa mahang —näng mäh.

Ti m' aj'yy as'ëeg g'ëed kån.

⁹ Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—ÿ eaanh bē hā —näng mäh. —Nyy da ēr ky n'aa jaw'yyk do metëek Saab ky n'aa hā? H'ëed ti taw'ääts hē ji moo wät Saab hā? Baad hadoo do ji moo wät, nesaa do ji moo wät? Ji da hadoo do ji ed'ëep Saab hā, ji da hadoo do ji daj'ëep Saab hā? —näng mā Jesus kyyh sa hā.

¹⁰ Ti m' taty kaw'ööd däg kån sa wē. Ti m' aj'yy hā kā taky hadoo:

—Madajoow a mooh —näng mäh.

Ti m' ta moo tadajoow däk. Ahub däg kån mäh, baad däg mā ta moo kā.

¹¹ Ti m' tak'ëp mā Pariséw, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ääj hē m' rakawaj'ään kån Jesus wē. Kaner'oot mā nyy d' rabad'oo ta hā.

Jesus asēm do 12 hedoo do tamejūū do pan'aa panyyg n'aa hahÿÿh

¹² Ti m' ta jawén Jesus basëek waëë jó taky n'aa etsëë hyb n'aa. Taky n'aa ets'ëë had'yyt hē m' atsēm.

¹³ Ti m' tabawag hōm bä kā tanaëēnh mā ta wē sahōnh hē ta ma metëek doo. Tasëew hōm mā 12 sa mahang habong doo, tamejūū do rabahadoo hyb n'aa.

¹⁴ Hahÿÿ d' mā tasëew hōm do sa hād: Simaw mäh, Peed ta hād n'oo däk doo. Ta jawén mā Ān-Deréh, Simaw hÿÿj. Ta jawén mā Tsijaag, Jowāw, Pirip, Batoroméw,

¹⁵ Matew, Toméh, Tsijaag Aw-Pew t'aah, Simaw “Serot” ramaneëēnh doo,†

¹⁶ Judas (Tsijaag t'aah), Judas Ikarijot kā m', Jesus haëëj däk do majÿÿ hā.

Jesus metëek do nyy da P'op Hagä Do bad'oo ji hā panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁷ Ti m' Jesus ta ma matëg daheeh rabahyng waëë jó naa. Ta hōō bä m' rabaym dó tabasatē bä. Hajök ta hataa wób tii bä hab'ëēh. Hajök né hē m' ta wób tii bä m' rakata padëek. Judah häj n'aa bä naa m' rabana ta wób. Jerusarēnh bä naa m' ta wób. Panang Tiir, Sidōn hād enäh doo, akajar nabyy me badäk doo bä naa m' ta wób.

¹⁸ Tii bä m' rabana Jesus ma metëek do ramaa newëë hyb n'aa. Nahëë enäh do na-ääj mā rabena Jesus basog hōm hyb n'aa sa nahëēh. Sa mahang ti abong karap'aar h'yyb hā hadäk doo. Jesus hebëë hōm bä karap'aar h'yyb nesaa do sa hā hanäng do paah. Heso padëek mäh.

¹⁹ P'op Hagä Do anoo ta hejój tabahajaa hyb n'aa sahōnh hē sa nahëë tasog hōm hyb n'aa. Ti hyb n'aa m' sahōnh hē rakarēn mā ta hā ramoo kajäk.

²⁰ Ti m' ta ma matëg wē Jesus ty däng, ti m' taky hadoo sa hā:

—P'op Hagä Do ky n'aa edëng bëeh, kas'uut doo,
P'op Hagä Do bag'ääs do karapee bë bahadoo do hyb n'aa.

²¹ —P'op Hagä Do ky n'aa edëng bëeh, hÿÿ kā has'aah doo,
ta jawén kā bë waa enäh do hyb n'aa.

—P'op Hagä Do ky n'aa edëng bëeh, hÿÿ kā h'yy kame'oot doo,
ta jawén bë kawew'aam bë tsebé do hyb n'aa.

† 6:15 Judah buuj sa häj n'aa bä Roma buuj ramejūū noo gó, Judah buuj wób rakarēn rakamaj'ÿÿ Roma buuj sa wē. Dooch rakarēn bä Roma buuj mejō bä sa hā. Roma buuj wē kamaj'ÿÿ do ramaneëēnh **Serot**. Ta ti sa see paa apäh ta ti Simaw rawén maneëēnh “Simaw Serot”.

22 —P'op Hagä Do ky n'aa edëng bëëh, hëp ÿ n'aa, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do hyb n'aa, bë wë rah'yy gaëëj bã, bë raty n'aa gesyyg bã, bë raky n'aa rejã bã, nesaa do bë ky n'aa ran'oo bã.

23 Baad had'op do P'op Hagä Do anoo da bë hã ta sãm hÿ pong jé. Ti hyb n'aa taw'ãäts hë bë tseb'ee tii d' bë hã radoo bã. Bë getsëg da tak'ëp bë tsebé do hyb n'aa. Tii d' né paa sa wahë makū rabad'oo P'op Hagä Do ky n'aa rod sa hã, rarejãã na-ããj hë sa hã —näng mã Jesus.

24 —Ta wób dooh da rah'yy gadajaa bã. Baad nado da bë hã da hë tak'ëp ma näng doo, ta jawén kã dooh bë gado wäd bã do hyb n'aa hanãm doo. Sahõnh hë bë gado wät paah.

25 —Baad nado bë hã da, da hë tak'ëp waa enäh doo, ta jawén bë basaah do hyb n'aa da.

—Baad nado bë hã da, da hë bë kawew'aam doo, ta jawén bë h'yy kame'oot do hyb n'aa da, bë h'yy katón do hyb n'aa da.

26 —Baad nado bë hã da sahõnh hë bë hã raj'aa etsëë bã. Tii d' né paa sa wahë makū raj'aa etsë P'op Hagä Do ky n'aa rod heh'ãät nadoo doo.Š

Ji majĩ ji kamahãn do panyyg n'aa hahÿÿh

27 Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Bëëh, ÿ her'oot do maa new'ëë doo, ÿ maher'oot hahÿÿ da: Bë kamahãn da bë majĩ. Bë moo bok baad hadoo do bë wë h'yy gaëënh do hã.

28 Bë ky n'aa edëë bë ky n'aa wasee do hã. P'op Hagä Do hã bë ky n'aa ets'ëë bë hã rejãã doo —näng mãh.

29 —Ôm rapa ewyh bã manu mebyng hyb n'aa paawã, mamabaaj manäh. Man'oo a ta pa s'ee hënh rabewyÿh hyb n'aa. A hatsë a hã hadäk do rado hõm bã, na ramahũũm a saroor na-ããj hë.

30 Man'oo a hã retsëë doo. A ma rado hõm bã, mamejõ manã ragabaanh.

31 Taw'ãäts hë bë moo boo ta wób sa hã baad hadoo doo, bë karën do bë hã ramoo bok doo —näng mã Jesus kyyh.

32 —Jããm né hë bë kamahãn bã bë hã kamahãn doo, dooh P'op Hagä Do bë taj'aa etsëë bã tii d' bë bad'oo do hyb n'aa. Nesaa do moo heb'oooh doo, ti na-ããj hë rakamahãn sa hã kamahãn doo. Ti hyb n'aa bë hã kamahãn do bë kamahãn bã, dooh sa bahãnh bë ado bã.

33 Baad hadoo do bë moo boo bã bë hã baad hadoo do moo bok do sa hã, dooh P'op Hagä Do bë taj'aa etsëë bã tii d' bë bad'oo do hyb n'aa. Nesaa do moo heb'oooh doo, tii d' né hë rabad'oo ënh.

34 Jããm né hë bë an'oo bã bë dajëër uuh hedoo doo, bë waa hedoo doo, p'aa hënh hab'aanh do hã, dooh P'op Hagä Do bë taj'aa etsëë bã tii d' bë bad'oo do hyb n'aa. Nesaa do moo heb'oooh doo, ti na-ããj né hë tii da né hë rabad'oo ënh sa da hadoo do hã. Ragahëen p'aa hënh rabaj hõm doo.

35 Dooh tii d' bë adoo bã —näng mãh. —Bë kamahãn bë majĩ. Baad hadoo do bë moo boo sa hã. Bë an'oo retsëë doo. Bë gadaa manã p'aa hënh rabaj bã. Tii bã da baad had'op do P'op Hagä Do banoo bë hã ta sãm. Sahõnh Hé Sa Bahãnh Hadoo Do taah bë tii bã. P'op Hagä Do ky enyym tamasa do baad ganadoo do sa hã, ky nes'aa do sa hã na-ããj hë.

Š 6:26 Baad nado sa hã Jesus wén her'oot, P'op Hagä Do rejãã do hyb n'aa da sa hã, ta ky n'aa rod heh'ãät nadoo do tarejãã do paa hadoo.

³⁶ Taw'ãäts hē ta wób kamahān gó bē t'yyd mehīn bē Yb, P'op Hagä Do t'yyd mehīn doo da.

Ji da hadoo do ji ky n'aa nety do panyyg n'aa hahÿÿh

³⁷ —Bē ky n'aa ety manā ta wób, dooh tii bā bē P'op Hagä Do ky n'aa ety bā kā. Baad nadoo do hā bē ky n'aa ety manā bē da hadoo do sa mo haj'aa p'āā, dooh bē tii bā P'op Hagä Do ky n'aa ety bā bē mo haj'aa p'āā. Bē hyb n'aa mabaan sa hā taw'ãäts hē nadoo do sa mo haj'aa hā, tii bā da P'op Hagä Do mabaan nesaa do bē mo haj'aa hā.

³⁸ Bē an'oo ta wób sa hā, tii bā da P'op Hagä Do banoo bē hā. Baad P'op Hagä Do banoo da bē hā. Panyyg gó bē ŷ maher'oot nny da P'op Hagä Do banoo bē hā: Ky en'yym doo, baad tiriig tym hes'ēem doo, baad ta hood gad'ēē dāk do hanoo do hadoo P'op Hagä Doo. Baad ub bē hā tabanoo, dooh tabaa es'ī bā. Ta wób hā bē anoo do pēnh da, tii da né da P'op Hagä Do banoo bē hā.

³⁹ Ti m' Jesus ky hadoo ēnh. Panyyg gó m' tabeh'ūüm:

—Ty tamah do dooh tahaja bā ta da ty hadoo do tamahūüm bā ta tyw n'aa hēnh. Ta s'ee hēnh, gadarong doo hēnh rakajäk séd hā —näng mäh.

⁴⁰ —Doo ma kametēek do ta ma matēg bahānh tado bā. Ma kametēek do tahaja dāk bā tama kametēek doo, ta ma matēg da hado dāk, séd demuun rahahaja padēek —näng mäh.

⁴¹ —Hēd n'aa mamatakēē b'aa hyyj its a da hadoo do matym me hahop doo, b'aa haeh do a matym gó anāng?

⁴² Hēd n'aa, “Na b'aa hyyj a matym gó hatu do ŷ ado hōm”, mabanāng, dooh b'aa haeh do mamatakā bā a matym gó hanāng doo? J'ooj madāk do ti a h'yyb. Mado nā pooj jé b'aa a matym gó hakēē doo. Tii bā da mabahapāh baad ub mabado hōm hyb n'aa a da hadoo do matym gó hatu do b'aa hyyj —näng mā Jesus.

Ji bawät do hā ji h'yyb gó hanāng do kametēēh do panyyg n'aa hahÿÿh

⁴³ Ti m' taky hadoo ēnh:

—Joom baad hadoo doo, baad ub ta ag, dooh ta ag nes'aa bā. Ti hadoo né hē joom see baad nadoo doo. Ta hēnh hēnh ta ag hahōm. Doo baad hadoo do ta ag.

⁴⁴ Joom ag hā ji bahapāh joom ŷÿn. Doo ji awyyd bā wiigo ag sasēng tēēg hedoo do hā. Doo na-āāj hē ji awyyd bā uwa ag hetēk do hā.

⁴⁵ Ti hadoo ji hā. Baad hawät doo, baad hadoo do ta h'yyb gó hanāng do taher'oot. Baad nawät doo, baad nadoo do ta h'yyb gó hanāng do taher'oot. Ji h'yyb tym gó ji hyb n'aa newē had'yyt doo, ti né hē ji her'oot —näng mā Jesus kyyh.

Tób tema do ky n'aa gó Jesus beh'ūüm do ky n'aa hahÿÿh

⁴⁶ Hēd n'aa ŷ bē maneēēnh “Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo”, dooh ŷ bē ky dahé bā ēnh?

⁴⁷ ŷ metēēh da ny hadoo ŷ ma metēek do maa newēē doo, ky daheeh doo.

⁴⁸ Tób tama do hadoo da tii. T'öp tagagoos ta tu n'aa tyw n'aa tababang bā, pā banāng bā. Tamii bag'yyp bā ta tób hā, wān n'aa hejooñh do badāng bā ta hā, dooh ta tób tatē hyy bā, baad ta tób ta tu n'aa babang bā tabejēh do hyb n'aa.

⁴⁹ Ti nado kēh ŷ maa newēē do ky nadaheeh doo. Tób tama doo, j'ooj ta tu n'aa tabetuu daap hē, dooh tahej'oonh péh. Tamii bag'yyp bā ta tób hā, wān n'aa hejooñh do adāng ta hā, tii b' tabatē hyng. Sahōnh hē takarejāā ta tób.

7

Warahén sa wahé n'aa see Jesus hã h'yy ka'eeh do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' Jesus bahajaa bã kä ta ti sa hã taher'oot doo, tababaa j hõm kãn panang Kapar-Naũm hãd nãng doo hẽnh.

² Tii bã panang bã ti awät mã Roma buuj warahén n'aa sa wahé n'aa seeh. Nahéẽ nãng mã ta karom. P'eets mã tadajëp ta nahéẽ mahÿÿj. Baad mã ta kariw n'aa kamahãn tii.

³ Ti m' ta kariw n'aa, warahén sa wahé n'aa, ky n'aa napäh mã Jesus. Ti m' Judah buuj sa wahé n'aa wób tamejũũ mã Jesus wẽ, ramaher'oot hyb n'aa tabana hyb n'aa, ta karom tabahaso dák hyb n'aa m'.

⁴ Ti m' rakajaa bã kä, tak'ëp mã Jesus ramaher'oot rats'yyt doo. Hahÿÿ d' mã sa kyyh:

—Taw'ããts hẽ maky dahé õm tats'yyt doo —nãk mãh.

⁵ —Takamahãn né hẽ eër, Judah buuj. Taky gabuuj ratama tób P'op Hagã Do panyyg ãã yd naherot doo —nãk mã sa kyyh Jesus hã.

⁶ Ti m' Jesus bahõm kãn sa sii. Ti m' warahén tób bedaa dák bã m' warahén mejũũ ta najiis wób ragadoo hyb n'aa Jesus, ramaher'oot hyb n'aa. Hahÿÿ da m' rapanãk Jesus hã warahén kyyh:

—Wahëh ÿ n'aa, hã ÿÿ ÿ hyb n'aa sakog its a hã. Ti hyb n'aa mahyb n'aa tón manã tóp ÿÿ gó mabajëẽ suun do hã. Jããm né hẽ mabana.

⁷ ÿ hyb n'aa sakog its a hã. Ti hyb n'aa a wẽ ÿ nahõm. Taw'ããts hẽ babã naa mamejũũ ta nahéẽ hã, tii bã karom ÿ bahas'oo dák da.

⁸ Tii d' ÿ wén edoo ÿ na-ããj né hẽ ÿ ky daheeh wahëh ÿ n'aa ramejũũ do ÿÿh. ÿ na-ããj hẽ, warahén ÿ n'aa ÿ mejũũ, ÿ raky daheeh. Ta see ÿ mejõ bã, “Ahõm”, ÿ noo bã, ahõm né hẽ. Ta see ÿ mejõ bã, “Ana”, ÿ noo bã, ana né hẽ. Karom ÿÿ ÿ mejõ bã, “Hahÿ mamoo wãd”, ÿ noo bã, ÿ taky daheeh né hẽ —tii da m' sa kyyh, warahén kyyh hã.

⁹ Ti m' Jesus maa napäh bã m' warahén mejũũ do raher'oot do warahén kyyh, tahyb n'aa meuunh mãh. Ti m' taty kaw'õõd dák hajõk ta sii han'aa do sa wẽ, ti m' taky hadoo sa hã:

—Baad bẽ ÿ maher'oot —nãng mãh. —P'op Hagã Do hã rah'yy ka'eeh sa noo né paawã, dooh ÿ hapäh nã pé Isaraéw buuj sa mahang tak'ëp hã ÿ h'yy ka'eeh doo, hahÿ aj'yy, Isaraéw buuj nadoo doo, h'yy ka'eeh do hadoo —nãng mã Jesus.

¹⁰ Ti m' warahén Jesus wẽ tamejũũ do rababaa j nã bã m' warahén tób hẽnh, has'oo dæg kãn mã ta karom kä ta hã rahegãã bã kä.

Jesus h'yyb tym ganã dák do dajëp do paa panyyg n'aa hahÿÿh

¹¹ Ti m' ta jawén kä m' Jesus bahõm kãn mã panang Naĩn hãd nãng doo hẽnh. Ta ma matëg, hajõk ta wób na-ããj hẽ Jesus rahada mãh.

¹² Panang noo bã m' Jesus kajaa bã kä m' tamamuun mã ti buuj. Ramanaa mã dajëp doo. Radakã paawã m'. Jããm né m' sét né hẽ m' ta ti patug tamaa wãt do t'aah. Hajõk ta tii bã buuj rahadaa nã ta ÿÿn.

¹³ Ti m' Jesus baheg'ããs bã m' ta ÿÿn, tat'yyd mehũĩn mã ta ti ÿÿnh.

—Aód manãh —nãng mã ta hã.

¹⁴ Ti m' Jesus bahõm rabatook hẽnh ta tyng jó, ti m' ta tyng hã tamoo dãng. Ti m' kamag hat'ook do rabaym. Ti m' Jesus ky hadoo:

—Pahéew —nãng mãh. —A hã ÿ mejũũ: Nu gas'ëeg gahëẽ! —nãng mã Jesus kamag hã.

15 Ti m' tanu gas'ëeg gahäng dajëp do paah. Ti m' taber'ood däg kân. Ti m' Jesus bahaëej däg kân ta yÿn hä.

16 Ti m' sahõnh hê rameuuj bong mäh, P'op Hagä Do hä m' raj'aa etsë mäh. —P'op Hagä Do ky n'aa rod tak'ëp haj'ap do kas'ee kân ër mahang —näk mä sa kyyh. —P'op Hagä Do bahyng ta karapee tamasa hyb n'aa —näk mäh.

17 Ti m' Jesus mo haj'aa hä kâ sahõnh hê rapanäg hõm ta wób, Judah häj n'aa haw'ääts hê m', Judah häj n'aa pa hê habong do na-ääj mäh.

Jowāw nu gahem'uun do mejūū do Jesus reaanh do panyyg n'aa hahÿÿh

18 Ti m' Jowāw nu gahem'uun do ma matëg ramaher'oot mä ta hä sahõnh hê Jesus moo wät do ky n'aa. Ti m' Jowāw naëenh ta wë pawóp hê ta ma matëg.

19 Ti m' tamejūū mä Jesus wë rabahõm.

—Hahÿÿ da bë eaaj Jesus hä: “Öm né hê ti P'op Hagä Do Ky Däng Do ta wë hana doo, ta see ti ää gada?”, denoo da —näng mä Jowāw nu gahem'uun doo.

20 Ti m' Jesus wë rakajaa bä kä m' raky hadoo ta hä:

—Jowāw nu gahem'uun do ää tamejūū, öm ää eaanh hyb n'aa öm né tado bä P'op Hagä Do Ky Däng Do ta wë hana doo, ta see apäh tí ää gada doo? —näk mä sa kyyh.

21 Ti noo gó né hê hajõk sa nahëë Jesus asog hõm doo. Hajõng nahëë Jesus asog hõm doo. Ta see hedoo ta seeh, ta see hedoo ta seeh, ta see hedoo ta seeh. Sahõnh ta ti nahëë tabasog hõm. Karap'aar h'yib nesaa do ta wób hä hanäng do tahebëë hõm. Ty tsehët doo, sahõnh hê taty enä hõm, baad rabahapëë padëek Jesus mo haj'aa.

22 Ti m' Jowāw mejūū do hä Jesus ky hadoo:

—Bë ahõm nä, bë maher'ood Jowāw babä bë hapäh doo, bë maa newëë doo: Ty temah do paah, rahapëë padëek. Nabong do paah, aboo padëek p'aa hënh. Rog manahuuh doo, ahub padëek p'aa hënh. Nabuuj gatamah doo, ramaa napëë padëek. Dejëp do wób genä bong y an'oo bä. P'op Hagä Do panyyg hanäm do na-ääj hê kaher'ood däk kas'ut do sa hä.

23 Ky n'aa kedëng da jé y moo wät do hyb n'aa, y her'oot do hyb n'aa tah'yy kaneréd bä hä y tah'yy ka'eeh doo. Tii d' bë her'ood Jowāw hä —näng mä Jesus kyyh Jowāw nu gahem'uun do mejūū do sa hä.*

24 Ti m' Jowāw nu gahem'uun do mejūū do rababaaj hõm jawén paa bä kä, hajõk do hä Jesus her'ood kân Jowāw nu gahem'uun do ky n'aa. Hahÿÿ da m' ta kyyh:

—H'ëéd ti bë heg'ääs tabanawäng hënh? Jawii bah'ood ahëm do g'eeh bë heg'ääs?

25 Ti tanado bä, h'ëéd ti bë heg'ääs t'ii hënh? Aj'yy saroor ky n'aa gebah do dadäk do bë heg'ääs t'ii hënh? Doo. Saroor ky n'aa gebah do hanäm do dadäk doo, sahõnh hê rah'yy karën do sa wë hanäng doo, dooh raboo bä tabanawäng bä. Sa wahë n'aa tób hanäm doo gó rababok tii.

26 Ti tanado bä, h'ëéd ti bë heg'ääs t'ii hënh? P'op Hagä Do ky n'aa rod bë heg'ääs? Yÿ. Ti né ti bë heg'ääs. P'op Hagä Do ky n'aa rod bahánh tii.†

27 Ta ti né hê ta ti aj'yy ky n'aa näng do P'op Hagä Do kyy kerih do hä. Hahÿÿ da ta ky n'aa: “Yÿ mejūū da panäk y n'aa a pooj jé, a tyw n'aa tabenyyw däk hyb n'aa a pooj jé”,‡ näng kerih doo.

* 7:23 Jesus moo wät do hä wyt ta maab hê P'op Hagä Do hanaa. Ti hyb n'aa tamejūū Jowāw ramaher'oot tamoo wät do hä. Isajas 61.1 hä takerii däk ti P'op Hagä Do ky däng do ky n'aa. † 7:26 P'op Hagä Do ky n'aa rod bahánh Jowāw Jesus wén edoo, Jesus kajaa do pooj jé panäg n'aa Jowāw bahadoo do hyb n'aa. ‡ 7:27 Marakijas 3.1

28 —Baad bē ŷ maher'oot —näng mä Jesus. —Badäk hahŷŷ bā habong do sa mahang, dooh Jowāw bahānh nu gadäk péh. Ti tahado né paawā, P'op Hagā Do bag'āās do karapee hedoo do sa mahang, jāām hē hyb n'aa sakog its né paawā, Jowāw bahānh tanu gadäk hŷŷ kă —näng mä Jesus. S

29 Ti m' hajök doo, dajēer gahed'aak do sii hē né hē m', ramaa napäh bā m' Jesus her'oot doo, P'op Hagā Do hā m' raky kajäk. Baad ub sa hā P'op Hagā Do moo wät doo. Jesus her'oot do rawén gen'aak, Jowāw nu gemuun hōm do hyb n'aa p'ooj ub sa hā.

30 Pariséw, baad Mosees ky n'aa jaw'yyk do hap'ēeh do na-āāj hē, dooh m' ragado bā sa hā P'op Hagā Do ky n'aa enooh doo. Rawén ganadoo mäh, dooh paa m' rakarēn Jowāw nu gahem'uun do nu gemuun.

31 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Nyy gó da ŷ baher'oot da, da hē badäk hahŷŷ hā habong do panyyg ky nadah'eeh do sa ky n'aa? —näng mäh.

32 Hahŷŷ hadoo tii: Karepé wahoo gó hab'ēeh do ramas'uunh do hadoo. Hahŷŷ da karepé wób sa kyyh ta wób hā: “Raketēē do pud n'aa āā gamehŷŷh bē tsebē hyb n'aa paawā, dooh masunh do bē as'āāw bā. Tii bā dajēp do heen n'aa āā wareem, masuuj gó bē ba'oot hyb n'aa paawā. Ti na-āāj dooh bē karēn bā. Dooh h'yy ketón gó bē masuuj bā”, nāk karepé ta wób sa hā.

33 Ti hadoo né hē da hē habong doo. Tabad'op hē ji raky dahé bā, dooh na-āāj hē ragenaag bā ji moo wät doo. Jowāw nu gahem'uun doo, dooh uwa s'ēeb mahŷŷnh do teēg bā. Ta see pé noo gó noo kanawa doo me P'op Hagā Do tah'yyb en'yyim. Ti hyb n'aa, “Karap'aar h'yyb mahūūm mā tii”, bē nooh.

34 ŷŷ kă, Aj'yy Hadoo Do Hŷ Pong Jé Hana Doo, ŷ eēek, ŷ awa. Ti hyb n'aa ŷ bē maneēnh, tahawaa, heēek do men, dajēer gahed'aak doo, nesaa do moo heb'oooh do sa najiis.

35 Āā raganado né paawā, P'op Hagā Do né hē ti ŷŷh, Jowāw na-āāj hē h'yy gan'yyh doo. Āā ma met'ēeg wät do ky dah'eeh do baad rababok do hā takametā dāk tii.

Buu benyym do Jesus tsyym hā ŷŷnh ahoog wät do panyyg n'aa hahŷŷh

36 Ti m' Pariséw see Jesus tabats'yyt ta tób hēnh tabawēh hyb n'aa ta sii. Ti m' Jesus bahōm kăn ta tób hēnh. Ti m' tabahyy sooh ta tyng hā rabahed'oo doo da, ta jawén p'aa hēnh mā ta tsyym bēeh. Ti m' rabawēē kăn.

37 Ti m' ta ti panang bā ti awät mä ŷŷnh nesaa do moo hew'ēet do paah. Ti m' taky n'aa napäh bā m', Pariséw tób hēnh Jesus bawēh bā m', t'īī hēnh mā tabahōm. Buu benyym do ta moo gó. Pā s'ēeb, buu benyym do hood.

38 Ti m' Jesus tsyym hā m' ta taron nu paa me tabahyy häng. Ti m' tabaoot. Ta ty nabēeh Jesus tsyym hā takajäk. Ti m' tabahawuuk ta sēen me. Jesus mā tatsyym tsanetsup, ta hā taweh'ēeh do heen n'aa. Buu benyym do tah'ook mā Jesus tsyym hā.

39 Ti m' Pariséw Jesus hats'yyt do bahapäh bā m' ta tii, ta h'yyb gó m' taky hadoo: “P'op Hagā Do ky n'aa rod tado bā paawā hahŷŷ aj'yy, tahapäh paawā

S 7:28 Jesus kajaa do pooj jé Isaraéw buuj P'op Hagā Do bag'āās. Sa hā tabanoo ta ky n'aa jaw'yyk doo, raky daheeh hyb n'aa. Ti noo gó Isaraéw buuj P'op Hagā Do ky dah'eeh do ramaneēnh P'op Hagā Do karapee. Ti see né hē Jowāw nu gahem'uun doo. Sa mahang dooh hanäng pé Jowāw bahānh pé hyb n'aa jawjy ub doo. Jesus du doo tabag'āās do sahōnh hē ta hā h'yy ka'eeh doo, Isaraéw buuj, Isaraéw buuj nadoo do na-āāj hē. Ta ti tamaneēnh ta karapee, tabag'āās doo. Sahōnh hē ta ti Jowāw bahānh kă. Ky n'aa netsēeh do sa mahang habong doo, ti na-āāj hē Jowāw nu gahem'uun do bahānh ranu gapad'ēek hŷŷ kă.

jaa ti ta ti ŷyñh. Tahapäh paawä ti nesaa do moo hew'ëet doo. Tabahapäh bä paawä, dooh tagado bä ŷyñh ta hä moo wät doo", näng mä Pariséw ta h'yyb gó.

⁴⁰ Ti Jesus h'yyb hapäh mä ta ti Pariséw. Ti m' taky hadoo:

—Simaw —näng mä ta hä. —ŷ karēn paawä òm ŷ maher'oot —näng mäh.

—Éj. ŷ mamaher'ood ma matëg —näng mäh.

⁴¹ Ti m' Jesus ky hadoo, panyyg gó m' tabenaa wät:

—Ti abong pawóp hē ajyy. Kūüt enäh sa kariw n'aa wē. Ta see kūüt 50, ta see kūüt 500.

⁴² Dooh rahaja bä repaag bä sa kūüt. Ti hyb n'aa sa kariw n'aa bawug hōm sa kūüt. Hÿÿ kã, ŷ eaanh a hä —näng mä Simaw hä. —Ny hadoo do sa kariw n'aa tak'ëp takamahän up a hä péh? —näng mä Jesus.

⁴³ Ti m' Simaw ky hadoo:

—Hä ŷÿ, kūüt eh do paah —näng mäh.

—Ti né hē —näng mä Jesus. —Baad a kyyh —näng mäh.

⁴⁴ Ti m' ŷyñh wē taty kaw'ōöd däk. Ti m' Simaw hä ta ky hadoo:

—Mahegãã hahÿ ŷyñh —näng mäh. —A tób gó ŷ bajëë suun bä, dooh naëng ŷ man'oo bä ji bahed'oo doo da, tsym ŷ hetsyd. Hahÿ ŷyñh kã, tsym ŷ ta ty nabëë me tatsahē däk, ti tabawug hōm ta sēen me —näng mäh.

⁴⁵ —ŷ kajaa bä, dooh ŷ matsanetsub bä makedëng do heen n'aa ji bahed'oo doo da. Hahÿ ŷyñh kã, dooh teréd bä tatsanetsup do tsym ŷÿ hä, ŷ kajaa bä tadu dahäng do né hē.

⁴⁶ Dooh mahawug bä ta syyj buu benyym do nuh ŷÿ gó ji bahed'oo doo da. Hahÿ ŷyñh, buu benyym do tahah'ook tsym ŷÿ hä.

⁴⁷ Tak'ëp ŷ tawén kamahän, hajōng nesaa do ta wē hanäng do paa P'op Hagä Do mabaan hōm do hyb n'aa. Kanahën hadoo do nesaa do hä näng do P'op Hagä Do awug hōm doo, kanahën doo hē P'op Hagä Do takamahän —näng mä Jesus Simaw hä.

⁴⁸ Ti m' ŷyñh hä kã Jesus ky hadoo:

—Nesaa do a hä hanäng do paa kado hōm —näng mäh.

⁴⁹ Ti m' Simaw atsydd bong do wób sa h'yyb gó m' rabedoo:

—Jaa ti hÿÿh? Tahajaa g'eeh nesaa do tado hōm bä? Jããm né hē P'op Hagä Do hajaa ti —näk mä sa h'yyb gó.

⁵⁰ Ti m' Jesus ky hadoo ënh ŷyñh hä:

—Ōm P'op Hagä Do wén ed'ëëp nesaa do mahänh, hä ŷ mah'yy ka'eeh do hyb n'aa. Ahōm kã h'yyb nãm doo me —näng mä Jesus.

8

Joom tym ky n'aa gó Jesus metëëk do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti jawén mä sét panang ken'yyh bä m' Jesus her'ood hōm mä P'op Hagä Do bag'ããs do ky n'aa hanäm doo. 12 hedoo do ta ma matëg rahada mä Jesus.

² Ah'üüm mä na-ããj hē ta sii ŷÿj wób, karap'aar h'yyb nesaa do sa hä padëëk do paa Jesus habëë hōm do sa hä, sa nahëë tado hōm do sa hä. Sa mahang ti awät mä Marija Madarēn häd näng doo, 7 karap'aar h'yyb ta hä henyh do paa Jesus habëë hōm doo.

³ Ta see häd mä Jowän, Kusa häd näng do ŷÿm. Häj n'aa wahē n'aa Eróts häd näng do kaser n'aa m' ti ta patug. Ta see häd mä Susãän. Hajök mä ŷÿj wób rahada Jesus. Sa dajëër me ramasa Jesus ta ma matëg daheeh sa waa hä.

4 Ti m' hajök ta wób kata padëek mä Jesus wë. Jé pad'yyt hë naa rabena. Ti m' ta ma matëg hä tamaher'oot hahÿ panyyg:

5 —Hÿ hadoo joom hejóm do bejoom joom tym. Tatsawyh hóm joom tym. Joom tym tatsawyh hóm do wób ta tyw n'aa me takajak. Ta wób ratsabeeb hóm, ta wób taw'ëed rabajöh jëng.

6 Joom tym wób kajäk pä ta yt tabahadoo do jó. Kanahën its k'ääts tii bä. Ti taganyyh bä nayyw hë tatsawyh jëng, dooh tabatsahëe ta h'yyb.

7 Ta tym wób kajäk sasëng kóm banäng bä. Ta nemuun sasëng gajewäng. Tii bä kä, dooh tawëë wäd bä kä sasëng hyb n'aa.

8 Ta tym wób kajäg kän baad tabadoo bä. Genyyh, baad tabawäng, baad tabeaa. 100 nuu me tabejoom do bahänh tabeag kän baad tabadoo bä kajäk doo —näng mä Jesus, panyyg ky n'aa me m' tabaher'ood kän.

Ti m' tabahajaa bä panyyg ta her'oot doo, taky hadoo:

—Jé karën pé ÿ her'oot do tamaa newë bä, taw'ääts hë tahyb n'aa matakëe —näng mäh.

9 Ti m' ta ma matëg beaanh ta hä nyy d' tahanäng pé m' ti panyyg.

10 Ti m' taky hadoo sa hä:

—Bë hä P'op Hagä Do an'oo däk bë bahapäh hyb n'aa pooj jé ji nahapäh do P'op Hagä Do bag'ääs do hä. Ta wób sa hä, P'op Hagä Do hä h'yy kana'eeh do sa hä, ÿ maher'oot panyyg ky n'aa me —näng mäh. —Ti hyb n'aa, “rahegää né paawä m', dooh m' rah'yy genä bä. Ramaa newë né paawä, dooh tagah'ood bä sa hä”* —näng mä Jesus kyyh sa hä.

11 Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Hahÿÿ d' tahanäng pé panyyg ky n'aa: Joom tym, P'op Hagä Do kyyh.

12 Joom tym wób ta tyw n'aa me kajäk do hadoo P'op Hagä Do panyyg maa new'ëe do wób sa hä. P'op Hagä Do kyyh sa h'yyb gó kajäk do Dijab asog hóm raky nadaheeh hyb n'aa, ranedëp hyb n'aa nesaa do mahänh.

13 Joom tym wób pä banäng bä kajäk do hadoo P'op Hagä Do panyyg maa new'ëe do wób sa hä. Ramaa newëe bä h'yy gadajaa gó ragado né hë paawä, nayyw hë rah'yy gejë hóm. Joom kóm nanäng nä do hadoo sa hä. Pooj jé dó raky daheeh. Tii bä, hejooonh doo me P'op Hagä Do metyy bä baad rah'yy kae bä, nayyw hë rah'yy gejë hóm.

14 Joom tym wób sasëng mahang kajäk do hadoo P'op Hagä Do panyyg maa new'ëe do wób sa hä. P'op Hagä Do kyyh ramaa napëe né paawä, rahyb n'aa newë had'yyt hë badäk hahÿÿ hä ji bawät do hä.† Dajëer hä, sa ma hä, rakarën do hä rahyb n'aa hüüm had'yyt hë. Ti hyb n'aa P'op Hagä Do panyyg sa h'yyb gó hadäk do tawén nahóm. Joom neaak do hado däk tii.

15 Joom tym wób baad tabadoo bä kajäk do hadoo P'op Hagä Do panyyg maa new'ëe do wób sa hä. Baad ub sa h'yyb, t'öp madäk doo me ramaa newëe. P'op Hagä Do kyyh ramaa napäh bä, baad rabenäm sa h'yyb gó. Rahyb n'aa matakä had'yyt hë ta hä. Tabad'op hë rah'yy gejë hóm. P'op Hagä Do karën do baad ramoo bok tii kä. Joom he'aak do hadoo tii —näng mä Jesus.

16 Ti m' taky hadoo ënh:

—Ta bag dooh ji gataa so bä ji bejën hyb n'aa manajuu yt hä, ji bejën hyb n'aa ji jó ÿÿh do yt hä. Dooh. Ta bag ji dasooh ta tyng jó, tób gó hajëe pëe do rabahapäh hyb n'aa.

* **8:10** Isajas 6.9 † **8:14** Ta ti hedoo do hä raty kanewad had'yyt hë. Rahyb n'aa tón had'yyt hë sa waa, sa taah, nyy d' rabad'oo doo.

17 Ta ti hadoo da ŷ ma metëek do hä: Sahõnh hē kejën nä doo, ji nahapäh nä doo, ta jawén kä da sahõnh hē da rabahapäh, wyt ta maab däg da sa hä.

18 Ti hyb n'aa taw'ääts hē baad bē hyb n'aa matakä bē maa newëē do hä. Jé h'yy ganyy däk doo, ti bahãnh P'op Hagä Do banoo nä ta hä ta h'yy ganäng doo. Jé kanahën d'os hē h'yy ganäng doo, tahajaa do ted'oo doo, P'op Hagä Do ado hõm da ta hä kanahën d'os hadoo doo[‡] —näng mä Jesus.

Jesus wakãän heh'ääts do panyyg n'aa hahÿÿh

19 Ti m' ta see pé noo gó Jesus ŷÿn, ta wakãän sii hē m' rabana, Jesus raheg'ääs. Du daa m' rakad'oo pé hajök do hyb n'aa ta w'oo hä hab'ëeh doo.

20 Ti m' rē tanyy ky hadoo ta hä:

—A ŷÿn, a wakãän ta w'oo hä rabab'ëeh. Õm mä raheg'ääs —näng mäh.

21 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Sahõnh hē P'op Hagä Do panyyg maa new'ëē doo, ky dah'eeh doo, ti né hē ëen hadoo, ti né hē wakãän haa hadoo —näng mäh.

Bah'ood Jesus meduuk do panyyg n'aa hahÿÿh

22 Ti m' ta see pé noo gó m' Jesus baher'oot ta ma matëg sa hä:

—Ti bā, ër atsëg hõm karaj'aa tamyyj jé.

Ti m' ragatsëg t'oonh marakate gó.

23 Ti m' rabatsëk bā kä m' Jesus aã sooh mäh. Ti m' bah'ood bana kån tak'ëp. Tewëep mä maadaka. Marakate m' tetaa m'. Æm n'aa näng. P'eets mä marakate bagyyb jëë paawä.

24 Ti m' ta ma matëg ramebëë nyh, ti m' raky hadoo:

—Ää Wahë N'aa! —näk mäh. —Ër ag'yyp da! —näk mäh.

Ti m' tabas'ëeg gëet, ti m' bah'ood, maadaka tameduuk. Ti m' bah'ood badoo wäd. Badatih däk mäh.

25 —Dooch hä ŷ bē h'yy kasadëë bā? —näng mäh.

Ti m' tak'ëp mä rabeÿÿm bong, tak'ëp mä rameuuj bong. Ti m' rakaner'oot sa mab hē:

—Jaa ti hÿÿ éh? Bah'ood, maadaka sii hē raky daheeh! —näk mä sa kyyh.

Karap'aar h'yyb nesaa do Jesus ah'eed hõm do panyyg n'aa hahÿÿh

26 Ti m' rakajaa Geras buuj sa häj n'aa bā, karaj'aa tamyyj jé, Garirej häj n'aa nu masee me.

27 Ti m' Jesus gatsëg nyh bā kä m', nanyw hē m' tabana ta wē a'j'yy mera doo, karap'aar h'yyb hä näng doo, ta tii bā babuuj. Bāp peej mä tabawät ta si n'aa hē. Bāp peej däg mä tanaã wät tób yt hä. Pā gabaho doo gó, panang buuj dejëp do sa kamag n'aa radebong doo bā tabahe'ÿÿh.

28 Ti m' Jesus tabahapäh bā m' tak'ëp mä tageëej wät. Jesus matym gó m' tabadëë hyng. Tak'ëp mä ta kyyh:

—H'ëed makarën wē ŷÿ, Jesus, P'op Hagä Do T'aah, Sahõnh hē Bahãnh Hadoo Do T'aah? ŷ d' marejã manäh! —näng mäh.

29 Tii d' tawén edoo mäh, karap'aar h'yyb nesaa do Jesus ah'eed hõm do hyb n'aa m'. Hajõo nuu me m' karap'aar h'yyb bejëng ta hä tamera doo. Haak sapuuw hadoo doo me né hē m' ramoo maw'yyp né paawä m', ratsyym mew'yyp hõm paawä m', hagä nyh né paawä m', tagahet'ëeh mä haak sapuuw hadoo doo. Tabanawäng hënh daap mä tawajaah karap'aar h'yyb an'oo bā.

[‡] 8:18 Ta ti tawén kado hõm sa hä, rahyb n'aa manatakëē do hyb n'aa. Dooch rahyb n'aa p'eed bā P'op Hagä Do panyyg hä.

30 Ti m' Jesus beanh ta hã:

—Nyy d' a häd? —näng mäh.

—“Hajök Doo” ää häd —näng mäh.

Hajök karap'ar h'yyb ta hã hanäng, tii d' ta häd tawén hadoo.

31 Ti m' karap'ar h'yyb nesaa do rets'ëë had'yyt mä Jesus hã tanah'eed hyng hyb n'aa tabanesaa hënh.

32 Hajöng mä too yb tii b' habëëh karaj'aa takëën hã, wajapëm doo bä. Tii b' mä sa waa rabahe'w'aa. Ti m' karap'ar h'yyb rabetsëë Jesus banoo hyb n'aa rabajëë pëë too yb hã. Ti m' Jesus banoo t'ii hënh sa hã kä.

33 Ti m' karap'ar h'yyb nesaa do benä kãn aj'yy hã hanäng do paah, too yb hã m' rabajëë pä kãn. Ti m' too yb rapah'uud bong, rameraa bong, ti m' rawaj'aa wëënh tame wajapëm doo hënh, tame m' rakejäg bëënh. Ti m' t'öp mä rapehäs.

34 Ti m' too yb hagã n'aa rabahapäh bä m' ta tii, waj'aa bong mäh. Sa panang bä, panang nedaa bä na-ääj mä ramaher'oot sahõnh hë rahapäh doo.

35 Ti m' t'ii hënh buuj rabana t'ii hënh rabaheg'ääs hyb n'aa ky n'aa näng doo. Ti m' Jesus wë rakajaa bä kä, rabahegää kãn aj'yy hajöng do karap'ar h'yyb nesaa do hanäng do paah. Asooh mä Jesus tsyym pa. Saroor näng mäh, baad däg mä ta h'yyb tym. Ti m' rabeÿÿm bong.

36 Ti m', ta ti hap'ëëh do rabaher'ood kãn han'aa do sa hã kä, ta ti aj'yy ky n'aa, Jesus ahub däk do ky n'aa.

37 Ti m' ta ti babuuj rabetsëë Jesus hã, tabahõm hyb n'aa sa häj n'aa bä naa. Tak'ëp mä rabeÿÿm bong rawén eanh tabahõm hyb n'aa. Ti m' Jesus gatsëg so kãn marakate gó, ti m' tabahõm kãn.

38 Aj'yy kä m' karap'ar h'yyb nesaa do hadäk do paa m' betsëë Jesus hã, Jesus sii tabahõm hyb n'aa. Ti m' Jesus baher'oot ta hã tabahõm hyb n'aa. Hahÿÿ da m' taky hadoo ta hã:

39 —Abaaj hõm a tób hënh, a wakään rababong hënh. Maher'ood sa hã sahõnh hë taw'ääts hë hadoo do a hã P'op Hagã Do mo haj'aa, õm tahuub däk doo —näng mä Jesus kyyh ta hã.

Ti m' aj'yy bahõm kãn. Taher'oot mä sahõnh hë panang buuj hanäm do Jesus mo haj'aa ta hã.

ÿÿnh has'oo däk do ky n'aa, karapee h'yy ganä däk do ky n'aa daheeh hahÿÿh

40 Ti m' Jesus batsëg hõm bä p'aa hënh karaj'aa tamyyj jé, hajök baad ragadoo. Jesus mä ragadaa b'ëëh.

41 Ti m' aj'yy Jaj-Ro häd näng do bana Jesus wë. Tób P'op Hagã Do panyyg rayd naherot do sa wahë n'aa see m' tii. Ti m' ta taron nuu me m' tabahyy häng ta wë. Ti m' tak'ëp mä tabetsëë ta hã ta tób hënh tabahõm hyb n'aa ta sii.

42 Jääm né m' sét its mä ta toog. P'eets mä tadajëp. 12 m' ta hyb n'aa pé ta baab n'aa.

Ti m' Jesus bahõm ta sii. Tamahõm me m', hajök do ta sii hah'üüm do gatat'uuk mä ta hã.

43 Sa mahang ti awät mä ÿÿnh. Majjyw mä ta nahëëh. 12 m' ta baab ta nahëë badäk. Dooch m' hajaa pé masa pé ta hã.

44 Ti m' Jesus jó gadäk hënh mä tabana ta wë. Ta saroor noo hã m' tamoo däng. Tii bä kä m', nayyw hë m', dooch wäd mä ta hã ta nahëëh. Ti m' Jesus beanh:

45 —Jaa hã ÿ moo däng? —näng mäh.

—ÿ ti dooch —näk mä sahõnh hë ta pa hab'ëëh doo.

Ti m' Peed ky hadoo:

—Ma Matëg —näng mäh. —Hajök gatat'uuk a hä. Hajök a hä moo kajäk —näng mäh.

⁴⁶ Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Dooh. Hä ýý pé ý hapäh hä ýý moo däng doo. Hä ý naa anyyh hejój ý ky gabuuj —näng mäh.

⁴⁷ Ti m' ýýnh hegää bä kä du daa m' takejën péh, ana mä Jesus wë. Kajajän mä ta äm n'aa gó m', tabahyy häng mä ta wë ta taron nuu me. Sahönh hë ramaa napäh bä m' tamaher'oot h'ëed hyb n'aa tawén moo däng ta hä. Taher'oot mä nyy d' tabahas'oo däk nanyyw hë.

⁴⁸ Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Tok ýý, öm has'oo däk P'op Hagä Do hä mah'yy ka'eeh do hyb n'aa. Ahöm kä h'yyb näm doo me —näng mäh.

⁴⁹ Jesus ber'oot nä bä m', takajaa aj'yy Jaj-Ro tób hënh naa. Ti m' taky hadoo Jaj-Ro hä:

—A toog h'yy gakog höm —näng mäh. —Dooh mah'yyb panasä wäd bä ma matëg —näng mäh.

⁵⁰ Jesus maa napäh bä m' ta kyyh, ta ky hadoo Jaj-Ro hä:

—Mahyb n'aa tón manäh. Hä ý h'yy kasadëë. Tii bä da a toog da has'oo däk! —näng mäh.

⁵¹ Ti m' Jaj-Ro tób bä rakajaa bä m', dooh m' Jesus an'oo bä hajök rabahöm ta sii. Jääm né hë m' tanoo hajëë p'ëë Peed, Tsijaag, Jowäw, dajëp do yb, dajëp do ýýn.

⁵² Séd dó m' tób yt hä raräb bä rabë bä. A'oot mä ta wób. Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Jääm hë ti bë kyyh —näng mäh. —Bë aód manäh. Karapee dooh tadjëb bä. Aýýh tü —näng mäh.

⁵³ Tii bä m' rakawew'aam ta kyyh. Dajëp né hë m' sa hä.

⁵⁴ Ti hadoo né hë dooh m' Jesus hyb n'aa p'eed bä sa kyy hä. Ti m' karapee hä tamoo maso däk, ti m' taky hadoo ta hä:

—As'ëëg g'ëed tok ýý! —näng mäh.

⁵⁵ Tii bä m' h'yy ganä däk mä p'aa hënh. Nanyyw mä tabas'ëëg geët. Ti m' Jesus maher'oot sa hä rabanoo hyb n'aa maruus awa.

⁵⁶ Tii bä m' ta yb, ta ýýn rameuuj bong mäh. Ti m' tak'ëp Jesus mejüü sa hä ranaher'oot hyb n'aa ta ti ky n'aa.

9

Ta ma matëg 12 hedoo do Jesus mejüü do panyyg n'aa hahýýh

¹ Ti m' ta see pé noo gó m' Jesus naëenh 12 hedoo do ta ma matëg ta wë. Ti m' tabanoo mä sa hä karap'aar h'yyb nesaa do rabahajaa rabahebé hyb n'aa, nahëë näng do rabaheso hyb n'aa na-ääj hë.

² Ti m' tamejüü mä rabahöm, ji P'op Hagä Do bag'ääs do ky n'aa rabaher'ood höm hyb n'aa, nahëë enäh do rabaheso höm na-ääj né hë.

³ Hahýý da m' tamejüü:

—Dooh d' bë mahüüm péh. Ji tatu hadoo péh, päw hadoo péh, ta hood hadoo péh, ta säm hadoo péh, bë saroor see hadoo péh —näng mäh.

⁴ —Bë nu kajäk bä ta wób tób bä, tii bä da bë baym dó panang bë beréd höm bä kä.

⁵ Bë raganado bä, bë ahöm sa mahänh. Sa panang bä naa bë ahöm bä bë tsyym suun bë tepyng padäg k'ääts. Tii da bë bad'oo, rabahapäh hyb n'aa

dooch baad tado bā P'op Hagā Do panyyg raky nadaheeh doo —nāng mā ta kyyh sa hā.

⁶ Ti m' rabahōm kån. Sét ken'yyh panang bā m' rabaher'oot mā P'op Hagā Do panyyg hanām doo. Jé pad'yyt hē heso hōm mā nahēē enāh doo.

⁷ Ti m' Garirej hāj n'aa wahē n'aa, Eróts hād nāng doo, taky n'aa napēē dāk mā tii. H'yyb manepēē wād mā Eróts Jesus ky n'aa raher'oot do hā.

—Jowāw nu gahem'uun do paa ti ta ti dejēp do mahang ganā wāt doo —nāk mā ta wób.

⁸ —Eriij p'ooj ub hawāt do paa kas'ee wāt do tii —nāk mā ta wób.

—P'op Hagā Do ky n'aa rod p'ooj ub habok do paa see ganā wāt do ti ta tii —nāk mā ta wób.

⁹ Ti m' Eróts ky hadoo:

—Jowāw nu gahem'uun doo, ŷ mejüü paa ranu gahōg hōm. Jaa ti ta tii, hā ŷ ramaher'oot do ta ky n'aa? —nāng mā Eróts kyyh.

Takarēn paawā m' taheg'āās Jesus.

Jesus pahuunh do 5 miw sa waa panyyg n'aa hahŷŷh

¹⁰ Ti m' 12 hedoo do Jesus mejüü doo, rababaaj nā bā m' Jesus wē, ramaher'oot mā ta hā sahōnh hē ramoo bok doo. Ti m' 12 hedoo do Jesus mahüüm sa m'aa hēnh kā, panang Betsaj-Da hād nāng doo hēnh.

¹¹ Ta wób, hajōk doo, raky n'aa napāh bā m' n'yy hēnh Jesus rabahōm, ah'üüm mā sa jawén. Rakajaa bā Jesus gadoo mā hajōk doo, ti m' tama metēék sa hā ji P'op Hagā Do bag'āās do ky n'aa. Nahēē enāh do heso hōm māh.

¹² Tüüh tabado dāk bā kā m' 12 hedoo do rabana Jesus wē, ti m' raky hadoo ta hā:

—Mamejō hōm hajōk do panang tabanāng bā, sét ken'yyh rabaj'eenh hēnh na-āāj hē, sa waa rabetsēē hyb n'aa, t'üi hēnh raba'ŷŷh hyb n'aa. Dawēē hahŷ babā —nāk mā sa kyyh.

¹³ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bē né hē hanoo sa waa —nāng māh.

Ti m' raky hadoo:

—Dooch tahaja bā —nāk māh. —Jāām hē ti hanyys ji ma poo oow pé pāw, pawóp its tah'ŷŷb —nāk māh. —Makarēn āā bahōm āā betsēē hajōk do sa waa? —nāk māh.

¹⁴ (5 miw ajyy tahyb n'aa pé m' tii bā hab'ēeh doo.) Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Bē mejō rabehty b'ēeh tüü, 50 ken'yyh ketyn hōm doo —nāng māh.

¹⁵ Ti m' Jesus mejüü doo da né hē m' rabad'oo. Sahōnh hē m' rabehty b'ēeh.

¹⁶ Ti m' Jesus asog dāk mā pāw, tah'ŷŷb na-āāj māh. Hŷ pong jé taty dāng bā m', P'op Hagā Do hā taky hadoo:

—Ōm taw'āāts hē Ee. Man'oo dāk āā tā, man'oo dāk āā waa —nāng māh.

Ti m' pāw, tah'ŷŷb na-āāj né hē taganebāh bong māh, tets'ēē hōm mā ta ma matēg sa hā, rabets'ēē hōm hyb n'aa hajōk do hā kā.

¹⁷ Tii bā kā m', sahōnh hē m' rabawēē bong. Wog enā hōm mā sahōnh hē. Ti m' mad'aak doo m' ta ma matēg rata hōm mā kawaju gó. 12 m' kawaju gedē hōm māh.

Jesus ky n'aa Peed her'oot do panyyg n'aa hahŷŷh

¹⁸ Ti m' ta see pé noo gó ta m'aa hēnh Jesus ky n'aa etsēē māh. P'eets hē m' ta ma matēg rabab'ēeh. Ti m' tabahajaa bā kā m' taky n'aa etsēē doo, tabeaanh ta ma matēg sa hā:

—Jaa m' ŷŷh, sa nooh?

19 Ti m' raky hadoo:

—Ta wób noo m' òm mä Jowāw nu gahem'uun do paah. Ta wób noo m' òm mä Eriij makūūh. Òm mä P'op Hagä Do ky n'aa rod p'ooj ub dejëp do paa see ganä wät do m', ta wób sa nooh —näk mä sa kyyh ta hä.

20 —Bë hä ênh? Jaa ÿ bë hä ênh? —näng mä Jesus sa hä.

Ti m' Peed ky hadoo:

—Òm ti Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo —näng mäh.

21 Ti m' Jesus mejūū tak'ëp sa hä ranaher'oot hyb n'aa ta ti ta wób sa hä.

22 Ti m' taky hadoo:

—ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, hajông da ÿ ahoop. Èr wahë n'aa, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahë n'aa na-ääj da, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ääj hë ÿ da rahyb n'aa wareem. ÿ da dajëp ran'oo bä. Tamawoob hë ta äh, ÿ ganä wät da p'aa hënh —näng mä ta kyyh.

23 Ti m' taky hadoo sahõnh hë sa hä:

—Jé karën pé hëp ÿ hata tabahadoo hyb n'aa, taw'ääts hë teréd hõm ta hä hë tah'yy ka'eeh doo, taw'ääts hë teréd hõm ta hä hë tahyb n'aa newëë doo. Taw'ääts hë da tagado had'yyt hë ta hoop do hëp ÿ n'aa. Taw'ääts hë tagadoo hëp ÿ n'aa radajëëb bä na-ääj hë. Taw'ääts hë ÿ taky daheeh, taw'ääts hë ÿ bawät doo da da ti bawät.

24 Tii d' ÿ wén edoo, badäk hahÿÿ hä ji hawät do tak'ëp kamahän doo, jé ta hoop do hëp ÿ n'aa jeÿÿm doo, dooh da P'op Hagä Do wë tanu dëë bä. Jé hëp ÿ n'aa ta hoop do gadoo péh, hëp ÿ n'aa tadajëëb bä, ta h'yyb tym da P'op Hagä Do wë da tanu däng.

25 Hëd n'aa ji karën sahõnh hë badäk hahÿ ji ta danäh, ji h'yyb tym ta s'ee hënh tahõm bä? —näng mä ta kyyh.

26 Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

—Hëp ÿ n'aa, ÿ ma metëëk do hyb n'aa na-ääj hë nu mebyng péh, ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ d' nu mebyng ênh ta hyb n'aa hejój ÿÿ hä ÿ bahyng bä ta bag tak'ëp gabarëëh doo gó, Ee hejój gó, ääs tak'ëp baad hedoo do sa hejój gó na-ääj hë ÿ bahyng noo gó —näng mäh.

27 —Baad bë ÿ maher'oot. Ta wób babä èr mahang habong do rahapäh nä da ÿ du doo noo gó sahõnh hë ÿ bag'ääs P'op Hagä Do hejój me. Radejëp do pooj jé rahapäh nä da tii. Né hup ÿ né hë ta ti ÿ her'oot doo —näng mä Jesus ta ma matëëg sa hä.

Jesus kawareem do panyyg n'aa hahÿÿh

28 Ti m' 8 ta hyb n'aa pé sa ä jawén paa bä m', Jesus mahüüm ta sii Peed, Tsijaag, Jowāw daheeh. Ti m' rabas'ëëg kån waëë jó taky n'aa etsëë hyb n'aa.

29 Ti m' taky n'aa etsëë bä m', Jesus mamets kawareem däk sa matym gó. Ta see hado däk mäh. Tak'ëp mä ta saroor gabar'ëëng däk, hawyp do gabarëëh doo da.

30 Ti m' pawóp hë ajyy, p'ooj ub habong do paah, Eriij, Mosees häd enäh do

31 rakas'ee b'ëëh sa matym gó, ta bag gabarëëh doo gó. Er'oot mä Jesus sii. Er'oot mä ta sii Jerusarënh bä Jesus dajëp do ky n'aa hä.

32 Ty jaw'yyk mä Peed ta najiis daheeh. Ti hyb n'aa aä b'ëëh mäh. Ti m' raty gawëëj padëëk bä m', Jesus bag tak'ëp gabarëëh do rabahapäh. Ti m' ajyy ta pa ab'ëëh mä rabahapäh.

33 Ti m' ajyy rabahõm bä Jesus mahänh, Peed ky hadoo mä Jesus hä:

—Ma Matëg! —näng mäh. —Taw'ääts hē babä er hā! —näng mäh. —Taw'ääts hē tamawoob hē ta tób n'aa ää temaa toonh. Sét hē a tób, sét hē Mosees tób, sét hē Eriij tób —näng mäh.

(DooH m' tadoo wät pé tak'ëp rabeÿÿm bong do hyb n'aa m', tii d' tawén edoo.)

³⁴ Ti m' Peed ber'oot nä bä m' wë puh ganyyh. Sahõnh hē sa hā wë puh hadoo do badäng bä m' Jesus ma matëg rabeÿÿm bong mäh.

³⁵ Wë puh gó m' P'op Hagä Do ber'oot. Hahÿÿ d' mä ta kyyh:

—Hahÿ tah ÿÿ, ÿ h'yyb däng doo. Bë maa newë, bë ky dahé ta kyyh —näng mäh.

³⁶ Tii bä m', kyyh hadoo do ky dawuh bä m', rabaheg'ääs, dooh boo m' Jesus pa hab'ëeh doo. Ta mab hē m' tabayyw geët. Ti m' sa h'yyb gó m' rabenäm ta ti rahapäh doo, ramaa napäh doo. DooH m' rahe'ood bä ta wób sa hā.

Pahëew Jesus haso däk do panyyg n'aa hahÿÿh

³⁷ Ti m' jati pé Jesus rabahyk bä kã m' waëë jó naa, hajök kataa sa hā.

³⁸ Ti m' hajök do see ky ganyyh. Ti m' taky hadoo:

—Ma matëg! —näng mäh. —Mahegää tah ÿÿ. Jääm né hē sét had'os do tah ÿÿ.

³⁹ Karap'ar h'yyb nesaa do ta hā adäk. Ta hā tadëë bä tak'ëp tah ÿ geëeh, tak'ëp tameraa wät, tüü takepëed had'yyt hē, tsanamäts däk tan'oo bä. DooH tahyb n'aa eréd bä, tak'ëp tarejää —näng mäh.

⁴⁰ —ÿ eaj wät a ma matëg sa hā rabahabëë hõm hyb n'aa. DooH rahaja bä —näng mä ta kyyh Jesus hā.

⁴¹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Baad P'op Hagä Do hā h'yy kana'eeh do bëeh, da hē badäk hahÿÿ bä habok doo! Baad nado bë h'yyb tym —näng mäh. —Hajõõ nuu me ÿ bawät nä g'eeh bë mahang bë ky dahé däk hyb n'aa kã? ÿ häd h'yyb napan däg bë hā, hā ÿ bë h'yy kanasadä nä do hyb n'aa —näng mäh. —Mamana b'ëep a t'aah —näng mä aj'yy hā.

⁴² Ti m' ramanaa bä m', karap'ar h'yyb nesaa do pahëew tadawäts jat tüü. Meraa wät mäh. Tüü m' takawereem, kawereem, kawereem jat mäh. Ti m' karap'ar h'yyb nesaa do Jesus geäm wät tabanyyh hyb n'aa. Ti m' pahëew tabahaso däk. Ti m' Jesus bahaëej geët ta yb hā.

⁴³ Tak'ëp mä sahõnh hē rameuunh P'op Hagä Do mo haj'aa hā.

Jesus mo haj'aa hā sahõnh hē rameuuj bong bä m', Jesus ky hadoo ta ma matëg sa hā:

⁴⁴ —Baad bë hyb n'aa matakä da bë ÿ maher'oot doo: ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, ÿ da ran'oo däk da ta wób sa moo gó —näng mä Jesus ta ky n'aa hā.

⁴⁵ DooH m' rah'yy genä bä ta ti Jesus edoo do sa hā. DooH m' rahapëë bä ta ti tedoo do sa hā. Kejën do hadoo mä sa hā. H'yyb e'ÿÿm mä rawén neaanh.

Raky ked'aak doo, jaa sa bahãnh hadoo do panyyg n'aa hahÿÿh

⁴⁶ Ti m' ta ma matëg ky ked'aak mä ny hadoo do sa mahang hyb n'aa jawyk ta wób sa bahãnh.

⁴⁷ Jesus h'yyb hap'ëeh mä sa h'yyb, ti hyb n'aa m' karapee t'aah ta moo taky geët ta pa.

⁴⁸ Ti m' taky hadoo:

—Hëp ÿ n'aa hahÿ karapee t'aah gadoo péh, ÿ né ti tagadoo —näng mäh. —ÿ gadoo péh, hā ÿ mejüü do tagadoo. Tii d' ÿ wén edoo, tak'ëp hyb n'aa sakog

is do bë mahang, ti né da hyb n'aa jawyk P'op Hagä Do matym gó —näng mä Jesus sa hä.

⁴⁹ Ti m' Jowāw ky hadoo:

—Ma Matëgl! —näng mäh. —Äã hapäh aj'yy a häd tabesok bä tahebë karap'aar h'yyb nesaa doo. Èr h'yyb hata nado tii, ti hyb n'aa äã ge'ÿÿm tii d' tanad'oo hyb n'aa —näng mä Jowāw kyyh Jesus hä.

⁵⁰ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Bë geãm manäh! —näng mäh. —Bë wë h'yy kawanereem doo, bë h'yyb hata tii —näng mäh.

Samarija buuj wób Jesus raganadoo do panyyg n'aa hahÿÿh

⁵¹ Tabedaa däk bä m' p'aa hënh Jesus basëek do hÿ pong jé, Jerusarënh hënh tabahôm tah'yyb däng mäh, tahapëë né paawä m' rarejäã t'ÿ hënh.

⁵² Ramahôm me m' tamejüü ta panäg n'aa ta pooj jé, takajaa hyb n'aa ta tii bä. Tamejüü mä Samarija häj n'aa panang s'ee hënh rabenäm hyb n'aa ta pooj jé, takajaa hyb n'aa tii bä.

⁵³ Dooh m' panang buuj ragado bä, Jerusarënh hënh Jesus bahôm do hyb n'aa.

⁵⁴ Ti m' Tsijaag Jowāw daheeh raky n'aa napäh bä Jesus raganadoo do ky n'aa, raky hadoo Jesus hä:

—Äã wahë n'aa —näk mäh. —Makarën p'op naa tëeg hōō äã mejō hyng ragawatsik hyb n'aa? —näk mäh, reaanh mäh.

⁵⁵ Ti m' duu hënh Jesus ty kawareem wät, ti m' taky geãm bong tii d' rahyb n'aa newëe do hyb n'aa.

⁵⁶ Ti m' panang s'ee hënh kã Jesus bahôm kãn.

Jesus sii ji bawät do ky n'aa hahÿÿh

⁵⁷ Ti m' ta tyw n'aa me ramahôm me aj'yy see ky hadoo ta hä:

—Ôm ÿ hadaa had'yyt hë mahahôm hënh —näng mäh.

⁵⁸ Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Kanari tób näng, taw'ëed maag enäh. ÿÿh Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo, dooh tóp ÿÿ pé ÿ yd kameh'ääk péh —näng mäh.

⁵⁹ Ti m' aj'yy see Jesus bats'yyt:

—B'ëep ana si ÿÿ, hëp ÿ hata mabahadoo hyb n'aa —näng mäh.

Ti m' aj'yy ky hadoo:

—Pooj jé dó ÿ abaa j hōm Ee wë ÿ bahag'ääs hyb n'aa. Tada jëp jawén paa bä kã, ÿ dakã jëng jawén paa bä kã òm ÿ bahadaa kãn —näng mäh.

⁶⁰ Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Na hä ÿ h'yy kana'eeh doo, dejëp do hadoo doo, dakëë sa da hadoo doo —näng mäh. —Ôm tii kã, ÿ karën maher'ood ta wób sa hä P'op Hagä Do bag'ääs do ky n'aa —näng mä Jesus.

⁶¹ Ti m' aj'yy see ky hadoo:

—Ôm da ÿ hada wahë ÿ n'aa. Pooj jé ÿ karën paawä ÿ babaaj hōm wakãn haa, ee, eën ÿ kedëë wät hyb n'aa —näng mä ta kyyh.

⁶² Ti m' panyyg gó m' Jesus ky gadoo:

—K'ääts wapën n'aa booj yb takyyk doo me du doo do moo wät doo, ta jawén p'aa hënh tahegãã bä, nas'aa däg tamo haj'aa. Ti hadoo né hë jé du doo do ÿ hada doo, tii bä ta see hä tahyb n'aa newëe bä, dooh tahaja bä tamoo wäd bä P'op Hagä Do bag'ääs do hä —näng mä Jesus kyyh.

10

Jesus mejũũ 72 hadoo do ta ma matëg panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' ta ti jawén paa bã 72 ta ma matëg wób Jesus asëew hõm mäh. Pawóp hë ken'yÿh mã tamejũũ ta pooj jé, ta wób sa panang hënh tabahõm doo hënh.

² Rabahõm do pooj jé taky hadoo sa hã, panyyg gó m' tamaher'oot:

—Hajõng ti anyy dæg paawã joom ag wah'ëë dåk do ji ataa do pan'aa, pawóp its ta taa n'aa* —näng mäh. —Ti hyb n'aa taw'ãäts hë joom danäh hã, P'op Hagã Do hã, bë ky n'aa ets'ëë tamejõ nã ta wób joom hã ramoo bok hyb n'aa.

³ Sa mahang bë ÿ mejũũ, b'éë tabanas'aa mahang habëëh do hadoo† —näng mäh.

⁴ —Dooh d' bë mahũũm dajëer hadoo doo, ta hood hadoo, tsyym suun ta gó bë gawät do jawén buuj hadoo doo —näng mäh. —Bë kehewad manã bë kedëng do hã ta hõõ bã —näng mã sa hã.

⁵ Ti m' taky hadoo ënh:

—Bë nu kajäg bã ta wób tób bã, hahÿÿ da bë edëë ta yt hã haj'eenh doo: “Bë P'op Hagã Do h'yÿb n'yym”, denoo da.

⁶ Tii bã haj'eenh do baad rado bã, hanãm gó bë ragado bã, P'op Hagã Do h'yÿb n'yym do aym sa wë bë kedëng doo. Hanãm gó bë raganado bã, dooh da P'op Hagã Do h'yÿb enãw bã tii.

⁷ Panang bã bë kajaa bã, bë kahÿÿd manã tób wób hënh. Bë ayyw jeej da bë gadoo do tób bã. Taw'ãäts hë bë eëëk, bë awa, bë awëë bë hã ranoo doo. Taw'ãäts hë moo bok do sa hã ramoo bok do sãm ji banoo. Ti hyb n'aa, bë nu mebyy manã bë gadoo do hã —näng mäh.

⁸ —Panang bã bë kajaa bã kã, bë ragado bã, bë hyb n'aa sëew manã bë waa. Taw'ãäts hë bë awa, bë awëë bë hã ranoo doo.

⁹ Nahëë enäh doo, bë nahëë sog hõm. Hahÿÿ da bë her'oot sa hã: “Edah bë hã P'op Hagã Do bag'ãäs doo”, denoo da —näng mäh.

¹⁰ —Panang bã bë kajaa bã, bë raganado bã, bë ahõm panang tyw n'aa me. Hahÿÿ da bë maher'ood sa hã:

¹¹ “Äã tsyym suun äã tepyng padëëk bë panang k'ãäts, P'op Hagã Do bë ganadoo do heen n'aa tii. Bë äã maher'oot hÿÿ kã: P'eets hë paawã P'op Hagã Do bag'ãäs do bë wë, dooh paawã bë gado bã.” Tii da bë kyyh sa hã —näng mäh.

¹² —Baad bë ÿ maher'oot. Sahõnh hë badäk hahÿÿ hã habong do P'op Hagã Do ky n'aa etyy noo gó kã, Sodoma panang buuj sa sãm bahãnh P'op Hagã Do anoo da nesaa doo, bë ganadoo do panang buuj hã —näng mäh.

¹³ Ti m' panang Korasïn, Betsaj-Da häd enäh do buuj ky n'aa taher'oot mäh: —Nesaa do P'op Hagã Do anoo da bë hã Korasïn, Betsaj-Da panang buuj. Hajõng ÿ pehuunh do paa bë mahang. Dooh ÿ bë ky dahé bã. Panang Tiir, Sidõn häd enäh doo bã ÿ pehuuj bã paawã bë mahang ÿ pehuuj wät doo, p'ooj ub paawã ti buuj nesaa do hã rat'yÿd kamehĩn paawã, P'op Hagã Do hã rah'yÿ kawereem paawã. P'ooj ub paawã saroor hebaan do hejoooh do rapadadäg né paawã. Rehaa paawã sa nuu hã tëëg ooj rat'yÿd kamehĩn do heen n'aa paawã ti ta tii.

¹⁴ Sahõnh hë badäk hahÿÿ hã habong do P'op Hagã Do ky n'aa etyy noo gó kã, Tiir Sidõn buuj p'ooj ub habong do nesaa do ta sãm bahãnh P'op Hagã

* **10:2** Hahÿÿ d' Jesus hanäng péh: Hajök ta hã h'yÿ ka'eeh do pan'aa paawã, pawóp its ta ky n'aa sa hã her'oot do pan'aa. † **10:3** Ta wób rakawajãän da sa wë rakanarën do hyb n'aa P'op Hagã Do wë rah'yÿ kawereem bã, tahanäng pé tii.

Do anoo da bë hã nesaa doo, bë t'yyd kamanehũn do hyb n'aa, bë h'yy kawanereem do hyb n'aa —nãng mãh.

¹⁵ Bëeh, Kapar-Naũm panang buuj, hỹ pong jé has'ëek bë ed'oo g'eeh bëeh? Dooh. Tabanesaa hẽnh bë bahyk da P'op Hagä Do an'oo bã —nãng mã Jesus.

¹⁶ Ti m' ta ma matëg sa hã taky hadoo:

—Bë her'oot do maa new'ëe doo, ỹ né hẽ ti tamaa newëe. Bë ty n'aa ges'yyk doo, ỹ né hẽ ti taty n'aa ges'yyk. Ỹ ty n'aa ges'yyk doo, hã ỹ mejũũ do taty n'aa ges'yyk —nãng mãh.

¹⁷ Tii bã m' 72 hadoo do rababaa jã bã m' Jesus wë, h'yyb tseb'ee doo me m' ramaher'oot ta hã rabeboo nã do ky n'aa.

—Ma matëg —nãk mãh. —Karap'aar h'yyb nesaa do sii hẽ m' ãã raky daheeh a ky gabuuj gó —nãk mã sa kyyh.

¹⁸ —Ỹỹ. Ỹ hapäh —nãng mã Jesus. —Matym ỹỹ gó Nesaa Do Yb het'oom do hadoo tabadëe hyng ỹ hegãã bã.

¹⁹ Bë hã ỹ an'oo dãk bë bahajaa hyb n'aa aw'yy, sëej bë tseb'eep hyb n'aa. Bë hã ỹ an'oo dãk bë bahajaa bë nes'ëem hyb n'aa Nesaa Do Yb, ji majĩ. Dooh tahaja bã nesaa do tan'oo bã bë hã.

²⁰ Taw'ãäts hẽ bë tsebee manã karap'aar h'yyb nesaa do bë raky daheeh do hyb n'aa. Taw'ãäts hẽ bë tsebé bë hãd kerii dãk do hyb n'aa hỹ pong jé, P'op Hagä Do karapee sa hãd kerih do heen n'aa hã —nãng mã Jesus 72 hadoo do sa hã.

²¹ Ti noo gó kã m', baad Jesus P'op Hagä Do Sahee h'yyb tsebee kãn. Tsebee gó m' taky hadoo:

—Ee, P'op Hagä Doo, a hã ỹ j'aa etsë. Sahõnh hẽ hỹ pong jé, badãk hahỹ hã hanãng do na-ããj hẽ mabag'ããs. Majejẽn hahỹ mamoo wãt do haj'ap do sa mahãnh, tak'ëp ma kamet'ëek do mahãnh. Mametã wãt sa h'yyb gó karapee hadoo pé hã, baad h'yy ka'eeh pé hã. Ta tii da magen'aak Ee —nãng mã Jesus.

²² Ti m' taky hadoo sa hã:

—Sahõnh hẽ Ee banoo ta hejój hã ỹỹ. Dooh baad hapäh pé ỹỹh, P'op Hagä Do T'aah. Jããm né hẽ Ee hapäh ỹỹh. Dooh Ee, P'op Hagä Do baad hapäh péh. Jããm né hẽ ỹỹh, ta T'aah hapäh. Jããm né hẽ sa hã ỹ metëeh do hapäh Ee —nãng mãh.

²³ Ti m' ta ma matëg wë taty kawõõt. Ta m'aa hẽnh tamaher'oot:

—Ky n'aa kedëng bëeh, hahỹ bë bahapäh do hyb n'aa.

²⁴ Baad bë ỹ maher'oot: Rababong noo gó, hajök P'op Hagä Do ky n'aa rod makũũh, hajök sa wahë n'aa hedoo do makũũh, rakarẽn paawã raheg'ããs bë hapäh doo, dooh paa rahapëe bã. Rakarẽn paawã ramaa newëe bë maa newëe doo, dooh paa ramaa napëe booh —nãng mã Jesus ta ma matëg sa hã.

Samarija buuj ky en'yym do panyyg n'aa hahỹh

²⁵ Ti m' ta see pé noo gó baad Mosees ky n'aa jaw'yyk do hapäh do as'ëeg geët mã Jesus tametyy hyb n'aa.

—Ma matëg —nãng mãh. —Nyy da ỹ bad'oo edëb had'yyt do ỹ gadoo hyb n'aa, hỹ pong jé P'op Hagä Do pa ỹ bawãd had'yyt hyb n'aa ỹ dajëp bã? —nãng mãh.

²⁶ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Ny hadoo P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do hã takerih ti ky n'aa? —nãng mãh. —Nyy da ta hã maner'oot doo? —Jesus eanh mãh.

²⁷ Ti m' aj'yy ky hadoo:

—Hahỹ da takerii dãk: “Taw'ãäts hẽ tak'ëp bë kamahãn Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, P'op Hagä Doo, bë h'yy kaha'eeh doo. Taw'ãäts hẽ tak'ëp bë h'yyb

padäg ta hä. Taw'ääts hē bē h'yyb tym gó naa né hē bē kamahän ta hä, sahõnh hē bē hajaa doo me.”[‡] Hahÿÿ da na-ääj takerii däk —näng aj'yy: “Makamahän a da hadoo doo, a hä makamahän doo da”[§] —näng mä aj'yy kyyh.

²⁸ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Baad ub a kyyh, baad maky gadoo —näng mäh. —Taw'ääts hē tii d' né hē hadoo, tii bā baad mabawäd kån hÿ pong jé kã —näng mä Jesus.

²⁹ Ti m' aj'yy karēn paawā tajejēn ta h'yyb j'ooj madäk doo me m' ti takeaj wäd paawā. Ti hyb n'aa m' Jesus hä tabeaanh ta seeh:

—Jaa tii da ÿ hadoo doo? —näng mä ta kyyh.

³⁰ Ti m' panyyg ky n'aa me m' Jesus ky gadoo:

—Ti awät aj'yy panang Jerikó hēnh hahõm doo. Jerusarēnh bā naa tabana. Ta tyw n'aa me tamahõm me takataa moo nes'aa do sa hä. Ramaso däk, rarahejää mäh. Rasaroor kabo nyyh mäh, rahewyyh mäh. Tii bā m' radejaad hõm ta tyw n'aa noo däk bā. P'eets mä tadajēb paawā sa moo gó.

³¹ Ti m' aj'yy P'op Hagā Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do see tii me m' tamahõm. Aj'yy tabahapäh bā m', dawēē takenaa wät ta mahānh. Ta tyw n'aa nu masee me m' tatabēs. Dooch m' tat'y'yd mehīn bā.

³² Ti hadoo né m' ta seeh. Rewi häd näng do panaa né tii. Tii me né m' tamahõm tii d' ēnh. Ti na-ääj mä dooh tat'y'yd mehīn bā aj'yy tyw me hajad hõm doo.

³³ Ti m' tagadēeg ub aj'yy, Samarija buuj, bana. Ti m' ti t'y'yd mehīn kån aj'yy.

³⁴ Ta wē m' tabahõm, ti m' ta rog taty mebiin ta syj hadoo doo me, uwa s'ēeb hadoo doo me. Ti m' ta rog maw'y'yd däk mäh. Ti m' aj'yy batóg sooh ta mas'ää jó. Ti m' tamahūm kån dawēē hena do tób n'aa bā. Tii bā m' aj'yy tabahagā kån.

³⁵ Jati pé kã m' tets'ēē däk mä tób danäh hä pawóp hē moweed k'ääts hawak do s'ēeb. Ti m' taky hadoo ta hä: “Mahagā hahÿ aj'yy. Hÿ ta sām. Ta sām nahaja bā, ÿ matēeh bā sahõnh hē ÿ ep'aak a hä”, näng Samarija buuj kyyh tób danäh hä —näng mä Jesus. Panyyg gó m' tabaher'oot ta tii hä.

³⁶ Ti m' Jesus eanh:

—Ny hadoo do ky ennym a hä, ta ti rarejää do hä? Ny hadoo do ta da hadoo a hä? —näng mä Jesus.

³⁷ Ti m' Mosees ky n'aa jaw'y'yk do baad hapäh do ky hadoo:

—T'y'yd mehīn doo —näng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Ahõm nã, tii d' né hē mabadoo kån a da hadoo do hä —näng mäh.

Maah-Ta Marija daheeh Jesus heg'ääs do panyyg n'aa hahÿÿh

³⁸ Ti m' Jerusarēnh hēnh Jesus ramahõm me, panang see bā m' ranu kajäg kån. Ta tii bā m' ÿÿnh Maah-Ta häd näng do gadoo. Tats'y'yt mä ta tób hēnh Jesus ta ma matēg daheeh.

³⁹ Maah-Ta ānh, Marija häd näng do asooh mäh. Jesus ma metēek do tamaa newēē mäh.

⁴⁰ Maah-Ta m' ty kanewaat. Ta waa n'aa m' tamoo wät Jesus rawa do pan'aa. Ti m' Jesus wē tabana ti m' taky hadoo:

—Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo —näng mäh. —Nepäh a hä, dooh ānh ÿÿ ÿ tamoo masaa bā? Mamaher'ood ÿ tamoo masa hyb n'aa —näng mä Maah-Ta.

⁴¹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Maah-Ta, —näng mäh —hajõng do hä maty kanewaat. Tii hä mah'yyb däk —näng mäh.

⁴²—Mahyb n'aa tón manä ta tii hä. Jääm né hē sét hē ti taw'ääts hē. Ta tii hä Marija h'yyb däk. Dooch da ý mejõ bá ta ti teréd hõm —näng mä Jesus Maah-Ta hä.

11

Jesus ma metëek ji ky n'aa etsëe do ky n'aa hahÿh

¹ Ti m' ta see pé noo gó Jesus ky n'aa etsëe mä P'op Hagä Do hä. Tabahajaa bá kä m' taky n'aa etsëe doo, ta ma matëg see ky hadoo ta hä:

—Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo —näng mäh. —Äã mama met'ëeg nyy da ër ky n'aa etsëe, Jowäw nu gahem'uun do ta ma matëg tama metëek doo da —näng mäh.

² Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Bë ky n'aa ets'ëe bá, taw'ääts hē hahÿh da d' bë kyyh:

“Ee, äã karën sahõnh hē õm rahyb n'aa jew'yyk.

Äã etsëe a hä, sahõnh hē mabag'ääs do nayyw hē takajaa hyb n'aa äã wë.

³ Man'oo had'yyt hē äã waa.

⁴ Mamabaan hõm nesaa do äã moo bok do paah.

Äã na-äãj hē äã mabaan hõm äã wë moo bong do nesaa doo.

Man'oo manä nesaa do äã tah'yyb tatug”, näk da bëeh, bë ky n'aa ets'ëe bá —näng mä Jesus.

⁵ Ti m' panyyg ky n'aa me m' tamaher'oot sa hä ji ky n'aa etsëe do ky n'aa:

—Bë see ahõm bá atsëm ub ta najiis tób hēnh, päw tets'ëe bá paawä ta wë, ta wë heg'ääs do waa n'aa paawä, hahÿh da ta kyyh ta najiis hä: “Na a waa uuh, päw uuh. Tamawoob hē paawä ý karën.

⁶ Najis ý kajaa nag'aap hē wë ýy atsëm ub. Dooch wë ý ta waa péh”, näng da.

⁷ Tii bá da ta najiis tób gó ta gawakõ gó hagä do ky gedak ta hä: “Ý maty hasygg manäh. Baad tób noo gatsëe däk ta tæg me. Äã aj'eenh tah haa daheeh. Dooch ý haja bá ý an'oo bá a hä metsëe doo”, näng da ta najiis ta hä.

⁸ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë ý maher'oot —näng mäh. —Tii d' edo né paawä as'ëeg gëet né hē, päw tabanoo hyb n'aa ta najiis hä. Ta najiis tabadoo do hyb n'aa nado ti tabas'ëeg gëet. Tawén s'ëeg g'ëed kån, tanaëej had'yyt ta h'yyb.

⁹ Ti hyb n'aa bë ý maher'oot: Bë ets'ëe, tii bá P'op Hagä Do anoo bë hä. Bë esóts, tii bá bë aw'yyt da.* Bë naëej tób noo bá naa, tii bá da ta danäh noo gas'ëes.†

¹⁰ Jé hetsëe do gadoo da P'op Hagä Do hanaa. Jé hesoos pé taw'yyt P'op Hagä Do hanaa. Jé tób noo bá naa naëenh péh, tób noo kas'ëes da ta hä P'op Hagä Do hanaa.

¹¹ Ti m' Jesus eaanh sa hä:

—Bë t'aah ets'ëe bá tah'ÿyb, bë anoo ta hä aw'yy?

¹² Karaak tyb bë hä tets'ëe bá, sëej bë anoo ta hä? Dooch.

* **11:9** Baad ji hyb n'aa matakëe ji ky n'aa etsëe do hä tahanäng pé m' ti bë esóts, tii bá bë aw'yyt. † **11:9** Ji ky padäg had'yyt hē P'op Hagä Do hä ji etsëe doo, tahanäng pé m' ti tób noo bá naa ji naëenh doo.

13 Nesaa do moo heb'ook do né paawä bëëh, baad hadoo do bë heno bë taah hã. Ti bahãnh bë Yb hÿ pong jé hawät do anoo da ta Sahee, ta hã hetsëë do hã —näng mä Jesus.

Nesaa Do Yb ky gabuuj Jesus moo wät rahanäng do panyyg n'aa hahÿÿh

14 Ti m' ta see pé noo gó, karap'aar h'yyb nesaa do Jesus habëë hõm ner'oot do hã hadäk do paah. Aj'yy karap'aar h'yyb beréd hõm bã, aj'yy er'ood däg kãn p'aa hënh. Hajõk do t'ii hënh kat'aa do rahyb n'aa meuunh mäh.

15 Ta wób raky sëm Jesus. Ti m' raky hadoo:

—Beresebu,‡ karap'aar h'yyb nesaa do wahë n'aa kyy gó ti tabahebë karap'aar h'yyb nesaa doo —näk mä sa kyyh.

16 Ta wób rakarën mä Jesus rametty, P'op Hagä Do hejój me tado bã tamoo wät doo. Ti hyb n'aa rabetsëë mä Jesus hã, tapahuuj bã sa matym haj'aa wë hã.

17 Jesus hapäh mä sa h'yyb, ti m' panyyg ky n'aa me taky hadoo sa hã:

—Nesaa do Yb kyy gó ÿ hebë karap'aar h'yyb nesaa doo, bë nooh. Nyy d' tii éh? Sa da hadoo do wë sa häj n'aa babuuj rahyb n'aa wareem bã, gawatsik tii bã sahõnh hë —näng mäh. —Sa wakãän sa hã hë rahyb n'aa wareem bã, sahõnh hë kahäj jëng tii bã —näng mäh.

18 —Ti hadoo ënh Nesaa Do Yb hã kä. Ta hã hë takawareem bã, ta karapee hã tahyb n'aa wareem bã, nayw hë tabahëej jëë paawä tii bã Nesaa Do Yb bag'aas doo. Ta ti ÿ wén her'oot, Beresebu kyy gó ÿ hebë karap'aar h'yyb nesaa do bë her'oot do hyb n'aa.

19 Bë her'oot doo da tado bã, Beresebu kyy gó ÿ hebëë bã paawä karap'aar h'yyb nesaa doo, jaa ky gabuuj bë karapee hebë do karap'aar h'yyb? Bë karapee né da bë raky n'aa etyy, daap bë menyih do hyb n'aa bë her'oot do hã.

20 P'op Hagä Do ky gabuuj gó né hë ti ÿ hebë do karap'aar h'yyb nesaa doo. P'op Hagä Do ji tabag'aas do kaja doo kä bë wë, ta ti metëëh bë hã —näng mäh.

21 Ti m' panyyg ky n'aa see me m' Jesus maher'oot sa hã:

—Aj'yy hejoonh do hajõng ta kuman yt hã ta tób tahagãä bã, dooh ta ma hado hõm péh.

22 Ti aj'yy seeh, ta bahãnh hejoonh do kajaa bã ta wë, ta sãm tam'aah tii, ta hã taj'aa ketsë. Ta kuman paa tasog hõm, ta mejój paah. Tii bã kä, ta ma paa tabasog hõm kãn, tets'ëë bong ta wób hã kä^S —näng mä Jesus.

23 —Hëp ÿ hata nadoo doo, majë ÿ tii. ÿ manasa doo, P'op Hagä Do wë ÿ ataa doo, dawëë rabeühüm tii bã tan'oo bã —näng mäh.

24 Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Karap'aar h'yyb nesaa do aj'yy hã, ÿÿnh hã hadäk do paa ahõm wäd bã ta mahãnh, tabanawäng hënh tabahew'ëët. Ta tób tabesoos takameh'ääk hyb n'aa. Ti dooh tawyyd bã. Ti ta h'yyb gó taky hadoo: “ÿ abaaj hõm p'aa hënh ÿ hadäk do paa hã, tóp ÿÿ hënh”, näng.

25 Tii bã ta tób paa bã takajaa bã, yd kabak'ood däk tabahapäh, baad takabenäm ta hã.**

‡ 11:15 Nesaa Do Yb né ti Beresebu. § 11:22 Hahÿÿ d' tahanäng pé ti panyyg gó teh'üüm doo: Aj'yy hejoonh doo, Nesaa Do Yb. Aj'yy hejoonh do ma hado hõm do hadoo Jesus. Aj'yy hejoonh do ma, karap'aar h'yyb nesaa doo. P'op Hagä Do Sahee hejój gó Jesus bahebë karap'aar h'yyb nesaa doo, Nesaa Do Yb karapee, tak'ëp tabahejoonh do hyb n'aa Nesaa Do Yb mahãnh. *** 11:25 Ta tób paah, aj'yy, ÿÿnh hã hadäk do paa tii.

²⁶ Tii bā tats'yyt 7 karap'aar h'yyb nesaa do wób ta hataa, ta bahānh nesaa doo. Tii bā rabajëë pëë ta tób paa gó. Tii bā rabanyy kán ta hā kā. Ta hā hanāng do paa bahānh tii kā. Tak'ëp tii kā ta hā kā nesaa doo kā —nāng mā Jesus.

²⁷ Ti m' Jesus ber'oot bā m', hajök do mahang ȳynh see ky ganyyh:

—Ky n'aa kedëng ta ti a ȳyn òm haw'ëëh doo —nāng mäh.

²⁸ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ta bahānh ky n'aa kedëng, P'op Hagä Do kyyh maa newëë doo, ky daheeh doo —nāng mā Jesus ta hā.

Jonas Jesus beh'üüm do ky n'aa hahȳyh

²⁹ Ti m' hajök do gatat'uuk bā m' ta hā, Jesus ky hadoo:

—Da hë, badäk hahȳyh hā habong doo, nes'aa sa h'yyb. Ti hadoo né hë, ȳ ramejüü ȳ pahuunh hyb n'aa sa matym haj'aa.†† Dooh da ȳ metä bā sa hā. Jāām né da P'op Hagä Do ky n'aa rod Jonas häd nāng do ta metëë n'aa hadoo sa hā kametëëh da.

³⁰ Jonas hā P'op Hagä Do bad'oo do hā, Niniwéh buuj rah'yy genä hōm, P'op Hagä Do né ti mejüü. Ti hadoo né da hā ȳy, Aj'yy Hadoo Do H̄y Pong Jé Hana Do hā rah'yy genä hōm da, P'op Hagä Do né hë ti ȳ tamejüü doo.

³¹ Seba häd nāng do hāj n'aa sa wahë n'aa ȳynh, da hë, badäk hahȳyh hā habong do taky n'aa tapaa da P'op Hagä Do matym gó, sahōnh hë P'op Hagä Do ky n'aa etyy noo gó kā. Dawëë naa paa m' tabana tii, tamaa newëë hyb n'aa Saromāw hajaa doo, P'op Hagä Do anoo do ta hā. Saromāw bahānh ȳ ti hahȳyh, bē hapäh doo. Ti hado né paawä, dooh bē karën bā bē maa newë bā hahȳyh.

³² Niniwéh buuj na-āāj da raky n'aa tapaa né tii da ënh ti noo gó kā, da hë badäk hahȳyh hā habong doo. P'op Hagä Do ky n'aa rod Jonas sa hā tahir'oot noo gó, rat'yyd kamehīn nesaa do ramoo bok do hā. Nesaa do reréd hōm. Hahȳyh, Jonas bahānh ti ȳ h̄ȳh. Bë tii, dooh bē t'yyd kamehīn bā nesaa do bē moo bok do hā, dooh bē eréd bā —nāng mā Jesus hajök do sa hā.‡‡

Ji bag hadoo do panyyg n'aa hahȳyh

³³ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Dooh ji bag ji gataa bā ji jejën hyb n'aa. Dooh ji daso bā ji waa hood yt hā. Dooh. Ta bag ji dasooh ta tyng jó, tób gó hajëë p'ëë do rabahapäh hyb n'aa.

³⁴ Ji h'yyb bag hadoo ji matym —nāng mäh. —Baad tado bā ji matym, ta bag hado dāk sahōnh hë ji hā. Baad tanado bā ji matym, badagyp hadoo ji hā.

³⁵ Baad bē hyb n'aa matakä, ta bag hadoo bē hā hanāng bē ed'oo doo, badagyp do tanadoo hyb n'aa.

†† **11:29** Rawén karën Jesus pahuunh sa matym haj'aa, rabahapäh hyb n'aa P'op Hagä Do hanaa Jesus tado bā. ‡‡ **11:32** Jonas, tah'ȳyb haeh do wog gó tabasuun wät doo, tamawoob hë ta āh. Ti hadoo né hë Jesus, tamawoob hë né hë ta āh tabakä wät k'āāts gó. Tii da tahananäng pé m' ti Jesus her'oot do sa hā.

36 Bē h'yyb tym gó ta bag hadoo do baad tabawag däg bä, badagyp do hadoo do tanado wäd bä, sahõnh hē tii bä tabawag däk ji hã, ta bag hadoo do mehãnh ji hã^{SS} —näng mä Jesus kyyh. Panyyg gó m' tabeh'üüm.

J'ooj madäk do ky ken'ymm do Jesus nabuuj gedoo do ky n'aa hahÿÿh

37 Ti m' Jesus baher'oot do bahãnh bä kä, Pariséw see ats'yyt mäh, ta tób hēnh tabawēh hyb n'aa. Ti m' Jesus bahõm kãn mä ta tób hēnh, ti m' tabasoo, sa sii tabawēh hyb n'aa.

38 Ti m' tób danãh hyb n'aa meuunh mä Jesus basoo do hyb n'aa, tabawa hyb n'aa ta si n'aa hē. Dooch m' ta moo tahetsyyd bä sa wahē makü rabahed'oo doo da.

39 Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Bē Pariséw —näng mäh. —Ji waa hood ta gó hasus doo, ta jó ub ji hets'yyt do hadoo bēeh. Baad bē babok P'op Hagä Do matym gó ji ed'oo. J'ooj madäk doo me tii. T'öp, bē h'yyb gó, tak'ëp bē karēn do jawén bē babok. T'öp bē h'yyb tym gó, hajõng nesaa doo.

40 Bē h'yy gatamah —näng mäh. —Ji hub pahuunh doo, ji h'yyb tym na-ãäj hē tapahuunh.

41 Taw'ãäts hē bē h'yyb gó naa, t'öp naa, bē masaa kas' uut do sa hã, tii bä kä, P'op Hagä Do hã baad ub tabanãm sahõnh hē bē hã^{***} —näng mäh.

42 —Baad nado bē hã da, Pariséw —näng mäh. —Bē waa ty gamabuuj uuh sii hē né paawä bē banoo P'op Hagä Do matym n'aa, dooh paawä baad hadoo do bē moo boo bä bē da hadoo do hã, bē mabaan P'op Hagä Do hã bē kamahãn doo. Taw'ãäts hē paawä dooh bē mabaan bä ta tii. Taw'ãäts hē P'op Hagä Do matym n'aa bē banoo na-ãäj hē —näng mä Jesus.

43 —Baad nado bē hã da, Pariséw —näng mäh. —Bē gen'aak hyb n'aa jewyk do bat'oonh bä bē atooj bä, tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo bä. Bē gen'aak bē redëng, bē raweh'ëeh, hajök do mahang rakahet'aa bä, rabaheesãm bä —näng mäh.

44 —Baad nado bē hã da, Pariséw —näng mäh. —Kamag hood ta jó ji tsab'eeep bä ji nahapäh do hadoo bēeh^{†††} —näng mä Jesus.

45 Ti m' Mosees ky n'aa jaw'yyk do baad hapäh do see ky hadoo ta hã:

—Ma matëg —näng mäh. —Ta ti mapes'ãäp doo, äã na-ãäj hē mapes'ãäp —näng mäh.

46 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Baad nado bē hã da Mosees ky n'aa jaw'yyk do baad hap'ëeh doo —näng mäh. —Hajõng hejooonh do bē mejüü ta wób raky daheeh hyb n'aa. Ti bahãnh bē bawëed däk Mosees ky n'aa jaw'yyk doo. Ti hadoo né hē, dooh tabad'op hē bē masaa bä bē mejüü do rabahajaa hyb n'aa —näng mäh.

SS 11:36 Ta bag ky n'aa nado ti Jesus hedoo. Panyyg ky n'aa me tabaher'oot. Ta wób sa hã dooh m' tagah'ood nã bä. Ti hyb n'aa rakarēn p'aa hēnh Jesus pahuunh, baad rabahapäh hyb n'aa P'op Hagä Do T'aah tado bä. Sa hã kejēn Jesus hejój. Ti hyb n'aa Jesus ky n'aa eh'üüm ta bag ky n'aa me tama metëek doo. Dooch kejēn do tado bä ti tametëek doo. Baad ji karēn bä baad hadoo do ji bahapäh bä, baad tagahoot ji h'yyb tym gó Jesus metëek doo. Ji hã ta bag hado däk. Ji kanarēn bä baad hadoo do ji bahapëe bä, dooh tagah'ood bä ji hã Jesus metëek doo. Badagyp do hadoo ji hã. ***** 11:41** Hahÿÿ da na-ãäj hē tahajaa ji tab'ëes ta tii: "Taw'ãäts hē bē waa hood gó hanãng do bē anoo kas' uut do sa hã, tii bä kä baad ub tabanãm sahõnh hē bē hã, P'op Hagä Do hã." **††† 11:44** Kamag hood banãng bä tsab'eeep doo, hasuts däk hadoo P'op Hagä Do hã, Mosees ky n'aa jaw'yyk do her'ood bä. Ti hadoo né sa hã ēnh, Pariséw sii raboo bä. J'ooj madäk doo me raky ken'ymm do hyb n'aa, dooh ji h'yy ganyy bä baad tanado bä sa h'yyb tym.

47 —Baad nado bë hä —näng mäh. —P'op Hagä Do ky n'aa rod, p'ooj ub habong do bë wahë makū radej'ëep do sa kamag n'aa hood pä s'ëëb, bë tema.

48 Ta ti tametëeh, bë wahë makū h'yyb hadoo bëeh. Bë wahë makū né hë dej'ëep P'op Hagä Do ky n'aa rod paah. Hÿÿ kä bë temaa toonh ji hyb n'aa esee do heen n'aa sa kamag n'aa hood jó.†††

49 Hahÿÿ d' né hë P'op Hagä Do baher'oot ta hapäh doo gó bë ky n'aa: “Sa mahang ÿ mejüü da käh ÿ n'aa rod, panäk ÿ na-ãaj né hë. Sa wób né da radej'ëep, ta wób da rarejãã”, näng paa m' P'op Hagä Do kyyh —näng mä Jesus.

50 Ti m' Jesus ky hadoo ênh sa hä:

—Ti hyb n'aa da bë hä, da hë habong do hä kä, P'op Hagä Do ban'oo kän sahõnh hë ta ky n'aa rod radej'ëep do paa sãm kä. P'ooj ub, badäk hahÿ tudu dahäng jawén paa bä radej'ëep doo,

51 Abéw Käih naboooh noo gó du däk do né hë. Tii kä, tagadëëg ub, Sakarija radaj'ëep doo kä. Ti radaj'ëep paa m' rama ejuu do tyng, P'op Hagä Do tób n'aa ganahaang gó. Baad ÿ her'oot bë hä, da hë habong do sa hä kä P'op Hagä Do ban'oo kän sahõnh hë radej'ëep do sãm kä —näng mäh.

52 —Baad nado bë hä Mosees ky n'aa jaw'yyk do baad hapäh doo —näng mäh. —Doooh bë karën bä ta wób raky n'aa napëë bä P'op Hagä Doo. Tób noo tég ji jejën do hadoo sa mahãnh, ranajëë p'ëë hyb n'aa hadoo bëeh. Bë né hë, dooh bë karën bä bë ajëeh, dooh P'op Hagä Do bë hapëë bä. Ta wób, karën do hajëng doo, bë ge'ÿÿm ranajëng hyb n'aa, P'op Hagä Do ranahapäh hyb n'aa —näng mä Jesus kyyh sa hä.

53 Ti m' Jesus banyyh bä kä m', tak'ëp mä Pariséw, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ãaj hë rakawajãan ta wë. Hajök mä gatatug däk, tak'ëp mä rabeaanh. Kawaj'ãan gó m' rabeaanh ta hä.

54 Rakarën paawä m' raw'yyt ta her'oot do hä raganen'aak doo, raky n'aa tapaa hyb n'aa Mosees ky n'aa jaw'yyk do hä.

12

J'ooj madäk doo me raky ken'yym do panyyg n'aa hahÿÿh

1 Ti noo gó m', hajök rakata b'ëeh mä Jesus wë. Hajök né hë ti kahet'aa doo. Hajök do hyb n'aa, ta wób sa tsyym mä rabep. Ti m' ta ma matëg sa hä Jesus ky hadoo:

—Baad bë hyb n'aa matakä da. Baad bë kanä da Pariséw sa päw makuj n'aa mahãnh, j'ooj madäk doo me ji ky ken'yym do mahãnh, ÿ hanäng péh tii —näng mäh.

2 —Doooh ji haja bä ji jejën bä ji h'yyb. Sahõnh hë ji h'yyb P'op Hagä Do hapäh. Ti awät da ti noo gó, sahõnh hë ji jejën doo P'op Hagä Do metëeh.*

3 Atsëm, kejën do hadoo ta wób ramaa nanapäh bä bë her'oot doo, adëb bä kä, sahõnh hë maa napäh bä takaher'oot da ta jawén, P'op Hagä Do an'oo bä. Kaja hë ta gawakó gó kahesëënh do ta see hä, tak'ëp da takaher'oot tii kä, sahõnh hë ramaa napäh hyb n'aa. Ti hyb n'aa, bë hyb n'aa matakä ti bë her'oot doo!

4 —Najis haa, bë jeÿÿm manä ji majiï ji daj'ëep do hä. Jããm né hë ji hub rahajaa radajëëb bä. Ji h'yyb tym dooh rahaja bä.

††† 11:48 Doooh sa wahë makū rapanyyg kadehé bä P'op Hagä Do ky n'aa hä, P'op Hagä Do ky n'aa rod ra her'oot do paah. Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do wób, rawehëë né paawä P'op Hagä Do ky n'aa rod makūüuh, dooh raky dahë bä sa kyyh paah. J'ooj madäk doo me raky kenäw ub tii. * 12:2 Tii d' Jesus wén her'oot, j'ooj madäk doo me ji ky ken'yym mahãnh Pariséw rabad'oo doo da.

5 Ț maher'oot bēeh, ny hadoo do bē jeŷȣm. Taw'āāts hē P'op Hagā Do ji jeŷȣm. Ti ti hajaa ji tadaj'ēēp do jawén paa bā, ji h'yyb tym taw'oong hōm kán tabanesaa hēnh. Ti hyb n'aa, ji hyb n'aa jaw'yyk, ji jeŷȣm P'op Hagā Doo —nāng mäh.

6 —Ji moo oow pé taw'ēēd taah, kanahēn d'os hē rabešēem is, ky n'aa ganebats. Ti hado né paawā, dooh sét had'os do sa see P'op Hagā Do mabaan bā.

7 Ti hyb n'aa, bē eŷȣm manäh. Hajōng taw'ēēd takamahān do bahānh bē P'op Hagā Do kamahān. Sahōnh hē ji sēēn sii hē P'op Hagā Do betsén. Baad ji tabahag'āās ȣ hanāng péh —nāng mā Jesus.

8 Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

—Baad bē ȣ maher'oot hahȣȣh: Kēh ȣ n'aa najejēn pé ta wób sa hā, ȣȣh, Aj'yy Hadoo Do Hȣ Pong jé Hana Doo, ȣ na-āāj hē, dooh ȣ ky n'aa jejēn bā ta tii, āās P'op Hagā Do pa hab'ēēh do sa hā.

9 Kēh ȣ n'aa jejēn péh, ȣ na-āāj da ȣ ky n'aa jejēn tii d' ēnh, āās P'op Hagā Do pa hab'ēēh do sa matym gó.

10 Jé Aj'yy Hadoo Do Hȣ Pong jé Hana Do ky n'aa rejāā péh, P'op Hagā Do mabaan ti ta hā. P'op Hagā Do Sahee ky n'aa rejāā pé ká, dooh P'op Hagā Do mabaan bā, dooh taŷ'yyd mehīin bā ká tii ká —nāng mäh.

11 —Bē ramoo maso dāg bā, tób P'op Hagā Do panyyg rayd naherot doo hēnh bē ramahūūm bā, sa wahē n'aa wób wē bē ramahūūm bā, hyb n'aa jewyk do wē na-āāj né hē, bē hyb n'aa tón manā bē her'oot do hā bē ky n'aa.

12 P'op Hagā Do Sahee anoo da bē her'oot do pan'aa —nāng mā Jesus.

H'yy gatamah doo, tak'ēp ma nāng do panyyg n'aa hahȣȣh

13 Ti m' hajōk do mahang ta see ky ganyyh:

—Ma matēg —nāng mäh. —Mamaher'ood hāȣ ȣȣ, tabetyn hyb n'aa āā yb wē naa —nāng mā aj'yy kyyh.

14 Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Najis ȣȣ, ȣ nado ti hetyn bē hā bē yb ma paah —nāng mäh.

15 Ti m' sahōnh hē sa hā Jesus ky hadoo:

—Bē hyb n'aa matakā da, bē hyb n'aa nah'ūūm hyb n'aa bē ma, bē dajēēr. Ji ma tak'ēp hajōng do nado ji h'yy gadajang hanoo do babā ji awāt bā —nāng mäh.

16 Ti m' panyyg ky n'aa gó m' tabeh'ūūm ta ti ky n'aa. Ti m' taky hadoo:

—Hȣ hadoo aj'yy tak'ēp wekāp doo. Baad ta gēēw bā. Ti hyb n'aa baad né hē ta joom beaak.

17 Ti ta h'yyb gó taky hadoo: “N'yy d' ȣ bad'oo hȣȣ ká?”, nāng. “Gedē hōm joom ag tób n'aa”, nāng ta kyyh. “N'yy hēnh hȣȣ ká ta wób ȣ bataa?”, nāng ta h'yyb gó.

18 Ti taky hado kán: “ȣȣ hapäh. Hahȣȣ da ȣ bad'oo”, nāng ta kyyh. “ȣȣ apyn hōm dó joom ag tób n'aa”, nāng ta kyyh. “P'aa hēnh da ȣ tamaa sooh. Aeh da hȣȣ ká joom s'ēēb tób n'aa, ma ȣ tób n'aa na-āāj né hē”, nāng.

19 “ȣȣ bahajaa bā ká”, nāng, “hahȣȣ da d' kēh ȣȣ hā ȣȣ hē”, nāng “Hajōng wakāp ȣȣ. Dooh d' nayyw tahēēj bā. Hajōng da ta baab teh'ēēnh wakāp ȣȣ hē”, nāng. “Taw'āāts hē hȣȣ ká, ȣ kameh'āāk hȣȣ ká. Baad ȣ hȣȣ ká. Baad ȣ beēk hȣȣ ká, baad ȣ baw hȣȣ ká, ȣ tsebé hȣȣ ká”, nāng ta ti aj'yy h'yyb gó.

20 Ti P'op Hagā Do ky hadoo ta hā: “H'yy gatamaa ōm”, nāng. “Badah atsēm da madajēp! Jaa wē tabayyw kán a ma paah?”, nāng P'op Hagā Do kyyh aj'yy hā ká —tii d' mā Jesus baher'oot ji ma ky n'aa, ji dajēēr ky n'aa.

21 Ti m' Jesus ky hado kån sa hã:

—Ti hadoo né kã ta ti tak'ëp sa wak'ããb hyb n'aa h'üüm do hã, P'op Hagä Do dooh rahyb n'aa es'ee bã —näng mã Jesus.

Ji P'op Hagä Do kamahãn do ky n'aa hahÿÿh

22 Ti m' ta ma matëg hã Jesus ky hadoo:

—Ti hyb n'aa bê ÿ maher'oot hahÿÿh: Bê hyb n'aa tón had'yyt manã bê babok do hã, bê waa hã, bê saroor hã.

23 Tii d' ÿ wén edoo, ji awa do bahãnh ti ji edëp doo. Ji saroor bahãnh ji.

24 Bê hegãã taw'ëëd. Dooh reloom bã joom tym. Dooh rata bã joom ag. Dooh sa waa tób n'aa rayd taa péh. Ti hado né paawä P'op Hagä Do anoo sa waa. Taw'ëëd P'op Hagä Do kamahãn do bahãnh bê takamahãn!

25 Tak'ëp bê hyb n'aa newë had'yyt né paawä, dooh bê haja bã bê aboo dawëd bã ta tii da.

26 Ta ti bê nahaja bã, nahejooj né paawä, h'ëëd hyb n'aa bê hyb n'aa newë had'yyt hë ta wób.

27 —Bê hegãã tabawä n'aa ts'oooh —näng mãh. —Doooh né paawä ramoo boo bã, dooh né paawä sa saroor rages'yyb bã, Saromãw saroor anyyw né paawä, gabar'ëëng né paawä, ti bahãnh tabanãm ti tabawä n'aa ts'oooh.

28 Tii da baad ub P'op Hagä Do adoo bã tabawä n'aa hã, nanyw hë tsawyy jëng do hã, ji gatang do hã, ti bahãnh da P'op Hagä Do bahag'ããs bëëh. Tanoo né da bê hã bë saroor. H'ëëd hyb n'aa P'op Hagä Do hã baad bê h'yy kana'eeh?

29 Bê hyb n'aa newë had'yyt manã bê eëëk doo, bê awa doo, bê awëh doo. Bê hyb n'aa tón had'yyt manã ta tii.

30 P'op Hagä Do sa h'yyb gó nahapäh do ti tii, ti hã h'yyb pad'ëëk doo. Bê ti dooh tii d' bê adoo bã. P'op Hagä Doo, bê Yb, hapäh bê wë bedoh doo.

31 Taw'ãäts hë baad bê h'yyb padäg bê Yb bag'ããs do hã. Tii bã kã, tanoo da bê hã sahõnh hë bê wë bedoh doo —näng mãh.

32 —Bê eÿÿm manã b'éé taah nahejooj is doo. Hanãm gó bê Yb, hÿ pong jé hawät do tabanoo bê hã, ta sii bê bag'ããs hyb n'aa. Ti hyb n'aa, bê eÿÿm manãh, ÿ wén näng.

33 Taw'ãäts hë bê esëëm hõm bê wë hanäng doo. Kas' uut do hã bê banoo bê ma paa sãm. Tii bã kã, bê ma näng hÿ pong jé kã. Ta ti dooh tahëëj bã. T'ï hënh dooh retsëëg bã kã bê ma. T'ï hënh dooh kamera rejã bã kã bê ma.

34 Ta tii d' ÿ wén her'oot, tak'ëp bê kamahãn do banäng bã, tii bã bê h'yyb bawät —näng mã Jesus.

Baad ji gada do Jesus bahyng do panyyg n'aa hahÿÿh

35 Ti m' taky hadoo:

—Taw'ãäts hë bê h'yy kahasããb bê moo bok hyb n'aa, baad ub da bê gadaa had'yyt da, atsëm na-ããj hë bê gada, p'aa hënh ÿ bahyng bã.

36 Taw'ãäts hë tób danãh karom, atsëm sa kariw n'aa raket'ëë hënh jãm n'aa baad gad'aa do hadoo da bëëh. Ta bag ahõõ had'yyt hë ran'oo bã. Ty gapad'ëëk ragada sa kariw n'aa, tanaëënh bã, nanyw hë ragas'ëës hyb n'aa tób, sa kariw n'aa bajëë suun hyb n'aa.

37 Baad da gad'aa do sa hã, sa kariw n'aa kajaa bã kã raty gapad'ëëk do hyb n'aa —näng mã Jesus. —Né hup ÿ né hë hahÿ ÿ her'oot doo: Sa kariw n'aa ats'yyt da, rabat'oonh, rabawëh hyb n'aa. Tii bã da ta saroor see tah'ÿÿt, tii bã sa ta, sa waa taban'oo kån sa hã.

38 Taw'ãäts hë da sa kariw n'aa awyyd bã ty gapad'ëëk do sa hã, atsëm ub takaja bã, tapaj'ëë bã takaja bã na-ããj hë —näng mãh.

39 Ti m' tabaher'oot ênh panyyg see ky n'aa me sa hã:

—Bê hyb n'aa newê hahÿÿh: Tób danãh hapëë bã paawã hets'ëëk do kajaa bã, dooh paawã tan'oo bã hets'ëëk do ta tób tanoo eë nã bã. Baad paawã tagada.

40 Ti hadoo bê hã. Taw'ããts hê baad bê hyb n'aa matakã, baad bê gadaa ta pooj jé. Ta ti ÿ wén her'oot, bê ganadaa bã Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do kajaa da p'aa hênh —nãng mã Jesus.

41 Ti m' Peed beaanh ta hã:

—Ãã wahê n'aa —nãng mãh. —Ãã hã ub ti mabaher'oot ta ti panyyg? Sahõnh hã ti mabaher'oot? —nãng mãh.

42 Ti m' Jesus ky gadoo panyyg see ky n'aa me m':

—Ta ti ÿ maher'oot, sahõnh hê bê mahang ta kaser n'aa baad had'yyt hê ta kariw n'aa mejüü do moo wät doo, h'yy ganãng do hadoo rabahadoo doo. Ta tii hã ta kariw n'aa banoo, ta karom tabahag'ããs hyb n'aa, sa waa tabetsëeh hyb n'aa sa hã, ta s'ee hênh ta kariw n'aa awãd nuuj jé.

43 Taw'ããts hê ta kaser n'aa hã, ta kariw n'aa awwyd bã ta mejüü do hã moo wät doo, ta kariw n'aa matëeh bã.

44 Ta kariw n'aa weh'ëeh da ta ti hadoo doo. Sahõnh hê tahaëenh ta hã ta ma, ta ma hagã n'aa tabahado dãk hyb n'aa kã. Né hup ÿ né hê ta ti ÿ her'oot doo.

45 Hÿÿ kã, baad ta kaser n'aa moo nawãd bã paawã, ta h'yyb gó taky hado bã: “Dooh nayyw hê kariw ÿ n'aa kaja bã”, tanoo bã, karom wób tahewyh had'yyt bã kã, tatsebê do waa n'aa tamoo hewëed bã, taom bã jarakê hedoo do mahÿÿj,

46 ti taganada bã né kã ta kariw n'aa kajaa da. Tahyb n'aa napeet bã kã takajaa. Tii bã, tak'ëp da ta kariw n'aa rejã kãn da. Tanoo da ta kaser n'aa paa ahoop, P'op Hagã Do ky nadah'ëeh do nesaa do rahoop doo da.

47 —Jé karom ta kariw n'aa ganada doo, ta kariw n'aa karên do tamoo nawät doo, tahapëë né paawã baad ub ta kariw n'aa mejüü doo, tak'ëp da rabahewyih ta mabaj.

48 Jé nesaa do moo wät doo, ta kariw n'aa mejüü do nahapãh doo, dooh denaa hê rahewyh ta mabaj. Ti hyb n'aa kã, ji hã P'op Hagã Do anoo do pénh, ti pénh né takarên ji moo wät ta wê. Hajõng do hã kahanoo doo, hajõng na-ããj takarên tamoo wät ta wê, hajõng takarên ta mabaj. Ta bahãnh kahanoo do hã, ta pénh né ta mabaj.

Jesus hyb n'aa raketyn hõm do ky n'aa hahÿÿh

49 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hÿ pong jé naa ÿ bahyng, tëëg hadoo ÿ gahõ jat hyb n'aa, badãk hahÿÿ hã habong do sa mahang tetyn hõm hyb n'aa. ÿ karên paawã nayyw hê tabahõõ jat ti tëëg hadoo doo.

50 Tak'ëp da nesaa do ÿ bahoop da. Tak'ëp ÿ h'yy katón ta ti ÿ bahajaa bã kã.

51 ÿ ahyw wät babã, bê ed'oo apãh, h'yyb nyww gó badãk hahÿÿ hã habong do rababok hyb n'aa sa da hadoo do wê, ÿ an'oo bã do hyb n'aa. Tii d' bê hyb n'aa newê manãh. ÿ ahyw wät do hyb n'aa, hëp ÿ n'aa raketyn bong da.

52 Hÿ jawén da, sa wakããn hedoo do ketyn hõm da hëp ÿ n'aa. Sa wakããn tamawoob hê hadoo do ragadoo da këh ÿ n'aa. Pawóp hê, dooh d' ragado bã. Ky kedak da hëp ÿ n'aa.

53 Ta wób da, sa yb sa taah daheeh ketyn bong da hëp ÿ n'aa. Ti hadoo né da sa ÿÿn sa toog daheeh, raketyn bong da hëp ÿ n'aa. Sa mayyn sa takaanh na-ããj da —nãng mã Jesus ta ma matëg hã.

⁵⁴ Ti m' hajōk do hã taky hadoo:

—Papÿÿj badëë hyng hënh naa naëng poo wäd bä, “Badah tabadoos”, näk bë kyyh. Te hub né hë, adoos né hë.

⁵⁵ Ta karawaa me tagahëm bä, “Badah banäm”, näk bëëh. Te hub né hë, banäm né kä, baju né hë kä.

⁵⁶ J'ooj madäk doo me ky ken'yym do bëëh! Bë h'yy genä né paawä naëng hadoos do heen n'aa hã, banäm do heen n'aa hã, dooh bë h'yy genä bä, da hë kä, ta heen n'aa bë hã kametëëh do hã† —näng mäh.

⁵⁷ —Hëd n'aa bë hyb n'aa nanewëë bë daaj hë, baad hadoo do ji moo wät doo?

⁵⁸ Bë ky n'aa tapaa pé sii bë ahöm bä, hyb n'aa jawyk do wë òm taky n'aa etyy hyb n'aa, taw'ääts hë ta hōō bä, bë sii hōm do sii baad bë ber'oot, taberéd hōm hyb n'aa ta ti bë ky n'aa tamahūūm do hyb n'aa jawyk do wë. Tii d' bë nadoo bä, bë d' tamahūūm hyb n'aa jawyk do wë. Ta tii kä, warahén hã bë tabahaëënh, bë tadewäts bëëh hyb n'aa kä.

⁵⁹ Baad bë ÿ maher'oot: Dooh d' bë anä bä kä tii bä, sahōnh hë bë nepaag bä —näng mä Jesus.‡

13

Nesaa do ji neréd bä, ji da P'op Hagä Do rejää do ky n'aa hahÿÿh

¹ Ti noo gó m' ta wób rabana Jesus wë. Jesus mä ramaher'oot Pirato häd näng do warahén n'aa radej'ëep do Garirej buuj wób, P'op Hagä Do hã rama ejuu bä.

² Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Garirej buuj wób sa mahānh nesaa do ramoo bok, rawén dejëp, bë ed'oo?

³ Dooh. Tak'ëp nesaa do sa hã, ta wób sa mahānh hyb n'aa nado. Bë hã na-ääj hë da tabadäng P'op Hagä Do mo haj'aa nesaa do bë moo bok do sãm, nesaa do bë neréd bä. Tabanesaa hënh bë da tah'eed hōm.

⁴ Ta ti 18 hedoo doo, Siroéh häd näng do tób yb sa jó hatëh hyng doo ënh? Radejëp bë ed'oo g'ëeh, tak'ëp ranesaa do hyb n'aa Jerusarënh buuj wób sa mahānh?

⁵ Dooh. Ti hyb n'aa nado. Bë hã na-ääj hë da tabadäng P'op Hagä Do mo haj'aa, nesaa do bë moo bok do sãm, nesaa do bë neréd bä. Tabanesaa hënh bë da tah'eed hōm —näng mä Jesus.

⁶ Ti m', panyyg gó m' Jesus baher'oot nyy da P'op Hagä Do bad'oo ji hã, baad hadoo do ji moo nawäd bä. Ti m' taky hadoo:

—Hÿ hadoo aj'yy bejoom joom wiigo häd näng doo, uwa tyd mahang. Hajōō nuu me tabahōm tabahëg'ääs hyb n'aa ta joom teag bä. Dooh tawyyd bä ta ag ta hã.

⁷ Tii kä, tagadëëg ub, ta joom mahang moo wät do hã taky hadoo: “Tama-woob hë ta baab ÿ gadaa wät teag bä. Dooh teag bä. Tabad'op hë ta ag ÿ aw'yyt péh. ÿ karën mabagëew jat”, näng mäh. “Daap tabewaat”, näng mäh. “Joom see ër ejoom paawä tabasooch bä”, näng joom danäh ta sii moo wät do hã.

† 12:56 Naëng badoos do pooj jé, rahapäh ta heen n'aa. Tabanäm do pooj jé, rahapäh na-ääj hë ta heen n'aa. Hajōng Jesus pehuunh né paawä, dooh rah'yy genä bä P'op Hagä Do T'aah tado bä né hë.

‡ 12:59 Ji da hadoo do ji ky n'aa tapaa do ky n'aa had'yyt nado hahÿÿh. Hahÿÿ d' tahanäng pé na-ääj hë: Taw'ääts hë nayyw hë, ji hajaa nä bä, ji h'yyb tym ji benäm P'op Hagä Do wë, ta jawén ji tanarej'ää hyb n'aa.

⁸ Ti m' ta sii moo wät do ky hadoo: “Taw'ääts hē sét hē ta baab ər gamedaa wät”, näng mäh. “Baad ŷ bahag'ääs hŷŷ kã”, näng mäh. “Baad ŷ w'oo eh'aa kēē k'ääts baad hadoo doo me”, näng mäh.

⁹ “Wät hahŷŷ hã ta baab teag bã, taw'ääts hē. Taneag bã kã, tii bã kã mamejō ŷ bagēew hyng”, näng aj'yy ta kariw n'aa hã —näng mä Jesus.

Ŷŷnh jadatog is do panyyg n'aa hahŷŷh

¹⁰ Ti m' Saab hã kã, Judah buuj rakamehehãk bã kã m', tób P'op Hagã Do panyyg rayd naherot do yt hã m' Jesus ma metēēk bã kã m',

¹¹ tahapãh mã tii bã ŷŷnh jadatog is doo, karap'aar h'yyb nesaa do ta hã hadãk do haj'aa. Dooch m' tahaja tadojoow bã.

¹² Ti m' ŷŷnh Jesus bahapãh bã, tanaēēnh mã ta wē. Ti m' taky hadoo ta hã: —Tok ŷŷ, ōm has'oo dāk! —näng mäh.

¹³ Ti m' ta hã tamoo däng. Ta hã tamoo dēē sii hē m', takadajoow gēēt. Tak'ēp mã ŷŷnh j'aa etsēē kãn P'op Hagã Doo.

¹⁴ Ti m', dooch m' tób P'op Hagã Do panyyg rayd naherot do wahē n'aa genaag bã Saab hã ŷŷnh nahēē Jesus ado hōm doo.

—Ti anäng ji moo oow see pé ji moo wät do pan'aa ta āh —näng mã tób hagã n'aa tób gó kahet'aa do sa hã. —Taw'ääts hē tii hã bē bana, bē nahēē kado hōm hyb n'aa. Saab hã ti dooh! —näng mã ta kyyh.

¹⁵ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—J'ooj madãk do ta ti bē h'yyb! —näng mäh. —Bē na-ããj hē bē moo bok Saab hã. Dooch g'eeh bē asood hōm bã bē masããh booj yb, jumeto, sa tób n'aa yt hã habēēh do Saab hã, bē mahũum hyb n'aa rabeheēk doo hēnh?

¹⁶ Dooch g'eeh taw'ääts hē tado bã, Saab noo gó ŷ asood hōm bã hahŷ Abaraãm panaa paa seeh, 18 ta baab takamawyyt do Nesaa Do Yb moo gó? —näng mã Jesus kyyh.

¹⁷ Ta ti tabedoo bã kã m', ta majiĩ m' nu mebyy bong. Hajōk do tii bã hab'ēēh do ratsebē mã sahōnh hē hanãm doo, Jesus moo wät do hã.

Panyyg ky n'aa gó Jesus metēēh hahŷŷ hã P'op Hagã Do bag'ääs do ky n'aa

¹⁸ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Panyyg ky n'aa me ŷ her'oot bē hã P'op Hagã Do bag'ääs do ky n'aa —näng mäh.

¹⁹ —Joom motaad häd näng do tym nad'ēēd is do hadoo né hē P'op Hagã Do bag'ääs doo, tadu doo noo gó. Motaad tym aj'yy ejoom ta joom wób babēēh bã. Ti tabawēē kãn, ti tabaee hēē kãn. Tii hã kã taw'ēēd batooj kãn ta hã kã* —näng mã Jesus kyyh.

²⁰ Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

—Panyyg see ky n'aa me ŷ her'oot bē hã P'op Hagã Do bag'ääs do ky n'aa —näng mäh.

²¹ —Pãw makuj ŷŷnh ado dāk doo, tiriig s'ēēb hajōng do mahang tamekuuj dāk do hadoo né tii. Baad tabajōōts dāk, baad takamekuuj wät hyb n'aa sahōnh hē tiriig s'ēēb mahang† —näng mã Jesus panyyg gó m' tabeh'ũum.

Hŷ pong jé, P'op Hagã Do panang bã, ji bajēē suun do panyyg n'aa hahŷŷh

²² Ti m' Jesus bahōm Jerusarēnh hēnh. Ti m' tamahōm me, tama metēēk panang ta hōō bã habong do sa hã.

* **13:19** Joom motaad häd näng do ky n'aa gó Jesus metēēh nyy da P'op Hagã Do bag'ääs do kah'ũum, ny hadoo ta hã h'yy ka'eeh do kah'ũum. † **13:21** Pãw makuj, jé pad'yyt hē tiriig s'ēēb mahang kamekuuj dāk doo da, jé pad'yyt hē badãk hahŷŷ bã P'op Hagã Do bag'ääs do bawãd dāk da.

²³ Ti m' aj'yy see eanah ta hã:

—Hyb n'aa jawyk doo —nãng mãh. —Jããm hẽ pawóp its g'eeh ked'ëep P'op Hagã Do wẽ? —nãng mã aj'yy kyyh.

Ti m' Jesus ky hadoo sa hã. Panyyg gó m' tabeh'ũũm:

²⁴ —Noo nad'ëed its do hadoo hỹ pong jé ji bajëe suun doo. Ti hyb n'aa taw'ããts hẽ tak'ëp bẽ hyb n'aa eréd manãh, bẽ bahajaa hyb n'aa bẽ bajëng do t'ĩ hẽnh. Ta jawén, hajôk né paawã da karën hajëe p'ëe, dooh da rahaja wãd bã.

²⁵ Tób danãh noo gatsëe dæg bã, dooh ji haja wãd bã ji ajëe suun ta gó. Tób w'oo hã bẽ wób rababẽ hõm tii bã. Tak'ëp bẽ wób ranaëên da tagas'ëes hyb n'aa: “Ãã wahẽ n'aa, manoo gasëets a tób, ãã bajëe p'ëe hyb n'aa”, nãk da bẽ wób kyyh ti noo gó. Ti d' taky hadoo: “Jaa bëeh? Dooh bẽ y hapëe bã”, nãng da bẽ wób hã.

²⁶ Ti d' bẽ wób raky gedak: “A sii paa ãã beëek, a sii paa ãã bawa. ãã panang bã, ta tyw n'aa me, mama metëek do paa ããh.”

²⁷ Ti d' bẽ wób hã taky hadoo: “Dooh bẽ y hapëe bã. Bẽ ahõm mahãnh yỹ, nesaa do moo heb'oooh doo”, nãng da ta kyyh —nãng mã Jesus ta hã h'yy kana'eeh do ky n'aa.

²⁸ Ti m' taky hadoo:

—Tak'ëp bẽ wób ba'oot da. Sa tæg kamegëej dæk da. Tak'ëp bẽ wén oot da, bẽ hapãh do hyb n'aa da hỹ pong jé P'op Hagã Do bag'ããs bã Abaraãm, Isak, Jakóh, sahõnh hẽ P'op Hagã Do ky n'aa rod, bëe kã, dooh ran'oo bã t'ĩ hẽnh kã.

²⁹ Badæk hahyỹ hã jé pad'yyt hẽ naa rabena da, P'op Hagã Do bag'ããs doo bã ratsebé do jãm n'aa tyng n'aa jó rabat'oonh hyb n'aa.

³⁰ Babã hyb n'aa sekog is do wób kã, ti noo gó kã, hyb n'aa jewyng kãn da. Babã hyb n'aa jewyk do paa wób kã, ti noo gó kã, hyb n'aa sekog padæg its tii kã —nãng mã Jesus.

Jerusarënh panang hyb n'aa Jesus h'yy katón do panyyg n'aa hahyỹh

³¹ Ti noo gó né hẽ m' Pariséw wób rabana Jesus wẽ. Ti m' raky hadoo:

—Ahõm ta s'ee hẽnh. Õm da Eróts daj'ëep —nãk mã sa kyyh.

³² Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Bẽ ahõm nã. Bẽ maher'ood ta ti aj'yy ji rahejãã do yb. Bẽ her'ood ta hã, pawóp nã ta ãh karap'aar h'yyb sa hã hanãng do y bahebẽ nã. Pawóp nã ta ãh nahëe enãh do y asog hõm nã sa nahëeh. Tii bã kã, y haja kãn da y moo wãt doo kã badæk hahyỹ bã. Tii da bẽ kyyh ta hã.

³³ Jerusarënh bã né hẽ P'op Hagã Do ky n'aa rod ranaheb'oooh. Ti hyb n'aa, t'ĩ hẽnh né hẽ y bahõm, y dajëp hyb n'aa sa nemuun —nãng mã Jesus ta ky n'aa hã.

³⁴ Ti m' taky hadoo:

—Jerusarënh, Jerusarënh! A babuuj ranaheb'oooh P'op Hagã Do ky n'aa rod. Pã bẽ ramahek' uut bẽ wẽ P'op Hagã Do mejũũ doo, radejëp hyb n'aa. Hajõõ nuu me y karën paawã y bataa a babuuj, nesaa do mahãnh y mo n'aa jesuu hyb n'aa sa hã, karaak ta taah yỹn ta kæg yt hã tata bëeh do mo n'aa me. Tii da y badoo paawã sa hã, dooh tii d' rakarën bã.

³⁵ Bẽ hegãã da Jerusarënh buuj, P'op Hagã Do beréd hõm da bẽ panang. P'op Hagã Do mak'yyts dæk bẽ panang. Dooh da y bẽ hapëe bã kã. Jããm né da p'aa hẽnh y bẽ bahapãh da, bẽ h'yy kawareem bã, hahyỹ da bẽ her'oom bã: “Ky n'aa kedëng tii, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kyy gó hana doo!” †

14

Saab hã Jesus nahëe do hõm do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m', ta see pé noo gó Saab hã, Pariséw hyb n'aa jawyk do see tób bã Jesus bawëh bã m', baad mã Jesus ramatakëe.

² Tii bã m' ti anäng mã aj'yy nahëe näng doo. Dehepung bëeh mã ta tsyym, ta mooh. Rakarën mã raheg'ããs Jesus ado hõm bã ta nahëe Saab hã, ratayy do hã.

³ Ti m' Pariséw hã, Mosees ky n'aa jaw'yyk do baad hap'ëeh do hã na-ãäj mã Jesus beaanh:

—Mosees ky n'aa jaw'yyk do anoo, nahëe näng do sa nahëe ji ado hõm Saab hã? Dooh g'eeh tan'oo bã? —näng mã Jesus.

⁴ Dooh m' raky gedag bã. Bag hënh mã rabab'ëeh. Ti m' Jesus moo däng nahëe näng do hã. Ta nahëe do hõm. Ti m' tamejüü tababaaj hõm hyb n'aa.

⁵ Ti m' tabeaanh ta wób sa hã:

—Bë t'aah, bë mas'ãã booj yb t'aah, tadëe hyy bã t'õp naëng gajat doo gó Saab hã, dooh g'eeh nayyw hë bë ej'ooj nã bã, Saab hã né paawã? —näng mã Jesus.

⁶ Dooh m' sa kyy péh.

Jesus metëek ji kanasab'ee do panyyg n'aa hahÿÿh

⁷ Ti m', sahõnh hë Pariséw atsyid wät do resoos mã ta tyng n'aa baad hadoo doo bã, ji weh'ëeh do tyng n'aa. Ta ti Jesus bahapäh bã m' taky hadoo, panyyg gó m' tabeh'üüm:

⁸ —Ket'ëe do jãh n'aa hënh ji ratsyyd bã, bë esóts manã baad hadoo doo, hyb n'aa jawyk do tyng bë tyng. Hyb n'aa jawyk do tyng n'aa bë esóts bã, hyb n'aa jawyk do bë mahãnh tatsyyd wät do kajaa bã,

⁹ kat'ëe do noo gana do ky hadoo da bë hã: “Man'oo hahÿÿ hã ta tyng majasooch doo”, näng da. Tii bã kã da, sa matym gó da bë da nu mebyy bong. Tii bã kã, bë kahÿÿd kãn ky n'aa nets'ãs do tyng jó kã.

¹⁰ Bë ratsyyd bã, taw'ãäts hë bë atooj dawë hã, hyb n'aa najewyk do tyng jó. Ti m' jãh no gana do kajaa bã, hahÿÿ da ta kyyh bë hã: “B'ëep dana, p'eets hë, baad hadoo doo bã bë atooj.” Tii bã kã, tats'yyt do wób sa matym gó bë kawehëe däk da.

¹¹ Jé ta daaj hë kaweh'ëeh doo, nu mebyy wät da, ta wób sa yd jé tanu gadäg hõm. Jé ta daaj hë kawaneh'ëeh doo, raweh'ëeh da, P'op Hagã Do an'oo bã —näng mã Jesus.

¹² Ti m' tób danãh hã Jesus baher'oot:

—A waa, a tä mamoo wäd bã a sii ratsebé, a sii rabawa hyb n'aa, matsyyd manã a najiis hedoo doo, a hÿÿj hedoo doo, a wakãän hedoo doo, a pa haj'eenh do tak'ëp ma enãh doo. Ti matsyyd bã, õm da rats'yyt ta mabaj.

¹³ Taw'ãäts hë matsyyd kasuud is do hedoo doo, k'yy gedóm do hedoo doo, nabong do hedoo doo, ty tsehët do hedoo doo.

¹⁴ Tii bã kã da õm P'op Hagã Do ky n'aa edëng. Dooh né paawã rahaja bã rabaj bã, P'op Hagã Do tii kã hanoo a hã ta mabaj, baad habong do paa ragenã bong noo gó —näng mãh.

Hÿ pong jé jãh haeh do hadoo panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁵ Ti m' Pariséw ats'yyt do see Jesus her'oot do tamaa napäh bã m', taky hadoo:

—Ky n'aa kedëng da jé hÿ pong jé, P'op Hagã Do bag'ããs do jãh n'aa bã ta waa n'aa tawa bã sa sii —näng mã aj'yy kyyh.

16 Ti m' panyyg ky n'aa gó Jesus ky gadoo:

—Hÿ hadoo aj'yy ratsebé do waa n'aa, ta tä n'aa tamoo wät. Hajök tats'yyt ta sii ratab'eës hyb n'aa ta ti jâm.

17 Sahõnh hê ta waa n'aa, ta tä n'aa, tabahaja däk bä, tamejüü ta karom tabahõm, pooj jé tatsyyd bong do tabats'yyt hyb n'aa.

18 Ti m' sahõnh hê tats'yyt do raky kamep'eëh. Ta see ky hadoo: “Nag'aap hê ÿ bets'eë hõm hëej. ÿ karên ÿ heg'ãas”, näng. “Dooh ÿ haja bä ÿ ahõm bä”, näng. “Mamaher'ood a kariw n'aa, du daa ÿ bahõm péh”, näng ta kyyh.

19 Ti ta see ky hadoo: “Nag'aap hê ÿ bets'eë wät 10 booj yb. Hÿÿ kä ÿ mety, baad rado bä. Ti hyb n'aa, dooh tahaja bä ÿ ahõm bä”, näng ta kyyh. “Mamaher'ood a kariw n'aa, du daa ÿ bahõm péh”, näng ta kyyh.

20 Ti ta see ky hadoo: “Nag'aap hê ÿ gat'eë däk äm ÿÿ. Dooh tahaja bä ÿ ahõm bä”, näng ta kyyh.

21 Ti ta karom babaaj hõm kân, tamaher'oot mä ta kariw n'aa sa kyyh. Tii bä kä, jâm no gana do kawaj'ään wäd kân sa wê, ti taky hado kân ta karom hä kä: “Nayyw hê, ahõm nä. Panang tyw n'aa me matsyyd hõm kas'uut doo, k'yy gedóm doo, ty tsehët doo, nabong do sii hê”, näng ta hä.

22 Ti tabahajaa bä sahõnh hê tamejüü doo, taky hadoo ta kariw n'aa hä: “Sahõnh hê ÿ bahajaa mamejüü doo da. Ti hadoo né hê, ti anäng nä ta tyng n'aa, ti anäng nä ta waa n'aa”, näng ta karom kyyh ta kariw n'aa hä.

23 Ti ta kariw n'aa ky hadoo ta hä: “Ahõm panang bahãnh. Sahõnh maw'yyt do matsyyd. ÿ karên tóp ÿ gabad'eë däk.

24 Baad ÿ her'oot a hä. Pooj jé katsyyd bong doo, dooh da ÿ an'oo bä sa tä, dooh ÿ an'oo bä sa waa”, näng ta kariw n'aa kyyh* —näng mä Jesus sa hä.

Nyy da ji bawät Jesus h'yyb hata ji karên bä ji hado bä do ky n'aa hahÿÿh

25 Hajök mä Jesus had'aa doo, Jerusarênh hênh tabahõm bä. Ti m' ta jawén p'aa hênh taty kaw'õöd däk, ti m' taky hadoo:

26 —Bê karên bä hêp ÿ hata bê hado bä, taw'ãats hê bë yb, bë ÿÿn, bë ÿÿm, bë taah, bë hÿÿj, bë änh bë kamahãn do bahãnh ÿ bë kamahãn. Taw'ãats hê bë kamahãn do bë hä bahãnh ÿ bë kamahãn. Sahõnh hê sa bahãnh ÿ bë kamanahãn bä, dooh bë haja bä hêp ÿ hata bë do bä.

27 Jé hêp ÿ n'aa tamo n'aa ta hoop do tajeÿÿm bä, h'yyb nahedoo do nemon ÿÿ, dooh tahaja bä hêp ÿ hata tado bä —näng mä Jesus.

28 Ti m', panyyg gó m' tabaher'oot, pooj jé m' baad mä ji hyb n'aa newëë, ji haja bä ta h'yyb hata ji ado bä. Ti taky hadoo:

—Tób pä s'eëb haeh do tama doo, pooj jé dó taw'ãats hê tahyb n'aa newëë tahaja bä ta wê hanäng do ta sãm, sahõnh hê tahaja so bä ta tób.

29 Daap tadu do bä, tanetsén nä bä ta sãm, dooh ji hapëë bä ta baa bä tabawäd däk bä, ta sãm bahëej jëng. Tii bä ta wób rawajehëët ta hä:

30 “Wät ta ti tób tama doo. Ahëej jëng ta wê ta sãm, kanaja nä tób”, näk da.

31 Hahÿ panyyg see bë maa newëë: Kaneb'ooch do du doo pooj jé, dooh g'eëh sa wahé n'aa hyb n'aa newë, rahaja bä sa majiï hä raj'aa ketsé, sa yd jé né paawä ta warahén n'aa? 20 miw ta majiï warahén n'aa, 10 miw ta warahén tanyy bä?

32 Tahyb n'aa newë bë tanahajaa doo, nayyw hê tamejüü rapanäk ta majiï wê, dawëë nä rababok nä ta majiï, raky n'aa her'oot rakananeb'ooch hyb n'aa —näng mä Jesus.

* 14:24 P'op Hagä Do bag'ãas do jâm n'aa hênh, ji P'op Hagä Do bats'yyt do ky n'aa hahÿÿh.

33 Ti m' taky hadoo:

—Ti hyb n'aa, sahõnh hẽ ta wẽ hanäng doo, hẽp ý n'aa tanerét doo, dooh tahaja bã hẽp ý hata tado bã —näng mãh.

34 Ti m' taky hado kãn:

—Taw'ãäts hẽ ti jukiir. Ti hadoo né hẽ, tanadah'ëed wäd bã, taw'ãäts hẽ nado wäd.†

35 Dooch hyb n'aa ji karën wät péh. Ji aw'oong hõm tii. Jé karën pé ý ma metëék do tamaa newè bã, taw'ãäts hẽ tamatakëë —näng mã Jesus kyyh.

15

B'éé kanapëë wät do panyyg n'aa hahÿÿh

1 Ti m' Jesus ma metëék bã m', sa wahẽ n'aa dajëer gedaag n'aa, nesaa do moo heb'ooh do na-ãäj hẽ rabana, Jesus metëék do ramaa newëë hyb n'aa.

2 Ti hyb n'aa m', Pariséw, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ãäj hẽ, raky hadoo:

—Hahÿ aj'yy nesaa do moo heb'ooh do tagadoo. Awëh na-ãäj hẽ sa sii —näk mã sa kyyh.

3 Ti m' Jesus baher'oot panyyg sa hã:

4 —Bẽ see tanyy bã 100 b'éé, ta masãäh, ti m' 100 hedoo do see takanapëë wäd bã, dooh g'eeh teréd dó 99 hedoo do ta masãäh, kanapëë wät do tabesoos hyb n'aa?

5 Ti tabaw'yyt bã kã, tatsebee wät do hyb n'aa tatóg sooh ta nu k'yy hã, tamajëeh hyb n'aa kã.

6 Tób bã takajaa bã kã, tanaëenh da ta najiis, tanaëenh ta wób ta pa haj'eenh doo, ratsebé hyb n'aa ta sii, ta mas'ãã see taw'yyt do hyb n'aa kã, kanapëë wät do paah.

7 Bẽ ý maher'oot hahÿÿh —näng mã Jesus: Ti hadoo né da hÿ pong jé P'op Hagã Do pa habong doo, tak'ëp da ratsebé baad nadoo do paa see h'yy kawareem bã P'op Hagã Do hã. 99 hadoo baad habong doo, dooh hyb n'aa rah'yy kawareem pé sa hyb n'aa ratsebee né paawã, ta bahãnh ratsebé, sét hẽ baad nadoo do paa P'op Hagã Do wẽ h'yy kawareem do hyb n'aa —näng mã Jesus.

Moweed nepã wät do panyyg n'aa hahÿÿh

8 Ti m' tabaher'oot ënh panyyg see gó. Ti m' taky hadoo:

—Ýÿnh see wẽ tanyy bã 10 moweed k'ãäts tég hawak do s'ëëb, tii bã, ta see badoo wäd bã, tagataa dák ta bag, tabakoot tób, baad tabesoos da.

9 Tabaw'yyt bã kã, tanaëenh ta najiis, tanaëenh ta pa haj'eenh doo, ta sii ratsebé hyb n'aa moweed nepã wät do taw'yyt do hyb n'aa.

10 Ta ti hadoo, P'op Hagã Do ããs ta pa hab'ëeh do ratsebé nesaa do moo hew'ëët do paa see P'op Hagã Do hã tah'yy kawareem bã.

Aj'yy ta yb wẽ matëeh do panyyg n'aa hahÿÿh

11 Ti m' Jesus baher'oot ënh panyyg seeh. Ti m' taky hadoo:

—Ti awät aj'yy ma näng doo. Pawóp hẽ ta taah.

12 Ta see pé noo gó, ta t'aah tagad'oo hadoo do ky hadoo ta yb hã: “Na ý karën no n'aa ýÿ, madajëb nuuj jé no n'aa paah. Nayyw hẽ ý karën ý gadoo”, näng ta t'aah. Tii bã sa yb betyn hõm ta ma ta taah sa hã.

† 14:34 Jukiir nadah'ëed wät do hadoo, Jesus hã h'yy ka'eeh do h'yy gejë hõm doo.

13 Dooh tahajõõ nä bã ta äh, tagad'oo hadoo do bata hõm kån sahõnh hẽ ta ma, ta yb mo haj'aa kã. Ti tabahõm kån dawëë, hëëj s'ee hẽnh. T'ii hẽnh kã tabahãj kån sahõnh hẽ ta wẽ hanång do paah. Tah'y'yb dång do hã tabeh'ëenh.

14 Ti bahãnh kã ta dajëër bahëëj jëë kån. Dooh wäd ta dajëër kã. Tii bã awäd kån sah. Asa kån. Dooh tadoo wät pëh.

15 Ti ta tyw n'aa esõts kån tamoo wät doo. Ti awät aj'y'yy too yb masãäh nång doo. Ti hã tabetsëë tamoo wät doo. Ti tamoo wäd kån, too yb tahagãã kån. Too yb tanejë kån.

16 Tak'ëp ta ti aj'y'yy basa kån. Takarën paawã too yb waa tabawa. Dooh hanoo pé ta hã ta waa.

17 Tii bã tat'y'yyd kamehĩn kån. Ta h'y'yyb gó taky hadoo: “Jajé, sahõnh hẽ ee sii moo bong doo, ee karom, dooh rasa bã. Anång sa waa. Mad'aak né sa waa. Ti ý bas'as babã”, nång.

18 “Taw'ããts hẽ ý babaaj hõm ee wẽ”, nång ta kyyh. “Ý maher'oot ta ti ee”, nång. “ ‘Ee’, nång da kèh ýý”, nång, “ ‘nesaa do ý moo wäd wät P'op Hagã Do hã, a hã na-ããj hẽ’, nång da kèh ýý”, nång ta kyyh ta h'y'yyb gó.

19 Ti tahyb n'aa newëë ta h'y'yyb gó: “Ý etsëë da ý moo wät doo. ‘A karom dæg da ýýh. Dooh a t'aah ý doo wäd bã’, nång da ýýh”, nång ta h'y'yyb gó.

20 Ti tababaaj nä kån p'aa hẽnh kã ta yb wẽ kã.

Takajaa bã kã ta yb wẽ, dawëë naa ta yb gadoo. Dawëë naa tabahapãh bã, tat'y'yyd mehĩn. Ti tawaj'aa dæk ta wẽ, takedëng hyb n'aa. Tawaké dæk, ta tapa tsanetsub wät takedëng do heen n'aa.

21 Ti ta t'aah ky hadoo: “Ee”, nång, “nesaa do ý moo wäd wät P'op Hagã Do hã, a hã na-ããj hẽ”, nång, “Dooh a t'aah ý mamaneëëj wäd bã”, nång ta kyyh.

22 Ti ta yb ky hadoo ta karom hã: “Nayyw hẽ, bẽ mana saroor tak'ëp hanãm doo, ta hã bẽ dadæg. Ta ma poo heen n'aa, ta tsyyim suun sii hẽ bẽ mana.

23 Bẽ naboh booj yb t'aah hepuh doo, ër nejë hång doo, ër tsebé do tä n'aa”, nång. “Ër tsebé da, p'aa hẽnh tah ý kajaa do hyb n'aa”, nång.

24 “Dajëp do hadoo hahý tah ýý. Edëb wät p'aa hẽnh hýý kã. Nepã wäd paah. Hýý kã kaw'y'yyt p'aa hẽnh”, nång ta yb kyyh ta karom hã. Tii kã ratsebee kån, rabajãm kån ta hyb n'aa kã.

25 Ta t'aah seeh, wah'ëëh hadoo do moo wät sa joom banång bã. Ti nuuj jé takajaa. Wah'ëëh hadoo do bajëng bã kã, tamaa newë dæk ketën doo, kejãm doo.

26 Ti tanaëënh sa karom seeh. Tabeaanh hëd n'aa ta tii.

27 “A hýýj kaja nä p'aa hẽnh”, nång. “A yb mejüü ãã naboh jat booj yb t'aah hepuh doo, ër tsebé do tä n'aa, baad takajaa do hyb n'aa”, nång sa karom kyyh ta hã.

28 Ti wah'ëëh hadoo do kawaj'ããn kån. Dooh takarën bã tajëë suun tób gó. Ti ta yb banyyh tamaher'oot hyb n'aa, tabajëë suun hyb n'aa.

29 Dooh ta t'aah karën bã tamaa newë bã ta ti taher'oot doo. “Hajõõ ta baab tak'ëp ý moo wäd wät a sii”, nång ta yb hã. “Dooh noo gó òm ý ky nadaheeh pëh”, nång. “Dooh noo gó tabad'op hẽ man'oos pé b'éeé t'aah, najis ý daheeh ãã tsebé do tä n'aa”, nång ta kyyh.

30 “Hýý kã a t'aah mahanång doo, ýýj hajök sii he'yýh do hã tabahãj jëng do a dajëër tababaaj nä bã kã, mamejüü ranabooh booj yb hepuh doo!”, nång wah'ëëh hadoo do ta yb hã.

31 Ti ta yb ky hadoo: “Tah ýý”, nång, “pa ý had'y'yyt ti òm bagã”, nång ta yb kyyh. “Sahõnh hẽ wẽ ý haym doo, a ma had'y'yyt né hẽ ti”, nång.

32 “A hÿÿj ti hÿ dajëp do paa hadoo. Hÿÿ kä edëb wät p'aa hënh. Nepä wät do hadoo, p'aa hënh takaw'yyt”, näng. “Ti hyb n'aa, taw'ääts hë né hë tii d'ër tsebë, taw'ääts hë né hë jam ji moo wät”, näng ta yb kyyh wah'ëeh hadoo do hä —näng mä Jesus panyyg ky n'aa me m' tamaher'oot.

16

Ta kaser n'aa kamatakëë do panyyg n'aa hahÿÿh

1 Ti m' ta ma matëg hä Jesus maher'oot hahÿ panyyg:

—Ti awät aj'yy tak'ëp ma näng doo. Ta see pé noo gó ramaher'oot ta kaser n'aa ky n'aa. Dooh m' baad tanä ta kariw n'aa ma, tah'ëenh mä ta ma.

2 Ti hyb n'aa tanaëëj kân ta wë. Teaanh ta hä: “Nyy d' ti a ky n'aa ÿ ky n'aa napäh doo?”, näng. “Taw'ääts hë maheen n'aa eta hõm dajëër n'aa hä, ma ÿÿ hä na-ääj hë. Dooh da kaser ÿ n'aa mado wäd bä”, näng ta kariw n'aa kyyh.

3 Ti ta h'yyb gó ta kaser n'aa ky hadoo: “Nyy d' ÿ bad'oo hÿÿ kä?”, näng. “Kariw ÿ n'aa dooh da takarën wäd bä ÿ moo wäd wät ta sii. Dooh ÿ haja bä tak'ëp hadoo do ÿ moo wäd bä. ÿ nu mebyng na-ääj ÿ ets'ëë ub bä dajëër”, näng ta kyyh ta h'yyb gó.

4 Ti taky hadoo ënh ta h'yyb gó: “ÿ hapëë däk hÿÿ kä nyy d' ÿ bad'oo, sa tób hënh ÿ ragadoo hyb n'aa, ÿ moo wät do bahëëj jëng bä”, näng ta kaser n'aa ta h'yyb gó.

5 Ti tanaëënh ta wë sét ken'yyh ta kariw n'aa wë küüt enäh doo. Pooj jé kajaa do hä tabeaanh: “Nyy hë a küüt kariw ÿ n'aa wë?”, näng.

6 “100 ta hood joom syyj”, näng aj'yy.

Ti ta kaser n'aa ky hadoo: “Hahÿ a küüt heen n'aa. Nayyw hë, merii däg ta heen n'aa papuuji”, näng. “Merii däg a küüt 50”, näng ta kyyh ta hä.

7 Ta see hä tabeaanh ënh: “A küüt ënh kariw ÿ n'aa wë?”, näng ta kaser n'aa. “100 wog tiriig s'ëëb”, näng küüt näng do see kyyh. Ti ta kaser n'aa ky hadoo: “Hahÿ a küüt heen n'aa. Papuuji merii däg. 80 wog da merii”, näng ta kyyh. Tii d' had'yyt tabedoo hõm ta wób sa hä.

8 Tii bä ta kariw n'aa hyb n'aa meuunh ta hä, kamatakëë do hyb n'aa ta kaser n'aa paa kä, ta ma baad nan'yyh do paah —näng mä Jesus her'oot do panyyg.

—Te hub né hë —näng Jesus. —P'op Hagä Do hä h'yy kana'eeh doo, baad rakamatakëë ta wób sa hä rabahed'oo do hä. P'op Hagä Do hä h'yy ka'eeh do sa mahänh rakamatakëë ta tii hä —näng mä Jesus.

9 Ti m' Jesus baher'ood kân ta ma matëg sa hä panyyg ky n'aa kä:

—Bë ÿ maher'oot —näng mäh. —Taw'ääts hë badäk hahÿÿ bä hanäng do hä bë wë hanäng doo me ta wób bë masaa, bë najiis rabahadoo hyb n'aa kä. Tii bë da, ta jawén, bë wë hanäng do badoo wät bä kä, ti anyi kân bë gadoo do hÿ pong jé. P'op Hagä Do gadoo da bë t'ÿ hënh —näng mäh.

10 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Kana'hën d'os hë ji ma hedoo doo, ji dajëër hedoo doo, baad han'yyh doo, hajõng do na-ääj hë baad taban'yyh. Kana'hën d'os hë hadoo do baad nan'yyh doo, hajõng do na-ääj hë dooh baad tanä bä.

11 Ti hyb n'aa, badäk hahÿÿ bä bë wë hanäng do baad bë nanä bä, dooh da P'op Hagä Do an'oo bä bë hä bë ma heh'äat do hÿ pong jé.

12 Badäk hahÿÿ bä bë hä P'op Hagä Do anoo do baad bë nanä bä, dooh bë ma hanoo pé bë hä hÿ pong jé —näng mäh.

13 Ti m' Jesus ky hado kân:

—Dooch sa karom haja bā pawóp ta kariw n'aa sii tamoo wäd bā séd noo gó. Tii d' tahado bā, ta kariw n'aa see dooh takamahān bā, ta see ti takamahān. Ta see wē da baad tamoo wät da, ta see taty n'aa ges'y'yk da. Ti hadoo bē hā. Dooch bē haja bā bē h'yy keséj bā. Dooch bē haja bā P'op Hagä Do hā bē h'yyb däg bā, dajēer hā na-āāj hē bē h'yyb däng bā —näng mā Jesus.

¹⁴ Parisew dajēer mā ragen'aak. Ti hyb n'aa Jesus her'oot do ramaa napäh bā m', raky n'aa rejāā mā Jesus.

¹⁵ Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—J'ooj madäk doo me bē ky ken'yym ta wób sa matym gó. Ti hado né paawā bē h'yyb, P'op Hagä Do hapäh bē h'yyb tym. P'op Hagä Do mak'y'ys dāk badäk hahȳ bā hanäng do tak'ēp rakamahān doo.

P'op Hagä Do ky n'aa jaw'y'yk do ky n'aa hahȳh

¹⁶ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Jowāw nu gahem'uun do kajaa do pooj jé. Mosees ky n'aa jaw'y'yk doo, P'op Hagä Do ky n'aa rod rerih do paa kameteēk paah. Hyȳ kā, P'op Hagä Do bag'āās do ky n'aa hanām do kameteēg däg kán. Hajök tak'ēp rah'y'yb hedoo, P'op Hagä Do bag'āās do karapee rabahadoo hyb n'aa.

¹⁷ Ti hado né paawā, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'y'yk do dooh tahēej bā. Wē, badäk hahȳ hēej gawatsig né paawā, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'y'yk do dooh tagawatsig bā. Dooch ta bód had'os pé gawatsik péh.

¹⁸ Ti hyb n'aa, jé ta ȳym heréd hōm doo, tii bā ȳynh see hā takat'ēē däg bā, nesaa doo, P'op Hagä Do ganadoo do tamoo wät. Ta see ȳym sii he'ȳyh do hado dāk tii. Aj'y'ys see gat'ēē däg bā ȳynh ta patug heréd hōm doo, nesaa doo, P'op Hagä Do ganadoo do tamoo wät. Ta see ȳym sii he'ȳyh do hado dāk tii —näng mā Jesus.

Tak'ēp ma näng do Rasaro daheeh panyyg n'aa hahȳh

¹⁹ Ti m' panyyg gó m' Jesus tabeh'ūūm. Ti m' taky hadoo:

—Hyȳ hadoo aj'y'ys tak'ēp wekāp doo. Tak'ēp ky n'aa gebah, hetsooh, ta saroor ta hā hadäk doo. Tak'ēp hanām doo gó tabawäd had'y'yt hē.

²⁰ Ta tób noo bā tabahäng aj'y'ys kasuud is doo, ta waa hets'ēs doo. Nahēē nyy is ta tii. Rog manahuuh do tii. Rasaro ta hād.

²¹ Tak'ēp takarēn paawā tabawēh, tak'ēp wekāp do tā hyyj kajäk do tūū. Awaar rahedēp ta rog, ta tii bā tabahēēs bā.

²² Ti aj'y'ys hets'ēs do dajēp bā kā, āās ramasäg kán ta h'yyb tym hyȳ pong jé kā, Abaraām pa. Ti tak'ēp wekāp do dajēb kán na-āāj hē. Ti radakā jēng, tabanesaa hēnh kā tabahōm.

²³ Tabanesaa hēnh tak'ēp tabahoop bā kā nesaa doo, dawēē naa tabahapäh Abaraām, Rasaro hād näng doo kā, ta pa.

²⁴ Ti wekāp do ky hadoo Abaraām hā, tak'ēp ta kyyh: “Wahēh ȳy, Abaraām”, näng, “ȳ mat'y'yd mehīn”, näng ta kyyh. “Mamaher'ood Rasaro ta moo poo tadatu naēng tahē'oos, nagat ȳ tādah'ēēm hyb n'aa”, näng. “Tak'ēp ȳ bahoop baju doo, hahȳ tēeg hōōh”, näng wekāp do paa kyyh.

²⁵ Ti Abaraām ky hadoo ta hā: “Tah ȳy”, näng, “mahyb n'aa es'ee baad mabawät do paah. Sahōnh paa tabanäng makarēn doo”, näng. “Rasaro paa ti dooh. Nesaa do tagadoo paah. Hyȳ kā baad ta hā kā. Hyȳ kā h'yy gadajaa kán. Ōm hyȳ kā hahoop nesaa doo”, näng Abaraām kyyh.

²⁶ “Ti anäng gaeh gadarong doo, t'ōp gajēng do ta baa besuu. Babā naa karēn pé t'ī hēnh tahōm bā, dooh tahaja bā. T'ī hēnh naa na-āāj hē, dooh tahaja bā ēnh”, näng Abaraām kyyh tak'ēp ma näng do paa hā.

²⁷ Ti aj'yy betsëë Abaraãm hã tak'ëp, ti m' taky hadoo: “Wahëh ÿÿ”, nãng, “mamejõ Rasaro tabahyng ee tób hënh”, nãng.

²⁸ “Ti abong nã ji ma poo oow pé wakãn haa tii bã”, nãng ta kyyh. “Mamejõ baad tamaher'oot, babã tak'ëp ji ahoop doo bã ranana hyb n'aa nemon ÿÿ”, nãng tak'ëp ma nãng do paa kyyh.

²⁹ Tii bã Abaraãm ky hadoo: “Dooh. Ti anãng Mosees erii wãt do paah, P'op Hagã Do ky n'aa rod rerii bong do paah. Taw'ããts hë ti né ramaa newë raner'oot bã. Tii hã rapanyyg enã kãn”, nãng Abaraãm.

³⁰ “Dooh, wahë ÿ n'aa”, nãng aj'yy. “Sët hë dejëp do mahang ganã wãd bã, sa wë tahõm bã, tii bã kã da rah'yy kawereem P'op Hagã Do wë”, nãng aj'yy kyyh.

³¹ Ti Abaraãm ky hadoo: “Mosees erii wãt do paah, P'op Hagã Do ky n'aa rod rerii bong do paa ramaa nanewë bã, tii bã na-ããj da dooh ramaa newë bã ganã wãt doo”, nãng Abaraãm kyyh tak'ëp wekãp do paa hã.

17

Nesaa do hã ta see ji h'yyb tatuk do ky n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' Jesus ky hadoo ta ma matëg hã:

—Tanyy had'yyt né hë nesaa do hã ji tah'yyb tatuk doo. Ti hadoo né paawã da, P'op Hagã Do rejãã da nesaa do hã h'yyb tatuk do du n'aa doo —nãng mãh.

² —Baad nado né paawã pä ta jawyyg n'aa ji hã ranu hũũ dãg bã, ji radawãts tu tame t'õp ji pahãs hyb n'aa, ti bahãnh tak'ëp baad nado ji hã da, ky n'aa netsëeh do seeh, hahÿ karapee hedoo doo, hã ÿ h'yy ka'eeh doo, ji h'yyb tatug bã, nesaa do tamoo wãt hyb n'aa —nãng mãh.

³ —Ti hyb n'aa, baad bë hyb n'aa matakã, ji h'yyb tanatuk hyb n'aa ta seeh —nãng mãh.

Ji hyb n'aa mabaan do ky n'aa hahÿÿh

—A da hadoo doo, hã ÿ h'yy ka'eeh do seeh nesaa do tamoo wãd bã, mageãm, tamoo nawãt hyb n'aa baad nadoo doo. Nesaa do hã tat'yyd kamehĩn bã, taw'ããts hë mahyb n'aa mabaan hõm ta hã tii bã.

⁴ Séd noo gó né hë 7 nuu me nesaa do a wë tamoo wãd bã, 7 nuu me tets'ëë bã mamabaan hyb n'aa, taw'ããts hë baad mahyb n'aa mabaan hõm né hë —nãng mã Jesus.

Ji h'yy ka'eeh do ky n'aa hahÿÿh

⁵ Ti m' 12 hedoo do Jesus mejũũ do raky hadoo ta hã:

—Tak'ëp man'oo magyys hë P'op Hagã Do hã ãã h'yy ka'eeh hyb n'aa —nãk mãh.

⁶ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Motaad hãd nãng do tym, nu nad'ëët do ta tym. Ti tahanyy bã paawã bë h'yy ka'eeh doo, tii b' bë haja paawã hahÿ b'aa bë mejũũ takadawãts nyh, takadawãts tu ta me akajar me. Bë paawã taky daheeh —nãng mãh.

⁷ Ti m' panyyg gó m' tabeh'ũũm. Ti m' taky hadoo:

—Ji karom kanep'aak do gëw gó tamoo wãt do jawën paa bã tabajëng bã kã, b'éé tahagãã wãt do jawën paa bã tabajëng bã kã, dooh ta kariw n'aa an'oo nã bã nanyw hë ta waa tabawa.

⁸ Tabawëh pooj jé ta kariw n'aa mejũũ da tamoo wãt ta tã n'aa, tii bã tamana kãn ta kariw n'aa tã kã. Tii bã kã, ta kariw n'aa bahajaa bã kã tawëh doo, tii bã kã ta karom bawëë kãn.

⁹ Ta karom moo hew'ëët ub né tii. Ti hyb n'aa, “taw'ããts hë” ta kariw n'aa naher'oot ta hã.

10 Ti hado kån bē hã kã. Sahõnh hē bē bahaja dāk bã bē P'op Hagã Do mejũũ doo, taw'ãäts hē hahỹỹ da da bē kyyh: “Ãã moo heb'oooh do né hē tii. Dooh äã gahëen bã äã hã P'op Hagã Do j'aa etsē doo, tamejũũ do äã bahajaa do hyb n'aa”, bē noo da —nång mä Jesus ta ma matëg sa hã.

Ajyy rog maneh'uuh do Jesus heso hõm do panyyg n'aa hahỹỹh

11 Ti m' Jerusarënh hënh Jesus bahõm bã, Samarija hãd nång do hãj n'aa, Garirej hãj n'aa baa besuu n'aa me tamahõm.

12 Panang see bã takajaa bã kã, tamamuun 10 ajyy, rog maneh'uuh do sa nahëeh. Dawë mä rabab'ëeh.

13 Ti m' tak'ëp mä ranaëënh:

—Jesus, äã Wahë N'aa —näk mäh. —Mat'yyd mehĩĩn äãh! —näk mäh.

14 Ti m' Jesus bahapäh bã m' taky hadoo sa hã:

—Bë ahõm nä P'op Hagã Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wë, bē hã rahëg'ãäs hyb n'aa bē heso padäg bã —nång mäh.

Ti m' rabahõm. Ramahõm me m' rameheso padëek.

15 Ti m' sét hē m' matëh nä Jesus wë, tahapäh do hyb n'aa has'oo dāk doo. Tak'ëp mä ta kyyh. P'op Hagã Do taj'aa etsëe kån.

16 Tũũ takadawäts hyng Jesus bagëet bã, taweh'ëeh hyb n'aa. Ti m' taky hadoo:

—Taw'ãäts hē Jesus. Ỹ mahaso dāk! —nång mäh.

Samarija buuj mä ta tii.

17 Ti m' Jesus ky hadoo:

—N'yy hënh ta wób? —nång mäh. —Ỹ heso hõm sahõnh hē. Hëd n'aa sahõnh hē ranana? —nång mäh.

18 —Ta wób dooh ramatëh bã. Jããm hē hahỹ Judah buuj nadoo do matëeh p'aa hënh, P'op Hagã Do hã taj'aa etsë hyb n'aa —nång mä Jesus.

19 Ti m' aj'yy hã taky hadoo:

—As'ëeg g'ëed! Õm has'oo dāk ỹ maky daheeh do hyb n'aa —nång mäh.

P'op Hagã Do bag'ãäs do panyyg n'aa hahỹỹh

20 Ti m' ta see pé noo gó, Parisëw reaanh Jesus hã:

—Ny noo gó sahõnh hē P'op Hagã Do bag'ãäs do du dāk? —näk mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Sahõnh hē P'op Hagã Do bag'ãäs do du dāk doo, dooh da ji hapëe bã ji matym me ta heen n'aa —nång mäh.

21 —Doooh da raky hado bã: “Wät nanång, wät hahỹỹh”, ranoo bã takajaa bã. Ji hapäh do nado ta ti ji matym me. Ji matym me ji wén napäh, ji h'yyb tym gó da P'op Hagã Do bag'ãäs do banång —nång mäh.

22 Ti m' taky hadoo ta ma matëg sa hã:

—Ti awät da ti noo gó tak'ëp nesaa do ji wë. Ti noo gó da tak'ëp da bē karën ỹỹh, Aj'yy Hadoo Do Hỹ Pong Jé Hana Do bē bahapäh. Sét nuu me hadoo pé da bē karën bē baheg'ãäs. Doooh da bē haja nä bã bē hegãã bã.

23 Ta wób da daap da bē rapanäk ỹ kajaa doo. “Wät hahỹỹh”, näk da ta wób. “Wät nanång”, näk da ta wób. Bë ky dahé manã ta ti hedoo doo.

24 Ỹỹh, Aj'yy Hadoo Do Hỹ Pong Jé Hana Do kajaa bã, sahõnh hē da ỹ rabahapäh. Hawyp doo, wë hã naa jé pad'yyt hē sahõnh hē tabawag hõm do ji hapäh do hadoo da ỹ kajaa do rabahapäh.

25 Ti pooj jé da ỹỹh, Aj'yy Hadoo Do Hỹ Pong Jé Hana Doo, hajõng da tak'ëp ỹ ahoop näh. Badäk hahỹỹ bã da hē habong do ỹ raty n'aa ges'yyk da.

26 P'ooj ub, Nowéh häd näng do hawät noo gó habong doo da né da rababok da y̆yh, Aj'y'y Hadoo Do H̄y Pong Jé Hana Do kajaa do pooj jé.

27 Sahõnh hē tabag'yyp do pooj jé, h'y'y kanap'eed gó rababok. Ratsebé do waa n'aa reëek, ratsebé do waa n'aa rawa. Rakehet'ëë doo da raketëë. Dooh rahyb n'aa peet péh. Tii d' né rabad'oo marakate gó Nowéh rabajëë p'ëë bā kā. Ti m' rabagyyb kån, ti m' sahõnh hē radejëb kån.

28 Ti hadoo né hē m' Róh häd näng do hawät noo gó ênh. H'y'y kanap'eed né hē m' ti noo gó ênh. Ramoo heb'oooh paa m' ratsebé do wa n'aa, reëek ratsebé do waa n'aa. Rahesäm paa m', rahetsë paa m', rahejóm paa m', ratahem'aa sa tób.

29 Sa panang, Sodoma häd näng do Róh beréd hõm bā kā m', tēëg hõõ, saw'aak do mahy̆ynh doo, kajäk sa jó. Ti mahy̆yj mã sahõnh hē ragawatsig hõm Sodoma panang buuj.

30 Ti hadoo né da, dooh rah'y'y kap'eed bā, y̆yh, Aj'y'y Hadoo Do H̄y Pong Jé Hana Do kajaa do pooj jé.

31 Ti noo gó kā, p'op tób gadäk do jó hasooh péh, taw'ääts hē da dooh tajëë suun bā tób gó, ta h'ëed tabehëen hyb n'aa paawä. Taw'ääts hē nayyw hē takejën hõm, tabedëp hyb n'aa. Ti hadoo né da ta joom hood hënh hawät doo. Taw'ääts hē nayyw hē da takejën hõm. Taw'ääts hē dooh tajëë bā, tehëen bā ta h'ëed hedoo doo.

32 Bë hyb n'aa newë Róh y̆ym ti noo gó.*

33 Jé badäk hahy̆y hā ji hawät do hā tak'ëp kamahån doo, ta ma hyb n'aa hawät péh, dooh da P'op Hagä Do wë tanu dëë bā. Jé ta wë hanäng do heréd hõm péh, dooh ta hā tabaa es'ĩ bā, edëp da, P'op Hagä Do wë da tanu däng.

34 Y̆ kajaa bā kā, pawóp hē ha'y̆yh do sa see da y̆ mahüüm si y̆y, ta see da keréd hõm.

35 Pawóp hē hedoo pé y̆yj tiriig ramoo bok do sa see da y̆ mahüüm si y̆y, ta see da y̆ eréd gëët. [36 Pawóp hē hedoo pé ajyy gëew gó moo bok do sa see y̆ mahüüm, ta see dooh y̆ mahüüm bā —näng mã Jesus.]†

37 Ti m' ta ma matëg rabeaanh:

—Nyy bā ti bawät maher'oot doo? —näk mäh.

Ti m' panyyg gó m' Jesus ky hadoo:

—Dajëp do bajat bā, tii bā da kuruj-du rakata padëek —näng mã Jesus.‡

18

Patug tamah do panyyg n'aa hahy̆yh

1 Ti m' panyyg gó m' Jesus ma metëek ta ma matëg hā, raky n'aa ets'ëë had'yyt hyb n'aa, ranerët hyb n'aa raky n'aa etsëë doo.

2 Ti m' taky hadoo:

—Sa panang bā ti awät aj'y'y tak'ëp hyb n'aa jawyk doo, baad hadoo do baad nadoo do rod n'aa. Dooh P'op Hagä Do hā tah'y'y kae bā ti aj'y'y. Dooh tawehëë bā ta wób.

3 Ti y̆ynh patug tamah do tets'ëë had'yyt hē, tamasa hyb n'aa ta majĩ ky n'aa.

4 Pooj jé dó, dooh tahyb n'aa p'eed bā, dooh taky dahé bā y̆ynh her'oot doo. Ti ta jawén kā, taky hadoo ta h'y'yb gó: “Doooh né paawä P'op Hagä Do hā y̆ h'y'y kae bā, dooh né paawä ta wób y̆ wehëë bā,

* 17:32 Róh y̆yj wén dajëp, ta wak'ääb takamahån do hyb n'aa! † 17:36 Ta hā h'y'y ka'eeh do tamahüüm, ta wób ta hā h'y'y kana'eeh do rabaym da, tahanäng pé m' tii. ‡ 17:37 Wyt ta maab hē, ji bahapäh da ti ta tii, tahanäng pé m' Jesus her'oot doo.

⁵ ỹ masa dó hỹ kã, ỹ mo n'aa jesuu hỹ kã. Ỹ mo n'aa najesu bã, ỹ ky nap'eed bã, ỹ d' h'yyb napan däg, ỹ tah'yyb panasã had'yyt do hyb n'aa", nãng aj'yy hyb n'aa jawyk do kyyh ta h'yyb gó —nãng mã Jesus.

⁶ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë hyb n'aa newë aj'yy ky n'aa kaher'oot do hã. Bë hyb n'aa newë ta ti kametëek doo —nãng mãh.

⁷ —Ky nes'aa né paawã ta ti aj'yy hyb n'aa jawyk doo, ta jawén kã tamasaã kãn. Ti bahãnh P'op Hagã Do ky enyym. Baad P'op Hagã Do masa, baad tamo n'aa jesuu ta wë tasëew hõm doo, ta hã had'yyt hë ky n'aa etsëe doo. Dooh bãp peej ji gadaa bã P'op Hagã Do an'oo bã. Nayyw hë tagadoo ji ky n'aa etsëe doo.

⁸ Nayyw hë baad hadoo do tabanoo ji hã —nãng mãh.

Ti m' tabeaanh:

—Ỹh, Aj'yy Hadoo Do Hỹ Pong Jé Hana Do kajaa bã, ỹ aw'yyt g'ee da badãk hahỹ bã hã ỹ h'yy ka'eeh doo? —nãng mã Jesus.

Parisëw, dajëer gahedak do daheeh panyyg n'aa hahỹh

⁹ Ti m' Jesus ma metëek do maa new'ëe do mahang ti abong mã ta wób, baad ub, P'op Hagã Do karën doo da rababok red'oo doo, sa hã hë rahegãã bã. Kasab'ee do me ta wób ramakyyis. Sa hã m' Jesus baher'oot hahỹ panyyg:

¹⁰ —Ti abong pawóp hë ajyy P'op Hagã Do tób n'aa hënh hah'ũm doo, P'op Hagã Do hã raky n'aa etsëe hyb n'aa. Sét hë Parisëw, ta see sa wahë n'aa dajëer n'aa gahedak doo.*

¹¹ Ti Parisëw, ta m'aa hënh mã tabag'ëed däk, ti m' taky n'aa etsëe. “P'op Hagã Doo”, nãng, “a hã ỹ h'yyb tsebë, dooh ta wób nesaa do moo heb'oooh do ỹ hado bã do hyb n'aa. Dooh wahed'ii do ỹ do bã. Dooh nesaa do moo hed'oo do ỹ do bã. Dooh ta wób sa ỹm sii hë'ỹh do ỹ do bã. Dooh hahỹ dajëer gahedak do hadoo ỹ hado bã”, nãng.

¹² “Pawóp nuu me sét semaan ken'yyh õm ỹ hyb n'aa esee ỹ noo kanawa doo me. Sahõnh hë ỹ gadoo do uuh ỹ an'oo had'yyt a hã”, nãng Parisëw kyyh P'op Hagã Do hã.

¹³ Dajëer gahedak doo, dawëe tabagëët. Dooh hỹ pong jé taty däg bã, rabahed'oo doo da raky n'aa etsëe bã. Ta h'yyb tagedyyk t'yyd kamehĩn do ky n'aa. Ti taky hadoo: “P'op Hagã Doo, ỹ mat'yyd mehĩn”, nãng. “Nesaa do moo hew'ëet do ỹh”, nãng ta kyyh —nãng mã Jesus panyyg gó taher'oot doo.

¹⁴ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë ỹ maher'oot baad ub —nãng mãh. —Sa tób hënh rababaaj hõm bã kã, dajëer gahedak do ky n'aa etsëe do P'op Hagã Do gadoo. Ta ti ti, baad hado däk ta h'yyb tym P'op Hagã Do an'oo bã. Parisëw, ti dooh P'op Hagã Do gado bã. Sahõnh hë sa daaj hë kaweh'ëeh doo, nu mebyy bong da, ta wób sa yd jé da ranu gapadäg hõm. Jé ta daaj hë kawaneh'ëeh doo, raweh'ëeh da P'op Hagã Do an'oo bã —nãng mã Jesus.

Karepé Jesus ky n'aa edëng do panyyg n'aa hahỹh

¹⁵ Ti m' ta wób ramenaã sa taah ned'ëed is do Jesus wë, sa hã Jesus moo dãng hyb n'aa, taky n'aa edëng hyb n'aa. Ti m' ta ma matëg rage ỹm mãh.

¹⁶ Ti m' karepé Jesus naëënh ta wë, ti m' taky hadoo ta ma matëg sa hã:

—Na ramena karepé wë ỹh. Bë geãm manãh! Hahỹ karepé h'yy ka'eeh do hadoo, ti né hë P'op Hagã Do bag'ããs do karapee hedo padëek doo —nãng mãh.

¹⁷ Ti m' taky hadoo ënh:

* 18:10 Dooh m' ragenaag bã dajëer Roma buuj hã kan'oo däk do gahedaag n'aa.

—Karapee t'aah ky daheeh do hadoo ky nadaheeh péh, dooh P'op Hagä Do bag'ääs do karapee tado bä da. Né hup ý né hē ta ti ý her'oot doo —näng mä Jesus.

Tak'ëp ma näng do panyyg n'aa hahÿh

18 Ti m' aj'yy sa wahè n'aa see eanh mä Jesus hä. Ti m' taky hadoo:

—Baad òm ma matèg! —näng mäh. —Nyy da ý bad'oo edèb had'yyt do gadoo hyb n'aa, P'op Hagä Do pa ý bawät hyb n'aa kã? —näng mä aj'yy kyyh.

19 Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Hèd n'aa baad ub hä ý mabanäng? —näng mäh. —Jääm hē P'op Hagä Doo, baad hadoo doo. Dooh ta see pé baad hadoo péh —näng mäh.

20 —Mahapäh hahÿ P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk doo: “Aã manä a ýÿm nadoo do sii, a patug nadoo do sii. Manaboh manä a da hadoo doo. Etsèeg manäh. Daap hē maky n'aa tapa manä ta wób. Mawehèe a yb, mawehèe a ýÿn”† —näng Jesus ta hä, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do hä.

21 —P'ooj ub, ý karapee noo gó ý panyyg kadeheeh né hē tii hä —näng mä aj'yy Jesus hä.

22 Ti m' taher'oot do Jesus maa napäh bä kã, taky hadoo ta hä:

—Sét hē ti hawät a hä —näng mäh. —Mesèem hõm sahõnh hē a wē hanäng doo. Man'oo ta sãm paa kas'uut do sa hä. Tii d' madoo bä, hÿ pong jé magadoo da tak'ëp baad hadoo do P'op Hagä Do hanaa. Ti jawén, ana wē ýÿ, hēp ý hata mabahadoo hyb n'aa kã —näng mä Jesus kyyh ta hä.

23 Ti m' ta hä Jesus her'oot do aj'yy maa napäh bä m', h'yy katón wät mäh, tak'ëp tawekãp do hyb n'aa.

24 Ti m' Jesus ty gadäk ta wē, ti m' taky hadoo:

—Hejooñ né hē wekãp do sa hä P'op Hagä Do bag'ääs do karapee n'aa rabahadoo hyb n'aa —näng mäh.

25 —Hejooj né paawä kameer hä tatabèej bä gats'uus doo gó, ta bahãnh tabahejooñ wekãp do sa hä, P'op Hagä Do bag'ääs do karapee n'aa rabahadoo hyb n'aa —näng mäh.

26 Tii bä m', ta ti maa nap'èeh do raky hadoo:

—Jaa ènh ti P'op Hagä Do wē hasèek ènh? —näk mäh.

27 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ji daaj hē ji nahaja bä paawä P'op Hagä Do wē ji as'èeg bä, P'op Hagä Do hajaa ta wē ji tamasäk —näng mäh.

28 Ti m' Peed ky hadoo:

—Sahõnh hē äã wē hanäng do paa äã beréd hõm, a hataa äã bahadoo hyb n'aa —näng mäh.

29 Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Né hup ý né hē hahÿ ý her'oot doo: P'op Hagä Do bag'ääs do hyb n'aa heréd hõm pé ta tób, heréd hõm do ta ýÿm, ta wakään, ta yb, ta ýÿn, ta taah,

30 ta bahãnh hajõng da tagadoo badäk hahÿy bä ta mabaj. Ta jawén kã, hÿ pong jé kã tagadoo da edèb had'yyt doo. P'op Hagä Do pa tabawäd had'yyt da —näng mä Jesus kyyh.

P'aa hēnh Jesus her'oot tadajèp do ky n'aa panyyg n'aa hahÿh

31 Ti m' sa m'aa hēnh Jesus naèènh 12 hedoo do ta ma matèg. Ti m' taky hadoo sa hä:

† 18:20 Esodo 20.12, Dew-Teronom 5.16-20

—Ēr ah'ūūm Jerusarēnh hēnh —nāng mäh. —Sahōnh hē P'op Hagä Do ky n'aa rod rerii bong do paah, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do ky n'aa hä, kametä däg kån hÿÿ kã hä ÿÿ —nāng mäh.

³² —ÿ da rahaëej däk Judah buuj nadoo do sa moo gó —nāng mäh. —ÿ da raky n'aa ej'ees. ÿ da raky n'aa rejää. ÿ da rahetsoos. ÿ da rahewyyh. ÿ da radajëeb kån —nāng mäh.

³³ —Tamawoob hē äh ÿ jawén paa bä, ÿ d' ganä wäd kån —nāng mä Jesus.

³⁴ Dooh m' Jesus ma matëg rah'yy genä bä Jesus her'oot do hä. Kejën Jesus hanāng pé ta ti sa hä. Dooh m' rah'yyb mepëë bä Jesus her'oot do hä.

Ty tamah do panyyg n'aa hahÿÿh

³⁵ Ti m' panang Jerikó häd nāng doo bä Jesus kajaa bä kã m', ti ahāng mä ta tyw n'aa nabby me ty tamah doo. Tahetsë mä dajëer ta tii me tebës do sa hä.

³⁶ Ti m' hajök do ta tii me m' tab'ëes do tamaa napäh bä m', teanh sa hä h'ëed ta tii.

³⁷ Ti m' raky hadoo ta hä:

—Jesus, Nasaréh hēnh naa, ti ti tabës —näk mä ta hä.

³⁸ Ti m' tageëej wät. Hahÿÿ da m' ta kyyh:

—Mat'yyd mehÿn ÿÿh, Jesus, Dawi panaa! —nāng mäh.

³⁹ Ti m' poo hēnh hah'ūūm do raky ge'ÿÿm, bag hēnh tabahāng hyb n'aa. Raky geām né paawä m', tak'ëp tageëej wät ti hä:

—Mat'yyd mehÿn ÿÿh, Dawi panaa! —nāng mäh.

⁴⁰ Ti m' Jesus baym. Ti m' tamejüü ramanaa ta wë. P'eets hē Jesus wë tabag'ëed däk bä m', Jesus beanh ta hä:

⁴¹ —H'ëed ti makarēn ÿ moo wät a hä? —nāng mäh.

—Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo —nāng mäh. —ÿ karēn ÿ begää däk —nāng mäh.

⁴² Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Mabegää däg —nāng mäh. —Hä ÿ mah'yy ka'eeh do hyb n'aa òm has'oo däk[‡] —nāng mäh.

⁴³ Ti m' nanyw hē m' tabahapëë däk. Ti m' tabahôm kån Jesus sa jawén. P'op Hagä Do hä m' taj'aa etsëe kån. Hajök do na-ääj mäh, rabahapäh bä m', raj'aa etsë né hē m' tii d' ënh.

19

Sakéw häd nāng do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' Jesus bajëe suun panang Jerikó häd nāng do noo bä. Ti m' panang me m' tatabës.

² Tii bä m' ti awät mä aj'yy Sakéw häd nāng doo. Dajëer gahed'aak do wahë n'aa see m' ta ti Sakéw. Tak'ëp mä ta ma nāng.

³ Takarēn paawä m' Jesus tahëg'ääs. Dooh m' tahaja bä, tūū tanu däg is do hyb n'aa, hajök do raty gasuu do hyb n'aa m'.

⁴ Ti m' sa pooj jé tawaj'aa hōm, b'aa hä m' tabas'ëeg sooh, tabahëg'ääs hyb n'aa baad ub Jesus hana doo.

⁵ B'aa basooh bä m' Jesus kajaa bä m', tabahëg'ääs p'op b'aa hä, ti m' taky hadoo Sakéw hä:

[‡] 18:42 Dawi makü panaa mahang ti ganyyh da ji h'yyb tym dëeb, P'op Hagä Do ky n'aa enooh paa p'ooj ub Dawi hä. Jesus né hē tii, P'op Hagä Do ky n'aa enooh do paa aj'yy ty tsahët do ky daheeh. Ti hyb n'aa "òm has'oo däk hä ÿ mah'yy kae däk do hyb n'aa", Jesus wén nāng.

—Nayyw hē ahyyh —näng mäh. —Badah a tób bā ŷ nu däng —näng mäh.

⁶ Ti m' tabahy gēēt, h'yyb tsebé doo me tagadoo Jesus ta tób bā.

⁷ Sahōnh hē m' rabahapäh bā m' ta tii, baad nadoo doo me m' ramaher'oot. Baad nado m' ti sa hā. Hahŷŷ da m' sa kyyh:

—Nesaa do moo hew'eēt do tób hēnh tabajēē suun. Tawēh ta sii —näk mäh.

⁸ Ti m' Sakéw bas'ēēg gēēt, ti m' Jesus hā taky hadoo:

—Hyb n'aa jawyk doo —näng mäh. —ŷ anoo hŷŷ kã wakãp ŷ bód, ŷ gakook kas'uut do sa hā —näng mäh. —ŷ wad'ii bā ta wób, 4 nuu me ŷ banoo ŷ ab'aanh doo.

⁹ Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Naga hē hahŷŷ bā tób bā haj'eenh do P'op Hagä Do bed'ēēp, Abaraãm panaa heh'äät, Abaraãm karapee hahŷ aj'yy tabahadoo do hyb n'aa —näng mäh.

¹⁰ —ŷŷh, Aj'yy Hadoo Do Hŷ Pong Jé Hana Doo, ŷ ahyng babä ŷ besoos hyb n'aa, ŷ bed'ēēp hyb n'aa ta s'ee hēnh habong do paa P'op Hagä Do mahānh —näng mäh Jesus kyyh.

Ji moo sahōnh hē hadoo do karom panyyg n'aa hahŷŷh

¹¹ Ti m', ta ti taher'oot do maa napäh do hā Jesus baher'oot panyyg. Edaa dāk Jerusarēnh panang. Nayyw hē P'op Hagä Do bag'ääs do tadu doo red'oo mäh. Ti hyb n'aa Jesus baher'oot sa hā hahŷ panyyg:

¹² —Ti awät aj'yy sa wahē n'aa t'eah. Dawwē, häj n'aa s'ee hēnh takarēh tabahōm, t'ii hēnh hajōng häj n'aa bagä n'aa ta hā tamejũũ hyb n'aa, ta häj n'aa wahē n'aa tabahadoo hyb n'aa. Tii b' naa da tababaaaj nã p'aa hēnh ta häj n'aa hēnh.

¹³ Ti m', tabahōm pooj jé, tatsyyd bong ta wē 10 ta karom wób. Sét moweed k'ääts tēg gabarēeh do tabanoo sét ken'yyh sa hā. Ti tamejũũ ta tii me ramoo bok hyb n'aa, ta dajēēr kah'ũũm hyb n'aa ta s'ee hēnh tawäd nuuj jé. Ti tabahōm kãh.

¹⁴ Ta karapee wób dooh ragenaag bā ta ti aj'yy. Ti hyb n'aa ramejũũ ta rod n'aa, ta jawén rabahōm hyb n'aa, hajōng häj n'aa bagä n'aa hā ramaher'oot hyb n'aa, rakanarēh do ta ti aj'yy sa wahē n'aa tado bā.

¹⁵ Tii kã m', ta wób dooh né paawä ragenaag bā, ti né sa wahē n'aa däg. Ti ta häj n'aa hēnh tababaaaj hōm kãh. Takajaa bā kã tamejũũ ranaēēnh ta wē ta karom, dajēēr tahanoo do paah, tahapäh hyb n'aa nyy da rabad'oo ta ti dajēēr kã.

¹⁶ Ti m' pooj jé hana do ky hadoo: “Wahē ŷ n'aa”, näng, “a dajēēr jó ana 10”, näng ta kyyh.

¹⁷ Ti ta kariw n'aa ky hadoo: “Baad ub mamoo wäd wät”, näng. “Karom baad hadoo do òm”, näng. “Baad maban'yyh, kanahēn d'os hē né paawä, ti hyb n'aa da ŷ anoo hŷŷ kã a hā 10 panang mabag'ääs hyb n'aa”, näng ta kariw n'aa kyyh.

¹⁸ Ti ta see bana ta wē, ti taky hadoo: “Wahēh ŷ n'aa”, näng, “a dajēēr jó ana 5”, näng ta kyyh.

¹⁹ Ti ta kariw n'aa ky hadoo: “A hā kã ŷ anoo 5 panang bagä n'aa òm kã”, näng.

²⁰ Ti ta see bana ta wē, ti taky hadoo: “Wahē ŷ n'aa”, näng, “hŷ a dajēēr hā ŷ manoo do paah”, näng. “Saroor me ŷ bahabēn dāk, ti ŷ benyyw dāk mamatēēh bā kã”, näng.

21 “Tak’ëp mamejũũ a karom sa hä. Ti hyb n’aa õm ÿ jeÿÿm”, näng. “Mado hõm a ma nadoo doo. Mataa joom manejoom doo”, näng ta karom kyyh.

22 Ti ta kariw n’aa ky hadoo ta hä: “Karom ky nesaa do õm”, näng. “A kyy hyb n’aa õm ÿ ky n’aa etyy hÿÿ kä”, näng. “Mahapäh mä, a nooh, tak’ëp baad ÿ ban’yyh karom ÿ moo bok doo, ma ÿ nadoo do ÿ ado hõm mäh, joom ÿ nejoom do ÿ ataa, a nooh”, näng.

23 “Mahapäh mäh, a nooh. Hëd n’aa dajëër manan’oo däk dajëër me moo heb’ooh do sa hä? Tii bä kä, ÿ kajaa bä kä, ta bahãnh paawä ÿ gadoo dajër ÿÿ”, näng ta kariw n’aa ta hä.

24 Ti ta pa hab’ëeh do hä taky hadoo: “Bë ado hõm sét hë moweed ta wë hanäng doo. Bë an’oo 10 moweed wë näng do hä”, näng ta kyyh.

25 Ti raky hadoo: “Ãã wahë n’aa”, näk. “Ti anyy däk ënh 10 ta wë.”

26 Ti taky hadoo: “Bë ÿ maher’oot”, näng. “Jé wë näng do sa hä, ti bahãnh takan’oo däk sa hä.* Kanahën d’os hë wë näng doo, kanahën had’os do sii hë ta wë hanäng do kado hõm da”,† näng.

27 “Hÿÿ kä majë ÿÿ hä kä, ÿ rakanarën do sa wahë n’aa ÿ nahadoo hyb n’aa, bë manaa babä. Bë dajëeb matym ÿÿ gó”, näng hëej wahë n’aa kyyh —näng mä Jesus panyyg gó m’ tabeh’ũũm sa hä.

Baad Jerusarënh bä Jesus ragadoo do panyyg n’aa hahÿÿh

28 Ti m’ Jesus bahajaa bä kä panyyg taher’oot doo, tabahõm kãn mä Jerusarënh hënh.

29 Ti m’ tabedaa däk bä panang Betapagéh, Betanija häd enäh doo, waëë joom oriib häd näng do banäng bä, pawóp hë ta ma matëg Jesus mejũũ mä sa pooj jé. Hahÿÿ d’ mä ta kyyh sa hä:

30 —Bë ahõm panang hënh bë pooj jé badäk doo hënh ti nuuj jé. Bë kajaa bä, bë hapäh da jumeto t’ aah ji najasooh nä doo. Ta tyd hä da tabahäng —näng mäh. —Bë asood hõm da, bë mana wawëë hë —näng mäh.

31 —“Hëd n’aa ti bë as’oot?”, ranoo bä, “Tak’ëp Hyb N’aa Jawyk Do karën”, näk da bë kyyh —näng mä Jesus pawóp hadoo do sa hä.

32 Ti m’ rabahõm, ti m’ Jesus maher’oot doo da né hë m’ rabawyyd kãn.

33 Ti m’ rabas’oot bä kä m’, ta danäh rabeaaj kãn:

—H’ëed ti bë hab’ëeh? Hëd n’aa ti bë as’oot? —näk mäh.

34 Ti m’ raky hadoo:

—Ãã wahë n’aa karën —näk mäh.

35 Ti m’ ramana kãn Jesus wë. Ti m’ sa hatsë sa hä padëek do paa radatoonh jumeto jó. Ti m’ ramasa, Jesus bas’ëeg so kãn ta jó.

36 Jumeto jó tabahõm me m’, hajök do sa hatsë sa hä padëek do paa rat’ëeg hõm ta tyw n’aa me, tamahõm doo me, raweh’ëeh hyb n’aa.

37 Ti m’ ta tyw n’aa waëë Oriib häd näng doo hënh naa ta poo hyng bä kä rakajaa bä kä m’, hajök do ta ma matëg h’yyb tsebë doo me P’op Hagä Do hä m’ raj’aa etsëë kãn. Tak’ëp mä sa kyyh. Raj’aa etsëë kãn, sahõnh hë Jesus pahuunh do paa rahapäh do hyb n’aa. Hahÿÿ da m’ sa kyyh:

38 —Ky n’aa kedëng hahÿÿ er wahë n’aa, Tak’ëp Hyb N’aa Jawyk Do kyy gó hana doo!‡ —näk mäh. —Ãã karën sahõnh hë hÿÿ pong jé h’yyb nyww gó raky daheeh P’op Hagä Doo. —Hÿÿ pong jé hawät do hä äã j’aa etsë —näk mäh.

39 Ti m’ Parisëw, sa mahang habong doo, raky hadoo:

* 19:26 Tii d’ tawén hadoo, baad raban’yyh do hyb n’aa tii. Baad ramoo bok do hyb n’aa. † 19:26 Tii d’ tawén hadoo, baad tanan’yyh do hyb n’aa ta hä kan’oo däk doo. Baad tamoo nawät do hyb n’aa.

‡ 19:38 Saaw-Mo 118.26

—Ma matëg! —näk mäh. —Maky geãm a ma matëg —näk mäh.

⁴⁰ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bag hënh rabë bã paawä, hä ý raj'aa netsëë bã paawä, hahÿ pä paawä ý raj'aa etsëë kãn sa jawén buuj —näng mäh.

Jerusarënh hyb n'aa Jesus baoot do panyyg n'aa hahÿÿh

⁴¹ Ti m' tabedaa däk bã Jerusarënh hënh, panang tabahapäh bã m', Jesus p'ää oot mäh.

⁴² Ti m' taky hadoo:

—Tak'ëp ý karën paawä hahÿÿ hä, a babuj n'aa, rabahapäh hyb n'aa paawä nyy d' rabaw'yyt sa h'yyb näw. Dooh rah'yy genä bã ta hä. Kejën sa hä —näng mäh.

⁴³ —Ti awät da a majjï ramoo bok do a hadë rabehaa doo, tii me ramajëë p'ëë hyb n'aa. Õm da ranu get'ëë däk. Õm da ranoo gatsëë hõm.

⁴⁴ Õm da ranes'ëëm, a babuj n'aa radej'ëep da. Dooh paa a babuj n'aa rakarën ragado P'op Hagä Do mejüü do sa mahang. Ti hyb n'aa a majjï da dooh da a babuuj tób n'aa pä hadoo pé rerét pé ta see jó. Sahõnh hë takepyyy hyng —näng mã Jesus Jerusarënh hä.

P'op Hagä Do tób wahoo gó hes'ëëm do Jesus hebëë bong do panyyg n'aa hahÿÿh

⁴⁵ Ti m' Jesus bajëë suun mã P'op Hagä Do tób n'aa w'oo hä, kahadë doo gó, wahoo gó. Ti m' Jesus bahabëë bong tii bã hes'ëëm doo.

⁴⁶ Ti m' taky hadoo:

—Hahÿÿ da takerii däk P'op Hagä Do kyyh: “Tóp ýÿ da, P'op Hagä Do hä ji ky n'aa etsëë do tób n'aa da”[§] —näng mäh. —Hÿÿ kã baretsëg tób n'aa hado däk bë an'oo bã!^{**} —näng mã Jesus sa hä.

⁴⁷ Ti m' tama met'ëëg had'yyt hë m' P'op Hagä Do tób n'aa bã. P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyc do ma mehetëk doo, ta wób sa wahë n'aa na-ääj mã rakarën mã Jesus radaj'ëep.

⁴⁸ Du daa m' rabad'oo pé hajök do Jesus manew'ëë do hyb n'aa m'.

20

Jesus hä reaanh doo, jaa ky gabuuj rahanäng do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' ta see pé noo gó P'op Hagä Do tób n'aa wahoo gó, kahadë doo gó, panyyg hanäm do Jesus ma metëëk bã kã m', kajaa mã ta wë P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyc do ma mehetëk doo, na-ääj mã Judah buuj sa wahë n'aa hedoo doo.

² Ti m' raky hadoo ta hä:

—Jaa kyy gó mabad'oo hahÿ mabad'oo doo? Jaa ky gabuuj?^{*} —näk mã sa kyyh.

³ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Ý eanh bë hä ënh —näng mäh. —Bë her'ood hä ýÿ —näng mäh.

⁴ —Jaa kyy gó Jowäw nu gahem'uun do nu gemuun paah? Hÿ pong jé hawät do kyy gó, sa ky gabuuj hë paah? —näng mäh.

⁵ Tii bã m' sa m'aa hënh mã raky n'aa hajëëw bong. Hahÿÿ d' mã sa kyyh:

[§] 19:46 Isajas 56.7 ^{**} 19:46 Baretsëg tób n'aa hado däk bë an'oo bã Jesus wén näng, tak'ëp taky n'aa gebah rabes'ëëm do hyb n'aa. Tak'ëp rabetsëëg häng tii. ^{*} 20:2 Hes'ëëm do Jesus hebëë bong do hyb n'aa, hajök do tama metëëk do hyb n'aa na-ääj hë rawén eanh. Jesus hä he'aañh do sa kyy gó ta tii bã hes'ëëm do rabehes'ëëm. Ti hyb n'aa dooh ragenaag bã Jesus bad'oo doo.

—Hÿ pong jé hawät do kyy gó er noo bä, teanh da er hã tii bä: “Hëd n'aa paa ti bë ky nadaheeh ênh?”, näng da.

⁶ Ajyy kyy gó er noo bä, hajök do er da rakut pä me er dejëp hyb n'aa, sa hä m' P'op Hagä Do ky n'aa rod paa m' sa h'yyb Jowäw —näk mä sa kyyh.

⁷ Ti hyb n'aa m' raky hadoo Jesus hä:

—Dooh äã hapëë bä jaa kyy gó —ken'oooh mäh.

⁸ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—ÿ na-ääj né hë dooh ÿ her'ood bä ky gabuuj näng do hä ÿÿ, tii da ÿ bad'oo doo —näng mä ta kyyh sa hä.

Joom näng do kaser n'aa panyyg gó Jesus beh'üüm do panyyg n'aa hahÿÿh

⁹ Ti m' Jesus baher'ood kãn panyyg ky n'aa me sa hä.† Hahÿÿ da m' tabaher'oot:

—Hÿ hadoo aj'yy bejoom hõm uwa häd näng do ta joom. Tii b' tabahaëej däk ta joom banäng do ta kaser n'aa sa hä. Ti ta s'ee hënh ta danäh bahõm hajõö ta baab n'aa.

¹⁰ Joom ag wah'ëë däk bä kä, ta danäh mejüü ta sii moo wät do see ta kaser n'aa sa wë, tagadoo hyb n'aa joom ag wób. Ti takajaa bä kä, rabahewyh wät, ramejõ hõm p'aa hënh bag hënh.

¹¹ Ti ta danäh mejüü ênh ta seeh. Rahewyh wät né tii d' ênh, rarahejää, ramejõ hõm né tii d' ênh bag hënh.

¹² Ti tamejõ kãn ta seeh. Rog näng sa mo haj'aa tii kä, ti radawäts nyh joom bahãnh.

¹³ Ti joom danäh ky hadoo ta h'yyb gó: “Nyy d' ÿ bad'oo hÿÿ kä”, näng mäh. “Tah ÿÿ, ÿ kamahãn do ÿ mejüü hÿÿ kä. Tah ÿ apäh da raweh'ëeh”, näng mä ta h'yyb gó.

¹⁴ Ti tamejõ kãn. Ta kaser n'aa rabahegää däk bä kä, sa mab hë rakaner'oot. Hahÿÿ da sa kyyh: “Ta danäh t'aah hahÿÿh. Ti d' ta danä däg ta yb jawén buuj däg”, näk mäh. “Ti bä, er dajëëb! Èr ma däg da tii bä kä hahÿ joom banäng doo”, näk mä sa kyyh.

¹⁵ Tii d' né kä, ramejõ hõm joom bahãnh, ti ranaboh jad kãn —näng mä Jesus. Panyyg gó m' tabeh'üüm sa hä.

Ti m' teanh sa hä:

—Nyy da joom danäh bad'oo hÿÿ kä sa hä? —näng mäh.

¹⁶ —Ana da, tadej'ëep da ta kaser n'aa, ta wób hä da tabahaëënh tii bä —näng mä Jesus.

Ti m' maa new'ëë do raky hadoo:

—Dooh paawä tii d' äã karën P'op Hagä Do an'oo bä‡ —näk mäh.

¹⁷ Ti m' Jesus ty däng sa hä, ti m' tabeaanh:

—Nyy da bë hä ênh hahÿ P'op Hagä Do kyy kerih doo? “Pä tób n'aa tehem'aa do raty n'aa ges'yyk doo, hÿÿ kä pä ta ba n'aa däg, mesoo n'aa däg”§ —näng mäh.

¹⁸ Ti m' Jesus ky hadoo:

† 20:9 Ta hä he'aanh do sa hä ti tabaher'oot. ‡ 20:16 Tii da maa new'ëë do rawén ky hadoo, rahapäh do hyb n'aa Jesus hanäng péh. Judah buuj sa wahë n'aa hedoo do Jesus pes'ääp. Ti né ti joom danäh kaser n'aa hadoo. § 20:17 Saaw-Mo 118.22

—Sahõnh hē pä hadoo do ty n'aa ges'yyk péh, rahoop da nesaa doo. Ji jó ta ti pä tadēē bā, sahõnh hē ji gawatsik —näng mä Jesus. ^{**}

¹⁹ Tii bā kā m', Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetēk doo, P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa na-āāj mäh, ratyw n'aa esoos mäh, nayyw hē ramaso dāk hyb n'aa paawā m' Jesus. H'yy genäh mä Jesus pes'āāp mä panyyg ky n'aa me sa hā. E'ÿÿm mä hajök do Jesus maa new'ēē do sa hā.

Jesus rano n'aa maso paawā ta kyyh hyb n'aa panyyg n'aa hahÿÿh

²⁰ Ti m' baad mä ramatakā had'yyt hē Jesus. Ti hyb n'aa m' ramejūū ta wób ky ken'yyim doo gó rake'aanh Jesus hā. Rakarēn paawā rano n'aa masoo taher'oot do hyb n'aa, rahaēēnh hyb n'aa Roma buuj ta tii bā hagā n'aa hā.

²¹ Ti m' j'ooj madāk doo me raky hadoo Jesus hā:

—Ma matēg! —näk mäh. —Āā hapäh baad hadoo do né hē ti mama metēēk, baad hadoo do né hē ti maher'oot —näk mäh. —Doooh maky n'aa ehÿÿd bā ta wób sa hā, séd gó mabaheer'oot sahõnh hē sa hā. Ehub né hē P'op Hagā Do karēn do hā mama metēēk doo —näk mäh. —Ti hyb n'aa —näk mäh —āā mamaher'ood.

²² Taw'āāts hē a hā ji epaag bā Roma buuj sa wahē hā rahepak doo, Sesa hā? —näk mäh. —Ji ep'aak a hā? —näk mä sa kyyh.

²³ Jesus hapäh mä ti sa h'yyb. J'ooj madāk doo me ti raky hadoo doo. Ti m' taky hadoo sa hā:

²⁴ —Bē metäh hā ÿÿ moweed denaari ramaneēēnh doo —näng mäh. —Jaa heen n'aa hahÿÿh? Jaa häd hahÿ kerih do ta hā? —näng mäh.

²⁵ Ti m' raky hadoo:

—Sesa heen n'aa, Sesa häd —näk mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bē an'oo Sesa hā ta no n'aa, ta heen n'aa hadāk doo. Bē an'oo P'op Hagā Do hā ta no n'aa hē†† —näng mäh.

²⁶ Doooh m' raw'yyt pé ta hā ta s'ee hēnh taher'oot pé hajök do maa napäh bā. Rahyb n'aa meuunh mä ta kyyh hyb n'aa, ti hyb n'aa dooh radoo wät péh. Bag hēnh rababē hõm.

Saduséw Jesus hā rake'aanh do panyyg n'aa hahÿÿh

²⁷ Ti m' rakajaa Jesus wē Saduséw häd enäh do wób, rake'aanh hyb n'aa m'. Sa hā m' dooh m' ji ganā wäd bā ji dajēb bā.

²⁸ Ti m' raky hadoo Jesus hā:

—Ma matēg! —näk mäh. —P'ooj ub Mosees erii dāk do paa ēr hā, aj'yy dajēb bā, ta ÿÿm teréd wäd bā tanetaa nā bā, tii bā m' ta hÿÿj mä gat'ēē dāk tii, ta hÿÿj makū panaa näng hyb n'aa m' —näk mäh.

²⁹ —Panyyg gó õm āā maher'oot —näk mäh. —Hÿ hadoo aj'yy 6 ta hÿÿj. Tagat'ēē dāk mä ta ÿÿm paah. Doooh m' teta nā bā, aj'yy dajēp.

³⁰ Tii bā ta hÿÿj seeh, ta jawén nāh, gat'ēē dāk mä ta hÿÿj makū ÿÿm paah.

³¹ Ta jawén mä ta hÿÿj seeh. Ti hadoo né m' ta wób ēnh. Sahõnh hē m' rage't'ēē bok ta ti ÿÿnh. Sahõnh hē m' dooh reta nā bā radejēp.

³² Tii kā m' ÿÿnh dajēb kån —näk mä Saduséw panyyg gó m' rabe'h'ūūm Jesus hā.

³³ Ti m' rabeaaj kån Jesus hā:

^{**} **20:18** Ta ky n'aa hē né hē Jesus her'oot. Jesus né ti pä hadoo doo. Judah buuj sa wahē n'aa, P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do na-āāj, dooh rakarēn bā Jesus, tób teh'em'aa do rakanarēn do hadoo nanāng pä. Rakanarēn né paawā, tak'ēp hyb n'aa jawyg dāk Jesus, P'op Hagā Do an'oo bā.

†† **20:25** Ji né hē ti P'op Hagā Do karēn doo.

—Ji genyyh bā kā ěnh, dejĕp do paa ji? —nāk mäh. —Ny hadoo do ŷŷm kā ta ti ŷŷnh ti noo gó kā? Sahõnh hē paa ta ti ta pat'uuk —nāk mā sa kyyh.

³⁴ Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Ji ketĕĕ badāk hahŷŷ bā tii.

³⁵ Tii d' nado hŷ pong jĕ hasĕĕk do hā. P'op Hagā Do anoo do ragenā bong doo, dooh raket'ĕĕ boo bā.

³⁶ Āās kanetĕĕ do hadoo da tii kā. P'op Hagā Do anoo ragenā bong hyb n'aa, ti hyb n'aa P'op Hagā Do taah kā —nāng mäh.

³⁷ —Mosees mo haj'aa kerih do hā, b'aa kadoo do panyyg n'aa gó, ji ganā wāt Mosees metĕĕk. Hahŷŷ da Tak'ĕp Hyb N'aa Jawŷk Do kyyh Mosees erii wāt do hā: “P'op Hagā Doo, Abaraām hagā n'aa, Isak hagā n'aa, Jakóh hagā n'aa ŷ ti hŷŷh.”^{††}

³⁸ Dooh, “Abaraām makū hagā, Isak makū hagā, Jakóh makū hagā” tanoo bā. P'op Hagā Do hā ti edĕp. Dejĕp do hagā n'aa nado P'op Hagā Doo. Hedĕp do sa hagā n'aa tii —nāng mā Jesus kyyh.

³⁹ Ti m' Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetĕk do wób raky hadoo:

—Baad mabaher'oot, baad a kyyh, ma matĕg! —nāk mäh.

⁴⁰ Ti bahānh kā m' dooh m' reaja boo bā kā. H'yyb e'ŷŷm mā reaja bā kā.

Jesus eaañh do Kristo ky n'aa panyyg n'aa hahŷŷh

⁴¹ Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Dawi panaa mā ti Kristo, P'op Hagā Do H'yyb Dāng Doo, sa nooh. Nyy da tii?

⁴² Hahŷŷ da paa m' Dawi kyyh Saaw-Mo hā: “Wahĕ ŷ n'aa hā Tak'ĕp Hyb N'aa Jawŷk Do ky hadoo, 'Aso hup ŷŷ hĕnh,

⁴³ si ŷ mabag'āās hyb n'aa a majī ŷ nes'ĕĕm bā kā' ”, §§ nāng paa Dawi.

⁴⁴ Hŷŷ kā, “Wahĕ ŷ n'aa” Dawi maneĕĕj bā ti Kristo, nyy da ti ta t'aañ tabahadoo?^{***} —nāng mā Jesus.

⁴⁵ Ti m' sahõnh hē maa new'ĕĕ bā m', Jesus ky hadoo ta ma matĕg sa hā:

⁴⁶ —Baad da bĕ kanā Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetĕk doo da bĕ nad'oo hyb n'aa —nāng mäh. —Baad ub da raken'yyim, baad rakametĕĕh saroo henyym doo me, ky n'aa gebah doo me —nāng mäh. —Rakarĕn ji bedĕng hajók do sa mahang —nāng mäh. —Tób P'op Hagā Do panyyg rayd naherot doo bā ragen'aak ratooj bā hyb n'aa jewyk do rabahetonh bā. Ratsebĕ do tā n'aa noo gó, ragen'aak ky n'aa etsĕĕh do rabahetonh bā ratooj bā —nāng mäh.

⁴⁷ —Patug tema bong do sa wĕ hanāng do bĕ esok. Ti bāp peej hadoo doo me bĕ ky n'aa etsĕĕ, bĕ hā ta wób raj'aa etsĕĕ hyb n'aa. Ta ti hedoo do ta bahānh tak'ĕp P'op Hagā Do rajāā da —nāng mā Jesus kyyh Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetĕk do ky n'aa.

21

P'op Hagā Do matym n'aa patug tamah do an'ooos do panyyg n'aa hahŷŷh

¹ Ti m' P'op Hagā Do tób n'aa bā Jesus bagĕĕt bā, tahapāñ tak'ĕp dajĕĕr enāñ do radatoonh do dajĕĕr, tób P'op Hagā Do rahyb n'aa esee do dajĕĕr n'aa.

² Ti m' tabana ŷŷnh, patug tamaa wād is doo. Tadatooj is mā pawóp its moweed. Kanahĕn its mā tii.

^{††} 20:37 Esodo 3.6 §§ 20:43 Saaw-Mo 110.1 *** 20:44 Dawi panaa né hē ti Jesus, a'jyy gó tabahyng do hyb n'aa. Dawi wahĕ ŷ n'aa tamaneĕĕñh do paah, P'op Hagā Do T'aañ do hyb n'aa na-āñ ti Jesus.

3 Ti m' Jesus bahapäh bä ta tii, taky hadoo:

—Hahÿ ÿÿnh, patug tamaa wäd is doo, sahõnh hë sa bahãnh tabanoo. Né hup ÿ né hë ta ti ÿ her'oot doo —näng mäh.

4—Sahõnh hë ta wób ranoo do tii, hajõng do sa wë mad'aak do uuh —näng mäh. —Hahÿ ÿÿnh, kasuud its né paawä, sahõnh hë taban'oo däg is ta wë hanäng do paats —näng mä Jesus.

Jesus her'oot ta jawén hawät do panyyg n'aa hahÿÿh

5 Ti m' Jesus ma matëg wób rahe'oot mä pä s'ëëb P'op Hagä Do tób n'aa. Hetsooh mä sa hä. Rahe'oot na-ãäj mä ta wób sa mo haj'aa ta hetsó wób, P'op Hagä Do matym n'aa retsëeh doo. Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

6—Ti awät da ti noo gó kä, ta ti pä jé pad'yyt hë takajäg jëng. Dooch da ta see jó haso wät pé hahÿ bë hapäh do pä. Sahõnh hë da rabakud bëeh tüü —näng mäh.

7 Ti m' ta ma matëg rabeaanh:

—Ny noo gó da ti tii d' maher'oot do tadu däk? H'ëëd hado da tabedaa däk do heen n'aa? —näk mäh.

8 Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Baad bë matakä da, bë rawanadii hyb n'aa. Hät ÿÿ gó rabana, sa nooh. “ÿ Kristo”, näk da sa kyyh. “Edaa däk sahõnh hë tagawatsik doo”, näk da. Bë ky dahé manä tii —näng mäh.

9—Bë eÿÿm manä da kaneb'ooch do bë ky n'aa napäh bä, ta wób sa wahë n'aa wë rah'yy kawereem do bë ky n'aa napäh bä na-ãäj hë. Badäk hahÿ gawatsik do pooj jé, ti hadoo né da. Ti hado né hë paawä, dooh nayyw hë takaja bä badäk hahÿ bahëej jëng doo —näng mäh.

10 Ti m' taky hadoo ënh sa hä:

—Häj n'aa see babuuj rakaneb'ooch da häj n'aa see babuuj sa daheeh. Häj n'aa sa wahë n'aa, rah'yy kawereem da häj n'aa see sa wahë n'aa wë.

11 Hajõng häj n'aa hënh da tak'ëp né da hëej katajuus. Sah na-ãäj da anäng. Hajök da tak'ëp ranahëë enäh da. Äm n'aa näng do ti awät da. Äm n'aa näng do heen n'aa ganyyh da wë hä.

12 Ti pooj jé da bë da rano n'aa masoo. Bë da rarejää. Bë da rahaëënh tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do wahë n'aa sa moo gó, bë raky n'aa etyy hyb n'aa. Bë da radewäts b'ëëh. Bë da ramahüüm hëej bagä n'aa sa wë, sa wahë n'aa wób wë na-ãäj hë, bë raky n'aa tapaa hyb n'aa sa hä. Hëp ÿ n'aa tii da rabad'oo da bë hä —näng mäh.

13—Këh ÿ n'aa bë her'ood kån da tii bä sa hä —näng mäh.

14—Bë hyb n'aa tón manäh, bë ky n'aa sa hä bë her'oot do hä.

15 ÿ anoo da bë hä bë er'oot do pan'aa. Tak'ëp da bë ÿ h'yy gan'yyh. Ti hyb n'aa bë majÿ dooh da bë rahaja bä, dooh d' sa kyy péh —näng mäh.

16—Bë yb, bë ÿÿn, bë wakään, bë najiis na-ãäj né hë bë né rahaëëj padëëk bë majÿ sa hä. Radej'ëep da bë wób.

17 Tak'ëp da sahõnh hë rakawajään da bë wë, hëp ÿ n'aa.

18 Ti hadoo né hë, dooh P'op Hagä Do mabaan bëeh. Sahõnh hë bë hä tahapäh.

19 Bë h'yy kaneréd bä hä ÿ bë h'yy ka'eeh do hä, P'op Hagä Do wë da bë baboo had'yyt hë kä —näng mä Jesus.

20 Ti m' taky hadoo ënh:

—Jerusarënh nu kat'ëë däk ta majÿ warahén n'aa ran'oo bä bë bahapäh bä, edaa däk da bë bahapëë kån tagawatsik doo.

21 Tii bā da taw'āāts hē Judah hāj n'aa bā haj'eenh do rakejēn hōm da waēē banāng hēnh. Jerusarēnh bā haj'eenh do taw'āāts hē rakejēn hōm sa panang bā naa. Panang bahānh habong do taw'āāts hē da dooh rana bā p'aa hēnh panang hēnh.

22 Ti noo gó da P'op Hagā Do anoo da Isaraéw buuj ta sām baan. Sahōnh hē P'op Hagā Do kyy kerih do kametā kán sa hā kā —nāng mäh.

23 —Tak'ēp tanesaa het'aah doo, sa taah nebii do sa hā kā ti noo gó käl* Tak'ēp nesaa do rabahoop Isaraéw hāj n'aa bā. Tak'ēp da P'op Hagā Do banoo sa hā nesaa doo —nāng mäh.

24 —Ta wób da dejēp sa majī kuman haj'aa. Ta wób da ramoo maw'yyd hōm ta s'ee hēnh, jé pad'yyt hē hāj n'aa hēnh. Panang kā, Jerusarēnh, rababep da Judah buuj nadoo do hā. Tii da rabad'oo P'op Hagā Do h'yyb dāng do peej kā —nāng mā Jesus.

25 Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

—Ta jawén, papŷŷj hā, kamarab hā, sagōōh sa hā ji hapäh da meuj n'aa nāng do heen n'aa, ām n'aa nāng do heen n'aa. Sahōnh hē hāj n'aa babuuj rahyb n'aa tón da, h'yy gabedo bong da, hewēēh do hyb n'aa akajar maadaka, tak'ēp hadoo do hyb n'aa akajar maadaka kyyh.

26 Tak'ēp rajeyŷm do hyb n'aa da ti noo gó, ta wób degōn jēng da. H'yyb e'ŷŷm bong da, tak'ēp nesaa do ti hawāt do hā rahyb n'aa newēē do hyb n'aa. Wē hā habong do ta bag keh'ŷŷt da jé pad'yyt hē, ta see hedo hōm da P'op Hagā Do an'oo bā.

27 Ti noo gó kā da sahōnh hē rabahapäh da ŷŷh, Aj'yy Hadoo Do Hŷ Pong Jé Hana Doo kā, ŷ bahyng bā kā wē puh mahang. ŷ ahyng da P'op Hagā Do hejōj me, ta bag tak'ēp gabarēēh do hadoo doo gó —nāng mäh.

28 —Bē h'yy kahasāāb kā ta ti ta heen n'aa bē bahapäh bā kā, edaa dāk do hyb n'aa kā bē P'op Hagā Do ed'ēēp do nesaa do mahānh —nāng mā Jesus.

29 Ti m' panyyg gó m' tabaher'oot sa hā. Ti m' taky hadoo:

—Ta heen n'aa ŷ her'oot doo, joom wiigo hād nāng doo, joom wób ky n'aa hadoo na-āāj hē tii —nāng mäh.

30 —Joom tadu doo bā tagajewāng doo, baad bē bahapäh, edaa dāk ta-banyyw.

31 Ti hadoo né da, sahōnh hē ta ti bē ŷ maher'ood wāt do kaja dāk bē bahapäh bā, edaa dāk P'op Hagā Do bag'āās doo —nāng mäh.

32 Ti m' taky hadoo ēnh:

—Né hup ŷ né hē hahŷ ŷ her'oot doo: Da hē habong do rahapäh nā da sahōnh hē ŷ her'ood wāt do bawād kán.†

33 Badāk hahŷŷh, wē na-āāj da, ahēēj jēē né paawā, kēh ŷŷ da dooh tahēēj bā —nāng mäh.

34 Ti m' Jesus ky hado kán:

—Bē hyb n'aa matakā da, ta s'ee hēnh bē h'yyb nawāt hyb n'aa. Bē h'yyb padāg manā jarakē hedoo do hā. Bē an'oo manā badāk hahŷŷ hā ji hyb n'aa tón do bē hyb n'aa hūūm bā, ta s'ee hēnh bē h'yyb nawāt hyb n'aa. Taw'āāts hē bē hyb n'aa matakā bē h'yy ganatamah hyb n'aa ŷ kajaa bā.

35 ŷ kajaa do heen n'aa, nayyw hē da, raganada bā, takajaa sahōnh hē badāk hahŷŷ hā habong do sa wē —nāng mäh.

* **21:23** Du daa m' rakejēn péh. † **21:32** Sahōnh hē Jerusarēnh ky n'aa sa hā Jesus maher'ood wāt do né hē tii, ti noo gó habong do rahapäh doo. Doo badāk hahŷ bahēēj jēng do tado bā rahapäh doo.

36 —Taw'ääts hē bē hyb n'aa matakā had'yyt hē. Bē ky n'aa ets'ēē P'op Hagā Do hā, bē ked'ēēp hyb n'aa ta ti ŷ her'oot do paa nesaa do mahānh. Bē ky n'aa ets'ēē na-āāj hē, bē bahajaa hyb n'aa matym ŷŷ gó, Aj'yy Hadoo Do Hŷ Pong Jé Hana Do matym gó, bē bab'ēēh hyb n'aa, baad bē ŷ gadoo hyb n'aa —nāng mā Jesus kyyh.

37 Jesus ma met'ēēg had'yyt mā P'op Hagā Do tób n'aa bā. Tug bā hadoo tabaheh'ūūm panang bahānh, waēē Oriib hād nāng doo hēnh, t'ŷ hēnh mā tabahe'ŷŷh hyb n'aa.

38 Bāp paa m' hajōk do rabaheh'ūūm, ramaa newēē hyb n'aa Jesus P'op Hagā Do tób n'aa yt hā.

22

Judas taky n'aa enooh Jesus tahaēēnh do ky n'aa hahŷŷh

1 Ti m', edaa dāk Pas-kowa hād nāng do bawāt, pāw makuj tamah do rabawa noo gó.

2 Ti m' P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahē n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetēk do na-āāj mā ratyw n'aa esoos mā Jesus radaj'ēēp hyb n'aa. Rahyb n'aa newēē nyy d' rabad'oo, hajōk do rakawaj'āān bā sa wē rajeŷŷm do hyb n'aa.

3 Ti m' Judas Ikarijot hād nāng do h'yyb gó Nesaa Do Yb bajēē suun.

4 Ti m' Judas bahōm P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahē n'aa wē, P'op Hagā Do tób n'aa warahēn n'aa sa wahē n'aa wē na-āāj hē, séd hā rakaner'oot hyb n'aa nyy da sa hā Jesus tabahaēēnh.

5 Ti m' rah'yy gadejah Judas Ikarijot kyy hā. Ti m' ta sām raky kajāk ta hā.

6 Ti m' Judas Ikarijot tyw n'aa esóts kán, tabahaēēnh hyb n'aa kā sa hā rabanahajōk bā.

Jesus ta ma matēg daheeh Pas-kowa tā n'aa rabawēh do panyyg n'aa hahŷŷh

7 Ti m' pāw makuj n'aa tamah do rataheb'ēēs do du dāk. Ti noo gó b'éé t'aah aj'yy ranaheb'ooh P'op Hagā Do matym n'aa, Pas-kowa rahyb n'aa esee do hyb n'aa.

8 Ti m' Jesus mejūū Peed Jowāw daheeh, ti m' taky hadoo sa hā:

—Bē ahōm nā Pas-kowa tā n'aa bē moo bok hyb n'aa, ēr tab'ēēs hyb n'aa —nāng māh.

9 Ti m' rabeaanh ta hā:

—Nyy bā makarēn āā benām Pas-kowa tā n'aa? —nāk māh.

10 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bē ahōm nā panang hēnh. Panang bā bē kajaa bā, bē kataa da aj'yy hā, naēng hes'ooh do hā. Ta jawén bē ahōm da. Ta ti bajēē suun bā tób gó,

11 bē eaaj da tób danāh hā hahŷŷ da: “Āā ma matēg mejūū āā beaanh, nyy bā tagadāk ta gawakō, tatab'ēēs hyb n'aa Pas-kowa, ta ma matēg sa daheeh”, denoo da.

12 Tii bā da ta gawakō gaeh doo, p'op gadāk doo, tametēēh da bē hā. Ta tii bā tyng n'aa nāng da. Kabenyw dāk da —nāng māh. —Tii bā bē moo boo Pas-kowa tā n'aa, ta waa n'aa —nāng mā Jesus sa hā.

13 Ti m' rabahōm kán. Rakajaa bā m' panang bā, Jesus her'oot do hadoo né kām m'. Ti m' ramoo boo kán ti bā kā Pas-kowa tā n'aa kā.

14 Ti m' Pas-kowa tā n'aa kajaa bā kām m', Jesus bahyy sooh mā 12 hedoo do tamejūū do sii hē sa waa tyng pa.

15 Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Baad ŷ h'yyb däng né hē hahŷ ŷ awēh bē daheeh, ŷ rarejãã do ŷ ahoop do pooj jé —näng mäh.

16 —Dooch ŷ awēē wäd bā kā hahŷ ta jawén. Séd debaa hē ŷ bawēē kãn Pas-kowa heh'ããt doo kā hŷ pong jé, P'op Hagã Do bag'ããs bā kā —näng mäh.

17 Ti m' tabado dāk uwa bēēh hood, ti m' P'op Hagã Do hã ta ky hadoo:
—Taw'ããts hē òm, Ee. Man'oo dāk uwa bēēh ãã hã —näng mäh.

Ti m' taky hadoo sa hã:

—Bē gadoo, bē ets'ēēh bē hã —näng mäh.

18 —Hahŷŷ d' bē ŷ maher'oot: Hŷ jawén dooch ŷ eēg wäd bā uwa s'ēēb. Jããm hē p'aa hēnh ŷ eēēk da P'op Hagã Do bag'ããs do kajaa bā kā —näng mäh.

19 Ti m' tabado dāk pãw, ti m' P'op Hagã Do hã taky hadoo:

—Taw'ããts hē òm, Ee. Man'oo dāk pãw ãã hã —näng mäh.

Ti m' taganabãh dāk, tan'oo dāk mã ta ma matēg sa hã. Ti m' taky hadoo:

—Hup ŷŷ, bē hyb n'aa ŷ an'oo dāk do heen n'aa hahŷŷh —näng mäh. —Hŷ jawén hahŷŷ d' bē bad'oo, ŷ bē hyb n'aa esee do hyb n'aa —näng mäh.

20 Ti hadoo ēnh, rabawēh, rabawa do jawén paa bã, Jesus bado dāk ēnh uwa bēēh hood, ti m' taky hadoo:

—Majyw ŷŷ, ŷ anoo do ŷ dajēp noo gó bē hyb n'aa heen n'aa hahŷŷh. Papuuŷ sahõnh hã P'op Hagã Do ky n'aa enooh do tii kã. Hŷ jawén majyw ŷ hyb n'aa ji tagadoo, P'op Hagã Do ky däng* —näng mã Jesus.

21 Ti m' taky hadoo ēnh:

—Bē maa newē! —näng mäh. —Ēr mahang ti asooh majē ŷ moo gó ŷ tahaēēnh doo —näng mäh.

22 —Ŷŷh, Aj'yy Hadoo Do Hŷ Pong Jé Hana Doo, ŷ da dajēp P'op Hagã Do kyy kerih do her'oot doo da né hē —näng mäh. —Ti hadoo né hē, baad nado da aj'yy hã, Aj'yy Hadoo Do Hŷ Pong Jé Hana Do majiĩ moo gó han'oo dāk do hã! —näng mäh.

23 Ti m' sa mahang rabeaanh:

—Jaa g'eeh tii? —nãk mäh.

24 Ti m' sa bahãnh hadoo do p'ãã m' raky ked'aak.

25 Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Judah buuj nadoo do sa wahē n'aa, hyb n'aa jewyŷ hedoo doo, tak'ēp ramejũũ sa karapee n'aa. “Sa masa n'aa” sa daaj hē rakamaneēēnh —näng mäh.

26 —Bē mahang taw'ããts hē dooch tii d' tahado bã —näng mäh. —Bē mahang karēn pé ta wób sa bahãnh hyb n'aa jawyŷ péh, taw'ããts hē da ta wób sa yd jé da tanu gadãk. Bē wahē n'aa hadoo doo, taw'ããts hē ta wób sa karom hado dāk —näng mäh.

27 —Ny hadoo pé hyb n'aa jawyŷ? Ta tyng n'aa jó hasooh doo, ta tyng jó hasoo do waa manaa doo? Ny hadoo pé hyb n'aa jawyŷ? Ta tyng jó hasooh do né hē —näng mäh. —Ŷ tii, dooch tii da ŷ adoo bã. Sa karom sa tã manaa do hadoo ŷ bē mahang, ŷ hyb n'aa jawyŷ né paawã bē bahãnh —näng mäh.

28 —Hēp ŷ hata had'yyt hē bēēh, nesaa do ŷ ahoop noo gó.

29 Ti hyb n'aa hã ŷ Ee banoo do hadoo ŷ bag'ããs doo, tii da ēnh bē ŷ banoo bē bag'ããs si ŷŷ.

* 22:20 P'ooj ub Mosees sa hã P'op Hagã Do ky n'aa enooh doo, b'ée majyyw ta heen n'aa. Papuuŷ hahŷ ji hã P'op Hagã Do ky n'aa enooh doo.

30 Ti hyb n'aa bë awëh da, bë eëek da si ÿÿ, ÿ bag'ääs do noo gó, bë ÿ weh'eëh do ky n'aa. Bë da at'ooh wahë n'aa tyng jó, 12 hedoo do Isaraéw taah panaa bë bag'ääs hyb n'aa, bë ky n'aa etyy hyb n'aa —näng mä Jesus.

31 Ti m' Jesus ky hadoo Peed hä:

—Simaw, Simaw —näng mäh. —Nesaa Do Yb ets'eë wät tak'ëp bë tametty hyb n'aa. Takarën paawä bë beréd hõm hä ÿ bë h'yy ka'eeh doo.

32 Ti hado né paawä, P'op Hagä Do hä ÿ ky n'aa ets'eë wät õm, manerét hyb n'aa hä ÿ mah'yy ka'eeh doo —näng mäh. —Mah'yy kawareem bä, p'aa hënh tak'ëp hä ÿ mah'yy kae bä, mah'yyb enäw ta wób hä ÿ h'yy ka'eeh doo —näng mä Jesus Peed hä.

33 Ti m' Peed ky hadoo:

—Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo —näng mäh. —Dooch ÿ h'yy keréd bä a hä —näng mäh. —ÿ radawäns g'ëed bä, na radawäts g'ëed ÿ a sii. ÿ radajëeb bä, na ÿ radajëeb a nemuun, näng mäh.

34 Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Baad õm ÿ maher'oot Peed —näng mä —Badah, atsëm, karaak bahÿÿh do pooj jó, tamawoob nuu me da ÿ maky n'aa jejën da —näng mä Jesus Peed hä.

35 Ti m' Jesus beanh ta ma matëg sa hä:

—Bë ÿ mejüü noo gó P'op Hagä Do ky n'aa bë baher'ood hõm hyb n'aa, dooh ÿ an'oo bä bë mahüüm pé dajëer hadoo péh, ta hood hadoo péh, bë tsyym suun bë wareem péh. Bedoh bë wë ti noo gó? —näng mäh.

—Dooch —näk mäh. —Dooch badoh pé ää wë —näk mä sa kyyh.

36 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hÿÿ kä bë mahüüm bë wë tanyy bä dajëer, bë h'ëed hood na-ääj hë. Bë wë tananyy bä bë kuman mariij, taw'ääts hë bë esëem hõm bë hatsë bë hä hadäk doo, bë kuman bë betsëë hyb n'aa ta sãm[†] —näng mäh.

37 —Hahÿÿ da P'op Hagä Do kyy kerih do këh ÿ n'aa hä: “P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do ky nadah'eeh do h'yyb hata däk ran'oo bä P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo”,[‡] näng P'op Hagä Do kyy kerih doo —näng mä Jesus. —Sahõnh hë këh ÿ n'aa kerih doo gó her'oot doo, ta ti hadoo né kä —näng mä Jesus.

38 Ti m' ta ma matëg raky hadoo ta hä:

—Ma matëg! —näk mäh. —Pawóp hë ää wë kuman mariij —näk mäh.

—Jääm tii —näng mäh. §

Getsemani bä Jesus ky n'aa ketsëë do panyyg n'aa hahÿÿh

39 Ti m' tabahed'oo doo da, waëë joom oriib banäng doo hënh Jesus bahõm kån. Ta ma matëg had'aa mäh.

40 Rakajaa bä m' Jesus ky hadoo sa hä:

—P'op Hagä Do hä bë ky n'aa ets'eë, nesaa do h'yyb tatug mahãnh bëeh, ÿ bë eréd hõm mahãnh —näng mäh.

41 Ti m' tabahõm dawë hä. Ti m' ta taron nu paa me tabahyy häng, ti m' taky n'aa etsëë P'op Hagä Do hä. Hahÿÿ da m' ta kyyh:

† 22:36 Kuman ky n'aa nado ti Jesus her'oot. Kuman ky n'aa me tamaher'oot. Kaneb'oooh do du doo do pooj jó ji benäm ji kuman, baad ji gada hyb n'aa ji wë ji majiï kajaa bä. Ti noo gó né tadu doo Jesus, ta ma matëg na-ääj hë rano n'aa masoo doo. Ti hyb n'aa ta ma matëg Jesus maher'ood wät, baad rahyb n'aa matakëë hyb n'aa baad nadoo do hä, sa h'yyb rabenäm hyb n'aa, edaa däk do hyb n'aa sa hä rarejäã doo. ‡ 22:37 Isajas 53.12 § 22:38 “Jääm tii” Jesus wén her'oot, dooh ta ti tado bä do hyb n'aa tahanäng doo. Dooch kuman ky n'aa tado bä sa hä tamaher'oot doo.

42 —Ee, —näng mäh —makarēn bā mado hōm mahānh ŷŷ wāt hahŷ ŷ ahoop do pan'aa. Ta tii d' né hē ŷ bets'ēē paawā, makarēn doo da né hē mabad'oo, ŷ karēn doo da nado —näng mäh.

[43 Ti m' hŷ pong jé naa āās see kasee ta hā, tah'yyb hej'oonh hyb n'aa.

44 Ti m' tak'ēp mā taky n'aa etsēē, tak'ēp tah'yy katōn do hyb n'aa. Baad nado ta h'yyb tym. Majjyw hadoo mā tahehud. Tūū m' tabatōōm.]

45 Ti m' tabas'ēēg gēēt jawén paa bā m', taky n'aa etsēē do jawén paa bā, tabahōm ta ma matēg rahab'ēēh hēnh. Aā b'ēēh mā tii. Tak'ēp mā raty jewyk rah'yy ketōn do hyb n'aa.

46 Ti m' taky hadoo sa hā:

—Hēd n'aa bē ba'ŷŷh? —näng mäh. —Bē as'ēēg bēh! P'op Hagā Do hā bē ky n'aa ets'ēē, bē nesaa do h'yyb tatug mahānh, ŷ bē eréd hōm mahānh —näng mäh.

Jesus ramaso dāk do panyyg n'aa hahŷŷh

47 Jesus ber'oot nā bā m', rakaja kån hajōk do ta wē. Judas, ta ma matēg 12 hedoo do see paah, sa pooj jé tabana. Ti m' Jesus wē Judas bana. Ta tapa tsanetsub wāt. Kedēng do ky n'aa né paawā tii.

48 Ti m' Jesus beanh ta hā:

—Judas, —näng mäh —matsanetsup doo me ŷŷh, Aj'yy Hadoo Do Hŷ Pong Jé Hana Do maban'oo dāk? —näng mā Jesus Judas hā.**

49 Ti m' Jesus sii habok do rabahapāh bā m' hajōk do rakarēn ramasoo, raky hadoo ta hā:

—Makarēn ēr gadoo kuman me?

50 Ti m' Jesus sa hata see tekyyt mā P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa heh'āāt do karom. Ta nabuj hub hēnh hadāk do tagakyd hōm mäh.

51 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ti moo hado manāh —näng mäh.

Ti m' Jesus moo dāng aj'yy rog hā. Has'oo dāk mäh.

52 Ti m' P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa hā, P'op Hagā Do tób n'aa hagā n'aa sa wahē n'aa hā, Judas buuj sa wahē n'aa hā na-āāj hē, Jesus ramaso dāk hyb n'aa ta no n'aa han'aa do sa hā Jesus ky hadoo:

—Ēr wahē n'aa wē h'yy kawereem do sa h'yyb mahūūm n'aa bē ed'oo g'eeh ŷŷh, bē wén n'aa wē ŷŷ sēn-jeer yt hā, boh yt hā? —näng mäh.

53 —P'op Hagā Do tób n'aa wahoo gó ŷ awād had'yyt hē bē sii. Doooh ēnh ŷ bē maso bā tii bā ēnh? —näng mäh. —Hŷŷ kā, taw'āās hē —näng mäh. —ŷ hapāh, da hē né kā ŷ bē bahajaa. Da hē né hē Nesaa Do Yb mejūū —näng mā Jesus.

Jesus Peed ky n'aa jejēn do panyyg n'aa hahŷŷh

54 Ti m' ramaso dāk Jesus, ti m' ramahūūm kån P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa heh'āāt do tób hēnh kā. Peed bahōm sa jawén. Dawēē m' tagadāk.

55 Ti m' warahén ragahō jat tēēg tób w'oo hā, ti m' rabehyy b'ēēh tēēg noo pa. Sa pa m' Peed bahyy hāng.

56 Ti m' ŷŷnh, sa karom, bahapāh Peed tēēg bag hā m' tabahāng bā. Ti m' baad tabahēg'āās ta hā. Ti m' taky hadoo:

—Hahŷ Jesus hata seeh —näng mäh.

57 Ti m' Peed ky n'aa jejēn wāt.

** 22:48 Tsanetsup doo me Judas metēēh ta wób sa hā Jesus, ti né hē ramaso dāk hyb n'aa.

—Dooh ŷ hapëë bā ta ti aj'y'y —näng mäh.

⁵⁸ Badah peej däg kã m', ta see baheg'ããs Peed hã, ti m' taky hadoo:

—Ta hata see né hë òm —näng mäh.

—Dooh. Dooh sa see ŷ do bā —näng mã Peed.

⁵⁹ Badah peej däg kã m', sét oor tabahado däk bā m', ta see ky hadoo:

—Jesus ma matëg see né ti hÿÿh. Garirej buuj né ti hÿÿh —näng mäh.

⁶⁰ Ti m' Peed ky hadoo:

—Dooh ŷ hapëë bā ta ti maher'oot doo —näng mäh.

Ti m' nanyw hë, taher'oot nã bā m', karaak ky ganã kãn, tabah'ÿÿ kãn.

⁶¹ Ti m' Jesus ty kaw'òòd däk Peed wë. Tii bā m' Peed hyb n'aa newë däg kãn Jesus her'oot do paa ta hã kã: “Karaak bah'ÿÿh do pooj jé da ŷ maky n'aa jejën tamawoob nuu me.” Tii d' né paa kã m', Jesus her'oot do paa kã ta hã.

⁶² Ti m' Peed banyyh wahoo gó naa. Tak'ëp tabaóð g'ëëð kãn mäh, taky n'aa jejën do hyb n'aa Jesus.

Jesus warahén rarejãã do panyyg n'aa hahÿÿh

⁶³ Ti m', warahén Jesus hag'ããs do raky n'aa ejeets kãn mäh, rarejãã mã tak'ëp.

⁶⁴ Ti m' raty maw'yyd däk, tanahapäh hyb n'aa. Ti m' rabahewyh bā m' raky hadoo:

—Maher'ood mahapëë bā! Jaa mo haj'aa? —näk mäh.

⁶⁵ Hajõng nã m' sa kyyh, raky n'aa rejãã doo.

Judah buuj sa wahë n'aa Jesus hã rake'anh do panyyg n'aa hahÿÿh

⁶⁶ Ti m', bap paa m', rakata padëëk Judah buuj sa wahë n'aa hedoo doo, P'op Hagã Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk doo. Ti m' ramahüüm kãn Jesus sa wë,

⁶⁷ ti m' raky hadoo:

—Mamaher'ood ãã hã, òm Kristo, P'op Hagã Do H'yyb Däng Do mado bā —näk mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë ŷ maher'ood bā paawã, dooh paawã ŷ bë ky dahé bā.

⁶⁸ Bë ŷ eaaj bā, dooh bë ky gedag bā —näng mäh.

⁶⁹ —Ti tahado né paawã, hÿ jawén Aj'y'y Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do asooh da P'op Hagã Doo, Sahõnh Sa Bahãnh Hado Do hub hënh, ta hã P'op Hagã Do weh'ëëh doo bā —näng mã Jesus.

⁷⁰ Ti m' sahõnh hë kata däk do raky hadoo:

—Òm mã P'op Hagã Do T'aah, a nooh? —näk mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë né tii, ti tii d' her'oot. Baad ub ti bë kyyh —näng mäh.

⁷¹ Ti m' raky hadoo:

—Dooh hyb n'aa wät pé ta ky n'aa her'oot péh. Ta daaj né hë ti taky n'aa kaher'oot —näk mäh.

23

Pirato häd näng do wë Jesus ramahüüm kãn do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m', sahõnh hë ajyy kata däk do ramahüüm kãn Jesus Pirato häd näng do wë.*

² Ti m' radu doo Jesus raky n'aa tapaa Pirato hã. Hahÿÿ da m' sa kyyh:

* **23:1** Pirato häd näng doo, Roma buuj ta ti Judah hã n'aa bagã n'aa.

—Hahÿ aj'yy h'yyb mahũũm Judah buuj, raky nadahé wät hyb n'aa sa wahé n'aa, Roma buuj. Tamoo ge'ÿÿm ranep'aak hyb n'aa Sesa hä ji hepak doo, Roma buuj sa wahé n'aa hä ji hepak doo. “ÿ Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo. Häj n'aa wahé n'aa ÿÿh”, näng mä ta kyyh —näk mä ta ti ajyy Pirato hä.

³ Ti m' Pirato beaanh Jesus hä:

—Öm né Judah buuj sa wahé n'aa? —näng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—ÿÿ. Tii d' né hē, maher'oot doo da né hē —näng mä Jesus.

⁴ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahé n'aa hä, hajök do t'ÿi hēnh kat'aa do hä na-ääj mä Pirato ky hadoo:

—Doooh ÿ aw'yyt pé ta hä ta sām ÿ anoo péh —näng mä Pirato.

⁵ Ti m' raky kah'ũũm Pirato hä:

—Sahõnh Judah häj n'aa bä, sa wahé n'aa wē rah'yy kawereem tan'oo bä tama metëék do hä. Garirej häj n'aa bä tadu doo tama metëék doo. Hÿÿ kä babä Jerusarēnh bä tama met'ëég kån —näk mä sa kyyh.

Eróts häd näng do wē Jesus ramahũũm do panyyg n'aa hahÿÿh

⁶ Garirej häj n'aa bä Jesus du doo paa tama metëék do Pirato ky n'aa napäh bä m', teaaj wät sa hä:

—Garirej häj n'aa babuuj ti hÿ aj'yy? —näng mäh.

⁷ Ti m' Pirato ky n'aa napäh bä m' Jesus t'ÿi hēnh naa, tamejũũ ramahũũm Eróts Ân-Tipas häd näng do wē, Garirej häj n'aa wahé n'aa tabadoo do hyb n'aa. Jerusarēnh panang bä Eróts bag'ääs dó ti noo gó.

⁸ Ti m' Eróts tsebee wät Jesus tahapäh bä. P'ooj né hē m' takarēn paawä m' Jesus tabahapäh. Ta ky n'aa napëë däk paa m' Jesus ky n'aa. Ti hyb n'aa m' takarēn paawä m' tabahag'ääs Jesus pahuunh doo.

⁹ Ti m' Jesus ramanaa bä m', hajõng mä teanh ta hä. Doooh m' Jesus ky gedag bä.†

¹⁰ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahé n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma meheték do na-ääj hē, tak'ëp mä raky n'aa tapaa ta ky n'aa Eróts hä.

¹¹ Ti m' Eróts, Eróts warahén n'aa sii hē m' raky n'aa ej'ees mäh, raky n'aa rejää mä Jesus. Ti m' radadäk ta hä saroor tak'ëp hanäm doo, sa wahé n'aa hedoo do saroor n'aa, raweh'ëeh doo gó m' raky n'aa manes'uunh hyb n'aa. Ti m' Jesus Eróts mejõ hõm p'aa hēnh Pirato wē.

¹² Ti pooj jé m' Eróts Pirato daheeh ta majÿi dó m'. Ti noo gó kä m' ta najiis hado däg kån mäh.

¹³ Ti m' Pirato mejũũ P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahé n'aa, Judah buuj sa wahé n'aa, hajök do na-ääj rakataa hyb n'aa ta wē.

¹⁴ Ti m' taky hadoo sa hä:

—Bē mana wät hahÿ aj'yy wē ÿÿ —näng mäh. —“Hahÿ aj'yy h'yyb mahũũm Judah buuj raky nadahé wät hyb n'aa sa wahé n'aa, Roma buuj”, bē nooh —näng mäh. —Baad ÿ beaaj wät bē matym gó ta ky n'aa bē her'oot doo. Doooh ÿ aw'yyt pé ta hä nesaa do bē her'oot doo.

¹⁵ Ti hadoo né hē Eróts. Doooh taw'yyt pé nesaa do ta hä, ti hyb n'aa tamejũũ p'aa hēnh ää wē —näng mäh. —Doooh tamo haj'aa pé ta p'ää dajëp péh.

¹⁶ Ti hyb n'aa ÿ mejũũ da rahewyyh hyb n'aa, ti jawén da ÿ eréd hõm tabahõm hyb n'aa —näng mä Pirato kyyh.

† 23:9 Jesus wén ky ganadoo Eróts, j'ooj madäk doo me Eróts eanh do hyb n'aa.

[17 Pas-kowa noo gó né m' Pirato mahen'yyh radewëes do seeh, hajök do retsëe doo.]

18 Ti m' hajök doo, séd hã m' raky hadoo, tak'ëp mã sa kyyh:

—Manaboh hÿ aj'yy. Æã karën maberéd hõm Barabas häd näng doo —näk mã sa kyyh.

19 Ragadahew'ëes doo gó m' tabagëët ta ti Barabas häd näng doo, Jerusarënh panang bã Roma buuj sa hã tah'yy kawareem do hyb n'aa ta h'yyb hataa sa daheeh, ta see tadaj'ëep do hyb n'aa na-ããj mãh.

20 Pirato karën paawã taberéd hõm Jesus, ti hyb n'aa p'aa hënh taky kah'üüm sa hã.

21 Ti m' rageëej bong:

—Mepëem däg! Mepëem däg! Mepëem däg! —näk mã hajök do sa kyyh.

22 Ti m' tamawoob nuu me däg mã Pirato ky hadoo sa hã:

—Hëd n'aa? —näng mãh. —Dooh mo haj'aa kad'oo do tado bã —näng mãh. —Dooh ÿ aw'yyt pé ta hã ta p'ãã dajëp péh. Ti hyb n'aa ÿ mejüü da rahewyyh hyb n'aa, ti jawén da ÿ eréd hõm tabahõm hyb n'aa —näng mã Pirato kyyh.

23 Ti m' raky kah'üüm Pirato hã. Tak'ëp rageëej bong, Jesus tabepëem hyb n'aa. Ti m' sa kyy me m' rahaja kãn Pirato.

24 Ti hyb n'aa kã m' Pirato ban'oo kãn rakarën doo da.

25 Tado nyyh mã Barabas, Jerusarënh panang bã Roma buuj sa wë tah'yy kawareem do hyb n'aa radawäts gëët do paah, ta see tadaj'ëep do paah. Ti né m' ti retsëe Pirato hã. Ti m' Pirato mejüü Jesus rabepëem däk b'aa hã, rakarën doo d' né hë m'.

Jesus rabepëem däk do panyyg n'aa hahÿh

26 Jesus warahén ramahüüm bã rabepëem hyb n'aa, ramaso däk mã aj'yy Simaw häd näng doo. Panang Sirené häd näng doo bã naa m' tii. Jerusarënh panang hënh tabajëe paawã. Ti m' warahén ramejüü mã tabes'ooh hyb n'aa b'aa Jesus rahepëem däk do b'aa n'aa. Ti m' ramejüü Jesus jawén tabahõm.

27 Hajök mã hah'üüm sa jawén. ÿÿj na-ããj mã ah'üüm sa sii. A'oot mãh. Sa h'yyb mã ragedyyk. Rah'yy ketón do ky n'aa m' ta tii.

28 Ti m' Jesus ty kaw'õöd däk sa wë, ti m' taky hadoo sa hã:

—ÿÿj, Jerusarënh buuj —näng mãh. —ÿ had'yyt nado bë p'ãã ód. Bë daaj hë bë p'ãã kaód, bë taah na-ããj hë bë p'ãã ód, tak'ëp nesaa do bë wë hana do hyb n'aa.

29 Ti awät da ti noo gó hahÿh da d' bë kyyh: “Taw'ãäts hë ÿÿj taah nanäng do hã, ÿÿj netaah do hã, ÿÿj nanebii do hã”, tak'ëp nesaa do taah enäh do rabahoop do hyb n'aa.

30 Ti noo gó Judah buuj raky hadoo da waëe hã: “Keréd hyy äã jó, nayyw hë ër dejëp hyb n'aa.” Wajapëm do hã raky hadoo da: “Äã jó wamii hyyh”,[‡] näk da.

31 Hahÿh da hã ÿ ran'oo bã, b'aa tsahë do hadoo do ÿÿh, nesaa do nahanäng doo, ta bahãnh da ti P'op Hagã Do bad'oo sa hã, b'aa hawoonh do hadoo, hajõng nesaa sa hã hanäng doo. Sahõnh hë haooj jëng do hadoo sa hã —näng mã Jesus ÿÿj sa hã.

32 Pawóp hë aj'yy moo nesaa do ramahüüm, Jesus sii rabepëem padëek hyb n'aa sa moo p'ãã.

‡ 23:30 P'op Hagã Do ky n'aa rod pooj jé hawät doo, Osejas häd näng do erih do hã Jesus ky däng. Osejas 10.8 hã takerii däk tii.

³³ Ti m' rakajaa Ji Nu Gabóg K'yy ramaneëenh doo bã. Ti m' rabepëem däk Jesus b'aa kajatsëk do hã kä. B'aa kajatsëk do wób hã rabepëem padëek moo nesaa do Jesus pa. Ta hub hënh ta see hahâng, s'ÿÿ hënh ta see hahâng.

³⁴ [Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ee, —nâng mäh —mamabaan sa hã hahÿ nesaa doo, hã ÿ ramoo bok doo.

Doo rah'yy genä bã ramoo bok do hã[§] —nâng mã Jesus.]

Ti m' warahén ramoo bong ramas'uunh doo, rabahapäh hyb n'aa ta saroor uuh wë ym doo.

³⁵ Hajök do rabaheg'ääs bã m', Judah buuj sa wahë n'aa raky n'aa ej'ees mäh, rakawew'aam mã Jesus. Hahÿÿ da m' sa kyyh:

—Ta wób ted'ëep —näk mäh. —Taw'ääts hë ta daaj hë taked'ëep Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo, P'op Hagä Do asëew hõm do tado bã? —näk mã sa kyyh.

³⁶ Ti ky hadoo né hë m' warahén ënh. Ramenoo ta hã uwa s'ëëb oow, ramanes'uunh do heen n'aa.

³⁷ Ti m' raky hadoo:

—A daaj hë kedëëb, Judah buuj sa wahë n'aa mado bã! —näk mã sa kyyh.

³⁸ P'op, ta nu gad'oo pong jé m', warahén rabepëem däk kerih doo. Hahÿÿ da m' kerih do hã: “Judah buuj sa wahë n'aa hahÿÿh”, näng mã kerih do hã.

³⁹ Ti m' moo nesaa do see Jesus pa hahâng do ky n'aa rejää mã Jesus. Hahÿÿ da m' taky n'aa ej'ees:

—Õm Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do õm? Ti bã, a daaj hë kedëëb, äã na-ääj né hë! —näng mã ta kyyh.

⁴⁰ Ti m' ta see ky geãm wät:

—DooH P'op Hagä Do majeÿÿm bã? Õm na-ääj né da dajëp ta nemuun —näng mã ta hã.

⁴¹ —Taw'ääts hë ti äã radej'ëep, nesaa do äã moo bok do hyb n'aa —näng mäh. —Hahÿ aj'yy dooh nesaa pé tamo haj'aa —näng mã ta hã.

⁴² Ti m' Jesus hã kä taky hadoo:

—Mahyb n'aa es'ee ÿÿh, mabag'ääs doo hënh, hÿ pong jé makajaa bã —näng mäh.

⁴³ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Né hup ÿ né hë hahÿ a hã ÿ her'oot doo: Badah mabasëek da si ÿÿ hÿ pong jé, P'op Hagä Do wë —näng mã Jesus.

Jesus dajëp do panyyg n'aa hahÿÿh

⁴⁴ Wasyg däk mã ti nuuj jé. Ti m' ta bag badoo wät, badagyb däk mã badäk hahÿÿ hã. Jääm hë tug bã tabawag däk p'aa hënh.

⁴⁵ DooH m' papÿÿj bag wät péh. Tii bã m', P'op Hagä Do tób n'aa t'õp ta gó noo gatsë hebaan do kas'ëed hyng mäh.

⁴⁶ Tii bã m' tak'ëp mã Jesus geëej wät:

—Ee, —näng mäh —a moo gó ÿ banoo hëp ÿ tym —näng mäh.

Ti m' ta ti taky hadoo bã m', tadajëb kãn mäh.

⁴⁷ Ti m' sahõnh hë ta ti warahén sa wahë n'aa hapäh bã m', P'op Hagä Do hã taj'aa etsëe kãn. Hahÿÿ d' mã ta kyyh:

—Te hub né hë, —näng mäh —baad hadoo do né paa ti hÿ aj'yy —näng mäh.

⁴⁸ Ti m' hajök doo, kepëem do heg'ääs doo, sahõnh hë ta ti rabahapäh bã m', sa h'yyb ragedyyk rabajëk, rah'yy ketón do heen n'aa.

[§] 23:34 DooH rah'yy genä P'op Hagä Do T'aah tado bã ti radaj'ëep doo.

49 Dawëë naa m' Jesus najiis rabaheg'ääs. Sa mahang mä ab'ëeh mä ýÿj Garirej häj n'aa bä naa, Jesus hataa paah.

Jesus radakä jëng do pä gó panyyg n'aa hahÿÿh

50-51 Ti awät mä aj'yy ky enyym doo, P'op Hagä Do karën doo da hawät doo, Judah häj n'aa, panang Arimatsija häd näng doo bä naa. Joséh mä ta häd. Tagada né hë m' P'op Hagä Do bag'ääs do du däk. Judah buuj sa wahë n'aa see né paawä m' tii, dooh m' ta h'yyb hedo bä sa sii, Jesus hä rabad'oo do hä.

52 Ti m' ti Joséh bahöm Pirato wë, Jesus kamag n'aa tabetsëë hyb n'aa.

53 Ti m' tabado hyy kän Jesus kamag n'aa, ti m' tahabën däk mä pään hawak doo me rino häd näng do s'ëëb. Ti m' tadasuun jëng pä gabaho doo gó, kamag hood n'aa ragagots däk doo gó. Papuuj mä ta ti kamag hood.

54 Saab pooj jé m' ti ta tii. Saab pooj jé né hë m' ta ti Judah buuj rabahenyww hóm, Saab hä rakamehehäk hyb n'aa. Tüüh däg mä papÿÿj. Edaa däk Saab du däk doo.

** Ýÿj Garirej häj n'aa bä naa, Jesus had'aa do paah, rabahöm Joséh jawén. Rahapäh mä gabaho doo. Rahapäh mä na-ääj hë ragadakä jëng do Jesus kamag n'aa.

56 Ti m' rabajëk myyj hënh. Ti m' rabenyww däk bag'aad, buu benyym do bëeh, Jesus kamag n'aa hahog pan'aa m'. Rabenyww däk do rabahajaa bä m', Saab däg mäh. Ti hyb n'aa ragada mä Saab tabëéj hóm hyb n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk mejüü doo da.

24

Jesus ganä wät do panyyg n'aa hahÿÿh

1 Ti m' báp paah, met'uuh hä, ýÿj rabahöm kän pä gabaho doo hënh, Jesus kamag n'aa radasuun jëng hënh. Buu benyym do renyyw däk do paa ramahüüm.

2 Kepëëd hóm mä pä gabaho do ty gatsë paah, rakajaa bä.

3 Ti m' rabajëé p'ëë ta gó. Dooh m' tii bä Jesus kamag n'aa.

4 Rahyb n'aa newë b'ëeh bä m', nanyw hë kasee sa pa pawóp hë ajyy. Gabarëëh mä sa saroor, hawyp do gabarëëh doo da.

5 Tak'ëp mä ýÿj rah'yyb e'ÿÿm bong. Ti hyb n'aa, tüü rabehyy b'ëeh. Ti m' ääs raky hadoo sa hä:

—Hëd n'aa hawät do bë esoos dejëp do mahang? —näk mäh.

6 —Dooh wäd bä. Ganä wät! Dooh bë hyb n'aa es'ee wäd bë hä ta her'oot do Garirej häj n'aa bä?

7 Hahÿÿ d' paa ta kyyh bë hä: “Ran'oo däk da Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do nesaa do moo heb'ook do sa moo gó, rabepëëm däk hyb n'aa. Tamawoob däg bä kä ta äh, ganä wät da p'aa hënh”, näng bë hä —näk mä ääs kyyh sa hä.

8 Ti m' rahyb n'aa es'ee kän Jesus her'oot do paa kä.

9 Ti m' rabajëk, 11 hedoo do Jesus mejüü do hä, ta wób na-ääj hä, rapanäk hyb n'aa.

10 Marija Madarën, Jowän, Marija Tsijaag ýÿn, ýÿj wób mä na-ääj hë m', ti panäk do sa hä.

11 Dooh m' Jesus ma matëg raky dahé bä. Daap hë red'oo mä ti ýÿj ra her'oot doo.

** 23:54 Judah buuj sa hä, papÿÿj badëë hyng do jawén paa bä Saab du däg däk.

¹² Ti hadoo né hē m', Peed as'ëëg gëët, ti m' waj'aa hõm Jesus kamag n'aa hood gadäk hēnh. Gabaho do taged'ääs bā m', jããm né hē m' pããn hawak do rino häd näng do s'ëëb tahapäh. Ti m' tabajëng. Tahyb n'aa newëë mä ta tii.

Pawóp hē ajyy hã Jesus kasee do panyyg n'aa hahÿÿh

¹³ Ti noo gó né hē, pawóp hē Jesus ma matëg wób rabahõm panang Emaus häd näng doo hēnh. Dawëë péj tii, Jerusarēnh bā naa.

¹⁴ Ramahõm me raheer'oot mä Jesus dajëp do ky n'aa.

¹⁵ Ti bahãnh mä Jesus kataa sa hã. Sa sii m' tabahõm.

¹⁶ Dooh m' rah'yy genä bā Jesus tado bā, P'op Hagä Do an'oo bā.

¹⁷ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—H'ëëd ti bē her'oot? —näng mäh.

Ti m' rabayyw b'ëëh dó. Rahyb n'aa tón mäh.

¹⁸ Ti m' sa seeh, Kerew-Pas häd näng do ky hadoo:

—Jããm né hē õm Jerusarēnh bā heg'ääs do ky n'aa nanapäh do t'ii hēnh hawäd wät doo? —näng mä ta kyyh.

¹⁹ —H'ëëd ky n'aa? —näng mä Jesus.

—Nasaréh buuj, Jesus häd näng do ky n'aa —näk mäh. —P'op Hagä Do ky n'aa rod né tii. Tak'ëp ta hejój gó tama metëëk, tapehuunh na-ããj hē. Baad ub ti P'op Hagä Do matym gó. Baad ub na-ããj hē ta wób sa matym gó —näk mäh.

²⁰ —Tii bā P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa, ër wahë n'aa wób na-ããj hē, raban'oo kãn Roma buuj sa moo gó, radaj'ëëp hyb n'aa. Tii bā rabepëem däk b'aa hã —näk mäh.

²¹ —Kristo, ër majii moo gó naa ëër, Isaraéw buuj ted'ëëp do paawä, ãã ed'oo. Tamawoob däg mä ta ãh tadajëp —näk mäh.

²² —Ti anäng nä ta ky n'aa —näk mäh. —Bãp paa ÿÿj wób, ãã h'yyb hataa, rabeboo nä Jesus kamag n'aa hood hēnh. ãã h'yyb gabedo bong ran'oo bā.

²³ Dooh wäd mä ta kamag n'aa ta gó, sa nooh. ããs kas'ee bong mä sa hã, sa nooh. Jesus mä ganä wät ääs her'ood bā, ÿÿj sa nooh.

²⁴ Tii bā ãã wób rawaj'aah rabaheg'ääs hyb n'aa. Se hub né hē m' ÿÿj sa kyyh. Dooh wäd mä Jesus kamag n'aa tii bā. Dooh né hē m' rahapëë bā Jesus —näk mä ajyy kyyh.

²⁵ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—H'yy gatamah bëëh! —näng mäh. —Nayyw hē nado bē ky daheeh sahõnh hē P'op Hagä Do ky n'aa rod raheer'oot do paah —näng mäh.

²⁶ —Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do ahoop do pan'aa né hē sahõnh hē ta tii, hÿ pong jé, raweh'ëëh hēnh, tabasëëk do pooj jé. Baad né hē P'op Hagä Do ky n'aa rod rerii bong paa ta tii —näng mä Jesus sa hã.

²⁷ Ti m' Jesus ma met'ëëg wät mä sa hã sahõnh hē ta ky n'aa, P'op Hagä Do kyy kerih do hã hanäng doo. Mosees erii wät do hã tadu doo ta ky n'aa tama metëëk doo. Sahõnh hē P'op Hagä Do ky n'aa rod rerii bong do ta ky n'aa, Jesus her'oot né m' tii kã.

²⁸ Ti m' edaa däk mä panang Emaus häd näng doo. Panang bahãnh mä Jesus kateb'ëës.

²⁹ Ti m' tak'ëp rabetsëë sa pa tabaym hyb n'aa, tũüh däg do hyb n'aa papÿÿj. Badajuu däk mäh. Ti m' Jesus bahõm kãn sa sii. Sa pa m' tabayyw kãn.

³⁰ Rabehyy t'oonh bā kã rabawaa hyb n'aa kã, Jesus bado däk pãw, ti m' P'op Hagä Do hã taky n'aa etsëë ta hyb n'aa, ti m' taganabäh hõm, ti m' tabanoo sa hã kã.

31 Tii bā kā m', rah'yy kadaw'uuh Jesus hā. Rah'yy kadawuung sii hē m' Jesus dawuh.

32 Ti m' sa daaj hē rakaner'oot. Ti m' raky hadoo:

—Mahapāh né hē, ti baad ēr h'yyb tym tsebé do hadoo ēr sii taber'oot bā, P'op Hagā Do kyy kerih do hā ēr tamaher'oot bā ēr mana me —nāk mā sa kyyh.

33 Ti m' nayy hē kā rabajēē kån Jerusārēnh hēnh, 11 hedoo do Jesus ma matēg, ta wób na-āāj hē rakata padēēk bā. Rakajaa bā kā m', kata b'ēēh do raky hadoo sa hā:

34—Se hub né hē. Ganā wāt né hē ēr Wahē N'aa! —nāk sa kyyh. —Simaw hā takas'ee wāt! —nāk mā kata b'ēēh do sa kyyh.

35 Ti m', panang Emaus hād nāng doo hēnh naa han'aa do rabaher'oot sa hā nyy da Jesus kasee sa hā ta tyw n'aa ramahōm me, nyy da rah'yy kadaw'uuh ta hā pāw taganebēēh bā.

36 Tii bā kā m', rabaher'oot nā bā m', Jesus ganā g'ēēd kån mā sa mahang. Ti m' takedēng sa hā:

—Taw'āāts hē bē P'op Hagā Do h'yyb en'yym —nāng mäh.

37 Ti m' tak'ēp rabeŷŷm bong. H'yy gabedo bong mäh. Maēts red'oo mäh.

38 Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Hēd n'aa bē beŷŷm? —nāng mäh. —Hēd n'aa bē panyyg ky nadaheeh hahŷ bē hapāh do hā? —nāng mäh.

39—Bē hegāā moh ŷŷ, tsym ŷŷ, atapuwa tyw n'aa paah. ŷŷ né ti hŷŷh. Maēs ŷŷ nado ti hŷŷh. Bē mep'aa hā ŷŷ, maēts nado ŷŷh, bē bahapāh hyb n'aa. Maēts dooh ta dab nyy bā, dooh ta k'yy nyy bā, baad bē hapāh do ŷŷh —nāng mā Jesus sa hā.

40 Ti m' tametā dāg kån mā sa hā ta mooh, ta tsyym.

41 Dooh m' raky dahé nā bā, tak'ēp rah'yyb tsebé do hyb n'aa, tak'ēp rah'yyb meuunh do hyb n'aa. Ti hyb n'aa Jesus ky hadoo sa hā:

—Ti anyy ji awa péh? —nāng mäh.

42 Ti m' rabanoo tah'ŷŷb dab.

43 Ti m' tabawēē kån sa matym gó.

44 Ti m' taky hadoo sa hā:

—Bē mahang ŷŷ bawāt nā bā, ŷŷ dajēp do pooj jé, “Kametā dāk da hā ŷŷ sahōnh hē kēh ŷŷ n'aa Mosees erii wāt do paah, P'op Hagā Do ky n'aa rod rerii bong do paah, Saaw-Mo hā kerih do na-āāj hē”, bē ŷŷ maher'ood bong paah —nāng mäh.

45 Ti m' rah'yy genā padēēk P'op Hagā Do kyy kerih do hā, Jesus an'oo bā.

46 Ti m' taky hadoo ēnh sa hā:

—Hahŷŷ da P'op Hagā Do kyy kerih do kēh ŷŷ n'aa: Kristo, P'op Hagā Do H'yyb Dāng Doo, ahoop né da dajēb. Ta jawén kā da, tamawoob hē ta āh tabado dāk bā, taganā wāt da p'aa hēnh.

47 Kristo ky gabuuj sahōnh hē hā n'aa babuuj sa hā rabaher'ood hōm da hahŷ ky n'aa: P'op Hagā Do awug hōm da sahōnh hē nesaa do ji moo wāt do paah, ta hā ji h'yy kawareem bā. Jerusārēnh bā naa da radu doo raher'ood hōm doo —nāng mā Jesus.

48 Ti m' taky hadoo ēnh:

—Bē hapāh sahōnh hē ta ti nesaa do ŷŷ ahoop doo, ŷŷ dajēp doo, ŷŷ ganā wāt doo, ti hyb n'aa ŷŷ karēn bē baher'oot ta ti kēh ŷŷ n'aa ta wób sa hā —nāng mäh.

49—ŷŷ mejūū da bē wē P'op Hagā Do Sahee, Ee ky n'aa enooh doo —nāng mäh. —Ti hyb n'aa bē ayyw dó Jerusārēnh bā, bē gado dāk bā kā p'op naa P'op Hagā Do Sahee hejój —nāng mā Jesus.

Hÿ pong hēnh Jesus basēēk do ky n'aa hahÿÿh

⁵⁰ Ti m' ta ma matēg Jesus mahūūm kǎn panang bahǎnh, panang Betanija hǎd nǎng doo hēnh. Ti m', p'op ta moo tagadabē sēēk, ti m' taky n'aa edēē bong sa hǎ. P'op Hagā Do hǎ taky n'aa etsēē sa hyb n'aa.

⁵¹ Ta ky n'aa edēng bǎ m', P'op Hagā Do masāg kǎn hÿ pong jé.

⁵² Ti m', sa taron nu paa me m' ta ma matēg ramehyy b'ēēh, Jesus raweh'ēēh do ky n'aa, Jesus hǎ raj'aa etsē hyb n'aa. Ti m' tak'ēp rah'yy gadejah doo gó m', rah'yyb tsebē doo gó m' rabajék.

⁵³ P'op Hagā Do tób n'aa bǎ m' P'op Hagā Do hǎ raj'aa etsēē had'yyt hē m'. Jǎām hē kǎ hahÿ Jesus panyyg.

Jowãw

Jesus ky n'aa Jowãw erih do hahÿÿh

P'op Hagä Do kyyh Jesus hä takesok do ky n'aa hahÿÿh

¹ P'ooj ub, sahõnh hê tadu dahäng do pooj jé, tawäd né hê P'op Hagä Do Kyyh häd näng doo. * P'op Hagä Do sii tabawät. P'op Hagä Do né hê tii.

² Sahõnh hê tadu dahäng do pooj jé, P'op Hagä Do sii tabawät tii.

³ Sahõnh hê tamo haj'ya hanäng doo. Dooch tapanahuunh péh.

⁴ Ji edëb had'yyt up doo, P'op Hagä Do Kyyh häd näng do hä né hê tabana. Ji h'yyb tym bag hadoo né hê ta ti edëb had'yyt ub doo.

⁵ Badagyp doo gó, nesaa do badäk hahÿÿ hä hanäng doo gó ta ti bag kadaw'uuh. Dooch badagyp do haja bä ta hä.

⁶ Ti m' ti awät mä aj'yy P'op Hagä Do kyy gó hana doo. Ta häd mä Jowãw.†

⁷ P'op Hagä Do mejüü ta hä, ta wób tamaher'oot hyb n'aa ta ti ji h'yyb tym bag ky n'aa, ta tii hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa.

⁸ Dooch Jowãw tado bä ta ti ji h'yyb tym bag. Ta bag ky n'aa rod ub ti Jowãw.

⁹ Ahyy kân badäk hahÿÿ bä, ta bag heh'äät ub doo, Jesus Kristo, sahõnh hê badäk hahÿÿ hä habong do sa h'yyb tym bag.‡

¹⁰ Badäk hahÿÿ bä paa tabawäd wät. Badäk hahÿÿ hä habong do tapehuuj né paawä, dooh ragado bä tii, dooh rah'yy genä bä ta hä.

¹¹ Ta karapee, Isaraéw buuj wë tabahyng, ti hadoo né hê, dooh ragado bä.

¹² Sahõnh hê gad'oo doo, ta hä h'yy ka'eeh do sa hä P'op Hagä Do banoo ta taah rabahadoo hyb n'aa.

¹³ P'op Hagä Do taah ti rawén hedo padëék, aj'yy karën do jawén nado, aj'yy panaa ji bahadoo do hyb n'aa nado. P'op Hagä Do taah rawén hedo padëék, P'op Hagä Do tii d' tabanoo do hyb n'aa sa hä. Sa yb hado däk P'op Hagä Doo.

¹⁴ Ti m' aj'yy gó P'op Hagä Do Kyyh häd näng do kesok. Äã mahang paa tabawäd wät. Äã hapäh né hê tak'ëp hadoo do ta hejój, sét ub P'op Hagä Do T'aah tak'ëp hadoo do hejój. Tak'ëp né hê taky ennyym. Heh'äät ub had'yyt né hê ta tii.

¹⁵ Baad ub Jowãw nu gahem'uun do paa baher'oot paa ta ti ky n'aa. Hahÿÿ da m' ta kyyh:

—Hahÿi ti ÿky n'aa her'oot doo, hahÿÿ da ÿ baher'oot bä: “Jawén ÿ hana doo, hyb n'aa jawyk ti bahänh ÿÿ, tawäd däg né hê pój ÿÿ jé do hyb n'aa” —näng mä Jowãw kyyh.

¹⁶ Tak'ëp né hê P'op Hagä Do Kyyh häd näng do ky ennyym. Ti hyb n'aa ér hä taky ennyw had'yyt hê. Baad hadoo do ér hä tametä had'yyt hê.

¹⁷ Mosees makü anoo paa P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk doo. Jesus Kristo kä metä kân P'op Hagä Do ji takamahän doo, ky n'aa heh'äät ub do na-ääj hê.

¹⁸ Dooch noo gó hapäh pé P'op Hagä Doo. Tii d' né paawä, jããm né sét hadoo do ta T'aah, ta da hadoo doo, ta pa hawät doo, ér tamaher'oot ta ky n'aa. Ta hä hê takametëeh P'op Hagä Doo.

Jowãw nu gahem'uun do ky n'aa hahÿÿh

* **1:1** Jesus né ti P'op Hagä Do Kyyh häd näng doo. † **1:6** Jowãw nu gahem'uun do tii. Hajök ti noo gó Jowãw häd enäh doo. Hahÿ Jesus panyyg hanäm do herii wät doo, Jowãw seeh, Jesus ma matëg seeh.

‡ **1:9** Jesus ji tah'yy gan'yyh baad hadoo do hä, P'op Hagä Do karën do hä, tahanäng pé m' ti ji h'yyb tym bag.

19 Ti m' Judah buuj sa wahë n'aa panang Jerusarënh bä habong do ramejũũ P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do wób, t'ĩ hënh ramoo heb'ook do Rewi panaa wób na-ääj hë, Jowāw hä rabeaanh hyb n'aa Kristo, P'op Hagä Do Ky Däng Do tado bä.

20 Baad ub mä Jowāw baher'oot sa hä, dooh taky n'aa jejën bä. Hahÿÿ da m' Jowāw kyyh sa hä:

—Dooh Kristo, § P'op Hagä Do H'yyb Däng Do ÿ do bä —näng mä sa hä.

21 Ti m' rabeaanh:

—Öm Eriij, p'ooj ub hawät do paah? —näk mäh.

—Dooh —näng mä Jowāw.

P'aa hënh mä rabeaaj wät ënh:

—Öm nanäng P'op Hagä Do ky n'aa rod, P'op Hagä Do kyy kerih do ky däng doo? —näk mäh.

—Dooh ÿ ti tado bä —näng mäh.

22 Ti m' tagadëeg ub rabeaanh:

—Jaa ti öm? —näk mäh. —Äã mamaher'ood, äã panäk hyb n'aa äã hä mejũũ doo. Jaa öm, a nooh? —näk mä sa kyyh.

23 Ti m' Jowāw ky hadoo, P'op Hagä Do ky n'aa rod, Isajas häd näng do her'oot doo da:

—“ÿ né hë hahÿÿ da tabanawäng bä her'oot doo: Baad ub da bë tyw n'aa daj'aah Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo.”**

24 Ti m' sa wób, Pariséw ramaneëënh doo,

25 rabeaaj wät ta hä:

—Hëd n'aa manu gemuun, Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do nadoo do öm? Hëd n'aa manu gemuun Eriij p'ooj ub hawät do paa nadoo do öm, nanäng P'op Hagä Do ky n'aa rod nadoo do na-ääj hë öm? —näk mä sa kyyh.

26 Ti m' Jowāw ky hadoo:

—ÿ ti hÿÿh, bë ÿ nu gemuun naëng me —näng mäh. —Ti awät bë mahang bë nahapäh doo.

27 Ti né ti jawén ÿ hana doo, tak'ëp hyb n'aa jawyk do bahänh ÿÿ. Hä ÿÿ, ÿ hyb n'aa sakog its ta hä. Ti hyb n'aa dooh ÿ haja bä ta tsym suun kabo n'aa ÿ do bä —näng mäh.

28 Ta ti reaanh doo, panang Betanija häd näng doo bä tii, tamii Joradän häd näng do ta myy jé. Tii bä m' Jowāw nu gemuun bong mä ta wë han'aa doo.

Jowāw nu gahem'uun do her'oot do Jesus ky n'aa hahÿÿh

29 Ti m' jati péh, Jesus Jowāw nu gahem'uun do hapäh ta wë hana doo. Ti m' Jowāw ky hadoo:

—Bë hegäã, —näng mäh —P'op Hagä Do mas'ää b'éé t'aah hadoo, badäk hahÿÿ hä habong do nesaa do sa hä hanäng do hado hõm doo†† —näng mä Jowāw Jesus ky n'aa hä.

§ 1:20 Ji h'yyb tym dëëb, p'ooj ub Judah buuj hä P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo, ramaneëënh **Mesijas** . Gereg kyy me ramaneëënh **Kristo**. “**P'op Hagä Do h'yyb däng doo**”, tahanäng pé m' ti. ** 1:23 Isajas 40.3 †† 1:29 P'ooj ub, Jesus hewäd hyng do pooj jé, P'op Hagä Do mejũũ b'éé t'aah radaj'ëëp nesaa do sa mo haj'aa säm. B'éé t'aah majyyw hyb n'aa P'op Hagä Do mabaan hõm nesaa do ramoo bong do paah. B'éé t'aah jawén buuj däg Jesus. Jesus dajëp nesaa do ër moo bok do hyb n'aa. Ta majyyw hyb n'aa kä P'op Hagä Do bawug hõm sahõnh hë nesaa do ër moo bok doo. Ti hyb n'aa, b'éé t'aah gó Jowāw wén eh'üüm Jesus ky n'aa.

30 —Hahỹ né hē ta ti ỹ her'oot do paa kā, hahỹỹ da ỹ baher'oot noo gó: “Jawén ỹ hana doo, hyb n'aa jawyk ti bahānh ỹỹ, tawād dāg né hē pój ỹỹ jé do hyb n'aa”, ỹ hanāng do paah.

31 —Dooch paa ỹ hapēē nā bā nanāng hyb n'aa jawyk do hahỹ tado bā. Ỹ wén nu gemuun bong tame, takametēēh hyb n'aa Isaraéw buuj sa hā —nāng mā Jowāw.

32 Ti m' Jowāw ky hado kán:

—P'op Hagā Do Sahee ỹ hapāh hỹ pong jé naa tabahyng ta wē gurii-i hadoo. Ta hā tabaym.

33 Pooj jé, dooch ỹ hapēē nā bā ti tado bā. Hahỹỹ da paa ỹ P'op Hagā Do maher'oot, ỹ paa tamejūū tame ỹ nu gemuun hyb n'aa: “Aj'yy wē Sahé ỹ ahyy bā, ta wē tabaym mabahapāh bā”, nāng P'op Hagā Doo, “ti né hē tii kā tabanoo sa hā Sahé ỹỹ kā sa h'yyb tym gó tabajēē suun hyb n'aa, Sahé ỹỹ h'yyb mahūūm hyb n'aa kā sa hā”, nāng P'op Hagā Do hā ỹỹ.

34 Ỹ hapāh ta ti Jesus wē kā. Ti hyb n'aa baad ỹ baher'oot ta ky n'aa kā: P'op Hagā Do T'aah né hē ti hỹyh —nāng mā Jowāw nu gahem'uun doo.

Pooj jé Jesus sii habok do sa ky n'aa hahỹỹh

35 Ti m' jati péh, p'aa hēnh mā Jowāw nu gahem'uun do tii bā tabawāt. Pawóp hē m' ta ma matēg rahada.

36 Jesus tabēs bā Jowāw bahapāh bā m', taky hadoo ta ma matēg sa hā:

—Bē hegāā! P'op Hagā Do mas'āā b'éé t'aah hadoo —nāng mā Jowāw.

37 Ti m' ta ma matēg ramaa napāh bā m' Jowāw her'oot doo, Jesus sii m' rababoo kán.

38 Ta jawén p'aa hēnh Jesus baheg'āās bā m', ta jawén han'aa do tabahapāh bā m', tabeaanh sa hā:

—H'ēēd bē karēn? —nāng mäh.

Ti m' raky hadoo:

—Rabi†† —nāk mäh, —nyy bā mabagā? —nāk mā sa kyyh.

39 Ti m' Jesus ky hadoo:

—B'ēēp, bē hegāā —nāng mäh.

Ti m' rabahōm ta sii, ti m' rabaheg'āās tabahe'ỹỹh doo. Ti m' rabaym ta pa, tūūh dāg do hyb n'aa papỹỹj, 4 oor m'.

40 Aj'yy Ān-Deréh hād nāng doo, Simaw Peed hād nāng do hỹỹj, Jowāw nu gahem'uun do her'oot do maa napāh do seeh, Jesus sii hawād dāk do seeh.

41 Ti m' nayyw hē Ān-Deréh bahōm ta hỹỹj tesoos, Simaw. Ti m' tabaw'yyt bā kā, taky hadoo ta hā:

—Āā aw'yyt Mesijas rahanāng doo —nāng mäh. (Kristo, P'op Hagā Do h'yyb dāng doo, tahanāng pé ti Mesijas.)

42 Ti m' Ān-Deréh mahūūm kán Simaw Jesus wē kā. Ti m' Jesus begāā dāk Simaw wē, ti m' taky hadoo ta hā:

—Ōm né Simaw. Jowāw hād nāng do t'aah ōm§§ —nāng mäh. —Hỹ jawén Sepas a hād kā —nāng mäh. (Peed rahanāng pé ti ta tii, sa kyy me ti Sepas. “Pā” rahanāng pé m' tii.)

Pirip, Natanajéw daheeh Jesus naēēnh do panyyg n'aa hahỹỹh

†† 1:38 “Āā ma matēg” rahanāng pé m' ti Rabi. Raweh'ēēh do ky n'aa tii. §§ 1:42 Jowāw see ta ti Simaw yb. Dooch Jowāw nu gahem'uun do paa tado bā. Dooch na-āāj hē ti Jesus ma metēēk do seeh, Jowāw hād nāng do tado bā. Hajōk Jowāw hād enāh doo.

43 Ti m' jati pé Jesus h'yyb däng Garirej häj n'aa hēnh tabahōm. Tabahōm pooj jé tahapäh mä aj'yy Pirip häd näng doo.

—Hata ŷ ōm h'yy kä —näng mä Jesus ta hä.

44 Betsaj-Da panang häd näng doo bä naa ti Pirip. Ti né hē na-āāj hē Ān-Deréh Peed sa panang. Sét panang buuj né tii.

45 Ti m' aj'yy seeh, Natanajéw häd näng do hä Pirip kataa. Ti m' taky hadoo ta hä:

—Āā awyyd kän Mosees erii wät do paa gó kaher'oot doo kä, P'op Hagä Do ky n'aa rod rerii bong do paa gó kaher'oot do na-āāj hē —näng mäh. —Jesus né ti ta tii, Nasaréh häd näng do panang hēnh naa, Joséh t'aah —näng mä Pirip Natanajéw hä.

46 —Nasaréh hēnh naa? —näng mä Natanajéw. —Nasaréh bä naa dooh baad hadoo do ana bä —näng mä Natanajéw.

Ti m' Pirip ky hadoo ta hä:

—Hamäh, ěr hegāā —näng mä Pirip.

47 Ti m' rabahōm. Ti m' Jesus bahapäh bä Natanajéw kaja nä bä, taky hadoo: —Wät ta ti Isaraéw buuj heh'äät ub doo. Dooh tawad'ii bä, dooh tajejēn bä —näng mäh.

48 Ti m' Natanajéw ky hadoo:

—Nyy d' ŷ mabahapäh? —näng mä Jesus hä.

Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Ōm Pirip aw'yyt do pooj jé, ōm ŷ bahapäh joom wiigo häd näng do yt hä —näng mä Jesus.

49 Ti m' Natanajéw hyb n'aa meuj wät, ti m' taky hadoo:

—Ma matég! —näng mäh —Ōm né P'op Hagä Do T'aah. Ōm né hē Isaraéw buuj sa wahē n'aa —näng mäh.

50 Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Hā ŷ mah'yy ka'eeh, joom wiigo yt hä ōm ŷ bahapäh ŷ banäng do hyb n'aa? —näng mäh. —Ti bahānh da mabahapäh da meuj n'aa näng doo —näng mäh.

51 Ti m' Jesus ky hado kän:

—Né hup ŷ né hē hah'yy her'oot doo: Wē gasēets hōm do bē bahapäh da. P'op Hagä Do āās rabehyng rabesēek Aj'yy Hadoo Do H'yy Pong Jé Hana Do wē, bē hapäh da —näng mä Jesus sa hä.

2

Naäng kawapēen dāk do panyyg n'aa hah'yyh

1 Ti m', jati hawät hadoo hä, panang Kanah häd näng doo bä, Garirej häj n'aa bä, ramoo bong ket'ēē do jām waa n'aa, ta tā n'aa. Jesus ŷ'yn awät tii bä, raket'ēē do jām noo gó.

2 Jesus, ta ma matég sii hē, rabats'yyt jām hēnh.

3 Ti bahānh, tabahēej jēng uwa bēeh hejooñh doo. Ti m' Jesus ŷ'yn ky hadoo Jesus hä:

—Ahēej jēng uwa bēeh hejooñh doo —näng mä Jesus ŷ'yn.

4 Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Hēd n'aa tii hä ŷ mamaher'oot? —näng mäh. —Dooñ takaja nä bä hejój ŷ'yy ŷ metēeh doo —näng mäh.

5 Tii bä m', ta ti tób yt moo bo n'aa hä m' Jesus ŷ'yn ky hadoo:

—Bē moo boo da sahōñh hē bē tamejūū doo —näng mä ta ŷ'yn kyyh sa hä.

⁶ Tób yt hã ti abëeh ji ma poo oow see pé naëng hood pä s'ëëb. Sa moo hetsyd, sa waa hood getsyd naëng n'aa. Judah buuj raky n'aa jaw'yyk do ky n'aa né tii. Tamawoob hë raat ken'yyh tahyb n'aa pé ta ti ta gabuuj.

⁷ Ti m', tii b' moo heb'ooh do sa hã Jesus ky hadoo:

—Bë gedu bëh naëng ta hood gó —näng mä Jesus.

Ti m' ragedu bëeh sahõnh hë.

⁸ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Bë agób ta uuh. Bë mahũüm jãm kaser n'aa wë —näng mä ta kyyh.

Ti m' ramahũüm kãn ta wë ta uuh.

⁹ Ti m' jãm kaser n'aa tameëëk naëng paah, uwa bëeh hejooj däk doo. Dooh tahapëë bã n'yy hënh naa tii. Tii bã moo heb'ooh doo, ti rahapäh ta tii. Ti m' dawë hã aj'yy katëë do tanaëënh,

¹⁰ ti taky hadoo ta hã:

—Pooj jé ji heno uwa bëeh hejooj do baad hadoo doo. Ta jawén, baad rabeëg bong bã kã, rahãd kanahapëë bong bã kã, ji heno baad nadoo doo. Òm tii, dooh tii d' madoo bã. Menyyw hõm baad had'op do tagadëëg ub —näng mä ta kaser n'aa kyyh aj'yy katëë do hã.

¹¹ Pooj jé Jesus du doo do tapahuunh do ta tii. Ta tii hã kã tametã kãn tak'ëp hadoo do ta hejój, ti hyb n'aa ta ma matëg ta hã rah'yy kae padäg kãn. Panang Kanah hãd näng doo bã, Garirej hãj n'aa bã ti ta tii.

P'op Hagä Do tób n'aa wahoo gó hes'ëëm do Jesus hebëë bong do panyyg n'aa hahÿÿh

¹² Ti jawén mäh, panang Kapar-Naüm hãd näng doo hënh Jesus rabahõm ta ÿÿn, ta hÿÿj, ta ma matëg sa daheeh. T'ii hënh mä tabaym pawóp hë ta äh.

¹³ Tabedaa däk bã Pas-kowa* hãd näng do Judah buuj rahyb n'aa esee doo, Jesus bahõm kãn mä Jerusarënh hënh.

¹⁴ P'op Hagä Do tób n'aa w'oo hã, kahadë doo gó, tabahapäh mä booj yb, b'ëé, gurii-i hes'ëëm doo. Dajëër meb'aanh doo, tii b' né rabat'oohn, Jesus hapäh.

¹⁵ Ti m' tabarig däk ta tyd tamehewyyh hyb n'aa. Ti m' tabahabëë bong booj yb, b'ëé sii hë. Ti m' tabaũüj bëeh mä dajëër rabaheb'aanh do tyng n'aa. Jé pad'yyt hë taparara bong mä moweed, Jesus mo haj'aa.

¹⁶ Ti m' taky hadoo gurii-i hes'ëëm do hã:

—Bë manã ti j'ëep! —näng mäh. —Ji es'ëëm do tób n'aa bë adoo manã Ee tób! —näng mä Jesus kyyh sa hã.

¹⁷ Ti m' ta ma matëg rahyb n'aa es'ee däg kãn P'op Hagä Do kyy kerih do hã kerih doo: “ÿ gawats'iik da tak'ëp ÿ kamahãn do hyb n'aa a tób n'aa.”†

¹⁸ Ti m' Judah buuj sa wahë n'aa rabana Jesus wë, ti m' raky hadoo ta hã:

—Jaa kyy gó hahÿÿ d' mabad'oo? —näk mä sa kyyh. —Mametã äã hã meuj n'aa näng do heen n'aa, P'op Hagä Do ky gabuuj tado bã —näk mä sa kyyh.

¹⁹ —Ej —näng mä Jesus. —Bë karën bã, bë apyn hõm hahÿ P'op Hagä Do tób n'aa. Tamawoob hë tabado däk bã ta äh, ÿ tamaa sooh p'aa hënh —näng mä Jesus.

* **2:13** Pas-kowa ramaneëënh doo, Isaraéw buuj rahyb n'aa esee do P'op Hagä Do t'yyd mehÿin doo, rabah'ũüm do Esit bã naa. Pas-kowa ratab'ëës noo gó m' ranaheb'ooh mä b'ëé t'aaah aj'yy. Rahyb n'aa esee do heen n'aa m' tii. Ti noo gó m' ratab'ëës né hë m' pãw makuj tamah doo. Séd hã m' rataheb'ëës.

† **2:17** Saaw-Mo 69.9 hã takerii däk tii. Dawi kyy gó Jesus beh'ũüm. Tak'ëp Jesus kamahãn P'op Hagä Do tób n'aa. Baad takarën P'op Hagä Do rahyb n'aa esee ta ti yt hã. Dooh tagenaag bã ta see hyb n'aa tii bã ramoo bong doo.

20 —Nyy d' ti ta tii? —näk mä Judah buuj wahë n'aa sa kyyh. —46 ta baab ramoõ bok rabahaja sooh hyb n'aa. Tamawoob mä ta äh matamaa sooh p'aa hënh? —näk mä sa kyyh Jesus hä.

21 Dooh P'op Hagä Do tób n'aa Jerusarënh bä hasooh do paa tado bä, Jesus hanäng péh. Ta daaj hë, ta ky n'aa né hë ti ta her'oot.

22 Ta jawén, Jesus ganä wät jawén paa bä kä m', ta ma matëg rahyb n'aa newë kán ta ti ta her'oot doo. Tii bä kä m' raky dahé kán Jesus her'oot do paa kä. Raky daheeh na-ääj hë P'op Hagä Do kyy kerih doo kä.

23 Ti m', Pas-kowa rahyb n'aa esee noo gó, Jerusarënh bä Jesus baym bä, hajök h'yy kae kán ta hä, hajöng tapehuunh do rahapäh do hyb n'aa.

24 Dooh Jesus h'yyb dahé bä sa hä, baad tabahapäh do hyb n'aa sa h'yyb.

25 Dooh hyb n'aa rabaher'oot pé Jesus hä badäk hahÿÿ hä habong do sa ky n'aa, baad Jesus bahapäh do hyb n'aa sa h'yyb.

3

Aj'yy Nikodëm häd näng do sii Jesus ber'oot do panyyg n'aa hahÿÿh

1 Ti m', ti awät mä aj'yy Nikodëm häd näng doo, Parisëw sa seeh, Judah buuj sa wahë n'aa see m'.

2 Atsëm tabana Jesus wë, ti taky hadoo ta hä:

—Ma matëg, —näng mäh —ää hapäh, öm P'op Hagä Do mejüü, ää mama metëek hyb n'aa. Ta ti ää wën hapäh, dooh hajaa pé ta tii d' mapahuunh doo da P'op Hagä Do nawäd bä ta sii —näng mä Nikodëm kyyh.

3 Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Dooh hajaa pé P'op Hagä Do bag'ääs do karapee ji do bä, p'aa hënh ji nenny bä. Né hup ÿ né hë ta ti ÿ her'oot doo —näng mä Jesus Nikodëm hä.

4 Ti m' Nikodëm ky hadoo:

—Nyy d' tii? —näng mäh. —Nyy da p'aa hënh ji benäng, wah'ëë däk do ji? Ny daa p'aa hënh ji bajëë suun ji ÿÿn wog gó, p'aa hënh ji benäng hyb n'aa? —näng mä Nikodëm kyyh.

5 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Dooh ji haja bä P'op Hagä Do bag'ääs do karapee ji do bä, ji h'yyb ji nennyw bä nesaa do mahänh, P'op Hagä Do Sahee ji h'yyb gó tanajëë suun bä na-ääj hë. * Né hup ÿ né hë ta ti ÿ her'oot doo —näng mäh.

6 —Aj'yy hä hana doo, ta da hadoo né hë tii. P'op Hagä Do Sahee hä hana doo, P'op Hagä Do taah hedo padëek tii.

7 Ti hyb n'aa mahyb n'aa meuuj manäh, “Taw'ääts hë p'aa hënh bë benäng do hadoo”, ÿ hanäng do hä —näng mä Jesus.

8 Ti m' taky hadoo:

—Tabahëm do ky n'aa gó öm ÿ maher'oot p'aa hënh ji benäng do ky n'aa. Tabahëm do tabahëm takarën hënh. Ji maa napëë né paawä ta kyyh, dooh ji hapëë bä n'yy hënh tahana, dooh ji hapëë bä nyy bä tabaym. Ti hadoo P'op Hagä Do Sahee gó p'aa hënh henäk do sa hä† —näng mä Jesus Nikodëm hä.

9 Ti m' Nikodëm ky hadoo:

—Nyy d' tii?

* 3:5 Hahÿÿ d' Gereg kyy me, Jowāw erih doo me: “Dooh ji haja bä P'op Hagä Do bag'ääs doo gó ji ajëë suun bä, naëng me ji nenny bä, P'op Hagä Do Sahee me ji nenny bä na-ääj hë.” Hahÿÿ da ta ti naëng ky n'aa: Ji kahetsyyd wät do hadoo naëng me hasus do mahänh, ji h'yyb ji benäm nesaa do mahänh.

† 3:8 Hahÿÿ d' tahaanäng pé tii: Dooh né paawä ji hapëë bä nyy d' ti p'aa hënh rabenäng do hadoo, wyt ta maab hë sa h'yyb tym kawareem kán P'op Hagä Do Sahee an'oo bä.

10 Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Isaraew buuj sa ma matëg né paawä òm, dooh tagah'ood bä a hā? —näng mäh.

11 —Né hup ÿ né hē hahÿ òm ÿ maher'oot doo: Äã her'oot äã hapäh do ky n'aa, äã hapäh do äã matym me na-äãj hē. Ti hadoo né hē, dooh bë gado bä äã her'oot doo —näng mäh.

12 —Òm ÿ maher'ood wät badäk hahÿÿ bä ky n'aa, dooh ÿ maky dahé bä. Nyy da da ÿ bë ky daheeh hÿ pong jé ky n'aa ÿ her'ood bä? —näng mäh.

13 —Doo hewäd sëek pé hÿ pong jé. Doo ta ky n'aa her'oot péh. Jääm né hē hawät t'ï hēnh Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo.

14 P'ooj ub, tabanawängbä, aw'yy heen n'aa Mosees gadahäng p'op, b'aa hā, ta wē rahegää bä ranadejöp hyb n'aa. Ti hadoo né da b'aa hā, p'op, rabepëem däk da Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Doo,

15 sahõnh hē ta hā h'yy ka'eeh do redëb had'ytt hyb n'aa hÿ pong jé P'op Hagä Do pa.

16 Tak'öp badäk hahÿÿ hā habong do P'op Hagä Do kamahän. Ti hyb n'aa taban'oo däg kån sét hadoo do ta T'aah, sahõnh hē ta hā h'yy ka'eeh do tabanesaa hēnh ranahõm hyb n'aa, rabadëb had'ytt hyb n'aa hÿ pong jé P'op Hagä Do pa kä.

17 Taky n'aa etyy hyb n'aa nado nesaa do sa hā P'op Hagä Do wén mejõ hyng ta T'aah badäk hahÿÿ bä. Tawén mejõ hyng, ta hā rabadëp hyb n'aa nesaa do mahänh —näng mä Jesus kyyh.

18 Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Doo P'op Hagä Do ky n'aa ety bä nesaa doo hēnh, ta T'aah hā h'yy ka'eeh doo. P'op Hagä Do h'yyb gó tabanyy däk taky n'aa etyy do sa hā nesaa doo hēnh, ta T'aah hā h'yy kana'eeh do sa hā. Ta wén ky n'aa etyy nesaa doo hēnh sa hā, sét had'os do ta T'aah hā rah'yy kana'eeh do hyb n'aa —näng mäh.

19 —Hahÿ hyb n'aa P'op Hagä Do rejää da sa hā: Ta t'aah, ji h'yyb tym bag, baad hadoo do P'op Hagä Do gen'aak do ji hā tametëeh doo, kajaa badäk hahÿÿ hā habong do sa mahang. Ti hado né paawä, dooh rakamahän bä ta ti bag. Rakamahän badagyp do hadoo doo, nesaa do ramoo bong do hyb n'aa.

20 Nesaa do moo heb'ook doo, dooh rakamahän bä ta bag. Doo rakarën bä ta bag hadoo doo gó rabooh, nesaa do ramoo bok do kamanetëeh hyb n'aa.

21 Baad hadoo do ky n'aa P'op Hagä Do metëek doo da habok doo, tabawak bä hadoo doo gó rababok, P'op Hagä Do ky gabuuj né ta ti ramoo bong doo, takametä däk hyb n'aa —näng mä Jesus Nikodëm hā.

Jesus ky n'aa Jowāw nu gahem'uun do her'oot do panyyg n'aa hahÿÿh

22 Ta jawén mäh, Jesus, ta ma matëg daheeh raberéd hõm mä Jerusarënh panang. Panang bahänh, Judah häj n'aa bä tabaym dó ta ma matëg daheeh. Ta tii bä tanu gemuun bong ta wē han'aa doo.

23 Ti noo gó Jowāw nu gahem'uun do nu gemuun wät panang Anon häd näng doo bä, panang Sarim häd näng do nedaa bä, tamii maeh do hyb n'aa tii bä. Hajök Jowāw wē han'aa ranu kemuun hyb n'aa.

24 (Jowāw nu gahem'uun do radawäts gëet do pooj jé tii.)

25 Ti m' Jowāw nu gahem'uun do ma matëg raky ked'aak Judah buuj see sii. Judah buuj raky n'aa jaw'yyk do mejüü nyy da ji behop ji h'yyb enyyw däk hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó. Ti p'ää raky ked'aak. Ti m' Jowāw nu gahem'uun do ma matëg rabana ta wē, ti m' raky hadoo ta hā:

²⁶ —Āã ma matëg —näk mä Jowāw hä. —Aj'y'y tamyyj däk hä makahataa doo, maky n'aa her'oot do paah, ta ti na-ããj hë nu gemuun hÿÿ kä. Sahõnh hë rabahõm kãn ta wë. Dooh äã wë rana boo bã —näk mä Jowāw nu gahem'uun do ma matëg ta hä.

²⁷ Ti m' Jowāw ky hadoo:

—P'op Hagä Do né hë ti hanoo ji hä ji moo wät do pan'aa. P'op Hagä Do ky gabuuj né hë ti tamoo wät doo.

²⁸ Bë hapäh né hë, bë maa napäh né hë bë hä ÿ her'oot do paah. P'op Hagä Do H'yyb Däng Do nado ÿ hÿÿh, näng paa ÿÿh. P'op Hagä Do mejüü ÿ ta pooj jé, näng paa ÿÿh.

²⁹ —Raketëë do jãm n'aa rabajãm noo gó, ta patug pan'aa wë né ta ÿÿm pan'aa bahõm. Aj'y'y najiis, jãm h'yyb mahüüm n'aa, tsebee kãn katëë do pan'aa kyyh hä. Katëë do najiis tsebë do hadoo ÿ hÿÿh —näng mä Jowāw. —Baad ÿ tsebee kãn sahõnh hë rabahõm do hyb n'aa ta wë.

³⁰ Taw'ãäts hë rahyb n'aa jawyyg magyys hë ta tii. Ti yd jé taw'ãäts hë ÿ rahyb n'aa sakog magyys hë —näng mä Jowāw.

³¹ Ti m' Jowāw ky hadoo ënh:

—Hÿ pong jé hana doo, sahõnh hë sa bahãnh ta tii. Badäk hahÿÿ bã naa ÿ ti hÿÿh. Badäk hahÿÿ bã naa ti ÿ hajaa ÿ her'ood bã. Hÿ pong jé hana doo, sahõnh hë bahãnh hadoo doo,

³² ti né hë sahõnh hë tabaher'oot t'ïï hënh tahapäh doo, tamaa napäh do ky n'aa. Ti hado né paawä, dooh ragado bã taher'oot doo.

³³ ÿ gadoo ti hÿ pong jé hana do her'oot doo. Te hub né hë P'op Hagä Doo, baad ÿ ky däng.

³⁴ ÿ P'op Hagä Do mejüü ta ky n'aa ÿ baher'oot hyb n'aa. Baad tabanoo hä ÿ ta Sahee. Ti hyb n'aa, te hub né hë bë hapäh Jesus ky n'aa ÿ her'oot doo.

³⁵ —P'op Hagä Do kamahãnh ta T'aah. Sahõnh hë bagä n'aa tabahadoo ta Yb an'oo bã.

³⁶ P'op Hagä Do T'aah hä h'yy ka'eeh doo, edëb had'y'yt da P'op Hagä Do pa hÿ pong jé. Nabuj keh'üüm doo, ta hä h'yy kana'eeh doo, dooh da t'ïï hënh raboo bã. Rahob had'y'yt hë da nesaa doo, P'op Hagä Do an'oo bã —näng mä Jowāw kyyh.

4

Samarija häj n'aa buuj ÿÿnh panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m', hajõõ däk Jesus ma matëg, Jowāw nu gahem'uun do ma matëg bahãnh däg, Jowāw bahãnh däg na-ããj hë Jesus ranu gemuun doo, Parisëw raky n'aa napëë kãn.

² (DooH m' Jesus nu gemuun bã. Ta ma matëg ti nu gemuun Jesus wë han'aa doo.)

³ Jesus heen n'aa nyy däk bã m', Parisëw raky n'aa napäh bã kä, teréd hõm Judah häj n'aa. Garirej häj n'aa hënh tabahõm kãn p'aa hënh.

⁴ Ta tyw n'aa Samarija häj n'aa tabës doo me m' tabahõm.

⁵ Ramahõm me m', rakajaa panang Sikar häd näng doo bã, Samarija häj n'aa bã. Hëëj Jakóh ta t'aah Joséh hä tanoo do paa nedaa hënh ti panang.

⁶ Tii bã ti majat mä naëng Jakóh gagots däk do paah. Jesus akaaj däk mäh, dawëë rababok do hyb n'aa. Ti m' Jesus baso däk naëng majat do pa. Wasyg këë mäh.

7-8 Ti nuuj jé ta ma matëg rabahôm panang hënh, sa waa rabetsëë hyb n'aa. Ti m' naëng majat bā y̆nh, Samarija buuj, kajaa mā naëng tabagóp hyb n'aa. Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Na y̆ eëg naëng uuh —näng mäh.

9 Ti m' y̆nh hyb n'aa newëë teanh do hyb n'aa. Dooh Judah buuj raherod bā Samarija buuj sa sii.* Ti hyb n'aa m' taky hadoo:

—H'ëëd hyb n'aa mabetsëë hā y̆ naëng? —näng mäh. —Öm Judah buuj, y̆ ti Samarija buuj —näng mäh.

10 Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Mahapëë bā paawā ji matym n'aa P'op Hagä Do anoo do ji hā, mahapëë bā paawā hahy̆ naëng hetsëë do a hā, metsëë paawā ta hā naëng. Ji h'y̆yb ed'ëep do naëng n'aa paawā tanoo a hā —näng mā Jesus.

11 Ti m' y̆nh ky hadoo:

—Ny ta hood? T'öp hahy̆ naëng majat. N'yy hënh naa mabagóp ti naëng menoo doo? —näng mäh.

12 —Ër wahë makū Jakóh gagots jat hahy̆ naëng. Ti mo haj'aa paah, ti ti hanoo paa ää hā. Ti ti heëëk paah, ta taah reëëk paah, ta masāäh reëëk paa hahy̆ naëng. Ër wahë makū bahānh g'eeh öm? —näng mā y̆nh kyyh.

13 Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Majat hahy̆ naëng heëëk doo, p'aa hënh da tahoo kaaj dāk —näng mäh.

14 —Naëng y̆ anoo do heëëk doo, dooh da tahoo kaaj wäd bā. Naëng y̆ anoo do tawäd had'yyt hë da sa h'y̆yb tym gó.† Tanoo sa hā h̄y pong jé, P'op Hagä Do pa sa h'y̆yb tym edëb had'yyt hë —näng mā Jesus.

15 Ti m' y̆nh ky hadoo:

—Na ta ti naëng y̆ karëh, y̆ hoo nakaaj wät hyb n'aa, y̆ nana wät hyb n'aa, y̆ nagób wät hyb n'aa hahy̆ naëng —näng mā y̆nh kyyh.

16 Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Abaaj hōm! Mahahëën nā a patug —näng mā Jesus.

17 —Dooh y̆ patug nyy bā —näng mā y̆nh kyyh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ehub né hë öm, “Dooh y̆ patug nyy bā”, hanäng do öm —näng mäh.

18 —Ji ma poo oow pé paa a pat'uuk. H̄y̆ ká mapa gä doo, dooh né hë a patug tado bā. Ehub né hë öm ti hedoo doo —näng mā Jesus.

19 Ti m' y̆nh ky hadoo ënh ta hā:

—P'op Hagä Do ky n'aa rod ti öm —näng mäh.

20 —SooH nanäng waëë jó ää wahë makū rahyb n'aa jew'yyk P'op Hagä Doo. Bëëh, Judah buuj, Judarënh bā m' ji hyb n'aa jaw'yyk, bë nooh. Nyy da a hā? —näng mäh.

21 Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Baad y̆ baher'oot a hā, y̆ maky dahé. Ti awät da ti noo gó, dooh da P'op Hagä Do ji Yb ji hyb n'aa jewyyg wäd bā nanäng waëë jó, Judarënh bā na-ääj né da —näng mäh.

22 —Bëëh, Samarija buuj, dooh bë hapëë bā ta ti bë hyb n'aa jew'yyk doo.

Ää hahy̆ Judah buuj, ää hapäh ta ti ää hyb n'aa jew'yyk doo. Ääh, Judah buuj, ää mahang né hë ti taganyyh sahōnh hë sa h'y̆yb tym dëëb —näng mäh.

* 4:9 Dooh Judah panaa heh'äät do Samarija buuj rado boo bā. Ti hyb n'aa, dooh Judah buuj ragado bā sa mahang, dooh raherod bā sa sii. Dooh Judah buuj ragenaag bā Samarija buuj. Dooh na-ääj hë Samarija buuj ragenaag bā Judah buuj. † 4:14 P'op Hagä Do Sahee ti, naëng hadoo do Jesus anoo doo.

23 —Ti awät da ti noo gó kä, da hē né hē ta du däk, baad P'op Hagä Do ji Yb hyb n'aa jaw'y'yk doo, P'op Hagä Do Sahee hejój gó, tak'ëp baad hadoo doo gó na-ääj hē rahyb n'aa jew'y'yk da. Ta ti hedoo do P'op Hagä Do ji Yb karën.

24 Sahee né hē ti P'op Hagä Doo. Ti hyb n'aa taw'ääts hē ta hā hyb n'aa jew'y'yk doo, ta Sahee hejój gó, tak'ëp baad hadoo doo gó na-ääj hē P'op Hagä Do rahyb n'aa jew'y'yk —näng mä Jesus y'ynh hā.

25 Ti m' y'ynh ky hadoo:

—ÿ ky n'aa napäh ti awät da Mesijas (Kristo, P'op Hagä Do H'y'yb Däng Do ramaneëënh doo) —näng mäh. —Takajaa bā, sahōnh hē da èr tamaher'oot —näng mä y'ynh kyyh.

26 Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—ÿ né ti hÿ Mesijas, a sii her'oot do né hē —näng mä Jesus.

27 Tii bā kä m', Jesus ma matëg rakajaa. Rahyb n'aa meuunh mä y'ynh sii Jesus ber'oot do hyb n'aa. Rahyb n'aa meuuj né paawā, dooh m' reeaj bā ta hā y'ynh hā taher'oot doo.

28 Ti m' y'ynh beréd häng ta naëng hood, myyj hēnh tabajëng. Takajaa bā m' tabaher'ood kån myyj bā haj'eenh do sa hā. Ti m' taky hadoo:

29 —Hamäh, èr hegää a'y'y sahōnh hē y' moo wät do paa y' tamaher'oot doo —näng mäh. —Kristo, P'op Hagä Do H'y'yb Däng Do hyb n'aa hadoo ti ta tii —näng mäh.

30 Ti m' rabahōm kån rabaheg'ääs hyb n'aa kä.

31 Ti nuuj jé Jesus ma matëg ramejō bong tabawa wät hyb n'aa ta waa:

—Mawa wäd a waa, ma matëg! —näk mä sa kyyh.

32 Ti Jesus ky hadoo sa hā:

—Ti anäng wa y' bë nahapäh doo —näng mä ta kyyh.

33 Ti m' sa da hadoo do hā ta ma matëg rabeaanh:

—Ramana wät g'eeh ta waa? —näk mä sa kyyh.

34 Ti m' Jesus baher'oot sa hā:

—Ta ti hā y' mejō hyng do karën do y' moo wät. Y' karën y' bahajaa hā y' tamejüü doo. Ti né hē wa y' hadoo doo, y' hanäng doo. Ti né hē hëp y' hejój —näng mäh.

35 —Hahÿy da bë ky hetëg: “4 nä ta kamarab n'aa takata däk hyb n'aa joom tym”, bë nooh. —Bë hegää, bok ta ti hajök wë y' han'aa doo. Joom ag hahōō däk do hadoo tii. Kaja kån ji ataa P'op Hagä Do wë, joom ag ji ataa do hadoo.

36 Ta ti wë y' hataa do gadoo da tamoo wät do sām. Hÿ pong jé, P'op Hagä Do pa ragadoo da edëb had'y'yt doo, wë y' hata däk doo. Jé P'op Hagä Do kyyh sa h'y'yb tym gó hejoom do hadoo doo, hā y' h'y'y ka'eeh do taa n'aa na-ääj né hē, séd hā da rah'y'y gadejah.

37 Te hub né hē hahÿ sa ky hetëg: “Ta see tejóm n'aa, ta see tataa n'aa.”

38 Tii da da bë hā kä. Bë y' mejüü bë bataa hyb n'aa bë nejoom doo. Ta wób ti moo bong tii.‡ Ta wób ramoo bok do sām bë gado kån —näng mä Jesus ta ma matëg hā.

Hajök Samarija buuj Jesus hā h'y'y kae padëëk do ky n'aa hahÿy

39 Ti m', hajök Samarija buuj, ta ti panang buuj, rah'y'y kae padäg kån mä Jesus hā, y'ynh maher'oot do hyb n'aa sa hā. Hahÿy d' mä y'ynh kyyh sa hā: “Sahōnh hē y' tamaher'oot y' moo wät do paah”, näng paa m' y'ynh sa hā.

‡ 4:38 Ta wób paa ti rer'oot sa hā P'op Hagä Do kyyh, tahanäng pé tii.

40 Ti m', Jesus wē panang buuj rakajaa bā, rabetsēē ta hā sa panang bā tabaym hyb n'aa. Tii bā kā, pawóp hē ta āh tabayyw wāt.

41 Ti bahānh kā, hajök panang buuj rah'yy kae kån, sa hā Jesus her'oot do hyb n'aa.

42 Ti m' ŷyñh hā raky hadoo:

—Maher'oot do hyb n'aa nado wād āā wén ky daheeh. Āā wén ky daheeh hŷy kā, ta kyyh āā maa napāh do hyb n'aa. Sahōnh hē badāk hahŷy hā habong do sa h'yyb tym dēēb né hē ti hahŷy kā, āā hapāh hŷy kā —nāk mā sa kyyh ŷyñh hā.

Aj'yy hyb n'aa jawyk do t'aah nahēē nāng do panyyg n'aa hahŷyñh

43 Pawóp däg kā m' ta ā kā sa panang bā tatab'ēēs doo, Jesus bahōm kån Garirej hāj n'aa hēnh.

44 Hahŷy d' mā Jesus her'oot do paah: “Ta hāj n'aa bā dooh ragado bā P'op Hagā Do ky n'aa rod.”

45 Ti m', Garirej hāj n'aa bā takajaa bā, ragadoo Jesus. Rawén gadoo, sahōnh hē Jesus pahuunh doo, Pas-kowa Jerusarēnh bā ratab'ēēs noo gó, rabahapāh do hyb n'aa paah.

46 P'aa hēnh mā Jesus bahōm ēnh panang Kanah hād nāng doo hēnh, naēng, uwa bēēh matsing do tawareem paa bā. Ti awāt aj'yy hyb n'aa jawyk doo, sa hāj n'aa wahē n'aa kaser n'aa. Nahēē nāng ta t'aah. Kapar-Naūm panang bā m' tabagā ti ta t'aah.

47 Ti m' aj'yy ky n'aa napāh bā Jesus kajaa do Garirej hāj n'aa bā, Judah hāj n'aa bā naa, panang Kanah hēnh tabahōm Jesus wē. Ti m' Jesus hā tabetsēē ta sii tabahōm, ta t'aah nahēē tabahahēēn hōm hyb n'aa. P'eets mā ta t'aah dajēb paawā.

48 Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Bē nahapēē bā tak'ēp hadoo do ji pehuunh doo, dooh né da bē ky dahé bā ēnh —nāng mā Jesus kyyh.

49 —Hyb n'aa jawyk doo, —nāng mā aj'yy —hamā si ŷy, tah ŷ nadajēp hyb n'aa —nāng aj'yy kyyh.

50 Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Abaaj hōm. Has'oo dāk da a t'aah. Nadajēb da a t'aah —nāng mā Jesus.

Aj'yy ky dahé kån Jesus her'oot doo, ti hyb n'aa tababaaj hōm kån.

51 Ti m' ta tyw n'aa me, ta hōō bā, takata dāk mā ta karom sa hā, ta tób hēnh han'aa doo.

—Has'oo dāk a t'aah —nāk mā ta hā.

52 Ti m' tabeaanh sa hā:

—Nyy b' akēē papŷyñj, ta nahēē badoo wāt? —nāng mäh.

—Tsém né hē, atēh kēē —nāk mā sa kyyh.

53 Ti m' aj'yy hyb n'aa newēē, tii b' akā dāk né hē m' Jesus baher'oot ta hā: “Has'oo dāk da a t'aah”, tabanāng. Ti m' aj'yy, ta tób yt hā haj'eenh do na-āā mā rah'yy kae padäg kån Jesus hā.

54 Pawóp däg kā m' Jesus pahuunh do Garirej hāj n'aa bā takajaa bā, Judah hāj n'aa hēnh naa.

5

Aj'yy nawāt do Jesus haso dāk do panyyg n'aa hahŷyñh

1 Ti m', ta jawén Jesus bahōm kån Jerusarēnh hēnh, Judah buuj rahyb n'aa esee do ratab'ēēs hyb n'aa.

² Kahadē panang Jerusarēnh häd näng doo. Panang noo seeh, B'éé Sa Tyw N'aa häd näng do pa ti majat karaj'aa bä mahan'yys its. Betés-Da mä karaj'aa häd. Eberew* kyy me tii. Ta w'oo hä 4 tób hatoonh kawööt doo, sét hē ta hoo gad'oo bä hasooh.

³ Ta ti yt hã hajök nahëe enäh. Sa mahang ty temah doo, nabong doo, k'yy gedóm doo. [Ta tii bä ragada mä naeng ketaam doo.

⁴ Ta see pé noo gó m' P'op Hagä Do ääs bahyng mäh, tabetaam hyb n'aa naeng. Tabetaam jawén paa bä, pooj jé tame hahop do has'oo däk mä nahëe näng do paah.]

⁵ Nahëe enäh do sa mahang ti asooh mä aj'yy, 38 däg ta baab ta nahëeh. Nawäd tii.

⁶ Ti m' Jesus bahapäh bä aj'yy hasooh doo, taky n'aa napäh bä p'ooj däg ta nahëeh taky hadoo ta hä:

—Makarēn mabahas'oo däk? —näng mäh.

⁷ Ti m' aj'yy ky hadoo:

—Dooch ȳ haja bä —näng mäh. —Dooch ȳ masa pé naeng ketaam jawén paa bä, ȳ bahop hyb n'aa. Ȳ kakoon nuuj jé, ta see bahop pój ȳȳ jé. Ti hedo had'yyt hē —näng mä aj'yy kyyh.

⁸ Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—As'ëeg g'ëed! —näng mäh. —Mado däg a tyng. Awäd däg —näng mä Jesus kyyh aj'yy hä.

⁹ Nayyw hē m' tabas'ëeg g'ëed kän, tado däk ta tyng kã, awäd däg kän mäh.

Saab noo gó m' ta tii, Judah buuj rakamehehãk do hä.

¹⁰ Ti hyb n'aa Judah buuj sa wahë n'aa raky hadoo aj'yy hä:

—Saab naga hē. Dooch ër ky n'aa jaw'yok do an'oo bä ji tyng ji atón bä Saab hä —näk mä sa kyyh.

¹¹ Ti m' aj'yy ky hadoo sa hä:

—Aj'yy ȳ haso däk do ky hadoo hä ȳȳ: “Mado däg a tyng. Awäd däg”, näng hä ȳȳ —näng mä aj'yy.

¹² Ti m' raky hadoo ta hä:

—Jaa ti ta ti a hä hedoo doo? —näk mäh.

¹³ Dooch m' aj'yy hapëe bä. Dooch wäd mä tii bä Jesus. Hajök do mahang tabawäd däk.

¹⁴ Ti noo gó né hē m', badawëd däk, Jesus hapëe kän aj'yy P'op Hagä Do tób n'aa bä. Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Mahegãã. Õm has'oo däk —näng mäh. —Mamoo wäd wäd manä nesaa doo, ti bahãnh tanahadoo hyb n'aa nesaa do a hä —näng mä Jesus kyyh aj'yy hä.

¹⁵ Ti m' aj'yy bahõm kän. Tamaher'oot mä Judah buuj sa wahë n'aa sa hä, Jesus ta ti haso däk doo.

¹⁶ Tii bä kã m' Jesus raky n'aa hajëew kän, ranu mer'ood kän, Saab hä tahaso däk do hyb n'aa aj'yy.

¹⁷ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Ee moo wäd had'yyt hē. Ȳ na-ããj né hē ȳ moo wäd had'yyt hē —näng mäh.

¹⁸ Ta tii d' tabedoo do hyb n'aa, tak'ëp kã Judah buuj sa wahë n'aa rakarēn radajëeb kän. Pooj jé, dooh Saab Hatay bä sa hä, ta jawén kã P'op Hagä Do m' ta yb mäh, tanooh. Sa hä, P'op Hagä Do hadoo mäh, tanooh.

* 5:2 Judah buuj sa kyyh ji manëënh Eberew. Badäk hahȳȳ hä Jesus bawät noo gó, tamawooh hē kyyh raheer'ood Judah häj n'aa bä: Eberew kyyh, Aramew kyyh, Gereg kyyh. Eberew kyyh ti sa kyyh heh'äat doo.

P'op Hagä Do T'aah hyb n'aa jawyk do ky n'aa hahÿÿh

19 Ti m' Jesus ky hadoo Judah buuj sa wahë n'aa hã:

—Né hup ÿ né hë hahÿ ÿ her'oot doo: ÿÿh, P'op Hagä Do T'aah, dooh daj ÿÿ hë ÿ hajaa péh. Jáãm né hë ÿ moo wät Ee, P'op Hagä Do moo wät do ÿ hapäh doo. Ee moo wät do né hë ti ÿ moo wät.

20 Ee, P'op Hagä Doo, ÿ takamahän. Sahõnh hë tamoo wät doo, hã ÿ tametëeh. Hahÿ a'ÿÿÿ ÿ haso däk do bahänh da, hã ÿ P'op Hagä Do banoo ÿ moo wät hyb n'aa. Bë hyb n'aa meuunh da ta tii.

21 Dejêp do genä bong, Ee an'oo bã. Rabadëb had'yyt doo kã, tanoo. Ti hadoo né ÿÿh, P'op Hagä Do T'aah, ÿ anoo rabadëp, ÿ h'ÿyb däng do sa hã.

22 Ee nado ta wób ky n'aa etyy. Hã ÿÿ, T'aah hã, Ee banoo sahõnh hë ÿ ky n'aa etyy hyb n'aa.

23 Ta tii d' tawén d'oo ÿ raweh'ëeh, ÿ rahyb n'aa jew'yÿk hyb n'aa ta hã raweh'ëeh doo da, ta hã rahyb n'aa jew'yÿk doo da. P'op Hagä Do T'aah waneh'ëeh doo, dooh né hë tawehëë bã ênh Ee P'op Hagä Doo, hã ÿ mejõ hyng doo —näng mã Jesus sa hã.

24 Ti m' taky hadoo ênh:

—Né hup ÿ né hë hahÿ ÿ her'oot doo: ÿ her'oot do gad'oo doo, hã ÿ mejüü do hã h'ÿÿka'eeh doo, edëb had'yÿt do ta hã däg, tawäd had'yÿt hë da hÿ pong jé P'op Hagä Do pa. Dooch nesaa do hã taky n'aa kety däk da. Dooch banesaa doo hënh tahõm wäd bã. Edëb had'yÿt hë kã ta h'ÿÿb tym. P'op Hagä Do pa da tabawäd had'yÿt hë kã —näng mã ta kÿyh.

25 Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

—Né hup ÿ né hë hahÿ ÿ her'oot doo: Ti awät da ti noo gó, da hë né hë tadu däk, P'op Hagä Do hã h'ÿÿ gatamah doo, dejêp do hadoo doo, ramaa napäh da këh ÿÿ, P'op Hagä Do T'aah kÿyh. Këh ÿ ky dah'eeh doo, edëb had'yÿt hë da sa h'ÿÿb tym.

26 Ee, P'op Hagä Do hanaa né hë ji edëp doo. Ti hadoo né hë ta T'aah hã hana doo, P'op Hagä Do an'oo bã.

27 Hã ÿÿ, T'aah hã P'op Hagä Do banoo ÿ hyb n'aa jawyk hyb n'aa, sahõnh hë sa hã ÿ ky n'aa etyy hyb n'aa, Aj'yÿ Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do ÿ bahadoo do hyb n'aa.

28 Bë hyb n'aa meuuj manä ta ti ÿ her'oot do hã. Ti awät da ti noo gó, P'op Hagä Do T'aah kÿyh sahõnh hë dejêp do paa ramaa napäh da.†

29 Tii bã da ragenä bong. Baad hadoo do moo heb'ooh do paah, hÿ pong jé da, P'op Hagä Do pa raboo had'yÿt hë da. Nesaa do moo heb'ooh do paah, tabanesaa hënh da raky n'aa kety däk.

30 Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

—Dooch ÿ hajaa pé ti daj ÿÿ hë. P'op Hagä Do ÿ tamaher'oot doo da né hë ÿ bad'oo sa hã. Ti hyb n'aa baad ub had'yÿt hë ta ti sa hã ÿ ky n'aa etyy doo. Hã ÿ mejüü do karën doo da ÿ bad'oo. ÿ Karën do jawén nado —näng mã Jesus.

31 Ti m' Jesus ky hadoo ênh Judah buuj wahë n'aa sa hã:

—Daj ÿÿ hë këh ÿ n'aa ÿ her'ood bã paawä, dooh paawä baad tado bã tii.

32 Ti awät nã ta seeh baad ub këh ÿ n'aa her'oot doo. P'op Hagä Do né tii. Te hub né hë këh ÿ n'aa ta her'oot doo, ÿ hapäh.

33 Bë mejüü paa raky n'aa eanh Jowāw wë. Baad Jowāw nu gahem'uun do baher'oot sa hã këh ÿ n'aa.

34 Dooch hyb n'aa ÿ karën pé badäk hahÿÿ bã naa këh ÿ n'aa rod, tii d' ÿ wén her'oot. ÿ wén ky däng Jowāw nu gahem'uun do her'oot do paa hã këh ÿ n'aa,

† 5:28 Ta jawén tii, p'aa hënh Jesus bahÿng bã.

taher'ood wät do bë ky daheeh hyb n'aa, bë h'yyb tym bedëp hyb n'aa nesaa do mahãnh.

³⁵ Ji bag bawag däk do hadoo Jowāw nu gahem'uun do ma metëek doo. Pooj jé dó, bë tseebe bong tama metëek do hã —näng mä Jesus kyyh sa hã.

³⁶ Ti m' taky hadoo:

—Baad ub né paawä Jowāw nu gahem'uun do baher'ood wät këh ÿ n'aa, ti anäng ta bahãnh hadoo do këh ÿ n'aa metëeh doo. Hã ÿ Ee P'op Hagä Do anoo do ÿ pehuunh do pan'aa né tii. ÿ pehuunh do hã ji bahapäh ÿ P'op Hagä Do mejõ hyng do ÿ ti hÿÿh.

³⁷ Ee, P'op Hagä Doo, hã ÿ mejõ hyng doo, baad ub na-ããj hë taher'oot këh ÿ n'aa. Dooh noo gó bë maa napäh pé ta kyyh. Dooh noo gó ta mamets bë ty gahapäh péh.

³⁸ Dooh bë h'yyb tym gó tayyw bä ta kyyh, tamejũũ do hã bë ky nadaheeh do hyb n'aa.

³⁹ Baad né paawä bë ma kametëek P'op Hagä Do kyy kerih do hã. Tii d' bë wén ma kametëek, tii hã bë aw'yyt bë ed'oo bë edëb had'yyt do P'op Hagä Do wë. Hajõõ nuu me né hë bë ner'ood paawä, dooh bë h'yy ganyy bä këh ÿ n'aa hã ta hã taher'oot do hã!

⁴⁰ Këh ÿ n'aa ti taher'ood né paawä, dooh bë ana bä wë ÿÿ, edëb had'yyt do ÿ banoo hyb n'aa bë hã.

⁴¹ Ti m' taky hadoo:

—ÿ raj'aa etsë do jawén nado ÿ bawät.

⁴² ÿ h'yyb hapäh bëeh! Dooh bë kamahãnh bä P'op Hagä Do bë h'yyb gó.

⁴³ Ee kyy gó né paawä ÿ bahyng, dooh ÿ bë gado bä. Ta seeh, ta daaj hë ta ky gabuuj gó hana doo, ti paawä bë gadoo.

⁴⁴ Bë gen'aak bë da hadoo do bë hã raj'aa etsëe bä. Dooh bë hyb n'aa p'eed bä bë ky n'aa, P'op Hagä Doo, sét had'op do her'oot do hã. Ti hyb n'aa bë nahajaa hã ÿ bë h'yy ka'eeh doo.

⁴⁵ —Bë ÿ ky n'aa tapaa bë edoo manä Ee, P'op Hagä Do wë. ÿ nado tii, bë hã ky n'aa tapaa doo. Mosees hã ti bë h'yy kejäg ub. Ti né hë da bë taky n'aa tapaa.

⁴⁶ Mosees bë ky dahé bä paawä, ÿ né paawä bë ky daheeh. Mosees né hë këh ÿ n'aa herih do paah.

⁴⁷ Dooh bë ky dahé bä ti terih do paah. Ti hyb n'aa bë wén ky nadaheeh ÿ her'oot doo —näng mä Jesus kyyh Judah buuj sa wahë n'aa sa hã.

6

Jesus pahuunh do 5 miw sa waa panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ta jawén kã m', karaj'aa Garirej häd näng do Jesus batsëg hõm. Tiberijas karaj'aa häd seeh.

² Hajõk Jesus jawén habok, hajõng tapehuunh doo, nahëe enäh do taheso padëek do na-ããj hë rabahapäh do paa hyb n'aa.

³ Ti m', Jesus ta ma matëg daheeh rabasëek waëe hã. Tii b' rabaym, ti m' rabehyy b'ëeh.

⁴ Edaa däk mä Judah buuj Pas-kowa rataheb'ëes doo.

⁵ Ti m' Jesus baheg'ãas, hajõk ti han'aa doo. Ti m' Pirip hã taky hadoo:

—N'yy hënh da ër betsëe hajõk do sa waa?

⁶ —näng mä Jesus, Pirip tametyy hyb n'aa. Jesus hapäh ta h'yyb gó nyy d' tabad'oo.

⁷ Ti m' Pirip ky hadoo:

—8 kamarab ji moo wāt do sām dooh tahaja nā bā sa waa sām —nāng mā Pirip.

⁸ Ti m' ta ma matëg seeh, Ān-Deréh, Simaw Peed hỹj, ky hadoo mäh:

⁹—Gëët hỹ karapee. Ti anäng ta wë its ji ma poo oow pé pāw ned'ëed is doo, sewada häd näng do s'ëeb. Tah'yÿb pawóp hë. Tahaj'as mā ti hajök do hā? —nāng mā ta kyyh.

¹⁰ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë mejō rabehty b'ëeh jawii jó —nāng mäh.

Baeh jawii tii bā. Ti m' rabehty b'ëeh. 5 miw ajyy tahyb n'aa pé tii bā hab'ëeh doo.

¹¹ Ti m' Jesus basog dāk pāw, P'op Hagā Do hā taky hadoo:

—Ōm taw'āats hë Ee. Man'oo dāk āā waa —nāng mäh.

Ti m' taban'oo kån hab'ëeh do sa hā. Ti hadoo né tah'yÿb ënh. Wog enā hōm mā sahōnh hë.

¹² Rabahajaa bā kā rawëh doo, Jesus ky hadoo:

—Bë ata däg mad'aak doo, takanerejāā hyb n'aa —nāng mā Jesus.

¹³ Ti m' mad'aak do ta ma matëg rata hōm kån kawaju gó. 12 m' kawaju gedë hōm doo. Ji ma poo oow hadoo do paa madaag kån hajōng pāw bód.

¹⁴ Ti m' hajök do rabahapäh bā Jesus pahuunh doo, raky hadoo:

—Hahỹ né hë P'op Hagā Do ky n'aa rod badāk hahỹ hënh hana doo, kerih do hā taher'oot doo —nāk mā sa kyyh.

¹⁵ Jesus h'yÿb gó tabahapäh bā, tak'ëp rah'yÿb tatug paawā sa hāj n'aa wahë n'aa tabahadoo hyb n'aa, ta mab hë kā p'op tabasëek waëë jó sa mahānh.

Tamii pong jé Jesus bawāt do panyyg n'aa hahỹh

¹⁶ Tūūh däg kā m', Jesus ma matëg rabawëej kån karaj'aa hënh.

¹⁷ H'oo gó m' ragatsëg t'oonh, Kapar-Naūm häd näng do panang nemuun rabatsëg paawā. Badajuu dāk mäh. DooH m' Jesus awëej nā bā sa wë.

¹⁸ Ti m', tak'ëp bah'ood ty gahëm. Tewëep maadaka.

¹⁹ Dawëë péj rababoo dāk bā kā, Jesus rahapäh. Tamii pong jó tabana sa wë. Ti m' tak'ëp rabeÿm bong.

²⁰ Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Bë eÿm manäh! Ÿ ti hỹh —nāng mäh.

²¹ Ti m' rah'yÿb tseebe kån tagatsëg sooh bā sa sii. Ti m', nayyw hë rakaja kån jajé raty gapad'ëek hënh.

Ji h'yÿb tym dëeb panyyg n'aa Jesus hanäng do hahỹh

²² Ti m' jati péh, hajök do tamyyj dāk hā ha'y'm do Jesus mā resoos. Tsém hadoo, sét né h'oo tii bā hayat. Ti gó né hë Jesus ma matëg rabatsëg hōm. DooH m' Jesus gatsëg so bā sa sii, sa hā. Ti hyb n'aa m' tii bā aym, red'oo.

²³ Ti noo gó né hë panang Tiberijas häd näng doo bā naa marakate wób ranu kajäk, pāw rabawa p'aa hënh tabanäng hënh. Tsém hadoo pāw rabawa do paah, Jesus P'op Hagā Do hā taky n'aa etsëë do jawén paa bā.

²⁴ Ti m' rah'yy kadaw'uuh, dooh né hë m' Jesus tii bā, dooh ta ma matëg tii bā. Ti m' ragatsëg tooj kån marakate gó. Panang Kapar-Naūm tabanäng hënh rabatsëg hōm kån mäh, t'ī hënh Jesus rabesoos hyb n'aa.

²⁵ Karaj'aa ta myyj jé Jesus rabaw'yyt bā kā m' raky hadoo ta hā:

—Ma matëg, —nāk mäh —nyy b' akā makajaa? —nāk mäh.

²⁶ Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Né hup ŷ né hē hahŷ ŷ her'oot doo: Ỹ pehuunh do hā bē h'yy genā dāk do hyb n'aa nado ŷ bē wén esoos. Ỹ bē wén esoos, pāw hā bē wog enā padēek do hyb n'aa.

²⁷ Taw'āāts hē dooh bē waa hā had'yyt hē bē h'yyb padäg. Nayyw hē takarejāā tii. Taw'āāts hē bē h'yyb padäg had'yyt hē ji h'yyb tym edēb had'yyt do hanoo do hā. Kanarejā tii. Ỹŷh, Aj'yy Hadoo Do Hŷ Pong Jé Hana Doo, ŷ né hē bē hā hanoo tii. Ee, P'op Hagā Do ky gabuuj gó ŷ moo wāt —nāng mā Jesus sa hā.

²⁸ Ti m' rabeaanh Jesus hā:

—H'ēēd ti P'op Hagā Do karēn āā moo bok? —nāk mā sa kyyh.

²⁹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hahŷŷ da P'op Hagā Do karēn bē hā: Takarēn bē h'yy ka'eeh tamejō hyng do hā —nāng mā Jesus.

³⁰ Ti m' raky hadoo:

—Āā karēn mametā ta heen n'aa. Mapahuunh do āā bahapāh bā kā, ōm āā ky daheeh. H'ēēd mametēēh āā hā?

³¹ Ēr wahē makū na-āāj hē rawa paa pāw hadoo do Manah hād nāng doo, tabanawāng hēnh rahabok noo gó. Hahŷŷ da P'op Hagā Do kyy kerih do ta ky n'aa hā: “Tanoo sa hā hŷ pong jé hana do pāw.”* Ti bahānh ti āā karēn mametēēh —nāk mā sa kyyh Jesus hā.

³² Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Né hup ŷ né hē hahŷ ŷ her'oot doo: Mosees nado ti hanoo ta ti pāw hŷ pong jé hana doo. Ee mo haj'aa ti ta ti pāw. Ee né hē ti hŷŷh, bē hā han'oo kån pāw heh'āat do hŷ pong jé hana doo.

³³ Badāk hahŷŷ bā hahyng doo, badāk hahŷŷ hā habong do sa h'yyb hed'ēēp doo, ti né kā ta ti Pāw heh'āat kā P'op Hagā Do anoo doo.

³⁴ Ti m' raky hadoo Jesus hā:

—Man'oo had'yyt hē ta ti āā hā, maky dāng doo —nāk mā sa kyyh.

³⁵ Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Ỹ né ti pāw hadoo do edēb had'yyt hē hanoo doo. Wē ŷ hana doo, dooh tasa wād bā. Hā ŷ h'yy ka'eeh doo, dooh tahoo kaaj wād bā —nāng māh.

³⁶ —Ỹ her'ood wāt né paa bē hā, dooh hā ŷ bē h'yy kae bā, ŷ bē hapēē né paawā.

³⁷ Ti hadoo né hē, wē ŷ rabana da sahōnh hē Ee anoo do hā ŷŷ. Dooh da ŷ mak'yyts bā wē ŷ han'aa doo.

³⁸ Baad ŷ wén gadoo sa hā, P'op Hagā Doo, hā ŷ mejō hyng do karēn do ŷ moo wāt hyb n'aa. Dooh daj ŷŷ hē ŷ karēn do jawén nado.

³⁹ Hahŷŷ da P'op Hagā Do karēn hā ŷŷ: Dooh takarēn bā hā ŷ tanoo do see tabanesaa hēnh tahōm bā, ŷ an'oo bā. Takarēn ŷ genyy bong sahōnh hē hā ŷ tanoo doo, hŷ pong jé, P'op Hagā Do pa rababoo had'yyt hyb n'aa, sahōnh hā ta sām tabanoo noo gó.

⁴⁰ Ee P'op Hagā Do karēn sahōnh hē ta T'aah hā h'yyb padēek doo, ta T'aah hā ky dah'eeh doo, redēb had'yyt hē kā hŷ pong jé ta pa. Sahōnh hē ta sām ragadoo bā kā, ŷ genyy boo kån P'op Hagā Do wē, hā ŷ h'yy ka'eeh doo —nāng mā Jesus.

⁴¹ Ti m' hajōk do raky n'aa hajēm, “Ỹ pāw hadoo doo, hŷ pong jé naa hahyng doo”, tahanāng do hyb n'aa.

⁴² Hahŷŷ d' mā sa kyyh rabaher'oot bā:

* 6:31 Esodo 16.4, Nemijas 9.15, Saaw-Mo 78.24-25

—Hahỹ ta see nado ti hỹh. Joséh t'aah né hẽ ti hỹh —näk mäh. —Äã hep'ëeh ti ta yb, äã hep'ëeh ti ta y̆n. H'ëed hyb n'aa, “Hỹ pong jé naa y̆h”, tabanäng? —näk mã sa kyyh.

43 Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Jããm tí bẽ kyyh, bẽ ky kak'ëe doo —näng mäh.

44 —Dooch hajaa pé wẽ y̆ hana péh, hã y̆ h'yy ka'eeh péh, Ee, mejõ hyng do y̆h, wẽ y̆ tanatsyyd bã sa h'yyb tym. Jããm hẽ hajaa wẽ y̆ rana bã, Ee h'yyb tatug bã wẽ y̆. Hã y̆ h'yy ka'eeh do y̆ genyy bong da, P'op Hagã Do wẽ ranu kajäk hyb n'aa, sahõnh hã ta sãm y̆ banoo noo gó.

45 Hahỹ da P'op Hagã Do ky n'aa rod rerii bong paa ji ta h'yyb tatuk do ky n'aa: “Sahõnh hẽ sa hã P'op Hagã Do ma metëek da.”† Ti hyb n'aa, sahõnh hẽ Ee ma metëek do maa new'ëe doo, sa h'yyb gó renãm doo, wẽ y̆ da rabana, hã y̆ da rah'yy ka'eeh.

46 Dooch hapäh pé Ee, P'op Hagã Doo. Jããm né hẽ y̆h, P'op Hagã Do wẽ naa hahyng do hapëe wät —näng mã Jesus hajök do sa hã.

47 Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

—Né hup y̆ né hẽ hahỹ y̆ her'oot doo: Hã y̆ ky dah'eeh do redëb had'yyt da hỹ pong jé, P'op Hagã Do pa.

48 Y̆ né ti pãw hadoo do edëb had'yyt hẽ hanoo doo.

49 Tabanawäng hënh pãw hadoo Manah häd näng do bẽ wahë makü rawa né paawä, dejëp né hẽ.

50 Hahỹ pãw hadoo do hỹ pong jé naa hahyng do hawa doo, dooh tadjëb bã ta h'yyb tym, dooh tabanesaa hënh tahõm bã.

51 Y̆ né hẽ ta ti pãw hadoo do ji hed'ëep doo, hỹ pong jé naa hahyng doo. Sahõnh hẽ hahỹ pãw hawa doo, raboo had'yyt hẽ da hỹ pong jé P'op Hagã Do pa. Hup y̆ ta ti pãw y̆ anoo do y̆ dajëp bã, badäk hahỹ hã habong do hỹ pong jé rabadëb had'yyt hyb n'aa P'op Hagã Do pa —näng mã Jesus.

52 Ti m' tak'ëp Judah buuj raky kakã bong, tii da Jesus edoo do hyb n'aa. Hahỹ d' mã sa kyyh:

—Nyy da hahỹ aj'yy banoo ër bawëh hyb n'aa ta dab? —näk mã sa kyyh.

53 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Né hup y̆ né hẽ hahỹ y̆ her'oot doo: Aj'yy Hadoo Do Hỹ Pong Jé Hana Do dab bẽ nawëe bã, ta majyyw bẽ neëg bã, dooh bẽ haja bã hỹ pong jé bẽ nu kajäg bã P'op Hagã Do pa.

54 Jé dap y̆ hawëh doo, majyw y̆ heëek doo, hỹ pong jé edëb had'yyt da P'op Hagã Do pa. Y̆ ganny wät da P'op Hagã Do wẽ, sahõnh hã ta sãm y̆ banoo noo gó kã.

55 Tanawë heh'äat hadoo dap y̆. Ji heëk do heh'äat hadoo majyw y̆.

56 Jé dap y̆ hawëh doo, majyw y̆ heëek doo, séd hã däg ta h'yy kata däk hã y̆. Y̆ na-ããj da ta h'yyb gó y̆ bawäd kãn.

57 Ee hã tabana hedëp doo. Ti né hẽ y̆ tamejüü. Ta hyb n'aa y̆ bedëp. Ti hadoo né hẽ, hã y̆ h'yy kamasoo doo, edëp da hëp y̆ n'aa.

58 Gëet hahỹ pãw hadoo do hỹ pong jé hana doo. P'ooj ub bẽ wahë makü rawa do paa nahado ti hỹh. Rawa né paawä ti dejëp. Hahỹ pãw hawa doo, tawäd had'yyt hẽ da P'op Hagã Do pa

59 —näng mã Jesus, tób P'op Hagã Do panyyg rayd naherot do yt hã tama metëek noo gó, Kapar-Naũm panang bã.

Hajök Jesus heréd hõm do panyyg n'aa hahỹh

60 Ta ti Jesus her'oot do ramaa newē dāk bā, hajōk Jesus ma matēg wób raky hadoo mäh:

—Ti bahānh hēeh ta ti ta her'oot doo. Dooch ky daheeh pé ta ti hedoo doo —nāk mā sa kyyh.

61 Ta ma matēg wób kawaj'āān gó raba her'oot ta kyyh p'āā Jesus bahapäh bā m' ta h'yyb gó m', taky hadoo sa hā:

—ÿ her'oot do hā bē h'yy kejāg bong?

62 Bē h'yy kejāg bong tan'oo bā, nyy da da bē baher'oot ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do bē bahapäh bā, p'aa hēnh hÿ pong jé tabasēēk bā?

63 P'op Hagā Do Sahee ti ji h'yyb tym hed'ēēp doo. Ji daaj hē ji hejōj me dooh ji hajaa péh. P'op Hagā Do Sahee hā naa né hē ti ta ti kēh ÿÿ, bē hā ÿ her'oot doo, hÿ pong jé, P'op Hagā Do pa ji edēb had'yyt hē hanoo doo. Te hub né hē kēh ÿÿ.

64 Ti hadoo né hē, bē mahang dooh raky dahé bā —nāng mā Jesus.

Ta tii da Jesus wén her'oot, pooj jé Jesus hapēē dāk do hyb n'aa ta h'yyb gó sa mahang ky nadah'eeh doo. Tahapēē dāk né hē ēnh ta majīī moo gó haēēnh do pan'aa.

65 Ti m' Jesus ky hado kån:

—Ti hyb n'aa bē hā ÿ bedoo, dooh hajaa pé wē ÿ hana pé Ee natatug bā —nāng mā Jesus.

66 Ti noo gó né kā m' hajōk heréd hōm Jesus. Dooch ta sii raboo boo bā.

67 Ti m' 12 hedoo do ta ma matēg hā Jesus beaaj wāt:

—Bē na-āāj bē karēn bē bahōm mahānh ÿÿ? —nāng mäh.

68 Ti m' Simaw Peed hād nāng do ky hadoo ta hā:

—Hyb n'aa jawyk doo, —nāng mäh —jaa sii āā bahōm kån? Ōm ti her'oot ji h'yyb tym hedēb had'yyt do ky n'aa hā.

69 Ōm né hē baad had'op doo, P'op Hagā Do H'yyb Dāng Doo, āā ky daheeh. Āā hapēē dāk né hē tii —nāng mā Peed kyyh.

70 Ti m' Jesus ky hadoo:

—ÿ né hē, bēeh, 12 hedoo doo, wē ÿÿ ÿ asēēw hōm doo. Sét hē bē mahang Dijab[‡] karom!

71 (Judas, Simaw Ikarijot hād nāng do t'aah ky n'aa ti ta her'oot. 12 hedoo do see né tii, ta jawén Jesus taky n'aa her'ood dāk do pan'aa kā majīī hā.)

7

Judah buuj rahyb n'aa esee do rataheb'ēēs doo hēnh Jesus bahōm do ky n'aa hahÿÿh

1 Ta jawén kā Jesus bawād kån mā Garirej häj n'aa hēnh. Dooch m' takarēn tahōm bā Judah häj n'aa hēnh, ta tii bā wahē n'aa rakarēn radaj'ēēp do hyb n'aa.

2 Tabledaa dāk bā m', bag'aad me tób Judah buuj raba hemak do rataheb'ēēs doo,*

3 Jesus hÿÿj raky hadoo mā ta hā:

—Ayyw manā babā. Taw'āāts hē Judah häj n'aa hēnh mabahōm, mapahu-unh do a hataa rabahapäh hyb n'aa.

[‡] 6:70 Gereg kyy me ramaneēēnh Nesaa Do Yb, Dijab. “Ji taky n'aa tapa had'yyt doo”, taha nāng péh ti Dijab. * 7:2 Sét ta baab ken'yyh Judah buuj raba hemak tób bag'aad me, tabanawāng hēnh sa wahē makū rababok do paa rahyb n'aa esee hyb n'aa.

4 Ji karēn bā ji raky n'aa ets'ëeh, dooh ji jejēn bā ji moo wāt doo. Taw'āāts hē sahōnh hē rabaheg'āāts ti mapahuunh doo —nāk mā sa kyyh.

5 Ta hÿÿj na-āāj hē dooh m' rah'yy kae bā ta hā, tii d' rawén edoo.

6 Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Doo takaja nā bā ti noo gó ŷ bahōm doo. Bēeh, bē h'yyb karēn do noo gó né hē bē bahōm.

7 Badāk hahÿÿ hā habong do P'op Hagā Do hā h'yy kana'eeh doo, dooh bē hā rakamajē bā. Wē ŷ rawén kamaj'īī, nesaa do ramoo heb'ooh do ky n'aa, nesaa do rahyb n'aa nahew'ëē do ky n'aa ŷ her'oot do hyb n'aa.

8 Bē ahōm ta ti rataheb'ëēs hēnh. Dooh ŷ ahōm nā bā ta t'īī hēnh. Dooh takaja nā bā ti noo gó ŷ bahōm doo —nāng mā Jesus kyyh ta hÿÿj sa hā.

9 Ta ti tahe'oot do jawén paa bā m', Jesus baym dó Garirej hāj n'aa bā.

10 Ti m', ta hÿÿj rabahōm jawén paa bā, Jesus bahōm kán. Kejēn do hadoo tabahōm, ta wób ranahapāh bā.

11 Ti m' rahyb n'aa esee do rataheb'ëēs hēnh Judah buuj sa wahē n'aa resoos mā Jesus. Rabesoos bā m' rabeaanh n'yy hēnh Jesus.

12 Jé pad'yyt hē hajök do wób rahe'oot mā Jesus ky n'aa hā.

—Ky enyym —nāk mā ta wób.

—Doo —nāk mā ta wób. —Ji tawadii tii —nāk māh.

13 Kaja hē m' rabahesëēnh ta ky n'aa, sa wahē n'aa rajeyÿm do hyb n'aa.

14 Rataheb'ëēs do hōō bā, 4 ta ā dāg, Jesus bahōm kán mā P'op Hagā Do tób n'aa hēnh. Tii bā tama met'ëēg kán.

15 Ti m' Judah buuj sa wahē n'aa rahyb n'aa meuunh, ti m' raky hadoo:

—Nyy d' hajōng tabahajaa, ma kamanet'ëēg né paawā hahÿ aj'yy? —nāk mā sa kyyh.

16 Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—Hā ŷ naa nado ti ŷ ma metëēk doo. Hā ŷ mejūū do hanaa né tii.

17 P'op Hagā Do gen'aak do karēn moo wāt doo, ti tahapāh da ta h'yyb gó, P'op Hagā Do hanaa tado bā, hana ŷ tado bā ŷ ma metëēk doo.

18 Jé ta daaj hē, ta ky gabuuj her'oot doo, ta hā raweh'ëēh do hyb n'aa tii. Ti hadoo nado ta hā mejūū do raweh'ëēh karēn doo. Dooh ji tawad'ii bā ta tii hā. Dooh j'ooj madāk do tado bā ta h'yyb. Baad had'op do tii —nāng mā Jesus.

19 Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

—Mosees né hē bē hā hanoo P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk doo. Ti hado né paawā, dooh bē ky dahé bā. H'ëēd hyb n'aa ti bē karēn ŷ bē daj'ëēp? Ta ky n'aa bē ky dahé bā paawā, dooh paawā bē karēn bā ŷ bē daj'ëēb bā —nāng mā Jesus kyyh Judah buuj sa wahē n'aa sa hā.

20 Ti m' ta wób raky hadoo:

—Karap'aar h'yyb nesaa do a hā anāng! Dooh ōm daj'ëēp péh —nāk mā sa kyyh.

21 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Sét hē ŷ pahuunh do hyb n'aa Saab hā, bē h'yy kejāg bong.

22 Bē na-āāj né hē Saab hā né bē moo bok. Bē taah masuuj noo byyh kahōk do heen n'aa Saab noo gó tado bā, tii hā né hē bē moo bok, Mosees mejūū do hyb n'aa. (Mosees nado du n'aa tii. Mosees pooj jé habong do paa ēr wahē makūūh, ti ti du n'aa.)

23 Hÿÿ kā bē hā ŷ beaanh: Saab hā bē an'oo bā ji t'aah masuuj noo byyh ji gahōg bā, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ji ky daheeh do hyb n'aa, h'ëēd hyb n'aa ti bē kawajāan wē ŷÿ, Saab hā aj'yy baad ŷ ahub dāk do hyb n'aa?

²⁴ Daap hē ŷ bē ky n'aa ety manäh. Taw'ääts hē P'op Hagä Do ky n'aa jaw'y'yk do hä bē baheg'ääs ta ky n'aa —näng mä Jesus kyyh sa hä.

Rahyb n'aa newëë P'op Hagä Do H'y'yb Däng do Jesus tado bä ky n'aa hahÿÿh

²⁵ Ti m' Jerusarēn panang buuj wób raky hadoo:

—Hahÿ nado aj'yy radaj'ëëp rahanäng doo?

²⁶ Ti babä tabagëët ēnh. Hajōō mahang tabaher'ood né paawä, dooh sa kyy pé ta hä. Ēr wahē n'aa rahyb n'aa newē dāk apäh, P'op Hagä Do H'y'yb Däng Doo, Kristo häd näng do tado bä tii?

²⁷ Nyy d' ti hÿÿ ēh? Ää hapäh ti hahÿ aj'yy n'yy hēnh naa. Kristo häd näng do kajaa bä, dooh ji hapëë bä n'yy hēnh tahana —näk mä sa kyyh.

²⁸ Ti hyb n'aa m', P'op Hagä Do tób n'aa bä Jesus ma metëëk bä taky hadoo, tak'ëp mä ta kyyh:

—Bē hapäh mä ŷÿ, bē nooh. Bē hapäh mä n'yy hēnh naa ŷÿ, bē nooh. Dooh kēh ŷ gabuuj tado bä hÿ ŷ bahyng. Ti awät né hē ta ti hä ŷ mejō hyng doo. Te hub né hē ta tii. Tahajaa ji h'yy kasadëë bä taky däng do hä. Ti dooh bē hapëë bä.

²⁹ ŷ ti hapäh. ŷ wén hapäh, ta wē naa ŷ bahyng. ŷ tamejō hyng —näng mä Jesus sa hä.

³⁰ Tii d' tabedoo do hyb n'aa m', sa wahē n'aa rakarēn ramoo maso däg paawä. Dooh hajaa pé ta hä, dooh nä tadajëp do noo gó tado nä bä do hyb n'aa.

³¹ Sa wahē n'aa rakarēn ramaso däg né paawä, hajōk mä ta hä h'yy kae padëëk. Hahÿÿ da m' sa kyyh:

—Kristo, P'op Hagä Do Ky Däng Do kajaa bä, dooh tapehuuj da hahÿ pehuunh do bahänh† —näk mä sa kyyh.

³² Ti m' Pariséw ramaa napäh bä ta tii da Jesus ky n'aa rabaher'oot bä, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahē n'aa daheeh ramejūū, P'op Hagä Do tób n'aa warahén n'aa Jesus ramasoo hyb n'aa.

³³ Ti m' Jesus ky hadoo:

—ŷ aym nä bē pa, ta jawén ŷ babaaj hōm hä ŷ mejō hyng do wē.

³⁴ ŷ da bē esoos tii bä. Dooh da ŷ bē awyyd bä, bē nahajaa do hyb n'aa bē ahōm bä ŷ hawät hēnh —näng mä Jesus.

³⁵ Ti m' Judah buuj sa wahē n'aa rabaher'oot ta tii d' tedoo do ky n'aa. Dooh tagah'ood nä bä sa hä taher'oot doo. Hahÿÿ da m' sa kyyh:

—N'yy hēnh g'eeh tabahōm ää naw'y'yt, tahanäng doo? Gereg sa panang hēnh g'eeh ti tahahōm, ēr wakään wób rahabong hēnh? Gereg buuj g'eeh tama met'ëëg kän?

³⁶ Nyy d' tahanäng pé ti: “ŷ da bē esoos tii bä. Dooh da ŷ bē awyyd bä, bē nahajaa do hyb n'aa bē ahōm bä ŷ hawät hēnh”, tahanäng doo? —näk mä sa kyyh.

³⁷ Tagadëëg ub rataheb'ëes do ä n'aa, tak'ëp rahyb n'aa jew'y'yk. Tii bä kä m', ti noo gó kä m' Jesus bas'ëëg gëët. Ti m' taky hadoo, tak'ëp mä ta kyyh:

—Taw'ääts hē hoo kaanh do hadoo do ta hä, wē ŷ tabana tabeëëk do hadoo hyb n'aa.

³⁸ Hahÿÿ da P'op Hagä Do kyy kerih doo: “Hä ŷ h'yy ka'eeh do h'y'yb gó naa ganyyh da ji h'y'yb bed'ëëp do naëng n'aa” —näng mä Jesus.

³⁹ P'op Hagä Do Sahee tahanäng pé tii, Jesus hä h'yy ka'eeh do ta jawén ragadoo doo kä. Dooh Jesus an'oo nä bä ti noo gó P'op Hagä Do Sahee, dooh

† 7:31 Sa hä m', Jesus né hē ti Kristo.

tadajëb nã bã, dooh taganã wãd nã bã, dooh P'op Hagã Do wë takawehëë däk doo hënh tas'ëëg nã bã do hyb n'aa.

⁴⁰ Jesus her'oot do ta wób ramaa napäh bã m', raky hadoo:

—Hahỹ né ti P'op Hagã Do ky n'aa rod, P'op Hagã Do Ky Däng Doo —näk mã sa kyyh.

⁴¹ Ta wób mã raky hadoo:

—Hahỹ né hë Kristo häd näng doo —näk mã sa kyyh.

—Dooh. Garirej häj n'aa hënh naa nado Kristo bana —näk mã ta wób.

⁴² —Dawi panaa da ta ti Kristo. Panang Berënh häd näng doo bã naa, Dawi panang paa bã naa Kristo bana da, näng P'op Hagã Do kyy kerih do hã[‡] —näk mã sa kyyh.

⁴³ Sa h'y'yb retyn hõm kãn mã Jesus ky n'aa hã.

⁴⁴ Ta wób rakarën paawã Jesus ramaso däk. Ti hadoo né hë m', dooh ta hã moo däng péh.

⁴⁵ Ti m' P'op Hagã Do tób n'aa warahén n'aa, ramejõ nã do Jesus ramasoo hyb n'aa paawã, abaa' h'üüm P'op Hagã Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wahë n'aa sa wë, Pariséw sa wë na-ããj hë. Ti m' rabeaanh sa hã:

—Hëd n'aa bë manana wät? —näk mã sa kyyh warahén sa hã.

⁴⁶ Ti m' warahén raky hadoo:

—Dooh noo gó her'oot pé ta ti aj'yy her'oot doo da —näk mã sa kyyh.

⁴⁷ Ti m' Pariséw raky hadoo warahén sa hã:

—Bë na-ããj hë tawadii? —näk mãh.

⁴⁸ —Dooh ër wahë n'aa raky dahé bã ta hã. ãã Pariséw, ãã na-ããj hë dooh ãã ky dahé bã ta hã.

⁴⁹ H'y'gatemah ti hajök do ta hã ky dah'eeh doo. Dooh Mosees ky n'aa jaw'y'yk do rahapëë bã, ti rawén süüt. P'op Hagã Do was'ee bong ti ta ti hajök doo —näk mã Pariséw sa kyyh warahén sa hã.

⁵⁰ Ti m' sa seeh, Nikodëm häd näng doo, Jesus wë hegãã wät doo, ky hadoo ta wób sa hã:

⁵¹ —Dooh ër ky n'aa jaw'y'yk do an'oo bã daap hë ër ky n'aa ety bã ër da hadoo doo. Taw'ãäts hë pooj jé ër beaanh ta hã tamoo wät doo, tama metëëk doo, ër ky n'aa napäh hyb n'aa —näng mã Nikodëm.

⁵² Ti m' ta wób raky n'aa rejã kãn, ti m' raky hadoo ta hã:

—Öm na-ããj né hë apäh Garirej hënh naa? —näk mãh. —P'op Hagã Do kyy kerih do hã mahëgãã bã, mabahapäh, P'op Hagã Do ky n'aa rod dooh Garirej häj n'aa hënh naa tana bã —näk mã sa kyyh Nikodëm hã.

[⁵³ Ti m' sahõnh hë rabahõm sa tób hënh.

8

ÿnh ta patug nadoo do sii haỹh do raky n'aa tapaa do panyyg n'aa hahỹh

¹ Ti m' Jesus baym panang bahñnh péj, waëë Oriib häd näng doo bã.

² Jati péh, bãp paah, Jesus bahõm ënh p'aa hënh P'op Hagã Do tób n'aa hënh. Hajök kata däk ta wë, P'op Hagã Do tób n'aa w'oo hã. Ti m' tabahyy sooh, ti m' tama met'ëëg kãn.

[‡] 7:42 Se hub né hë raheer'oot doo. Berënh panang bã né hë Kristo häd näng doo benäng, P'op Hagã Do kyy kerih do ky däng. Rawén ky nadah'eeh, dooh rahapëë bã do hyb n'aa Berënh panang bã né hë Jesus benäng. Sa hã m' Garirej häj n'aa bã naa Jesus, tii bã tabawëë gëët do hyb n'aa.

³ Ti m' Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetək doo, Pariséw sa daheeh, ramanaa ȳyñh ta patug nadoo do sii haỹyñh doo, ta wób raw'yyt doo. Ti m' ȳyñh ramejũũ hajõõ gó tabag'ëed dāk hyb n'aa.

⁴ Ti m' Jesus hã raky hadoo:

—Ma matëg, —näk mäh —hahỹ ȳyñh raw'yyt ta patug nadoo do sii tabaỹyñh bã —näk mäh.

⁵ —Ër ky n'aa jaw'yyk do hã ër Mosees mejũũ, pä me ji daj'ëep ta ti hedoo do hyb n'aa. Nyy da a hã pé ji bad'oo? —näk mä sa kyyh.

⁶ Ta tii da rawén ke'aanh, rakarën Jesus kyyh hã rabaw'yyt raky n'aa tapaa do ky n'aa. Ti m' Jesus nu wajakoo sooh, tama poo me tũũ taberih.

⁷ Raky n'aa h'ũũm do hyb n'aa, as'ëëg gëet, ti m' taky hadoo sa hã:

—Taw'ãäts hẽ bë mahang nesaa do h'yyb gó nanäng doo, ti pooj jé hakut pä me —näng mä Jesus sa hã.

⁸ Ti m' p'aa hënh tanu wajakoo sooh ënh. Tũũ m' taberih p'aa hënh.

⁹ Ta tii d' Jesus bedoo bã sa hã, rabahõm kån sét kenäh hõm. Wahëh hedoo do ti pooj jé hah'ũũm. Jããm né hẽ haym Jesus. Ȳyñh hayyw gëet ta pa.

¹⁰ Ti m' Jesus as'ëëg gëet, ti m' ȳyñh hã taky hadoo:

—N'yy hënh ta wób? Dooh õm ky n'aa etyy péh? —näng mä Jesus ta hã.

¹¹ —Dooh. Tabad'op hẽ —näng mä ȳyñh kyyh.

Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Ȳ na-ãäj hẽ, dooh õm ȳ ky n'aa ety bã. Ahõm kã. Meréd hõm hỹy kã nesaa do sahõnh hẽ —näng mä Jesus ta hã.]

Jesus badäk hahỹy bã habong do sa h'yyb tym bag hadoo do ky n'aa hahỹyñh

¹² Ti m' p'aa hënh Jesus baher'oot kata b'ëeh do sa hã. Hahỹy d' mä ta kyyh:

—Badäk hahỹy hã habong do sa h'yyb bag hadoo ȳyñh. Hã ȳ ky dah'eeh doo, dooh tabad'op hẽ badagyp do hadoo doo gó, nesaa doo gó, raboo bã tii. Ti anäng da sa wẽ sa h'yyb bag, P'op Hagã Do wẽ ji ted'ëep doo, ta pa ji bawäd had'yyt hẽ hanoo doo —näng mä Jesus kyyh.

¹³ Ti m' Pariséw raky hadoo ta hã:

—A mab hẽ, a daaj hẽ maky n'aa her'oot a ky n'aa —näk mäh. —Dooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do an'oo bã ji mab hẽ, ji daaj hẽ, ji ky n'aa ji her'ood bã. Ti hyb n'aa taw'ãäts hẽ nado ta ti maher'oot doo —näk mä sa kyyh.

¹⁴ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Map ȳy hẽ, daj ȳy hẽ, këh ȳ n'aa ȳ her'ood né paawä, né hup ȳ né hẽ ta ti ȳ her'oot doo. Ȳ hapäh ti n'yy hënh ȳ bana, ȳ hapäh ti n'yy hënh ȳ bahõm, né hup ȳ né hẽ ȳ wén näng. Bë tii, dooh bë hapëe bã n'yy hënh ȳ hana, n'yy hënh ȳ bahõm.

¹⁵ Ȳ bë ky n'aa tapaa j'ooj hanäng do hã bë hapäh do hã. Ȳ dooh ȳ ky n'aa tapaa péh.

¹⁶ Sa hã ȳ ky n'aa ety bã paawä, baad paawä ȳ ky däng sa hã, map ȳy hẽ nadoo do hyb n'aa ȳ ky n'aa etyy. Ti anäng hã ȳ ky masa doo. Ee, hã ȳ mejõ hyng doo, ti né hẽ ȳ taky masa —näng mäh.

¹⁷ —Pawóp hẽ ajyy séd demuun raheer'ood bã, baad ub tii, ji ky daheeh sa kyyh, bë ky n'aa jaw'yyk do mejũũ doo.

¹⁸ Tii d' né hẽ ãã bad'oo. Ȳ her'oot këh ȳ n'aa. Ee, hã ȳ mejõ hyng doo, ȳ taky masa këh ȳ n'aa hã —näng mä Jesus kyyh Pariséw sa hã.

¹⁹ Ti m' rabeaaj kån:

—N'yy hënh a yb? —näk mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Dooħ ŷ bē hapēē bā. Dooħ né hē Ee bē hapēē bā ēnh —nāng mäh. —Ŷ bē hapēē bā paawā, Ee na-āāj hē paawā bē hapäh —nāng mā Jesus kyyh.

²⁰ P'op Hagā Do matym n'aa rabeheno do hood basooħ do pa Jesus baher'oot tii, tama met'ēēk bā P'op Hagā Do tób n'aa yt hā. Rakarēn né paawā tamasoo, dooħ ta hā moo dāng péh. Rawén moo nadāng, dooħ takaja nā bā tadajēp do heen n'aa kā.

²¹ Tì m' p'aa hēnh Jesus baher'ood wāt sa hā:

—Ŷ da ahōm bē mahānh. Ŷ d' bē esoos. Nesaa do anāng nā da bē hā bē dejēp. Ŷ hahōm hēnh, dooħ bē haja bā bē ahōm bā —nāng mā Jesus.

²² Ta tii d' tabedoo do hyb n'aa rakeaj kån mā sa hā hē né hē. Hahŷŷ d' mā sa kyyh:

—Nyy d' tahanāng pé g'eeh: “Ŷ hahōm hēnh dooħ bē haja bā bē ahōm bā”, tahanāng doo? Ta daaj hē g'eeh takadaj'ēēp? —nāk mā sa kyyh.

²³ Tì m' Jesus ky hadoo ēnh sa hā:

—Babā naa bē ti hŷŷh. P'op naa ŷ ti hŷŷh. Badāk hahŷŷ bā naa bē ti hŷŷh. Ŷ ti dooħ. Dooħ badāk hahŷŷ bā naa tado bā ŷŷh.

²⁴ Nesaa do anāng nā da bē hā bē dejēp, nāng ŷŷh. Ŷ né hē ti hawād had'yyt do bē ky nadahé bā, bē da dejēp né hē nesaa do bē h'yyb tym gó anāng nā —nāng mā Jesus.

²⁵ Tì m' raky gakog hōm:

—Jaa ēnh ōm? —nāk mā sa kyyh.

—Pooj jé bē ŷ maher'oot do né hē —nāng mā Jesus.

²⁶ Tì m' taky hadoo ēnh:

—Tì anāng nā wē ŷŷ hajōng nā bē ŷ ky n'aa tapaa do pan'aa —nāng mäh. —Te hub né hē hā ŷ mejō hyng do her'oot doo. Tahajaa ji h'yy kasadēē bā taky dāng do hā. Ŷ tamaher'oot do né hē ti ŷ her'oot do badāk hahŷŷ hā habong do sa hā —nāng mā Jesus.

²⁷ Dooħ m' rah'yy genā bā ta Yb ky n'aa Jesus her'oot bā.

²⁸ Tì hyb n'aa m' Jesus ky hadoo sa hā:

—P'op, b'aa hā Aj'yy Hadoo Do Hŷ Pong Jé Hana Do bē basāg hāng do jawén paa bā, ŷ né hē ti hawād had'yyt do tii bā bē h'yy genā kån. Dooħ daj ŷŷ hē ŷ moo wāt péh, ŷ her'oot péh, ti noo gó kā bē bahapäh. Ti noo gó kā bē bahapēē kån hahŷŷh: Jāām hē ŷ her'oot bē hā, Ee ŷ tama metēēk doo.

²⁹ Hā ŷ mejō hyng do awād had'yyt hē si ŷŷ. Dooħ ŷ teréd bā, tagen'aak do ŷ moo wād had'yyt do hyb n'aa —nāng mā Jesus kyyh.

³⁰ Ta ti tabaher'oot bā m', hajōk h'yy kae padäg kån ta hā.

Nesaa do moo wāt doo, nesaa do karom, ky n'aa hahŷŷh

³¹ Tì m' Judah buuj ta hā h'yy kae padēēk do hā Jesus ky hadoo:

—Ŷ ma metēēk do bē ky dahé had'yyt bā, hēp ŷ hata heh'āät padäg bē tii bā.

³² Bē hapäh da tii bā baad hadoo do ky n'aa. Baad hadoo do ky n'aa bē da ted'ēēp, baad bē babok hyb n'aa kā —nāng mā Jesus sa hā.

³³ Tì m' raky hadoo:

—H'ēēd hyb n'aa tii da mabaher'oot? Abaraām panaa né hē ti āāh. Dooħ noo gó ta wób sa karom kanep'aak do āā ado bā. Nyy d' mahanāng pé ta ti maher'oot doo? —nāk mā sa kyyh.

³⁴ Tì m' Jesus ky hadoo:

—Né hup ŷ né hē hahŷ ŷ her'oot doo: Nesaa do moo wāt doo, nesaa do karom né kā tii.

³⁵ Dooh da ta kariw n'aa tób yt hā ta karom awād had'yyt hē. Jāām né hē ta t'aah hadoo do ti haym ta tób bā.

³⁶ Ti hyb n'aa, P'op Hagā Do T'aah bē tedēeb bā, baad né tii bā bē baboo kān, nesaa do karom nado boo bēeh —nāng mäh.

³⁷ Ț hapäh, Abaraām panaa né ti bēeh. Ti hado né paawä, Ț bē karēn Ț bē daj'ēep, baad takanejäk do hyb n'aa bē h'yyb gó Ț ma metēek doo.

³⁸ Bē Ț ma metēek Ee metēek do hā ȚȚ. Bē tii, bē yb wē bē ma kametēek doo, ti bē moo bok —nāng mä Jesus sa hā.

³⁹ Ti m' raky hadoo:

—Abaraām ti āā wahē makūūh —näk mä sa kyyh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Abaraām panaa bē do bā paawä, Abaraām bad'oo doo da paawä bē bad'oo —nāng mä Jesus.

⁴⁰ —Baad hadoo do ky n'aa, hā Ț P'op Hagā Do an'oo dāk do bē Ț maher'oot. Tii d' né paawä Ț metēek bē hā, bē karēn Ț bē daj'ēep. Dooh paa ta tii da Abaraām adoo bā.

⁴¹ Bē yb moo wāt do ti ta ti bē moo bok doo —nāng mä Jesus sa hā.

Ti m' raky hadoo:

—Āā yb daap nado. Jāām né hē P'op Hagā Do āā Yb. Ta taah heh'āāt āā —näk mä sa kyyh.

⁴² Ti m' Jesus ky hadoo sa hā:

—P'op Hagā Do tado bā paawä bē Yb, bē kamahän paawä ȚȚh, P'op Hagā Do wē Ț bana do hyb n'aa. Dooh kēh ȚȚ gó tado bā Ț bahyng. Ti né hē ti hā Ț mejō hyng doo.

⁴³ Hēd n'aa ti taganahoot bē hā, Ț her'oot doo? Bē h'yyb gó tawén ganahoot, kēh Ț bē ganadoo do hyb n'aa.

⁴⁴ Dijab taah bēeh. Takarēn do bē karēn bē moo bok. P'ooj ub, tadu dāk noo gó, dahej'ēep do né paa tii. Dooh baad hadoo doo, heh'āāt ub do ky n'aa tagenaag bā. Dooh baad hadoo do ky n'aa ta h'yyb gó tabawād bā. Daap tamennyh bā, ta kyyh né hē ti taher'oot doo. Daap menyh do tii. Daap menyh do yb né tii.

⁴⁵ Baad hadoo doo, heh'āāt ub do ky n'aa Ț her'oot do hyb n'aa Ț bē ky nadaheeh.

⁴⁶ Jaa bē mahang hajaa pé nesaa do hā Ț taky n'aa tapa bā? Baad hadoo do ky n'aa Ț her'oot. H'ēed hyb n'aa Ț bē ky nadaheeh?

⁴⁷ P'op Hagā Do taah hedoo do ramaa newēē P'op Hagā Do her'oot doo. Bē tii, dooh P'op Hagā Do taah bē do bā, ti hyb n'aa bē wén maa nanewēē ta kyyh —nāng mä Jesus kyyh sa hā.

⁴⁸ Ti m' Judah buuj sa wahē n'aa raky hadoo Jesus hā:

—Baad né āā ky kajäk. Samarija buuj né om! * Karap'aar h'yyb nesaa do a hā adäk! —näk mä sa kyyh Jesus hā.

⁴⁹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Dooh. Dooh karap'aar h'yyb nesaa do adäg bā hā ȚȚ —nāng mäh. Ț ti hȚȚh, Ț weh'ēeh Ee. Bē tii, Ț bē ky n'aa rejāā.

⁵⁰ Dooh Ț as'ūūd bā Ț raweh'ēeh doo. Sēt hē ti hawāt Ț raweh'ēeh karēn doo. Ti né hē ti taky däng ji hā baad ji hado bā, baad ji nado bā. Bē nado ti ky kajäk doo.

* **8:48** Sa majī hadoo Samarija buuj. Dooh ragenaag bā Samarija buuj. *Samarija buuj né om Jesus hā rawén her'oot, raky n'aa ej'ees hyb n'aa.*

⁵¹ Né hup ŷ né hē hahŷ ŷ her'oot doo: ŷ ma metēek do ky daheeh doo, dooh tadajēb wād bā —nāng mā Jesus sa hā.

⁵² Ti m' Judah buuj sa wahē n'aa raky hadoo:

—Āā hapäh né hē hŷŷ kā, karap'aar h'yyb nesaa do a hā adäk né hē —näk mäh. —Abaraām dajēp paah, P'op Hagä Do ky n'aa rod dejēp né paah, ti hadoo né hē, jé mama metēek do ky daheeh doo, dooh tadajēb bā, nāng ōm.

⁵³ Āā wahē makū Abaraām bahānh g'eeh ōm? Abaraām dajēp paah, ti hadoo ēnh P'op Hagä Do ky n'aa rod p'ooj ub habok do paah. Jaa ōm a hā péh? —näk mā sa kyyh.

⁵⁴ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Daj ŷŷ hē ŷ kawehēē bā paawā, dooh taw'āāts hē tado bā ta tii. Ee, bē h'yy kaha'eēh bē hanäk doo, ti né ti ŷ taweh'ēeh.

⁵⁵ Dooch bē hapēē bā tii. ŷ ti hapäh. “Dooch ŷ hapēē bā”, ŷ noo bā paawā, ŷ paawā noo kanesa bē nemuun. ŷ hapäh né hē ti P'op Hagä Doo. ŷ ky daheeh ta kyyh.

⁵⁶ Abaraām, bē wahē makūūh, tsebee wāt ŷ kajaa noo gó tabahapäh bā. Tahapäh né paah[†] —nāng mā Jesus.

⁵⁷ —Ōm ky kew'oonh ta ti maher'oot do hā —näk mā Judah buuj sa wahē n'aa. —Dooch mawah'ēē nā bā, dooh 50 ta baab mado nā bā, mahapäh mā Abaraām a nooh —näk mā sa kyyh.

⁵⁸ Ti m' Jesus ky hado kän:

—Né hup ŷ né hē hahŷ ŷ her'oot doo: Abaraām benāng do pooj jé ŷ awād däg né hē! —nāng mā Jesus sa hā.

⁵⁹ Ti m' ta ti ramaa napäh bā, rabasog padēek pä, ta hā radewēēs hyb n'aa paawā, radajēeb paawā. Ti Jesus kejēn hōm. Ahōm P'op Hagä Do tób n'aa bā naa.

9

Ty tamah do panyyg n'aa hahŷŷh

¹ Tamahōm me tabahapäh aj'y ty tamah doo. Ta hā d' né hē m' tabenāng bā.

² Ti m' ta ma matēg rabeaanh:

—Ma matēg —näk mäh. —H'ēēd hyb n'aa hahŷ aj'y tawén ty tamah tabenāng? Ta yb, ta ŷŷn nesaa do ramoo bok do hyb n'aa, ta daaj hē apäh nesaa do tamoo wāt do hyb n'aa? —näk mā sa kyyh.

³ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Dooch, ti hyb n'aa nado ti hahŷ tabahadoo —nāng mäh. —Ty tamaa gó tawén enāng, ta hā P'op Hagä Do hejój kametēeh hyb n'aa —nāng mäh.

⁴ —Taw'āāts hē tabawak nā bā ēr moo bok, hā ŷ mejō hyng do karēn doo. Ti awāt tabadajuuh, du daa d' ji moo wāt péh.*

⁵ Badäk hahŷŷ hā habong do sa h'yyb tym bag hadoo ŷŷh, badäk hahŷŷ hā ŷ bawāt nā bā —nāng mā Jesus kyyh.

⁶ Ta ti taky hadoo do jawén paa bā, tūū tabetsós wāt. K'āāts me tamekuuj wāt, ti m' aj'y matym hā tahawug hōm mā ta uuh.

⁷ —Ahōm kā —nāng mā aj'y hā. —Mahetsyyd a matym naēng majat do Siroéh hād nāng doo me —nāng mā Jesus aj'y hā.

[†] 8:56 2.000 ta baab Jesus bewād hyng do pooj jé Abaraām bawāt paah. P'op Hagä Do metēeh paa Abaraām hā, badäk hahŷŷ bā tabawāt nā bā. * 9:4 Taw'āāts hē ji moo wāt ji bahajaa nā bā, tahananāng pé m' tii.

(“Mejūū doo”, tahanäng pé ti Siroéh.) Ti m' aj'yy bahōm kån, tahetsyyd wät mäh, tabahapëë däg kån mäh. Ti m' tababaaaj hōm kån ta tób hēnh.

⁸ Ti m', ta tób pa haj'eenh doo, pooj jé dajëēr tabehetsë bā hep'ëeh do paa m' rahapäh mä aj'yy. Ti m' raky hadoo:

—Hahÿ nado dajëēr hetsë do paah? —näk mä sa kyyh.

⁹ Ti né m' ta wób sa hä. Ta wób raky hadoo:

—Dooh ti tado bā —näk mäh. —Ta da hed'op —näk mäh.

—ÿ né tii —näng mä aj'yy ty tamah do paa kyyh.

¹⁰ Ti m' rabeaaj kån:

—Nyy da mabahapëë däk? —näk mä sa kyyh.

¹¹ Ti m' aj'yy ky hadoo:

—Aj'yy, Jesus ramanëënh doo, mekuuj wät k'ääts, tii bā matym ÿÿ hä tahawug hōm ta uuh. Siroéh hēnh ÿ tamejūū, ÿ bahets'yyt hyb n'aa. ÿ ahōm, ÿ hetsyyd wät, ti ÿ bahapëë däg kån —näng mä aj'yy kyyh.

¹² —Ny tawät ti aj'yy? —näk mä ta hä.

—Dooh ÿ hapëë bā —näng mä aj'yy kyyh.

Pariséw rabeaanh do aj'yy ty tamah do paa hä ky n'aa hahÿÿh

¹³ Ti m' ramahūūm mä aj'yy ty tamah do paa Pariséw sa wë.

¹⁴ Saab né hë paa m' k'ääts Jesus mekuuj wät, aj'yy taty nä däk.

¹⁵ Ti m' aj'yy hä Pariséw rabeaanh nyy da ta matym nyy däg kån. Ti m' aj'yy ky hadoo:

—K'ääts me matym ÿ tabahawug wät. ÿ hetsyyd wät. Hÿÿ kã ÿ bahapëë däk —näng mäh.

¹⁶ Ti m' Pariséw wób raky hadoo:

—Dooh P'op Hagã Do mejūū do tado bā ta ti aj'yy. Dooh Saab hä ky n'aa kajew'yyk do taky dahé bā —näk mä sa kyyh.

Ti m' ta wób raky gadoo:

—Nesaa do moo hew'ëët do tado bā paawã, dooh paawã tahaja bā hahÿ hadoo do meuj n'aa näng do tapahuuj bā —näk mä ta wób sa kyyh.

Séd h'yyb nehedo boo m' Jesus hä.

¹⁷ Ti m' p'aa hēnh rabeaaj wät aj'yy hä:

—Nyy d' mabaher'oot ta ti aj'yy ky n'aa? Ōm né ti tamatym nä däk —näk mä sa kyyh.

Ti m' aj'yy ky hadoo:

—P'op Hagã Do ky n'aa rod né hë tii —näng mäh.

¹⁸ Dooh nä Judah buuj sa wahë n'aa raky dahé nä bā aj'yy ty tamah doo, dooh né hë m' raky dahé nä bā aj'yy ty nyy däk doo. Ti hyb n'aa m' ta yb, ta ÿÿn ranaëëj kån.

¹⁹ Ti m' rabeaanh sa hä:

—Bë t'aah né hahÿÿh? —näk mäh. —Hahÿ né hë ti ty tamah do bë hanäk doo, tabenäng noo gó? Nyy da tabahapëë däk hÿÿ kã? —näk mä sa kyyh ta yb sa hä.

²⁰ Ti m' ta yb raky hadoo:

—Ãã t'aah né ti ta tii. Ta hä d' né hë tabenäng —näk mäh.

²¹ —Dooh ãã hapëë bā nyy da taty nyy däk, jaa ty nä däk. Ta hä bë eaaj. Wah'ëë tii, karapee nado. Tahajaa taher'ood bā ta daaj hë ta ky n'aa —näk mä sa kyyh.

²² Hahÿÿ d' paa m' Judah buuj sa wahë n'aa sa kyyh: “Ãã ado nyh da, Jesus ti Kristo, P'op Hagã Do H'yyb Däng Do hanäng doo. Dooh da ãã gado wäd bā

tób P'op Hagä Do panyyg äã yd naherot do yt hã”, nãk mã sa kyyh. Ti hyb n'aa m' ta yb tii da rawén edoo. Judah buuj sa wahë n'aa rajeÿÿm.

²³ Ti hyb n'aa m', “Wah'ëë däg. Ta daaj hë tabaher'oot”, rawén näng.

²⁴ Ti m' p'aa hënh ênh ranaëênh sa wë ty tamah do paah. Ti m' raky hadoo ta hã:

—P'op Hagä Do hã maky dëë te hub tado bã! Baad maher'ood! —nãk mãh.
—Äã hapäh né hë, nesaa do moo hew'ëët do ti ta ti aj'y y —nãk mã sa kyyh.

²⁵ Ti m' aj'y y ky hadoo:

—Doo h'ÿ hapëë bã nesaa do moo hew'ëët do tado bã, nesaa do moo hew'ëët do tanado bã. Sét hë ti ÿ hapäh: Ty tamaa né paa ÿÿh, ÿ taty nä däk —näng mã aj'y y Parisëw sa hã.

²⁶ Ti m' p'aa hënh rabeaanh ênh:

—Nyy da tabad'oo? Nyy da òm taty nä däk? —nãk mãh.

²⁷ —Bë ÿ maher'ood wät. Doo h'ÿ bë ky dahë bã. Hëd n'aa bë karën p'aa hënh ÿ baher'oot? Bë na-ääj né hë bë karën ta ma matëg bë bahadoo? —näng mã aj'y y sa hã.

²⁸ Ti m' raky n'aa rejää aj'y y. Ti m' raky hadoo ta hã:

—Òm ti ta ma matëg! Mosees ma metëëk do äã ti hÿÿh!

²⁹ P'op Hagä Do her'oot paa Mosees hã. Ti ti äã hapäh, äã ky n'aa napäh. Ta ti aj'y y, dooh äã hapëë bã n'y y hënh naa tii —nãk mã sa kyyh.

³⁰ Ti m' aj'y y ky hadoo:

—B'ës ky kewooj éh. ÿ né matym nyy däg paawä tamo haj'aa, dooh m' bë hapëë bã, bë nooh.

³¹ Ji hapäh né ti hahÿÿh: Doo h'ÿ P'op Hagä Do maa newë bã nesaa do moo heb'oo h doo. P'op Hagä Do weh'ëë h doo, takarën do moo heb'oo h doo, ti né hë ti tamaa newëë.

³² Pooj jé tadu dahäng noo gó, dooh ji ky n'aa napäh pé ty tamah doo gó henäng do hapëë däk doo —näng mãh.

³³ —P'op Hagä Do wë naa tanado bã paawä, dooh paawä tahajaa péh, tabad'op hë —näng mã aj'y y kyyh sa wahë n'aa sa hã.

³⁴ Ti m' raky gadoo:

—Nesaa do a hã anäng mabenäng, äã mama metëëk? —nãk mã sa kyyh aj'y y hã.

Ti m' rah'eed nyyh mã P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo bã naa. Doo h'ÿ m' ran'oo wäd bã tajëë wäd bã p'aa hënh t'ii hënh.

H'y y ganehot do sa ky n'aa hahÿÿh

³⁵ Ti m' Jesus ky n'aa napäh aj'y y rah'eed nyyh doo. Aj'y y tamamuun bã, taky hadoo ta hã:

—Òm h'y y ka'eeh Aj'y y Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do hã? —teanh mã ta hã.

³⁶ Ti m' aj'y y ty tamah do paa ky hadoo:

—Jaa tii? ÿ mamaher'ood, ta hã ÿ h'y y ka'eeh hyb n'aa —näng mã ta kyyh.

³⁷ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Mahapäh paah. ÿ tii, a sii her'oot doo —näng mãh.

³⁸ Ti m' aj'y y ky hadoo:

—A hã ÿ h'y y kae däg kãh, hyb n'aa jawyk doo —näng mãh.

Ti m' ta taron nuu me m' aj'y y bahyy häng Jesus wë, Jesus taweh'ëë h hyb n'aa.

³⁹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—ÿ wén hyng babä, ÿ ky n'aa etyy hyb n'aa sa hä, ty temah do ÿ ty nä padëek hyb n'aa, matym enäh do ranahapäh hyb n'aa, rah'y ganahoot hyb n'aa —näng mä Jesus kyyh.

⁴⁰ Ti m' Pariséw wób ta sii habong do ramaa napäh ta her'oot doo. Ti m' rabeaanh ta hä:

—Nyy d' mahanäng pé tii? Äã sii hē ty temah mahanäng? —näk mä sa kyyh.

⁴¹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ty temah do bē hado bä paawä, bē h'yy ganah'ood bä paawä, bē h'yyb haj'aa hē nado tii, hä ÿ bē h'yy kana'eeh doo —näng mäh. “Äã hapäh, äã h'yy ganäng a hä”, bē hanäk do hyb n'aa, bē h'yyb haj'aa hē né hē hä ÿ bē h'yy kana'eeh doo —näng mä Jesus kyyh Pariséw sa hä.

10

B'éé hagä n'aa heh'äät do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' Jesus ky hadoo ënh, panyyg ky n'aa gó tabenaa wät:

—Né hup ÿ né hē hahÿ ÿ her'oot doo: B'éé hood kahadē do noo me najëë suun doo, ta hadē pong jé gatsëk doo, baretsëk doo, kamaj'ti doo.

² Ta noo me hajëë suun doo, ti né hē ta masāäh b'éé hagä n'aa.

³ B'éé hagä n'aa kajaa bä kä, ta noo hagä n'aa tagas'ëes ta nooh tabajëë suun hyb n'aa. Ta masāäh hä ramaa napäh ta kyyh, sét ken'y yh tanaëenh bä sa häd me. Ti tamahüüm kån ta masāäh ta w'oo hä.

⁴ Sahõnh hē ta masāäh tamanyyh do jawén paa bä kä, sa pooj jé tabahõm, tamahüüm kån. Ta masāäh ah'üüm sa hagä n'aa jawén, ta kyyh ramepäh do hyb n'aa.

⁵ Tabad'op hē rahõm ramanepäh do jawén. Waj'aa bong ta mahãnh, raky manepäh do hyb n'aa.

⁶ Ta ti ky n'aa me Jesus baher'oot sa hä. Dooch m' tagah'ood bä Pariséw sa hä ta her'oot doo.

⁷ Ti hyb n'aa m', p'aa hēnh Jesus ky hadoo sa hä:

—Né hup ÿ né hē hahÿ ÿ her'oot doo: ÿ né hē b'éé hood noo hadoo.

⁸ Sahõnh hē pój ÿÿ jé heboo nä doo, ma matëg oow hedoo doo, P'op Hagä Do H'yyb Däng do hanäk do na-ääj, baretsëg paa tii, kamaj'ti paa tii.* Dooch paa raky dahé bä sa kyyh, b'éé ky nadah'eeh do hadoo sa hagä n'aa nadoo doo.

⁹ ÿ né hē b'éé hood noo hadoo. Wë ÿ nu däng doo, edëb had'y yt hē kä nesaa do mahãnh. P'op Hagä Do wë da tanu däng. Baad tabajëng, baad tabanyyh, tawyyd had'y yt hē baad hadoo doo, sa waa b'éé rab'y yt doo hadoo. H'yyb nyyw gó, neÿÿm doo gó, tabawäd kån P'op Hagä Do matym gó kä.

¹⁰ Hets'ëek do rabana rabets'ëek hyb n'aa, radej'ëep hyb n'aa, ragawats'iik hyb n'aa. Ti no n'aa rabana. Dooch ti ÿ hado bä. ÿ ahyng babä ÿ bed'ëep hyb n'aa, baad hadoo doo gó rababoo had'y yt hyb n'aa —näng mä Jesus.

¹¹ Ti m' taky hadoo ënh:

—ÿ né hē b'éé hagä n'aa baad hadoo doo. B'éé hagä n'aa baad hadoo do kan'oo däk da, tadjëp ta masāäh hyb n'aa.

¹² Sa karom, b'éé tabahag'ääs ramejüü doo, ta säm tagadoo hyb n'aa, dooch b'éé hagä heh'äät tado bä. B'éé danäh nado tii. Eÿÿm wät tii, waj'aa wät

* **10:8** Jesus ewäd hyng do pooj jé, hajök rawad'ii paawä Judah buuj. “ÿ ti Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo”, näk paa sa kyyh. Daap rameny yh tii. Sa ky n'aa né hē Jesus her'oot hahÿÿ hä.

tabanas'aa b'éé hek'ook do tabahapäh bä. Teréd bëeh b'éé. Tii bä awad japuk b'éé seeh, tii bä ta wób jé pad'yyt hē rawaj'aa bong ta ti hyb n'aa.

¹³ Ta sām hyb n'aa paa ti sa karom bahag'āas b'éé. Dooh b'éé tahyb n'aa p'eed bä. Ti hyb n'aa tawajaah.

¹⁴⁻¹⁵ Ț ti hȚȚh, b'éé hagā n'aa heh'āāt hadoo. Ee, P'op Hagā Doo, Ț tamepäh, Ț na-āāj hē Ț mepäh Ee, P'op Hagā Doo. Ti hadoo né hē baad Ț mepäh masāh haa. Masāh haa na-āāj né hē, baad né hē Ț ramepäh. Daj ȚȚ hē Ț kan'oo dāk, Ț dajēp hyb n'aa masāh haa sa hyb n'aa.

¹⁶ Ti abong nā masāh haa hedoo do wób, bong hahȚ wób nado tii.† Ti na-āāj né da Ț manaa wē ȚȚ. Raky daheeh né da ȚȚh. Séd hā dāg da rakata padēek, hā Ț h'yy ka'eeh doo. Sét né hē da ȚȚh, sa hagā n'aa.

¹⁷ Ț Ee kamahān. Ț tawēn kamahān, daj ȚȚ hē Ț kan'oo dāk Ț dajēp hyb n'aa, p'aa hēnh Ț bedēb wāt hyb n'aa.

¹⁸ Dooh hajaa pé Ț daj'ēep péh. Daj ȚȚ hē ti Ț kan'oo dāk dajēb hā. Ț hajaa Ț kan'oo dāg bä dajēb hā. Ț hajaa p'aa hēnh Ț ganā wāt p'aa hēnh Ț edēb wāt hyb n'aa. Tii d' né hē Ee mejūū Ț bad'oo —nāng mā Jesus kyyh.

¹⁹ Ti m' p'aa hēnh séd h'yyb nehedo boo Jesus hā, Jesus kyyh hyb n'aa.

²⁰ HahȚȚ da hajök do wób sa kyyh:

—Karap'ar h'yyb nesaa do ta hā adāk. Baad h'yyb nado. Hēd n'aa bë maa newēē ti ta kyyh? —nāk mā sa kyyh.

²¹ Ti m' ta wób raky hadoo:

—Dooh. Dooh ti taky hado bä karap'ar h'yyb nesaa do hadäk doo. Dooh karap'ar h'yyb ta ti hadoo do taher'ood bä. Dooh karap'ar h'yyb haja bä ty tsehēt do raty nā padäg bä —nāk mā ta wób sa kyyh.

Jesus kyyh raganadoo do ky n'aa hahȚȚh

²² Ti m', Jerusarēnh bä P'op Hagā Do tób n'aa hyb n'aa ratsebé do rataheb'ēes do kajaa. Tabahahēēm bawāt noo gó m' tii.

²³ Jesus awāt P'op Hagā Do tób n'aa yt hā, Saromāw hād nāng doo bä.

²⁴ Ti m' Judah buuj sa wahē n'aa ranu get'ēē dāk Jesus. Ti m' raky hadoo ta hā:

—Jāām hē, āā mah'yyb manepā wād manāh! Baad ub āā mamaher'ood hȚȚ kā om P'op Hagā Do H'yyb Dāng Do mado bä —nāk mā sa kyyh.

²⁵ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bē Ț maher'ood wāt, dooh bë ky dahé bä —nāng mäh. —Ee ky gabuuj ta ti Ț pehuunh doo. Ti ti metēēh kēh Ț n'aa.

²⁶ Baad kēh Ț n'aa rametā né paawā bë hā, dooh bë ky dahé bä. Bē wén ky nadaheeh, dooh masāh haa b'éé wób bë do bä.

²⁷ Masāh haa b'éé raky daheeh ȚȚh. Ț mepäh masāh haa. Ț rahadaa had'yyt hē.

²⁸ Sa hā Ț banoo edēb had'yyt do P'op Hagā Do pa. Tabad'op hē rahob bä tabanesaa hēnh. Dooh hajaa pé masāh haa moh ȚȚ gó naa tado hōm bä.

²⁹ Ee, masāh haa hanoo doo, tak'ēp takabaj'aa sahōnh hē sa bahānh. Ti hyb n'aa, dooh hajaa pé masāh haa tado hōm bä Ee moo gó naa.

³⁰ ȚȚh, Ee, sét āā —nāng mā Jesus.

³¹ Ti m', p'aa hēnh Judah buuj wób, Jesus majīī hedoo doo, rabasog padēek pä, ta hā radewēes hyb n'aa paawā, tadajēp hyb n'aa paawā.

³² Ti m' Jesus ky hadoo:

† 10:16 Judah buuj wób nadoo doo, ta jawēn ta hā h'yy ka'eeh do tii.

—Hajōng baad hadoo do Ee ky gabuuj ŷ pehuunh do ŷ metä wät bë hä. Ny hadoo do ŷ pahuunh do p'ää bë karēn ŷ bë daj'ëep? —näng mä Jesus sa hä.

³³ Ti m' Judah buuj wahé n'aa raky hadoo:

—Baad hadoo do mamoo wäd wät do hyb n'aa nado òm ää daj'ëep pä me. Òm a wén kut pä me, P'op Hagä Do maky n'aa rejää do hyb n'aa. Aj'yy né paawä òm, “ŷ P'op Hagä Doo”, mabanäng —näk mä sa kyyh.

³⁴ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Hahÿÿ da P'op Hagä Do her'oot paa sa hä, bë ky n'aa jaw'yyk do hä takerih: “P'op Hagä Do hadoo bëeh.”[‡]

³⁵ Ti né hē P'op Hagä Do kyyh. Bë hapäh né hē, dooh P'op Hagä Do kyy kerih do ji haja bä ji ahÿÿd bä. Ti hyb n'aa, ajyy tamejüü do hä P'op Hagä Do ky n'aa hadoo ta häd n'oo däg bä,

³⁶ héd n'aa, “P'op Hagä Do maky n'aa rejää”, bë banäng hä ŷÿ, “ŷ P'op Hagä Do T'aah”, ŷ hanäng do hyb n'aa? ŷ né hē, Ee P'op Hagä Do asëew hōm doo, tah'yyb däng doo, wawëē hē tamejō hyng doo.

³⁷ ŷ moo nawäd bä paawä Ee, P'op Hagä Do moo wät doo, bë ky dahé manä ŷÿh.

³⁸ Ee moo wät do ŷ moo wäd bä, ŷ bë ky nadahé nä bä, taw'ääts hē bë ky daheeh ŷ pehuunh do metëeh do hä, hëp ŷÿ gó Ee bawät, Ee h'yyb gó ŷ bawät, baad bë bahapäh hyb n'aa —näng mä Jesus kyyh sa hä.

³⁹ Ti m' p'aa hēnh rakarēn ramoos maso dāk Jesus ta kyyh p'ää. Dooh m' rahaja bä. Jesus ahōm sa mahānh.

⁴⁰ Ti m' Jesus batsëg hōm p'aa hēnh tamii Joradān häd näng do ta myyj jé. Ta myyj dāk hä, Jowāw nu gahem'uun do nu gemuun wät paa bä tabaym dó.

⁴¹ Hajök an'aa ta wë. Ti m' raky hadoo:

—Doo hē né paawä Jowāw nu gahem'uun do pehuuj bä, te hub né hē sahōnh hē hahÿÿ aj'yy ky n'aa Jowāw nu gahem'uun do her'oot do paah —näk mä sa kyyh.

⁴² Tii bä m', hajök rah'yy kae dāk Jesus hä.

11

Aj'yy Rasaro häd näng do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m', ti awät aj'yy Rasaro häd näng doo. Nahëë näng mä Rasaro. Panang Betanija häd näng doo bä tabawät ta ānh Maah-Ta, Marija daheeh.

² Ta ti né hē Marija, Jesus tsyym hah'ook do buu benyym doo me, ta sëen me tahawug hōm doo.

³ Ti m', Rasaro ānh ramejüü Jesus rapanäk. Hahÿÿ d' mä sa kyyh:

—Mahegää, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk doo. Nahëë näng a najiis makamahān doo —näk mäh.

⁴ Ti m' Jesus maa napäh bä kä ta ky n'aa taky hadoo:

—Rasaro madajëp do nado ti ta nahëeh. Rasaro wén nahëë näng, P'op Hagä Do kabaj'aa do kametëeh hyb n'aa, P'op Hagä Do T'aah kabaj'aa do kametëeh hyb n'aa na-ääj hē da ta hyb n'aa —näng mä Jesus kyyh.

⁵ Maah-Ta, Maah-Ta ānh, Rasaro, Jesus kamahān né paawä,

⁶ dooh nayyw hē tahyb n'aa jōh bä. Pawóp nä ta āh tatab'ëēs, Rasaro nahëë näng do taky n'aa napäh bä.

⁷ Ta jawén kä Jesus ky hadoo ta ma matëg sa hä:

—Hamäh, p'aa hēnh ēr bah'ūüm Judah häj n'aa hēnh, Rasaro rahabok hēnh —näng mä Jesus kyyh.

⁸ Ti m' Jesus ma matëg raky hadoo ta hä:

—Ma matëg, —näk mäh —nag'aap hē Judah buuj sa wahë n'aa rakarēn òm radaj'ëep. Héd n'aa t'ī hēnh makarēn mababaaj hōm? —näk mä sa kyyh.

⁹ Ti m' panyyg gó Jesus ky hadoo:

—Badawëët adëb bä tabawag. Adëb bä ji awäd bä, baad ji bawät. Dooh ji tsyym poo däng péh, badäk hahÿ bag n'aa yt ji bawät do hyb n'aa —näng mäh.

¹⁰ —Badagyp doo gó ji awäd bä, daap ji tsyym poo kejäk, ta bag badoh do hyb n'aa ta hä —näng mä Jesus kyyh.*

¹¹ Ti m', ta ti Jesus her'oot do jawén paa bä, taky hadoo ënh:

—Ër najiis Rasaro aä jëng. Ý ahōm dó t'ī hēnh ý mebëë nyy hyb n'aa —näng mä Jesus.

¹² Ti m' ta ma matëg raky hadoo:

—Äã wahë n'aa, —näk mäh —tabayÿh bä, has'oo däk da —näk mä sa kyyh.

¹³ Dajëp né hē Rasaro, näng Jesus. Aÿÿh ta ma matëg red'oo.

¹⁴ Ti m' baad ub Jesus baher'ood kån sa hä:

—Dajëp Rasaro ý hanäng doo —näng mäh.

¹⁵ —Baad tanyy ý badoh t'ī hēnh tadajëp do hä, hä ý bë h'yy kae kån hyb n'aa kä —näng mäh. —Hamäh, ēr ah'ūüm t'ī hēnh —näng mä Jesus kyyh.

¹⁶ Ti m', Toméh, “Kawareeh” ramaneëēnh doo, ky hadoo ta wób sa hä:

—Hamä ta sii, ta sii ēr dejëp hyb n'aa† —näng mä Toméh kyyh.

¹⁷ Ti m' panang Betanija bedaa däk bä, Jesus ky n'aa napäh, ji meheet pé däg mä ta äh Rasaro pä gabaho doo gó radakä jëng doo.

¹⁸ Edah panang Betanija, Jerusarēnh bä naa.

¹⁹ Ti hyb n'aa hajök Judah buuj sa wahë n'aa hedoo doo, ta wób na-ääj mä an'aa Maah-Ta wë, Marija wë rah'y yb en'yym hyb n'aa, rahyb n'aa natón hyb n'aa sa hÿÿj makūūh.

²⁰ Ti m' Maah-Ta ky n'aa napäh bä Jesus kajaa, anyyh mä ta tób bä naa, ahōm ta wë. Marija ahäng mä sa tób yt hä.

²¹ Ti m' Maah-Ta kajaa Jesus wë kä, ti m' taky hadoo ta hä:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —babä magëë bä paawä, dooh paawä häj ý dajëb bä —näng mäh.

²² —Tī hadoo né hē paawä, ý hapäh, P'op Hagä Do anoo né da a hä sahōnh hē ta hä maky n'aa etsëë doo —näng mä Maah-Ta kyyh.

²³ Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Ganä wät da a hÿÿj —näng mäh.

²⁴ Ti m' Maah-Ta ky hadoo:

—Ý hapäh, ganä wät né da sahōnh hē ragenä bong do hä kä P'op Hagä Do betyn bong do hä kä banäm doo hēnh, banesaa doo hēnh —näng mä Maah-Ta.

²⁵ Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

* **11:10** Dooh Jesus majī rahaja bä, dooh na-ääj hē Nesaa Do Yb haja bä Jesus hä raj'aa ketsëë bä Jesus moo wät do nahānh nā bä, tahañang pé m' tii. Ta see ky n'aa Jesus her'oot na-ääj hē ta tii da. Jesus né ti badäk hahÿ hā habong do bag n'aa hadoo. Jesus sii ji nawäd bä, gadagyp doo gó hawät do hadoo ji. Nesaa do j'aa ketsë tii bä ji hä. † **11:16** Dooh tahajōō nā bä ta äh, t'ī hēnh Jesus majī rakarēn radaj'ëep Jesus. T'ī hēnh Jesus matëeh do hyb n'aa, Jesus radaj'ëep Toméh ed'oo. Ti hyb n'aa tii da tawén edoo sa hä.

—ÿ né da hanoo ta ti genyy bong doo. ÿ né ti hedëb had'yyt hanoo doo. Hã ÿ h'yy ka'eeh doo, dajëb né paawä, tawäd had'yyt hë da hÿ pong jé P'op Hagä Do pa.

²⁶ Hahÿ hedëp nä doo, hã ÿ h'yy ka'eeh doo, tabad'op hë da tadajëp ta h'yyb tym. P'op Hagä Do pa had'yyt hë da tabawäd kãn —näng mä Jesus.

Ti m' Maah-Ta hã tabeaaj kãn:

—Maky daheeh ta ti ÿ her'oot doo? —näng mäh.

²⁷ —ÿÿ, Hyb N'aa Jawyk Doo. ÿ ky daheeh òm Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo, P'op Hagä Do T'aah, P'op Hagä Do ky n'aa enooh do paah —näng mä Maah-Ta kyyh Jesus hã.

²⁸ Ti m' ta ti tabaher'oot do jawén paa bä kã m' Maah-Ta bahòm, ta änh Marija tanaëenh hyb n'aa. Ta m'aa hënh mä tanaëenh, ti m' taky hadoo:

—Ma matëg kajaa. Ta kyy gó òm ÿ naëenh —näng mä Maah-Ta ta änh hã.

²⁹ Ti m', Marija maa napäh bä ta tii, nayyw hë m' tabas'ëëg gëet, ahòm kãn mä Jesus wë.

³⁰ Dooh Jesus ajëë suun nä bä panang bä. Ta hã Maah-Ta mamuun doo bä tabagëet nä.

³¹ Ti m' Judah buuj tób bä hat'oonth doo, Marija h'yyb en'yyim doo, raba-hapäh bä nayyw hë Marija bas'ëëg gëet bä, tabanyyh bä, rabahòm kãn ta jawén. Kamag hakëë hënh hahòm red'oo mäh. T'ï hënh haoot red'oo mäh.

³² Ti m', Marija kajaa bä kã Jesus bagëet bä, ta taron nu paa me tabahyy häng ta wë. Ti m' taky hadoo:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —babä magëë bä paawä, hãÿ ÿ dooh paawä tadajëb bä —näng mäh.

³³ Ti m' Jesus bahapäh bä Marija haoot doo, Judah buuj Marija sii han'aa do na-ääj hë ha'oot doo, baad nado wäd ta h'yyb, tak'ëp tahyb n'aa tón wät. Tahyb n'aa esów wät.

³⁴ Ti m' tabeaaj kãn:

—Nyy bä bë dakã jëng? —näng mäh.

Ti m' raky hadoo:

—B'ëëp, mahegää, Hyb N'aa Jawyk Doo —näk mä sa kyyh.

³⁵ Ti m' Jesus baód wät.

³⁶ Ti m' Judah buuj raky hadoo:

—Bë hegää, tak'ëp paa takamahän —näk mä sa kyyh.

³⁷ Ti m' ta wób raky hadoo:

—Ty tamah do taty nä däk, tanoo. Hëd n'aa tananoo hahÿ tanadajëp hyb n'aa? —näk mä sa kyyh.

³⁸ P'aa hënh ënh baad nado wäd Jesus h'yyb. Tak'ëp tahyb n'aa tón takajaa bä kamag basuun bä. Pã gabaho doo gó radakã jëng. Pã gatsabak doo me ranoo gatsëë däk.

³⁹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bë noo gatsëë do hòm —näng mäh.

Ti m' Maah-Ta, dajëp do änh, ky hadoo:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —buu banes'aa däg. Ji meheet pé däg ta äh tadajëp —näng mä Maah-Ta kyyh.

⁴⁰ Ti m' Jesus ky hadoo ta hã:

—Hã ÿ mah'yy kae bä, mahapäh da P'op Hagä Do kabaj'aa doo —näng mä Jesus Maah-Ta hã.

⁴¹ Ti m' ranoo gasëëts hòm kãn. Ti m', p'op Jesus ty dëë wät taky n'aa etsëë hyb n'aa P'op Hagä Do hã. Ti m' taky hadoo:

—Taw'āāts hē Ee. Mamaa napāh, maky daheeh ŷ ky n'aa etsēē doo.

42 ŷ hapāh né hē ŷ mamaa napāh, ŷ maky dahé had'yyt hē. Ta tii d' ŷ wén edoo, babā hab'ēeh do sa hyb n'aa, ōm né hē ti ŷ mejō hyng do raky daheeh hyb n'aa —nāng mā Jesus kyyh P'op Hagā Do hā.

43 Ti m' ta ti tabedoo do jawén paa bā kā, tak'ēp tanaēēj kån mäh:

—Rasaro! —nāng mäh. —Anäh! —nāng mäh.

44 Ti m' dajēp do paa anā kån. Kahapōōs ta mooh, ta tsyym sii hē pāān hawak doo me. Ta matym na-āāj mā kahabēn pāān me.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bē apyn hōm pāān, baad tabahōm hyb n'aa kā —nāng mā Jesus.

45 Ti m' hajōk Judah buuj Marija heg'āās do Jesus pahuunh do hapāh doo, ta hā rah'yy kae padäg kån.

46 Ta wób ah'ūūm mā Pariséw sa wē, ramaher'oot mā Jesus mo haj'aa ky n'aa hā.

Jesus hā Pariséw rakamaj'ī do panyyg n'aa hahŷȳh

47 Ti m' P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa, Pariséw daheeh ratsyyd bong Sinedirijo ajyy n'aa, Judah buuj sa wahē n'aa hedoo doo, séd hā rakata padēek hyb n'aa. Rakata dāk bā kā m', raky hadoo mäh:

—Nyy d' ér bad'oo? Bē hegāā! Hajōng hahŷ ajyy pehuunh doo.

48 Ēr hyb n'aa nap'eed had'yyt bā tapehuunh do hā, sahōnh hē da rah'yy kae padēek ta hā, sa wahē n'aa tabahado dāk hyb n'aa. Roma buuj warahén n'aa kamajē bong da āā hā tii bā. Rado hōm da P'op Hagā Do tób n'aa. Rado hōm da āā hāj n'aa —nāk mā sa kyyh.

49 Ti m' sa seeh, Kajapas hād nāng doo, ti noo gó P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa heh'āāt do ky hadoo sa hā:

—Doooh bē hapāh péh —nāng mäh.

50 —Doooh bē h'yy genā bā? Taw'āāts hē ta ti sét né hē dajēp, sahōnh hē Judah buuj ranadejēp hyb n'aa —nāng mā Kajapas kyyh.

51 Ta daaj hē tahajaa do hyb n'aa nado ta tii d' tabaher'oot. P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa heh'āāt do tado hyb n'aa, P'op Hagā Do banoo ta hā ti tabaher'oot hyb n'aa, ta pooj jé Jesus ky n'aa hā. Jesus dajēp da Judah buuj sa hyb n'aa tahanāng pé m' tii d' taheer'oot doo.

52 Tadaajēp Judah buuj sa hyb n'aa had'yyt nado. Tata dāk séd hā da na-āāj hē sahōnh hē P'op Hagā Do taah hedoo do jé pad'yyt hē habong doo.

53 Ti jawén paa bā kā m', Kajapas her'oot jawén paa bā kā m', Judah buuj wahē n'aa rabaher'ood kån nyy da da Jesus radaj'ēēp.

54 Ti hyb n'aa, dooh Jesus awād wāt bā sahōnh hē mahang kā. Ti hyb n'aa ahōm kån mā ta ma matēg sa sii kā panang Eparajīm hād nāng do tabanāng hēnh, tabanawāng do nab'yy hēnh kā. T'īī hēnh rabaym dó.

55 Tabledaa dāk bā Pas-kowa hād nāng do Judah buuj rataheeb'ēēs doo, hajōk hah'ūūm mā Jerusarēnh hēnh, t'īī hēnh ratab'ēēs hyb n'aa. Pas-kowa pooj jé rabahōm, sa h'yyb rabenām hyb n'aa P'op Hagā Do matym gó, baad ratab'ēēs hyb n'aa.‡

56 Jesus mā resoos P'op Hagā Do tób n'aa yt hā rabab'ēeh bā. Hahŷȳ d' mā sa kyyh:

—Nyy da bē hā? Ana g'eeh da Pas-kowa ěr tab'ēēs bā? —nāk mäh.

‡ 11:55 Tii da P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk do mejūū paah.

⁵⁷ Tii da rawén edoo, P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa, Pariséw sa daheeh ramejūū do hyb n'aa ramaher'oot hyb n'aa Jesus rahapēē bā. Rakarēn paawā ramaher'oot ramaso dāk hyb n'aa.

12

Buu benyym do Marija ah'ook do Jesus tsyym hā panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ji moo oow see pé ta āh Pas-kowa hād nāng do pooj jé, Jesus matēh kån panang Betanija hād nāng doo hēnh, Rasaro taganyy wāt do panang bā.

² Takajaa bā kā m', Jesus najiis ramoo bok Jesus raweh'ēeh do tā n'aa. Maah-Ta manaa ti hat'oonh do sa waa, sa tā. Rasaro asooh sa mahang.

³ Ti m' Marija bado dāk buu benyym do hood. Hād eh ta hood.* Tak'ēp ky n'aa gebah, heh'āāt, joom nah-do hād nāng do s'ēēb ti buu benyym doo. Ti m' tabahah'ook Jesus tsyym hā. Ti m' tatsyym hawug hōm ta sēen me. Jé pad'yyt hē dāg tób yt hā buu benyym do buu bewād dāk.

⁴ Ti m' Judas Ikarijot hād nāng doo, Jesus ma matēg seeh, ta jawén Jesus tahaēēj dāk doo, ky hadoo:

⁵ —Hēd n'aa buu benyym do takanes'ēēm? 300 moweed k'āāts tēg hawak paawā ta sām. Ta sām ji an'oo paawā kas'uut do sa hā —nāng mā Judas kyyh.

⁶ Kas'uut do tat'yyd mehīn do hyb n'aa nado ta tii da tawén her'oot. Baretsēg tii. Jesus sa dajēer hagā n'aa Judas. Tahes'ook mā ta gó radahep'ēē doo.

⁷ Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Na magēd ti ÿñh. Ÿ radakā jēng noo gó buu benāw n'aa tii d' tabad'oo.

⁸ Kas'uut do aboo had'yyt hē bē mahang. Ÿ ti hÿÿh, dooh bē mahang Ÿ awād wād bā had'yyt hē —nāng mā Jesus Judas hā.

⁹ Ti nuuj jé m' hajōk Judah buuj raky n'aa napēē dāk Betanija bā Jesus bawād dāk doo. Ti m' rabana kån Jesus rabaheg'āas hyb n'aa. Rasaro, dajēp do paah, Jesus ganyy wāt do rabaheg'āas hyb n'aa na-āāj né hē.

¹⁰⁻¹¹ Rasaro hyb n'aa hajōk Judah buuj rahyb n'aa eréd hōm sa wahē n'aa. Jesus hā m' rah'yy kae padāg kån. Ti hyb n'aa P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa Rasaro sii hē rakarēn radaj'ēēp.

Baad Jesus ragadoo Jerusarēnh bā panyyg n'aa hahÿÿh

¹² Ti m', jati pé hajōk doo, Pas-kowa hyb n'aa Jerusarēnh hēnh han'aa doo, Jesus raky n'aa napāh hana do Jerusarēnh hēnh. Ta hōō bā tabawād dāk.

¹³ Madyyk g'aad hadoo do rakekyyt mäh, an'yyh mā panang bā naa, Jesus ragadoo hyb n'aa. Ti m' raky hadoo, tak'ēp sa kyyh:

—P'op Hagā Do āā j'aa etsé! —nāk mäh. —Ky n'aa kedēng tii, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do kyy gó hana doo!† —nāk mäh. —Ky n'aa kedēng, Isaraéw buuj sa wahē n'aa! —nāk mā sa kyyh.

¹⁴ Ti m' jumeto t'aah jó Jesus baso kån. Tii d' né paa ta ky n'aa, P'op Hagā Do kyy kerih doo. Hahÿÿ da takerih:

¹⁵ “Bē eÿÿm manā Sijōn‡ buuj. Bē hegāā! Bē wahē n'aa ti awāt da.

Jumeto t'aah jó tabana.”§

* 12:3 Riit gó ji ety bā, ta baa bā tagadāk. † 12:13 Saaw-Mo 118.25-26 ‡ 12:15 Jerusarēnh panang ti Sijōn. Isaraéw buuj na-āāj hē kā ramaneēj kån Sijōn. § 12:15 Sakarija 9.9

16 Pooj jé dó, dooh Jesus ma matëg rah'yy genä nä bä ta ti P'op Hagä Do kyy kerih do Jesus hä kametä wät ti noo gó. Ta jawén, Jesus dajëp, Jesus ganä wät, Jesus basëëk do jawén paa bä kä, rahyb n'aa es'ee däg kân ta ti ta ky n'aa kerih doo, ta hä kametëëh doo.

17 Ti m' hajök do wób, hap'ëëh do Rasaro Jesus ganyy wät doo, rahe'oot mä ta wób sa hä.

18 Ti hyb n'aa kä m', ta ti Jesus pahuunh do raky n'aa napäh do hyb n'aa, hajök an'yyh panang bä naa Jesus ragadoo hyb n'aa.

19 Ti m' Parisëw raky n'aa jög bong sa da hadoo do hä. Hahÿÿ d' mä sa kyyh: —Bë hegää! Dooh äã haja bä hahÿÿh. Sahõnh hë ta wë rabahõm kân —näk mä sa kyyh.

Gereg buuj wób rakarën do raheg'ääs Jesus panyyg n'aa hahÿÿh

20 Ti m' Pas-kowa noo gó, P'op Hagä Do rahyb n'aa jew'yyk hyb n'aa han'aa do sa mahang ti abong mä Gereg buuj wób.

21 Pirip wë rabana. Betsaj-Da panang bä, Garirej häj n'aa bä naa ti Pirip. Ti m' raky hadoo:

—Hyb n'aa jawyk doo, —näk mäh —ää karën Jesus äã bahegää paawä —näk mäh.

22 Ti m' Pirip ahõm Æn-Deréh wë, tamaher'oot hyb n'aa. Ti m' Æn-Deréh bahadaa hõm Pirip. Jesus wë rabahõm ramaher'oot hyb n'aa Gereg buuj rakarën doo.

23 Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Kaja däk hÿÿ kä ÿÿh, Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do dajëp doo, baad ÿ P'op Hagä Do wén weh'ëëh da —näng mäh.

24 —Né hup ÿ né hë hahÿ ÿ her'oot doo: Tiriig ag k'ääts gó takanajäg bä, k'ääts gó ta bóg nadajëb bä, ta mab hë, sét hë had'yyt hë tabaym ti ta ag. Ta bóg dajëb bä, papuuj ganyyh bä, tii bä hajõng ta ag ganä kân ta hanaa** —näng mäh.

25 —Jé badäk hahÿÿ hä ji hawät do hä tak'ëp kamahän doo, dooh da tanu dëë bä P'op Hagä Do wë. Badäk hahÿÿ hä ji hawät do hä kamanahän doo, edëb had'yyt da P'op Hagä Do pa.

26 Jé karën pé wë ÿ moo wät péh, taw'ääts hë hëp ÿ hata had'yyt hë. ÿ bawät bä tabawäd had'yyt hë da wë ÿ moo wät doo. Ee weh'ëëh da tii —näng mäh.

27 Ti m' taky hadoo ënh:

—Hÿÿ kä, taw'ääts hë nado hëp ÿÿ. Nyy da da këh ÿÿ P'op Hagä Do hä? “Ee, ÿ medëëb nesaa do ÿ ahob mahänh, ÿ dajëb mahänh”, näng g'ee d' ÿÿh? Dooh. ÿ dajëp hyb n'aa né hë ÿ bahyng —näng mä Jesus.

28 Ti m' Jesus ky hadoo P'op Hagä Do hä:

—Ee, mametä baad had'op do õm, tak'ëp kabaj'aa do sahõnh hä —näng mä Jesus kyyh.

Ti m', hÿ pong jé naa tamaa ena kyyh. Hahÿÿ da m' ta kyyh:

—ÿ metä wät. P'aa hënh da ÿ metëëh ënh —näng mäh.

29 Darung mä hajök do tii bä hab'ëëh do sa hä.

—Ääs ti her'oot ta sii —näk mä ta wób sa kyyh.

30 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hëp ÿ n'aa nado ti kyy ber'oot. Bë hyb n'aa ti taber'oot, bë ky daheeh hyb n'aa —näng mä Jesus.

** 12:24 Ta ky n'aa hä né hë Jesus her'oot ta tii. Jesus né hë tiriig ag hadoo. Jesus nadajëb bä paawä, dooh takahüüm boo tii bä ta hä h'yy ka'eeh doo, tahanäng pé tii.

31 Ti m' taky hadoo ênh:

—Hÿÿ kã kajaa däk P'op Hagã Do ky n'aa etyy do badäk hahÿÿ hã habong do ta hã h'yy kana'eeh doo. Da hẽ kã Nesaa Do Yb, badäk hahÿÿ hã habong do hã mejuú do kahabêê hõm kãn.

32 Ýÿ kã, p'op kajatsék do hã, b'aa hã, ý radahêê däk bã, ý naêenh da wẽ ýÿ sahõnh hẽ badäk hahÿÿ hã habong doo —nãng mã Jesus.

33 Ta tii d' tawén her'oot, tametêeh hyb n'aa nyy da tadajêp.

34 Ti m' hajök do raky hadoo:

—Ãã ky n'aa napäh P'op Hagã Do kyy kerih doo. Kristo häd nãng doo, P'op Hagã Do H'yyb Dãng Doo, awäd had'yyt hẽ m', dooh tadajêb bã takerih doo gó ta her'ood bã. Hêd n'aa Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do p'op radahãng, mabanãng? —nãk mã sa kyyh.

35 Ti m' panyyg ky n'aa gó Jesus baher'oot sa hã:

—Kana hên doo nã ta bag bawät nã bê mahang.†† Taw'ãats hẽ bê babok tabawak nã bã, badajung do‡‡ adêê pooj jé bê hã. Ta tii d' ý wén her'oot bê hã, tabadajuu gó hawät doo, dooh tabahapêê bã do hyb n'aa n'yy hẽnh tahahõm.

36 Bê mahang ta bag bawät nã bã, taw'ãats hẽ bê h'yy ka'eeh ta hã tabahajaa nã bã, ta bag taah§§ bê bahadoo hyb n'aa —nãng mã Jesus hajök do sa hã.

Ta ti ta her'oot do jawén paa bã kã m', Jesus bahõm kãn hajök do sa mahãnh. Ta m'aa hẽnh mã tabawäd däk, ta ma matêg ta sii.

Hêd n'aa Jesus hã rah'yy kana'eeh do panyyg n'aa hahÿÿh

37 Hajõng ta metêê n'aa Jesus pehuuj né paawã sa matym gó, ta wób dooh rah'yy kae padãg bã ta hã.

38 Rawén h'yy kana'eeh, Isajas, P'op Hagã Do ky n'aa rod makü her'oot do paa kametêeh hyb n'aa. Hahÿÿ da Isajas baher'oot paa P'op Hagã Do H'yyb Dãng Do kyyh:

“Tak'êp Hyb N'aa Jawyk Doo,
dooh raky dahé bã êr her'oot doo.

Dooh rah'yy genã bã Tak'êp Hyb N'aa Jawyk do hejój sa hã kametêeh doo.”***

39 Rawén nahajaa rah'yy ka'eeh, hahÿÿ da Isajas erii wät do paa hyb n'aa P'op Hagã Do kyyh:

40 “P'op Hagã Do gatsêê däk sa matym, ranahapäh hyb n'aa.

P'op Hagã Do gatsêê däk sa h'yyb tym,

rah'yy kanadaw'uuh hyb n'aa,

rah'yy kawanareem hyb n'aa.

Rah'yy kadawuung bã paawã hã ýÿ,

rah'yy kawereem bã paawã,

ý h'yyb wareem paawã, baad rababok hyb n'aa kã.”†††

41 Ta tii da Isajas wén her'oot paah, Jesus hejój, Jesus bag tak'êp gabarêeh do tabahapäh do hyb n'aa dawêê naa. Ti m' ta ky n'aa né m' ti ta her'oot, Isajas hã.

†† 12:35 Ta daaj hẽ, ta ky n'aa né hẽ ti ta her'oot. Jesus né hẽ ti ji bag hadoo. ‡‡ 12:35 Tabadajung doo, Nesaa Do Yb hejój ji tamasoo doo. Jesus, sa bag hadoo, edaa däk ti noo gó takado hõm, P'op Hagã Do wẽ tamatêeh. Jesus hã rah'yy kanae bã, Nesaa Do Yb moo gó rababok tii bã. Tabadajuu gó ji bawät do hadoo tii. §§ 12:36 Jesus né hẽ ti ta bag hadoo. Ta hã h'yy ka'eeh doo, ta karapee, ta bag taah.

*** 12:38 Isajas 53.1 ††† 12:40 Isajas 6.10

⁴² Dooh né paawä hajök do raky dahé bä, hajök Judah buuj wahë n'aa sii hë rah'yy kae padäg kån Jesus hä. Dooh raheer'ood bä Jesus hä rah'yy ka'eeh doo, Pariséw rajeyým do hyb n'aa. Rahabëë nyh tii bä sa h'yyb, tób P'op Hagä Do panyng rayd naherot doo bä naa. Sa h'yyb gó ub rah'yy ka'eeh.

⁴³ Sa hä baad ub sa da hadoo rawehëë bä sa hä. Dooh denaa hë ragenaag bä P'op Hagä Do ji taweh'ëeh do hä.†††

⁴⁴ Ti m' Jesus ky hadoo, tak'ëp ta kyyh:

—Jé hä ý h'yy ka'eeh doo, hä ý had'yyt nado tah'yy ka'eeh. Hä ý mejüü do hä né hë tah'yy ka'eeh tii.

⁴⁵ Ý hapäh doo, hä ý mejüü do na-ãäj né hë tahapäh.

⁴⁶ Hý pong jé naa ý bahyng, badäk hahýý hä habong do sa h'yyb bag ý bahadoo hyb n'aa, sahõnh hë hä ý h'yy ka'eeh do badagyp doo gó ranaym hyb n'aa.

⁴⁷ Dooh ý tado bä hä ý ky nadah'eeh do ky n'aa etyy doo. Ý wén hyng babä, nesaa do ý ky n'aa etyy do jawén nado badäk hahýý hä habong do sa hä. Ý wén hyng ý bed'ëep hyb n'aa nesaa do mahãnh.

⁴⁸ Ti anäng né hë ý ty n'aa ges'yyk doo, ý her'oot do ganadoo do sa ky n'aa etyy n'aa. Këh ýý, sa hä ý her'ood wät do né hë ti sa ky n'aa etyy n'aa. Këh ýý, sa hä ý her'ood wät do paa ky n'aa etyy sa hä, P'op Hagä Do banoo noo gó sahõnh hä ta sám.

⁴⁹ Ta ti ý ma metëek doo, këh ý gabuuj nado. Ee, ý mejö hyng doo, ti né hë hanoo hä ýý, ý tamejüü ý her'oot doo. Ti hyb n'aa, “sa ky n'aa etyy n'aa däg, ý her'ood wät doo”, ý wén näng.

⁵⁰ Ý hapäh né hë hahýýh: Ee kyyh ji ted'ëep, ji bawäd had'yyt hë hyb n'aa. Ti hyb n'aa ý tamejüü do ý her'oot do pan'aa, ti né hë ý her'ood had'yyt hë.

13

Ta ma matëg sa tsyym Jesus hets'yyt do panyng n'aa hahýýh

¹ Ti m' sét wäd Pas-kowa ratab'ëes do äh. Jesus hapäh ta h'yyb gó, kaja däk ti noo gó taberéd däk hyb n'aa badäk hahýýh, ta Yb wë tabasëek hyb n'aa kä. Jesus kamahãn bong né paa ta ma matëg badäk hahýý hä ta sii habok doo. Ta tii d' né kä m' tametëeh sa hä tak'ëp takamahãn doo.

² Atsëm mä Pas-kowa tä n'aa rabawëh. Dijab h'yyb tatug däk mä Simaw t'aaah, Judas Ikarijot, Jesus tabahaëenh hyb n'aa.

³ Jesus hä ta Yb an'oo däk sahõnh hë ta hejooj, Jesus hapäh. P'op Hagä Do hä tabana, p'aa hënh tamatëeh ta wë Jesus hapäh na-ãäj hë.

⁴ Ti m' Jesus bas'ëeg géet, tado nyh ta saroor j'ooj hadäk doo. Tawaho däk mä ta baa bä pään ji kamehewuuk doo.

⁵ Ti m' naëng tagedu jat ta hood gó, ti m' ta ma matëg sa tsyym tahetsyyd kån. Ti m' tabawug hõm ta hä hadäk doo me.

⁶ Simaw Peed wë takajaa bä kä m', Peed ky hadoo:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —tsym ý sii hë mabahets'yyt? —näng mäh.

⁷ Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Dooh mah'yy ganyy nä bä hahý ý moo wät doo. Ta jawén da mabahapäh —näng mäh.

⁸ Ti m' Peed ky hadoo:

††† **12:43** Ti hyb n'aa rajejën Jesus hä rah'yy ka'eeh doo, ta wób rakawanajään hyb n'aa sa wë.

—Dooh. Tabad'op hē tsym ŷ mahetsyyd* —näng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—A tsym ŷ nahetsyyd bā, dooh hēp ŷ hata mado wäd da —näng mā Jesus ta hā.

⁹Ti m' Simaw Peed ky hado kån:

—Tii d' madoo bā, ŷ karēn paawā sahõnh hē ŷ mabahets'yyt! —näng mā Peed kyyh.

¹⁰Ti m' Jesus ky hadoo:

—Hehob wät doo, baad däg ta hā sahõnh hē. Jāām né hē ta tsym tahets'yyt nā. Baad däg bē hā. Jāām né hē sét hē bē see baad nadoo —näng mā Jesus.

¹¹Jesus hapäh mā ta hā haēēnh doo. Ti hyb n'aa, “Dooh sahõnh hē baad tado bā”, tawén näng.

¹²Jesus bahaja dāk bā sa tsym tahets'yyt doo, p'aa hēnh tadamāk ta saroor j'ooj hadāk doo, ahyy sooh p'aa hēnh, ti m' taky hadoo:

—Bē hapäh nyy d' tahanäng pé ta ti ŷ moo wät do bē hā? —näng mäh.

¹³—ŷ bē maneēēnh “Ma matēg”, “Hyb N'aa Jawyk Doo”, nāk bēēh. Baad né ti bē kyyh. Ti né hē ŷŷh.

¹⁴ŷŷh, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo, bē ma matēg né paawā, bē tsym ŷ hetsyyd wät. Ti hyb n'aa taw'ääts hē bē na-āāj hē da bē hetsyyd bē h'yy kanatēē tsym.

¹⁵Taw'ääts hē ŷ metā wät doo da da bē bad'oo.†

¹⁶Né hup ŷ né hē hahŷ ŷ her'oot doo: Dooh sa karom sa kariw n'aa bahānh tanu gadäg bā. Dooh sa panäg sa hā mejūū do sa bahānh tado bā.‡

¹⁷Bē hapēē däg kån ta tii. Ti hyb n'aa P'op Hagā Do bē taky n'aa edēng da ta tii da bē moo hedo bā.

Ta majī moo gó rahaēēnh do ky n'aa Jesus her'oot do panyy n'aa hahŷŷh

¹⁸Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

—Dooh sahõnh hē bē ky n'aa had'yyt tado bā ta ti ŷ her'ood wät doo. ŷ hapäh ta ti sahõnh hē ŷ asēēw dāk doo. Hahŷŷ da P'op Hagā Do kyy kerih do ŷ asēēw hõm do see ky n'aa: “Si ŷ hawa do ŷ tahyb n'aa wareem dāk.”§ Kametā kån ta ti kerih doo gó ta ky n'aa kã.

¹⁹Ta pooj jé ta ti bē ŷ maher'oot, kametēēh do pooj jé, takametā däg bā, ŷ né hē Hawād Had'yyt Do bē ky daheeh hyb n'aa.

²⁰Jé ŷ mejūū do gadoo doo, ŷ na-āāj né hē tagadoo. ŷ gadoo doo, hā ŷ mejūū do tagadoo. Né hup ŷ né hē ta ti ŷ her'oot doo —näng mäh.

²¹Jesus bahajaa bā kã m' ta ti ta her'oot doo, baad nado wäd ta h'yyb. Ti m' baad taba her'oot sa hā:

—Bē see ŷ tahaēēnh da majī moo gó. Né hup ŷ né hē ta ti ŷ her'oot doo —näng mā Jesus sa hā.

²²Ti m' sa daaj hē ta ma matēg raky kakā bong. Dooh rahapēē bā jaa ky n'aa ta ti ta her'oot doo.

²³Sa kanatēē, Jesus tak'ēp kamahānh do asooh p'eets hē Jesus pa.***

²⁴Ti m' ta moo me Simaw Peed häd näng do beheet, p'eets hē hasooh do hā tabeaanh hyb n'aa ta hā jaa ti tahedoo doo. Ti m' taky hadoo ta hā:

* **13:8** Peed wén ganadoo paawā, ji karom moo heb'oooh do mo n'aa me Jesus bad'oo sa hā. Hyb n'aa jawyk Jesus, Peed matym gó. † **13:15** Ji da hadoo do ji masa, tahanäng pé tii. Dooh ji daaj hē ji kawehēē bā. Dooh hahŷŷ da ji kyyh: “Dooh ta ti ŷ moo wäd bā. Ta karom nado ŷŷh.” Dooh tii da ji kyyh. Ji da hadoo do ji masa sahõnh hā. ‡ **13:16** Dooh Jesus bahānh rado bā, tahanäng pé tii. § **13:18**

—Mameeaj ta hā jaa péh —nāng mā Peed kyyh.

²⁵ Ta ti Peed mejūū doo, p'eets hē takatahā dāk ta hā, tabeaanh hyb n'aa. Ti m' tabeaanh:

—Jaa tii, Hyb N'aa Jawyk Doo? —nāng mäh.

²⁶ Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Hahy pāw ȳ heh'oos do ȳ hanoo doo. Ti né kā —nāng mā Jesus.††

Ti m' tabehoots kån, tan'oo kån Judas Ikarijot hā, Simaw t'aah hā kā.‡‡

²⁷ Judas gado däg sii hē m', Nesaa Do Yb bajëë suun ta h'yyb tym gó.

Ti m' Judas hā Jesus ky hadoo:

—Nayyw hē mamoo wäd mamoo wät doo kā —nāng mā Jesus kyyh ta hā.

²⁸ Tii bā hat'oonh doo, dooh m' rah'yy genā bā tii d' Jesus bedoo do Judas hā.

²⁹ Sa dajëër wë nāng do ta ti Judas. Ti hyb n'aa Jesus mejō hōm Pas-kowa waa n'aa hata hetsëë, red'oo mäh. Kasuud is do sa hā dajëër tanoo, ta wób red'oo mäh.

³⁰ Ti m', pāw tagadoo do jawén paa bā, Judas bahōm kån. Badajuu dāk.

Papuuj ky n'aa jawyk do ky n'aa hahȳh

³¹ Judas banyyh do jawén paa bā kā Jesus ky hadoo ta wób sa hā:

—Kametā däg kån hȳy kā Aj'yy Hadoo Do Hȳ Pong jé Hana Do tak'ëp hadoo do ta kabaj'aa doo, tak'ëp raweh'ëeh doo. P'op Hagā Do tak'ëp ta kabaj'aa doo, raweh'ëeh doo, kametā dāk Aj'yy Hadoo Do Hȳ Pong Jé Hana Do hyb n'aa.

³² P'op Hagā Do tak'ëp ta kabaj'aa doo, raweh'ëeh doo, ta hyb n'aa kametā däg bā, Aj'yy Hadoo Do Hȳ Pong jé Hana Do tak'ëp ta kabaj'aa doo, raweh'ëeh doo, kametā dāk da P'op Hagā Do an'oo bā. Nayyw hē ȳ P'op Hagā Do weh'ëeh.

³³ Ti m' taky hadoo ênh:

—Tah haa hedoo doo, dooh tabadawëd wäd bā bē mahang ȳ bawät doo. Bë esóts né paawā da ȳh, dooh bē haja nā bā bē ahōm bā ȳ hawät hēnh. Tii d' né hē ti ȳ her'oot do paa Judah buuj sa wahē n'aa hā —nāng mäh.

³⁴ Papuuj ky n'aa jawyk do bē hā ȳ mejūū: Taw'ääts hē bē kamahån ta wób. Taw'ääts hē bē ȳ kamahån doo da bē kamahån ta wób.

³⁵ Ta wób bē kamahån do hā, ma matëk ȳy bëeh, tii hā da sahōnh hē rabahapäh —nāng mäh.

³⁶ Ti m' Simaw Peed ky hadoo ta hā:

—N'yy hēnh mabahōm, Hyb N'aa Jawyk Doo? —nāng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Dooch tahaja nā bā ȳ hahōm hēnh mahōm bā nag'aap hē. Ta jawén da, jawén ȳ mabana kån —nāng mā Jesus Peed hā.

³⁷ Ti m' Peed ky hadoo:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —nāng mäh —hëd n'aa tanahajaa nayyw hē ȳ ahōm bā a sii? —nāng mäh. —Ȳ radajëëb bā a hyb n'aa, na madajëëb its ȳh. A hyb n'aa né hē ȳ kan'oo dāk —nāng mā Peed.

³⁸ —Ōm dajëp né da hëp ȳ n'aa? —nāng mā Jesus. —Karaak bahȳh do pooj jé, tamawoob nuu me da ȳ maky n'aa jejën da. Né hup ȳ né hē ta ti ȳ her'oot doo —nāng mā Jesus kyyh Peed hā.

†† 13:26 Kaja hē apäh Jesus her'oot ta ti Jowāw hā. Ta wób apäh dooh ramaa napëë bā Jowāw hā Jesus her'oot doo, ti hyb n'aa dooh rah'yy genā bā Jesus bedoo do Judas hā. ‡‡ 13:26 Simaw see ti Judas Ikarijot yb. Simaw Peed nado.

14

Ta ma matëg Jesus h'yyb en'ym do panyyg n'aa hahÿh

1 Ti m' sahõnh hẽ ta ma matëg sa hã Jesus ky hadoo:

—Bẽ hyb n'aa tón manäh. Taw'ãäts hẽ bẽ h'yy kae had'yyt hẽ P'op Hagä Do hã. Hã ý na-ãäj hẽ taw'ãäts hẽ bẽ h'yy kae had'yyt hẽ.

2 Hÿ pong jé, Ee tób bã, tabawät bã, ti anäng hajõng bẽ baym doo. T'ii hẽnh ý basëk bẽ pooj jé, ý benäm hyb n'aa bẽ baym do hood. Tii d' tanado bã paawä ý her'oot paawä bẽ hã.

3 Ý basëk bẽ tyw n'aa ý benäm hyb n'aa. Tii bã ý matëh da bẽ ý mahũm hyb n'aa wẽ ýÿ, ý bawät bã bẽ babok hyb n'aa na-ãäj hẽ.

4 Bẽ hapäh né hẽ ta tyw n'aa ý mahõm doo —näng mä Jesus kyyh.

5 Ti m' Toméh ky hadoo ta hã:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —doo hã hapëë bã n'yy hẽnh mabahõm. Ti hyb n'aa nyy da ãä bahapäh ta ti ta tyw n'aa? —näng mä Toméh kyyh.

6 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ý né hẽ ta tyw n'aa, ý né hẽ ta hub her'oot doo, ý né hẽ hanoo hedëb had'yyt do P'op Hagä Do pa. Jããm né hẽ hëp ý n'aa Ee wẽ ji nu dang.

7 Baad ub ý bẽ mepëë bã, bẽ mepäh na-ãäj hẽ Ee. Sét né hẽ ãäh. Hÿ ý kã bẽ mepëë däk, bẽ ty gepëë däk na-ãäj hẽ Ee —näng mä Jesus sa hã.

8 Ti m' Pirip ky hadoo:

—Mametä ãä hã a Yb. Jããm né ti ãä karën, Hyb N'aa Jawyk Doo —näng mä Pirip.

9 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Bãp peej né paawä ý bawäd däk bẽ sii, dooh ý mamepëë nä bã, Pirip? —näng mäh. —Tahapëë däk do ýÿh, Ee na-ãäj hẽ tahapëë däk. H'ëëd hyb n'aa ti mabedoo, “Mametä ãä hã a Yb”, mabanäng?

10 Doo h maky dahé bã? Ee h'yyb gó ý bawät, hëp ýÿ gó Ee bawät. Bẽ hã ý her'ood wät doo, kèh ý gabuuj had'yyt nado tii. Ee kyyh né hẽ tii. Ý moo wät doo, Ee, hëp ýÿ gó had'yyt hawät doo, ti né hẽ moo wät tii.

11 Taw'ãäts hẽ bẽ ky daheeh, Ee h'yyb gó ý bawät, hëp ýÿ gó Ee bawät, ý hanäng doo. Bẽ ky nadahé nä bã, taw'ãäts hẽ bẽ ky daheeh ý pehuunh do hyb n'aa.

12 Né hup ý né hẽ hahÿ ý her'oot doo: Hã ý h'yy ka'eeh do tamoo wät da ý moo wät do paah. Ý moo wät do paa bahãnh da tamoo wät tii kã, Ee wẽ ý basëk do hyb n'aa kã.*

13 Sahõnh hẽ hãt ýÿ gó bẽ etsëë do ý moo wät da bẽ hã, ý moo wät do hã Ee kawehëë däk hyb n'aa.

14 Sahõnh hẽ hãt ýÿ gó hã ý bẽ ets'ëë bã, ý ky daheeh né hẽ, ý anoo né hẽ.

P'op Hagä Do Sahee Jesus ky n'aa enooh do panyyg n'aa hahÿh

15 Ti m' Jesus ky hadoo ënh:

—Ý bẽ kamahãh bã, bẽ ky daheeh da ý mejũu doo —näng mäh.

16-17 —Ee hã ý etsëë da, tii bã da bẽ hã taban'oo kãn bẽ masa n'aa seeh, bẽ sii tabawäd had'yyt hyb n'aa. P'op Hagä Do Sahee, baad hadoo do ky n'aa metëeh do né tii. Badäk hahÿh hã habong do P'op Hagä Do hã h'yy

* 14:12 Ta yb wẽ Jesus basëk do jawën paa bã, tamejõ hyng P'op Hagä Do Sahee, ta hã h'yy ka'eeh do h'yyb tym gó tabawät hyb n'aa. Jé pad'yyt hẽ rabaher'ood hõm kãn Jesus ky n'aa. Ti hyb n'aa hajõk h'yy kae padäg kãn Jesus hã, P'op Hagä Do Sahee an'oo bã. Ti hyb n'aa, ý moo wät do paa bahãnh da tamoo wät tii kã, Jesus wén näng.

kana'eeh do dooh rahaja bā ragado bā ta Sahee, ranahapäh do hyb n'aa, ramaa nanapäh do hyb n'aa na-ääj hē. Bē ti bē mepäh, bē sū tabawät do hyb n'aa, ta jawén ká bē h'yyb gó tabajēē suun kán.

¹⁸ Dooch bē y' eréd bā. Dooch da kabarii boo bē do bā. P'aa hēnh da y' bana bē wē.†

¹⁹ Dooch tabadawéd ná bā, tii bā badāk hahȳȳ hā dawēē P'op Hagā Do mahānh habong do dooh y' rahapēē wād bā. Bē hapäh da y' tii. Y' awād had'yyt do hyb n'aa, bē na-ääj hē bē aboo had'yyt hē da.

²⁰ Y' ganā wät noo gó, Sahé ȳȳ y' mejūū noo gó, tii bā da bē bahapäh Ee h'yyb gó y' bawät. Hēp ȳȳ gó bē babok, bē h'yyb gó y' bawät bē bahapäh na-ääj né hē ti noo gó. Séd ēr h'yyb hedoo.

²¹ Kēh y' gadoo doo, ky daheeh doo, ti né hē ta ti hā y' kamahān doo. Hā y' kamahān doo, Ee kamahān da. Y' na-ääj hē y' kamahān tii. Ta hā y' banoo, tah'yy gahoot hyb n'aa hā ȳȳ.

²² Ti m' Judas see (Ikarijot nadoo doo), ky hadoo ta hā:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —h'ēēd hyb n'aa äā hā had'yyt hē mabanoo a hā ji h'yy ganäng doo, ta wób sa hā dooh? —näng mä Judas see kyyh.

²³ Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Hā y' kamahān do ky daheeh né hē y' ma metēēk doo. Ee kamahān ti ta tii. Äā an'aa da ta wē. Ta h'yyb tym gó da äā babok. Jāām hē hā y' kamahān do hā y' banoo tah'yy ganäng hyb n'aa hā ȳȳ.

²⁴ Hā y' kamanahān doo, dooh taky dahé bā y' ma metēēk doo. Ti hyb n'aa, dooh sa hā y' an'oo bā hā y' rah'yy genäh hyb n'aa. Kēh y' nado ta ti bē maa newēē doo. Ee, hā y' mejūū do kyy né tii.

²⁵ Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

—Ta ti bē y' maher'ood wät, babā bē sii y' bawät ná bā.

²⁶ Bē masa n'aa, P'op Hagā Do Sahee, kēh ȳȳ gó Ee P'op Hagā Do mejūū doo, ti né da bē tama metēēk sahōnh hā. Sahōnh hē bē hā y' her'ood wät do paah, bē hyb n'aa newēē tan'oo bā bē hā.

²⁷ H'yyb n'yym do y' banoo bē hā. Bē wē da tabaym. Y' anoo hēp y' nāw bē hā. Badāk hahȳȳ hā habong do P'op Hagā Do nahapäh do ranoo do nahado tii. Bē h'yy ketón manäh. Bē e'ȳm manäh —näng mä Jesus kyyh.

²⁸ Ti m' taky hadoo ēnh:

—Bē maa napēē bok hahȳȳ bē hā y' her'ood wät doo: “Y' da ahōm, tii bā p'aa hēnh y' bana bē wē”, näng ȳyh. Y' bē kamahān bā paawā, bē paawā tseb'ee Ee wē y' basēēk do hyb n'aa. Y' hyb n'aa jawyk do bahānh Ee hyb n'aa jawyk.

²⁹ Ta pooj jé bē y' maher'ood wät, tametēēh bā ká bē h'yy ka'eeh hyb n'aa hā ȳȳ.

³⁰ P'eets däg Nesaa Do Yb, badāk hahȳȳ hā habong do P'op Hagā Do hā h'yy kana'eeh do hā mejūū doo. Ti hyb n'aa, dooh tabadawéd wād bā y' her'oot bē hā. Dooch Nesaa Do Yb haja bā hā ȳȳ.

³¹ Daj ȳȳ hē y' kan'oo dāk dajēb hā, sahōnh hē hā y' Ee mejūū do y' ky daheeh do hyb n'aa, Ee y' kamahān do hyb n'aa. Taw'ääts hē sahōnh hē dawēē P'op Hagā Do mahānh habong do rabahapäh y' ky daheeh Ee, y' kamahān Ee.

Ti m' Jesus ky hado kán:

—Hamäh, ēr ah'ūūm ta s'ee hēnh.

† 14:18 P'op Hagā Do Sahee gó Jesus bana sa wē p'aa hēnh, tahanäng pé m' tii.

15

Jesus joom uwa hād nāng do hadoo do ky n'aa hahȳȳh

¹ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Joom uwa patuuh heh'āat hadoo ȳȳh. Ee, uwa danāh, ta hā moo wāt doo. Uwa tyd hadoo hā ȳ h'yy ka'eeh doo.

² Uwa tyd, tyt ȳ hadoo do neaak do Ee gakyd hōm da. Uwa tyd, tyt ȳ heaak do baad taban'yyh. Ta poo gekyd hōm, baad tabeaak hyb n'aa ta bahānh kā.

³ Baad dāg bēēh. Tabenyw dāk bēēh, bē ȳ ma metēek do hyb n'aa.

⁴ Ȳ karēn sēd hā bē h'yy kata dāg had'yyt hā ȳȳ, tii bā ȳ h'yy kata dāg had'yyt hē bē hā kā. Dooh uwa tyd haja bā ta m'aa hēnh teag bā. Taw'āats hē ta patuuh hā tadāg had'yyt hē. Ti hadoo bē hā. Dooh bē haja bā joom heaak do bē hado bā, dooh bē haja bā P'op Hagā Do gen'aak do bē moo boo bā, hā ȳ bē h'yy kanata bā.

⁵ —Ȳ né hē uwa patuuh hadoo. Tyt ȳ hadoo bēēh. Hā ȳ had'yyt h'yy kata dāk doo, ta hā ȳ h'yy kata dāk doo, ti ti ta ti baad heaak do hadoo. Ta tii d' ȳ wén her'oot, dooh bē daaj hē bē hajaa péh. Hā ȳ bē nayyw bā, dooh bē hajaa péh.

⁶ Hā ȳ h'yy kanata wāt doo, uwa tyd kaw'oong hōm, tsawyy bēēh do hadoo da tii. Ti hedoo do rabataa, tēeg hōō gó radewāts toonh, tii bā tabahōō jēng.

⁷ Hā ȳ had'yyt hē bē h'yy kata dāg bā, ȳ ma met'ēēg wāt do bē h'yyb gó tayyw bā, bē ky dahé bā, bē ky n'aa ets'ēē bē karēn do né hē, tii bā bē gadoo né hē.

⁸ Baad bē beaak do hadoo do hā Ee kaweh'ēēh. Bē eaak do hadoo do hā bē kametēēh hēp ȳ hata hadoo bēēh.*

⁹ —Ee ȳ takamahān doo da bē ȳ kamahān. Taw'āats hē ȳ kamahān do bē h'yyb gó tabawād had'yyt hē. Bē eréd manā tii hā.

¹⁰ Bē hā ȳ mejūū do bē ky dahé bā, ȳ kamahān do awād had'yyt da bē h'yyb tym gó. Dooh bē eréd bā tii bā. Bē gado had'yyt hē tii bā bē ȳ kamahān doo. Taw'āats hē ȳ bad'oo doo da bē bad'oo: Hā ȳ Ee mejūū do ȳ ky daheeh. Ti hyb n'aa Ee kamahān do awād had'yyt hē hēp ȳ tym gó. Ti hyb n'aa, dooh ȳ eréd bā takamahān do hā.

¹¹ Ta ti bē hā ȳ her'ood wāt, ȳ tsebé doo da bē tsebé hyb n'aa, baad bē tsebee had'yyt hē hyb n'aa.

¹² Hahȳ ti ȳ mejūū doo: Bē kamahān bē da hadoo doo, bē ȳ kamahān doo da.

¹³ Jāām né hē tak'ēp kamahān doo, jé ta najiis sa hyb n'aa dajēp doo, ȳ bad'oo doo da.

¹⁴ Najis haa né hē bēēh, ȳ mejūū do bē ky dahé bā.

¹⁵ Dooh “karom ȳȳ” ȳ maneēēj wād bēēh. Dooh sa karom rahapēē bā sa kariw n'aa h'yyb. “Najis haa” bē ȳ wén maneēēnh, sahōnh hē hā ȳ Ee maher'oot do ȳ tabēj dāk do hyb n'aa bē hā.

¹⁶ Bē nado ti ȳ hasēew wāt doo. Ȳ ti hasēew bong bēēh. Bē ȳ wén sēew hōm, ȳ mejūū joom heaak do hadoo bē bahadoo hyb n'aa. Joom ag kanarejāā do hadoo ti ȳ karēn bē hā.† Tii bā da sahōnh hē hāt ȳȳ gó bē ky n'aa etsēē doo, Ee anoo da bē hā.

¹⁷ Bē ȳ mejūū bē kamahān bē da hadoo doo.

¹⁸ Ti m' Jesus ky hadoo ēnh:

* **15:8** Ji da hadoo do ji masa, ji da hadoo do ji kamahān, P'op Hagā Do karēn do ji moo wāt, ji heaak do ky n'aa. † **15:16** Hahȳ joom ag kanarejāā do hedoo do ji hā: Ji da hadoo do ji kamahān doo, ji tsebé doo, baad ji bawāt doo, P'op Hagā Do karēn do ji moo wāt doo. P'op Hagā Do matym gó dooh tahēj bā tii.

—Badāk hahỹỹ hã habong do P'op Hagã Do hã h'yy kana'eeh do bê wê rakamajê bã, bê hyb n'aa es'ee, pooj jê hã ỹ rakamajê bong.

¹⁹Badāk hahỹỹ hã habong do P'op Hagã Do hã h'yy kana'eeh do wób bê ado bã paawã, bê paawã rakamahãn, sa da hadoo do rakamahãn doo da. Doo sa wób bê ado boo bã. Bê ỹ asêew hõm sa mahãnh. Ti hyb n'aa bê hã rakamajĩĩ.

²⁰Bê hyb n'aa es'ee bê hã ỹ her'oot do paah. Doo sa karom ta kariw n'aa bahãnh tanu gadäg bã, nãng paa ỹ bê hã. Ta wób ỹ rano n'aa masoo paah. Bê na-ããj né da rano n'aa masoo né da. Ta wób, kèh ỹ raky dahé wät paah. Bê na-ããj da raky daheeh.

²¹Hêp ỹ n'aa da bê rano n'aa masoo, hã ỹ mejõ hyng do ranahapãh do hyb n'aa.

²²Ỹ nahyy bã paawã, sa hã ỹ naher'ood bã paawã, dooh P'op Hagã Do ky n'aa ety bã sa hã nesaa do sa mo haj'aa hyb n'aa. Hỹỹ kã, ỹ ahyy wät do hyb n'aa, panyyg hanãm do ỹ maher'ood wät do hyb n'aa sa hã, dooh da sa kyy pé sa hã P'op Hagã Do ky n'aa ety noo gó. Sa h'yyb haj'aa hê tii d' rabad'oo.

²³Hã ỹ kamajĩĩ doo, Ee hã na-ããj hê takamajĩĩ.

²⁴Sa mahang tak'êp ỹ pehuuj wät. Doo hajaa pé ta tii da pehuunh péh, ỹ pehuunh doo. Ta ti ỹ panehuj bã paawã, dooh paawã P'op Hagã Do ky n'aa ety bã sa hã, nesaa do sa mo haj'aa hyb n'aa. Hỹỹ kã, rahapêê wät né hê ỹ pehuunh doo. Ti hadoo né hê hã ỹỹ, Ee hã na-ããj hê rakamajê bong.

²⁵Ta tii da rawên d'oo, P'op Hagã Do kyy kerih do kametã däk hyb n'aa. Hahỹỹ da takerih: “Daap hê hã ỹỹ rakamajê däk”,[‡] nãng mã kerih doo gó.

²⁶Ti m' Jesus ky hadoo ênh:

—Bê masa n'aa, P'op Hagã Do Sahee, baad hadoo do ky n'aa metêeh do kajaa bã kã, taher'oot da kèh ỹ n'aa. Ee hanaa ỹ mejũũ da bê wê.

²⁷Bê na-ããj hê ỹ karên bê her'ood hõm kèh ỹ n'aa, pooj jê, ỹ du doo noo gó bê baboo had'yyt do hyb n'aa si ỹỹ.

16

¹—Sahõnh hê ta ti bê hã ỹ wén her'oot, bê h'yy kanerét hyb n'aa hã ỹ bê h'yy ka'eeh doo.

²Bê da rahabêê nyh tób P'op Hagã Do panyyg rayd naherot doo bã naa. Ta ti bahãnh da ti awät nä. Ti awät ti noo gó, P'op Hagã Do rah'yyb en'yym red'oo da bê radejêeb bã.

³Ta ti hedoo do ramoo bong da, Ee daheeh ỹ ranahapãh do hyb n'aa sa h'yyb gó.

⁴Hahỹ ỹ wén her'ood wät bê hã, takametã wät bã kã, bê hyb n'aa esee hyb n'aa bê ỹ maher'ood wät do paah. Ỹ wén naher'oot nä paah, ỹ awät nä do hyb n'aa bê siĩ.

P'op Hagã Do Sahee ji hã metêeh do ky n'aa hahỹỹh

⁵Ti m' taky hadoo ênh:

—Hỹỹ kã ỹ basêek hã ỹ mejõ hyng do wê. Ti hado né paawã, dooh ỹ bê eaaj bã n'yy hênh ỹ bahõm.

⁶Bê h'yy ketón up ta ti bê hã ỹ her'ood wät do hyb n'aa.

⁷Né hup ỹ né hê hahỹ bê ỹ maher'oot doo: Baad tanyy bê hã Ee wê ỹ basêek. Ỹ nas'êeg bã, dooh paawã bê masa n'aa, P'op Hagã Do Sahee ana bã bê wê. Ỹ basêek bã kã ỹ mejõ hyng bê wê.

⁸Takajaa bã kã, badāk hahỹỹ hã habong do P'op Hagã Do hã h'yy kana'eeh do hã baad tametêeh ta s'ee hênh rahyb n'aa newêê nesaa do ramoo bok do

hā. Tametëeh da ta s'ee hēnh rahyb n'aa newëë baad had'op do hā. Tametëeh da ta s'ee hēnh rahyb n'aa newëë sa hā P'op Hagä Do ky n'aa etyy do hā sa mo haj'aa p'ää.

⁹ Ta s'ee hēnh rahyb n'aa newëë nesaa do ramoo bok do hā, hā ȳ rah'y y kana'eeh do hyb n'aa.

¹⁰ P'op Hagä Do Sahee metëeh da sa hā, ta s'ee hēnh rahyb n'aa newëë baad had'op do hā, Ee wë ȳ basëek hyb n'aa, ȳ bē nahapäh hēnh kã.

¹¹ P'op Hagä Do Sahee metëeh da ta s'ee hēnh rahyb n'aa newëë sa hā P'op Hagä Do ky n'aa etyy do hā sa mo haj'aa p'ää, Nesaa Do Yb, sa hā mejüü dö hā, P'op Hagä Do ky n'aa ety däg kãn do hyb n'aa nesaa doo.

¹² Ti m' taky hadoo ênh:

—Hajöng nã paawä ȳ her'oot bē hā, dooh bē haja nã bã bē gado bã.

¹³ P'op Hagä Do Sahee, baad hadoo do ky n'aa metëeh do kajaa bã kã, sahõnh hē baad hadoo do ky n'aa bē da tametëek. Dooh ta ky gabuuj tado bã taher'oot doo. Hana ȳ naa tamaa napäh do bē d' tamaher'oot. Taher'oot na-ããj da ta jawén hana do ky n'aa.

¹⁴ Ȳ da tahyb n'aa jaw'y yk. Ȳ tawén hyb n'aa jaw'y yk, hana ȳ ȳ tagadoo, tatab'ëes hyb n'aa bē hā.

¹⁵ Sahõnh hē Ee wë hanäng doo, ma ȳ had'yyt hē. Ti hyb n'aa P'op Hagä Do Sahee gadoo ma ȳ ȳ, bē hā tatab'ëes hyb n'aa, ȳ wén näng —näng mã Jesus kyyh.

¹⁶ Ti m' taky hadoo ênh:

—Nayyw hē denaa hē, dooh da ȳ bē hapëe wäd bã kã. Nayyw hē denaa hē da, p'aa hēnh ȳ bē bahapäh ênh —näng mã Jesus.

¹⁷ Ti m' ta ma matëg wób raky hadoo sa da hadoo do sa hā:

—Nyy d' tahanäng pé tii éh, “Nayyw hē denaa hē m', dooh da ȳ bē hapëe wäd bã kã. Nayyw hē denaa hē da, p'aa hēnh ȳ bē bahapäh ênh”, tahanäng doo? Nyy d' tahanäng péh, “Ee wë ȳ basëek hyb n'aa”, tahanäng doo? —nãk mã sa kyyh.

¹⁸ Ti m' sa m'aa hēnh rakaner'ood kãn:

—Nyy d' tahanäng pé g'eeh, “Nayyw hē denaa hē”, tahanäng doo? Dooh ãã h'y yb mepëe bã ti taher'oot do hā —nãk mã sa kyyh.

¹⁹ Jesus hapäh rakarên reaanh ta hā. Ti m' taky hadoo kãn:

—Bë karên paawä bē eanh ta ti ȳ her'oot do hã? Hahȳ da paawä bē kyy bē h'y yb gó: “Nyy d' tahanäng pé tii éh, ‘Nayyw denaa hē dooh da ȳ bē hapëe wäd bã kã. Nayyw hē denaa hē da p'aa hēnh ȳ bē bahapäh ênh’, tahanäng doo”, nãk bē kyyh.

²⁰ Né hup ȳ né hē hahȳ ȳ her'oot doo: Bē da a'oot, bē da h'y y ketón. Badäk hahȳ hā habong do P'op Hagä Do hā h'y y kana'eeh do tseb'ee da ti noo gó kã. Bē h'y y ketón né paawä da, bē h'y y katón do kawareem da tsebē do hā.

²¹ Ȳ ynh wog mahȳ ynh ajãn henäng doo kã, kajaa do hyb n'aa ti noo gó tabenäng doo. Ta t'aah henäng do jawén paa bã kã, tamabaan hõm tak'ëp ta mahȳ yj tahoop do paah, tak'ëp tasebē do hyb n'aa kã.

²² Ti hadoo né da bē hā: Hyy kã bē d' h'y y ketón. Ȳ bē bahapäh bã p'aa hēnh kã, tii bã bē tseebe kãn. Dooh hado hõm pé ta ti bē tsebē doo.

²³ Ti noo gó kã, dooh hā ȳ bē ets'ëe wät péh. Né hup ȳ né hē hahȳ ȳ her'oot doo: Ee, P'op Hagä Do banoo da bē hā sahõnh hē hãt ȳ ȳ gó bē etsëe doo.

²⁴ Dooh bē etsëe nã pé hãt ȳ ȳ gó. Bē ets'ëe da. Bē gadoo né hē da, tii bã baad da bē tseebe kãn.

²⁵ Ti m' taky hadoo ênh:

—Panyyg ky n'aa gó bē ŷ maher'ood bong paah. Ti awät da ti noo gó, dooh da bē ŷ maher'ood wäd bä ta tii da. Baad ub, kejën do hadoo nado da bē ŷ maher'ood kân Ee ky n'aa hä.

²⁶ Ti noo gó bē etsëe da häť ŷŷ gó. Dooh hyb n'aa da bē ŷ ky masa pé ta hä.

²⁷ Ta daaj hē bē Ee kamahän. Ti hyb n'aa, dooh hyb n'aa bē ŷ ky masa péh, ŷ wén näng. Bē Ee wén kamahän, ŷ bē kamahän do hyb n'aa, P'op Hagä Do hanaa ŷ bahyng bē ky daheeh do hyb n'aa na-ääj hē.

²⁸ Ee, P'op Hagä Do wē naa ŷ bahyng badäk hahŷŷ bä. Badäk hahŷŷ hä ŷ bawäd wät. Hŷŷ kâ ŷ beréd däk badäk hahŷŷh. Ee wē ŷ basëek p'aa hēnh — näng mä Jesus kyyh.

²⁹ Ti m' Jesus ma matëg raky hadoo:

—Baad hŷŷ kâ mabaheer'ood wät. Panyyg gó nado wäd.

³⁰ Sahõnh hē mabahapäh, ää hapäh hŷŷ kâ. Ji eanh do pooj jé mabahapëe däk ji karën do ji eanh doo. P'op Hagä Do hanaa õm tii hä ää bahapäh, ää wén ky daheeh —näk mä sa kyyh.

³¹ Ti m' Jesus ky hadoo sa hä:

—Bē ky dahé däg né hŷŷ kâ.

³² Ti awät da ti noo gó, kaja kân, bē waj'aa bong doo kâ bē tób hēnh. Map ŷŷ hē da ŷ bē beréd wät. Tii d' né paawä, map ŷŷ hē nawäd ŷŷh. Ee si ŷ awät.

³³ Ta ti P'op Hagä Do Sahee ky n'aa bē ŷ wén maher'ood wät, h'yyb nyyw gó bē babok hyb n'aa, si ŷŷ séd bē h'yyb hedoo do hyb n'aa. Badäk hahŷŷ hä bē ahoop né da nesaa doo. Ti hado né paawä, bē h'yy gadeja da, badäk hahŷŷ hä habong do P'op Hagä Do hä h'yy kana'eeh do hä ŷ j'aa ketsë do hyb n'aa.*

17

Jesus ky n'aa etsëe do panyyg n'aa hahŷŷh

¹ Ti m' Jesus bahajaa bä kâ ta ti taher'oot doo, wē hä taty däg, ti m' P'op Hagä Do hä taky n'aa ets'ëe kân:

—Ee, —näng mäh —kaja kân ŷ dajëp doo kâ sahõnh hē sa hyb n'aa. Mametä a T'aah tak'ëp ta makabaj'aa doo. ŷ mawehëe, õm a T'aah weh'ëeh hyb n'aa, makabaj'aa do tametëeh hyb n'aa.

² Hä ŷ maban'oo däk sahõnh hē badäk hahŷŷ hä habong do ŷ bag'ääs hyb n'aa, ŷ bedëeb had'yyt hē hyb n'aa a wē, hä ŷ manoo doo.

³ Hahŷ hedëb had'yyt hadoo do rawén gadoo: Õm, jääm hē sét had'op doo, P'op Hagä Do heh'ääť do rabahapäh do hyb n'aa. Jesus Kristo, mamejõ hyng do rabahapäh do hyb n'aa na-ääj né hē.

⁴ ŷ haja däk sahõnh hē hä ŷ mamejüü doo. Tii hä õm ŷ wehëe däk badäk hahŷŷ bä.

⁵ Hŷŷ kâ Ee, man'oo tak'ëp ŷ kabaj'aa hyb n'aa a matym gó, p'ooj ub, badäk hahŷ madu dahäng do pooj jé, a pa ŷ bawät noo gó, ŷ kabaj'aa doo da.

⁶ A ky n'aa ŷ metä wät badäk hahŷŷ hä habong do wób hä, hä ŷ manoo do sa hä. A karapee paa tii, ti man'oo däk do hä ŷŷ. A ky n'aa raky dahé däk.

⁷ Sahõnh hē hä ŷ man'oo däk doo, a hanaa né ti rabahapëe däk hŷŷ kâ.

⁸ Ti rawén hapäh, sa hä ŷ tab'ëes do hyb n'aa a kyyh hä ŷ manoo do paah, ti ragadoo. Baad rabahapäh, a wē naa né hē ŷŷh. Õm né hē ŷ mejõ hyng doo, raky daheeh.

* **16:33** Badäk hahŷŷ hä habong do P'op Hagä Do hä h'yy kana'eeh do hä Jesus j'aa ketsëe kân. Nesaa do Yb hä, sa hä mejüü do hä Jesus j'aa ketsëe kân na-ääj hē.

⁹ A hã ŷ ky n'aa etsēē sa hyb n'aa. Dooh ŷ ky n'aa ets'ēē bā badāk hahŷŷ hã dawēē a mahānh habong do sa hyb n'aa. Hã ŷ manoo do sa hyb n'aa ŷ ky n'aa etsēē, a karapee rabahadoo do hyb n'aa.

¹⁰ Sahōnh hē karapé haa, a karapee né tii. A karapee, karapé haa. Sa hyb n'aa ŷ kawehēē dāk.

¹¹ Dooh da badāk hahŷŷ bā ŷ ayyw wād bā, a wē da ŷ bas'ēēg kån. Ti d' hayyw kån badāk hahŷŷ bā. Ti hyb n'aa, Ee, tsyt hē hawāt do ōm nesaa do mahānh, mamo n'aa jesu da a hejój me, hã ŷ manoo doo me né hē, séd hã rah'yyb hedoo hyb n'aa, séd hã ēr h'yyb hedoo doo da.

¹² Sa mahang ŷ hawāt noo gó, ŷ mo n'aa jesu bong a hejój me, hã ŷ manoo doo me. Dooh h'yy kawareem pé nesaa do hã. Jāām hē sét hē nesaa do hã h'yy kawareem. Karejāā do pan'aa né tii. Ti tawén hadoo, a kyy kerih do kametēēh hyb n'aa.

¹³ Hŷŷ kã da, dooh sa mahang ŷ awād wāt bā kã. A wē da ŷ bas'ēēg kån. Badāk hahŷŷ bā ŷ bawāt nã bã ŷ her'oot nã ta tii, ŷ tsebē do baad sa h'yyb gó tabawāt hyb n'aa.

¹⁴ ŷ an'oo dāk sa hã a kyyh. Badāk hahŷŷ hã habong do a hã h'yy kana'eeh do kamajē dāk sa hã, sa wób ranahado bong do hyb n'aa, sa see ŷ nahadoo do hadoo né tii.

¹⁵ Dooh ŷ ets'ēē bā mabasog hōm hyb n'aa badāk hahŷŷ bā habong do sa mahānh. Jāām né hē ŷ etsēē a hã, mamo n'aa jesuu hyb n'aa Nesaa Do Yb mahānh.

¹⁶ Badāk hahŷŷ hã habong do a hã h'yy kana'eeh do wób nado tii, ta ti see ŷ nahadoo doo da.

¹⁷ Tsyt hē mabetyn dāk hanām do ky n'aa me, magen'aak do ramoo bok hyb n'aa. A kyyh né hē ti hanām do ky n'aa.

¹⁸ Badāk hahŷŷ bā mamejō hyng doo da ŷŷh, tii da ŷ mejūū sa hã badāk hahŷŷ hã habong do sa mahang.

¹⁹ Sa hyb n'aa ŷ kan'oo dāk, tsyt hē magen'aak do ŷ moo wāt hyb n'aa, ta ti na-āāj hē baad tsyt hē magen'aak do ramoo bok hyb n'aa.

²⁰ Sa hyb n'aa had'yyt nado ŷ ky n'aa etsēē. ŷ ky n'aa etsēē na-āāj né hē ta jawén hã ŷ h'yy ka'eeh do sa hyb n'aa, hahŷ sa kyyh hyb n'aa h'yy ka'eeh do sa hyb n'aa.

²¹ ŷ ky n'aa etsēē sahōnh hē hã ŷ h'yy ka'eeh doo, séd hã rah'yyb hedoo hyb n'aa, séd hã ēr h'yyb hedoo doo da. Hēp ŷŷ gó mabawāt, a h'yyb gó ŷ bawāt doo da. ŷ karēn séd hã rah'yy kata dāk ēr hã, badāk hahŷŷ hã habong do rabahapāh hyb n'aa ōm né hē hã ŷ mejō hyng doo.

²² Tak'ēp baad hadoo do hã ŷ man'oo dāk do paa ŷ an'oo dāk né sa hã, séd hã rah'yyb hedoo hyb n'aa, séd hã ēr h'yyb hedoo doo da.

²³ Sa h'yyb gó ŷ bawāt. Hēp ŷŷ gó mabawāt. ŷ karēn baad ub, séd hã rah'yyb hedoo, ŷ mamejō hyng ta wób rabahapāh hyb n'aa, hã ŷ h'yy ka'eeh do hã makamahān ŷ makamahān do hadoo, ta wób rabahapāh hyb n'aa —nāng mā Jesus taky n'aa etsēē bā.

²⁴ Ti m' taky hado kån ta yb hã:

—Ee, —nāng māh —ŷ karēn ŷ bawāt bā rababok hã ŷ manoo doo. ŷ karēn rabahapāh ŷ kabaj'aa doo, bak ŷ tak'ēp gabarēēh doo, badāk hahŷ madu dahāng noo gó pooj'ē, ŷ makamahān do hyb n'aa hã ŷ man'oo dāk do paah.

²⁵ Ee, baad had'op do had'yyt moo wāt do ōm. Badāk hahŷŷ hã dawēē a mahānh habong doo, dooh né paawā ōm rahapēē bā sa h'yyb gó, ŷ ti hapāh ōm. B'ēēh hahŷ rahapāh ŷ mamejō hyng doo.

26 A ky n'aa ŷ metä wät sa hä. A ky n'aa ŷ metä had'yyt hē da sa hä, ŷ makamahän do sa h'yyb gó tabawät hyb n'aa, ŷ na-ääj hē sa h'yyb gó ŷ bawät hyb n'aa.

18

Jesus ramaso däk do panyyg n'aa hahÿÿh

1 Ti m', Jesus bahajaa bā kā taky n'aa etsēē doo, ahōm kän mā ta ma matēg sa daheeh. Kapÿÿj madarong doo, Kidorōn häd näng do rabatsēg hōm. Tii bā tabanäng joom Oriib häd näng doo. Tii bā, joom banäng bā Jesus baym.

2 Judas, Jesus haēēj däk do tahapäh mā Jesus bahe'yym doo. Hajōō nuu me ta tii bā Jesus bahew'ēēt ta ma matēg sa daheeh.

3 Ti m' Judas bahōm kän joom banäng bā. Warahén, ta wób P'op Hagä Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahē n'aa ramejūū doo, Parisēw ramejūū do na-ääj hē tamanaa. Bag enäh rabana. Kuman yt hā m' rabana.

4 Jesus hapäh ta h'yyb gó sahōnh hē ta hā rabad'oo doo. Ti hyb n'aa m' sa wē tabahōm, ti m' tabeaaj kän:

—Jaa no n'aa bē ban'aa? —näng mäh.

5 Ti m' raky hadoo:

—Jesus, Nasaréh buuj no n'aa —näk mā sa kyyh.

—ÿ né hÿÿh —näng mā Jesus sa hä.

(Sa mahang Judas, ky ken'yym doo gó haēēj däk do bagēēt.)

6 “ÿ né hÿÿh” Jesus her'ood sii hē, sa jawén p'aa hēnh rakajak tūū.

7 Ti m' Jesus beaanh ēnh p'aa hēnh:

—Jaa no n'aa bē ban'aa? —näng mäh.

—Jesus, Nasaréh buuj no n'aa —näk mäh p'aa hēnh sa kyyh.

8 Ti m' Jesus ky hadoo:

—ÿ né hÿÿh, ŷ hanäng do bē hä —näng mäh. —No na ŷ tado bā, bē an'oo hata haa rabahōm hyb n'aa —näng mā Jesus sa hä.

9 (Ta tii d' Jesus wén edoo, “Dooch h'yy kawareem pé nesaa do hä”, ta yb hā tahaer'ood wät do paa kametēēh hyb n'aa.)

10 Ti m' Simaw, Peed häd näng do bado däk ta sēn-jeer, ta nabuuj hub hēnh hadäk do tagakyd hōm mā aj'yy Maw-Kó häd näng doo. P'op Hagä Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahē n'aa heh'äät do karom tii.

11 Ti m' Jesus ky hadoo Peed hä:

—Menyyw däg a sēn-jeer. Dooch g'eeh ŷ gado bā ŷ ahoop doo, Ee anoo doo? —näng mā Jesus ta hä.

Anas wē Jesus ramahūūm do ky n'aa hahÿÿh

12 Ti m' warahén sa wahē n'aa, ta warahén n'aa, P'op Hagä Do tób n'aa hagä n'aa sii hē ramaso däk Jesus. Ramoo maw'yyd däg kän,

13 tii bā pooj jé ramahūūm aj'yy Anas häd näng do wē. Kajapas mayb ti Anas. Ti noo gó P'op Hagä Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahē n'aa heh'äät do ti Kajapas.

14 Ta ti Kajapas né hē ta ti her'oot do paa Judah buuj sa wahē n'aa sa hä, “Taw'ääts hē sét hē dajēp sahōnh sa hē hyb n'aa”, hanäng doo.

Jesus Peed ky n'aa jejēn do panyyg n'aa hahÿÿh

15 Simaw, Peed häd näng doo, Jesus ma matēg see sii tabahōm warahén sa jawén. P'op Hagä Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahē n'aa heh'äät do

hep'ëeh do ta ti ta ma metëek do seeh. Ti hyb n'aa rabanoo tabajëe suun tób wahoo gó, kahadë doo gó, Jesus ramajë sun doo gó.

¹⁶ Peed gada ta noo bã. Jesus ma matëg seeh, tób danäh hep'ëeh doo, anyyh p'aa hënh maruus ta noo hagã n'aa wë tabetsëe hyb n'aa Peed bajëe suun hyb n'aa. Ti m' tamajë sun kãn Peed.

¹⁷ Ti m' maruus, ta hadë noo hagã n'aa ky hadoo Peed hä:

—Nanäng aj'yy ma matëg see nado òm? —näng mäh.

Ti m' Peed ky hadoo:

—Dooh ta ma matëg see ÿ do bã —näng mäh.

¹⁸ Tak'ëp tabahahëem ti atsëm. Ti hyb n'aa tób danäh karom, P'op Hagã Do tób n'aa hagã n'aa sii hë ragahò sooh tëeg sëh. Tëeg noo pa rabab'ëeh rakatëng hyb n'aa. Peed agëet katëng sa pa.

Sa wahë n'aa Jesus hä teanh do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁹ Ti nuuj jé m', tób gó, P'op Hagã Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahë n'aa heh'äat do eanh mä Jesus ta ma matëg ky n'aa, tametëek do ky n'aa na-ääj hë.

²⁰ Ti m' Jesus ky hadoo:

—Sahõnh hë ramaa napëe had'yyt hë ÿ her'ood wät doo —näng mäh. —Tób P'op Hagã Do panyyg rayd naherot do yt hë, P'op Hagã Do tób n'aa yt hë na-ääj hë ÿ ma met'ëeg wät paah. Dooh kejën gó ÿ her'ood bã —näng mäh.

²¹ —Hëd n'aa hä ÿ bë beanh? Bë eaaj käh ÿ maa new'ëe do sa hä. Ta ti rahapäh ÿ her'ood wät doo —näng mä Jesus kyyh.

²² Ta ti d' Jesus baher'oot do hyb n'aa, P'op Hagã Do tób n'aa hagã n'aa see Jesus ta tapa ewyh wät, ti taky hadoo:

—Tii da ji kyyh P'op Hagã Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahë n'aa heh'äat do hä? —näng mäh.

²³ Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Mametä nesaa do ky n'aa ÿ her'ood bã. Baad hadoo do ÿ her'oot do p'ää ÿ matapa ewyih? —näng mä Jesus ta hä.

²⁴ Ti m' Anas mejüü mä ramahüüm Jesus, Kajapas, P'op Hagã Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahë n'aa heh'äat do wë. Moo kamewyyt nä m' Jesus.

P'aa hënh Peed ky n'aa jejën do Jesus panyyg n'aa hahÿÿh

²⁵ Ti m' tëeg noo pa Peed katëng bã, rabeaaj kãn mä ta hä:

—Ta ma matëg see nado òm? —näk mäh.

Ti m' Peed ky n'aa jejën:

—Dooh. Ta ma matëg see nado ÿÿh —näng mäh.

²⁶ Ti m' P'op Hagã Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahë n'aa heh'äat do karom seeh, Peed nabuuj gakyd hõm do wakãän ky hadoo:

—Òm nado ta ti ÿ hapäh do ta sii, joom mahang? —näng mä ta kyyh.

²⁷ Ti m' p'aa hënh Peed ky n'aa jejën ënh. Tii bã karaak ky ganã kãn, tabah'ÿÿ kãn.

Pirato häd näng do wë Jesus ramahüüm kãn do panyyg n'aa hahÿÿh

²⁸ Ti m', Kajapas tób bã naa ramahüüm kãn Jesus aj'yy Roma buuj Judah häj n'aa bagã n'aa tób hënh, Pirato häd näng do wë. Jati pé báp paa m' tii. Judah buuj wahë n'aa Jesus man'aa doo, dooh rajëe pä bã Roma buuj tób gó. Rakarën mä baad ratayy rabawëh nä do hyb n'aa Pas-kowa tä n'aa.*

* **18:28** Dooh Judah buuj ky n'aa jaw'y'yk do an'oo bã, Judah buuj nadoo do tób bã rabajëe pä bã. Hasus do hadoo sa hä P'op Hagã Do matym gó red'oo, tii d' radoo bã. Ta ti hedoo doo, dooh rahaja bã Pas-kowa tä n'aa rawëe bã.

29 Ti hyb n'aa Pirato banyyh sa wë, ti m' taky hadoo:
—H'ëed p'ää bë ky n'aa tapaa hahÿ aj'yy? —näng mäh.

30 Ti m' raky hadoo:

—Moo nesaa do tanado bä, dooh paawä ää haëej bä a hä —näk mä sa kyyh.

31 Ti m' Pirato ky hadoo:

—Bë né hë ky n'aa etyy ta hä bë ky n'aa jaw'yyk do banoo doo da —näng mäh.

—Dooh ää haja bä ää dajëeb bä. Dooh Roma buuj ky n'aa jaw'yyk do an'oo bä —näk mä sa kyyh Pirato hä.

32 Tii d' tawén hado kân, nyy d' tadajëp Jesus her'ood wät do paa kametä wät hyb n'aa.†

33 P'aa hënh Pirato bajëe suun tób gó, Jesus tanaëenh mä ta wë, teaaj kân:

—Öm Judah buuj sa wahë n'aa? —näng mäh.

34 Ti m' Jesus ky hadoo:

—A ky gabuuj hë ti meaanh? Öm ta wób ramaher'oot do këh ÿ n'aa hyb n'aa mabeaanh? —näng mä Jesus.

35 Ti m' Pirato ky hadoo:

—Judah buuj nado ÿ hÿÿh —näng mäh. —A wakään, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa ti öm haëenh hä ÿÿ. H'ëed p'ää? —näng mä Pirato.

36 Ti m' Jesus ky hadoo:

—Badäk hahÿÿ bä nado ÿ bag'ääs doo. Badäk hahÿÿ bä tado bä paawä, karapé haa ÿ ramo n'aa jesu paawä Judah buuj sa wahë n'aa sa mahänh. Badäk hahÿÿ bä nado ÿ bag'ääs doo —näng mäh.

37 Ti m' Pirato ky hadoo:

—Tii d' tado bä, öm né hë häj n'aa wahë n'aa? —teanh mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Ehub né hë öm tii d' hanäng. Baad hadoo doo, heh'äät do ky n'aa ÿ her'oot hyb n'aa ÿ benäng, ti hyb n'aa né hë ÿ bahyng badäk hahÿÿ bä. Baad hadoo do ky n'aa gen'aak do ky daheeh ÿ her'oot doo —näng mä Jesus Pirato hä.

38 Ti m' Pirato ky hadoo:

—H'ëed ti baad hadoo do mahanäng? —näng mäh.

Ti m' nanyw hë Pirato banyyh Judah buuj sa wë. Ti m' taky hadoo sa hä:

—Dooh ÿ aw'yyt pé ta hä ky n'aa ketyy doo —näng mäh.

39 —Pas-kowa bë teheb'ëes do hä bë mehejô ÿ bado nyyh ÿ dawäts gëet do seeh. Bë karën ÿ ado nyyh bë matym n'aa Judah buuj wahë n'aa ramaneëenh doo? —näng mäh.

40 Ti m' raky hadoo, tak'ëp mä rageëenh:

—Ta ti nado ää karën! —näk mäh. —Barabas häd näng do ti ää karën! —näk mäh.

Roma buuj wë h'yy kawereem do see paa ti Barabas.

19

Jesus raky n'aa ety däk do b'aa hä tadajëp hyb n'aa panyyg n'aa hahÿÿh

1 Ti m' Pirato mejüü Jesus rabaheyyh.

† 18:32 Judah buuj radajëeb bä paawä, pä me paawä ramakut. Roma buuj radej'ëep, b'aa kajatsëk do hä rabepëem däk. B'aa kajatsëk do hä Jesus dajëp, ta daaj hë paa tabaher'oot.

² Ti m' hetək do moo m' warahén ramap'ōōd dāk, ta nuu gó m' radaso kán. Ti m' radasuun jēng ta hā ta hatsē hahiin doo.*

³ Ti m' hajōō nuu me m' rabena ta wē raky n'aa ej'ees hyb n'aa. Hahÿÿ d' mā sa kyyh:

—Kaweh'ēeh Judah buuj sa wahē n'aa! —nāk mäh.

Ti m' ratapa ewyyh hajōō nuu me.

⁴ Ti m' p'aa hēnh Pirato ber'oot Judah buuj sa sii:

—ÿ manyyh da hÿÿ kā bē wē ta w'oo hā, dooh ÿ aw'yyt pé ta hā ky n'aa ketyy do hā bē bahapäh hyb n'aa —nāng mäh.

⁵ Ti m' ta nu gaheen n'aa hetək do mooh, ta hatsē hahiin doo gó tabanyyh bā, Pirato ky hadoo sa hā:

—Bē hegāā! Gēēt hahÿ aj'yy —nāng mäh.

⁶ Ti m' P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahē n'aa, P'op Hagā Do tób n'aa hagā n'aa Jesus rabahapäh bā, nayyw hē rageēej bong:

—Mepēēm däg, mepēēm däg! —nāk mäh.

Ti m' Pirato ky hadoo:

—Bē né hē hepēēm dāk. ÿ ti dooh ÿ aw'yyt pé ta hā ky n'aa ketyy do hā —nāng mā Pirato.

⁷ Ti m' Judah buuj wahē n'aa raky kah'ũũm ta hā:

—Āā ky n'aa jaw'yyk do ky n'aa hyb n'aa taw'āāts hē tadajēp né hē, P'op Hagā Do T'aah tabanāng do hyb n'aa —nāk mā sa kyyh.

⁸ Pirato maa newē dāk bā tii da, tak'ēp mā tabeyym tii bā kā.

⁹ Ti m' p'aa hēnh tabajēē suun tób gó, ti m' Jesus hā tabeaanh:

—N'yy hēnh naa ōm? —nāng mäh.

Jesus kawanaj'āān né paawā, dooh m' taky gado bā.

¹⁰ Ti m' Pirato ky hadoo ta hā:

—Dooh maky gado bā? Mahapäh né hē, ÿ hajaa ÿ mejō bā ōm raberéd hōm hyb n'aa, ÿ hajaa na-āāj hē ÿ mejō bā ōm rabepēēm dāk —nāng mā Pirato.

¹¹ Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Dooh paawā mahaja bā hā ÿÿ, P'op Hagā Do nan'oo bā. Ti hyb n'aa, ÿ haēej dāk do sa hā, a hā hanāng do nesaa do bahānh sa hā —nāng mā Jesus Pirato hā.

¹² Ti m' ta ti Pirato maa newē dāk bā takarēn paawā taberéd hōm Jesus. Tak'ēp mā Judah buuj rageēej had'yyt hē tii bā:

—Ta ti aj'yy meréd hōm bā, dooh Sesa, sahōnh hē bā wahē n'aa h'yyb hata mado bā. Hāj n'aa wahē n'aa hanāng doo, Sesa tahyb n'aa wareem —nāk mā sa kyyh.

¹³ Ti m' Pirato maa napäh bā m' ta tii, tamanyyh Jesus, ahyy sooh mā ji ky n'aa etyy n'aa tyng jó. Pā ta yt ta tii bā. (Eberew kyy me ramaneēēnh ta ti Gabatah.)

¹⁴ Pas-kowa rataheb'ēēs do pooj jé noo gó m' tii. Wasyk mäh. Ti m' Pirato ky hadoo Judah buuj sa hā:

—Gēēt hahÿ bē wahē n'aa —nāng mäh.

¹⁵ Ti m' raky hadoo tak'ēp:

—Mado hōm, mado hōm, mepēēm däg! —nāk mäh.

—Bē wahē n'aa ÿ epēēm dāk g'eeh? —nāng mā Pirato.

Ti m' P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh do sa wahē n'aa raky hadoo:

* **19:2** Raky n'aa mes'uunh do ky n'aa m' ti hetək do moo ramap'ōōd dāk do ta nuu gó radasooh doo. Sa wahē n'aa soog ky n'aa ti ta tii. Ti hadoo né hē ēnh ta hatsē hahiin doo. Sa wahē n'aa hatsē ky n'aa né ti ta tii ēnh.

—Jāām né hē sét hē āã wahë n'aa, Sesa! —näk mäh.

¹⁶ Ti m' tagadëëg ub kä, Jesus Pirato bahaëëj däg kän sa hã takepëëm däk hyb n'aa.

Jesus rabepëëm däk do panyyg n'aa hahÿh

Ti m' warahén sa hã kä takahaëëj däk Jesus.

¹⁷ Ta daaj hë Jesus besoo hõm b'aa rahepëëm däk do pan'aa ta hã. Ji Nu Gabóg K'yy ramaneëënh doo hënh ramahüüm. (Eberew kyy me ramaneëënh ta tii bã Gogota.)

¹⁸ Tii bã rabepëëm däk b'aa kajatsëk do hã kä. B'aa kajatsëk do wób hã rabepëëm däk na-ãaj hë pawóp hë ajyy. Hub hënh ta see hahäng, s'ÿÿ hënh ta see hahäng. Hõõ gó Jesus kahepëëm däk do bahäng.

¹⁹ Pirato kyy gó raberii bong ta heen n'aa, ti m' p'op, Jesus nu gad'oo pong jé, rabepëëm däk. Hahÿÿ da m' takerih ta hã: “Jesus, Nasaréh buuj, Judah buuj wahë n'aa hahÿÿh.”

²⁰ Edah tii, Jerusarënh bã naa. Ti hyb n'aa hajök ner'ood bong kerih doo. Tamawoob hë kyyh takamerih doo: Eberew kyy me, Ratïn kyy me, Gereg kyy me.

²¹ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahë n'aa rabahõm kän Pirato wë, ti m' raky hadoo:

—Merii manäh: “Judah buuj sa wahë n'aa”, hanäng doo da. Taw'ääts hë merii: “Ta daaj hë Judah buuj sa wahë n'aa tabanäng hahÿ aj'yy” —näk mã sa kyyh.

²² Ti m' Pirato ky hadoo:

—Taw'ääts hë ÿ erii wät doo. Dooch ÿ ahÿÿd wäd bã —näng mã sa hã.

²³ Ti m' Jesus warahén rabepëëm däk do jawén paa bã m', rabasog hõm ta saroor. Retyn hõm ji meheet pé hadoo do sa hã. Sét hë, ta hatsë, mad'aak kanasuuh doo.

²⁴ Ti m' raky hadoo:

—Dooch ër as'ëëd bã hahÿÿh. Hamäh, masuuj ër moo bong ër bahapäh hyb n'aa jaa wë tabaym —näk mã sa kyyh.

Ti tawén hadoo, P'op Hagä Do kyy kerih do kametëëh hyb n'aa. Hahÿÿ da takerih ta ti ky n'aa:

“Rabetyn hõm sa hã hë saror ÿÿ.
Masuuj ramoo bong saror ÿ hyb n'aa.”†

Tii da né hë warahén ramoo boo kän.

²⁵ B'aa kajatsëk do Jesus hadäk do dewë hã, ti ab'ëëh ta ÿÿn, ta kaat, Keropas häd näng do ÿÿm Marija häd näng doo, Marija Madarën häd näng do daheeh.

²⁶ Ti m' Jesus bahapäh bã ta ÿÿn, ta ma matëg seeh, tak'ëp takamahän do rabab'ëëh bã, Jesus ky hadoo ta ÿÿn hã:

—Gëët ta ti a t'aah —näng mäh.

²⁷ Ti m' ta ma matëg hã m' taky hadoo:

—Gëët ti a ÿÿn —näng mã Jesus ta ÿÿn ky n'aa hã.

Tii bã kä, ta ti tagado kän Jesus ÿÿn ta tób bã kä, tabahag'ääs hyb n'aa kä.

Jesus dajëp do panyyg n'aa hahÿh

²⁸ Ta jawén kä, sahõnh hë tabahaja däk bã kä tamoo wät do paah, P'op Hagä Do kyy kerih do kametëëh hyb n'aa kä taky hado kän: “ÿ hoo kaanh”, näng mäh.

† 19:24 Saaw-Mo 22.18

²⁹ Ti asooh tii bā uwa s'ëeb oow. Ti m' raheh'oos sapum doo, Jesus hā rabanoo hyb n'aa. B'aa isop hād nāng do hā radadāk, ti rabanoo p'op, Jesus beëek hyb n'aa ta naëng hadoo.

³⁰ Jesus beëek do jawén paa bā, taky hadoo:

—Jāām né kā ŷ moo wāt doo —nāng mäh.

Ti m' ta nu wakoo däg kån, ti m' h'yy keréd hõm mäh.

³¹ Saab pooj jé m' ti ta tii. Saab pooj jé né hē m' ta ti Judah buuj rabahenyww hõm Saab hā rakamehehāk hyb n'aa. Tak'ëp ratayy ti noo gó, Pas-kowa noo gó tabadoo do hyb n'aa. Dooh Judah buuj rakarēn bā Saab hā rapadäg nā bā kepëem padëek doo. Ti hyb n'aa rabetsëë Pirato hā tamejũũ hyb n'aa warahén ragetēh bong hyb n'aa sa tsyym k'yy, nayww hē radejēp hyb n'aa. Rabetsëë rasog hyk hyb n'aa sa kamag Saab du doo do pooj jé.

³² Ti m' Pirato mejũũ warahén sa tsyym k'yy ragetēh bong hyb n'aa. Ti m' Jesus pa hadāk do ragetēh bong ta tsyym k'yy, ta jawén mā ta see tsyym k'yy.

³³ Jesus tsyym k'yy ragetēh paawā, tii bā rabahapāh Jesus dajēp. Dooh Jesus ratsyym k'yy getēh boo bā.

³⁴ Ti warahén bejõh kån ta baa bā. Ti m' majjyyw banyyh naëng mahang. Dajēp né kā m'.

³⁵ Aj'yy ta ti hapāh doo, baad tabaheh'oot ta ti ky n'aa. Dooh daap tamenā bā. Ta ti aj'yy hapāh né hē, te hub né hē taheh'oot doo. Ta ti tawén erii wāt hahỹ hā, bē na-āāj bē ky daheeh hyb n'aa, bē h'yy ka'eeh hyb n'aa.

³⁶ Jesus tsyym wén ganetëeh, P'op Hagā Do kyy kerih doo gó kerih do kametëeh hyb n'aa. Hahỹ d' paa m' takerih ta ky n'aa: “Dooh da ta k'yy gatēh is pēh.”[‡]

³⁷ Rawén baa ejoooh, hahỹ kerih do paa kametëeh hyb n'aa: “Raheg'āās da rabaa ejoooh do wē.”[§]

Jesus radakā jëng do pā gó panyyg n'aa hahỹh

³⁸ Tii bā kā, Jesus kamag n'aa paa Joséh, panang Arimatsija hād nāng do buuj hadoo doo, bets'ëe kån Pirato hā. Jesus h'yyb hata ta ti Joséh. Dooh tametā bā ta h'yyb, ta hā tah'yy ka'eeh doo, tajeỹm do hyb n'aa Judah buuj sa wahē n'aa wób. Ti m' Pirato bahaëej dāk ta hā. Ti m' Joséh bana, tado hyy kån mā Jesus kamag n'aa paah.

³⁹ Nikodēm Joséh hata. Nikodēm né hē tii, p'ooj ub Jesus heg'āās do atsēm. Nikodēm manaa mā 35 m' ta nu jawyg b'aa s'ëeb buu benyym doo. Aroé ramaneëenh do s'ëeb, miir ramaneëenh do s'ëeb ta ti buu benyym.

⁴⁰ Ti m' Jesus kamag n'aa paa rahabēn dāk pāan me, hawak doo me, rino hād nāng do s'ëeb. Buu benyym mā ta hā. Judah buuj rabahed'oo doo da né hē rabad'oo Jesus kamag n'aa hā.

⁴¹ Jesus rabepëem dāk doo bā ti anāng joom. Ti mahang tagadāk papuuj kamag hood, pā gó ragagots dāk doo.

⁴² Saab pooj jé, Judah buuj rabahenyww hõm noo gó tado hyb n'aa, p'eets hē ta ti kamag n'aa hood tagadāk do hyb n'aa na-āāj hē, tii b' né radasuun jëe kån Jesus kamag n'aa.

20

Jesus ganā wāt do panyyg n'aa hahỹh

[‡] 19:36 Esodo 12.46, Numeros 9.12, Saaw-Mo 34.20 [§] 19:37 Sakarija 12.10 hā takerii dāk tii. Dooh warahén raky n'aa napëe bā ta ti kerih doo. P'op Hagā Do né hē hanoo, kerih do kametëeh hyb n'aa.

1 Ti m' bāp paah, met'uuh hā, badajung nā, Marija Madarēn hād nāng do bahōm kån pä gabaho doo hēnh, Jesus kamag n'aa radasuun jēng hēnh. Taheg'āās mäh, noo gasēets hōm gabaho do ty gatsē.

2 Ti m' tawaj'aa jēng Peed, Jesus ma matēg baad Jesus kamahān do daheeh rabab'ēeh hēnh. Ti m' taky hadoo pawóp hadoo do sa hā:

—Rado nyyh Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do kamag n'aa. Dooh āā hapēē bā n'yy hēnh ramahūūm —nāng mā ta kyyh.

3 Ti m' Peed, Jesus ma matēg see daheeh ah'ūūm mā Jesus kamag n'aa hood gadāk hēnh.

4 Waj'aa h'ūūm. Tak'ēp Jesus ma matēg see wajaah ta pooj jé. Peed pooj jé takajaa.

5 Ta noo bā takajaa bā, dooh tajēē suun bā. Nu hyy dāk, tabaheg'āās ta gó. Tahapāh pāān hewak doo, rino hād nāng do s'ēēb.

6 Ti m' Peed, duu hēnh hana do kaja nā. Gabaho doo gó tabajēē suun. Pāān hewak doo, Jesus kamag n'aa ramahabēn dāk do paah, tahapāh.

7 Pāān hawak doo, ta mamets jesuu n'aa paah, tahapāh na-āāj hē. Ti asooh tsyt hē, baad takamatēh dāk.

8 Tii bā m' Jesus ma matēg seeh, pooj jé kajaa doo, bajēē suun kån. Ta ti tabahapāh bā kā, Jesus ganā wāt do taky dahé kån.

9 (Dooh tagah'ood nā bā sa hā P'op Hagā Do kyy kerih doo gó taheer'oot doo, Jesus ganā wāt da hanāng doo.)

Marija Madarēn hā Jesus kasee do panyyg n'aa hahȳh

10 Ti m' rabajēk sa tób hēnh.

11 Marija Madarēn baym kamag hood paa noo bā. Aoot mäh. Ta ód gó tanu hyy dāk gabaho doo gó tageg'āās hyb n'aa.

12 Tii bā m' pawóp hē āās tabahapāh. Hewak mā sa saroor. At'oonh mā Jesus kamag n'aa basooh do paa bā m'. Ta nuu hēnh tabanāng hēnh mā ta seeh, ta tsyym tabanāng hēnh ta seeh.

13 Ti m' āās rabeaanh ta hā:

—H'ēēd p'āā mabaoot? —nāk mäh.

Ti m' taky hadoo:

—Rado hōm wahē y n'aa. Dooh y hapēē bā n'yy hēnh rahed'oo —nāng mā Marija Madarēn.

14 Ti m' ta jawén p'aa hēnh tabegāā wāt. Taheg'āās mā Jesus tii bā hageēt. Doo m' tah'yy ganyy bā Jesus tado bā.

15 Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—H'ēēd p'āā mabaoot? Jaa ta ti mesoos doo? —nāng mäh.

Ta tii bā joom mahang moo hew'ēēt do ted'oo mäh. Ti hyb n'aa taky hadoo ta hā:

—Ōm tado bā ti hado nyyh, maher'ood hā y n'yy hēnh mamahūūm, y behēen hyb n'aa ta kamag n'aa —nāng mā Marija Madarēn.

16 Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Marija! —nāng mäh.

Ti m' Marija ty kaw'ōōd dāk ta wē, ti m' Eberew kyy me* taky hadoo:

—Raboni! —nāng mäh. (“Ma matēg”, tahanāng pé m' tii.)

17 Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—Moo dēē manā hā ȳy —nāng mäh. —Dooh Ee wē y ewād s'ēēg nā bā. Ahōm hāj haa hedo padēēk do sa wē. Hahȳy da maher'ood sa hā keh y n'aa: “Ȳ asēēk

* 20:16 Judah buuj sa kyyh ti Eberew kyyh.

Yp ŷ wē, bē Yb na-āāj, P'op Hagā Do ŷ h'yy kaha'eeh doo, bē h'yy kaha'eeh do wē", tii da a kyyh —nāng mā Jesus ta hā.

18 Ti m' Marija Madarēn bajēng Jesus ma matēg sa wē. Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do tahapāh mā tanooh. Tapanāk sa hā Jesus kyyh.

Ta ma matēg hā Jesus kasee do panyyg n'aa hahȳh

19 Ti noo gó né hē m', met'uuh hā, atsēm, séd hā Jesus ma matēg rakata padēk. Baad ranoo gatsēē dāk ta tēg me tób nooh, sa wahē n'aa rajeȳm do hyb n'aa. Ti m' Jesus kas'ee g'ēēd kán sa mahang, ti m' takedēng sa hā:

—Taw'āāts hē bē P'op Hagā Do h'yyb en'yym —nāng mäh.

20 Takedēng do jawén paa bā tametēēh sa hā ta mooh, ta baa. Tak'ēp ta ma matēg ratsebee bong Jesus Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do rabahapāh bā ká.

21 P'aa hēnh Jesus ky hadoo sa hā:

—Bē P'op Hagā Do h'yyb en'yym —nāng mäh. —Ee ŷ tamejūū doo da, bē ŷ mejūū hȳy ká —nāng mäh.

22 Ti m' tapahuunh sa wē, ti m' taky hadoo:

—Bē gado P'op Hagā Do Sahee —nāng mäh.

23 —Bē hyb n'aa mabaan bā nesaa do sa mo haj'aa, P'op Hagā Do mabaan né sa hā. Bē hyb n'aa manabaan bā sa hā, dooh P'op Hagā Do mabaan bā sa hā —nāng mäh.

24 12 hedoo do sa seeh, Toméh hād nāng doo, “Kawareeh” ramaneēēh doo, dooh sa mahang Jesus kasee bā.

25 Ti m' ta wób rabaher'oot bā Jesus Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do rahapāh doo, dooh taky dahé bā.

—Atapuwa tyw n'aa ŷ nahapēē bā ta moo hā, moh ȳy me ŷ manep'aa bā atapuwa tyw n'aa ta moo hā, ta baa rejooh do tyw n'aa na-āāj hē, dooh ŷ ky dahé bā! —nāng mā Toméh.

26 Ti m' met'uuh see hā, p'aa hēnh ta ma matēg rakata p'ēē tób gó. Toméh sa sii ká. Noo gatsēē né paawā tób, Jesus kas'ee g'ēēd kán sa mahang, ti m' takedēng sa hā:

—Bē P'op Hagā Do h'yyb en'yym —nāng mäh.

27 Ti m' Toméh hā taky hadoo:

—Mamep'aa hahȳh —nāng mäh. —Mahegāā moh ȳy. Magadahēē a mooh, mamep'aa bah ȳy bā —nāng mäh. —Maky sēew manāh! Maky dahé! —nāng mā Jesus Toméh hā.

28 Ti m' Toméh ky hadoo:

—Wahēh ŷ n'aa, P'op Hagā Do ŷ h'yy kaha'eeh do ōm! —nāng mā Toméh kyyh.

29 Ti m' Jesus ky hadoo ta hā:

—ŷ mahapāh do hyb n'aa mawén ky daheeh. P'op Hagā Do ky n'aa edēng da jé ŷ ranahapēē né paawā ky dah'eeh doo —nāng mā Jesus.

30 Hajōng nā Jesus pehuunh ta ma matēg rabahapāh bā. Dooh ta ti takerii bā hahȳy hā.

31 Hahȳy hā kerih do wén kerii wāt, Jesus ti Kristo, P'op Hagā Do H'yyb Dāng Doo, P'op Hagā Do T'aah bē ky daheeh hyb n'aa. Ta hā bē h'yy kae bā, bē d' edēb had'yyt hē P'op Hagā Do wē Jesus hyb n'aa.

21

Karaj'aa nabyy hā Jesus kas'ee wāt do panyyg n'aa hahȳh

¹ Ta jawén Jesus kas'ee wät p'aa hēnh ta ma matëg sa hã karaj'aa Tiberijas* häd näng do nabyy me. Hahÿÿ d' paah:

² Simaw Peed häd näng doo, Toméh (“Kawareeh” ramaneënh doo), Natanajew häd näng doo (panang Kanah, Garirej häj n'aa bä hana doo), Sebedew häd näng do taah, pawóp hē Jesus ma matëg wób, séd hã rababoo däk.

³ Ti m' Simaw Peed ky hadoo sa hã:

—Tah'ÿÿb ÿ es'aak —näng mäh.

—Ej. A sii äã bah'üüm —näk mä ta wób sa kyyh.

Ti m' rabaw'ëenh. H'oo yb gó ragatsëg t'oonh. Ti m' rabesaag kän. Resaag had'ÿyt hē paawä atsëm, dooh sa mo haj'aa péh.

⁴ Báp paa Jesus bag'ëed kän karaj'aa takëen hã. Dooh ta ma matëg rah'ÿy genä bä Jesus tado bä.

⁵ Ti m', tii b' naa Jesus naëenh:

—Najis haa —näng mäh. —Äkä, bë mo haj'aa? —näng mäh.

—Tabad'op hē äã mo haj'aa —näk mä sa kyyh.

⁶ Ti m' taky hadoo:

—Taw'ääts hē hub hēnh tabanäng hēnh bë datu karahi, tii bä bë mo haj'aa enäh da —näng mäh.

Tii d' rabad'oo bä kä, hajöng tah'ÿÿb karahi gó. Dooh rahaja bä rej'ooj nä bä, tak'ëp hajöng do hyb n'aa tah'ÿÿb.

⁷ Ti m' Jesus ma matëg baad Jesus kamahän do ky hadoo Peed hã:

—Jesus, Hyb N'aa Jawyk Do né tii —näng.

Ti m' Simaw Peed häd näng do maa napäh bä kä Jesus tii, tahananäng doo, nyyw hē tadadäg däk ta hatsë pooj jé tado nyyh dó. Ti tabahop tame, Jesus wë tabatsóm hóm hyb n'aa.

⁸ Ta wób ah'üüm ta jawén h'oo gó. Edah ta nabyyh. 100 meet tahyb n'aa péh. Ti hyb n'aa karahi rabejoonh tame naa.

⁹ Rakajaa bä kä ta nabyy me, tëeg sēh hahöng do rahapäh. Tah'ÿÿb kejä ta jó. Pawóp na-ääj pāw tii b' hatoonh.

¹⁰ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Bë mana tah'ÿÿb bë mo haj'aa wób —näng mäh.

¹¹ Ti m' Simaw Peed gatsëk h'oo gó. Tii b' naa tabej'ooj nä kän karahi. Hajöng tah'ÿÿb hew'äp do ta gó. 153 tah'ÿÿb. Jawyg né paawä, dooh karahi gekog boo bä.

¹² Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—B'ëep bë ana, bë awëeh —näng mäh.

H'ÿyb e'ÿÿm “Jaa öm?” rawén neaanh. Jesus, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do né sa hã.

¹³ Ti m' Jesus bado däk pāw, tah'ÿÿb daheeh, ti m' taban'oo däk sa hã.

¹⁴ Tamawoob nuu me däg tii, Jesus kasee do sa hã, taganä wät do jawén paa bä.

Peed sii Jesus her'oot do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁵ Rabahaja däk bä rawëh doo, Jesus ky hadoo mä Simaw Peed hã:

—Simaw, Jowāw t'aah, ta wób ÿ rakamahän do bahänh ÿ makamahän? —näng mäh.

—ÿÿ —näng mä Peed. —Mahapäh né hē öm ÿ gen'aak —näng mäh.

* 21:1 Karaj'aa häd see Garirej, ta häd see Genesaréh. Tamawoob hē ta häd.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Mahagāã masāh ŷ b'éé taah hedo padëëk doo —näng mäh.

¹⁶ P'aa hēnh Jesus beaanh ta hä:

—Simaw, Jowāw t'aah, ŷ né makamahän? —näng mäh.

Ti m' Peed ky hadoo:

—ŷŷ —näng mäh. —Mahapäh né hē òm ŷ gen'aak —näng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Mahagāã masāh ŷ b'éé hedo padëëk doo —näng mäh.

¹⁷ Ti m' tamawoob nuu me däg kā tabeaanh ēnh:

—Simaw, Jowāw t'aah, ŷ né magen'aak? —näng mäh.

Peed hyb n'aa tón wät mä tamawoob nuu me, “ŷ makamahän?” tahanäng do hyb n'aa. Ti m' taky hadoo:

—Hyb N'aa Jawyk Doo, —näng mäh —sahõnh hē mabahapäh. Mahapäh né hē òm ŷ gen'aak doo —näng mäh.

Ti m' Jesus ky hadoo:

—Mahagāã masāh ŷ b'éé hedo padëëk doo —näng mäh.

¹⁸ —Né hup ŷ né hē hahŷ ŷ her'oot doo: Mapapunh nä bã mabeheh'yyh, mabaheh'ũum mah'yyb däng doo hēnh. Mawah'ëé däk bã kā, madajoom da a mooh, òm da ramaw'yyd däk, makanarēn hēnh òm da ramahũum —näng mä Jesus ta hä.

¹⁹ (Ta tii d' tawén her'oot, tametëeh hyb n'aa nyy da Peed dajëp, tadajëp do hä P'op Hagä Do kawehëë däk hyb n'aa.)

Ti m' Jesus ky hadoo Peed hä:

—Hamäh, jawén ŷ ahõm —näng mäh.

Jesus ma matëg baad Jesus kamahän do panyyg n'aa hahŷŷh

²⁰ Dawë hä Jesus sii Peed bawät bã kā, ta jawén p'aa hēnh tabegāã wät. Tahapäh Jesus ma matëg baad Jesus kamahän do sa jawén hana doo. (Ti né hē ta ti Jesus ma matëg Pas-kowa tä n'aa rabawëh noo gó p'eets hē takatahä däk Jesus hä, “Jaa ti òm haëënh doo, Hyb N'aa Jawyk Doo”, heaanh doo.)

²¹ Ta ti Peed bahapäh bã, tabeaanh mä Jesus hä:

—H'ëëd hado da èr jawén hana do hä? —näng mäh.

²² Ti m' Jesus ky hadoo:

—ŷ karēn bã paawä tanadajëb bã, p'aa hēnh hŷ pong jé naa ŷ bahyng bã kā, hëd n'aa ti a hä? ŷ karēn ti òm hëp ŷ hata had'yyt hē —näng mä Jesus Peed hä.

²³ Ta tii d' Jesus her'oot do hyb n'aa, raheh'ood hõm kån Jesus ma matëg sa mahang, dooh m' ta ti Jesus ma matëg dajëb bã. Dooh tii d' Jesus edo bã. Jääm hē hahŷŷ da Jesus kyyh: “ŷ karēn bã paawä tanadajëb bã, p'aa hēnh hŷ pong jé naa ŷ bahyng bã kā, hëd n'aa ti a hä”, näng paa m' Jesus ta hä.

²⁴ ŷ né hē ti ta ti ta ma matëg. ŷ né hē ta ti Jesus ky n'aa her'oot doo. ŷ né hē hahŷ ta ky n'aa herii wät doo. Baad ŷ bahapäh, te hub né hē sahõnh hē ta ky n'aa ŷ erii wät doo.

²⁵ Hajõng Jesus moow wät wät do ŷ nerii wät doo. Hä ŷŷ, ji erii bã paawä sahõnh hē, dooh paawä badäk hahŷ tahaja wäd bã ta tyw n'aa, ji erii bã sahõnh hē. Jääm hē bã.

Atos Jesus mejũũ do ramoo bok do paa panyyg n'aa hahỹỹh

P'op Hagã Do Sahee Jesus ky n'aa enooh do panyyg n'aa hahỹỹh

¹⁻² Teopiro, õm ti ỹ ma erih. Pooj jé ỹ erii wät doo gó, ỹ erii wät sahõnh hẽ Jesus mo haj'aa paah, tama metëek do paa na-ããj hẽ, hỹ pong jé Jesus bas'ëeg kãn P'op Hagã Do an'oo bã. Hỹ pong jé tabasëek do pooj jé, P'op Hagã Do Sahee kyy gó, tamejũũ do sa hã, tasëew hõm do sa hã, Jesus maher'ood hõm nyy d' rabad'oo da. Sahõnh hẽ ti ỹ erii wät, pooj jé ỹ erih do hã.*

³ Ti m' Jesus dajëp jawén paa bã kã m', Jesus kas'ee wät sa hã. Baad takas'ee wät sa hã. Baad tametëeh sa hã rah'yy kadaw'uuh hyb n'aa, edëb wät né hẽ rabahapäh hyb n'aa. Hajõõ nuu me takametëeh sa hã. 40 m' ta ãh takas'ee wät sa hã. Taher'oot mã sa hã ji P'op Hagã Do bag'ããs do ky n'aa, ji tah'yyb mahũũm do ky n'aa.

⁴ Ti m', ta see pé noo gó m', sa sii tabawëh noo gó m', hahỹỹ d' mã tamejũũ sa hã:

—Panang Jerusarënh bã bẽ ayyw dó. T'ĩ hënh da bẽ gada Ee ky n'aa enooh doo, ta Sahee, bẽ hã ỹ her'oot do paah.

⁵ Hahỹ né hẽ ti ỹ her'oot do paah: “Jowãw nu gahem'uun do nu gemuun wät naëng me. Dooch ta ãh hajõõ bã, bẽ hã P'op Hagã Do banoo ta Sahee bẽ h'yyb tym gó, bẽ tah'yyb mahũũm hyb n'aa” —nãng mã Jesus ta mejũũ do sa hã.

⁶ Ti m' ta see pé noo gó, rakata padëek bã séd hã, tamehej'ũũ do reanh Jesus hã. Hahỹỹ d' mã sa kyyh:

—Hahỹỹ hã mabanoo ãã hã, Isaraéw buuj hã, ãã wahë n'aa, ãã tabahag'ããs hyb n'aa? —nãk mã sa kyyh ta hã.

⁷ Ti m' Jesus ky hadoo sa hã:

—Dooch bẽ panyyg enãh do jawén tado bã, Ee ky dãng do heen n'aa ta hejój hã. Dooch ti hyb n'aa tado bã.

⁸ P'op Hagã Do Sahee bajëë suun bã bẽ h'yyb tym gó, tii bã da bẽ h'yyb tym hejooñh, kën ỹ n'aa bẽ baher'oot hyb n'aa. Kën ỹ n'aa bẽ her'ood da panang Jerusarënh bã, Judah haj' n'aa bã, Samarija haj' n'aa bã na-ããj da. Badãk hahỹ haw'ããts hẽ da bẽ baher'oot kën ỹ n'aa —nãng mã Jesus kyyh sa hã.

⁹ Ti m' ta ti taher'oot do jawén paa bã kã m', P'op Hagã Do masãg kãn hỹ pong jé. Sa matym gó né hẽ tabasëek. Wë puh ejèn wät mã rawén nahapëë wäd kãn.

¹⁰ Rabahag'ããs bã Jesus hasëek doo, nanyw hẽ m' rakasee pawóp hẽ ajyy sa pa. Hewak mã sa saroor. ããs mã tii.

¹¹ Ti m' ããs raky hadoo sa hã:

—Hëd n'aa babã bẽ bab'ëeh, wë hã bẽ baheg'ããs, Garirej buuj? —nãk mãh. —Ti né hẽ Jesus bẽ mahang hawät doo, hỹ pong jé hasëek doo, ti né hẽ da paa me hahyng. Bẽ hapäh do hadoo tabasëek, ti hadoo né da tabahyng p'aa hënh —nãk mã ããs sa kyyh sa hã.

Judas Ikarijot jawén buuj resoos do panyyg n'aa hahỹỹh

* 1:1-2 Rukas ti mo haj'aa hahỹ kerih doo. Jesus ky n'aa hanãm do tii, pooj jé terii wät doo.

12 Ti m', tii b' naa, waëë joom oriib banäng doo bä naa, rababaaj nä Jerusarēnh panang hēnh. Dawëë nado m' tii. Judah buuj sa hä Mosees ky n'aa jaw'yyk do tanoo do rabeheb'oooh do Saab hä, ti pénh mä tii.

13 Ti m' rakajaa bä m', rabajëë p'ëë mä ta gawakō p'op gadäk doo gó, rabahej'eenh doo hēnh. Hahÿÿ d' paa m' kata j'eenh do sa häd: Peed, Jowāw, Tsijaag, Ān-Deréh, Pirip, Toméh, Batoroméw, Matew, Tsijaag Aw-Pew t'aah, Simaw Serot, Judas Tsijaag t'aah.

14 Sahōnh hē ta ti rakahet'aa, Jesus wakāän, Marija (Jesus ÿÿn), ÿÿj wób sa sii, séd hä raky n'aa etsëë hyb n'aa.

15-16 Ti m', ta see pé noo gó Jesus hä h'yy ka'eeh do rakataa séd hä. (120 hyb n'aa hadoo mä ti kata pad'ëék doo.) Ti m' Peed bas'ëëg gëët sa mahang, ti m' taky hadoo sa hä:

—Bë maa newë këh ÿÿ, wakān haa —näng mäh. —P'ooj ub ër wahë makū Dawi häd näng doo, P'op Hagá Do Sahee kyy gó taher'oot Judas Ikarijot makū ky n'aa, P'op Hagá Do kyy kerih do paa gó. Dawi erih do paah, P'op Hagá Do kyy kerih doo gó, ti d' né paa Judas ky n'aa. Jesus maso däk do metëë n'aa ti Judas Ikarijot.

17 Āä see paa né tii, ää kanatëë paah.

18 (Jesus maji sa moo gó tan'oo däk do säm n'aa me tamets'ëë hōm tób hood pan'aa. Ti m' ta jawén tabadëë hyng p'op naa ta nuu paa me. Sahōnh mä taganabäh hōm. Ta j'aa tyd mä gatsëk.

19 Ti m' sahōnh hē Jerusarēnh buuj raky n'aa napäh bä m', ta häd ramaneëēnh “ta majyyw hood” ta tób hood paah. Sa kyy me ramaneëēnh Akaredām) —näng mä Peed kyyh.

20 Ti m' taky hadoo ënh:

—P'op Hagá Do kyy kerih do paa hä, Saaw-Mo hä, takerii däk Judas Ikarijot ky n'aa. Hahÿÿ da takerii däk:

“Ta tób paah, dooh ta yt hagëë wät pé.”†

Saaw-Mo see hä takerii däk hahÿÿ da:

“Taw'ääts hē ta see ta jawén buuj”,‡ näng mä Peed kyyh, P'op Hagá Do kyyh taher'oot do Saaw-Mo hä.

21-22 Ti m' Peed ky hadoo:

—Ti hyb n'aa, taw'ääts hē ër esoos hapäh do seeh, Jesus Jowāw nu gahem'uun do nu gemuun noo gó, Jesus hawät noo gó ää mahang, tabasëék jawén paa bä hapäh doo. Ti né hē da ää ky hata. Ää sii her'oot do pan'aa, Jesus ganä wät do tadajëp jawén paa bä ky n'aa —näng mä Peed kyyh sa hä.

23 Ti m' rah'yy kajäk pawóp hē ajyy. Hahÿÿ d' paa m' sa häd: Joséh, Bar-Saba ramaneëēnh doo (ta häd see ramaneëēnh Jus-To). Ta see häd mä Matsijas.

24-25 Ti m' hahÿÿ da Jesus hä h'yy ka'eeh do raky n'aa etsëë:

—Jesus, baad mah'yyb hapäh ää sahōnh hē —näk mäh. —Mametä jaa ta ti masëew däk do Judas jawén buuj, mamejüü do see tabadoo hyb n'aa ta jawén buuj. Dooh Judas makūü mamejüü do see tado wäd bä. Ahōm nesaa do tamoo wät do säm tagadoo hēnh —näk mä sa kyyh Jesus hä.

26 Ti m' pä taah hä raberii padëëk sa häd. Ti m' ramekuuj bong pä taah, ti m' pä t'aah adëë hyng tüü. Ti m' rabaheg'ääs. Matsijas häd mä ta hä. Ti hyb n'aa 12 rabado däg kán p'aa hēnh Jesus mejüü doo.

† 1:20 Saaw-Mo 69.25 ‡ 1:20 Saaw-Mo 109.8

2

Jäm Pĕn-Tekos häd näng do noo gó P'op Hagä Do Sahee bahyng do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m', jäm Pĕn-Tekos häd näng do noo gó m', séd hä m' sahõnh hē Jesus hä h'yy ka'eeh do rakata padĕĕk sét tób yt hä.

² Ti m' nanyw hē, hÿ pong jé naa ky ganä dāk bah'ood tak'ĕp hana do ky hadoo mäh. Tób rayd t'oonh do haw'ääts hē m' maa ena ta ti kyyh.

³ Ti m' rabahapäh, tĕĕg hõõ hadoo mä tabehũũm sa hä.

⁴ Ti m' sahõnh hē kat'aa do sa h'yyb tym gó P'op Hagä Do Sahee bajĕng, tabanyy dāk hyb n'aa. Baad mä sa h'yyb tamahũũm. Ti m' radu doo ta wób sa kyy me rer'oot doo. P'op Hagä Do Sahee anoo do hadoo sa hä, ti hadoo né m' rer'oot.

⁵ Ti noo gó m' ti abong mä Jerusarĕnh panang bä Judah buuj, P'op Hagä Do hyb n'aa jew'yyk doo, badāk hahÿ haw'ääts hē häj n'aa bä naa han'aa doo.

⁶ Ti m' bah'ood hadoo do kyyh ramaa napäh bä m', séd hä m' rakata padĕĕk. Ramaa napäh Jesus hä h'yy ka'eeh do ram'er'oot mä sa kyy me. Sahõnh hē häj n'aa s'ee hĕnh han'aa do sa kyy me m' ram'er'oot. Ti hyb n'aa m' rameuuj bong.

⁷ Tak'ĕp rameuuj bong mäh. Ti m' raky hadoo:

—H'ĕĕd hado hÿÿ éh? —näk mäh. —Sahõnh hē her'oot doo, Garirej häj n'aa buuj né ti hÿÿh —näk mäh.

⁸ —H'ĕĕd hado n'aa ti rabahajaa sahõnh hē ĕr kyyh rer'ood bä? Ĕr maa napäh rer'oot do ĕr kyyh —näk mä sa kyyh.

⁹ —Ĕr mahang ti abong Par-Tos häj n'aa babuj n'aa, Mediija häj n'aa bä naa, Mesopotām babuj n'aa, Judah häj n'aa bä naa, Kapados häj n'aa babuuj, Põn-Tus häj n'aa babuuj, Asija häj n'aa babuuj,

¹⁰ Pirikija häj n'aa bä naa, Pam-Pirija häj n'aa bä naa, Esit häj n'aa bä naa, Ribija häj n'aa Sirené nedaa bä naa ta wób —näk mäh. —Ti abong na-ääj hē panang Roma häd näng doo bä naa ta wób.

¹¹ (Ĕr mahang ti abong Judah buuj heh'äät ub doo. Ta wób Judah buuj nadoo do né paawä, Mosees ky n'aa jaw'yyk do raky daheeh Judah buuj rabahed'oo doo da.) Tsy t dĕĕg hä, Keret häd näng doo bä naa ta wób. Arab häj n'aa babuuj ta wób. Ĕr sahõnh hē ĕr maa napäh ĕr kyy me P'op Hagä Do tak'ĕp haj'ap do mo haj'aa rer'oot doo —näk mä sa kyyh.

¹² Ti m' sahõnh hē rah'yyb manepĕĕ bong. Rameuuj bong mäh. Ti m' sa da hadoo do hä rabeaanh:

—H'ĕĕd hado hahÿÿ éh? —näk mäh.

¹³ Dooh. Ti a'oom sa h'yyb —näk mä ta wób. Raky n'aa ej'ees mäh.

¹⁴ Ti m' Peed, 11 hedoo do Jesus mejũũ do wób, sa siĭ tabas'ĕĕg gĕĕt. Ti m' kata pad'ĕĕk do sa hä tabah'er'oot. Tak'ĕp mä ta kyyh. Ti m' taky hadoo:

—Judah buuj, wakān haa, Jerusarĕnh buuj na-ääj hē, baad bĕ maa newĕ bĕ ÿ mah'er'oot doo —näng mäh. —ÿ her'oot bĕ hä hahÿ bĕ hapäh do ky n'aa —näng mäh.

¹⁵ —Ha'oom doo, bĕ ed'oo hahÿ ajyy. Dooh raoom bä. Bāp paa nä. Dooh ji aoom bä nanyw hē bāp paah.

¹⁶ Hahÿ bĕ hapäh doo, P'op Hagä Do ky n'aa rod Jowĕw häd näng do her'oot do paah. Hahÿÿ da m' ta kyyh:

¹⁷ “Sahõnh hē tagawatsig pooj jé, näng mä P'op Hagä Doo,

ÿ anoo da Sahé ÿÿ sahõnh hē badāk hahÿ haw'ãäts hē habong do sa hã.
 Bē taah, bē toog na-ãäj hē raher'oot da ta jawén ganyyh do ky n'aa.
 S'ëeh hadoo da pahëew sa hã.
 Wahëh s'ëeh enäh da.

18 Wē ÿ moo bok do sa hã né da ÿ banoo da ti noo gó Sahé ÿÿ.

ÿ anoo ajyy sa hã, ÿÿj sa hã na-ãäj hē.
 Ti hyb n'aa ta jawén ganyyh do pan'aa raher'oot da.

19 Wē hã ÿ pehuunh da tak'ëp had'op doo.

Tiü ta heen n'aa ÿ metëeh da.
 Majyyw, tëeg hõõh, atsyg na-ãäj hē ÿ metëeh da.

20 Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ahyng do pooj jé,

ti noo gó né hē, papÿÿj badagyb dāk da.
 Kamarab ty hahiin majyyw hado dāk da.

Tak'ëp da tabanäm, hetsooh né hē da,
 gabarëeh do bag hadoo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hahyng noo gó.

21 Sahõnh hē Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hã ky n'aa etsëe doo,
 wē ÿÿ da sa h'yyb tym edëp ÿ an'oo bã.*

22 Ti m' Peed ky hadoo ënh:

—Isaraéw buuj, bē maa newë hahÿÿh —näng mäh. —Jesus Nasaréh buuj pehuunh tak'ëp hadoo doo. Tametëeh P'op Hagä Do hejój. P'op Hagä Do né hē ti hanoo ta ti ta hã, baad P'op Hagä Do h'yyb däng ta hã ji bahapäh hyb n'aa. Bē hapäh né hē ti.

23 Ti né hē Jesus ran'oo dāk do bē moo gó, p'ooj ub P'op Hagä Do h'yyb däng do hadoo né hē. Ti né hē Jesus bē daj'ëep doo, bē epëem dāk doo. Ajyy P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do ky nadah'eeh do bē mejüü repëem dāk.

24 Tii da bē badoo né paawä, Jesus ganä wät dejëp do mahang P'op Hagä Do an'oo bã. Tadjëp jawén paa bã, edëb wät P'op Hagä Do an'oo bã. Tii d' tawén d'oo, dooh dajëb haja bã taj'aa ketsëe bã Jesus hã.

25 Hahÿÿ da ër wahë makü Dawi her'ood dāk do paa Jesus ky n'aa:

“Matym ÿÿ gó Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ÿ hapäh had'yyt hē,
 pój ÿÿ jé tabahõm. Hup ÿÿ hënh tabawät do hyb n'aa, dooh ÿ h'yyb eÿÿm bã.

26-27 Ti hyb n'aa ÿ h'yy gadajang,

ti hyb n'aa ÿ ma ejäm ÿ tsebé do hyb n'aa.

DooH kamak ÿ n'aa meréd bã ÿ radakä jëng doo hënh.

DooH man'oo bã a karom tsyt hē a wē moo wät do ta kamag n'aa karejä bã.

Ti hyb n'aa, dooh ÿ eÿÿm bã ÿ dajëb né paawä.

28 Hã ÿ mametëeh ta tyw n'aa hÿ pong jé hahõm doo,
 ji awäd had'yyt doo hënh.

Tak'ëp ÿ tsebé a matym gó man'oo bã”,† näng mä Dawi Jesus ky n'aa hã.

29 Ti m' Peed baher'oot ënh sa hã:

—Wakän haa —näng mäh. —Wyt ta maab hē ti ÿ her'oot do bē hã. Ër wahë makü Dawi, ta ti her'oot do paah, dajëp. Radakä jëng. Da hē ti anäng nä ër panang bã ta kamag n'aa paa hood.

30 Noo ese ti Dawi maküüH, P'op Hagä Do ky n'aa rod seeh. DooH ta daaj hē ta ky n'aa ta her'ood bã. Tahapäh né hē ky kaneh'ÿÿt doo me P'op Hagä Do

* 2:21 Jowëw 2.28-32 † 2:28 Saaw-Mo 16.8-11

ky n'aa enooh do paa ta hã. Ti awät, P'op Hagä Do ky n'aa enooh ta hã, Dawi panaa see ër wahë pan'aa tabahadoo hyb n'aa ta jawén buuj.

³¹ Ta jawén hawät do tahapäh do hyb n'aa Dawi makü wén her'ood däk, Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do ky n'aa, Kristo dajëp do jawén paa bä ganä wät do ky n'aa. Dooh P'op Hagä Do H'yyb Däng Do radakä jëng doo hënh tanyw bä, tanooh. Dooch ta kamag n'aa karejã bä, tanooh.

³² Ta ti Jesus, ta ky n'aa bë hã ÿ her'oot doo, ti né hë P'op Hagä Do an'oo bë edëb wät p'aa hënh. Taganä wät jawén paa bä, äã sahõnh hë äã bahapäh, ta ky n'aa äã wén maher'oot.

³³ Hÿ pong jé tabasëek P'op Hagä Do an'oo bä. P'op Hagä Do hub hënh tabasooH P'op Hagä Do an'oo bä, ta sii tabag'ääs hyb n'aa. Tii bã ta Yb an'oo däk ta Sahee ta hã, ër hã taky n'aa enooh do paah. Ti né hë hÿy kã tanoo do äã hã kã. Ti né hë ti bë maa newëë doo, babã bë hapäh doo.

³⁴ Dooh Dawi makü hÿ pong jé hasëek do tado bä. Ti hadoo né hë hahÿy da ta kyyh:

“Wahëh ÿy hã P'op Hagä Do ky hadoo:
‘Aso hup ÿy hënh, si ÿ mabag'ääs hyb n'aa.

³⁵ Tii bã kã da a maji da ÿ nes'ëem,
öm da raky daheeh ÿ an'oo bã.’”[‡]

Tii da né Peed kyyh Dawi erih do paa hã P'op Hagä Do kyyh.

³⁶ Ti m' Peed ky hado kãn sa hã:

—Isaraëw buuj, wakãn haa, bë ÿ maher'oot baad ub, bë sahõnh hë baad bë bahapäh hyb n'aa ti hahÿy: Ta ti Jesus, bë epëem däk doo, P'op Hagä Do an'oo däk tak'ëp hyb n'aa jawyk tabado däk hyb n'aa, Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do tabado däk hyb n'aa na-ääj hë —näng mä Peed kyyh.

³⁷ Ti m' kat'aa do ramaa napäh bã m' Peed kyyh, tak'ëp mä rah'yy ketón bong. Ti m' rabeaanh Peed sa hã:

—Wakãn haa, —näk mäh —nyy da ër bad'oo hÿy kã?

³⁸ Ti m' Peed ky hadoo:

—Taw'ääts hë bë h'yy kawareem P'op Hagä Do wë. Taw'ääts hë Jesus Kristo häd gó bë ranu gemuun hõm, ta ti heen n'aa. Tii da nesaa do bë h'yyb tym gó hanäng do P'op Hagä Do awug hõm da. Tii bã da tanoo da ta Sahee bë hã —näng mäh.

³⁹ —Bë hã, bë panaa hã, ta wób hã na-ääj hë dawëë habong do P'op Hagä Do mahãnh taky n'aa enooh paa ta Sahee. Sahõnh hë tanaëenh do sa hã taky n'aa enooh ta tii —näng mä Peed kyyh kata padëek do sa hã.

⁴⁰ Ti m' hajõng Peed her'oot nã sa hã. Tak'ëp tabetsëë sa hã rah'yy kawareem hyb n'aa. Hahÿy da ta kyyh:

—Bë kedëëb, ky nes'aa do sa nemuun bë P'op Hagä Do narejã hyb n'aa —näng mäh.

⁴¹ Ti m' ranu gemuun hõm mä Peed her'oot do gad'oo doo. Kata däg kãn mä P'op Hagä Do hã h'yy ka'eeh do sa hã. Kata däk doo kã ti noo gó tahyb n'aa pé 3 miw.

⁴² Baad mä rahyb n'aa matakëë 12 hedoo do Jesus mejüü do rama metëek do hã. Séd hã had'yyt hë rababong. P'op Hagä Do sii raber'oot, ta hã raky n'aa etsëë. Raganebãh hõm päw, sahõnh hë rabawa, Jesus sa hyb n'aa dajëp do rahyb n'aa esee hyb n'aa.

⁴³ Hajõk do rameuj bong mä Jesus mejüü do rametëek doo, rapehuunh do hyb n'aa. Tak'ëp né hë rapehuunh mäh.

⁴⁴ Séd hä rababok Jesus hä h'yy ka'eeh doo. Sahõnh hë sa ma sa hä né hë rabetyn.

⁴⁵ Ti m' res'ëem sa ma sa wë hanäng doo. Ta sãm retyn hõm mä sahõnh hä, wë bedoh do sa hä.

⁴⁶ P'op Hagä Do tób n'aa wahoo gó, séd hä Jesus hä h'yy ka'eeh do rakahet'aa had'yyt hë. Sa tób yt hä séd hä sa tä rabawëh, sa waa rabawa, rah'yyb tsebë do hyb n'aa, baad tabahadoo do hyb n'aa sa h'yyb.

⁴⁷ P'op Hagä Do rama ejäm, P'op Hagä Do raj'aa etsë do ky n'aa rahe'oot. Sahõnh hë ta wób ragen'aak Jesus hä h'yy ka'eeh doo. Ti m' Jesus an'oo bã ta hä h'yy ka'eeh do kahüüm magyys hë.

3

K'yy gadóm do Peed haso däk do panyyg n'aa hahÿh

¹ Ti m' ta see pé noo gó, tug bã, Peed Jowāw daheeh rabah'üüm P'op Hagä Do tób n'aa hënh, P'op Hagä Do hä Judah buuj raky n'aa hetsë do heen n'aa gó m'.

² Tób wahoo n'aa hadë noo bã aj'yy k'yy gadóm do bahäng. Ta hä d' né hë takenäng noo gó. Ta noo “Hanäm Doo” ramaneëenh doo bã tabahäng. T'ï hënh ramana had'yyt hë, dajëer tabetsëë hyb n'aa hejëng do sa hä.

³ Ti m' tabahapäh bã Peed Jowāw daheeh hajëë p'ëë doo, tetsëë mä sa hä.

⁴ Ti m' rabaheg'ääs ta hä, ti m' Peed ky hadoo:

—Mahegää ää wë —näng mäh.

⁵ Ti m' aj'yy hyb n'aa matakä däk mäh. Ranoo ted'oo dajëer ta hä.

⁶ Ti m' Peed ky hadoo ta hä:

—Dooch wë ÿ hanäng pé k'ääts tég gabarëeh doo, hewak do na-ääj hë. Wë ÿ hanäng do ÿ anoo da Jesus Kristo, Nasaréh buuj ky gabuuj: Awäd däg! —näng mäh.

⁷ Tii bã m' Peed moo ej'ooj sëek mäh. Ta hub me m' tamoo ej'ooj sëek. Ti m' nayyw hë ta tsyym bahub däk.

⁸ Tabas'ëëg gëet bã getsëg wät mäh. Ti m' tadu doo tabawäd däk. Ajëë suun kån mä sa sii P'op Hagä Do tób n'aa wahoo gó, awäd däk mäh, getsëk mä tawäd bã. P'op Hagä Do m' taj'aa etsëë wät.

⁹ Ti m' sahõnh hë rabahapäh bã hawäd däk doo, P'op Hagä Do taj'aa etsëë däk bã,

¹⁰ raky hadoo:

—Ti né paa ër hep'ëeh doo, tób noo bã “Hanäm Do” häd näng doo bã hahäng doo, dajëer hetsë doo —näk mä sa kyyh.

Ti m' rahyb n'aa meuuj bong mä hawäd däk do hyb n'aa.

¹¹ Ti m' ta tii kã aj'yy hawäd däk doo, dooh m' teréd bã Peed Jowāw daheeh. Ti m' sahõnh hë t'ï hënh rawaj'aa padëek, raheg'ääs hyb n'aa. Saromāw häd näng doo bã rabab'ëeh.

¹² Ti m' Peed rabab'ëeh bã m' ranu sabug däk. Ti hyb n'aa m' Peed ky hadoo sa hä:

—Isaraéw buuj —näng mäh. —H'ëed hyb n'aa bë meuunh? H'ëed hyb n'aa ää wë bë baheg'ääs? Ää ky gabuuj bë ed'oo, baad P'op Hagä Do hä ää h'yy kasadä do hyb n'aa bë ed'oo, ti aj'yy bawäd däk —näng mäh.

¹³ —P'op Hagä Doo, Abaraäm, Isak, Jakóh rah'yy kaha'eeh doo, ër wahë makü rah'yy kaha'eeh doo, ti hanoo tak'ëp Jesus kawehëë däk hyb n'aa. Ti

né hē bē an'oo dāk paa ta wób sa moo gó tadajëp hyb n'aa. Baad né paawä Pirato beréd hōm tabahōm, bē ty n'aa ges'y'yk.

¹⁴Bē h'y'y kawareem baad had'op do wē, P'op Hagä Do karēn doo da hawät do wē. Bē mejüü Pirato beréd hōm ta da hadoo do dahej'ëep doo, Jesus jawén buuj.

¹⁵Bē daj'ëep paa ji hed'ëep doo. Ti hadoo né hē, P'op Hagä Do an'oo hä taganä wät p'aa hēnh. Äã sahōnh hē, baad ub äã bahapäh ta tii, ta ky n'aa äã wén maher'oot.

¹⁶Jesus häd gó äã h'y'y ka'eeh do hyb n'aa, hahÿ aj'y'y bē hep'ëeh do wén k'y'y hub dāk. Ji h'y'y ka'eeh do hyb n'aa Jesus häd gó né hē tawén has'oo dāk, baad ub bē bahapäh doo kä —näng mä Peed sa hä.

¹⁷Ti m' taky hadoo ënh:

—Wakän haa —näng mäh. —ÿ hapäh, dooh bē h'y'y ganyy bä, bē wahē n'aa na-ääj hē, tii da bē bad'oo do paa Jesus bē rejää noo gó.

¹⁸Tii da né hē takaja dāk P'op Hagä Do an'oo bä, ta pooj jé sahōnh hē ta ky n'aa rod raheer'oot do paa Kristo ky n'aa hä. Kristo, P'op Hagä Do H'y'yb Däng Doo, ahoop mä da dajëb, raheer'oot paah.

¹⁹Ti hyb n'aa, taw'ääts hē bē t'y'yd kamehün bē bad'oo do hä. Bē h'y'y kawareem, P'op Hagä Do hä bē h'y'y ka'eeh, nesaa do bē h'y'yb tym gó hanäng do tabawug hōm hyb n'aa, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do bē tah'y'yb en'yym hyb n'aa,

²⁰Jesus, Kristo, p'ooj ub bē hyb n'aa tasēm do P'op Hagä Do mejüü hyb n'aa bē mahang —näng mäh.

²¹Ti m' Peed ky hadoo ënh:

—Hÿ pong jé Jesus bagä nä, takajaa bä kä sahōnh hē P'op Hagä Do benäm doo. Tii da né hē p'ooj ub taky däng tabad'oo ta ky n'aa rod tsyt hē ta wē kasëew bong do raheer'oot do hä.

²²Hahÿ da m' taky n'aa enooh do Mosees her'oot do hä: “P'op Hagä Do ky n'aa rod ÿ hadoo doo da Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, P'op Hagä Do bē h'y'y kaha'eeh do an'oo bä bē mahang ganyyh da. Bē ky dahé da ta kyyh taheer'oot doo.

²³Jé ta hä ky nadaheeh doo, dooh né hē P'op Hagä Do gado wäd bä ta karapee mahang”,* näng Mosees kyyh —näng mä Peed.

²⁴Ti m' Peed ky hadoo ënh:

—Sahōnh hē P'op Hagä Do ky n'aa rod, Samuëw, P'op Hagä Do ky n'aa rod wób na-ääj hē Samuëw jawén her'oot doo, raheer'oot paah, da hē ër mahang Jesus bad'oo doo.

²⁵Bē né hē ti gadoo do pan'aa P'op Hagä Do ky n'aa enooh do paa ta ky n'aa rod sa hä. Bē né hē ti gadoo do pan'aa ër wahē makü sii P'op Hagä Do kaner'oot doo. Hahÿ da P'op Hagä Do ky däng do paa ër wahē makü Abaraäm hä: “Sahōnh hē badäk hahÿ hä habong do raky n'aa kedëng da a panaa see[†] hyb n'aa”,[‡] näng mäh.

²⁶Ti m' taky hado kän:

—Ta t'aah P'op Hagä Do ganyy wät jawén paa bä, pooj jé tamejüü bē wē, bē taky n'aa edëng hyb n'aa, bē tah'y'yb wareem hyb n'aa nesaa do bē moo bok do mahänh.

* 3:23 Dew-Teronom 18.15, 18, 19 † 3:25 Jesus né hē ti **Abaraäm panaa see**, taky däng doo.

‡ 3:25 Genesis 22.18, 26.4

4

Sinedirijo ajyy n'aa raky ge'yym do Peed Jowaw daheeh panyyg n'aa hahyyh

¹ Ti m', P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooch doo, P'op Hagä Do tób n'aa hagä n'aa sa wahë n'aa, Sadusëw häd enäh do na-ääj hë, an'aa Peed Jowaw daheeh rabaher'oot bä hajök do mahang.

² Tii kä m', han'aa do tak'ëp mä rakawajään, Peed Jowaw daheeh rama metëek do hyb n'aa ti Jesus edëb wät dajëp do paa P'op Hagä Do an'oo bä.*

³ Ti m' rameso padëek Peed Jowaw daheeh. Tüüh däg mä papyyj rawén dewäts bëeh dó, jat'iip hadoo rabaher'oot hyb n'aa.

⁴ Ti hadoo né hë, hajök raky daheeh Jesus ky n'aa Peed raheer'oot doo. Kahüüm magyys hë Jesus hä h'yy ka'eeh doo. 5 miw däk mä tahyb n'aa péh.

⁵ Ti m' jati pé Judah buuj sa wahë n'aa, sa wahë n'aa wób, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ääj hë, Jerusarënh bä rakata padëek rabaher'oot hyb n'aa.

⁶ Ti abok sa mahang P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooch do sa wahë n'aa heh'äät do Anas häd näng doo, Kajapas, Jowaw, Aresän, ajyy wób na-ääj hë P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooch do sa wahë n'aa wakään.

⁷ Ti m' ramejüü ramena b'ëeh Peed Jowaw daheeh sa wë. Ti m' radu doo reeah doo. Hahyy da m' sa kyyh:

—H'ëed hejój me, jaa kyy gó aj'yy k'yy gadóm do bë haso däk? —näk mä sa kyyh.

⁸ Ti m' baad mä Peed P'op Hagä Do Sahee h'yyb mahüüm. Ti m' Peed ky gadoo:

—Bëeh, Judah buuj bag'ääs doo, bëeh, sa wahë n'aa hedoo doo —näng mäh

⁹ —ää bë eanh nahëë näng do hä baad ää moo bok do ky n'aa. Bë karën mä bë bahapäh nyy da tabahas'oo däk.

¹⁰ Y her'oot baad ub bë hä, baad bë bahapäh hyb n'aa, sahõnh hë Isaraëw buuj na-ääj hë: Jesus Kristo, Nasaréh buuj, bë epëem däk do paah, P'op Hagä Do an'oo bä ganä wät do hejój gó né hë tabahas'oo däk hahy aj'yy bë mahang hag'ëed däk doo —näng mäh.

¹¹ —Jesus né hë ti pä hadoo, bëeh, tób n'aa tehem'aa do hedoo do ty n'aa ges'yyk doo, hyy kä pä ta ba n'aa, mesoo n'aa hado däk doo —näng mä Peed kyyh, P'op Hagä Do kyy kerih do paa hä.†

¹² Ti m' taky hadoo ënh:

—Jääm hë Jesus häd gó ji P'op Hagä Do bed'ëep nesaa do mahänh ta wë ji basëek hyb n'aa. Dooch ta see pé badäk hahy haw'ääts hë ji h'yyb tym hed'ëep doo —näng mäh.

¹³ Ti m' sa wahë n'aa rameuj bong, h'yyb neyyim doo me Peed Jowaw daheeh raheer'oot rabahapäh bä, dooch né paawä tak'ëp rama kamet'ëeg bä, ky n'aa netsä né paawä. Peed raheer'oot do hä, Jesus sii rababong do paa sa wahë n'aa rahapäh.

¹⁴ Sa mahang né hë aj'yy has'oo däk do bagëët. Baad rabahapäh ti has'oo däk né hë, ti hyb n'aa dooch sa kyy péh.

¹⁵ Ti m' ramejüü Peed Jowaw daheeh raban'yyh dó. Ti m' sa wahë n'aa rakaner'oot nyy d' rabad'oo.

¹⁶ Ti m' raky hadoo:

* **4:2** Sadusëw sa hä ji dajëp jawén paa bä, dooch ji ganä wäd bä p'aa hënh. † **4:11** Saaw-Mo 118.22 hä takerii däk tii, Peed ky däng doo.

—Nyy d' er bad'oo sa hã? Sahõnh hẽ Jerusarẽnh buuj raheen n'aa enã hahỹ baad rapahuunh doo. Dooch tahaja bã er ky n'aa jejẽn bã —nãk mãh.

17 —Taw'ããts hẽ er meduuk sa hã, ranaher'ood bong hyb n'aa ta wób sa hã Jesus hãd gó, rapahuunh do ky n'aa kanah'ũũm hyb n'aa —nãk mã Judah buuj sa wahẽ n'aa sa kyyh, sa daaj hẽ rakaner'ood bã.

18 Ti m' ramejũũ Peed Jowãw daheeh rabajẽẽ p'ẽẽ p'aa hẽnh. Ti m', tak'ẽp ramejũũ sa hã ranaher'oot hyb n'aa, rama manetẽẽk hyb n'aa Jesus hãd gó.

19 Ti m' Peed raky hadoo:

—Bẽ daaj hẽ bẽ hyb n'aa newẽ baad hadoo do P'op Hagã Do matym gó. Bẽ mejũũ do hã ãã ky daheeh, P'op Hagã Do mejũũ do hã ãã ky daheeh?

20 Dooch ãã haja bã ãã ky n'aa erẽd bã ãã her'oot do ãã maa napãh do hã, ãã hapãh do hã —nãk mã Peed sa kyyh.

21 Ti m' p'aa hẽnh rage'yỹm sa hã. Rage'yỹm jawén paa bã m', raberéd hõm rabah'ũũm hyb n'aa. Dooch rahapẽẽ bã nyy d' rabad'oo Peed Jowãw daheeh rarejãã hyb n'aa, hajõk do P'op Hagã Do raj'aa etsẽ do hyb n'aa, aj'yy has'oo dãk do hyb n'aa.

22 Aj'yy has'oo dãk doo, 40 bahãnh dæg ta baab n'aa.

Jesus hã h'yy ka'eeh do raky n'aa etsẽẽ do panyyyg n'aa hahỹỹh

23 Ti m' Peed Jowãw daheeh raberéd hõm jawén paa bã kã m', rabahõm sa najiis hedoo do sa wẽ, Jesus hã h'yy ka'eeh do sa wẽ. Ti m' rabaher'oot sa hã sahõnh hẽ P'op Hagã Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahẽ n'aa, Judah buuj sa wahẽ n'aa wób sa kyyh.

24 Ti m' raky n'aa napãh bã m', sэд hã m' raky n'aa etsẽẽ P'op Hagã Do hã. Hahỹỹ da m' sa kyyh:

—Tak'ẽp Hyb N'aa Jawyk Doo, sahõnh hẽ mabag'ããs doo —nãk mãh. —A mo haj'aa sahõnh hẽ badãk hahỹỹh, wẽ, akajar na-ããj hẽ, sahõnh hẽ ta hã habong do na-ããj hẽ.

25 Hahỹỹ da maher'ood wãt paa a Sahee kyy gó, a karom kyy hã, Dawi, ãã wahẽ makũ kyy hã, a wẽ rah'yy kawapẽẽn do ky n'aa:

“H'ẽed hyb n'aa badãk hahỹ haw'ããts hẽ habong doo,

Judah buuj nadoo doo, rakawajããn?

H'ẽed hyb n'aa daap hẽ rahyb n'aa newẽẽ

nyy d' rah'yy kawereem P'op Hagã Do wẽ,

ta hã raky nadaheeh hyb n'aa.

26 Badãk hahỹ haw'ããts hẽ hãj n'aa sa wahẽ n'aa rakataa sэд hã,

Tak'ẽp Hyb N'aa Jawyk Do wẽ,

Kristó, Tah'yyb Dãng Do wẽ na-ããj hẽ,

rakamaj'ĩ hyb n'aa.”‡

27 —Te hub né hẽ —nãk mãh. —Babã panang bã, ãã wahẽ n'aa Eróts hãd nãng do kataa Pirato sii, Isaraéw buuj nadoo do sii, Isaraéw buuj sii na-ããj hẽ rah'yy kawapẽẽn hyb n'aa a karom tsyt hẽ a wẽ kasẽew dãk do wẽ, Jesus wẽ, mah'yyb dãng do wẽ.

28 P'ooj ub maky dãng do paa hadoo doo da né hẽ rabad'oo.

29 Mahapãh né hẽ ãã rage'yỹm doo. A karom né hẽ ããh. Man'oo baad ub, h'yyb neỹỹm doo me, a ky n'aa ãã baher'oot hyb n'aa.

30 Man'oo ãã hã a hejój, nahẽẽ enãh do ãã baheso hyb n'aa, ãã pehuunh hyb n'aa, ãã moo bok hyb n'aa ji hyb n'aa meuunh doo, Jesus a karom tsyt hẽ a wẽ kasẽew dãk do hãd gó —nãk mã sa kyyh raky n'aa etsẽẽ bã.

³¹ Rabahajaa bä raky n'aa etsëe doo, rabab'ëeh bä katajus wät mä k'ääts. Tii bä kä m', P'op Hagä Do Sahee sahõnh hë sa hä tak'ëp mä sa h'yyb tamahüüm. Ti m' h'yyb neÿÿm doo me rabaher'ood kån P'op Hagä Do ky n'aa.

Séd rah'yyb hedoo padëek do panyyg n'aa hahÿÿh

³² Ti m', séd rah'yyb hedoo sahõnh hë Jesus hä h'yy ka'eeh doo. Jé ma enäh do ky en'nyym ta wób sa hä. Dooh sa mab hë sa ma tado bä, sahõnh hë sa ma hadoo.

³³ Tii kä m' 12 hedoo do Jesus mejüü doo, P'op Hagä Do hejój me raher'oot mä Jesus, Hyb N'aa Jawyk Do ganä wät do ky n'aa. Baad P'op Hagä Do moo wät sa hä, baad tabahag'ääs sa hä.

³⁴ Dooh kas' uut pé sa mahang. Ta see pé noo gó ken'yyh, jé tób see enäh doo, tób hood pan'aa enäh do na-ääj hë, resëem hõm mä tii.

³⁵ Ta sãm ramanaa Jesus mejüü do sa wë, rabets'ëe hõm hyb n'aa wë bedoh do sa hä.

³⁶ Sa mahang ti awät Rewi panaa, tsyt dëeg hä Tsi-Peré häd näng doo bä henäng doo. Joséh mä ta häd. Jesus mejüü do rahäd n'oo däk Béh-Nabéh. ("Ji h'yyb en'nyym doo", tahanäng pé ti Béh-Nabéh.)

³⁷ Béh-Nabéh besëem hõm tób hood pan'aa ta ma paah, ti m' ta sãm tamanaa Jesus mejüü do sa wë, rah'yyb däng doo da rabad'oo hyb n'aa ta me.

5

Ananijas Sapira daheeh rawad'ii paawä do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Sa mahang ti awät mä aj'yy seeh. Ta häd mä Ananijas. Ta ÿÿm Sapira häd näng do daheeh resëem hõm mä na-ääj hë tób hood pan'aa, sa ma paah.

² Ta ÿÿm daheeh rakaner'oot jawén paa bä m', Ananijas manaa mä ta sãm uuh Jesus mejüü do sa wë. Ta uuh sa wë tabaym.

³ Ti m' Peed ky hadoo ta hä:

—Ananijas, —näng mäh —ny hadoo Satanas, Nesaa Do Yb, õm tah'yyb mahüüm P'op Hagä Do Sahee mawadii hyb n'aa paawä? A wë tabaym tób hood pan'aa a ma paa sãm, a hä rep'aak do uuh.

⁴ A h'ëed né hë paa ti tób hood pan'aa. Ta sãm, mesëem hõm do jawén paa bä, a ma né hë paawä. H'ëed hyb n'aa, sahõnh hë a hä rep'aak do mets'ëe däk maken'ooH? Dooh ää tado bä ti mawadii doo, P'op Hagä Do ti mawad'ii paawä —näng mä Peed kyyh ta hä.

⁵ Ananijas maa napäh bä m' Peed her'oot doo, adëe hyng mä tüü, dajëp mäh. Ti m' sahõnh hë raky n'aa napäh bä m' ta tii, rajeÿÿm bong mä tak'ëp.

⁶ Ti m' pahëew wób rabana, rahabën däk mä ta hub, ti m' radakä jëng mäh.

⁷ Nayyw hë denaa hë Ananijas makü ÿÿm bajëe suun mä tób gó, Peed rabab'ëeh bä. Dooh m' ta heen n'aa nyy bä ta patug dajëp doo.

⁸ Ti m' Peed eanH ta hä:

—Baad maher'ood hä ÿÿ —näng mäh. —Jääm né hë hahÿ tób sãm, a patug daheeh bë gadoo doo? —näng mäh.

—ÿÿ. Ti né hë ta sãm —näng mä ÿÿnh.

⁹ Ti m' Peed ky hadoo ta hä:

—H'ëed hyb n'aa bë kaner'oot bë metyy hyb n'aa P'op Hagä Do Sahee? —näng mäh. —Mahegää, bok ta ti a patug dakä jëk doo. Õm da ramahüüm hÿÿ kä —näng mä Peed Sapira hä.

¹⁰ Ti m' Sapira badëe hyng Peed bagëet bä, dajëp mäh. Pahëew hedoo do rabajëe p'ëe bä, rahapäh mä Sapira dajëp doo. Ti m' ramanyyh, radakä jëng ta patug makü pa.

11 Ti m' sahõnh hẽ Jesus hã h'yy ka'eeh doo, ta wób heen n'aa enãh do na-ããj hẽ rajeÿÿm bok mãh.

Jesus mejũũ do hajõng ranahẽẽ esog hõm do panyyg n'aa hahÿÿh

12 Ti m' Jesus mejũũ doo, 12 hedoo doo, hajõng mã rapehuunh. Meuj n'aa nãng do ramoo bok hajõk do sa mahang. Jesus hã h'yy ka'eeh do rakahet'aa mã tób P'op Hagã Do rayd hyb n'aa esee do yt hã, Saromãw hãd nãng doo bã.

13 Ta wób, ragenaag né paawã Jesus hã h'yy ka'eeh doo, dooh sa sii rakata bã, h'yyb e'ÿÿm do hyb n'aa.

14 Ti hadoo né hẽ m' ajyy, ÿÿj, Jesus hã h'yy ka'eeh do ka'oot.

15 Ti m' nahẽẽ enãh do ramena tyw n'aa hahãd hã. Sa tyng jó m' radatoonh, Peed tabẽs bã, ta wób sa hã ta maẽts badãng hyb n'aa.

16 Hajõk panang Jerusarẽnh nedaa bã haj'eenh do han'aa. Ramena nahẽẽ enãh doo, karap'ar h'yyb nesaa do pahad'èek do na-ããj hẽ. Ti m' sahõnh hẽ rabaheso hõm.

Jesus mejũũ do Judah buuj wahẽ n'aa rarejãã do panyyg n'aa hahÿÿh

17 Ti m' P'op Hagã Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahẽ n'aa heh'ããt doo, Sadusẽw hãd enãh do ta sii habong do na-ããj hẽ rah'yy kajewẽets kãn Jesus mejũũ do sa wẽh.

18 Ti m' rameso padèek, ti m' ragadahew'èes doo gó m' radewãts b'èeh.

19 Ti m' atsẽm, Tak'ẽp Hyb N'aa Jawyk do ããs tanoo gasèets nyh mã Jesus mejũũ doo.

20 Ti m' taky hadoo sa hã:

—Bẽ ahõm nã P'op Hagã Do tób n'aa w'oo hã. T'ĩ hẽnh bẽ her'ood hajõk do sa hã hahÿ j j bawãt do papuuj ky n'aa, ji h'yyb nãm do Jesus an'oo dãk do ky n'aa. Sahõnh hẽ bẽ her'ood sa hã —nãng mã ããs kyyh.

21 Ti m' tabawag hõm bã kã rabahõm P'op Hagã Do tób n'aa w'oo hã, ããs mejũũ doo da sa hã. Ti m' radu doo rama metèek doo.

Ti nuuj jé m' P'op Hagã Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahẽ n'aa heh'ããt doo, ta sii habong doo, ranaèẽnh sahõnh hẽ Isaraew buuj sa wahẽ n'aa, sãd hã rakata padèek hyb n'aa. Sahõnh hẽ sa wahẽ n'aa ramaneèẽnh Sinedirijo. Tii bã m' ramejũũ rahahèen Jesus mejũũ do radewãts b'èeh do paa bã.

22 Ti m' warahén rakaja hõm bã t'ĩ hẽnh, dooh m' rawyyd bã. Ti m' rababaaj nã, raky n'aa manaa.

23 Ti m' raky hadoo:

—Ãã kaja hõm bã, baad tanoo katsẽ. Ta noo bã warahén rabab'èeh. Ãã noo gasèets hõm bã, dooh ta gó hab'èeh péh! —nãk mã sa kyyh.

24 P'op Hagã Do tób n'aa hagã n'aa sa wahẽ n'aa, P'op Hagã Do tób n'aa yt hã moo heb'ooh do sa wahẽ n'aa wób raky n'aa napãh bã m' tii, h'yyb manepèe boo m'. Ti m' rakaner'oot:

—Nyy d' tii éh? —nãk mãh.

25 Ti nuuj jé m' ta see kajaa, ti m' taky hadoo:

—Ajyy bẽ dewãts b'èeh do paa ti ab'èeh P'op Hagã Do tób n'aa w'oo hã. Hajõk do hã rama metèek —nãng mãh.

26 Ti m' P'op Hagã Do tób n'aa hagã n'aa sa wahẽ n'aa, ta sii moo bok do daheeh rahahèen mã 12 hedoo doo Jesus mejũũ doo. Rakaja hõm bã, baad raber'oot sa sii, dooh m' rarahejã bã. Rajeÿÿm hajõk doo, Jesus mejũũ do sa kyyh maa new'èe doo. Pã me ramakut red'oo do hyb n'aa, 12 hedoo do rarahejã bã paawã.

²⁷ Ti m' rakaja hõm bä, ramena Sinedirijo ajyy n'aa rabat'oonh bä, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahë n'aa heh'äät do beaanh hyb n'aa sa hä. Ti m' ta ti ky hadoo sa hä:

²⁸ —Tak'ëp bë äã mejüü paa äã ky n'aa jaw'yyk doo me, bë ma manetëek hyb n'aa ta ti aj'yy ky n'aa. “Tabad'op hë da bë her'ood”, näk paa äã kyyh bë hä. Ti hadoo né hë bë nabuj keh'üüm. Sahõnh hë Jerusarënh buuj sa hä bë met'ëeg hõm nanäng Jesus ky n'aa. Äã daj'ëep ta ti aj'yy bë ky n'aa h'üüm. Äã hä bë ky n'aa tapaa —näng mä ta kyyh.

²⁹ Ti m' Peed, ta wób Jesus mejüü do na-ääj hë raky hadoo:

—Taw'ääts hë P'op Hagä Do kyyh ti äã ky daheeh. Dooh tahaja bä ajyy sa kyyh äã ky dahé bä, äã hä ramejüü do baad tanu nadëe bä P'op Hagä Do mejüü do hä —näk mäh.

³⁰ —P'op Hagä Doo, ër wahë makü rah'yy kaha'eeh doo, Jesus ganä wät dejëp do sa mahang tan'oo bä. Ti d' né hë Jesus bë epëem däk do paa b'aa kajatsëk do hä.

³¹ P'op Hagä Do wehëe däk tii. Hÿ pong jé tabasëek tan'oo bä. P'op Hagä Do hub hënh tabasoooh ta sii sahõnh hë tabag'ääs hyb n'aa tan'oo bä. Ji h'yyb tym dëeb tabahadoo P'op Hagä Do an'oo bä, P'op Hagä Do hä Isaraéw buuj rah'yy kawereem hyb n'aa Jesus an'oo bä, nesaa do sa h'yyb gó hanäng doo tabasog hõm hyb n'aa.

³² Äã sahõnh hë äã bahapäh ta tii. P'op Hagä Do Sahee, ta hä ky dah'eeh do sa hä P'op Hagä Do an'oo däk doo, ti na-ääj hë tahapäh sahõnh hë tii —näk mä Peed sa kyyh.

³³ Ti m' ramaa napäh bä m' Peed raheer'oot doo, tak'ëp mä rakawajään. Rakarën mä radej'ëep.

³⁴ Ti m' Pariséw see sa mahang hawät do as'ëeg gëet mäh. Ti m' tabaheer'oot sa hä. Gamarijéw mä ta häd. Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do seeh. Hyb n'aa jawyk Isaraéw buuj sa mahang. Ti m' tamejüü 12 hedoo do raman'yyh dó.

³⁵ Ti m' taky hadoo ta da hadoo do sa hä:

—Bë maa newë këh ŷÿ, Isaraéw buuj —näng mäh. —Baad bë hyb n'aa newë bë bad'oo do sa hä —näng mäh.

³⁶ —Bë hyb n'aa newë p'ooj ub du n'aa doo, Tew-Das häd näng doo. Ky n'aa etsëeh paa m', tanooh. 400 ajyy tahyb n'aa pé ta sii habok do paah. Ti m' radajëeb kån. Radaj'ëep jawén paa bä m', ta sii habok do paa ketyn bong. Tadajëp bä, ahëej jëng sahõnh hë.

³⁷ Ta jawén, sahõnh hë häj n'aa babuuj rabetsén noo gó, du n'aa do ta see Judas häd näng doo, Garirej buuj. Ti hadoo né hë tii. Ta wób ta sii rababok. Ti na-ääj hë radajëeb kån. Ti m' ta sii habok do paa ketyn bong mä na-ääj hë.

³⁸ Ti hyb n'aa ŷ baher'oot bë hä: Na maboh. Bë eréd rabahõm hyb n'aa. Aj'yy du n'aa do tado bä ti rametëek doo, ti ramoo bok doo, tii b' gawatsik da —näng mäh.

³⁹ —P'op Hagä Do du n'aa do tado bä, dooh bë haja bä bë medug bä sa hä —näng mäh. —Baad bë matakä, ji hapäh mä ti P'op Hagä Do hä bë kamaj'ï —näng mä Gamarijéw kyyh sa hä.

⁴⁰ Ti m' raky daheeh ta kyyh. Ti hadoo né hë, 12 hedoo do ramena, ti m' ramejüü rabahewyyh. Ti m' ramejüü mä sa hä ranaher'oot hyb n'aa Jesus ky n'aa. Ti m' raberéd hõm rabahõm hyb n'aa.

41 Ti m' Jesus mejũũ do raban'yyh Sinedirijo sa mahang hab'ëeh do paah. Tseb'ee mã rabahewyyh jawén paa bã, P'op Hagä Do hyb n'aa gadoo raba-hoop hyb n'aa Jesus hyb n'aa.

42 Ti m', P'op Hagä Do tób n'aa yt hä, sa tób hënh na-ããj hë rahe'oot ta äh hä had'yyt hë, rama metëek Jesus, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do ky n'aa.

6

Resoos do 7 ajyy Jesus mejũũ do ramoo masa hyb n'aa panyyg n'aa hahÿÿh

1 Ti noo gó Jesus hä h'yy ka'eeh do kah'ũũm. Sa mahang ti abong mã Judah buuj, ta s'ëe hënh hena doo, Gereg kyyh her'oot doo. Ta ti m' ramaher'oot mã Jesus mejũũ do sa hä ta tii bã babuuj sa ky n'aa. Hahÿÿ da m' sa kyyh:

—Patug tema bong do sa waa rabahetsëh doo bã, dooh ran'oo bã ãã sii habok do sa hä —näk mã sa kyyh.

2 Ti m' 12 hedoo do ramejũũ sahõnh hë Jesus hä h'yy ka'eeh do rakata padëek séd hä, sa hä rabahe'oot hyb n'aa. Ti m' raky hadoo:

—Doo baad tado bã ãã eréd bã P'op Hagä Do kyyh ãã metëek doo, sa waa ãã betsëeh hyb n'aa paawä.

3 Ti hyb n'aa, wakân haa, ãã karën bë esoos bë mahang ajyy bë hep'ëeh do h'yy genäh doo, P'op Hagä Do Sahee h'yyb mahũũm doo. Ti ãã mejũũ sa hä rabetsëeh hyb n'aa sa waa.

4 Æã né hë, ãã ky n'aa etsëë, P'op Hagä Do sii ãã ber'oot. Æã né hë ãã ma metëek P'op Hagä Do ky n'aa —näk mã sa kyyh.

5 Ti m' baad mã sa hä rahe'oot doo. Tii bã m' rasëm mã Es-Tew häd näng doo. Tak'ëp paa m' tah'yy ka'eeh P'op Hagä Do hä. Baad P'op Hagä Do Sahee h'yyb mahũũm mã tii. Hahÿÿ d' mã rasëm do wób sa häd: Pirip, Porokoro, Nikanóh, Timom, Paramenas, Nikoraw. Än-Tijoka panang häd näng doo hënh naa ta ti Nikoraw. Jesus hä tah'yy ka'eeh do pooj jé, Judah buuj nado né paawä, Mosees ky n'aa jaw'yyk do taky dahé däk Judah buuj rabahed'oo doo da.

6 Ti m' rabasëm jawén paa bã, ramehũũm kân mã Jesus mejũũ do sa wë. Tii bã kã m', Jesus mejũũ do sa moo radatoonh sa nuu gó, raky n'aa etsëë sa hyb n'aa.

7 Ti m' P'op Hagä Do ky n'aa kah'ũũm. Nayyw hë Jerusarënh bã takah'ũũm Jesus hä h'yy ka'eeh doo. Hajök P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do wób rah'yy kae kân Jesus hä.

Es-Tew ramaso däk do panyyg n'aa hahÿÿh

8 Ti m', baad mã P'op Hagä Do hejój awät Es-Tew häd näng do h'yyb gó. Baad mã P'op Hagä Do ky n'aa edëng. Es-Tew pehuunh, meuj n'aa näng do heen n'aa tamoo wät hajök do sa mahang.

9 Ti m' Judah buuj wób, ta wób sa karom paah, radu doo Es-Tew raky gedak. Ti asooh tsyt hë sa tób P'op Hagä Do panyyg ti rayd naherot do yt hä. Sa sii ti abong Sirené panang buuj wób, Aresän-Dirija panang buuj wób, Siris häj n'aa buuj wób, Asija häj n'aa buuj wób.

10 Es-Tew mã raky hũũm paawä, dooh m' rahaja bã. Es-Tew P'op Hagä Do Sahee h'yy gan'yyh do hyb n'aa rawén nahajaa.

11 Ti m' ramaher'oot ajyy wób sa hä, daap ramenyyh hyb n'aa Es-Tew ky n'aa.

—Hahÿÿ da bë her'ood —näk mãh. —“Æã maa napäh Mosees, P'op Hagä Do na-ããj hë Es-Tew ky n'aa rejää doo”, denoo da —näk mã sa kyyh.

¹² Ti m' Judah buuj, Judah buuj sa wahë n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do na-ãäj hë rakawajãan Es-Tew wë ta ti ajyy sa kyyh hyb n'aa. Ti m' ramaso däk, ti m' ramahüüm Sinedirijo ajyy n'aa sa wë, sa wahë n'aa wë.

¹³ Ti m' ramejüü ta wób, noo kanesa doo, daap ramenyyh hyb n'aa Es-Tew ky n'aa sa wahë n'aa hä. Ti m' daap mehen'yyh do raky hadoo:

—Dooh hahÿ aj'yy eréd bã taky n'aa rejãã do P'op Hagä Do tób n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk do na-ãäj hë —näk mäh.

¹⁴ —Äã maa napäh ta kyyh. P'op Hagä Do tób n'aa Jesus Nasaréh buuj ahäj jëng da, tanooh. Ky n'aa jaw'yyk do Mosees metëek do Jesus ahÿÿd hõm da, tanooh —näk mã noo kanesa do sa kyyh.

¹⁵ Ti m' sahõnh hë Sinedirijo ajyy n'aa, t'ïï hënh hat'oonh doo, baad mã raty padëek Es-Tew wë. Ta mamets, aas mamets hado däk mã sa hä.

7

Es-Tew kyyh Sinedirijo ajyy n'aa sa hä panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahë n'aa heh'äät do eanh Es-Tew hä:

—Äkä, se hub né hë ta ti rahe'oot do a ky n'aa? —näng mäh.

² Ti m' Es-Tew ky hadoo:

—Wakän haa, yp ÿ hyb n'aa hed'oo doo, bë maa newë këh ÿÿ —näng mäh. —P'op Hagä Doo, sahõnh hë sa bahãnh hadoo doo, kas'ee wät ër wahë makü Abaraãm hä, Mesopotãm häd näng do häj n'aa bã Abaraãm bawät nä bã, Arãn panang hënh takahÿÿd gä do pooj jé.

³ Hahÿÿ d' paa m' P'op Hagä Do kyyh ta hä: “Maberéd däg mabawät do paah, a wakãan, a yb tób paah. Ahõm da hëej s'ee hënh, õm ÿ metëeh hënh”,* näng mã P'op Hagä Do ta hä.

⁴ Ti m' taberéd däk Kaw-Dew sa häj n'aa, Mesopotãm häd näng doo, ti m' tabahõm Arãn panang häd näng doo hënh. Ta yb dajëp do jawén paa bã, P'op Hagä Do manaa wawëë hë ër babong do häj n'aa bã.

⁵ Dooh P'op Hagä Do an'oos pé ta hä, hëej uuh hadoo pé paawä, taky n'aa enooh né hë paawä hahÿ hëej ta panaa pan'aa sa häj n'aa pan'aa, Abaraãm dajëp jawén paa bã. Tii d' taky n'aa enooh ta hä, dooh nä né paawä Abaraãm t'aah nyy nä bã ti noo gó.

⁶ Hahÿÿ da P'op Hagä Do kyyh ta hä: “Sa häj n'aa nadoo hënh da a panaa rababok da. Tak'ëp da ramejüü sa hä 400 ta baab noo gó. Ta si n'aa hë da ramoo bok da t'ïï hënh. Rarahejãã da t'ïï hënh a panaa.

⁷ ÿ abaanh da ta sãm ta tii d' moo hed'oo do sa hä. ÿ rahejãã da. Ti jawén paa bã, tii b' naa a panaa rababaaj nä bã wawëë hë. Babä ÿ rahyb n'aa jew'yyk da”,† näng mã P'op Hagä Do kyyh Abaraãm hä —näng mã Es-Tew kyyh.

⁸ Ti m' taky hadoo ënh:

—Ti m' Abaraãm P'op Hagä Do mejüü sa taah ramasuuj noo byyh ehök, P'op Hagä Do karapee rabahadoo do heen n'aa. Ti hyb n'aa m' Abaraãm t'aah, Isak häd näng doo, 8 tabado däk bã ta äh, Abaraãm masuuj noo byyh hõg hõm. Tii d' né hë kä Isak Jakóh yb. Jakóh kä, ta häd see Isaraéw, 12 hedoo do radu na do Isaraéw buuj sa panaa.

⁹ Ti né hë Jakóh taah, ër wahë maküüh, rahyb n'aa jewës do sa hÿÿj Joséh. Ti hyb n'aa rabesóem hõm Esit häj n'aa hënh, ta si n'aa hë tamoo wät hyb n'aa t'ïï hënh. Ti hadoo né hë, P'op Hagä Do hagãã had'yyt hë Joséh.

* 7:3 Genesis 12.1 † 7:7 Genesis 15.13-14

¹⁰ Joséh P'op Hagä Do ed'ëep sahõnh hē nesaa do mahānh. Tah'yy gan'yyh. Baad Esit häj n'aa wahë n'aa, Paraóh ramaneëënh do gadoo, P'op Hagä Do an'oo bã. Ti hyb n'aa Paraóh an'oo bã kã sahõnh hē Esit häj n'aa hagä n'aa, ta tób hagä n'aa na-ãaj hē tabahadoo hyb n'aa.

¹¹ Ta jawén ji hasaah do bawäd kãn Esit häj n'aa bã, Kanaāh häj n'aa bã na-ãaj hē. Sahõnh hē m' rabahoop sah. Dooh m' 'er wahë makū sa waa rawyyd bã.

¹² Tii bã kã, Jakóh ky n'aa napäh bã joom s'ëëb Esit bã hanäng doo, tamejüü 'er wahë makū t'īi hēnh sa waa rabetsëë hyb n'aa.

¹³ Ti m', ta jawén, p'aa hēnh t'īi hēnh rabahóm bã kã sa waa hets'ëë doo, Joséh baher'ood kãn sa hã sa hÿÿj né hē. Tii bã Paraóh na-ãaj hē heen n'aa nyy däk Joséh wakān hã, Joséh yb hã.

¹⁴ Tii bã kã m', Joséh mejüü ramanaa ta yb, ta wakān had'yyt hē Esit hēnh. 75 sahõnh hē han'aa do paah.

¹⁵ Ti m' Jakóh rakahÿÿd j'eenh Esit bã. T'īi hēnh tadajëb kãn. Tii b' né paa m' 'er wahë makū radejëb kãn.

¹⁶ Sa kamag paa ramahüüm p'aa hēnh Sikëm panang hēnh. Gabaho doo gó, Sikëm bã Amoor taah sa hã Abaraām ets'ëë hóm do paa radaboo jëng sa kamag n'aa —näng mä Es-Tew kyyh.

¹⁷ Ti m' taky hadoo ënh:

—Tabedaa däk bã kã Abaraām hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh do kajaa doo, tak'ëp 'er wahë makū panaa rakaood bong Esit häj n'aa bã.

¹⁸ Ti m' ta see pé noo gó Esit häj n'aa wahë n'aa see tadu doo tabag'ãas doo. Dooh m' ta ti ky n'aa napëë bã Joséh makūūh.

¹⁹ Ta ti sa wahë n'aa tawedii 'er wahëh makūūh, tarejãã na-ãaj hē. Tamejüü sa taah papuuj henyys do raberéd is, radejëp hyb n'aa.

²⁰ Ti noo gó m' tabenäng Mosees häd näng doo. Anäm ti karapee. Ta yb, ta ÿÿn rawä wät, rejën sa tób bã tamawoob hē kamarab.

²¹ Ranahaja wäd bã rejën doo, raberéd tu ta hood gó jawii mahang. Tii bã kã, Paraóh toog rabawyyd kãn, taw'ëëh mäh, ta t'aah hadoo tan'oo bã.

²² Sahõnh hē Esit buuj rahajaa do rama metëëk ta hã. Tak'ëp tii bã kã tahyb n'aa jawyk tahe'oot do hã, tamoo wät do hã.

²³ 40 ta baab Mosees bahado däk bã, takarën tabahag'ãas ta wakān, Isaraéw buuj.

²⁴ Takajaa bã, tahapäh ta wakān see Esit buuj see rejãã. Ti hyb n'aa ta sãm baanh. Tanaboh jat Esit buuj.

²⁵ Ta h'yyb gó Mosees ed'oo, ta wakān raheen n'aa enäh P'op Hagä Do ti mejüü tabed'ëëp sa hã Esit buuj sa moo gó naa. Dooh rah'yy genä bã.

²⁶ Jat'iip hadoo tabahapäh pawóp hē Isaraéw buuj kep'uuk doo. Mosees karën paawä dooh ti d' rádoó bã. “Wakān haa”, näng, “bë wakān had'yyt hē. H'ëëd hyb n'aa bë kamaj'īi?”, näng.

²⁷ Ta see rejãã do aũÿj hóm mä Mosees, ti m' taky hadoo ta hã: “Jaa g'eeh hanoo ãã wahë n'aa, baad hadoo do baad nadoo do rod n'aa mabahadoo hyb n'aa?”

²⁸ ÿ makarën manaboh jat Esit buuj tsém hē manaboh jat doo da?*, † näng mäh.

²⁹ Ti m' aj'yy kyyh Mosees maa napäh bã, kejën hóm Midijän häj n'aa hēnh. T'īi hēnh tabag'ëëd däg kãn ta wakān nadoo do sa mahang. T'īi hēnh takat'ëë däk. Pawóp hē ta taah.

30 Ti m' Es-Tew ky hadoo ênh:

—40 ta baab jawén paa bâ P'op Hagä Do ääs kasee Mosees hä tēeg hōō gó, b'aa tüü nu däg is do kadoo doo gó naa. Banawäng bâ, waëë Sinaih häd näng do nedaa bâ tii.

31 B'aa kado né paawä, dooh m' taoj jëë bâ Mosees bahapäh bâ, tahyb n'aa meunh mäh. T'ī hēnh tabahōm bâ, p'eets hē tabaheg'äas hyb n'aa, tamaa napäh mä Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kyyh her'oot do ta hä:

32 “ÿ né hē P'op Hagä Doo, a yb h'yy kaha'eeh doo. ÿ né hē P'op Hagä Doo, Abaraām, Isak, Jakóh rah'yy kaha'eeh doo”,[§] näng mäh. Mosees kajajän wät mä tak'ëp tabeyým wät do hyb n'aa. Dooh tahegää bâ t'ī hēnh, eým wät do hyb n'aa m'.

33 Ti m' P'op Hagä Do ky hadoo ta hä: “Makabo nä a tsyym suun, majó gëët do k'ääts ma ÿ hadoo do hyb n'aa, tsyt hē takasëew däk ti wë ÿÿ.

34 ÿ hapäh né hē ny hadoo karapé haa rarejää do Esit häj n'aa bâ. ÿ maa napäh sa kyyh rah'yy kame'oot doo. Ti hyb n'aa hÿ pong jé naa ÿ bahyng ÿ bed'ëep hyb n'aa Esit buuj sa moo gó naa. Ti hyb n'aa kâ, Esit hēnh òm ÿ mejüü, karapé haa t'ī hēnh naa mabasog nyyh hyb n'aa”,^{**} näng mä P'op Hagä Do kyyh Mosees hä, näng mä Es-Tew.

35 Ti m' Es-Tew ky hadoo ênh:

—Ti né hē ti Mosees ta wakään raty n'aa ges'yyk do paah. “Jaa hanoo ää wahë n'aa, baad hadoo do baad nadoo do rod n'aa mabahadoo hyb n'aa?”, näk paa sa kyyh ta hä. Ääs b'aa kadoo doo gó Mosees hä kasee do kyyh hä P'op Hagä Do mejüü sa wahë n'aa pan'aa Mosees bahadoo hyb n'aa, Esit buuj sa moo gó naa ta wakään tabed'ëep hyb n'aa.

36 Ti né hē Mosees ër wahë makü manyyh do Esit häj n'aa bâ naa. Tapahuunh paa m', hyb n'aa meuj n'aa näng do tametëeh Esit bâ, akajar Hahiin Do häd näng doo bâ, tabanawäng bâ na-ääj hē 40 ta baab noo gó m'.

37 Ti né hē ti Mosees hahÿÿ da Isaraéw buuj hä ky hadoo doo: “P'op Hagä Do ky n'aa rod ÿ hadoo do P'op Hagä Do an'oo bâ bé mahang ganyyh da.”^{††}

38 Ti né hē ti Mosees Isaraéw buuj sa mahang hawät do paa tabanawäng bâ rakata padëek noo gó, waëë Sinaih häd näng doo bâ ääs her'oot do gadoo doo. Ti né hē ti ër wahë makü sa mahang hawäd wät doo. Ti né hē gadoo do paa P'op Hagä Do kyyh ji edëb had'yyt hē hanoo doo, ër wahë makü sa hä tama metëek hyb n'aa.

39 Ti hadoo né paa m', dooh paa m' ër wahë makü raky dahé bâ Mosees. Raty n'aa gesyng wät mä Mosees. Rakarën mä rababaaj hōm p'aa hēnh Esit hēnh.

40 Ti m' ta hÿÿj hä, Arāw häd näng do hä ramejüü: “Mamoo wäd ër h'yy kaha'eeh do pan'aa, ër pooj rababok hyb n'aa. Dooh ji hapëë bâ h'ëed hado ta ti aj'yy Mosees hä, Esit häj n'aa bâ naa ër manyyh doo”,^{‡‡} näk mä sa kyyh.

41 Ti noo gó m' ramoo wäd kân kabariih, booj yb t'aaah heen n'aa. Tii bâ m' sa masääh wób raneboh bëeh, rajü toonh kabarii sa mo haj'aa raweh'ëeh hyb n'aa.

42 Ti hyb n'aa m' dawë hä P'op Hagä Do wén kanä däk sa mahänh. Tanoo mä wë hä habong do rahyb n'aa jew'yyk. Ti hadoo né hē takerii däk P'op Hagä Do kyyh ta ky n'aa rod rerih do hä:

“Isaraéw buuj,

hã ÿ g'eeh ti bê banoo ta ti bê ejuu doo
 40 ta baab banawäng hënh bê babok noo gó?
 43 Hã ÿ nado ti bê banoo.

Bê kabarii Morók häd näng do tób n'aa its ti bê mahang bê manaa doo.
 Kabarii Repã häd näng do sagõõh n'aa hã bê h'yy kaha'eeh.
 Ta ti né hë kabarii bê mo haj'aa, sa hã bê h'yy ka'eeh hyb n'aa.
 Ti hyb n'aa bê ÿ ah'eed n'yyh da bê hãj n'aa bã naa.
 Bê ÿ mejũũ da Babirõn panang bahãnh."SS

Tii da né hë P'op Hagã Do kyyh ta ky n'aa rod rerih do hã —näng mã Es-Tew kyyh.

44 Ti m' Es-Tew ky hadoo ënh:

—Tabanawäng bã ër wahë makũ rababok noo gó, P'op Hagã Do sa hã kahesë do tób n'aa ramahũũm mã sa sii. P'op Hagã Do mejũũ doo da Mosees hã, P'op Hagã Do metëëh do hadoo ta hã waëë hã, tii d' né paa ratama.

45 Josuwéh sa wahë n'aa tabahadoo noo gó, ër wahë makũ ramanaa sa sii ta ti tób hahÿ hãj n'aa bã. Ti noo gó Josuwéh bado hõm ta wób sa hãj n'aa, P'op Hagã Do habëë n'yyh do sa hãj n'aa. Tii bã kã, ta ti tób ër hãj n'aa bã aso had'yit hë. Asooh nã paa m' na-ããj hë Dawi ër wahë makũ sa wahë n'aa tabahadoo noo gó.

46 Baad P'op Hagã Do hyb n'aa gadoo mã Dawi. Ti tetsëë mã P'op Hagã Do hã, tanoo hyb n'aa P'op Hagã Do Jakóh panaa rah'yy kaha'eeh do tób n'aa pã s'ëëb tatamaa sooh hyb n'aa.

47 Tii d' Dawi karën né paawã, ta t'aah Saromãw häd näng do tii, P'op Hagã Do tób n'aa tatamaa sooh doo.

48 Ta tób n'aa tamoo wäd né paawã, dooh P'op Hagã Do Sahõnh Hë Sa Bahãnh Hadoo Do agëë bã tób ji tamaa sooh do yt hã. Tii d' né hë ta ky n'aa rod see her'oot paa P'op Hagã Do kyyh:

49 "Wë, ÿ bag'ããs do tyng.
 Badãk hahÿ hëej, tsym ÿ tyng hadoo.
 Tii d' tahadoo do hyb n'aa,

ny hadoo pé tóþ ÿ pan'aa ti bê karën ti bê tamaa sooh doo?
 Ny yt hã bê ed'oo ÿ kameh'ããk?

50 ÿ né hë sahõnh hë mo haj'aa näng doo", *** näng mã P'op Hagã Do kyyh, näng mã Es-Tew.

51 Ti m' Es-Tew ky hado kãn Sinedirijo ajyy n'aa sa hã:

—Nabuj keh'ũũm bëëh! Ganah'ood bê hã. P'op Hagã Do hã h'yy kana'eeh do h'yyb hadoo bê h'yyb. P'op Hagã Do hã h'yy kana'eeh doo, ta kyyh maa nanapãh do hadoo bëëh. Bë wahë makũ hadoo né bëëh. P'op Hagã Do Sahee hã bê kamaj'ii, bê wahë makũ rabad'oo do paa hadoo né hë.

52 Sahõnh hë P'op Hagã Do ky n'aa rod p'ooj ub habong do bê wahë makũ rarejãã. P'op Hagã Do ky n'aa rod, P'op Hagã Do karën doo da hawãt do kajaa do ky n'aa her'oot doo, bê wahë makũ radej'ëëp paah. Hÿy kã, Baad Had'op Do kajaa bã kã, bê h'yy kawareem ta wë, bê dajeëb kãn.

53 Æs an'oo dæg né paawã bê hã P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk doo, dooh bê ky dahë bã —näng mã Es-Tew kyyh Sinedirijo ajyy n'aa sa hã.

⁵⁴ Ti m' Es-Tew kyyh ramaa napäh bä m', tak'ëp mä rah'yy gaëëj bong. Kawaj'ään bong mä ta wë.

⁵⁵ Ti m' Es-Tew P'op Hagä Do Sahee baad tah'yyb mahüüm. Ti m' wë hä tabaheg'ääs, ti m' tabahapäh P'op Hagä Do hejój, ta bag tak'ëp gabarëeh do hadoo doo. Tahapäh Jesus hageët do P'op Hagä Do hub hënh, takaweh'ëeh doo bä.

⁵⁶ Ti m' taky hadoo:

—Bë hegäa! —näng mäh. —Wë kas'ëës do ÿ hapäh. Aj'yy Hadoo Do Hÿ Pong Jé Hana Do ÿ hapäh na-ääj hë, P'op Hagä Do hub hënh —näng mäh.

⁵⁷ Ti m' sa nabuuj ragetsëe padëek sa moo me. Tak'ëp mä rageëenh. Ta wë m' rawaj'aa padëek.

⁵⁸ Ti m' Es-Tew rabado nyh panang bä naa. Ti m' rabakut pä me, tadajëp hyb n'aa. Ti m' Es-Tew ky n'aa daap menyh do sa hatsë hebaan doo, sa hä padëek doo, rakebo bëeh rabakut hyb n'aa pä Es-Tew hä. Aj'yy wanehëh nä doo, Saw-Ru häd näng doo, enäm ti nuuj jé sa saroo hebaan doo.

⁵⁹ Ti m' rabakut bä, Es-Tew ky n'aa etsëe mäh. Hahÿÿ d' mä ta kyyh:

—Jesus, Hyb N'aa Jawyk Doo, magado hëp ÿ tym —näng mäh.

⁶⁰ Ti m' ta taron nu paa me tabahyy häng. Ti m' tak'ëp mä taky hadoo:

—Jesus hyb n'aa jawyk doo, säm ÿ mabaaj manä sa hä —näng mäh.

Ti m' tadajëb kän.

8

¹ Taw'ääts mä Saw-Ru hä Es-Tew dajëp doo.

Jesus hä h'yy ka'eeh do Saw-Ru rejää do panyyg n'aa hahÿÿh

Ti noo gó né hë m' radu doo rarejää do Jesus hä h'yy ka'eeh doo, Jerusarënh panang bä. Ti hyb n'aa m', sahõnh hë Jesus hä h'yy ka'eeh do raketyn bong Judah häj n'aa bä, Samarija häj n'aa bä na-ääj hë. Jääm hë Jerusarënh bä ha'yyim 12 hedoo do Jesus mejüü doo.

² Ti m', Es-Tew radaj'ëep jawén paa bä m', ta wób P'op Hagä Do weh'ëeh do rabahöm, radakä jëng hyb n'aa Es-Tew kamag n'aa. Tak'ëp mä rabaód bong ta hyb n'aa.

³ Saw-Ru kä, tarahejää Jesus hä h'yy ka'eeh doo. Sahõnh hë tabaheg'ääs tób yt hä, Jesus hä h'yy ka'eeh do tabesoos hyb n'aa. Tamejüü mä radewëes Jesus hä h'yy ka'eeh doo, ajyy ÿÿj sii hë.

Samarija buuj raky n'aa napäh do Jesus ky n'aa panyyg n'aa hahÿÿh

⁴ Ti m' ketyn bok do rabaher'oot Jesus ky n'aa ramahöm me.

⁵ Ti m' sa seeh, Pirip häd näng doo, bahöm kän panang hënh Samarija häd näng do häj n'aa bä. T'ï hënh tabaher'oot sa hä Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do ky n'aa.

⁶ Ti m' panang buuj rabahapäh bä Pirip pehuunh doo, baad mä ramatakëe ta kyyh.

⁷ Pirip hebë karap'aar h'yyb nesaa do sa h'yyb gó hanäng doo. Rabenyyh bä sa hä hanäng doo, tak'ëp mä rageëenh. Hajök k'yy gedóm doo, seäk do heso höm.

⁸ Ti hyb n'aa tak'ëp panang buuj ratsebë.

⁹ Pirip kaja pooj jé sa mahang ti awät aj'yy Simaw häd näng doo, mehëm do paah. Hajök mä tawahed'ii Samarija buuj. Ta daaj hë, ta hä hë takasab'ee, ta hä hë tahyb n'aa jawyk doo hyb n'aa.

¹⁰ Sahõnh hë, hyb n'aa jewyk doo, hyb n'aa sekog is do na-ääj hë raky daheeh mä ta kyyh. Hahÿÿ d' mä sa kyyh ta ky n'aa:

—Ta ti aj'yy gó P'op Hagä Do hejój tak'ëp hadoo do kametëeh —sa nooh.

¹¹ Bãp peej dæg tamehëm doo me panang buuj Simaw wedii, rawén ky sũüt.

¹² Pirip kajaa bã kä, taheer'oot mã sa hã P'op Hagä Do ji tabag'ãas do ky n'aa hanãm doo, Jesus Kristo ky n'aa hanãm do na-ãäj hë. Ti m' raky daheeh bã Jesus ky n'aa, ranu gemuun hõm ajyy yÿj na-ãäj hë.

¹³ Mehëm do paa na-ãäj hë taky daheeh Jesus ky n'aa. Ti sii hë ranu gemuun wät. Ti m' jé pad'yyt hë tabawäd dæg kãn Pirip sii. Tameuunh tak'ëp Pirip pehuunh doo, hyb n'aa meuj n'aa nãng do tahapäh do hyb n'aa.

¹⁴ Ti m' Jesus mejũũ do Jerusarënh bã haj'eenh do raheen n'aa enäh bã m' Samarija buuj raky daheeh do P'op Hagä Do ky n'aa, ramejũũ mã Peed Jowãw daheeh, t'ii hënh rabaheg'ãas hyb n'aa.

¹⁵ Rakaja hõm bã t'ii hënh, raky n'aa etsëë Samarija buuj Jesus hã rah'yy ka'eeh do sa hyb n'aa, P'op Hagä Do banoo hyb n'aa ta Sahee sa h'yyb gó.

¹⁶ Dooh nã P'op Hagä Do Sahee sa h'yyb gó, ranu gemuun up Jesus, Hyb N'aa Jawyk Do hãd gó.

¹⁷ Ti m' Peed Jowãw daheeh moo tooj wät mã sa nuu gó. Ti m' P'op Hagä Do Sahee bajëë suun kãn mã sa h'yyb tym gó.

¹⁸ Ti m' Simaw mehëm do paa bahapäh bã P'op Hagä Do Sahee sa h'yyb tym gó hajëng do ramoo toonh bã sa nuu gó, takarën paawã m' tanoo sa hã dajëer, tii d' ranoo tabahajaa hyb n'aa.

¹⁹ Hahÿÿ d' mã ta kyyh Peed sa hã:

—Bë an'oo hã yÿ, tii da y bahajaa hyb n'aa, y moo sooh bã sa nuu gó, P'op Hagä Do Sahee bajëng hyb n'aa sa h'yyb tym gó —nãng mã mehëm do paa kyyh.

²⁰ Ti m' Peed ky hadoo:

—Taw'ãats hë paawã õm a dajëer daheeh P'op Hagä Do aw'oong hõm baad tanadoo hënh, ji matym n'aa ji hã P'op Hagä Do anoo do makarën metsëë do hyb n'aa dajëer me —nãng mãh.

²¹ Baad nado a h'yyb tym P'op Hagä Do matym gó. Ti hyb n'aa dooh ãã sii mamoo wäd bã —nãng mãh.

²² —Meréd hõm ta ti nesaa doo, tii d' mabahed'oo doo da. Maky n'aa ets'ëë P'op Hagä Do hã. Tii bã da apäh õm tat'yyd mehũĩn, tii bã da apäh nesaa do mahyb n'aa newëë do tado hõm.

²³ Y hapäh né hë a h'yyb gó hanãng doo. Õm h'yy gaëënh mah'yy kajew'ëes do hyb n'aa. Nesaa do õm tah'yyb mahũũm.

²⁴ Ti m' Simaw ky hadoo:

—Y karën paawã bë ky n'aa ets'ëë hëp y n'aa, bë her'oot do tanadãng hyb n'aa hã yÿ —nãng mãh.

²⁵ Ti m' Jesus ky n'aa raheer'oot jawén paa bã, P'op Hagä Do kyyh rametëek jawén paa bã, Peed Jowãw daheeh rababaaj hõm kãn Jerusarënh hënh. Samarija buuj sa panang bã ramabaaj hõm me, ranu kejãk doo bã, raheer'oot Jesus panyyg hanãm doo.

Etsijop häj n'aa buuj hã Pirip her'oot do Jesus ky n'aa panyyg n'aa hahÿÿh

²⁶ Ti m', ta jawén Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ãas see her'ood kãn mã Pirip hã. Ti m' ãas ky hadoo:

—Ahõm banawãng do tyw n'aa me Gasa hënh hahyng do Jerusarënh bã naa —nãng mãh.

²⁷ Ti m' Pirip bahõm kãn. Ta tyw n'aa me takataa mã aj'yy hã, Etsijop häj n'aa buuj. Hyb n'aa jawyk ti aj'yy. Etsijop buuj sa wahë n'aa yÿnh, Kãn-Das

häd näng do kaser n'aa. Sa wahë n'aa dajëër hagä n'aa ti aj'yy. Jerusarënh hënh tahewäd nä, P'op Hagä Do tahyb n'aa esee do hyb n'aa.

²⁸ Tamabaaj nä me kä, ta hood gó kawaaro takyyk doo gó tabasoooh bä, taner'oot P'op Hagä Do ky n'aa rod Isajas häd näng do erih do paah.

²⁹ Ti m' P'op Hagä Do Sahee ber'oot Pirip h'yyb gó:

—Ahöm nä ta wë —näng mäh.

³⁰ Ti m' takata däk bä ta hä, tamaa napäh taner'oot do Isajas erih do paah. Ti m' tabeaanh ta hä:

—Äkä, maaaa napäh ti maner'oot doo? —näng mäh.

³¹ Ti m' aj'yy hadoo do ky hadoo Pirip hä:

—Nyy da ti ý maa napäh? Doooh metëék pé hä ý ta ky n'aa —näng mäh.

Ti m' tabatsyyd kán Pirip gatsëg sooh hyb n'aa ta pa.

³² Hahÿÿ d' ti aj'yy ner'oot doo:

“B'éé radaj'ëep do hadoo ta tii.

B'éé t'aah hadoo, dooh ta kyy pé ta wii ragedää bä.

Ti hadoo tii. Doooh ter'ood bä.

³³ Rarejää, rej'ees ta ky n'aa.

Sahönh hë tak'ëp baad nadoo do ramoo bok ta hä.

Doooh P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk doo da tado bä ti ramoo bok ta hä.

Doooh da her'oot pé ta panaa ky n'aa, radaj'ëep do hyb n'aa.”*

³⁴ Ti m' aj'yy beaanh Pirip hä:

—Jaa ky n'aa Isajas her'oot? Ta daaj hë ta ky n'aa, ta see ky n'aa apäh? —näng mäh.

³⁵ Ti m' Pirip du doo taher'oot do taner'oot do hä, P'op Hagä Do kyyh see hä, sahönh hë Jesus panyyg hanäm do ky n'aa.

³⁶ Ti m' ratabës bä naëng banäng bä aj'yy ky hadoo:

—Babä ti majat naëng —näng mäh. —Tahajaa ý manu gemuun? —näng mäh.

[³⁷ Ti m' Pirip ky hadoo:

—Tak'ëp mah'yy kae bä, tahajaa —näng mäh.

Ti m' aj'yy ky hadoo:

—ÿ ky daheeh. P'op Hagä Do t'aah né hë Jesus Kristo —näng mäh.]

³⁸ Ti m' aj'yy mejüü ta sii habok do rabaym hyb n'aa. Tii bä kä m', rabawëej bëej kán tame. Ti m' Pirip nu gemuun wäd kán.

³⁹ Ti m' rabas'oob n'yyh bä tame naa Pirip P'op Hagä Do Sahee mahüüm kán. Doooh aj'yy hapëe wäd bä. Ahöm kán mä tahahöm hënh. Tsebé mä tahöm bä.

⁴⁰ Ti m' Pirip ganä wät panang Asot häd näng doo bä. Ti m' tabahöm kán Sesareja hënh. Tamahöm me m' taher'oot Jesus panyyg hanäm do sahönh hë panang bä.

9

Saw-Ru hä Jesus kasee do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti noo gó né hë Saw-Ru h'yy kaneréd tahehō Jesus hä h'yy ka'eeh doo, tadej'ëep hyb n'aa. Ti hyb n'aa P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahë n'aa heh'äat do hä

² tetsëë rerih do raky n'aa jaw'yyk doo, tabahöm hyb n'aa panang Damas-Ko häd näng doo hënh. T'ÿ hënh takarën paawä tametëeh kerih doo, tób

* 8:33 Isajas 53.7-8

P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do yt hä, tamoo mesoo hyb n'aa paawä, tamanaa hyb n'aa paawä Jesus hä h'yy ka'eeh do Jerusarënh hënh. Takarën paawä tamanaa ajyy ÿÿj sii hë.

³ Ti m' tabedaa däk bä Damas-Ko, tii bä gabarëeh do ta bag p'op naa gabar'ëëng wät ta hahäd hä.

⁴ Tüü m' tabadëë jat tii bä. Ti m' tamaa napäh kyyh ta hä her'oot doo:
—Saw-Ru, Saw-Ru, h'ëed hyb n'aa ÿ marejäã?

⁵ —Jaa òm Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo? —näng mä Saw-Ru.
—ÿ né hë, Jesus marejäã doo —näng mäh.

⁶ —As'ëëg g'ëed! Ahöm nä panang hënh. T'ï hënh rabaher'oot a hä nyy da mabad'oo do pan'aa —näng mä Jesus kyyh.

⁷ Ta sii habok do ramaa napëë né paawä ta ti kyyh, dooh m' rahapäh péh. Ti hyb n'aa rah'yyb panado bong.

⁸ Tii bä m' Saw-Ru as'ëëg gëët. Tahegää paawä, dooh tahapëë wäd bä. * Ti hyb n'aa ramoo maso hóm tabawät hyb n'aa. Ti m' ramahüüm kân Damas-Ko panang hënh.

⁹ T'ï hënh nawa wäd, neëg wäd, ty tamaa wäd, tamawoob hë m' ta äh.

¹⁰ Ti m', Damas-Ko bä ti awät mä Jesus hä h'yy ka'eeh do seeh, Ananijas häd näng doo. Ti m' Jesus kasee ta hä ta s'ëeh hadoo doo gó. Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Ananijas —näng mäh.

—H'ëed? Bä agëët ÿÿh, Jesus, Hyb N'aa Jawyk Doo —näng mäh.

¹¹ Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Ahöm aj'yy Judas häd näng do tób hënh. Ta tyw n'aa “Dajang Doo” häd ramaneëënh do hahäd hä ta tób basooh. T'ï hënh mameaaj aj'yy Saw-Ru häd näng doo, Tas hënh naa. P'op Hagä Do hä taky n'aa etsëë.

¹² Ta s'ëeh hadoo doo gó tahapäh aj'yy Ananijas häd näng do hajëë suun doo, ta nuu gó ta mooh tadasooh doo, p'aa hënh tabahapëë däk hyb n'aa —näng mä Jesus Ananijas hä.

¹³ Ti m' Jesus kyyh tamaa napäh bä m', Ananijas ky hadoo:

—Wahëh ÿ n'aa, hajõng ta ky n'aa raher'oot hä ÿÿ. Sahõnh hë ÿ ky n'aa napäh nesaa do tamoo wät do Jerusarënh bä, a hä h'yy ka'eeh do sa hä —näng mäh.

¹⁴ —Wawëë hë tabana hÿÿ kä. P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa raky n'aa jaw'yyk doo me tabana, tadewäts bëëh hyb n'aa a häd gó h'yy ka'eeh doo —näng mä Ananijas kyyh.

¹⁵ Ti m' Jesus ky hadoo ta hä:

—Ahöm nä. Ahöm né hë t'ï hënh. ÿ asëëw däk panäk ÿ n'aa tabahadoo hyb n'aa, këh ÿ n'aa tabaher'oot hyb n'aa Judah buuj nadoo do sa hä, sa wahë n'aa sa hä, Isaraéw buuj sa hä na-ããj hë —näng mäh.

¹⁶ —ÿ metëeh da ta hä tak'ëp tabahoop do pan'aa hëp ÿ n'aa —näng mä Jesus.

¹⁷ Ti m' Ananijas bahöm kân Saw-Ru yt gä doo hënh. Tabajëë suun jawén paa bä m', ta moo tadasooh Saw-Ru nuu gó. Ti m' taky hadoo ta hä:

—Saw-Ru, wakân ÿ hado däk òm hÿÿ kä —näng mäh. —Jesus, Hyb N'aa Jawyk Doo, ta tyw n'aa me a hä kasee doo, ti né hë ÿ tamejüü a wë ÿ bana hyb n'aa, p'aa hënh mabahapëë däk hyb n'aa, P'op Hagä Do Sahee a h'yyb tym gó tabajëng hyb n'aa —näng mäh.

* 9:8 Tawén nahapëë wät, Jesus bag gabarëeh do tahapäh do hyb n'aa.

18 Ti m' nanyw hē m' Saw-Ru matym gó naa kajäg bëeh tah'yÿb päd hadoo. Ti m' p'aa hēnh tabahapëë däg kän. Ti m' tabas'ëëg geët, ti m' ranu gemuun wät.

19 Ti m' tabawēh jawén paa bä m', h'y'yb hejooj däg kän p'aa hēnh. Ti m' Damas-Ko panang bä tabaym dó Jesus hä h'y' ka'eeh do sa mahang.

20 Ti m', nanyw hē Saw-Ru du doo taher'oot do tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do yt hä. P'op Hagä Do T'aah né hē Jesus, tamaher'oot mä kat'aa do sa hä.

21 Sahõnh hē maa new'ëë do rahyb n'aa meuunh mäh. Hahÿÿ d' mä raky n'aa her'ood bong:

—Ti né pa doo aj'y'y Jesus häd gó h'y' ka'eeh do rejää do Jerusarēnh bä. Ti né paa wawëë hē hana doo, Jesus hä h'y' ka'eeh do Jerusarēnh hēnh tamahüüm hyb n'aa, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa sa moo gó tahaëēnh hyb n'aa? —näk mäh.

22 Ky n'aa jawyk doo me Saw-Ru her'ood magyys hē tii bä sa hä. Jesus né hē ti P'op Hagä Do Ky Däng Doo, baad ub tametëeh sa hä. Ti hyb n'aa Judah buuj Damas-Ko bä haj'eenh do h'y'yb manepëë bong ta kyyh hä.

23 Ti m', hajõõ ta ä jawén paa bä Judah buuj rakaner'oot radaj'ëep hyb n'aa Saw-Ru.

24 Ti hadoo né hē, Saw-Ru ky n'aa napäh rakaner'oot doo. Adëb bä, atsēm na-ääj hē ta majlī ragada sa panang tyw n'aa noo bä, radaj'ëep hyb n'aa paawä m'.

25 Ti m' Saw-Ru Jesus hä h'y' ka'eeh do rabah'y'yh ta hadë n'aa hä naa arook gó. Tii bä kä m' tabahõm kän.

26 Takaja hõm bä Jerusarēnh hēnh, takarēn paawä m' Jesus hä h'y' ka'eeh do sa mahang tabawäd däk. Sahõnh hē Jesus hä h'y' ka'eeh do rajeyÿm mä ta hä. Dooch raky dahë bä te hub tado bä Jesus hä Saw-Ru h'y' ka'eeh doo.

27 Ti m' Jesus hä h'y' ka'eeh do seeh, Béh-Nabéh häd näng doo, mahüüm mä Saw-Ru, tametëeh hyb n'aa Jesus mejüü do sa hä. Béh-Nabéh her'oot sa hä Jesus kasee do Saw-Ru hä ta tyw n'aa me Damas-Ko hēnh tahahõm noo gó ky n'aa, Saw-Ru hä Jesus her'oot do ky n'aa na-ääj hē. Béh-Nabéh her'oot na-ääj hē sa hä, nyy da h'y'yb neÿÿm doo me Jesus ky n'aa Damas-Ko bä Saw-Ru her'ood wät.

28 Ti m' Saw-Ru bayyw kän Jerusarēnh hēnh. Jesus hä h'y' ka'eeh do sa mahang tabawäd däg kän. Neÿÿm doo me Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk do häd gó tabaher'oot Jesus ky n'aa.

29 Ti m' tabaher'oot Judah buuj ta s'ee hēnh hena doo, Gereg kyyh her'oot do sa hä. Ky kedak sa sii. Ti m' rakarēn paawä m' radaj'ëep.

30 Ti m' Jesus hä h'y' ka'eeh do raky n'aa napäh bä radaj'ëep rakarēn doo, ramahüüm kän Saw-Ru panang Sesareja häd näng doo hēnh. Tii b' naa ramejüü panang Tas häd näng doo hēnh.

31 Ti m' baad rababok Jesus hä h'y' ka'eeh doo, Judah häj n'aa bä, Garirej häj n'aa bä, Samarija häj n'aa bä habong doo. Dooch rarejä bä. Ti m' baad rah'y' kae kän, dooh rah'y'yb eÿÿm bä P'op Hagä Do Sahee an'oo bä. Jesus hä h'y' ka'eeh do kah'üüm P'op Hagä Do Sahee an'oo bä. P'op Hagä Do hä raweh'ëeh baad rababok do hä.

Eneas Peed haso däk do panyyg n'aa hahÿÿh

32 Ti m' sahõnh hē panang Peed beg'ääs. Jesus hä h'y' ka'eeh do tabahehēn hyb n'aa. Tamahõm me tabeg'ääs Jesus hä h'y' ka'eeh doo, panang Rida häd näng do bä habong doo.

³³ T'ī hēnh tamamuun aj'yy Enejas häd näng doo. K'yy gadóm mä tii. 8 ta baab tabasooh ta tyng jó.

³⁴ Ti m' Peed ky hadoo ta hã:

—Enejas, Jesus Kristo òm tahaso däk —näng mäh. —As'ëëg g'ëed, menyyw a tyng majasooh doo —näng mäh.

Ti m' nayyw hē Enejas bas'ëëg g'ëët.

³⁵ Ti m' Rida panang buuj, Saròn panang buuj na-ãäj hē, rabahapäh bä kä Enejas has'oo däk doo, rah'yy kae kån Jesus hã.

Doh-Kas panyyg n'aa hahÿh

³⁶ Ti noo gó, panang Jopéh häd näng doo bä, ti awät ÿñh Jesus hã h'yy ka'eeh doo. Ta häd mä Tabita. Gereg kyyh ramaneëñh mä Doh-Kas. Baad mä tamoo wät, tamasaa had'yyt hē kas'uut doo.

³⁷ Ti noo gó kä ta nahëë näng, ti tadajëp. Ti m' rabahets'yyt ta kamag n'aa paah, ti m' ramasäg kån ta gawakõ p'op gadäk doo gó.

³⁸ Ti m' Rida panang bä Peed bawät Jopéh buuj Jesus hã h'yy ka'eeh do raky n'aa napäh bä, ramejüü pawóp hē ajyy Peed rabats'yyt hyb n'aa. Jopéh nedaa bä ti Rida panang. Ti m' rakajaa bä raky hadoo Peed hã:

—Nayyw hē ãä karën mabahòm Jopéh hēnh —näk mäh.

³⁹ Ti m' Peed bahòm kån sa sii. Takajaa bä m' ramasäg kån kamag hasooh hēnh. Ti m' ÿÿj patug tema bok do Peed hã ranu sabug däk. Raba'oot bä m' rametëeh ta hã tamo haj'aa paa sa saroor tahedëp noo gó.

⁴⁰ Ti m' Peed mejüü mä raban'yyh dó. Ta taron nu paa me m' tabahyy häng, taky n'aa etsëë mäh. Taheg'ãas kamag wë, ti m' taky hadoo:

—Tabita, as'ëëg g'ëed! —näng mä Peed.

Tabita begãä däk mä tii bä. Peed tabahapäh bä, nu gas'ëëg sooh.

⁴¹ Ti m' Peed moo ej'ooj sëëk. Ti m' tanaëëj kån mä Jesus hã h'yy ka'eeh doo, patug tema bok doo. Tametëeh sa hã tabedëb däk bä kä.

⁴² Jé pad'yyt hē Jopéh panang bä raky n'aa napäh ta tii, ti hyb n'aa m' hajök rah'yy kae kån mä Jesus hã.

⁴³ Ti m' Peed bayyw g'ëed kån hajõng ta äh ta ti panang bä, Simaw, sa masãh byyh s'ëëb tahem'aa do tób bä.

10

Aj'yy Kóh-Nerijo häd näng do panyyg n'aa hahÿh

¹ Panang Sesareja häd näng doo bä m' ti awät mä aj'yy Kóh-Nerijo häd näng doo. Isaraëw buuj nado m' tii. Roma buuj warahén n'aa 100 hadoo do sa wahé n'aa. Itarija warahén n'aa t'ī hēnh kat'aa do sa häd.

² P'op Hagä Do hã Kóh-Nerijo h'yy ka'eeh, Judah buuj rah'yy ka'eeh do hadoo. Sahõnh hē ta tób yt haj'eenh do rah'yy ka'eeh na-ãäj hē P'op Hagä Do hã. Kóh-Nerijo heno mä dajëër kas'uut do Judah buuj sa mahang habong do sa hã. P'op Hagä Do hã m' taky n'aa hetsë.

³ Ti m', ta see pé noo gó m', tug bä m', ta s'ëeh hadoo do tabahapäh. Ta s'ëë gó baad mä tabahapäh P'op Hagä Do ãas ta wë hana doo. Hahÿÿ d' ãas kyyh ta hã:

—Kóh-Nerijo —näng mäh.

Ti m' h'yyb eÿÿm doo me Kóh-Nerijo heg'ãas ãas wë, ti m' taky hadoo:

—H'ëed, tak'ëp hyb n'aa jawyk doo? —näng mäh.

⁴ Ti m' ãas ky hadoo:

—P'op Hagä Do gadoo a kyyh ta hä maky n'aa hetsë doo. Tahapäh na-ääj hë kas'uut do sa matym n'aa sa hä maheno doo —näng mäh.

⁵—Mamejö a sii moo heb'ooh do wób Jopéh hënh rabahöm hyb n'aa, aj'yy Simaw Peed häd näng do ramanaa hyb n'aa.

⁶Simaw, sa masääh byy s'ëëb tahem'aa do tób bä tabagä. Akajar nabyy me ta tób basooh —näng mä ääs kyyh ta hä.

⁷Ti m' ääs dawuh jawén paa bä kä m', Kóh-Nerijo naëënh pawóp hë ta sii moo heb'ook doo, warahén see sii hë P'op Hagä Do hä h'yy ka'eeh doo. Ta karom see né hë m' ti warahén.

⁸Ti m' taher'oot sa hä sahõnh hë tahapäh doo. Ti m' tamejüü Jopéh panang hënh rabahöm hyb n'aa.

⁹Ti m' jati péh, Kóh-Nerijo mejüü do rabedaa däk bä Jopéh hënh, Peed basëëk tób jó, basatë doo bä, taky n'aa etsëë hyb n'aa. Wasyk mäh.

¹⁰Asa däk mäh. Takarën paawä m' ta tä tabawëh. Ta tä ramoo boo nuuj jé m' s'ëëh hadoo tahapäh.

¹¹Ti m' ta s'ëëh hadoo doo gó m' tahapäh wë noo kas'ëës doo. Ti m' hÿ pong jé naa ta hood pään hadoo do bahyng tabagëët bä. Ta sasu hä ta hood pään kamewyyt.

¹²Ta gó tabanäng mä har'ëëng, tababo n'aa, taw'ëëd sii hë. Ta mahang ti anäng Judah buuj raky n'aa jaw'yyk do hyb n'aa ranawëh doo.

¹³Ti m' tamaa napäh kyyh her'oot do ta hä:

—As'ëëg g'ëëd. Manaboh a tä —näng mäh.

Ti m' Peed ky hadoo:

¹⁴—Dooh Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo. Dooh ÿ hewë bä nesaa doo, maganen'aak doo —näng mäh.

¹⁵Ti m' kyyh ber'oot p'aa hënh:

—Mamanëëj manä nesaa doo me, baad tabahado däk P'op Hagä Do anoo doo —näng mäh.

¹⁶Tamawoob nuu me m' ta ti kyy ber'oot ta hä. Ti m' nayyw hë hÿ pong jé pään hadoo do basëëk p'aa hënh.

¹⁷Ti m' Peed hyb n'aa newëë nyy d' tahanäng pé ti ta s'ëëh. Ti nuuj jé né hë m' Kóh-Nerijo mejüü do rakajaa Simaw häd näng do tób noo bä. Ramana me m' rabeaanh Simaw tób.

¹⁸Ti m' rabeaaj kän Peed tagëë bä.

¹⁹Ti m' Peed hyb n'aa newëë nä bä ta s'ëëh hadoo doo, P'op Hagä Do Sahee ky hadoo ta hä ta h'yyb gó:

—Tamawoob hë ajyy òm resoos —näng mäh.

²⁰—As'ëëg g'ëëd, ahyy sa wë. Ahöm né hë sa sii, ÿ né hë mejüü a wë rabana hyb n'aa —näng mä P'op Hagä Do Sahee.

²¹Ti m' Peed bahyy kän sa wë. Ti m' taky hadoo sa hä:

—ÿ né hë bë eanh doo —näng mäh. —H'ëëd hyb n'aa bë wén n'aa? —näng mäh.

²²Ti m' ajyy raky hadoo:

—Kóh-Nerijo häd näng doo, 100 hedoo do warahén sa wahë n'aa seeh, ää tamejüü —näk mäh. —P'op Hagä Do hä tah'yy ka'eeh. Baad hadoo do moo hew'ëët do ta ti aj'yy. Sahõnh hë Judah buuj raj'aa etsë ta hä. P'op Hagä Do ääs see kas'ee wät mä ta hä. Ta hä tamejüü mä òm ranaëënh hyb n'aa, ta tób hënh mabeg'ääs hyb n'aa, ta hä mabaheer'oot hyb n'aa P'op Hagä Do ky n'aa —näk mä sa kyyh.

23 Ti m' Peed batsyyd kån tób hēnh, t'ī hēnh rabawēh, raba'yŷh hyb n'aa. Ti m' jati pé Peed bahōm kån sa sii. Jesus hā h'yy ka'eeh do wób, Jopéh panang bā habong do rahada mäh.

24 Ti m' jat'iip hadoo rakajaa Sesareja panang bā. T'ī hēnh Kóh-Nerijo, ta wakān, ta najiis tats'yyt do ragada mäh.

25 Ti m' Peed kajaa bā Kóh-Nerijo tób bā, Kóh-Nerijo ahyy häng tūū ta taron nu paa me, Peed taweh'ēeh hyb n'aa.

26 Ti m' Peed mejūū tabas'ēeg gēet hyb n'aa, ti m' taky hadoo ta hā:
—As'ēeg g'ēed! —näng mäh. —Aj'yy yŷh. A da hadoo do né hē yŷh. P'op Hagā Do nado y hŷh —näng mäh.

27 Ti m' Peed ber'oot bā m' ta sii, ajēē suun mä tób gó. Ti m' hajök do t'ī hēnh kat'aa do tabahapäh.

28 Ti m' taky hadoo sa hā:
—Bē hapäh né hē, Judah buuj raky n'aa jaw'yky do dooh tan'oo bā Judah buuj nadoo do mahang Judah buuj raboo bā. Dooh tan'oo bā sa tób yt hā Judah buuj ajēē suun bā. Ti hadoo né hē, s'ēeh hadoo doo gó y P'op Hagā Do metēek y mananeēeh hyb n'aa baad nadoo doo, P'op Hagā Do ganadoo doo, ta wób —näng mäh.

29 —Ti hyb n'aa y ranaēēj bā, y gadoo y rats'yyt doo. Nayyw hē y bana —näng mäh. —Maher'ood h'ēed hyb n'aa y maneēeh —näng mä Peed kyyh.

30 Ti m' Kóh-Nerijo ky hadoo:
—Ji meheet pé ta ä däg, da hē, tug bā y ky n'aa etsēē bā, tii bā pój yŷ jé takasee aj'yy. Gabarēeh ta saroor.

31 Ti taky hadoo hā yŷ: “P'op Hagā Do maa napäh a kyyh ta hā maky n'aa hetsē doo. Tahapäh na-ääj hē kas'uut do sa matym n'aa sa hā maheno doo”, näng.

32 “Mamejō a sii moo heb'ooh do wób Jopéh hēnh rabahōm hyb n'aa, aj'yy Simaw Peed häd näng do ramanaa hyb n'aa. Simaw, sa masāh byy s'ēeb tahem'aa do tób bā tabagā. Akajar nabyy me ta tób basooh”, näng ääs kyyh hā yŷ.

33 Ti hyb n'aa nayyw hē y mejūū ōm ranaēēeh hyb n'aa. Baad tanyy né hē ti mabana —näng mäh. —Sahōnh hē äā kata däk P'op Hagā Do matym gó, äā matakēē hyb n'aa P'op Hagā Do mejūū do maher'oot do äā hā —näng mä Kóh-Nerijo kyyh.

34-35 Ti m' Peed du do kån ta her'oot do sa hā:
—Baad y bahapäh hŷy ká, sahōnh hē badäk hahŷ haw'ääts hē häj n'aa babuuj ta hā h'yy ka'eeh doo, baad hadoo do moo b'ook do P'op Hagā Do gadoo. Séd hā ji P'op Hagā Do gadoo —näng mä Peed.

36 Ti m' taky hadoo ēnh:
—Bē ky n'aa napäh P'op Hagā Do ta her'oot do äā hā, Isaraéw buuj sa hā: Jesus Kristo dajep ji hyb n'aa. Ti hyb n'aa dooh P'op Hagā Do majī ji do boo bā. Tahajaa ta najiis ji hado däg bā hŷy ká. Sahōnh hē badäk hahŷy hā habong do sa wahēh ti Jesus.

37 Bē ky n'aa napäh né hē Jesus moo wäd wät do Judah häj n'aa bā, Jowāw nu gahem'uun do her'oot do jawén paa bā Garirej häj n'aa bā ji nu gemuun hōm do ky n'aa.

38 P'op Hagā Do hejój, ta Sahee na-ääj hē Jesus Nasaréh buuj tah'yyb mahūūm, P'op Hagā Do an'oo bā. Jé pad'yyt hē baad hadoo do Jesus moo wäd

wät. Taheso sahõnh hē Dijab* rejää doo. Sahõnh hē ta ti Jesus bahajaa, ta sii P'op Hagä Do bawät do hyb n'aa. Bē ky n'aa napäh né hē ta tii.

³⁹Baad ää bahapäh sahõnh hē Jesus moo wäd wät do Judah buuj sa häj n'aa bä, Jerusarēnh panang bä na-ääj hē. Ti hyb n'aa ää wén her'oot ää hapäh doo. Ta jawén kä rabepëem däk b'aa hä kajatsëk do hä, tadajëp hyb n'aa.

⁴⁰Tadajëp jawén paa bä, tamawoob däg ta äh, taganä wät P'op Hagä Do an'oo bä. Ta jawén takas'ee kän ää hä P'op Hagä Do an'oo bä.

⁴¹Dooh sahõnh hē Judah buuj sa hä takas'ee bä. Jääm hē ää hä takasee, ääh, P'op Hagä Do asëew bong doo, ta t'aah ky n'aa ää baher'oot hyb n'aa. Ää awëë bong, ää eëg bong Jesus sii taganä wät do jawén paa bä —näng mä Peed.

⁴²Ti m' taky hadoo ënh:

—Ää tamejüü ta ky n'aa ää baher'oot hyb n'aa ta wób sa hä. Ää tamejüü ää maher'oot hyb n'aa, ti né hē ti sahõnh hē hedëp doo, dejëp do paa na-ääj hē sa ky n'aa etyy n'aa P'op Hagä Do an'oo bä.

⁴³Sahõnh hē P'op Hagä Do ky n'aa rod raheer'ood wät paa ta ky n'aa. Hahÿÿ da raheer'oot doo: Jé ta hä h'yy ka'eeh do sa h'yyb tym gó hanäng do nesaa do P'op Hagä Do awug hõm da, sa hyb n'aa Jesus dajëp do hyb n'aa.

⁴⁴Ti m' Peed er'oot nä m', sahõnh hē ta kyyh maa new'ëë do sa h'yyb tym gó P'op Hagä Do Sahee bajëng.

⁴⁵Ti m' Judah buuj Jesus hä h'yy ka'eeh doo, Peed sii han'aa doo, rameuuj bong mäh, P'op Hagä Do Sahee Judah buuj nadoo do sa h'yyb gó tabajëng do hyb n'aa.

⁴⁶Ramaa napäh mä kyy wób me rer'oot doo, P'op Hagä Do raj'aa etsë doo.

⁴⁷Ti m' Peed ky hadoo:

—Dooh hewaat pé ranu kemuun hyb n'aa, P'op Hagä Do Sahee bajëng do hyb n'aa sa h'yyb gó, ër hä tabajëng do hadoo —näng mä Peed.

⁴⁸Ti m' Peed mejüü ranu gemuun hyb n'aa Jesus Kristo häd gó. Ti m' retsëë sa sii Peed baym hyb n'aa dö.

11

Peed maher'oot do Jesus hä h'yy ka'eeh do sa hä ky n'aa hahÿÿh

¹Ti m', Jesus mejüü doo, Jesus hä h'yy ka'eeh do Judah häj n'aa bä habok do na-ääj hē raky n'aa napäh Judah buuj nadoo do na-ääj hē ragadoo do P'op Hagä Do panyyg.

²Ti m' Peed kaja hõm bä kä Jerusarēnh hēnh, Judah buuj wób Jesus hä h'yy ka'eeh doo, masuuj noo byyh kehök doo, ranabuuj gedoo mä Peed.

³Hahÿÿ d' mä sa kyyh ta hä:

—Hëd n'aa mabajëë suun Judah buuj nadoo do sa tób gó? Hëd n'aa mabawëh sa sii? —näk mäh.

⁴Ti m' baad Peed baher'oot sa hä sahõnh hē tahapäh do tahewäd nä hēnh. Hahÿÿ d' mä ta kyyh:

⁵—Panang Jopéh häd näng doo bä ÿ bagëë wät bä, ÿ ky n'aa etsëë bä, s'ëeh hadoo hä ÿÿ. ÿ hapäh hÿ pong jé naa tabahyng, ÿ bagëët bä, ta hood pään hadoo doo. Ta sasu hä pään kamewyyt.

⁶Baad ÿ baheg'ääs h'ëëd ta gó hanäng péh. Tii bä har'ëëng, tababo n'aa, taw'ëëd sii hē ÿ hapäh ta gó. Ta mahang ti anäng ër ky n'aa jaw'yyk do hyb n'aa ër nawëh doo.

* **10:38** Gereg kyy me ramaneëënh Nesaa Do Yb, Dijab. "Ji taky n'aa tapa had'yyt doo", tahanäng pé ti Dijab.

7 Ti ŷ maa napäh kyyh her'oot do hä ŷŷ: “As'ëög g'ëed. Manaboh a tä”, näng mä hä ŷŷ.

8 Ti ŷ ky hadoo: “Dooh Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo. Dooh ŷ hewë bä nesaa doo, maganen'aak doo”, näng këh ŷŷ.

9 Tii bä hŷ pong jé naa kyyh her'oot p'aa hënh hä ŷŷ: “Mamaneëëj manä nesaa doo me, baad tabahado däk P'op Hagä Do anoo doo”, näng mä ta kyyh.

10 Tamawoob nuu me ta ti kyyh ber'oot hä ŷŷ. Ti m' nanyw hë hŷ pong jé pään hadoo do basëek p'aa hënh.

11 Ti noo gó né hë tamawoob hë ajyy, Sesareja hënh naa ramejüü doo, rakajaa ŷ bagä bä. ŷ rahahëen rawén n'aa.

12 Tii bä P'op Hagä Do Sahee ŷ tamejüü sa sii né hë ŷ bahôm hyb n'aa. Ti ää bahôm kân. B'ëeh hahŷ ji ma poo oow see pé ajyy ër hŷŷj hedoo doo, si ŷ rabahôm. Séd hä ää bajëë p'ëë aj'yy tób yt hä.

13 Ti aj'yy baher'oot ää hä ta tób yt tahapäh do ääs, hahŷŷ da m' ta sii her'oot doo: “Mamejō Jopéh panang hënh Simaw Peed häd näng do ramanaa hyb n'aa.

14 Taher'oot da a hä nyy da bë P'op Hagä Do bed'ëep nesaa do mahähnh, ta sii bë baboo had'yyt hyb n'aa hŷ pong jé, òm, a tób yt haj'eenh doo”, näng ääs ta hä —näng mä Peed kyyh tamaher'oot do sa hä.

15 Ti m' ahôm nä Peed kyyh:

—ŷ du doo bä ŷ her'oot do sa hä, sa h'yyb tym gó P'op Hagä Do Sahee bajëng, pooj jé ër h'yyb gó tabajëng do hadoo.

16 Ti ŷ hyb n'aa esee Jesus her'oot do paah: “Jowāw nu gahem'uun do nu gemuun wät naëng me. Hŷŷ kâ bë hä P'op Hagä Do anoo da ta Sahee bë h'yyb tym gó.”

17 Sa hä P'op Hagä Do an'oo däk ta Sahee, ër hä tan'oo däk doo da, Jesus Kristo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hä ää h'yy ka'eeh noo gó. Ti hyb n'aa, P'op Hagä Do hä ŷ hajëm g'eeh tamo haj'aa hadoo do hyb n'aa? —näng mä Peed sa hä.

18 Ti m' ramaa napäh bä m' Peed her'oot doo, dooh m' ranabuuj gedo boo bä kâ. Ti m' radu doo P'op Hagä Do raj'aa etsë. Hahŷŷ da m' sa kyyh:

—Judah buuj nadoo do hä na-ääj hë P'op Hagä Do anoo ta hä rah'yy kawapëen, ta hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa, edëb had'yyt do ragadoo hyb n'aa kâ P'op Hagä Do pa —näk mä sa kyyh.

Än-Tijoka bä habong do Jesus hä h'yy ka'eeh do panyyg n'aa hahŷŷh

19 Jesus hä h'yy ka'eeh do rarejää doo, Es-Tew radaj'ëep noo gó, raketyn bong. Sa wób Penisija häd näng do häj n'aa hënh rabahôm, ta wób tsyt dëög hä Tsi-Peré häd näng doo hënh rabahôm, ta wób panang Än-Tijoka häd näng doo hënh rabahôm. T'ii hënh jääm hë Judah buuj hä ramaher'oot Jesus ky n'aa.

20 Ti hadoo né hë, Jesus hä h'yy ka'eeh do wób, Tsi-Peré, Sirené häd enäh doo bä naa, ah'üüm Än-Tijoka hënh. T'ii hënh rabaher'oot Jesus, Hyb N'aa Jawyk Do ky n'aa Judah buuj nadoo do sa hä kâ.

21 P'op Hagä Do hejój sa hä tabawät, ti hyb n'aa hajök raky dahé däk panyyg hanäm doo. Jesus hä rah'yy kae padäg kân.

22 Ti m' Jesus hä h'yy ka'eeh do Jerusarënh bä habong do raky n'aa napäh bä ta tii, ramejüü Béh-Nabéh, Än-Tijoka hënh tabahëg'ääs hyb n'aa.

23 Ti m', t'ii hënh Béh-Nabéh kajaa bä, tahapäh P'op Hagä Do ky n'aa edëë bong hanäm doo me Judah buuj nadoo doo. Ti hyb n'aa tatseebe wät. Ti m'

baad tabaaher'oot sa hã, t'õp madãk doo me rahyb n'aa hũũm had'yyt hẽ hyb n'aa Jesus.

²⁴ Ky enyym mã ti Béh-Nabéh. Baad mã P'op Hagã Do Sahee h'yyb mahũũm, baad tah'yy ka'eeh Jesus hã. Hajõk t'ĩĩ hẽnh rah'yy kae kãn Jesus hã.

²⁵ Ti m' Béh-Nabéh bahõm kãn Tas hẽnh, Saw-Ru hesoos doo.

²⁶ Tabaw'yyt bã m' tamana kãn Ān-Tijoka panang hẽnh. Ti m' sèt ta baab rababoo kãn ta tii bã Jesus hã h'yy ka'eeh do sa mahang. Hajõk do sa hã rama metëek Jesus ky n'aa. Ān-Tijoka bã né kã pooj jé radu doo ramaneëenh do Jesus hã h'yy ka'eeh doo, Kristo karapee.

²⁷ Ti noo gó P'op Hagã Do ky n'aa rod rabana Ān-Tijoka hẽnh, Jerusarẽnh hẽnh naa.

²⁸ Sa seeh, Agab hãd nãng doo, as'ëeg gëet, P'op Hagã Do Sahee kyy gó tahir'oot sa hã, ana ji hasaah do pan'aa sahõnh hẽ hëej Roma buuj rabag'ããs doo bã. Te hub né hẽ, Roma buuj sa wahẽ n'aa Karaw-Dijo hãd nãng do bag'ããs noo gó rabas'aah né hẽ.

²⁹ Tii kã m', Jesus hã h'yy ka'eeh do Ān-Tijoka bã habok do ramasa kãn Jesus hã h'yy ka'eeh doo, Judah hãj n'aa bã habong doo. Sahõnh hẽ ranoo rahajaa do pénh.

³⁰ Ti m' ramejũũ Béh-Nabéh Saw-Ru daheeh ramahũũm ramasa doo, Jesus hã h'yy ka'eeh do Judah hãj n'aa bã habong do sa wahẽ n'aa wẽ.

12

Eróts mejũũ radaj'ëep paawã Peed panyyg n'aa hahỹyh

¹ Ti m', ti noo gó Judah buuj sa wahẽ n'aa Eróts hãd nãng do du doo tarejãã doo doo Jesus hã h'yy ka'eeh do wób.

² Tamejũũ mã radaj'ëep Tsijaag sën-jeer me. Jowãw hỹyh mã ti Tsijaag.

³ Ti m' Eróts bahapãh bã kã ti Judah buuj Jesus hã h'yy kana'eeh do ragen'aak Tsijaag tadaj'ëep doo, tamejũũ na-ããj hẽ ramaso dãk Peed. Pãw makuj temah do rabawa do ratab'ëes noo gó m' tii.

⁴ Ti m' ramaso dãk jawén paa bã tamejũũ radawãts gëet. Ti m' tamejũũ 16 warahén, ji meheet pé ken'yyh raketyn hõm, rabahag'ããs hyb n'aa Peed. Takarẽn né paawã Pas-kowa ratab'ëes jawén paa bã tamejũũ Peed ramanaa, hajõk do sa matym gó ta hã taky n'aa etyy hyb n'aa.

⁵ Ti m' ragadahew'ëes doo gó Peed ag'ëed nuuj jé, tak'ëp né hẽ Jesus hã h'yy ka'eeh do P'op Hagã Do hã raky n'aa etsëe ta hyb n'aa.

⁶ Ti m' atsëm, Eróts ky dãng do pooj jé, hajõk do sa matym gó Peed taky n'aa etyy do paawã, Peed aỹyh mã warahén sa hõõ gó. Hub hẽnh warahén seeh, s'ỹỹ hẽnh ta seeh. Pawóp hẽ haak sapuuw hadoo doo me Peed ramoo maw'yyd dãk. Warahén sa hã taty padëek. Warahén wób ragadahew'ëes do noo bã rabab'ëeh rabahag'ããs hyb n'aa.

⁷ Ti m', nayyw hẽ m' P'op Hagã Do ããs kas'ee wãt. Ragadahew'ëes doo gó m' ta bag ganyyh. Ti m' ããs mebé Peed karapa hã, taty gawëej dãk hyb n'aa. Ti m' taky hadoo ta hã:

—Nayyw hẽ, h'yy kabawaad wãd! As'ëeg g'ëed! —nãng mãh.

Ti m' nayyw hẽ haak sapuuw hadoo doo, ta moo hã padëek do paah, keréd bëeh tũũ.

⁸ Ti m' ããs ky hadoo ta hã:

—Madadãg a saroor, a tsyym suun —nãng mãh.

Ti m' Peed dadãk ta saroor, ta tsyym suun. Ti m' ããs ky hadoo ënh:

—Madadäg a hatsë a hã, jawén ÿ ana! —näng mäh.

⁹Ta jawén Peed banä kãn ragadahew'ëes doo gó naa. Dooah tah'yy ganyy bä te hub tado bä né hë ääs moo wät doo. Ta s'ëeh hadoo tahapäh ted'oo.

¹⁰Ratab'ëes pooj jé hab'ëeh do warahén. Ta jawén hab'ëeh do ratab'ëes né hë m' tii d' ënh. Ti m' rakajaa bä ta noo sapaar s'ëeb ty katsë doo, panang hënh ji bahôm bä kã, ta daaj hë tanoo kasëets hõm. Ti m' ratabëej ná kãn mäh. Dawëë péj rababoo däk bä kã m', ääs badoo wäd kãn, ta pooj jé hawät doo.

¹¹Ti m' Peed h'yy kadaw'uuh. Ta h'yyb gó m' taky hadoo:

—Hÿy kã baad ub ÿ bahapëë kãn. P'op Hagä Do mejüü ta ääs ÿ tabed'ëep hyb n'aa Eróts moo gó naa, ÿ rarejäã do paawä Judah buuj sa mahãnh —näng mä ta h'yyb gó.

¹²Ti m' Peed h'yy kadaw'uuh bä m', tabahõm Marija häd näng do tób hënh. T'ii hënh hajõk kata b'ëeh raky n'aa etsëë hyb n'aa. Marija häd näng doo, Jowãw Maah-Ko häd näng do ÿÿn.

¹³Ti m' sa tób nooh, ta tyw n'aa tabës bä nasoo doo me Peed naëënh. Tanoo edas mäh. Ti m' maruus, sa karom Rode häd näng do banyyh tabaheg'ääs hyb n'aa.

¹⁴Tamaa napäh bä Peed noo ged'op, tsebee wät do hyb n'aa p'aa hënh tamatëh hõm tapanäk hyb n'aa ta wób sa hã Peed ti agëët tób noo bä. H'yyb manepëë wät do hyb n'aa, dooh m' tanoo gasëets wäd tób nooh.

¹⁵Ti m' ta wób raky hadoo maruus hã:

—Õm ky kew'oonh —näk mäh.

—Dooah. Né hup ÿ né hë. Peed né hë —näng mä maruus.

—Dooah Peed tado bä —näk mäh. —Ääs ta hã hag'ääs do apäh —näk mäh.

¹⁶Ti nuuj jé m' Peed naëënh ná tób noo bä. Ti m' ranoo gasëets kãn, ti m' Peed rahapäh, ti m' h'yy gabedo bong mäh.

¹⁷Ta moo me m' Peed meduuk, bag hënh rabab'ëeh hyb n'aa. Ti m' taher'oot sa hã ny hadoo P'op Hagä Do manyyh ragadahew'ëes doo gó naa. Ti m' taky hadoo:

—Bë maher'ood Tsijaag, ta wób Jesus hã h'yy ka'eeh do sii hë —näng mäh.

Ti m' sa hã tabaher'oot jawén paa bä, ahõm kãn ta s'ee hënh.

¹⁸Ti m' tabawag hõm bä kã, tak'ëp warahén rah'yyb manepëë bong, h'yyb e'ÿÿm b'ëeh mä Peed badoo wät do hyb n'aa m'.

¹⁹Ti m' Eróts mejüü rabesoos hyb n'aa. Dooah m' rawyyd bä. Ti m' hajõng Eróts eanh warahén sa hã, ti m' tamejüü radej'ëep sahõnh hë warahén hag'ääs do paah.* Ti m' ti jawén paa bä Eróts beréd däk dó Judah häj n'aa. Sesareja panang hënh tabeg'ääs dó.

Eróts dajëp do panyyg n'aa hahÿh

²⁰Eróts paa kamajë wät Tiir panang, Sidõn panang babuj n'aa sa hã. Ti m' Tiir panang, Sidõn panang babuj n'aa, baad ub rakaner'oot rabaher'oot hyb n'aa Eróts sii, Eróts kamanajë wät hyb n'aa sa hã. Tii d' rawén d'oo sa waa hyb n'aa, Eróts häj n'aa bä retsëë do hyb n'aa. Ti m' pooj jé rakaner'oot Baras häd näng do sii, Eróts hã tabetsëë hyb n'aa tan'oo bä ta sii raber'oot hyb n'aa. Eróts karom, ta masa n'aa Eróts weh'ëeh do ti Baras.

²¹Ti m' Eróts ky däng sa hã, ta sii raber'oot hyb n'aa. Ti m' ti noo gó tadadäk sa wahë n'aa saroor n'aa, ti m' tabaher'oot hajõk do sa hã.

* **12:19** Hajõng Eróts wén eanh sa hã, tahapäh hyb n'aa ranoo kanesa bä. Peed ramasa ragadahew'ëes doo gó tabanyyh ted'oo apäh. Ti noo gó radej'ëep né hë ragadahew'ëes doo gó hagëët do hagä n'aa, ta see kejën ná bá sa mahãnh.

²² Ti m' maa new'ëë do tak'ëp mä sa kyyh:

—Ta ti her'oot doo, dooh aj'yy tado bä! P'op Hagä Do hadoo né hë tii! —näk mä sa kyyh.

²³ Ti m' Eróts gadoo sa kyyh, “P'op Hagä Do öm”, hanäk doo. Tsebee wät ti hyb n'aa. Doooh tawehëë bä P'op Hagä Doo. Ti hyb n'aa ti noo gó né hë kä, nayyw hë, P'op Hagä Do ääs an'oo bä ta nahëë nyy kän. Tii bä m', tadjëb kän as'ood no haj'aa.

²⁴ P'op Hagä Do ky n'aa ahöm tii bä. Jé pad'yyt hë tii bä rabaher'oot.

²⁵ Ti m' Béh-Nabéh Saw-Ru daheeh rabahaëëj däk jawén paa bä dajëër Än-Tijoka buuj Jesus hä h'yy ka'eeh do mejüü doo, rababaaj nä kä Än-Tijoka hënh. Sa sii ramahüüm kän Jowäw Maah-Ko häd näng doo.

13

Jesus ky n'aa mahüüm do rasëm do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' Än-Tijoka bä, Jesus hä h'yy ka'eeh do sa mahang ti anäng P'op Hagä Do ky n'aa rod, P'op Hagä Do kyyh ma metëëk doo. Hahÿÿ da m' sa häd: Béh-Nabéh, Simijäw “byyh hasus doo” ramaneëënh doo, Rusijo (panang Sirené häd näng doo hënh naa), Manaën (Eróts Garirej häj n'aa wahë n'aa daheeh hawäng do paah), Saw-Ru kä.

² Ti m' ta see pé noo gó, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do rahyb n'aa jew'yyk bä, ranoo kanawa doo me Jesus rahyb n'aa esee bä, P'op Hagä Do Sahee ky hadoo sa h'yyb gó:

—Tsytt hë, wë ÿÿ bë asëew Béh-Nabéh Saw-Ru daheeh. Ti anäng ÿ karën do ramoo bok doo, ÿ wén naëënh —näng mä P'op Hagä Do Sahee.

³ Ti m' raky n'aa etsëë jawén paa bä, ratayy do ji noo kanawa doo me Jesus ji hyb n'aa esee hyb n'aa jawén paa bä, sa moo radatooj kän Béh-Nabéh Saw-Ru* sa nuu gó.† Ti m' raky n'aa edëë wät rabahöm hyb n'aa kä.

Tsytt dëëg hä Jesus ky n'aa raheer'oot do panyyg n'aa hahÿÿh

⁴ Ti m' Béh-Nabéh Saw-Ru daheeh rabahöm kän P'op Hagä Do Sahee mejüü doo da. Ti m' panang Serew-Sija häd näng doo hënh rabaw'ëënh. Tii b' naa ragatsëg t'oonh marakate gó rabatsëg höm hyb n'aa tsytt dëëg hä Tsi-Peré häd näng doo hënh.

⁵ Rakaja höm bä panang Saramin häd näng doo bä, raheer'oot mä P'op Hagä Do panyyg tób P'op Hagä Do panyyg Judah buuj rayd naherot do yt hä. Jowäw Maah-Ko sa sii m' tabawät, tamasa hyb n'aa sa hä.

⁶ Ti m' tsytt dëëg ratabëëj däk, Pap panang bä rakajaa. T'ü hënh ramamuun mä sëew oow, Judah buuj seeh. Bar-Jesus mä ta häd. Gereg sa kyy me Erimas ramaneëënh. P'op Hagä Do panyyg rod mä tanooh. Noo kanesa do tii.

⁷ Sesijo Paw-Ro, tsytt dëëg hä buuj sa wahë n'aa sii tamoo wät. H'yy ganäng mä ti sa wahë n'aa Sesijo Paw-Ro häd näng doo. Ti m' tamejüü ta wë ranaëënh hyb n'aa Béh-Nabéh Saw-Ru daheeh, ta hä rabaher'oot hyb n'aa P'op Hagä Do kyyh.

⁸ Ti m' ta ti aj'yy sëew oow, Erimas häd näng doo, dooh tagenaag bä raheer'oot doo. Takarën paawä dooh sa wahë n'aa h'yy kae bä Jesus hä.

⁹ Ti m' baad mä P'op Hagä Do Sahee h'yyb mahüüm Saw-Ru, Paw-Ro ramaneëënh doo. Ti m' baad Paw-Ro baheg'äas sëew oow wë.

¹⁰ Ti m' taky hadoo ta hä:

* **13:3** Saw-Ru häd see Paw-Ro. † **13:3** Sa moo radatooj bong, P'op Hagä Do Sahee hejój sa sii tabawät hyb n'aa.

—Dijab t'aah òm! Baad hadoo do ganen'aak do òm. Ky nesaa òm, noo kanes'ats òm —näng mäh. —Mawareem had'yyt hē g'eeh baad hadoo do Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do metēek doo? —näng mäh.

¹¹ Ti m' taky hadoo ēnh ta hā:

—A wē Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do h'yyb wareem dāk. Òm da ty tamaa wät dó. Ti noo gó dooh mahapēē wäd bā pap'ŷy bag —näng mā Paw-Ro kyyh.

Ti m' nawayw hē Erimas ty tamaa wäd kán. Tesóts wät mā nawayw hē moo takyyk do pan'aa.

¹² Ti m' sa wahē n'aa bahapäh bā aj'yy ty tamaa wät doo, Jesus hā tah'yy kae däg kán. Tameuuj wät mā Jesus ky n'aa hā.

Ān-Tijoka s'ee hēnh raheboo nā do panyyg n'aa hahŷy

¹³ Ti m' Pap bā naa Paw-Ro rabatség hōm tamyyj dāk hā, Peh-Ke hād näng doo hēnh, Pam-Pirija hāj n'aa bā. Ti m' panang Peh-Ke hād näng doo bā rakajaa bā, Jowāw Maah-Ko eréd bong mā Paw-Ro Béh-Nabéh daheeh, Jerusarēnh hēnh tababaaj hōm hyb n'aa.

¹⁴ Peh-Ke bā naa Paw-Ro rabahōm panang Ān-Tijoka s'ee hēnh, Pisidija hāj n'aa bā. Ti m' Saab hā, Judah buuj rakamehehāk do hā, rabahōm tób P'op Hagā Do panyyg rayd naherot doo hēnh. Ta yt hā m' rabat'oonh.

¹⁵ Ti m' tób yt hā kat'aa do see taner'oot mā P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk do kerih do bód, P'op Hagā Do ky n'aa rod rerih do bód na-āāj hē. Taner'ood wät do jawén paa bā, tób sa wahē n'aa rabats'yyt Paw-Ro rahe'oot hyb n'aa rakarēn bā. Hahŷy da m' sa kyyh:

—Āā wakāān —näk mäh. —Tanyy bā bē wē bē her'oot pé babā hat'oonh do ratsebé hyb n'aa, bē her'ood —näk mäh.

¹⁶ Ti m' Paw-Ro bas'ēeg gēet. Ta moo me m' tameduuk, bag hēnh rabab'ēeh hyb n'aa. Ti m' taky hadoo:

—Bē maa newē kēh ŷy, Isaraéw buuj, Isaraéw buuj nadoo do na-āāj hē P'op Hagā Do hā hyb n'aa es'ee doo —näng mäh.

¹⁷ —P'op Hagā Do Isaraéw buuj rah'yy kaha'eeh do tasēew hōm paa er wahē makūuh. Tak'ēp rakaod bong P'op Hagā Do an'oo bā Esit bā, sa wakāān nadoo do sa mahang rababong noo gó. Ti m' t'ī hēnh hāj n'aa bā naa ta hejój me er wahē makū taman'yyh.

¹⁸ 40 m' ta baab rababong tabanawäng bā, P'op Hagā Do baad taheg'āās sa hā.

¹⁹ Hēej Kanaāh hād näng doo bā 7 t'ī hēnh habong do paa sa wahē n'aa sa karapee sii hē er wahē makū nu gad'eet, P'op Hagā Do an'oo bā. Ēr wahē makū hā tan'oo dāk sa hāj n'aa paah.

²⁰ 450 ta baab tabado dāk bā ká er wahē makū tasēew hōm do jawén paa bā tii.

—Ta jawén P'op Hagā Do anoo sa hā ajyy ky n'aa etsēeh do sa mahang ky n'aa etyy doo. Tii d' tabahadoo, P'op Hagā Do ky n'aa rod Samuéw bawäd däg bā ká.

²¹ Ti m' er wahē makū rabetsēē, P'op Hagā Do anoo hyb n'aa sa wahē n'aa pan'aa. Ti m' P'op Hagā Do banoo né hē Sauh hād näng doo, Kis hād näng do t'aah, sa wahē n'aa tabahadoo hyb n'aa. Bēn-Jamih hād näng do panaa ti Sauh. 40 ta baab Sauh bā āās.

²² Ta jawén tado hōm Sauh, Dawi ta jawén buuj P'op Hagā Do an'oo bā, sa wahē n'aa tabahadoo hyb n'aa. Hahŷy da m' P'op Hagā Do kyyh Dawi ky n'aa:

“ÿ karēn doo da Dawi bawät ÿ hapäh. Tamoo wät da sahōnh hē ÿ karēn doo”, nāng mā P’op Hagä Do kyyh Dawi ky n’aa hä —nāng mā Paw-Ro kyyh.

²³ Ti m’ Paw-Ro ky hadoo:

—Dawi panaa see P’op Hagä Do mejō kån, Isaraéw buuj sa h’yyb tym dēeb, taky n’aa enooh do paa hadoo. Jesus né hē tii.

²⁴ Jesus du doo do pooj jé P’op Hagä Do ky n’aa ta her’oot doo, Jowāw nu gahem’uun do hād nāng do her’oot sahōnh hē Isaraéw buuj sa hä, raberéd hōm hyb n’aa ta ti nesaa doo. Tanu gemuun hōm nesaa do raberéd hōm do heen n’aa.

²⁵ Sahōnh hē ta hä P’op Hagä Do mejūū do tametēek do pan’aa tabahajaa bä, Jowāw nu gahem’uun do ky hadoo: “Jaa ÿ bē hä?”, nāng mäh. “Dooch bē hyb n’aa newēē do tado bä ÿÿh. Dooch P’op Hagä Do H’yyb Däng Do tado bä ÿÿh. Ti awät da jawén ÿÿ. ÿÿ hyb n’aa sakog its ta hä. Ti hyb n’aa, dooh ÿ haja bä ta tsyym suun ÿ kabo nä bä”, nāng mā Jowāw nu gahem’uun do kyyh —nāng mā Paw-Ro sa hä.

²⁶ Ti m’ ahōm nä Paw-Ro kyyh:

—Wakån haa, Abaraām panaa, Isaraéw buuj nadoo do P’op Hagä Do hä hyb n’aa hesé doo, bē na-ääj hē, bē sahōnh hē bē maa newē. Èr hä né hē P’op Hagä Do an’oo dāk èr panyyg nāng hyb n’aa nyy da ji h’yyb tym Jesus bed’ēep.

²⁷ Jerusarēnh panang buuj, sa wahé n’aa na-ääj hē, dooh rah’yy ganyy bä jaa ti Jesus. Dajëb hä Jesus raky n’aa ety dāk. Tii da takajaa Saab hä had’yyt hē tób P’op Hagä Do panyyg rayd naherot do yt hä P’op Hagä Do ky n’aa rod sa kyy kerih do raner’oot doo.†

²⁸ Dooch rawyyd bä né paawä dajëb hä Jesus raky n’aa etyy hyb n’aa, retsēē Pirato hä tamejūū radaj’ēep hyb n’aa.

²⁹ Sahōnh hē ta ky n’aa kerih do paa P’op Hagä Do kyy kerih do hä ta hä rabad’oo do jawén paa bä, rabado hyy kån Jesus hub b’aa hä naa. Ti m’ radasuun jëng pä gabaho doo gó.

³⁰ Ti m’ taganä wäd kån p’aa hēnh, P’op Hagä Do an’oo bä.

³¹ Tadajëb pooj jé, hajök ta sii hah’üüm Garirej häj n’aa bä naa Jerusarēnh hēnh. Sa hä né hē Jesus kas’ee wät hajōng ta äh, taganä wät do jawén paa bä. Ti né hē rahapäh doo, hÿÿ kã ra her’oot Jesus ky n’aa Isaraéw buuj sa hä —nāng mā Paw-Ro kyyh.

³²⁻³³ Hahÿ panyyg hanäm do ää her’oot bē hä. P’op Hagä Do ky n’aa enooh do èr wahé makūū hä, ti né hē hÿÿ kã tan’oo dāk èr sa panaa paa hä. Ti d’ né hē tabad’oo Jesus ganä wät tan’oo bä kã. Hahÿ hadoo ta ky n’aa kerih do Saaw-Mo 2 hä:

“Tah ÿ òm. A yb ÿ hado dāk naga hē.”§

³⁴ Ta pooj jé P’op Hagä Do her’ood dāk ta t’aah ganä wät do ky n’aa, ta kamag karejä mahānh. Hahÿÿ da takerii dāk ta ti ky n’aa:

“Öm ÿ ky n’aa edëng, baad had’op doo me, ky kaneh’ÿÿt doo me, Dawi hä ÿ ky n’aa enooh do paa me.”**

† 13:27 Raneherod né paawä P’op Hagä Do ky n’aa rod rerii bong do paah, P’op Hagä Do ky n’aa enooh do ji h’yyb tym dēeb ky n’aa, nyy da rarahejää, nyy da radaj’ēep, dooh rah’yy genä bä. Jesus radaj’ēep noo gó kaja dāk P’op Hagä Do maher’oot do paah. § 13:32-33 Saaw-Mo 2.7 ** 13:34 Isajas 55.3

³⁵ Hahÿÿ da na-ãäj hē takerii dāk P'op Hagä Do kyyh see hä:

“Dooh man'oo bä a karom,
tsyt hē a wē moo wät do ta kamag n'aa karejã bä.”††

³⁶ Dooh Dawi ta daaj hē ta ky n'aa tado bä ti ta her'oot doo. P'op Hagä Do karēn doo da né hē sahōnh hē Dawi moo wät tahawät noo gó. Ta jawén tadajëb kån. Ta wahē makū rahabong hēnh tabas'ëëg kån. Karejã dāk ta kamag n'aa.

³⁷ Tii d' nado dejëp do mahang ganã wät P'op Hagä Do anoo do hä. Dooh ta ti ta kamag n'aa karejã bä.

³⁸ —Ti hyb n'aa wakån haa, —näng mäh —baad ÿ karēn bë heen n'aa nyy dāk hahÿÿ her'oot do bë hä: Jesus dajëp do hyb n'aa, taganã wät do hyb n'aa, P'op Hagä Do awug hōm da sahōnh hē nesaa do ji h'yyb tym gó hanäng doo.

³⁹ Mosees ky n'aa jaw'yyk doo, dooh tahaja bä baad ji hado däg bä tan'oo bä P'op Hagä Do matym gó. Jé h'yy ka'eeh do Jesus hä, baad tabahado dāk hÿÿ kã P'op Hagä Do matym gó —näng mäh.

⁴⁰ —Baad bë hyb n'aa matakã bë hä takanajaa hyb n'aa P'op Hagä Do ky n'aa rod ra her'oot do paah. Hahÿÿ d' paa ra her'oot P'op Hagä Do kyyh:

⁴¹ “Bë maa newë këh ÿ ty n'aa ges'yyk doo.

Bë meuuj da! Bë dejëb kã!

ÿ moo wät da bë habong do noo gó sét hadoo doo,

tabad'op hē da bë ky dahé, bë rapanäg né hē paawã ta ky n'aa.”‡‡

—Tii d' né hē P'op Hagä Do kyyh ta ky n'aa rod rerih do hä —näng mã Paw-Ro tób yt hat'oonh do sa hä, Jesus ky n'aa raky nasēm hyb n'aa.

⁴² Ti m' Paw-Ro bahajaa bä ta her'oot doo, anã kån mã Béh-Nabéh daheeh. Raban'yyh bä m' tób gó naa, t'ï hēnh hat'oonh do rabatsyyd kån, Saab see hä p'aa hēnh rabaher'oot hyb n'aa ta ti panyyg.

⁴³ Tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do wahē n'aa kat'aa do hä rakedëe hōm jawén paa bä, sahōnh hē raban'yyh do jawén paa bä, hajök Judah buuj, Judah buuj nadoo do P'op Hagä Do hyb n'aa jew'yyk do na-ãäj hē, rahadaa hōm Paw-Ro Béh-Nabéh daheeh. Ti m' Paw-Ro Béh-Nabéh daheeh raky n'aa jebaanh sa sii hah'üüm do sa hä, rahyb n'aa nerét hyb n'aa P'op Hagä Do ky enyym do ky n'aa ramaa napëe wät doo.

⁴⁴ Ti m' Saab see hä kã, hajök panang buuj kat'aa, P'op Hagä Do ky n'aa maa new'ëë doo.

⁴⁵ Ti m' Judah buuj rabahapäh bä m' hajök do kat'aa doo, h'yy kajewëets bong Paw-Ro sa hä. Ti m' raky hadoo:

—Dooh te hub tado bä Paw-Ro ra her'oot doo —näk mäh. —Noo kanesa tii —näk mã sa kyyh.

Raky n'aa rejãã mã Paw-Ro Béh-Nabéh daheeh.

⁴⁶ Ti m' h'yyb neÿÿm doo me Paw-Ro Béh-Nabéh daheeh raky gadoo:

—Äã her'ood wät P'op Hagä Do panyyg pooj jé bë hä. Dooh bë karēn bä bë gado bä. Dooh bë karēn bä bë h'yyb tym hedëb had'yyt doo. Ti hyb n'aa hÿÿ kã äã bahōm kån, äã baher'ood kån Judah buuj nadoo do sa hä kã —näk mäh.

⁴⁷ —Tii d' né hē äã P'op Hagä Do mejüü kerih do hä:

“ÿ an'oo bā òm sahõnh hē Judah buuj nadoo do sa h'yy ganā n'aa mabahadoo
hyb n'aa.

Tii d' ÿ bad'oo, mamahũũm hyb n'aa kēh ÿ n'aa dawēē habong do sa hā,
ÿ bed'ēep hyb n'aa sa hā nesaa do mahānh,
si ÿ had'yyt hē rababok hyb n'aa kā.”§§

48 Ti m' Judah buuj nadoo do ramaa napāh bā ta tii, ratsebee bong.

—Baad ub P'op Hagā Do ky n'aa —nāk mā sa kyyh.

Ti m' sahõnh hē P'op Hagā Do asēew hõm doo, edēb had'yyt do ragadoo hyb
n'aa ta pa, raky dahé kån Jesus ky n'aa.

49 Ti m' raheer'ood kån Jesus ky n'aa panang bā, panang nedaa bā haj'eenh
do sa hā na-āāj hē.

50 Ti m' Judah buuj Jesus hā h'yy kana'eeh do rabahõm kån ÿÿj ky n'aa etsēeh
doo, P'op Hagā Do hyb n'aa esee do wē, panang bā ky n'aa etsēeh do ajyy n'aa
sa wē na-āāj hē. Raheer'ood had'yyt hē sa hā rah'yy kawereem hyb n'aa Paw-
Ro Béh-Nabéh sa wē, rabah'eed h'ũũm hyb n'aa ta s'ee hēnh. Ti m' tii d' né hē
rabad'oo. Rah'eed n'yyh sa panang bā naa.

51 Ti m' Paw-Ro Béh-Nabéh daheeh ratapyng hõm k'āāts sa tsyym suun hā
padēek doo. Tii d' rawén d'oo baad nado ta wób sa mo haj'aa sa hā, rahanāng
pēh. Ti m' rabahõm kån panang Ikonijo hād nāng doo hēnh.

52 Ti m' Jesus hā h'yy ka'eeh do ratsebee bong. Baad mā P'op Hagā Do Sahee
h'yyb mahũũm kån.

14

1 Ti m' Paw-Ro Béh-Nabéh rakajaa bā panang Ikonijo hād nāng doo bā,
rabahõm tób P'op Hagā Do panyyg Judah buuj rayd naherot do yt hā,
rabahed'oo doo dā. Baad rabaheer'oot t'ii hēnh Jesus ky n'aa. Ti hyb n'aa hajõk
Judah buuj, Judah buuj nadoo do na-āāj hē, raky daheeh Jesus ky n'aa.

2 Ti m' Judah buuj Jesus ky n'aa ganadoo doo, rah'yyb metsēeh Judah buuj
nadoo doo, rah'yy kawereem hyb n'aa Jesus hā h'yy ka'eeh do sa wē.

3 Ti hyb n'aa Paw-Ro Béh-Nabéh daheeh rabaym ta tii bā hajõng ta āh. H'yyb
neÿÿm doo me rabaher'oot Jesus ky n'aa. Ti m' Jesus anoo sa hā rabahajaa
hyb n'aa rapehuunh doo, ji hyb n'aa meuunh doo, sahõnh hē rabahapāh hyb
n'aa P'op Hagā Do kyy gó né hē ti P'op Hagā Do ky enyym do ky n'aa raheer'oot
doo.

4 Ti m' panang buuj wób raky daheeh Paw-Ro raheer'oot doo, ta wób raky
daheeh Judah buuj Jesus hā h'yy kana'eeh doo.

5 Ti m' Judah buuj Jesus hā h'yy kana'eeh doo, Judah buuj nadoo doo,
sa wahē n'aa sii hē rakaner'oot Paw-Ro Béh-Nabéh rarejāā hyb n'aa, pā me
rabakut hyb n'aa.

6 Ti m' Paw-Ro raky n'aa napāh bā m' tii, rakejēn hõm hēēj bód Rikonikas
hād nāng doo hēnh, panang Ris, Derebé hād enāh doo hēnh, ta tii bā hāj n'aa
hēnh.

7 T'ii hēnh na-āāj mā raheer'oot Jesus ky n'aa hanām doo.

Paw-Ro rakut do pā me panyyg n'aa hahÿÿh

8 Ti m', Ris bā Paw-Ro her'oot do maa new'ēē do sa mahang aj'yy k'yy gadóm
do bahāng. Ta hā d' né hē takenāng noo gó. Dooch noo gó tabawād bā.

9 Tamaa new'ēē mā Paw-Ro her'oot doo. Ti m' Paw-Ro baheg'āās ta wē.
Tah'yyb hapāh né hē, aj'yy h'yy ka'eeh Jesus hā tabahub dāk hyb n'aa.

10 Ti m' taky hadoo ta hā:

—As'ëëg g'ëed! —näng mäh.

Ti m' nanyw hē tabas'ëëg gëët mäh. Ti m' tadu doo hawäd däk doo.

11 Ti m' hajök do rahapäh bä Paw-Ro mo haj'aa, tak'ëp mä raky kakä bong. Sa kyy me raky hadoo:

—P'op habong doo, ër h'yy kaha'eeh do ahyy b'ëeh. Ajyy gó rakesok —näk mäh.

12 Béh-Nabéh ramaneëenh Sewus häd me, rah'yy kaha'eeh doo. Paw-Ro ramaneëenh Er-Mes häd me, rah'yy kaha'eeh do seeh, Paw-Ro ti her'ood ub do hyb n'aa.

13 Ti m' tób Sewus rahyb n'aa esee do yt hā moo hew'ëët do tamanaa booj yb, b'aa ts'oooh sii hē, sa panang noo bä. Panang babuj n'aa sii hē takarën paawä tajuu booj yb, Paw-Ro Béh-Nabéh daheeh rahyb n'aa jew'y'yk do hyb n'aa. Panang nedaa bä tób Sewus rahyb n'aa esee do basooh.

14 Ti m' Paw-Ro Béh-Nabéh daheeh rabahapäh bä m', ras'ëed hōm sa daaj hē sa saroor tii da raganen'aak do heen n'aa. Ti m' rawaj'aa bong sa mahang. Rawaj'aa hā m' tak'ëp mä rageëenh:

15 —H'ëed hyb n'aa tii d' b'ë bad'oo? —näk mäh. —Ajyy né hē ääh, b'ë da hadoo doo! —näk mäh. —B'ë ää panäk ää wén na, b'ë beréd hōm hyb n'aa hahy daap hē b'ë h'yy kaha'eeh doo. Doo redëb bä tii. Taw'äats hē P'op Hagä Do hā, hedëp do hā b'ë h'yy kawareem, sahōnh hē pahuunh do hā b'ë h'yy ka'eeh hyb n'aa. Sahōnh hē badäk hahy'yh, wë, akajar na-ääj hē, sahōnh hē ta hā habong do na-ääj hē P'op Hagä Do mo haj'aa.

16 P'ooj ub rakarën doo da paa P'op Hagä Do banoo rababok sahōnh hē badäk hahy haw'äats hē häj n'aa babuuj.

17 Ti hadoo né hē, P'op Hagä Do ta daaj hē takametëeh sa hā. Tametä had'y'yt hē baad had'op do sa hā tanoo doo me. Ti né hē mejüü naëng badoos doo. Ti né hē hanoo b'ë joom baad tawén eaak. Ti né hē b'ë waa hanoo. Ti né hē b'ë h'yyb tsebé tan'oo bä —näk mä Paw-Ro sa kyyh.

18 Ti m' raheer'ood wäd né paawä, p'eets ub paawä raky nadaheeh. P'eets ub paawä rabajuu né hē booj yb sa hyb n'aa.

19 Ti m' rabaher'oot nä bä, Paw-Ro sa maji, Judah buuj, kaja nä. Än-Tijoka, Ikonijo panang häd enäh doo bä naa rabana. Ti m' raheer'oot hajök do sa hā, rah'yy kawapëen hyb n'aa Paw-Ro sa wë. Ti m' hajök do rakawaj'ään bong Paw-Ro sa wë. Paw-Ro rakud kån pä me. Dajëp red'oo rawén takyng hōm panang bahänh. Tii b' raberéd jat.

20 Ti m' Jesus hā h'yy ka'eeh do kata b'ëeh mä Paw-Ro pa. Ti m' Paw-Ro bas'ëëg gëët. P'aa hēnh tabahōm ënh panang hēnh. Ti m' jat'iip hadoo Paw-Ro Béh-Nabéh daheeh rabahōm kån panang Derebé häd näng doo hēnh.

Paw-Ro rababaaj hōm do Än-Tijoka hēnh panyyg n'aa hahy'yh

21 Ti m', ta ti panang bä raheer'oot Jesus ky n'aa hanäm doo. Hajök mä Jesus hā h'yy kae kån raheer'oot do hyb n'aa. Ti m' Paw-Ro Béh-Nabéh daheeh rababaaj hōm kån Ris bä, Ikonijo hēnh, Än-Tijoka hēnh.

22 Ti m' ramabaaj nä me, panang buuj Jesus hā h'yy ka'eeh do sa hā baad raky n'aa edëë däk, ranerét hyb n'aa Jesus hā rah'yy ka'eeh doo. Baad rabaher'oot ratsebé hyb n'aa. Hahy' d' mä na-ääj hē ramaher'oot sa hā: “Hajōng né da ji ahoop P'op Hagä Do bag'ääs do karapee ji bahadoo hyb n'aa.”

23 Sahōnh hē panang ramatebës me, Paw-Ro Béh-Nabéh daheeh rasëew hōm Jesus hā h'yy ka'eeh do sa wahë n'aa. Ti m' raky n'aa etsëë sa hyb n'aa. Ranoo kanawa doo me m' Jesus rahyb n'aa esee. Hahy' d' mä sa kyyh:

—Baad mahagãã hahÿ a hã h'yy ka'eeh do sa wahë n'aa, baad ramoo bok hyb n'aa a hã h'yy ka'eeh do sa hã —näk mäh.

²⁴ Ti m' ratabës Pisisidija häj n'aa bä. Ti m' rakajaa Pam-Pirija häj n'aa bä.

²⁵ Ti m' panang Peh-Ke häd näng doo bä raher'oot Jesus ky n'aa. Tii b' naa rabaw'ëenh mä panang Atarija häd näng doo hënh.

²⁶ Tii bä ragatsëg tooj kãn marakate gó. Ti m' rabatsëg hõm kãn Än-Tijoka hënh, rahana doo hënh. Än-Tijoka bä né hë Jesus hã h'yy ka'eeh do raky n'aa ets'ëë wät do paa Paw-Ro sa hyb n'aa, baad P'op Hagä Do bahag'ääs hyb n'aa sa hã. Tii b' naa né hë ti ramejüü do paah, jé pad'yyt hë rabaher'oot hyb n'aa Jesus ky n'aa. Paw-Ro rabahajaa do hyb n'aa rababaaaj nä kãn.

²⁷ Rakajaa bä kä m' Än-Tijoka bä, ramejüü Jesus hã h'yy ka'eeh do rakata padëek hyb n'aa. Ti m' raher'oot sa hã sahõnh hë P'op Hagä Do mo haj'aa sa hã raheboo nä hënh. Raher'oot na-ääj hë m', Judah buuj nadoo do sa hã Jesus an'oo däg kãn ta hã rah'yy ka'eeh hyb n'aa.

²⁸ Ti m' hajõng ta äh Än-Tijoka bä Paw-Ro rabaym Jesus hã h'yy ka'eeh do sa mahang.

15

Jerusarënh bä Jesus hã h'yy ka'eeh do rakaner'oot do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m', ti noo gó ajyy wób rakajaa Än-Tijoka bä, Judah häj n'aa hënh naa. Ti m' radu doo rama metëek Judah buuj nadoo do hä, Jesus hã h'yy ka'eeh do hä. Hahÿÿ da m' sa kyyh:

—Taw'ääts hë bë masuuj noo byyh ehõk Mosees ky n'aa jaw'yyk do metëek doo da. Tii da bë moo naboo bä, dooh bë P'op Hagä Do edëeb bä ta wë —näk mäh.

² Dooh Paw-Ro Béh-Nabéh daheeh ragenaag bä raher'oot doo. Ky kedag bok sa sii ta ti hyb n'aa. Ti m' Jesus hã h'yy ka'eeh do Än-Tijoka bä habong do rabasëew hõm Paw-Ro, Béh-Nabéh, Jesus hã h'yy ka'eeh do wób, Jerusarënh hënh rabahõm hyb n'aa. T'ii hënh ramejüü rabahõm, masuuj noo byyh kahõk do ky n'aa rabeaanh hyb n'aa 12 hedoo do Jesus mejüü do sa hã, Jesus hã h'yy ka'eeh do sa wahë n'aa t'ii hënh habong do sa hã.

³ Ti m' rabahõm kãn. Ramahõm me m', Penisija häd näng do häj n'aa bä, Samarija häd näng do häj n'aa bä na-ääj hë raher'oot Jesus hã h'yy ka'eeh do sa hã nyy da Judah buuj nadoo do wób h'yy kae padëek P'op Hagä Do hä. Jesus hã h'yy ka'eeh do panang bä habok do raky n'aa napäh bä tii, tak'ëp ratseebe bong.

⁴ Ti m' Paw-Ro rakaja hõm bä kä Jerusarënh hënh, Jesus hã h'yy ka'eeh doo, sa wahë n'aa na-ääj hë, 12 hedoo do Jesus mejüü do na-ääj hë baad ragadoo. Ti m' Paw-Ro raher'oot mä sa hã sahõnh hë ramoo bok do hä P'op Hagä Do mo haj'aa do ky n'aa raheboo nä hënh.

⁵ Ti m' Parisëw wób Jesus hã h'yy ka'eeh do raky hadoo:

—Taw'ääts hë ji mejüü Judah buuj nadoo do Jesus hã h'yy kae padëek do sa hã, sa masuuj noo byyh ehõg hõm. Taw'ääts hë na-ääj hë Mosees ky n'aa jaw'yyk do raky daheeh —näk mä sa kyyh.

⁶ Ti m', ti hyb n'aa m' 12 hedoo do Jesus mejüü doo, Jesus hã h'yy ka'eeh do sa wahë n'aa na-ääj hë rakata b'ëeh rabaher'oot hyb n'aa ta ti ky n'aa.

⁷ Ti m' báp peej däg raky n'aa her'oot do jawén paa bä, Peed as'ëeg gëet, ti m' taky hadoo:

—Wakān haa —nāng mäh. —Bē hapāh né hē p'ooj ub ŷ P'op Hagā Do asēm do ŷ baher'oot hyb n'aa Jesus ky n'aa Judah buuj nadoo do sa hā, rah'yy ka'eeh hyb n'aa Jesus hā.

⁸ P'op Hagā Doo, ji h'yyb tym hapāh doo, tametēeh tagadoo na-āāj hē Judah buuj nadoo doo. Tanoo ta Sahee sa h'yyb tym gó tabajēng doo, ēr hā tanoo do hadoo.

⁹ Dooh ta see hadoo pé ēr hā, sa hā na-āāj hē. P'op Hagā Do awug hōm sa h'yyb tym gó hanāng doo, Jesus hā rah'yy ka'eeh do hyb n'aa, ēr h'yyb tym gó hanāng do P'op Hagā Do awug hōm do hadoo, ēr h'yy ka'eeh do hyb n'aa Jesus hā.

¹⁰ Ti hyb n'aa, h'ēed hyb n'aa bē gahēen Judah buuj nadoo do Jesus hā h'yy kae padēek do ramoo bok hyb n'aa ta ti ēr nahajaa doo, ēr wahē makū na-āāj hē ranahajaa doo? H'ēed hyb n'aa bē karēn P'op Hagā Do bē metyy?

¹¹ Dooh taw'āats hē tado bā —nāng mäh. —Dooh ēr moo bok do hyb n'aa tado bā ēr h'yyb tym P'op Hagā Do bed'ēep. Jesus hyb n'aa, ēr Jesus kamahān do hyb n'aa tii. Ti hadoo né hē sa hā, Judah buuj nadoo do sa hā —nāng mā Peed kyyh.

¹² Ti m' sahōnh hē bag hēnh rababē hōm ramaa newēē bā Béh-Nabéh Paw-Ro daheeh raheer'oot doo. Paw-Ro raheer'oot mā rapehuunh doo, ji hyb n'aa meuunh doo, P'op Hagā Do hejój me ramoo bok doo, Judah buuj nadoo do sa mahang.

¹³ Rabahajaa bā raheer'oot doo, Tsijaag ky hadoo mäh:

—Bē maa newē kēh ŷŷ, wakān haa —nāng mäh.

¹⁴ —Peed her'ood wāt nyy da P'op Hagā Do t'yyd mehīn wāt Judah buuj nadoo doo, sa mahang P'op Hagā Do karapee rabadoo hyb n'aa.

¹⁵ Ta ti taheer'oot do baad tanu dāng P'op Hagā Do ky n'aa rod rerih do paa hā. Hahŷŷ da takerii dāk:

¹⁶ “ Ta ti jawén ŷ matēeh da.

Hajōō ta baab né paawā dooh Dawi panaa rabagāā boo bā,

p'aa hēnh Dawi panaa see sa wahē n'aa tabahado dāk ŷ an'oo bā da. *

¹⁷⁻¹⁸ Tii da ŷ wén d'oo, Judah buuj wób,

sahōnh hē Judah buuj nadoo do sii hē,

karapé haa pan'aa hedoo doo,

ŷ rabesoos hyb n'aa', nāng mā Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo,

p'ooj ub taky dāng do moo wāt doo.”†

¹⁹ —Ti hyb n'aa, —nāng mā Tsijaag —hā ŷŷ péh, taw'āats hē dooh ta bahānh ēr mejō bā Judah buuj nadoo do P'op Hagā Do hā h'yy kae padēek do sa hā.

²⁰ Taw'āats hē ēr erih ranawēh hyb n'aa P'op Hagā Do hā h'yy kana'eeh do sa kabarii raweh'ēeh do tā n'aa. Taw'āats hē ēr erih ranaŷŷh hyb n'aa sa ŷŷm nadoo do sii, sa patug nadoo do sii. Ranawēh hyb n'aa sa masāāh dab, har'ēeng dab, ranaboh bā ta majyyw gatsēē dāk doo. Taw'āats hē ēr erih na-āāj hē ranawēh hyb n'aa majyyw.

* **15:16** Tób hadēē hyng do paah, p'aa hēnh ji tama sooh do ky n'aa gó tabeh'ūūm Gereg kyy me Dawi panaa ky n'aa. P'op Hagā Do hā Judah buuj raky nadaheeh do hyb n'aa, hajōō ta baab noo gó dooh Dawi panaa rabagāā boo bā paa Judah hāj n'aa bā. Tii bā kā, ta ky n'aa rod raber'oot do hā, ti awāt da Dawi panaa seeh, p'aa hēnh sa hā tabag'āās doo, P'op Hagā Do ky dāng. Jesus né ti ta ti **Dawi panaa** P'op Hagā Do ky dāng doo. † **15:17-18** Amos 9.11-12

21 Tii d' er wén erih, Mosees ky n'aa jaw'yyk do raner'ood had'yyt hē däg panang haw'ääts hē Saab hã had'yyt hē, tób P'op Hagã Do panyyg rayd naherot do yt hã. Ti hyb n'aa raheen n'aa nyy däk né hē Mosees ky n'aa jaw'yyk do hã —näng má Tsijaag kyyh sa hã.

Judah buuj nadoo do rama erih do panyyg n'aa hahÿÿh

22 Ti m' 12 hedoo do Jesus mejũ doo, Jesus hã h'yy ka'eeh do sa wahë n'aa, sahõnh hē Jesus hã h'yy ka'eeh doo, rasëew hõm sa wób, ramejũ hyb n'aa Béh-Nabéh Paw-Ro sa sii, Ān-Tijoka hēnh. Rasëm do häd hahÿÿh: Judas Bar-Saba häd näng doo, Siras daheeh. Jesus hã h'yy ka'eeh do sa wahë n'aa wób tii.

23 Ti m' sa hã ramejũ rerih doo kã. Hahÿ ti rama erih doo:

“Āãh, 12 hedoo do Jesus mejũ doo, Jesus hã h'yy ka'eeh do sa wahë n'aa na-ääj hē, bē wakään hedoo āãh. Bëeh, Judah buuj nadoo do Jesus hã h'yy ka'eeh do Ān-Tijoka panang bã habong doo, Sirija hãj n'aa bã, Siris hãj n'aa bã habok do na-ääj hē āã ma erih. Āã edëng bëeh.

24 “Āã heen n'aa enäh babã naa t'ĩ hēnh heboo nä doo. Āã heen n'aa enäh, ajyy raheer'oot doo me baad nado wäd bē h'yyb ran'oo bã. Bē h'yyb manepëe boo ran'oo bã. Dooch āã kyy gó tado bã ta ti rama metëek doo.

25 Ti hyb n'aa baad ub babã āã kaner'oot, bē wë āã mejũ hyb n'aa āã wób, Paw-Ro Béh-Nabéh er najiis bē mejũ do sa sii rabahõm hyb n'aa.

26 P'eets ub radejëeb paawã Jesus Kristo, Tak'ep Hyb N'aa Jawyk Do ky n'aa rabaher'ood hõm do hyb n'aa, dooch Paw-Ro Béh-Nabéh rah'yyb eÿÿm bã, dooch rah'yy gejë hõm bã.

27 Āã mejũ Judas Siras daheeh raky masa hyb n'aa āã erih do hã.

28 Baad ub né hē P'op Hagã Do Sahee metëeh āã hã, āã ganahëen hyb n'aa bē hã tak'ep hejooñh doo. Āã hã na-ääj hē baad ub P'op Hagã Do Sahee metëeh doo. Jããm hē bē tayy hahÿ āã her'oot do bē hã:

29 Taw'ääts hē bē nawëh P'op Hagã Do hã h'yy kana'eeh do sa kabarii raweh'ëeh do tã n'aa. Taw'ääts hē bē nawëh bē masããh dab, har'ëëng dab bē naboh bã ta majjyw gatsëe däk doo. Bē awëë manã ta majjyw. Bē aã manã bē ÿÿm nadoo do sii, bē patug nadoo do sii. Ta ti bē ky dahé bã, taw'ääts hē. Jããm hē kã āã erih doo.”

30 Ti m' Jesus mejũ doo, Jesus hã h'yy ka'eeh do sa wahë n'aa daheeh ramejũ Paw-Ro, Béh-Nabéh, Judas, Siras daheeh rabahõm hyb n'aa. Ti m' rabahõm kãn. Ti m' rakajaa bã Ān-Tijoka bã, ramejũ sahõnh hē Jesus hã h'yy ka'eeh do séd hã rakata padëek hyb n'aa. Ti m' ranoo sa hã 12 hedoo do rama erih doo.

31 Ti m' Jesus hã h'yy ka'eeh do t'ĩ hēnh kata däk do raner'ood bong kerih doo. Ti m' ratsebee bong ta ky n'aa hyb n'aa.

32 Ti m' Judas, Siras daheeh, baad mã ramaher'oot Jesus hã h'yy ka'eeh doo, baad ub, tsebë doo gó rababok hyb n'aa, rah'yy ganejë hõm hyb n'aa. P'op Hagã Do ky n'aa rod né hē m' ti Judas, Siras daheeh.

33 Ti m', hajõng ta ãh t'ĩ hēnh rabaym do jawén paa bã m', Jesus hã h'yy ka'eeh do kedëe bong, rababaaj hõm hyb n'aa Jerusarënh hēnh. Sa hã rakedëe bong bã m' raky nadoo:

—Baad tanyy né hē ti bē bana. Baad āã karën P'op Hagã Do bē taky n'aa edëng. H'yyb näm doo me āã karën bē babaaj hõm —näk mãh.

Ti m' ta wób rababaaj hõm kån. [³⁴ Siras aym dó.]

³⁵ Ti m' Paw-Ro, Béh-Nabéh rabaym Ān-Tijoka bã. T'ĩ hēnh rama metēek ta wób sa sii Jesus ky n'aa.

Jesus hā h'yy ka'eeh do rabeg'āās panang raheboo nā doo hēnh panyyg n'aa hahȳh

³⁶ Ti m' ta see pé noo gó Paw-Ro ky hadoo Béh-Nabéh hā:

—Hamäh, ěr ah'ũm p'aa hēnh ěr heboo nā do paa hēnh. Jesus hā h'yy ka'eeh do ěr heg'āās, jé pad'yyt hē Jesus ky n'aa ěr her'oot do paa hēnh. ěr heg'āās baad raboo bã —nāng mäh.

³⁷ Ti m' Béh-Nabéh karēn paawā Jowāw Maah-Ko bahõm sa sii.

³⁸ Paw-Ro hā dooh baad tado bã, Pam-Pirija bã Jowāw Maah-Ko, sa sii hawät do paah, teréd bong do hyb n'aa.

³⁹ Dooh rah'yyb dāng do tado bã, ti hyb n'aa raketyn bong. Béh-Nabéh, Jowāw Maah-Ko daheeh rabatsēg hõm tsyt dēeg hā Tsi-Peré hād nāng doo hēnh.

⁴⁰ Ti m' Paw-Ro hata kå Siras. Ti m' ratsyym kasok bã m' Jesus hā h'yy ka'eeh do Ān-Tijoka bã habong do raky hadoo sa hā:

—Baad ub bē P'op Hagā Do kamahån. Baad ub bē tabahag'āās —nāk mäh.

⁴¹ Ti m' Sirija hād nāng do hāj n'aa bã, Siris hād nāng do hāj n'aa bã rakajetsēg hõm. Rakajetsēk me Paw-Ro maher'oot Jesus hā h'yy ka'eeh do panang bã habong do sa hā, baad rababok hyb n'aa, ratsebé hyb n'aa, rah'yy kae magyys hē hyb n'aa.

16

¹ Ti m' panang Derebé hād nāng doo hēnh Paw-Ro rabeboo nā jawén paa bã, rabahõm panang Ris hād nāng doo hēnh. Tii bã tamamuun Jesus hā h'yy ka'eeh do seeh, Tsimoot hād nāng doo. Ta ȳyn mã Judah buuj. Ta yb mã Gereg buuj.

² Jesus hā h'yy ka'eeh do Ris bã habong doo, Ikonijo bã habong do na-āāj hē, baad mã rabaher'oot Tsimoot ky n'aa.

³ Ti m' Paw-Ro karēn Tsimoot ahõm sa sii. Pooj jé tamejũũ ta masuuj noo byyh kahõg hõm, Judah buuj t'ĩ hēnh hāj n'aa bã habong do sa hyb n'aa, sahõnh hē rahapäh do hyb n'aa Gereg buuj Tsimoot yb. Dooh takarēn bã Judah buuj rakawajāån ta hyb n'aa.

⁴ Ti m' sahõnh hē panang ramatebēs me raheer'oot rama erih do ky n'aa 12 hedoo do Jesus mejũũ doo, Jesus hā h'yy ka'eeh do sa wahē n'aa na-āāj hē Jerusarēnh bã habong doo, rerih doo.

⁵ Ti m' Jesus hā h'yy ka'eeh doo, panang haw'āāts hē habong doo, tak'ēp mã rah'yy kae kån Jesus hā. Jesus hā h'yy ka'eeh do kahũũm had'yyt hē.

Paw-Ro s'ēeh hadoo do panyyg n'aa hahȳh

⁶ Ti m', dooh P'op Hagā Do Sahee an'oo bã raheer'oot Jesus ky n'aa Asija hāj n'aa bã. Ti hyb n'aa m' ratabēs Pirikija, Garata hād enäh do hāj n'aa.

⁷ Misija hāj n'aa bahēej jēng bã, rakarēn paawā Bitinija hāj n'aa hēnh rabahõm. Ti hadoo né hē dooh m' Jesus Sahee an'oo bã.*

⁸ Ti hyb n'aa Misija hāj n'aa bã rakajetsēg w'ēēnh. Panang Torowas hād nāng doo hēnh mã rabaw'ēēnh.

* 16:7 Sa h'yyb gó m' rabahapäh tii.

⁹ Tii bā, panang bā, atsēm, Paw-Ro s'ëeh hadoo mā ta hā. Ta s'ëë gó tahapäh mā aj'yy hageët doo, Paw-Ro hats'yyt doo. Hahÿÿ d' mā aj'yy hageët do kyyh: “B'ëep Masedonija häj n'aa hënh. Äã mamasaa”, näng mäh.

¹⁰ Paw-Ro s'ëeh hadoo do tahapäh do jawén paa bā, nayyw hē äã benyyw hōm äã h'ëed, äã tsyym kasok hyb n'aa Masedonija hënh hah'üüm doo. Äã hā, P'op Hagä Do ti äã naëenh doo, Masedonija babuj n'aa hā äã baher'oot hyb n'aa Jesus ky n'aa.[†]

ÿÿnh Ridija häd näng do panyyg n'aa hahÿÿh

¹¹ Ti m', tii b' naa äã gatsëg t'oonh marakate gó. Ti m' nyyw hē äã batsëg hōm tsyt dëeg hā Samotaras häd näng doo hënh. Ti m' jat'iip hadoo äã kajaa panang Newaporis häd näng doo bā.

¹² Tii b' naa äã bahōm kån panang Pirip häd näng doo hënh. Jääm né hē ky n'aa etsëeh ta ti panang Masedonija häj n'aa bā. Hajök Roma buuj t'ii hënh rababong. Tii bā äã baym pawóp hē ta äh.

¹³ Ti m' Saab hā, Judah buuj rakamehehāk do hā, panang bahānh äã babok. Tamii me äã baw'ëenh. Äã hā, tamii takëen hā Judah buuj rakat'aa P'op Hagä Do hā raky n'aa etsëe hyb n'aa.[‡] Ta tii bā kata b'ëeh do äã mamuun bā, tüü äã bab'ëeh sa pa. Ti m' äã du doo äã her'oot do Jesus ky n'aa, ÿÿj tii bā kata b'ëeh do sa hā.

¹⁴ Sa mahang ti ahäng ÿÿnh Ridija häd näng doo, Panang Tijatira häd näng doo bā naa. Pään hebaan do hahiin do hesäm do tii. Judah buuj nado né paawä, P'op Hagä Do tahyb n'aa jaw'yyk. Ti m' baad tahyb n'aa gadoo Paw-Ro her'oot doo, Jesus an'oo bā.

¹⁵ Ti m' ranu gemuun wät ta wakään daheeh. Ti m' äã tabats'yyt sa tób hënh. Ti m' Ridija ky hadoo:

—Bë hā ÿ'hy kae bā né hē Jesus hā, ÿ karën paawä bë ayyw dó tóp ÿ yt hā —näng mäh.

Ky kah'üüm äã hā, äã wén ym.

Paw-Ro, Siras daheeh, radewäts b'ëeh do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁶ Ti m' ta see pé noo gó Judah buuj raky n'aa hetsë hënh äã bahōm bā, äã mamuun maruus. Karap'aar h'yyb nesaa do ta hā adäk. Noo ese karap'aar h'yyb nesaa do an'oo bā. Taher'oot ta wób sa hā h'ëed hado ta jawén rababok doo. Ti hyb n'aa ta kariw n'aa hajōng dajëer ragedak.

¹⁷ Paw-Ro sii hē, äã sii hē, ta ti maruus bawäd had'yyt hē. Äã sii tabawät bā tak'ëp tageëenh:

—P'op Hagä Doo, Sahōnh Hë Bahānh Hadoo Do wë moo heb'ook do hahÿ ajyy. Rāher'oot bë hā nyy da P'op Hagä Do bë tabed'ëep nesaa do mahānh, ta wë bë basëek hyb n'aa! —näng mā maruus.

¹⁸ Hajōng ta äh tii da tabed'oo. Ti m' Paw-Ro tah'yyb panas'ëeh do hyb n'aa taher'oot do hā, Paw-Ro ty kaw'ōöd dāk ta wë, ti m' taky hadoo karap'aar h'yyb nesaa do hā:

—Jesus Kristo häd gó òm ÿ mejüü mabanyyh hyb n'aa maruus hā hadäk doo —näng mäh.

Ti m', nyyw hē karap'aar h'yyb nesaa do ta hā hadäk do paa anä kån.

[†] **16:10** Rukas ti hahÿ erii wät doo. Masedonija hënh Paw-Ro rabahōm do pooj jé Rukas kata dāk sa hā. Sa sii tabawäd kån. [‡] **16:13** Pawóp its rado bā Judah buuj ta wób sa panang bā haj'eenh doo, dooh ratamaa bā P'op Hagä Do panyyg raneherót do tób n'aa. Tamii nabyy me rakahet'aa, P'op Hagä Do rahyb n'aa jew'yyk hyb n'aa.

19 Ti m' ta kariw n'aa rabahapäh bä m', dooh ragedag wäd bä dajëer, § rameso padëek Paw-Ro, Siras daheeh. Ti m' ramahüüm panang buuj raket'aa bä, hyb n'aa jew'yyk do sa wë.

20 Hyb n'aa jew'yyk doo, ji ky n'aa etyy do sa matym gó raky n'aa tapaa sa hä. Hahý d' mä sa kyyh:

—Hahý Judah buuj rametëek ër panang buuj sa hä rakamaj'ïi hyb n'aa.

21 Rametëek na-ääj hë rabahed'oo doo da ër nahajaa doo. Dooh taw'ääts hë tado bä ër gado bä. Roma buuj ëer —näk mä sa kyyh.

22 Ti ky hedoo né hë hajök do sa kyyh. Tii bä kä m', hyb n'aa jew'yyk do ramejüü rakebo bëeh Paw-Ro Siras sa saroor rabahewyyh hyb n'aa.

23 Ti m' tak'ëp rabahewyyh do jawén paa bä, ramejüü radewäts b'ëeh. Ti m' ragadahew'ëes do hagä n'aa hä ramejüü, baad tabahag'ääs Paw-Ro Siras daheeh.

24 Ti m' ragadahew'ëes do hagä n'aa dewäts b'ëeh t'öp gadäg ub doo gó. Ti m' b'aa gó ji tsyym tyw n'aa ragedots padëek doo gó tadabong sa tsyym.

25 Ti m' atsëm ub, gawak'aap, Paw-Ro Siras daheeh raky n'aa etsëë mäh, P'op Hagä Do hä rama ejäm mäh. Ta wób radewäts b'ëeh do ramaa newëë sa kyyh.

26 Tii bä, nayyw hë, tak'ëp tabana k'ääts katajuus doo. Pä ragadahew'ëes do mesoo n'aa katajus wät na-ääj hë. Ti m' ragadahew'ëes do nooh, noo kasëets hõm ta daaj hë katajuus do hyb n'aa. Haak sapuuw hedoo do radewäts b'ëeh do sa moo hä padëek do paah, kajäg bëeh tüü.

27 Ti m' ragadahew'ëes do hagä n'aa ty gawëej däk bä, tahapäh bä ragadahew'ëes do noo gasëets hõm doo, tado däk sën-jeer ta daaj hë takadaj'ëep hyb n'aa paawä. Sahõnh hë raban'yyh ted'oo.

28 Ti m' tak'ëp Paw-Ro beëënh:

—Kadajëeb manä a daaj hë! —näng mäh. —Sahõnh hë ääh, babä ää bab'ëeh —näng mäh.

29 Ti m' aj'yy betsëë ta bag, ti m' tawaj'aa suun, ti m' ahyy häng ta taron nu paa me Paw-Ro Siras sa wë.

30 Ti m' taman'yyh ragadahew'ëes doo gó naa. Teanh mä tii bä:

—Nyy d' ý bad'oo hëp ý tym P'op Hagä Do bed'ëep hyb n'aa nesaa do mahänh, ta wë ý basëek hyb n'aa? —näng mäh.

31 Ti m' raky hadoo:

—Jesus, Hyb N'aa Jawyk Do hä mah'yy kae. Tii bä a h'yyb tym P'op Hagä Do ed'ëep da, ta wë mabawät hyb n'aa da, òm a tób yt hä haj'eenh do na-ääj hë —näk mäh.

32 Ti m' raheer'oot ta hä, ta tób yt habong do sa hä na-ääj hë Jesus ky n'aa.

33 Ti m' ti noo gó né hë, atsëm ub, Paw-Ro Siras sa rog rahewyyh do haj'aa paah, ragadahew'ëes do hagä n'aa hetsyyd hõm. Ti m' nayyw hë ranu gemuun wät ta wakään daheeh.

34 Ti jawén Paw-Ro Siras daheeh tamahüüm mä ta tób hënh. Ti m' tanoo sa waa. Ti m' tak'ëp tatsebee kän ta wakään daheeh, P'op Hagä Do hä rah'yy kae däk do hyb n'aa.

35 Ti m' jati péh, hyb n'aa jew'yyk do ramejüü warahén wób, ragadahew'ëes do hagä n'aa wë, tabasog nyyh hyb n'aa ragadahew'ëes doo gó hab'ëeh do paah, Paw-Ro Siras daheeh raban'yyh hyb n'aa.

§ 16:19 Noo ese do paa hyb n'aa, ta wób rabena maruus wë, tamaher'oot hyb n'aa sa hä ny hadoo sa pooj jé hawät doo. Maruus kariw n'aa hä rep'aak sa hä tamaher'oot hyb n'aa. Karap'aar h'yyb nesaa do ta hä hadäk do paa anä kän do jawén paa bä, dooh maruus noo ese wäd bä. Ti hyb n'aa né hë ta kariw n'aa rakawajään Paw-Ro sa wë.

³⁶ Ti m' ragadahew'ëes do hagã n'aa her'oot Paw-Ro hã:

—Hyb n'aa jew'yyk do ÿ ramejũũ, òm Siras daheeh ÿ basog nyh ragadahew'ëes doo gó naa, baad bê bah'ũũm hyb n'aa —nãng mãh. —Ti hyb n'aa bê anãh, h'yyb nyw gó bê ahõm —nãng mãh.

³⁷ Ti m' Paw-Ro baher'oot warahén panãk do sa hã:

—Bê hapãh né hê Roma buuj ky n'aa jaw'yyk doo. Dooch tahaja bã Roma buuj rahewyh bã ranaher'oot ná bã raky kes'ëem do ky n'aa. Roma buuj né paawã ããh, ãã rahewyyh sahõnh hê sa matym gó, dooh né paawã ãã hã ran'oo bã ãã her'oot ãã ky n'aa. ãã radewãts b'ëeh tii bã ragadahew'ëes doo gó. Tii d' rabad'oo do jawén paa bã ãã hã, hÿy kã rakarèn kejèn do hadoo ãã bahõm. Dooch baad tado bã. ãã karèn rabana wawëe hê, sa daaj hê ãã ramanyyh hyb n'aa —nãng mã Paw-Ro kyyh panãk do sa hã.

³⁸ Ti m' warahén rabahõm kãn, raher'oot mã sa hã. Ti m' hyb n'aa jew'yyk do raky n'aa napãh bã, Paw-Ro Siras daheeh Roma buuj, tak'ëp mã rabeÿÿm bong.^{**}

³⁹ Ti m' rabahõm Paw-Ro sa wë, raber'oot hyb n'aa sa sii. Ti m' raky hadoo:

—ãã karèn bê hyb n'aa mabaan hõm ãã mo haj'aa bê hã. Bê kawaj'ããh manã ãã wë —nãk mã sa kyyh.

Ti m' baad hadoo doo me retsëe rabahõm hyb n'aa sa panang bã naa.

⁴⁰ Paw-Ro raban'yyh bã ragadahew'ëes doo gó naa, Ridija tób hënh rabahõm. T'ĩ hënh rakat'aa Jesus hã h'yy ka'eeh do sa sii. Baad ub mã rabaheer'oot sa hã, rah'yyb neÿÿm doo me Jesus hã rah'yy ka'eeh hyb n'aa. Ti m' rabahõm kãn.

17

Jesus hã h'yy kana'eeh do radu n'aa kamaj'ũ do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m', Paw-Ro ramahõm me ratabës ãm-Piporis hãd nãng do panang, Aporonija hãd nãng do panang na-ããj hê. Kaja hõm kãn mã panang Tesaronika hãd nãng doo bã. Tii bã ti asooh tób P'op Hagã Do panyyg Judah buuj rayd naherot doo.

²⁻³ Ti m', t'ũ hënh Paw-Ro rabahõm Judah buuj rakamehehãk do hã, rabahed'oo doo da. Tamawoob hê Saab noo gó P'op Hagã Do kyy kerih do paa hã Paw-Ro metëeh sa hã, Kristo, P'op Hagã Do H'yyb Dãng Do ky n'aa. Tamaher'oot mãh, tametëeh Kristo dajëp né hê, ganã wãt né hê tadajëp jawén paa bã, ta ky n'aa kerih dãk doo da né hê. Ti m' taky hadoo:

—Jesus, ta ky n'aa ÿ her'oot do bê hã, ti né hê Kristo, P'op Hagã Do H'yyb Dãng Doo —nãng mãh.

⁴ Ti m' Judah buuj wób raky daheeh Jesus ky n'aa. Séd rah'yyb hedo dãg kãn Paw-Ro sa hã. Hajõng Gereg buuj P'op Hagã Do hyb n'aa hes'ee do na-ããj hê raky dahé kãn Jesus ky n'aa. Ti hadoo ênh hajõk ÿÿj ky n'aa etsëeh doo.

⁵ Ti hyb n'aa m' Judah buuj Jesus hã h'yy kana'eeh do rah'yy kajewëets kãn. Rah'yy kajew'ëes do hyb n'aa rabats'yyt panang bã habong do moo nesaa doo, ti m' radu n'aa kamaj'ũ do panang bã. Ti m' rawaj'aa hõm Jasõn hãd nãng do tób hënh. Rakarèn paawã Paw-Ro Siras daheeh tii bã haj'eenh do ramesoo, ramahũũm hyb n'aa panang buuj rakahet'aa bã.

^{**} **16:38** Rawén jeÿÿm bong, rabaheewyh bã, dooh rahapëe bã Roma buuj rado bã. Daap hê ramejũũ rabahewyyh. Daap hê radewãts b'ëeh. Dooch tii da Roma buuj raky n'aa jaw'yyk do an'oo bã Roma buuj hã radoo bã.

⁶ Ti m' dooh rawyyd bä Paw-Ro Siras daheeh. Ti hyb n'aa ramaso däk Jasōn, Jesus hä h'yy ka'eeh do wób na-ääj hē. Ramahüüm mä panang wahē n'aa sa wē. Tak'ēp mä rageēēnh:

—Hahÿ ajyy badäk hahÿ haw'ääts hē kamaj'ī doo, hÿÿ kä babä rakaja nä —näk mäh.

⁷—Gēēt hahÿ Jasōn ats'yyt, ta tób yt hä rabaj'eenh hyb n'aa. Sahōnh hē hahÿ ajyy dooh raky dahé bä Sesa.* Sa noo m' ti anäng ji wahē n'aa seeh, Jesus ramaneēēnh doo —näk mäh.

⁸ Ti m' ramaa napäh bä ta tii, hajök do t'ī hēnh kat'aa doo, panang wahē n'aa na-ääj hē rah'yy ganapō kån.

⁹ Ti m' ramejüü Jasōn, ta wób na-ääj hē, rep'aak raberéd hōm hyb n'aa. Reréd hōm mä tii bä.

Bereja häd näng doo hēnh Paw-Ro rabahōm do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁰ Ti m' atsēm, Jesus hä h'yy ka'eeh do tii bä habong do sa kyyh gó Paw-Ro rabah'üüm Bereja hēnh. Rakajaa bä, rabahōm tób P'op Hagä Do panyyg Judah buuj rayd naherot doo hēnh.

¹¹ Ti m', Judah buuj Bereja bä habong do ky en'yym Tesaronika habong do sa mahānh. Baad ragadoo Jesus ky n'aa Paw-Ro her'oot doo. P'op Hagä Do kyy kerih do hä raner'ood had'yyt hē, rabahapäh hyb n'aa te hub tado bä sa hä Paw-Ro her'oot doo.

¹² Ti m' hajök Judah buuj rah'yy kae kån Jesus hä. Hajök ÿÿj Gereg buuj ky n'aa etsēēh doo, ajyy na-ääj hē Gereg buuj, h'yy ka'eeh né hē tii da ēnh.

¹³ Ti m' Judah buuj Jesus hä h'yy kana'eeh doo, panang Tesaronika habong doo, raky n'aa napäh bä Paw-Ro her'oot do P'op Hagä Do ky n'aa Bereja däg bä, Bereja hēnh rabana. Ti m' radu n'aa Bereja buuj rakamaj'ī hyb n'aa Paw-Ro sa wē.

¹⁴ Ti m' nyyw hē Jesus hä h'yy ka'eeh do ramejüü Paw-Ro bawēēnh akajar nabyy me. Ti hadoo né hē, Siras Tsmoot daheeh rabaym dó Bereja bä.

¹⁵ Paw-Ro sii hah'üüm do paah, had'aa doo, panang Atēn häd näng doo bä rabehe nä. Tii b' naa rababaaj nä. Rakajaa bä raher'oot Paw-Ro kyyh Siras, Tsmoot sa hä, nyyw hē rabah'üüm hyb n'aa, Atēn bä rakataa hyb n'aa Paw-Ro hä.

Atēn bä Jesus ky n'aa Paw-Ro her'oot do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁶ Ti m' Paw-Ro gadaa nuuj jé Atēn bä, h'yy katón wät mä tahapäh do hyb n'aa hajōng Atēn buuj sa kabariih. Sa panang haw'ääts hē anyy had'yyt hē.

¹⁷ Ti hyb n'aa m' tób P'op Hagä Do panyyg Judah buuj rayd naherot do yt hä Paw-Ro ky wōnh Judah buuj, Gereg buuj P'op Hagä Do hä hyb n'aa hes'ee do na-ääj hē. Panang buuj rakahet'aa bä, rabaheb'ēēh bä, Paw-Ro ky wōnh ta äh hä had'yyt hē t'ī hēnh kat'aa doo.

¹⁸ Ti m' Epikurēw häd enäh do ma matēg wób, Es-Toj-Ko häd enäh do ma matēg wób raky ked'aak mä Paw-Ro hä. Ti m' ta wób raky n'aa rejää. Hahÿÿ d' mä reaanh:

—H'ēēd hahÿ tar'ood ÿÿn karēn ta her'oot? —näk mäh.

Ti m' ta wób raky hadoo:

—Häj n'aa s'ee hēnh rah'yy kaha'eeh do sa ky n'aa ta her'oot. Ta ti sa hä ji h'yy ka'eeh takarēn, tahyb n'aa péh —näk mäh.

Tii d' rawēn her'oot, Jesus ky n'aa hanām doo, Jesus ganä wät do ky n'aa na-ääj hē Paw-Ro maher'oot do hyb n'aa sa hä.

* 17:7 Roma buuj sa wahē n'aa hyb n'aa jawyk do ti **Sesa**.

¹⁹ Ti m' Paw-Ro rabatsyyd hõm Arejopak häd näng doo hënh, ma matëg sa wahë n'aa rakahet'aa doo hënh. Ti m' raky hadoo Paw-Ro hä:

—Äã karën paawä äã bahapäh mama metëëk do ky n'aa. Doo äã ky n'aa napëë nä bä ta tii —näk mäh.

²⁰ —Õm ky kew'oonh maher'oot do hä. Äã karën äã hapäh h'ëed ky n'aa tii —näk mäh.

²¹ (Atën buuj, ta s'ee hënh naa hena do panang bä habong do na-ääj hë maa kereed had'yyt hë papuuj hadoo do ky n'aa ramaa newë bä, raher'ood bä na-ääj hë. Ti hado had'yyt hë. Doooh ramoo boo bä. Ti hyb n'aa m' Paw-Ro rabats'yyt.)

²² Ti m' Paw-Ro bas'ëëg geët Arejopak bä, ti m' taky hadoo sa hä:

—Atën buuj —näng mäh. —ÿ hapäh ti bë maa ker'eet bë wehëë bä bë h'yy kaha'eeh doo —näng mäh.

²³ —ÿ hawät noo gó bë panang bä, ÿ hapäh sahõnh hë bë kabariih. ÿ hapäh na-ääj hë bë h'yy kaha'eeh do hä bë ma heju do tyng n'aa. ÿ hapäh sa mahang bë ma heju do tyng n'aa seeh, hahÿÿ da ta hä kerih doo: “P'op Hagä Do Ji Nahapäh Do Ji Ma Heju Do Tyng N'aa Hahÿÿh.” Ta ti né hë P'op Hagä Doo, bë hyb n'aa esee doo, dooh né paawä bë hapëë bä, ti ky n'aa né hë ti ÿ her'oot bë hä —näng mäh.

²⁴ —P'op Hagä Doo, sahõnh hë badäk hahÿ mo haj'aa näng doo, badäk hahÿÿ hä habong do tamo haj'aa. Sahõnh hë badäk hahÿ haw'ääts hë habong do sa wahë n'aa tii. Sahõnh hë tabag'ääs. Doooh ta ti tagëë bä tób ji tama doo, ji yd hyb n'aa esee do yt hä.

²⁵ Doooh hyb n'aa ta hä ji masa péh, sahõnh hë ji bahänh tabahadoo do hyb n'aa. Ti né hë ti hanoo ër hä ër bedëp hyb n'aa. Ti né hë ti sahõnh hë hanoo do ër hä.

²⁶ Sët hë aj'yy du na do sahõnh hë badäk hahÿ häj n'aa bä habong do P'op Hagä Do an'oo bä, badäk hahÿÿ hä rababong hyb n'aa. P'op Hagä Do né hë hanoo ny noo gó rababong doo, sa panang rababong do pan'aa na-ääj hë.

²⁷ P'op Hagä Do wén d'oo tii da, P'op Hagä Do baad ji esóts bä né hë, apäh ji baw'yyt, baad ji hyb n'aa newë bä né hë tii. Doooh né paawä dawëë P'op Hagä Do awäd bä ër mahänh.

²⁸ P'op Hagä Do hyb n'aa ër bedëp. P'op Hagä Do hyb n'aa né hë ër babok. Tii d' né hë bë see erih do paah: “P'op Hagä Do panaa ëër”, näng mäh.

²⁹ Ti m' Paw-Ro ky hadoo ënh:

—P'op Hagä Do panaa hadoo do hyb n'aa ëër, ti hyb n'aa dooh taw'ääts hë tado bä kabarii hadoo ji ed'oo P'op Hagä Doo. Doooh kabarii ji daaj hë ji moo wät do tahado bä. Doooh kabarii k'ääts tég gabarëeh do s'ëëb, k'ääts tég hawak do s'ëëb, pä s'ëëb hadoo do tahado bä P'op Hagä Doo.

³⁰ P'ooj ub P'op Hagä Do hyb n'aa mabaan hõm tii da ji adoo bä. Hÿÿ kä ti dooh. Hÿÿ kä tamejüü sahõnh hë badäk hahÿ haw'ääts hë habong do reréd hõm nesaa doo, ta hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa kä.

³¹ Tii da tawén mejüü, taky däng do hyb n'aa ti awät nä. Ti awät ti noo gó taky däng, sahõnh hë badäk hahÿÿ hä habong do ta matym gó rakata b'ëeh bä. Ti noo gó kä tamejüü da aj'yy, tah'yyb däng doo, taky n'aa etyy hyb n'aa sahõnh hë badäk hahÿ haw'ääts hë habong doo. Baad ub né hë da tabaher'oot. Doooh tesöökts bä. Ti né hë ti ta h'yyb däng doo, sahõnh hë ky n'aa etyy doo, P'op Hagä Do metëëh sahõnh hë sa hä. Hahÿÿ da P'op Hagä Do metëëh ta tii: Tah'yyb Däng Do ganä wät dejëp do mahang, tan'oo bä —näng mä Paw-Ro kyyh.

³² Ti m' ganä wät do ky n'aa ramaa napäh bä tadajëp jawén paawä, ta wób raky n'aa ej'ees mä Paw-Ro. Ta wób kä raky hadoo:

—Taw'ääts hë. Jääm hë dó —näk mäh. —Ää karën ta jawén ää mamaher'oot p'aa hënh ta ti ky n'aa —näk mäh.

³³ Ti m' Paw-Ro bahöm panang buuj ma mehetëk do sa wahë n'aa rakahet'aa doo bä naa.

³⁴ Ta wób raky daheeh taher'oot doo, ti m' rahadaa höm mä Paw-Ro. Sa mahang ti awät mä ma mehetëk do sa wahë n'aa seeh, Dijonis häd näng doo. Sa mahang ti awät mä na-ääj hë y̆nh, Damaris häd näng doo, ta wób na-ääj hë.

18

Korîn bä Jesus ky n'aa Paw-Ro her'oot do panyyg n'aa hahy̆h

¹ Ti m', ti jawén paa bä, Paw-Ro bahöm kân Atën bä naa Korîn hënh.

² Ti m', t'îi hënh mä takataa Judah buuj seeh hä, Akira häd näng do hä. Panang Pôn-Tus häd näng doo bä tabenäng paa tii. Akira, ta y̆m Pisiir häd näng do daheeh, papuuj nä rakajaa Itarija häj n'aa hënh naa. Itarija bä naa rawén n'yyh, Roma buuj sa wahë n'aa, Karaw-Dijo häd näng do ah'eed h'üüm do hyb n'aa sahõnh hë Judah buuj, Roma bä habong doo. Ti m' Paw-Ro beg'ääs sa wë.

³ Ramoo bok doo péh, ti né hë Paw-Ro moo wät. Ti hyb n'aa sa pa tabagä, séd hä ramoo bok hyb n'aa. Tób pan'aa pään s'ëëb, ji kah'y̆t bä ji mahüüm do ji sii, ratema.

⁴ Ti m' Saab had'yyt hë Paw-Ro ahöm had'yyt hë tób P'op Hagä Do panyyg Judah buuj rayd naherot doo hënh. T'îi hënh taky wõnh Judah buuj, Judah buuj nadoo do na-ääj hë. Takarën né paawä Jesus hä rah'yy ka'eeh.

⁵ Ti m' Siras Tsimoot daheeh rakaja nä bä m' Masedonija häj n'aa hënh han'aa doo, Paw-Ro moo yyw kân tamoo wät do paah, Jesus ky n'aa hanäm do tama met'ëëg had'yyt hë hyb n'aa. Judah buuj sa hä taher'ood had'yyt hë, sa hä tametëeh Jesus né hë ti P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo.

⁶ Ti hadoo né hë m', dooh Judah buuj rakarën bä ramaa newë bä. Radu doo rakamaj'îi do ta hä. Raky n'aa rejää mäh. Ti hyb n'aa ta tsapoog ta hä hadäk do tatapyng wät sa wë, rabahapäh hyb n'aa dooh baad tado bä tii d' rad'oo do heen n'aa. Ti m' ta ky hadoo sa hä:

—Bë h'yyb haj'aa hë né hë ti dawëë bë baboo höm P'op Hagä Do mahänh. Këh y̆ gabuuj nado —näng mäh. —Y̆ her'ood wät baad ub bë hä. Hÿy̆ kä y̆ her'oot Jesus ky n'aa Judah buuj nadoo do sa hä kä —näng mä Paw-Ro kyyh.

⁷ Ti m' Paw-Ro banä kân tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do yt hä naa. Ti m' tabahöm kân aj'yy Tisijo-Jus häd näng do tób hënh. Judah buuj nado m' tii. P'op Hagä Do m' tahyb n'aa esee tii hä. Tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do pa ta tób basooh.

⁸ Ti m' tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do wahë n'aa, Kiris-Po häd näng do h'yy kae kân Jesus hä. Ti hadoo né hë m' sahõnh hë ta tób yt haj'eeh doo. Ti m' hajök na-ääj hë Korîn babuj n'aa Jesus hä rah'yy ka'eeh, ta ky n'aa ramaa napäh jawén paa bä. Ti m' ranu gemuun bong.

⁹ Ti m' ta see pé noo gó, atsëm, s'ëëh hadoo Paw-Ro hä. S'ëëh hadoo doo gó Jesus ber'oot Paw-Ro sii. Hahy̆ d' mä ta kyyh Paw-Ro hä:

—Eÿm manäh. Maher'ood had'yyt hë këh y̆ n'aa. Maky n'aa eréd manäh.

10 Ý awäd had'yyt hē a sii. Dooh da a hã moo däng péh. Dooh da òm rarejã bã. Babã babuj n'aa sa mahang hajök ý raky daheeh da —näng mã Jesus kyyh Paw-Ro hã.

11 Ti hyb n'aa sét hē ta baab, ji ma poo oow see pé ta kamarab n'aa ta jó, Paw-Ro bayyw kãn Korĩn bã, P'op Hagã Do kyyh tama metëek hyb n'aa.

12 Ti m', aj'yy Garijo häd näng doo, Akaja häj n'aa bã wahē n'aa noo gó, Judah buuj Jesus hã h'yy kana'eeh do rakamaj'ĩ Paw-Ro hã. Ti m' Paw-Ro ramaso däk, ramahũm mã sa häj n'aa wahē n'aa Garijo häd näng do wē. Rakarēn paawã m' Garijo ky n'aa ety Paw-Ro.

13 Ti m' Garijo hã raky hadoo:

—Hahỹ aj'yy ky kah'ũm ěr panang bã habong do sa hã, P'op Hagã Do rahyb n'aa jew'yyk hyb n'aa ãã ky n'aa jaw'yyk do nanoo doo da —nãk mãh.

14 Ti m' Paw-Ro du do paawã taher'oot do raky n'aa tapaa do ky n'aa, Garijo ky hadoo Judah buuj sa hã:

—Tamo haj'aa kadoo bã paawã, tak'öp nesaa do tamoo wäd wäd paawã, ý maa newē né paawã bē kyyh, Judah buuj.

15 Jããm hē kyyh p'ãã, sa häd p'ãã, bē ky n'aa jaw'yyk do ky n'aa p'ãã bē ky ked'aak. Ti hyb n'aa bē daaj hē bē hyb n'aa newē nyy d' bē bad'oo. Dooh ý ky n'aa ety bã ta ti hedoo doo —näng mãh.

16 Ti m' tabah'eed n'yyh Judah buuj.

17 Ti m' aj'yy Sotenés, tób P'op Hagã Do panyyg rayd naherot do wahē n'aa see wē rah'yy kawereem, rahewyh wät mã Garijo moo hew'ëet do tób n'aa w'oo hã. Dooh Garijo hyb n'aa p'eed bã rabahewyyh bã.

Ān-Tijoka hēnh Paw-Ro babaaj hōm do panyyg n'aa hahỹh

18 Ti m' ti jawén Paw-Ro aym nã hajōng ta äh Korĩn bã. Ti m' Paw-Ro kedëe wät Jesus hã h'yy ka'eeh do Korĩn bã habong do sa hã. Ti m', Pisiir Akira sa daheeh ragatsëg t'oonh marakate gó häj n'aa Sirija häd näng doo hēnh hahōm doo. Marakate atsëg pooj jé, Paw-Ro ahoó bēeh ta sēen, panang Sēn-Kerej häd näng doo bã. Bãp peej däk tanahoh ta sēen, P'op Hagã Do hã taky däng do paa hyb n'aa.*

19 Ti m' atsëg hōm kãn. Ti m' rakajaa panang Epeso häd näng doo bã. T'ĩ hēnh Pisiir Akira daheeh rabayyw kãn. Paw-Ro kã ahōm tób P'op Hagã Do panyyg rayd naherot doo hēnh. Ti m' taky wōnh Judah buuj t'ĩ hēnh kat'aa doo.

20 Ti m' rabats'yyt bã sa sii tabaym dó, dooh m' takarēn bã.

21 Tób yt naa tabanyyh bã taky hadoo sa hã:

—P'aa hēnh da ý bana P'op Hagã Do karēn bã —näng mãh.

Ti m' tagatsëg sooh marakate hatsëk doo gó, häj n'aa Sirija häd näng doo hēnh hahōm doo gó.

22 Panang Sesareja häd näng doo bã rakaja hōm bã, Paw-Ro gatsëg nyyh. Ti m' tabas'oob kãn Jerusarēnh hēnh, Jesus hã h'yy ka'eeh do t'ĩ hēnh habong do taheg'ãas hyb n'aa m'. Tii b' naa Ān-Tijoka hēnh mã tabahōm.

23 Ti m' ta see pé noo gó Paw-Ro ahōm Pirikija, Garata häd enäh do häj n'aa hēnh. Tamahōm me, panang banäng bã taheg'ãas sahōnh hē panang buuj Jesus hã h'yy ka'eeh doo. Tah'yyb en'yym mã sa hã. Taher'oot mã sa hã, baad ub Jesus hã rah'yy ka'eeh hyb n'aa.

Aj'yy Aporos häd näng do panyyg n'aa hahỹh

* 18:18 Tabëej däk ta ky däng do heen n'aa, tawén hoo bēeh ta sēen.

²⁴ Ta see pé noo gó, aj'yy, Judah buuj, Aporos häd näng do kajaa panang Epeso häd näng doo bä, panang Pisiir Akira daheeh rabaym do paa bä. Panang Aresân-Dirija häd näng doo bä tabenäng paa ti Aporos. Ky mepäh ter'ood bä. Baad tabahapäh P'op Hagä Do kyy kerih doo.

²⁵ Heen n'aa näng né hē Jesus ky n'aa. Tak'ëp h'yyb hedoo doo me tabaher'oot sa hä, baad tama metëek Jesus ky n'aa na-ääj hē, jääm né hē paawä tahapëe paawä Jowāw nu gahem'uun do nu gemuun do ky n'aa.

²⁶ Ti m' neÿm doo me tabaher'oot Jesus ky n'aa, tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot do yt hä. Ti m' taher'oot do Pisiir Akira daheeh ramaa napäh bä m', rabatsyyd kân sa tób hēnh. T'ï hēnh rabaher'oot baad ub né hē P'op Hagä Do ky n'aa ta hä, tanahapäh nä doo.

²⁷ Ti m' ta see pé noo gó Aporos karën tabatsëg hōm Akaja häj n'aa hēnh. Ti m' Jesus hä h'yy ka'eeh do Epeso bä habong do raky hadoo:

—Taw'ääts né hē mabahōm —näk mäh.

Ti m' Jesus hä h'yy ka'eeh do Akaja bä habong do hä rama erih, baad ragadoo hyb n'aa Aporos. Ti m' takajaa bä t'ï hēnh Aporos masa Jesus hä h'yy ka'eeh doo. Jesus hä rah'yy kae padëek tii, P'op Hagä Do ky ennym do hyb n'aa sa wë.

²⁸ Aporos ky wōnh Judah buuj. Sahōnh hē ramaa napäh bä baad tabaher'oot, baad tametëeh Judah buuj sa hä, Jesus né hē ti Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo. P'op Hagä Do kyy kerih do hä tametëeh tii. Ti hyb n'aa, dooh Judah buuj sa kyy pé taher'oot do hä.

19

Epeso bä Jesus ky n'aa Paw-Ro her'oot do panyyg n'aa hahÿh

¹ Ti m', Korïn bä Aporos bawät noo gó, Paw-Ro bahōm panang Epeso häd näng doo hēnh. Ta tyw n'aa waëe me tabës doo me tamahōm. T'ï hēnh tamamuun Jesus ky n'aa ky dah'eeh do wób.

² Ti m' teanh sa hä:

—Äkä, bë gado däk P'op Hagä Do Sahee bë du doo noo gó bë ky daheeh doo? —näng mä Paw-Ro.

Ti m' raky hadoo:

—Dooh ää ky n'aa napëe nä bä tanyy bä P'op Hagä Do Sahee —näk mäh.

³ Ti m' Paw-Ro eanh mä sa hä:

—H'ëed hadoo doo me ti bë ranu gemuun bong? —näng mäh.

Ti m' raky hadoo:

—Jowāw nu gahem'uun do nu gemuun doo da —näk mäh.

⁴ Ti m' Paw-Ro ky hadoo:

—Jowāw nu gemuun doo, nesaa do ji beréd hōm do heen n'aa, P'op Hagä Do hä ji h'yy ka'eeh do heen n'aa. Jowāw nu gahem'uun do maher'oot paa maa new'ëe do sa hä, ta jawén hana do hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa, Jesus hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa —näng mä Paw-Ro.

⁵ Ti m' raky n'aa napäh bä Paw-Ro her'oot doo, ranu gemuun hōm kân mä Jesus häd gó kä.

⁶ Ti m' Paw-Ro dasooh ta moo sa nuu gó, ti m' P'op Hagä Do Sahee bajëe kân sa h'yyb tym gó. Ti hyb n'aa kyy wób rer'ood wät dó. P'op Hagä Do ky n'aa m' raher'oot na-ääj hē.

⁷ 12 m' ajyy tahyb n'aa pé m' tii.

⁸ Tamawoob hē ta kamarab Paw-Ro ahōm had'yyt hē tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherot doo hēnh. H'yyb neŷŷm doo me baad tabaher'oot sa hä P'op Hagä Do ji tabag'ääs do ky n'aa.

⁹ Ti m' sa mahang ti abong nabuj keh'üüm doo. Dooch m' rakarēn bä raky dahē bä Jesus ky n'aa. Ti m' ta wób maa napäh bä, raky n'aa rejää Jesus ky n'aa, papuuj hadoo do ky n'aa Paw-Ro her'oot doo. Ti m' Paw-Ro ahōm sa mahānh. Ti m' tatsyyd h'üüm Jesus hä h'yy ka'eeh doo, tób Tirān häd nāng do yd ma mehetēk doo hēnh. T'ī hēnh tabaher'ood had'yyt hē sa hä Jesus ky n'aa.

¹⁰ Pawóp mä ta baab tabaher'oot t'ī hēnh. Ti hyb n'aa m', sahōnh hē Judah buuj, Judah buuj nadoo do Asija häj n'aa bä habong doo, raky n'aa napäh Jesus ky n'aa.

¹¹ P'op Hagä Do an'oo bä tak'ēp Paw-Ro pehuunh.

¹² Paw-Ro saroor tapadedēek do sii hē radaso bä nahēe nāng do hä, has'oo dāk tan'oo bä. Karap'aar h'yyb nesaa do pahadēek do sii hē tabahebē Paw-Ro saroor hä.

¹³ Ti m' Judah buuj wób, jé pad'yyt hē karap'aar h'yyb nesaa do hebē doo, rakarēn paawä karap'aar h'yyb nesaa do rahebē Jesus häd gó. Hahŷŷ da m' sa kyyh karap'aar h'yyb nesaa do sa hä:

—Jesus, Paw-Ro ky n'aa her'oot do häd gó, ōm ää mejüü maberéd hōm hyb n'aa mahadäk doo —näk mäh.

¹⁴ Tii d' hed'oo do 7 ajyy, Judah buuj Sewah häd nāng do taah. P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahē n'aa see m' ti Sewah.

¹⁵ Ti m' ta see pé noo gó karap'aar h'yyb nesaa do see ky gadoo mä sa hä:

—Ŷ hapäh ti Jesus. Ŷ ky n'aa napäh ta ti Paw-Ro —nāng mäh. —Bē ti dooh. Dooch ŷ mepēe bä bēeh —nāng mäh.

¹⁶ Ti m' aj'yy, karap'aar hä hadäk do her'oot doo, sa hä tawaj'aa dāk. Tak'ēp tabahejooñ karap'aar h'yyb nesaa do ta hä adäk do hyb n'aa, ti hyb n'aa taj'aa ketsē sa hä. Tarejää tak'ēp sa hä, ti hyb n'aa rawaj'aa n'yyh bag hēnh tób gó naa. Majyyw ratag nyyh raban'yyh bä.

¹⁷ Ti m' sahōnh hē Epeso bä habong do Judah buuj, Judah buuj nadoo do na-āaj hē raky n'aa napäh bä m' rabeŷŷm bong. Raweh'ēeh mä tak'ēp Jesus Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo.

¹⁸ Ti m' hajök Jesus hä h'yy ka'eeh do wób, sahōnh hē ramaa napäh bä rakawoom nesaa do sa mo haj'aa.

¹⁹ Hajök mehēm do paa ramena sa h'ēed kerih doo. Ta hä tabanāng ramehēm do ky n'aa paah. Ti m' sahōnh hē rabahapäh bä m' rabaju toonh sahōnh hē ta ti hedoo do kerih doo. Ta hyb n'aa pé 50 miw moweed k'ääts tēg hawak do s'ēeb raju toonh do sām paah.

²⁰ Tii bä ká m', ky n'aa etsä däg kán mä Jesus ky n'aa. Jé pad'yyt däg ká ta ky n'aa tii bä. Hajök h'yy ka'eeh doo ká Jesus hä.

²¹ Ta ti jawén paa bä Paw-Ro h'yyb dāng tabeg'ääs Masedonija, Akaja häd enäh do häj n'aa hēnh. Tii b' naa takarēn Jerusarēnh hēnh tabahōm. Ti m' taky hadoo:

—Jerusarēnh hēnh ŷ bewäd nä jawén paa bä, ŷ beg'ääs nä Roma panang —nāng mäh.

²² Ti m' ta sii moo bok do wób, Tsimoot, Eras häd enäh do tamejüü Masedonija häd nāng do häj n'aa hēnh rabahōm hyb n'aa ta pooj jé. Ti nuuj jé m' Paw-Ro baym dó Asija häj n'aa bä.

Demeet du n'aa do rakamaj'ī do Paw-Ro sa wē panyyg n'aa hahŷŷh

²³ Ti m' ti noo gó Epeso bā hajōk kamaj'ī Jesus ky n'aa hyb n'aa.

²⁴ Aj'yy Demeet hād nāng do du n'aa rakamaj'ī doo. K'āāts tēg hawak do moo hew'ēet do tii. Tób taah its sa kabarii Dijāān* hād nāng do tób n'aa mo n'aa me tatema tób taah its. Demeet, ta moo hataa daheeh ratehem'aa sa kabarii tób n'aa its. Hajōng ta sām ragedak.

²⁵ Ti m' Demeet maher'oot ta sii moo heb'ook doo, ta wób na-āāj hē k'āāts tēg hawak do s'ēeb moo heb'ooch doo. Hahȳy d' mā ta kyyh sa hā:

—Bē hapāh né hē ti baad ub ēr gedak ēr moo bok do sām —nāng mäh.

²⁶ —Bē ky n'aa napāh na-āāj hē Paw-Ro hād nāng do her'oot do hā. Taher'oot sa hā, kabarii ji moo wāt doo, dooh ji h'yy kaha'eeh do pan'aa tado bā. Hajōk ky dah'eeh ta kyyh hā, Epeso panang buuj had'yyt hē nado. Asija hāj n'aa bā, jē pad'yyt hē da raky daheeh ta kyyh —nāng mäh.

²⁷ —Ji ām n'aa hoop da taher'oot do hā. Hajōō magyys hē ky dah'eeh da ta kyyh hā, dooh da ēr moo bok do hā raky dahé wād bā. Dooh da na-āāj hē Dijāān tób n'aa, tak'ēp haj'ap doo, rawehēē wād bā. Dijāān, Asija hāj n'aa bā, sahōnh hē hāj n'aa bā rah'yy kaha'eeh doo, ti na-āāj hē, dooh da rah'yy kae wād bā, dooh da rawehēē wād bā. Ta hād ky n'aa etsēeh do paa ahēēj jēng da —nāng mā Demeet kyyh.

²⁸ Ti m' Demeet her'oot do ramaa napāh bā m', tak'ēp mā rakawajāān Paw-Ro wē. Ti m' radu doo rageēēnh doo:

—Tak'ēp haj'ap do Dijāān, Epeso buuj hag'āās doo! Tak'ēp haj'ap do Dijāān, Epeso buuj hag'āās doo! —nāk mā sa kyyh.

²⁹ Ti m' ti hyb n'aa, nyyw hē sahōnh hē Epeso buuj rageēēnh mäh. Ky kak'ēē mā tak'ēp. Ti m' rameso padēēk ajyy Gajo, Aris-Tako hād enāh doo, Masedonija hāj n'aa bā naa Paw-Ro had'aa doo. Ti m' Epeso buuj ramahūūm rakahet'aa doo bā.

³⁰ Ti m' Paw-Ro karēn paawā t'ī hēnh tabahōm, hajōk do hā tabaher'oot hyb n'aa. Ti hadoo né hē, dooh m' Jesus hā h'yy ka'eeh do ran'oo bā tahōm bā t'ī hēnh, ām n'aa nāng do hyb n'aa.

³¹ Ta ti hāj n'aa wahē n'aa wób sii hē, Paw-Ro najiis, rapanāk ta hā tanahōm hyb n'aa, takamanew'aa hyb n'aa sa mahang.†

³² Daap hē kat'aa do rageēēnh. Ta see hadoo ta wób sa kyyh, ta see hadoo ta wób sa kyyh. Hajōk sa mahang dooh rahapēē bā h'ēēd hyb n'aa t'ī hēnh rakata padēēk daap hē.

³³ Ti m' Judah buuj sa mahang kata padēēk do ramejūū aj'yy Aresān hād nāng doo, hajōk do hā tabaher'oot hyb n'aa. Ti m' kata dāk do wób raher'oot Aresān hā nyy da ta kyyh sa hā. Ti m' Aresān moo me tamedug paawā, bag hēnh rabab'ēēh hyb n'aa, sa hā tamaher'oot hyb n'aa paawā.

³⁴ Ti m' Judah buuj rabahapāh bā Aresān, radu doo rageēēnh doo:

—Tak'ēp haj'ap do Dijāān, Epeso buuj hag'āās doo! Tak'ēp haj'ap do Dijāān, Epeso buuj hag'āās doo! —nāk mā sa kyyh.

Séd ky hedoo mā rageēēnh, pawóp oor. Dooh rakarēn bā ramaa newē bā sa hā Aresān maher'oot do paawā.

³⁵ Ti m' panang wahē n'aa hyb n'aa jawyk do medug kán. Ti m' taky hadoo sa hā:

—Bē maa newē kēh ȳy, Epeso buuj —nāng mäh. —Sahōnh hē hāj n'aa buuj rahapāh ti Dijāān tób n'aa hagā n'aa ēr panang buuj. Ēr hag'āās na-āāj hē ta heen n'aa hadoo doo, pā s'ēēb, wē hā naa hadēē jat doo.

* **19:24** Ta ti **Dijāān** hād nāng doo, Epeso buuj sa kabarii rah'yy kaha'eeh doo. † **19:31** Rajej̄ym mā Paw-Ro radajēē bā, kata b'ēēh doo hā.

³⁶ Sahõnh hẽ raky n'aa napäh ta tii. Dooh ta ky n'aa jejën péh. Ti hyb n'aa taw'ääts hẽ bag hẽnh bë bab'ëeh. Ti hyb n'aa dooh bë hyb n'aa jóh bã bë moo bok do hä sa hä.

³⁷ Hahỹ ajyy bë manaa doo, dooh Dijãän tób n'aa yt hä retsëeg hõm péh. Dooh raky n'aa rejã bã ër h'yy kaha'eeh doo —näng mäh.

³⁸ —Demeet wẽ, ta hataa ta sii moo b'ook do sa wẽ tanyy bã ta wób raky n'aa tapaa do ky n'aa, taw'ääts hẽ hyb n'aa jewyk do ji ky n'aa etyy n'aa wẽ rabahõm. Ti anäng na-ãäj hẽ Roma buuj sa wahẽ n'aa seeh. Taw'ääts hẽ sa hä rabaher'oot.

³⁹ Tanyy nã bã bë her'oot do seeh, taw'ääts hẽ bë her'oot sahõnh hẽ Epeso buuj rakahet'aa noo gó ër ky n'aa jaw'yyk do mejũũ doo da.

⁴⁰ Äm n'aa näng Roma buuj sa wahẽ n'aa ër raky n'aa tapaa, hajõõ gó bë ky ked'aak doo. Ër reaaj bã h'ëed hyb n'aa tak'ëp bë geëenh, dooh ër her'oot péh, dooh hyb n'aa péh —näng mäh.

⁴¹ Ti m' taky hado kãn sa hä:

—Jããm hẽ. Taw'ääts hẽ bë abaaj h'ũũm —näng mäh.

20

Masedonija häj n'aa hẽnh, Keres häj n'aa hẽnh Paw-Ro bahõm do panyyg n'aa hahỹyh

¹ Ti m' kawejãan do paa rababaaaj hõm jawén paa bã sa tób hẽnh, Jesus hã h'yy ka'eeh do Paw-Ro ats'yyt mã ta wẽ rabana hyb n'aa. Ti m' baad tabaher'ood dák sa hä, h'yyb neỹym doo me Jesus hã rah'yy ka'eeh hyb n'aa. Ti m' takedëe hõm sa hä. Ahõm kãn mã tii bã Masedonija häj n'aa hẽnh.

² Tamahõm me panang bã taher'oot Jesus hã h'yy ka'eeh do sa hä, h'yyb neỹym doo me Jesus hã rah'yy ka'eeh hyb n'aa. Hajõng baad hadoo do taher'ood dák sa hä. Ti m' Gereg buuj sa häj n'aa bã takajaa.

³ Tamawoob hẽ kamarab tabaym dó tii bã. Ti m' takarën tagatsëg so paawã marakate gó Sirija häj n'aa hẽnh hahõm doo gó. Tagatsëg so pooj jé, heen n'aa nyy dák Judah buuj rano n'aa masoo do hä. Ti hyb n'aa tahyb n'aa newẽ dák tababaaaj hõm Masedonija häj n'aa bã tabës doo me ta tyw n'aa.

⁴ Ta sii habaaaj h'ũũm do sa hãd hahỹy da: Sopater (panang Bereja hãd näng doo bã naa, Piho hãd näng do t'aah), ta see Aris-Tako, ta see Sekũn (panang Tesaronika hãd näng doo bã naa), ta see Gajo (panang Derebé hãd näng doo bã naa), ta see Tsimoot, ta see Tikiko, ta see Toropimo (Asija häj n'aa hẽnh naa).

⁵ Äã pooj jé rabahõm ti nuuj jé. Äã ragadaa kãn panang Torowas hãd näng doo bã.

⁶ Tii bã, pãw makuj n'aa tamah do äã tab'ëes jawén paa bã, äã gatsëg t'oonh Pirip bã naa marakate gó. Ji moo séd hẽnh ta ä jawén paa bã, äã kataa sa hä panang Torowas hãd näng doo bã. 7 ta äh äã baym dó tii bã.

Hadëe hyng do panyyg n'aa hahỹyh

⁷ Ti m' met'uuh hã äã kata b'ëeh Jesus hã h'yy ka'eeh do sa sii, pãw äã ganebãh hõm hyb n'aa, Jesus äã hyb n'aa esee hyb n'aa. Ti m' Paw-Ro baher'ood kãn Jesus hã h'yy ka'eeh do sa hä. Jati pé tatsyym kadoo do hyb n'aa, taher'oot do dawëet.

⁸ Äã kata dák tób gó p'op gadäk doo gó, ta bag banäng hẽnh.

⁹ Ti m' atsēm ub, gawak'aap, pahēew Ew-Tiko häd näng doo, tób noo bä hasooh doo, aã jëng tabasooh bä, Paw-Ro her'oot do dawëet do hyb n'aa, ty jawyg däk do hyb n'aa m'. Ti m' tabadëe hyng p'op naa. Dajëp.

¹⁰ Ti m' Paw-Ro bahyng, ahyy häng, tawaké däk dajëp do hä. Ti m' taky hadoo:

—Bë eÿm manäh. Edëp! —näng mäh.

¹¹ Ti m' Paw-Ro rabas'ëeg kån p'aa hënh tób gawakó p'op gadäk doo gó. Tii bä äã hä Paw-Ro ganebäh hõm kån päw, sahõnh hë äã bawa. Ti m' p'aa hënh tabaher'oot, tabawag hõm bä kã taky yyw däk. Ti m' tatsyym kadoo.

¹² Ti m' marahud hadëe hyng do paa ramahüüm kån ta tób hënh. Edëp tabahõm. Sahõnh hë rah'yy gadejah.

Epeso buuj sa hä Paw-Ro kedëe wät do panyyg n'aa hahÿh

¹³ Ta pooj jë tii bä äã bah'üüm marakate gó. Panang Asós häd näng doo hënh äã bah'üüm. Tii bä äã gada Paw-Ro, tagatsëg sooh hyb n'aa äã sii. Tii da ta kyyh äã hä. Takarën mä takanaa hëej hä.

¹⁴ Asós bä takajaa bä, äã mahüüm kån marakate gó. Panang Mitirën häd näng doo hënh äã bahõm.

¹⁵ Jat'iip hadoo äã tsyym kasok ënh, äã kaja hõm kån tsyt dëeg hä Kiw häd näng do nedaa bä. Jat'iip hadoo äã batsëg hõm kån tsyt dëeg hä, Samos häd näng doo hënh. Jati pé äã kaja hõm kån panang Mirét häd näng doo bä kã.

¹⁶ Dooh Paw-Ro karën bä Epeso bä äã nu kajäg bä. Nayyw hë takarën mä takaja hõm Jerusarënh hënh. Tahaja bä m' takarën Pën-Tekos ratab'ëes do pooj jë takajaa Jerusarënh hënh.

¹⁷ Ti m', Mirét bä naa Paw-Ro mejüü ranaëënh hyb n'aa Epeso bä habong do Jesus hä h'yy ka'eeh do sa wahë n'aa.

¹⁸ Ti m', Mirét bä rakajaa bä, Paw-Ro ky hadoo sa hä:

—Bë hapäh né hë nyy da ÿ bawäd had'yyt hë bë mahang Asija häj n'aa bä ÿ kajaa noo gó naa —näng mäh.

¹⁹ —Jesus hä ÿ moo wäd had'yyt hë, ta ky n'aa ÿ her'ood had'yyt hë. Dooh né ÿ h'yy kasabé bä. Jesus ky n'aa ÿ her'oot bä, hajõõ nuu me ÿ h'yyb heoot Jesus hä rah'yy ka'eeh tak'ëp ÿ karën do hyb n'aa. Tii da né hë ÿ bad'oo, hajõõ nuu me né hë paawä ÿ bahoop Judah buuj Jesus hä h'yy kana'eeh do sa moo gó.

²⁰ Dooh ÿ ky n'aa eréd bä ÿ her'oot do baad hadoo do ky n'aa bë hä. Sahõnh hë baad hadoo do bë ÿ ma met'ëeg wät. Bë tób yt hä bë ÿ metëek, sahõnh hë ramaa napäh.

²¹ Judah buuj, Judah buuj nadoo do sa hä na-ääj hë ÿ baher'oot nesaa do raberéd hõm hyb n'aa, P'op Hagä Do hä rah'yy kawereem hyb n'aa, Jesus, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa.

²² Jerusarënh hënh ÿ bahõm hÿÿ kã ÿ P'op Hagä Do Sahee mejüü. Dooh ÿ hapëe bä h'ëed hado hä ÿ t'ii hënh.

²³ Jääm né hë ÿ hapäh, sahõnh hë panang ÿ bewäd nä hënh, ÿ P'op Hagä Do Sahee maher'oot ÿ da radawäts geët, tak'ëp da ÿ bahoop, tanooh.

²⁴ Ti hadoo né hë paawä, dooh ÿ h'yyb n'aa p'eed bä ÿ hedëp do hä. Jääm hë ÿ karën ÿ bahajaa, Jesus Hyb N'aa Jawyk Do hä ÿ tamejüü doo. ÿ tamejüü ÿ baher'oot hyb n'aa sahõnh hë sa hä P'op Hagä Do kamahän do ky n'aa —näng mä Paw-Ro kyyh.

²⁵ Ti m' taky hadoo ënh:

—ÿ hapäh baad ub, dooh da ÿ bë hapëë wäd bä bë mahang her'oot do paa P'op Hagä Do ji tabag'ääs do ky n'aa —näng mäh.

²⁶ —Ti hyb n'aa baad ÿ baher'oot bë hä. Këh ÿ gabuuj nado tii, ta wób sa h'yyb tym P'op Hagä Do wë tanas'ëëg bä.

²⁷ Sahõnh hë bë hä ÿ her'ood wät sahõnh hë P'op Hagä Do karën doo. Dooh ÿ ky n'aa jëjën péh.

²⁸ Ti hyb n'aa, taw'ääts hë baad ub bë bahag'ääs bë daaj hë, Jesus hä h'yy ka'eeh do sa hä na-ääj hë, sa wahë n'aa bë bahadoo hyb n'aa P'op Hagä Do Sahee an'oo bä. Taw'ääts hë bë hagää baad ub P'op Hagä Do hä h'yy ka'eeh doo. Sa hyb n'aa paa Jesus kan'oo däk, tadajëp sa hyb n'aa, ta karapee rabahado padëëk hyb n'aa.

²⁹ ÿ hapäh hahÿh: ÿ bahõm jawén paa bä, bë mahang an'aa da ta wób. Tabanas'aa b'éé hek'ook do hadoo da. Dooh da rat'yud mehün bä Jesus hä h'yy ka'eeh doo.

³⁰ Bë mahang na-ääj né hë ta wób radu doo da rawareem do P'op Hagä Do kyyh, sa hä kä Jesus hä h'yy ka'eeh do raky süüt hyb n'aa.

³¹ Ti hyb n'aa, baad bë hyb n'aa matakä da! Bë hyb n'aa es'ee nyy da tamawoob hë ta baab noo gó had'yyt hë ÿ ky n'aa jebaanh sahõnh hë bë hä sét ken'yih. Ta see pé noo gó ÿ h'yyb heoot doo me ÿ ky n'aa jebaanh, baad ÿ karën do hyb n'aa paawä bë h'yy ka'eeh Jesus hä —näng mä Paw-Ro sa hä.

³² Ti m' taky hado kän:

—ÿ karën P'op Hagä Do bë tahag'ääs. ÿ karën P'op Hagä Do ji wë ky enyym do panyyg n'aa bë h'yyb gó tawäd had'yyt hë. Ti né hë tan'oo bä baad bë h'yy kae magyys hë Jesus hä. Tan'oo däk da bë hä baad hadoo doo, ta karapee tasëew hõm do sa hä taky dang doo —näng mäh.

³³ —Doo hëp ÿÿ gó ÿ karën pé paa ta wób sa dajëër, ta wób sa saroor —näng mäh.

³⁴ —Bë hapäh né hë ny hadoo ÿ moo wät daj ÿÿ hë, ma ÿ säm hä, hata ÿ ma säm hä.

³⁵ Sahõnh hë ÿ bad'oo do hä ÿ metëeh bë hä, bë bahapäh hyb n'aa, tak'ëp né hë ji moo wät ji masa hyb n'aa kas'uut doo. Bë hyb n'aa es'ee Jesus kyyh: “Ji tsebee né paawä ji hä ran'oo bä ji karën doo, ta bahãnh ji tsebë da ta wób hä ji an'oo bä rakarën doo”, näng mä Jesus —näng mä Paw-Ro kyyh.

³⁶ Ta ti Paw-Ro her'oot do jawén paa bä m', ahyy häng ta taron nuu me, ta wób na-ääj hë m'. Ti m' taky n'aa etsëë.

³⁷ Sahõnh hë rabaód bong, rawaké wät, redëë wät.

³⁸ Tak'ëp rawén h'yy ketón bong Paw-Ro her'oot do hä, dooh raty gepëë wäd bä taher'oot do hyb n'aa. Ti m' rabahadaa wëenh marakate gó tagatsëg sooh bä.

21

¹ Ti m', ää kedëë bong jawén paa bä Jesus hä h'yy ka'eeh do sa wahë n'aa Epeso bä naa han'aa do sa hä, ää gatsëg tooj kän marakate gó. Ää gagëd hõm ub tsyt dëëg hä, Kos häd näng doo hënh. Jat'iip hadoo ää bahõm tsyt dëëg hä, Rodes häd näng doo hënh. Tii b' naa ää bahõm panang Pataar häd näng doo hënh.

² Pataar bä ää baw'yyt marakate Penisija häj n'aa hënh hahõm doo. Ti m' ää gatsëg tooj kän ta gó.

³ Äã matsëk me äã hapäh tsyt deëg hä, Tsi-Peré häd näng doo, ji s'ÿÿ hadäk hënh. Äã ahöm kån Sirija häj n'aa hënh. Marakate gabuuj ramesób nuuj jé, äã as'oop panang Tiir häd näng doo hënh.

⁴ Tiü bā äã mamuun Jesus hä h'yy ka'eeh do tii bā habong doo. 7 ta äh äã baym dó sa pa. Ti m' P'op Hagä Do Sahee baher'oot Jesus hä h'yy ka'eeh do sa hä nyy d' rabad'oo Paw-Ro hä Jerusarënh hënh. Ti hyb n'aa m' raky hadoo Paw-Ro hä:

—Ahöm manä Jerusarënh hënh —näk mäh.

⁵ Ti m', 7 ta äh tabado däk bā, äã bawëëj kån. Jesus hä h'yy ka'eeh do ajyy, sa ÿÿm, sa taah äã rahadaa w'ëenh hood jó. Hood jó äã behyy bëeh äã taron nu paa me, ti äã ky n'aa etsëë.

⁶ Ti m' äã kedëë bong sa hä. Ti m' äã gatsëg tooj kån marakate gó. Tii bā äã hadaa w'ëenh do rabas'oob kån sa tób hënh.

⁷ Tiir bā naa marakate bahöm, Toremajida bā tanu däng. Ta tii bā äã beg'ääs Jesus hä h'yy ka'eeh do sa wë. Sét adëb bā äã tab'ëes sa sii.

⁸ Jat'iip hadoo äã kaja höm panang Sesareja häd näng doo bā. Pirip, Jesus ky n'aa rod tób bā äã ba'ÿym. 7 ajyy Jesus mejüü do sa hata see ti Pirip.

⁹ Ji meheet pé Pirip toog, marahud. Rahajaa raher'ood bā ta jawén hawät doo, P'op Hagä Do Sahee an'oo bā.

¹⁰ Hajöo däk äã äh Pirip tób bā, takaja nä Judah häj n'aa hënh hana doo, P'op Hagä Do ky n'aa rod seeh, Agab häd näng doo.

¹¹ Äã pa tabana gëet bā, tapyn höm Paw-Ro baa wyd. Ti m' ta daaj hë ta mooh, ta tsyym takamaw'yyd gëet ta me. Ti m' taky hadoo:

—Hahÿ baa wyd näng do danäh, hahÿÿ da da Judah buuj ramaw'yyd däk Jerusarënh bā. Ran'oo däk da Judah buuj nadoo do sa moo gó, P'op Hagä Do Sahee her'oot —näng mä Agab kyyh.

¹² Ta ti äã maa napäh bā, ta wób na-ääj hë ta tii bā hab'ëeh doo, äã sahõnh hë äã ky kah'üüm Paw-Ro hä, tanahöm hyb n'aa Jerusarënh hënh.

¹³ Ti m' Paw-Ro ky hadoo:

—Hëd n'aa bë ba'oot? Tak'ëp ÿ h'yy katón bë an'oo bā —näng mäh. —Dooh ÿ eÿÿm bā ÿ ramaw'yyd däk do hä. Rakarën bā ÿ radajëeb bā Jerusarënh bā, ÿ dajëp né hë Jesus Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hyb n'aa. Dooh ÿ eÿÿm bā —näng mäh.

¹⁴ Dooh äã taky dahé bā. Ti hyb n'aa dooh äã ky kah'üüm boo bā ta hä. Ti m' äã ky hadoo:

—Na manä Jesus, Hyb N'aa Jawyk Do h'yyb däng do hadoo ta hä —näk ääh.

¹⁵ Ti m' äã benyyw höm äã h'ëed, ti m' äã tsyym kasog kån Jerusarënh hënh kah'üüm doo.

¹⁶ Jesus hä h'yy ka'eeh do wób, Sesareja bā habong doo, ah'üüm äã sii. Äã ramahüüm aj'ÿÿ bap peej Jesus hä h'yy kae däk do tób hënh, t'ÿÿ hënh äã ba'ÿÿh hyb n'aa. Ta häd Masõn. Tsynt deëg hä Tsi-Peré häd näng doo bā tabana.

Tsijaag wë Paw-Ro beg'ääs do panyyg n'aa hahÿÿh

¹⁷ Ti m' äã kaja höm bā kä Jerusarënh bā, baad Jesus hä h'yy ka'eeh do äã ragadoo.

¹⁸ Jat'iip hadoo äã beg'ääs Paw-Ro sii Tsijaag tób hënh. T'ÿÿ hënh rakata b'ëeh sahõnh hë Jesus hä h'yy ka'eeh do sa wahé n'aa.

¹⁹ Ti m' Paw-Ro kedëng sa hä. Baad ub tabaheer'oot sa hä sahõnh hë tamoo wät do hä P'op Hagä Do mo haj'aa Judah buuj nadoo do mahang.

²⁰ Ta ti ramaa napäh bā m', raj'aa etsë P'op Hagä Do hä. Ti m' raky hadoo Paw-Ro hä:

—Mahapäh né hē, āā wakāān, hajōk Judah buuj babä rah'yy kae padëek Jesus hä. Ti hadoo né hē sahōnh hē raky kah'üüm Mosees ky n'aa jaw'yyk doo da ji bad'oo hyb n'aa.

²¹ Rahe'oot mä sa hä, mametëek mä jé pad'yyt hē habong do Judah buuj sa hä, Judah buuj nadoo do sa mahang habong do sa hä, Mosees kyy kerih do raky nadaheeh hyb n'aa. Rahe'oot mä sa hä, dooh m' makarēn bá sa taah masuuj noo byyh ranoo ehōg hōm. Rahe'oot mä na-āāj hē, maher'oot mä sa hä ti dooh er bad'oo doo da radoo bä —näk mä Tsijaag sa kyyh.

²² Ti m' raky hadoo ēnh:

—Taw'āāts hē er hyb n'aa newëe nyy da er bad'oo. Raky n'aa napäh da om kaja nä doo.

²³ Ti hyb n'aa taw'āāts hē āā her'oot doo da mabad'oo —näk mä Paw-Ro hä. —Ti abong ji meheet pé ajyy āā mahang sa sēen hehoh doo, P'op Hagä Do hä raky däng do ahëej jëng do heen n'aa.

²⁴ Sa sii ahōm P'op Hagä Do tób n'aa hēnh. Mamoo wäd sa sii er ky n'aa jaw'yyk do mejüü doo da, bē h'yyb bē benäm hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó. Taw'āāts hē sa hyb n'aa mepaag hōm rama ejuu do pan'aa, sa sēen rabehoh hyb n'aa. Tii d' madoo bä, sahōnh hē rabahapäh da rahe'oot do a ky n'aa dooh se hub tadoo bä. Rahapäh da maky daheeh né hē Mosees ky n'aa jaw'yyk doo.

²⁵ Judah buuj nadoo doo kä, āā ma erii wät nyy da rabad'oo do pan'aa. Hahÿy da āā kyy kerih doo: “Taw'āāts hē bē nawēh P'op Hagä Do hä h'yy kanā'eeh do sa kabarii raweh'ëeh do tā n'aa. Taw'āāts hē bē nawēh bē masāāh dab, har'ëeng dab, bē naboh bá ta majyyw gatsëe däk doo. Bē awëe manā ta majyyw. Bē aā manā bē ÿym nadoo do sii, bē patug nadoo do sii” —näk mä Tsijaag tób bá kata b'ëeh do sa kyyh.

P'op Hagä Do tób n'aa yt hä Paw-Ro ramaso däk do panyyg n'aa hahÿy

²⁶ Ti m' jat'iip hadoo Paw-Ro mahüüm ta ti ajyy. Tamoo wät sa sii Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejüü doo da, sa h'yyb rabenäm hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó. Ti m' tabahōm P'op Hagä Do tób n'aa hēnh, tapanäk hyb n'aa ta tii bá moo b'ook do sa hä, ny noo gó tabahānh P'op Hagä Do matym gó sa h'yyb rabenäm doo. Tapanäk mä na-āāj hē sa hä ny noo gó P'op Hagä Do hä rama ejuu doo.

²⁷ P'eets ub paawä m' tabahëej jëng bá ta ti 7 ta āh, Paw-Ro rabenyw bong do ā n'aa, Judah buuj wób, Asija häj n'aa hēnh han'aa doo, rabahapäh mä Paw-Ro P'op Hagä Do tób n'aa hēnh. Ti m' hajōk do t'ii hēnh kata b'ëeh do rah'yyb tatuk Paw-Ro wē rakamaj'ii hyb n'aa. Ti m' Paw-Ro wē rawaj'aa padëek.

²⁸ Rageëenh bá m' raky hadoo:

—Āā bē masaa Isaraew buuj! —näk mäh. —Hahÿ né hē aj'yy jé pad'yyt hē hawät doo, tametëek do kamaj'ii āā hä, Mosees ky n'aa jaw'yyk do hä na-āāj hē, hahÿy hä na-āāj hē P'op Hagä Do tób n'aa hä. Hÿy kä na-āāj hē tamanaa Judah buuj nadoo do wawëe hē, P'op Hagä Do tób n'aa hēnh. Ta yd rejää tan'oo bä —näk mä sa kyyh.

²⁹ Tii da rawén ky hadoo, pooj jé rabahapäh Paw-Ro sii Epeso buuj, Toropimo häd näng doo, panang bá rababong bá. Paw-Ro mahüüm red'oo P'op Hagä Do tób n'aa yt hä.

³⁰ Ti m' sahōnh hē panang buuj rakawajāān. Jé pad'yyt hē rabana, rawaj'aa padëek P'op Hagä Do tób n'aa hēnh. Ramaso däg kän mä tii bá Paw-Ro, ramahüüm mä P'op Hagä Do tób n'aa w'oo hä. Ti m' nyyw hē ranoo gatsëe däk ta nooh.

³¹ Ranaboh nuuj jé paawä Paw-Ro, Roma buuj warahén n'aa wahé n'aa hã rapanäk mä Jerusarēnh buuj kamajī do ky n'aa.

³² Ti m' warahén sa wahé n'aa tanaēēnh mä warahén wób, warahén sa wahé n'aa wób na-āāj hē. Ti m' rawaj'aah Jerusarēnh buuj sa wē. Rabahapäh bā m' warahén sa wahé n'aa sa sii han'aa doo, moo yyw padēēk mä Paw-Ro rej'āā doo.

³³ Ti m' warahén sa wahé n'aa kaja nā bā tamaso dāk Paw-Ro, ti m' tamejūū ramoo maw'yyd dāk haak sapuuw hadoo doo me. Ti m' teanh mäh:

—Jaa hahy aj'yy? H'ēēd hado tamo haj'aa? —näng mäh.

³⁴ Ti m' ta see hadoo ta wób rageēēnh, ta see ky n'aa hadoo ta wób sa kyyh. Dooh m' warahén sa wahé n'aa h'yyb mepēē bā ta ky n'aa hã, tak'ēp rageēēnh do hyb n'aa. Ti hyb n'aa tamejūū ramahūūm warahén tób n'aa yt hã.

³⁵ Tī hēnh rakaja hōm bā, tób gó ji basēēk do tyng n'aa jó, warahén ratóg sēēk mä Paw-Ro, hajōk do ta hã rapahuut do hyb n'aa.

³⁶ Ti m' hajōk do rageēēj nā:

—Ji daj'ēēp, ji daj'ēēp! —näk mäh.

³⁷ Ti m' warahén ramajēē suun pooj jé Paw-Ro beanh sa wahé n'aa hã Gereg kyy me:

—Y karēn paawä y her'oot a hã —näng mäh.

Ti m' warahén sa wahé n'aa eanh:

—Mer'oot Gereg kyyh? —näng mäh.

³⁸ —Ōm nado Esit buuj kamajī do du n'aa do nag'aap hē denaa hē? Ōm nado ti mahūūm do 4 miw heb'oooh do banawāng doo hēnh? —näng mäh.

³⁹ Ti m' Paw-Ro ky hadoo:

—Dooh. Y nado tii —näng mäh. —Judah buuj y ti hyyh. Panang Tas häd näng doo bā naa, Siris häj n'aa bā naa yyh. Panang ky n'aa etsēēh do buuj yyh —näng mäh. —Y karēn paawä man'oo y baher'oot hyb n'aa sa hã —näng mäh.

⁴⁰ Ti m' warahén sa wahé n'aa an'oo kän tabaher'oot hyb n'aa. Ti m' Paw-Ro bag'ēēd dāk tsyym tyng n'aa jó. Ti m' tameduuk ta moo me, bag hēnh rababē dāk hyb n'aa. Ti m' bag hēnh rababē dāk bā, tadu doo taher'oot do Eberew kyy me.* Ti m' taky hadoo:

22

¹ —Wakān haa, yp y hyb n'aa hedoo doo. Bē maa newē kēh yy. Hã y rakamajī do ky n'aa y her'oot —näng mäh.

² Ti m' ramaa napäh bā m' ter'oot do Eberew kyy me, sa kyy me, bag hēnh rababē däg magyys hē tii bā. Ti m' Paw-Ro ky hadoo:

³ —Judah buuj né y hyyh. Panang Tas häd näng doo bā, Siris häj n'aa bā y benäng. Babā Jerusarēnh bā y bawāng. Gamarijēw* baad ub né hē y tama metēēk ēr wahé makū ky n'aa jaw'yyk do ky n'aa. Baad ub né hē y karēn paa y h'yyb n'yym P'op Hagā Doo, da hē bē bad'oo doo da né hē.

⁴ Y rejāā né paa Jesus hã h'yy ka'eeh doo, radejēp hyb n'aa. Y mesoo paa yyj, ajyy, y dewēēs ragadahew'ēēs doo gó.

⁵ P'op Hagā Do tób n'aa yt hã moo heb'oooh do sa wahé n'aa heh'āāt doo, ēr wahé n'aa na-āāj hē rahapäh tii. Né hup y né hē ta ti y her'oot do bē hã. Hã y raban'oo dāk paa kerih doo, ramejūū do ky n'aa, y banoo hyb n'aa ēr

* **21:40** Judah buuj sa kyyh heh'āāt do ramaneēēnh Eberew kyyh. Judah buuj na-āāj hē rer'oot Aramew kyyh. Sa wób na-āāj hē rahajaa rer'ood bā Gereg kyyh. * **22:3** Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetēk do ky n'aa etsēēh do ti Gamarijēw. Atos 5.34 hã takerii dāk ta ky n'aa.

wakãän, Judah buuj, panang Damas-Ko häd näng doo bä habong do sa hä. Ti t'ĩ hēnh ŷ bahōm paah, ŷ mena paawä Jesus hä h'yy ka'eeh doo, rarejãä hyb n'aa Jerusarēnh hēnh —näng mä Paw-Ro sa hä.

⁶ Ti m' taky hadoo ēnh:

—Ti, wasyk, ŷ bedaa däk bä Damas-Ko, tii bä wē hä naa gabarēeh do ta bag gabar'ēeng wät hahät ŷŷ.

⁷ Tũũ ŷ badēē jat tii bä. Ti ŷ maa napäh kyyh, hä ŷ her'oot doo: “Saw-Ru, Saw-Ru, h'ēed hyb n'aa ŷ marejãä?”, näng mä kyyh hä ŷŷ.

⁸ “Jaa ōm?”, näng ŷŷh. “ŷ né hē Jesus, Nasaréh buuj marejãä doo”, näng mäh.

⁹ Si ŷ habok do rahapēē né paawä ta bag, dooh rah'yy ganyy bä kyyh hä, hä ŷ her'oot do hä.

¹⁰ ŷ eanh tii bä: “Nyy d' ŷ bad'oo, Hyb N'aa Jawyk Doo?”, näng ŷŷh. Ti taky hadoo hä ŷŷ: “As'ēeg g'ēed. Ahōm nä panang hēnh. T'ĩ hēnh rabahe'oot a hä nyy da mamoo wät do pan'aa hä ŷŷ”, näng mä Jesus kyyh hä ŷŷ.

¹¹ ŷ hapäh ta bag tak'ēp gabarēeh do hyb n'aa ŷ wén ty tamaa wät. Ti hyb n'aa hata haa ŷ ramoo maso hōm Damas-Ko hēnh ää bah'ũũm hyb n'aa.

¹² —Aj'yy Ananijas häd näng do ŷ taheg'ãäs. Baad ta ti Ananijas ky dahé had'yyt hē Mosees ky n'aa jaw'yyk doo. Ta ti panang bä habong do Judah buuj raweh'ēeh ti Ananijas.

¹³ Pa ŷ tabag'ēed däk bä taky hadoo: “Wakän ŷŷ, Saw-Ru, mabegãä däk p'aa hēnh!”, näng mäh. ŷ bahapēē däg kãn nayyw hē tii bä.

¹⁴ Ti m' taky hadoo ēnh hä ŷŷ: “P'op Hagä Do ér wahē makũ rah'yy kaha'eeh doo, ti né hē hasēew wät ōm, mabahapäh hyb n'aa takarēn doo, mabahapäh hyb n'aa P'op Hagä Do karēn doo da hawät doo,[†] maaaa napäh hyb n'aa ta ti ta kyyh.

¹⁵ Ōm né hē da Baad Had'op Do rod n'aa sahōnh hē sa hä. Maher'ood da maaaa napäh doo, mahapäh do ky n'aa”, näng mä ta kyyh hä ŷŷ.

¹⁶ Ti m' taky hadoo: “Magadaa wäd manäh. Ahōm nä ōm ranu gemuun wät hyb n'aa. Ōm ranu gemuun bä, Jesus hä mabetsēē a hä hanäng do nesaa do tabawug hōm hyb n'aa”, näng ta kyyh hä ŷŷ.

¹⁷ Ti m' Paw-Ro ky hadoo ēnh:

—Jerusarēnh hēnh ŷ babaaj nä bä, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä ŷ bahōm ŷ ky n'aa etsēē hyb n'aa. Ta tii bä s'ēeh hadoo hä ŷŷ.

¹⁸ S'ēeh hadoo doo gó ŷ hapäh Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo. Hahŷŷ da ta kyyh hä ŷŷ: “Nayyw hē! Ahōm nä Jerusarēnh bä naa. Dooh da raky dahé bä kēh ŷ n'aa maher'oot doo”, näng mä hä ŷŷ.

¹⁹ Ti ŷ ky gadoo: “Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo, sahōnh hē ajyy babä habong do rahapäh nyy da ŷ bahōm do paa sahōnh hē tób P'op Hagä Do panyyg rayd naherof do yt hä, a hä h'yy ka'eeh do ŷ dewēēs hyb n'aa, ŷ rejãä hyb n'aa.

²⁰ Radaj'ēep noo gó a ky n'aa rod paa Es-Tew häd näng doo, ŷ na-ãäj hē sa da h'yyb hadoo. ŷ né paa pä me hakut do sa saroor henäm”, näng kēh ŷ ta hä.

²¹ Ti taky hadoo hä ŷŷ: “Ahōm nä, ōm ŷ mejũũ dawēē, Judah buuj nadoo do sa mahang”, näng mäh.

²² Ti m', jããm né hē ramaa newēē do Paw-Ro her'oot doo. Judah buuj nadoo do sa mahang Paw-Ro Jesus mejũũ Paw-Ro her'oot hyb n'aa, radu doo mä rageēēnh doo:

—Dooh taw'ãäts hē tado tawäd bä badäk hahŷŷ hä! Taw'ãäts hē tadajēp! —näk mä Paw-Ro majĩ sa kyyh.

[†] 22:14 Jesus né hē ti P'op Hagä Do karēn doo da hawät doo.

²³ Ti m' rageëenh. Sa hatsë sa hä padëek do ratepyh, rakawajään do heen n'aa. K'ääts rehaa p'op.

²⁴ Ti hyb n'aa, warahén sa wahë n'aa mejō kån Paw-Ro ramajëë suun warahén tób n'aa yt hä. Tamejüü mä rahewyyh. Tamejüü mä reanh ta hä h'ëed hyb n'aa ta majji tii da rawén geëenh.

²⁵ Ti m' ramaw'yyd dåk bã rahewyyh do pan'aa paawä, Paw-Ro eanh warahén wahë n'aa see hä:

—Roma buuj raky n'aa jaw'yyk do anoo g'eeh bë hewyh bã Roma buuj seeh, bë nahapëë nã bã tamo haj'aa kadoo bã? —näng mäh.

²⁶ Ti m' warahén sa wahë n'aa see maa napäh bã Paw-Ro her'oot doo, naway hë tabahöm kån warahén sa wahë n'aa heh'äät ub do wë. Ti m' teanh ta hä:

—Nyy da mabad'oo hahÿ aj'yy hä? Roma buuj né hë ti hÿÿh —näng mäh.

²⁷ Ti m' sa wahë n'aa heh'äät ub do bahöm Paw-Ro wë. Ti m' tabeanh:

—Te hub né hë, Roma buuj né hë òm? —näng mäh.

—ÿÿ. Roma buuj né hë ÿÿh —näng mã Paw-Ro kyyh.

²⁸ Ti m' warahén sa wahë n'aa heh'äät ub do ky hadoo:

—Tak'ëp ÿ bepaag hóm paah, Roma buuj ÿ bahadoo hyb n'aa —näng mäh.

Ti Paw-Ro ky hadoo ta hä:

—Roma häj n'aa bã ÿ benäng, ti hyb n'aa ÿ benäng noo gó naa Roma buuj né ÿ hÿÿh —näng mäh.

²⁹ Ti m' hewyyh do paawä naway hë m' raberéd geët Paw-Ro. Sa wahë n'aa eÿÿm wät tah'yy ganyb bã Roma buuj né ti tamejüü ramoo maw'yyd dåk do haak sapuuw hadoo doo me.‡

Sinedirijo ajyy n'aa hä Paw-Ro her'oot do ky n'aa hahÿÿh

³⁰ Ti m' jati pé warahén sa wahë n'aa heh'äät ub do mejüü ramanyyh Paw-Ro. Takarën mã ta heen n'aa näng baad ub h'ëed p'ää Judah buuj Paw-Ro hä raky n'aa tapaa. Ti m' tamejüü P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa, Judah buuj sa wahë n'aa wób, rakata b'ëeh hyb n'aa, Sinedirijo häd enäh doo. Ti m' Paw-Ro tamanaa rabab'ëeh bã.

23

¹ Ti m' baad ub mã Paw-Ro baheg'ääs Sinedirijo ajyy n'aa sa wë, ti m' taky hadoo sa hä:

—Wakån haa —näng mäh. —P'ooj ub ÿ bawät do hadoo né hë ÿ da hë. Baad ub hëp ÿ tym P'op Hagä Do matym gó —näng mäh.

² Ti m' P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'ooh do sa wahë n'aa heh'äät doo, Ananijas häd näng doo, mejüü mäh, Paw-Ro pa hab'ëeh do Paw-Ro ranoo gewyyh hyb n'aa.

³ Ti m' Paw-Ro ky hadoo ta hä:

—P'op Hagä Do òm hewyyh da! Ta hadë hawak doo me j'ooj hë rep'ees do hadoo òm!* Òm tii bã hasooh ÿ maky n'aa etyy hyb n'aa Mosees ky n'aa jaw'yyk do her'oot doo da. Ti hadoo né hë, dooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do maky dahé bã, ÿ mamejüü ÿ rabahewyyh hyb n'aa. Dooh tii da Mosees ky n'aa jaw'yyk do an'oo bã —näng mã Paw-Ro kyyh ta hä.

⁴ Ti m' Paw-Ro pa hab'ëeh do raky hadoo Paw-Ro hä:

‡ 22:29 Dooh Roma buuj raky n'aa jaw'yyk do an'oo bã Roma buuj see ramaw'yyd bã ranahapäh nã bã tamo haj'aa kadoo bã. Ti hyb n'aa warahén sa wahë n'aa wén eÿÿm wät. * 23:3 J'ooj madäk do ta h'yyb tym, Paw-Ro hanäng pé panyyg ky n'aa gó ta her'oot doo.

—Ōm ky neŷŷm maky n'aa rejā bā P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa heh'āat doo! —nāk mäh.

⁵Ti m' Paw-Ro ky hadoo:

—Wakān haa, dooh ŷ hapēē bā P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa heh'āat do tado bā. P'op Hagā Do kyy kerih do hā hahŷŷ da takerih: “Maky n'aa rejā manā bē wahē n'aa”[†] —nāng mäh.

⁶Ti m' Paw-Ro hapäh do hyb n'aa ti anāng ta wób Saduséw, ta wób Pariséw sa mahang, taky hadoo kat'aa do sa hā:

—Wakān haa, —nāng mäh —Pariséw né ti ŷ hŷŷh. Pariséw t'aah ŷŷh —nāng mäh. —Hā ŷ rawén ky n'aa tapaa, ŷ gada do hyb n'aa dejēp do ragenā bong doo —nāng mäh.

⁷Tii da taheer'oot do hyb n'aa, radu doo raky ked'aak do Pariséw Saduséw sa mahang. Ti hyb n'aa raketyn b'ēēh mā sa wahē n'aa ta tii bā kata padēēk doo.

⁸(Saduséw sa hā ji dajēp jawén paa bā, dooh ji ganā wād bā. Sa hā, dooh āās. Sa hā dooh na-āāj sahee péh. Pariséw sa hā kā, ji dajēp jawén paa bā ji ganyyh nā p'aa hēnh. Ti anāng na-āāj hē sa hā āās, sahee na-āāj hē.)

⁹Ti hyb n'aa raky ked'aak mā ta ti p'āā. Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetēk do wób, Pariséw wób as'ēēg b'ēēh mäh. Tak'ēp mā sa kyyh. Hahŷŷ d' mā sa kyyh:

—Doooh hahŷ aj'yy nesaa do tamoo wād bā. Ji hapäh mā āās her'ood bā ta hā. Ji hapäh mā tii, sahee her'ood bā ta hā —nāk mā sa kyyh.

¹⁰Ti m' Pariséw Saduséw kamajē dāg mā tak'ēp. Ti m' warahén sa wahē n'aa beŷŷm wāt, rejes wāt ted'oo Paw-Ro. Ti hyb n'aa tamejūū warahén rabahōm rabej'ooj nyh hyb n'aa Paw-Ro, warahén tób hēnh ramahūūm hyb n'aa p'aa hēnh.

¹¹Ti m' atsēm kā, Jesus kasee Paw-Ro hā. Ti m' taky hadoo ta hā:

—Eŷŷm manäh! —nāng mäh. —Maher'oot do hadoo kēh ŷ n'aa babā Jerusarēnh bā, ti hadoo né hē da maher'ood panang Roma hād nāng doo bā —nāng mā Jesus ta hā.

Paw-Ro Judah buuj wób radajēēb paawā panyyg n'aa hahŷŷh

¹²Ti m' jati péh, Judah buuj Jesus hā h'yy kana'eēh do wób rakaner'oot Paw-Ro radaj'ēēp hyb n'aa. P'op Hagā Do hā raky dāng radaj'ēēp né hē. Ti m' raky hadoo:

—Doooh d' ēr awa bā, dooh d' ēr eēg bā ēr nanaboh nā bā Paw-Ro —nāk mā sa kyyh.

¹³Tahyb n'aa pé 40 ajyy ti h'yyb hedoo doo.

¹⁴Ti m' rabahōm P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa, Judah buuj sa wahē n'aa wē na-āāj hē. Ti m' raky hadoo sa hā:

—P'op Hagā Do hā āā ky dāng, dooh āā awa bā, dooh āā eēg bā Paw-Ro āā nanaboh nā bā —nāk mäh.

¹⁵—Āā karēn paawā Sinedirijo ajyy n'aa sii hē bē ky n'aa etsēē warahén sa wahē n'aa hā, Paw-Ro tamanaa hyb n'aa bē bab'ēēh bā. Taw'āāts hē bē her'oot bē karēn baad bē ky n'aa napäh ta ky n'aa, bē keno da —nāk mäh. —Āā gadaa dāk da ta baa bā, āā daj'ēēp hyb n'aa bē hab'ēēh hēnh takajaa do pooj jē —nāk mā sa kyyh.

¹⁶Ti m' Paw-Ro s'aah ky n'aa napäh raheer'oot doo. Ti m' tabahōm kán warahén sa tób hēnh, Paw-Ro tapanāk hyb n'aa.

¹⁷Ti m' Paw-Ro naēēnh warahén sa wahē n'aa seeh. Ti m' taky hadoo ta hā:

—Mamahũũm hahỹ pahëew bë wahë n'aa wë. Ti anäng panyyg taher'oot pé ta hä —näng mä Paw-Ro.

18 Ti m' warahén wahë n'aa see mahũũm kán pahëew sa wahë n'aa heh'äät ub do wë. Ti m' taky hadoo ta hä:

—Paw-Ro, ér maso geët doo, ỹ tanaëej ná, taher'oot há ỹỹ, ỹ manaa hyb n'aa hahỹ pahëew a wë. Ti anäng mä panyyg taher'oot pé pan'aa a hä —näng mäh.

19 Ti m' pahëew warahén sa wahë n'aa heh'äät ub do moo takyng hõm ramaa nanapäh hënh. Teanh mäh:

—H'ëed ti makarën maher'oot há ỹỹ? —näng mäh.

20 Ti m' pahëew ky hadoo:

—Judah buuj kaner'ood bong a hä raky n'aa her'oot hyb n'aa Paw-Ro mamahũũm hyb n'aa Sinedirijõ ajyy n'aa rakahet'aa hënh. Rakarën mä paawä raky n'aa napëe magyys hë Paw-Ro ky n'aa, ken'oo da.

21 Maky dahé manä da. 40 ajyy tahyb n'aa pé ragadaa däk radaj'ëep hyb n'aa. Kején rabë bä. P'op Hagä Do hä raky däng dooh rawa bä, dooh reëg bä rananaboh ná bä Paw-Ro. Da hë ti abë padëék. Ragadaa däk maher'oot do pan'aa sa hä —näng mä Paw-Ro s'aah kyyh warahén sa wahë n'aa heh'äät ub do hä.

22 Ti m' warahén sa wahë n'aa heh'äät ub do edëe wät pahëew. Ti m' taky hadoo:

—Maher'ood manä ỹ mapanäk doo —näng mäh.

23-24 Ti m' warahén sa wahë n'aa heh'äät ub do naëenh pawóp hë warahén sa wahë n'aa. Ti m' taky hadoo sa hä:

—Bë etyn hõm da 200 warahén tsyym me hah'ũũm péh, 70 kawaaro jó hah'ũũm do ta wób, 200 jook yt há hah'ũũm doo, kawaaro Paw-Ro jahõm pé sii hë da, atsëm rabahõm hyb n'aa panang Sesareja häd näng doo hënh —näng mä ta kyyh.

Ti m' tamejũũ baad ub ramahũũm hyb n'aa Paw-Ro, sa wahë n'aa Peris häd näng do wë.

25 Tamejũũ sa hä tama erih do Peris. Terih doo, hahỹỹ da m':

26 “ÿ, Karaw-Dijo Risijas, ỹ edëng õm Peris, hyb n'aa jawyk doo, Sesa kyy gó babä bag'äas do õm.

27 Õm ỹ panäk hahỹỹ da: Judah buuj ramaso däk hahỹ aj'yy. Rakarën paawä radaj'ëep. Ti ỹ ky n'aa napäh bä Roma buuj tado bä, ỹ bahõm warahén sii hë ỹ bed'ëep hyb n'aa sa moo gó naa.

28 ÿ karën paawä ỹ heen n'aa näng h'ëed hyb n'aa rakamaj'ĩ ta hä, ti hyb n'aa ỹ wén mahũũm paa Judah buuj wahë n'aa sa wë.

29 Tii bä ỹ heen n'aa nyy däk raky n'aa jaw'yyk do hyb n'aa raky kes'ëem. Dooch tamo haj'aa kadoo bä ji daj'ëep hyb n'aa paawä. Dooch tamo haj'aa kadoo bá na-ääj hë ji dawäts geët hyb n'aa.

30 Tii bä ỹ ky n'aa napäh rakarën radaj'ëep. Ti hyb n'aa nayyw hë ỹ mejõ hõm a wë. ÿ maher'oot da ta maj'ĩ, a wë rabahõm a sii raber'oot hyb n'aa ta ky n'aa”, näng mä terih do hä.

31 Ti m' warahén sa wahë n'aa mejũũ doo da rabadoo kán. Ramahũũm kán mä atsëm Paw-Ro. Ti m' panang An-Tiparis häd näng doo bá rakajaa.

32 Tii b' naa, jati péh, warahén tsyym me hah'ũũm do rababaa j ná p'aa hënh sa tób hënh. Kawaaro jó hah'ũũm do ramahũũm kán tii bá Paw-Ro.

33 Rakaja hõm bá Sesareja bá, ran'oo däg kán sa wahë n'aa ma erih do Peris há. Ti m' rahaëenh Paw-Ro ta hä.

³⁴ Ti m' Peris ner'ood kån kerih doo, ti m' teanh mä Paw-Ro hä ny hado tabanäng hēnh tabana, Roma häj n'aa. Siris hēnh naa tabana Paw-Ro her'oot bä m',

³⁵ Peris ky hadoo ta hä:

—ÿ maa newëe da a ky n'aa a hä kamaj'ĩ do rakaja nä bä —näng mäh.

Ti m' tamejũ Eróts, Judah buuj sa wahë n'aa tób haeh do yt hä warahén rabahag'ääs hyb n'aa Paw-Ro.

24

Peris hä Paw-Ro her'oot do raky n'aa tapaa do ky n'aa panyyng n'aa hahÿh

¹ Ti m' 5 ta ä jawén paa bä, Ananijas, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oo do sa wahë n'aa heh'äät do kajaa nä Sesareja bä. Ta sii tamanaa mä Judah buuj sa wahë n'aa wób, sa ky n'aa rod Ter-Turus häd näng do na-ääj hē. Ti m' raky n'aa tapa kån Paw-Ro ta ti häj n'aa bagä n'aa matym gó.

² Ti m' Paw-Ro ramana gëet bä, Ter-Turus häd näng do du doo ta her'oot do Peris hä. Paw-Ro taky n'aa tapaa. Hahÿh d' mä ta kyyh:

—Baad tanyy né hē, a hyb n'aa baad ub ää hä ää häj n'aa bä. Dooh kamaj'ĩ péh. Õm h'yy ganäng do hyb n'aa, baad tawén hadoo ää hä, ää häj n'aa bä.

³ Jé pad'yyt hē ää häj n'aa bä ää h'yy gadajang a mo haj'aa hyb n'aa, Peris, tak'ëp hyb n'aa jawyk doo —näng mäh.

⁴ —Dooh ää karēn bä òm ää h'yyb panasä bä. Ti hyb n'aa ää karēn paawä kanahēn d'os hē mamaa newë ää her'oot doo.

⁵ Gëet hahÿ aj'yy, kamaj'ĩ do du na do tii, ää hä. Jé pad'yyt hē badäk hahÿh bä Judah buuj rakamaj'ĩ sa hä hē tan'oo bä. Aj'yy Nasaréh buuj ky s'ũut doo, ta wób sa wē h'yy kawerem hóm do sa wahë n'aa see hahÿh.

⁶ Takarēn paawä tan'oo bä baad tanado wät P'op Hagä Do matym gó P'op Hagä Do tób n'aa. Ti hyb n'aa ää wén maso däk. [⁷ Ää karēn paawä ää ky n'aa etyy ää ky n'aa jaw'yyk do mejũ doo da. Ti nuuj jé warahén sa wahë n'aa, Risijas häd näng doo, ta warahén sii hē tabana. Ää hä rawaj'aa padëek, Paw-Ro rabej'ooj hóm hyb n'aa ää mahänh.

⁸ Tamejũ ta hä ky n'aa tapaa do a wē rabahóm.] Baad hahÿ aj'yy hä meaaj bä, maheen n'aa näng da ää ehub né hē ää ky n'aa tapaa do hä —näng mä Ter-Turus kyyh Peris hä.

⁹ Ti m' Judah buuj, Jerusarēnh bä han'aa doo, raky masa Ter-Turus. Raky n'aa tapaa ēnh Paw-Ro. Te hub né hē m' Ter-Turus her'oot doo, sa nooh.

¹⁰ Ti m' sa wahë n'aa Peris häd näng do mejũ Paw-Ro ber'oot hyb n'aa. Ti m' Paw-Ro ky hadoo:

—Hajõõ däg ta baab ää häj n'aa bä baad maky n'aa etyy. Ti hyb n'aa h'yyb neÿÿm doo me ÿ her'oot a hä kēh ÿ n'aa hä ÿ raky n'aa tapaa do ky n'aa hä —näng mäh.

¹¹ —12 ta ä nä ÿ kaja nä Jerusarēnh bä, P'op Hagä Do ÿ hyb n'aa esee hyb n'aa. Makarēn bä mameaaj ÿ kajaa noo gó ÿ rahapäh doo, te hub né hē ta ti ÿ her'oot do mabahapäh hyb n'aa.

¹² B'ëeh hahÿh hä ÿ kamaj'ĩ doo, dooh noo gó ÿ rahapëe bä ÿ ky kedag bä P'op Hagä Do tób n'aa bä. Dooh noo gó ÿ rahapëe bä ÿ kamajë bä tób P'op Hagä Do panyyng rayd naherot do yt hä, panang bä na-ääj hē.

¹³ Hahÿ ajyy dooh rahaja bä rametä bä te hub tado bä hä ÿ raky n'aa tapaa do ky n'aa.

14 Hÿÿ kã, dooh ÿ ky n'aa jejën bã, ÿ hyb n'aa jaw'yÿk né hë P'op Hagã Doo, ãã wahë makû rah'yÿ kaha'eeh doo. Ta tyw n'aa papuuÿ P'op Hagã Do wë ky n'aa ÿ ky daheeh.* Ta wób wë ãã h'yÿ kawareem hõm ramaneëëÿ né paawã ta tyw n'aa papuuÿ, sahõnh P'op Hagã Do kyy kerih do ÿ ky daheeh. P'op Hagã Do ky n'aa rod rerih doo, Mosees ky n'aa jaw'yÿk do ÿ ky daheeh.

15 Hã ÿ kamaj'ÿ do ragada do hadoo né hë ÿ gada deÿep do ragenã bong doo, P'op Hagã Do mo haj'aa. P'op Hagã Do karën doo da habong do paah, baad nabok do paa na-ããÿ hë da ãã gada ragenã bong doo.

16 Sahõnh hë da ragenã bong do hyb n'aa, baad ub had'yÿt hë ÿ karën ÿ bawät, hëp ÿÿ gó baad had'yÿt hë tabahadoo hyb n'aa P'op Hagã Do hã, ta wób sa hã na-ããÿ hë —näng mã Paw-Ro.

17 Ti m' Paw-Ro ky hadoo ênh:

—Hajõng ta baab häÿ n'aa s'ee hënh ÿ bewäd nä. Ta jawén ÿ babaaj hõm p'aa hënh Jerusarënh hënh, kasuud is do Judah buuj sa mahang habong do sa matym n'aa ÿ tajooÿ hyb n'aa, P'op Hagã Do hã ÿ ma ejuu do hyb n'aa na-ããÿ hë.

18-19 Ti né hë ÿ bad'oo P'op Hagã Do tób n'aa yt hã, sahõnh hë ÿ bahajaa jawén paa bã ãã ky n'aa jaw'yÿk do mejüü doo da ji h'yÿb banyÿw däk hyb n'aa P'op Hagã Do matym gó. Dooh hajõk do tado bã si ÿ habok doo. Dooh na-ããÿ hë ÿ kamajë bã ta wób sa wë. Daap ramenyÿh hã ÿ raky n'aa tapaa doo. P'op Hagã Do tób n'aa yt hã né hë ÿ bag'ëed däk Judah buuj wób Asija häÿ n'aa hënh naa ÿ rabahapäh bã. Taw'ããts hë né hë paawã ta ti né hë ajÿÿ wawëë hë rabana, hã ÿ raky n'aa tapaa hyb n'aa tanyÿ bã sa wë hã ÿ raky kes'ëëm péh. Ti né hë P'op Hagã Do tób n'aa yt hã ÿ raky n'aa tapaa do paah.

20 Ta ti ranan'aa do hyb n'aa, na b'ëeh hahÿ raheer'ood ny hadoo pé rahapäh ÿ mo haj'aa kadoo bã Sinedirijo ajÿÿ n'aa raky kes'ëëm do hã ÿÿ.

21 Jããm né hë hahÿÿ da këh ÿÿ Sinedirijo ajÿÿ n'aa sa hã: “Deÿep do ragenã bok do ÿ gada do hyb n'aa, hã ÿ raky n'aa etÿÿ bë matym gó”, näng paa këh ÿ sa hã. Nepäh ta tii hã rawÿÿd bã sa hã baad nadoo do mo haja ÿÿ —näng mã Paw-Ro kÿÿh.

22 Ti m', baad Peris ky n'aa napäh né hë Jesus ky n'aa, ta tyw n'aa papuuÿ ramaneëënh doo. Paw-Ro her'oot do jawén paa bã takÿ hadoo:

—Jããm hë dó —näng mãh. —Warahén sa wahë n'aa Risijas häd näng do kajaa bã, ÿ baher'oot da nÿÿ da ÿ bad'oo õm raky n'aa tapaa do hã —näng mã Peris kÿÿh.

23 Ti m' Peris mejüü warahén sa wahë n'aa see rabaheg'ããs nä Paw-Ro. Hahÿÿ da m' ta kÿÿh sa hã:

—Taw'ããts hë bë eréd tabawät hyb n'aa, tabeg'ããs hyb n'aa. Bë an'oo na-ããÿ hë ta najiis rabeg'ããs ta wë rabanoo hyb n'aa takarën doo —näng mãh.

24 Ti m' ta jawén, p'aa hënh Peris bana Paw-Ro wë. Ta ÿÿm sii hë tabana. Dusir mã Peris ÿÿm häd. Judah buuj mã ti ta ÿÿm. Ti m' tameÿüü Paw-Ro ranaëënh. Tamaa newëë mã Paw-Ro her'oot doo, ji h'yÿ ka'eeh do Kristo Jesus hã ky n'aa.

25 Ti m' Paw-Ro baher'oot bã baad ub ji bawät do ky n'aa, ji h'yÿ keb'aah do ky n'aa, ta jawén ji P'op Hagã Do ky n'aa etÿÿ do ky n'aa na-ããÿ hë, Peris eÿÿm wät mãh. Ti m' takÿ hadoo:

—Jããm hë dó. Ahõm nä. ÿ karën bã, ÿ mejüü da õm ranaëënh p'aa hënh —näng mã ta kÿÿh Paw-Ro hã.

* 24:14 Jesus ky n'aa né hë ti “**ta tyw n'aa papuuÿ**” ramaneëënh doo.

²⁶ Peris karēn paawä Paw-Ro anoo dajēer ta hä, taberéd hōm hyb n'aa. Ti hyb n'aa m' hajōō nuu me tanaēēnh ta wē Paw-Ro sii taber'oot hyb n'aa.

²⁷ Ti m' pawóp hē ta baab tabahado dāk bā, Posijo-Pes Peris jawén buuj däg. Peris sa wahē n'aa tabadoo do paa tabanyyh bā, teréd gēēt Paw-Ro, Judah buuj tah'yyb en'yyim hyb n'aa.

25

Roma buuj sa wahē n'aa see sii Paw-Ro ber'oot do panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Ti m' tamawoob hē tabahado däg bā ta äh Pes Peris jawén buuj tabahado däg bā, Jerusarēnh hēnh tabahōm kån Sesareja panang häd näng doo bā naa.

² Ti m' Jerusarēnh bā takajaa bā, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahē n'aa, Judah buuj sa wahē n'aa wób na-ääj hē, rabahōm ta wē. Paw-Ro raky n'aa tapaa ta matym gó.

³ Ky kah'üüm mä ta hä, rakarēn doo da tabad'oo hyb n'aa. Rakarēn né paawä Pes mejō nā Paw-Ro Jerusarēnh hēnh. Rakarēn né paawä radaj'ēep Paw-Ro tana bā ta tyw n'aa me.

⁴ Ti m' Pes ky hadoo:

—DooH —näng mäh. —Sesareja bā Paw-Ro bagēēt. T'īī hēnh da ŷ babaaj hōm p'aa hēnh nayyw hē.

⁵ Taw'ääts hē né paawä bē wahē n'aa wób rabah'üüm si ŷÿ, t'īī hēnh raky kes'ēem hyb n'aa tamo haj'aa kadoo bā —näng mäh.

⁶ Ti m' ji moo sahōnh hē ta ä jawén paa bā, Pes babaaj hōm kån Sesareja hēnh. Ti m' jat'iip hadoo Pes bana sooh ji hä raky kes'ēem do ky n'aa rabaherot bā. Ti m' tamejüü ranaēej nā Paw-Ro.

⁷ Paw-Ro bana gēēt bā, Judah buuj, Jerusarēnh bā naa han'aa do ranu sabug dāk tabagēēt bā. Ti m' radu doo tak'ēp Paw-Ro raky n'aa tapaa. Hajōng mä nesaa do tamo haj'aa, sa nooh. Daap mä ramenyyh. DooH m' rahaja bā rametä bā se hub tado bā ti raher'oot doo.

⁸ Ti m' ta daaj hē Paw-Ro ky n'aa kaher'oot sa hä:

—DooH ŷ mo haj'aa kad'oo pé Judah buuj raky n'aa jaw'yyk do hä. DooH ŷ mo haj'aa kadoo bā P'op Hagä Do tób n'aa hä. DooH ŷ mo haj'aa kadoo bā Sesa, Roma buuj sa wahē n'aa heh'äät ub do hä —näng mä Paw-Ro kyyh.

⁹ Ti m', Pes h'yyb enäw paawä Judah buuj. Ti hyb n'aa hahÿÿ da m' ta kyyh Paw-Ro hä:

—Makarēn mabahōm Jerusarēnh hēnh, t'īī hēnh ŷ maa newēē hyb n'aa ōm raky n'aa tapaa doo, ōm ŷ ky n'aa etyy hyb n'aa? —näng mäh.

¹⁰ Ti m' Paw-Ro ky hadoo:

—Babä ŷ bagēēt hÿÿ kã, raky kes'ēem do ky n'aa rabaherot bā. Babä né hē ji ky n'aa etyy Sesa kyy gó, Roma buuj sa wahē n'aa heh'äät ub do kyy gó. Babä né hē ŷ maky n'aa etyy. Baad mabahapäh né hē, dooh ŷ mo haj'aa kadoo bā Judah buuj sa hä.

¹¹ ŷ mo haj'aa kadoo bā paawä, dajēb hä ŷ maky n'aa ety bā ta hyb n'aa, ŷ gadoo né da ŷ radaj'ēep doo. Se hub tanado bā hä ŷ raky n'aa tapaa doo, dooh Roma buuj raky n'aa jaw'yyk do an'oo bā sa moo gó ŷ rahaēēnh. ŷ karēn Sesa né hē ŷ taky n'aa etyy —näng mä Paw-Ro kyyh.

¹² Ti m' Pes beanh ta hä masa do sa hä nyy d' rabad'oo. Ti m' rakaner'oot do jawén paa bā Pes ky hadoo Paw-Ro hä:

—Makarēn mä Sesa ōm taky n'aa etyy. Ti hyb n'aa t'īī hēnh né da mabahōm ta wē —näng mäh.

Judah buuj sa wahë n'aa hä Pes her'oot do Paw-Ro ky n'aa panyyng n'aa hahÿÿh

¹³ Ti m' ta jawén, ta see pé noo gó, Judah buuj sa wahë n'aa heh'äät ub do Agaripa häd näng doo, ta änh Berenis häd näng do daheeh rabana, Sesareja hënh rabeg'ääs hyb n'aa Pes wë.

¹⁴ Hajöô ta äh t'ii hënh rabajeej bong. Ti hyb n'aa Agaripa hä Pes baher'oot Paw-Ro ky n'aa. Ti m' taky hadoo:

—Ti agëët babä aj'yy Peris eréd gëët do paah —näng mäh.

¹⁵ —Jerusarënh hënh ÿ bewäd nä noo gó, P'op Hagä Do tób n'aa yt hä moo heb'oooh do sa wahë n'aa, Judah buuj sa wahë n'aa na-ääj hë raheer'oot hä ÿÿ ta hä raky kes'ëem do ky n'aa. Rakarën né paawä dajëb hä ji ky n'aa etyy —näng mäh.

¹⁶ —ÿ her'oot sa hä, dooh Roma buuj ramejô bä rarejä bä nanyw hë ji hä. Pooj jé ji ky naa etyy n'aa an'oo bä ta matym gó ji hä ky n'aa tapaa do ji ky gadoo. Tii d' né këh ÿ sa hä.

¹⁷ Ti m' wawëë hë rakaja nä bä, nanyw hë, jati péh, ÿ mejüü Paw-Ro ramanaa, ta hä ky kes'ëem do rabab'ëeh bä.

¹⁸ Ta hä raky n'aa tapaa bä, dooh ÿ h'yyb däng do tado bä raky n'aa tapaa doo.

¹⁹ Raky n'aa hajëm rah'yy kaha'eeh do ky n'aa hä. Raky n'aa hajëm na-ääj hë dajëp do ky n'aa, Jesus häd näng doo. Paw-Ro her'ood bä edëp mäh, tanooh.

²⁰ Dooh ÿ hapëë bä nyy da ÿ bad'oo ta ti hedoo do hä. Ti hyb n'aa ÿ beaanh ta hä takarën bä Jerusarënh hënh tabahôm, t'ii hënh raky n'aa etyy hyb n'aa.

²¹ Ti m' Sesa hä Paw-Ro ky däng. Takarën mä Sesa ky n'aa etyy ta hä. Ti hyb n'aa ÿ mejüü rabahag'ääs nä Sesa wë ÿ manejô nä bä —näng mä Pes kyyh.

²² Ti m' Agaripa ky hadoo:

—ÿ karën paawä ÿ maa newëë ta ti aj'yy her'oot doo —näng mäh.

—Taw'ääts hë. Jat'iip né da mamaa newëë taheer'oot doo —näng mä Pes.

²³ Ti m' jat'iip hadoo Agaripa, Berenis daheeh rabajëë p'ëë ta gawakô gaeh doo gó, raky n'aa tapaa do ky n'aa rabaherot bä. Rabajëë p'ëë bä, baad ub t'ii hënh kat'aa do raweh'ëeh Agaripa, Berenis daheeh. Sa sii m' rabajëë p'ëë warahén sa wahë n'aa ky n'aa etsëeh doo, ajyy panang buuj ky n'aa etsëeh do na-ääj hë. Ti m' Pes häd näng do mejüü Paw-Ro ramanaa hyb n'aa.

²⁴ Ti m' Pes ky hadoo:

—Agaripa, Judah buuj sa wahë n'aa heh'äät ub doo, bëeh, ää mahang kata b'ëeh doo, bë hegäa hahÿ aj'yy —näng mäh. —Jerusarënh hënh, babä Sesareja bä na-ääj hë sahôn hë Judah buuj hä ÿ raky n'aa her'oot ÿ daj'ëep hyb n'aa. Tak'ëp sa kyyh rabetsëë hä ÿÿ —näng mäh.

²⁵ —Hä ÿÿ, dooh tamo haj'aa pé tadajëb bä. Ti hadoo né hë, Sesa ky n'aa etyy ta hä taky däng do hyb n'aa, ÿ h'yyb däng Roma hënh, Sesa wë né hë ÿ mejüü.

²⁶ Tii da né da ÿ bad'oo. Ti hadoo né hë, dooh wë ÿ ta ky n'aa ÿ ma erih pé Sesa hä. Ti hyb n'aa ÿ mana gëët bë matym gó. A wë né hë ÿ mana gëët Agaripa, hajông ta hä ër eeah do jawén paa bä, ÿ bahapäh hyb n'aa h'ëed ÿ ma erih pé ta ky n'aa hä.

²⁷ Dooh taw'ääts hë tado bä ta si n'aa hë ÿ mejô bä Paw-Ro, ta hä ky n'aa tapaa do ky n'aa tamah doo me —näng mä Pes kyyh Agaripa sa hä.

26

¹ Ti m' Agaripa ky hadoo Paw-Ro hä:

—Maher'ood a daaj hë a ky n'aa —näng mäh.

Ti m' Paw-Ro meduuk ta moo me, bag hēnh rabab'ēeh hyb n'aa. Ti m' ta du doo ta her'oot doo:

²—Ÿ h'yy gadajang né hē Agaripa, naga hē Ÿ her'oot do hyb n'aa Judah buuj hā Ÿ raky n'aa tapaa do ky n'aa maaaa napāh bā —nāng mäh.

³—Ÿ h'yy gadajang na-āāj hē, baad mabahapāh do hyb n'aa nyy da ēer, Judah buuj, ēr bahad'oo doo da. Mahapāh né hē h'ēed p'āā ēer, Judah buuj, ēr ky ked'aak. Ti hyb n'aa Ÿ karēn paawā h'yyb jawyk doo me da Ÿ maaaa newēē —nāng mäh.

⁴Ti m' taky hadoo ēnh:

—Sahōnh hē Judah buuj rabahapāh nyy da Ÿ bawād wāt Ÿ karapee noo gó naa hā Ÿ n'aa bā Ÿ bawāng doo bā, Jerusarēnh bā na-āāj hē.

⁵Bāp peej dāg Ÿ rabahapāh né hē. Rakarēn bā rahajaa ra her'ood bā nyy da Ÿ bawāt paah. Bā had'op, ta wób sa bahānh Parisēw raky daheeh Mosees ky n'aa jaw'yyk do ēr mahang. Parisēw sa see né hē paa ŸŸh. Rababok doo da Ÿ bawād wāt paah.

⁶HŸy ká hā Ÿ raky n'aa etyy, Ÿ gada do hyb n'aa ēr wahē makūū hā P'op Hagā Do ky n'aa enooh doo.

⁷Isaraēw taah 12 hedoo do du na do sa panaa ragada P'op Hagā Do ky n'aa enooh doo, P'op Hagā Do rawén hyb n'aa jewyyg had'yyt hē. P'op Hagā Do ky n'aa enooh do Ÿ gada do hyb n'aa né hē Judah buuj hā Ÿ rawén ky n'aa tapaa —nāng mäh.

⁸Ti m' teaanh mäh:

—H'ēed hyb n'aa bē mahang habong do sa hā dooh P'op Hagā Do haja bā dejēp do ragenā boo bā p'aa hēnh tan'oo bā? —nāng mā ta kyyh.

⁹—P'ooj ub Ÿ na-āāj hē sa da hadoo né paa ŸŸh. Ti noo gó hā Ÿ taw'āāts hē sahōnh hē Ÿ hajaa doo me Ÿ karēn Ÿ rejāā Jesus Nasarēh buuj hād.

¹⁰Tii d' né paa Ÿ bad'oo Jerusarēnh bā. P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa kyy gó hajōk Jesus hā h'yy ka'eeh do Ÿ dewāts b'ēeh. Radejēeb bā, Ÿ karēn né hē paa radejēp.

¹¹Hajōō nuu me jé pad'yyt hē tób P'op Hagā Do panyyg rayd naherot do basooh hēnh Ÿ bahōm paah, Ÿ rejāā hyb n'aa Jesus hā h'yy ka'eeh do sa mahang habong doo. Ÿ rejāā doo me Ÿ karēn né paawā Jesus hā raky n'aa rejāā. Tak'ēp né hē Ÿ kawajāān paa sa wē. Ti hyb n'aa Ÿ bahōm panang s'ee hēnh, Judah buuj hā Ÿ tanadoo hēnh, Ÿ rejāā hyb n'aa t'ī hēnh —nāng mäh.

¹²—Ti ta see pé noo gó Ÿ bahōm Damas-Ko hēnh. P'op Hagā Do tób n'aa yt hā moo heb'oooh do sa wahē n'aa kyy gó Ÿ bahōm t'ī hēnh, Jesus hā h'yy ka'eeh do Ÿ rejāā hyb n'aa paawā.

¹³Ti m' wasyk, ta tyw n'aa me Ÿ bahōm bā, tii bā Ÿ bahapāh wē hā naa ta bag tak'ēp gabarēeh do hahāt ŸŸ hā, hata haa sa hā na-āāj hē. PapŸŸj gabarēeh do bahānh ta ti bag.

¹⁴Tūū āā kajāg b'ēeh tii bā. Ti Ÿ maa napāh kyyh, hā Ÿ her'oot do Eberew kyy me: “Saw-Ru, Saw-Ru, h'ēed hyb n'aa Ÿ marejāā? A daaj né hē maker'ook Ÿ maky nadahē bā, booj yb gasōm do hā tedats bā ta jawén p'aa hēnh hadoo.”

¹⁵Ti Ÿ eaanh ta hā: “Jaa ōm Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo?”, nāng ŸŸh. Ti taky hadoo: “Ÿ né hē Jesus, marejāā doo.

¹⁶As'ēeg g'ēed! A hā Ÿ wén kas'ee wāt ōm Ÿ asēew wāt do hyb n'aa. Ōm Ÿ asēew wāt, hēp Ÿ n'aa mamoo wāt hyb n'aa, ta wób sa hā mabahar'oot hyb n'aa mahapāh do Ÿ hŸy ká. Maher'ood sa hā na-āāj hē Ÿ metēek ná do a hā ky n'aa.

¹⁷ Ōm da ŷ ed'ëp Judah buuj, Judah buuj nadoo do sa moo gó naa ōm rarejä bä. Judah buuj nadoo do sa mahang ōm ŷ mejüü hÿŷ kä,

¹⁸ mamaher'oot hyb n'aa sa hä. Ty temah do hadoo, gadagyp do hadoo doo gó habok do hadoo tii. ŷ karën mabaher'oot sa hä këh ŷ n'aa, rah'yy kadaw'uuh hyb n'aa, gadagyp do hadoo doo gó ranaboo bong hyb n'aa, Nesaa Do Yb manejö wät hyb n'aa sa hä, P'op Hagä Do karën doo da rababok hyb n'aa, ta bag näng hënh hadoo gó rababoo däk hyb n'aa, hä ŷ rah'yy ka'eeh hyb n'aa, nesaa do sa h'yyb tym gó hanäng do ŷ bawug hōm hyb n'aa. Tii bä da P'op Hagä Do karapee, hä ŷ rah'yy ka'eeh do hyb n'aa tsyt hē ta wē tasëew hōm do rabahado padëek hyb n'aa da", näng Jesus kyyh hä ŷŷ.

¹⁹ Ti m' Paw-Ro ky hadoo ënh:

—Ti hyb n'aa, nayyw né hē ŷ ky daheeh Jesus mejüü do wē hä naa, hä ŷ takasee bä.

²⁰ Nayyw hē kä ŷ baher'ood kân Jesus ky n'aa Damas-Ko bä habong do sa hä, ta jawén Jerusarënh bä habong do sa hä, sahōnh hē Judah häj n'aa bä habong do sa hä kä. ŷ maher'oot na-ääj hē Judah buuj nadoo do sa hä. Sa hä ŷ her'oot nesaa do raberéd hōm hyb n'aa, P'op Hagä Do hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa kä. ŷ her'oot sa hä, baad rababok hyb n'aa, baad ub ji bahapäh hyb n'aa nesaa do reréd hōm doo, P'op Hagä Do hä rah'yy kae däk doo.

²¹ Ti hyb n'aa né hē, Jesus mejüü do ŷ moo wät do hyb n'aa, ŷ Judah buuj ramaso däk P'op Hagä Do tób n'aa w'oo hä kahadē doo gó, ti ŷ radajëeb paawä.

²² Ti hadoo né hē ŷ P'op Hagä Do masaa had'yyt hē, da hē na-ääj hē. Ti hyb n'aa né hē babä ŷ wén geët, ta ky n'aa ŷ baher'oot hyb n'aa ky n'aa etsëeh do sa hä, ky n'aa netsëeh do sa hä na-ääj hē. Dooh P'op Hagä Do ky n'aa rod makü rer'oot do paa bahänh, Mosees her'oot do paa bahänh ŷ her'ood bä.

²³ Ti raher'oot né hē P'op Hagä Do H'yyb Däng Do dajëp do ky n'aa. Jääm né hē pooj jé dejëp do mahang taganä wät do hyb n'aa, tamaher'oot da Judah buuj sa hä, Judah buuj nadoo do sa hä na-ääj hē, nyy da ta bag hadoo doo gó rababok hyb n'aa —näng mä Paw-Ro kyyh.

²⁴ Ti m' Pes ky gakog hōm Paw-Ro. Ti m' taky hadoo:

—Ōm ky bawad däk tak'ëp mama kametëek do haj'aa! —näng mä Pes kyyh Paw-Ro hä.

²⁵ Ti m' Paw-Ro ky hadoo:

—Dooh —näng mäh. —Dooh ŷ ky bawad bä. Né hup ŷ né hē ta ti ŷ her'oot doo. Baad tabadäng ji h'yyb gó baad ji hyb n'aa newëe bä —näng mäh.

²⁶ —Mameaaj paawä Agaripa hä. Baad ub tabahapäh ŷ her'oot do ky n'aa. Ti hyb n'aa tahajaa baad ŷ baher'oot ta hä. Hä ŷŷ, ta heen n'aa näng né hē ŷ her'oot do ky n'aa hä. Dooh kejën doo gó tawäd wäd hahÿ Jesus ky n'aa ŷ her'oot doo. Sahōnh hē raheen n'aa enäh —näng mä Paw-Ro.

²⁷ Ti m' Paw-Ro beaanh Agaripa hä:

—Maky daheeh P'op Hagä Do ky n'aa rod n'aa raher'oot do paah? —näng mäh. —Maky daheeh né hē, hä ŷŷ —näng mäh.

²⁸ Ti m' Agaripa ky hadoo:

—Nayyw hē med'oo g'eeh mahajaa ŷ mah'yyb tatug bä Kristo hä h'yy ka'eeh do see ŷ bahado däk hyb n'aa? —näng mäh.

²⁹ Ti m' Paw-Ro ky hadoo:

—Nayyw hē tado bä, nayyw hē tanado bä, P'op Hagä Do hä ŷ ky n'aa etsëe ōm, ta wób ŷ ramaa newëe do na-ääj hē, da ŷ rabahado padëek hyb n'aa. Dooh hahÿ da, ŷ moo kamewyyt doo da tado bä —näng mä Paw-Ro.

³⁰ Ti m' Agaripa, Pes, Berenis, sahōnh hē sa pa hab'ëeh do as'ëeg b'ëeh.

³¹ Ti m' raban'yyh ta gawakō gó naa. Sa m'aa hēnh rakaner'oot bā raky hadoo:

—Dooh tamo haj'aa kadoo bā ji dajēeb bā. Dooh hyb n'aa ji dawäts gēet péh —näk mäh.

³² Ti m' Agaripa ky hadoo Pes hā:

—Taky nahado bā paawā Sesa ky n'aa etyy hyb n'aa ta hā raky n'aa tapaa do ky n'aa hā, taw'ääts hē paawā ji eréd hōm tabahōm hyb n'aa —näng mäh.

27

Paw-Ro ramejō hōm do Roma hēnh panyyg n'aa hahÿyh

¹ Ti m' Itarija hāj n'aa hēnh, Roma panang hēnh āa ramejūū raky däng do jawén paa bā, rahaēēj dāk Paw-Ro, radewäts b'ēeh do wób na-āāj hē warahén sa wahē n'aa see Jurijo häd näng do moo gó, Roma hēnh Paw-Ro tamahūūm hyb n'aa. “Sesa warahén n'aa” ramaneēēnh do sa see ti Jurijo.

² Ti m' panang Adaramit häd näng doo bā naa āa gatsēg t'oonh marakate gó, Asija hāj n'aa hēnh hahōm doo gó. Āa sii hahōm na-āāj hē aj'yy Aris-Tako häd näng doo. Masedonija hāj n'aa bā, panang Tesaronika häd näng doo bā naa tii.

³ Ti m' jati pé āa kajaa panang Sidōn häd näng doo bā. Āa kajaa bā Sidōn bā, Jurijo ky enyym Paw-Ro hā. Tanoo tabeg'āas hyb n'aa pong hēnh ta najiis sa wē, ta hā rabanoo hyb n'aa ta wē badoh doo.

⁴ Āa tsyym kasok bā, āa habok hēnh bah'ood ty gahēm. Ti hyb n'aa tsyt dēeg hā, Tsi-Peré häd näng do nu masee me āa kenaa bong.

⁵ Ti m' āa batsék bā āa tabēs Siris, Pam-Pirija häd enäh do hāj n'aa. Ti m' āa kaja hōm panang Mira häd näng doo bā, Risija hāj n'aa bā.

⁶ Ta tii bā warahén sa wahē n'aa baw'yyt marakate panang Aresān-Dirija häd näng doo bā naa, Itarija hāj n'aa hēnh hahōm doo. Ti m' tamejūū āa gatsēg t'oonh, tii gó āa bah'ūūm hyb n'aa.

⁷ Ti m', hajōng ta āh kaja hē āa bahōm séd bā āa karip do hyb n'aa, bah'ood āa habok hēnh taty gahēm do hyb n'aa. Tak'ēp né hē marakate gó moo b'ook do ramoo bok āa kaja hōm hyb n'aa panang Kinid häd näng do nedaa bā. Dooh bah'ood an'oo bā āa ty gahōm hēnh āa ahōm bā. Ti hyb n'aa s'ÿÿ tabanäng hēnh āa bah'ūūm. Tsytt dēeg hā Keret, Saramone häd enäh do hoo gad'oo bā āa tabēs. Tii da āa wén d'oo, tsyt dēeg hā Keret häd näng do nu masee me āa kenaa bong hyb n'aa.

⁸ Kaja hē āa bahōm is Keret nabyy me. Tak'ēp né hē marakate gó moo b'ook do ramoo bok marakate bahōm hyb n'aa. Ti m' āa kaja hōm kán Datyyw Banām Do häd näng doo bā. Panang Raseja häd näng do nedaa bā däg tii.

⁹ Tabēēj hōm ta āh rakahej'aa do paawā Itarija hāj n'aa hēnh. Tabēēj hōm Jōm Kipur* rataheb'ēēs doo. Ām n'aa nyy dāk ji atsēg bā akajar, edaa dāk do hyb n'aa tabahahēm do bawät doo. Tabahahēm do noo gó tak'ēp bah'ood bana. Ti hyb n'aa Paw-Ro ky hadoo mā sa hā:

¹⁰ —Hā ÿÿ pé da, dooh da baad tado bā ēr hahÿ hah'ūūm doo. Ēr da ta see hadoo, ēr da kamana'uuh marakate hā, ta gabuuj hā, ēr na-āāj hē da. Taw'ääts hē babā ēr ba'yyim dó —näng mā Paw-Ro.

¹¹ Paw-Ro maher'ood né paawā sa hā, dooh warahén sa wahē n'aa karēn bā tamaa newé bā ta kyyh. Taky daheeh marakate poo masoo n'aa, marakate danäh daheeh.

* **27:9 Jōm Kipur** häd näng do Judah buuj rataheb'ēēs, nesaa do kawug hōm do rahyb n'aa esee hyb n'aa.

12 Dooh baad tado bä ratabëej bä tabahahëem do noo gó “Datyyw Banäm Do” häd näng doo bä. Ti hyb n'aa hajök do rakarën rabah'üüm, rakajaa hyb n'aa paawä panang Pënis häd näng doo bä, t'ï hënh ratab'ëes hyb n'aa paawä tabahahëem do noo gó. Pënis bä marakate ranu kahej'ëek, tsyt dëeg hä Keret häd näng doo bä. T'ï hënh dooh tabahëm bä tagajarah hyb n'aa.

13 Tii bä, tadu doo bä tabahëm do raty gahôm hënh, ratsebee bong, h'yy kahasë bong. Rah'yib däng doo da né hë red'oo mäh. Ti m' resäg toonh marakate mesoo n'aa. Ti m' rabahôm kân tsyt dëeg nabyy me.

14 Dawë péj rababoo däg bä kä tak'ëp bah'ood bana kân. Tsyd dëeg hadäk hënh naa tabana. Rahepëe däk ti bah'ood tak'ëp hen'aa doo.

15 Ti m' marakate bah'ood bahëm hôm. Dooh ää haja bä ää ahôm bä bah'ood gó. Ti hyb n'aa ää beréd hôm bah'ood marakate tamahüüm hyb n'aa.

16 Ti m', tsyt dëeg nad'ëed is doo, Kaw-Da häd näng do nu masee me ää kenaa bong bä bah'ood an'oo bä, tii bä ää bahaja kân ää ej'ooj nä kân h'oo yb marakate duu me hadäk doo. T'ï hënh dooh denaa hë né paawä bah'ood tabahëm bä, ti hadoo né hë tak'ëp ää bej'ooj nä kân.

17 Ti m' ta gó rabatóg so kân h'oo marakate agyyb jëe bä hood n'aa. Ti m' ta mawyd n'aa hewëeh doo me ramew'yyd hôm marakate hä tagananabëeh hyb n'aa, maadaka tak'ëp hejoonh do hyb n'aa. Rajeÿÿm na-ääj hë marakate adëe kä bä hood jó, hood Sirit häd näng do jó. Ti hyb n'aa rabaw'oong bëenh marakate yb mesoo n'aa sekeek doo. Tii bä raberéd hôm bah'ood ty gahëm hënh marakate bahôm.

18 Ti m', tak'ëp ketaam do hyb n'aa maadaka marakate hä, jat'iip hadoo rakud bëenh marakate gabuuj tagasakog däk hyb n'aa.

19 Tamawoob hë tabado däg bä ta äh, sa daaj hë rabaw'oong bëenh marakate gó ramoo gabok do nahëe paah.

20 Poo hajëe had'yyt hë. Dooh papÿÿj ty ganä wäd bä, sagööh dooh ji hapëe boo bä, ny nemuun ää bahôm ää bahapäh hyb n'aa paawä. Kaneréd bah'ood. Ti hyb n'aa sahôn hë ää dejëp ää ed'oo.

21 Hajöo däg ta äh ranawa bong do jawén paa bä, Paw-Ro bas'ëeg gëet tabaher'oot hyb n'aa. Ti m' taky hadoo:

—Taw'ääts hë né paawä ÿ bë ky dahé ÿ baher'ood wät bä èr nahôm hyb n'aa paawä Keret bä naa. ÿ bë ky dahé bä paawä, dooh né hë paawä bë kamanau bä bë aw'oong bëenh do hä —näng mäh.

22 —Ti hado né hë paawä, bë h'yy ketón manäh. Dooh da dajëp pé èr seeh. Jääm hë marakate karejã hôm da —näng mäh.

23 —Naga hë, atsëm, P'op Hagä Doo, ÿ hyb n'aa jaw'yyk doo, mejüü ääs, ta karom seeh, hä ÿ takasee hyb n'aa.

24 Hahÿÿ da ääs kyyh: “Eÿÿm manä Paw-Ro. Sesa hä da makametëeh nä. A hyb n'aa da P'op Hagä Do bed'ëep sahôn hë marakate gó habok doo”, näng mä ääs kyyh.

25 Ti hyb n'aa bë tsebee, bë h'yy kahasë. ÿ h'yy ka'eeh né hë P'op Hagä Do hä. ÿ hapäh baad ub, hä ÿ ääs her'oot do hadoo né hë da èr hä.

26 Hood jó, tsyt dëeg hä bah'ood tapooh da marakate —näng mä Paw-Ro.

27 Ti m' 14 däg ää äh, ää bah'ood mahüüm akajar Adirijat häd näng doo bä. Ti atsëm ub, edaa däk hëej badäk marakate gó moo b'ook do rahyb n'aa hapäh.

28 Ti m' rametty tetty n'aa me. 36 meet mä tahajaa rametty bä. Ta bahänh rametty p'aa hënh. Ta yd jé däg: 27 meet däg mäh.

²⁹ Rajeÿÿm mä pä hä tatapóh bä. Ti hyb n'aa ji meheet pé raw'oong bëehn marakate mesoo n'aa, ta duu hënh kanehô doo. Ti m' raky n'aa etsëe nayyw hë tabawag hóm hyb n'aa paawä.

³⁰ Ti m' marakate gó moo b'ook do radawäts tuu paawä h'oo yb. Marakate poo hä rabahô ta mesoo n'aa ken'oo. Rakarën paawä rakejën hóm sa mahänh.

³¹ Tii bä warahén sa wahë n'aa hä, warahén sa hä na-ääj hë Paw-Ro ky hadoo mäh:

—Marakate gó moo b'ook do ranayyw bä, dooh da bë edëb bä —näng mäh.

³² Ti m' warahén ragekyd bong h'oo mesoo n'aa. Tame tabahop ran'oo bä.

³³ Ti m' tapaj'ëe bä däg, Paw-Ro etsëe sahônñ hë rabawa hyb n'aa. Hahÿÿ d' mä ta kyyh:

—14 ää ä däg dooh bë awa boo bä, bë h'yy ketón padëek do hyb n'aa.

³⁴ Ti hyb n'aa, tak'ëp ÿ betsëe bë hä bë bawa hyb n'aa bë waa. Taw'ääts hë bë h'yyb hejooj padäg bë bedëp hyb n'aa —näng mäh. —Edëp da bëeh, baad ub da sahônñ hë —näng Paw-Ro.

³⁵ Ti m' Paw-Ro baher'ood wät jawén paa bä sa hä, tado däk päw, ti m' taky n'aa ets'ëe wät P'op Hagä Do hä sahônñ hë ramaa napäh bä. Taganabäh hóm tii bä, tii b' tabawa kän.

³⁶ Ti m' ta wób rah'yy kahasë bong, rabawa kän tii bä.

³⁷ Sahônñ hë marakate gó habok do 276 ajyy.

³⁸ Ti m' rah'yy kajäk do pénh sahônñ hë rabawa bong do jawén paa bä, radewäts bëehn tiriig, marakate häd gasakog däk hyb n'aa.

³⁹ Ti m' tabawag hóm bä kä, marakate gó moo b'ook doo, dooh rahapëe bä tsyt dëeg. Tii b' rahapäh tagajaroh yb hood banäng bä. Rah'yy kajäk t'ü hënh marakate badäng hyb n'aa paawä.

⁴⁰ Ti m' ragekyd bong ta mesoo n'aa. Ti m' rapyn hóm ta du ewöd n'aa ramaw'yyd däk do paah. Ti m' ragaj'eej däg kän pään gaeh do tah'üüm doo, ta poo bä hadäk doo. Tii bä kä, marakate bahóm kän hood hanäng hënh.

⁴¹ Ti m' hood wajau do hä marakate badëe këe. Hood jó ta poo baa këe. Ti hyb n'aa ta duu hënh takameb'ood wät maadaka an'oo bä.

⁴² Tii bä kä, warahén rakarën radejëeb paawä radewäts b'ëeh do paa ramahüüm do sa sii, ranatsóm hóm hyb n'aa sa mahänh.

⁴³ Ti hadoo né hë dooh sa wahë n'aa an'oo bä radejëeb bä, Paw-Ro tat'yyd mehün do hyb n'aa. Ti m' warahén sa wahë n'aa mejüü jé hatsóm do rakajäk hyb n'aa tame, rabatsóm hóm hyb n'aa hood hakëe hënh.

⁴⁴ Ta wób, nats'oom do tamejüü sekeek do hä rakamesoo hyb n'aa, rabahóm hyb n'aa hood hakëe hënh. Tii da né hë kä sahônñ hë ää kaja nä kän hëej hä.

28

Tsyt dëeg hä Maw-Ta häd näng doo bä rabaym dó panyyg n'aa hahÿÿh

¹ Sahônñ hë ää babë padëek bä ta naby me, ää heen n'aa enä däg Maw-Ta ta ti tsyt dëeg häd.

² Ti m' tsyt dëeg bä habong do ky en'yym sahônñ hë ää hä. Ti m' naëng adoos do hyb n'aa, bahahëem do hyb n'aa, ragahô jat tëeg, ää rats'yyt ää katëng hyb n'aa.

³ Paw-Ro kab'ood däk tëeg. Tadawäts toonh bä hahöng doo me, batëe däk do hyb n'aa aw'yy bana tadawäts toonh do mahang, ta moo hä tabegëej däk bä adäg däk.

4 Ti m' tsyt dëeg bä habong do rabahapäh bä aw'yy ta moo hä kas'ëë däk doo, raheer'oot rabab'ëeh bä:

—Hahÿ aj'yy tahyb n'aa pé ji naheb'oooh doo. Kedëeb wäd né hë paawä akajar me naa, hÿÿ kä da tadajëb kân ji sãm heb'aanh do an'oo bä —näk mäh.

5 Ti m' aw'yy Paw-Ro tsawyh wät tëeg hõo me ta moo hä kas'ëë däk doo. Dooch tadateej bä ta hä, baad tabawät.

6 Ti m' tsyt dëeg buuj ragada ta moo dap'uung s'ëeg bä, ragada na-ãäj hë tadagõn jëë bä. Bãp peej ragada ta hä. Dooch tadateej bä ta hä, ti hyb n'aa m' ta see hado däk rahyb n'aa newë däk ta hä. Tak'ëp haj'ap do red'oo mäh.

7 Ta tii bä p'eets hë ti anäng hëej uuh, Pubirijo häd näng do ma. Tsynt dëeg buuj sa wahë n'aa tii. Baad ää tagadoo ta tób bä. Tamawoob hë ää äh ta tii bä.

8 Ta yb nahëë näng tagëë bä. Oom ta hä, w'oo gatsëg ta hata. Ti m' Paw-Ro beg'ääs tahagä hënh. Ti m' taky n'aa etsëë P'op Hagä Do hä ta nahëë hyb n'aa. Taky n'aa ets'ëë wät jawén paa bä ta moo tadasooh ta nuu gó. Ti m' aj'yy bahas'oo däk.

9 Ti jawén paa bä tsyt dëeg hä haj'eenh doo, nahëë en'ÿÿh doo, an'aa Paw-Ro wë. Heso hõm né m' tii d'ënh.

10 Baad ub ää tsyt dëeg buuj raweh'ëeh. Ta jawén kä, ää tsyym kasok bä, ää hä rabanoo sahõnh hë ää mahüüm doo, ää batsëg hõm do waa n'aa na-ãäj hë.

11 Tamawoob hë kamarab tsyt dëeg hä ää baj'eenh do jawén paa bä, ää gatsëg t'oonh marakate gó Aresân-Dirija hënh hana doo gó, tsyt dëeg hä tabahahëem noo gó tab'ëes doo. Marakate poo hä sa kabarii kawareeh do sa heen n'aa badäk, Kas-Tor, Porus häd enäh doo.

12 Ti m' ää kajaa panang Sirakus häd näng doo bä. Tamawoob hë ää äh tii bä ää tab'ëes.

13 Tii b' naa ää bahõm ta nabyy me had'yyt hë. Ti m' ää kajaa panang Resijo häd näng doo bä. Jati pé bah'ood bana, ää ty gahõm hënh tabahëm. Ti m' jat'iip hadoo ää kaja hõm panang Putewori häd näng doo bä.

14 Tii bä ää kat'aa Jesus hä h'yy ka'eeh do sa hä. Ää rats'yyt ää baym hyb n'aa dó 7 ta äh sa pa. Tagadëeg ub kä Roma bä ää kaja hõm kân.

15 Jesus hä h'yy ka'eeh do Roma bä habong do heen n'aa enä däk né hë ää ky n'aa hä. Ti hyb n'aa rawén na, ää ragadoo hyb n'aa panang Apijo häd näng doo bä, panang buuj rakahet'aa doo bä. Ta wób ää ragadaa däk Tamawoob hë Taber-Nas häd näng doo bä. Ti m' Jesus hä h'yy ka'eeh do Paw-Ro bahapäh bä, tatsebee wät, ti m' P'op Hagä Do hä taky hadoo:

—Taw'ääts hë mamejõ nä do hyb n'aa Jesus hä h'yy ka'eeh doo —näng mä ta kyyh.

16 Ää kaja hõm bä Roma bä, ranoo ta m'aa hënh Paw-Ro bagä. Sét hë warahén ta hagã n'aa.

Roma bä Jesus ky n'aa Paw-Ro her'oot do panyyg n'aa hahÿÿh

17 Ti m' tamawoob hë däg mä ta äh, Paw-Ro mejüü ranaëënh hyb n'aa sahõnh hë Judah buuj sa wahë n'aa, Roma bä habong doo. Ti m' rabana bä, Paw-Ro ky hadoo sa hä:

—Wakân haa —näng mäh. —Dooch ÿ mo haj'aa kad'oo pé ër wakãän sa hä, ër wahë makü rabahed'oo do paa hä na-ãäj hë. ÿ ramaso däk Jerusarënh bä, tii bä ÿ ran'oo däk Roma buuj sa moo gó.

18 Hä ÿ rabeaanh jawén paa bä, rakarën né hë paawä ÿ raberéd hõm. Dooch ÿ mo haj'aa kadoo bä ta hyb n'aa ÿ radaj'ëep hyb n'aa paawä, ti hyb n'aa rakarën ÿ raberéd hõm.

19 Dooh Judah buuj, ër wakãän, rakarën ÿ reréd hõm bã. Ti hyb n'aa ÿ betseë, Sesa hã ÿ taky n'aa etyy, hã ÿ raky tapaa do ky n'aa hã. ÿ ti dooh ÿ ky kes'ëem pé ër wakãän sa hã.

20 Ti hyb n'aa ÿ mejüü bẽ ranaëenh ÿ baher'oot hyb n'aa bẽ hã —näng mäh. —Isaraéw buuj sa hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ragada do ÿ gada hyb n'aa né hẽ babã ÿ wén geët ÿ moo kamewyyt haak sapuuw hadoo doo me —näng mã Paw-Ro.

21 Ti m' Judah buuj sa wahẽ n'aa Roma bã habong do raky hadoo Paw-Ro hã:

—Dooh ãã gadoo pé kerih do Judah hãj n'aa bã naa a ky n'aa. Dooh na-ããj hẽ ër wakãän t'ii hẽnh naa han'aa do rer'ood bã baad nadoo pé a ky n'aa —näk mäh.

22 —Ãã karën paawã ãã maa napäh h'ëed hado a hã pé papuuj hadoo do ky n'aa. Jé pad'yyt hẽ baad nadoo doo me rabaher'oot ta ti papuuj ky n'aa hã —näk mäh.

23 Ti m' raky kajäg däk Paw-Ro her'oot do pan'aa hã. Raky kajäk do noo gó hajök mã kat'aa Paw-Ro hagä hẽnh. Tabaher'oot bã, bãp paa tadu doo, tug bã taky keréd hõm mäh. Taher'oot mã sa hã ji P'op Hagä Do bag'ããs do ky n'aa. Baad ub mã tabaher'oot sa hã. Mosees erii wät do paa mahang, P'op Hagä Do ky n'aa rod rerih do paa mahang na-ããj hẽ taner'oot sa hã, Jesus né hẽ P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo, raky daheeh hyb n'aa.

24 Sa mahang raky daheeh mã Paw-Ro her'oot do hã. Ta wób mã dooh raky dahé bã.

25 Séd h'yyb nahedoo maa new'ëe do sa mahang, Paw-Ro her'oot do jawén paa bã Isajas erih do paa P'op Hagä Do Sahee kyyh, radu doo hah'üüm doo. Hahÿy d' mã Paw-Ro her'oot sa hã P'op Hagä Do Sahee kyyh Isajas hã:

26 “Ahõm da sa wẽ. Hahÿy da da mamaher'ood sa hã:
‘Bẽ maa napëe né paawã, dooh bẽ maa newẽ bã.

Bẽ hegãã né paawã, dooh bẽ hapëe bã’, noo da sa hã.

27 Sa h'yyb tym gó abaa padëek do hado däk.
Dooh d' rah'yy kadawuung wäd bã.

Sa nabuuj ragetsëe hõm.

Sa matym ty kajaã hõm.

Tii da tanado bã paawã,

rabahapäh né paawã,

ramaa napëe né paawã,

h'yy kadewuung né paawã,

wẽ ÿÿ rah'yy kawereem né paawã

hã ÿ rah'yy ka'eeh hyb n'aa.

Hã ÿÿ rah'yy kasadëe bã paawã ÿ t'yyd mehĩn sa hã.”*

28 Ti m' Paw-Ro ky hadoo ënh:

—ÿ karën bẽ heen n'aa enäh hahÿy hã: Hÿy kã da, ji P'op Hagä Do ed'ëep do ky n'aa Judah buuj nadoo do sa hã da takaher'oot. Ti raky daheeh da —näng mã Paw-Ro.

[29 Ti m' ta tii da Paw-Ro baher'oot jawén paa bã sa hã, ah'üüm mäh. Ky ked'aak mã ramahõm me sa da hadoo do hã.]

30 Ti m' pawóp hẽ ta baab sa tób bã Paw-Ro bagëe wät. Tëpaag had'yyt mã ta sãm tób danäh hã. Baad mã tagadoo sahõnh hẽ ta wẽ heg'ããs doo.

* 28:27 Isajas 6.9-10

³¹ H'yyb neŷŷm doo me ta her'oot P'op Hagä Do bag'ããs do ky n'aa. Dooh hewaat péh ta há. Tametëek mä Jesus Kristo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ky n'aa. Jããm hê kã hahŷ panyyg.

Roma

Jesus hã h'yy ka'eeh doo, panang Roma häd näng doo bã habong do hã, Paw-Ro ma erih do hahÿÿh

1 Paw-Ro, Kristo Jesus karom ÿ ti hÿÿh. Hã ÿ P'op Hagä Do h'yyb däng, Jesus mejüü do ÿ bahadoo hyb n'aa. Tsyt hë ÿ P'op Hagä Do asëew däk, ta panyyg hanäm do panäg n'aa ÿ bahadoo hyb n'aa.

2-4 Ta T'aah, Jesus Kristo, ër Wahë N'aa ky n'aa né hë ta ti panyyg hanäm doo. Jesus kajaa do pooj jé P'op Hagä Do ky n'aa rod rerih do hã P'op Hagä Do ky n'aa eno däk paa ta ti ta panyyg hanäm doo. Tak'ëp hanäm do ta kyy kerih do hã rerih paa ta tii. Ji da hadoo Jesus bahado däk noo gó, Dawi panaa né paa tii. P'op Hagä Do T'aah kabaj'aa do na-ãäj hë Jesus, P'op Hagä Do Sahee, tak'ëp hanäm do metä wät. Dejëp do mahang Jesus ganä wät do hã tametä wät tii.

5 Jesus hyb n'aa P'op Hagä Do ky enyym wë ÿÿ. Ta hyb n'aa, hã ÿ taban'oo däk na-ãäj hë Jesus mejüü do ÿ bahadoo hyb n'aa, Judah buuj nadoo do mahang ta ky n'aa ÿ maher'oot hyb n'aa, ta hã rah'yy ka'eeh do hyb n'aa Jesus raky daheeh hyb n'aa kã.

6 Ti sa wób né hë bëeh, P'op Hagä Do naëej wät doo, Jesus Kristo karapee rabahadoo hyb n'aa.

7 ÿ edëng bë sahõnh hë, panang Roma häd näng doo bã habong doo, P'op Hagä Do kamahän doo, P'op Hagä Do naëej wät doo, tsyt hë ta wë bë babok hyb n'aa. ÿ karën P'op Hagä Do ër Yb, Jesus Kristo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do na-ãäj hë ky en'yym bë hã. ÿ karën baad ub Kristo bë rah'yyb en'yym.

8 Pooj jé ÿ ky däng do hahÿÿh: Jesus Kristo had gó, P'op Hagä Do ÿ h'yy kaha'eeh do hã ÿ j'aa etsë, jé pad'yyt hë badäk hahÿÿ bã rabaher'oot do hyb n'aa nyy da baad ub P'op Hagä Do hã bë h'yy ka'eeh.

9-10 Bë ÿ ky n'aa ets'ëë had'yyt hë. P'op Hagä Do hapäh ÿ ky n'aa etsëë bëeh. Ta wë t'öp hëp ÿÿ gó naa ÿ moo wät, ta T'aah ky n'aa ÿ maher'ood hõm. Ta hã ÿ ky n'aa etsëë, takarën bã tabanoo hyb n'aa ta tyw n'aa, bë ÿ bahehëen hyb n'aa.

11 Ta ti ÿ wén her'oot, tak'ëp ÿ karën do hyb n'aa bë ÿ bahapäh, P'op Hagä Do Sahee hã hana doo me bë ÿ masa hyb n'aa baad bë h'yy kae had'yyt hë hyb n'aa.

12 Hahÿÿ d' ÿ hanäng pé tii: ÿ karën bë ÿ h'yyb en'yym, baad ÿ h'yy ka'eeh do bë bahapäh bã. ÿ karën na-ãäj hë ÿ bë h'yyb en'yym bë h'yy ka'eeh doo me, séd demuun ër h'yyb tsebë hyb n'aa kã.

13 Wakän haa hedoo doo, ÿ karën bë bahapäh, hajõõ nuu me paa ÿ h'yyb däng bë ÿ bahehëen, baad Kristo hã bë panang buuj wób rah'yy ka'eeh ÿ anoo hyb n'aa, ta wób Judah buuj nadoo do mahang ÿ bad'oo do paa hadoo. Hajõõ nuu me ÿ paa h'yyb däng bë ÿ bahehëen paawä, dooh ÿ haja nã bã bë wë ÿ ahõm bã. Ti anyy had'yyt hë ÿ tahewaat doo.

14 Hã ÿ kamejõ däk, sahõnh hë sa hã Kristo ky n'aa ÿ baher'oot hyb n'aa, panang bã haj'eenh do rado bã, daap habong do rado bã, ma kame'tëek do rado bã, ma kamanet'ëeg do rado bã na-ãäj hë.

15 Ti hyb n'aa, tak'ëp ÿ h'yyb hedoo, bë hã na-ãäj hë Kristo ky n'aa hanäm do ÿ maher'oot hyb n'aa, bëeh, Roma bã haj'eenh do hã.

16 Dooh ŷ nu mebyy bä Kristo ky n'aa hä. ŷ wén nu manebyng, ta ky n'aa hä kametä däk do hyb n'aa P'op Hagä Do hejój. Ta tii me tabed'ëep sahõnh hē Kristo hä h'yy ka'eeh doo. Pooj jé dó tabed'ëep Judah buuj, tii bä tabed'ëep na-ãj hē Judah buuj nadoo doo.

17 P'op Hagä Do hejój né hē ti ta ti ŷ wén her'oot, Kristo ky n'aa hanäm do metëeh do hyb n'aa nyy da baad ji bahado däk P'op Hagä Do matym gó, jáãm hē Kristo hä ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa. Tii da né hē takerii däk P'op Hagä Do kyy kerih doo gó: “Jáãm hē edëb had'yyt da, jé ta hä h'yy ka'eeh do hyb n'aa baad hado däk do P'op Hagä Do matym gó”, * näng kerih doo.

18 Hŷ pong jé naa P'op Hagä Do metëeh takawajään sahõnh hē ta panyyg kanadah'eeh do sa wë, nesaa do moo heb'ook do sa wë na-ãj hē. Baad hadoo do ky n'aa rah'yyb panas'ëeh nesaa doo gó rababok doo me.

19 P'op Hagä Do rajää da ta tii, rahapäh do hyb n'aa paawä P'op Hagä Do hä ji hapäh doo, sahõnh hē sa hä P'op Hagä Do metä wät do hyb n'aa.

20 Badäk hahŷ P'op Hagä Do pahuuj wät noo gó naa, P'op Hagä Do pehuuj wät do hä takametä däk P'op Hagä Do hä ji nahapäh doo. Ta hejój gawanatsik doo, sahõnh hē sa bahänh ta kabaj'aa do na-ãj hē kametä däk ŷ hanäng péh. Tamo haj'aa hä ji h'yy ganäng hyb n'aa ta hä. Ti hyb n'aa, dooh da tahaja bä ji ky hado bä, “Dooh P'op Hagä Do ŷ hapëë bä”, ji noo bä.

21 Rahapëë né paawä P'op Hagä Doo, dooh rawehëë bä ta hä, dooh na-ãj hē raj'aa etsëë bä ta hä tanoo do hyb n'aa sa hä. Daap hadoo do ti rahyb n'aa newë däk. Dooh rah'yy kadawuung wäd bä baad hadoo do hä.

22 H'yy genäh redoo né paawä sa hä hē rahegää bä, h'yy gatema padäg.

23 Dooh rakarën wäd bä rawehëë bä P'op Hagä Doo, kabaj'aa doo, hawäd had'yyt doo. P'op Hagä Do rahyb n'aa eréd hõm, tii bä kabarii ajyy nahejooj is do heen n'aa hä, taw'ëed heen n'aa hä, ta babo n'aa heen n'aa há na-ãj hé rah'yy kawereem kân, ta tii hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa kä.

24 Ti hyb n'aa kä P'op Hagä Do anoo nesaa doo, tak'ëp nu meby n'aa näng do sa h'yyb tym tak'ëp karën do ramoo bok sa hä hanäng doo me. Sa hub, sa hä hanäng doo, baad nado wäd ran'oo bä, tak'ëp nesaa do ta tii me sa da hadoo do sii hē ramoo bok do hyb n'aa.

25 Rahyb n'aa eréd hõm P'op Hagä Do ky n'aa baad hadoo doo, heh'äät ub doo, tii bä daap hadoo do hä rah'yy kawereem däk, P'op Hagä Do pehuuj wät do rawén hyb n'aa jewyyg kân. P'op Hagä Doo, sahõnh hē mo haj'aa näng doo, dooh rahyb n'aa jewyyg wäd bä –ti né hē paawä ji j'aa etsëë had'yyt doo. ŷŷ. Tii d' né hē. Taw'ääts hē.

26 Tii d' rabad'oo do hyb n'aa, P'op Hagä Do ky n'aa ety däk tii, baad nadoo doo, nu meby n'aa näng doo, ramoo bok hyb n'aa kä sa h'yyb tym tak'ëp karën doo da. ŷŷj sii hē reréd hõm baad hadoo do sa patug wë rababok doo, P'op Hagä Do karën doo da paawä. ŷŷj wób ŷŷj wë rababoo däg kân.

27 Tii d' na-ãj hē ajyy wób rabad'oo. Reréd hõm sa ŷŷm wë rababok doo, P'op Hagä Do karën doo da paawä. Tak'ëp rah'yy karën ajyy wób wë rababok. Tak'ëp nu meby n'aa näng do ajyy wób ramoo bok ajyy wób sa sii. Ti hyb n'aa rahoop nesaa do ramoo bok do sãm.

28 Tii d' had'yyt nado. Rakanarën do hyb n'aa P'op Hagä Do rabahapäh, ramakyy do hyb n'aa P'op Hagä Do hä ji hapäh doo, P'op Hagä Do ky n'aa ety däk tii, baad nadoo do rahyb n'aa newëë hyb n'aa, nu meby n'aa näng do ji moo nawät do ramoo bok hyb n'aa kä.

* 1:17 Habakuk 2.4

²⁹ Séd dó sa h'yyb gó nesaa péh. Tak'ëp rakarën nesaa do ramoo bok ta wób sa hã. Sa h'yyb karën do jawén rababok. Tak'ëp raky nes'aa däk. Tak'ëp ta wób sa ma rahyb n'aa jewëts däk. Ta wób wë rakarën rakamaj'ii. Sa h'yyb gó had'yyt hë kaj'ôök do bawät. Rakarën rawad'ii had'yyt hë ta wób. Nesaa do rahyb n'aa newë had'yyt hë ta wób sa wë. Ta wób na-ääj hë ranu mer'oot.

³⁰ Ta wób raky n'aa rejää. Tak'ëp rakamajë däk P'op Hagä Do wë. Ta wób sa bahänh ranu gapad'ëëk red'oo do hyb n'aa, ta wób raky n'aa rejää, ta wób rarejää. Ta wób sa bahänh ranu gapad'ëëk red'oo. H'yy kasab'ee. Rahyb n'aa newëë nny da nesaa do ramoo bok. Dooh raky dahé bã sa yb, sa yÿn.

³¹ H'yy gatamah. Ky keh'yÿt. Dooh rakamahän bã ta wób. Dooh rat'yyd mehïin bã ta wób.

³² Rahapëë né paawä dajëb hã P'op Hagä Do ky n'aa etyy ta ti hedoo do nesaa do moo b'ook doo, dooh reréd bã ta tii. Tii d' had'yyt nado rabad'oo. Taw'ääts hë na-ääj hë sa hã, ta wób, sa nemuun baad nadoo do ramoo boo bã.

2

Sahõnh hë badäk hahÿÿ bã habong do P'op Hagä Do ky n'aa etyy do ky n'aa hahÿÿh

¹ Bëeh, Judah buuj wób, ta wób nesaa do moo heb'oooh do bë ky n'aa etyy. Ti hadoo né hë, dooh da bë kyy pé P'op Hagä Do matym gó ji taky n'aa etyy noo gó. Ta wób bë ky n'aa ety bã, bë daaj hë né hë bë ky n'aa ketyy, bë na-ääj hë bë moo bok do hyb n'aa ta wób bë p'ää ky n'aa etyy doo.

² Èr hapäh, daap hë hyb n'aa nado P'op Hagä Do ky n'aa etyy nesaa do moo b'ook doo. Tahapäh do hyb n'aa taky n'aa etyy sahõnh hë.

³ Ti hyb n'aa, kabaj'aa nadoo do bëeh, nesaa do moo heb'oooh do ky n'aa etyy doo, bë na-ääj hë bë moo bok ta wób bë p'ää ky n'aa etyy doo. Ti hyb n'aa, dooh né da bë kedëëb bã bë P'op Hagä Do ky n'aa etyy do mahänh.

⁴ Bë makyys apäh tak'ëp P'op Hagä Do ky ennym do bë wë, ji tahyb n'aa b'aah doo? Dooh tagah'ood bã bë hã, bë wë tawén ky ennym, ta wë bë h'yy kawareem hyb n'aa paawä ta hã bë h'yy ka'eeh hyb n'aa kã?

⁵ Bë nabuj keh'üüm do hyb n'aa, bë h'yy kawanareem do hyb n'aa na-ääj hë, bë an'oo bã tak'ëp bë P'op Hagä Do rejää da takawajään noo gó, sahõnh hë tanes'ôos doo me P'op Hagä Do ky n'aa etyy do kajaa bã kã.

⁶ Rabad'oo do pénh da P'op Hagä Do anoo da ta sãm sahõnh hë sa hã.

⁷ Ti anäng tak'ëp baad hadoo do P'op Hagä Do hã hana do gada doo, ta wë rakaweh'ëeh gad'aa doo, h'yyb nadajëp do ragadoo rakarën doo. Ta tii hã rah'yy kajäk do hyb n'aa, h'yy kanerét doo me baad hadoo do ramoo boo had'yyt hë. Ta ti hedoo do sa hã P'op Hagä Do anoo da edëb had'yyt do ta pa.

⁸ Ti anäng ta wób. Sa hã hë ub rahyb n'aa newëë tii. Baad hadoo do P'op Hagä Do her'oot do raty n'aa ges'yyk. Nesaa do jawén rababok. Ta ti hedoo doo, ta kawaj'ään gó tak'ëp P'op Hagä Do rejää da.

⁹ Tak'ëp rabahoop da sahõnh hë nesaa do moo heb'oooh doo, Judah buuj pooj jé,* Judah buuj nadoo do na-ääj hë. Tak'ëp baad nadoo do adäng da sahõnh hë sa hã.

* **2:9** Pooj jé Judah buuj du d'oo da rahoop doo. P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do rahapäh do hyb n'aa né paawä, dooh raky dahé bã.

¹⁰ Sahõnh hê baad hadoo do moo bok do hã, tak'ep baad hadoo do P'op Hagä Do anoo da. Rakawehëë däk da P'op Hagä Do matym gó. H'yyb näm do P'op Hagä Do anoo da sa hã. Pooj jé, Judah buuj baad hadoo do moo wät do hã tabad'oo da tii, tii bã Judah buuj nadoo do hã na-ãäj hê.

¹¹ DooH P'op Hagä Do asëew bã ji mahang. Judah buuj ji do bã, Judah buuj ji nado bã, sét né hê ji ta hã.†

¹² P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do Mosees hã kan'oo däk do nahapäh do nesaa do moo b'ook doo, dawëë da rababoo had'yyt hê P'op Hagä Do mahãnh, ta ky n'aa jaw'yyk do dooh né paawä rahapëë bã. Hÿÿ kã, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do hapäh do nesaa do moo b'ook doo, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do ky n'aa ety da sa hã.

¹³ Tii d' tawén hadoo, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do maa new'ep do nado baad hado däk do P'op Hagä Do matym gó. P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do ky dah'eeh do tii, baad hedo padëëk do ta matym gó.

¹⁴ Ta see pé noo gó Judah buuj nadoo doo, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do nahapäh doo, ramoo bok ta ky n'aa jaw'yyk do mejüü doo, dooh paawä rahapëë bã ta ky n'aa jaw'yyk doo. Tii da ta see pé noo gó rawén d'oo, sa h'yyb sa hã mejüü do hyb n'aa.

¹⁵ P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do mejüü do ramoo bong bã, rametëeh tii hã, ti anäng né hê P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do sa h'yyb gó. Sa h'yyb ky n'aa tapaa sa hã hê, baad nadoo do ramoo boo bã. Sa h'yyb gó rahyb n'aa newëë do metëeh da sa hã, baad tado bã, baad tanado bã rabad'oo do paah.

¹⁶ Ta tii d' tabawät sahõnh hê ji h'yyb gó ji jejën do paa Kristo Jesus metyy noo gó. P'op Hagä Do ky gabuuj gó. Tii da né da tabahadoo, ta ky n'aa hanäm do ÿ maher'ood hõm do hã metëeh.

Mosees ky n'aa jaw'yyk do Judah buuj raky nadaheeh do ky n'aa hahÿÿh

¹⁷ Bë m' Judah buuj, bë wób sa nooh. Mosees ky n'aa jaw'yyk do hã bë daap yyp. P'op Hagä Do bë hapäh do hyb n'aa bë h'yy kasab'ee.

¹⁸ Mosees ky n'aa jaw'yyk do bë ma kametëëk do hyb n'aa, P'op Hagä Do karën do bë bahapäh, tak'ep baad hadoo do bë bahapäh na-ãäj hê.

¹⁹ Ty temah do sa h'yyb mahüüm n'aa hadoo bëeh, bë hã péh.‡ Badagyp doo gó habok do sa bag hadoo bëeh, bë hã péh.

²⁰ P'op Hagä Do nahapäh do hã bë metëeh baad hadoo doo. Mosees ky n'aa jaw'yyk do bë hapäh do hyb n'aa, sahõnh hê bë bahapäh, sahõnh hê baad hadoo do bë bahapäh na-ãäj hê. Ti hyb n'aa, nahapäh doo, karapee hadoo do sa ma matëg hadoo bëeh.

²¹ Ti hyb n'aa kã, hëd n'aa bë hã hê bë ma manetëëk, ta wób ma metëëk do bëeh? Hëd n'aa bë bets'ëëk, ti bë baher'oot ta wób nets'ëëk?

²² Hëd n'aa bë ÿÿm nadoo do sii bë beÿÿh, sa ÿÿm nadoo do sii ranaÿÿh ta wób bë maher'ood bã? Hëd n'aa sa kabarii tób n'aa yt hã hanäng do bë bets'ëëk, tak'ep kabarii ganen'aak do bëeh?

²³ P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do Mosees hã kan'oo däk do hã bë h'yy kasab'ee, ti hadoo né hê, dooh bë wehëë bã P'op Hagä Doo, bë ky nadaheeh do hyb n'aa ta ky n'aa jaw'yyk doo.

† **2:11** Baad hadoo do moo b'ook doo, baad hadoo do ragadoo né da ta hanaa. Nesaa do moo b'ook doo, nesaa do ragadoo né da ta hanaa. ‡ **2:19** Judah buuj nadoo do ramaneëënh "ty temah doo". P'op Hagä Do karën paa Judah buuj rahÿÿb mahüüm Judah buuj nadoo doo, ta ky n'aa rahapäh do hyb n'aa. Ti hyb n'aa, ty temah do sa h'yyb mahüüm n'aa bëeh, Paw-Ro wén näng.

24 Ta tii d' bē bad'oo do hyb n'aa, bē hā kametā dāk hahȳ P'op Hagā Do kyy kerih doo gó kerii dāk doo: “Bē hyb n'aa Judah buuj nadoo do raky n'aa rejāā P'op Hagā Doo.”[§]

25 P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk do Mosees hā kan'oo dāk do bē ky dahē bā, tii bā taw'āāts hē né hē ji masuuj noo byyh ji gahōk doo, P'op Hagā Do karapee ji bahadoo do heen n'aa. Hyȳ kā, P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk do ji ky nadahē bā, ji masuuj noo byyh kahōg hōm né paawā, dooh ji P'op Hagā Do gado bā. Masuuj noo byyh kanehōk do hado dāk ji tii bā, Judah buuj né paawā ji.

26 Hyȳ kā, ta wób, Judah buuj nadoo doo, masuuj noo byyh kanehōk doo, ramoo boo bā P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk do mejūū doo, tii bā sa masuuj noo byyh kehōk do hadoo rabahado padēek tii, P'op Hagā Do hā. P'op Hagā Do gadoo né da tii.

27 Jé P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk do ky daheeh doo, ta masuuj noo byyh kanahōg né paawā, bē da taky n'aa etyy P'op Hagā Do matym gó. Bē tawén ky n'aa etyy da, bē ky nadaheeh do hyb n'aa P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk doo, bē hapēē né paawā ti ta ky n'aa jaw'yyk doo, anyy né paawā bē hā na-āāj hē ji masuuj noo byyh kahōk do heen n'aa.

28 Ta ti ȳ wén her'oot, dooh Judah buuj heh'āāt ji do bā P'op Hagā Do matym gó, jāām hē j'ooj madāk doo me Judah buuj rabahed'oo doo da ji bad'oo do hyb n'aa. Ti hadoo P'op Hagā Do karapee ji hado dāk do heen n'aa heh'āāt do hā: Dooh j'ooj madāk doo me ji masuuj noo byyh kahōk do tado bā tii.

29 Jé ta h'yyg gó naa P'op Hagā Do karēn do moo wāt doo, ti né hē Judah buuj heh'āāt doo. P'op Hagā Do Sahee baad hadoo do hā ji tah'yyb wareem dāk doo, ti né hē P'op Hagā Do karapee ji hado dāk do heen n'aa heh'āāt doo. Jāām hē j'ooj madāk doo me tamejūū doo da ji masuuj noo byyh ji gahōk doo, dooh ta karapee ji hado dāk do heen n'aa heh'āāt do tado bā. Ta wób raganado bā né paawā ta ti hedoo doo, P'op Hagā Do gadoo né da jé ta h'yyb gó naa P'op Hagā Do karēn do moo wāt doo.

3

Dooh P'op Hagā Do ky kahȳd bā taky dāng do hā ky n'aa hahȳh

1 Nyy d' ȳ hanāng pé ta tii hā?* Daap hē g'eeh Judah buuj P'op Hagā Do asēew hōm ta wób sa mahang? Daap hē g'eeh ji masuuj noo byyh ji kahōk do heen n'aa, Judah buuj hā tan'oo dāk doo?

2 Dooh. Dooh tii d' tado bā ȳ hanāng péh. Hajōng baad hadoo do ti anāng né hē āā Judah buuj wē, ta wób wē nanāng doo. Ta ti hajōng baad hadoo do mahang hahȳ ti ta bahānh baad hadoo doo: Judah buuj hā takan'oo dāk P'op Hagā Do kyyh.

3 Hyȳ kā, Judah buuj wób raky nadaheeh do hyb n'aa P'op Hagā Do kyyh, dooh wād g'eeh hyȳ kā P'op Hagā Do moo wād wād bā sa hā taky dāng doo? P'op Hagā Do ky kah'yyt g'eeh hyȳ kā sa hā taky dāng doo?

4 Dooh. Dooh P'op Hagā Do ky kahȳd bā taky dāng doo. Baad hadoo do taher'ood had'yyt hē. Sahōnh hē badāk hahȳ bā habong do ti daap men'yyh doo. Tii da né hē takerii dāk P'op Hagā Do kyy kerih doo gó, Dawi makū kyyh P'op Hagā Do hā. Hahȳ da ta kyyh:

“Maher'oot bā, baad ub né a kyyh ji bahapāh da.

§ 2:24 Isajas 52.5, Esekijew 36.22 * 3:1 Tēg eh do 2, tēg nad'ēēd is do 25-29 hā terii wāt do ky n'aa Paw-Ro ah'ūum nā babā.

Ōm da j'aa ketsëe òm raky n'aa tapaa bã"[†] –näng Dawi kyyh.

⁵ Hÿÿ kä, baad nadoo do ër moo bok do hã wyt ta maab däg, dooh tii da P'op Hagä Do bad'oo. Baad had'op sahõnh hë P'op Hagä Do bad'oo doo, ji nahadoo do hyb n'aa. Tii d' tahadoo do hyb n'aa, nyy da ji kyyh tii bã nesaa do hã ji taky n'aa ety bã? "Taw'ääts hë nadoo do P'op Hagä Do bad'oo, äã tarejää do hyb n'aa", näng g'eeh ji? (Badäk hahÿÿ bã hãbok do hyb n'aa newëë doo da, reaanh doo da, ÿ her'oot ti ÿ erih do hã.)

⁶ Dooh. Baad had'yyt hë P'op Hagä Doo. Tii d' tanado bã paawä, dooh P'op Hagä Do haja bã paawä badäk hahÿÿ hã habong do taky n'aa ety bã.

⁷ Hÿÿ kä, hahÿÿ da apäh da ÿ her'ood wät do maa newëë do see ÿ taky gadoo: "Ji nawäd bã baad hadoo do ky n'aa metëeh doo da, ta bahãnh baad had'op P'op Hagä Do ji bahapäh tii hã. P'op Hagä Do kawehëë däg kãn baad nadoo do ji moo wät do hyb n'aa. Ti hyb n'aa hëd n'aa ji P'op Hagä Do ky n'aa etyy nesaa do ji moo wät do hyb n'aa", näng mã ta kyyh.

⁸ "Taw'ääts hë nesaa do ër moo bok. Baad hadoo do du n'aa tii", nãk mã ta wób. "Baad had'op P'op Hagä Doo, kametëeh tii hã", nãk mãh. Tii d' mã ÿ ma mehetëk doo, sa nooh. Daap ramenyyh kÿh ÿ n'aa hã, ÿ raky n'aa rejää. P'op Hagä Do rejää né da tii da hyb n'aa newëë doo, tii da her'oot doo!

Dooh baad hadoo pé P'op Hagä Do matym gó ky n'aa hahÿÿh

⁹ Hÿÿ kä, ta wób sa bahãnh g'eeh äãh, Judah buuj, P'op Hagä Do matym gó? Dooh, tabad'op hë. Nesaa do mejüü sahõnh hë ji hã, Judah buuj, Judah buuj nadoo do na-ääj hë. ÿ metä däg kãn ta tii.

¹⁰ Tii da né hë takerii däk P'op Hagä Do kyy kerih do hã:

"Dooh baad hawät pé P'op Hagä Do karën doo da!

¹¹ Dooh baad hadoo do hã h'yy kadaw'uuh péh.

Dooh P'op Hagä Do hã hyb n'aa newëë péh.

¹² Sahõnh hë dooh rahyb n'aa newë wäd P'op Hagä Doo.

Dawë hã rababoo hõm ta mahãnh.

Nes'aa padäg sahõnh hë.

Dooh baad hadoo do moo wät péh!

Dooh sét had'os pé baad hadoo do moo wät péh."[†]

¹³ "Kamag hood noo gasëëts däk do hadoo sa r'ood. Dajëb ta hanaa.

Ramer'oot doo me rawedii ta wób."[§]

"Aw'yy p'yyim mahÿÿj hadoo sa kyyh."^{**}

¹⁴ "Sa noo me raky n'aa was'ee had'yyt hë,

h'yy gaëëj gó rabaher'oot."^{††}

¹⁵ "Nayyw hë radej'ëëp ta wób.

¹⁶ Rahahõm hënh ragawats'iik sahõnh hë,

nesaa do ta wób rahoop ran'oo bã.

¹⁷ Dooh h'yyb nyyw gó ta wób wë raboo bã."^{**}

¹⁸ "Dooh P'op Hagä Do rawehëë bã,

doo P'op Hagä Do rajeÿÿm bã sa h'yyb gó."^{§§}

Tii d' P'op Hagä Do kyyh.

19 Hÿÿ kä, ër hapäh hahÿÿh: Sahõnh hë né hë P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yÿk do her'oot doo, ta kyyh her'oot doo, ta ky n'aa jaw'yÿk do gado däk do sa hä né hë ti tabaher'oot, Judah buuj hä ti tabaher'oot.*** Tii d' tawén hadoo, bag hënh sahõnh hë rababë däk hyb n'aa da P'op Hagä Do matym gó. Doooh da sa kyy péh. Sahõnh hë badäk hahÿÿ hä habong do P'op Hagä Do ky n'aa etyy da.

20 Ti hyb n'aa, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yÿk do mejüü do ji moo wät do hä, dooh da baad hadoo pé P'op Hagä Do matym gó. Tii d' tawén hadoo, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yÿk do Mosees hä kan'oo däk do hä ji h'yy kadaw'uuh nesaa do ji h'yyb gó hanäng do hä.†††

Ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa baad ji hado däk P'op Hagä Do matym gó ky n'aa hahÿÿh

21 Hÿÿ kä P'op Hagä Do metä däk nyy da ji hajaa baad ji bahado däk ta matym gó. Mosees ky n'aa jaw'yÿk do mejüü do ji ky daheeh do hyb n'aa nado tii. Ti hadoo né hë, Mosees ky n'aa jaw'yÿk doo, P'op Hagä Do ky n'aa rod p'ooj ub habong do na-ääj hë, raher'oot paa ta ti ky n'aa hä.

22 P'op Hagä Do anoo baad ji bahado däk ta matym gó, Jesus Kristo hä ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa kä. Sahõnh hë né hë ta hä ky dah'eeh doo, baad rabahadoo da ta matym gó.‡‡‡ Doooh P'op Hagä Do asëew bä ji mahang Judah buuj ji do bä, Judah buuj ji nado bä.

23 Sahõnh hë né hë ramoo boo däk nesaa doo. Dawëë sahõnh hë rabahoo däk tak'ëp baad hadoo do mahänh, sa hä P'op Hagä Do anoo do paawä.‡‡‡

24 Ti hado né paawä, bag hënh P'op Hagä Do banoo baad sahõnh hë rabahado padëek hÿÿ kä ta matym gó, tak'ëp ji wë taky enyym do hyb n'aa, Kristo Jesus ër hyb n'aa dajëp do hyb n'aa ër tedëeb wät do hyb n'aa nesaa do mahänh.

25 Ta T'aah P'op Hagä Do an'oo wät, ër wë P'op Hagä Do kawajään do ër hyb n'aa tabahoop hyb n'aa, ër hyb n'aa tadajëp hyb n'aa kä. Baad ër bahado däk hÿÿ kä P'op Hagä Do matym gó, ër hyb n'aa Jesus dajëp ër ky dahé bä. Tii da P'op Hagä Do wén d'oo, baad had'op sahõnh hë tamoo wät doo, tametëeh hyb n'aa. P'op Hagä Do sa hä tahyb n'aa b'aah do hyb n'aa, Kristo kajaa do pooj jé dooh tabaaj bä nesaa do ramoo bok do mabaj.

26 Ta T'aah P'op Hagä Do wén n'oo däk, baad had'op sahõnh hë tamoo wät doo, tametëeh hyb n'aa hÿÿ kä. Baad ub né hë P'op Hagä Doo. Ti hadoo, baad rabahado padëek na-ääj hë ta matym gó tan'oo bä, Jesus hä h'yy ka'eeh doo.

27 Ti hyb n'aa, dooh hajaa pé ta hä hë tah'yy kasabë bä. Ji hä hë ji wén nahajaa ji h'yy kasab'ee doo, dooh Mosees ky n'aa jaw'yÿk do ji ky daheeh do hyb n'aa tadoo do hyb n'aa baad ji bahado däk do P'op Hagä Do matym gó. Kristo bad'oo do hä ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa baad ji wén hado däk ta matym gó. Ti hyb n'aa dooh ji haja bä ji hä hë ji h'yy kasabë bä.

28 Ýÿ. Ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa baad ji bahado däk P'op Hagä Do matym gó, dooh Mosees ky n'aa jaw'yÿk do ji ky daheeh do hyb n'aa tado bä.

29 Judah buuj had'yÿt nado P'op Hagä Do bag'ääs. Sahõnh hë ta wób na-ääj hë né hë tabag'ääs.

*** 3:19 Tëg nad'ëed is do 10 hanaa kerii däk doo, Judah ky n'aa na-ääj hë. Ti na-ääj hë baad nadoo do ramoo bong do tii. ††† 3:20 Saaw-Mo 143, Garata 2.16 ‡‡‡ 3:22 Tahajaa na-ääj hë ji erii bä hahÿÿ da: "P'op Hagä Do anoo baad ji bahado däk ta matym gó, baad had'yÿt hë Jesus Kristo bad'oo do hyb n'aa. Sahõnh hë né hë ta hä ky dah'eeh doo, baad rabahadoo da ta matym gó." ‡‡‡ 3:23 Tak'ëp hanäm do P'op Hagä Do h'yyb däng Adäw hä tabanoo hyb n'aa, ta panaa hä na-ääj hë. Ta jawén, Adäw ky nadaheeh do hyb n'aa, dooh ta ti tagado wäd bä.

³⁰ Sét ub P'op Hagä Doo. Baad rabahado padëek tan'oo bä ta matym gó Judah buuj ta hä h'yy ka'eeh doo, Judah buuj nadoo do ta hä h'yy ka'eeh do na-ääj hë.

³¹ Tii d' tahadoo do hyb n'aa, dooh apäh ji karën wät ta ky n'aa jaw'yyk do Mosees hä kan'oo däk do paa y hanäng pé g'eeh? Dooh. Ti bahänh ér ky daheeh hÿy kä ta ky n'aa jaw'yyk doo.*

4

Abaraâm h'yy ka'eeh do ky n'aa hahÿyh

¹ Taw'ääts hë ér hyb n'aa newë nyy da Abaraâm, ää Isaraéw buuj wahë maküüh, baad hado däk paa P'op Hagä Do matym gó.

² Baad Abaraâm hado däg bä paawä P'op Hagä Do matym gó, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do mejüü do tamoo wät do hyb n'aa paawä, tii d' tado bä paawä, tahajaa paawä ta hä hë tah'yy kasabé bä. Ta hä hë tah'yy kasabé bä paawä, dooh P'op Hagä Do matym gó tado bä paawä tii.

³ Hahÿy da né hë P'op Hagä Do kyy kerih do hä takerii däk Abaraâm ky n'aa: "Abaraâm ky dahé kän Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo. Taky daheeh do hyb n'aa né kä m', baad tawén hado däk P'op Hagä Do matym gó",* näng kerih doo.

⁴ Hÿy kä, ji moo wät do ky n'aa gó bë y maher'oot: Ji moo wät do hyb n'aa ji gado bä ji moo wät do säm, tii bä ta säm ji gadoo doo, dooh daap hë ji gadoo do tado bä tii. Dooh bag hënh ji gadoo do tado tii. Ji moo wät do säm né hë tii. Ti hadoo baad ji hado däk do hä P'op Hagä Do matym gó. Baad ji bahado däg bä paawä baad hadoo do ji moo wät do hyb n'aa, tii bä dooh bag hënh tado wäd bä paawä tii.

⁵ P'op Hagä Do né hë ti hanoo, baad rabahado padëek baad nadoo do paah. Ta hä h'yy ka'eeh doo, tah'yy ka'eeh do hyb n'aa né hë baad tabahado däk ti P'op Hagä Do matym gó, ta ky n'aa jaw'yyk do mejüü do tamoo wät do hyb n'aa nado.

⁶ Tii d' né hë Dawi makü baher'oot paah. Ky n'aa kedëng mäh, baad hadoo do ramoo bok do hyb n'aa nado baad hado däk do P'op Hagä Do matym gó. Hahÿy da m' Dawi kyyh Saaw-Mo hä kerih doo:

⁷ "Ky n'aa kedëng tii, sa hä P'op Hagä Do hyb n'aa mabaan do ta ky n'aa jaw'yyk do raky nadaheeh do paah, baad nadoo do ramoo bok do paa P'op Hagä Do awug hõm doo.

⁸ Ky n'aa kedëng tii, baad nadoo do ramoo bok do paa Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do netsén doo", näng Dawi kyyh.†

⁹ Y eanh hÿy kä, jääm hë sa masuuj noo byyh kehök do ti ky n'aa kedëng g'eeh? Dooh. Judah buuj nadoo doo, sa masuuj noo byyh kanehök doo, ti na-ääj hë raky n'aa kedëng. Abaraâm h'yy ka'eeh do hyb n'aa né hë baad tawén hado däk P'op Hagä Do hä, ér ky hadoo paah.

¹⁰ Bë hyb n'aa newë, ny noo gó baad Abaraâm hado däk P'op Hagä Do matym gó? Ta masuuj noo byyh gahök jawén paa bä, ta masuuj noo byyh tagahök do pooj jé? Ti pooj jé né hë, dooh ta jawén tado bä.

¹¹ Ta jawén tii, Abaraâm hä takan'oo däk sa masuuj noo byyh kahök do heen n'aa. Ta masuuj noo byyh kanahök nä bä, P'op Hagä Do hä tah'yy ka'eeh

* **3:31** Jesus hä ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa ji hajaa hÿy kä baad ji ky dahé bä ta ky n'aa jaw'yyk doo.

* **4:3** Genesis 15.6 † **4:8** Saaw-Mo 32.1-2

do hyb n'aa baad tabahado däk do metëe n'aa tii. Ti hyb n'aa, sahõnh hê sa masuuj noo byyh kanehög né paawä, P'op Hagä Do hä rah'yy ka'eeh do hyb n'aa baad rabahado padëek do P'op Hagä Do matym gó, sa wahë makü hado däk Abaraãm.

¹² Sahõnh hê sa masuuj noo byyh kehök doo, Abaraãm masuuj noo byyh kanahök nä bä h'yy ka'eeh doo da h'yy ka'eeh doo, ti na-ãäj hê Abaraãm panaa.

¹³ Dooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do raky daheeh do hyb n'aa tado bä, Abaraãm hä, Abaraãm panaa hä na-ãäj hê, P'op Hagä Do ky n'aa enooh sahõnh hê badäk hahÿ ta danäh rabahadoo hyb n'aa. Dooh. Ta ti P'op Hagä Do wén ky n'aa enooh sa hä, ta hä rah'yy ka'eeh do hyb n'aa baad rabahado padëek P'op Hagä Do matym gó hyb n'aa tii.‡

¹⁴ Mosees ky n'aa jaw'yyk do hä daab 'yyp do rado bä paawä ti Abaraãm hä taky n'aa eno däk do gadoo doo, tii bä daap hê paawä ji h'yy ka'eeh doo, daap hê na-ãäj hê paawä tii bä P'op Hagä Do ky n'aa enooh do paah.

¹⁵ Dooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do ji ky daheeh do hyb n'aa P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ji gadoo ÿ wén näng, nesaa do hä Mosees ky n'aa jaw'yyk do ji taky n'aa etyy do hyb n'aa. Ji tawén ky n'aa etyy, baad ji nahajaa do hyb n'aa ji ky dahé bä. Tanyy bä ky n'aa jaw'yyk doo, ji ky nadahé had'yyt hê né hê ta mahang.

¹⁶ Ti hyb n'aa kä, ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa né hê P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ji gadoo. Jáäh hê tak'ëp ji wê P'op Hagä Do ky enyym do hyb n'aa tii. Tii d' tawén hadoo, sahõnh hê Abaraãm panaa ragadoo hyb n'aa Abaraãm hä P'op Hagä Do ky n'aa eno däk do paah. Tii bä Mosees ky n'aa jaw'yyk do hapäh do Jesus hä h'yy ka'eeh do ragadoo tii. Ta wób, Judah buuj nadoo doo, Abaraãm h'yy ka'eeh doo da h'yy ka'eeh doo, ti na-ãäj hê ragadoo. Sahõnh hê P'op Hagä Do hä h'yy ka'eeh do sa wahë makü ti Abaraãm.

¹⁷ Tii da né hê takerii däk P'op Hagä Do kyyh Abaraãm hä: “Hajõng häj n'aa buuj sa yb da õm ÿ an'oo bä”,§ näng mäh. Èr yb né hê ti Abaraãm, P'op Hagä Do Abaraãm h'yy kaha'eeh do matym gó. Ti né hê P'op Hagä Doo, dejëp do hed'ëep doo. Ti né hê ky n'aa enooh badoh na doo.

¹⁸ Tabëej däg né paawä ta baab n'aa rabetaah do pan'aa, Abaraãm ky daheeh hyb n'aa tagadaa had'yyt hê ta hä P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo. Ti hyb n'aa hajõng häj n'aa buuj sa yb tabahado däk, ta hä P'op Hagä Do her'oot doo da né paah: “Metsén sagõöh, mahaja bä. Ti hawób da a panaa”,** näng paa P'op Hagä Do ta hä.

¹⁹ Abaraãm hä péh, dajëp do hadoo ta hub, tahyb n'aa newë bä. P'eets däg 100 ta baab däg ti noo gó. Sarah wog dajëp hadoo na-ãäj hê, Abaraãm hä. Ti hadoo né hê, baad ub Abaraãm h'yy ka'eeh P'op Hagä Do hä.

²⁰ Dooh taky sëew bä ta hä P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo. Tak'ëp P'op Hagä Do hä tah'yy kae däk. Ta hä tah'yy ka'eeh doo me tawehëe däk P'op Hagä Doo.

²¹ P'op Hagä Do hajaa né hê tamoo wäd bä taky däng doo, baad Abaraãm bahapëe däg kán ta h'yyb gó.

²² Ti hyb n'aa né hê baad tawén hado däk P'op Hagä Do matym gó P'op Hagä Do an'oo bä, takerii däk do né hê.

²³ Abaraãm hyb n'aa had'yyt nado takerii däk ta tii.

‡ 4:13 Genesis 17.4-6, Genesis 22.17-18 § 4:17 Genesis 17.5 ** 4:18 Genesis 15.5

²⁴ Takerii dāk ər hyb n'aa na-ããj hē, ɛər, baad ta matym gó hado dāk doo, P'op Hagä Do mo haj'aa. Takerii dāk ər hyb n'aa, Jesus ər wahē n'aa dejëp do mahang taganä wät hanoo do hä h'yy ka'eeh doo.

²⁵ Jesus né ti nesaa do ər h'yyb tym gó hanäng do hyb n'aa dajëb hä kan'oo dāk do paah. Jesus né ti dejëp do mahang ganä wät do P'op Hagä Do an'oo bä, baad ər bahado dāk hyb n'aa kä P'op Hagä Do matym gó.

5

P'op Hagä Do najiis ər bahado dāk do ky n'aa hahÿÿh

¹ Ti hyb n'aa kä, baad ər bahado dāk do hyb n'aa kä P'op Hagä Do matym gó ta hä ər h'yy ka'eeh do hyb n'aa, P'op Hagä Do najiis ər bahado dāk hÿÿ kä. Dooh ta majiï ər hado boo bä. Ɛr Wahē N'aa Jesus Kristo hyb n'aa tii.

² Ɛr h'yy ka'eeh do hyb n'aa Kristo an'oo dāk, papuuj gó, h'yyb nyyw gó ər babok hyb n'aa kä, P'op Hagä Do ər wē ky enyym do matym gó. Tseebe gó baad ər gada P'op Hagä Do kabaj'aa do ər gadoo ta sii.

³ Ti hyb n'aa had'yyt nado ər tsebé. Baad nadoo do ər ahob bä, ər tsebé na-ããj hē. Ɛr hapäh, baad nadoo do ji ahoop doo, nyyw hē ji h'yy ganajëë hōm tan'oo bä.

⁴ Nyyw hē ji h'yy ganajëë hōm doo, baad P'op Hagä Do hä ji bawäd däg had'yyt hē tan'oo bä. Baad ji bawäd dāk do hyb n'aa, baad ji gadaa kån baad hadoo do ji gadoo do ta jawén.

⁵ Ta jawén ər gadoo do baad ər gada do hyb n'aa, dooh da ər h'yy ketón bä ər gadoo do hä, baad ər h'yyb tym gó P'op Hagä Do kamahän do bawäd dāk do hyb n'aa. Ta Sahee ər h'yyb tym gó tabawäd dāk P'op Hagä Do an'oo bä do hyb n'aa tii.

⁶ Bē hegää, P'op Hagä Do h'yyb däng do noo gó, ər nahaja bä ər daaj hē ər kedëeb bä, Kristo dajëp nesaa do moo heb'ooh do sa hyb n'aa.

⁷ Dooh nyyw hē ji aw'yyt pé baad hawät do see hyb n'aa dajëp péh. Ti hado né paawä ji aw'yyt apäh ky enyym do see hyb n'aa dajëp péh.

⁸ Tii d' nado P'op Hagä Do hä! Hahÿÿ da P'op Hagä Do metëeh ər takamahän doo: Kristo dajëp ər hyb n'aa, nesaa do ər bahadoo nä noo gó.

⁹ Hÿÿ kä, baad ər bahado dāk do hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó, Kristo ər hyb n'aa tadjëp do hyb n'aa, baad né hē ər da ted'ëep nesaa do hä ji taky n'aa etyy do mahänh.

¹⁰ P'op Hagä Do majiï ər bahadoo nä noo gó, ta najiis ər bahado däg kån tan'oo bä, ər hyb n'aa ta T'aah dajëp do hyb n'aa. Ti bahänh hÿÿ kä ər da ted'ëep banesaa hēnh ər ahōm mahänh, ta najiis ər bahado dāk do hyb n'aa kä. Tii d' tawén hadoo, taganä wät do jawén paa bä, p'aa hēnh Kristo bawäd dāk do hyb n'aa.

¹¹ P'op Hagä Do äã j'aa etsē. Jesus Kristo ər Wahē N'aa hyb n'aa. Jesus Kristo hyb n'aa né hē P'op Hagä Do najiis ər bahado dāk. Ta hyb n'aa, dooh P'op Hagä Do majiï ər do boo bä.

Adāw ky n'aa Kristo ky n'aa daheeh hahÿÿh

¹² Sét hē aj'yy nesaa do du n'aa badäk hahÿÿ bä.* Nesaa do hyb n'aa kä, dajëb do dāk. Tii bä sahōnh hē badäk hahÿÿ bä hajeen do sa wē dajëb banyy däg kån, nesaa do sahōnh hē ramoo boo dāk do hyb n'aa.

¹³ Ta ky n'aa jaw'yyc do Mosees hä P'op Hagä Do an'oo dāk do pooj jé tanyy däg né hē nesaa do badäk hahÿÿ bä. Nesaa do badäk hahÿÿ hä habong do

* 5:12 Adāw tii.

ramoo boo däg né hē. Ti hadoo né hē, ta ky n'aa jaw'yyk takanan'oo ná bá do hyb n'aa sa há, dooh P'op Hagä Do etsén ná bá sa há nesaa doo.

¹⁴ Dooh né paawä taketsén bá nesaa do ti noo gó, radejöp né hē. Adāw bá naa, Mosees bawät bá ká, sahõnh hē radejöp. Dooh né paawä sa wób P'op Hagä Do mejüü do raky nadahē bá Adāw bad'oo do paa da, radejöp né hē. Kristo, ta jawén kajaa do há hadoo ti Adāw, pawóp hadoo do radu n'aa do hyb n'aa ji wē ratab'ëes doo.

¹⁵ Tii d' tahado né paawä, baad hadoo doo, bag hēnh ér gadoo do Kristo du n'aa doo, dooh Adāw ky nadaheeh do hyb n'aa tadu n'aa do hadoo tahado bá. Sét hē aj'yy ky nadaheeh do hyb n'aa hajök do há dajëb banyy däg kán. Ti bahãnh hÿÿ ká P'op Hagä Do ji wē taky enyym do tabës hajök do sa wē. Ji matym n'aa bag hēnh ji há kanoo do na-ääj hē tabës hajök do sa há, sét hadoo doo, Jesus Kristo, ky enyym do hyb n'aa ér wē.

¹⁶ Bag hēnh P'op Hagä Do anoo do ji há, dooh Adāw du n'aa do hadoo do tahado bá. Sét hē nesaa do Adāw moo wät doo, nesaa do há ji P'op Hagä Do ky n'aa etyy tan'oo bá. Tii d' nado bag hēnh P'op Hagä Do ji há tanoo do há. Hajöo nuu me badäk hahÿÿ bá habong do P'op Hagä Do raky nadaheeh do jawén paa bá, taky enyym doo gó bag hēnh ji há P'op Hagä Do anoo ji matym n'aa, baad ji bahado däk P'op Hagä Do matym gó hanoo doo.

¹⁷ Sét hē hadoo do ky nadaheeh do hyb n'aa, dajëb j'aa ketsë paa ji há. Hÿÿ ká sét hadoo do see hyb n'aa, Jesus Kristo hyb n'aa, baad ér da j'aa ketsë nesaa do há ká badäk hahÿÿ bá ér babok bá. Ér tii ká tak'öp ji wē P'op Hagä Do ky enyym do gadoo doo. Ér tii ká baad hado däk do P'op Hagä Do matym gó ká.

¹⁸ Sét hē aj'yy ky nadaheeh do hyb n'aa, sahõnh hē raky n'aa kety däk paa dajëb há. Ti hadoo na-ääj hē sét hē, Kristo, baad hadoo do tamoo wät do hyb n'aa,† sahõnh hē rahajaa baad rabahado padëék P'op Hagä Do matym gó, radedëb had'yyt hē hyb n'aa ká P'op Hagä Do pa ká.

¹⁹ Sét hē ky nadaheeh do hyb n'aa, sahõnh hē baad nadoo do moo heb'oooh do rabahado padëék. Ti hadoo na-ääj hē, sét hē ky daheeh do hyb n'aa, hajök baad rabahado padëék da P'op Hagä Do matym gó.

²⁰ Hÿÿ ká Mosees ky n'aa jaw'yyk do há. Ta ti tawén kan'oo däk, ji bahapäh hyb n'aa nyy da tak'öp baad nadoo tabahadoo nesaa do ji moo wät doo. Nesaa do kah'üüm noo gó, ti bahãnh P'op Hagä Do ji wē taky enyym do kahüüm kán.

²¹ Nesaa do mejö had'yyt hē paa ji há. Dajëb tamanaa ji wē. Hÿÿ ká, ti bahãnh P'op Hagä Do ji wē taky enyym do wén kahüüm kán, taky enyym do j'aa ketsë hyb n'aa ká. P'op Hagä Do ji wē taky enyym do ér tamejüü hÿÿ ká, baad ér bahado däk hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó. Ér edëb had'yyt do tamanaa ér wē, Jesus Kristo ér Wahë N'aa hyb n'aa.

6

Nesaa do há ér dejöp Kristo sii ky n'aa hahÿÿh

¹ Nesaa do kah'üüm bá ká, ti bahãnh P'op Hagä Do ji wē taky enyym do kahüüm kán, nang ÿÿh. Taw'ääts hē g'eeh nesaa do ér moo bok ná, ér wē P'op Hagä Do ky enyym do kah'üüm hyb n'aa, ÿ hanäng pé g'eeh tii?

² Dooh. Dooh né taw'ääts hē tado bá tii. Ér dajöp paa nesaa do há. Ti hyb n'aa, taw'ääts hē nado nesaa doo gó ér aboo ná bá.

† 5:18 Ji hyb n'aa tadjöp do tii, baad hadoo do tamoo wät doo.

³ Dooh g'eeh bë hapëë bä sahõnh hë Jesus häd gó ër nu kemuun bong doo, séd ër h'yyb hedo däk Kristo Jesus dajëp do hä? Ër dajëp hadoo ta sii.

⁴ Ti hyb n'aa, ër ranu gemuun bong doo me ër kadakä jëng hadoo Kristo sii. Ta tii d' tawén d'oo, papuuj gó ër babok hyb n'aa hÿy kä, dejëp do mahang ta Yb kabaj'aa doo me Kristo ganä wät do hadoo.

⁵ Tii da séd ër h'yyb hedo bä tadajëb hä, séd hä na-ääj né hë ër h'yyb hedoo da taganä wät do hä.

⁶ B'aa hä takepëëm däk Kristo sii ër h'yyb säg Adāw hana doo, ër h'yyb säg hejój gawatsig hõm hyb n'aa, nesaa do ër hä tamanejõ wät hyb n'aa kä sa kariw n'aa sa karom mejüü doo da.

⁷ Tii d' tawén hadoo, dooh nesaa do haja wäd do hyb n'aa dejëp do hä tamejõ bä.

⁸ Hÿy kä, Kristo sii ër dejëp do hyb n'aa hadoo, ta sii ër babok na-ääj hë baad ër gada.*

⁹ Kristo ganä wät do hyb n'aa, dooh tadajëb wäd bä kä, ër bahapäh. Dooh dajëb haja wäd bä Kristo.

¹⁰ Sé t nuu me paa Kristo dajëp, nesaa do ër moo bok do hejój tagawats'ik hyb n'aa. Dooh hyb n'aa tadajëb wät péh. Taganä wäd kän. Tawäd had'yyt hÿy kä, P'op Hagä Do taweh'ëeh hyb n'aa kä.

¹¹ Ti hadoo né da bëeh. Taw'ääts hë hahÿy da bë hyb n'aa newë: “ÿ dajëb wät nesaa do ji moo hew'ëet do hä. Kristo Jesus hä ÿ h'yy kata däk do hyb n'aa, P'op Hagä Do ÿ weh'ëeh hyb n'aa ÿ bawäd had'yyt hÿy kä”, näk da bëeh, bë h'yyb gó.

¹² Ti hyb n'aa kä, bë an'oo manä nesaa do bë moo hew'ëet do paa badäk hahÿy bä bë hub n'aa tamejõ bä. Bë ky dahé manä nesaa do bë hub karën doo.

¹³ Bë an'oo manä nesaa do hä bë moo hedoo doo, bë tsyym hedoo doo, bë hub hedoo do na-ääj hë. Bë an'oo manä baad nadoo do ta tii me bë moo bok. Bë genä bong hadoo dajëb moo gó naa. Ti hyb n'aa, taw'ääts hë bë daaj hë bë kan'oo däg P'op Hagä Do karën doo da bë babok hyb n'aa. Taw'ääts hë P'op Hagä Do hä bë an'oo bë moo hedoo doo, bë tsyym hedoo doo bë hub na-ääj hë, baad hadoo do ta tii me bë moo bok hyb n'aa kä.

¹⁴ Ta ti ÿ wén her'oot, dooh nesaa do ji h'yyb säg karën do bë hä tamejõ wäd bä, dooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do bë tah'yyb mahüüm wät do hyb n'aa. P'op Hagä Do ji wë taky enyym do ti bë tah'yyb mahüüm kän hÿy kä.

¹⁵ Hÿy kä ënh, tahajaa g'eeh nesaa do ër moo boo nä bä p'aa hënh, dooh wäd Mosees ky n'aa jaw'yyk do ër tah'yyb mahüüm wäd do hyb n'aa, P'op Hagä Do ji wë taky enyym do ji tah'yyb mahüüm kän do hyb n'aa? Dooh. Dooh taw'ääts hë tado bä tii.

¹⁶ Baad bë bahapäh ti hahÿy: Ta hä bë ky daheeh doo, ta ti bë kariw n'aa hadoo. Ta karom bëeh. Nesaa do ji h'yyb säg karën do karom bë do bä, bë da dajëp.† P'op Hagä Do karom bë do bä, P'op Hagä Do bë da tagadoo ta wë, baad däg bë ta matym gó tan'oo bä.

¹⁷ P'op Hagä Do ÿ j'aa etsë, pooj jé nesaa do ji h'yyb säg karën do karom bë bahado né paawä, bë h'yyb gó naa bë ky dahé däk hÿy kä bë ää ma met'ëeg wät doo.

* **6:8** Papuuj hadoo do ji bawät do Kristo sii, badäk hahÿy bä tadu doo né paawä ta hä ër h'yy ka'eeh noo gó naa, ta awät nä ër gadoo do hÿ pong jë ër hub papuuj nadajëp doo. † **6:16** Nesaa do ji h'yyb säg karën do karom ji do bä, dooh P'op Hagä Do wë ji nu deë bä, tahanäng pé ti bë da dajëp.

18 Baad bë baboo dāk. Dooch nesaa do ji h'yyb säg karēn do bë hä tamejō wäd bä. Baad hadoo do P'op Hagä Do karēn do karom bë hÿÿ kä.

19 Sa kariw n'aa ky n'aa gó, sa karom ky n'aa gó, bë ÿ maher'oot, nayyw hē ganahoot do hyb n'aa bë hä, bë daaj hē bë h'yyb nahejooj nä do hyb n'aa. P'ooj ub, bë moo hedoo doo, bë tsyym hedoo doo, ta see hedoo do na-ääj hē bë anoo paah, nu meby n'aa näng doo, ky n'aa jaw'yyk do nanoo do bë moo bok hyb n'aa ta tii me. Nesaa do karom hadoo paa bëéh. Bë an'oo hÿÿ kä bë moo hedoo doo, bë tsyym hedoo doo, bë né hē, baad hadoo do P'op Hagä Do karēn do bë moo bok hyb n'aa ta tii me, tsyt hē, nesaa do mahānh, P'op Hagä Do wë bë babok hyb n'aa kä.

20 Pooj jé, nesaa do ji h'yyb säg karēn do karom bë bahadoo noo gó, dooh baad hadoo do P'op Hagä Do karēn do mejō bä bë hä.

21 H'ëéd baad hadoo do bë gadoo ti noo gó ta ti hedoo do hanaa, ta hyb n'aa hÿÿ kä bë nu mebyng doo? Dooch baad hadoo do bë gado bä ta ti hedoo do hanaa. Ji dajëp, banesaa hēnh ji ahōm ta ti an'oo bä!

22 Hÿÿ kä, dooh nesaa do bë hä tamejō wäd bä. Baad bë baboo däg kån. P'op Hagä Do karom bë bahado dāk. Tsyt hē, baad P'op Hagä Do wë bë baboo dāk ta ti an'oo bä. Ti hyb n'aa hÿ pong jé P'op Hagä Do pa kä bë da aboo had'yyt hē.

23 Banesaa hēnh, dawëë P'op Hagä Do mahānh ji h'yyb tym bawäd had'yyt hē, baad nadoo do ji moo wät do sām. Tii d' nado ji matym n'aa P'op Hagä Do ji hä tanoo doo. Hÿ pong jé, ta pa had'yyt hē ji bawät P'op Hagä Do an'oo bä, èr wahë n'aa Kristo Jesus hä èr h'yy kata dāk do hyb n'aa.

7

Dooch Mosees ky n'aa jaw'yyk do tado wäd bä èr hä mejüü do ky n'aa hahÿÿh

1 Wakån haa hedoo doo, bëéh, Mosees ky n'aa jaw'yyk do hapäh do hä ÿ maher'oot. Ti hyb n'aa bë hapäh né hē hahÿÿh: Ta ky n'aa jaw'yyk do jããm hē ji hä tamejüü, ji edëp nä bä.

2 ÿÿnh kat'ëë dāk do ky n'aa gó bë ÿ maher'oot: Ta patug bawät nä bä, dooh ta ky n'aa jaw'yyk do an'oo bä ta see hä takat'ëë bä. Ta patug dajëp bä kä, tii bä dooh ta ky n'aa jaw'yyk do geãm wäd bä.

3 Ti hyb n'aa kä, aj'yy see hä takat'ëë bä paawä ta patug bawät nä bä, “Nesaa do moo hew'ëët doo, ta patug nadoo do sii haÿÿh doo”, ramaneëēnh tii bä ta ti ÿÿnh. Tii d' nado ta patug dajëb bä. Ta patug dajëp jawén paa bä, dooh ta ky n'aa jaw'yyk do geãm wäd bä ta see tagat'ëë bä. Ta patug dajëp bä kä, dooh nesaa do moo hew'ëët doo, ta patug nadoo do sii haÿÿh do tado wäd bä, ta see hä ÿÿnh kat'ëë bä.*

4 Ti hyb n'aa kä, wakån haa hedoo doo, bë na-ääj hē bë dajëp paa hadoo Mosees ky n'aa jaw'yyk do hä Kristo sii, P'op Hagä Do an'oo bä. Tii d' tawén hadoo, ta see hä bë h'yy kata dāk hyb n'aa hÿÿ kä. Kristo, dejëp do mahang ganä wät do hä bë h'yy kata dāk hyb n'aa, baad hadoo do P'op Hagä Do weh'ëéh do èr moo bok hyb n'aa kä.

5 Pooj jé, èr h'yyb säg karēn doo da èr babok noo gó, nesaa do tak'ëp èr h'yyb karēn doo, ta ky n'aa jaw'yyk do nanoo do hyb n'aa tak'ëp ji karēn doo, awät né paa èr hä. Nesaa do dajëb hanoo do èr moo bok ti noo gó.

6 Hÿÿ kä, èr dajëb wät do hyb n'aa Mosees ky n'aa jaw'yyk do èr hä tamejō wäd bä. Papuu j gó P'op Hagä Do wë èr moo bok hÿÿ kä, ta Sahee èr tah'yyb mahüüm do hyb n'aa.

* 7:3 Jããm hē ji edëp nä bä Mosees ky n'aa jaw'yyk do ji hä tamejüü, Paw-Ro hanäng pé ta tii hä.

Dooh pooj jé ji bahed'oo doo da, ky n'aa jaw'yyk do hã takerii dâk doo da tado wäd bã, P'op Hagä Do wê êr moo bok doo.

⁷ Nyy d' ȳ hanäng pé tii? Nesaa g'eeh P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do Mosees hã kan'oo dâk doo? Dooh. Dooh nesaa do tado bã. Mosees ky n'aa jaw'yyk do tanado bã paawä, dooh ji hapëë bã paawä ny hadoo do nesaa do P'op Hagä Do matym gó. Dooh paawä ji hapëë bã baad nado ji h'ëed nadoo do hã ji h'yyb dâk doo, “Mah'yyb däg manä a da hadoo do ma hã”† ta ky n'aa jaw'yyk do naher'ood bã paawä.

⁸ Ti hadoo né hê, nesaa do tyw n'aa esóts kân, tii bã hajõng baad nadoo do ji h'yy karên do hedoo do hã ji h'yyb däg dâk tan'oo bã, “Mah'yyb däg manä a h'ëed nadoo do hã”, ta ky n'aa jaw'yyk do mejüü do hyb n'aa. Ky n'aa jaw'yyk do badoo bã nesaa do hã ji moo ge'ȳm doo, tii bã dooh nesaa do ji tah'yyb tatug bã.

⁹ Pooj jé, Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejüü do hã ȳ h'yy ganahoot nã bã, dooh ȳ hyb n'aa p'eed bã ȳ bawät doo. Ta jawén, ta ky n'aa jaw'yyk do ȳ bahapäh bã kã, nesaa do banyy däg kân hëp ȳ tym gó.

¹⁰ Tii bã ȳ dajëb wät hadoo, dawëë P'op Hagä Do mahãnh ȳ bawäd kân, ȳ hanäng pé tii. P'op Hagä Do mejüü doo, ta hã ji edëb had'yyt hê paawä ji ky dahé bã, dajëb tamana kân wê ȳy, tii b' ȳ bahapëë dâk.

¹¹ Hahȳy da tii: Nesaa do ji h'yyb gó hanäng do ȳ tawadii. Ȳ hajaa, ȳ ed'oo, ȳ ky daheeh P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do Mosees hã kan'oo dâk doo, P'op Hagä Do pa ȳ bawäd had'yyt hê hyb n'aa ta jawén. Tii bã, ȳ nahajaa do hyb n'aa tii, dajëb hã ȳ ky n'aa kety däg kân, dawëë P'op Hagä Do mahãnh ȳ kety n hõm. Ti hyb n'aa, nesaa do ȳ tawadii ta tii hã, ȳ wén näng.

¹² Ti hyb n'aa kã, dooh nesaa do tado bã P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do Mosees hã kan'oo dâk doo. Tsyt hê, nesaa do mahãnh tii. Tsyt hê, nesaa do mahãnh P'op Hagä Do mejüü doo. Baad had'op do tii. Taw'ääts hê tii.

¹³ Tii d' tahadoo do hyb n'aa, baad hadoo do an'oo bã g'eeh ȳ dajëb kân hadoo, dawëë P'op Hagä Do mahãnh ȳ bawäd dâk? Dooh. Dooh ta ti tado bã ta ti hanoo doo. Nesaa do tii, tahana ȳ dajëp, dawëë P'op Hagä Do mahãnh ȳ bawäd dâk doo. Baad hadoo do ȳ bahapäh bã kã, nesaa do ȳ tah'yyb tatug wät baad hadoo do ȳ ky nadaheeh hyb n'aa, nesaa do nas'aa né hê ji bahapëë dâk hyb n'aa kã. Ti hyb n'aa kã, tak'ëp nas'aa né hê nesaa doo, P'op Hagä Do mejüü do metä dâk.

¹⁴ Dooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do hanaa tado bã nesaa doo. P'op Hagä Do Sahee hanaa né hê Mosees ky n'aa jaw'yyk doo, êr hapäh. Tii d' nado ȳȳh. Badâk hahȳy bã naa ȳȳh, ji daaj hê ji karên do jawén hawät doo. Nesaa doo, kariw ȳ n'aa hadoo. Tak'ëp tamejõ had'yyt hê hã ȳȳ.

¹⁵ Dooh ȳ h'yy ganyy bã ȳ bahed'oo do hã. Ȳ karên do ȳ moo wät doo, dooh ȳ moo hewëed bã. Tak'ëp ȳ ganen'aak doo, ti né ti ȳ moo wät doo.

¹⁶ Ȳ kanarên do ȳ moo wät do tahadoo do hyb n'aa, tii bã, “Te hub né hê, baad ub P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk doo”, näng ȳȳh.

¹⁷ Dooh ȳ tado wäd bã ta ti baad nadoo do moo wät doo. Nesaa do hëp ȳ tym gó hawät do ti ta ti moo wät doo.

¹⁸ Ȳ hapäh né hê, dooh baad hadoo pé hëp ȳ säg gó hawät péh. Ta ti ȳ wén hapäh, ȳ karên né hê paawä baad hadoo do ȳ moo wät, dooh ȳ haja bã.

† 7:7 Esodo 20.17, Dew-Teronom 5.21 ‡ 7:14 Tëg nad'ëed is do 14 bã naa, tëg nad'ëed is do 23 tadu dâk bã, Paw-Ro her'oot doo, ti hadoo né hê sahõnh hê ji hã. Êr daaj hê, dooh êr haja bã êr moo boo bã P'op Hagä Do karên doo. Jããm hê Kristo hã ji h'yy kata däg bã, baad ji bahado dâk P'op Hagä Do matym gó.

¹⁹ Baad hadoo do ȳ karēn do nado ti ȳ moo hew'ëet doo. Ȳ kanarēn doo, nesaa doo, ti ti ȳ moo wäd had'yyt hē.

²⁰ Hÿȳ kã, ȳ kanarēn do tado bã ti ȳ moo hew'ëet doo, dooh ȳ tado wäd bã ta ti moo wät doo. Nesaa do hëp ȳ tym gó hawät do moo wät ti ta tii.

²¹ Ti hyb n'aa kã, hahÿȳ da hëp ȳȳ gó awäd had'yyt hē ȳ bahapäh: Baad hadoo do ȳ karēn bã ȳ moo wäd paawã, nesaa do hëp ȳȳ gó takametëeh, ȳ tahewaat, baad hadoo do ȳ moo nawät hyb n'aa.

²² Hëp ȳȳ gó P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk do ȳ gen'aak.

²³ Ti hadoo né hē, hã ȳȳ hē awät na-ããj hē, ȳ hapäh, hejój see péh, baad hadoo do ȳ hyb n'aa newëe do ȳ gen'aak do majiĩ hadoo doo. Nesaa do hëp ȳȳ gó hanäng do ȳ moo wäd had'yyt hē tan'oo bã tii. Ȳ tamaso had'yyt hē tii hã.

²⁴ Tak'ëp baad nado né hē ȳȳh! Jaa ȳ hed'ëep da dajëb hejój mahãnh hup ȳȳ gó hawät doo?

²⁵ P'op Hagã Do wë ȳ tsebé. Ti né ti ȳ hed'ëep doo, ër Wahë N'aa Jesus Kristo hyb n'aa.

Ti hyb n'aa kã, hahÿȳ da ti hã ȳȳ ȳ hapäh doo: Hëp ȳȳ gó ȳ karēn ȳ ky daheeh P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk doo. Ti hadoo né hē, nesaa do ji moo hew'ëet do hejój karēn do hëp ȳ säg moo wät.

8

Baad ji bawäd had'yyt hë P'op Hagã Do wë ta Sahee an'oo bã ky n'aa hahÿȳh

¹ Ti hyb n'aa kã, dooh P'op Hagã Do ky n'aa ety wäd bã kã banesaa hënh jé Kristo Jesus hã h'yy kata däk doo.

² Banesaa hënh ër tawén ky n'aa nety wät, P'op Hagã Do Sahee hejój, ji edëb heh'äät do hanoo doo, ër tabedëeb wät do hyb n'aa nesaa do ji moo hew'ëet do hejój mahãnh, dajëb mahãnh* na-ããj hē. Kristo Jesus hyb n'aa tii d' tabad'oo.

³ Nahejoonh do hyb n'aa ër h'yyb säg, ër nahajaa do hyb n'aa Mosees ky n'aa jaw'yyk do ër ky dahé bã, dooh ta ky n'aa jaw'yyk do haja bã ër tedëeb bã nesaa do hejój mahãnh. Ti hyb n'aa, P'op Hagã Do ër tedëeb wät hÿȳ kã. Hahÿȳ da tabad'oo tii: Ta T'aah tamejō däk ër mahang. Nahejoonh doo gó, ji hadoo doo da né hē tabana. P'op Hagã Do mejō däk nesaa do mabaj tadajëp hyb n'aa. Dajëb hã ta T'aah taky n'aa ety däk nesaa do ji moo wät do hyb n'aa.

⁴ Tii d' tawén d'oo, baad had'op, P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk do mejüü doo da, ër bahado däk hyb n'aa, ëer, ta Sahee h'yyb mahüüm doo da habok doo, ji h'yyb säg karēn doo da nado.

⁵ Jé sa h'yyb säg karēn doo da habok doo, sa h'yyb säg karēn do hã had'yyt hē rah'yyb padëék. Jé P'op Hagã Do Sahee karēn doo da habok doo, ta Sahee karēn do hã rah'yyb padëék.

⁶ Ji da dajëp, dawëe P'op Hagã Do mahãnh ji bawäd däg had'yyt hē ji h'yyb säg an'oo bã. P'op Hagã Do Sahee kã ji tah'yyb mahüüm bã, ji edëb had'yyt hē P'op Hagã Do pa ta Sahee an'oo bã. H'yyb nyw gó ji bawät tan'oo bã na-ããj hē.

⁷ Ji h'yyb säg nesaa do gen'aak doo, P'op Hagã Do majiĩ. Dooh taky dahé bã P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk doo. Dooh na-ããj hē tahaja bã taky dahé bã.

⁸ Ti hyb n'aa, sa h'yyb säg karēn doo da habok doo, dooh rahaja bã ran'oo bã P'op Hagã Do tsebé sa wë.

* **8:2** Dawëe P'op Hagã Do mahãnh ji bawät do mahãnh ji tedëeb wät, tahanäng pé ti *dajëb mahãnh ër tedëeb wät doo*.

⁹ Tii d' nado bëeh. Dooh ji h'yyb säg tado wäd bä bë tah'yyb mahüüm doo. P'op Hagä Do Sahee ti bë tah'yyb mahüüm doo kä, bë h'yyb gó ta Sahee awäd bä tii. Kristo Sahee sa h'yyb gó badoh doo, dooh Kristo karapee rado bä.

¹⁰ Bë h'yyb gó Kristo awäd bä, bë hub dajëb né da paawä nesaa do hyb n'aa, bë da edëb had'yyt hë hÿ pong jé P'op Hagä Do Sahee an'oo bä, baad bë bahado däk do hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó.

¹¹ Dejëp do mahang Kristo ganä wät hanoo do Sahee bë h'yyb gó tawäd bä, tii bä Kristo ganä wät hanoo do genä hōm tan'oo bä na-ääj hë badäk hahÿy bä bë hub n'aa paah. Ta Sahee bë h'yyb gó hawät doo me tii d' tabad'oo da.

¹² Ti hyb n'aa kä wakān haa hedoo doo, taw'ääts hë dooh ër ky dahé boo bä ji h'yyb säg ji hä mejüü doo. Taw'ääts hë dooh ër aboo boo bä ji h'yyb säg karën doo da.

¹³ Ta ti ÿ wën her'oot, ji h'yyb säg karën doo da bë aboo bä, bë da dajëp, dawëë da bë baboo had'yyt hë tii bä P'op Hagä Do mahānh. Hÿy kä, P'op Hagä Do Sahee hejój me bë medug bä nesaa do ji karën doo, tii bä bë da aboo had'yyt hë P'op Hagä Do sii.

¹⁴ Sahōnh hë P'op Hagä Do Sahee h'yyb mahüüm doo, P'op Hagä Do taah tii.

¹⁵ Dooh sa karom sa kariw n'aa tak'ëp sa hä mejüü do jeÿÿm do hadoo bë hado bä, ta Sahee bë gado däk do an'oo bä. Ta Sahee, bë hä tan'oo däk doo, P'op Hagä Do taah däg bë tan'oo bä kä. Ti né hë ta Sahee an'oo bä, "Ee" ër maneënh P'op Hagä Doo, ër Yb.

¹⁶ P'op Hagä Do taah né hë ëër, baad P'op Hagä Do Sahee metëeh ër h'yyb tym hä.

¹⁷ Ta taah ër bahadoo do hyb n'aa, ër gadoo da ta taah hä P'op Hagä Do ky däng doo. Kristo sii ër gadoo da ta hä P'op Hagä Do an'oo däk doo. Kristo sii ër ahob bä, ta sii da ër babok ta bag tak'ëp gabarëeh doo gó, ta sii da ër kabaj'aa.

Tak'ëp hetsooh do ta jawén ji gadoo do ky n'aa hahÿÿh

¹⁸ Da hë ër ahoop doo, dooh its tii hä ÿÿ péh, tak'ëp hetsooh doo, kabaj'aa do ta jawén ër hä kametä däk do matym gó.

¹⁹ Sahōnh hë P'op Hagä Do pahuunh do paa tsebee gó ragada tak'ëp hetsooh doo, kabaj'aa do P'op Hagä Do taah ragadoo do noo gó kä.

²⁰ Sahōnh hë P'op Hagä Do pahuunh do ta ti tawén gada, P'op Hagä Do ky n'aa was'ee wät do hyb n'aa sahōnh hë tapehuunh doo, baad tawén nado wäd. P'op Hagä Do né hë tii, tii d' had'oo do paah.[†] Ti hadoo né hë, ti awät ti noo gó sahōnh hë baad tabahado däk da p'aa hēnh, tapehuunh do gad'aa, P'op Hagä Do an'oo bä.

²¹ Ta ti kajaa bä kä, P'op Hagä Do ed'ëëp da sahōnh hë tapehuunh do paa takarejä mahānh. Tak'ëp hetsooh doo gó, kabaj'aa doo gó P'op Hagä Do taah rababok bä kä, sahōnh hë kapahuuj wät do na-ääj kä ragadoo baad hadoo do sa nemuun.

²² Ër hapäh, sahōnh hë badäk hahÿÿ bä P'op Hagä Do pahuunh do paa ahoop ÿÿnh ajān mahÿÿj ta hoop do hadoo.

²³ Ti had'yyt nado hahoop. Ër na-ääj hë ër ahoop. Ëër, ti nuuj jé P'op Hagä Do Sahee gadoo doo, ta jawén hÿ pong jé ër gadoo do metëë n'aa, ër ahoop baad ër gadaa nuuj jé ta wë P'op Hagä Do ër tagadoo bä kä. Ta taah ëër, ër gada. Ër gada papuuj ër hä däg.

[†] 8:20 Tapahuunh do paa P'op Hagä Do wén ky n'aa was'ee wät, Adāw, P'op Hagä Do pahuunh do hagä n'aa, tamejüü do taky nadaheeh do paa hyb n'aa.

²⁴ Ër tedëeb wät do hyb n'aa ër gada né hë ta tii. Ër gado däg bä paawä ër hã taky n'aa enooh doo, dooh hyb n'aa ta ti ji gadaa wät péh. Dooh ji gadaa bä ji gado däk doo.

²⁵ Ër ganadoo ná do hyb n'aa, baad ër gada sahõnh hë ër hã taky n'aa enooh do takajaa bä kä. Dooh ër h'yy gejë hõm bä.

²⁶ Ër gadaa nuuj jé P'op Hagä Do Sahee ër tamasa, nahejoonh do hyb n'aa ër h'yyb. Dooh ër hapëë bä nyy da taw'ääts hë ji ky n'aa etsëë. Ti hadoo né hë, ji kyyh nadoo doo me P'op Hagä Do Sahee taky n'aa etsëë ër hyb n'aa.

²⁷ P'op Hagä Doo, ër h'yyb tahapäh doo, tamaa napäh ta Sahee kyyh ër h'yyb gó naa. P'op Hagä Do karën doo da né hë ta Sahee ky n'aa etsëë, P'op Hagä Do karapee tsyt hë ta wë kasëew däk do sa hyb n'aa.

²⁸ Ër hapäh, sahõnh hë né hë ji hã kametëeh doo, baad nadoo do sii hë, baad tabahado däk da P'op Hagä Do an'oo bä ta hã kamahän do sa hã, tanaëënh do sa hã. Ër tanaëëj wät, ji hã tah'yyb däng do takaja däk hyb n'aa kä.

²⁹ Sahõnh hë tadu däng do pooj jé, P'op Hagä Do hapëë däk do sa hã P'op Hagä Do h'yyb däng, ta T'aah hadoo rabahadoo hyb n'aa, hajök do ta wakään hedoo do sa hÿÿj wah'ëeh hadoo do ta T'aah tabahadoo hyb n'aa.†

³⁰ P'op Hagä Do h'yyb däng do ta pooj jé, ti na-ääj hë tanaëëj kån. Tanaëëj wät doo, baad rabahado padëëk ta matym gó tan'oo bä. Baad hado däk do ta matym gó tan'oo däk doo, kabey'aa da, ta bag tak'ëp gabarëeh do mahang rababoo däk da tan'oo bä.

³¹ Tii d' P'op Hagä Do bad'oo do hyb n'aa ji hã, wyt ta maab hë hahÿÿh: P'op Hagä Do bahag'ääs do hyb n'aa ëër, dooh hajaa pé ër hã.

³² Dooh P'op Hagä Do baah es'ii bä sét hadoo do ta T'aah. Dajëb hã tahaëënh paa ër sahõnh hë hyb n'aa. Tii d' tahadoo do hyb n'aa, tanoo né da ji hã na-ääj hë sahõnh hë ta seeh, takarën doo da ër bahajaa ër babok hyb n'aa.

³³ Jaa g'eeh hajaa P'op Hagä Do hasëew hõm do hã taky n'aa tapa bä? P'op Hagä Do tii, baad rabahado padëëk tan'oo bä ta matym gó.

³⁴ Kristo Jesus ër hyb n'aa dajëp do paah, p'aa hënh ganä wät doo, P'op Hagä Do hub hadäk hënh hasooh doo, ër hyb n'aa taky n'aa etsëë. Ti hyb n'aa, dooh hajaa pé banesaa hënh ër taky n'aa ety bä.

³⁵ Jaa g'eeh hajaa Kristo ër takamahän do mahänh ër tetyn bä? Ji ahoop doo, baad nadoo do ji wë kajaa doo, ji rarejäa doo, ji asaah doo, ji saroor tamah doo, äm n'aa näng doo, ji radaj'ëep do na-ääj hë, dooh tabad'op hë tahaja bä Kristo ër takamahän do mahänh ër tetyn bä.

³⁶ Hahÿ takerii däk doo da né hë P'op Hagä Do hã Dawi her'oot do kametëeh ër hã:

“A hyb n'aa dajëb gó had'yyt hë äa babok,
b'éé radahej'ëep doo hënh ramahüüm doo da ran'oo bä äa hã.”§

³⁷ Ta ti hedoo do bawäd bä né paawä ër hã, baad ër j'aa ketsëë had'yyt hë, P'op Hagä Doo, ër hã kamahän doo, an'oo bä.

³⁸ Baad ÿ bahapäh hahÿ hëp ÿÿ gó: Dooh hajaa pé ër hã P'op Hagä Do kamahän do mahänh ër tetyn hõm bä. Dooh dajëb haja bä, dooh ji awät do haja bä, dooh ääs rahaja bä, dooh nesaa do hejój enäh do rahaja bä, dooh da hë ji wë hawät do haja bä, dooh ji pooj jé hawät do haja bä, dooh hejój n'aa enäh do rahaja bä,

† 8:29 P'ooj ub, dooh ná badäk hahÿy bä habong pé né paawä, ji P'op Hagä Do hapëë däk né hë.

§ 8:36 Saaw-Mo 44.22

39 dooh p'op habong do hejój enäh do rahaja bä, dooh tũũ habong do hejój enäh do rahaja bä, dooh na-ããj hē P'op Hagä Do pahuunh do see haja bä tii. Kristo Jesus, ər wahē n'aa hā takametēēh ər hā P'op Hagä Do kamahän doo. Dooh hajaa pé ər hā takamahän do mahänh ər tetyn hõm bä.

9

Isaraéw buuj ky n'aa hahỹh

1 Séd hā ỹ h'yy kata dāk do hyb n'aa Kristo hā, né hup ỹ né hē hahỹ ỹ her'oot do hā. Dooh daap ỹ menä bä. Hēp ỹỹ gó P'op Hagä Do Sahee bawät do hyb n'aa, te hub né hē hahỹ ỹ her'oot doo, baad hēp ỹ metēēh hā ỹỹ:

2 Tak'öp né hē ỹ hyb n'aa tón, ỹ ahoop hēp ỹỹ gó

3-4 wakän haa, Isaraéw buuj sa hyb n'aa. Tahaja bä paawä, ỹ gadoo paawä ỹ ky n'aa kawas'ee dāk doo, ỹ gado paawä dawēē Kristo mahänh ỹ bawäd hõm doo, wakän haa, Isaraéw buuj sa hyb n'aa, ti raky n'aa kawas'ee bong hyb n'aa paawä, Kristo karapee rabahado padēēk hyb n'aa paawä. P'op Hagä Do asēēw hõm do tii, ta taah rabahadoo hyb n'aa paawä. Sa hā né hē P'op Hagä Do metä wät ta bag tak'öp gabarēēh doo, ta kabaj'aa doo. Sa wahē n'aa sii P'op Hagä Do kaner'ood wät paa nyy da tabad'oo sa hā. Sa hā paa taban'oo dāk ta ky n'aa jaw'yuk doo. Sa hā P'op Hagä Do metēēh paa nyy da takarēn ji hyb n'aa jaw'yuk ta hā. Sa hā né hē hajõng baad hadoo do P'op Hagä Do ky n'aa enooh paah.

5 Abaraām, Isak, Jakóh né ti sa wahē makũũh. Isaraéw buuj sa see né hē ti Kristo, ji da hadoo tabahado dāk do hyb n'aa. P'op Hagä Doo, sahõnh hē sa bahänh hadoo doo, ji 'aa etsēē had'yut do ti Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo. Ỹỹ. Tii d' né hē. Taw'ãäts hē.

6 Hỹỹ kä, Isaraéw buuj mahang hajók raganadoo do hyb n'aa Jesus, dooh takaja bä g'eeh sa hā P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo, Jesus raganadoo do metēēh apäh? Dooh. Tii d' bē edoo manäh. P'op Hagä Do moo wät né hē sa hā taky däng doo. Bē hyb n'aa newē hahỹh: Dooh sahõnh hē Isaraéw buuj panaa, Isaraéw buuj heh'äät rado bä P'op Hagä Do hā, dooh sahõnh hē P'op Hagä Do karapee rado bä.

7 Abaraām panaa rabahado né paawä, dooh sahõnh hē Abaraām panaa heh'äät do rado bä. Jããm hē ta wób tii, Abaraām panaa heh'äät do P'op Hagä Do hā. Hahỹỹ da P'op Hagä Do ky däng paa Abaraām hā: “Isak hanaa da a panaa heh'äät.”*

8 Hahỹỹ d' tahanäng pé tii: Dooh sahõnh hē Abaraām hanaa P'op Hagä Do karapee rado bä. Jããm hē P'op Hagä Do ky n'aa enooh do hyb n'aa henäk do P'op Hagä Do karapee heh'äät tii.

9 Hahỹỹ da P'op Hagä Do kyyh Abaraām hā taky däng do paah: “Wät hahỹỹ hā, ta baab, p'aa hēnh da õm ỹ bahehēēn. Õm ỹ bahehēēn bä p'aa hēnh, t'aah nyy dāk da a ỹỹm Sarah”,† näng mã P'op Hagä Do kyyh Abaraām hā taky n'aa enooh doo.

10 Ta ti hā had'yut hē nado ji bahapäh nyy da P'op Hagä Do basēēw hõm ta karapee. Sét hē Rebéka taah sa yb, Isak äã wahē n'aa makũũh.

11-12 Sét hē né paawä sa yb, ta taah kawareeh henäk do pooj jé, dooh nä baad hadoo do ramoo boo nä bä, dooh nä baad nadoo do ramoo boo nä bä na-ããj hē, P'op Hagä Do ky hadoo Rebéka hā: “Wah'ēēh hadoo doo, ta jawén nä karom da”,‡ näng mãh. Tii d' tawén hadoo, P'op Hagä Do h'yyb däng do

* 9:7 Genesis 21.12 † 9:9 Genesis 18.10, 14 ‡ 9:11-12 Genesis 25.23

kaja däk hyb n'aa. P'op Hagä Do h'yyb däng do né hē ti tanaëenh doo. Dooh ramoo bok do hyb n'aa tado bä sa hä P'op Hagä Do h'yyb däng doo.

13 Tii da né hē P'op Hagä Do kyy kerih do bód see her'oot: “Jakóh ȳ kamahän wät. Esauh dooh ȳ genaag bä.”§

14 Tii d' tahadoo do hyb n'aa, “Dooh baad hadoo do P'op Hagä Do moo wäd ji hä”, näng g'eeh ji kyyh? Dooh. Taw'ääts hē tii da dooh ji edo bä.

15 Hahȳ da P'op Hagä Do ky hadoo Mosees hä: “Ȳ ky enyym da jé ȳ h'yyb däng do hä. Ȳ t'yyd mehün da jé ȳ h'yyb däng do hä”,** näng mä ta kyyh.

16 Ti hyb n'aa, ji karēn do hyb n'aa nado ji tabasēm. Dooh tak'ēp ji hyb n'aa tam'aah do hyb n'aa tado bä na-āāj hē. Jāām hē ji tat'yyd mehün do hyb n'aa P'op Hagä Do ji tawén sēm.

17 Hahȳ da P'op Hagä Do kyyh Paraóh hä ta kyy kerih doo gó: “Ōm ȳ asëew hōm, hejój ȳ ȳ metëeh hyb n'aa né hē a hä, hāt ȳ ky n'aa etsëeh hyb n'aa na-āāj hē badäk hahȳ haw'ääts hē”, näng mä ta kyyh.

18 Ti hyb n'aa kä, P'op Hagä Do t'yyd mehün tah'yyb däng do hä, ranabuj keh'üüm tan'oo bä tah'yyb däng doo.

19 “Tii d' tado bä, h'ëed hyb n'aa er P'op Hagä Do ky n'aa tapaa nä? Dooh ji haja bä P'op Hagä Do h'yyb däng do wē ji h'yy kawareem bá”, näng apäh bē kyyh hä ȳy.

20 Bē ȳ eanh ēnh: Jaa bē ajyy its, P'op Hagä Do bē ky gedag bä? “Hēd n'aa tii da ȳ mabewyd wät”, näng g'eeh apäh manajuu kyyh hewyt do hä?††

21 Dooh. Takarēn doo da né hē hewyt do moo wät tsäng me. Takarēn bä, sét ta pan'aa me tabewyt hanām do hood ta seeh, hanām do hood nado ta seeh.

22 Ti hadoo P'op Hagä Do hajaa tamoo wäd bä ji hä takarēn doo da. P'op Hagä Do karēn bä tahajaa paawä tametëeh ta kawajään do nesaa do sa wē, tahajaa paawä tametä bä ta hejój, sa hä tamoo wät do hä. Ti hadoo né hē tak'ēp h'yyb jawyg gó gada, nayyw hē tanarejää hyb n'aa sa wē takawajään doo, ta jawén tarejää doo.

23 Tii da P'op Hagä Do bad'oo tak'ēp ta kamabaj'aa do tametëeh hyb n'aa jé tat'yyd mehün do sa hä, ta pooj jé tenām doo, tak'ēp hetsooh do ta jawén ragadoo hyb n'aa.

24 Ta ti sa wób né èer, Judah buuj mahang. Judah buuj nadoo do mahang na-āāj hē ta wē tasëew bong doo.

25 Tii d' né paa P'op Hagä Do ky n'aa rod Osejas häd näng do berii wät paa P'op Hagä Do kyyh. Hahȳ d' paa ta kyyh:

“Karapé haa ȳ maneëenh da, karapé haa nadoo do paah.

Ȳ kamanahän do paa ȳ maneëenh da ȳ kamahän doo”,** näng ta kyyh.

26 Hahȳ da na-āāj hē P'op Hagä Do her'oot paah:

“Ti awät da ti noo gó kä,

karapé haa ȳ nanäng do paa ȳ naëej däk da karapé haa däg.”§§

27 Isaraéw buuj hä kä, hahȳ d' paa P'op Hagä Do ky n'aa rod Isajas häd näng do her'oot:

“Hood tég hawób hado né paawä Isaraéw buuj,

§ 9:13 Marakijas 1.2-3 ** 9:15 Esodo 33.19 †† 9:20 Isajas 29.16, 45.9 †† 9:25 Osejas 2.23

§§ 9:26 Osejas 1.10

jããm né da sa wób P'op Hagä Do ed'ëep.

²⁸ Tii d' tawén hadoo,
nayyw hē né hē Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do gawats'iik da sa häj n'aa buuj.
Jããm né da sa wób ked'ëep",^{***} näng mä Isajas kyyh.

²⁹ Isajas her'oot do paa hadoo né kä. Hahÿÿ d' paa ta kyyh:

"Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo,
Sahõnh hē Haj'ap Do taneréd bã paawä ër wób rabadëp hyb n'aa
ër panaa näng hyb n'aa,
Sodoma, Gomoha hado däg paawä ëër.
Ër paawä gawatsig jëng."^{†††}

³⁰ Hahÿÿ d' tahanäng pé tii: Judah buuj nadoo doo, dooh né paawä resóts bã nyy da baad rabahado padëék hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó, baad rawén hado däg kån hÿÿ kä ta matym gó, rah'yy ka'eeh do hyb n'aa.

³¹ Isaraéw buuj kä, tak'ëp rah'yyb padäg né paawä Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejüü doo da rababok hyb n'aa, baad rabahado padëék hyb n'aa paawä P'op Hagä Do matym gó, dooh baad rahado padäg bã ta matym gó.

³² Hëd n'aa ti rawén nahajaa? Rawén nahajaa, dooh rah'yy ka'eeh doo me resóts bã tii. Jããm hē ramoo bok do hä rakarën baad rabahado padëék ta matym gó. Ti hyb n'aa, ta tii hä tak'ëp rah'yyb padëék do hyb n'aa, dooh tagah'ood bã sa hä h'ëed hyb n'aa Kristo dajëp, Jesus rawén makyys. Ta see hä tak'ëp ji h'yyb däk do hyb n'aa pä hä ji tsyym poo heo, ji adëë hyng do hadoo tii.

³³ Tii d' né hē takerii däk P'op Hagä Do kyy kerih doo gó:

"Bë hyb n'aa matakä.
Sijõn bã^{†††} ÿ daj'aat da pä, ta hä ratsyym poo heo hyb n'aa.
Ta hä ratsyym poo heo da.
Ti hadoo né hē, ta tii hä h'yy kasadä doo,
doo da tanu mebyy bã", näng ta kyyh.^{§§§}

10

¹ Wakån haa hedoo doo, bë ÿ maher'oot hahÿÿh: Tak'ëp paawä ÿ karën Isaraéw buuj rabadëp P'op Hagä Do wë. Tii d' né hē ÿ ky n'aa etsëë P'op Hagä Do hä sa hyb n'aa.

² ÿ hapäh né hē sa ky n'aa ÿ wén her'oot hahÿÿh: Tak'ëp né hē rakarën paawä P'op Hagä Do rah'yyb en'yyim. Ti hadoo né hē, dooh rah'yy gah'ood bã P'op Hagä Do h'yyb dang do hä.

³ Doo rah'yy gah'ood bã nyy da P'op Hagä Do bad'oo baad ji bahado däk hyb n'aa ta matym gó. Ratyw n'aa esoos nyy da rabad'oo, sa daaj hē baad rabahado padëék hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó. Ti hyb n'aa, dooh rakarën bã ragado bã P'op Hagä Do benyyw däk doo, baad ji bahado däk hyb n'aa ta matym gó.

^{***} **9:28** Isajas 10.22-23 hanaa Paw-Ro erii wät doo. ^{†††} **9:29** Isajas 1.9 ^{†††} **9:33** Jerusarënh panang ti **Sijõn**. Isaraéw buuj na-ãaj hē kä ramaneëëj kån **Sijõn**. ^{§§§} **9:33** Isajas 8.14, 28.16 daheeh ta ti kerii däk. Jesus ky n'aa né ti pä ky n'aa gó teh'üüm doo. Hajök Isaraéw buuj sa hä, dooh paawä P'op Hagä Do ky n'aa enooh do dajëb bã b'aa kajatsëk do hä. Ky n'aa kawas'ee däk sa hä b'aa hä dajëp doo. Ti hyb n'aa Jesus rawén makyys, rawén ganadoo. Panyyg gó Isajas erii wät doo da, hajök Isaraéw buuj ratsyym poo heo do hadoo.

⁴ DooH Mosees ky n'aa jaw'yyk do tado wäd bä ji tah'yyb mahūūm doo, Kristo an'oo bä. Ti hyb n'aa, sahōnh hē Kristo hā h'yy ka'eeh doo, baad rabahado padēēk hÿÿ kă P'op Hagä Do matym gó.*

⁵ Hahÿÿ da Mosees erii wät do paa ta ky n'aa jaw'yyk do hā hana do baad ji bahado dāk do ky n'aa: “Jé hahÿÿ hā kamejūū do moo wät doo, edēb né paawä da ta hyb n'aa”,† nāng ta kyyh.

⁶⁻⁷ Ta see hadoo Mosees kyyh seeh, ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa baad P'op Hagä Do matym gó ji bahado dāk do ky n'aa. Hahÿÿ da ta kyyh: “Hahÿÿ da medoo manāh, ‘Jaa hasēēk pé hÿ pong jé? Jaa hahyng pé t'ōp dejēp do rababong bä?’ ” nāng mäh. Hahÿÿ d' tahanāng pé Mosees kyyh: DooH hyb n'aa pé Kristo bahyng ji an'oo bä.‡ DooH hyb n'aa pé dejēp do mahang Kristo ganyyh ji an'oo bä.§

⁸ Hahÿÿ da takerii dāk: “Dawēē nado a mahānh panyyg hanām doo. A h'yyb gó tabawät, a kyyh hā tabawät”,** nāng kerih doo.†† Ta ti né hē ti panyyg hanām do ji ky daheeh do pan'aa, āā maher'ood hōm doo.

⁹ Hahÿÿ da āā panāk sahōnh hā: T'ōp, a h'yyb gó naa ta wób ramaa napäh bä, “Jesus né hē Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo”, manoo bä, dejēp do mahang ganā wät P'op Hagä Do an'oo bä baad a h'yyb gó maky dahé bä na-āāj hē, tii bä ōm da P'op Hagä Do ed'ēēp nesaa do mahānh, ōm da ted'ēēp ta wē.

¹⁰ Ji tawén ed'ēēp, ji h'yyb gó né hē ji ky daheeh do hyb n'aa baad ji bahado dāk hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó. Ji tawén ed'ēēp na-āāj hē, ji noo me ji her'oot do hyb n'aa, “Jesus né hē Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo.”

¹¹ Tii da né hē takerii dāk P'op Hagä Do kyy kerih doo gó: “Sahōnh hē né hē ta hā h'yy kasadä doo, dooh da ranu mebyy bä”,‡‡ nāng P'op Hagä Do kyyh.

¹² Séd hā P'op Hagä Do gadoo ta hā h'yy kasadä doo, Judah buuj, Judah buuj nadoo do na-āāj hē. Sét né hē Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo, sahōnh hē sa wahé n'aa. Baad taky n'aa edēng sahōnh hē ta hā ky n'aa ets'ēē doo.

¹³ Tii d' tawén hadoo, hahÿÿ da P'op Hagä Do ky dāng do hyb n'aa: “Sahōnh hē Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hā ky n'aa ets'ēē doo, wē ÿÿ da sa h'yyb tym edēp ÿ an'oo bä.”§§

¹⁴ Ti hado né paawä, nyy d' raky n'aa etsēē g'eeh, dooh ta hā rah'yy kae bä? Nyy da Jesus Kristo hā rah'yy ka'eeh da g'eeh, dooh raky n'aa napēē bä ta ky n'aa? Nyy da raky n'aa napäh da, tananyy bä ta ky n'aa sa hā maher'oot doo?

¹⁵ Nyy da rabaher'oot P'op Hagä Do panyyg hanām do ta wób sa hā, P'op Hagä Do manejö bä ramaher'oot hyb n'aa? Hahÿÿ da P'op Hagä Do kyy kerih do hā ta ti ky n'aa: “Taw'āāts hē, baad ub ta ti panyyg hanām do panāg n'aa kajaa doo”,*** nāng kerih do hā.

¹⁶ Taw'āāts hē né paawä tii, dooh sahōnh hē Isaraéw buuj ragado bä P'op Hagä Do panyyg hanām doo. Tii da né hē Isajas her'oot do paah. Hahÿÿ d' mā ta kyyh P'op Hagä Do hā: “Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo, dooh raky dahé bä ēr her'oot doo”,††† nāng mäh.

* **10:4** Hahÿÿ da na-āāj hē tahajaa ji erii bä tii: “Kristo hā takaja dāk Mosees ky n'aa jaw'yyk doo. Ti hyb n'aa, sahōnh hē Kristo hā h'yy ka'eeh doo, baad rabahado padēēk hÿÿ kă P'op Hagä Do matym gó.”

† **10:5** Rewitikos 18.5 ‡ **10:6-7** DooH hyb n'aa pé Kristo bahyng ji an'oo bä, Kristo ewäd hyng do hyb n'aa. § **10:6-7** DooH hyb n'aa pé dejēp do mahang Kristo ganyyh ji an'oo bä, Kristo ganā wäd kân do hyb n'aa. **

10:8 Nahejooj baad ji bahado dāk hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó, kerih do hā ji bahapäh. †† **10:8** Dew-Teronom 30.14 ‡‡ **10:11** Isajas 28.16 hā takerii dāk tii. DooH da ranu mebyy bä ta matym gó rabēē bä, sahōnh hē P'op Hagä Do ky n'aa etyy noo gó, tahanāng pé tii. §§ **10:13** Jowew

2.32 *** **10:15** Isajas 52.7 ††† **10:16** Isajas 53.1

¹⁷ Ti hadoo né hē, ji h'yy ka'eeh doo, panyyg hanäm do ji maa newëë do hä tabana. Kristo kyyh né hē ti panyyg hanäm doo.

¹⁸ Hÿÿ kä, hajök Isaraéw buuj rah'yy kana'eeh do hyb n'aa ÿ eanh hahÿÿh: DooH g'eeh rapanyyg enä hõm Kristo ky n'aa hä? Rapanyyg enä hõm né hē. Hahÿ P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot do hä rapanyyg enä hõm né hē ji bahapäh:

“Badäk hahÿÿ bä haw'ääts hē sa kyyh kēh ÿ n'aa bawäd däk.
Dawëë sa kyyh kaja däk kēh ÿ n'aa hä.”^{†††}

¹⁹ Hÿÿ kä, rapanyyg enä hõm né paawä, dooh apäh Isaraéw buuj rah'yy genä bä Kristo ky n'aa hä, rawén ganadoo? DooH. DooH tii d' tado bä. Pooj jé dó hahÿÿ da paa Mosees baher'oot P'op Hagä Do kyyh Isaraéw buuj sa hä:

“Ta wób buuj hä da,
p'ooj ub karapé haa nadoo do hä,
bē da h'yy kajew'ëes ÿ an'oo bä.
ÿ anoo da bē kawajään ta wób buuj wē
bē hä h'yy gatamah doo”,^{§§§} näng mäh.

²⁰ Ta jawén, baad ub Isajas baher'oot paa P'op Hagä Do kyyh Isaraéw buuj nadoo do ky n'aa hä. Hahÿÿ d' mä ta kyyh:

“Hä ÿ hyb n'aa napeet do paa ÿ d' rawyyd kän sa h'yyb me.
ÿ kametä däk hä ÿ hyb n'aa napeet do paa hä”,^{*} näng mäh.

²¹ Isaraéw buuj ky n'aa hä kä hahÿÿ da Isajas erii wät P'op Hagä Do kyyh:

“Moh ÿÿ ÿ an'oo had'yyt paa nabuj keh'üüm do sa wē,
hä ÿ h'yy kawereem do sa wē, ÿ masa do hyb n'aa paawä.”[†]

11

Isaraéw buuj ta jawén P'op Hagä Do t'yyd mehÿm do ky n'aa hahÿÿh

¹ Hahÿÿ da ÿ eanh hÿÿ kä: P'op Hagä Do mak'yyts kän g'eeh ta karapee, Isaraéw buuj? DooH. DooH P'op Hagä Do mak'yyts bä. Bē hegää ÿÿh. ÿ na-ään hē Isaraéw buuj, Abaraäm makü panaa seeh, Bēn-Jamih 12 hedoo do Isaraéw taah see panaa ÿÿh.

² DooH P'op Hagä Do mak'yyts bä ta karapee p'ooj ub tasëew hõm doo. Bē hapäh né hē P'op Hagä Do kyy kerih doo gó P'op Hagä Do hä Eriij her'oot do paah. Hahÿÿ da Eriij makü kyyh P'op Hagä Do hä, Isaraéw buuj taky n'aa tapaa bä:

³ “Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, radejëeb kän sahõnh hē a ky n'aa rod hedoo doo. Rarejä bēeh a wē ji ma ejuu do tyng. Sét né hē ÿ mad'aak a ky n'aa rod sa see paah. ÿ na-ään hē hÿÿ kä rakarën radaj'ëep”,^{*} näng mä Eriij kyyh.

⁴ Ti m' hahÿÿ da P'op Hagä Do ky gadoo Eriij: “ÿ asëew däk tsyt hē wē ÿÿ 7 miw ajyy. Ta ti dooh sa taron nuu me rehyy bē bä ta wób sa kabarii Baaw häd näng do wē”,[†] näng mä P'op Hagä Doo.

^{†††} **10:18** Saaw-Mo 19.4 **§§§** **10:19** Dew-Teronom 32.21 ^{*} **10:20** Isajas 65.1 [†] **10:21** Isajas 65.2. Isaraéw buuj rapanyyg enä né paawä, rah'yy genä né paawä, ranabuj keh'üüm do hyb n'aa rawén ganadoo Kristo ky n'aa hanäm doo. ^{*} **11:3** 1 Reis 19.10, 14 [†] **11:4** 1 Reis 19.18

⁵ Ti hadoo né hē da hē. P'op Hagä Do asëew hõm Isaraéw buuj sa wób, sa wē taky enyym do hyb n'aa.

⁶ Hÿy kã, sa wē taky enyym do hyb n'aa tado bã P'op Hagä Do wén sëew hõm tii, dooh sa daaj hē baad hadoo do ramoo bok do hyb n'aa tado bã. Ji moo wät do hyb n'aa tado bã paawä, tii bã dooh ji wē taky enyym do hyb n'aa had'yyt hē tado wäd bã.

⁷ Hahÿy da tabawät, da hē, Isaraéw buuj mahang: Dooh Isaraéw buuj rawyyd bã ti resoos doo. † Jãã hē sa wób, P'op Hagä Do asëew hõm do rawyyd kãn tii. Ta wób dooh rah'yy gah'ood bã. Abaa padëek sa h'yyb P'op Hagä Do an'oo bã.

⁸ Hahÿy da P'op Hagä Do kyyh do hã takerii däk sa ky n'aa:

“Dooh rah'yy gah'ood bã P'op Hagä Do an'oo bã.
Matym enä né paawä, dooh sa h'yyb gó rahapëë bã.
Nabuuj enä né paawä, dooh ramaa napëë bã.” §

⁹ Dawi na-ããj hē her'oot paa Isaraéw buuj h'yy ganahoot do sa ky n'aa. Hahÿy da ta kyyh sa ky n'aa hã, P'op Hagä Do hã taky n'aa etsëë bã:

“Man'oo sa tä, sa waa tak'ëp hanaak do na-ããj hē,
h'yy kanap'eed gó rababok tan'oo bã,
raganadaa bã baad nadoo do rabahoop hyb n'aa,
nesaa do ramoo bok do sãm ragadoo hyb n'aa kã.

¹⁰ Man'oo sa matym gabah'üüd däk, ranahapäh hyb n'aa.
Man'oo ta wób karom rabahadoo hyb n'aa.”**

¹¹ Isaraéw buuj rah'yy kana'eeh do hyb n'aa, dawëë P'op Hagä Do mahãnh rababoo däg had'yyt hē g'eeh hÿ jawén? Dooh. Dooh da raboo däg had'yyt hē dawëë P'op Hagä Do mahãnh. Jesus ky n'aa raganadoo do hyb n'aa, resõots hõm do hyb n'aa, ta wób, Isaraéw buuj nadoo do P'op Hagä Do edëeb kãn hÿy kã ta wē, sa wē Isaraéw buuj rah'yy kajew'ëes hyb n'aa.††

¹² Isaraéw buuj resõots hõm do hyb n'aa P'op Hagä Do ky n'aa edëe kãn hÿy kã badäk hahÿy bã habong do Isaraéw buuj nadoo doo. Isaraéw buuj raganadoo do hyb n'aa P'op Hagä Do sa hã tanoo do paawä, baad P'op Hagä Do ky n'aa edëe kãn hÿy kã Isaraéw buuj nadoo doo. Tii d' tahadoo do hyb n'aa, bë hyb n'aa newé nyy da tak'ëp ti bahãnh baad ub tabahadoo sahõnh hē ër hã, p'aa hënh P'op Hagä Do wē Isaraéw buuj rah'yy kawereem bã kã, Jesus hã rah'yy kae padëek bã kã.

¹³ Bëeh, Isaraéw buuj nadoo do hã ÿ maher'oot hÿy kã. ÿ Kristo asëew hõm, ÿ tamejüü, Isaraéw buuj nadoo do mahang ta ky n'aa ÿ ma metëek hyb n'aa. Ti hyb n'aa tak'ëp ÿ kamahãn ta ti hã ÿ tamejüü doo, tak'ëp ÿ wén hyb n'aa tam'aah.

¹⁴ Tii d' ÿ wén d'oo, ÿ karën ÿ an'oo bã paawä wakãn ÿ wób, Isaraéw buuj, bë wē rah'yy kajew'ëes. Bë wē rah'yy kajewëets bã, rat'yyd kamehÿin, Jesus hã rah'yy ka'eeh ÿ karën paawä, sa wób rabadëp hyb n'aa.

¹⁵ Da hē hajök Isaraéw buuj P'op Hagä Do etyn hõm ta mahãnh, Jesus raganadoo do hyb n'aa. Ti hyb n'aa, ti nuuj jé, hajök Isaraéw buuj nadoo do wób, ta majÿi hedoo do paah, tii kã ratyw n'aa nyy däk P'op Hagä Do

‡ 11:7 Isaraéw buuj ratyw n'aa esoos, baad rabahadoo hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó. § 11:8

Dew-Teronom 29.4, Isajas 29.10 ** 11:10 Saaw-Mo 69.22-23 †† 11:11 Rah'yy kajew'ëes bã da rat'yyd kamehÿin, tii bã da Jesus ragadoo.

najiis rabahadoo hyb n'aa kä. Ta jawén, Isaraéw buuj rat'y yd kamehĩn bã kä, Kristo hã rah'y y kae bã kä, p'aa hẽnh da P'op Hagã Do gadoo ti ta wẽ. Tak'ẽp tabahetsooh da ti noo gó kä. Dejẽp do paa genã bong do hadoo da tii!

¹⁶ Panyyg ky n'aa gó bẽ y maher'oot Isaraéw buuj ky n'aa: Tsyt hẽ P'op Hagã Do wẽ kasẽew dæg bã pãw pan'aa uuh ta hã kan'oo dæk doo, tii bã tsyt hẽ na-ãj hẽ ta wẽ kasẽew dæk sahõnh hẽ mad'aak doo. Tsyt hẽ P'op Hagã Do wẽ kasẽew dæk do tado bã joom patuuh, tii bã tsyt hẽ ta wẽ kasẽew dæk na-ãj hẽ joom moo sahõnh hẽ.##

¹⁷ Joom oriib hãd nãng do hadoo P'op Hagã Do karapee, Isaraéw buuj. P'op Hagã Do gekyd hõm joom moo wób. Tii bã bẽẽ kä, Isaraéw buuj nadoo doo, oriib hãd nãng do daap hawãng do moo hadoo do tets'aa dæk joom tẽeg heh'ãat hã, joom moo heh'ãat do mahang. Ta tãg, joom kóm hana doo, tabès hỹy kä bẽ hã na-ãj kä.##

¹⁸ Tii d' tahadoo do hyb n'aa, bẽ mak'yys manã joom moo hedoo do P'op Hagã Do gekyd hõm doo, Isaraéw buuj. Bẽ h'y y kasabé manãh. Bẽ hyb n'aa newẽ hahỹy: Doo hẽ tado bã joom patuuh hej'oonh doo. Joom patuuh ti bẽ hã hej'oonh doo.

¹⁹ Hahỹy da apãh h'y y kasab'ee doo gó bẽ see ky hadoo hã yỹ: "P'op Hagã Do gakyd hõm joom moo wób, Isaraéw buuj, yỹh, Isaraéw buuj nadoo doo, joom hã tabats'aa dæk hyb n'aa, y tagadoo hyb n'aa", nãng apãh bẽ see kyyh.

²⁰ Te hub né paawã tii, P'op Hagã Do wén gekyd hõm tii, rah'y y kana'eeh do hyb n'aa. Õm P'op Hagã Do wén gadoo Kristo hã mah'y y ka'eeh do hyb n'aa. Ti hyb n'aa taw'ãats hẽ mahyb n'aa eãm, a hã hẽ h'y y kasabé manãh.

²¹ P'op Hagã Do t'y yd manehĩn bã joom moo, Isaraéw buuj h'y y kana'eeh doo, õm na-ãj hẽ dooh da tat'y yd mehĩn bã P'op Hagã Do mahyb n'aa eréd hõm bã.

²² Bẽ hyb n'aa newẽ hahỹy: Ky eny yw né paawã P'op Hagã Do ji wẽ, dooh tahaja bã ji manesuj bã. P'op Hagã Do ky n'aa ety wãt Isaraéw buuj Kristo ganadoo doo. Ky eny ym bẽ hã Isaraéw buuj nadoo doo. Taky eny yw had'y yt hẽ bẽ hã, bẽ manabaan bã hahỹy: Jããm hẽ taky eny ym do hyb n'aa bẽ tawén gadoo. Ta ti bẽ mabaan bã, bẽ hã hẽ bẽ du do bã bẽ h'y y ka'eeh, bẽ na-ãj hẽ P'op Hagã Do etyn hõm da, joom moo ji gakyd hõm do hadoo.

²³ Isaraéw buuj h'y y kana'eeh do paa rah'y y kawereem bã, p'aa hẽnh rah'y y ka'eeh hyb n'aa kä, tii bã P'op Hagã Do gadoo p'aa hẽnh tii, joom moo joom tẽeg hã ji ets'aa dæk doo da. P'op Hagã Do hajaa tii d' tadoo bã sa hã.

²⁴ Bẽeh, daap hawãng do b'aa oriib moo hedoo doo, P'op Hagã Do gakyd bẽeh, tii bã bẽ tets'aa dæk joom oriib hãd nãng do heh'ãat do tẽeg hã, joom moo nahado né paawã bẽ p'ooj ub. Ta tii da P'op Hagã Do haja bã tamoo wãd bã, ta bahãnh tahajaa Isaraéw buuj, joom oriib heh'ãat do moo hedoo doo, p'aa hẽnh tets'aa bã ta tẽeg hã.***

Ta jawén Isaraéw buuj P'op Hagã Do ed'ẽep do ky n'aa hahỹy

11:16 Hahỹy d' tahananãg pé tii: Tsyt hẽ P'op Hagã Do wẽ kasẽew dæk paa Abaraãm, Isak, Jakóh, Isaraéw buuj sa wahẽ n'aa. Ti hyb n'aa sa panaa na-ãj hẽ kasẽew bong tsyt hẽ ta wẽ. Hahỹ na-ãj hẽ: Tsyt hẽ P'op Hagã Do wẽ kasẽew padẽek jããm hẽ pooj jé Kristo hã h'y y ka'eeh doo. Isaraéw buuj né tii. Ti hyb n'aa, tsyt hẽ P'op Hagã Do wẽ kasẽew padẽek sahõnh hẽ pooj jé h'y y ka'eeh do sa wakãan.

11:17 Hahỹy d' tahananãg pé tii: P'op Hagã Do asog hõm Isaraéw buuj wób. Isaraéw buuj nadoo do tagadoo sa jawén buuj. Hỹy kä ti ragado dæk na-ãj hẽ sa sii Abaraãm hã, Abaraãm panaa hã P'op Hagã Do ky n'aa enooh do paah. *** **11:24** P'aa hẽnh P'op Hagã Do hajaa tagadoo ta wẽ Isaraéw buuj Jesus hã rah'y y kae bã kä, tahananãg pé tii.

²⁵ Wakān haa hedoo doo, ỹ karēn bē bahapāh hahỹ pooj jé ji nahapāh nā doo, bē hā hē bē h'yy kasabé mahānh: Hajōk Isaraéw buuj wób nabuj keh'ũm dó, dooh Jesus hā rah'yy gah'ood nā bā, sahōnh hē ta ti Isaraéw buuj nadoo do P'op Hagä Do hā h'yy ka'eeh do pan'aa ta hā rah'yy kae padäg bā kã.

²⁶ Ta ti kajaa bā kã, P'op Hagä Do ed'ēep da ta wē sahōnh hē Isaraéw buuj. Tii da né hē P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot:

“Panang Sijōn^{†††} hād nāng doo bā naa kajaa da ji h'yyb tym dēeb.

Tado hōm da P'op Hagä Do ganen'aak do Isaraéw panaa ramoo bok doo.

²⁷ Hahỹ ti sa hā ỹ ky n'aa enooh doo, sa hā ỹ bad'oo doo, nesaa do sa h'yyb gó hanāng do ỹ ado hōm bā kã”,^{†††} nāng P'op Hagä Doo.

²⁸ Jesus Kristo ky n'aa hanām do raganadoo do hyb n'aa, P'op Hagä Do majĩ dó ti Isaraéw buuj, bēeh, Isaraéw buuj nadoo doo, tyw n'aa enāh hyb n'aa, Kristo hā bē h'yy ka'eeh hyb n'aa. Ti hadoo né hē, P'op Hagä Do asēew hōm do hyb n'aa sa wahē makũũh, P'op Hagä Do kamahān had'yyt hē Isaraéw buuj, sa wahē makũũ hā taky n'aa enooh do hyb n'aa.

²⁹ Tii d' tawén hadoo, dooh P'op Hagä Do ado hōm bā sa hā tanoo do paah. Dooh na-āāj hē tah'yy kahỹd bā tasēew hōm do sa hā.

³⁰ Isaraéw buuj raky nadaheeh do hyb n'aa P'op Hagä Do t'yyd mehĩn bēeh, p'ooj ub ta hā ky nadah'eeh doo.

³¹ Hỹ kã, Isaraéw buuj na-āāj hē raky nadaheeh do wób rabahado padēek do hyb n'aa kã, P'op Hagä Do t'yyd mehĩn da sa hā, bē P'op Hagä Do t'yyd mehĩn doo da.

³² Sahōnh hē badāk hahỹ bā habong do nabuj keh'ũm, P'op Hagä Do metā kãn. Dooh sa daaj hē rahaja bā rakedēeb bā, ti hyb n'aa P'op Hagä Do t'yyd mehĩn sahōnh hē.

P'op Hagä Do Paw-Ro j'aa etsē do ky n'aa hahỹh

³³ Tak'ēp né hē P'op Hagä Do ky enyym!

Tak'ēp baad ub sahōnh hē tamoo wāt doo.

Sahōnh hē P'op Hagä Do hapāh.

Dooh ji haja bā ji h'yy ganyy bā nyy da

P'op Hagä Do h'yyb dāng tamoo wāt doo.

Dooh ji haja bā ji h'yy gah'ood bā h'ēed hyb n'aa

P'op Hagä Do bad'oo tamoo wāt doo.

³⁴ “Dooh hapāh pé Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do h'yyb.

Dooh maher'oot pé ta hā nyy da tabad'oo.”^{§§§}

³⁵ “Dooh hanoo pé P'op Hagä Do hā, tamab'aanh péh!”*

³⁶ Tii d' tawén hadoo, sahōnh hē ta hanaa had'yyt hē.

Ti né hē sahōnh hē mo haj'aa nāng doo.

Ta no n'aa had'yyt hē.

Taw'āats hē ta hā ji j'aa etsē had'yyt hē. Ỹỹ. Tii d' né hē. Taw'āats hē.

12

Tsyt hē P'op Hagä Do wē ji awāt do ky n'aa hahỹh

^{†††} **11:26** Jerusarēnh hād see ti **Sijōn**. Isaraéw buuj ti na-āāj hē ramaneēeh **Sijōn**. ^{†††} **11:27** Isajas 59.20-21, 27.9, Jeremij 31.33-34. ^{§§§} **11:34** Isajas 40.13 * **11:35** Jóh 41.11

¹ Ti hyb n'aa kä wakān haa, P'op Hagä Do er tat'yyd mehūn do hyb n'aa, tak'ep y betseē bē kan'oo dāk hyb n'aa P'op Hagä Do hā, ta wē bē baboo had'yyt hē hyb n'aa. Taw'āats hē tsyt hē, nesaa do mahān, tagen'aak doo da bē babok. Tii da né hē P'op Hagä Do ji hyb n'aa jewyyg heh'āat doo. Tii da né hē ta Sahee karēn P'op Hagä Do ji hyb n'aa jaw'yyk.

² Bē aboo manā badāk hahȳy hā habong do P'op Hagä Do hā h'yy kana'eeh do rababok doo da. Bē an'oo bē P'op Hagä Do h'yyb h'yyt, papuu, P'op Hagä Do karēn do bē hyb n'aa newēē hyb n'aa. Tii bā bē hapāh da P'op Hagä Do karēn doo. Taw'āats hē, baad had'op, P'op Hagä Do tsebē hanoo do ti P'op Hagä Do karēn doo.

³ Taky ennyym doo gó ȳ P'op Hagä Do asēēw hōm do hyb n'aa ta mejūū do ȳ bahadoo hyb n'aa, hahȳy da ȳ etsēē bē hā: Bē kawehēē manā bē hā hē. P'op Hagä Do anoo do pénh bē h'yy ka'eeh doo, bē hyb n'aa newēē.

⁴ Hahȳ hyb n'aa ta ti ȳ etsēē bē hā: Sét hē né paawā ji, hajōng ji hā hanāng doo, ji moo hedoo doo, ji tsyym hedoo doo, ji matym hedoo doo. Ta see ti ji mooh moo wāt doo. Ta see ti ji tsyym bad'oo doo. Ta see pan'aa ji matym, ta see pan'aa ji nabuu.

⁵ Ti hadoo er hā: Hajōk né paawā ēēr, sét hē Kristo hub hadoo ēēr, sét hē Kristo karapee ēēr, ta hā er h'yy kata dāk do hyb n'aa. Hajōk né paawā ēēr, séd hā er kata dāk er da hadoo do hā, ji moo hedoo doo, ji tsyym hedoo do séd hā ji hā takata dāk doo da. Ti hyb n'aa, bē kawehēē manā bē hā hē ȳ wén nāng.

⁶ Ta ky ennyw gó P'op Hagä Do an'oo dāk er hā ta Sahee hejój gó ji hajaa doo. Er hā tetyn hōm ta Sahee ky gabuu gó er hajaa doo. Ti hyb n'aa kä, er see hā P'op Hagä Do an'oo dāg bā P'op Hagä Do metēeh do ta wób hā tamaher'oot hyb n'aa, taw'āats hē ta h'yy ka'eeh do pénh tamaher'oot tii.

⁷ Ji hā tan'oo dāg bā ta wób ji masa doo, tii bā taw'āats hē ji masa né hē. Ji hā tan'oo dāg bā ta wób ji ma metēek hyb n'aa, taw'āats hē ji ma metēek né hē.

⁸ Ji hā tan'oo dāg bā ta wób ji h'yyb en'yyym hyb n'aa, tii bā taw'āats hē ji h'yyb en'yyym né hē ta wób. Ji hā tan'oo dāg bā bedoh do sa hā ji masa hyb n'aa, taw'āats hē baad né hē ji masa. Ji hā tan'oo dāg bā ta wób sa wahē n'aa ji bahadoo hyb n'aa, taw'āats hē h'yyb hedoo doo me ji bag'āās. Ji hā tan'oo dāg bā ta wób ji t'yyd mehūn hyb n'aa, taw'āats hē tsebee gó tii d' ji bad'oo.

⁹ Taw'āats hē bē h'yyb gó naa bē kamahān bē da hadoo doo. Bē kamahān manā nesaa doo. Taw'āats hē baad hadoo do bē kamahān had'yyt hē.

¹⁰ Taw'āats hē ji wakāān baad ji kamahān doo da bē kamahān bē da hadoo doo. Bē wehēē bē da hadoo doo, bē hā hē bē kaweh'ēeh do bahān.

¹¹ Taw'āats hē tak'ep bē hyb n'aa tam'aah P'op Hagä Do wē bē moo bok do hā. Bē h'yyb nahūūj manāh, bē moo nahūūj manāh. Taw'āats hē bē h'yyb gó naa, h'yyb hedoo doo me bē moo boo Tak'ep Hyb N'aa Jawyk Do wē.

¹² Baad hadoo do bē gadoo da ta jawén bē bahapāh do hyb n'aa, taw'āats hē h'yyb tsebee gó bē aboo had'yyt hē. Taw'āats hē h'yyb jawyg gó bē gadoo baad nadoo do bē ahob bā. Bē eréd manā bē ky n'aa etsēē doo.

¹³ Bē masaa bē wē hanāng doo me P'op Hagä Do karapee, tsyt hē ta wē kasēēw bong doo, bedoh doo. Taw'āats hē baad bē gadoo bē tób yt nu kejāk doo.

¹⁴ Bē ky n'aa edēē bē hā rejāā doo. Taw'āats hē bē ky n'aa edēē tii. Bē ky n'aa was'ee manāh.

¹⁵ Taw'āats hē bē tsebee tsebē do sa sii. Bē aód ha'oot do sa sii.

16 Taw'ääts hē baad bē babok ta wób sa wē, séd bē h'yyb hedoo hyb n'aa. Sa bahānh bē nu gadāk bē edoo manāh. Taw'ääts hē ta wób sa yd jé had'os do sa da bē h'yyb hedoo. Bē hajaa ta wób mahānh bē edoo manāh.

17 Baad nadoo do bē hā ramoo boo bā, bē mabaaj manā baad nadoo doo me. Taw'ääts hē bē hyb n'aa newē nyy da baad hadoo do bē moo bok ta wób sa matym gó.

18 Taw'ääts hē sahōnh hē bē hajaa doo me bē tyw n'aa esoos nyy da bē bad'oo, hanām gó bē babok hyb n'aa sahōnh hē sa wē.

19 Wakān haa hedoo do ŷ kamahān doo, bē mabaaj manā baad nadoo do bē hā ramoo bok bā. P'op Hagā Do ti hanoo ta ti hedoo do sām. Tii da né hē kerih doo gó P'op Hagā Do kyyh:

“ŷ né hē ti ta sām habaanh doo.

ŷ né hē ti baad nadoo do ta sām hanoo doo”,* nāng mā P'op Hagā Doo.

20 P'op Hagā Do kyyh her'oot doo da né bē bad'oo. Hahŷŷ da ta kyyh:

“A majī asa bā,

man'oo ta hā ta waa.

Tahoo kaaj bā,

man'oo ta naēng.

Nu mebyng da tii bā,

baad nadoo tamoo wāt do paa hyb n'aa.”†

21 Bē an'oo manā nesaa do j'aa ketsē bē hā. Taw'ääts hē bē j'aa ketsē nesaa do hā baad hadoo doo me.

13

Hyb n'aa jewyk do sa hā ji ky daheeh do ky n'aa hahŷŷh

1 Taw'ääts hē bē sahōnh hē bē ky daheeh hyb n'aa jewyk do ji rabag'āās doo. Ta ti ŷ wén mejūū, dooh P'op Hagā Do ky gabuuj nadoo pé ji wahē n'aa. P'op Hagā Do né hē ti hanoo ji wahē n'aa rabahadoo hyb n'aa.

2 Ti hyb n'aa sa wahē n'aa wē h'yy kawareem doo, P'op Hagā Do hanoo do wē né hē tah'yy kawareem. Tii d' hedoo do sa daaj hē raky n'aa katakyyk baad nadoo doo me.

3 Baad moo bok doo, dooh hyb n'aa rajeŷŷm pé hyb n'aa jewyk do hedoo doo. Baad nadoo do moo bok do ti ti he'ŷŷm sa hā. Baad ub, neŷŷm doo gó ji karēn bā ji awād bā ji wahē n'aa wē, taw'ääts hē baad hadoo do ji moo wāt, tii bā ji wahē n'aa tsebē da ji wē. Ji moo wāt do hā da raj'aa etsē tii bā.

4 P'op Hagā Do karom hadoo ji wahē n'aa hedoo doo, baad hadoo do ramoo bok hyb n'aa ji hā. Hŷŷ kā, baad nadoo do ji moo wād bā, taw'ääts hē ji eŷŷm sa hā, rahajaa do hyb n'aa ji rarejāā. P'op Hagā Do karom, nesaa do moo bok do rejāā do hadoo tii.

5 Ti hyb n'aa, taw'ääts hē ji ky daheeh né hē ji wahē n'aa. Ji ranarejāā hyb n'aa had'yyt hē nado ji ky daheeh. Ji wén ky daheeh na-āāj hē, ji h'yyb ji hā taky n'aa tapa mahānh.

6 Ti hyb n'aa, ji gadoo do uuh ji an'oo had'yyt hē ji hāj n'aa bag'āās do sa hā. Sa hā ji wén noo ta tii, P'op Hagā Do karom hadoo rabahadoo do hyb n'aa, raty kanewad had'yyt hē do hyb n'aa rabag'āās do hā.

* 12:19 Dew-Teronom 32.35 † 12:20 Proweh-Bijos 25.21-22

7 Taw'ääts hē bē an'oo né hē dajēēr ji häj n'aa bag'ääs do ramejūū doo. Taw'ääts hē na-ääj hē baad ji weh'ēēh hyb n'aa jewyk do ji hä bag'ääs doo.

8 Bē kūūt enā manāh. Tabad'op hē bē kūūt enāh. Jāām hē ji da hadoo do ji kamahān do ti bē kūūt hado had'yyt hē sa wē. Ta ti ŷ wén her'oot, ta da hadoo do kamahān doo, taky dahé dāk do hyb n'aa sahōnh hē P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk doo.

9 Hahŷŷ da P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk doo: “Aā manā ta see ŷŷm sii. Madajēēb manā a da hadoo doo. Etsēēg manāh. H'yyb dāg manā a da hadoo do h'ēēd hā.”* Ta ti ta ky n'aa jaw'yyk doo, ta ky n'aa jaw'yyk do wób na-ääj hē, hahŷ sēt hadoo do tamejūū do hā takaja dāk: “Makamahān a da hadoo doo, a hā makamahān doo da.”†

10 Jé kamahān doo, dooh baad nadoo do tamoo wād bā ta da hadoo do hā. Ti hyb n'aa, jé kamahān do ky dahé dāg kán P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk doo.

11 Taw'ääts hē bē ŷ maher'ood wāt doo da bē babok, da hē ēr babok bā Kristo matēēh do ji gadaa had'yyt hē bē hapāh do hyb n'aa. Bē h'yy kanap'eed manā ha'ŷŷh do rah'yy kanapeet doo da. Taw'ääts hē bē h'yyb hedoo, ji h'yyb nām do hadoo. Ēr du doo noo gó Jesus hā ēr h'yy ka'eeh doo, hād badawēēt nā ta wē ji Kristo ed'ēēp doo. Hŷŷ kā hād edaa dāk. Ti hyb n'aa taw'ääts hē bē h'yyb hedoo bē ŷ maher'ood wāt doo da bē babok hyb n'aa.

12 Panyyg ky n'aa gó bē ŷ maher'oot tii: Edaa dāk atsēm bahānh doo, edaa dāk tabawak, ti hyb n'aa, taw'ääts hē ēr erēt badagyp hadoo do ji moo wāt do paah.‡ Taw'ääts hē baad hadoo doo gó ēr babok, ta bag gó ēr babok do hyb n'aa. Ji kuman hadoo ti baad hadoo doo, ta me nesaa do hā ji j'aa ketsē doo.

13 Taw'ääts hē baad ēr babok, adēb bā, ta bag gó, ji awāt do hadoo. Taw'ääts hē dooh ji aoom bā jarakē hedoo do hā. Taw'ääts hē dooh ta bahānh ji awēē bā na-ääj hē. Taw'ääts hē dooh ēr aā bā ji ŷŷm ji patug nadoo do sii. Taw'ääts hē dooh ēr moo boo nu meby n'aa nāng doo. Taw'ääts hē dooh ēr aboo bā séd ji h'yyb nahedoo doo gó ji da hadoo do hā, dooh ta wób hā ēr h'yy kajewēets na-ääj hē.

14 Bē an'oo Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo, Jesus Kristo, bē h'yyb gó tabawād had'yyt hē, bē tah'yyb mahūūm, Kristo bawāt doo da bē babok hyb n'aa kā. Bē an'oo manā nesaa do ji h'yyb sāg karēn do bē h'yyb gó tawād bā, nesaa do bē moo boo mahānh.

14

Nŷy da ji bawāt ji da hadoo do wē ky n'aa hahŷŷh

1 Taw'ääts hē bē gadoo ji hä P'op Hagā Do karēn do hā baad h'yy ganehot nā doo. Bē ky kedag manā sa sii sa hā baad hadoo do p'āā.

2 Ta wób sa hā tahajaa sahōnh hē ji awēē bā. Tii d' nado ta wób sa hā. Baad h'yy ganehot nā do sa hā, dooh ji awēē bā ta dab.

3 Sahōnh hē haw'aa doo, sahōnh hē hawēh doo, taw'ääts hē dooh rak-mak'yyts bā ta dab nawēh doo. Ti hadoo ēnh ta dab naw'ēēh doo, taw'ääts hē dooh raky n'aa ety bā baad nadoo do hā ta dab haw'ēēh doo, P'op Hagā Do gado dāk do hyb n'aa sahōnh hē haw'aa doo, sahōnh hē hewēh doo.

4 Karom ky n'aa gó bē ŷ maher'oot ta tii: Dooch taw'ääts hē tado bā ta see karom ji nabuuj gedo bā, baad tamoo nawād bā ji edoo bā. P'op Hagā Doo, ta kariw n'aa ti ta her'oot da baad tawād bā, baad tanawād bā. Baad dāg da

* 13:9 Esodo 20.13-15, 17, Dew-Teronom 5.17-19, 21 † 13:9 Rewitikos 19.18 ‡ 13:12 Badagyp hadoo doo, sahōnh hē nesaa pé tii.

tabahadoo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do matym gó, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hajaa do hyb n'aa baad had'yyt hê tabahado dâk tan'oo bâ.

⁵ Ta wób rahyb n'aa jew'yyk ta âh see ta âh wób mahânh. Ta wób sa hã, séd uuh had'yyt hê ji âh. Ti hyb n'aa, taw'âäts hê baad bê bahapäh bê h'yyb gó h'ëed hyb n'aa bê bad'oo bê bahed'oo doo.

⁶ Ta â see hyb n'aa jaw'yyk doo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do taweh'ëeh do hyb n'aa tii d' tabad'oo. Sahõnh hê hawêh doo, sahõnh hê hawa doo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do taweh'ëeh do hyb n'aa tii d' tabad'oo na-âäj hê, ta waa, ta tä hyb n'aa P'op Hagä Do hä taj'aa etsë do hyb n'aa. Ta dab nawêh doo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do taweh'ëeh do hyb n'aa tii d' tabad'oo na-âäj hê. P'op Hagä Do hä na-âäj hê taj'aa etsë tii.

⁷ Dooh ër daaj hê ër ta danäh ër do bâ ër aboo bâ, ër dajëb bâ na-âäj hê. Dooh ji daaj hê ji h'yyb en'yym hyb n'aa ji awäd bâ, ji dajëb bâ.

⁸ Badäk hahÿÿ bâ ër abok doo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ër h'yyb en'yym hyb n'aa tii, ër dajëb na-âäj né hê. Ti hyb n'aa kä, badäk hahÿÿ bâ ër abok bâ, ër dajëb bâ na-âäj hê, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ma had'yyt hê ëer.

⁹ Ti hyb n'aa né hê Kristo wén dajëp, tawén ganä wät, sahõnh hê sa wahë n'aa tabahadoo hyb n'aa, dejëp do sa wahë n'aa, edëp do sa wahë n'aa na-âäj hê.

¹⁰ Ti hyb n'aa, h'ëed hyb n'aa bê ky n'aa etyy bê wakâän hadoo do ta dab tabawêh do hyb n'aa? Bëë kä, baad h'yy ka'eeh doo, h'ëed hyb n'aa bê makyys bê wakâän hadoo do ta dab tanawêh do hyb n'aa? Ër sahõnh hê, ër da kametä dâk P'op Hagä Do matym gó ër taky n'aa etyy hyb n'aa, ër hä tabaher'oot hyb n'aa tagado bâ, taganado bâ ër moo bok do paah.

¹¹ Hahÿÿ da takerii dâk P'op Hagä Do kyy kerih doo gó:

“Baad ÿ ky däng, dooh ÿ ky kahÿÿd bâ”, näng mä Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, “sahõnh hê rabehyy b'ëeh da sa taron nu paa me pój ÿÿ jé.

Sahõnh hê raj'aa etsë da P'op Hagä Doo”, näng mä P'op Hagä Do kyyh.*

¹² Ti hyb n'aa kä, ër sahõnh hê, sét ken'yih da P'op Hagä Do hä ër da kaner'oot ër babok do paa hä.

¹³ Ti hyb n'aa taw'âäts hê ër erët ër da hadoo do ër ky n'aa etyy doo. Taw'âäts hê baad bê hyb n'aa matakä, tabad'op hê bê moo boo mahânh, tabad'op hê bê her'ood mahânh baad nadoo do hä h'yyb tatuk do bê seeh.

¹⁴ Jesus, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hä ÿ h'yy kata dâk do hyb n'aa, baad ub hëp ÿÿ gó ÿ bahapäh hahÿÿh: Ji awa do mahang, ji awêh do mahang, dooh ti hanäng pé baad nado wäd ji bahado dâk P'op Hagä Do matym gó hanoo doo. Baad ub ti sahõnh hê. Ti hadoo né hê, jé hahÿÿ da hyb n'aa newëë doo: “Hahÿ dooh ji awëë bâ. Dooh P'op Hagä Do karën bâ ji awëë bâ”, tanoo bâ ta h'yyb gó, tii bâ taw'âäts hê nado tawëë bâ. Baad nado dâk ti ta hä.

¹⁵ Bë awa do hyb n'aa, bê awêh do hyb n'aa bê wakâän hadoo do Jesus hä h'yy ka'eeh do bê h'yyb rejä bâ, tii bâ dooh kamahän gó bê aboo booh. Bë an'oo manä bê awêh do hyb n'aa bê wakâän hedoo doo, sa hyb n'aa Kristo dajëp doo, baad rawén h'yy kanae wät.

¹⁶ Ti hyb n'aa hahÿÿ etsëë bê hä: Bë adoo manä bê wakâän hedoo do h'yyb rejä doo, baad né paawä ti bê hä. Taw'âäts hê bê h'yyb bê meso, baad hadoo do bê hä hyb n'aa, ta wób Jesus hä h'yy kana'eeh do bê raky n'aa rejä mahânh.

* 14:11 Isajas 45.23

17 Ta ti ŷ wén etsēē bē hā, ji awa do hyb n'aa nado, ji nawa do hyb n'aa nado, ji eēek do hyb n'aa nado tabag'āās doo bā ji P'op Hagā Do gadoo. Ti nado P'op Hagā Do karēn do ji hā. P'op Hagā Do ji tabag'āās bā, takarēn ta Sahee ji tah'yyb mahūūm do hyb n'aa baad ji bawāt ta matym gó, h'yyb nyyw gó ji bawāt ji da hadoo do wē, tsebee gó ji bawāt na-āāj hē.

18 Ta tii da Kristo wē moo bok do rah'yyb en'ym P'op Hagā Doo. Baad ub da na-āāj hē ta wób raheer'oot ta tii d' hawāt do sa ky n'aa.

19 Ti hyb n'aa kā, taw'āāts hē h'yyb nyyw gó ji bawāt ji da hadoo do wē hanoo do hā ēr h'yyb padēek, ēr moo booh. Taw'āāts hē ēr h'yyb padēek na-āāj hē ēr moo bok ēr da hadoo do masa do hā, Jesus hā ēr h'yy ka'eeh do takah'ūūm hyb n'aa.

20 Bē rejā manā bē da hadoo do h'yyb gó P'op Hagā Do moo wāt doo, bē awa do hyb n'aa, bē awēh do hyb n'aa sa hā baad nadoo doo. Tahaja né paawā sahōnh hē ji awa bā, ji awēē bā, dooh taw'āāts hē tado bā ji awēē bā, ji awa bā ta see h'yyb panas'ēeh doo, baad tah'yy kanae wāt hanoo doo.†

21 Taw'āāts hē dooh ji eēg bā uwa s'ēeb, taw'āāts hē dooh ji awēē bā ji tā, ta ti ji da hadoo do Jesus hā h'yy ka'eeh do tah'yyb tatug bā. Taw'āāts hē tabad'op hē ēr moo boo ēr da hadoo do baad nadoo do hā tah'yyb tatuk doo.

22 Baad tado bā a hā sahōnh hē hedoo pé ji awēē bā, uwa s'ēeb ji eēg bā, taw'āāts hē tii. P'op Hagā Do hapāh a h'yyb. Mamejō manā ta wób ragadoo a hā pé baad hadoo doo. Ky n'aa kedēng jé ta hā hē ky n'aa kanatapaa doo, ta hā pé baad hadoo do p'āā.

23 Tii d' nado h'yy ketyn doo gó ta tā tawēē bā, ta hā pé ji nawēh doo. P'op Hagā Do ky n'aa etyy da ta ti hedoo doo, h'yy ka'eeh doo me tanadoo do hyb n'aa tabad'oo doo. Sahōnh hē ji h'yy ka'eeh doo me nadoo do ji moo wāt doo, baad nado ti P'op Hagā Do matym gó.

15

1 Taw'āāts hē ēer, baad P'op Hagā Do hā h'yy kasadā doo, ēr gadoo, ēr masa ēr da hadoo do baad nado na P'op Hagā Do hā h'yy kasadā doo. Taw'āāts hē dooh ēr karēn do jawén ēr abooh.

2 Taw'āāts hē ēr sahōnh hē ēr h'yyb en'ym ēr wakāān hedoo doo, baad tabadoo hyb n'aa sa hā, baad P'op Hagā Do hā rah'yy kasadā hyb n'aa kā.

3 Kristo na-āāj hē, dooh ta daaj hē tah'yyb en'ym do jawén nado paa tabawāt. Ta wób tamasa hyb n'aa paa ti tabawāt, hahy kerih do paa metēeh doo da né hē: “Jó ŷy tabadāng ōm raky n'aa rejāā doo. ŷ né hē gado dāk, a hā tanadāng hyb n'aa”,* nang kerih do paah.

4 Sahōnh hē P'op Hagā Do kyyh p'ooj ub kerii dāk doo, takerii dāk ēr tama metēek hyb n'aa, h'yy ganajēng doo me, ta kyy kerih doo gó hana do ji h'yyb nām doo me ēr gada hyb n'aa baad hadoo do ēr hā P'op Hagā Do ky n'aa enooh doo.

5 P'op Hagā Do hā, ji h'yy ganajēng do hanoo doo, ji tah'yyb en'ym doo, ŷ ky n'aa etsēē, sēt bē h'yyb hedo had'yyt hē tan'oo bā, Kristo Jesus bawād wāt doo da bē babok hyb n'aa,

6 sēt hadoo doo me bē h'yyb, sēt hadoo doo me bē kyyh, P'op Hagā Doo, ēr Wahē N'aa Jesus Kristo Yb, bē j'aa etsē hyb n'aa kā.

† 14:20 Hahyŷ d' apāh Paw-Ro hanāng péh: Ji awēē bā ji da hadoo do tayy doo, ji h'yyb tatuk tabawēh hyb n'aa ta hā pé ji nawēh doo. Tii bā ta hā hē, ta daaj hē ta h'yyb ky n'aa tapaa, tii d' tabad'oo do hyb n'aa. Tii bā teréd hōm Jesus hā tah'yy ka'eeh doo, ta daaj hē, ta hā hē ta h'yyb ky tapaa do hyb n'aa, baad nado tamoo wāt ted'oo do hyb n'aa. * 15:3 Saaw-Mo 69.9 hā takerii dāk ti P'op Hagā Do hā kaheer'oot do paah.

⁷ Ti hyb n'aa kä, taw'ääts hē bē gadoo bē da hadoo do Jesus hā h'yy ka'eeh doo, bē Kristo gado dāk doo da. Taw'ääts hē tii da bē bad'oo P'op Hagä Do kawehēē dāk hyb n'aa.

⁸ Bē hyb n'aa newē bē ŷ maher'oot doo: Kristo bana kän Judah buuj tamasa hyb n'aa, te hub né hē P'op Hagä Doo, tametēēh hyb n'aa, Judah buuj sa wahē makūū hā P'op Hagä Do ky dāng do takaja dāk hyb n'aa,

⁹ Judah buuj nadoo do P'op Hagä Do raj'aa etsē hyb n'aa, sa wē tat'yyd mehīn do hyb n'aa. Tii da né paa takerii dāk ta ti ky n'aa:

“Ti hyb n'aa a hā ŷ j'aa etsē da Judah buuj nadoo do mahang. Ōm ŷ ma ejām da.”†

¹⁰ Hahŷŷ da na-āāj hē takerii dāk:

“Bēēh, Judah buuj nadoo doo, bē tsebee P'op Hagä Do karapee sa sii, Judah buuj sa sii.”‡

¹¹ Hahŷŷ da na-āāj hē takerii dāk:

“Bēēh, Judah buuj nadoo doo, bē j'aa etsēē Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo. Sahōnh hē badāk hahŷŷ hā habong doo, bē j'aa etsēē ta hā.”§

¹² Hahŷŷ d' paa Isajas baher'oot:

“Ganyyh da Jesé panaa mahang Judah buuj nadoo do bag'ääs doo. Ta hā da rah'yy kasadä.”***

¹³ P'op Hagä Do hā, baad taky n'aa enooh do ji gada hanoo do hā ŷ ky n'aa etsēē bē h'yy gadajang tan'oo bā, h'yyb nyw gó bē babok tan'oo bā bē hā, ta hā bē h'yy ka'eeh do hyb n'aa. Ta ti ŷ wén ky n'aa etsēē, ta Sahee hejój me tan'oo bā baad ub had'yyt hē bē gada hyb n'aa ēr hā taky n'aa enooh doo.

¹⁴ Wakān haa hedoo doo, baad ŷ bahapāh hahŷ hēp ŷŷ gó: Bē ky enyyw had'yyt né hē bē da hadoo do wē, baad bē bahapāh nyy da P'op Hagä Do karēn ji bawāt, baad bē bahajaa bē maher'oot bē da hadoo doo, baad rababok hyb n'aa.

¹⁵ Ti hadoo né hē, dooh né hē ŷ ky n'aa eām bā bē ŷ ma erii wāt do hā, ta ti bē mabaan mahānh. Tii da bē ŷ wén ma erii wāt, ta ky enyym doo gó P'op Hagä Do anoo do hyb n'aa hā ŷŷ,

¹⁶ Judah buuj nadoo do mahang Kristo Jesus panäg n'aa ŷ bahadoo hyb n'aa. P'op Hagä Do tób n'aa yt hā moo heb'ooh doo, P'op Hagä Do matym n'aa manaa do hadoo ŷŷh. Judah buuj nadoo do hā ŷ maher'oot P'op Hagä Do panyyg hanām doo, P'op Hagä Do matym n'aa hadoo P'op Hagä Do gen'aak do rabahadoo hyb n'aa, P'op Hagä Do Sahee sa h'yyb gó moo wāt do hyb n'aa, tsyt hē nesaa do mahānh kasēēw hōm do rabahadoo hyb n'aa ká.

¹⁷ Ti hyb n'aa, ti anäng ŷ h'yy kasab'ee do pan'aa Kristo Jesus hejój gó P'op Hagä Do wē ŷ moo wāt do hyb n'aa.

† 15:9 2 Samuēw 22.50, Saaw-Mo 18.49 ‡ 15:10 Dew-Teronom 32.43 § 15:11 Saaw-Mo 117.1

*** 15:12 Isajas 11.10. Dawi makū yb ta ti Jesé. Jesus né ti **Jesé panaa** Judah buuj nadoo do bag'ääs doo.

¹⁸ Ti hadoo né hē, jāām hē ȳ h'yy kasab'ee ȳ moo wät do hã Kristo moo wäd wät do hyb n'aa. Ta ky n'aa sa hã ȳ maher'oot do hyb n'aa, sa mahang ȳ moo wäd wät do hyb n'aa, Kristo an'oo bã Judah buuj nadoo do P'op Hagã Do hã raky daheeh hyb n'aa.

¹⁹ Ta heen n'aa hejój gó, meuj n'aa nãng do hejój gó, P'op Hagã Do Sahee hejój gó ȳ moo wäd wät sa mahang. Jerusarēnh bã naa, Iririko häd nãng do hãj n'aa bód hēnh kã baad ȳ baher'ood hōm sahōnh hē sa hã Kristo panyyg hanãm doo.

²⁰ Hahȳy da had'yyt hē ȳ bahed'oo: Ȳ karēn ȳ maher'oot Kristo ky n'aa ta wób ranaher'oot nã bã, ta wób ramoo bok do jó ȳ moo nawät hyb n'aa.

²¹ P'op Hagã Do kyy kerih doo gó kerii dāk doo da ȳ karēn ȳ bad'oo. Hahȳy da takerii dāk:

“Panyyg tamah do rahapäh da,
Ta ky n'aa nanapäh do h'yy kadew'uuh da.”††

²² Raky n'aa nanapäh nã bã ȳ maher'ood hōm do hyb n'aa Kristo ky n'aa, dooh paa tahaja bã bē wē ȳ hegãã bã.

²³ Hȳy kã, ȳ haja dāk do hyb n'aa babã Kristo ky n'aa ȳ maher'oot doo, hajōō dāk hyb n'aa na-ããj hē ta baab ȳ karēn do bē wē ȳ baheg'ããs,

²⁴ ȳ karēn paawã bē panang bã ȳ nu dāng dó Es-Pāj hãj n'aa bã ȳ mahōm me, bē ȳ bahehēen hyb n'aa. Bē ȳ bahehēen do jawén paa bã, banadawəd né paawã, ȳ karēn paawã ȳ bē masa Es-Pāj hēnh ȳ bahōm doo.

²⁵ Jerusarēnh hēnh ȳ bahōm dó pooj jé, Jesus hã h'yy ka'eeh do t'ii hēnh habong do sa matym n'aa ȳ tajoooh hyb n'aa.

²⁶ H'yyb tsebé doo me Jesus hã h'yy ka'eeh doo, Masedonija, Akaja häd enäh do hãj n'aa bã habong do rabata padëek dajëer, Jesus hã h'yy ka'eeh do Jerusarēnh bã habong do ramasa hyb n'aa.

²⁷ Sa daaj hē, sa h'yyb gó naa ramasa. Taw'ãäts hē né hē ti ramasa sa hã, rakuüt enäh do hadoo do hyb n'aa sa wē. Jesus hã h'yy ka'eeh do Jerusarēnh bã habong do sa hyb n'aa né hē Judah buuj nadoo do ragado dāk sa h'yyb gó baad hadoo do P'op Hagã Do Sahee hã hana doo. Ti hyb n'aa, taw'ãäts hē ti ramasa hȳy kã Judah buuj hã sa wē hanãng doo me, ramabaanh do hadoo.

²⁸ Sa matym n'aa ȳ tajoooh do jawén paa bã, baad sahōnh hē dajëer ragado dāk ȳ bahapäh bã kã, ȳ tsyym kadoo da Es-Pāj hãj n'aa hēnh ȳ bahōm doo. Ta hōō bã ȳ nu dāng dó bē panang bã, bē ȳ baheg'ããs hyb n'aa.

²⁹ Baad ȳ bahapäh hahȳy h: Bē wē ȳ kajaa bã, tak'ëp bē da Kristo ky n'aa edëng da hëp ȳ n'aa.

³⁰ Hȳy kã wakãn haa hedoo doo, Jesus Kristo ër Wahë N'aa karapee ër bahadoo do hyb n'aa, ër da hadoo do ër kamahãn P'op Hagã Do Sahee anoo do hyb n'aa na-ããj hē, tak'ëp ȳ betsëe bē hã, si ȳy P'op Hagã Do hã bē ky n'aa ets'ëe had'yyt hē hëp ȳ n'aa.

³¹ Bē ky n'aa ets'ëe ȳ P'op Hagã Do mo n'aa jesuu hyb n'aa Judah hãj n'aa bã habong do Jesus hã h'yy kana'eeh do sa mahãnh.†† Bē ky n'aa ets'ëe na-ããj hē, baad Jesus hã h'yy ka'eeh do Jerusarēnh bã habong do ragadoo hyb n'aa sa matym n'aa sa wē ȳ mahũm doo.

³² Taw'ãäts hē tii da bē ky n'aa ets'ëe, P'op Hagã Do karēn bã, h'yy gadajaa gó bē wē ȳ kajaa hyb n'aa, bē mahang ȳ h'yy kameh'ãäk hyb n'aa, p'aa hēnh ȳ h'yyb hedo dāk hyb n'aa kã.

†† 15:21 Isajas 52.15 †† 15:31 Tii d' tawén etsëe sa hã, Judah buuj wób, Jesus hã h'yy kana'eeh doo, rakawajãan do hyb n'aa ta wē. Rano n'aa masoo Paw-Ro.

33 Hÿÿ kä ÿ karën P'op Hagä Doo, ji tah'yyb en'yyim doo, bë mahang tabawät. Ýÿ. Tii d' né hë. Taw'ääts hë.

16

Sa hã Paw-Ro hyb n'aa esee do ky n'aa hahÿÿh

1 Bë ÿ maher'oot ër änh hadoo do Pëb häd näng do ky n'aa. Baad tabawät. Jesus hã h'yy ka'eeh do panang Sën-Kerej häd näng doo bã habong do sa masa n'aa see tii.

2 Taw'ääts hë bë gadoo bë wë takajaa bã, bë nemuun Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hã tah'yy kata däk do hyb n'aa. Taw'ääts hë baad bë gadoo Jesus hã h'yy ka'eeh doo, tsyt hë ta wë kasëew däk do ji gadoo doo da. Taw'ääts hë bë masaa ta hã, hajöng do tamasaa wät do hyb n'aa. Ý na-ääj hë tamasaa wät.

3 Bë maher'ood Pisiir, ta patug Akira daheeh, ÿ hyb n'aa esee sa hã. Nemon ýÿ Kristo Jesus wë ramoo bok tii.

4 Rahapëë né paawä dajëp sa hã péh, ti hadoo né hë ÿ ramasa. Ýÿh, sahõnh hë Judah buuj nadoo do Jesus hã h'yy ka'eeh do jé pad'yyt hë kahet'aa do na-ääj hë. ää tsebë sa wë, baad hadoo do ää hã rabad'oo do hyb n'aa.

5 Taw'ääts hë hät ýÿ gó bë edëë na-ääj hë Jesus hã h'yy ka'eeh do Akira sa tób bã kahet'aa doo.

Bë maher'ood najis ýÿ, Epenet häd näng doo, ÿ hyb n'aa esee ta hã. Hãj n'aa bód Asija häd näng doo bã, jããm hë pooj jé Kristo hã h'yy ka'eeh do ti Epenet.

6 Hät ýÿ gó bë edëë Marija, tak'ëp bë hyb n'aa moo wät do paah.

7 Hät ýÿ gó bë edëë nemon ýÿ Isaraéw buuj hedoo doo, Än-Doroniko, Junijas häd enäh doo, si ýÿ radewäts b'ëeh do paah. Ky n'aa etsëeh tii, Jesus mejüü do sa mahang. Pój ýÿ jé Kristo hã rah'yy kae padëek tii.

8 Hät ýÿ gó bë edëë aj'yy Äm-Pijat häd näng doo, ÿ kamahän doo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hã tah'yy kata däk do hyb n'aa.

9 Hät ýÿ gó bë edëë aj'yy Uh-Bän häd näng doo, ër sii Kristo wë moo wät doo. Hät ýÿ gó bë edëë najis ýÿ Es-Takis häd näng doo.

10 Hät ýÿ gó bë edëë aj'yy Aperes häd näng doo, h'yy kanerét doo me baad had'yyt hë Kristo hã h'yy ka'eeh doo. Hät ýÿ gó bë edëë aj'yy Aris-Tob häd näng do tób yt hã haj'eenh doo.

11 Hät ýÿ gó bë edëë aj'yy Erodijön häd näng doo, nemon ýÿ Isaraéw buuj hedoo doo. Hät ýÿ gó bë edëë aj'yy Nar-Sis häd näng do tób yt hã haj'eenh doo Jesus hã h'yy ka'eeh doo.

12 Hät ýÿ gó bë edëë ýÿj Tiripena, Tiriposa häd enäh doo. Tak'ëp ramoo bok do ti Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do wë. Hät ýÿ gó bë edëë ýÿnh Peh-Sid häd näng doo, najis ýÿ, tak'ëp né hë Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do wë moo wät doo.

13 Hät ýÿ gó bë edëë aj'yy Rupu häd näng doo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do wë kasëew hõm doo. Hät ýÿ gó bë edëë na-ääj hë ta ýÿn. Ta t'aah hadoo ý tagadoo paah.

14 Hät ýÿ gó bë edëë aj'yy Asïn-Kirito, Peregõn, Er-Mes, Patorobas, Er-Mas häd enäh doo. Hät ýÿ gó bë edëë na-ääj hë ër hÿÿj hedoo do P'op Hagä Do rahyb n'aa jew'yyk do hyb n'aa sa sii kahet'aa doo.

15 Hät ýÿ gó bë edëë aj'yy Pirorogo häd näng doo, ýÿnh Jurija häd näng doo, aj'yy Neru häd näng doo, ta änh daheeh. Hät ýÿ gó bë edëë na-ääj hë aj'yy Orim-Pas häd näng doo, sahõnh hë P'op Hagä Do karapee wób sa sii kahet'aa do na-ääj hë.

¹⁶ Baad bë kedëë bë da hadoo do hä. Sahõnh hë Kristo hä h'yy ka'eeh do jé pad'yyt hë kahet'aa do bë m' rahyb n'aa esee.

¹⁷ Wakân haa hedoo doo, y etsëë bë hä, bë kanä séd ji h'yyb nahedoo hanoo do sa mahãnh, ji rah'yyb panas'ëëh do mahãnh na-ããj hë, ta see hadoo, bë gado däk do hadoo nado ma met'ëëk doo. Bë ky dahé manä sa hä. Dawëë bë kanä sa mahãnh.

¹⁸ Dooch Kristo, ër Wahë N'aa wë ramoo bok tii. Sa h'yyb karën do jawén rababok. Ky kamep'ëëh doo me, ji hä raj'aa etsë doo me rawedii baad manatakëë doo.

¹⁹ Kristo hä h'yy ka'eeh do jé pad'yyt hë habong do raky n'aa napëë däk baad bë ky dahé däk Kristo ky n'aa, ti hyb n'aa y h'yy gadajang. Ti hadoo né hë, baad hadoo do hä y karën paawä bë h'yy ganäng, taw'ääts hë bë nahapäh do hadoo nesaa doo.

²⁰ Edaa däk P'op Hagä Doo, h'yyb nyyw gó ji bawät hanoo doo, bë j'aa ketsë tan'oo bä Nesaa Do Yb hä. Jesus, ër Wahë N'aa ky enyym da bë hä.

²¹ Tsimoot, si y moo wät doo, bë m' tahyb n'aa esee. Nemon yÿ Isaraéw buuj hedoo doo, Rusijo, Jasõn, Sosipater häd enäh doo, ti na-ããj hë bë m' rahyb n'aa esee.

²² Yÿh, Tesijo häd näng doo, hahÿ Paw-Ro mejüü do herih doo, bë sii Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo hä h'yy kata däk doo, bë y hyb n'aa esee.

²³ Aj'yy Gajo häd näng do bë m' tahyb n'aa esee. Baad ta tób bä y tagado had'yyt hë. Sahõnh hë Jesus hä h'yy ka'eeh do babä habong doo, ti na-ããj hë baad tagadoo. Eras, panang dajëër hagä n'aa, ër hÿÿj hadoo do Kuwar-To häd näng do na-ããj hë, bë m' rahyb n'aa esee. [²⁴ Y karën Jesus Kristo, ër Wahë N'aa, ky enyym sahõnh hë bë wë. Yÿ. Tii d' né hë. Taw'ääts hë.]

²⁵ Hÿÿ kä, taw'ääts hë ër j'aa etsë P'op Hagä Doo. Ti né hë tahajaa panyyg hanäm do y maher'oot doo me, Jesus Kristo ky n'aa me, baad bë h'yy kae had'yyt hë tan'oo bä. P'ooj ub dooh rahapëë nä bä ta ti ky n'aa.

²⁶ Hÿÿ kä, P'op Hagä Do ky n'aa rod rerih do paa hä kametä däk P'op Hagä Do panyyg hanäm doo, sahõnh hë rabahapäh hyb n'aa. P'op Hagä Do hedëb had'yyt do mejüü do hyb n'aa, kaher'ood däk sahõnh hë badäk hahÿÿ hä habong do sa hä, Kristo hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa, raky daheeh hyb n'aa na-ããj né hë.

²⁷ Taw'ääts hë P'op Hagä Doo, sét hadoo do tak'ëp h'yy ganäng doo, ji j'aa etsëë had'yyt hë Jesus Kristo hyb n'aa. Yÿ. Tii d' né hë. Taw'ääts hë. Jääm hë kä.

1 Korīn

Jesus hã h'yy ka'eeh do panang Korīn häd näng doo bã habong do hã pooj jé Paw-Ro ma erih do hahÿÿh

Ji matym n'aa ji hã Jesus anoo do ky n'aa hahÿÿh

¹ Paw-Ro ÿ ti hÿÿh, P'op Hagã Do karēn do hyb n'aa ÿ tanaēēnh doo, Kristo Jesus mejūū do see ÿ bahado dāk hyb n'aa, ta ky n'aa ÿ baher'ood hōm hyb n'aa kã. Ēr hÿÿj hadoo do Sotenés häd näng do sii bē ÿ edēng,

² bēēh, P'op Hagã Do karapee hedoo doo, Korīn häd näng do panang bã habong doo. Tsyt hē, ta wē bē tabetyn hōm Kristo Jesus bad'oo do hyb n'aa.* Sahōnh hē jé pad'yyt hē ěr Wahē N'aa Jesus Kristo hã j'aa hets'ēē do sii hē bē tabetyn hōm tsyt hē, ta wē had'yyt hē bē babok hyb n'aa. Sahōnh hē ěr wahē n'aa né hē ti Jesus. Jé pad'yyt hē habong do sa Wahē N'aa, ěr Wahē N'aa na-ããj hē.

³ Ĩ karēn P'op Hagã Do ěr Yb, Jesus Kristo Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do na-ããj hē ky en'ymm bē hã. Ĩ karēn baad bē rah'yyb en'ymm.

⁴ P'op Hagã Do hã ÿ tsebee had'yyt hē bē hyb n'aa, baad bē wē taky ennym do hyb n'aa Kristo Jesus hyb n'aa.

⁵ Kristo hyb n'aa, baad tabanoo bē hã ta ky n'aa baad bē bahajaa bē baher'oot, baad tabanoo bē hã takarēn do baad bē bahapäh hyb n'aa, baad tagahoot hyb n'aa bē hã.

⁶ Baad bē gado dāk Kristo ky n'aa bē hã ãã her'ood wät do paah. Te hub né hē kã bē hã kã.

⁷ Ti hyb n'aa kã, hÿÿ kã bē h'yyb gó tabanyy dāk sahōnh hē P'op Hagã Do Sahee ji hã hanoo do ji hajaa doo, baad bē gadaa nuuj jé Jesus Kristo, ěr Wahē N'aa p'aa hēnh tabahyng bã kã.

⁸ Baad had'yyt hē Jesus Kristo bē tah'yyb hej'oonh, baad bē baboo had'yyt hē hyb n'aa, tagadēēg ub, takajaa bã kã, baad had'yyt hē bē hã tabahapäh hyb n'aa, tanaw'yyt hyb n'aa bē hã taky n'aa tapaa do ky n'aa.

⁹ P'op Hagã Doo, bē tanaēēnh do Jesus Kristo ěr Wahē N'aa sii bē babok hyb n'aa, dooh bē teréd bã. Tamoo wät né hē ji hã taky däng doo.

Sa h'yyb gó raketyn hōm do ky n'aa hahÿÿh

¹⁰ Wakān haa, ěr Wahē N'aa Jesus Kristo kyy gó tak'ēp ÿ betsēē bē hã, séd hã bē h'yyb hedoo hyb n'aa, bē h'yy kanetyn hyb n'aa, séd hã had'yyt hē bē babok hyb n'aa.

¹¹ Ĩÿnh Korowéh häd näng do karapee ÿ rapanäk bē ky n'aa. Bē ky ked'aak bē mahang, sa nooh.

¹² Hahÿÿ d' mä bē kyyh: “Paw-Ro karapee ããh”, nãk mä bē wób sa kyyh. “Aporos karapee ããh”, nãk mä bē wób. “Peed karapee ããh”, nãk mä ta wób. “Kristo karapee ããh”, nãk mä ta wób kã. H'yy kasab'ee doo gó ta tii d' bē kyyh.

¹³ Ketyn hōm g'eeh ti Kristo bē hã? Ĩ g'eeh, Paw-Ro, bē hyb n'aa b'aa kajatsēk do hã kepēēm dāk do paah? Hät ÿÿ gó paa bē ranu gemuun? Dooh.

¹⁴ Taw'ãäts hē hã ÿÿ, ÿ tsebé, dooh bē ÿ nu gemuun bã do hyb n'aa. Jããm hē ajyy Kiris-Po, Gajo häd enãh do ÿ nu gemuun paah.

* 1:2 Ji hyb n'aa tadajēp, ji hyb n'aa taganã wät, tahanäng pé ti Kristo bad'oo doo.

15 Taw'ääts hē dooh bē ŷ nu gemuun boo bā ŷ wén näng, hāt ŷŷ gó bē nu kemuun bē naher'oot hyb n'aa.

16 ŷ hyb n'aa es'ee dāk hŷŷ kā Es-Tepanas tób yt hē habong do na-ääj hē ŷ nu gemuun paah.

17 Dooh ta wób ŷ nu gemuun do hyb n'aa tado bā tii, Kristo mejüü do hā ŷŷ. Ta ky n'aa hanām do ŷ baher'ood hōm ti ŷ tamejüü doo. Ta ky n'aa ŷ baher'oot bā, dooh ŷ her'ood bā badāk hahŷŷ hā hanaa ji hajaa doo me, b'aa kajatsēk do hā Kristo dajēp do hejój hā maa newēē do raj'aa etsē hyb n'aa. Dooh ŷ karēn bā kēh ŷ tak'ēp ŷ haj'ap do hā raj'aa etsēē bā.

18 B'aa kajatsēk do hā Kristo dajēp do ky n'aa, daap hadoo do ky n'aa banesaa hēnh hahōm do sa hā. Ēr hā kā, banesaa mahānh ted'ēep do hā, P'op Hagā Do hejój kametā dāk ta tii hā.

19 Tii da né hē P'op Hagā Do kyy kerih doo gó. Hahŷŷ da ta kyyh:

“ŷ ahāj jēng da tak'ēp hajaa do rahapāh doo.

H'yy ganāng do sa h'yyb ŷ makyys da”, † näng kerih do hā.

20 Äkā, nyy da P'op Hagā Do h'yyb tak'ēp hep'ēeh do sa hā? Mosees ky n'aa jaw'yik do ma mehetēk do sa hā ēnh? Badāk hahŷŷ hā tak'ēp h'yy ganāng doo gó her'oot do sa hā ēnh? P'op Hagā Do wareem dāk badāk hahŷŷ hā habong do ta hā h'yy kana'eeh do tak'ēp rahajaa doo. H'yy gatamah do h'yyb hado dāk rahajaa do paa tan'oo bā.

21 Tak'ēp tabahajaa doo gó P'op Hagā Do anoo badāk hahŷŷ hā habong do ta hā h'yy kana'eeh do ta hā ranahapāh hyb n'aa sa h'yyb gó rahajaa doo me. P'op Hagā Do h'yyb dāng ted'ēep ta wē ta ky n'aa hyb n'aa ta hā h'yy ka'eeh doo, daap ta wób redoos né paawā Kristo ky n'aa.

22 Judah buuj rakarēn kapehuunh doo, meuj n'aa näng doo, rabahapāh raky daheeh hyb n'aa. Judah buuj nadoo do resoos tak'ēp ji hajaa doo, raky daheeh hyb n'aa.

23 Tii d' né hē paawā rakarēn, āā maher'ood had'yit hē Kristo b'aa kajatsēk do hā kepēm dāk do ky n'aa. Ta ti ky n'aa Judah buuj tah'yib rejāā. Judah buuj nadoo do sa hā, daap mā ta ti Jesus dajēp do ky n'aa.

24 P'op Hagā Do h'yyb dāng do sa hā kā, Judah buuj rado bā, Judah buuj nadoo do rado bā na-ääj hē, Kristo hā kametā dāk P'op Hagā Do hejój, P'op Hagā Do hajaa do na-ääj hē.

25 Daap hedoo do P'op Hagā Do wē hanäng do red'oo doo, badāk hahŷŷ hā habong do tak'ēp rahajaa do bahānh tii. P'op Hagā Do nahejooj red'oo doo, badāk hahŷŷ hā habong do tak'ēp sa hejój bahānh né hē tii.

26 Bē hyb n'aa es'ee wakān haa bē P'op Hagā Do asēew hōm noo gó. Ti noo gó dooh tahajōō bā bē mahang tak'ēp hajaa doo, badāk hahŷŷ hā habong do h'yy kasab'ee do sa matym gó. Ti noo gó dooh tahajōō bā bē mahang hyb n'aa jew'yik doo. Dooh bē mahang tahajōō bā ky n'aa etsēēh do ti noo gó.

27 P'op Hagā Do asēew hōm ta wē badāk hahŷŷ hā habong do sa hā h'yy gatamah doo. Ta tii d' tawēn d'oo, tak'ēp haj'aa do rakadad'uu hyb n'aa P'op Hagā Do wē kā. P'op Hagā Do wén sēew hōm ta wē badāk hahŷŷ hā habong do sa hā hyb n'aa sakog is doo, hejooonh do rakadad'uu hyb n'aa.

28 P'op Hagā Do asēew hōm badāk hahŷŷ hā raty n'aa ges'yik doo, hyb n'aa sekog is doo. P'op Hagā Do asēew hōm ky n'aa nets'ās doo, ky n'aa etsēēh do ky n'aa netsā bong hyb n'aa ta hā.

† 1:19 Isajas 29.14

²⁹ Tii d' tawén d'oo, tabad'op hē ranahajaa hyb n'aa rah'yy kasabé bá sa hã hē P'op Hagä Do matym gó.

³⁰ P'op Hagä Do né hē ti h'yyb ta däk bëëh, Kristo Jesus hã. Kristo hã kametä däk P'op Hagä Do hajaa doo. Kristo hyb n'aa né hē ji tabed'ëëp. Kristo hyb n'aa né hē baad tabahado däk ër h'yyb tym P'op Hagä Do matym gó. Kristo hyb n'aa tsyt hē ër baboo kãn P'op Hagä Do wë. Kristo né hē ti ër hed'ëëp do nesaa do mahãnh.

³¹ Ti hyb n'aa kã, “Jé h'yy kasab'ee doo, taw'ãäts hē Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hã takasab'ee.”[‡] P'op Hagä Do kyy kerih do hã tii da ta kyyh.

2

B'aa kajatsëk do hã Kristo dajëp do ky n'aa hahÿÿh

¹ Wakãn haa, bë wë ÿ kajaa noo gó P'op Hagä Do ky n'aa bë hã ÿ baher'oot hyb n'aa, dooh ÿ her'ood bã tak'ëp ma kamet'ëëk do rer'oot doo da. Dooh na-ããj hē ÿ her'ood bã tak'ëp hajaa do kyy da.

² Tii d' ÿ wén d'oo, hahÿÿ da ÿ h'yyb däng bë mahang ÿ bawät noo gó do hyb n'aa: Jããm hē Jesus Kristo ky n'aa, b'aa kajatsëk do hã tadajëp do ky n'aa ÿ karën bë ÿ maher'oot.

³ Bë mahang ÿ bawät bã ÿ nahejooj its, ÿ kajajãn paa ÿ eÿÿm do hyb n'aa.*

⁴ Ta ky n'aa bë ÿ panäk noo gó, bë ÿ ma metëëk noo gó, dooh badäk hahÿÿ hã habong do tak'ëp hajaa do kyy me bë ÿ maher'ood bã bë ÿ h'yyb wareem hyb n'aa, bë ky daheeh hyb n'aa. Dooh. Bë ÿ maher'oot noo gó, P'op Hagä Do Sahee hejój tametëëh bë h'yyb gó te hub né hē ta ky n'aa ÿ her'oot doo.

⁵ Tii da ÿ wén d'oo paah, P'op Hagä Do hejój hyb n'aa bë h'yy ka'eeh hyb n'aa, dooh badäk hahÿÿ hã habok do hajaa do hyb n'aa nado.

Ta Sahee hyb n'aa ji hapäh P'op Hagä Do ji h'yyb gó ky n'aa hahÿÿh

⁶ Ti hado né paawä, baad Jesus Kristo ky n'aa hapäh doo, ky dah'eeh do sa mahang äã her'oot né hē kyyh tak'ëp hajaa doo. Dooh badäk hahÿÿ hã hanäng do hajaa do tado bã, dooh badäk hahÿÿ hã habong do sa wahë n'aa hajaa do tado bã äã ma metëëk doo. Ahëëj jëës da ta ti sa wahë n'aa hejój. Edah ta ti sa wahë n'aa ragawatsig jëng.

⁷ P'op Hagä Do tak'ëp hajaa do ky n'aa pooj jé ji nahapäh do ti äã her'oot doo.† Kejën né paawä tii, badäk hahÿÿ hã habong do sa mahãnh, sahõnh hē tadu dahäng do pooj jé P'op Hagä Do h'yyb däng ta ti ër hã, ta tii gó ër j'aa etsë hyb n'aa.

⁸ Dooh badäk hahÿÿ hã habong do P'op Hagä Do hã h'yy kana'eeh do sa wahë n'aa rah'yy genä bã ta ti P'op Hagä Do hajaa do hã. Ta hã rah'yy genä bã paawä, dooh paawä repëëm däg bã Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, kabaj'aa doo.

⁹ Hahÿÿ da P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot:

“Dooh noo gó rahapäh doo,
dooh noo gó ramaa newëë doo,
dooh noo gó rahyb n'aa newëë doo,
ti né hē ti P'op Hagä Do enãm do ta hã kamahãnh do sa hã”,[‡] näng kerih doo.

[‡] 1:31 Jeremij 9.24 * 2:3 Paw-Ro wén eÿÿm apäh sa mahang tabawät noo gó, dooh takarën bã tesöôts bã P'op Hagä Do ta hã mejüü do hã. Dooh Paw-Ro karën bã ta hã raj'aa etsëë bã. Jesus hã takarën raj'aa etsë. † 2:7 Jesus Kristo ky n'aa né hē tii. ‡ 2:9 Isajas 64.4

¹⁰ Ti né hē ti ta ti ta Sahee me P'op Hagä Do metä wät paa äã hã. Sahõnh hē P'op Hagä Do Sahee hag'ääs. P'op Hagä Do h'yyb ji nahapäh do sii hē taheg'ääs, tahapäh. Ti hyb n'aa tahajaa tametëeh ji hã.

¹¹ Dooh hapäh pé ta wób hyb n'aa newëë doo. Jããm né hē hapäh ji daaj hē ji h'yyb. Ti hadoo né hē P'op Hagä Do hyb n'aa newëë do hã. Jããm né hē ta Sahee hapäh.

¹² Hÿÿ kä, dooh badäk hahÿÿ hã habong do P'op Hagä Do hã h'yy kana'eeh do rahyb n'aa newëë do tado bã äã gado däk doo. Ta Sahee né hē ti P'op Hagä Do anoo do er hã, taky ennym doo gó baad er hã tabanoo do er bahapäh hyb n'aa.

¹³ Ta ti ky n'aa er hã tama metëek do äã her'oot P'op Hagä Do Sahee anoo doo me. Dooh badäk hahÿÿ hã hanäng do ji hajaa doo me tado bã. P'op Hagä Do Sahee hanaa, P'op Hagä Do Sahee äã hã tanoo doo me äã tab'ëes baad hadoo do ky n'aa.

¹⁴ Jé P'op Hagä Do Sahee ta h'yyb gó badoh doo, dooh tagado bã P'op Hagä Do Sahee hã hana doo. Daap hadoo do ti ta hã. Dooh tah'yy gan'yyh bã ta hã, jããm hē P'op Hagä Do Sahee ji tah'yy gan'yyh do hyb n'aa ta ti hã.

¹⁵ P'op Hagä Do Sahee sa h'yyb gó hanäng doo, ti né hē h'yy gan'yyh sahõnh hē P'op Hagä Do Sahee hana doo. Ta wób, sa h'yyb tym gó P'op Hagä Do Sahee nawät doo, dooh rah'yyb mepëë bã P'op Hagä Do Sahee hanäng do sa hã.

¹⁶ Ti d' né hē P'op Hagä Do kyy kerih do hã:

“Dooh hapäh pé Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do h'yyb.

Dooh ta hã ma metëek péh.”[§]

Er tii, er h'yyb gó Kristo h'yyb bawät. Ti hyb n'aa er wén h'yy genäh ta hã hana doo.

3

Séd hã Jesus wë Paw-Ro ramoo bok do ky n'aa hahÿÿh

¹ Wakän haa, bë panang bã ÿ bewäd nä noo gó, dooh ÿ haja bã paawä bë ÿ maher'ood bã P'op Hagä Do Sahee h'yyb mah'üüm do sa hã ji her'oot doo da. Bë ÿ maher'oot paa sa h'yyb karën do jawén habok do sa hã ji her'oot doo da. Karepé taah h'yyb hedoo nä bë ti noo gó. Dooh nä Kristo baad bë hapëë nä bã, ÿ hanäng péh.

² Jããm hē hãd nahejoonh doo me bë ÿ metëek paa P'op Hagä Do hã hana doo, ta bii gamyyj ub ji anoo do hadoo karapee t'aah hã. Dooh ÿ haja bã hejoonh do bë ÿ ma met'ëëg bã. Karapee t'aah ta tã tanahajaa nä do hadoo bë ti noo gó. Tii d' ÿ wén d'oo, taganahoot nä do hyb n'aa bë hã. Da hē na-ääj hē, dooh tagah'ood nä bã bë hã,

³ badäk hahÿÿ hã habong do P'op Hagä Do nahapäh do sa h'yyb hadoo nä do hyb n'aa bë h'yyb. Bë mahang h'yy kajew'ëes nä, bë kaj'öök nä. Badäk hahÿÿ hã habong do P'op Hagä Do nahapäh do sa h'yyb hadoo nä bë h'yyb ta ti tametëeh. P'op Hagä Do nahapäh do rababok doo da bë babok nä.

⁴ “ÿ Paw-Ro karapee”, näng bë seeh. “ÿ Aporos karapee”, näng ta seeh. P'op Hagä Do nahapäh do rababok doo da bë babok nä ta ti metëeh.

⁵ Jaa Aporos bë hã péh, jaa ÿ bë hã péh, bë p'ää kajew'ëes doo? P'op Hagä Do karom ub äã ti hÿÿh. Äã hyb n'aa, äã ma metëek do hyb n'aa, bë h'yy kae

däg kån Jesus Kristo hä. Äã moo bok P'op Hagä Do anoo do äã hä. Hä ý tanoo do ý moo wät, Aporos hä tanoo do tamoo wät.

⁶ Ji joom ky n'aa gó bē ý maher'oot. Ta tym hejoom do hadoo ýyh. Naëng hataag n'aa hadoo Aporos. Tii d' äã badoo né paawä, dooh äã tado bä joom hawäng do hanoo doo. P'op Hagä Do ta ti hanoo.

⁷ Ti hyb n'aa, joom tym hejoom do nado hyb n'aa jawyk, dooh na-ääj hē naëng hataag n'aa hyb n'aa jawyg. Jääm hē P'op Hagä Do hyb n'aa jawyk, joom hawäng do hanoo doo.

⁸ Séd hä joom tym hejoom doo, naëng hataag n'aa ramoo bok. Ti hadoo né hē, ramoo bok do pénh ragadoo da ta sãm P'op Hagä Do hanaa.

⁹ Séd hä äã moo bok P'op Hagä Do wē. P'op Hagä Do gëew hadoo bëeh. P'op Hagä Do tob n'aa hadoo bëeh, äã tamaa sooh doo.

¹⁰ Hä ý taky ennym do hyb n'aa P'op Hagä Do an'oo däk hä ýy, pä s'ëeb me tób tahem'aa do sa wahē n'aa hado däk ý bahadoo hyb n'aa. Pä tób hejój n'aa ý at'ëeg sëek do hadoo. Ti jó ta wób ratamaa sëek do hadoo tób. Ý du doo do hä ramoo bok ý hanäng pé.* Taw'ääts hē sahõnh hē baad rahyb n'aa matakëe nny da tób hadoo do hä ramoo bok.

¹¹ Ti anyy däk tób hejój n'aa hadoo. Jesus Kristo né hē tii. Dooh hajaa pé tób hejój n'aa see moo wät péh. Ti hyb n'aa, "Taw'ääts hē baad rahyb n'aa matakëe nny da ta hä ratamaa sëek", ý wén näng.

¹² Tób hejój n'aa hä ta wób rat'ëeg sëek apäh pä ky n'aa gebah do s'ëeb hadoo doo me, k'ääts tég gabarëeh do s'ëeb hadoo doo me, k'ääts tég hawak do s'ëeb hadoo doo me. Ta wób rat'ëeg sëek apäh ta hä b'aa hadoo doo me, bag'aad hadoo doo me, jawii hadoo doo me.

¹³ Jesus matëeh bä kä, tii bä da ramoo bok do tametyy, baad tado bä, baad tanado bä. Ti noo gó kametëeh da ramoo bok doo, nny da. Tëeg hõh hadoo doo gó kametä däk da baad tado bä ramoo bok doo, baad tanado bä. Ramoo bok do tëeg hõh hadoo do metyy da.

¹⁴ Ta see tatama do tanaooj jëe bä, tagadoo da tamoo wät do sãm baad hadoo doo.

¹⁵ Tatama do taooj jëe bä, dooh da tagado bä tamoo wät do sãm, Jesus edëeh né paawä ta hä. Tedëeh né paawä, aj'yy tób kataa hõm do mahãnh ked'ëep do hadoo ta hä. Sahõnh hē ta wē hanäng do aooj jëng do hadoo.

¹⁶ P'op Hagä Do tób n'aa hadoo bëeh, Jesus hä h'yy ka'eeh doo. P'op Hagä Do Sahee bë mahang tabawät. Dooh g'eeh bë hapëe bä ta tii?

¹⁷ P'op Hagä Do tób n'aa hadoo do rejää doo,† P'op Hagä Do rejää na-ääj hē, baad had'op, tsyt hē ta wē ketyn däk do hyb n'aa P'op Hagä Do tób n'aa. Bē né hē ti P'op Hagä Do tób n'aa.

¹⁸ Bē kawad'ii manäh! Badäk hahýy hä habong do P'op Hagä Do hä h'yy kana'eeh do sa matym gó tak'ëp hajaa ted'oo doo, taw'ääts hē teréd hõm ta tii da tahyb n'aa newëe doo. Taw'ääts hē paawä h'yy gatamah do hadoo tabahadoo P'op Hagä Do nahapäh do sa matym gó, P'op Hagä Do matym gó kä h'yy ganäng do tabahadoo hyb n'aa kä.

* **3:10** Tób ji tamaa sooh do ky n'aa gó Paw-Ro maher'oot Jesus ky n'aa ta wób hä ji ma metëek doo. Paw-Ro ti pooj jé Kristo ky n'aa Korin buuj hä tamaher'oot doo. Ta jawén ta wób rama met'ëeg magyys hē, baad Korin buuj rah'yy ka'eeh hyb n'aa Jesus hä. Ti hyb n'aa, ý du doo do hä ramoo bok, Paw-Ro wén näng. † **3:17 P'op Hagä Do tób n'aa hadoo do rejää doo**, Jesus hä h'yy ka'eeh do raketyn hõm hanoo do tii. Ky ked'aak do hanoo do tii. Séd hä ranaboo bong do hanoo doo.

¹⁹ Tii d' ŷ wén nāng, h'yy gatamaa né hē P'op Hagā Do matym gó ta hā h'yy kana'eeh do h'yy genāh red'oo doo. Tii d' né hē P'op Hagā Do kyy kerih doo gó: "P'op Hagā Do no n'aa masoo hadoo tak'ēp hajaa doo, rah'yy kamep'ēeh doo me."[‡]

²⁰ Hahŷŷ da na-āāj hē takerii dāk: "Daap né hē tak'ēp hajaa do sa h'yyb, P'op Hagā Do hapāh."§

²¹ Ti hyb n'aa, taw'āāts hē dooh bē h'yy kasabé wād bā bē ma matēg sa hyb n'aa, sa karapee bē bahadoo hyb n'aa. Sahōnh hē P'op Hagā Do an'oo dāk bē hā:

²² ŷ Paw-Ro, Aporos, Peed, sahōnh hē badāk hahŷŷ hā hanāng do P'op Hagā Do pahuunh doo, ji edēp doo, ji dajēp doo, da hē ji bawāt nā bā, hŷ jawén hawāt doo. Sahōnh hē tii, bē matym n'aa né hē tii.

²³ Bēē kā, Kristo ma hadoo bēēh, Kristo karapee bēēh. Kristo kā, P'op Hagā Do ma hadoo, P'op Hagā Do t'aah kā.

4

Jesus mejūū do sa ky n'aa hahŷŷh

¹ Ti hyb n'aa, taw'āāts hē hahŷŷ da bē h'yyb āā hā, bē ma matēg hedoo do sa hā: Kristo kaser n'aa, sa hā kan'oo dāk do P'op Hagā Do ky n'aa pooj jé ji nahapāh do rama metēék hyb n'aa āāh.

² Hŷŷ kā, taw'āāts hē baad had'yyt hē sa kariw n'aa kaser n'aa hedoo do ramoo bok sa hā kamejūū doo.

³ ŷŷ kā, baad g'eeh ŷ moo wāt? Dooh ŷ hyb n'aa p'eed bā ŷ moo wāt do hā bē hyb n'aa newēē doo. Dooh na-āāj hē ŷ hyb n'aa p'eed bā ta wób sa h'yyb hā ŷŷ. Dooh na-āāj hē daj ŷŷ hē ŷ kamety bā.

⁴ Dooh hēp ŷ tym ŷ taky n'aa tapaa pé ŷ moo wāt do hā. Ti hadoo né hē, ta ti dooh tametā bā baad had'yyt hē ŷ moo wād bā. Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do né hē ti ŷ tametyy doo. Ti né hē her'oot baad tado bā, baad tanado bā ŷ moo wāt doo.

⁵ Ti hyb n'aa taw'āāts hē Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do kajaa do pooj jé, dooh bē h'yy kajāg bā baad tado bā, baad tanado bā ta wób moo bok doo. Kristo kajaa bā kā tametēeh da sahōnh hē ji h'yyb gó kejēn doo. Tametēeh da na-āāj hē ji hyb n'aa newēē do paa hā. Ti noo gó, sa hā tahapāh do pénh P'op Hagā Do j'aa etsē da sahōnh hē sa hā kā.

⁶ Wakān haa, ŷ erii wāt do bē p'āā ky ked'aak do ky n'aa, ny hado āā Aporos daheeh. Bē hyb n'aa né hē ti ŷ baher'ood wāt tii da, jāām hē P'op Hagā Do kyy kerih do hā takerih doo da bē bad'oo hyb n'aa. Takerih do hā bē matakā bā, tii bā dooh bē kasabé bā bē ma matēg hyb n'aa. Dooh tii bā bē hyb n'aa jewēts bā ma matēg wób.

⁷ Ta wób sa bahānh nado bēēh. Sahōnh hē bē wē hanāng doo, P'op Hagā Do anoo do tii. Bag hēnh bē gadoo sahōnh hē bē wē hanāng doo. Ti hyb n'aa h'ēēd hyb n'aa bē h'yy kasab'ee bē hanaa bē hanāk doo?

⁸ Bē wē anyy dāg is sahōnh hē bē h'yyb karēn do bē ed'oo g'eeh? Tak'ēp bē wē anyy dāg is P'op Hagā Do Sahee ji hā hanoo do bē ed'oo g'eeh? Sa wahē n'aa sa bahānh hado dāg is do bēēh, bē ed'oo g'eeh? Āā bē gakog hōm is bē ed'oo. ŷ karēn paawā te hub tado bā, sa wahē n'aa sa bahānh hadoo do né hē ŷ karēn paawā bēēh. Tii bā paawā bē sii āā bag'āās.

⁹ ãã tii, dooh sa wahë n'aa sa bahãnh hedoo do ãã ado bã. Hã ÿ duu hënh, sahõnh hë sa yd jé had'os do P'op Hagã Do an'oo bã ãã Jesus mejũũ do hedoo doo. Kaneb'ooh do jawén paa bã, j'aa kets'ëe do rabajëk bã sahõnh hë sa matym gó, duu hënh radej'ëep do hood hënh sa majĩ ramahũũm do hadoo ããh. Sahõnh hë, ajyy, ããs na-ããj hë ãã rahag'ããs.*

¹⁰ Kristo ãã ky daheeh do hyb n'aa, h'yy gatamah do ããh, ta wób sa matym gó. Bëë kã, tak'ëp hajaa do bë ed'oo, Kristo karapee bë bahadoo do hyb n'aa. Dooh ãã haj'as pé ta wób sa hã. Bëë kã, tak'ëp hej'oonh do hadoo bë ed'oo. Bëëh, bë raweh'ëeh. ããh, ãã raty n'aa ges'yyk.

¹¹ P'ooj ub, da hë na-ããj hë, ãã as'aah, ãã hoo k'aanh. Ta säg its ãã saroor. ãã rarejãã. Dooh ãã panang péh.

¹² Tak'ëp ãã moo bok ãã waa sãm hã. ãã raky n'aa was'ee bã, ãã ky n'aa edëng sa hã. ãã rarahejã bã, h'yyb jawyk doo me ãã gadoo tii.

¹³ ãã raky n'aa rejã bã, baad hadoo doo me ãã ky gadoo. Nesaa doo, hesus doo, badãk hahÿÿ hã habong do raw'oong hõm do hadoo ããh, ran'oo bã.

¹⁴ Bë ÿ nu meb'yhh do jawén nado ta ti ÿ berih. Bë ÿ ma metëek hyb n'aa tii. Tah haa ÿ kamahãn do hadoo bë hã ÿ an'oo bã.

¹⁵ Tanyy bã né paawã hajök bë ma matëg, sét ub né hë bë yb hadoo. Bë yb hado dãk ÿÿh, Kristo ky n'aa hanãm do bë ÿ maher'ood wät do hyb n'aa ta karapee bë bahado dãk do hyb n'aa kã.

¹⁶ Ti hyb n'aa ÿ karën paawã ÿ bawät doo da né hë bë babok.

¹⁷ ÿ mejũũ da Tsimoot bë wë. Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hã ãã h'yy ka'eeh do hyb n'aa, tah ÿÿ ÿ kamahãn do hado dãk tii. Baad had'ytt hë tamoo wät. P'aa hënh da Tsimoot bë tamaher'oot nyy da ÿ bawäd had'ytt hë, Kristo hã ÿ h'yy kata dãk do hyb n'aa. Jé pad'ytt hë Jesus Kristo hã h'yy ka'eeh do sa hã ÿ ma mehetëk doo da né hë ÿ bawät.

¹⁸ ÿ negãã wäd bë wë, bë wób red'oo. Ti hyb n'aa kã, kasab'ee do hã sa hã hë rayd kaweh'ëeh.

¹⁹ T'ii hënh da nayyw hë ÿ bahõm bë wë, P'op Hagã Do karën bã. ÿ kajaa bã da, ÿ heg'ããs da P'op Hagã Do hejój sa wë tanyy bã, sa kyypp apãh sa r'ood hã.

²⁰ P'op Hagã Do bag'ããs do karapee ji do bã, dooh ji her'oot do hã ji hapãh do tado bã. P'op Hagã Do hejój gó ji bawät do hã ji bahapãh.

²¹ Nyy da bë karën ÿ bad'oo bë hã ÿ kajaa bã? Bë gen'aak tak'ëp bë ÿ hajëew bã? Kamahãn doo gó, ky ennym doo gó bë hã ÿ her'ood bã bë karën?

5

Baad nadoo sa see bawät do ky n'aa hahÿÿh

¹ ÿ ky n'aa napëë dãk tak'ëp nesaa do bë see moo wät. Ta yb ÿÿm sii tabahe'ÿÿh mãh. Ta wób mahang, P'op Hagã Do ranahapëë né paawã, dooh tii da radoo bã.

² Ti awäd né hë paawã ta tii da bë mahang, bë h'yy kasab'ee nã? Taw'ããts hë paawã bë h'yy katón ta ti hyb n'aa. Taw'ããts hë paawã bë ah'eed hõm ta ti hadoo doo, bë mahang tanawät hyb n'aa.

* **4:9** Rakaneb'ooh do jawén paa bã, raj'aa ketsë bã, tseebe gó Roma buuj sa warahén rakametëeh rabajëk bã panang hënh. Duu hënh ramena sa majĩ. Sa majĩ wób radej'ëep sahõnh hë sa matym gó. Sahõnh hë panang buuj rabahõm radej'ëep do hood hënh. Ta ti ky n'aa me Paw-Ro wén eh'ũũm, Paw-Ro bahãnh däg Korin buuj red'oo do hyb n'aa. Paw-Ro bahãnh däg ragadoo P'op Hagã Do Sahee hana do red'oo. Paw-Ro hyb n'aa jawyk do bahãnh däg red'oo.

³ Ț nawäd né hē paawä bë mahang, Ț hyb n'aa newëë do bë mahang tabawät. Jesus häd gó Ț ky n'aa ety däk ta ti aj'yy hä, Ț badoo né paawä bë mahang.

⁴ Bë kahet'aa bä kä, bë mahang hëp Ț bawät bä, Jesus Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hejój bë sii tabawät bä,

⁵ tii hä da taw'ääts hē bë ah'eed hōm bë mahānh, Nesaa Do Yb moo gó bë haëëj, tarejää hyb n'aa ta hä, ta h'yyb tym bedëp hyb n'aa Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do matëeh noo gó.

⁶ Baad nado ta ti bë h'yy kasab'ee do bë hajaa do hä, ta ti hadoo do awäd bä bë mahang. Sét ub né paawä nesaa do moo wät do bë mahang, sahōnh hä tah'yyb rejää. Pāw makuj n'aa hadoo tii. Nad'ëëd its né paawä ta makuj n'aa, jé pad'yyt hē takamekuuj däk pāw pan'aa mahang.

⁷ Taw'ääts hē bë ah'eed hōm bë mahānh nesaa do moo wät doo, nesaa do hä ta wób h'yyb tatuk doo, pāw makuj n'aa Judah buuj raw'oong hōm doo da Pas-kowa noo gó, P'op Hagä Do karapee nesaa do nanäng doo, P'op Hagä Do wë kasëew bong do bë bahadoo hyb n'aa, pāw makuj n'aa tamah do P'op Hagä Do wë kasëew däk doo da. Ta tii d' Ț wén edoo, Kristo ër hyb n'aa dajëp P'op Hagä Do anoo do hyb n'aa, b'éé t' aah Pas-kowa noo gó radahej'ëëp do hadoo.

⁸ Ti hyb n'aa, P'op Hagä Do ër tabedëëb wät do ër hyb n'aa esee do hyb n'aa, taw'ääts hē ër erét sahōnh hē nesaa doo, ky nesaa do na-ääj hē pooj jé ër bahed'oo doo, Pas-kowa rahyb n'aa esee noo gó pāw makuj n'aa Judah buuj raw'oong hōm do hadoo. Taw'ääts hē papuuj gó ër babok, baad hadoo do ër her'oot, j'ooj madäk doo me nado, pāw makuj n'aa tamah doo me Pas-kowa Judah buuj rahyb n'aa esee doo da.

⁹ Pooj jé mo haja ȚȚ hä, bë Ț ma erih doo gó, bë Ț mejüü séd hä bë nabok hyb n'aa ta ȚȚm nadoo do sii he'ȚȚh do sa sii, ta patug nadoo do sii he'ȚȚh do sa sii.

¹⁰ Dooh Jesus Kristo nahapäh do sa ky n'aa Ț her'ood bä, ta wób sii he'ȚȚh doo, tak'ëp sa wë hanäng do kah'üüm do karën doo, hets'ëëk doo, kabarii hä h'yy ka'eeh doo. Tsytt hē, dawëë ta ti hedoo do mahānh ji karën bä ji awäd bä, jääm hē ji hajaa badäk hahȚ ji eréd hōm bä paawä.

¹¹ Jesus Kristo hä h'yy ka'eeh hanäk do sa ky n'aa Ț her'oot, ta wób sii he'ȚȚh doo, tak'ëp sa wë hanäng do kah'üüm do kar'ëën doo, kabarii hä h'yy ka'eeh doo, ta wób ky n'aa rejää doo, ha'oom doo, hets'ëëk doo. Bë awëë manä na-ääj hē ta ti hedoo do sa sii.

¹²⁻¹³ Dooh Ț ky n'aa ety bä Jesus Kristo karapee nadoo doo. P'op Hagä Do ky n'aa ety tii. Taw'ääts hē bë nemuun h'yy ka'eeh do Jesus hä nesaa do moo wät do bë ky n'aa ety bë meduuk doo me. P'op Hagä Do kyy kerih doo gó kerih doo da bë bad'oo: "Bë ah'eed hōm nesaa do moo wät doo, bë mahang tanawät hyb n'aa."^{*}

6

Sa da hadoo do raky n'aa tapaa do ky n'aa hahȚȚh

¹ Ta da hadoo do Jesus hä h'yy ka'eeh do bë see ky n'aa tapa bä, h'ëëd hyb n'aa P'op Hagä Do nahapäh do wë tamahüüm ta ti ky n'aa, ramasa hyb n'aa? Dooh tii d' ji adoo bä. Taw'ääts hē paawä Jesus Kristo hä h'yy ka'eeh do wób wë bë mahüüm ta ti ky n'aa, bë ramasa hyb n'aa.

² Dooh g'eeh bë hapëë bä, P'op Hagä Do nahapäh do hä Jesus hä h'yy ka'eeh do raky n'aa ety da ta jawén? Tii d' tado bä, P'op Hagä Do nahapäh do bë ky

^{*} 5:12-13 Dew-Teronom 17.7, 19.19, 21.21, 22.21, 23, 24.7

n'aa etyy bä da, dooh g'eeh bë haja bä bë mahang hawät do ky n'aa katep'aa doo, bë her'ood bä baad hadoo doo, baad nadoo doo? Ta ti dooh tahejooj bä.

³ Dooh g'eeh bë hapëë bä ääs sii hë da ëër, Jesus hä h'yy ka'eeh doo, ër ky n'aa etyy da ta jawén? Tii d' hadoo do hyb n'aa, badäk hahÿÿ hä hawät do p'ää ji ky kedak doo, ti bahänh baad ër bahajaa ër her'ood bä baad hadoo doo, baad nadoo doo.

⁴ Ti hyb n'aa, tanyy bä bë mahang badäk hahÿÿ hä ji hawät do p'ää bë ky ked'aak doo, h'ëed hyb n'aa bë mahüüm ta ky n'aa Jesus hä h'yy ka'eeh do sa matym gó hyb n'aa sakog is do sa wë, hyb n'aa jewyg né paawä ta wób sa hä?

⁵ Tii d' ÿ wën her'oot bë hä, bë nu mebyy bok hyb n'aa. Dooh g'eeh bë mahang tanyy bä hapäh doo, baad hadoo do baad nadoo do rod n'aa, Jesus hä h'yy ka'eeh do mahang raky ked'aak bä?

⁶ Ti anyy né paawä bë mahang baad hadoo do her'oot doo, bë see ky n'aa tapaa ta da hadoo doo, hyb n'aa jewyk do P'op Hagä Do panyyg ky nadah'eeh do sa matym gó. Jesus Kristo panyyg hanäm do bë ky n'aa rejää tii d' bë bad'oo do hä.

⁷ Dooh paawä Jesus hä h'yy ka'eeh do mahang ji mejö bä ji da hadoo do raky n'aa etyy. Tii d' bë bad'oo do hyb n'aa, tak'ëp bë besöôts hóm Kristo karën do hä. Taw'ääts hë paawä bag hënh bë gadoo baad nadoo do bë hä ramoo bok doo. Taw'ääts hë paawä kawanajään doo gó bë gadoo bë rawadii doo.

⁸ Taw'ääts hë né paawä tii da bë bad'oo, bë né hë ti ta wób wad'ii doo, bë né hë ti baad nadoo do moo bok do ta wób sa hä. Bë hÿÿj hedoo do Jesus hä h'yy ka'eeh do sa hä tii d' bë bad'oo.

⁹ Nepäh bë hä, dooh P'op Hagä Do gado bä tabag'ääs bä nesaa do moo heb'oooh doo? Bë kawad'ii manä da. Ta patug nadoo do sii, ta ÿÿm nadoo do sii he'ÿÿh doo, kabarii hä h'yy ka'eeh doo, ta patug h'yyb rejää doo, ta ÿÿm h'yyb rejää doo, aj'yy ÿÿnh ked'oo do ta see aj'yy tagadoo doo, aj'yy, aj'yy sii he'ÿÿh doo,

¹⁰ hets'ëek doo, tak'ëp tahyb n'aa h'üüm doo, ha'oom doo, ta wób ky n'aa rejää doo, ta wób wad'ii do na-ääj hë, dooh rahaja bä P'op Hagä Do bag'ääs do karapee rado bä.

¹¹ Ta ti sa wób paa né paawä bë wób pooj jé, hÿÿ kä bë h'yyb tym kahawug däk nesaa do mahänh. Tsyt hë, ta wë bë P'op Hagä Do benyyw däk. Baad hado däk bë h'yyb tym ta matym gó P'op Hagä Do an'oo bä. Jesus Kristo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hyb n'aa ta tii, P'op Hagä Do ër h'yy kaha'eeh do Sahee hyb n'aa na-ääj hë.

Ji hub ky n'aa hahÿÿh

¹² “Sahönh hë ÿ karën do ÿ hajaa ÿ moo wät. Dooh ky n'aa jaw'yyk do ÿ moo ge'ÿÿm péh”, näk bë wób. Te hub né paawä tii, dooh sahönh hë baad ub ji hä. Te hub né hë, sahönh hë ÿ hajaa ÿ moo wät ÿ karën doo. Ti hado né paawä, dooh taw'ääts hë tado bä ÿ h'yyb karën do mejö bä hä ÿÿ.

¹³ “Ji waa ji wog gó hajëng do pan'aa. Ji wog ji waa gejëng do pan'aa”, näk ta wób. Te hub né paawä tii, ti awät ti noo gó P'op Hagä Do ahäj jëng tii. Dooh tii da ji hub hä. Dooh taw'ääts hë tado bä ji hub gado bä ji ÿÿm nadoo do hä, ÿÿnh ta patug nadoo do hä. Dooh né hë. Ji hub, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hä ji moo wät do hyb n'aa tii. Ji hub Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hag'ääs.

¹⁴ Ta hejój me Jesus hub P'op Hagä Do bed'ëep doo da taganä wät hyb n'aa, ti hadoo da ër hub na-ääj hë tabed'ëep da ër genä bong hyb n'aa.

¹⁵ Nepäh bë hä, ër hub, Kristo hub uuh hadoo? Taw'ääts hë g'eeh tii bä Kristo hub uuh ji do däg bä, ÿÿnh hajök do sii he'ÿÿh do hä ji h'yy gedag bä? Dooh.

16 Nepäh bë hä, ȳyñh hajök do sii he'ȳyñh do tah'y'y gedag bã, sét tabahado däk ta sii? Sét hado däk sa hub. Hahȳy da P'op Hagä Do kyy kerih doo: "Pawóp hadoo doo, sét rabahado padëek da."*

17 Ti nado ti nanäng kä Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hä h'y'y kata däk doo. Sét tabahado däk ta h'y'yb tym Jesus h'y'yb tym hä.

18 Tabad'op hë da bë ää bë ȳym nadoo do sii, bë patug nadoo do sii. Baad bë kanä da ta ti hedoo do mahänh. Sahöñh hë nesaa do ji moo wät doo, nesaa do ji hyb n'aa newëe do na-ääj hë dooh ji hub tarejä bá tii. Tii d' nado ji ȳym, ji patug nadoo do sii ji bayyñh do hä. Ta ti tarejäã ta hä hë ji hub.

19 Nepäh bë hä, P'op Hagä Do Sahee tób hadoo bë hub? Bë h'y'yb gó ta Sahee bë hä P'op Hagä Do anoo do bawät.

20 Dooñh bë hub danäh bë do bã. P'op Hagä Do ma däg bëeh. Tak'ëp tabepaag hõm bë sãm, b'aa kajatsëk do hä Jesus dajëp noo gó. Ti hyb n'aa da, taw'ääts hë P'op Hagä Do bë weh'ëeh bë hub me.

7

Ji kat'ëe däk do ky n'aa hahȳyñh

1 Hÿy kä, ȳ bë ma erih do hä ȳ bë eanh do ky n'aa bë ȳ maher'ood kãn. "Taw'ääts hë apäh dooh aj'y'y awäd bã ta ȳym wë?","* nãk bë kyyh bë eanh doo.†

2 Hahȳy da bë ȳ maher'oot: Hajök baad nadoo doo da rababok do hyb n'aa, hajök sa ȳym nadoo do sii, sa patug nadoo do sii rabahe'ȳyñh do hyb n'aa ȳ hanäng péh, taw'ääts hë sahõñh hë ajyy sa ȳym wë rababok nã, sahõñh hë ȳyñh sa patug wë rababok nã.

3 Taw'ääts hë ajyy sa ȳym ragadoo, sa wë rababok. Ti né hë baad ub, raket'ëe padëek do hyb n'aa. Ti hadoo ëñh ȳyñh sa hä. Taw'ääts hë sa patug ragadoo, sa wë rababok.

4 Ji ȳym, dooh ta hub danäh tado bã. Ta patug ti ta danäh. Ti hadoo ëñh ji patug hä. Ta patug, dooh ta hub danäh tado bã. Ta ȳym ti ta danäh.

5 Taw'ääts hë ket'ëe padëek doo, dooh rakajesyg bã ta patug daheeh. Jääm hë ratayy pawóp its ta äñ rakarën bã, baad pooj jé rakaner'ood bã, P'op Hagä Do hä raky n'aa etsëe hyb n'aa ti noo gó. Tii d' rabad'oo do jawén paa bã kä, taw'ääts hë p'aa hëñh séd hä raba'ȳyñh sa ȳym daheeh, Nesaa Do Yb h'y'yb natatuk hyb n'aa, ranahajaa do hyb n'aa ji h'y'y keb'aah do hä.

6 Bë karën bã tii, pawóp its ta äñ bë tayy. Dooñh bë ȳ mejüü do tado bã ti ȳ her'oot doo.

7 Hä ȳy péh, ȳ karën paawä sahõñh hë da ȳ rabahadoo.‡ Ti hadoo né hë ȳ karën doo da nado. Séd uuh had'y'yt hë nado ëer, P'op Hagä Do an'oo bã. P'op Hagä Do anoo ta wób sa hä raket'ëe hyb n'aa, ta wób sa hä tabanoo rakanet'ëe hyb n'aa, ȳ hanäng péh.

8 Hÿy kä, marahud bong do bë mahang habok do sa hä, patug tema bong do sa hä na-ääj hë ȳ erih hahȳyñh: Taw'ääts hë paawä rakanet'ëe bong ȳ kanat'ëe doo da.

* **6:16** Genesis 2.24 * **7:1** Hahȳy d' Gereg kyy me takerii däk tii: "Taw'ääts hë apäh dooh aj'y'y moo dëe bã ȳyñh hä?" Ji ȳym wë ji bawät do ky n'aa ta tii. Ti hadoo né hë hahȳy da ta wób ratab'ëes ta tii: "Taw'ääts hë apäh dooh aj'y'y ȳyñh hä takat'ëe bã?" † **7:1** Ta tii da rawén eaaj wät, baad P'op Hagä Do ji tagadoo red'oo do ji ȳym wë ji nawäd wäd bã, Jesus hä ji h'y'y kae däg kãn do hyb n'aa, nayyw hë Jesus mat'ëeh red'oo do hyb n'aa na-ääj hë. ‡ **7:7** Dooñh Paw-Ro ȳym nyy bã. Tahajaa tah'y'y keba bã. Ti hyb n'aa tii da tawén her'oot.

⁹ Ti né hē paawā kēh ŷ sa hā, ranahaja bā rah'yy keba bā, taw'āāts hē raketēē né hē. Baad nado sa hā aj'yy tado bā, ŷŷnh tado bā, rahyb n'aa newē had'yyt bā rakarēn do hā. Ti hyb n'aa, taw'āāts hē raketēē né hē tii d' tado bā.

¹⁰ Ket'ēē padēēk do sa hā hahŷŷ da ŷ mejūū (kēh ŷŷ gó nado tii, Jesus Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do ti mejūū): Taw'āāts hē ŷŷj dooh reréd bā sa patug!

¹¹ Ti hadoo né hē, ta patug teréd bā paawā, dooh tahaja bā ta see hā takat'ēē bā. Takanarēn bā ta mab hē tawād bā, taw'āāts hē ta patug paa sii taber'oot, p'aa hēnh tagadoo hyb n'aa, p'aa hēnh séd hā rababok hyb n'aa. Taw'āāts hē ajyy dooh reréd bā na-āāj hē sa ŷŷm.

¹² Ta wób sa hā ŷ mejūū hahŷŷh, (dooch Jesus, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do tado bā ti mejūū doo, kēh ŷ tii): Ta ŷŷm h'yy kanae bā Jesus hā, ta sii had'yyt hē ta ŷŷm karēn bā tawād bā, tii bā taw'āāts hē dooh teréd bā ta ŷŷm.

¹³ Ti hadoo ēnh ŷŷj sa hā ēnh. ŷŷnh patug h'yy kanae bā Jesus hā, ta sii had'yyt hē ta patug karēn bā tawād bā, tii bā taw'āāts hē dooh teréd bā ta patug.

¹⁴ Ta tii da ŷ wén mejūū, ta patug h'yy kanae né paawā, tsyt hē ti takasēew dāk do hyb n'aa P'op Hagā Do wē, ta ŷŷm hyb n'aa, Jesus hā ta ŷŷm h'yy ka'eeh do hyb n'aa. Ti hadoo ēnh ŷŷj sa hā kā. Ta ŷŷm Jesus hā tah'yy kanae bā né paawā, tsyt hē ti takasēew dāk P'op Hagā Do wē, ta patug hyb n'aa, Jesus hā ta patug h'yy ka'eeh do hyb n'aa. Tii d' tanado bā paawā, nes'aa né paawā tii bā bē taah P'op Hagā Do matym gó. Dooch ranes'aa bā P'op Hagā Do matym gó. Tsyt hē, P'op Hagā Do wē rakasēew padēēk bē taah.

¹⁵ Hŷŷ kā, Jesus hā h'yy kana'eeh do karēn bā teréd hōm bā ta patug, na mahūūm tii bā. Ta mahānh tahōm bā, na mahūūm. Jesus hā h'yy kana'eeh do karēn bā teréd hōm bā ta ŷŷm, na mahūūm tii bā. Ta mahānh tahōm bā, na mahūūm. P'op Hagā Do asēew hōm ēer, ta hā h'yy ka'eeh doo, h'yyb nyyw gó ēr babok hyb n'aa sahōnh hē sa wē.

¹⁶ Bēeh, ŷŷj Jesus hā h'yy ka'eeh doo, ji hapāh mā da bē hyb n'aa da ta jawén bē patug rah'yy ka'eeh da Jesus hā. Bēeh, ajyy Jesus hā h'yy ka'eeh doo, ji hapāh mā da bē hyb n'aa da ta jawén bē ŷŷm rah'yy ka'eeh da Jesus hā.

¹⁷ Taw'āāts hē ēr hā Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do anoo doo da ēr babok hyb n'aa ēr P'op Hagā Do basēew dāk noo gó, tii da né hē ēr baboo had'yyt hē. Ti né hē ti ŷ mejūū do jē pad'yyt hē Jesus hā h'yy ka'eeh do sa hā. Sét gó ŷ mejūū ta ti ky n'aa hā.

¹⁸ Hahŷŷ d' ŷ hanāng: Aj'yy ta masuuj noo byyh kahōg hōm do tado bā P'op Hagā Do basēm noo gó Jesus hā tah'yy ka'eeh hyb n'aa, taw'āāts hē. Na manā tii. Dooch hyb n'aa ji jejēn pé tii. Aj'yy masuuj noo byyh kanahōk do tado bā P'op Hagā Do naēēn noo gó, taw'āāts hē na-āāj hē. Dooch hyb n'aa pé ta ti ramoo bok ta hā.

¹⁹ Dooch P'op Hagā Do gahēen bā ji hā ji masuuj noo byyh kahōg hōm doo, kanahōk doo. Jāām hē tagahēen ji hā tamejūū do ji ky daheeh doo.

²⁰ Ji kan'yyh doo da ji P'op Hagā Do basēm noo gó, tii da taw'āāts hē sahōnh hē Jesus hā h'yy ka'eeh do rababoo had'yyt hē.

²¹ Ji kariw n'aa karom ji do bā paa ji P'op Hagā Do basēew hōm noo gó, taw'āāts hē. Dooch ji hyb n'aa tón bā sa karom ji bahadoo do hyb n'aa. Ti hadoo né hē, ji kariw n'aa karēn bā ta da hadoo ji do bā, ta karom ji nado wāt hyb n'aa, tii bā taw'āāts hē ji gadoo tii.

²² Ji kariw n'aa karom ji do bā paa ji P'op Hagā Do basēew hōm noo gó, ji Jesus edēeb kán hŷŷ kā nesaa do mahānh, Jesus wē ji moo wāt hyb n'aa kā.

Kariw n'aa tamah do ji do bä paa ji P'op Hagä Do naëenh noo gó, Kristo karom hado däk ji hÿy kä.

²³ Tak'ëp P'op Hagä Do bepaag hõm bë hyb n'aa b'aa kajatsëk do hä Jesus dajëp noo gó, ta karapee bë bahadoo hyb n'aa. Ti hyb n'aa bë an'oo manä ta wób bë ramejüü. §

²⁴ Ti hyb n'aa wakän haa, bë marahud nä bä, bë ket'ëe hõm bä, kariw n'aa mejüü do bë do bä, kariw n'aa tamah do bë do bä bë P'op Hagä Do basëew hõm noo gó, tii da né hë bë babok.

²⁵ Hÿy kä kanetëe nä do ky n'aa hä, bë eanh doo, bë ÿ maher'ood kän. Bë ÿ maher'oot doo, dooh Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do mejüü do tado bä. Dooh ër hä tamejõ bä ta ti ky n'aa hä. Bë ÿ maher'oot, hä ÿy pé baad hadoo do ta ti ky n'aa hä. Jesus ky enyym do hyb n'aa hä ÿy, ÿ tah'yy gan'yyh. Ti hyb n'aa, baad ub ta ti ÿ her'oot doo.

²⁶ Da hë nesaa do ji ahoop do hyb n'aa, hä ÿy pé taw'ääts hë paawä dooh raket'ëe bä kanetëe nä doo.

²⁷ Tii d' tado né paawä, ji ÿym nyy bä, taw'ääts hë dooh ji mejõ hõm ji mahänh. Ji ÿym nanyy nä bä, taw'ääts hë dooh ji esóts bä ji ÿym pan'aa, hä ÿy péh.

²⁸ Ti hadoo né hë, ji kat'ëe bä, dooh nesaa do tado bä ta ti P'op Hagä Do matym gó. Maruus kat'ëe bä, dooh na-ääj hë nesaa do tamoo wäd bä ta tii hä P'op Hagä Do matym gó. Ti hadoo né hë, hajõng nesaa do ket'ëe padëek do rahoop da badäk hahÿy hä rababok bä. ÿ karën paawä bë ÿ mo n'aa jesuu ta ti mahänh.

²⁹ Wakän haa, hahÿy d' ÿ hanäng péh: Edaa däk Jesus matëeh doo. Ti hyb n'aa taw'ääts hë paawä ÿym enäh do tii hä had'yyt hë nado rah'yyb padëek hÿ jawén.

³⁰ Taw'ääts hë paawä h'yy ketón doo, tii hä had'yyt hë nado rah'yyb padëek hÿ jawén na-ääj hë. Tseb'ee doo, tii hä had'yyt hë nado rah'yyb padëek hÿ jawén. Taw'ääts hë sa ma hets'ëe doo, sa ma hä had'yyt hë nado rah'yyb padëek.

³¹ Taw'ääts hë badäk hahÿy hä hanäng do hä moo bok doo, tii hä rah'yyb padäg had'yyt hë nado hÿ jawén. Ta tii da ÿ wén näng, gawatsik do hyb n'aa da badäk hahÿy, sahõnh hë ta hä hanäng do na-ääj hë.

³² ÿ karën paawä bë hyb n'aa tón manä badäk hahÿy hä bë babok do hä. Kanetëe doo, Jesus gen'aak do hä rah'yyb padëek, ramoo bok, Jesus rah'yyb en'yyim hyb n'aa.

³³ Ajyy ÿym enäh doo, badäk hahÿy hä ji hawät do hä rah'yyb padëek, sa ÿym rah'yyb en'yyim hyb n'aa.

³⁴ Pawóp hë hadoo do hä rah'yyb padäg kän. Sa ÿym, Jesus na-ääj hë rakarën rah'yyb en'yyim. Ti hadoo ënh ÿyji sa hä kä. ÿyji patug tema bong doo, maruus na-ääj hë, Jesus gen'aak do hä rah'yyb padäg had'yyt hë, tsyt hë, Jesus hä ub ramoo bok hyb n'aa sahõnh hë sa wë hanäng doo me. ÿyji patug enäh doo, badäk hahÿy hä ji hawät do hä rah'yyb padëek, sa patug rah'yyb en'yyim hyb n'aa.

§ 7:23 Ta wób ramejüü Korin buuj sa hä rakanet'ëe bok hyb n'aa, sa masuuj noo byyh ragahõg hõm hyb n'aa na-ääj hë. Ta ti ji moo wäd bä, baad ji P'op Hagä Do gadoo, baad ji tagen'aak, sa nooh. Ta bahänh rakarën ran'oo bä. Dooh te hub tado bä ta tii d' mejüü do sa kyyh. Ti hyb n'aa Paw-Ro mejüü raky nadaheeh hyb n'aa ta ti hedoo do sa kyyh. Ji P'op Hagä Do gadoo ji kat'ëe bä, ji kanet'ëe bä na-ääj hë. Ji tagadoo Judah buuj ji do bä, ta wób buuj ji do bä na-ääj hë.

³⁵ Bē ŷ h'yy ge'ŷŷm hyb n'aa nado ŷ wén erih ta tii. Bē hyb n'aa né hē, baad tabadoo hyb n'aa bē hā, ŷ wén erii wät tii. ^{**} Baad Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do wē bē moo bok hyb n'aa bē tamasa tii hā. Ta hā had'yyt hē ŷ karēn bē h'yyb padäg. Dooh ŷ karēn bā bē h'yyb panas'ëeh péh.

³⁶ Aj'yy see ta h'yyb gó taky hado bā ta ŷŷm pan'aa hā: “Dooh baad tado bā äm ŷ pan'aa hā ŷ bad'oo doo”, p'eets hē na-ääj hē tatabëej däg bā ta j'ooch baab n'aa tagatëe do pan'aa, takarēn bā tagat'ëe bā, taw'ääts hē raketëe né hē. Dooh nesaa do tado bā ta tii, P'op Hagä Do matym gó.††

³⁷ Aj'yy see ta daaj hē, ta wób mejüü do nado ká tii, tahyb n'aa newē däg bā ta ŷŷm pan'aa hā, taganatëe hyb n'aa, tahaja bā tah'yy keba bā, nyy d' tabad'oo tahyb n'aa newē bā ká, tii bā taw'ääts hē rakanetëe. Ti na-ääj hē baad hadoo do tadoo wät.

³⁸ Ket'ëe padëek doo, baad né ti sa hā. Kanatëe doo ká, marahud ká, ti baad tabad'oo ŷŷm nang do mahänh.

³⁹ Taw'ääts hē ŷŷnh kat'ëe däk doo, ta patug sii had'yyt hē tabawäd kán tabedëp ná bā. Ta patug dajëb bā, ta jawén paa bā ká, tahajaa ta see hā takat'ëe bā, Jesus hā h'yy ka'eeh do see tado bā tii.

⁴⁰ Hā ŷŷ péh, ta bahänh baad ub ta hā takanat'ëe wäd bā. Tii d' né hē hā ŷŷ. P'op Hagä Do Sahee hëp ŷŷ gó na-ääj hē tabawät. Ta wób sa h'yyb gó had'yyt hē nado.‡‡

8

Kabarii hā Jesus hā h'yy kana'eeh do ranoo do ky n'aa hahŷŷh

¹ Kabarii rah'yy kaha'eeh do tā n'aa ky n'aa hā bē ŷ maher'oot hŷŷ ká. “Ër sahönh hē, ër h'yy genäh, hajöng baad hadoo do ër wén hapäh”, näk bē wób. Te hub né hē paawä tii, ji h'yy kasab'ee hajöng ji hapäh do an'oo bā! Tii d' nado ji kamahän doo. Ji kamahän do ta wób tamasa.

² H'yy ganäng ted'oo doo, dooh tah'yy ganyy ná bā heh'äät ub.

³ Ti nado P'op Hagä Do kamahän doo. P'op Hagä Do kamahän ti ta tii.

⁴ Kabarii hā kan'oo däk do ky n'aa ká, ji awëe bā, ji nawëe bā. Dooh sa kabarii redëb bā ër hapäh. Jääm hē sét ub P'op Hagä Doo. Dooh ta see péh.

⁵ Sa hā ti anyy né hē paawä sa hā kabaj'aa pé badäk hahŷŷ hā, wē hā na-ääj hē, hajöo né hē paawä sa hā pé kabaj'aa doo, raweh'ëeh do na-ääj hē,

⁶ ër, Jesus hā h'yy ka'eeh do hā ká sét ub P'op Hagä Doo, ta Yb, sahönh hē pahuunh doo, ta hyb n'aa ër babok doo. Jääm hē sét ub né hē Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, Jesus Kristo, sahönh hē mo haj'aa nang doo, papuuj gó ër babok hanoo doo.

⁷ Tii d' tahado né paawä, dooh sahönh hē rahapëe bā tii. Ta wób dooh ramabaan ná bā pooj jé rabahed'oo do paa kabarii hā rah'yy ka'eeh noo gó. Ti hyb n'aa, da hē na-ääj né hē, kabarii hā kan'oo däk do tā uuh rawëe bā, kabarii ratayy sa hā sa h'yyb gó. Tii bā sa h'yyb ky n'aa tapaa sa hā hē ta ti an'oo bā, dooh baad tado ná bā do hyb n'aa sa h'yyb.

^{**} **7:35** Dooh Paw-Ro karēn bā ji tah'yy geäm bā ji kanatëe hyb n'aa. P'op Hagä Do an'oo bā ji hā ji katëe hyb n'aa, ji katëe né hē. †† **7:36** Hahŷŷ da na-ääj hē ji hajaa ji erii bā tii, aj'yy ky n'aa tado bā taher'oot doo: “Aj'yy see ta h'yyb gó taky hado bā ta ŷŷm pan'aa hā: ‘Dooh baad tado bā äm ŷ pan'aa hā ŷ bad'oo doo’, tanahaja bā tah'yy keba bā, takarēn bā takat'ëe bā, taw'ääts hē raketëe né hē. Dooh nesaa tado bā tii, P'op Hagä Do matym gó.” ‡‡ **7:40** Ti noo gó Korin panang bā ta wób raky sëm Paw-Ro her'oot doo. Sa hā, sa h'yyb gó had'yyt hē P'op Hagä Do Sahee bawät. Sa hā hē rah'yy kasab'ee. P'op Hagä Do Sahee hëp ŷŷ gó na-ääj hē tabawät, Paw-Ro wén her'oot, terih do raner'oot bā, raky nasëm hyb n'aa.

⁸ Te hub né hē, ji awēh do hyb n'aa, ji nawēh do hyb n'aa nado ji P'op Hagā Do wén gadoo. Ji nawēē bā, dooh ta wób sa yd jé ji hado dāg bā P'op Hagā Do matym gó. Ji awēē bā, dooh sa bahānh ji do bā ta matym gó.

⁹ Ti hadoo né hē, sahōnh hē bē hajaa bē bad'oo bē edoo né paawā, taw'āāts hē bē hyb n'aa matakā bē babok do hā, baad Jesus ranahapāh nā do bē h'yyb natatuk hyb n'aa baad nadoo do hā.

¹⁰ Jesus hā h'yy ka'eeh do wób sa hā, dooh taw'āāts hē tado bā ji awēē bā kabarii tā n'aa. Nayyw hē, daap hē sa h'yyb tym ky n'aa tapaa sa hā ramoo bok do hā. Ōm ti hapāh, ji awēh do ji nawēh do hyb n'aa nado ji P'op Hagā Do wén gadoo. Mahapāh na-āāj hē dooh kabarii redēb bā. Ti hadoo né hē ōm rahapēē bā kabarii tób n'aa yt hā hawēh doo, mah'yyb metsā kán sa hā, rabawēh tii bā kā a nemuun kabarii hā kan'oo dāk doo. Tii bā sa h'yyb ky n'aa tapa kán sa hā hē, rawēh do hyb n'aa sa hā ji nawēh doo.

¹¹ Tii bā kā, a h'yyj hadoo do baad h'yy kana'eeh nā doo, ta hyb n'aa Kristo dajēp do tarejā dāk mahajaa med'oo do hyb n'aa.

¹² Ta tii da nesaa do mamoo wād bā a h'yyj hadoo do wē, ta h'yyb tym ta hā hē taky n'aa tapaa man'oo bā, tii bā da Kristo wē né hē nesaa do mamoo wād dāg kán!

¹³ Ti hyb n'aa, ŷ awēh do tah'yyb tatug bā nesaa do hā hāj ŷ hadoo doo, dooh ŷ awēē wād bā ta dab, hāj ŷ ŷ h'yyb natatuk hyb n'aa nesaa do hā.

9

Jesus mejūū do see heh'āāt Paw-Ro ky n'aa hah'yyh

¹ Nepāh bē wób hā Jesus mejūū do see ŷ do bā? Dooh ta wób mejūū pé hā ŷ ŷ. Dooh g'eeh Jesus Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do ŷ hapēē wād matym ŷ ŷ me? Hēp ŷ n'aa nado g'eeh Jesus hā bē h'yy kae dāg kán?

² Jesus mejūū do heh'āāt ub ŷ nado bā paawā ta wób sa hā, bē hā kā Jesus mejūū do né hē ŷ ŷh. Bē hā né hē ji hapāh Kristo mejūū do né hē ŷ ŷh. Hēp ŷ n'aa Jesus hā bē h'yy kae dāk do hyb n'aa.

³ Hah'yy da ŷ ky gadoo, hā ŷ hedoo do Jesus mejūū do nado ŷ ŷh, hanāk doo:

⁴ Dooh g'eeh āā haja bā bē hanaa āā gado bā āā waa, āā karēn bā paawā?

⁵ Dooh g'eeh taw'āāts hē tado bā, āā karēn bā paawā, āā rahadaa bā ji ŷ ŷm Jesus hā h'yy ka'eeh doo, Jesus mejūū do wób rabad'oo doo da? Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do h'yyj, Peed na-āāj hē rabad'oo doo da?

⁶ Jāām hē g'eeh ŷ ŷh, Béh-Nabéh daheeh, āā waa sām hā moo bok doo?

⁷ Dooh warahén ta daaj hē hep'aak pé ta waa! Ta sii moo wāt do ti hep'aak. Joom danāh hā ēnh? Ny hadoo do g'eeh joom danāh rananoo pé ta joom ag nepóh péh? B'éé hag'āās doo ēnh? Ny hadoo pé ti b'éé hag'āās do rananoo pé ta masāāh bii gamyyj neēek péh?

⁸ Panyyg gó ŷ her'ood wāt doo, ŷ had'yyt hē nado ti her'oot. Mosees ky n'aa jaw'yyk doo gó tii da né hē takerih.

⁹ Hah'yy da Mosees ky n'aa jaw'yyk doo: "Taw'āāts hē ji anoo tiriig uuh tabawa booj yb hā, tiriig tahes'ooj hōm do ta moo me. Dooh ji noo maw'yyd dāg bā tanawa hyb n'aa."* Jāām hē booj yb hyb n'aa g'eeh P'op Hagā Do mejūū ta tii?

¹⁰ Ēr hyb n'aa nado g'eeh ti taher'oot tii? ŷ ŷ. Ēr hyb n'aa né hē ta ti takerii dāk. Booj yb takyyk doo me k'āāts wapēn doo, joom ag tahes'ooj hōm do na-āāj hē, ramoo bok bā ragahēn joom ag uuh.

* 9:9 Dew-Teronom 25.4

11 Ti hadoo ênh ãã hã. P'op Hagã Do Sahee hã hana do bê h'yyb gó ãã ejoom hõm do hadoo.† Ta bahãnh dæg bê edoo dæk, bê hanaa ãã gahêen bã hÿy kã ãã waa hedoo doo, ãã saroor hedoo doo?

12 Ta wób bê mahang Jesus ky n'aa ma mehetêk doo, ta tii hã bê masa. Taw'ãats hê nado g'eeh ti sa bahãnh ãã bê masaa paawã? Ti hadoo né hê, dooh noo gó ãã daab yb bã bê hã. Dooh. Hejooj né paawã ta ti ãã hã, ãã gadoo sahõnh hê ãã hã hejooj doo, Kristo ky n'aa hanãm do ãã nahewaat hyb n'aa.‡

13 Dooh g'eeh bê hapëe bã, P'op Hagã Do tób n'aa hênh ramanaa do waa uuh ta yt moo heb'ook do ragadoo sa waa pan'aa? Ti hadoo ênh P'op Hagã Do hã rama ejuu do tyng hã moo b'ook doo. P'op Hagã Do hã kan'oo dæk do uuh sa tã.

14 Ti hadoo ênh Jesus ky n'aa hanãm do ma mehetêk do hã. Tak'êp Hyb N'aa Jawyk Do mejüü, sa hã ma mehet'êek do hanaa ragadoo sa waa hedoo doo, sa saroor hedoo doo.

15 Ti hado né paawã, dooh ta tii hã ÿ daab yb bã. Dooh na-ããj hê ta ti ÿ erii bã, ta tii hã ÿ bê masa hyb n'aa. ÿ h'yy gadajang, bag hênh Jesus ky n'aa ÿ maher'oot do hyb n'aa. Dooh ÿ gahêen péh. Taw'ãats hê paawã ÿ dajêp ta ti ÿ h'yy gadajang do rado hõm do pooj jé.

16 Dooh ÿ haja bã ÿ h'yy kasabé bã Jesus ky n'aa hanãm do ÿ maher'oot do hã. P'op Hagã Do ÿ famejüü ÿ maher'oot hyb n'aa. Tak'êp baad nado hã ÿÿ, ta ky n'aa ÿ naher'ood bã ta wób sa hã.

17 ÿ karên do hyb n'aa tado bã paawã ta ky n'aa ÿ her'oot doo, tii bã ÿ haja paawã ÿ gahêen bã ta sãm. Dooh ti hyb n'aa tado bã. ÿ P'op Hagã Do mejüü do hyb n'aa, hã ÿ tabanoo do hyb n'aa ta ky n'aa ÿ wén her'oot ta ky n'aa.

18 Ny hadoo ta sãm hã ÿÿ? Jããm hê hahÿÿ kã ta sãm: ÿ tsebé doo, bag hênh Jesus ky n'aa hanãm do ÿ maher'oot do hyb n'aa. Ta ky n'aa hanãm do ÿ panäk bã, ÿ ma metêek bã, dooh ÿ gahêen bã ÿ ramasa doo, dooh na-ããj hê ÿ mejõ bã ÿ ramasa, ÿ haja né paawã ÿ mejõ bã Jesus mejüü do ÿ bahadoo do hyb n'aa.

19 Dooh ajyy hÿÿ kã hã ÿ mejüü péh, sa hanaa ÿ ganadoo do hyb n'aa. Ti hadoo né hê, daj ÿ hê ÿ kan'oo dæk, sahõnh hê sa karom ÿ bahadoo hyb n'aa, hajök Jesus wê ÿ manaa hyb n'aa paawã.

20 Hahÿ ÿ hanäng pé tii: Judah buuj mahang ÿ awäd bã, sa da hado dæk ÿÿh, Kristo wê ÿ manaa hyb n'aa Judah buuj. Judah buuj ky n'aa jaw'yyk do tamanejõ né paawã hã ÿÿ, sa ky n'aa jaw'yyk do ÿ ky daheeh, Judah buuj ky n'aa jaw'yyk do ky dah'eeh do wób Kristo wê ÿ manaa hyb n'aa.

21 Judah buuj nadoo do Mosees ky n'aa jaw'yyk do nahapäh do mahang ÿ awäd bã, sa da hadoo ÿ bahadoo, Jesus wê ÿ manaa hyb n'aa ta tii. Dooh P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk do ky nadaheeh do ÿ ado bã ti hyb n'aa. Kristo ky n'aa jaw'yyk do ÿ ky dahé had'yyt hê.

22 Baad h'yy ganehot nä do sa hã, sa da ked'oo né ÿÿh, baad rah'yy kadaw'uuh hyb n'aa Jesus hã.§ Sahõnh hê ta wób rababok doo da, ti ked'oo né ÿÿh, sa wób Jesus wê ÿ bed'êep hyb n'aa.

† 9:11 Jesus ky n'aa hanãm do sa hã tamaher'oot doo, sa hã tama metêek doo, tahanäng pé tii. ‡ 9:12 Paw-Ro, Béh-Nabéh daheeh, dooh radaab yb bã Korin buuj hã. Tak'êp ramoo bok sa waa sãm hã, sa hã radaab nayyp hyb n'aa. Ti hyb n'aa, ta see pé noo gó rahoop baad nadoo doo. § 9:22 Pooj jé 8.7 hã Paw-Ro her'oot ta ti hedoo do sa ky n'aa. Sa h'yyb ky n'aa tapaa näh, dooh baad Jesus hã rah'yy kadawuung nä bã do hyb n'aa.

²³ Sahõnh hē ta tii da ŷ wén d'oo, Jesus ky n'aa hanām do kah'ũũm hyb n'aa, baad hadoo do ta hā hana do ŷ gadoo hyb n'aa sahõnh hē ta ti ky dah'eeh do sa nemuun.

²⁴ Bē hapāh né hē, ratsyym kasā bā kā, sahõnh hē rawaj'aa né hē paawā, jāām hē sēt hē gadoo ta sām, pooj jé kajaa doo. Taw'āats hē bē wajaah do hadoo j'aa ketsē do wajaah doo da, ta sām bē gadoo hyb n'aa P'op Hagā Do hanaa.

²⁵ Sahõnh hē tsyym kas'ŷŷ kar'ēēn doo, baad rahyb n'aa matakēē. Tii d' rawén d'oo, j'aa ketsē do soog n'aa ragadoo hyb n'aa, karejā né paawā ti nayyw hē. ** Ēēr kā, ēr wén hyb n'aa matakēē, nahānh do sām ēr gadoo hyb n'aa.

²⁶ Ti hyb n'aa daap wajaah do nahado ŷŷh. Kep'uuk do daap hē hetuu do nahado ŷŷh.

²⁷ Doo. Hā ŷŷ hē ŷ ketuu hadoo, †† hup ŷŷ ŷ taky daheeh hyb n'aa. Tii da hā ŷŷ hē baad ŷ wén kan'y'yyh, ŷŷ kā ta sām ŷ nahasõg hõm hyb n'aa, ta wób sa hā ŷ maher'ood wāt, ŷ ma met'ēēg wāt do jawén paa bā Jesus ky n'aa hanām doo.

10

Taw'āats hē Isaraéw buuj rabad'oo do paa ēr nad'oo do ky n'aa hahŷŷh

¹ ŷ karēn bē hyb n'aa newē hahŷ wakān haa: Sahõnh hē ēr wahē makū rababok paa ta ti wanakud yt hā. Sahõnh hē rabatsēg hõm ta ti akajar “Hahiin Doo” hād nāng doo.

² Sahõnh hē nu kemuun bok hadoo wanakud gó, akajar gó na-āāj hē Mosees sa wahē n'aa tabahadoo bā kā.

³ Sahõnh hē paa rabawa sa waa P'op Hagā Do hanaa. *

⁴ Sahõnh hē paa rabeēēk naēng P'op Hagā Do hanaa. Pā hada do hadoo sa hā, P'op Hagā Do mo haj'aa gó gany'yyh do hā naa rabeēēk. Kristo né hē paa ti pā.

⁵ Sahõnh hē tii d' rabadoo né paawā, P'op Hagā Do dooh tagenaag bā hajõk do sa hā. Ti hyb n'aa hajõk dejēp. Jé pad'y'yt hē banawāng doo bā sa kamag n'aa tawén ny' hõm.

⁶ Sahõnh hē ta ti bawād wāt, ēr tama metēēk do heen n'aa, nesaa do hā ēr h'y'yb nadāg wāt hyb n'aa, ta ti rabad'oo doo da.

⁷ Bē tametēēh, kabarii hā bē h'y'yb panadēēk hyb n'aa, sa wób rabad'oo do paa da. Hahŷŷ da takerih ti ky n'aa: “Ehyy t'oonh mā rabawa, rabeēēk hyb n'aa. Tii bā m' rabajām, ramas'uunh”, † nāng kerih do hā. ‡

⁸ Ēr tametēēh, ji naŷŷh hyb n'aa ji ŷŷm nadoo do sii, ji patug nadoo do sii, sa wób rabad'oo do paa da. Ti noo gó né hē, sēt adēb bā, 23 miw dejēp ta ti ramoo bok do hyb n'aa.

⁹ Pooj jé hawād wāt do ēr tametēēh, Kristo ēr manetyy hyb n'aa, sa wób rabad'oo do paa da. Rametyy do hyb n'aa radejēp aw'y'yy tēg haj'aa mahŷŷj.

¹⁰ Bē h'y'yy kawapēēn manā bē nu gabóg wē, sa wób rabad'oo do paa da. Dejēp tii, P'op Hagā Do mejũũ do āās an'oo bā.

** **9:25** Paw-Ro bawāt noo gó, kas'ŷŷ do j'aa ketsē do nuu hā radasooh ta soog bag'aad kap'õõj dāk doo, taj'aa ketsē do heen n'aa. Nayyw hē tatsawyy jēng ta ti sa soog, nayyw hē takarejāā. Ti ky n'aa gó Paw-Ro maher'oot sa hā. †† **9:27** Baad takan'y'yy tahanāng pé ti ta hā hē taketuu do hadoo. * **10:3** Banawāng hēnh rababok noo gó P'op Hagā Do anoo paa sa waa. Ta ti sa waa ramaneēēh **Manah**

. † **10:7** Esodo 32.6 ‡ **10:7** Kabarii hā rah'y'yy ka'eeh do hyb n'aa ta tii d' rabad'oo. Rejām doo, ramas'uunh doo, sa āj nadoo do sii tii. Isaraéw buuj nadoo do rabad'oo doo da rabad'oo.

11 Sahõnh hē ta ti bawād wāt paa ēr wahē makūū hā, ta ti ēr tama metēēk do heen n'aa. Ta ti tawén kerii dāk ēēr, tagadēēg ub noo gó habok do tamaher'oot hyb n'aa, ēr hyb n'aa matakēē hyb n'aa, baad ēr kan'y'yh hyb n'aa, rabad'oo do paa da ēr nad'oo hyb n'aa.

12 Ti hyb n'aa, baad hawāt ted'oo doo, taw'āāts hē baad tahyb n'aa matakēē, nesaa do tamoo nawāt hyb n'aa ta ti ramoo bok do paa da.

13 Bē hā kametyy doo, ji sahõnh hē hā kametyy do hadoo né hē tii. Dooh ta wób hā kametyy do bahānh tado bā. Baad ji P'op Hagā Do kamahān had'y'yt hē. Dooh tah'y'gajēē hõm bā ji hā. Tahajaa né hē ta hā ji h'y'kasadēē bā. Dooh P'op Hagā Do an'oo bā ta bahānh hadoo doo, bē nahajaa do bē tametyy. Kametyy do bē wē takajaa bā, bē da P'op Hagā Do masa, bē bahajaa hyb n'aa baad bē kan'y'yh doo.

14 Ti hyb n'aa kā, najis haa, taw'āāts hē baad bē kanāh, kabarii hā bē h'y'kae mahānh.

15 Baad hyb n'aa newēē do bēēh. Ti hyb n'aa, bē daaj hē bē hyb n'aa newē te hub tado bā hahȳ ȳ erih doo:

16 Jesus majyyw heen n'aa, ta hyb n'aa P'op Hagā Do ēr j'aa etsē doo, ēr beēēk bā, sēd uuh had'y'yt hē ēēr, Kristo majyyw ēr gadoo bā. Pāw, Jesus hub heen n'aa ēr ganebēēh bā, sēd uuh had'y'yt hē ēēr, Jesus hub ēr gadoo bā.

17 Hajōō né paawā ēēr, sēt né hē pāw ēr awa doo, ti hyb n'aa sēd uuh had'y'yt hē ēēr.

18 Bē hyb n'aa newē Isaraéw buuj rabahed'oo doo. P'op Hagā Do hā kan'oo dāk do hawēh doo, sēd hā rah'y'k kata dāk P'op Hagā Do hā kanoo do hā.

19 Nyy d' ȳ hanāng péh? Ji tayy ta tā kabarii hā ran'oo dāk doo? Kabarii edēp ȳ hanāng pé g'eeh?

20 Dooh. Hahȳ d' ȳ hanāng pé tii: Kabarii hā P'op Hagā Do sa h'y'ygó nahapāh do ranoo doo, karap'ar h'y'ynesaa do hā takan'oo dāk né hē tii. Dooh P'op Hagā Do hā takan'oo dāg tii. Hahȳ da na-āāj hē ȳ her'oot: Dooh ȳ karēn bā karap'ar h'y'ynesaa do weh'ēēh do h'y'ynhataa bē hado bā.

21 Dooh bē haja bā pawóp hā bē h'y'ydāng bā. Dooh bē haja bā bē eēg bā Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do majyyw heen n'aa hood gó hanāng do uuh, karap'ar h'y'ynesaa do hā kanoo do uuh na-āāj hē! Dooh bē haja bā bē awa bā Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hub heen n'aa uuh, karap'ar hā kan'oo dāk do na-āāj hē!

22 Ta tii d' bē adoo nā bā, bē karēn apāh bē anoo P'op Hagā Do hyb n'aa jewēs, tah'y'kawayāān bē wē? P'op Hagā Do bahānh bē ed'oo g'eeh bēēh?

23 "Sahõnh hē ji karēn do ji hajaa ji moo wād bā. Dooh ky n'aa jaw'y'yk do ji moo ge'ȳym péh", nāk bē wób. Te hub né paawā tii, dooh sahõnh hē baad ub ji hā. Sahõnh hē ji karēn do ji haja né paawā ji moo wāt, dooh hajaa pé ge'ȳym pé paawā, dooh sahõnh hē ji hā masa pé P'op Hagā Do karēn doo da ji bawāt do hā.

24 Dooh ji karēn do jawén ji awād bā. Ta wób sa wē baad hadoo doo, ti né hē bē moo booh.

25 Taw'āāts hē hahȳ da bē bad'oo: Bē awēē sahõnh hē rahesām doo hēnh naa. Bē eaaj manā n'y'yhēnh naa tii. Bē an'oo manā bē h'y'ybē taky n'aa tapa ta ti hyb n'aa.

26 Ta tii d' ȳ wén edoo, hahȳ da P'op Hagā Do kyy kerih do hyb n'aa: "Badāk hahȳh, sahõnh hē ta hā hanāng do na-āāj hē, P'op Hagā Do ma." S

§ 10:26 Saaw-Mo 24.1. Sahõnh hē P'op Hagā Do hanaa tahanāng pé tii. Ti hyb n'aa tahajaa ji awēē bā sahõnh hē.

²⁷ Jesus hã h'yy kana'eeh do òm tatsyyd bã ta tób hënh ta sii mabawëh hyb n'aa, makarën bã ti mabahòm. Taw'ãäts hë mawëë sahõnh hë. Man'oo manã a h'yyb òm taky n'aa tapa ta ti hyb n'aa.

²⁸ Hÿÿ kã, hahÿÿ d' bê ramaher'ood bã paawã: "Hahÿ kabarii hã kan'oo däk do hahÿ ji tä", raher'ood bã, mawëë manã d' tii bã, òm aj'yy maher'oot do hyb n'aa, ji h'yyb ji taky n'aa tapaa do hyb n'aa na-ãäj hë.

²⁹ Ta see h'yyb hyb n'aa ti ÿ bedoo, a h'yyb hyb n'aa nado. Bë an'oo manã bê h'yyb bê taky n'aa tapa, ÿ hanäng. Hahÿÿ da apäh bê kyyh hã ÿÿ: "H'ëëd hyb n'aa ÿ an'oo bã ta see h'yyb ÿ taky n'aa tapaa ÿ natayy do hyb n'aa, ÿ awëh do hyb n'aa?"

³⁰ ÿ awëë bã tä ÿÿ, ta hyb n'aa P'op Hagã Do hã ÿ ky n'aa ets'ëë wät doo, h'ëëd hyb n'aa ÿ raky n'aa tapaa, P'op Hagã Do wë tsebë doo me ÿ bawëh do hyb n'aa?", näng apäh bê kyyh.

³¹ Hahÿÿ da käh ÿ bê hã: Taw'ãäts hë P'op Hagã Do bê weh'ëeh sahõnh hë bê moo bok do hã, bê awëë bã, bê eëg bã na-ãäj hë.

³² Bë moo boo manã baad nadoo do hã ta wób h'yyb tatuk doo, Judah buuj rado bã, Judah buuj nadoo do rado bã, P'op Hagã Do karapee bê panang bã habong do rado bã na-ãäj hë.

³³ ÿ bad'oo doo da né hë, sahõnh hë ta wób ÿ h'yyb en'yym doo da bê bad'oo. Hã ÿÿ hë ÿ h'yy ken'yym do jawén nado ÿ bawät. Baad hadoo do ti ÿ karën ta wób sa hã, sa h'yyb tym bedëp hyb n'aa Jesus Kristo wë kã.

11

¹ Taw'ãäts hë ÿ bawät doo da bê babok, Kristo bawät doo da ÿ bawät do hadoo.

Nyy d' rabad'oo rakahet'aa bã do ky n'aa hahÿÿh

² ÿ tsebë bê hã, ÿ bê hyb n'aa es'ee had'yyt hë do hyb n'aa. ÿ tsebë na-ãäj hë, bê ÿ ma met'eëg wät do bê ky daheeh do hyb n'aa.

³ Ti hadoo né hë, hahÿ ÿ karën bê bahapäh: Kristo, sahõnh hë ajyy sa nu gabóg. Ajyy, ÿÿj sa nu gabóg. P'op Hagã Doo, Kristo nu gabóg.

⁴ Ajyy sa nu kajesuu doo me raky n'aa ets'ëë bã, sa nuu kajesuu doo me P'op Hagã Do ky n'aa ratabëëj bã na-ãäj hë, Kristo, sa nu gabóg, dooh rawehëë bã tii hã.

⁵ ÿÿj kã raky n'aa ets'ëë bã, P'op Hagã Do ky n'aa ratabëëj bã na-ãäj hë, sa nuu ranajesu bã, sa patug, sa nu gabóg, dooh rawehëë bã tii hã. ÿÿj sa nuu rahab wät do hadoo tii, tanu mebyng do heen n'aa tii.*

⁶ ÿÿnh nu kanajesuu doo, taw'ãäts hë ta sëen tagek'ää bëeh. Tanu meby n'aa nyy bã ÿÿj há sa sëen ragekää doo, rahab bëeh doo, taw'ãäts hë sa nuu rajesuu.

⁷ Ta da hadoo P'op Hagã Do pahuunh aj'yy. Ajyy sa hyb n'aa P'op Hagã Do kawehëë däk. Ti hyb n'aa, ajyy dooh ranu kajesu bã Jesus hyb n'aa rakahet'aa bã. ÿÿj sa hã kã, sa hyb n'aa ajyy rakawehëë padëëk.†

⁸ ÿÿnh hanaa nado aj'yy. Aj'yy tahana ti ÿÿnh.

⁹ ÿÿnh hyb n'aa nado aj'yy kapahuuj kãn. ÿÿnh kapahuuj wät aj'yy hyb n'aa.

¹⁰ Ti hyb n'aa né hë, ãäs rahapäh do hyb n'aa na-ãäj hë, taw'ãäts hë ÿÿj ranu kajesuu hyb n'aa jawyk do heen n'aa.

* **11:5** Paw-Ro bawät noo gó, Korin panang bã rahap ÿÿj sa nuuh, nesaa do ramoo boo bã. Tii d' rawén d'oo, ranu mebyng hyb n'aa. † **11:7** Tii d' tahadoo do hyb n'aa, taw'ãäts hë ranu kajesuu Jesus hyb n'aa ji kahet'aa bã.

11 Tii d' tahado né paawä, Jesus, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyky Do matym gó, sa m'aa hënh nado ýÿj ajyy sa mahãnh. Ti hadoo ênh ajyy sa hã. Sa m'aa hënh nado ýÿj sa mahãnh.

12 Ta ti ý wén her'oot, aj'yy hanaa ýÿnh ganyyyh doo da, ýÿj hanaa ajyy na-ããj hë tii d' raganyyyh. Sahõnh hë ta ti tabana P'op Hagä Do hanaa.

13 Bë hyb n'aa newê baad tado bã, Jesus hyb n'aa ji kahet'aa bã, ýÿj raky n'aa ets'êê bã sa nuu kanajesuu doo me.

14 Badäk hahÿÿ hã ji bad'oo doo, P'op Hagä Do anoo doo, ti na-ããj hë tametêeh hahÿÿh: Baad nado ajyy sa hã sa sêen dewêet doo me raboo bã. Sêen dewêet do ajyy hã tawaneh'êeh do haj'aa.

15 Sêen dewêet doo, ýÿj sa hetsó ti ta tii. P'op Hagä Do an'oo däk ti sa hã, sa nu jesuu n'aa.

16 Ta ti hedoo do p'ãã karên do ky ked'aak do hã hahÿÿ da ý baher'oot: Dooh ta see mo n'aa me ãã adoo bã, P'op Hagä Do hã h'yy ka'eeh do panang wób hënh habok do na-ããj hë, dooh ta see mo n'aa me rabahed'oo Jesus hyb n'aa rakahet'aa bã.

Jesus ji hyb n'aa esee do heen n'aa rataheb'êes do ky n'aa hahÿÿh

17 Hahÿÿ hã bë ý metêek doo, dooh bë hã ý j'aa etsêê bã. Ta tii d' ý wén her'oot, teg'yy baad nadoo do bë kahet'aa bã.

18 Pooj jé ý ky n'aa napäh, dooh m' séd hã bë h'yyb hedo bã. Bë m' h'yy ketyn hõm bë kahet'aa bã. Ta mahang ý ky daheeh ý rapanäk doo.

19 (Doooh ji ky sêew its bã! Taw'ããts hë bë h'yy ketyn hõm, P'op Hagä Do matym gó baad hadoo do bë mahang habong do rakametä däk hyb n'aa.)

20 Bë kahet'aa bã, dooh Jesus ji hyb n'aa esee do waa n'aa tado wäd bã bë awa doo.

21 Bë awa bã, dooh m' bë gadaa bã ta wób. Sa pooj jé bë karên bë bawa bë waa. Ti hyb n'aa, ta wób rabas'aah nã bã, ta wób a'oom kãn ta bahãnh reêk do haj'aa.

22 Dooh g'eeh bë tób enã bã, bë yd wa péh, bë yd eêek péh? Bë ty n'aa ges'yyk P'op Hagä Do hã h'yy ka'eeh do kahet'aa doo. Bë nu meb'yyh kas'uut do bë mahang habong doo. Nyy da kèh ý bë hã? Bë ý j'aa etsé g'ee da ta tii da bë bad'oo do hyb n'aa? Dooh. Dooh né hë bë ý j'aa etsêê bã.

23 Tak'ëp Hyb N'aa Jawyky Do hanaa ý gadoo doo, ti né hë ti ý tabëj wät do bë hã. Hahÿ né hë ti ý gadoo ta ky n'aa: Jesus, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyky Doo, atsêm, ta majiï moo gó takaha'êeh noo gó, tabado däk pãw,

24 ti m' ta hyb n'aa taky n'aa ets'êê wät do jawén paa bã, taganabäh hõm, ti m' taky hadoo: "Hup ýÿ, bë hyb n'aa ý an'oo däk do heen n'aa hahÿÿh. Hahÿÿ da d' bë bad'oo, ý bë hyb n'aa esee do hyb n'aa", nãng mãh.

25 Ti hadoo ênh, rabawêh, rabawa do jawén paa bã, Jesus bado däk ênh uwa bëeh hood ti m' taky hadoo: "Majyw ýÿ, ý anoo do ý dajëp noo gó heen n'aa hahÿÿh. Papuuj sahõnh hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh do tii kã. Hÿ jawén majyw ý hyb n'aa ji tagadoo P'op Hagä Do ky dãng.‡ Hahÿ bë eëg had'yyt bã hÿ jawén, tii d' bë bad'oo ý bë hyb n'aa esee do hyb n'aa", nãng mã Jesus.

26 Ta ti pãw bë awa bã, ta ti ta hood gabuuj uuh bë eëg bã, bë her'ood hõm Jesus dajëp do ky n'aa p'aa hënh tamatêeh bã kã.

27 Ti hyb n'aa, daap hë ta ti pãw hawa doo, ta ti Tak'ëp Hyb N'aa Jawyky Do majyyw heen n'aa hood gó hanãng do uuh heêk doo, nesaa do tamoo wäd däk tii hã Tak'ëp Hyb N'aa Jawyky Do hub wê, ta majyyw wê na-ããj hë.

‡ 11:25 P'ooj ub Mosees sa hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo, b'ée majyyw ta heen n'aa. Papuuj hahÿ ji hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo.

²⁸ Taw'ääts hē ji daaj hē ji h'yyb ji hyb n'aa newē bā baad tado bā pāw uuh ji awa do pooj jé, majyyw heen n'aa ji eēek do pooj jé.

²⁹ Hahȳ hyb n'aa ta ti ȳ wén her'oot: Daap hē ji awa bā, daap hē ji eēg bā, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hub ky n'aa ti ji hyb n'aa nanewē bā, ji daaj hē ji ky n'aa katakyyk baad nadoo doo me.

³⁰ Ti hyb n'aa né hē hajōk bē mahang nahejooj boo, hajōk bē mahang nahēē enāh, ta wób dejēp.

³¹ Jesus heen n'aa ēr gadoo do pooj jé ēr daaj hē ēr hyb n'aa newē bā baad ēr h'yyb tado bā, dooh tii bā ēr P'op Hagā Do rejā bā.

³² Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do ēr hā taky n'aa etyy bā, nesaa do tanoo ēr hā ēr tama metēek hyb n'aa, badāk hahȳy hā habong do ta hā h'yy kana'eēh do sa nemuun ēr tanarejāā hyb n'aa ta jawén kā.

³³ Ta tii kā, wakān haa, taw'ääts hē bē gada ta wób, bē kahet'aa bā Jesus heen n'aa bē bawa hyb n'aa.

³⁴ Bē bas'aah bā, taw'ääts hē bē tób yt hē bē bawa séd hā bē kahet'aa do pooj jé Jesus heen n'aa bē tab'ēēs hyb n'aa, P'op Hagā Do ky n'aa netyy hyb n'aa nesaa do bē hā.

Ȳ kajaa bā kā, ky n'aa see ȳ baher'oot bē hā.

12

P'op Hagā Do Sahee hā hana do ji hajaa do ky n'aa hahȳȳh

¹ Hyȳ kā wakān haa, baad ȳ karēn bē bahapāh P'op Hagā Do Sahee hejój gó ji hajaa doo.

² Bē hapāh, p'ooj ub, Jesus hā bē h'yy kana'eēh nā noo gó, ta s'ee hēnh bē rah'yyb mahūum had'yyt hē, kabarii nedēp do hā bē h'yy ka'eēh hyb n'aa.

³ Ti hyb n'aa ȳ karēn bē bahapāh hahȳȳh: P'op Hagā Do Sahee hejój gó her'oot doo, dooh Jesus taky n'aa was'ee bā. Dooh na-āāj hē ji haja bā, "Jesus né hē ti Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo", ji her'ood bā P'op Hagā Do Sahee hejój gó tanado bā ji hā.

⁴ Ti anāng hajōng ta wób hedoo do ji hajaa ji moo wāt doo, P'op Hagā Do Sahee anoo doo. Sét né hē P'op Hagā Do Sahee tahana tii hā.

⁵ Ti anāng ta wób hajōng ji mamasa doo. Ti hadoo né hē, jāām né hē sét ub Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo, ēr wē moo wāt doo.

⁶ Ti anāng hajōng ta wób ji hajaa ji moo wāt doo. Ti hadoo né hē, sét ub ti P'op Hagā Do ta ti ji hā hanoo doo, ta tii me ta wē ji moo wāt hyb n'aa.

⁷ P'op Hagā Do Sahee hā hana doo, sahōnh hā takan'oo dāk sahōnh hē Jesus hā h'yy ka'eēh do tamasa hyb n'aa.

⁸ Ta see hā P'op Hagā Do Sahee anoo tak'ēp hajaa doo me ta wób tamer'oot hyb n'aa. Ta see hā P'op Hagā Do Sahee anoo h'yy ganāng doo me ta wób tamaher'oot hyb n'aa.

⁹ P'op Hagā Do Sahee, sét hadoo doo, anoo ta see hā baad tah'yy ka'eēh hyb n'aa. Ta see hā tabanoo ta wób tabaheso hyb n'aa.

¹⁰ Ta see hā P'op Hagā Do Sahee anoo ta hejój me tapehuunh hyb n'aa. Ta see hā tabanoo P'op Hagā Do kyyh tabaher'oot hyb n'aa. Ta see hā tabanoo tabahapāh hyb n'aa P'op Hagā Do Sahee tado bā, sahee see tado bā ti her'oot doo. Ta see hā tabanoo kyy wób me, ji h'yy kanadaw'uuh doo me, tabaher'oot hyb n'aa. Ta see hā tabanoo kyy wób me kaher'oot do tatab'ēēs hyb n'aa maa new'ēē do sa hā.

¹¹ Sét né hē P'op Hagā Do Sahee sahōnh hē ta ti hanoo doo. Tah'yyb dāng doo da né hē sahōnh hē sa hā tabanoo tii.

Sahõnh hē ēēr, Jesus uuh hadoo do ky n'aa hahȳyh

12 Hajōō né paawā ji hā, ji noo hedoo doo, ji nabuuj hedoo doo, ji matym hedoo doo, ji moo hedoo doo, ji tsyym hedoo doo, sét né hē ji. Ti hadoo ēnh Kristo hā, Kristo hā h'yy ka'eeh do sa hā.

13 Ēr wób, Judah buuj. Ēr wób, ta wób buuj. Ēr wób, ta wób sa karom hedoo doo. Ēr wób, kariw n'aa temah doo. Tii d' tahado né paawā, ēr nu kemuun bong P'op Hagā Do Sahee an'oo bā, sét Jesus hub hadoo ēr bahadoo hyb n'aa. Sét né hē ti P'op Hagā Do Sahee ēr gadoo doo.

14 Hajōng né hē ji hā hanāng do ji uuh. Sét uuh had'yyt nado ji uuh.

15 Ji tsyym ky hado bā paawā: “Ta moo ȳ nadoo do hyb n'aa, dooh ta uuh ȳ do bā”, ji uuh had'yyt né hē tii, ta ti edo né paawā.

16 Ji nabuuj ky hado bā paawā: “Ta matym see ȳ nadoo do hyb n'aa, dooh ta uuh ȳ do bā”, ji uuh had'yyt né hē tii, ta ti edo né paawā.

17 Sahõnh hē ji hā hanāng do ji matym tado bā paawā, nyy da paawā ji maa newēē tii bā? Sahõnh hē ji hā hanāng do ji nabuuj tado bā paawā, nyy da ji matseh̄ȳk tii bā?

18 Sahõnh hē ji hā hanāng do ji uuh P'op Hagā Do bat'ēēg hōm ji hā, tah'yyb dāng doo da.

19 Séd uuh had'yyt hē tado bā paawā ji hā, dooh paawā ji hub had'yyt hē tado bā.

20 Hahȳy da né hē: Hajōng né paawā ji hā hanāng do ji uuh, sét né hē ji.

21 Ji matym dooh tahaja bā taky hado bā ji moo hā: “Doooh hyb n'aa ōm ȳ karēn péh.” Doooh na-āāj hē ji moo haja bā ji tsyym hā taky hado bā: “Doooh hyb n'aa ōm ȳ karēn péh.”

22 Ta ti ji hā hanāng do uuh nahejooj is doo, ti né hē ti baad ji karēn up doo.

23 Ji uuh ji hā ky n'aa netsēēh doo, baad ji weh'ēēh. Ta wób hā ji manetēēh doo, baad ji ban'ȳyh.

24 Ji uuh wób ji metēēh doo, dooh hyb n'aa baad ji ban'ȳyh péh. Baad P'op Hagā Do benyyw hōm ji hā hanāng doo, ta ti ji hā hād ky n'aa netsēēh hedoo do rakawehēē dāk hyb n'aa.

25 Tii da tawén d'oo, ji hā takanetyn hōm hyb n'aa, sahõnh hē ji hā hanāng do séd demuun baad rakahag'āās hyb n'aa na-āāj hē.

26 Sét hē ji hā hanāng do ji uuh nesaa do tahob bā, sahõnh hē séd demuun rabahoop. Ta see ji uuh kawehēē dāg bā, sahõnh hē ji uuh wób taw'āāts hē sa hā.

27 Bē sahõnh hē, Kristo hub hadoo bēēh. Sét ken'ȳyh bēēh, ta uuh hadoo.

28 Jesus Kristo hā h'yy ka'eeh do sa mahang P'op Hagā Do banoo, pooj jé Jesus mejūū do rabad'oo doo. Ta jawén ta ky n'aa herot doo. Ta jawén ta ky n'aa ma mehetēk doo. Ta jawén rapehuunh do haj'aa doo, ta wób rabaheso hajaa doo, ta wób masa doo, ta wób h'yy mahūūm n'aa hedoo doo, kyy wób ji h'yy kanadaw'uuh do hajaa her'oot do na-āāj hē.

29 Sahõnh hē g'eeh Jesus mejūū do had'yyt hē? Sahõnh hē g'eeh ta ky n'aa rod had'yyt hē? Sahõnh hē g'eeh ta ky n'aa ma mehetēk do had'yyt hē? Sahõnh hē g'eeh rabahajaa rapehuuj had'yyt hē?

30 Sahõnh hē g'eeh rahajaa ta wób rabaheso? Sahõnh hē g'eeh kyy wób rahajaa rer'ood bā? Sahõnh hē g'eeh rahajaa kyy wób me kaher'oot do ratabēj bā?

³¹ Dooh. Taw'ääts hē ji hajaa do P'op Hagä Do Sahee ji hã hanoo do ta bahãnh had'op do hã, ta wób masa do hã, bê h'yyb padäg. Pooj jé dó bê ý metëeh hÿý kã sahõnh hē ta bahãnh baad hadoo doo:

13

Ji kamahãn do ky n'aa hahÿÿh

¹ Ajyy sa kyy me, äãs sa kyy me na-ääj hē ý haja bã né paawä ý her'ood bã, ý kamanahãn bã paawä, dooh taw'ääts hē tado bã. Jääm hē sapaar redas do ky hado däk ý tii bã.

² P'op Hagä Do ky n'aa ý haja bã né paawä ý maher'ood bã, P'op Hagä Do Sahee hã ý tabanoo do hyb n'aa tii, ji nahapäh do hã ý h'yy ganyy bã paawä, sahõnh hē ý hapëë bã paawä, tak'ëp ý h'yy ka'eeh do hyb n'aa waëë hã ý haja bã paawä ý mejõ bã takahÿÿd häng, ta wób ý kamanahãn bã paawä, daap paawä ýÿh.

³ Sahõnh hē wë ý hanäng do kas'uut do sa hã ý an'oo bã paawä, daj ýÿ hē paawä ý kan'oo däk ý rabaju tëë, ý kamanahãn bã, daap paawä ti hã ýÿ.

⁴ Kamahãn do kanejäg. Kamahãn do ky enyym. Dooh tah'yy kajewëëts bã. Dooh ta hã hē taj'aa etsëë bã. Dooh takasabé bã.

⁵ Tawaneh'ëeh do nado. Dooh ta daaj hē takarën do jawén tawäd bã. Dooh nayyy hē takawaj'ään bã. Dooh tah'yy gaëëj bã ta wób sa wë.

⁶ Dooh tateabee bã baad nadoo do hã. Baad hadoo do hyb n'aa tatsebé.

⁷ Kamahãn doo, dooh tah'yy gajëë hõm bã. Ta wób hã tah'yyb eeh had'yyt hē. Tagadaa had'yyt hē. H'yyb jawyk doo gó sahõnh hē tagadoo.

⁸ Kamahãn doo, dooh tahëëj bã. Tii d' nado P'op Hagä Do ky n'aa ji her'oot do ji hajaa doo, kyy wób ji h'yy kanadaw'uuh do ji hajaa ji her'oot doo, ji hapäh do na-ääj hē. Ahãnh da tii.

⁹ Da hē ji hapäh doo, P'op Hagä Do ky n'aa ji hajaa ji her'oot do na-ääj hē, ta uuh ub tii.

¹⁰ Baad had'op do heh'äät do kaja bã kã, tii bã kã, dooh hyb n'aa ji karën wät pé ta uuh hadoo doo.

¹¹ Hahÿ hadoo tii: Ý karapee noo gó, karepé raber'oot doo da ý ber'oot paah, karepé rahyb n'aa newëë doo da ý hyb n'aa newëë paah. Ý wah'ëë wät bã kã ý eréd hõm ta ti karapee ý h'yyb hadoo do paah.

¹² Da hē, dooh baad ër hapëë nä bã P'op Hagä Doo, japow gó ji heg'ääs do hadoo. Ta jawén da ër bahapäh baad ub kã, heh'äät kã. Da hē, jääm hē ta uuh ý bahapäh. Ta jawén da, sahõnh hē ý bahapäh ta hã, ý P'op Hagä Do hapäh doo da né hē.

¹³ Hÿÿ kã tamawoob hē hadoo do ti haym: Ji h'yy ka'eeh doo, ji gada doo, ji kamahãn doo. Ji kamahãn doo, sa bahãnh baad had'op do tii.

14

Ji hajaa do P'op Hagä Do Sahee hana do ky n'aa bód hahÿÿh

¹ Taw'ääts hē kamahãn do hã baad bê h'yyb padäg. Taw'ääts hē P'op Hagä Do Sahee hã hana do ji hajaa do hã bê h'yyb padäg na-ääj hē. Pooj jé, P'op Hagä Do ky n'aa ji hajaa ji her'oot do hã baad ub bê h'yyb padäg.

² Hahÿ hyb n'aa ta ti ý wén her'oot: Kyy wób me her'oot doo, dooh ta wób tamaher'ood bã. P'op Hagä Do sii taber'oot tii hã. Dooh maa napäh pé ta ti taher'oot doo. Ji nahapäh do ky n'aa taher'oot tii, P'op Hagä Do Sahee an'oo bã.

³ Tii d' nado P'op Hagä Do ky n'aa her'oot do hä. Ta wób hä ti ramaher'oot. Ta ti ji tamasa, ji h'yy ka'eeh do kah'üüm hyb n'aa. Ji tamaher'oot, baad ji bawät hyb n'aa. Ji tah'yyb en'yym.

⁴ Kyy wób me her'oot doo, ta daaj hē, ta hä hē takamasa tii, P'op Hagä Do ky n'aa kah'üüm hyb n'aa ta h'yyb gó. P'op Hagä Do ky n'aa her'oot do tamasa ta wób, P'op Hagä Do ky n'aa sa h'yyb gó takah'üüm hyb n'aa.

⁵ Ý karēn paawä sahōnh hē bēeh, bē bahajaa kyy wób me bē baher'oot. Ti hadoo né hē, tak'ēp ý karēn P'op Hagä Do ky n'aa bē her'oot. Kyy wób me kaher'oot do bahānh baad hadoo P'op Hagä Do ky n'aa her'oot doo.* Kyy wób me kaher'oot doo, ta ky n'aa nyy d' tahanāng pé ji her'ood bā, Jesus hä h'yy ka'eeh do kahet'aa do ramaa napäh hyb n'aa, P'op Hagä Do ky n'aa sa h'yyb gó kah'üüm hyb n'aa, ti na-āāj hē baad ub.

⁶ Ti hyb n'aa wakān haa, bē wē ý kajaa bā, kyy wób me bē ý maher'ood bā paawä, nyy d' paawä bē tamasa tii? Dooch paawä bē tamasa bā. Hä ý P'op Hagä Do metēeh doo, ji hajaa do ky n'aa, P'op Hagä Do ky n'aa, ji ma metēek do ky n'aa bē ý maher'oot do na-āāj hē, ti bē tamasa.

⁷ Ji gamehýyh do ky n'aa me, ji etēn do ky n'aa me na-āāj hē tii d' bē ý metēeh ý hanāng pé tii, ta ti hedēp do nado né paawä. Baad ranetēn bā, baad ragamanehā bā, nyy da ta wób rabahapäh ti teh'üüm doo?

⁸ Ti hadoo né hē torōm-bet hād nāng do hä. Nyy da g'eeh warahén rah'yy genā bā kaneb'ooch doo hēnh tanaēej bā, baad torōm-bet ragamanehā bā?

⁹ Ti hadoo né hē bē hä. Kyy wób me ta wób bē maher'ood bā, nyy da ramaa napäh ta ti ky n'aa, nyy d' tahanāng péh? Daap hē ti bē baher'oot kyy wób me.

¹⁰ Hajōng ti anāng kyyh badäk hahýy hä. Baad ub sahōnh hē tii, maa napäh do hä.

¹¹ Ý kyy maa nanapäh doo, ta tii hä, ý ta s'ee hēnh naa, ta s'ee hēnh naa ý ta hä.

¹² Ti hadoo né hē bē hä. Tak'ēp bē karēn P'op Hagä Do Sahee hana do bē gado bā do hyb n'aa, taw'āäts hē bē h'yyb padäg sahōnh hē Jesus hä h'yy ka'eeh do masa do hä.

¹³ Ti hyb n'aa kyy wób haj'aa doo, taw'āäts hē raky n'aa etsēē P'op Hagä Do hä, tabanoo hyb n'aa na-āāj hē sa hä rabahajaa hyb n'aa ratab'ēēs do nyy d' tahanāng pé tii.

¹⁴ Kyy wób me P'op Hagä Do hä ý ky n'aa etsēē bā, hēp ý tym ti ky n'aa etsēē. Dooch ý hapäh pé ý her'oot doo.

¹⁵ Nyy d' ý bad'oo ti tahado bā? Hahýy da ý bad'oo: Ý da ky n'aa etsēē hēp ý tym me, ý hapäh doo me na-āāj hē da ý ky n'aa etsēē. P'op Hagä Do ý ma ejām da hēp ý tym me, ý hapäh doo me na-āāj hē.

¹⁶ Jāām hē a h'yyb tym gó P'op Hagä Do maj'aa etsēē bā, nyy da ōm raky masa ranahapēē bā maher'oot doo?

¹⁷ Baad né paawä P'op Hagä Do maj'aa etsē, kyy wób me maher'oot doo, dooch ta wób tamasa bā rah'yy ka'eeh do kah'üüm hyb n'aa.

¹⁸ P'op Hagä Do ý j'aa etsē, sahōnh hē bē bahānh ý bahajaa kyy wób me ý maher'oot do hyb n'aa.

¹⁹ Ti hadoo né hē, Jesus hä h'yy ka'eeh do mahang, hä ýy, taw'āäts hē ji ma poo oow pé kyyh ji maa napäh do ý her'ood bā ý ma metēek bā, 10 miw kyyh ji maa nanapäh do mahānh.

* **14:5** P'op Hagä Do ky n'aa ji her'oot do baad ub tawēn doo, kyy wób me kaher'oot do bahānh, hajōng tamasa do hyb n'aa.

²⁰ Wakān haa, karepé h'yy gatamah do bë hadoo manä P'op Hagä Do Sahee ji hä hanoo do hä. Taw'ääts hē wah'ëë h'yyb hadoo bëeh, ta ti hä. Taw'ääts hē nesaa do hä bë h'yy gatamah karapee t'aah h'yy gatamah do hadoo.

²¹ Hahÿÿ da P'op Hagä Do kyy kerih do hä:

“Ji nahapäh do kyy me,
ta s'ee hēnh naa do sa kyy me, ÿ maher'oot da karapé haa.
Ti hadoo né hē da, dooh da raky dahé bä ÿÿh”,†
näng mä Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kyyh.

²² Ti hyb n'aa kä, kyy wób me kaher'oot doo, Jesus hä h'yy kana'eeh do metëë n'aa, ta hä h'yy ka'eeh do metëë n'aa nado. P'op Hagä Do ky n'aa ji her'oot doo, Jesus hä h'yy ka'eeh do metëë n'aa tii, ta hä h'yy kana'eeh do metëë n'aa nado.

²³ Séd hä Jesus hä h'yy ka'eeh do rakata bä kä, kyy wób me sahōnh hē rer'ood bä paawä, ti ta seeh, nahapäh doo, Jesus hä h'yy kana'eeh do na-ääj hē tajëë suun bä tii bä, sahōnh hē bë meraa bong hadoo ted'oo da.

²⁴ Jesus hä h'yy kana'eeh doo, nahapäh do na-ääj tajëë suun bä P'op Hagä Do ky n'aa sahōnh hē rer'ood nuuj jé, kametä däk tii bä ta hä nesaa do ta h'yyb tym gó hanäng doo. Ky n'aa kety däk tii bä sahōnh hē bë her'oot do hyb n'aa.

²⁵ Kametä däk tii bä sahōnh hē ta h'yyb tym gó tahyb n'aa newëë do pooj jé ji nahapäh doo. Ta taron nu paa me tabahyy häng da, P'op Hagä Do taj'aa etsë hyb n'aa. “P'op Hagä Do awät né hē bë mahang”, näng da.

²⁶ Wakān haa, taw'ääts hē hahÿÿ da bë bad'oo bë kahet'aa bä: Ta see P'op Hagä Do hä tama ejäm, ta see ma metëëk P'op Hagä Do ky n'aa, ta see her'oot P'op Hagä Do ta hä tametëeh doo, ta see her'oot kyy wób me, ta see tab'ëës kyy wób me kaher'oot do nyy d' tahanäng péh. Taw'ääts hē sahōnh hē ta tii d' ji bad'oo, sahōnh hē Jesus hä h'yy ka'eeh do h'yyb gó P'op Hagä Do ky n'aa takah'üüm hyb n'aa.

²⁷ Kyy wób me raher'ood bä, jääm né hē pawóp hē, tamawoob hē ti her'oot. Taw'ääts hē sét ken'yyh raber'oot. Tii bä, taw'ääts hē ta see tab'ëës nyy d' tahanäng péh.

²⁸ Tabadoo bä ta ky n'aa tab'ëës doo, nyy d' tahanäng pé ti tab'ëës doo, taw'ääts hē bag hēnh tabasoo hē kahet'aa bä kyy wób me her'oot doo. Taw'ääts hē ta m'aa hēnh, ta tób hēnh taber'oot P'op Hagä Do sii.

²⁹ Taw'ääts hē pawóp hē, tamawoob hē raher'oot P'op Hagä Do ky n'aa. Taw'ääts hē ta wób ramatakëë, ta ti taher'oot do baad tado bä.

³⁰ Sa mahang hat'oonh do gado bä ta h'yyb tym gó P'op Hagä Do ky n'aa, taw'ääts hē pooj jé her'oot do ky ym, ta ti hasooh do ber'oot hyb n'aa kä.

³¹ Ta tii da sét ken'yyh bë baher'oot P'op Hagä Do ky n'aa, bë sahōnh hē bë ma kametëëk hyb n'aa, bë h'yyb hedo magyys hē hyb n'aa.

³² P'op Hagä Do ky n'aa rod rahajaa rah'yy kamedug bä, rahajaa ragadaa bä rabaher'oot hyb n'aa.

³³ Dooh P'op Hagä Do hanaa tado bä ta ti jé pad'yyt hē kaher'oot doo, baad nahōm doo. Baad hadoo do ji h'yyb n'yyim doo, ti ti P'op Hagä Do hanaa.

Sahōnh hē Jesus hä h'yy ka'eeh do jé pad'yyt hē habong do rabahed'oo doo da,

³⁴ taw'ääts hē ÿÿj dooh rer'ood bä séd hä rakahet'aa bä. Taw'ääts hē bag hēnh rabab'ëeh. Dooh taw'ääts hē tado bä rer'ood bä ji kahet'aa bä. Taw'ääts hē ÿÿj raky daheeh ajyy, Mosees ky n'aa jaw'yyk do her'oot doo da.

† 14:21 Isajas 28.11-12

³⁵ Tanyb bä sa hä reeah doo, taw'ääts hē sa tób hēnh sa patug hä rabeeah, dooh taw'ääts hē tado bä do hyb n'aa ji kahet'aa bä ýýj rer'ood bä.

³⁶ Bē hanaa bē ed'oo g'eeh P'op Hagä Do ky n'aa hanäm doo? Jääm hē bē tii, ta ti gadoo do bē ed'oo g'eeh?

³⁷ P'op Hagä Do ky n'aa rod ta hä pé ted'oo doo, P'op Hagä Do Sahee hanaa gadoo do ted'oo doo, taw'ääts hē tah'yy kadaw'uuh Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do mejüü do né hē ti ý erii wät doo.

³⁸ Hahý manatakēē doo, dooh né hē ji hyb n'aa p'eed bä tii.

³⁹ Ti hyb n'aa kä, wakän haa, taw'ääts hē P'op Hagä Do ky n'aa bē her'oot do hä bē h'yyb padäg. Bē medug manä kyy wób me rer'ood bä.

⁴⁰ Ti hado né hē paawä, baad bē adoo ti ta tii, ta tyw n'aa näng bä.

15

Jesus ganä wät do ky n'aa hahýh

¹ Hýý kä, wakän haa, ý karēn bē hyb n'aa esee Jesus Kristo ky n'aa hanäm do bē ý ma met'ēēg wät do paah, bē gadoo do paah. Ta ti né hē bē h'yy ka'eeh do mejój n'aa.

² Ta ti ky n'aa hanäm do ed'ēēp bē h'yyb tym P'op Hagä Do wē, baad bē hyb n'aa matakä bä tii, bē neréd bä ý ma metēēk do ky n'aa. Tii d' tanado bä, daap bē h'yy ka'eeh.

³ Jääm hē baad hadoo do ta ky n'aa ý gadoo do ti bē hä ý tab'ēēs doo. Hahý né hē tii: Kristo dajēp nesaa do ēr moo bok do sām, P'op Hagä Do kyy kerih do ta pooj jē ta her'oot doo d' né kä.

⁴ Ti m' radakä jēng, ti m' tamawoob däg kä ta ä kä taganä wät p'aa hēnh, pooj jē P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot doo da né kä.

⁵ Ti jawén mäh, Peed hä takas'ee wäd kän. Ti jawén mäh, 12 hedoo do sa hä takasee ēnh.

⁶ Ti bahānh mäh, séd noo gó 500 ta ma matēg sa hä takas'ee wäd kän. Hajōng sa wób ed'ēēp nä hahý ý berih bä. Hap'ēēh do wób radejēb kän.

⁷ Ti m' takasee Tsijaag hä, sahōnh hē tamejüü do hedoo do sa hä na-āāj hē.

⁸ Tagadēēg ub takas'ee kän hä ýý, ý ajān s'oo hadoo do hä.

⁹ Sa yd jē had'os do ýýh, Jesus mejüü do sa mahang. Dooh paawä ý ramanēēj bä Jesus mejüü doo, P'op Hagä Do karapee ý rejää do paa hyb n'aa.

¹⁰ Ti hadoo né hē, ta mejüü do see da hē ý wén hado däk, P'op Hagä Do ky enyym do hyb n'aa hä ýý. Daap hyb n'aa nado ta ti hä ý taky enyym doo. Dooh. Ta wób moo bok do bahānh ý moo wäd wät. Ti hadoo né hē, dooh ý tado bä ti moo wät doo. Hä ý P'op Hagä Do ky enyym do hanaa tii.

¹¹ Hýý kä ý tado bä bē hä maher'ood wät doo, ta wób rado bä, ti né hē ti ta ky n'aa āā her'oot doo. Ti ky n'aa né hē ti bē ky dahé bong doo.

Jesus ganä wät do ky n'aa ta wób raky sēm do ky n'aa hahýh

¹² Kristo ganä wät āā her'ood bä, h'ēēd hyb n'aa dooh ji ganä bä dejēp do mahang bē wób sa kyyh?

¹³ Te hub tado bä ta ti bē wób her'oot doo, ji ganānā bä paawä, Kristo na-āāj hē paawä dooh paawä taganä wäd bä tii bä.

¹⁴ Kristo ganānā wäd bä paawä, daap paawä tii bä āā maher'ood hōm do ta ky n'aa. Daap hē na-āāj hē paawä bē h'yy ka'eeh doo.

¹⁵ Kristo ganānā wäd bä paawä, noo kanesa do paawä āā tii bä, Kristo ganä wät P'op Hagä Do an'oo bä āā ma metēēk do hyb n'aa. Dejēp do ganānā bä paawä, dooh Kristo ganä wäd P'op Hagä Do an'oo bä paawä.

16 Dejêp do ganenâ bâ, dooh paawâ Kristo ganâ wäd bâ.

17 Kristo gananâ wäd bâ paawâ, daap hê paawâ bê h'yy kae däk ta hä. Ti tahado bâ paawâ, dooh na-âäj hê takawug bâ nesaa do bê h'yyb tym gó hanäng do paah.

18 Te hub tado bâ paawâ ta tii, gawatsig hõm paawâ Kristo hä h'yy ka'eeh do sa maküü.

19 Jääm hê da hê, badäk hahÿÿ hä ji bawät nä bâ Kristo hanaa ji gahëen bâ, tii bâ taw'ääts hê paawâ tak'êp, sahõnh hê mahãnh, êr rat'yyd mehlin paawâ.

20 Tii d' nado. Kristo ganâ wät né hê dejêp do mahang P'op Hagä Do an'oo bâ. Pooj jé dejêp do mahang ganâ wät do tii. Ta wób na-âäj hê genyyh do metëe n'aa tii.

21 Hahÿÿ hyb n'aa ÿ wén her'oot tii: Sét hê aj'yy ji dajêp do du na doo. Ti hadoo na-âäj hê sét hê aj'yy see ji ganyyh do dejêp do mahang du na doo.

22 Adãw hyb n'aa sahõnh hê ji dejêp. Ti hadoo ênh Kristo hyb n'aa kã sahõnh hê ragenyh da.

23 Sahõnh hê genyyh do bahãnh, pooj jé ganâ wät do Kristo. Ta jawén, Kristo kajaa bâ kã, ta hä h'yy ka'eeh do ragenâ boo kãn da.

24 Tii bâ kã, badäk hahÿÿ gawatsik do kaja kãn. Kristo j'aa ketsé do jawén paa bâ sahõnh hê mejüü do ji nahapäh do sa hä, sahõnh hê bag'ääs do ji nahapäh do sa hä, sahõnh hê hejój enäh do ji nahapäh do sa hä na-âäj hê, tii bâ tabag'ääs do Kristo bahaëëj kãn da P'op Hagä Do ta Yb hä kã.

25 Kristo bag'ääs da sahõnh hê ta majii hä taj'aa ketsé bâ kã.

26 Tagadëëg ub kã majii tagawats'iik doo, dajëb.

27 Ta ti ÿ wén her'oot, hahÿÿ da P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot do hyb n'aa: "Sahõnh hê ta tsyym yt hä P'op Hagä Do an'oo bâ tabag'ääs hyb n'aa."* "Sahõnh hê tabag'ääs" tabaher'oot bâ, dooh P'op Hagä Do ta Yb sii hê tado bâ tii, ti né hê hanoo do hyb n'aa ta hä sahõnh hê tabag'ääs doo.

28 Takajaa bâ kã sahõnh hê Kristo bag'ääs doo kã, ti noo gó kã, ta daaj hê ta Yb yd jé da tanu gadäg kãn. Tii d' tawén hadoo, ta Yb, sahõnh hê ta hä han'oo däk doo, tabag'ääs hyb n'aa, sahõnh hê bahãnh tabahado däk hyb n'aa kã, sahõnh hê tabag'ääs hyb n'aa kã.

29 Hÿÿ kã, ji gananâ bâ paawâ, nyy da rabad'oo da dejêp do hyb n'aa nu kemuun doo? Dejêp do ganenâ bâ paawâ, hêd n'aa tii d' rawén d'oo?†

30 Ji gananâ bâ paawâ, dooh hyb n'aa pé had'yyt hê ÿ ahoop doo. Ji ganâ wät do hyb n'aa ÿ wén gadoo Jesus hyb n'aa ÿ ahoop doo.

31 Dajëb gó had'yyt hê ÿ bawät tak'êp ÿ rarejäã do haj'aa. Né hup ÿ né ta ti ÿ her'oot do bê wén hapäh, ÿ h'yy kasab'ee do hyb n'aa bê hyb n'aa Kristo Jesus êr Wahë N'aa hyb n'aa.

32 H'ëed hyb n'aa ÿ kamety wät paa ajyy tabanas'aa hedoo do sa sii Epeso panang bâ, jääm hê badäk hahÿÿ hä ji hawät do hä ÿ h'yyb däg bâ paawâ, ji gananâ bâ paawâ? Ji gananâ bâ paawâ, se hub né hê paawâ hahÿÿ da sa ky hetëg: "Hamäh, êr awëeh, hamäh, êr eëg jati êr dejëb kãn do hyb n'aa."‡

33 Bê an'oo manâ bê rawad'ii. "Nesaa do moo heb'ooh do sii ji awäd bâ, sa da h'yyb hadoo da ji, baad né paawâ ji bawät pooj jé."

* 15:27 Saaw-Mo 8.6 † 15:29 Dooh ji hapëë bâ ta tii d' hed'oo doo. Dooh Paw-Ro met'ëëg bâ dejêp do hyb n'aa ji nu kemuun bâ. Jääm né hê ti ky n'aa gó tabeh'üüm ji ganâ wät do ky n'aa. ‡ 15:32 Ji h'yyb karën doo da né hê ji moo wät tahanäng pé ti sa ky hetëg doo. Ji gananâ bâ paawâ, se hub né hê tii bâ paawâ rahe'oot doo.

³⁴ Taw'ãäts hē p'aa hēnh bē h'yyb bē an'oo baad hadoo do hä. Bē moo boo manä wäd nesaa doo. Ta ti ŷ wén mejüü, bē wób ranahapäh do hyb n'aa P'op Hagä Do sa h'yyb gó. Bē nu mebyy bok hyb n'aa ŷ wén her'oot tii.

³⁵ Hahŷŷ da apäh da ta wób rabeaanh: Nyy da dejëp do paa ragenä bok? Ny hadoo do sa hub?

³⁶ Baad nadoo do heaanh do tii! Joom tym ji ejoom doo, dooh taganä bä ta bóg nadajëb bä.

³⁷ Tiriig tym, joom tym wób na-ãäj hē ji ejoom bä, dooh ta gajewëe tado bä ji ejoom doo. Ta tym ub ti ji ejoom doo.

³⁸ P'op Hagä Do bad'oo nyy d' tabahadoo joom, tah'yyb däng doo da. Joom tym ta wób hedoo tawëe bä. Ta see hadoo ta seeh, ta see hadoo ta seeh.

³⁹ Ti hadoo ênh ti anäng ta wób hedoo ta dab. Ta see hadoo ji dab, ta see hadoo har'ëeng dab, ta see hadoo taw'ëed dab, ta see hadoo na-ãäj hē tah'ŷŷb dab.

⁴⁰ Ta wób hedoo wē hä habong do bag. Ta wób hedoo badäk hahŷŷ hä habong doo. Ta see hadoo wē hä habong do sa hetsóh. Ta see hadoo badäk hahŷŷ hä habong do sa hetsóh.

⁴¹ Ta see bag hadoo papŷŷj, ta see bag hadoo kamarab, ta see bag hadoo sagööh. Sagööh wób ta wób hedoo ta matym.

⁴² Ti hadoo né da dejëp do mahang ji ganyyh do hä. Karejää ji kamag ji dakä jëng doo. Taganyyh bä kä, kanarejä wäd.

⁴³ Nas'aa ji kamag ji dakä jëng bä. Tak'ëp tabahetsooh taganyyh bä kä. Nahejooj its ji dakä jëng bä. Hejooon taganyyh bä kä.

⁴⁴ Dab näng ji kamag ji dakä jëng doo. Taganyyh bä kä, papuuj däg ji hub P'op Hagä Do Sahee ed'ëep doo. Ji hub dab näng do tanyy bä, tii b' ti anäng na-ãäj hē ji hub papuuj P'op Hagä Do Sahee ed'ëep doo.

⁴⁵ Hahŷŷ da takerih doo gó: "Jääm pooj jé aj'yy, Adāw, hedëb gëet doo."§ Tagadëg ub Adāw hedoo doo, Kristo, ji edëp do hanoo do Sahee hado däk tii.

⁴⁶ Pooj jé dó tabanyy däk ji hub dab näng doo. Ta jawén ji hub papuuj, P'op Hagä Do Sahee ed'ëep doo.

⁴⁷ Jääm pooj jé aj'yy, badäk hahŷŷ hä tsäng hanaa. Aj'yy ta jawén hana doo, Kristo, hŷ pong jé naa tii.

⁴⁸ Badäk hahŷŷ hä habong doo, Adāw k'ääts gó hana do hadoo ti sahõnh hē. Hŷ pong jé hana do hadoo da ër hub papuuj hŷ pong jé naa ër gadoo doo.

⁴⁹ Da hē, badäk hahŷŷ hä ër babok nä bä, Adāw hadoo nä ëer. Ti hadoo né hē da, ti awät ti noo gó, hŷ pong jé hana do hadoo da ëer.

⁵⁰ Hahŷŷ ti ŷ her'oot, wakän haa: Dab näng doo, majyyw näng doo, dooh da tanu dëe bä P'op Hagä Do bag'ääs bä. Karejää doo, dooh tagado bä nadajëp doo.

⁵¹ Bē hyb n'aa matakä da! Bē ŷ maher'oot ji nahapäh do hä: Dooh ër sahõnh hē ër dejëb bä. ** Ti hadoo né hē, sahõnh hē ër da kawereem.

⁵² Nayyw hē ti ji kawareem doo, ji ty watsig wäd sii hē, tagadëg ub toröm-bet häd näng do ky ganyyh bä kä. Toröm-bet ky ganä sii hē da sahõnh hē Jesus hä h'yy ka'eeh do dejëp do paa ragenä boo kän da. Ta ti dooh radejëb boo bä kä. Ti ëer kä, ti noo gó hedëp nä doo, ër kawereem boo kän, hedëb had'yyt do ër gadoo hyb n'aa kä. ⁵³ Karehejää do kawareem da kanarejää do hä. Dejëp do kawareem da nadajëp do hä kä.

§ 15:45 Genesis 2.7 ** 15:51 Jesus matëeh noo gó ta hä h'yy ka'eeh do ky n'aa ti taheer'oot.

⁵⁴ Ta ti bawät bā kā, karehejãã do kawareem bā kā kanarejãã do hã, dejëp do rakawareem bā kā nadajëp do hã kā, tii bā kā hahÿ kerih do ky däng do paa kā kaja kãn:

“Dajëb gawatsig kãn.

Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do j'aa ketsëë kãn ta hã.”††

⁵⁵ “Dajëb, ny maj'aa ketsë doo?

Dajëb, ny a hejój ji mamarajejãã doo?”‡‡

⁵⁶ Nesaa do ji moo wät doo, ji hyb n'aa newëë doo, ti né hë dajëb mahÿÿji. Ky n'aa jaw'yyk doo, nesaa do ji moo wät do hejój.

⁵⁷ P'op Hagä Do hä ër j'aa etsë. Ti né hë hanoo ër j'aa ketsë doo, Jesus Kristo ër Wahë N'aa hyb n'aa.

⁵⁸ Ti hyb n'aa kā, wakãn haa ÿ kamahãn doo, taw'ãäts hë bë h'yy kahejój. Bë an'oo manä bë tahewaat do hã, bë h'yy ganejë hõm hyb n'aa. Taw'ãäts hë bë moo boo had'yyt hë Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do wë sahõnh hë bë wë hanäng doo me, daap hë nado ti Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do wë bë moo bok doo, bë bahapäh do hyb n'aa.

16

Ta wób ji masa do dajëër n'aa ky n'aa hahÿÿh

¹ Hÿÿ kā, P'op Hagä Do karapee Judah häj n'aa bā habong do ji masa do dajëër n'aa ky n'aa bë ÿ ma erih. Taw'ãäts hë Garata häd näng do häj n'aa hënh habong do Jesus hä h'yy ka'eeh do ÿ mejüü doo da, bë na-ãäj hë tii d' bë bad'oo.

² Taw'ãäts hë sét met'uuh hä ken'yyh bë betyn hõm tsyt hë bë dajëër uuh bë gadoo do pénh. Hajõng tado bā bë gadoo doo, hajõng do ta uuh bë betyn hõm tsyt hë. Kanahën d'os hë tado bā, dooh denaa hë. Taw'ãäts hë bë ata ÿ kajaa do pooj jé.

³ Tii bā, ÿ kajaa bā kā, ÿ erih do ÿ mejüü da ajyy ta ti dajëër Jerusarënh hënh ratajoooh do bë asëew hõm do sa siil, baad t'ĩ hënh ragadoo hyb n'aa.

⁴ Taw'ãäts hë tado bā, ÿ na-ãäj hë ÿ ahõm. ÿ d' rahadaa hõm tii bā.

⁵ ÿ h'yyb däng Masedonija häj n'aa ÿ jatsëk. T'ĩ hënh ÿ bewäd nã do jawén paa bā, bë wë ÿ bahõm kãn bë ÿ baheg'ãäs hyb n'aa.

⁶ Badawëët apäh da ÿ bawät bë pa. T'ĩ hënh hyb n'aa hadoo da tarab'ëër ÿ tab'ëës. Tii bā ÿ bë masa da ÿ bahõm hënh.

⁷ Dooch ÿ karën bā ÿ h'yy kajóh gó bë wë ÿ beg'ãäs doo, ti hyb n'aa nayyw hë ÿ wén nahõm nã bë wë. ÿ karën paawä badawëët ÿ bawät bë pa, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do karën bā tii.

⁸ Ti nuuj jé ÿ baym da babä Epeso panang bā, jãm Pën-Tekos häd näng do kajaa bā kā.

⁹ Tyw n'aa näng babä hã ÿÿ, baad Jesus ky n'aa ÿ beher'oot hyb n'aa, hajök né paawä ÿ raganen'aak.

¹⁰ Tsimoot kajaa bā bë wë, taw'ãäts hë baad bë gadoo bë mahang, baad tabahadoo hyb n'aa ta hã. Tii d' ÿ wén etsëë bë hã, ÿ moo wät doo da Tsimoot moo wät na-ãäj hë Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do wë.

11 Bē an'oo manā bē wób raty n'aa gesyyg Tsimoot hā. Taw'āāts hē hanām doo gó bē kedēē hōm, wē ŷ tababaja hōm hyb n'aa. Ēr wakāān wób Jesus hā h'yy ka'eeh do sa sii takajaa ŷ gada.

12 Ēr wakāān Jesus hā h'yy ka'eeh do Aporos hād nāng do hā kā. Tak'ēp ŷ betseē ta hā, tabahōm hyb n'aa ěr wakāān sa sii bē rabahehēēn bā. Dooh m' takarēn nā bā tahōm bā. Baad tahaja bā m' tabahōm.

13 Taw'āāts hē baad bē kanāh. Taw'āāts hē baad had'yyt hē bē h'yy kae. Bē h'yyb eŷŷm manāh. Bē h'yy kahejój.

14 Taw'āāts hē kamahān gó bē moo bok sahōnh hē bē moo bok doo.

15 Bē hapāh, Es-Tepanas ta tób yt hā haj'eenh do sii hē jāām hē pooj jé ti Akaja hāj n'aa bā Jesus hā rah'yy kae padēēk doo. Bē hapāh nyy da ramasaa had'yyt hē Jesus hā h'yy ka'eeh do sa hā. Tak'ēp ŷ betseē bē hā, wakān haa,

16 bē ky dahé ta ti hedoo doo. Bē ky dahé na-āāj hē ta wób ta ti hedoo do sa sii Jesus ky n'aa hā moo b'ook doo.

17 ŷ h'yy gadajang ajyy Es-Tepanas, Por-Tunat, Akajo hād enāh do bē wē naa wē ŷ rakajaa bā kā, bē jawén buuj, hā ŷ ramasa do hyb n'aa.

18 Baad ŷ rah'yyb en'yym, bē rah'yyb en'yym doo da. Taw'āāts hē bē weh'ēēh ta ti hedoo doo.

19 Jesus hā h'yy ka'eeh do Asija hāj n'aa bā habong do bē m' rahyb n'aa esee. Akira, ta ŷŷm Pisiir hād nāng do daheeh, bē nemuun séd hā h'yyb hedoo do Jesus Kristo hā, tak'ēp mā bē rahyb n'aa esee. Jesus hā h'yy ka'eeh do sa tób bā kahet'aa doo, ti na-āāj hē bē m' rahyb n'aa esee tii da.

20 Sahōnh hē Jesus hā h'yy ka'eeh do babā habong do bē m' raky n'aa edēng. Baad bē kedēē bē da hadoo do hā.

21 ŷ Paw-Ro, moh ŷŷ me ti hŷ ŷ berii kån: * Bē ŷ hyb n'aa esee.

22 Ky n'aa kawas'ee dāk da Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do kamanahān doo. B'ēēp matēh Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo!

23 ŷ karēn, Jesus, ěr wahé n'aa ky enyym bē hā.

24 ŷ kamahān bē sahōnh hē nemon ŷŷ séd hā h'yyb hedoo do Kristo Jesus hā. Jāām hē kā.

* **16:21** Paw-Ro bawāt noo gó dooh sa daaj hē rerii bā, rahaja né paawā rerii bā. Sa masa n'aa rerih sa ma matēg esok doo. Paw-Ro esok do teri n'aa erii kån. Tagadēēg ub kā, tabahajaa bā kā, Paw-Ro gadoo terih do nahēēh, ta daaj hē taberih hyb n'aa tahyb n'aa esee do ky n'aa. Ta tii hā rabahapāh, Paw-Ro kyyh né hē sahōnh hē ta tii hā kerii dāk doo. Paw-Ro mo haj'aa né hē rabahapāh.

2 Korīn

Jesus hã h'yy ka'eeh do panang Korīn häd näng doo bã habong do hã ta jawén Paw-Ro ma erih do hahÿÿh

Kedëng do ky n'aa hahÿÿh

¹ Paw-Ro ÿ ti hÿÿh, P'op Hagä Do karën do hyb n'aa ÿ tanaëënh doo, Kristo Jesus mejüü do see ÿ bahado däk hyb n'aa, ta ky n'aa ÿ baher'ood hõm hyb n'aa kä. Èr hÿÿj hadoo do Tsimoot häd näng do sii bè ÿ edëng bëëh, P'op Hagä Do karapee hedoo doo, Korīn häd näng do panang bã habong doo. Sahõnh hë Akaja häd näng do häj n'aa bã P'op Hagä Do tsyt hë ta wë tabasëew hõm do äã edëng na-ääj hë.

² ÿ karën P'op Hagä Do èr Yb, Jesus Kristo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do na-ääj hë ky en'yym bè hã. ÿ karën baad bè rah'yyp en'yym.

P'op Hagä Do ji tah'yyp en'yym do ky n'aa hahÿÿh

³ Taw'ääts hë èr j'aa etsë P'op Hagä Doo, èr Wahë N'aa Jesus Kristo h'yy kaha'eeh doo, ta Yb. Ti né hë ji yb ji hã t'yyd mehīin doo. Ti né hë P'op Hagä Do ji tah'yyp enäw had'yyt doo.

⁴ Sahõnh hë baad nadoo do äã wë tadëë bã, äã tah'yyp enäw had'yyt hë, ta wób äã bahajaa hyb n'aa äã h'yyp en'yym hyb n'aa, baad nadoo do sa wë tadëë bã, äã hã P'op Hagä Do h'yyp en'yym doo me.

⁵ Jesus ahoop do äã wë tabës doo da, äã wë tabës na-ääj hë Jesus Kristo hyb n'aa P'op Hagä Do èr tah'yyp en'yym doo.

⁶ Nesaa do äã ahob bã, bë hyb n'aa né hë ti äã bahoop. Bë h'yyp enyym hyb n'aa tii, bë bedëp hyb n'aa nesaa do mahãnh na-ääj hë. P'op Hagä Do äã tah'yyp en'yym bã, bë hyb n'aa né hë ti äã tah'yyp en'yym doo. H'yyp jawyk doo me äã ahoop do äã gadoo bë bahapãh bã, bë da h'yyp enyww bok. Ti hyb n'aa, h'yyp jawyk doo me bë gado had'yyt hë da nesaa do bë ahoop doo. Jesus hyb n'aa äã ahoop doo, ti né hë bë ahoop na-ääj hë.

⁷ Baad äã bahapãh hahÿ bë hã: Äã nemuun bë ahob bã äã ahoop doo, ji P'op Hagä Do h'yyp en'yym do bë gadoo äã nemuun na-ääj hë. Ti hyb n'aa, dooh bë h'yy gejë hõm bã Jesus hã äã hapãh, nesaa do bë ahob né paawä.

⁸ Wakãn haa, ÿ karën bë bahapãh tak'ëp nesaa do Asija häj n'aa bã äã wë kajaa doo. Tak'ëp né hë ti nesaa do äã hã kametyy doo. Dooh äã haja wäd bã ta hã. Dooh paa äã gadaa bã äã edëp doo.

⁹ Äã d' dejëp äã ed'oo paa äã h'yyp gó. Äã wë ta ti wén wäd wät, äã hã hë äã h'yy kanasada hyb n'aa, P'op Hagä Do hã, dejëp do genyy bong do anoo do hã, äã h'yy kasada hyb n'aa kä.

¹⁰ Ti né hë tii, dajëb mahãnh äã tedëeb wät doo. Äã d' ted'ëep nã. Ta hã äã h'yyp eh, äã ted'ëep hÿ jawén

¹¹ äã bë masaa bã, äã bë ky n'aa etsëë doo me. Tii bã kä, hajök raj'aa etsë da P'op Hagä Doo, äã ted'ëep do hyb n'aa, hajök do sa kyyh P'op Hagä Do gadoo do hyb n'aa.

Paw-Ro maher'oot do h'ëed hyb n'aa tawén ky kahÿÿd wät sa hã ky n'aa hahÿÿh

¹² Hahÿ hyb n'aa äã kasab'ee: J'ooj madäk doo me nado äã baboo bong bë mahang, ta wób sa mahang na-ääj né hë. Baad äã h'yyp metëeh ta ti äã hã.

Dooh āā jejēn bā āā h'yyb. Tii da āā wén bok, P'op Hagā Do ky enyym do hyb n'aa āā wē. Dooh badāk hahŷŷ hā habong do hajaa do hā āā h'yyb ee bā.

13-14 Dooh kejēn pé bē āā ma erih do mahang. Wyt ta maab hē bē ŷ ma erii wāt do ky n'aa, nyy d' tahanāng péh. Bē ner'oot doo, bē maa napāh do na-āāj né hē, ti né hē. Dooh kejēn péh. Hŷŷ kā, bē hād hapēē dāg né paawā āā h'yyb, ŷ gada da baad āā h'yyb bē bahapāh nā. Jesus Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do matēēh noo gó kā, āā hyb n'aa bē h'yy kasab'ee hyb n'aa, bē hyb n'aa āā h'yy kasab'ee doo da ti noo gó.

15 Hēp ŷŷ bē hapāh ŷ ed'oo do hyb n'aa, hā ŷ bē h'yy ka'eeh ŷ ed'oo do hyb n'aa na-āāj hē, ŷ hyb n'aa newē dāk paa bē ŷ bahehēēn Masedonija bā ŷ kajaa do pooj jé. ŷ hyb n'aa newē wāt paah, pawóp nuu me bē ŷ bahehēēn paawā, pawóp nuu me baad hadoo do hyb n'aa bē hā paawā.

16 ŷ h'yyb dāng paa Masedonija hēnh ŷ mahōm me bē ŷ bahehēēn, ŷ matēēh me na-āāj hē, ŷ bē masa hyb n'aa Judah hāj n'aa hēnh ŷ bahōm bā.

17 Tii d' né ŷ h'yyb dēē paawā, ŷ ky kahŷŷd wāt. Daap ŷ h'yyb dāng bē ed'oo g'eeh, ŷ wén ky kahŷŷd wāt? J'ooj madāk doo me bē ed'oo g'eeh “ŷŷ” ŷ banāng, hēp ŷŷ gó “doo”? Ky kahehāt do bē ed'oo ŷŷh?

18 Bē hā ŷ her'oot doo, ta ky n'aa bē ŷ maher'oot do na-āāj né hē, ky kahŷŷt do nado. P'op Hagā Doo, ji hā ky kanehŷŷt doo, ji hā h'yy kanehŷŷt doo, hapāh te hub né hē ŷ her'oot doo.

19 P'op Hagā Do T'aah, Jesus Kristo, ta ky n'aa bē mahang Siras, Tsimoot sa daheeh ŷ maher'oot doo, dooh taky kahŷŷd bā ji hā. Taky dāng doo, ti né hē tamoo wād had'yyt hē. Ti hadoo āāh, ta ky n'aa rod hedoo doo.

20 Sahōnh hē P'op Hagā Do ky n'aa enooh do ji hā, Kristo moo wād wāt. Ti hyb n'aa, P'op Hagā Do ēr j'aa etsē bā, “ŷŷ. Tii d' né hē. Taw'āāts hē”,* ēr wén nāng ta hā, Jesus Kristo hād gó.

21 P'op Hagā Do né hē tii, āāh, bē na-āāj né hē baad tah'yyb ta dāk do Kristo hā, ēr h'yy kanerēt hyb n'aa ta hā. Āā hā tah'yyb dāng, tsyt hē ta wē āā moo bok hyb n'aa.

22 Ēr ta ma dāg tan'oo bā. Tan'oo dāk dó ēr h'yyb gó ta Sahee, ta jawén, hŷ pong jé ēr gadoo do metēē n'aa.

23 P'op Hagā Do hā ŷ ky dāng hahŷŷh: Bē hyb n'aa né hē, bē ŷ nahajēm hyb n'aa, bē panang hēnh ŷ wén nahōm wāt p'aa hēnh. Né hup ŷ né hē ti ŷ her'oot doo.

24 Bē āā karēn āā mejūū hyb n'aa nado bē h'yy kaha'eeh do hā ŷ wén nāng ta tii. Baad bē h'yy kae dāg kán Jesus hā, āā hapāh. Jāām hē āā karēn bē āā masa, baad bē tsebé hyb n'aa.

2

1 Ti hyb n'aa, hēp ŷŷ gó ŷ ky hadoo hahŷŷ da: “Dooch ŷ ahōm wād bā sa wē ŷ bahehēēn hyb n'aa”, nāng ŷ hēp ŷŷ gó. Dooch ŷ karēn bā bē ŷ bahehēēn do bē h'yy ketón tan'oo bā.*

2 Bē h'yy katón do ŷ an'oo bā paawā, jaa hanaa tii bā ŷ tsebé doo? Bē né hē ti tsebé do hanoo do hā ŷŷ.

* 1:20 P'ooj ub, da hē na-āāj nā, P'op Hagā Do ji j'aa etsē bā, **Amen** ta wób resok. “ŷŷ. Tii d' né hē. Taw'āāts hē” tahanāng pé ti **amen**. * 2:1 Korīn buuj Paw-Ro bahehēēn bā paawā ti noo gó, Korīn buuj Paw-Ro nabuuj gedo paawā baad ranabok do hyb n'aa. Ti hyb n'aa ta tii da Paw-Ro wén erii wāt.

³ Ti hyb n'aa né hē, pooj jé bē ŷ ma erii wät doo gó, ta tii da bē ŷ wén ma erii wät, bē wē ŷ kajaa bā kā, ŷ h'yy katón bē an'oo mahānh hā ŷŷ, bē paawā ti tsebé do hanoo do hā ŷŷ. ŷ tsebé doo da bē da tsebé nemon ŷŷ, baad ŷ gada bē sahōnh hē wē.

⁴ Tak'ēp ŷ h'yy katón doo gó, ŷ aoot doo me ta ti bē ŷ ma erii wät paah. Bē h'yy katón ŷ an'oo bā do hyb n'aa nado bē ŷ wén ma erii wät, pooj jé ŷ erii wät do hā. Bē ŷ wén ma erii wät, tak'ēp bē ŷ kamahān ŷ erii wät do hā bē bahapāh hyb n'aa.

Ji hyb n'aa mabaan do ky n'aa hahŷŷh

⁵ Ta ti aj'yy, bē mahang ji h'yy katón do du na doo, ŷ had'yyt hē nado ti h'yy katón tan'oo bā. Hajōk bē wób h'yy ket'oon tan'oo bā. Dooh ŷ karēn bā ŷ her'ood bā, bē sahōnh hē bē h'yy ket'oon tan'oo bā, ta bahānh ŷ naher'oot hyb n'aa.

⁶ Hŷŷ kā, ta ti aj'yy hā kā, jāām né ti hajōk bē wób ta hā nesaa do ky n'aa etyy doo.†

⁷ Taw'āāts hē bē hyb n'aa mabaan hŷŷ kā tamoo wät do paah. Taw'āāts hē bē h'yyb enāw ta hā, tah'yy ganajēē hōm hyb n'aa tak'ēp tah'yy katón do an'oo bā.

⁸ Ti hyb n'aa tak'ēp ŷ betseē bē hā, bē metēeh hyb n'aa ta hā bē kamahān doo.

⁹ Bē ŷ wén ma erii wät paah, aj'yy nesaa do moo wäd wät do bē ky n'aa etyy hyb n'aa, bē ŷ metyy hyb n'aa, ŷ bahapāh hyb n'aa ŷ bē ky dahé bā.

¹⁰ Bē hyb n'aa mabaan bā ta ti aj'yy moo wäd wät do paah, ŷ na-āā da ŷ hyb n'aa mabaan ta hā. ŷ hyb n'aa mabaan doo, tanyy bā ŷ hyb n'aa mabaan péh, ŷ hyb n'aa mabaan tii, Kristo matym gó, baad tabadoo hyb n'aa bē hā.

¹¹ Tii da ŷ wén d'oo, Nesaa Do Yb ēr tawanadii hyb n'aa.‡ Baad ēr bahapāh né hē nesaa do tahyb n'aa newēē do ji hā.

Tiit Paw-Ro esoos do ky n'aa hahŷŷh

¹² Panang Torowas hād nāng doo bā ŷ kajaa bā Kristo ky n'aa hanām do ŷ maher'oot hyb n'aa, tyw n'aa nāng ta tii bā hā ŷŷ, baad ŷ maher'oot hyb n'aa ta ky n'aa Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do an'oo bā.

¹³ Ti hadoo né hē, dooh baad tado nā bā hēp ŷŷ, Tiit, hāj ŷ hadoo do tii bā ŷ mamuun ŷ ed'oo doo, ŷ naw'yyt do hyb n'aa. Ti hyb n'aa ŷ kedēē hōm sa hā. Ti Masedonija hāj n'aa hēnh ŷ bahōm kān, Tiit ŷ besoos hyb n'aa.

J'aa ketsē do ky n'aa gó Paw-Ro eh'ūūm do ky n'aa hahŷŷh

¹⁴ P'op Hagā Do hā ŷ j'aa etsē, āā tamahūūm hado had'yyt hyb n'aa Kristo sii, Kristo j'aa ketsē do tametēeh bā kā. Jé pad'yyt hē, āā hyb n'aa P'op Hagā Do maher'ood hōm Kristo ky n'aa, buu benyym do jé pad'yyt hē bewād dāk do hadoo.§

† **2:6** *Jāām né tii* Paw-Ro wén her'oot, ta ti aj'yy t'yyd kamehīn wät do hyb n'aa, nesaa do teréd hōm do hyb n'aa. ‡ **2:11** *Ji kanarēn bā* ji hyb n'aa mabaan do ji da hadoo do hā, Nesaa Do Yb hā ji anoo tii bā ta tyw n'aa ji tawadii hyb n'aa. Ti hyb n'aa taw'āāts hē ji mabaan ji da hadoo do moo wät doo. § **2:14** *Rakaneb'oo*h do jawén paa bā, raj'aa ketsē bā, tseebe gó Roma buuj sa warahén wahē n'aa sa warahén sii hē rakametēeh rabajēk bā panang hēnh. Buu benyym do rejuu ti noo gó. Jé pad'yyt hē ratabēs bā buu benyym do bewād dāk. Ta ti ky n'aa gó Paw-Ro beh'ūūm Jesus ky n'aa taher'ood hōm doo. Warahén sa wahē n'aa j'aa ketsē do hadoo ti Kristo. Ta sii P'op Hagā Do mahūūm hadoo Paw-Ro, ta wób Jesus mejūū do na-āā hē, ta t'aah j'aa ketsē do ky n'aa ramaher'oot hyb n'aa.

15 P'op Hagä Do hä, Kristo buu benyym do hadoo äã banesaa do mahänh hedëp do sa mahang, banesaa hënh hah'üüm do sa mahang na-ääj né hë.

16 Banesaa hënh hah'üüm do sa hä, ** dajëp do babuu hadoo ääh. Banesaa do mahänh hedëp do sa hä, Kristo ky n'aa ky dah'eeh do sa hä, hedëp do babuu hadoo ääh. Dooch hajaa pé ta daaj hë ta hejój gó ta ti tamoo wäd bä.

17 Äã wén hajaa tii, P'op Hagä Do anoo do hyb n'aa äã hä. Dooch ta sãm jawén äã maher'ood hóm P'op Hagä Do ky n'aa, hajök ta wób rabahed'oo doo da. Séd äã h'yyb hedoo Kristo hä. T'öp hanäng doo me äã baher'oot P'op Hagä Do matym gó, P'op Hagä Do mejüü do äã bahadoo do hyb n'aa.

3

1 P'aa hënh äã daaj hë äã j'aa etsë bë ed'oo g'eeh ta ti ý erii wät do hyb n'aa? Äã hyb n'aa karën g'eeh, ta wób rabahed'oo doo da, äã manaa bë hä sa mo haj'aa kerih doo, rerii wät do bë ner'oot jawén paa bä, baad äã bë gadoo hyb n'aa? Bë mo haj'aa kerih do äã hyb n'aa karën pé apäh, ta wób rabahed'oo doo da, panang s'ee hënh baad äã ragadoo hyb n'aa? Dooch.

2 Dooch hyb n'aa äã karën pé ta wób mo haj'aa kerih doo, baad äã ragadoo hyb n'aa sa wë. Bë hä né hë sahõnh hë rabahapäh nyy da äã babok, nyy da äã ma metëek. Baad däg bë baboo däk bë äã ma met'ëeg wät do hyb n'aa rabahapäh bä, äã d' ragadoo. Baad bë babok do hä äã h'yyb kametä däk.

3 Wyt ta maab hë: Bë hä Kristo ky n'aa äã ma met'ëeg wät do hyb n'aa, Kristo mo haj'aa kerih do hado däk bëeh, ta wób hä kametä däk doo. Dooch ta nahëe me kerih do tado hä tii. P'op Hagä Do hedëb had'yyt do Sahee bë h'yyb gó taban'oo däk P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk doo, ý hanäng doo. P'ooj ub, pä gateebak do hä takerii däk paa ta ky n'aa jaw'yyk doo. Hýý kä ji h'yyb gó tabawäd däg kän, ji tah'yyb mahüüm hyb n'aa.

4 Bë äã ma met'ëeg wät do hyb n'aa, Kristo hä bë h'yy kae padëek baad äã bahapäh P'op Hagä Do matym gó Kristo an'oo bä.

5 Ti hadoo né hë, äã daaj hë hyb n'aa nado tii. Äã daaj hë, dooch äã hajaa péh. P'op Hagä Do hanaa äã hajaa doo.

6 Ti né ti hanoo äã hä, papuuj taky n'aa enooh do ky n'aa panäg n'aa äã bahadoo hyb n'aa. Pooj jé taky n'aa enooh do kerih do nahado papuuj taky n'aa enooh doo. Papuuj hä, P'op Hagä Do Sahee moo wät hýý kä ji h'yyb tym gó. Pooj jé kerii däk do paah, ji h'yyb tym dajëp tan'oo bä.* Papuuj taky n'aa enooh do hä kä, ji h'yyb tym ted'ëep P'op Hagä Do Sahee an'oo bä kä.

7 P'op Hagä Do bag tak'ëp gabarëeh do mahang ta ky n'aa jaw'yyk do kajaa, pä gateebak do hä kerih do paah. Dajëb hä ji taky n'aa ety né paawä, gabarëeh do mahang takajaa. Tak'ëp gabarëeh do hyb n'aa, dooch paa m' Isaraéw buuj rahaja bä báp peej Mosees mamets rahegää bä ta ky n'aa jaw'yyk do tagadoo noo gó, gabarëeh do ta mamets hä kametëeh do kahäj né paawä.

8 Hýý kä, tak'ëp ti bahänh tabahetsooh, baad ub, papuuj ji hä P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo, ta Sahee ji h'yyb gó moo wät doo, ji h'yyb tym hedëp do hanoo doo.

9 Ti hyb n'aa kä, baad ub tado bä paa P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk doo, dajëb hä ji taky n'aa ety né paawä, tak'ëp tii bä ta bahänh baad ub,

** 2:16 Kristo ky n'aa ky nadah'eeh do ti banesaa hënh hah'üüm doo. * 3:6 Ji h'yyb tym dajëp tawén näng, ji nahajaa do hyb n'aa ji ky dahé bä sahõnh hë P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do Mosees hä kan'oo däk do paah. Ji ky nadaheeh do hyb n'aa, ji taky n'aa ety dawëe had'yyt hë P'op Hagä Do mahänh ji h'yyb tym bawät hyb n'aa, tak'ëp nesaa do ji h'yyb tym ahob had'yyt hë hyb n'aa.

tabahetsooh hÿÿ kä papuuj taky n'aa enooh doo kä, baad däg ji h'yyb tym P'op Hagä Do matym gó hanoo doo.

¹⁰ Tak'ëp né hë ta bahãnh baad ub, tak'ëp ta bahãnh tabahetsooh ta ti papuuj ji hã taky n'aa enooh doo. Ti hyb n'aa ta tii hã ji mety bã, dooh wäd its hÿÿ kä ta ky n'aa jaw'yÿk do p'ooj ub kan'oo däk doo.

¹¹ Gabarëeh do mahang kaja däk paa kah'ëenh doo, pooj jé P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ta ky n'aa jaw'yÿk doo. Ti hyb n'aa tak'ëp ta bahãnh tabahetsooh, baad ub, papuuj taky n'aa enooh do nahãnh doo.

¹² Tak'ëp ta bahãnh tabahetsooh, baad ub, papuuj taky n'aa enooh do baad äã bahapãh do hyb n'aa, neÿÿm doo me baad äã baher'oot ta ky n'aa.

¹³ P'ooj ub, P'op Hagä Do kyyh Isaraëw buuj sa hã Mosees maher'oot jawén paa bã, ta mamets tajahe's uu pãän sawas'aap doo me, gabarëeh do kah'ëenh do ta mamets hã hadäk do wë raty kanejäk hyb n'aa. Tii d' nado äã bad'oo papuuj P'op Hagä Do ky n'aa enooh do hã. Neÿÿm doo me äã baher'oot ta ky n'aa.

¹⁴ Ta bag gabarëeh do Isaraëw buuj rahapëë né paawä ti noo gó, dooh m' rah'yy kadawuung bã, dooh m' rah'yy gah'ood bã. Da hë na-ääj nã, pooj jé P'op Hagä Do ky n'aa enooh do kerih do kaner'oot bã, kajesuu do hadoo sa h'yyb, rah'yy kanadaw'uuh hyb n'aa ta hã. Jããm hë Kristo hã ji h'yy kae bã takado hõm ta ti ji h'yy kajasuu do hadoo do paah.

¹⁵ Da hë na-ääj nã, Mosees ky n'aa jaw'yÿk do kerih do kaner'oot bã, kajesuu do hadoo sa h'yyb.

¹⁶ Tii d' tado né paawä, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do wë ji h'yy kawareem bã, ta hã ji h'yy ka'eeh hyb n'aa kä, kado hõm kãn ti ji h'yy kajasuu doo.

¹⁷ Ta ti tawén hadoo, P'op Hagä Do Sahee né hë ti ta ti Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo. Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do Sahee bawät bã, baad däg ji bawäd däk tan'oo bã. Dooh ji hewad wät pëh.

¹⁸ Ti hyb n'aa ëer kä, ta hã h'yy ka'eeh doo, ër mamets jesuu n'aa tamah doo me ër hã takametä kãn Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hanaa ta hetsó gabarëeh doo. Èr kawareem had'yyt hë, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hadoo ër bahadoo do kahüüm had'yyt hyb n'aa. Kahüüm had'yyt hë ta bag gabarëeh do hadoo ër hã kametëeh doo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, P'op Hagä Do Sahee hadoo do hã hana doo.†

4

¹ Ti hyb n'aa kä, äã wë P'op Hagä Do ky enyym do hyb n'aa papuuj taky n'aa enooh do rod n'aa äã bahadoo tanoo do hyb n'aa, dooh äã h'yy gejë hõm bã.

² Dooh né hë äã h'yy gejë hõm bã. Äã eréd hõm kejën doo gó moo kaheb'oooh doo, nu meby n'aa nãng doo. Dooh äã wad'ii bã ta wób. Dooh äã ehÿÿd bã P'op Hagä Do kyy kerih doo. Baad ub äã baher'oot baad hadoo do ky n'aa. Baad äã babok P'op Hagä Do matym gó sahõnh hë sa hã kametä däk. Jé hyb n'aa matakëë do hapãh tii.

³ Baad né paawä äã baher'oot panyyg hanãm doo, dooh tagah'ood nã bã ta wób sa hã, jããm hë taganahoot banesaa hënh hah'üüm do sa hã.

⁴ Bag hadoo Kristo tak'ëp kabaj'aa do ky n'aa. P'op Hagä Do hadoo né hë ti Kristo. Ti hadoo né hë Nesaa Do Yb, badäk hahÿÿ hã P'op Hagä Do

† **3:18** Hahÿÿ da na-ääj hë tahajaa ji erii bã tëg nad'ëed is do 18: Ti hyb n'aa sahõnh hë ëer, ta hã h'yy ka'eeh doo, japow gó ji heg'ãas do hadoo ër baheg'ãas Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hanaa ta hetsó gabarëeh doo. Èr mamets jesuu n'aa tamah doo me ër heg'ãas. Èr hegãã nuuj jé, ër kawareem had'yyt hë Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hadoo ër bahadoo do kahüüm had'yyt hyb n'aa. Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, P'op Hagä Do Sahee hadoo doo, ti né hë ta ti hanoo do ër hã.

hã h'yy kana'eeh do hã mejũũ doo, tan'oo bã panyyg hanãm do hã rah'yy kanadaw'uuh hyb n'aa. Tii d' Nesaa Do Yb wén d'oo, ta ti bag hadoo do ranahapãh hyb n'aa.

⁵ Doo hã ky n'aa tado bã ti ãã maher'ood hõm doo. Jesus Kristo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, ji Wahë N'aa, ti ãã ky n'aa her'ood hõm doo. ãã tii, bẽ karom hadoo Jesus hyb n'aa.

⁶ P'op Hagã Doo, “Ganã ta bag badagyp do mahang” her'oot do paah,* ti né hẽ ti ër h'yyb gó ta bag ganyyh hanoo doo, P'op Hagã Do hejój hã, tak'ëp ta kabaj'aa do hã, ta bag gabarëeh do Kristo mamets hã kametëeh do hã ãã h'yy kadaw'uuh hyb n'aa.

⁷ Ta ti tak'ëp hanãm doo, ta bag gabarëeh doo, ta hejój na-ããj hẽ, kan'oo dæk ãã hã, ãã nahejoonh do hã. Tii d' tawén d'oo, P'op Hagã Do hanaa ji bahapãh hyb n'aa sahõnh hẽ bahãnh hadoo do hejój, ãã hanaa nado.

⁸ Nesaa do jé pad'yyt hẽ ãã ahob né paawã, ãã medëp né hẽ. Doo hã né paawã ãã ad'oo péh, doo hã h'yy gejë hõm bã.

⁹ ãã rano n'aa mahes'oo né paawã, doo hã P'op Hagã Do ãã teréd bã. ãã majĩ ãã radewãts né paawã tũũ, doo hã rahaja bã ãã h'yy gejë hõm bã ran'oo bã.

¹⁰ ãã ahoop do hyb n'aa, ãã kata dæg had'yyt hẽ Jesus dajëp do hã, Jesus edëp do kametã dæk hyb n'aa ãã hã.

¹¹ Hahÿ hyb n'aa ÿ wén her'oot tii: ãã hedëp doo, dajëb gó had'yyt ãã babok Jesus hyb n'aa, Jesus edëp do ãã hã kametã dæk hyb n'aa, ãã nahejooj is do hã.

¹² Ti hyb n'aa dajëb gó ãã babok, edëb heh'ãat do bẽ gadoo hyb n'aa.

¹³ Hahÿ da takerii dæk P'op Hagã Do kyy kerih doo gó: “ÿ h'yy kae dæk, ti hyb n'aa ÿ wén her'ood wãt”,† nãng kerih do hã. Ti hadoo ãã na-ããj hẽ. ãã wén her'oot Jesus ky n'aa, ãã h'yy kae dæk do hyb n'aa.

¹⁴ ãã her'oot ta tii, hahÿ d' ãã bahapãh do hyb n'aa: Jesus, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ganã wãt hanoo doo, ãã na-ããj hẽ da genã bok tan'oo bã da Jesus nemuun. Tii b' bẽ sii hẽ ãã tamahũũm da ta wẽ, ta matym gó ër tametëeh hyb n'aa kã.

¹⁵ Bẽ hyb n'aa né hẽ sahõnh hẽ ta ti ÿ ahoop doo, baad tabahadoo hyb n'aa bẽ hã. Tii d' tawén d'oo P'op Hagã Do ji hã taky enyym do ky n'aa gad'oo do kah'ũũm hyb n'aa. Tii bã kã, hajök tseb'ee da P'op Hagã Do wẽ, P'op Hagã Do j'aa ketsëë dæk hyb n'aa kã.

¹⁶ Ti hyb n'aa doo hã h'yy gejë hõm bã. ãã hub kahäj jëë né paawã, ãã h'yyb papuuj hado dæg had'yyt hẽ.

¹⁷ ãã wén h'yy ganejë hõm, kanahën d'os hẽ hadoo do ër ahoop do nayyw hẽ tabës do ër hã tabanoo tak'ëp baad hadoo do nahãnh doo. Doo hã its ti ji ahoop doo, tak'ëp baad hadoo do matym n'aa.

¹⁸ Ti hyb n'aa doo hã h'yyb padæg bã ji hapãh do hã.‡ Ji nahapãh do hã ãã h'yyb padëëk.§ Ji hapãh do ahãnh. Ji nahapãh doo, doo hã tahëëj bã. Tawãd had'yyt hẽ.

* **4:6** Badæk hahÿ tapahuunh noo gó tii d' ta kyyh. † **4:13** Saaw-Mo 116.10 hã takerii dæk tii. Hajõng nesaa do Saaw-Mo 116 erii wãt do paa ahoop paah. Ti hadoo né hẽ, P'op Hagã Do hã tah'yy ka'eeh do hyb n'aa, P'op Hagã Do hã taky n'aa etsëë dajëb mahãnh tabedëp hyb n'aa. Ti hadoo Paw-Ro bad'oo na-ããj hẽ. Hajõng nesaa do tabahoop. Ti hado né paawã, P'op Hagã Do hã tah'yy ka'eeh do hyb n'aa, doo hã Paw-Ro eréd bã Jesus ky n'aa hanãm do taher'oot doo, tama metëëk doo. ‡ **4:18** Doo hã badæk hahÿ hã ji ahoop do hã rah'yyb padæg bã, Paw-Ro hanãng péh. § **4:18** Hÿ pong jé ji gadoo do hã rah'yyb padëëk, Paw-Ro hanãng péh.

5

Ër hub papuuj ky n'aa hahÿh

¹ Ër hub badäk hahÿh bä hanäng do dajëp bä, ti anyy däk ër hapäh, hÿ pong jé ër hub papuuj gawanatsik do P'op Hagä Do mo haj'aa. Ajyy mo haj'aa nado tii kä.

² Ti nuuj jé, badäk hahÿh bä ër babok nä bä, hejoonh ër hä. Tak'ëp ër karën hÿ pong jé hub n'aa ër gadoo, ër kah'ÿyt

³ ër hub papuuj däg hyb n'aa. Tii bä, dooh da ër hub tamaa bä.

⁴ Da hë, ta säg gó ër babok nä bä ër ahoop nä. Hejoonh ër hä. Nyy d' ÿ hanäng péh? Ër karën ër dejëp ër hub tamah hyb n'aa, ÿ hanäng pé g'eeh? Dooh. Hÿ pong jé hub n'aa ër karën paawä nayyw hë ër gadoo, dahej'ëep do kawareem däk hyb n'aa nadajëp do hä kä, edëb had'yyt do hä kä.*

⁵ P'op Hagä Do né hë tii, edëb had'yyt do ër gadoo hyb n'aa ër tawén pehuuj wät doo. Ti nuuj jé tan'oo däk dó ër h'yyb gó ta Sahee, ta jawén hÿ pong jé ër gadoo do metëeh doo.

⁶ Ti hyb n'aa baad ër gahëen had'yyt hë ër pooj jé ër gadoo do pan'aa. Da hë ër babok nä bä, dooh Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do pa ër aboo nä bä ër hapäh.

⁷ Badäk hahÿh bä ër babok nä bä, ta hä ër h'yy kae had'yyt hë, dooh né paawä ji hapëe nä bä ji matym me ji hä taky däng doo.

⁸ Tseebe gó ër gahëen né hë ër gadoo do pan'aa. Tak'ëp ër karën paawä ër berét badäk hahÿh bä ër babong nä doo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do pa had'yyt ër baboo däk hyb n'aa kä.

⁹ Ti hyb n'aa tagen'aak do hä tak'ëp ër h'yyb padëek, tatsebë hyb n'aa ër wë kä. Ta tii hä ër h'yyb padëek, badäk hahÿh bä ër hub n'aa gó ër babok nä bä, badäk hahÿh bä ër hub n'aa ër beréd hóm bä na-ääj hë né hë.

¹⁰ Tagen'aak do hä ër wén h'yyb padäg had'yyt hë, ër sahõnh hë ër da kametä däk do hyb n'aa Kristo matym gó ër taky n'aa etyy hyb n'aa, ji gadoo hyb n'aa badäk hahÿh hä ër babok nä bä baad hadoo do ji moo wäd wät do mabaj, baad nadoo do ji moo wäd wät do sãm na-ääj hë.

Ji P'op Hagä Do gadoo do ky n'aa hahÿh

¹¹ Ji weh'ëeh né hë Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do baad ää bahapäh, ti né hë ti ji taky n'aa etyy do hyb n'aa. Ti hyb n'aa ää h'yy kah'üüm ta wób hä ää her'oot doo, Jesus hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa. Baad ää P'op Hagä Do bahapäh, dooh ÿ ky kenäw bä. T'öp madäk doo me, baad hadoo doo me ÿ bawät P'op Hagä Do hapäh. Hë na-ääj né hë bë hapäh tahyb n'aa péh.

¹² Dooh ää daaj hë ää j'aa ketsëe bä p'aa hënh bë matym gó. Dooh. Jääm hë ää anoo bë hä ta tyw n'aa, ää hyb n'aa bë h'yy kasab'ee hyb n'aa, bë bahajaa hyb n'aa bë ky gadoo j'ooj hë madäk do hä j'aa kehets'ëe doo, ma matëg oow, t'öp ji h'yyb gó hanäng do hyb n'aa napeet doo.

¹³ Ää h'yyb mera ta wób retoo bä, na raher'ood. P'op Hagä Do hyb n'aa tii bä ti ää h'yyb mera doo. Baad tado bä ää h'yyb, bë hyb n'aa né tii, baad tabahadoo hyb n'aa bë hä.

* 5:4 Hahÿh d' Paw-Ro hanäng péh: Taw'ääts hë paawä ji hä, badäk hahÿh bä ji bawät nä bä Jesus matëeh. Tii d' tado bä, ji hub dahej'ëep do kawareem däk nadajëp do hä.

14 Kristo kamahān do āā tah'yyb mahūūm. Hahȳy da baad āā bahapāh: Sét hē dajēp sahōnh hē sa hyb n'aa. Ti hyb n'aa sahōnh hē dejēp do hadoo.†

15 Sahōnh hē sa hyb n'aa tawén dajēp, papuuj ji bawát do gadoo doo, sa hā hē ranaboo bong hyb n'aa. Kristo hā, sa hyb n'aa dajēp do hā, sa hyb n'aa ganā wāt do hā kā rababoo dāg kán hyb n'aa kā.

16 Ti hyb n'aa, hȳy kā dooh āā da hadoo do āā hyb n'aa hūūm wād bā P'op Hagā Do nahapāh do sa da hadoo do rahyb n'aa h'ūūm doo da. P'op Hagā Do nahapāh doo da né paawā Kristo ȳ hyb n'aa hūūm wāt paah,‡ dooh tii da ȳ adoo wād bā.

17 Kristo hā h'yy kata dāk doo, papuuj dāg tii kā. Gawatsig hōm ji h'yyb sāg hejój. Papuuj dāg ji hȳy kā.

18 P'op Hagā Do hanaa sahōnh hē ta tii. Ti né hē ti P'op Hagā Doo, Kristo hyb n'aa p'aa hēnh ta wē ēr tagadoo doo, ta majiī ēr nahadó wāt hyb n'aa, ta najiis ēr bahado dāk hyb n'aa kā. P'op Hagā Do anoo āā hā, ta wób āā maher'oot hyb n'aa ta ti ky n'aa hanām doo.

19 Hahȳy ti ta ky n'aa: Kristo hyb n'aa P'op Hagā Do gadoo ta wē badāk hahȳy hā habong doo, ta majiī ranado bong hyb n'aa, ta najiis rabahado padēek hyb n'aa kā. Dooh tetsén wād bā sa hā nesaa do ramoo bok doo. Tamabaan hōm kán. Ti tamejūū āā hā, ji tagadoo do ky n'aa āā baher'ood hōm hyb n'aa kā ta wób sa hā.

20 Ti hyb n'aa Kristo rod n'aa āāh. Ta mejūū do āāh. Āā her'oot do hā P'op Hagā Do bē tamaher'oot. Kristo ky gabuuj gó tak'ēp āā betseē bē hā, bē banoo hyb n'aa bē P'op Hagā Do h'yyb wareem ta wē, ta najiis bē bahado padēek hyb n'aa kā.

21 Kristo, tabad'op hē nesaa do moo nawát doo, nesaa do ēr moo bok do sām tabahado dāk P'op Hagā Do an'oo bā, Kristo hyb n'aa baad had'op ēr bahado padēek hyb n'aa kā P'op Hagā Do matym gó.

6

1 Ti hyb n'aa kā, P'op Hagā Do masa n'aa āā bahadoo do hyb n'aa, tak'ēp āā betseē bē hā, daap hē bē ganadoo hyb n'aa P'op Hagā Do anoo doo, bē hā taky enyym doo.

2 Tii da ȳ wén her'oot, hahȳy da ta kyy kerih doo gó P'op Hagā Do her'oot do hyb n'aa:

“Ōm ȳ gadoo do noo gó kajaa bā kā,
ȳ maa newē wāt maky n'aa etsēē doo.
Ōm ȳ bed'ēēp do noo gó kajaa bā kā,
ȳ masaa wāt ōm.”*

Bē maa newē baad ub! Da hē né kā ji tagadoo do noo gó kā. Da hē né kā ji tabed'ēēp do noo gó kā.

Baad ub Paw-Ro rababok hejooñh do rahob né paawā ky n'aa hahȳyñh

† 5:14 Dooh ji h'yy gakog hōm do ky n'aa tado bā hahȳy hā Paw-Ro her'oot doo. Dooh ji hub dajēp do ky n'aa tado bā. Hahȳy d' tahanāng pé tii: Ēr hyb n'aa Kristo dajēp nesaa do ēr moo bok do sām. Hȳy kā, Kristo hā h'yy ka'eeh doo, ta hā rah'yy kata dāk do hyb n'aa, radejēp do hadoo nesaa do hā. Ti hyb n'aa nesaa do ji h'yyb sāg karēn do ji ky nadahé wāt. P'op Hagā Do Sahee ji hā metēeh do ji ky dahé kán hȳy kā. Dooh ji karēn doo da ji awād wād bā tahanāng pé tii, tēg nad'ēēd is do 15 hā kerii dāk doo da.

‡ 5:16 Ta hā Jesus kasee do pooj jé, aj'yy ub Jesus, Paw-Ro ed'oo. * 6:2 Isajas 49.8

³ Dooh ãã moo bong pé ta wób h'yyb hewaat péh, P'op Hagä Do ky n'aa hanäm do ãã maher'oot do raky n'aa narejãã hyb n'aa.

⁴ P'op Hagä Do karom ãã bahadoo do hyb n'aa, sahõnh hê sa hã ãã metëëh nyy da tak'ëp h'yyb jawyk doo me baad ub ãã babok, baad nadoo do ãã ahob bã, ãã wê badoh do ãã ahob bã, dooh ãã ad'oo pé né paawä,

⁵ ãã rahewyh bã, ãã radewäts bë bã, hajök do rakamajê bã ãã hã, tak'ëp ãã moo bok do hã, ty jawyk do ãã ahob bã, ãã basaah bã na-ããj né hê.

⁶ Dooh ãã moo boo bã nu meby n'aa näng doo. Kristo ky n'aa ãã hapäh. ãã h'yy kanejäg. Ta wób wê ãã ky en'yym. P'op Hagä Do Sahee ãã tah'yyb mahüüm. Baad ub, t'öp madäk doo me ãã kamahän ta wób.

⁷ Baad hadoo do ãã her'oot. P'op Hagä Do hejój gó ãã babok. P'op Hagä Do karën doo da ji bawät doo, ãã kuman hadoo. Tii me ãã kamej'oonh. Tii me ãã mesoo.

⁸ P'op Hagä Do wê ãã moo bok ãã raweh'ëëh bã, ãã rawanehëë bã na-ããj hê. P'op Hagä Do wê ãã moo bok baad rahe'ood bã ãã ky n'aa, ãã raky n'aa rejã bã na-ããj né hê. Ta wób mã ãã wedii, ta wób sa hã. Ti hadoo né hê baad hadoo do ky n'aa ãã her'oot.

⁹ ãã ky n'aa netsä né paawä ta wób sa hã, P'op Hagä Do baad ãã tabahapäh. Dajëb gó ãã baboo né paawä, ãã edëp näh. ãã rahewyh né paawä, dooh ãã dejëb bã.

¹⁰ H'yy katón n'aa näng né paawä, ãã tseebe had'yyt hê. ãã kasuud its né paawä, hajök do hã ãã banoo hajõng baad hadoo doo.† Dooh né paawä ãã wê hanäng péh, ti anyy had'yyt hê P'op Hagä Do karën do ãã wê.

¹¹ Baad bë ãã maher'oot najis haa, Korin buuy. Dooh ãã jejën bã ãã h'yyb. Tak'ëp bë ãã kamahän né hê.

¹² ãã nado bë hã kasaë doo. Bë ti kasaë ãã hã.

¹³ Ji taah ji maher'oot doo da né hê ý maher'oot bëeh: Ý karën paawä bë ý kamahän doo da bë kamahän ýyh.

Dooh séd hã ji h'yyb hedo bã Jesus hã h'yy kana'eeh do sa hã ky n'aa hahýyh

¹⁴ Taw'ãäts hê bë kamekuuj manäh, taw'ãäts hê séd hã bë h'yyb hedo manä Jesus hã h'yy kana'eeh do sa hã. Tii d' ý wén her'oot, dooh séd gó tanu deë bã baad had'op doo doo, P'op Hagä Do mejüü doo doo, P'op Hagä Do mejüü doo doo, P'op Hagä Do mejüü doo doo, P'op Hagä Do mejüü doo doo.

¹⁵ Séd h'yyb nahedoo Kristo, Nesaa Do Yb daheeh. Séd h'yyb nahedoo Jesus hã h'yy ka'eeh doo, Jesus hã h'yy kana'eeh doo daheeh.

¹⁶ Dooh tahaja bã séd hã rah'yyb hedo bã P'op Hagä Do tób n'aa, kabarii daheeh. Èr tii, P'op Hagä Do hedëb had'yyt do tób n'aa hadoo. Ta daaj né hê P'op Hagä Do her'oot ta tii. Hahýyh da ta kyy kerih doo gó taky däng ji hã:

“Sa h'yyb gó da ý bawät, sa mahang da ý bawät.

Ý da P'op Hagä Do rah'yy kaha'eeh doo. Karapé haa d' tii.”‡

¹⁷ “Ti hyb n'aa, bë anä da hã ý h'yy kana'eeh do sa mahang naa. Taw'ãäts hê da tsyt hê bë babok”, näng mã Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kyyh.

“Baad bë kanä baad nadoo do mahänh, tii bã da bë ý gadoo”,§ näng mãh.

¹⁸ “Tii da bë adoo bã, bë yb da ý tii bã.

† 6:10 Dooh dajëer tado bã ti ta wób sa hã ranoo doo. Jesus ky n'aa hanäm do Paw-Ro maher'oot do ragado bã, h'yyb n'yym doo, h'yyb tym nadajëp do P'op Hagä Do pa ragadoo. Ti ky n'aa né tii. ‡ 6:16

Rewitikos 26.12, Jeremij 32.38, Esekijew 37.27 § 6:17 Isajas 52.11, Esekijew 20.34, 41

Bè da tah haa, bè da tok haa, näng mä Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, Sahõnh Hë Haj'ap Do kyyh, ji taky n'aa enooh doo."^{***}

7

¹ Najis haa, èr hã ta ti taky n'aa enooh do hyb n'aa, taw'ääts hë èr enyyw hõm èr hã rejãã doo, èr h'yyb rejãã do na-ããj hë. P'op Hagã Do èr weh'ëeh do hyb n'aa, taw'ääts hë èr kan'oo däg had'yyt hë ta hã, tsyt hë, ta wë had'yyt èr babok hyb n'aa kã.

Paw-Ro tsebé do ky n'aa hahÿh

² Taw'ääts hë paawã baad bè kamahãn ããh! Dooh baad nadoo do ãã moo boo bã sa hã. Dooh ãã rejã bã sa hã. Dooh ãã wad'ii bã sa hã.

³ Bë ÿ ky n'aa etyy do hyb n'aa nado ti ÿ wén erih. ÿ her'ood däk né paa baad bè ãã kamahãn. Bë ãã kamahãn had'yyt hë èr bedëp bã, èr dejëb bã na-ããj hë.

⁴ ÿ hapãh bè gadoo ÿ her'oot doo. Ti hyb n'aa neÿÿm doo me bè ÿ maher'oot. Bë hyb n'aa ÿ kasab'ee. Tak'ëp ÿ h'yyb nyyw däg kãn, ÿ tseebe kãn. Sahõnh hë baad nadoo do ãã ahob né paawã, tak'ëp ÿ h'yy gadajang.

⁵ Masedonija häj n'aa bã ãã kaja hõm noo gó, dooh kameh'ããk do ãã hã. Jé pad'yyt naa ji h'yyb panas'ëeh do kejãk ãã wë. ãã wë ta wób rah'yy kawereem. ãã h'yyb gó h'yy katón badãk.

⁶ Ti hadoo né hë, P'op Hagã Doo, h'yy ketón do h'yyb en'yyw doo, ãã tah'yyb en'yyw Tiit kajaa do hã, bè wë tabewãd nã do jawén paa bã.

⁷ Tiit kajaa do had'yyt nado ÿ tah'yyb en'yyw doo. ÿ wén h'yy gadajang, ÿ wén h'yyb nyyw däk na-ããj hë, Tiit mã bè h'yyb en'yyw, tanooh. Tak'ëp mã ÿ bè hyb n'aa esee, tanooh. Tak'ëp mã bè h'yy ketón bong baad nadoo do bè mahang hawãd wãt do hyb n'aa. Tak'ëp mã bè h'yyb tseb'ee wë ÿÿ, näng ta kyyh. Ti hyb n'aa kã, tak'ëp ÿ wén tseebe kãn hÿÿ kã.

⁸ Pooj jé bè ÿ ma erih do hã bè hyb n'aa tón boo né paawã, dooh ÿ t'yyd kamehÿn bã tii da bè ÿ ma erih do hã. Pooj jé dó ÿ t'yyd kamehÿn dó ÿ erih do bè hyb n'aa tón bong tan'oo bã ÿ bahapãh bã, banadawëd né paawã bè h'yy ket'oon doo.

⁹ Tii d' tahado né paawã, ÿ h'yy gadajaa kãn hÿÿ kã. Bë hyb n'aa tón do hyb n'aa nado ÿ wén h'yy gadajaa kãn. ÿ wén h'yy gadajang, bè hyb n'aa tón do hyb n'aa bè t'yyd kamehÿn bong baad nadoo do hã. Bë hyb n'aa tón do P'op Hagã Do gadoo. Ti hyb n'aa kã, dooh nesaa pé ãã moo boo bã bè hã bè ÿ ma erih doo me.

¹⁰ Ji h'yy katón do P'op Hagã Do gadoo doo, ji h'yy kawareem baad hadoo do wë tan'oo bã. Baad hadoo do wë ji h'yy kawareem doo, ji h'yyb tym tabed'ëep tan'oo bã kã. Ti hyb n'aa dooh ji jesyg bã ta ti hedoo do ji h'yy katón doo. Ji gadoo né hë. Badãk hahÿÿ hã habong do P'op Hagã Do hã h'yy kana'eeh do rah'yy katón doo, ji h'yyb tym dajëp tan'oo bã.*

¹¹ Bë hegãã bè h'yy ket'oon do bè hã P'op Hagã Do anoo do tan'oo bã bè hã: Bë h'yy katón do hyb n'aa, nyyw hë bè karën nesaa do bè ado hõm bè mahãnh, dooh bè karën bã nesaa do moo bok do h'yyb hataa bè do bã, tak'ëp bè ganen'aak nesaa do bè mahang hawãd wãt doo. Bë h'yy katón do hyb n'aa bè h'yyb eÿÿm bong, tak'ëp bè karën ÿ bè bahapãh, tak'ëp bè h'yy kahasaãb baad hadoo do bè moo bok hyb n'aa, nyyw hë bè karën nesaa do moo wãt

^{***} **6:18** 2 Samuëw 7.8, 14 * **7:10** Tii d' tawén hadoo, sa h'yyb kawanareem do hyb n'aa. Ta ti hedoo do ji h'yy katón doo, dooh tan'oo bã ji t'yyd kamehÿn hyb n'aa nesaa do ji moo wãd wãt do hã.

do ky n'aa kety dāk. Sahōnh hē ta tii me bē metā wāt, bē h'yyb haj'aa hē nado wād nesaa do bē mahang hawād wāt doo.

¹² Pooj jé bē ŷ ma erii wāt doo, pooj jé bē gadoo doo, aj'yy nesaa do moo wāt do had'yyt hyb n'aa nado ŷ wén erii wāt. Ta ti aj'yy h'yyb rejā dāk do hyb n'aa had'yyt nado hyb n'aa na-āāj hē. Ta ti bē ŷ wén ma erii wāt paah, bē h'yy kadaw'uuh hyb n'aa, bē h'yyb baad hadoo do bē metēēh hyb n'aa kā āā wē P'op Hagā Do matym gó.

¹³ Ti hyb n'aa dooh āā h'yy ketón boo bā. Āā h'yyb tseb'ee.

Ŷŷ. Dooh āā h'yy ketón boo bā. Āā h'yyb nyyw padēēk né hē. Tak'ēp āā tsebee na-āāj hē tak'ēp Tiit h'yy gadajaa kán āā bahapāh do hyb n'aa. Tiit wén h'yy gadajang, bē sahōnh hē bē h'yyb en'yyim do hyb n'aa ta hā.

¹⁴ Bē ŷ j'aa etsē paa Tiit hā. Ŷ her'oot doo da né hē bē ky n'aa, ti né hē bē metēēh Tiit hā. Dooh ŷ bē nu meby bā. Te hub né hē sahōnh hē bē ŷ maher'ood wāt doo. Bē hyb n'aa ŷ j'aa etsē doo, te hub né hē na-āāj hē kametā dāk hŷŷ kā.

¹⁵ Ta bahānh Tiit bē takamahān kán tahyb n'aa newē bā nyy da baad bē ky daheeh ta kyyh, baad bē gadoo bē mahang, bē h'yyb eŷŷm doo gó bē weh'ēēh ta hā.

¹⁶ Ŷ h'yy gadajang, bē hā baad ji hajaa ji h'yyb eh hyb n'aa.

8

Ji etsēēh do ky n'aa hahŷŷh

¹ Hŷŷ kā wakān haa hedoo doo, āā karēn bē āā maher'oot nyy da Kristo hā h'yy ka'eēh do Masedonija hāj n'aa bā habong do rabad'oo P'op Hagā Do ky ennyim do sa h'yyb gó hawāt do an'oo bā.

² Tak'ēp nesaa do rahob né paawā, tak'ēp ratsebé. Tak'ēp ratsebé do hyb n'aa tak'ēp ramasa sa wē hanāng doo me. Tak'ēp rabetsēēh, kasuud its né paawā.

³ Baad bē ŷ maher'oot sa ky n'aa. Rahajaa do pénh né hē rabanoo. Ti bahānh rabanoo, rahajaa do bahānh. Sa h'yyb gó naa, sa daaj hē né hē ti tak'ēp rabetsēēh.

⁴ Rets'ēē had'yyt hē āā hā, āā banoo hyb n'aa ramasa hyb n'aa Kristo karapee Judah hāj n'aa bā habong doo. Baad ub sa hā ti ji masa doo.

⁵ Āā hyb n'aa newēē do bahānh rabad'oo. Sa daaj hē rakan'oo dāg pooj jé Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do karēn do ramoo bok hyb n'aa, āā karēn do na-āāj hē. P'op Hagā Do karēn doo da né hē ji hā, ti da rabad'oo.

⁶ Ti hyb n'aa kā tak'ēp āā betsēē Tiit, pooj jé du doo do bē tah'yyb mahūūm dajēēr masa n'aa bē ataa do hā, bē tah'yyb mahūūm p'aa hēnh, ta ti bē masa do dajēēr n'aa takaja dāk hyb n'aa.

⁷ Tak'ēp bē gado dāk baad hadoo doo: Tak'ēp bē h'yy ka'eēh. Tak'ēp bē bahajaa bē baher'oot P'op Hagā Do ky n'aa. Baad bē bahapāh ji hā P'op Hagā Do karēn doo. Tak'ēp bē h'yy kahās'āap baad hadoo do bē moo bok hyb n'aa. Tak'ēp āā bē kamahān. Ti hyb n'aa, ŷ karēn paawā tak'ēp na-āāj hē bē banoo ta wób ji masa doo. Taw'āāts hē ti ji hŷŷj hedoo do ji masa doo.

⁸ Dooh bē ŷ mejō bā ta wób bē masa hyb n'aa. Jāām hē ŷ karēn bē ky n'aa napāh nyy da sa h'yyb hedoo doo me ta wób ramasa sa da hadoo doo, bē na-āāj hē baad bē kamahān bē da hadoo do bē metēēh hyb n'aa.

⁹ Taw'āāts hē paawā ta wób bē masaa, bē hapāh do hyb n'aa nyy da ēr Wahē N'aa Jesus Kristo bad'oo do paah. Taky ennyim do hyb n'aa ji wē, sahōnh hē

ta wë anyy wäd né paawä, kasuud is tabahado däk bë hyb n'aa, tak'ëp baad hadoo do bë wë tabanyy däk hyb n'aa kä P'op Hagä Do matym gó.*

10-11 Ta baab tabeëj hõm do hä, bë né ti jããm pooj jé dajëer hat'aa do du d'oo doo. Bë né ti pooj jé kar'ëen mas'aa doo. Ti hyb n'aa, hä yÿ taw'ääts hë tsebë doo gó bë du doo doo da né hë bë bahajaa hÿy kä bë du doo do paah. Taw'ääts hë bë hajaa do bë anoo.

12 Bë h'yyb n'oo bä, P'op Hagä Do gadoo da bë hajaa do bë anoo doo. Dooh P'op Hagä Do gahëen bä bë hä bë wë badoh doo.

13 Dooh ää karën bä ta wób hä bë banoo do hyb n'aa, bëë kä ti hahoop badoh doo. Ää karën paawä séd demuun tabanäng sahõnh hë sa wë.

14 Da hë bë wë hanäng do masa sa hä. Ta jawén bë wë tananyy bä, bë d' ramasaa kån ta mabaj. Tii bä kä, séd demuun tabanäng sahõnh hë sa wë.

15 Tii d' tabaher'oot P'op Hagä Do kyy kerih do hä:

“Dooh mad'aak pé hajõng do hat'aa do sa wë.

Kanahën d'os hë hat'aa doo, dooh badoh pé sa wë ënh.”†

16 P'op Hagä Do y j'aa etsë Tiit hä tabanoo do hyb n'aa bë tahyb n'aa esee bë y hyb n'aa esee do hadoo da.

17 Tiit gadoo ää etsëe do ta hä, bë wë tabahõm hyb n'aa. Tak'ëp tah'yyb hedoo bë wë tabeg'ääs hyb n'aa. Ta hä ää eanh do pooj jé, ta daaj hë tahyb n'aa newë däk bë wë tabahõm hyb n'aa.

18 Tiit sii ää mejüü da ää hÿy ky n'aa hadoo do jé pad'yyt hë Jesus hä h'yy ka'eeh do mahang ky n'aa etsëeh doo, Jesus ky n'aa hanäm do hä tamoo wät do hyb n'aa.

19 Jesus hä h'yy ka'eeh do jé pad'yyt hë kahet'aa do rasëew hõm ta ti hÿy ky n'aa hadoo doo, ää tabahada hyb n'aa Jerusarënh hënh dajëer kata däk do ää tajooch bä kä. Ta ti sa masa n'aa ää tajooch Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ää weh'ëeh hyb n'aa, baad ää karën ää masa ër wakään Jesus hä h'yy ka'eeh doo, ää metëeh hyb n'aa na-ääj né hë.

20 Ää hÿy hedoo do ää d' rahada, ta wób daap rah'yy genä mahãnh dajëer ää mahüüm do hä.

21 Baad ää matakëe, baad hadoo do ää moo bok hyb n'aa Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do matym gó, ajyy sa matym gó na-ääj hë.

22 Tiit sa sii ää mejüü nä ää hÿy seeh. Hajõo nuu me ää mety däk tii. Baad tah'yyb hedo had'yyt hë ta wób tamasa hyb n'aa. Baad bë hä tah'yyb ee däk do hyb n'aa, tak'ëp tah'yyb hedo däk dajëer bë bataa do hä bë tamasa hyb n'aa.

23 Tiit hä kä, hëp y hata ti bë hä y moo wät do hä. Jesus hä h'yy ka'eeh do jé pad'yyt hë kahet'aa do mejüü do ta wób, ajyy Tiit had'aa doo. Kristo raweh'ëeh do tii.

24 Ti hyb n'aa kä, taw'ääts hë kamahãn gó bë gadoo bë wë rakajaa bä kä. Taw'ääts hë bë metëeh ta wób Jesus hä h'yy ka'eeh do jé pad'yyt habong doo, dooh daap hë tado bä bë ää j'aa etsë doo.

* 8:9 Wawëe hë Jesus bewäd hyng do pooj jé, tak'ëp takabaj'aa. Tii bä kä, ajyy tabahado däk, dajëh kån ji tabed'ëep hyb n'aa. Tii d' tahanäng pé ti kasuud is do tabahado däk. Taw'ääts hë ji hyb n'aa newëe nyy da tak'ëp ji Jesus t'yyd mehün, ji na-ääj ji t'yyd mehün hyb n'aa ji da hadoo do. † 8:15 Esodo 16.18. Pãw hadoo **Manah** häd nãng do P'op Hagä Do mo haj'aa doo, tabanawãng hënh Isaraëw buuj rababok noo gó ky n'aa gó Paw-Ro beh'üüm. Ti noo gó kanahën d'os hë **Manah** hat'aa doo, dooh badoh péh. Hajõng hat'aa doo, dooh mad'aak pé sa wë.

9

1 Dooch hyb n'aa bë ŷ ma erih pé Jesus hã h'yy ka'eeh do Jerusarënh bã habong do bë masa do ky n'aa hã.

2 ŷ hapäh né hë nyy da tak'ëp bë h'yy karën ta wób bë masa. Bë ŷ j'aa etsë paa Masedonija häj n'aa bã habong do ër wakään hedoo do sa matym gó. P'ooj ub ta baab tabëej hõm do hã, bëeh, hëej Akaja häd näng do babuuj,* bë du doo bë karën bë masa doo, näng këh ŷ sa hã. Hajök Masedonija häd näng do häj n'aa babuuj ër wakään hedoo doo, raky n'aa napäh bã baad bë karën bë masa ta wób, ti na-ääj hë rah'yyb hedo padëek ramasa hyb n'aa.

3 Ta wób bë karën bë masa ŷ hapëe né paawä, ŷ mejüü Tiit ta hataa daheeh bë wë, bë ramasa hyb n'aa dajëer bë bataa do hã, ta ti hã bë ŷ j'aa etsë do paa daap tanadoo hyb n'aa, ŷ kajaa do pooj jé bë h'yyb bë matakä däk hyb n'aa.

4 Èr hÿj hedoo do wób, Masedonija häj n'aa buuj, si ŷ rakajaa bã bë wë, ŷ d' nu mebyy wät da bë nahaja nä bã, dajëer bë nata nä bã, baad bë ky n'aa ŷ her'ood wät do paa hyb n'aa. Bë na-ääj né da bë nu mebyy bong sa wë, bë nahaja nä bã.

5 Ti hyb n'aa ŷ hyb n'aa newë däk, taw'ääts hë ta ti ajyy ŷ mejüü ää pooj jé, bë ramasa hyb n'aa, kamasa do dajëer n'aa bë bataa hyb n'aa, bë ky kajäk do paah. Tii bã, kaja däk da ää pooj jé. Bë etsëeh do metëe n'aa däg ti ta tii kã, bë ramejüü do hyb n'aa nado.

6 Bë hyb n'aa newë hahÿh: Kanahën d'os hë hejoom doo, kanahën d'os hë ta ag tabataa ënh. Hajöng hejoom doo, hajöng né ta ag tataa.†

7 Taw'ääts hë sahõnh hë bëeh, bë banoo bë h'yyb gó bë h'yy kajäk doo. Taw'ääts hë dooh bë an'oo bã bë h'yyb nanoo doo me. Bë ramejüü do hyb n'aa nado bë banoo. Bë daaj hë bë banoo. Ta ti ŷ wén erih, P'op Hagä Do kamahän do hyb n'aa tsebee gó hanoo doo.

8 P'op Hagä Do hajaa bë hã tabanoo sahõnh hë baad hadoo doo, tabanyy had'yyt hyb n'aa sahõnh hë bë karën doo, tamad'aak hyb n'aa, sa wë bedoh do bë masa hyb n'aa.

9 Hahÿy da P'op Hagä Do kyy kerih do paa hets'ëeh do sa ky n'aa hã:

“Etsëeh da wë bedoh do sa hã.

Ky ennyw had'yyt hë.” ‡

10 P'op Hagä Doo, joom jóm hã ta joom tym hanoo doo, ji waa hanoo do na-ääj hë, bë hã da tabanoo hajöng bë ma, ta tii me tak'ëp bë masa hyb n'aa wë bedoh do sa hã.

11 Hajöng hedoo pé da tabanoo bë hã, bë betsëh had'yyt hyb n'aa. P'op Hagä Do raj'aa etsë da, sa hã bë anoo do ää tajooh bã sa wë.

12 Ta ti bë masa do tamasa da Jesus hã h'yy ka'eeh do Jerusarënh bã habok do sa wë bedoh doo. Tak'ëp P'op Hagä Do ratsebé da, bë masa do an'oo bã da.

13 P'op Hagä Do hã raj'aa etsë da. P'op Hagä Do rawén j'aa etsë da, baad bë ky daheeh Kristo panyyng hanäm do bë h'yy kaha'eeh bë hanäk doo, bë masa do metëeh do hyb n'aa. P'op Hagä Do raj'aa etsë na-ääj da, sa hã, ta wób sa hã na-ääj hë bë betsëeh do hyb n'aa.

14 Tak'ëp kamahän gó bë da raky n'aa etsëe P'op Hagä Do hã, P'op Hagä Do ky ennyw do hyb n'aa bë wë, sa hã bë wén masa.

* 9:2 Akaja häj n'aa bã Korin panang badäk. † 9:6 Ji ejoom do ky n'aa gó Paw-Ro maher'oot ji masa do ky n'aa. Taw'ääts hë ji etsëeh. Baad ub P'op Hagä Do banoo hets'ëeh do sa hã. ‡ 9:9 Saaw-Mo 112.9

15 P'op Hagä Do hä ää j'aa etsë ër matym n'aa tak'ëp hanäm do ër hä tanoo do hyb n'aa. Tak'ëp baad ub tii. Ti hyb n'aa dooh ji kyy pé ta ky n'aa ji her'ood bä. §

10

Paw-Ro ky gadoo ta hä ky sëm do ky n'aa hahÿÿh

1 Ý eÿÿm do m' bë mahang ý bawät bä, näk mä ta wób sa kyyh. Dawëë ý bawät bä kä, ý neÿÿm kä ý erih do hä, näk sa kyyh, ý ranu mer'oot bä. Ý né hë, Paw-Ro, Kristo ji tah'yyb en'yyim do kyy gó, ji hä ky enyyim do kyy gó,

2 tak'ëp ý h'yy kah'üüm bë hä, p'aa hënh bë ý bahehëën bä kä, bë an'oo manä kyyh tak'ëp hadoo doo me ý gadoo hyb n'aa ý nu mer'oot doo. P'op Hagä Do nahapäh do h'yyb karën do jawén habok doo da ää babok, näk ää nu mer'oot do sa kyyh. Kyyh tak'ëp hadoo doo me da ý gadoo tii, ý h'yyb däng.

3 Badäk hahÿÿ bä ää baboo né paawä, dooh ää kamety bä sa hä badäk hahÿÿ hä habong do P'op Hagä Do nahapäh do rabahed'oo doo da sa majÿi hä.

4 Ää kuman ää kamety doo, dooh badäk hahÿÿ hä habong do kuman tahado bä. Dooh. P'op Hagä Do hejój me ää gawats'üik sa mejój.

5 Ää gawats'üik rahyb n'aa newëë doo, rah'üüm doo, sahõnh hë h'yy kasab'ee do hewaata do P'op Hagä Do rabahapäh nanoo doo. Sahõnh hë ji hyb n'aa newëë do ää no n'aa masoo hadoo, ji majÿi ji no n'aa masoo doo da, ää meduuk ý hanäng péh, ji h'yyb ky daheeh hyb n'aa kä Kristo.

6 Baad bë ky dahé däg bä kä, ää nabuuj gedoo da ky nadah'eeh nä doo.

7 Taw'ääts hë bë hyb n'aa matakä wyt ta maab hadoo doo! * H'yy kasab'ee doo gó, "Ää ti Kristo karapee" hanäk doo, taw'ääts hë hahÿ rahyb n'aa newëë: Ää na-ääj hë Kristo karapee. Dooh ää bahänh rado bä.

8 Ta bahänh ý h'yy kasabé bä paawä, ta hyb n'aa jaw'yyk do Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do anoo do hyb n'aa ää hä, dooh hyb n'aa ý nu mebyng péh. Ta hyb n'aa jaw'yyk do ää há taban'oo däk, bë h'yy ka'eeh do kah'üüm ää anoo hyb n'aa, bë ää rejää hyb n'aa nado.

9 Bë ý ma erih doo me, bë ý e'ÿÿm do hyb n'aa nado. Tii d' bë hyb n'aa newëë manäh.

10 Hahÿÿ da sa kyyh ý ranu mer'oot bä: "Tak'ëp ji tamejüü. Ky n'aa jaw'yyk doo gó, kejÿÿk doo gó Paw-Ro ji tama erih. Tii bä ji mahang tawäd bä, nahejooj däg its. Dooh baad her'oot do tado tii", näk.

11 Ta tii d' her'oot do taw'ääts hë tahyb n'aa newëë hahÿÿh: Dawëë ää babok bä ää erih doo da, tii da na-ääj ää bad'oo bë mahang ää aboo däg bä p'aa hënh.

12 Dooh ý haja bä "sa da ý hado bä" ý noo b'äts, sa hä hë j'aa kehets'ëë doo. Dooh ý haja b'äts sa hä hë ý kamety b'äts. † Sa hä hë rakamety doo, sa hä hë raheg'ääs do ny hadoo do sa bahänh hadoo doo, h'yy gatamah ti tametëh.

13 Ää hä kä, dooh ta bahänh ää kasabé bä. Dooh ää kasabé bä ää hä P'op Hagä Do nanoo do hä. Jääm hë ää kasab'ee ää hä P'op Hagä Do anoo do hä ää moo bok hyb n'aa. Bë panang bä na-ääj hë tabanoo ää moo bok hyb n'aa.

14 Ää hä P'op Hagä Do anoo do bahänh nado ää baboo däk. Ää tii, pooj je bë wë kaj'aa doo, Kristo ky n'aa hanäm do bë hä maher'oot doo.

§ 9:15 Jesus né tii, ji matym n'aa tak'ëp hetsooh doo. * 10:7 Wyt ta maab hadoo do hä rahyb n'aa matakä bä, tii bä dooh ragado bä paawä ma matëg oow. Tii bä Paw-Ro Jesus mejüü do heh'äat ub rahapäh paawä. † 10:12 Paw-Ro ej'ees doo gó tabeh'üüm. Tii da tawén edoo, sa hä hë raj'aa etsë do hyb n'aa. Paw-Ro bahänh mä rahyb n'aa jawyk sa nooh.

¹⁵ Dooch na-āāj hē āā kasabé bā ta wób ramoo bok do hā. Hah̄y ti āā karēn doo: Bē h'yy ka'eeh do kahūūm bā kā, āā karēn āā moo bok do tak'ēp takah'ūūm na-āāj hē,

¹⁶ panang wób hēnh, bē panang bahānh Jesus ky n'aa hanām do āā maher'oot hyb n'aa kā, ta wób ranaher'oot nā bā. Dooch āā karēn bā āā kasabé bā ta wób ramoo bok do hā, sa hā P'op Hagā Do anoo doo hēnh.

¹⁷ “Jé h'yy kasab'ee doo, taw'āāts hē Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hā takasab'ee.”[‡]

¹⁸ Ta hā hē h'yy kasab'ee do nado ti Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do gadoo doo. Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do j'aa etsē doo, ti né ti ta wē tagadoo doo.

11

“Jesus mejūū do ȳyh” daap hanāk do ky n'aa hah̄ȳh

¹ Bē badoo dāk doo da ȳ karēn paawā bē gadoo nā hād h'yy gatamah do her'oot doo da ȳ er'ood bā.*

² Tak'ēp bē ȳ kamahān do hyb n'aa ȳ karēn bē gadoo tii. P'op Hagā Do hanaa ji kamahān doo me né hē bē ȳ kamahān. Ti hyb n'aa, dooh ȳ an'oo bā bē rawad'ii. Maruus aj'y'y manepāh nā do baad hawāt do hadoo béēh. Maruus yb hadoo ȳyh. Bē ȳ haēēj dāk do hadoo sét ub aj'y'y hā, Kristo hā, bē patug hadoo tabahadoo hyb n'aa da.

³ Ti hadoo né hē, ky ken'yym doo gó bē da rawedii ȳ jej̄ym, jāām hē sét hā, Kristo hā baad bē h'yyb nadāg wāt hyb n'aa, Ewa aw'y'y wad'ii wāt do paa hadoo da.

⁴ Tii d' ȳ wén her'oot, Jesus ky n'aa seeh, āā ma met'ēeg wāt do nadoo do raher'ood bā, ti nayyw hē bē gadoo. Nayyw hē na-āāj hē bē gadoo sahee seeh, bē gado dāk do paa nadoo doo. Nayyw hē bē gadoo panyyg seeh, bē āā panāk do nadoo doo.

⁵ Dooch né hē Jesus ky n'aa rod sa bahānh red'oo do sa yd jé ȳyh.

⁶ Dooch né paawā tak'ēp herot do tado ȳyh, hajōng ȳ hajaa do ȳ hapāh doo. Hajōō nuu me né hē ȳ metā wāt ti bē hā.

⁷ Bē sām noo do hyb n'aa nado ȳ her'oot do P'op Hagā Do ky n'aa bē hā. Dooch bē ȳ mejō bā ta sām bē an'oo bā hā ȳy. Daj ȳy hē ȳ kadaduu ȳ moo wāt do hā, bē kawehēē dāk hyb n'aa. Nesaa do g'eeh bē hā, tii d' ȳ ad'oo doo?

⁸ Jesus hā h'yy ka'eeh do panang wób hēnh habong do hā ȳ daab yyp, sa dajēer ȳ ado hōm hadoo, ȳ ramasa hyb n'aa Jesus ky n'aa bē ȳ maher'oot hyb n'aa.

⁹ Bē mahang ȳ bawāt noo gó, wē ȳ tabadoh bā ȳ karēn doo, dooh bē hā ȳ daab yb bā. Ēr wakāān Jesus hā h'yy ka'eeh do Masedonija hāj n'aa bā naa hana do ȳ ranoo ȳ karēn doo. Dooch paa ȳ karēn bā bē hā ȳ daab yb bā, tanajawyk hyb n'aa bē jó. H̄y jawén dooh na-āāj hē bē hā ȳ daab yb bā.

¹⁰ Kristo ky n'aa hanām do hēp ȳy gó tabawāt. Ti hyb n'aa, dooh Akaja hāj n'aa bā habong pé ȳ ky meduuk péh, ȳ ky dāng, bē hā ȳ daab nayyp do hyb n'aa ȳ h'yy kasab'ee do hā.

¹¹ H'ēēd hyb n'aa ti ta ti ȳ her'oot? Bē ȳ kamanahān do hyb n'aa g'eeh? Dooch. P'op Hagā Do hapāh bē ȳ kamahān.

[‡] 10:17 Jeremij 9.24 * 11:1 Dooch Paw-Ro genaag bā ta daaj hē tah'y'y kasabé bā. Ti hyb n'aa, hād h'yy gatamah do her'oot doo da ȳ er'ood bā, tawén nāng. Ta daaj hē tah'y'y kasab'ee, Korīn buuj sa hā tametēēh hyb n'aa ma matēg oow rawedii sa hā.

12 Ý ad'oo do paah, ý badoo had'yyt hē da. Dooh da ý gado bā ta sām, sa daaj hē Jesus mejūū do rakamaneēēnh do ranahajaa hyb n'aa rah'yy kasabé bā āā nemuun ramoo bok rahanāng do hyb n'aa.

13 Kristo mejūū do reh'āat nadoo do tii. Bē rawedii ramoo bok do hā. Kristo mejūū do ked'oo do tii.

14 Dooh ý hyb n'aa meuuj bā rabahed'oo do hā. Nesaa Do Yb sii hē tahajaa takawareem bā āās ta bag gó hawāt do ji ed'oo hyb n'aa, ji tawadii hyb n'aa.

15 Ti hyb n'aa, dooh ý hyb n'aa meuuj bā Nesaa Do Yb karapee baad moo bok do rabahed'oo rakeno bā. Ti hedoo do ragadoo da nesaa do ramoo bok do sām.

Nesaa do tahoop do hyb n'aa Paw-Ro kasab'ee do ky n'aa hahŷŷh

16 Ý ab'aanh pooj jé ý her'ood wāt doo: Bē hyb n'aa newē manā ý h'yy gatamah doo! Ti hadoo né hē, ý h'yy gatamah do bē ed'oo nā bā paawā, taw'āāts hē ý bē gadoo h'yy gatamah do bē gadoo doo da, ý na-āāj hē ý h'yy kasab'ee hyb n'aa.

17 Kēh ŷŷ, ý h'yy kasab'ee doo, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do ber'oot doo da nado. H'yy gatamah do ber'oot doo da ý baher'oot.

18 Hajōk ma matēg oow bē mahang habong do rah'yy kasab'ee. Badāk hahŷŷ hā habong do rah'yy karēn do jawén habok do rabahed'oo doo da rah'yy kasab'ee. Hŷŷ kā, ý na-āāj da ý h'yy kasab'ee.†

19 Bē ti h'yy genāh bē edoo né paawā, tsebee gó bē gadoo h'yy gatamah doo. Ti hyb n'aa taw'āāts hē bē gadoo na-āāj hē ŷŷ, ý h'yy kasabé bā.

20 Bē gadoo tak'ēp bē hā mejūū doo, sa karom hadoo bē ran'oo bā. Bē gadoo bē dajēer hā daab 'yyp doo, bē wad'ii doo, bē bahānh nu gapad'ēek kar'ēen doo, bē rejāā doo, bē ratapa ewyyh doo.

21 Ý hād nu mebyys ý nahaj'as do hyb n'aa bē hā ý moo wād bā ta tii da bē hā ramoo bok doo.‡

Āā kanahēn its né paawā ta tii hā, ta ti neŷŷm doo me rap'āā kasab'ee doo, ý na-āāj hē ý hajaa neŷŷm doo me ý p'āā kasabé bā. H'yy gatamah do hadoo ý baher'oot ta tii.

22 Eber buuj had'oo mäh, sa nooh. Ý na-āāj hē Eber buuj. Isaraéw buuj had'oo mäh, sa nooh. Ý na-āāj hē Isaraéw buuj. Abaraām panaa had'oo mäh, sa nooh. Ý na-āāj hē Abaraām panaa.

23 Kristo karom had'oo mäh, sa nooh. Ý Kristo karom heh'āāt do sa bahānh. (H'yy gatamah do her'oot do hadoo ý baher'oot ta tii da.) Tak'ēp sa bahānh ý moo wād wāt. Sa bahānh hajōo nuu me ý radawāts geēt, Jesus ky n'aa ý her'oot do hyb n'aa. Sa bahānh hajōo nuu me tak'ēp ý rabaheyyh. Hajōo nuu me dajéb gó ý bewād nā.

24 Ji ma poo oow pé nuu me ken'yuh 39 nuu me ý rabaheyyh ta tyd me, Judah buuj hā.§

25 Tamawoob nuu me ken'yuh b'aa t'aah me ý rabaheyyh.** Sét nuu me ý radajēeb paawā, pā me ý ramakut. Tamawoob nuu me marakate ý gahōm do tabegyb jēk. Sét adēb bā, sét atsēm ý batu tame.

† 11:18 Tii da Paw-Ro wén d'oo, Korin buuj rah'yy genāh hyb n'aa ma matēg oow sa hā. ‡ 11:21 Ma matēg oow sa kyyh hyb n'aa Paw-Ro wén ej'ees. Nahejooj its Paw-Ro, sa nooh. Dooh Paw-Ro nu mebyy heh'āāt tado bā. Hād nu mebyng tawén nāng, ma matēg oow ramoo bok do hā rah'yy genāh takarēn do hyb n'aa. § 11:24 Jāām né hē 40 nuu me ji bahewyyh do séd noo gó, Judah hāj n'aa buuj ky n'aa jaw'yuk do an'oo bā rasām baanh. Ranesōōts hōm hyb n'aa ti yd jé rabetsén. 39 nuu me rabaheyyh.

** 11:25 Roma buuj ti ky n'aa ety do b'aa me rabaheyyh.

²⁶ Hajõõ nuu me ȳ bawät. Äm n'aa näng hä ȳy, tamii ȳ mawät doo. Äm n'aa näng hä ȳy, moo nesaa do sa hyb n'aa. Äm n'aa näng hä ȳy, häj ȳ n'aa buuj wób sa hyb n'aa. Äm n'aa näng hä ȳy, Judah buuj nadoo do wób sa hyb n'aa. Äm n'aa näng hä ȳy, panang bä. Äm n'aa näng hä ȳy, ranabok hēnh ȳ bawät bä. Äm n'aa näng hä ȳy, akajar me ȳ bawät bä. Äm n'aa näng hä ȳy, Jesus hä h'y'y ka'eeh do ken'oooh do sa mahang.

²⁷ Tak'ēp ȳ moo wäd wät. Tak'ēp ȳ bakaanh ȳ moo wät do hyb n'aa. Hajõõ nuu me ȳ na'ȳh.†† Sah, hoo kaanh do na-ääj hē ȳ bahoop. Hajõõ nuu me ȳ waa tamah. Hajõõ nuu me ȳ bahoop hahēem doo. Hajõõ nuu me dooh saroor hebaan do wē ȳy, ȳ kahat'ēeh hyb n'aa.

²⁸ Sahõnh hē ȳ ahoop do wób bahānh ti anāng nā sahõnh hē Jesus hä h'y'y ka'eeh do jé pad'yyt habong do sa hyb n'aa ȳ hyb n'aa tón do had'yyt hē, Jesus karēn doo dā rababok ȳ karēn do hyb n'aa paawä.

²⁹ Rah'y'y kanejõj bā kã Jesus hä rah'y'y ka'eeh do hä, ȳ t'yyd mehīn sa hä, ȳ hyb n'aa tón hēp ȳy gó sa hyb n'aa. Nesaa do ta see moo wäd bā rah'y'yb tatuk do hyb n'aa, tak'ēp ȳ h'y'y katón ta ti hedoo do hyb n'aa.

³⁰ Ȳ h'y'y kasabé bā, jāām hē né hē ȳ h'y'y kasab'ee da ȳ nahejooj is do metēeh do hä.

³¹ Dooch daap ȳ menä bā P'op Hagä Do ji j'aa etsēe had'yyt doo, Jesus Kristo Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do h'y'y kaha'eeh doo, ta Yb, hapäh.

³² Damas-Ko panang hēnh ȳ hewäd nā noo gó, panang bagä n'aa sa wahē n'aa Aretas häd näng do wē moo wät do mejüü panang hadē do noo bā warahén ȳ ragada ȳ ramosoo hyb n'aa.

³³ Tii d' radoo né paawä, arook gó Jesus hä h'y'y ka'eeh do ȳ rabahy g'ēed is tüü, panang hadē pong jé naa. Tii bā ȳ kejēn hōm is sa mahānh.

12

¹ Dooch né paawä ȳ genaag bā, ahōm nā ȳ h'y'y kasab'ee do ran'oo bā, daap né paawä ti ta tii. Bē ȳ maher'oot h̄ȳ kã s'ēeh hadoo do Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do anoo do hä ȳy. Bē ȳ maher'ood kãn na-ääj hē hä ȳ tametēeh doo.

² Ȳ hapäh aj'y'y Kristo hä h'y'y ka'eeh doo. 14 däg ta baab tabēej hōm doo, P'op Hagä Do mahüüm dó h̄ȳ pong jé, ta wē. Dooch ȳ hapēē bā ta h'y'yb tym ub tado bā t'ī hēnh hasēek doo, ta hub sii hē tado bā. P'op Hagä Do tī hapäh.

³⁻⁴ Ȳ hapäh né hē h̄ȳ pong jé P'op Hagä Do masäk. (Ȳ ab'aanh, dooch ȳ hapēē bā ta h'y'yb tym ub tado bā t'ī hēnh hasēek doo, ta hub sii hē tado bā.) T'ī hēnh ta ti aj'y'y* maa napäh kyyh ji nahajaa do ji her'ood bā, P'op Hagä Do nanoo do ji er'ood bā.†

⁵ Ti hadoo do aj'y'y hyb n'aa ȳ haja paawä ȳ kasabé bā. Hä ȳy hē dooch ȳ h'y'y kasabé bā. Hä ȳy hē ȳ kasabé bā paawä, jāām hē ȳ h'y'y kasab'ee da ȳ nahejooj is do metēeh do hä.

⁶ Ȳ karēn bā paawä hä ȳy hē ȳ h'y'y kasabé bā, h'y'y gatamah do nado né paawä ȳy, né hup ȳ né hē paawä ta ti ȳ h'y'y kasab'ee do hä. Ti hado né

†† **11:27** Ta see pé noo gó Paw-Ro moo wät atsēm ta waa sām hä. Ta see pé noo gó Jesus ky n'aa tama metēek atsēm. Ta see pé noo gó taky n'aa etsēe atsēm, ti hyb n'aa ty jawyk tabahoop. * **12:3-4** Ta daaj hē, ta ky n'aa né hē Paw-Ro her'oot. Ti né ti aj'y'y h̄ȳ pong jé P'op Hagä Do masäk doo. Kejēn doo gó Paw-Ro wén her'oot, dooch takarēn bā tah'y'y kasabé bā do hyb n'aa. † **12:3-4** P'op Hagä Do wén nanoo kyyh tamaa napäh do ter'ood bā, tak'ēp tabahetsooh do hyb n'aa. Dooch ēr haja nā bā ta ti hadoo do ēr gado bā badäk hah̄ȳ hä ēr babok nā bā.

paawä, dooh ȳ h'yy kasabé bā. Dooh ȳ karēn bā ta bahānh ȳ rahyb n'aa newé bā. Jāām né hē hā ȳ rahapāh ȳ moo wāt doo, ȳ her'oot do na-āāj hē.

7 Hā ȳ hē ȳ h'yy kasabé mahānh, tak'ēp hetsooh do kamētā dāk do hyb n'aa hā ȳ, P'op Hagā Do anoo hā ȳ nesaa do ȳ ahoop doo, sasēng tēg ejoooh do hadoo ji. Nesaa Do Yb mejūū do tii, ȳ tarejāā hyb n'aa, hā ȳ hē ȳ h'yy kasabé mahānh.

8 Tamawoob nuu me Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hā ȳ betsēē tabado hōm hyb n'aa ta ti ȳ ahoop doo.

9 Tii d' né paawä, hahȳ da ta kyyh hā ȳ: “Jāām hē né hē ȳ ky enyym do a hā, sahōnh hē hejój ȳ baad takametā dāk do hyb n'aa nahej'oonh do sa hā”, nāng ta kyyh hā ȳ. Ti hyb n'aa kā, tseebe gó ȳ h'yy kasab'ee ȳ nahej'oonh do hā, Kristo hejój bawāt hyb n'aa hā ȳ.

10 Ti hyb n'aa kā ȳ tsebé Kristo hyb n'aa nahej'oonh do ȳ ahob bā, Kristo hyb n'aa ȳ raky n'aa rejā bā, Kristo hyb n'aa wē ȳ badoh do ȳ ahob bā, Kristo hyb n'aa ȳ rarahejā bā, Kristo hyb n'aa dooh ȳ ad'oo pé na-āāj hē. Ȳ nahejooj bā, hēp ȳ tym hā ȳ bahej'oonh.

11 H'yy gatamah do her'oot doo da ȳ ber'ood dāk. Bē né ti han'oo tii d' ȳ wén her'oot. Bē né paawä tii baad her'oot do keh ȳ n'aa hā. Dooh its né paawä ȳh, † dooh tabad'op hē Jesus ky n'aa rod sa bahānh red'oo do sa yd jé ȳh.

12 H'yyb jawyk doo me ȳ moo wād wāt bē mahang Jesus mejūū do heh'āāt ji do bā metēēh doo: Hetsooh do P'op Hagā Do hanaa ȳ metā wāt, meuj n'aa nāng do ȳ moo wād wāt, ȳ pehuunh do na-āāj hē.

13 Ny hadoo do ȳ moo wād wāt ta wób Jesus hā h'yy ka'eeh do hā, bē hā ȳ moo nawād wāt doo? Jāām né hē hahȳ bē hā ȳ nad'oo doo: Bē ȳ daab nayyp doo! Bē mabaan ta ti hyb n'aa bē ȳ ky n'aa rejāā hadoo doo. §

14 Tamawoob nuu me dāg bē ȳ bahehēen da hyȳ kā. P'aa hēnh dooh né da bē ȳ daab yb bā ēnh. Bē ma nado ti ȳ karēn. Bē ti ȳ karēn sa yb sa taah karēn doo da. Ji taah ned'ēed is do nado sa yb sa ȳn karēn do hanoo doo. Sa yb ti sa taah nad'ēed is do karēn do hanoo doo. **

15 Baad ȳ h'yyb hedoo sahōnh hē ȳ ah'ēēnh wē ȳ hanāng doo, ȳ kan'oo dāk bē hā bē ȳ masa hyb n'aa. Ȳ eanh hyȳ kā bē hā: Dooh denaa hē ȳ bē kamahān, tak'ēp bē ȳ kamahān do mabaj?

16 Hahȳ d' mā bē mahang habong do sa nooh: “Te hub né hē. Dooh bē tadaab yb bā. Dooh né paawä bē tadaab yb bā, kamatakēē doo me bē tawedii”, nāk sa kyyh.

17 Ajyy bē wē ȳ mejūū do hā bē ȳ wadii bē hā?

18 Tak'ēp paa ȳ betsēē Tiit bē wē tabahōm hyb n'aa. Āā h'yyb hata ȳ mejūū ta sii ti noo gó. Bē Tiit wadii, bē hā péh? Sé t hēp ȳ Tiit daheeh. Sé d h'yyb hedoo āā babok Tiit daheeh. Dooh bē āā wad'ii bā.

19 Ta ti āā wén her'oot bē hā, āā kawoom hyb n'aa bē ed'oo g'eeh? Dooh. Dooh ti hyb n'aa tado bā. Sé d āā h'yyb hedoo Kristo hā. T'ōp hanāng doo me āā

† 12:11 Dooh its né paawä ȳh Paw-Ro wén her'ood wāt, dooh né ji hajaa péh P'op Hagā Do tanado bā paawä. Ta ti tabaher'oot bā tapes'āap na-āāj hē ta hā ky n'aa rejāā doo. “Dooh its Paw-Ro”, nāk sa kyyh. § 12:13 Sahōnh hē ta wób sa mahang tamoo wād wāt doo, Korin buuj mahang na-āāj tamoo wād wāt. Jāām hē dooh tadaab yb bā sa hā. Ta wób hā ti tadaab yyp. Ti hyb n'aa apāh dooh baad Paw-Ro kamahān sa hā ta wób red'oo. Bē mabaan bē hā ȳ daab nayyp doo Paw-Ro baher'oot bā, tahād ky n'aa ej'ees. Nesaa do nado ti ji da hadoo do ji daab nayyp doo. **

12:14 Korin buuj Jesus hā h'yy ka'eeh doo, Paw-Ro taah hadoo. Dooh Paw-Ro karēn bā sa dajēer tagado bā. Takarēn tamasa sa hā, baad Jesus hā rah'yyp padēek hyb n'aa. Sa yb hadoo Paw-Ro, ta hyb n'aa Jesus hā rah'yyp kae dāk do hyb n'aa.

baher'oot sahõnh hê ãã her'oot doo. P'op Hagä Do maa napäh ãã her'oot doo. Najis haa, sahõnh hê ãã bad'oo doo, bê hyb n'aa né hê tii, baad tabahadoo hyb n'aa bê hä, Jesus hä bê h'yy ka'eeh do kah'üüm hyb n'aa paawä.

²⁰ ÿ eÿÿm, bê wê ÿ kajaa bä, ta see hadoo bê h'yyb hä ÿÿ da. Tii bä, dooh na-ããj hê bê genaag da bê ÿ maher'ood bä. ÿ aw'yyt apäh da bê mahang kaj'õök doo, h'yy kajew'ëes doo, kawajãän doo, séd hä h'yyb nahed'oo doo, ta wób ky n'aa rejãä doo, kasab'ee doo, kamanejüü do na-ããj hê. ÿ hyb n'aa newê bä, ÿ hyb n'aa tón ta ti hedoo do ÿ awyyd bä da bê mahang.

²¹ ÿ eÿÿm da, bê wê ÿ kajaa bä p'aa hênh da ÿ nu mebyng bê hyb n'aa P'op Hagä Doo, ta hä ÿ h'yy kaha'eeh do an'oo bä. ÿ hyb n'aa tón da ÿ eÿÿm, pooj jé nesaa do moo bok do rat'yyd kamaneh'ÿn do hyb n'aa baad nadoo do ramoo bok do hä, sa ÿÿm sa patug nadoo do sii rabeÿÿh do hä, nu meby n'aa nang do hä, sa matym gó ramoo bong doo.

13

Tagadëg ub Paw-Ro maher'oot do ky n'aa hahÿÿh

¹ Tamawoob nuu me däg hahÿ bê ÿ bahehëen doo. ÿ kajaa bä, sahõnh hê ky n'aa katep'aa do bê mahang hanäng doo, pawóp hê, tamawoob hê ta rod n'aa raheer'oot da te hub tado bä.*

² ÿ ab'aanh, pooj jé, pawóp nuu me däg bê ÿ bahehëen noo gó nesaa do moo boo bok do sa hä ÿ maher'ood wät doo. Ta ti moo hedoo doo, bê sahõnh hê na-ããj hê, ÿ maher'oot hahÿÿ da: Doo da ÿ t'yyd mehÿn bá pooj jé du d'oo do nesaa do moo bok doo, ta wób na-ããj hÿÿ kã nesaa do moo bok doo.

³ Doo da bê ÿ t'yyd mehÿn bá. Bê karën mäh, bê ÿ metëeh Kristo tado bá hä ÿ her'oot doo, bê nooh. Nahejooj nado Kristo bê wê. Hejooonh né hê bê mahang.

⁴ Nahejooonh doo gó b'aa kajatsëk do hä kepëem däg né paawä, ti awäd had'yyt hÿÿ kã P'op Hagä Do hejój hyb n'aa. Ti hadoo né hê ãã hä. Kristo nahejooj hä séd hä ãã h'yyb hedo né paawä, bê wê da ãã babok Kristo sii P'op Hagä Do hejój hyb n'aa. Bê wê ãã kajaa bä, ta hejój gó da ãã babok bê wê.†

⁵ Taw'ãäts hê bê ti bê hä hê bê kamety, bê hyb n'aa newê, Jesus hä bê h'yy kae bá heh'ãät ub. Doo h'g'eeh bê hapëe bá, Jesus Kristo bê h'yyb gó awät? Ta nehuh tado bá bê hegãä bá, dooh Kristo hä h'yy ka'eeh do heh'ãät do bê doo bá.

⁶ Wyt ta maab hê bê hä ÿ gada, bê hapäh Jesus mejüü do heh'ãät do ÿÿh.‡

⁷ P'op Hagä Do hä ãã ky n'aa etsëe, baad nadoo do bê moo nabok hyb n'aa. Doo ãã ky n'aa ets'ëe bá ta tii, baad bê mahang ãã moo boo bok do ta wób rabaher'oot hyb n'aa. Doo. Tii d' ãã wén ky n'aa etsëe, baad hadoo do bê

* **13:1** Tii d' né ji bad'oo P'op Hagä Do kyy kerih do ji tamaher'oot, ta see ta da hadoo do taky n'aa tapa bá. Dew-Teronom 19.15 hä takerii däk tii. Doo h'ji ky dahé bá sét hê her'ood bá. Jáãm hê j'ji ky daheeh pawóp hê, tamawoob hê hadoo doo, te hub né hê ranoo bá ky n'aa katapaa do ky n'aa. Tii da P'op Hagä Do kyy kerih do wén mejüü, daap hê j'ji ky n'aa tapa mahãnh j'ji da hadoo do. † **13:4** Korin panang bá habong do wób raky sëm Paw-Ro. Doo h' raky dahé bá. Nesaa do rakarën ramoo bok ná. Ti hyb takajaa do pooj jé Paw-Ro maher'oot sa hä. Pooj jé dó tat'yyd mehÿn né paawä, dooh da tat'yyd mehÿn wäd bá nabuj keh'üüm do sa hä. Kristo hejój gó Paw-Ro ky n'aa ety da hÿÿ kã sa hä takajaa bá. ‡ **13:6** Korin buuj wób ramejüü Paw-Ro metëeh Jesus mejüü do heh'ãät do tado bá. Ti Paw-Ro mejüü sa daaj hê sa hä hê rakametyy rabahapäh hyb n'aa Jesus hä rah'yy kae bá, Jesus hä rah'yy kanae bá. Jesus hä rah'yy kae bá tii bá rabahapäh Paw-Ro Jesus mejüü do heh'ãät tii, Paw-Ro hyb n'aa Jesus hä rah'yy kae däk do hyb n'aa.

moo bok hyb n'aa. Ti né hē ti āā karēn doo. Dooh ŷ hyb n'aa p'eed bā, baad nadoo āā moo boo bok doo, ta wób redoo bā. Jāām né hē ŷ karēn, baad bē babok doo.

⁸ Tii d' ŷ wén her'oot, dooh āā haja bā baad hadoo do āā geām bā. Jāām hē āā hajaa āā moo bok baad hadoo do masa doo, kah'ūūm do hanoo doo.

⁹ Tsebee gó āā gadoo āā nahejoonh doo. Jāām hē āā karēn, baad Jesus hā bē h'yy ka'eeh. Āā ky n'aa etsēē bēēh, bē t'yyd kamehīn hyb n'aa baad nadoo do hā, p'aa hēnh baad ub bē babok hyb n'aa.

¹⁰ Hahŷ mo haja ŷŷ kerih do bē ŷ ma erih bē wē ŷ kajaa do pooj jé, bē wē ŷ kajaa bā kā, dooh hyb n'aa bē ŷ nabuuj gedoo pé hyb n'aa ky n'aa jawyk doo me, hā ŷ kan'oo dāk doo me. Jesus, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do anoo ta ti ŷ ky n'aa jaw'yyk doo, baad hadoo do ŷ moo wāt hyb n'aa bē hā, bē h'yy ka'eeh do kah'ūūm hyb n'aa. Hā ŷ tabanoo ta ti ta ky n'aa jaw'yyk do bē h'yyb tym gó hanāng do ŷ rejāā hyb n'aa nado.

Paw-Ro kedēē hōm do ky n'aa hahŷŷh

¹¹ Tagadēēg ub, wakān haa, bē tsebee. Taw'āāts hē bē t'yyd kamehīn baad nadoo do bē moo boo bok do hā. P'aa hēnh baad hadoo do bē moo boo hŷŷ kā. Bē ky dahé hahŷŷ hā, bē ŷ ma erih do hā bē ŷ maher'oot do ta hā. Taw'āāts hē séd bē h'yyb hedo. Taw'āāts hē hanām doo gó bē babok bē da hadoo do wē. Tii bā da P'op Hagā Doo, ta hanaa ji kamahān doo, ta hanaa ji h'yyb nām doo, awāt da bē mahang.

¹² Taw'āāts hē baad ub, hanām doo gó bē edēē sahōnh hē bē da hadoo doo.

¹³ Sahōnh hē Jesus hā h'yy ka'eeh do babā habong do bē rahyb n'aa esee.

¹⁴ ŷ karēn, Jesus Kristo Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do ky enyym do bē h'yyb gó tabawāt. ŷ karēn ji P'op Hagā Do kamahān do sahōnh hē bē h'yyb gó tabawāt. ŷ karēn na-āāj hē séd hā ji h'yyb hedoo P'op Hagā Do Sahee ji hā hanoo do sahōnh hē bē h'yyb gó tabawāt. Jāām hē kā.

Garata

Jesus hã h'yy ka'eeh do Garata häd näng do panang bã habong do hã Paw-Ro ma erih do hahÿh

Kedëng do ky n'aa hahÿh

¹ Jesus mejüü do see ÿ ti hÿ Paw-Ro. Ajyy ÿ rasëew hõm do hyb n'aa nado Kristo mejüü do see ÿ wén hado däk. Ajyy sa kyy gó nado tii. Jesus Kristo kyy gó né tii. P'op Hagä Do ta Yb, dejëp do mahang Jesus ganã wät hanoo do kyy gó na-ãäj hë.

² Èr hÿÿj hedoo do pa ÿ habong do sa sii ÿ edëng bëeh, Jesus hã h'yy ka'eeh doo, Garata häj n'aa bã jé pad'yyt hë bë panang bã kahet'aa doo.

³ ÿ karën P'op Hagä Do èr Yb, Jesus Kristo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do na-ãäj hë ky en'yyim bë hã. ÿ karën baad ub Kristo bë rah'yyb en'yyim.

⁴ Jesus né hë tii, P'op Hagä Do èr Yb karën doo da, ta daaj hë takan'oo däk dajëb hã, nesaa do èr moo bok do sãm, èr tabed'ëep hyb n'aa, da hë Nesaa Do Yb mejüü doo da habok doo da èr naboo bong hyb n'aa kã.

⁵ Taw'ääts hë P'op Hagä Do hã ji j'aa etsëe had'yyt hë. ÿÿ. Tii d' né hë. Taw'ääts hë.

Moses ky n'aa jaw'yyk do hã rah'yy kawereem do ky n'aa hahÿh

⁶ ÿ hyb n'aa tón, nayyw hë né hë bë du doo do hyb n'aa bë beréd hõm P'op Hagä Doo, Kristo hyb n'aa né hë bë wë taky enyym, bë tagadoo doo. Panyyg see bë ky dahé däg kãn.

⁷ Jesus panyyg hanãm do tii, ta wób sa noo né paawã, dooh panyyg hanãm do tado bã. Ta wób rakarën bë rawedii. Rakarën rah'ÿÿt Kristo ky n'aa hanãm doo.

⁸ Ky n'aa kawas'ee däk da had'yyt hë jé ta see hadoo Jesus ky n'aa hanãm do ma metëek doo, bë ãã ma met'ëeg wät do paa nadoo doo. ÿ tado bã paawã, ããs wë hã hana do tado bã paawã na-ãäj hë ta see hã ma metëek doo, ky n'aa kawas'ee däk da.

⁹ ÿ ab'aanh pooj jé bë ãã maher'ood wät doo: Ky n'aa kawas'ee däk da had'yyt hë jé ta see hadoo Kristo ky n'aa hanãm do bë tamaher'ood bã, pooj jé bë gadoo do nahadoo doo! Tabanesaa hënh hahõm do ti ma matëg oow.

¹⁰ Ta ti ÿ erih do hã wyt ta maab hë, dooh hã ÿ raj'aa etsë do jawén ÿ awäd bã. P'op Hagä Do ÿ taj'aa etsë ÿ karën. Ta wób ÿ karën ÿ h'yyb en'yyim g'eeh? Doo. Da hë ÿ karën nã bã paawã ta wób ÿ h'yyb enãw up, dooh Kristo karom ÿ do bã paawã.

¹¹ Baad bë ÿ maher'oot hahÿ wakãn haa: Kristo ky n'aa hanãm do bë ÿ ma met'ëeg wät doo, dooh ajyy sa hanaa tado bã.

¹² Doo aj'yy tado bã hã ÿ tab'ëes do ta panyyg. Doo ÿ rama met'ëeg bã ta tii. Jesus Kristo né hë tii, ta ti metëeh do hã ÿÿ.

¹³ Bë ky n'aa napãh paa nyy da p'ooj ub Judah buuj ky n'aa jew'yyk do mejüü doo da ÿ bawäd wät. Bé ky n'aa napãh nyy da tak'ëp ÿ paa rejãã P'op Hagä Do karapee, Kristo hã h'yy ka'eeh doo. Bé ky n'aa napãh na-ãäj hë tak'ëp ÿ karën paawã Kristo hã h'yy ka'eeh do ÿ gawats'iik ti noo gó.

¹⁴ Tak'ëp paa ÿ ma kamet'ëeg wät Judah buuj ky n'aa jew'yyk doo, baad paa ÿ ky daheeh. Ti hyb n'aa ÿ akong bong paa hajök Judah buuj nemon ÿÿ

ma kamet'ëek doo. Tak'ëp paa ȳ karēn ȳ ky daheeh sahōnh hē āā wahē makū metēek do hā.

¹⁵⁻¹⁶ Tii bā kā, tii da né hē ȳ bawād né paawā, P'op Hagā Do metā wāt hā ȳ ta T'aah, ȳ tah'y gan'yuh ta hā tan'oo bā, Judah buuj nadoo do hā ta ky n'aa ȳ maher'oot hyb n'aa. P'ooj ub, ān ȳ wog gó ȳ basuun nā bā, tsyt hē ȳ P'op Hagā Do asēew dāk. Taky enyym do hyb n'aa hā ȳy, nes'aa né paawā ȳy, hā ȳ tabanoo ta wē ȳ moo wāt hyb n'aa. Tii bā, ta T'aah hā ȳ tametēeh P'op Hagā Do h'yyb dāng noo gó, dooh ȳ eaaj bā ajyy sa hā nyy d' ȳ bad'oo.

¹⁷ Dooh na-āāj hē Jerusarēnh hēnh ȳ ahōm bā, pój ȳy jé Jesus mejūū do rabahado padēek do sa wē ȳ beanh hyb n'aa paawā. Dooh. Nayyw hē ȳ bahōm paa Arab hād nāng do hāj n'aa hēnh. Ta jawén, tii b' naa Damas-Ko panang hēnh ȳ babaaj hōm kán.

¹⁸ Tii bā kā, tamawoob hē ta baab jawén paa bā, Jerusarēnh hēnh ȳ bahōm kán, Peed ȳ baheg'āas hyb n'aa. 15 ta āh ta pa ȳ baym.

¹⁹ Ta tii bā na-āāj hē ȳ bahapāh Tsijaag, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do h'ȳy.* Jesus mejūū do wób, dooh ȳ hapēē bā ti noo gó.

²⁰ P'op Hagā Do matym gó bē ȳ maher'oot: Te hub né hē hahȳ ȳ erih doo. Dooh ȳ noo kanesa bā.

²¹ Ta jawén ȳ bahōm kán Sirija, Siris hād enāh do sa hāj n'aa hēnh.

²² Kristo hā h'yy ka'eeh do Judah buuj hāj n'aa bā, jé pad'yut hē sa panang hēnh rakahet'aa doo, dooh ȳ rahapēē nā bā ti noo gó.

²³ Jāām hē hahȳ ȳ raky n'aa napāh. Hahȳy d' sa kyyh: "Aj'y p'ooj ub āā tarajejāā doo, h'ȳy kā tama met'ēeg kán Kristo ky n'aa p'ooj ub takarēn do tagawats'ik do paah", nāk mā sa kyyh.

²⁴ Ta ti ȳ raky n'aa napāh bā, P'op Hagā Do raj'aa etsē hēp ȳ n'aa.

2

¹ Ti m', 14 ta baab jawén paa bā, p'aa hēnh Jerusarēnh hēnh ȳ bahōm. Béh-Nabéh sii ȳ bahōm. Tiit ȳ mahūūm si ȳy.

² T'ī hēnh ȳ wén hōm, P'op Hagā Do metēeh hyb n'aa taw'āats hē né hē ȳ bahōm. Ta tii bā ȳ ats'yyt Jesus hā h'yy ka'eeh do sa wahē n'aa ky n'aa nāng doo, ȳ maher'oot hyb n'aa sa hā nyy da Kristo ky n'aa hanām do Judah buuj nadoo do hā ȳ ma mehet'ëek doo. Ȳ wén maher'oot, ȳ karēn ȳ baheg'āas séd rah'yuh hēdo bā hā ȳy, ȳ ma mehet'ëek do hā. Séd rah'yuh nahedo bā paawā ȳ ma mehet'ëek do hā, daap paawā tii bā ȳ ma met'ēeg wāt doo, da hē ȳ ma metēek do na-āāj hē, Jesus hā h'yy ka'eeh do wób ȳ da raky sēm do hyb n'aa ta ti raky n'aa napāh bā.

³ Séd hā sa wahē n'aa hedoo do rah'yuh hedoo né hē hā ȳy, ȳ ma mehet'ëek do hā. Dooh ēnh ramejō bā Tiit, t'ī hēnh si ȳ hewād nā doo, ta masuuj noo byyh kahōg hōm bā, Judah buuj nado né paawā.

⁴ Ta wób ti tii d' karēn paawā tabad'oo. Jesus hā h'yy ka'eeh do oow né tii. Ēr mahang rakamekuuj bong rabaheg'āas hyb n'aa nyy da Kristo Jesus hyb n'aa, dooh sa ky n'aa jaw'yuk do ēr jeŷym wād bā, neŷym doo gó ēr wén boo kán. Rakarēn paawā p'aa hēnh sa ky n'aa jaw'yuk do mejūū doo da ji bawāt. Rakarēn paawā sa ky n'aa jaw'yuk do karom hadoo ji bahado dāk p'aa hēnh.

⁵ Tii d' rakarēn né paawā, dooh tabad'op hē āā ky dahé bā sa kyyh, bē hyb n'aa, Kristo ky n'aa hanām doo, baad hadoo doo, baad tabenyuw dāk hyb n'aa, ta panyyg kamanekuuj dāk hyb n'aa.

* 1:19 Tsijaag, Jesus h'ȳy. Sét hē sa ȳn.

⁶ Jerusarēnh bā Jesus hā h'yy ka'eeh do mahang rahyb n'aa jew'yyk do sa hā, sa wahē n'aa ky n'aa nāng do sa hā, baad ub ŷ ma mehet'ēēk doo. Dooh ŷ ma mehet'ēēk do jó ramejūū péh. (Ta ti ŷ her'ood né paawā, dooh ŷ ky s'ūūd bā sa hā Jesus sii rababok do paa hyb n'aa. Séd gó P'op Hagā Do ji tagadoo. Ky n'aa etsēēh doo, ky n'aa nets'ās do na-āāj hē tagadoo.)

⁷ Dooh né hē ŷ ma mehet'ēēk do jó ramejūū péh, ŷ hanāng. Rahapāh, hā ŷ P'op Hagā Do anoo, Kristo ky n'aa hanām do ŷ ma metēēk hyb n'aa Judah buuj nadoo do sa mahang, Peed hā tabanoo do hadoo Judah buuj mahang tama metēēk hyb n'aa.

⁸ P'op Hagā Doo, Peed tahej'oonh doo, Judah buuj mahang Jesus mejūū do tabahadoo hyb n'aa, ŷ na-āāj né hē tahej'oonh Judah buuj nadoo do sa mahang Jesus mejūū do ŷ bahadoo hyb n'aa, rabahapāh.

⁹ Ti m', Tsijaag, Peed, Jowāw daheeh, Jesus hā h'yy ka'eeh do sa wahē n'aa hyb n'aa jew'yyk do ky n'aa enāh doo, rabahapāh bā nyy da P'op Hagā Do ŷ tasēew hōm tsyt hē, Judah buuj nadoo do mahang ŷ moo wāt hyb n'aa, Béh-Nabéh daheeh ŷ ragadoo sa h'yyb hataa āā bahado dāk hyb n'aa kā. Sa moo hub me āā redēng tii bā, āā ragadoo rametēēh hyb n'aa ta tii hā. Sa sii āā kaner'oot noo gó, baad ub sa hā Judah buuj nadoo do mahang ŷ Béh-Nabéh daheeh āā moo bok hyb n'aa. Ti nuuj jé Judah buuj mahang ramoo bok tii.

¹⁰ Dooh āā hā ramejō bā. Jāām hē āā hā retsēē, Jesus hā h'yy ka'eeh do kas'ut do Jerusarēnh panang bā habong do āā hyb n'aa esee hyb n'aa, āā masa hyb n'aa. Tii d' né da tak'ēp ŷ karēn up ŷ bad'oo.

¹¹ Ān-Tijoka panang bā āā wē Peed baheg'āās noo gó, Peed ŷ nabuuj gedoo baad nadoo do hyb n'aa tabad'oo doo.

¹² Pooj jé dó baad Peed awa had'yyt hē Jesus hā h'yy ka'eeh do Judah buuj nadoo do sa sii. Tii bā kā, Ān-Tijoka bā rakajaa ajyy Tsijaag hep'ēēh doo. Ti m' ta ti ajyy rakajaa bā kā, dawē hā Peed bawād dāk Judah buuj nadoo do sa mahānh. Dooh sa sii tawa wād bā, Judah buuj wób ji masuuj noo byyh kahōk do hā ky kah'ūūm do tajej'ym do hyb n'aa.*

¹³ Tii bā Judah buuj Jesus hā h'yy ka'eeh do ta tii bā habong doo, Peed mo n'aa me rabadoo dāk na-āāj hē. J'ooj madāk doo me ti noo gó Peed bad'oo doo da tii d' na-āāj hē rabad'oo. Dawē hā rababoo dāk Judah buuj nadoo do sa h'yyj hedoo do Jesus hā h'yy ka'eeh do sa mahānh.† Béh-Nabéh sii hē sa h'yyb hata dāg ti noo gó.

¹⁴ Ti m', dooh baad hadoo doo, Kristo ky n'aa hanām do metēēh doo da raboo boo bā ŷ bahapāh bā, sa h'yyj hedoo do raty n'aa gesyyg dāk‡ ŷ bahapāh

* **2:12** Ti noo gó, Judah buuj Jesus hā h'yy ka'eeh do wób ramejūū Judah buuj nadoo do Jesus hā h'yy ka'eeh do sa masuuj noo byyh ragahōg hōm, jāām hē tii bā P'op Hagā Do gadoo Judah buuj nadoo do red'oo do hyb n'aa. Judah buuj wób, Jesus hā h'yy ka'eeh doo, tii da ramejūū Judah buuj nadoo do rabad'oo, Judah buuj wób Jesus hā h'yy kana'eeh do rajey'ym do hyb n'aa. Sa hā rawén jej'ym, ta ti rarejāā sa ky n'aa jaw'yyk do ky nadah'eeh doo. † **2:13** Ti noo gó, jāām hē Judah buuj rabawa Judah buuj nadoo do sa sii, Judah buuj nadoo do sa masuuj noo byyh ragahōg hōm bā. Tii da né sa ky n'aa jaw'yyk do mejūū. Jesus hā h'yy ka'eeh do sa mahang dooh tii d' tahado wād bā. Séd gó ji P'op Hagā Do gadoo Jesus hyb n'aa. Ti hyb n'aa taw'āāts hē né hē paawā Judah buuj nadoo do sii Peed bawā. Ta tii bā heg'āās do Peed raky n'aa her'oot ta wób sa hā Peed jej'ym. Ti hyb n'aa dooh takarēn bā Judah buuj nadoo do sii tawa bā heg'āās do sa matym gó. Ti hyb n'aa tsyt hē tabawād dāk, tahapēē né paawā dooh ji masuuj noo byyh kahōg hōm do hyb n'aa ji P'op Hagā Do gadoo. ‡ **2:14** Rawén ty n'aa ges'yyk, dooh Garata hāj n'aa buuj Jesus hā h'yy ka'eeh do sa masuuj noo byyh kehōg bā. Ti hadoo né hē P'op Hagā Do gadoo na-āāj hē sa hā Peed hapēē né paawā, ta ty n'aa ges'yyk ta sii wa do paah, ta wób tajej'ym do hyb n'aa. J'ooj madāk do ta h'yyb.

bä, sahõnh hê sa matym gó Peed hã ÿ ky hadoo: “Judah buuj né paawä õm, Judah buuj nadoo doo da mabawäd däk. Meréd hõm Judah buuj raky n'aa jaw'yik doo. H'ëed hyb n'aa hÿÿ kã, mabad'oo do hã, makarên mamejüü Judah buuj nadoo do ér hÿÿj ky n'aa hedoo doo, Judah buuj ky n'aa jaw'yik doo do ragadoo ná hã magadoo hyb n'aa, õm né heréd hõm paawä tii?§

¹⁵ Te hub né hê, Judah buuj taah ér bahadoo do hyb n'aa Judah buuj né hê èër. Dooch ta wób, baad nadoo do moo heb'ooch do ér ado bä.**

¹⁶ Dooch né paawä baad nadoo do moo heb'ooch do ér ado bä paawä, ér hapäh, jáãm hê Jesus Kristo hã ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa baad ji wén hado däk P'op Hagä Do matym gó. Jáãm hê Jesus hyb n'aa ji tagadoo. Dooch Mosees ky n'aa jaw'yik do ji ky daheeh do hyb n'aa tado bä. Èr na-ããj hê, Judah buuj, Kristo Jesus hã ér h'yy kae däk baad ér bahado däk hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó, ér tagadoo hyb n'aa. Dooch Mosees ky n'aa jaw'yik do ji ky daheeh do hã ér daab yb wäd bä. Dooch hajaa pé baad tabahado däk P'op Hagä Do matym gó Mosees ky n'aa jaw'yik do mejüü do taky daheeh do hyb n'aa.

¹⁷ Hÿÿ kã, èër, Judah buuj hedoo doo, Kristo hyb n'aa kã ér karên do hyb n'aa baad ér bahado däk P'op Hagä Do matym gó, baad nadoo do moo heb'ooch do ér bahado däk Judah buuj nadoo do nemuun, näk ér buuj wób. Nyy d' rahanäng pé ta tii? Kristo hyb n'aa g'eeh nesaa do moo heb'ooch do ér bahado däk? Dooch. Dooch tii d' tado bä!

¹⁸ P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yik do ky nadaheeh do ji bahadoo, p'aa hênh ji du do bä Mosees ky n'aa jaw'yik do hã ji daab yb bä, pooj jé ji eréd hõm doo.††

¹⁹ Dooch taw'ääts hê tado bä p'aa hênh ÿ du do bä ÿ daap yyp Mosees ky n'aa jaw'yik do hã. Mosees ky n'aa jaw'yik do dajêb hã ji taky n'aa etyy do hyb n'aa, ÿ paa dajêb wät hadoo ta hã.‡‡ Hÿÿ kã, tamanejõ wät do hyb n'aa hã ÿÿ, ÿ hajaa P'op Hagä Do karên doo da ÿ bawät.

²⁰ Hahÿÿ d' ÿ hanäng pé ti ta ky n'aa jaw'yik do hã ÿ paa dajêb wät do hadoo ÿ baher'oot bä: Kristo sii ÿ kepëem däk do hadoo b'aa kajatsëk do hã tadajêp noo gó. Gawatsig hõm pooj jé ÿ bawät do paah. Kristo ti hÿÿ kã hêp ÿÿ gó hawät doo. Da hê, badäk hahÿÿ bá ÿ bawät ná bá, ÿ h'yy kae had'yit hê P'op Hagä Do T'aah hã, hã ÿ kamahän do hã, hêp ÿ n'aa dajêp do hã.§§

²¹ Jáãm hê P'op Hagä Do ér wê taky enyym do hyb n'aa baad ér wén hado däk ta matym gó. Dooch ÿ ty n'aa gesygg bá ta tii. Ta ti ÿ wén her'oot, ji haja bá paawä baad ji bahado däk P'op Hagä Do matym gó ta ky n'aa jaw'yik do ji ky daheeh do hyb n'aa, tii bá daap paawä Kristo dajêp!”, näng mä ÿ Peed hã.

3

1 H'yy ganahoot ná do hadoo bëeh, Garata buuj! Tak'ëp bë rawad'ii bong bë wén nahapëë wät baad hadoo doo! Jaa bë hã wadii? Baad ub né paa bë ÿ ma met'ëeg wät Jesus Kristo ky n'aa b'aa, kajatsëk do hã ji hyb n'aa dajêp doo.

§ **2:14** Dooch né paawä Peed her'ood bá Judah buuj nadoo do sa hã sa masuuj noo byyh ragehõg hõm hyb n'aa, tii d' tahanäng pé dawëë tabawäd däk do sa mahänh, Judah buuj wób rakajaa bá. ** **2:15** Judah buuj ramaneëehh ta wób “baad nadoo do moo heb'ooch doo”, sa ky n'aa jaw'yik do raky nadaheeh do hyb n'aa. †† **2:18** Hahÿÿ d' tahanäng pé tii: P'aa hênh ji daab yb bá Mosees ky n'aa jaw'yik do ji ky daheeh do hã, ta ti ji eréd wät do jawén paa bá, tii bá né hê nesaa do moo heb'ooch do ji bahado däk né hê, ji nahajaa do hyb n'aa sahõnh hê ji ky dahé bá. Dooch Jesus hã ji daap yyp do hyb n'aa tado bá nesaa do moo heb'ooch do ji hado bá. ‡‡ **2:19** Dooch Mosees ky n'aa jaw'yik do mejõ wäd bá ji hã Paw-Ro hanäng péh. §§ **2:20** Ti hadoo ér hã na-ããj hê. Paw-Ro bawät do hã ér tametëeh nyy da taw'ääts hê ér sahõnh hê ér babok.

² Sét ub ti ŷ eanh bë hä hÿÿ kä: P'op Hagä Do anoo bë hä ta Sahee, Mosees ky n'aa jaw'y'yyk do bë ky daheeh do hyb n'aa g'eeh, Kristo hä bë h'yy ka'eeh do hyb n'aa ta ky n'aa bë maa napäh noo gó?

³ Tak'ëp bë h'yy ganahoot? Bë du do däk noo gó Kristo hä bë h'yy ka'eeh doo, bë h'yy ka'eeh do hyb n'aa P'op Hagä Do Sahee bë wén gadoo. Ta Sahee bë tah'y'yb mahüüm. Bë karën apäh hÿÿ kä bë daaj hë bë hajaa doo me bë bahajaa pooj jé bë du doo doo? Mosees ky n'aa jaw'y'yyk do ji ky daheeh do hä g'eeh bë karën bë daap yyp hÿÿ kä?

⁴ Hajõng baad hadoo do bë bahapäh paa bë mahang. Daap hë g'eeh ta ti bë hä? ŷ karën paawä bë bahapäh, dooh daap hë tado bä.*

⁵ Wyt ta maab hë, ta Sahee P'op Hagä Do wén noo bë hä, hanäm do tawén pehuunh bë mahang, Kristo hä bë h'yy ka'eeh do hyb n'aa, dooh Mosees ky n'aa jaw'y'yyk do bë ky daheeh do hyb n'aa tado bä.

⁶ Bë hyb n'aa newë Abaraâm bad'oo doo. P'op Hagä Do hä tah'y'yy ka'eeh do hyb n'aa né kä m', baad tawén hado däk paa P'op Hagä Do matym gó.†

⁷ Ti hyb n'aa kä, tii d' h'yy ka'eeh doo, Abaraâm karapee kä.‡

⁸ P'ooj ub P'op Hagä Do kyy kerih do hä kaher'ood däk paah, rah'y'yy ka'eeh do hyb n'aa, Judah buuj nadoo do sii hë da baad rabahädo padëëk da P'op Hagä Do matym gó. Hahÿÿ da Kristo ky n'aa hanäm do P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot paa Abaraâm hä: “A hyb n'aa né da sahõnh hë badäk hahÿÿ hä habong do ky n'aa kedëng da”,§ näng kerih doo.

⁹ Ti hyb n'aa, sahõnh hë Kristo hä h'yy ka'eeh do tii, Abaraâm h'yy ka'eeh doo da h'yy ka'eeh doo, ragadoo da Abaraâm hä P'op Hagä Do ky n'aa edëng do paah.

¹⁰ Tii d' nado sahõnh hë tii, Mosees ky n'aa jaw'y'yyk do raky daheeh do hä daab 'yyp doo. Ky n'aa kawas'ee däk tii. Tii d' né hë P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot ti ky n'aa: “Ky n'aa kawas'ee däk sahõnh hë ajyy, ŷÿj, sét né paawä resõõts bä sahõnh hë P'op Hagä Do ky n'aa jaw'y'yyk doo gó kerih do mahang. Sét nuu me né paawä resõõts hõm bä, raky n'aa kawas'ee däk da”,** näng kerih doo.

¹¹ Ti hyb n'aa, wyt ta maab hë, dooh baad ji bahado däk P'op Hagä Do matym gó ta ky n'aa jaw'y'yyk do hä ji daap yyp do hyb n'aa. Ti né hë ti P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot doo. Hahÿÿ da takerii däk ta ti ky n'aa: “Jääm hë edëb had'y'yt da, jé ta hä h'yy ka'eeh do hyb n'aa baad hado däk do P'op Hagä Do matym gó”,†† näng kerih doo.

¹² Hÿÿ kä, Mosees ky n'aa jaw'y'yyk do mejüü do ji moo wät doo, dooh ji h'yy ka'eeh do tado bä. Ramoo bok do hä radaab yyp ky n'aa jaw'y'yyk do ky dah'eeh kar'ëen doo. Hahÿÿ da takerii däk P'op Hagä Do kyy kerih doo gó ta ti ky n'aa: “Jé hahÿÿ hä kamejüü do moo wät doo, edëb né paawä da ta hyb n'aa.”‡‡

¹³ Èr paa ky n'aa kawas'ee däk Mosees ky n'aa jaw'y'yyk do mejüü do èr nahajaa do hyb n'aa èr ky dahé bä. Tii bä kä, èr Kristo bedëëb wät èr ky n'aa kawas'ee däk do mahänh. Ta hä tabadäng èr ky n'aa kawas'ee däk do Kristo

* **3:4** Dooh ji hapëë bä baad ub nyy d' tahanäng pé tég nad'ëëd is do 4 hä kerih doo. Sét né paawä Gereg kyyh, pawóp hë ta ky n'aa ta see pé noo gó. Hahÿÿ da na-ääj hë tahajaa ji erii bä: “Daap hë g'eeh tak'ëp bë ahob wät doo, Kristo hä bë h'yy ka'eeh do hyb n'aa bë rarejäa noo gó? ŷ karën paawä bë bahapäh, dooh daap hë tado bä bë ahoop do paah.” † **3:6** Genesis 15.6 ‡ **3:7** *Abaraâm karapee*, P'op Hagä Do karapee, Isaraëw buuj sa hä. Ti hyb n'aa jé h'yy ka'eeh do tii, P'op Hagä Do karapee heh'äat doo, Paw-Ro wén näng. § **3:8** Genesis 12.3, 18.18, 22.18 ** **3:10** Dew-Teronom 27.26 †† **3:11** Habakuk 2.4 ‡‡ **3:12** Rewitikos 18.5

an'oo bā, ər hā tanadēe wāt hyb n'aa. Ɛr hyb n'aa Kristo ky n'aa kawas'ee dāk paa ỹ wén nāng, hahỹỹ da P'op Hagā Do kyy kerih do hyb n'aa ta ti ky n'aa: “Ky n'aa kawas'ee dāk da sahōnh hē b'aa hā sa kamag padēek doo”,^{§§} nāng kerih doo.

¹⁴ Ɛr ky n'aa kawasee do mahānh ər Kristo Jesus bedēeb wāt do hyb n'aa, Judah buuj nadoo do na-āāj hē ragadoo hỹỹ ká Abaraām hā P'op Hagā Do ky n'aa edēng doo. Hỹỹ ká, ər sahōnh hē, ər h'yy ka'eeh do hyb n'aa ər gadoo P'op Hagā Do Sahee taky n'aa enooh do paah.

¹⁵ Kaner'oot do ky n'aa jaw'yyk doo gó bē ỹ maher'oot Abaraām hā P'op Hagā Do ky n'aa enooh do ky n'aa, wakān haa. Sa da hadoo do sii rakaner'ood bā, ramoo boo bā kerih do rakaner'oot do heen n'aa, sa hād ta hā raberih bā hyb n'aa jewyk do sa matym gó, tii bā dooh hajaa pé ta ti tahỹỹd bā. Dooh na-āāj hē ta jawén sa see haja bā kaner'oot do heen n'aa hā taberih nā ta ky n'aa papuuj, pooj jé, ta da hadoo do sii rakaner'oot do bód nadoo doo. Ti hadoo Abaraām hā P'op Hagā Do ky n'aa enooh do hā.***

¹⁶ Abaraām hā, ta panaa hā na-āāj hē P'op Hagā Do ky n'aa enooh paah, ta hyb n'aa sahōnh hē badāk hahỹỹ hā habong do raky n'aa kedēng. Dooh paa P'op Hagā Do ky dēe bā hajōk do ta panaa sa hyb n'aa, ta ti taky n'aa enooh doo. Sét hē ta panaa hyb n'aa taky dāng.^{†††} Kristo né hē ti sét hadoo do Abaraām panaa, ta hyb n'aa ji wén ky n'aa kedēng.

¹⁷ Hahỹỹ d' ti ỹ hanāng péh, dooh P'op Hagā Do ky n'aa enooh do paa hah'ỹỹt pé ỹ noo bā: Abaraām sii P'op Hagā Do kaner'ood wāt paah. Baad P'op Hagā Do ky dāng ta hā. Taky dāng ta hā, dooh taky kahỹỹd bā ta hā taky n'aa enooh doo. Ti hyb n'aa, ta ky n'aa jaw'yyk doo, 430 ta baab jawén paa bā Mosees hā kan'oo dāk doo, dooh tahaja bā tahỹỹd bā pooj jé Abaraām hā P'op Hagā Do ky n'aa enooh doo.

¹⁸ Abaraām hā P'op Hagā Do ky n'aa edēng do ər wē tatabēej bā paawā Mosees ky n'aa jaw'yyk do ji ky daheeh do hyb n'aa, ji haja bā paawā tii, tii bā dooh P'op Hagā Do ky n'aa enooh do hyb n'aa tado wād bā. P'op Hagā Do ky n'aa enooh do hyb n'aa né hē Abaraām gadoo P'op Hagā Do ky n'aa edēng do ta hā. P'op Hagā Do wén ky n'aa edēng Abaraām, P'op Hagā Do ky enyym do hyb n'aa ta hā.

¹⁹ Tii d' tado bā, h'ēed hyb n'aa g'eeh takan'oo dāk ta ky n'aa jaw'yyk doo? Tawén kan'oo dāk, nesaa do ramoo nabok hyb n'aa paawā. Takán'oo dāk dó, Kristo, Abaraām panaa, kanajaa nā bā. Ti panaa hā P'op Hagā Do ky n'aa enooh doo. P'op Hagā Do anoo paa ta ky n'aa jaw'yyk do āas sa hā, Mosees hā raban'oo dāk hyb n'aa. P'op Hagā Do ky n'aa rod Isaraéw buuj sa wē, sa ky n'aa rod P'op Hagā Do wē na-āāj hē ti Mosees.

²⁰ Hỹỹ ká, sét hē tado bā, ta daaj hē taky n'aa enooh doo, dooh ji hyb n'aa karēn pé ji ky n'aa rod. Sét ub né hē P'op Hagā Doo, ta daaj hē Abaraām hā tamaher'oot do ta hā taky n'aa enooh doo.

²¹ Ti hyb n'aa ká, P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk do h'yy kawareem g'eeh pooj jé taky n'aa enooh do paa hā? Dooh! Dooh ta hā tah'yy kawareem bā. P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk do haja bā paawā ji edēb had'yyt do ji hā tan'oo bā, tii bā ká baad ər bahado dāg né hē paawā P'op Hagā Do matym gó ta ky n'aa jaw'yyk do ər ky daheeh do hyb n'aa.

§§ 3:13 Dew-Teronom 21.23 *** 3:15 Dooh kah'ỹỹt pé tii. Dooh ta bahānh hanoo péh. ††† 3:16 Genesis 12.7, 13.15, 24.7

²² Dooch né hē tahaja bā ta tii. P'op Hagā Do kyy kerih do her'oot, nesaa do ji h'yyb gó ji karēn do ji hā tamejō had'yyt hē. Ti hyb n'aa, jāām hē Jesus Kristo hā ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa ji gadoo P'op Hagā Do ky n'aa enooh doo.

²³ Kristo ewād hyng do pooj jé, ti nuuj jé, Mosees ky n'aa jaw'yyk do āā tamoo masoo hadoo. Āā tadewāts bēēh hadoo. Āā tahag'āās ti nuuj jé, tób rayd ragadahew'ēēs do hagā n'aa tabad'oo doo da, P'op Hagā Do ēr hā tametēēh bā kā Kristo hā ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa kā h'yy kā, baad ji bahado dāk ta matym gó.

²⁴ Kristo ewād hyng do pooj jé, āā hagā n'aa hadoo ti nuuj jé Mosees ky n'aa jaw'yyk doo, nesaa do āā moo nabok hyb n'aa. H'yy kā, Kristo ewād hyng do hyb n'aa, baad ēr bahado dāk P'op Hagā Do matym gó ta hā ēr h'yy ka'eeh do hyb n'aa.

²⁵ H'yy kā, Kristo hā ēr h'yy ka'eeh do hyb n'aa kā, Kristo hā ēr daap yyp do hyb n'aa kā, dooh hyb n'aa Mosees ky n'aa jaw'yyk do ēr tahagāā wād bā.

²⁶ Ti hyb n'aa kā, P'op Hagā Do taah bē sahōnh hē, Kristo hā bē h'yy ka'eeh do hyb n'aa. Séd bē h'yyb hedo dāk h'yy kā Kristo Jesus hā.

²⁷ Bē nu kemuun bong bā séd hā bē h'yy kata dāk hyb n'aa Kristo sii, Kristo hadoo bē bahado dāk h'yy kā.

²⁸ Séd uuh had'yyt ēr h'yy kā Kristo Jesus hā ēr h'yy kata dāk do hyb n'aa: Judah buuj ji do bā, Judah buuj nadoo do ji do bā, sa kariw n'aa ji do bā, sa karom ji do bā, a'yy ji do bā, y'nh ji do bā na-āāj hē. Séd uuh had'yyt né hē ji.

²⁹ Kristo karapee bē bahado dāk do hyb n'aa, Abaraām panaa heh'āāt hadoo bē bahado dāk. Ti hyb n'aa Abaraām hā P'op Hagā Do ky n'aa enooh do paa tabēs h'yy kā bē hā.

4

¹ Panyyg ky n'aa gó bē y maher'oot ji hā tabēs do ky n'aa: Ji t'aah, sahōnh hē ta yb ma gadoo do pan'aa, sa karom bahānh nado ta karapee noo gó, sahōnh hē ta yb ma ta ma hado dāg né paawā ta jawén.

² Ta yb ky dāng do noo gó kanajaa nā bā, ta hagā n'aa mejūū ta t'aah hā ti nuuj jé. Ta ma tagadoo do pan'aa ti nuuj jé hag'āās do hā taky daheeh. Dooch ta t'aah haja bā tah'yy karēn do tamoo wād bā.

³ Ti hadoo ēr hā. Kristo ēr tabed'ēēp do pooj jé, karapee t'aah hadoo ēēr. Badāk hah'yy hā nyy da ji bad'oo, nyy da ji bawāt do ky n'aa jaw'yyk doo, tak'ēp ēr hā tamejūū ti noo gó. Ta ti kamejūū do karom hadoo nā ēēr ti noo gó.

⁴ Tii bā kā, P'op Hagā Do ky dāng do noo gó kajaa bā kā, P'op Hagā Do mejūū ta T'aah. Y'yn nāng, ji da tabahadoo hyb n'aa. Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejūū doo bā tabenāng,

⁵ āā tabed'ēēp hyb n'aa Mosees ky n'aa jaw'yyk do hyb n'aa ky n'aa kawas'ee dāk do paah, P'op Hagā Do taah ēr bahadoo hyb n'aa kā.

⁶ P'op Hagā Do taah ēr bahadoo do hyb n'aa, P'op Hagā Do mejūū ta T'aah Sahee ēr h'yyb tym gó tabawāt hyb n'aa. Ti né hē, ta Sahee an'oo bā, "Ee" P'op Hagā Do ēr maneēēnh hyb n'aa.

⁷ Ti hyb n'aa kā, dooh ji hā mejūū do karom mahado wād bā. P'op Hagā Do t'aah kā ōm. Ta t'aah mabahado dāk do hyb n'aa, sahōnh hē ta taah sa hā tabanoo doo, a hā da tabanoo na-āāj hē.

⁸ Pooj jé, P'op Hagā Do bē nahapāh nā bā, bē h'yy kaha'eeh do sa karom hadoo paa bēēh, P'op Hagā Do nado né paawā ta tii.

⁹ Hÿÿ kã, P'op Hagã Do bê hapãh hyb n'aa bê h'yyb gó, (bê P'op Hagã Do hapãh do hyb n'aa ÿ hanãng), h'ëed hyb n'aa p'aa hënh bê h'yy kawareem ta ti ky n'aa jaw'yyk do nahejoonh doo, daap hadoo do wê? Bê karën apãh ta ti hedoo do bê tamejũ p'aa hënh, p'ooj ub bê babok doo da?

¹⁰ Tsy't hê dãg bê basëew dãk ta ãh, bê daaj hê bê tayy hyb n'aa. Kamarab heen n'aa bê teb'ëes, ji joom jí ataa do hadoo do heen n'aa bê teb'ëes, tsyt hê dãg bê basëew dãk ta see pé noo gó ta baab.*

¹¹ Bê ÿ hyb n'aa tón! Daap hê apãh ÿ ma met'ëeg wãt Kristo ky n'aa bê mahang?

¹² Tak'ëp ÿ betsëe bê hã, wakãn haa, ÿ bad'oo doo da taw'ãats hê bê bad'oo. Doo'h Mosees ky n'aa jaw'yyk do hã ÿ daab yb wãd bã. Pooj jí ta tii hã bê daab nayyp do hado dãk ÿÿh.

Pooj jí baad ÿ bê gadoo.

¹³ Bê hapãh né hê, ÿ nahëe nãng do hyb n'aa ti noo gó bê hãj n'aa bã ÿ bewãd nã. Ti noo gó né hê pooj jí bê ÿ maher'ood wãt Kristo ky n'aa hanãm doo.

¹⁴ Nahãh ÿÿ taw'ãats hê nado né paawã bê hã ti noo gó, dooh né paa ÿ bê ty n'aa gesyyg bã. Baad ÿ bê gadoo ti noo gó. P'op Hagã Do ãas bê gadoo doo da ÿ bê gadoo paah. Kristo Jesus bê gadoo doo da ÿ bê gadoo paah.

¹⁵ Tak'ëp bê tsebé ti noo gó. H'ëed hyb n'aa bê tsanebee bong? Ti noo gó, bê haja bã paawã, bê matym sii hê bê ado nyh paawã hã ÿÿ bê banoo hyb n'aa.

¹⁶ Bê hã, bê majĩ hado dãk g'eeh ÿ hÿÿ kã, baad hadoo do bê ÿ maher'oot do hyb n'aa?

¹⁷ Tak'ëp né paawã nanãng ma matëg oow bê rah'yyb en'yym bê gadoo hyb n'aa sa hã, dooh bê hyb n'aa tado bã bê rah'yyb en'yym doo. Rakarën paawã bê hyb n'aa wareem ÿÿh, sa hã bê h'yyb en'yym hyb n'aa, sa hã bê maa newëe hyb n'aa kã.

¹⁸ Taw'ãats hê had'yyt hê ji rah'yyb en'yym doo, baad hadoo do hyb n'aa tado bã tii. Hÿÿ kã, bê mahang ÿ badoh bã, bê an'oo manã baad nadoo do jawén bê rah'yyb en'yym doo.

¹⁹ Tah haa hadoo do ÿ kamahãn doo, ÿÿnh ajãn benyy dãg bã ta mahÿÿnh do ta hoop doo da, p'aa hënh ÿ bahoop bê hyb n'aa, Kristo bawãd wãt doo da bê baboo dãk bã kã.

²⁰ Doo'h ÿ haja bã bê wê ÿ ahôm bã, ti hadoo né hê ÿ karën paawã bê wê ÿ bahôm, baad bê sii ÿ ber'oot hyb n'aa. Ta ti ÿ wén her'oot, dooh ÿ hapëe wãd bã nyy d' ÿ bad'oo bê hã.

²¹ Bëeh, Mosees ky n'aa jaw'yyk do bê hã mejũ kar'ëen doo, bê hã ÿ eanh hahÿÿh: Doo'h bê hapëe bã Mosees ky n'aa jaw'yyk do her'oot doo?

²² Pawóp mã Abaraãm taah, nãng kerih do hã. Ta ÿÿm karom Agah hãd nãng do sii ta t'aah seeh, ta ÿÿm heh'ãat do Sarah hãd nãng do sii ta t'aah seeh.

²³ Ta ÿÿm karom sii tawén eta dãk, ta ÿÿm karom hã ta t'aah wén nyy dãk, nyy d' rabad'oo sa daaj hê rahyb n'aa newë dãk do hyb n'aa. Ta ÿÿm heh'ãat do sii tawén eta dãk, tii da P'op Hagã Do ky n'aa eno dãk do paa hyb n'aa ta hã.

²⁴ Ta ti ky n'aa gó tahajaa ji ma met'ëeg bã. Pawóp hê hadoo do ÿÿj, Agah, Sarah, pawóp hê hadoo pé P'op Hagã Do sa sii kaner'ood dãk do hadoo, Abaraãm sii, Mosees sii kaner'ood dãk doo. Waëe Sinaih hãd nãng doo bã ta ky n'aa jaw'yyk do sa hã tanoo doo, Agah hadoo tii. Sahõnh hê Sinaih bã kanoo do hã daap yyp doo, tak'ëp rabahoop kamejũ doo.

* **4:10** Ta ti hedoo do rateb'ëes do hyb n'aa P'op Hagã Do gadoo red'oo.

²⁵ Agah, waëë Sinaih häd näng do hadoo, Arab häj n'aa bä hahäng doo. Agah hadoo Jerusarënh panang da hë. Agah, Agah panaa tak'ëp sa hä ramejüü do rahoop doo da paah, Jerusarënh buuj da hë rahoop tak'ëp kamejüü doo. Sa karom hadoo Jerusarënh buuj.

²⁶ Hÿÿ kä, Jerusarënh hÿ pong jé hana doo,† Sarah, kamanejüü do rahoop do hadoo tii. Jerusarënh hÿ pong jé hana do karapee ëer, Kristo hä h'yy ka'eeh doo. DooH kamejüü do ër ahob bã.

²⁷ Ti ky n'aa né hë P'op Hagä Do kyy kerih doo gó kerii däk. Hahÿÿ da takerih:

“H'yy gadajaa da ðm, ÿÿnh netaah doo, taah nanäng doo.

Tsebee gó mageëënh, ðm ajän mahÿÿj nahoop doo.

H'yy gadajaa da, tsebee ÿ wén näng, ta bahänh hajök do ÿÿnh reréd hõm do taah.

DooH denaa hë ÿÿnh patug näng do taah.”*

²⁸ Ti hyb n'aa kä, bëeh, wakän haa hedoo doo, Isak hadoo bëeh, P'op Hagä Do ky n'aa enooh do hyb n'aa tabenäng doo. P'op Hagä Do taah bë wén hado däk, Abaraäm hä P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ta ky bajawaa hyb n'aa.

²⁹ P'ooj ub, Abaraäm t'aah Agah sii, nyy d' rabad'oo sa daaj hë rahyb n'aa newë däk do hyb n'aa henäng doo, Is-maëw, rejä wät ta t'aah Sarah sii P'op Hagä Do Sahee ky gabuuj gó henäng doo. Ti hadoo da hë. Mosees ky n'aa jaw'yk do hä daap yyp do ër rarejäã, P'op Hagä Do Sahee ër h'yyb gó hanäng doo.

³⁰ Hÿÿ kä, hahÿÿ da P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot ta ti ky n'aa: “Mah'eed hõm ÿÿnh karom ta t'aah daheeh. DooH ÿÿnh karom t'aah gado bã ta yb hanaa ta ÿÿm heh'äät do t'aah nemuun”,[§] näng kerih doo.**

³¹ Ti hyb n'aa wakän haa, tak'ëp ta hä kamejüü do taah nado ëer.†† Baad hawät do taah, kamanejüü do rahoop do taah ëer.‡‡

5

¹ Kristo ër tabed'ëep tak'ëp ër hä kamejüü do ër ahoop do mahänh, baad ër babok hyb n'aa kä. Ti hyb n'aa bë an'oo manä ta see hä bë rah'yib mahüüm. Bë gado manä tak'ëp kamejüü do rakarën bã p'aa hënh bë gadoo.

² Bë hyb n'aa matakä bë ÿ maher'oot doo! ÿÿh, Paw-Ro, baad bë ÿ maher'oot hahÿÿh: Masuuj noo byyh kahög hõm do bë gado bã, daap hë da bë hä tii bã Kristo ji hyb n'aa dajëp doo.

³ Sahõnh hë ajyy sa masuuj noo byyh kahög hõm do gadoo do sa hä ÿ ab'aanh ÿ maher'ood wät doo: Ta ti bë gado bã, kamejõ däk bë hä tii bã sahõnh hë Mosees ky n'aa jaw'yk do wób bë ky daheeh na-ääj hë.

† 4:26 Jesus Kristo hä h'yy ka'eeh do ky n'aa né hë tii. Jé Kristo hä h'yy ka'eeh doo, dooh tahob wäd bã ky n'aa jaw'yk do tak'ëp kamejüü doo. ‡ 4:27 Isajas 54.1 hä takerii däk ta tii. Hahÿÿ d' kerih do hanäng péh: ÿÿnh reréd hõm do taah, Jesus hä h'yy ka'eeh do hadoo. Hajõö däk tii. ÿÿnh patug näng do taah, Mosees ky n'aa jaw'yk do hä ky dah'eeh do hadoo. DooH Jesus hä rah'yy kae bã tii. Hajök Jesus hä h'yy ka'eeh doo, Mosees ky n'aa jaw'yk do hä ky dah'eeh do bahänh. § 4:30 Genesis 21.10 ** 4:30

P'ooj ub, Agah, Is-maëw daheeh sa ky n'aa ta ti kerih doo. Ta ti ky n'aa gó Paw-Ro pes'ääp ma matëg oow sa mahang habong doo, Mosees ky n'aa jaw'yk do sa hä karën mejüü doo. DooH ta ti hedoo do ji gado bã ji mahang, tahanäng péh. DooH P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ragado da tii. †† 4:31 Tak'ëp Mosees ky n'aa jaw'yk do mejüü do nado ëer, tahanäng pé tii. ‡‡ 4:31 P'op Hagä Do taah ër hado däk, ta hä ër h'yy ka'eeh do hyb n'aa, tahanäng pé tii. Èr tawén gadoo, tak'ëp ër wë taky enyym do hyb n'aa, nes'aa né paawä ëer.

⁴ Bëeh, Mosees ky n'aa jaw'yyk do ky dah'eeh do hyb n'aa kar'ëen do baad bë bahado däk paawä P'op Hagä Do matym gó, dawëë bë baboo däg kån Kristo mahãnh. Ji hã P'op Hagä Do ky enyym do bë ty n'aa gesyng däg kån.

⁵ Èer kã, baad èr gada P'op Hagä Do Sahee an'oo bã, Kristo hã èr h'yy ka'eeh do hyb n'aa baad èr bahado däk P'op Hagä Do matym gó.

⁶ Séd hë ji h'yy kata däg bã Kristo Jesus hã, ji masuuj noo byyh kahög hõm do hyb n'aa nado ji tagadoo, ji masuuj noo byyh kanahög hõm do hyb n'aa nado ji tagadoo na-ããj hë. Séd hã né hë ji ta hã. Jããm hë takarën do ji hã, baad ji h'yy kae heh'äät do ta hã, ji da hadoo do ji kamahãn do hã kametëeh doo.

⁷ Baad paa bë babok pooj jé. Jaa bë tahewad kån baad hadoo do ky n'aa bë ky nadahé wät hyb n'aa?

⁸ Ta ti bë hã raky kah'üüm doo, dooh P'op Hagä Do bë tanaëenh do hanaa tado bã.

⁹ Nad'ëed its né paawä pãw makuj n'aa, jé pad'yyt hë däg takamekuuj däk.*

¹⁰ Tak'öp Hyb N'aa Jawyk Do hã ÿ h'yy kasadä do hyb n'aa, baad ÿ bahapäh hëp ÿÿ gó, ÿ hyb n'aa newëë doo da bë da hyb n'aa newëë na-ããj hë, séd bë h'yyb hedoo da hã ÿÿ. Doooh da ta see hadoo bë hyb n'aa newë bã da. P'op Hagä Do rejãã da bë h'yyb manepëë bong hanoo doo, hyb n'aa jawyg né paawä ta ti ta wób sa hã.

¹¹ Wakãn haa, ÿ na-ããj hë ÿ mejõ nã bã paawä ta wób ramasuuj noo byyh kahög hõm hyb n'aa, te hub tado bã paawä tii, dooh paawä Judah buuj ÿ rarahejã bã. Ý ma met'ëeg nã bã paawä taw'ãäts hë né hë ji masuuj noo byyh kahög hõm doo, tii bã Kristo b'aa hã kajatsëk do hã dajëp do ky n'aa, dooh paawä Judah buuj tah'yyb rejã wäd bã.

¹² Ta ti ajyy ji masuuj noo byyh kahög hõm do mejüü doo, ta ti ky n'aa me bë h'yyb manepëë bong hanoo doo, taw'ãäts hë paawä sahõnh hë sa hã hanãng do ragahög hõm.

¹³ Bëeh, wakãn haa, P'op Hagä Do bë tatsyyd wät ky n'aa jaw'yyk hedoo do tak'öp ji mejüü do bë hã tamanejõ wät hyb n'aa, baad bë babok hyb n'aa kã. Doooh nesaa do ji h'yyb säg karën do jawén ji awät do hyb n'aa tado bã tii d' tabad'oo èr hã. Doooh. Tak'öp ky n'aa jaw'yyk do ji hã tamejüü do mahãnh ji tawén ed'ëep, kamahãn gó èr masa hyb n'aa èr da hadoo doo.

¹⁴ Ta tii d' ÿ wén her'oot, sahõnh hë P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk doo, hahÿ sét hë hadoo do tamejüü do hã kametä däk: "Makamahãn a da hadoo doo, a hã makamahãn doo da."[†]

¹⁵ Bë hyb n'aa matakã! Bë kamanahãn bã bë da hadoo doo, bë mahang ta see kamajë bã ta see wë, ta see rejã bã ta see tabanas'aa mo n'aa me, tii bã da bë d' gawatsik.

Taw'ãäts hë ji anoo P'op Hagä Do Sahee ji tah'yyb mahüüm do ky n'aa hahÿÿh

¹⁶ Ti hyb n'aa kã bë ÿ maher'oot hahÿÿ da: Bë an'oo P'op Hagä Do Sahee bë tah'yyb mahüüm hyb n'aa, tii bã da dooh bë moo boo bã nesaa do bë h'yyb säg karën doo.

¹⁷ Nesaa do ji h'yyb säg karën doo, dooh takarën bã P'op Hagä Do Sahee karën doo. P'op Hagä Do Sahee dooh takarën bã na-ããj hë nesaa do ji h'yyb säg karën doo. Pawóp hadoo do kamajÿÿ ji h'yyb gó, ti hyb n'aa dooh bë haja bã bë moo boo bã ti bë karën paawä bë moo bong doo.

* **5:9** Hahÿÿ d' Paw-Ro hanãng péh: Kanahën d'os hë né paawä baad nadoo do ma matëg oow rama met'ëeg bã, ta s'ee hënh da rah'yyb mahüüm hajök doo. [†] **5:14** Rewitikos 19.18

18 P'op Hagä Do Sahee bë tah'yyb mahũüm bã bë an'oo bã, dooh ky n'aa jaw'yyk do bë hã tamejõ wäd bã.

19 Wyt ta maab hẽ nesaa do sa h'yyb säg karẽn do jawẽn habok do moo bok doo: Sa ỵm nadoo do sii, sa patug nadoo do sii rabahe'ỵh, nesaa do nu meby n'aa nãng do sa hã hanãng doo me ramoo bong, dooh rah'yy keba bã ta ti hedoo do hã.

20 Kabarii hã rah'yy ka'eeh, raweh'ëeh. Ramehẽm. H'yy gaëej gó rababok, ky ked'aak, ta wób hã rah'yy kajew'ëes. Nayyw hẽ rakawajãan. Ta wób sa bahãnh rakarẽn ranu gapad'ëek, dooh rakarẽn bã sэд rah'yyb hedo bã ta wób sa hã.

21 Ta wób wẽ hanãng do raty ge-eh. Jarakẽ hedoo do hã rabaoom. Ta bahãnh rabawẽh, rabeëek. Hajõng nã ti hedoo do ramoo bong na-ããj hẽ. P'aa hẽnh tak'ep péj bë ỵ maher'oot: Tii d' hawät doo, dooh da P'op Hagä Do gado bã tabag'ãas doo bã.

22 Tii d' nado rabad'oo P'op Hagä Do Sahee h'yyb mahũüm doo. P'op Hagä Do Sahee hanaa ji kamahãn doo, baad ji tsebé doo, ji h'yyb nãm doo, nayyw hẽ kawanajãan doo, ji ky ennyym doo, baad ji da hadoo do ji gadoo doo, h'yy kaneh'ỵt doo,

23 kaja hẽ denaa hẽ ji h'yyb ji mahũüm do ji da hadoo do wẽ, ji h'yyb ji meduuk do na-ããj hẽ. Dooh ky n'aa jaw'yyk pé ta ti hedoo do meduuk péh.

24 Kristo Jesus karapee hedoo doo, dooh nesaa do sa h'yyb säg karẽn do jawẽn raboo boo bã. Reréd hõm nesaa do sa h'yyb tak'ep karẽn doo. B'aa kajatsék do hã repëem däk hadoo ta tii.

25 Ti hyb n'aa, papuuj gó er babok P'op Hagä Do Sahee anoo do hyb n'aa, taw'ãats hẽ hỹ kã er ky daheeh né hẽ P'op Hagä Do Sahee er hã metëeh do er h'yyb gó.

26 Taw'ãats hẽ dooh er h'yy kasabé bã. Taw'ãats hẽ dooh er mety bã er da hadoo doo. Taw'ãats hẽ dooh er h'yy kajewëets bã er da hadoo do wẽ.

6

Ji da hadoo do ji masa do ky n'aa hahỵh

1 Wakãn haa, nesaa do bë see moo wäd bã, tii bã taw'ãats hẽ bëeh, P'op Hagä Do Sahee h'yyb mah'ũüm doo, bë maher'ood ta hã nesaa do taberéd hõm hyb n'aa, p'aa hẽnh tabanoo hyb n'aa P'op Hagä Do Sahee h'yyb mahũüm ta hã. Taw'ãats hẽ kaja hẽ denaa hẽ bë h'yyb bë mahũüm ta hã bë maher'oot bã. Ta ti hedoo do hyb n'aa ta see mamaher'oot bã, taw'ãats hẽ baad mamatakã a daaj hẽ, nesaa do õm sii hẽ tah'yyb natatuk hyb n'aa.

2 Bẽ masaa bë da hadoo doo, hejooonh do ta wẽ takametëeh bã. Tii d' bë adoo bã, Kristo ky n'aa jaw'yyk do bë ky dahé dæg kãn.*

3 Hyb n'aa sakog is do seeh, "Ỵ hyb n'aa jawyk", ta h'yyb gó taky hado bã, ta daaj hẽ takawadii.

4 Taw'ãats hẽ ji daaj hẽ ji moo wät do hã ji hyb n'aa newëe baad ji do bã. Baad ji do bã, ji hegãã bã ji daaj hẽ, tii bã ji moo wät do hã tahajaa ji tsebé. Dooh hyb n'aa pé tii bã ta wób rababok do hã ji kametty.

5 Taw'ãats hẽ sét ken'yyh ji, ji gadoo, ji moo wät P'op Hagä Do anoo do ji hã ji moo wät hyb n'aa. Ti hyb n'aa, dooh hyb n'aa pé ta wób ramoo bok do hã ji kametty ỵ wén nãng.

* 6:2 Hahỵ Kristo ky n'aa jaw'yyk doo: "Taw'ãats hẽ bë ỵ kamahãn doo da bë kamahãn ta wób." Jowãw 13.34.

⁶ Taw'ääts hē P'op Hagä Do kyyh ma kamet'ëek do ramasa sa ma matëg, sa wë hanäng do uuh me.

⁷ Bë hä hē bë kawad'ii manäh! Dooh hajaa pé P'op Hagä Do wadii péh. Ji ejoom doo, ti né hē ti ta jawén ji ataa doo.

⁸ Hahÿÿ d' ÿ hanäng péh: Jé sa h'yyb säg karën do jawén habok doo, ti hanaa né hē ragadoo da tak'ëp rahob had'yyt doo. Jé P'op Hagä Do Sahee karën do jawén habok doo, ragadoo da ji edëb had'yyt do P'op Hagä Do pa.

⁹ Ti hyb n'aa, taw'ääts hē dooh ër h'yy gejë hõm bã baad hadoo do ër moo bok do hä. Ër h'yy ganejë bã, P'op Hagä Do h'yyb däng do noo gó ër gadoo da baad hadoo doo.

¹⁰ Ti hyb n'aa kä, ër haja bã, taw'ääts hē baad hadoo do ër moo boo had'yyt bã sahõnh hē sa hä. Taw'ääts hē ti bahãnh tii d' ër bad'oo, ër masa, ër nemuun Kristo hä h'yy ka'eeh do sa hä.

Tagadëeg ub Paw-Ro maher'oot do hahÿÿh

¹¹ Bë hegãã hahÿ bë ner'ood bã, tëg ewëeh do hä moh ÿÿ me bë ÿ ma erii kãn hahÿ tagadëeg ub do bód.†

¹² Ta tii d' karën do bë ramejüü bë masuuj noo byyh bë kahõg hõm hyb n'aa, jããm hē ta wób rah'yyb en'yym do hyb n'aa tii d' rawén mejüü. Dooh rakarën bã Judah buuj wób, tak'ëp ta ti mejüü do sa hä rarahejãã Kristo b'aa hä kajatsëk do hä dajëp do ky n'aa hyb n'aa.

¹³ Sa daaj hē dooh raky dahé bã Mosees ky n'aa jaw'yyk doo, ti hadoo né hē rakarën bë gadoo bë masuuj noo byyh kahõg hõm doo, ta ti bë gadoo do hyb n'aa Judah buuj wób sa matym gó rah'yy kasab'ee hyb n'aa.

¹⁴ ÿÿ kä, jããm hē ÿ karën ÿ h'yy kasab'ee b'aa kajatsëk do hä Jesus Kristo, Ër Wahë N'aa dajëp do hyb n'aa. B'aa kajatsëk do hä Kristo dajëp do hyb n'aa, sahõnh hē badäk hahÿÿ hä ji h'yyb karën do dajëb kãn hadoo hä ÿÿ. ÿ na-ããj né hē ÿ dajëb wät hadoo ta ti hedoo do hä. Dooh ta ti jawén ÿ awäd wäd bã.

¹⁵ Ji masuuj noo byyh kahõg hõm do hä nado ti ji hyb n'aa matakëë doo, ji masuuj noo byyh kanahõg hõm do hä nado na-ããj hē. Dooh its ti P'op Hagä Do matym gó. Jããm hē taw'ääts hē ji hyb n'aa matakëë papuuj gó ji bawät do hä, P'op Hagä Do Sahee anoo doo.

¹⁶ Ta tii hä hyb n'aa matakëë do sa hä, papuuj gó habok do sa hä, h'yyb näm do ÿ karën P'op Hagä Do anoo. ÿ karën P'op Hagä Do t'yyd mehüin tii. Ti né hē ta karapee heh'ãat doo.

¹⁷ Hup ÿÿ hä ti anäng rok ÿ tyw n'aa paah, Jesus hyb n'aa ÿ rarahejãã doo.‡ Ti hyb n'aa, hÿ jawén, dooh ÿ karën wäd bã ran'oo bã, bë hyb n'aa h'yy katón do ÿ ahob wäd bã.

¹⁸ ÿ karën ër Wahë N'aa Jesus Kristo ky enyym sahõnh hē bë hä, wakãn haa hedoo doo. Jããm hē kä.

† **6:11** Paw-Ro bahed'oo doo da, tamaher'oot baad herih hajaa do hä nyy da raberih hyb n'aa ta kyyh. Tii bã kä, tagadëeg ub, ta daaj hē tado däk ji merih do nahëeh, tagadëeg ub hadoo do ta daaj hē taberih hyb n'aa. Ti hyb n'aa tii da Paw-Ro wén her'oot ta tii. ‡ **6:17** Ma matëg oow rah'yy kasab'ee masuuj noo byyh kahõg hõm do heen n'aa hä. Sa hä, ti ti metëeh baad ji do bã P'op Hagä Do matym gó. Dooh its ta tii. Paw-Ro hub hä rahapäh hajõng ta rog tyw n'aa paah, tak'ëp rarahejãã do paa haj'aa. Jesus panyyg hanãm do hyb n'aa Paw-Ro ahoop tii. Tii hä rahapäh ny hadoo do baad Jesus ky daheeh doo.

Epeso

Jesus hã h'yy ka'eeh do Epeso häd näng do panang bã habong do hã Paw-Ro ma erih do hahÿÿh

Kedëng do ky n'aa hahÿÿh

¹ Paw-Ro ÿ ti hÿÿh, P'op Hagä Do karën do hyb n'aa Kristo Jesus mejüü do see ÿ hado däk doo. Ý edëng bëëh, Epeso panang bã habong do tsyt hë P'op Hagä Do wë kasëew hõm doo, Kristo Jesus hã h'yy kata däk doo, ta hã h'yy kanerët doo.

² Äã karën P'op Hagä Do ër Yb, Jesus Kristo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do na-ääj hë ky en'yym bë hã. Äã karën baad bë rah'yyb en'yym.

Kristo hyb n'aa ji P'op Hagä Do ky n'aa edëng do ky n'aa hahÿÿh

³ Taw'ääts hë ji j'aa etsë P'op Hagä Doo, ër Wahë N'aa Jesus Kristo h'yy kaha'eeh doo, ta Yb. Ti né ta ti tabag'ääs doo bã ër taky n'aa edëng do sahõnh hë baad hadoo doo me, hÿ pong jé hana doo me, badäk hahÿÿ bã naa nadoo doo me. Ër taky n'aa edëng, Kristo hã ër h'yy kata däk tabanoo do hyb n'aa.

⁴ Hahÿÿ da tabad'oo ër hã: Sahõnh hë badäk hahÿÿ tapahuunh do pooj jé, Kristo hyb n'aa ër tabasëew hõm ta wë. Ër tabasëew hõm tsyt hë, nesaa do mahãnh, baad had'op doo da ër babok hyb n'aa ta matym gó. Ër takamahãn do hyb n'aa,

⁵ sahõnh hë tapahuunh do pooj jé, Jesus Kristo hyb n'aa ër hã tah'yyb däng, ta taah ër bahadoo hyb n'aa kã. Tii d' tawén d'oo, tii da tah'yyb däng do hyb n'aa, tii da takarën do hyb n'aa.

⁶ Ta wë ër tabasëew hõm, ta taah ër bahado däk tabanoo na-ääj hë, tak'ëp taky enyym do hyb n'aa ji j'aa etsë hyb n'aa ta hã. Baad ër wë taky enyym hõm ta T'aah hyb n'aa, takamahãn doo.

⁷ Ta T'aah hyb n'aa, ta T'aah majyyw me ër tabed'ëep nesaa do mahãnh. Ta T'aah ër hyb n'aa tadajëp do hyb n'aa, tabawug hõm nesaa do ër h'yyb tym gó hanäng doo. Tii d' tawén d'oo, tak'ëp taky enyym do hyb n'aa.

⁸ Tak'ëp né hë ër wë taky enyym hõm. Sahõnh hã ër tah'yy gan'yyh, sahõnh hã ër h'yy kadaw'uuh tan'oo bã.

⁹ P'op Hagä Do karën do hyb n'aa tametä wät ër hã nyy da tah'yyb däng tabad'oo Kristo hyb n'aa. Pooj jé, dooh hapäh pé tah'yyb däng doo.

¹⁰ Hahÿÿ ti P'op Hagä Do h'yyb däng tabad'oo: Tah'yyb däng do noo gó kajaa bã kã, sahõnh hë, hÿ pong jé habong doo, badäk hahÿÿ hã habong do na-ääj hë, séd hã da tabata däk, sahõnh hë sa nu gabóg Kristo bahado däk hyb n'aa kã.

¹¹ Kristo hyb n'aa, äã P'op Hagä Do asëew hõm ta karapee äã bahadoo hyb n'aa. Tii d' tawén d'oo, p'ooj ub tah'yyb däng do hyb n'aa tii da äã hã tabad'oo. Takarën doo da né hë P'op Hagä Do moo wät sahõnh hë.

¹² Äã tabasëew hõm ta wë, P'op Hagä Do kabaj'aa do äã j'aa etsë hyb n'aa, äã pooj jé Kristo hã h'yy kae däk doo.

¹³ Kristo hyb n'aa, bë hã na-ääj hë taban'oo däg kãn ta karapee bë bahadoo hyb n'aa hÿÿ kã. Baad hadoo do ky n'aa, ji tabed'ëep do panyyg n'aa hanãm do bë maa napäh bã, Kristo hã bë h'yy kae däk bã kã, bë hã taban'oo däg kãn ta Sahee taky n'aa enooh do paah.

14 Ta jawén, ta karapee P'op Hagä Do baad tabed'ëep noo gó kajaa bä kä, ér gadoo da sahõnh hë ér hã taky n'aa enooh doo. Pooj jé dó ér hã tabanoo ta Sahee, ta jawén ér gadoo do metëe n'aa. Sahõnh hë ta ti tawén d'oo, ta kabaj'aa do ji j'aa etsë hyb n'aa.

Jesus hã h'yy ka'eeh do sa hyb n'aa Paw-Ro ky n'aa etsëe do ky n'aa hahÿyh

15 Ti hyb n'aa, ÿ ky n'aa napäh bä Jesus, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hã bë h'yy kae däk doo, sahõnh hë ta hã h'yy ka'eeh do bë kamahän ÿ ky n'aa napäh bä na-ääj hë,

16 ÿ paa du doo P'op Hagä Do hã ÿ j'aa etsë bë hyb n'aa. Dooch ÿ eréd bä bë hyb n'aa P'op Hagä Do ÿ j'aa etsë doo. P'op Hagä Do hã ÿ ky n'aa etsëe bä, bë ÿ ky n'aa ets'ëe had'yyt hë.

17 P'op Hagä Do ér Wahë N'aa Jesus Kristo h'yy kaha'eeh doo, ér Yb tak'ëp kabaj'aa doo, tak'ëp baad hadoo do hã ÿ ky n'aa etsëe, ta Sahee me bë tah'yy gan'y'yy hyb n'aa, bë hã tagahoot hyb n'aa na-ääj hë, baad P'op Hagä Do bë bahapäh hyb n'aa kä.

18 Bë hyb n'aa ÿ ky n'aa etsëe, bë h'yy kadaw'uuh P'op Hagä Do an'oo bä, bë hapäh hyb n'aa ny hadoo do baad hadoo do ta jawén bë gadoo do pan'aa bë P'op Hagä Do wén naëj wät. * Äã karën bë bahapäh tak'ëp hajöng doo, tak'ëp hetsooh do ta karapee tsyt hë ta wë kasëew bong do sa hã taky n'aa enooh doo, ta jawén ragadoo hyb n'aa.

19 Äã ky n'aa etsëe na-ääj hë bë bahapäh hyb n'aa, tak'ëp sahõnh hë bahänh hadoo do ta hejój èer, ta hã h'yy ka'eeh do hã tanoo doo. Ti né hë ta ti ta hejój tak'ëp ta kabaj'aa doo me tametëeh doo,

20 dejëp do mahang Kristo ganä wät tan'oo bä. Ta ti hejój me né hë, hÿ pong jé, ta hub hadäk hënh, takaweh'ëeh doo bä, Kristo basooh P'op Hagä Do an'oo bä,

21 sahõnh hë kabaj'aa do ji nahapäh do sa bahänh, sahõnh hë bag'ääs do ji nahapäh do sa bahänh, sahõnh hë hejój enäh do ji nahapäh do sa bahänh, sahõnh hë mejüü do ji nahapäh do sa bahänh Kristo bahado däk hyb n'aa kä. Sahõnh hë hyb n'aa jewyk doo, da hë habong doo, ta jawén habong do na-ääj hë, sa bahänh hyb n'aa jawyk Kristo bahadoo P'op Hagä Do an'oo bä na-ääj hë.

22 Sahõnh hã Kristo mejüü P'op Hagä Do an'oo bä, sa hã taj'aa ketsëe däk do hyb n'aa. Sahõnh hë ta hã h'yy ka'eeh do sa nu gabóg Kristo, P'op Hagä Do an'oo bä.

23 Kristo hã h'yy ka'eeh doo, Kristo hub hadoo, ta tsym hadoo, ta moo hadoo. Sa hyb n'aa baad sahõnh hë takaja däk Kristo wë, ta hã rakata däk hyb n'aa. Kristo né hë ti sahõnh hë baad takaja däk hanoo doo.

2

1 Bëeh, dejëp do hadoo bë h'yyb tym p'ooj ub P'op Hagä Do hã, tamejüü do bë ky nadaheeh do hyb n'aa, baad nadoo do bë moo bok do hyb n'aa na-ääj hë.

2 Nesaa do bë moo heb'ooch paah, badäk hahÿyh hã habong do P'op Hagä Do hã h'yy kana'eeh do rabaheed'oo doo da né hë. Ti noo gó bë paa ky daheeh Nesaa Do Yb, karap'aar h'yyb nesaa do wë hã habong do sa wahë n'aa, P'op Hagä Do hã ky nadah'eeh do sa h'yyb mejüü doo.

* **1:18** Badagyp do hadoo doo gó ji bawät nä noo gó, ji P'op Hagä Do naënh Jesus hã ji h'yy ka'eeh hyb n'aa, edëh had'yyt do takarën tabanoo do hyb n'aa ji hã. Hajöng baad hadoo do na-ääj hë takarën tabanoo ji hã.

³ Āã na-āãj hē, āã sahōnh hē, ky nadah'eeh do sa da h'yyb hadoo paa āãh, Jesus hā āã h'yy kana'eeh nā bā. Nesaa do āã hub karēn do jawén, āã h'yyb sãg karēn do jawén na-āãj hē āã babok paah. Nesaa hyb n'aa ji h'yyb ji henãng noo gó naa, āã na-āãj hē P'op Hagã Do rejãã paawã, sahōnh hē ta wób sa nemuun.

⁴ Ti hado né paawã, P'op Hagã Do tak'ëp ji tat'yud mehũn doo, tak'ëp ër takamahãn do hyb n'aa

⁵ ër tabedëeb wãt hadoo Kristo sii ër dejëp do hadoo noo gó. Dajëp hadoo paa ëer, P'op Hagã Do mejũũ do ër ky nadaheeh do hyb n'aa. (Jããm hē bē hã taky enyym do hyb n'aa bē tawén edëeb wãt nesaa do mahãnh. Dooch bē hanaa tado bã ti.)

⁶ Kristo sii ër ganã wãt hadoo tan'oo bã, Kristo Jesus sii hỹ pong jé ër bat'oonh hadoo tan'oo bã na-āãj hē,* Kristo hã ër h'yy kata dãk do hyb n'aa.

⁷ Tii d' tawén d'oo, tak'ëp, sahōnh hē bahãnh hadoo do taky enyym do hỹ jawén sahōnh hã takametëeh hyb n'aa. Ër hã Kristo Jesus bad'oo do hã kametã dãk tak'ëp ji wë taky enyym doo.

⁸ Jããm hē bē hã taky enyym do hyb n'aa bē tedëeb wãt nesaa do mahãnh, bē h'yy ka'eeh do hyb n'aa ta hã. Dooch bē hanaa tado bã ti. P'op Hagã Do anoo tii, ji matym n'aa hadoo.

⁹ Dooch baad hadoo do ji moo wãt do hyb n'aa ji tawén ed'ëep, ji daaj hē ji hã hē ji h'yy kasabé mahãnh.

¹⁰ P'op Hagã Do mo haj'aa ëer. Papuuj ër tapehuunh Kristo Jesus hyb n'aa, baad hadoo do ër moo bok hyb n'aa hỹ kã. P'op Hagã Do enyww dãk paa ër pooj jé ta ti baad hadoo do ër moo bok do pan'aa.

Séd rah'yyb hedo dãg kãn sahōnh hē Kristo hã h'yy ka'eeh do ky n'aa hahỹh

¹¹ Ti hyb n'aa, bēeh, Judah buuj nadoo doo, “Masuuj noo byyh kanehök do” bē ramaneëenh do Judah buuj hã, sa daaj hē “Masuuj noo byyh kehök do” rakamaneëenh do hã, bē hyb n'aa newë nyy da pooj jé bē babok do paah. (Ta ti Judah buuj bad'oo doo, sa daaj hē sa hã hē ramoo bok do tii.)

¹² Ti noo gó, dooch Kristo bē hapëë bã. Dooch Isaraéw buuj, P'op Hagã Do karapee uuh bē do bã. Dooch bē gado bã ti noo gó Isaraéw buuj sa hã P'op Hagã Do ky n'aa enooh doo, sa uuh bē nadoo do hyb n'aa. Badãk hahỹh bã bē baboo né paawã, dooch baad hadoo do bē gada pé ti noo gó, daap bē babok, dooch P'op Hagã Do bē hapëë bã ti noo gó.

¹³ Hỹ kã, Kristo Jesus hã bē h'yy kata dãk do hyb n'aa, bēeh, pooj jé dawëë P'op Hagã Do mahãnh habong doo, p'eets hē, ta wë bē tamana kãn, Kristo ji hyb n'aa tadajëp do hyb n'aa.

¹⁴ Kristo né ti hanoo, Judah buuj, Judah buuj nadoo do rakamanajë bong hyb n'aa. Séd uuh hē ër bahado dãk tan'oo bã kã. Pooj jé ti anãng ta baa besuu n'aa hadoo, sa h'yyb gó Judah buuj dooch ragado bã Judah buuj nadoo do hanoo doo. Dooch séd rah'yyb hedo bã pooj jé, rakamaj'ĩ paah. Hỹh kã Jesus ado hõm ta baa besuu n'aa hadoo doo.

¹⁵ Hahỹh d' tabad'oo tii: Ji hyb n'aa tadajëp do hyb n'aa, dooch Mosees ky n'aa jaw'yyk doo, hajõng hedoo do hã ji tamejũũ do hyb n'aa tado wãd bã P'op Hagã Do ji tagadoo, Kristo an'oo bã. Tii d' tawén d'oo papuuj hadoo do takarēn. Takarēn sét rabahado padëek Judah buuj Judah buuj nadoo doo, ta hã rah'yy kata dãk do hyb n'aa. Tii d' tabad'oo do hyb n'aa, tado hõm rakamaj'ĩ doo.

* 2:6 Ta sii ër bag'ããs hyb n'aa, ta sii hỹ pong jé ër bat'oonh tan'oo bã.

16 B'aa kajatsëk do hä tadjäp do hyb n'aa, tado hõm kän rakamaj'ī doo. P'op Hagä Do najiis rabahado padëek tan'oo bä, b'aa kajatsëk do hä tadjäp do hyb n'aa. Dooch ta majīī rahado boo bä tan'oo bä, ta hä h'yy ka'eeh doo.

17 Kristo ewäd hyng, ta ky n'aa hanäm do ji tamaher'oot hyb n'aa. Ta ky n'aa hanäm do an'oo bä h'yyb nyyw gó ji bawät P'op Hagä Do wë, ta wób sa wë na-ääj hë. Bë hä, dawëë P'op Hagä Do mahänh habong do paa hä, ää Judah buuj hä, P'op Hagä Do ky n'aa napäh do hä na-ääj hë tamaher'ood wät ta ti ky n'aa.

18 Hÿÿ kä Kristo hyb n'aa, sahõnh hë èër, Judah buuj, Judah buuj nadoo do na-ääj hë, èr hajaa èr ana bä èr Yb hÿ pong jé hawät do matym gó,† sët ub ta Sahee hyb n'aa, èr gadoo doo.

19 Ti hyb n'aa kä, bëëh, Judah buuj nadoo doo, dooch ta wób buuj bë do wäd bä. P'op Hagä Do karapee uuh né hë bë hÿÿ kä. P'op Hagä Do taah né hë bëëh, ta wób sa nemuun.

20 Tsäng s'èëb, tób pan'aa ta hejój n'aa jó ji at'èëg häng do hadoo bëëh. Jesus mejüü doo, Jesus ky n'aa rod na-ääj hë, ta ti tób hejój n'aa hadoo. Pä yb, sahõnh hë tób mesoo doo, Kristo Jesus né hë tii.

21 Sahõnh hë èër, èr h'yy kata däk Kristo hä. Kristo hyb n'aa, p'op gadat'èë sëek do hadoo tób pan'aa hadoo do èër, P'op Hagä Do tób n'aa hadoo èr bahadoo hyb n'aa, tsyt hë Tak'èp Hyb N'aa Jawyk Do wë kasëew däk doo.

22 Kristo hä bë h'yy kata däk do hyb n'aa, bëëh, Judah buuj nadoo doo, bë na-ääj hë säd hä bë h'yy kata däk sahõnh hë Jesus hä h'yy ka'eeh do wób sa sii, P'op Hagä Do tób n'aa hadoo èr bahadoo hyb n'aa kä. Ta Sahee èr mahang tabawäd kän.‡

3

1 Ti hyb n'aa kä, ÿÿh, Paw-Ro, Judah buuj nadoo do hä Kristo Jesus ky n'aa ÿ ma metëek do hyb n'aa ÿ radawäts gëet doo, ÿ ky n'aa etsëë bë hyb n'aa.

P'op Hagä Do h'yyb däng do Paw-Ro hä takametä däk do ky n'aa hahÿÿh

2 Hä ÿ P'op Hagä Do anoo, bëëh, Judah buuj nadoo do ÿ ma metëek hyb n'aa ji wë taky ennym do ky n'aa. Hä ÿÿ, bë ky n'aa napäh hä ÿ tan'oo däk doo.

3 Ta h'yyb däng doo, pooj jé ji nahapäh nä do P'op Hagä Do metä wät hä ÿÿ. Ganapog is doo me bë ÿ ma erii däk ta ti ky n'aa hä nag'aap hë.

4 Bë ner'ood bä, bë hyb n'aa matakä bä, bë hapäh da, baad ÿ bahapäh Kristo ky n'aa pooj jé ji nahapäh doo.

5 P'ooj ub, ji wahë maküü hä dooch P'op Hagä Do metä bä paa nyy da tah'yyb däng tabad'oo doo, da hë ta Sahee me Jesus mejüü do sa hä, ta ky n'aa rod sa hä na-ääj hë tametëëh do pénh. Tsyt hë ta wë tasëew hõm do sa hä tametä kän.

6 Hahÿ ti da hë tametëëh doo: Jesus ky n'aa hanäm do ragado bä, säd hä rah'yy kata däk Kristo Jesus hä. Ti hyb n'aa kä, Judah buuj nadoo do ragadoo da Judah buuj sii P'op Hagä Do sa hä taky n'aa edëng doo. Sët hë Jesus hub hadoo rabahado padëek Judah buuj sa sii. Sët né hë P'op Hagä Do karapee rabahado padëek. Judah buuj sa sii ragadoo da hÿÿ kä P'op Hagä Do ky n'aa enooch doo.

7 P'op Hagä Do ky ennym do hyb n'aa wë ÿÿ, ta hejój hä ÿ tabanoo do hyb n'aa, hä ÿ taban'oo däk ta ti ky n'aa hanäm do panäg n'aa ÿ bahadoo hyb n'aa.

† 2:18 Ji ky n'aa ets'èë bä tii, ji ma ejäm bä, P'op Hagä Do ji j'aa etsëë bä na-ääj hë. ‡ 2:22 Hahÿ tahanäng pé ti tég nad'èëd is do 20, 21, 22 hä kerii däk doo: Sët ken'yyh sahõnh hë èër, èr ky daheeh Kristo ky n'aa Jesus mejüü doo, ta ky n'aa rod na-ääj hë èr hä rama met'èëg wät doo. Kristo hyb n'aa né hë säd hä èr h'yy kata däk. P'op Hagä Do karapee, tsyt hë ta wë kasëew bong do èr bahado däk Kristo an'oo bä. Ta Sahee me P'op Hagä Do awät hÿÿ kä èr mahang.

⁸ Sahõnh hẽ P'op Hagä Do karapee sa yd jé had'os do né paawä yÿh, P'op Hagä Do anoo hä yÿ, Judah buuj nadoo do sa hä y maher'oot hyb n'aa Kristo tak'ëp ky enyym doo, tak'ëp kabaj'aa do ky n'aa. Dooh ji haja bä baad ji h'yy kadawuung bä Kristo wẽ hanäng do hä. Jääm hẽ ta uuh hä ji h'yy kadaw'uuh, tak'ëp ta bahãnh baad tabahadoo do hyb n'aa.

⁹ P'op Hagä Doo, sahõnh hẽ mo haj'aa näng doo, hä y tabanoo ta wób y maher'oot hyb n'aa nyy d' tabad'oo tah'yyb däng doo, p'ooj ub sahõnh hẽ badäk hahÿÿ hä habong do paa hä tamanetëeh doo, ta h'yyb gó tenãm doo.

¹⁰ Tii d' P'op Hagä Do wén d'oo, hÿÿ kã, Jesus hä h'yy ka'eeh do sa hyb n'aa kametä däk hyb n'aa wẽ hä habong do kabaj'aa do sa hä, wẽ hä bag'ääs do sa hä na-ääj hẽ, P'op Hagä Do h'yy ganäng sahõnh hẽ hä.

¹¹ P'ooj ub, sahõnh hẽ tadu dahäng do pooj jé P'op Hagä Do h'yyb gó tabanyy däk doo da né hẽ tabadoo kãn ta tii, Kristo Jesus, Èr Wahë N'aa bad'oo do hä.

¹² Kristo hä èr h'yy kata däk do hyb n'aa, ta hä èr h'yy ka'eeh do hyb n'aa na-ääj hẽ, h'yyb neÿÿm doo me èr hajaa èr ana bä P'op Hagä Do matym gó èr ky n'aa ets'ëe bã, èr ma ejãm bã. Dooh ge'yÿm pé ji.

¹³ Ti hyb n'aa y etsyëe bë hä, bë h'yy gejë hõm manäh, nesaa do y radawäts geët doo bã bë hyb n'aa y ahoop do hyb n'aa, baad tabahadoo hyb n'aa bë hä ta ti y ahoop doo. Taw'ääts hẽ bë tsebee ta ti hyb n'aa.

¹⁴ Ti hyb n'aa kã, taron y nu paa me y bahyy häng èr Yb hÿ pong jé hawät do wẽ, bë hyb n'aa y ky n'aa etsyëe hyb n'aa.

¹⁵ Ta ti èr Yb an'oo bã hÿ pong jé habong doo, sahõnh hẽ badäk hahÿÿ hä habong do na-ääj hẽ rababok hyb n'aa.

¹⁶ Tak'ëp èr Yb kabaj'aa, tak'ëp baad ub. Ti hyb n'aa y ky n'aa etsyëe ta Sahee me bë tah'yyb hej'oonh hyb n'aa.

¹⁷ Äã ky n'aa etsyëe na-ääj hẽ bë h'yyb gó Kristo bawäd had'yyt hẽ hyb n'aa, ta hä bë h'yy ka'eeh do hyb n'aa. Äã ky n'aa etsyëe bëeh, baad had'yyt hẽ bë kamahãn hyb n'aa, kamahãn gó sahõnh hẽ bë moo bok hyb n'aa,

¹⁸ sahõnh hẽ P'op Hagä Do karapee wób sa sii baad bë h'yy kadaw'uuh hyb n'aa tak'ëp baad had'op ji Kristo kamahãn do hä.

¹⁹ Äã karën paawä bë bahapäh ta ti ji Kristo kamahãn doo, dooh né paawä ji haja bä sahõnh hẽ ji hapëe bã, ta bahãnh baad ub tabahadoo do hyb n'aa. Ji hä takamahãn do bë bahapäh y wén karën, baad bë h'yyb gó P'op Hagä Do bawät hyb n'aa, P'op Hagä Do bawät doo da né hẽ bë baboo däk hyb n'aa kã.

²⁰ Ta hä èr hajaa èr ky n'aa etsyëe do bahãnh, èr hajaa èr hyb n'aa newëe do bahãnh tak'ëp P'op Hagä Do hajaa tamoo wät èr mahang, ta hejój me èr h'yyb gó hawät doo me.

²¹ Äã karën Jesus hä h'yy ka'eeh do sa hyb n'aa, Kristo Jesus hyb n'aa na-ääj hẽ P'op Hagä Do kawehëe däg had'yyt hẽ. Yÿ. Tii d' né hẽ. Taw'ääts hẽ.

4

P'op Hagä Do karën doo da ji bawät do ky n'aa hahÿÿh

¹ Ti hyb n'aa, yÿh, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ky n'aa y ma metëek do hyb n'aa y radawäts geët doo, tak'ëp y betsëe bë hä P'op Hagä Do ta wẽ tats'yyt do sa hä takarën doo da né hẽ bë babok.

² Taw'ääts hẽ dooh né hẽ bë h'yy kasabé bã. Taw'ääts hẽ kaja hẽ denaa hẽ bë h'yyb bë mahüüm ta wób sa wẽ. Nayyw hẽ bë kawaj'ään manäh. Taw'ääts hẽ kamahãn gó bë gadoo, ta wób bë ganen'aak do ramoo boo né paawä bë hä.

³ Séd er h'yyb hedo däk P'op Hagä Do Sahee an'oo bä. Ti hyb n'aa taw'ääts hē bē hyb n'aa tam'aah, h'yyb nyyw gó had'yyt hē bē babok ta wób sa wē, tanahānh hyb n'aa séd bē h'yyb hedoo doo.

⁴ Sét né hē Jesus hub hadoo ēer, ta hā h'yy ka'eeh doo. Sét né hē P'op Hagä Do Sahee er gadoo doo. Ti hadoo na-āāj hē, sét né hē baad hadoo do bē gada do ta jawén bē gadoo do pan'aa, bē P'op Hagä Do wén naēēj wāt.

⁵ Sét né hē er Wahē N'aa, Jesus, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo. Sét né er h'yy ka'eeh doo. Sét né hē er nu gahem'uun doo.

⁶ Sét né hē P'op Hagä Doo, sahōnh hē ta hā h'yy ka'eeh do sa Yb, sahōnh hē tabag'āas doo, sahōnh hā moo wāt doo, sahōnh hē er h'yyb gó hawāt doo.

⁷ Tii d' tahado né paawā, sét nado er hā tanoo do er hajaa doo. Kristo h'yyb dāng doo da, sahōnh hē sa hā tabanoo ji hajaa do P'op Hagä Do Sahee anoo doo.

⁸ Ti hyb n'aa né hē hahÿÿ da P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot paah:

“P'op tabasēek noo gó,

duu hēnh rabana ta majī wób tameso padēek do tan'oo bä.

Tii bá sa matym n'aa taban'oo dāg kán ta karapee hā.”*

⁹ (Hahÿÿ d' tahanāng pé ti p'op tabasēek doo: Tabasēek do pooj jé badāk hahÿÿ bá Kristo bewād hyng.)

¹⁰ Ti né hē ti hÿ pong jé hasēek do sahōnh hē sa bahānh tabahado dāk hyb n'aa, sahōnh hē tabag'āas hyb n'aa kā.)

¹¹ Ti né hē ti ta wób hā tabanoo ta mejūū do rabahadoo hyb n'aa. Ta wób hā tabanoo P'op Hagä Do Sahee sa hā metēeh do her'oot doo. Ta wób hā tabanoo ta panyyg hanām do jé pad'yyt hē rabaher'ood hōm hyb n'aa. Ta wób hā tabanoo Jesus hā h'yy ka'eeh do sa hagā n'aa, sa ma matēg rabahadoo hyb n'aa.

¹² Ti hadoo pé tawén noo sa hā, P'op Hagä Do karapee ramasa hyb n'aa, takarēn do ta karapee rahajaa ramoo bok hyb n'aa. Tii d' tawén d'oo na-āāj hē, Kristo hā h'yy ka'eeh do rah'yy kahej'oonh hyb n'aa, baad rah'yy ka'eeh, baad raky dahé magyys hē hyb n'aa,

¹³ sahōnh hē ēer, séd hā er h'yyb hedo dāg kán hyb n'aa er h'yy kaha'eeh do hyb n'aa, P'op Hagä Do T'aah er hapāh do hyb n'aa. Aj'yy h'yyb mapēē dāk do hadoo er bahado dāk tii bá, Kristo hado dāk né hē er bahadoo hyb n'aa kā.

¹⁴ Tii bá, dooh karepé er hado boo bá kā. Dooh h'oo t'aah hadoo er hado boo bá, jé pad'yyt hē maadaka maeh do mahūūm doo, jé pad'yyt hē bah'ood ahēm hōm doo. Dooh ajyy ji hā wad'ii doo, h'yy kamep'ēeh doo me panyyg hahup nadoo do rama mehet'ēek do er ky dahé wād bá, ÿ hanāng péh.

¹⁵ Hÿÿ kā, taw'ääts hē kamahān gó er ber'oot er maa newēē baad hadoo do ky n'aa, sahōnh hē ta tii hā er h'yyb mepēē dāk hyb n'aa, Kristo hadoo er bahado dāk hyb n'aa kā. Ta hā h'yy ka'eeh do sa nu gabóg né ti Kristo.

¹⁶ Ta hub hadoo ēer. Sahōnh hē ji hā hanāng doo, ji tsyym hedoo doo, ji moo hedoo doo, ji jarāā masoo baad tabahadoo hyb n'aa. Sahōnh hē ji hā hanāng do baad rado bá, baad ub tii bá ji, ji hejoonh. Ti hadoo er hā, Jesus hā h'yy ka'eeh do hā: Kamahān gó er sahōnh hē er moo boo bá Kristo, er nu gabóg, sét ken'yyh er hā tanoo doo, tii bá er da h'yy kahej'oonh, baad er h'yy kae magyys hē, baad er ky dahé magyys hē.

* 4:8 Saaw-Mo 68.18

17 Ti hyb n'aa, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kyy gó tak'ëp péj bë ý mejũũ, P'op Hagä Do sa h'yyb gó nahapäh do rababok doo da bë aboo boo manä wäd! Daap hadoo do rahyb n'aa newëë do jawén rababok tii.

18 H'yy gatamah baad hadoo do hä. Nabuj keh'ũũm do hyb n'aa, dooh rah'yy kadawuung bä, dooh rah'yy gah'ood bä P'op Hagä Do hä. Ti hyb n'aa dooh rahapëë bä na-ääj hë papuuj gó ji awät doo, ji hä P'op Hagä Do anoo doo.

19 Rawao däk nesaa do ramoo bok do hä. Ti hyb n'aa dooh ranu mebyy wäd bä nesaa do ramoo bok do hä. Sa h'yyb karën do jawén rababoo had'yyt hë. Hajõng hedoo pé nu meby n'aa näng do ramoo boo had'yyt hë. Dooh rah'yy keba bä ta ti hedoo do hä. Kah'ũũm ta ti nesaa do rakarën doo.

20 Bëë kä, dooh ta ti rababok doo da bë aboo boo bä do hyb n'aa Kristo bë wén hapëë däk bë h'yyb gó.

21 Bë ky n'aa napäh né hë Kristo ky n'aa. Bë ää ma met'ëëg wät nyy da takarën bë babok, ta hä bë h'yy kata däk do hyb n'aa. Baad hadoo do ky n'aa Jesus hanaa bë ää ma met'ëëg wät doo.

22 Bë ää ma met'ëëg wät, bë beréd hõm hyb n'aa pooj jé bë babok do paah, ji h'yyb karën do ji tawadii do hyb n'aa baad nado wäd doo.

23 Bë ää ma met'ëëg wät, bë an'oo bë P'op Hagä Do h'yyb wareem.

24 Bë ää ma met'ëëg wät, bë gadoo hyb n'aa kä bë h'yyb tym papuuj, P'op Hagä Do mo haj'aa ta da hadoo tabahadoo hyb n'aa. Baad had'op ji bawät, P'op Hagä Do karën doo da ji bawät ta ti an'oo bä. Baad hadoo do hanaa ta tii da ji bawät doo.

25 Ti hyb n'aa bë noo kanesa manäh. Taw'ääts hë bë noo gehub bë da hadoo do sii bë er'ood bä, séd uuh ër sahõnh hë ër bahadoo do hyb n'aa.

26 Bë kawaj'ään bä, bë an'oo manä baad nadoo do bë moo boo ta ti hyb n'aa. Kawaj'ään bë hyb n'aa hũũm manäh. Bë h'yyb ehód manä bë kawaj'ään doo.

27 Bë an'oo manä ta tyw n'aa Dijab[†] hä, bë tah'yyb natatuk hyb n'aa.

28 Pooj jé hets'ëëk doo, taw'ääts hë dooh tetsëëg wäd bä. Taw'ääts hë tamoo wät hỹỹ kä, ta wë tabanäng hyb n'aa, wë bedoh do tamasa hyb n'aa kä.

29 Bë esog manä nesaa do ta wób h'yyb rejää doo. Jääm hë baad hadoo doo, ta wób masa do bë her'ood. Ji da hadoo do h'yy katón bä, ji h'yyb en'yym ji her'oot doo me. Tatsebee hä, tsebé doo me ji ber'oot. Ti hõm do had'yyt hë. Tii d' bë bad'oo baad tanu däng hyb n'aa maa new'ëë do sa hä.

30 Bë er'ood manäh, bë moo boo manä na-ääj hë P'op Hagä Do Sahee h'yy katón hanoo doo. Ta Sahee P'op Hagä Do anoo dó ër hä, ër ta karapee tametëeh hyb n'aa. Tanoo dó ër hä baad ër tabed'ëëp bä kä.

31 Taw'ääts hë bë eréd hõm sahõnh hë bë manabaan doo, h'yy ganapũũ doo, ji kawaj'ään doo, ky ked'aak doo, ta see ji ky n'aa rejää do na-ääj hë. Taw'ääts hë bë eréd hõm né hë bë da hadoo do bë pan'aa takyyk doo.

32 Taw'ääts hë h'yyb nyyw gó bë gadoo ta wób. Taw'ääts hë bë t'yyd mehĩĩn bë da hadoo doo. Taw'ääts hë bë mabaan hõm baad nadoo do ta wób bë hä rabad'oo doo, nesaa do bë moo bok do paah Kristo hyb n'aa P'op Hagä Do mabaan hõm doo da né hë.

5

1 Ti hyb n'aa, taw'ääts hë P'op Hagä Do bad'oo doo da né hë bë bad'oo, ta taah tak'ëp takamahän do bë bahadoo do hyb n'aa.

[†] 4:27 Gereg kyy me ramaneëënh Nesaa Do Yb, Dijab. "Ji taky n'aa tapa had'yyt doo", tahanäng pé ti Dijab.

² Taw'ääts hē kamahän gó bē babok, Kristo ər takamahän doo da né hē, ta daaj hē takan'oo dāk doo, ər hyb n'aa tadajēp hyb n'aa. P'op Hagä Do h'yy gadajang Jesus hä, ta daaj hē takan'oo dāk do hyb n'aa ər hyb n'aa tadajēp noo gó.

³ Bē aä manä bē ŷym nadoo do sii, bē patug nadoo do sii. Bē moo boo manä nesaa do nu meby n'aa näng do bē hä hanäng doo me. Bē hyb n'aa hüüm manä bē ma. Tabad'op hē ti hedoo do bē moo boo manäh. Dooh bē er'ood bē da hadoo do sii ta ti hedoo do ky n'aa. Dooh tii da P'op Hagä Do karapee tsyt hē ta wē tasēew hōm do raboo bā.

⁴ Bē er'ood manä nesaa do nu meby n'aa näng doo. Daap hadoo do na-ääj hē, taw'ääts hē dooh bē her'ood. Taw'ääts hē dooh bē ky masuuj bā nu meby n'aa näng doo me ta wób rakawew'aam hyb n'aa. Dooh tii da rer'ood bā Jesus hä h'yy ka'eeh doo. Taw'ääts hē hahŷy da bē bad'oo: P'op Hagä Do wē ər tsebē baad hadoo do ər hä tanoo do hyb n'aa.

⁵ Baad ŷ karēn bē bahapäh hahŷy: Sa ŷym nadoo do sii, sa patug nadoo do sii he'ŷy doo, nesaa do nu meby n'aa näng do sa hä hanäng doo me ramoo bong doo, sa ma rahyb n'aa h'üüm do na-ääj hē, dooh ragado bā Kristo P'op Hagä Do daheeh rabag'ääs doo bā. Sa ma rahyb n'aa h'üüm doo, kabarii hä h'yy kaha'eeh do hadoo, sa ma hä rah'yyb padēek do hyb n'aa. Dooh P'op Hagä Do hä rah'yy kae heh'äat ta tii.

⁶ Bē gado manä ky kamep'ēeh doo me bē rakarēn bā bē rawad'ii bā, ji hajaa nanäng nesaa do ji moo wäd bā raher'ood bā. Ta ti hedoo do hyb n'aa né hē P'op Hagä Do rejää da nabuj keh'üüm doo.

⁷ Ti hyb n'aa sa da bē h'yyb hedo manäh.

⁸ Badagyp do hadoo doo gó bē babok paah. Hŷy ká ta bag hadoo doo gó bē baboo dāk Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hä bē h'yy kata dāk do hyb n'aa. Ti hyb n'aa taw'ääts hē ta bag hadoo doo gó né hē bē babok.

⁹ Ta bag gó ji awäd bā, baad ji ky enny, baad hadoo do P'op Hagä Do karēn do ji moo wät, dooh ji noo kanesa bā, dooh ji wad'ii bā.

¹⁰ Baad bē hyb n'aa newē, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do karēn do hä bē h'yy kadaw'uuh hyb n'aa.

¹¹ Bē moo boo manä badagyp do hadoo doo gó habok do ramoo heb'ooch doo. Dooh baad hadoo do ta ti hanaa. Bē maher'ood sa hä, bē metäh sa hä, baad nado rabahapäh hyb n'aa ta ti badagyp hadoo doo gó moo kahew'ēēt doo.

¹² (Nu meby n'aa näng kejēn doo gó ramoo heb'ooch do ky n'aa ji her'ood bā.)

¹³⁻¹⁴ Ti hadoo né hē, sa hä ji maher'ood bā, ji metä bā sa hä nyy da P'op Hagä Do karēn ji hä, nesaa do né hē ti ramoo bok doo, rabahapäh da tii bā. Ta bag banäng bā ji manyy do badagyp doo gó kejēn do hadoo tii. Ta bag metēeh, ji bahapäh da ny hadoo ta tii. Ti hyb n'aa hahŷy da ta wób sa kyyh:

“Ty gawēej däg haŷy do ōm.

Ganä da dejēp do mahang hawät do ōm.

Tii bā Kristo bag adäng da a hä.”*

¹⁵ Ti hyb n'aa, taw'ääts hē baad bē hyb n'aa matakä nyy da bē babok. H'yy gatemah do rababok doo da bē aboo manäh. Taw'ääts hē P'op Hagä Do karēn do hä h'yy genäh do rababok doo da bē babok.

* **5:13-14** Gadagyp do hadoo doo gó habok doo, haŷy do hadoo, dejēp do hadoo na-ääj hē P'op Hagä Do ranahapäh do hyb n'aa. Kristo ky n'aa ji gado bā ji ty gawēej dāk do hadoo, ji ganä wät do hadoo.

16 Ta tyw n'aa nyy hä baad hadoo ji moo wät hyb n'aa, taw'ääts hē bē moo boo né hē baad hadoo doo, nesaa do jé pad'yyt hē takah'üüm kån do hyb n'aa da hē.

17 Ti hyb n'aa bē h'yy gatema manäh. Taw'ääts hē bē h'yy kadaw'uuh Tak'öp Hyb N'aa Jawyk Do karēn do hä.

18 Bē eëg manä hejooñh do bē ba'oom hyb n'aa. Ji baoom do ji tah'yyb mahüüm nesa do ji her'oot, nesaa do ji moo wät hyb n'aa, ji tarejää na-ääj hē. Taw'ääts hē P'op Hagä Do Sahee tii, bē an'oo baad bē tah'yyb mahüüm hyb n'aa.

19 Tii bā, Saaw-Mo hä hanäng do kejäm do ky n'aa me, ta see pé P'op Hagä Do ji ma ejäm do ky n'aa me na-ääj hē bē maher'ood ta wób.† Tii bā, bē h'yyb gó naa Tak'öp Hyb N'aa Jawyk Do bē j'aa etsē, bē ma ejäm.

20 Tii bā, P'op Hagä Do Sahee bē tah'yyb mahüüm do hyb n'aa, taw'ääts hē er Wahē N'aa Jesus Kristo häd gó had'yyt hē bē h'yy gadeja P'op Hagä Do er Yb wē. Taw'ääts hē sahōñh hē hyb n'aa bē h'yy gadeja ta wē.

21 Kristo bē weh'eëh do hyb n'aa taw'ääts hē bē da hadoo do bē ky daheeh. Taw'ääts hē kawanajääñ doo gó bē gadoo bē ramaher'ood bā.

ÿyj hä tamaher'oot do ky n'aa hahÿyh

22 ÿyj, taw'ääts hē bē ky daheeh bē patug, Tak'öp Hyb N'aa Jawyk Do bē ky daheeh doo da.

23 Ta ÿym nu gabóg ta patug, Kristo, ta hä h'yy ka'eeh do sa nu gabóg hadoo doo da. Kristo hub hadoo do ta hä h'yy ka'eeh doo. Kristo sa h'yyb tym dēeb.

24 Taw'ääts hē Kristo hä h'yy ka'eeh do ta hä raky daheeh doo da sahōñh hä sa ÿym raky daheeh sa patug.

Ajyy hä tamaher'oot do ky n'aa hahÿyh

25 Ajyy, taw'ääts hē bē kamahän bē äj, Kristo ta hä h'yy ka'eeh do takamahän doo da, ta daaj hē sa hyb n'aa takan'oo däk doo,

26 tsyt hē ta wē tabasēew hōm hyb n'aa, baad sa hä tabenäm hyb n'aa. Ta ky n'aa hyb n'aa sa hä tabenäm. Naëng me tabenäm hadoo sa hä.‡

27 Tii d' tawén d'oo, tak'öp hanäm gó takarēn ta hä h'yy ka'eeh do rababoo däg kån, ta wē tagadoo noo gó. Takarēn dooh hesus hedoo doo pé sa mahang hanäng. Takarēn dooh baad nadoo do sa mahang hanäng péh. Tsytt hē nesaa do mahänh, baad had'op doo da rababoo däk takarēn.

28 Taw'ääts hē ajyy rakamahän sa äj, Jesus bad'oo doo da né hē ta hä h'yy ka'eeh do wē. Taw'ääts hē sa hä hē rakamahän doo da ajyy rakamahän sa äj. Jé ta ÿym kamahän doo, ta daaj hē ti takamahän ta hä hē.

29 Ta ti ÿ wén her'oot, dooh ta daaj hē, ta hub ty n'aa ges'yyk péh. Ji waa ji esoos ji bahejooñh hyb n'aa, baad ji hag'ääs ji hub hä. Ti hadoo Kristo bad'oo ta hä h'yy ka'eeh do hä, baad ji tabahag'ääs.

30 Sét ken'yyh eër, ta hub uuh hadoo eër.

31 Hahÿÿ da takerii däk Genesis hä: “Ti hyb n'aa kä m' aj'yy kä sa yb sa ÿym mahänh kä sa m'aa hēñh kä, tagatēe hyb n'aa ta ÿym kä. Raketēe jawén paa bā sét rabahado padēek ta ÿym daheeh”,§ näng kerih doo.

32 Tak'öp tabahetsooh ta ti kerih do ky n'aa see pooj jé ji nahapäh doo. Hä ÿÿ, Kristo, ta hä h'yy ka'eeh doo, séd h'yyb hedoo do ky n'aa ta ti taher'oot na-ääj hē.

† 5:19 Ta wób ji h'yyb en'yyim hyb n'aa tii, sahōñh hē ratsebē hyb n'aa na-ääj hē. ‡ 5:26 Ji nu kemuun do ky n'aa tii. § 5:31 Genesis 2.4

³³ Te hub né paawä ta tii, ketëë do sa ky n'aa na-ãäj hê ta her'oot. Ti hyb n'aa sahõnh hê bë ajyy, taw'ãäts hê bë kamahän bë äj bë hä hê bë kamahän doo da. Taw'ãäts hê yÿj raweh'ëeh sa patug.

6

Karapee, pahëew, maruus, sayb hä na-ãäj hê tamaher'oot do ky n'aa hahÿÿh

¹ Karapee, pahëew, maruus, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do karapee bë bahadoo do hyb n'aa, bë ky dahé bë yb, bë yÿn. Taw'ãäts hê né hê ta tii da bë bad'oo.

² Hahÿÿ da kerih do hä: "Mawehëë a yb, mawehëë a yÿn." Jããm pooj jé P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yuk do ji ky dahé bã baad hadoo do ji gadoo taky däng do tii.

³ Hahÿÿ da ji hä taky däng: "Mawehëë bã a yb, mawehëë bã a yÿn òm wäd dawëët da badäk hahÿÿ bã."*

⁴ Bëeh, sa yb, bë ejàg manä bë taah rah'yy ganapõ mahänh. Taw'ãäts hê baad bë baw'ëeh baad bë maher'ood sa hä, baad rababok hyb n'aa. Bë ma met'ëëg sa hä nyy da Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do karën ji bawät.

Sa karom hä, sa kariw n'aa hä na-ãäj hê tamaher'oot do ky n'aa hahÿÿh

⁵ Bëeh, sa karom, bë ky dahé bë kariw n'aa. Baad bë wehëë sa hä. J'ooj madäk doo me bë moo boo manäh bë ramejüü doo. Kristo bë ky daheeh doo da bë ky dahé bë kariw n'aa.

⁶ Taw'ãäts hê dooh jããm hê bë ky daheeh bë moo bok do tahegãä bã, bë hä taj'aa etsë bë karën paawä do hyb n'aa. Kristo karom bë bahadoo do hyb n'aa, bë h'yyb gó naa, P'op Hagä Do karën doo da bë moo boo sahõnh hê.

⁷ T'öp bë h'yyb gó naa, tsebé doo me, bë moo boo bë ramejüü doo. Taw'ãäts hê Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do wë bë moo bok ta ti bë h'yyb gó, ajyy wë had'yit nado.

⁸ Hahÿ bë hyb n'aa newë: Sahõnh hä Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do anoo da baad hadoo do ji moo wäd wät do mabaj, ta see karom ji do bã, sa karom ji nado bã na-ãäj hê.

⁹ Bëeh, sa kariw n'aa hedoo doo, bë karom bë raweh'ëeh doo da bë wehëë na-ãäj hê sa hä. Bë eãm manä bë karom, sét né hê ji Kariw N'aa hÿ pong jé hawät do bë bahapäh do hyb n'aa. Bë karom sa Kariw N'aa, bë kariw n'aa na-ãäj hê né tii. Ta ti dooh tasëew bã ji mahang. Séd gó tagadoo sahõnh hê. Ti hyb n'aa tabad'oo doo da bë bad'oo.

Ji mo n'aa jesuu n'aa ky n'aa hahÿÿh

¹⁰ Tagadëëg ub bë y maher'oot hahÿÿh: Bë h'yy kahejój Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hanaa, tak'ëp hadoo do ta hejój hanaa.

¹¹ Kaneb'oooh do pooj jé sahõnh hê ta mo n'aa jesuu n'aa warahén dadäk doo da, ta kuman tado däk doo da, bë dadäg hadoo bë mo n'aa jesuu n'aa, bë ado däg bë kuman hadoo do bë hä P'op Hagä Do an'oo däk doo, Dijab karën bã bë tawadii, bë hä tanahajaa hyb n'aa, ta hä bë j'aa ketsë hyb n'aa.

¹² Ta ti y wén her'oot, dooh ajyy ër majiï rado bã. Karap'aar h'yyb nesaa do hedoo do hyb n'aa jeyuk doo, nesaa do hejój n'aa näng doo, badäk hahÿÿ bã badagyp do hadoo doo gó habok do hä bag'ãäts doo, ti né hê ër majiï. Kabaj'aa hedoo do nesaa do wë hä habong doo, ti né hê na-ãäj hê ër majiï.

¹³ Ti hyb n'aa, bë ado däg sahõnh hê bë mo n'aa jesuu n'aa, bë kuman hadoo do na-ãäj hê P'op Hagä Do anoo doo, nesaa do bë wë takajaa noo gó nesaa do

* 6:3 Dew-Teronom 5.16

bë hã tanahajaa hyb n'aa, sahõnh hë bë bahajaa bã kä, bë j'aa ketsë hyb n'aa kä.

¹⁴ Baad bë hyb n'aa matakä däg. Bë ehub had'yyt hë bë her'oot do hã, ër majiï wë bë bahej'oonh hyb n'aa. Warahén ta baa wyd tadadäk doo da tii, tanahewaat hyb n'aa. Warahén ta h'yyb gatsapoog n'aa tadadäk doo da baad takan'yyh hyb n'aa, baad had'op bë aboo baad bë kan'yyh hyb n'aa.

¹⁵ Warahén ta tsyym suun tapadedëék doo da takahej'oonh hyb n'aa, tii da baad bë gado panyyg hanäm doo, h'yyb nyyw gó ji bawät hanoo doo, nesaa do hã bë h'yy kahej'oonh hyb n'aa.

¹⁶ Warahén gatoj jesuu n'aa hadoo ji h'yy ka'eeh doo. Bë h'yy kae né hë. Bë h'yy kae bã bë hajaa bë meduuk gatoj hadoo do hahõng do Nesaa Do Yb hanaa. Bë h'yy kae bã, bë hajaa bë medug bã Nesaa Do Yb bë tah'yyb tatuk doo.

¹⁷ Warahén ta soog sapaar s'ëeb tadadäk doo da, baad bë hyb n'aa newë had'yyt hë bë Jesus edëëb wät né hë nesaa do mahãnh. Bë ado däg na-ãäj hë P'op Hagä Do Sahee anoo do sën-jeer, P'op Hagä Do kyyh.

¹⁸ Bë er'ood had'yyt hë P'op Hagä Do sii, bë hã ta Sahee h'yyb mahũüm doo da. Bë ky n'aa ets'ëë bë tamasaa had'yyt hë hyb n'aa. Bë hyb n'aa matakä had'yyt hë. Bë h'yy gejë hõm manäh. Bë ky n'aa ets'ëë had'yyt hë ta wób Jesus hã h'yy ka'eeh doo.

¹⁹ Taw'ãäts hë hëp ý n'aa na-ãäj hë bë ky n'aa etsëë, ý ber'oot bã, P'op Hagä Do anoo hyb n'aa hã ý ý her'oot do pan'aa, h'yyb neýým doo me ta ky n'aa hanäm do pooj jé ji nahapäh do ta wób hã ý maher'oot hyb n'aa.

²⁰ Ta ti ky n'aa hanäm do rod n'aa ýyh, Jesus mejüü doo, ý rawén dawäts geët. Hëp ý n'aa bë ky n'aa ets'ëë, ta ky n'aa hanäm do h'yyb neýým doo me ý baher'oot hyb n'aa, hã ý Jesus karën doo da.

Paw-Ro kedëë hõm do ky n'aa hahýyh

²¹ Tikiko, ër hýy hadoo do baad ër kamahän doo, baad ãã sii Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do wë moo wät doo, bë da tamaher'oot sahõnh hë këh ý n'aa.

²² Bë wë ý mejüü tabahõm bë tamaher'oot hyb n'aa nyy da babä ãã babok, bë tah'yyb en'yyim hyb n'aa na-ãäj hë.

²³ ãã karën h'yyb näw, kamahän doo, baad h'yy ka'eeh do na-ãäj hë P'op Hagä Do ër Yb, Jesus Kristo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ranoo bë hã hãj haa hedoo doo.

²⁴ ãã karën sahõnh hë ër Wahë N'aa Jesus Kristo hã had'yyt kamahän do wë P'op Hagä Do ky enyym. Jáãm hë kä.

Pirip

Jesus hã h'yy ka'eeh do Pirip häd näng do panang bã habong do hã Paw-Ro ma erih do hahỹỹh

Kedëng do ky n'aa hahỹỹh

¹ Ỹ Paw-Ro, Tsimoot daheeh, Kristo Jesus karom hedoo do ããh, ãã edëng bë sahõnh hẽ, tsyt hẽ P'op Hagã Do wẽ kasëew bong doo, Kristo Jesus hã h'yy kata padëek doo, panang Pirip häd näng doo bã haj'eenh doo. Jesus hã h'yy ka'eeh do sa wahẽ n'aa, sa wahẽ n'aa masa n'aa tii bã haj'eenh do ãã edëng na-ããj hẽ.

² Ỹ karën P'op Hagã Do ër Yb, Jesus Kristo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do na-ããj hẽ ky en'yym bë hã. Ỹ karën baad ub Kristo bë rah'yyb en'yym.

Jesus hã h'yy ka'eeh do sa hyb n'aa Paw-Ro ky n'aa etsëẽ do ky n'aa hahỹỹh

³ P'op Hagã Doo, ỹ h'yy kaha'eeh do wẽ ỹ h'yy gadajang bë ỹ hyb n'aa hesẽ bã.

⁴ Bë ỹ ky n'aa ets'ëẽ bã, h'yy gadajaa gó had'yyt hẽ ỹ ky n'aa etsëẽ bë sahõnh hẽ,

⁵ bë du doo noo gó naa Jesus hã bë h'yy ka'eeh do ỹ bë masa do hyb n'aa Kristo panyyg hanãm do ỹ maher'oot hyb n'aa.

⁶ Baad ỹ bahapäh hahỹỹh: Bë h'yyb gó baad hadoo do P'op Hagã Do du doo doo, kaja däk da tan'oo bã Jesus Kristo matëeh bã kã.

⁷ Taw'ããts hẽ né hẽ tii da ỹ hyb n'aa newëẽ sahõnh hẽ bë wẽ, bë ỹ kamahãn do hyb n'aa tak'ëp. Bë sahõnh hẽ ỹ bë masa ỹ moo wät do hã, taky enyym doo gó hã ỹ P'op Hagã Do an'oo däk do hã. Ỹ bë masa ragadahew'ëes doo gó ỹ bagëët bã. Ỹ bë masa na-ããj hẽ, hyb n'aa jew'yyk do sa matym gó ỹ ag'ëed bã Jesus panyyg hanãm do ỹ mo n'aa jesuu hyb n'aa, te hub né hẽ ỹ metëeh hyb n'aa sa hã.

⁸ Tak'ëp paawã ỹ karën bë ỹ bahapäh, Kristo Jesus ji kamahãn doo da bë ỹ kamahãn do hyb n'aa. Né hup ỹ né hẽ ti ỹ her'oot do P'op Hagã Do hapäh.

⁹ P'op Hagã Do hã bë ỹ ky n'aa etsëẽ, bë kamahãn do takah'üüm hyb n'aa. Bë ỹ ky n'aa etsëẽ, bë tah'yy gan'yyh hyb n'aa. Bë ỹ ky n'aa etsëẽ, bë bahapäh hyb n'aa ny hadoo do baad ub, ny hadoo do baad nadoo doo.

¹⁰ Tii d' ỹ wën ky n'aa etsëẽ, baad had'op do bë bahapäh hyb n'aa, baad had'op bë babok hyb n'aa na-ããj hẽ Kristo matëeh bã kã. Ỹ karën dooh bë hã raw'yyt pé bë hã raky n'aa tapaa pé bë babok do hã Kristo matëeh bã kã.

¹¹ Tii d' ỹ wën ky n'aa etsëẽ na-ããj hẽ, baad had'op tabahadoo hyb n'aa had'yyt hẽ sahõnh hẽ bë bad'oo doo, P'op Hagã Do hã sahõnh hẽ raj'aa etsë hyb n'aa, P'op Hagã Do kawehëẽ däk hyb n'aa na-ããj hẽ baad hadoo do bë hã rabahapäh bã. Jesus Kristo hanaa né hẽ ta ti baad jí awät do had'yyt doo.

Jesus ky n'aa kah'üüm do ky n'aa hahỹỹh

¹² Hỹỹ kã wakãn haa hedoo doo, ỹ karën bë bahapäh hahỹỹh: Baad nadoo do wẽ ỹ kajaa doo, dooh tahewad bã Jesus ky n'aa hanãm doo. Baad nadoo do wẽ ỹ kajaa doo, Jesus ky n'aa hanãm do jé pad'yyt hẽ takah'üüm tan'oo bã.

¹³ Sahõnh hẽ warahén Roma buuj sa wahẽ n'aa tób haeh do hag'ããs doo, panang buuj na-ããj hẽ, rabahapëẽ däg kãn Kristo hyb n'aa ti ỹ radawäts gëët.

14 Ragadahew'eës doo gó ŷ bagëët do hyb n'aa hajõk ër hÿÿj hedoo do babä habong do rah'yyb hedo padëëk, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hä rah'yy kasadëë padëëk, neÿÿm doo gó rawén her'ood hõm hÿÿ kã P'op Hagä Do ky n'aa.

15 Sa wób rabaher'oot Kristo ky n'aa rahyb n'aa jewës do hyb n'aa ŷÿh, bahãnh ŷÿ rakarën ranu gapad'ëëk do hyb n'aa na-ããj hë. Ta wób rabaher'oot Kristo ky n'aa ŷ ramasa rakarën do hyb n'aa, ta ky n'aa takah'üüm hyb n'aa.

16 Tii d' rawén d'oo ŷ rakamahãn do hyb n'aa. ŷ radawäts gëët P'op Hagä Do an'oo bã rabahapãh, Kristo ky n'aa hanãm do ŷ mo n'aa jesuu hyb n'aa, te hub né hë ŷ metëëh hyb n'aa ta wób sa hä. Ta ti rabahapãh do hyb n'aa ŷ ramasa.

17 Ta wób rawén her'oot Kristo ky n'aa, bahãnh ŷÿ ranu gapad'ëëk rakarën do hyb n'aa. Baad hadoo do hyb n'aa nado sa h'yyb Kristo ky n'aa rabaher'oot doo. Tii da rawén d'oo rakarën né paawä baad nadoo do ŷ bahob magyys hë ragadahew'eës doo gó.

18 Na manä ti ta tii. Sa h'yyb baad nadoo doo me rer'ood bã, sa h'yyb baad hadoo doo me ta wób rer'ood bã, taw'ãäts hë Kristo ky n'aa takaher'ood hõm. Kristo ky n'aa takaher'ood hõm do hyb n'aa ŷ h'yy gadajang, sa h'yyb baad nadoo doo me ta wób rabaher'ood né paawä.

ŷ d' h'yy gadajaa had'yyt hë,

19 baad nadoo do babä ŷ ahoop do takawareem däg da baad hadoo do hä ŷ bahapãh do hyb n'aa. ŷ da reréd hõm baad ŷ bahõm hyb n'aa. Tii d' tawén hadoo P'op Hagä Do hä ŷ bë ky n'aa etsëë do hyb n'aa, P'op Hagä Do Sahee Jesus Kristo hä hana do ŷ tamasa do hyb n'aa na-ããj hë.

20 Baad hëp ŷÿ gó ŷ gada, dooh ŷ her'oot pé P'op Hagä Do matym gó ŷ nu mebyy wät doo. Neÿÿm doo gó ŷ karën paawä ŷ her'oot hyb n'aa jewyk do sa matym gó, Kristo hyb n'aa ŷ raky n'aa ety bã. ŷ karën Kristo kawehëë däg had'yyt hë hëp ŷ n'aa, ŷ bedëp do hä, ŷ radajëëb bã na-ããj hë.

21 Tii d' ŷ wén her'oot, Kristo ŷ weh'ëëh hyb n'aa ŷ wén wät. ŷ dajëb bã, ta bahãnh baad ub ti hä ŷÿ, Kristo wë ŷ bawät hyb n'aa tii bã kã.

22 Badäk hahÿÿ bã ŷ bawät nã bã, ŷ ma panäk nã, ŷ ma metëëk nã Kristo ky n'aa. ŷ haja bã paawä ŷ asëëw bã ŷ bad'oo doo, dooh ŷ hapëë bã ny hadoo do ŷ karën: Badäk hahÿÿ hä ŷ awäd had'yyt doo, ŷ dajëp doo.

23 Pawóp hadoo do baad ub hä ŷÿ! ŷ karën paawä ŷ dajëp, Kristo pa ŷ bawät hyb n'aa. Ti ti baad had'op do hä ŷÿ.

24 Ti hadoo né hë, baad tabahadoo hyb n'aa bë hä, taw'ãäts hë badäk hahÿÿ bã ŷ bawät nã bã.

25 Ti né hë taw'ãäts hë hä ŷÿ. Ti hyb n'aa ŷ hapãh, badäk hahÿÿ bã ŷ awät nã, bë ŷ masa nã Kristo hä bë h'yy ka'eeh do kah'üüm hyb n'aa, bë h'yy gadajang hyb n'aa na-ããj hë Kristo hä bë h'yy ka'eeh do hyb n'aa.

26 Tii bã da, p'aa hënh bë mahang ŷ bawät bã, tak'ëp Kristo Jesus wë bë h'yy gadajang da hëp ŷ n'aa.

27 Hahÿ ti sahõnh hë bahãnh ŷ karën do bë hä: ŷ karën baad ub bë babok, Kristo ky n'aa hanãm do hä bë ma kametëëk doo da. Tii d' bë aboo bã, bë wë ŷ ahõm bã, jããm hë dawëë naa ŷ ky n'aa napãh bã bë ky n'aa, baad had'yyt hë bë h'yyb tym Jesus hä ŷ bahapëë kã. Séd bë h'yyb hedoo tii b' ŷ bahapëë kã. Séd hä bë hyb n'aa tam'aah, ër h'yy ka'eeh do Kristo ky n'aa hanãm do hana do ma matëg oow rawanareem hyb n'aa.

28 Dooh da bë jeÿÿm bë hä h'yy kawareem doo, tii b' ŷ bahapëë kã na-ããj né kã. P'op Hagä Do gawats'iik da bë wë h'yy kawereem doo, bë hä rejãã doo.

Sa wē bē neŷm do metēeh sa hā ta tii. Bē hā kā, bē da P'op Hagā Do ed'ēep bē neŷm do metēeh. P'op Hagā Do né hē ti sahōnh hē ta ti hanoo doo.

²⁹ P'op Hagā Do anoo bē hā Kristo hā bē h'yy ka'eeh hyb n'aa. P'op Hagā Do anoo na-āāj hē Kristo hyb n'aa bē ahoop bē hā rarejāā doo.

³⁰ Bē hā rah'yy kawereem kån hā ŷ rah'yy kawereem doo da. Ti hadoo hā ŷ kametēeh nā babā, bē ky n'aa napēē kån hŷy kā.

2

Taw'āāts hē Kristo bad'oo do paa da ji bad'oo do ky n'aa hahŷȳh

¹ Ti hyb n'aa kā, bē h'yyb enyyw dāk do hyb n'aa Kristo hā bē h'yy kata dāk do hyb n'aa, bē h'yy kanatón wāt do hyb n'aa Kristo bē takamahān do hyb n'aa, séd bē h'yy kata dāk do hyb n'aa P'op Hagā Do Sahee hā, Kristo ky ennym do hyb n'aa bē hā, bē tat'yyd mehīin do hyb n'aa na-āāj hē,

² ŷ karēn séd bē h'yyb hedo had'yyt hē, bē kamahān bē da hadoo doo, séd hā bē babok, séd hā bē h'yyb padäg. Tii da bē adoo bā, baad ŷ h'yy gadajaa kån tii bā.

³ Ta wób sa bahānh bē nu gapad'ēek hyb n'aa nado bē bad'oo sahōnh hē bē bad'oo doo. Bē h'yy kasabé manā bē moo bok do hā. Bē kadad'uu ta wób sa hā. Bē hyb n'aa jewyyg ta wób bē hā hē bē hyb n'aa jaw'yyk do bahānh.

⁴ Bē karēn do hā had'yyt nado bē h'yyb padäg. Taw'āāts hē ta wób karēn do hā na-āāj hē bē hyb n'aa newē.

⁵ Taw'āāts hē Kristo Jesus h'yyb hadoo bē h'yyb:

⁶ Ta Yb, P'op Hagā Do hado né paawā ti Kristo Jesus, tagadoo P'op Hagā Do tanahadoo doo, aj'yy gó takesok hyb n'aa.

⁷ Sahōnh hē hŷ pong jé hanäng do raweh'ēeh do taberéd hōm paah. Tii bā sa karom hado dāk aj'yy tabahado dāk noo gó.

⁸ Aj'yy tabahado dāk bā, ta daaj hē takadad'uu kån. Baad P'op Hagā Do taky daheeh do hyb n'aa tagadoo radaj'ēep doo. B'aa kajatsék do hā tagadoo radaj'ēep, nesaa do moo heb'oooh do radej'ēep doo da.

⁹ Ti hyb n'aa sahōnh hē sa bahānh Kristo bahado dāk P'op Hagā Do an'oo bā. Sahōnh hē hyb n'aa jewyk do sa bahānh däg Kristo P'op Hagā Do an'oo bā.

¹⁰ Tii da P'op Hagā Do wén d'oo, sahōnh hē hŷ pong jé habong doo, badāk hahŷȳ hā habong doo, t'öp habong do dejep do paa na-āāj hē, sa taron nu paa me rabehty b'ēeh hyb n'aa Jesus raweh'ēeh hyb n'aa,

¹¹ "Tak'ep Hyb N'aa Jawyk Do sahōnh hē bag'āās do ti Jesus Kristo", sahōnh hē rabaher'oot hyb n'aa.

Tii d' tawén hadoo, P'op Hagā Doo, Jesus Kristo Yb, kawehēē dāk hyb n'aa.

¹² Ti hyb n'aa kā, najis haa, baad bē ky dahé dāk do paa hadoo, heŷm doo me, kajajān doo me tak'ep bē hyb n'aa tam'aah ji P'op Hagā Do edēeb wāt do hyb n'aa ji moo hew'ēet do hā.* Taw'āāts hē tii da bē bad'oo bē mahang ŷ bawäd had'yyt nado. Taw'āāts hē bē mahang ŷ nawät bā ta bahānh bē hyb n'aa tam'aah hŷȳ kā ta tii hā.

* **2:12** Heŷm doo me, kajajān doo me ji wén moo wāt tii, ji nes'ōos hyb n'aa. Masuuj nado tii. Ti hyb n'aa tii d' tawén her'oot.

13 P'op Hagä Do ti hanoo bë karën bë moo bok tagen'aak doo. Tanoo na-ãñ hë takarën do bë bahajaa hyb n'aa.

14 Taw'ääts hë bë h'yyb tsebë doo me bë moo boo sahõnh hë. Bë ky n'aa jëëw manäh.

15 Tii d' y mejuü bë hä, dooh hyb n'aa bë raky n'aa tapaa péh, baad had'op bë bahado däk hyb n'aa, P'op Hagä Do taah nesaa do nanäng do bë bahadoo hyb n'aa kä, badäk hahÿÿ bä nesaa do hedoo doo, nesaa do moo heb'ooh do mahang bë babok bä. Sagõoh gadagyp doo gó wë hä bag padëek do hadoo bëeh, sa mahang,

16 P'op Hagä Do wë ji edëb had'yyt do ky n'aa sa hä bë baher'oot bä. Taw'ääts hë tii da né hë bë babok, tii da né hë bë bad'oo, Kristo kajaa bä. Y da h'yy kasab'ee, daap hë nado tak'ëp bë hyb n'aa y moo wäd wät y bahapäh bä kä.

17 Babä y ahoop do tamasaa bä P'op Hagä Do hä bë h'yy ka'eeh do hyb n'aa ta wë bë moo bok doo, tii bä y h'yy gadajang, bë sii y tsebë.

18 Ti hyb n'aa taw'ääts hë bë h'yy gadejah, bë tseebe si yÿ.

Tsimoot ky n'aa hahÿÿh

19 Jesus, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hä y gada, nayyw hë Tsimoot bë wë y mejüü tan'oo bä. Bë wë y karën y mejüü, bë tah'yyb en'ym hyb n'aa, y na-ãñ hë y h'yyb nyyw däk hyb n'aa bë ky n'aa tamanaa bä.

20 Jääm hë Tsimoot, pa y hawät doo, baad bë tahyb n'aa newëë doo, baad hadoo do bë wë karën doo. Dooh ta see pé Tsimoot hadoo doo.

21 Ta wób jáam hë sa hä hë rahyb n'aa newëë. Sa hä baad hadoo do rahyb n'aa newëë. Dooh Jesus Kristo karën do rahyb n'aa newëë bä.

22 Tii d' nado Tsimoot. Bë hapëë däk nyy da baad ub Tsimoot bawät. Baad ub sa t'aah sa yb sii moo wät doo da Tsimoot moo wäd wät si yÿ Jesus ky n'aa hanäm do hä.

23 Ti hyb n'aa kä, y bahapäh bä kä nyy d' hä y rabad'oo, y karën Tsimoot y mejüü bë wë.

24 Ti hado né paawä, baad Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hä y gada, y na-ãñ hë nayyw hë bë wë y bahõm tan'oo bä.

Epaporodit ky n'aa hahÿÿh

25 Y hyb n'aa newë däk, taw'ääts hë hä y hadoo do Epaporodit häd näng doo, y tamasa hyb n'aa wë y bë mejüü do paah, tababaaj hõm bë wë. Warahén rabad'oo doo da, si yÿ ti tamo n'aa jesuu panyyg hanäm doo.

26 Bë wë y mejüü tababaaj hõm tak'ëp sahõnh hë bë tahyb n'aa esee do hyb n'aa. Tahyb n'aa tón, nahëë näng paa bë ky n'aa napëë däk do hyb n'aa.

27 Te hub né hë. Nahëë näng né paah. P'eets hë paawä tadajëp. Tawén nadajëp P'op Hagä Do t'yyd mehün ta hä. Y na-ãñ hë P'op Hagä Do t'yyd mehün, y h'yy kanatón hyb n'aa ta bahãnh tadajëb bä paawä.

28 Ti hyb n'aa kä, nayyw hë y mejüü bë wë tababaaj hõm, bë bahapäh bä kä bë h'yy gadajang hyb n'aa. Tii bä da, bë h'yy gadeja kån do hyb n'aa da, dooh da tak'ëp y hyb n'aa tón wäd bä.

29 Taw'ääts hë h'yy gadajaa gó bë gadoo da, ji hÿÿj Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hä h'yy kata däk do ji gadoo doo da. Taw'ääts hë bë weh'ëeh ta ti hedoo doo,

30 p'eets hë paawä tadajëp do hyb n'aa Kristo wë tamoo wät do hyb n'aa. Y tamasa bë jawén buuj bë nahajaa do hyb n'aa y bë masaa bä. Tahapëë né paawä dajëp ta hä péh, ti hadoo né hë y tamasa.

3

Dooh ji daab yb bä ji daaj hē ji hajaa do hä ky n'aa hahÿÿh

¹ Hÿÿ kä wakān haa, ta see ky n'aa bë ÿ ma erih: Taw'ääts hē bë h'yy gadeja Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hä bë h'yy kata dāk do hyb n'aa! Dooh ÿ h'yy ganapō däg bä p'aa hēnh ÿ erii bä pooj jé bë ÿ maher'ood wāt doo. Baad ti bë hä, bë ÿ ma erih do bë tamo n'aa jesuu do hyb n'aa, ta see da bë rama met'ëég mahānh.

² Bë hyb n'aa matakä ajyy nesaa do moo bok doo, awaar nesaa do hedoo doo, ji hub kekyyt doo, * bë rawad'ii mahānh.

³ Èr ti P'op Hagä Do karapee heh'äät doo. Dooh sa masuuj noo byyh kahōk do hä daap yyp do rado bä ti P'op Hagä Do karapee heh'äät doo. Èër, ta Sahee h'yyb mahūum do hyb n'aa P'op Hagä Do hyb n'aa jew'yyk doo, Kristo Jesus hä kasab'ee doo, èr ti P'op Hagä Do karapee heh'äät doo. Èr ti ta karapee heh'äät doo, ji hä hē ji moo wāt do hä, ji daaj hē ji hajaa do hä na-āāj hē daab naypp doo.

⁴ ÿ haja né paawä ÿ daab yb bä ji daaj hē ji hajaa do hä. Sa daaj hē rahajaa do hä radaab yyp rahajaa redoo bä, ÿ sa bahānh ÿ hajaa ta tii hä ÿ daab yb bä ÿ karēn bä paawä.

⁵ Masuj ÿ noo byyh ragahōg hōm 8 ta āh ÿ bahadoo bä kä.† Isaraéw buuj ÿÿh. Bēn-Jamih panaa ÿÿh. Eber buuj heh'äät né ÿÿh. Pariséw see né ÿÿh, baad Mosees ky n'aa jaw'yyk do ky dah'eeh doo.

⁶ Tak'ëp ÿ karēn do hyb n'aa Mosees ky n'aa jaw'yyk do sahōnh hē raky daheeh, ÿ rejää paa Jesus hä h'yy ka'eeh doo.‡ Dooh raw'yyt pé hä ÿÿ ÿ raky n'aa tapaa péh, baad ÿ ky daheeh do hyb n'aa paa sahōnh hē Mosees ky n'aa jaw'yyk doo. Baad däg ÿÿ Mosees ky n'aa jaw'yyk do matym gó.

⁷ Ti hadoo né hē, sahōnh hē tii, ti noo gó ÿ kamahān doo, dooh wād ti hä ÿ hÿÿ kä Kristo ÿ bahapëé dāk do hyb n'aa.

⁸ Ti had'yyt nado, sahōnh hē né hē p'ooj ub ÿ daab yyp doo, dooh its hä ÿ hÿÿ kä Kristo Jesus, wahé ÿ n'aa, ÿ hapëé däg kån do hyb n'aa. Sahōnh hē bahānh né hē ti Kristo ji bahapäh doo. Kristo hyb n'aa ÿ éred hōm sahōnh hē pooj jé ÿ kamahān doo. Hesus do ji aw'oong hōm do hadoo sahōnh hē ti hä ÿÿ, Kristo baad ÿ bahapäh hyb n'aa da,

⁹ ta hä ÿ h'yy kata dāk hyb n'aa. Ta hä ÿ h'yy kata dāk do hyb n'aa kä, dooh ÿ tyw n'aa esóts wād bä Mosees ky n'aa jaw'yyk do ÿ ky daheeh do hyb n'aa baad ÿ bahado dāk P'op Hagä Do matym gó. Baad ÿ hado dāk hÿÿ kä P'op Hagä Do matym gó, Kristo hä ÿ h'yy kae dāk do hyb n'aa. P'op Hagä Do hanaa né hē ti baad ji hado dāk do ta matym gó. Ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa né hē tii.

¹⁰ Baad ÿ karēn Kristo ÿ bahapäh. Hahÿÿ da ti ÿ karēn: ÿ karēn ÿ bahapäh hä ÿÿ hē ta hejój taganä wāt noo gó tagadoo doo. ÿ karēn ÿ bahapäh hä ÿÿ hē Kristo ahoop doo. ÿ karēn ÿ bahapäh hä ÿÿ hē tadajëp doo. Kristo dajëp paa èr hyb n'aa, ti hyb n'aa ÿ radajëéb bä ta hyb n'aa, ÿ karēn ÿ gadoo né ti na-āāj hē.

* **3:2** Ma matëg oow Paw-Ro pes'āap. Ji hub rakekyyt tawén her'ood bä, ajyy Judah buuj nadoo do Jesus hä h'yy ka'eeh do hä raky kah'ūum, sa masuuj noo byyh ragehōk hyb n'aa Judah buuj rabahed'oo doo da. Jāam hē tii da P'op Hagä Do gadoo ji, sa hä. Dooh se hub rado bä. Daap ti rama metëék doo. Ti hyb n'aa Paw-Ro mejūū rahyb n'aa matakëé sa mahānh. † **3:5** Tii d' né paa Isaraéw buuj rabahed'oo P'op Hagä Do karapee see karapee t'aaah tabahadoo hyb n'aa. Tii d' né paa P'op Hagä Do mejūū sa hä.

‡ **3:6** Tii d' Paw-Ro d'oo paah, Mosees ky n'aa jaw'yyk do Jesus hä h'yy ka'eeh do ragawats'iik rakarēn ted'oo do hyb n'aa ti noo gó.

11 Sahõnh hē ta ti ŷ karēn ŷ bahapāh hā ŷŷ hē, ta jawén ŷ P'op Hagā Do gan'yyh hyb n'aa dejēp do mahang.

Ji pooj jé hawät do hā tak'ēp ji hyb n'aa matakēē do ky n'aa hahŷŷh

12 Dooh baad Kristo hadoo ŷ hado nā bā. Dooh baad had'op do ŷ hado nā bā. Ti hadoo né hē, tak'ēp ŷ hyb n'aa tam'aah Kristo Jesus hadoo ŷ bahado dāk hyb n'aa kā. Ti hyb n'aa ŷ tabasēew hõm.

13 Wakān haa hedoo do Kristo hā h'yy ka'eeh doo, hā ŷŷ, dooh ta ti ŷ haja nā bā. Dooh baad Kristo hadoo ŷ hado nā bā. Ti hadoo né hē, tsyym kas'ŷŷ do rabahed'oo doo da ŷ badoo had'yyt hē. Dooh ŷ hyb n'aa matakā bā jó ŷ hadāk hēnh. Dooh ŷ hyb n'aa newē bā pooj jé ŷ bawät do hā, ŷ hanāng péh. Pój ŷŷ jé hawät do hā tak'ēp ŷ hyb n'aa matakēē.

14 Tak'ēp ŷ hyb n'aa tam'aah ta sām ŷ gadoo hyb n'aa P'op Hagā Do hanaa. Hahŷ ta sām ŷ gadoo hyb n'aa ŷ tawén naēēj wät doo: Hŷ pong jé ŷ d' bawäd had'yyt hē Kristo Jesus hyb n'aa.

15 Ti hyb n'aa, sahõnh hē ēer, baad Jesus hā h'yy kae dāk do hedoo doo, ŷ hyb n'aa newēē doo da, nag'aap hē ŷ erii wät doo da taw'āāts hē ēr hyb n'aa newē. Ta see hadoo bē hyb n'aa newē nā bā ŷ erii wät do hā, tii bā da, P'op Hagā Do metēeh da bē hā, baad né ti ŷ erii wät doo.

16 Ti hado né paawā, taw'āāts hē ēr ky daheeh ēr hā P'op Hagā Do metā wät do pénh né hē.

17 Taw'āāts hē ŷ bawät doo da séd gó bē babok, wakān haa hedoo doo. Taw'āāts hē bē hyb n'aa matakā āā babok doo da habok do sa hā, rababok doo da bē na-āāj hē bē babok hyb n'aa.

18 Baad habok do hā bē hyb n'aa matakā ŷ wén nāng, hajōk ti anāng b'aa kajatsēk do hā Kristo dajēp do ky n'aa majī rababok doo da habok doo, Kristo hā rah'yy ka'eeh sa noo né paawā. Hajōō nuu me bē ŷ maher'ood wät tii. H'yy kameoot doo me ŷ ab'aanh tii.

19 P'op Hagā Do gawats'iik da tii. Rawa do hā, rawēh do hā, reēek do hā, ta see rakarēn do hā rah'yyb padāg had'yyt hē, P'op Hagā Do hā nado. Nu meby n'aa nāng do hā rah'yy kasab'ee. Badāk hahŷŷ hā hanāng do hā rah'yyb padēek.

20 Ta ti hedoo do rababok doo da bē aboo manāh. Hŷ pong jé babuuj ti ēer. Tii b' naa, hŷ pong jé naa tabahyng, baad ēr gada Jesus Kristo, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo, ēr h'yyb tym dēeb.

21 Ta hejój me sahõnh hē tabag'āās. Ta ti tahejooj me ēr hub nahejooñh do tawareem da, ta hub kabaj'aa do hadoo ēr hub bahadoo hyb n'aa kā.

4

1 Ti hyb n'aa, wakān haa hedoo do ŷ kamahān doo, tak'ēp ŷ hyb n'aa esee doo, baad bē aboo had'yyt hē bē ŷ maher'ood wät doo da né hē. Bē h'yy keréd manā Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hā. Najis haa, bē hyb n'aa né hē ŷ h'yy gadajang. Bē hyb n'aa né da ŷ kawehēē dāk.

Sa hā Paw-Ro maher'oot do ky n'aa hahŷŷh

2 Tak'ēp ŷ betsēē ŷŷnh Ewodija hād enāh doo, ŷŷnh Sīn-Tike hād nāng do daheeh, séd rah'yyb hedoo hyb n'aa Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hā rah'yy kata dāk do hyb n'aa.

3 Ōm, baad si ŷ Kristo wē moo wät doo, ŷ etsēē a hā ta ti ŷŷj mamasaa, séd rah'yyb hedo padēek hyb n'aa p'aa hēnh. Si ŷŷ tak'ēp rahyb n'aa tam'aah paa Jesus ky n'aa hanām do āā her'ood hõm hyb n'aa. Aj'yy Keremen hād nāng do

sii, ta wób sa sii na-ããj hē, hawād had'yyt do gadoo do heen n'aa hā sa hād kerii dāk do sa sii ãã paa ramasa ta ti ȳȳj.

⁴ Taw'ãäts hē bē h'yy gadejah, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hā bē h'yy kata dāk do hyb n'aa. P'aa hēnh bē ȳ maher'oot: Bē h'yy gadejah.

⁵ Taw'ãäts hē kaja hē denaa hē bē h'yyb bē mahũm sahõnh hē sa wē, ta tii da bē babok sahõnh hē rabahapäh hyb n'aa. Edaa dāk Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do matēēh doo.

⁶ Taw'ãäts hē dooh bē hyb n'aa tón péh. Bē er'ood had'yyt bä P'op Hagä Do sii, bē ky n'aa ets'eē ta hā bē karēn doo. Bē j'aa etsē na-ããj hē ta hā sahõnh hē bē hā tabanoo do hyb n'aa.

⁷ Tii bä da P'op Hagä Do hā hana do ji h'yyb n'yym doo, sahõnh hē ji hajaa do bahãnh hadoo do mo n'aa jesuu da bē h'yyb, bē h'yy kanatón hyb n'aa kã Kristo Jesus hā bē h'yy kata dāk do hyb n'aa.

⁸ Tagadēg ub, wakãn haa hedoo doo, sahõnh hē baad hadoo do hā bē h'yyb padäg. Sahõnh hē ji weh'eēh do hā, sahõnh hē P'op Hagä Do matym gó te hub hedoo do hā bē h'yyb padäg. Sahõnh hē nesaa do nanäng do hā, sahõnh hē hanãm do hā bē h'yyb padäg. Sahõnh hē baad tabahadoo do hyb n'aa ky n'aa ets'eēh do hā na-ããj hē bē h'yyb padäg. Baad had'op do hā, baad tabahadoo do hyb n'aa ji j'aa etsē do hā bē h'yyb padäg na-ããj hē.

⁹ Bē ȳ ma metēēk doo da, hā ȳ naa bē gado dāk doo da na-ããj hē bē aboo. Hā ȳ naa bē maa napäh doo da, wē ȳ bē bahapäh doo da na-ããj hē bē aboo. Tii bä da ji h'yyb nãw P'op Hagä Do hā hana do bē hā tabawät da.

Ramasa do hyb n'aa Paw-Ro h'yy gadajang do ky n'aa hahȳh

¹⁰ Tak'ēp ȳ h'yy gadajang Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hā, hỹ kã, bãp peej tabado dāk bã kã, p'aa hēnh ȳ bē hyb n'aa es'ee wät do hyb n'aa, ȳ bē masa. Pooj jé ȳ bē hyb n'aa es'ee wäd né paawä, dooh ta tyw n'aa pé ȳ bē masa hyb n'aa paah.

¹¹ Dooh ta ti ȳ erii bä wē ȳ badoh do hyb n'aa. Dooh. Ȳ h'yy gadajaa kãn sahõnh hē hā ȳ kametēēh do hā, baad tabadoo bã, baad tanado bã na-ããj hē.

¹² Ȳ hapēē däg kãn nyy d' ȳ bad'oo wē ȳ badoh bã, wē ȳ tamad'aak bã na-ããj hē. Ȳ haja dāk ȳ h'yy gadajang sahõnh hē wē ȳ kametēēh do hā, ȳ wog nyy bã, ȳ asa bã na-ããj hē, sahõnh hē ji karēn do wē ȳ tanyy bã, wē ȳ badoh bã na-ããj hē.

¹³ Sahõnh hē ȳ hajaa Kristo ȳ tah'yyp hej'oonh do hyb n'aa.

¹⁴ Ti hadoo né hē, taw'ãäts hē né hē ȳ bē masaa wät tabahejoonh bã hā ȳȳ.

¹⁵ Bēēh, Pirip panang buuj, bē hapäh né hē, papuuj nã Jesus ky n'aa hanãm do bē gado dāk noo gó, hēēj Masedonija häd nãng do ȳ beréd hõm noo gó, jããm hē bē ti Jesus hā h'yy ka'eeh do wób mahang, ȳ masa doo, ta s'ee hēnh Jesus ky n'aa ȳ ma metēēk hyb n'aa bē mahang ȳ ma met'eēg wät doo da.

¹⁶ Tesaronika panang bã ȳ bawät noo gó, pawóp nuu me bē mejō wät paa matym ȳ n'aa ȳ bē masa hyb n'aa wē ȳ badoh do hyb n'aa.

¹⁷ Dooh hahȳ ȳ erii bã p'aa hēnh matym ȳ n'aa bē mejũu hyb n'aa. Dooh ti hyb n'aa tado bã hahȳ ȳ erih doo. Ȳ karēn baad bē P'op Hagä Do ky n'aa edēng ȳ bē masa do hyb n'aa.

¹⁸ Ȳ gado dāk sahõnh hē wē ȳ bē mejō wät doo. Ȳ gahēen do bahãnh ti ta tii. Ta bahãnh wē ȳ ti anyy dāk hỹ kã wē ȳ bē mejō hõm do an'oo bã, Eporodit

tajooch doo. P'op Hagä Do h'yy gadajang bë masa do hä. P'op Hagä Do matym n'aa buu benyym do hadoo, P'op Hagä Do gadoo do hadoo tii.*

¹⁹ P'op Hagä Do y h'yy kaha'eeh doo, Kristo Jesus hyb n'aa bë hä da tabanoo sahõnh hë bë wë badoh doo, bë h'yyb gó badoh do na-ããj hë. Tak'ëp hetsooh do ta wë hanäng do pénh né bë hä d' tabanoo.

²⁰ Taw'ääts hë P'op Hagä Do ër h'yy kaha'eeh do hä, ër Yb, ër j'aa etsëë had'yyt hë. Yÿ. Tii d' né hë. Taw'ääts hë.

Sa hä takedëë hõm do ky n'aa hahÿÿh

²¹ Taw'ääts hë bë edëë sahõnh hë Kristo Jesus hyb n'aa tsyt hë P'op Hagä Do wë kasëew padëek doo. Èr hÿÿj hedoo do babä pa y habong do bë m' rahyb n'aa esee.

²² Sahõnh hë tsyt hë P'op Hagä Do wë kasëew bong do hahÿ panang hä habong do bë m' rahyb n'aa esee na-ããj hë. Roma sa wahë n'aa Sesa ramaneëéh do wë moo b'ook doo, Jesus hä h'yy ka'eeh doo, baad bë m' rahyb n'aa esee.

²³ Y karën Jesus Kristo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, ky enyym bë hä. Jääm hë kä.

* **4:18** P'ooj ub, buu benyym do Isaraéw buuj rama ejuu P'op Hagä Do raj'aa etsë hyb n'aa. Tii da takerii däk Esodo hä. Ta ti ky n'aa gó Paw-Ro beh'üüm.

Korosa Jesus hã h'yy ka'eeh do Korosa hãd nãng do panang bã habong do hã Paw-Ro ma erih do hahỹỹh

Kedẽng do ky n'aa hahỹỹh

¹ Paw-Ro ỹ ti hỹỹh, P'op Hagã Do karẽn do hyb n'aa Kristo Jesus mejũũ do see hado dãk doo. Èr hỹỹj hadoo do Tsimoot hãd nãng do daheeh

² ỹ edẽng bẽeh, wakãn haa hedoo doo, ãã nemuun Kristo hã h'yy kata padẽek doo, tsyt hẽ P'op Hagã Do wẽ kasẽew bong doo, ta hã h'yy kanerèt doo, Korosa panang bã habong doo. Ỹ karẽn P'op Hagã Do èr Yb ky enyym bẽ hã. Ỹ karẽn baad ub bẽ tah'yyb en'yym.

³ P'op Hagã Doo, Jesus Kristo èr Wahẽ N'aa Yb hã ãã ky n'aa etsẽẽ bã bẽ hyb n'aa, ãã h'yy gadeja had'yyt hẽ ta wẽ bẽ hyb n'aa,

⁴ Kristo Jesus hã bẽ h'yy kae dãk ãã ky n'aa napãh do hyb n'aa, sahõnh hẽ ta hã h'yy ka'eeh do bẽ kamahãn ãã ky n'aa napãh do hyb n'aa na-ããj hẽ.

⁵ Jesus hã bẽ wẽn h'yy ka'eeh, ta wób bẽ wẽn kamahãn, baad hadoo do ta jawẽn bẽ gadoo bẽ gada do hyb n'aa. Hỹ pong jé P'op Hagã Do enyww hõm tii, bẽ hã tabanoo hyb n'aa. Bẽ ky n'aa napẽẽ dãk hỹ pong jé ji gadoo do ky n'aa, baad hadoo do ky n'aa, Jesus Kristo ky n'aa hanãm doo

⁶ bẽ wẽ takajaa noo gó. Badãk hahỹ haw'ããts hẽ ta ky n'aa hanãm do kah'ũũm. Jé pad'yyt hẽ panyyg ky dah'eeh do baad hadoo do hã tah'yyb wareem hõm tii. Tii da né hẽ na-ããj hẽ tabad'oo bẽ mahang, pooj jé ta ky n'aa bẽ maa napãh noo gó naa, ji wẽ P'op Hagã Do ky enyym do ky n'aa hã baad bẽ h'yy kadaw'uuh noo gó naa.

⁷ Epararas, ãã sii Kristo wẽ moo wãt doo, bẽ paa tama met'ẽeg wãt ta ti panyyg hanãm doo. Baad Epararas moo wãt. Dooh tah'y'y gajẽẽ bã bẽ hyb n'aa Kristo wẽ tamoo wãt do hã.

⁸ ãã tamaher'oot nyy da ta wób bẽ kamahãn P'op Hagã Do Sahee an'oo bã.

Sa hyb n'aa Paw-Ro ky n'aa etsẽẽ do ky n'aa hahỹỹh

⁹ Ti hyb n'aa, bẽ ky n'aa ãã ky n'aa napãh bã, ãã du doo paa P'op Hagã Do hã ãã ky n'aa etsẽẽ bẽ hyb n'aa. Dooh ãã eréd bã bẽ hyb n'aa ãã ky n'aa etsẽẽ doo. ãã etsẽẽ P'op Hagã Do hã ta Sahee hã hana do ji hapãh doo me, ta Sahee hã hana do ji h'yy ganãng doo me na-ããj hẽ bẽ tah'y'y gan'y'yh takarẽn do hã, baad bẽ bahapãh hyb n'aa.

¹⁰ Tii d' ãã wẽn ky n'aa etsẽẽ, Tak'ep Hyb N'aa Jawyk Do ta karapee hã takarẽn doo da né hẽ bẽ babok hyb n'aa, sahõnh hẽ bẽ moo bok do hã tah'y'y gadajang hyb n'aa, sahõnh hẽ baad hadoo pé bẽ moo bok hyb n'aa had'yyt hẽ, baad P'op Hagã Do bẽ bahapãh hyb n'aa kã bẽ h'yyb gó.

¹¹ ãã ky n'aa etsẽẽ na-ããj hẽ, tak'ep ta kabaj'aa do hejój me bẽ tah'y'yb hej'oonh hyb n'aa, bẽ h'yy gejë hõm mahãnh ta hã, bẽ h'yyb jawyk hyb n'aa, tsebee gó sahõnh hẽ bẽ gadoo hyb n'aa,

¹² èr Yb hỹ pong jé hawãt do wẽ bẽ h'yy gadajang hyb n'aa. Ti né hẽ ti ta karapee sa sii bẽ gadoo tan'oo bã ji hã taky n'aa enooh doo, hỹ pong jé ta bag bawãt bã ji gadoo do pan'aa.

¹³ Èr ted'ẽep Nesaa Do Yb moo gó naa, badagyp hadoo do bag'ããs doo. Ta T'aah takamahãn do èr hã tabagãã kãn, P'op Hagã Do an'oo bã kã.

14 Ta T'aah hyb n'aa er tabedëeb kân. Ta hyb n'aa kawug hõm nesaa do er moo bok doo kâ.

Kristo sahõnh hê sa bahãnh ky n'aa hahÿh

15 Ta T'aah gó kametâ dâk P'op Hagâ Do ji nahapâh doo. P'op Hagâ Do hadoo né hê tii. Sahõnh hê kapahuuj dâk do pooj jé tawäd né hê. Sahõnh hê kapahuuj dâk do bahãnh tanu gadâk.

16 Ti né hê tii, sahõnh hê hÿ pong jé hanäng doo, hÿ pong jé habok doo, badâk hahÿh bâ hanäng doo, badâk hahÿh bâ habok do na-ããj hê pahuuj wät doo. Ji hapâh doo, ji nahapâh do na-ããj hê tapehuuj bong, wê hâ bag'ãas do ji nahapâh do rado bâ, kabaj'aa do ji nahapâh do rado bâ, mejüü do ji nahapâh do rado bâ, hyb n'aa jewyk do ji nahapâh do rado bâ na-ããj hê. Ti né hê sahõnh hê pehuuj bong doo. Ta hyb n'aa né hê sahõnh hê tapahuuj wät doo.

17 Sahõnh hê pooj jé tawäd né hê. Ta hyb n'aa né hê sahõnh hê tapahuuj wät do baad tawén hadoo.

18 Ta hã h'yy ka'eeh doo, ta hub, ta mooh, ta tsym hedoo doo, sa nu gabóg tii. Ti né hê sahõnh hê ta hã h'yy ka'eeh do du na doo. Ti né hê jãam hê pooj jé dejëp do mahang ganâ wät doo,* sahõnh hê sa bahãnh hyb n'aa jawyk tabahadoo hyb n'aa.

19 Tii d' tawén hadoo, ta da had'op ta T'aah bahadoo P'op Hagâ Do karën do hyb n'aa.

20 P'op Hagâ Do karën na-ããj hê, ta T'aah hyb n'aa, sahõnh hê badâk hahÿh bâ hanäng doo, badâk hahÿh bâ habong doo, hÿ pong jé hanäng do na-ããj hê baad tabahadoo p'aa hênh ta wê, baad ub p'aa hênh sahõnh hê rababok hyb n'aa ta wê kâ. Ta najiis rabahado padëek tan'oo bâ† ta T'aah majjyw hyb n'aa, b'aa kajatsëk do hã tadajëp do hyb n'aa.

21 Bëë kâ, dawëë bë babok paa P'op Hagâ Do mahãnh Kristo hã bë h'yy kana'eeh nã noo gó. P'op Hagâ Do maji paa bëeh, bë h'yyb gó, nesaa do bë moo bok do hyb n'aa paah.

22 Ti hadoo né hê, hÿh kâ ta najiis bë bahado dâk tan'oo bâ Kristo, aj'yy gó ewäd hyng do bë hyb n'aa dajëp do hyb n'aa. Ta najiis bë bahado dâk tan'oo bâ. Tii d' tawén d'oo, tsyt hê ta wê bë babok hyb n'aa, baad had'op bë bahadoo hyb n'aa ta matym gó, dooh bë rap'ãã ky n'aa tapaa pé hyb n'aa ta matym gó.

23 Baad bë h'yy kae had'yyt bâ tii. Baad bë gahëen bâ had'yyt hê panyyg hanäm do hã bë hã P'op Hagâ Do ky n'aa eno dâk doo. Ti né ti ta panyyg, Jesus ky n'aa, bë maa napëë wät doo, badâk hahÿ haw'ããts rapanäg hõm doo. Ta ti panäg n'aa see hado dâk ÿ ti hÿ Paw-Ro.

Kristo hã h'yy ka'eeh do sa hyb n'aa Paw-Ro ahoop do ky n'aa hahÿh

24 ÿ tsebé da hê ÿ radawäts gëet doo bâ, baad tabahadoo hyb n'aa bë hã ÿ ahoop doo. ÿ karën ÿ bahajaa Kristo hã ÿ tan'oo dâk doo, ta hã h'yy ka'eeh do sa hyb n'aa, ta hub, ta mooh, ta tsym hedoo do sa hyb n'aa ÿ ahoop do pan'aa.

25 Kristo hã h'yy ka'eeh do sa masa n'aa ÿ bahado dâk, hã ÿ P'op Hagâ Do banoo do hyb n'aa baad ub sahõnh hê ta kyyh bë hã ÿ ma metëek hyb n'aa.

26 Hã ÿ tabanoo tah'yyb däng doo, nyy d' tabad'oo ji hã, ÿ ma metëek hyb n'aa. Kristo ewäd hyng do pooj jé dooh ji hapëë nã bâ ta h'yyb däng doo. Dooh

* **1:18** Jesus ganâ wät do pooj jé ta wób ragenâ boo né paawâ, p'aa hênh radejëp. Jãam pooj jé Kristo dejëp do mahang ganâ wät doo, nadajëb wät doo. † **1:20** Ta T'aah hã h'yy ka'eeh do tii.

P'op Hagä Do h'yyb däng do kametä nä bä ti noo gó er wahë makûü hã. Ta karapee hã hÿy kã takametä wät.

²⁷ P'op Hagä Do h'yyb däng ta karapee hã tametëeh tak'ëp baad hadoo do sahõnh hë Judah buuj nadoo do wë hÿy kã tamoo wät doo. Hahÿy da ta ti tak'ëp baad hadoo do ta h'yyb däng doo: Bë h'yyb gó, ta hã h'yy ka'eeh do h'yyb gó Kristo bawäd däk, Judah buuj nadoo do né paawä bëeh! Ti hyb n'aa bë né da gadoo tak'ëp baad hadoo do hÿ pong jé.

²⁸ Kristo ky n'aa äã panäk. Sahõnh hã äã maher'oot tak'ëp péj baad raky daheeh hyb n'aa. Tak'ëp hajaa doo me sahõnh hë sa hã äã ma metëek. Tii d' äã wén d'oo, Kristo hã h'yy kata däk do baad had'op rabahado padëek P'op Hagä Do matym gó äã karën do hyb n'aa.

²⁹ Tii d' äã karën do hyb n'aa, tak'ëp had'yyt hë y hyb n'aa tam'aah, Kristo hejój me hëp yÿ gó baad hawät doo me.

2

¹ Y karën bë bahapäh nyy da tak'ëp y ky n'aa etsëe, tak'ëp y hyb n'aa tam'aah bë hyb n'aa, Raw-Diseej panang buuj sa hyb n'aa na-ääj hë, jé Jesus hã h'yy ka'eeh do y ranahapäh do wób sa hyb n'aa na-ääj hë.

² Tii d' y wén d'oo, y karën rah'yy kej'oonh. Y karën kamahän gó séd rah'yyb hedoo. Tii d' y wén d'oo na-ääj hë, baad rah'yy kadaw'uuh hyb n'aa pooj jé ji nahapäh do P'op Hagä Do h'yyb däng do hã. Y karën baad rabahapäh ta tii. Baad y karën Kristo rabahapäh, y hanäng doo.

³ Sahõnh hë P'op Hagä Do hã ji hapäh doo, baad ta hã ji h'yy ganäng doo, jáam hë Kristo hã ji baw'yyt.

⁴ Ta ti bë y wén maher'oot, sa kyyh baad ji ed'oo doo me bë rawad'ii mahänh.

⁵ Y nawäd né paawä bë mahang, y hyb n'aa newëe do bë mahang tabawät. Y tsebë baad ub bë babok y ky n'aa napäh do hyb n'aa. Séd h'yyb hedoo mä bëeh. Y tsebë na-ääj hë dooh né hë bë h'yy gejë hõm Kristo hã bë h'yy ka'eeh do hã y ky n'aa napäh doo.

Ji bawät do papuuj ky n'aa hahÿyh

⁶ Ti hyb n'aa kã, Kristo Jesus bë gado däk do hyb n'aa bë wahë n'aa tabahadoo hyb n'aa, taw'ääts hë bë awäd had'yyt hë ta hã h'yy kata däk do rababok doo da.

⁷ Baad né hë bë h'yy kata däk Jesus hã joom kóm baad joom tamasoo do hadoo. Taw'ääts hë bë an'oo bë h'yyb gó Jesus bawät do takahüüm magyys hë. Taw'ääts hë bë an'oo baad bë h'yy kae had'yyt hë baad hadoo do ky n'aa hã bë rama met'ëeg wät doo da né hë. Taw'ääts hë tak'ëp bë h'yy gadeja had'yyt hë P'op Hagä Do wë, bë hã tanoo do hyb n'aa.

⁸ Bë hyb n'aa matakä ta s'ee hënh bë rah'yyb mahüüm mahänh rama metëek doo me. Baad ji edoo né paawä rahyb n'aa newëe doo, rama metëek doo, daap hë ti ta tii. Ji rawediü ta tii hã. Sa wahë makü ma mehetëk doo gó rabe'hüüm rama metëek doo. Badäk hahÿy hã, nyy da ji bad'oo, nyy da ji bawät do ky n'aa jaw'yyk doo gó rabe'hüüm rama metëek doo. Dooh Kristo hanaa tado bä ta tii.

⁹ P'op Hagä Do had'op do Kristo, aj'yy tabahado däk doo.

¹⁰ Hÿy kã, Kristo hã bë h'yy kata däk do hyb n'aa, ti any däk bë h'yyb gó sahõnh hë P'op Hagä Do karën doo. Sahõnh hë kabaj'aa do ji nahapäh doo, hyb n'aa jewyk do ji nahapäh do na-ääj hë sa bahänh ti Kristo.

¹¹ Judah buuj ajyy sa masuuj noo byyh ragehōk P'op Hagä Do karapee rabahado padëek do metëe n'aa. Kristo hä bë h'yy kata däk do hyb n'aa bë hä na-ääj hē ti anyy däk ta metëe n'aa hadoo. Sa mo haj'aa nado tii. Kristo ado hōm nesaa do ji h'yyb säg karēn doo. Ti né tametëe n'aa hadoo bë hä hanäng doo.

¹² Bë nu kemuun bong hä bë radakä jëng hadoo Kristo sii. Bë genä bong do hadoo Kristo sii p'aa hēnh bë nu gawëej däk doo. Ta tii d' tawén hadoo P'op Hagä Do hejój hä, Kristo ganä wät hanoo do hä bë h'yy ka'eeh do hyb n'aa.

¹³ P'ooj ub, nesaa do bë moo heb'oooh do hyb n'aa, nesaa do bë h'yyb karēn do kanado hōm do hyb n'aa na-ääj hē, dejëp do hadoo bë h'yyb tym P'op Hagä Do hä. Tii bë kã, Kristo sii bë ganä wät hadoo P'op Hagä Do an'oo bã. Sahōnh hē nesaa do ër moo wät do tamabaan hōm ër hä kã.

¹⁴ P'op Hagä Do awug hōm ër kũüt heen n'aa kerih do hadoo doo, nesaa do wë ër taky n'aa etyy do paah. Hahÿÿ da tabawug hōm: Tado däk ër kũüt heen n'aa, tii bë tabepëem däk hadoo b'aa kajatsëk do hä. Jesus dajëp do hyb n'aa dajëp hÿÿ kã ër kũüt ër hä ky n'aa ketyy do paah.

¹⁵ P'op Hagä Do ado hōm sahōnh hē nesaa do kabaj'aa do ji nahapäh doo, nesaa do hyb n'aa jewyk do ji nahapäh do sa hejój. B'aa kajatsëk do hä Kristo dajëp doo me P'op Hagä Do j'aa ketsëe däk sa hä. Kristo dajëp noo gó sahōnh hē sa matym gó P'op Hagä Do metä wät hadoo ta majÿÿ, sa hä taj'aa ketsëe däk do rabahapäh hyb n'aa.*

¹⁶ Ti hyb n'aa bë maa newë manä bë raky n'aa tapa bã bë awa do hä, bë eëek do hä,† rabahed'oo doo da bë nad'oo hyb n'aa. Bë maa newë manä na-ääj hē bë raky n'aa tapa bã sét ta baab ken'yyh rataheb'ëes doo, kamarab papuuj rataheb'ëes doo, Saab rataheb'ëes do na-ääj hē bë natabëj bã.

¹⁷ Jããm hē ta pooj jé hawät do metëe n'aa ti ta ti Judah buuj rataheb'ëes doo, ratayy doo. Kristo kajaa do pooj jé heen n'aa tii. Sahōnh hē ta ti kaja däk Kristo hä, ti hyb n'aa dooh hyb n'aa ta ti ji karēn wät péh.

¹⁸ Bë maa newë manä bë raky n'aa ety bã j'ooj madäk doo me rakadad'uu gen'aak do hä, äãs raweh'ëeh gen'aak do hä. S'ëe gó rameboon do hyb n'aa hyb n'aa jewyk mäh, sa nooh. Rahyb n'aa newëe do hä, sa hanaa hē rakasab'ee.

¹⁹ Ta ti hedoo doo, dawëe rababoo däg kãn, Kristo, ër nu gabóg mahãnh. Dooh rah'yy kata wäd bã ër nu gabóg hä. Kristo hä h'yy ka'eeh doo, ta hä h'yy kata däk doo, sa h'yyb rahej'oonh, rahũũm had'yyt hē rah'yy ka'eeh doo, raky dahé magyys hē na-ääj hē Kristo an'oo bã P'op Hagä Do karēn doo da. Ji nu gabóg hēnh hanaa ji jarãã sahōnh hē ji hä masoo doo. Tii d' Kristo bad'oo ta hä h'yy ka'eeh do hä. Ta hä h'yy ka'eeh do tabaa g'ääs, ta hä rakata däk tan'oo bã.

²⁰ Kristo hä bë h'yy kata däk do hyb n'aa, bë na-ääj hē bë dejëb bong hadoo pooj jé ji bawät do hä. Ti hyb n'aa, h'ëed hyb n'aa badäk hahÿÿ hä habong do Kristo nahapäh do rababok doo da bë babok nä? Hëd n'aa bë gadoo raky n'aa jaw'yyk do mejũũ doo?

* **2:15** Tii da né hē Roma buuj rabad'oo sa majÿÿ hä. Sahōnh hē sa matym gó rametëeh sa majÿÿ, sa hä raj'aa ketsëe däk sahōnh hē rabahapäh hyb n'aa. Ta ti ky n'aa gó Paw-Ro beh'ũũm Nesaa Do Yb hä, Nesaa Do Yb kabaj'aa do hä, P'op Hagä Do j'aa ketsëe däk do ky n'aa. † **2:16** Tii d' Paw-Ro wén her'oot, ma matëg oow rama metëek do hyb n'aa. Sa noo ji tayy ji awa doo, ji eëek doo, baad ji P'op Hagä Do gadoo hyb n'aa. Dooh hyb n'aa pé ji tayy péh. Kristo dajëp do hyb n'aa P'op Hagä Do ji tawén gadoo, ji tayy do hyb n'aa nado. Dooh jarakë hedoo do ky n'aa tado bã hahÿÿh. Panyyg bód see hä ji tamaher'oot jarakë hedoo do ky n'aa.

21 “Bë ado manäh! Bë awa manäh! Bë moo dëë manäh!”, näng raky n'aa jaw'y'yyk doo.

22 Gawatsik do hä, hahänh do hä ji tamejũũ do tii. Sa hanaa ta ti ji ramejũũ doo, ji hä rama metëek doo. Dooh P'op Hagä Do hanaa tado bä.

23 Tak'ëp hajaa do ky n'aa jew'y'yyk do ji ed'oo ta tii. Ji daaj hë P'op Hagä Do ji weh'ëeh ji karën ta ti hedoo do ky n'aa jew'y'yyk do an'oo bä. Ji daaj hë ji kadaduu tan'oo bä. Ji daaj hë ji karehejää tan'oo bä ta tii. Baad né paawä ta mahang ramoo bok doo, ti hyb n'aa baad ji hyb n'aa manatakä bä, baad ub ji ed'oo ji hä ramejũũ doo. Ti hadoo né hë nahejooj ta ti hedoo do ky n'aa jew'y'yyk doo. Dooh tahaja bä nesaa do ji h'y'yyb säg karën do hä ji h'y'yy keba bä tan'oo bä.

3

Taw'ääts hë hÿ pong jé hanäng do hä ji h'y'yyb däk do ky n'aa hahÿh

1 Kristo sii bë ganä wät hadoo do hyb n'aa, h'y'yyb tym papuu'j P'op Hagä Do hä hana do bë gado däk do hyb n'aa ÿ hanäng péh, taw'ääts hë hÿ pong jé hanäng do hä bë h'y'yyb padäg, P'op Hagä Do hub hadäk hënh Kristo basooh bä.

2 Taw'ääts hë hÿ pong jé hanäng do hä bë h'y'yyb padäg, badäk hahÿh bä hanäng do hä nado.

3 Taw'ääts hë tii da bë bad'oo bë dajëp paa hadoo do hyb n'aa. Bë h'y'yyb papuu'j teny'yyw däk hÿÿ kä Kristo sii P'op Hagä Do wë kä. Dooh ta wób rahapéé nä bä ta ti bë h'y'yyb papuu'j.

4 Kristo, bë h'y'yyb papuu'j han'oo däk do matëeh bä kä, sahõnh hë sa matym gó ta sii bë kametä däk tii bä. Kristo kabaj'aa doo da bë da kabaj'aa na-ääj hë ti noo gó kä.

5 Ti hyb n'aa, taw'ääts hë bë gawats'iik sahõnh hë baad nadoo do badäk hahÿh hä ji h'y'yyb säg karën doo. Bë aä manä bë ÿÿm nadoo do sii, bë patug nadoo do sii. Bë moo boo manä nesaa do nu meby n'aa näng do bë hä hanäng doo me. Taw'ääts hë bë gawats'iik ta wób hedoo pé nesaa do ji h'y'yyb säg karën doo. Bë hyb n'aa hüüm manä bë ma. Jé ta ma hä hyb n'aa h'üüm doo, ta ma hä tah'y'yy ka'eeh tii, dooh P'op Hagä Do hä tah'y'yy kae bä.

6 Ta ti hedoo do hyb n'aa né hë P'op Hagä Do rejää da nabuj keh'üüm doo.

7 P'ooj ub, Kristo bë nahapäh nä bä, tii d' paa bë babok.

8 Hÿÿ kä, taw'ääts hë bë eréd hõm sahõnh hë hahÿ hedoo doo: Ji kawajääñ doo, ji h'yy ganapüü doo, sahõnh hë ji da hadoo ji pan'aa takyyk doo, ta see ji ky n'aa rejää doo, baad nadoo do ji er'oot do na-ääj hë. Taw'ääts hë bë eréd hõm né hë tii.

9 Daap bë menä manä bë da hadoo do hä, bë eréd hõm do hyb n'aa bë h'y'yyb säg baad nadoo do ji moo wät hanoo doo.

10 Bë h'y'yyb tym papuu'j bë tah'y'yyb mahüüm hÿÿ kä. P'op Hagä Do mo haj'aa ta ti ër h'y'yyb tym papuu'j. P'op Hagä Do ah'yÿt ër h'y'yyb tym papuu'j, ta da hado had'y'yt hë tabahadoo hyb n'aa kä, baad P'op Hagä Do ër bahapäh hyb n'aa na-ääj hë.

11 Papuu'j ër P'op Hagä Do mo haj'aa do hyb n'aa, séd gó P'op Hagä Do ji tagadoo, Judah buuj ji do bä, Judah buuj nadoo do ji do bä, masuuj noo byyh kahök do see ji do bä, masuuj noo byyh kanehök do see ji do bä, ta see buuj ji do bä, ma kamanetëek do ji do bä, ta see karom ji do bä, sa karom ji nado bä na-ääj hë. Sahõnh hë ër h'y'yyb tym gó Kristo bawät. Sahõnh hë bahänh hadoo do tii.

¹² Ti hyb n'aa, P'op Hagä Do karapee, tsyt hē ta wē kasēew bong do bē bahadoo do hyb n'aa, tak'ēp bē takamahān do hyb n'aa, taw'āats hē bē t'yyd mehūn bē da hadoo doo. Taw'āats hē bē ky enyym ta wób sa wē. Taw'āats hē dooh né hē bē h'yy kasabé bā. Taw'āats hē kaja hē denaa hē bē h'yyb bē mahūm ta wób sa wē. Taw'āats hē h'yyb jawyg gó bē gadoo sahōnh hē.

¹³ Taw'āats hē kamahān gó bē gadoo ta wób ramoo boo né paawā bē hā bē ganen'aak doo. Taw'āats hē bē mabaan hōm baad nadoo do ta wób bē hā rabad'oo doo, nesaa do bē moo bok do paa Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do mabaan hōm doo da né hē bē hā.

¹⁴ Taw'āats hē bē kamahān bē da hadoo doo, sahōnh hē mahānh. Baad ub séd ji h'yyb hedo dāk ji kamahān do an'oo bā.

¹⁵ Bē an'oo h'yyb n'yyym doo, Kristo bē hā han'oo dāk doo, bē tah'yyb mahūm sahōnh hā, P'op Hagä Do bē tatsyyd wät do hyb n'aa h'yyb nyyw gó bē babok hyb n'aa. Kristo karapee séd h'yyb hedoo do takarēn bē bahadoo. Taw'āats hē bē h'yy gadeja P'op Hagä Do wē.

¹⁶ Bē an'oo bē h'yyb gó baad ub sahōnh hē Kristo ky n'aa bawät, bē an'oo bē tah'yyb mahūm. Taw'āats hē tak'ēp h'yy ganāng doo me bē ma metēek ta ky n'aa bē da hadoo do hā. Taw'āats hē tak'ēp h'yy ganāng doo me tak'ēp péj bē maher'ood na-āāj hē bē da hadoo doo, baad raky daheeh hyb n'aa. Taw'āats hē Saaw-Mo hā hanāng do kejām do ky n'aa, ta see pé P'op Hagä Do ji ma ejām do ky n'aa na-āāj hē bē ma ejām. Taw'āats hē h'yy gadajaa gó bē ma ejām P'op Hagä Doo.

¹⁷ Sahōnh hē bē moo bok doo, sahōnh hē bē her'oot do na-āāj hē, taw'āats hē Jesus, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk do ky gabuuj gó bē bad'oo. Jesus ēr taky masa ta Yb wē. Ti hyb n'aa taw'āats hē bē j'aa etsé né hē P'op Hagä Doo, ēr Yb, bē hā tanoo do hyb n'aa.

Ŷyj hā, ajyy hā, karapee hā na-āāj hē tamaher'oot do ky n'aa hahŷyh

¹⁸ Ŷyj, taw'āats hē bē ky dahé had'yyt hē bē patug. Tii d' né da taw'āats hē bē bahed'oo bē h'yy kata dāk do hyb n'aa Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hā.

¹⁹ Ajyy, taw'āats hē bē kamahān had'yyt hē bē āj. Bē ejāg manā bē āj.

²⁰ Karapee, pahēew, maruus, taw'āats hē sahōnh hā bē ky daheeh bē yb, bē ŷyn, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do tsebé do hyb n'aa bē ky dahé bā.

²¹ Bē sa yb, bē ejāg had'yyt manā bē taah, rah'yy geēj mahānh bē wē. Tii d' bē adoo bā, dooh rah'yyb hedo boo baad hadoo do ramoo bok do hā.

Sa karom hā tamaher'oot do ky n'aa hahŷyh

²² Bēeh, sa karom, taw'āats hē bē ky dahé had'yyt hē bē kariw n'aa. Bē moo bok do rahegāā bā had'yyt nado bē ky daheeh, bē hā raj'aa etsé bē karēn do hyb n'aa. Taw'āats hē bē h'yyb gó naa bē ky daheeh sa hā, j'ooj madāk doo me nado. Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do bē weh'ēeh do hyb n'aa, taw'āats hē baad bē moo bok sa wē.

²³ Taw'āats hē t'ōp, bē h'yyb gó naa bē moo bok sahōnh hē. Taw'āats hē Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do wē bē moo bok ta ti bē h'yyb gó, ajyy wē had'yyt nado,

²⁴ ta hā naa bē gadoo da baad hadoo do bē moo bok do mabaj bē bahapāh do hyb n'aa. Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do wē né hē, Kristo wē né ti bē moo bok doo.

²⁵ Hŷy kā, baad nadoo do moo wät do gadoo né da nesaa do tamoo wäd wät do sām. Tii d' tawén hadoo, dooh P'op Hagä Do asēew bā ji mahang.

4

¹ Bëeh, sa kariw n'aa hedoo doo, taw'ääts hē baad bē bad'oo bē karom hā, baad bē an'oo na-āāj hē sa hā. Bē wad'ii manāh. Bē na-āāj né hē bē Kariw N'aa nāng h̄y pong jé ká. Bē hyb n'aa newē tii. Taw'ääts hē bē karom hā bē bad'oo, bē kariw n'aa h̄y pong jé hawāt do bē hā tabaw'oo doo da.

Nyy da raky n'aa etsēē doo, nyy da rababok do ky n'aa hah̄ȳh

² Bē h'yy gejē hōm manā P'op Hagā Do sii bē er'oot do hā. Bē hyb n'aa matakā had'yyt hē bē ky n'aa etsēē bā. Taw'ääts hē bē h'yy gadeja had'yyt hē P'op Hagā Do wē bē hā tanoo do hyb n'aa.

³ Taw'ääts hē āā na-āāj hē bē ky n'aa ets'ēē, P'op Hagā Do tyw n'aa gas'ēēs hyb n'aa Kristo ky n'aa pooj jé ji nahapāh do āā baher'oot hyb n'aa. Ta ti ky n'aa hanām do ŷ ma metēēk do hyb n'aa ŷ rawēn dawāts gēēt.

⁴ ŷ bē ky n'aa ets'ēē, baad ub, hā ŷ Jesus karēn doo da né hē, ta ky n'aa ŷ baher'oot hyb n'aa.

⁵ Baad ub, h'yy ganāng doo me bē aboo had'yyt hē Jesus hā h'yy kana'eeh do sa wē. Ta tyw n'aa nyy bā tii da had'yyt hē ŷ karēn bē bad'oo.*

⁶ Taw'ääts hē ky enyym doo gó had'yyt hē bē er'ood ta wób sa sii. Taw'ääts hē baad bē er'ood sa sii, rahyb n'aa newēē hyb n'aa bē her'oot doo. Tii d' bē adoo hā, bē hapāh da nyy da bē ky gadoo bē hā reaanh doo.

Sa wē Paw-Ro mejūū do sa ky n'aa hah̄ȳh

⁷ Ēr h̄ȳj hadoo do Tikiko hād nāng do bē da tamaher'oot sahōnh hē kēh ŷ n'aa. Ēr h̄ȳj hadoo do āā kamahān do tii. Āā sii baad Kristo wē moo wāt do tii. Dooch tah'yy gajēē bā, bē hyb n'aa, Kristo wē tamoo wāt doo.

⁸ Bē wē ŷ mejūū tabahōm, bē tamaher'oot hyb n'aa nyy da babā āā babok, bē tah'yyb en'yym hyb n'aa na-āāj hē.

⁹ Ta sii ŷ mejūū Onesīm hād nāng doo, bē panang buuj seeh. Ēr h̄ȳj hadoo do āā kamahān doo, baad hadoo do hā h'yy kanerēt do tii. Sahōnh hē babā ky n'aa bē da ramaher'oot.

Sa hā rahyb n'aa esee do ky n'aa hah̄ȳh

¹⁰ Aj'yy Aris-Tako hād nāng doo, pa ŷ radawāts gēēt do bē m' tahyb n'aa esee. Maah-Ko, Béh-Nabéh j'ooch na-āāj hē bē m' tahyb n'aa esee. (Bē ŷ maher'ood wāt paa nyy d' bē bad'oo Maah-Ko kajaa bā. Ti hyb n'aa taw'ääts hē baad bē gadoo.)

¹¹ Jesus, Jus-To ta hād seeh, ti na-āāj hē bē m' tahyb n'aa esee. Jāām né ti ajyy Judah buuj Jesus hā h'yy ka'eeh doo, si ŷy P'op Hagā Do bag'āās do ky n'aa ma met'ēēk doo. Baad ŷ ramasa ŷ rah'yyb en'yym.

¹² Epararas, bē seeh, Kristo Jesus wē moo wāt doo, bē m' tahyb n'aa esee. Tak'ēp taky n'aa hetsē bē hyb n'aa, baad had'op had'yyt hē bē babok hyb n'aa, baad ub bē bahapāh hyb n'aa na-āāj hē P'op Hagā Do karēn do bē hā.

¹³ Tak'ēp Epararas hyb n'aa tam'aah bē hyb n'aa, Raw-Diseej panang bā Jesus hā h'yy ka'eeh do sa hyb n'aa na-āāj hē, Ijerap panang buuj Jesus hā h'yy ka'eeh do sa hyb n'aa na-āāj hē. ŷ hapāh tii, ŷ wén j'aa etsē ta hā.

¹⁴ Najis ŷy, mediko, Rukas hād nāng doo, aj'yy Demas hād nāng do daheeh ti na-āāj hē né hē m' bē rahyb n'aa esee.

¹⁵ Bē maher'ood ěr h̄ȳj hedoo do Raw-Diseej panang bā haj'eenh do sa hā ŷ hyb n'aa esee. Bē maher'ood na-āāj hē ŷyñh Nim-Pa hād nāng do hā, Jesus hā h'yy ka'eeh do ta tób bā kahet'aa do sa hā na-āāj hē, ŷ hyb n'aa esee sa hā.

* 4:5 Tii d' takarēn ji bad'oo, ta wób ji h'yyb tatuk hyb n'aa Jesus ky n'aa ragadoo hyb n'aa.

¹⁶ Hahỹ bẽ ỹ ma erih do bẽ ner'ood wät do jawén paa bā bẽ mahang, ỹ karēn bẽ mejō hōm Jesus hā h'yy ka'eeh do Raw-Diseej panang bā haj'eenh do sa wẽ, t'ĩ hēnh takaner'oot hyb n'aa. Taw'ãäts hẽ tii bā bẽ ner'oot na-ããj hẽ kerih do Raw-Diseej buuj hā ỹ ma erii wät doo.

¹⁷ Hahỹ da bẽ maher'ood kēh ỹỹ, aj'yy Akipo häd näng do hā: “Taw'ãäts hẽ mabahajaa a hā Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do anoo do mamoo wät do pan'aa.” Tii d' né da bẽ kyyh ta hā.

¹⁸ Ỹ Paw-Ro, moh ỹỹ me tagadëëg ub ỹ berii kån hahỹ bẽ ỹ hyb n'aa esee do ky n'aa. Ỹ karēn paawä ỹ bẽ ky n'aa ets'ëë ragadahew'ëës doo gó ỹ bagëët do hyb n'aa. P'op Hagä Do ky enyym da bẽ hā. Jããm hẽ kã.

1 Tesaronika

Jesus hã h'yy ka'eeh do panang Tesaronika häd näng doo bä habong do hã pooj jé Paw-Ro ma erih do hahÿÿh.

¹ ÿ Paw-Ro, Siras, Tsimoot daheeh, ãã edëng bëëh, Tesaronika panang bä habong doo, Jesus Kristo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hã h'yy kata däk doo, P'op Hagä Do ër Yb hã h'yy kata däk doo. ãã karën P'op Hagä Do ër Yb, Jesus Kristo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do na-ããj hë ky en'yym bë hã. ãã karën baad bë rah'yyp en'yym.

Paw-Ro ratsebé Jesus hã rah'yy ka'eeh do hyb n'aa ky n'aa hahÿÿh

² P'op Hagä Do hã ãã ky n'aa etsëë bä, ãã tsebee had'yyt hë ta hã bë hyb n'aa.

³ P'op Hagä Do ër Yb hã ãã ky n'aa etsëë bä, ãã hyb n'aa es'ee had'yyt hë baad bë babok doo, Jesus hã bë h'yy ka'eeh do hyb n'aa. ãã hyb n'aa esee tak'ëp bë moo heb'ooh bä bë da hadoo do bë masa hyb n'aa, bë kamahän do hyb n'aa sa hã. ãã hyb n'aa newëë na-ããj hë, baad nadoo do bë ahob né paawä, dooh né hë bë hyb n'aa eréd Jesus Kristo ër Wahë N'aa hã bë h'yy ka'eeh doo, p'aa hënh tabahyng bë bahapäh do hyb n'aa. Ti hyb n'aa P'op Hagä Do hã ãã tsebé.

⁴ ãã wakään, P'op Hagä Do kamahän doo, ãã hapäh, bë P'op Hagä Do asëëw hõm ta karapee bë bahadoo hyb n'aa.

⁵ ãã wén hapäh tii, Jesus ky n'aa hanäm do bë ãã maher'oot noo gó, ãã kyy me had'yyt nado ãã baher'oot. P'op Hagä Do Sahee hejój banoo ãã hã, ãã bahajaa hyb n'aa ãã her'oot doo. Se hub né hë Jesus ky n'aa baad ãã bahapäh ãã h'yyp gó. Bë bahapäh nyy da ãã babok bë mahang. Baad ãã babok do hã bë bahapäh te hub né hë Jesus ky n'aa ãã manaa doo.

⁶ ãã wén hapäh na-ããj hë bë P'op Hagä Do asëëw hõm doo, ãã babok doo da, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do bawäd wät doo da bë baboo däg kån do hyb n'aa. P'op Hagä Do Sahee hana do ji tsebé doo me bë gado däk Jesus ky n'aa, ta wób bë rarahejä né paawä ta hyb n'aa.

⁷ Ti hyb n'aa, sahõnh hë Masedonija häd näng do häj n'aa bä, Akaja häd näng do häj n'aa bä habong do Jesus hã h'yy ka'eeh doo, rahapëë däk hÿÿ kã tak'ëp P'op Hagä Do hã ji h'yy ka'eeh bë h'yy ka'eeh do hadoo.

⁸ Bë hanaa né hë Jesus ky n'aa Masedonija, Akaja häj n'aa bä raky n'aa napëë hõm doo. Jé pad'yyt hë raky n'aa napëë kån P'op Hagä Do hã bë h'yy ka'eeh doo. Ti hyb n'aa, dooh ãã her'ood wäd bä bë ky n'aa, sahõnh hë raky n'aa napëë däk do hyb n'aa P'op Hagä Do hã bë h'yy ka'eeh doo.

⁹ Sa daaj hë rabaher'ood kån jé pad'yyt hë bë hã ãã baher'ood wät doo, baad bë mahang ãã babok doo. Raher'ood kån na-ããj hë, bë eréd hõm kabarii hã bë h'yy ka'eeh doo, P'op Hagä Do hã, hedëp do hã, heh'äät hã bë h'yy ka'eeh hyb n'aa kã. P'op Hagä Do karën do bë moo bok hÿÿ kã, ta hã bë hyb n'aa jew'yik hÿÿ kã, sa nooh.

¹⁰ Raher'oot na-ããj hë ta T'aah, dejëp do mahang ganä wät do P'op Hagä Do an'oo bä, bë gada tamatëëh hÿÿ pong jé naa. Jesus bë gada, ji tamo n'aa jesuu doo, nesaa do hã ta hã h'yy kana'eeh do P'op Hagä Do ky n'aa ety mahänh.

2

Baad Tesaronika panang bä Paw-Ro rababok do ky n'aa hahÿh

¹ Bëeh, ää wakään, bë hapäh ti dooh daap hë tado bä bë mahang ää her'oot do Jesus ky n'aa. Hajök ky dah'eeh.

² Pooj jé Pirip häd näng do panang bä ää rarejā né paawä, ää raky n'aa rejā né paawä, P'op Hagä Do ér h'yy kaha'eeh doo, ää tah'yyb ne'ÿÿm. Ti hyb n'aa bë ää maher'oot ta ky n'aa hanäm doo, hajök bë panang buuj ää rahyb n'aa wareem né paawä.

³ Sahönh hë sa hä ää ky padäg hë Jesus hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa, dooh daap hë ää menä bä. Ji es'öös do nado tii. J'ooj madäk do nado ti ää wén her'oot P'op Hagä Do ky n'aa. Ää karën do jawén nado. Dooh bë ää wad'ii bä.

⁴ Ää P'op Hagä Do metyy paah, ti ää hä tah'yyb däng ta panyyg hanäm do ää baher'oot hyb n'aa sahönh hë sa hä. Ti hyb n'aa ta panyyg ää baher'oot bä, dooh ta wób gen'aak do ky n'aa ää her'ood bä. P'op Hagä Do gen'aak do ti ää her'oot doo. Ti né hë ti ää h'yyb metyy doo.

⁵ Dooh noo gó ää h'yyb manep'ëeh péh. Bë hapäh né hë, dooh tii da ää adoo bä. Dooh noo gó ää ky ken'yym sa ma hyb n'aa, Jesus ky n'aa ää baher'oot bä. Ää ehub né hë ää her'oot do P'op Hagä Do hapäh.

⁶ Dooh ää bë j'aa etsë do jawén ää aboo bä. Dooh ää ta wób raj'aa etsë do jawén ää aboo bä.

⁷ Kristo mejüü do ää bahadoo do hyb n'aa, ää karën bä paawä, ää haja né paawä bë hä ää mejö bë. Ti hadoo né hë, dooh tii d' ää karën bä. Bë mahang ää babok noo gó baad ää ky enyym bë hä. Ji ÿÿn ji takamahän do hadoo,

⁸ bë ää kamahän tak'ëp. Bë ää panäk paa P'op Hagä Do panyyg hanäm doo. Baad ää h'yyb bë ää masa hyb n'aa. Tii da ää wén d'oo tak'ëp ää kamahän do hyb n'aa bëeh.

⁹ Ää wakään, bë hapäh nä tak'ëp ää moo bok ää ma, ää waa säm hä, bë mahang ää habok noo gó. Adëb bä, atsëm ää moo bok ää waa säm hä. Tii da ää wén d'oo, bë hä ää ganada hyb n'aa ää waa, ää h'ëed, P'op Hagä Do panyyg hanäm do ää her'ood nuuj jé bë hä.

¹⁰ Bë hapäh, P'op Hagä Do hapäh na-ääj hë hahÿh: Baad ub né hë, P'op Hagä Do karën doo da ää babok paa bë mahang, Jesus hä h'yy ka'eeh do mahang. Dooh hyb n'aa ää hä raky kes'ëem péh.

¹¹⁻¹² Bë hapäh na-ääj hë, bä mahang ää babok noo gó bë ää h'yyb enäw had'yyt hë, bë ää mejüü tak'ëp péj sét ken'yyh, ji yb ji hä tabad'oo do hadoo, P'op Hagä Do karën doo da bë babok hyb n'aa. Tii da ää karën bë babok, bë P'op Hagä Do atsyid wät do hyb n'aa tabag'äas do karapee bë bahadoo hyb n'aa, ta sii, hÿ pong jé ta bag hetsooh do gabarëeh do mahang bë babok hyb n'aa.

¹³ P'op Hagä Do ky n'aa bë hä ää baher'oot noo gó, ää kyyh nado ti bë hä. P'op Hagä Do kyyh bë hä, bë wén ky daheeh. Te hub né hë tii. P'op Hagä Do kyyh né hë ti bë maa newëe doo, ää her'oot doo. Ta kyy me né hë P'op Hagä Do bë tah'yyb h'ÿÿt, bëeh, ta hä h'yy kasadä doo. Ti hyb n'aa P'op Hagä Do hä ää tseebe had'yyt hë.

¹⁴ Ää wakään, Jesus ky n'aa bë ky daheeh ää wén hapäh, Judah häj n'aa bä habong do Jesus hä h'yy ka'eeh do hado däk do hyb n'aa bëeh. Jesus hyb n'aa bë wakään bë rarahejää, sa hä sa wakään rarahejää do hadoo Jesus hyb n'aa. P'op Hagä Do karapee, Kristo Jesus hä h'yy ka'eeh doo, Judah häj n'aa bä habong do rahoop sa wakään mooh, Jesus hä rah'yy ka'eeh do hyb n'aa.

Ti hadoo né hÿÿ kā bē ahoop né hē bē wakāān Jesus hā h'yy kana'eeh do sa mooh, P'op Hagā Do panyyg bē ky daheeh do hyb n'aa.

¹⁵ Nanāng Judah buuj Jesus hā h'yy kana'eeh do kyy gó né hē radaj'ēep Jesus, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo. Tii d' né paa sa wahē makū rabel'oo P'op Hagā Do ky n'aa rod wób sa hā. Radej'ēep né paah. Tii d' né hē āā hā hÿÿ kā. Āā kejēn bong ran'oo bā hajōng panang bā. DooH P'op Hagā Do gen'aak do ramooboo bā. Sahōnh hē badāk hahÿÿ hā habong do majū dag.

¹⁶ Judah buuj nadoo do hā P'op Hagā Do panyyg hanām do āā baher'oot bā, P'op Hagā Do bed'ēep hyb n'aa sa h'yyb tym, ta wē rababok hyb n'aa, āā rameduuk Judah buuj Jesus hā h'yy kana'eeh do hā. Tii d' had'yyt rawén d'oo do hyb n'aa ta bahānh dag sa hā hanāng do nesaa doo. Ti hyb n'aa edaa dāk ta sām baj sa hā P'op Hagā Do banoo doo.

Tak'ēp Paw-Ro rakarēn rabaheg'āās Tesaronika buuj ky n'aa hahÿÿh

¹⁷ Āā wakāān, banadawēd āā bah'ūūm ran'oo bā bē mahānh, tak'ēp āā h'yy ketón bong, ji t'aah dajēp do ji h'yy katón do hyb n'aa hadoo. DooH né paawā bē mahang āā aboo boobā, bē āā hyb n'aa esee. Tak'ēp āā karēn bē āā baheg'āās.

¹⁸ Āā h'yyb gó āā karēn paawā bē āā bahehēen. Hajōō nuu me hēp ÿÿ ÿ karēn paawā ÿ bahōm bē wē. Āā wén nahōm, Nesaa Do Yb āā tah'yyb panas'ēeh do hyb n'aa.

¹⁹ Tak'ēp āā wén karēn bē āā baheg'āās, bē hyb n'aa né hē āā j'aa etsē, bē hyb n'aa né hē āā tsebē. Baad P'op Hagā Do hā bē h'yy ka'eeh nā Jesus matēeh noo gó āā gahēen. Baad had'yyt hē Jesus hā bē h'yy ka'eeh do hyb n'aa āā tsebē da, āā j'aa etsē da Jesus Kristo, ēr wahē n'aa, p'aa hēnh tabahyng noo gó ji mo haj'aa tabaheg'āās bā.

²⁰ Te hub né hē, bē hyb n'aa né hē āā kasab'ee, bē hyb n'aa né hē āā tsebē. Ti hyb n'aa āā karēn bē āā baheg'āās.

3

¹⁻² Ti hyb n'aa, tak'ēp āā h'yy katón bā bē hyb n'aa, āā hyb n'aa newēe Tsimoot āā mejūū bē wē. Ti nuuj jé Atēn hād nāng do panang bā ÿ baym Siras daheeh. Āā hÿÿj hadoo né hē ti Tsimoot. Āā moo hadoo né tii, P'op Hagā Do karēn do moo wāt doo. Kristo ky n'aa taheer'oot. Āā mejō hōm bē tah'yyb tsebē hyb n'aa, baad had'yyt hē Jesus hā bē h'yy ka'eeh hyb n'aa,

³ bē h'yy ganejē hōm hyb n'aa, baad nadoo do bē ahoop do hyb n'aa. Bē hapāh né hē, Jesus Kristo hā ji h'yy kae bā, ji rarahejāā. Ti né hē P'op Hagā Do h'yyb dang ji hā, baad ji h'yyb tawapēen hyb n'aa.

⁴ Bē mahang āā babok noo gó, hajōō nuu me bē āā maher'oot ji da rarejāā Jesus hā ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa. Āā her'oot do paa ta ti bē hā, ta ti né kā.

⁵ Bē h'yy gejē hōm ÿ ed'oo bē rarahejāā do hyb n'aa. Nejaa wād hēp ÿÿ ÿ gamada me bē ky n'aa. Ti hyb n'aa ÿ mejūū Tsimoot bē wē, bē taheg'āās Jesus hā bē h'yy kae nā bā. ÿ h'yyb eÿÿm Nesaa Do Yb, ji h'yyb tahet'uuk doo, bē tah'yyb tatug bā bē hyb n'aa eréd hōm bā Jesus. ÿ h'yyb eÿÿm Satanas bē tah'yyb met'ēeg hōm bā. Daap paawā tii bā āā ma met'ēeg bong Jesus ky n'aa bē hā.

⁶ Hÿÿ kā, nag'aap hē Tsimoot kaja nā bē wē hana doo. Baad bē ky n'aa tabaheer'oot. Baad Jesus hā bē h'yy ka'eeh tanooh, baad ta wób bē kamahān tanooh. Bē hyb n'aa es'ee had'yyt hē m' āāh, tanooh. Tak'ēp mā bē karēn bē wē āā baheg'āās, tanooh. Tii d' né āā karēn né hē.

⁷ Ti hyb n'aa, ãã wakããn, tak'ëp ãã rarahejã né paawã ãã tsebee kãn bê ky n'aa hanãm do hyb n'aa. Jesus hã bê h'yy ka'eeh nã do hyb n'aa ãã wén tsebé.

⁸ Hÿÿ kã dooh ãã h'yy ketón boo bã. Æã tseb'ee hÿÿ kã, baad Jesus hã bê h'yy kae had'yyt do hyb n'aa.

⁹ “Taw'ããts hë òm ee. Baad mah'yyb mahũm sa h'yyb tym. Æã mah'yyb tym tseb'ee sa hyb n'aa”, nãk ãã P'op Hagã Do hã. Tak'ëp P'op Hagã Do ãã j'aa etsë bê hyb n'aa.

¹⁰ Hajõõ nuu me tak'ëp P'op Hagã Do hã ãã betseë, p'aa hënh bê ãã baheg'ãas tan'oo bã, bê ãã ma metëek hyb n'aa bê nahapãh nã doo, baad had'yyt hë Jesus hã bê h'yy ka'eeh hyb n'aa kã.

¹¹ P'op Hagã Do ër Yb hã, Jesus ër Wahë N'aa hã na-ããj hë ãã ky n'aa etsëë, rabado hõm hyb n'aa sahõnh hë ãã tahewaat doo, tabahajaa hyb n'aa bê wë ãã bah'ũm.

¹² Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hã ãã ky n'aa etsëë, sahõnh hë bê da hadoo do tak'ëp bê kamahãn magyys hë hyb n'aa, tak'ëp bê ãã kamahãn doo da.

¹³ Æã ky n'aa etsëë bê h'yyb tym tabehej'oonh hyb n'aa, ta karapee sii hë Jesus ër Wahë N'aa kajaa bã kã, ji naw'yyt hyb n'aa bê hã raky n'aa tapaa do ky n'aa P'op Hagã Do ër Yb matym gó, baad ub, tsyt hë ta wë bê babok do hyb n'aa.

4

P'op Hagã Do karën doo da ji bawãd had'yyt hë do ky n'aa hahÿÿh

¹ Hÿÿ kã ãã wakããn, ta see ky n'aa bê hã ãã ma erih. Jesus kyy gó tak'ëp ãã betseë paa bê hã, P'op Hagã Do karën doo da bê baboo had'yyt hë, bê ãã ma metëek do paa hadoo da. Tii d' né hë bê babok ãã hapãh. Hÿÿ kã, ta bahãnh ãã karën bê an'oo bã.

² Tii d' ÿ wén etsëë bê hã, bê hapãh do hyb n'aa Jesus ky gabuuj gó bê hã ãã mejũu do paah.

³ P'op Hagã Do karën sahõnh hë baad nadoo do bê eréd hõm, baad hadoo do bê gadoo, baad had'yyt hë bê babok hyb n'aa kã. Dooh P'op Hagã Do karën bã bê aã bã bê ÿÿm, bê patug nadoo do sii.

⁴ Takarën bê sahõnh hë bê h'yy keb'aah bê ÿÿm nadoo do hã, bê patug nadoo do hã. P'op Hagã Do karën baad ub, tsyt hë, ta wë bê baboo had'yyt hë, P'op Hagã Do hã, ta wób hã na-ããj hë weh'ëeh doo da.

⁵ P'op Hagã Do sa h'yyb gó nahapãh do bê hado manãh. Nesaa do sa h'yyb tii. Rah'yy karën pé sii rabahe'ÿÿh.

⁶ Dooh ta tii da ji wad'ii ji da hadoo doo. Ta da hadoo wadii péh, ta da hadoo do ÿÿm sii hahÿÿh péh, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do rajãã da, baad ãã maher'oot do paa né hë bê hã.

⁷ Èr P'op Hagã Do atsyid wät, baad had'yyt hë ër babok hyb n'aa ta wë. Dooh ër tatsyid bã nesaa doo gó ër babok hyb n'aa.

⁸ Ti hyb n'aa jé hahÿÿ ãã ma metëek do taky nadaheh bã, aj'yy kyyh had'yyt hë nado taky nadaheeh, P'op Hagã Do kyyh ti taky nadaheeh doo! P'op Hagã Doo, ta Sahee baad had'op do bê hã hanoo do ti taky nadaheeh!

⁹ Dooh hyb n'aa bê ãã ma erih pé ji da hadoo do ji kamahãn do ky n'aa, P'op Hagã Do ma met'ëeg wät do hyb n'aa bëeh, bê kamahãn hyb n'aa bê da hadoo doo.

¹⁰ Æã hapãh, sahõnh hë Jesus hã h'yy ka'eeh do Masedonija häj n'aa bã habong do bê kamahãn. Ti hado né paawã, ãã wakããn, tak'ëp ãã betseë bê hã ta bahãnh bê kamahãn hyb n'aa bê da hadoo doo.

11 Ta äh hã had'yyt hẽ bẽ hyb n'aa newẽ nyy da bẽ bad'oo, tak'ëp baad ub bẽ babok hyb n'aa bẽ da hadoo do wẽ, bẽ du nen'aa hyb n'aa bẽ tah. Taw'ääts hẽ bẽ ma hã bẽ moo bok, bẽ waa enäh hyb n'aa, bẽ h'ëed enäh hyb n'aa, bẽ äã ma metëek do paa da nẽ hẽ äã habok noo gó bẽ mahang. Taw'ääts hẽ ta tii hã bẽ h'yyp padäg had'yyt hẽ.

12 Tii da bẽ äã wén mejüü, ta äh hã had'yyt hẽ baad bẽ babok Jesus hã h'yy kana'eeh do rahegãã bã kã, baad bẽ raweh'ëeh hyb n'aa, ta wób hã bẽ daab yb mahãnh n'aa na-ääj hẽ.

Jesus matëeh do ky n'aa hahÿÿh

13 Äã wakãän, äã karën baad bẽ bahapäh Jesus hã h'yy ka'eeh do dejëp do sa ky n'aa. Dooh äã karën bẽ h'yy ketón bã dejëp do hã, ta wób, Jesus hã h'yy kana'eeh do rah'yy katón doo da. Tak'ëp rawén h'yy ketón tii, rapanyyg kanadaheeh do hyb n'aa ji ganã wät do ky n'aa. Ji dajëp jawén paa bã, dooh baad hadoo do ragahëen péh.

14 Jesus dajëp, tii bã taganã wät p'aa hënh äã hapäh. Ti hyb n'aa ër hapäh hahÿÿh: Jesus hã h'yy ka'eeh do paa dejëp doo, genã bong da p'aa hënh sa kamag paa P'op Hagã Do an'oo bã. Hÿ pong jé Jesus masäk ta sii P'op Hagã Do an'oo bã.

15 Bẽ äã maher'oot Jesus, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do äã tama metëek doo: Èer, babã hedëp nã do Jesus p'aa hënh tamatëeh bã, dooh da ër mamuun ta hã, ta hã h'yy ka'eeh do dejëp do sa pooj jé.

16 Ta daaj hẽ Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do bahyng da wawëe hẽ hÿ pong jé naa. Ti noo gó da ji maa napäh da ta hejój Jesus mejüü doo. Tak'ëp da ta kyyh. Ti noo gó né da ji maa napäh äãs sa wahë n'aa kyyh. Ti noo gó né da toröm-bet häd nãng doo, P'op Hagã Do ma, gamehÿÿh do ji maa napäh da. Tii bã kã, Kristo hã h'yy ka'eeh do dejëp do paa kã genã hõm kãn sa kamag paah.

17 Tii bã nadejëp nã doo, as'ëeg kãn sa sii wẽ puh mahang P'op Hagã Do an'oo bã, wẽ hã, Jesus ër wahë n'aa, ër gadoo hyb n'aa. Tii bã kã, hÿ pong jé ta sii had'yyt ër baboo kãn.

18 Ti hyb n'aa bẽ da hadoo do hã bẽ h'yyp tseebe ji ganã wät do ky n'aa hã.

5

1 Dooh hyb n'aa ny noo gó Jesus bahyng do ky n'aa äã berih péh, äã wakãän.

2 Baad bẽ bahapëe däk ta ti ky n'aa. Bẽ hapäh, nayyw hẽ da Jesus kajaa. Ji ganada bã takajaa. Hets'ëek do atsëm kajaa do ji ganada do hadoo tii.

3 Ta wób, Jesus hã h'yy kana'eeh do rah'yy kanap'eed gó raky hadoo bã: "Taw'ääts hẽ, h'yyp nyyw däk badäk hahÿÿ hã habong doo. Dooh ër heÿÿm péh", rabanäng bã, tii bã kã da, nayyw hẽ P'op Hagã Do mo haj'aa adäng sa hã tak'ëp nesaa doo. Nayyw hẽ da tii. Ýÿnh wog mahÿÿnh nayyw hẽ ganã däk do hadoo da. Nayyw hẽ da P'op Hagã Do mo haj'aa adäng sa hã tak'ëp nesaa doo. Dooh da rahaja bã rakejën bã ta ti mahãnh.

4 Jesus hã h'yy kana'eeh doo, badagyp do hadoo doo gó habok doo, Jesus kajaa do ganah'ëen do nahado bëeh. Ti hyb n'aa dooh bẽ h'yy gabadoo bã Jesus kajaa do hã, hets'ëek do hã ji h'yy gabadoh do hadoo.

5 Ta bag hadoo doo gó habok do bëeh, P'op Hagã Do panyyg hanãm do hã bẽ h'yy kadaw'uuh do hyb n'aa. Ti hyb n'aa dooh bẽ h'yy gabadoo bã Jesus kajaa bã. Atsëm habong doo, P'op Hagã Do panyyg hanãm do hã h'yy kanadew'uuh do hyb n'aa badagyp do hadoo doo gó habong do nahado ëer.

6 Ti hyb n'aa taw'ääts hẽ dooh ji h'yy kanap'eed bã Jesus kajaa do hã ta wób rabad'oo doo da. A'ÿÿh do hadoo tii. Taw'ääts hẽ ër hyb n'aa matakëe.

Taw'ääts hē er h'yyb er mesoo, baad nadoo do ji h'yyb karēn do jawén er nabok hyb n'aa.

⁷ Ha'yŷh doo, atsēm ti raba'yŷh. Jarakē hedoo do he'ëek doo, atsēm ti rakanahapēē bong ta mah'yŷj hyb n'aa. Atsēm buuj hadoo né tii, badagyp do hadoo doo gó mahok doo.

⁸ Èer, dooh tii da er hado bā. Adēb bā buuj hadoo èer, baad hadoo do P'op Hagā Do karēn do hapāh doo. Ti hyb n'aa, taw'ääts hē er h'yyb er mesoo, baad nadoo do ji h'yyb karēn do jawén er nabok hyb n'aa. Taw'ääts hē baad er kan'yŷh, sa h'yy gatsapoog me, sa nu gasu me na-āāj hē warahén rakan'yŷh doo da hadoo. Hah'yŷ d' ŷ hanāng pé tii: Taw'ääts hē baad er h'yy kae had'yyt hē P'op Hagā Do hā. Taw'ääts hē ta wób er kamahān had'yyt hē. Taw'ääts hē Jesus er ted'èep sahōnh hē P'op Hagā Do rejāā do mahānh er gahēen had'yyt hē.*

⁹ Ta ti ŷ wén her'oot, er P'op Hagā Do asēew hōm er tarejāā hyb n'aa nado. Èr tasēew hōm er tabed'èep hyb n'aa ta wób tarejāā noo gó, er hyb n'aa Jesus Kristo er Wahē N'aa, dajēp do hyb n'aa.

¹⁰ Èr hyb n'aa Jesus wén dajēp, ta sii er babok hyb n'aa. Jesus matēeh bā er edēb nā bā, er dejēb bā na-āāj hē, ta sii né da er babok.

¹¹ Ti hyb n'aa, P'op Hagā Do er ted'èep do hyb n'aa, bē da hadoo do hā bē h'yyb tsebee. Bē da hadoo do hā bē h'yyb masaa. Tii da bē bad'oo doo da né h'yy kā.

¹² Āā wakāān, tak'èp āā betseē bē hā, bē wehēē bē mahang tak'èp moo bok doo, bē da h'yyb hadoo do Jesus hā h'yy ka'eeh do bē ma met'èek doo, bē h'yyb mah'ūm doo.

¹³ Bē wehēē, bē kamahān, tak'èp ramoo bok do hyb n'aa bē ramasa hyb n'aa. H'yyb nām doo gó bē aboo bē da hadoo do wē.

¹⁴ Āā wakāān, tak'èp āā betseē bē hā, tak'èp peej bē maher'ood Jesus hā h'yy ka'eeh do moo nehōnh do ramoo bok hyb n'aa sa ma sām hā, sa waa sām hā. Bē h'yyb tsebee jé h'yyb nahed'oo doo. Bē masaa kanahēn doo nā Jesus hā h'yy ka'eeh doo. Bē hyb n'aa ejāg manāh bē da hadoo do hā.

¹⁵ Bē abaaj manā nesaa do bē wē moo wāt do hā. Taw'ääts hē bē ky enyym bē da hadoo wē, ta wób, Jesus hā h'yy kana'eeh do sa wē na-āāj né hē.

¹⁶ Taw'ääts hē bē h'yyb tsebee had'yyt hē.

¹⁷ Taw'ääts hē bē ky n'aa ets'ēē had'yyt hē.

¹⁸ Taw'ääts hē P'op Hagā Do wē bē tsebee had'yyt hē, baad tabadoo bā bē hā, baad tanado bā bē hā na-āāj hē. Tii d' né hē P'op Hagā Do karēn bē hā, Kristo Jesus karapee, Jesus ky dah'eeh do bē bahadoo do hyb n'aa.

¹⁹ Bē medug manā P'op Hagā Do Sahee.

²⁰ Bē ty n'aa gesyyg manā bē ramaher'oot doo, P'op Hagā Do Sahee metēeh do rahanāng doo.

²¹ Ti hadoo né hē, bē mety sahōnh hē raher'oot doo, P'op Hagā Do Sahee hanaa né hē tado bā bē bahapāh hyb n'aa. Tii bā bē gadoo te hub hadoo doo.

²² Taw'ääts hē nadoo doo, P'op Hagā Do kyy kerih do hā baad kanejāk doo, bē gado manāh. P'op Hagā Do Sahee kyy gó nado tii bā.

²³ P'op Hagā Do hā, ta karapee tah'yyb n'yym doo, ŷ ky n'aa etsēē tsyt hē baad had'yyt hē, takarēn doo da bē babok tan'oo bā. ŷ ky n'aa etsēē, tabanoo hyb n'aa bēeh, bē h'yyb tym sii hē, baad tabahadoo hyb n'aa Jesus Kristo er Wahē N'aa matēeh bā kā, ji naw'yyt hyb n'aa bē hā raky n'aa tapaa do ky n'aa.

* 5:8 Tii d' ji adoo bā, dooh da nesaa do ji moo wād bā.

²⁴ P'op Hagä Do bë tanaëënh doo, dooh tah'yy gajëë hõm bä ji hä. Tahajaa né hë ta hä ji h'yy kasadëë bä. Ti hyb n'aa y hapäh baad ub, tamoo wät né hë ta hä y etsëë doo.

Paw-Ro rakedëë bong do ky n'aa hahyÿh

²⁵ Äã wakään hedoo doo, bë ky n'aa ets'ëë P'op Hagä Do hä ääh.

²⁶ Äã karën baad bë edëë äã kyy gó sahõnh hë Jesus hä h'yy ka'eeh doo.

²⁷ Jesus ky gabuuj gó y betsëë bë hä, bë ner'oot hyb n'aa hahy äã ma erih do sahõnh hë Jesus hä h'yy ka'eeh do sa hä.

²⁸ Tagadëëg ub äã karën, Jesus Kristo, er Wahë N'aa ky enyym bë hä. Jääm hë kä.

2 Tesaronika

Jesus hã h'yy ka'eeh do panang Tesaronika häd näng doo bä habong do hã ta jawén Paw-Ro rama erih do hahÿÿh.

¹ ÿ Paw-Ro, Siras, Tsimoot daheeh, äã edëng bëeh, Tesaronika panang bä habong doo, Jesus Kristo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hã h'yy kata däk doo, P'op Hagä Do ër Yb hã h'yy kata däk doo.

² Äã karën P'op Hagä Do ër Yb, Jesus Kristo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do na-ääj hë ky en'yym bë hä. Äã karën baad bë rah'yyp en'yym.

P'op Hagä Do wë Paw-Ro ratsebë do ky n'aa hahÿÿh

³ Äã wakään, hajöo nuu me P'op Hagä Do wë äã tsebë bë hyb n'aa. Baad né tii d' äã bad'oo. "Taw'ääts hë öm. Ky enyym öm sa hä", näk äã kyyh P'op Hagä Do hä. Äã tsebë ta hä, Jesus hã bë h'yy kae magyys hë do hyb n'aa, bë da hadoo do bë kamahän magyys hë do hyb n'aa na-ääj né hë.

⁴ Ti hyb n'aa, P'op Hagä Do hã h'yy ka'eeh do wób sa hä äã her'ood bä bë ky n'aa, äã j'aa etsë bëeh. Äã her'oot sa hä, h'yyp jawyg gó bë babok, dooh bë h'yy gejë hóm bä Jesus hã bë h'yy ka'eeh do hä, bë ta wób rarahejã né paawä, kanahën né paawä bë hä hajöo nuu me.

⁵ Baad ub da P'op Hagä Do ky n'aa etyy sahõnh hë, ji bahapäh ta tii hä. Baad ub sahõnh hë P'op Hagä Do ky n'aa etyy do hyb n'aa, bë hä P'op Hagä Do anoo da hÿ pong jé, tabag'ääs doo bä, ta sii bë baboo had'yyt hë hyb n'aa. Tabag'ääs do karapee bë bahadoo do hyb n'aa, da hë bë ahoop baad nadoo doo.

⁶ Baad ub P'op Hagä Do anoo da sahõnh hë sa hä ta sãm. Baad ub P'op Hagä Doo. Dooht tesöots hóm bä. Tarahejää da bë hä rejää doo.

⁷ Bë hä kä, da hë baad nadoo do hah'oop doo, baad bë babok da tan'oo bä. Ti hadoo tabanoo da äã hä na-ääj hë. Tii d' tabad'oo da Jesus, ër Wahë N'aa bahyng noo gó ta ääs tak'ëp haj'ap do sii hë hÿ pong jé naa tëëg hõö mahang.

⁸ Tii bä kä, P'op Hagä Do nahapäh doo, Jesus ër Wahë N'aa ky n'aa hanäm do ky nadah'eeh do P'op Hagä Do rejã kån da.

⁹ Sa hä ta sãm tabaaj kån da. Tarejã had'yyt hë kä. Rahob had'yyt hë kä tamo haj'aa. Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do mahänh, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hejój mahänh, ta bag hetsooh do gabarëeh do mahänh P'op Hagä Do ah'eed h'üüm da tii.

¹⁰ Tii d' tabad'oo, p'aa hënh Jesus bahyng noo gó kä, sahõnh hë ta karapee, ta hä h'yy ka'eeh doo, ta hä raweh'ëeh hyb n'aa, ta hä rakasab'ee hyb n'aa. Ti noo gó ta hä j'aa etsë do wób né da bëeh, ta ky n'aa bë hä äã her'oot do bë ky dahé däk do hyb n'aa.

¹¹ Ti hyb n'aa, P'op Hagä Do ër h'yy kaha'eeh do hä hajöo nuu me äã ky n'aa etsëë bëeh. Äã ky n'aa etsëë, bë hä tabanoo hyb n'aa baad, ta karapee rababok doo da bë babok hyb n'aa, bë tawén tsyyd bong. Äã ky n'aa etsëë na-ääj hë, ta hejój me tabanoo bë hä sahõnh hë baad hadoo do ta hä bë h'yy ka'eeh do hyb n'aa bë moo bok bë karën do bë bahajaa hyb n'aa. Äã ky n'aa etsëë, baad hadoo bë hyb n'aa newëë do bë bahajaa hyb n'aa.

¹² Tii d' äã wén ky n'aa etsëë, bë hyb n'aa Jesus ër Wahë N'aa kawehëë däk hyb n'aa, bë na-ääj hë bë kawehëë däk hyb n'aa ta hyb n'aa. P'op Hagä Do

ër h'yy kaha'eeh doo, Jesus Kristo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do na-ããj hë, ji wë raky en'yyim nes'aa né paawä ji. Ti hyb n'aa tii d' tawén hadoo.

2

Aj'yy h'yy kawareem do yb ky n'aa hahÿh

¹⁻² Hÿy kä äã wakään hedoo doo, Jesus Kristo ër Wahë N'aa p'aa hënh tabahyng do ky n'aa kä, ta wë ër mamuun do ky n'aa kä, äã karën dooh nayyw hë bë h'yyb manepëë boo bä Jesus ewäd hyng p'aa hënh ranoo bä, daap ramenä bä. P'op Hagä Do Sahee ti ta ti metëëh do sa hã ranoo bä paawä, äã maher'oot ranoo bä, sa hã äã ma erih ta ti ranoo bä paawä, bë ky dahé manäh! Daap ramenyh.

³ Bë h'yyb manepëë manä rahe'oot do hä.

Jesus matëëh do pooj jé, hajök badäk hahÿ haw'ääts hë habong do P'op Hagä Do hä rah'yy kawareem da. Aj'yy, h'yy kawareem do yb, sahõnh hë P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do wë h'yy kawareem doo, kasee da pooj jé. Jesus gawats'iik da tii.

⁴ P'op Hagä Do maji yb da tii. P'op Hagä Do hä tah'yy kawareem da. Sahõnh hë rah'yy kaha'eeh do bahãnh takarën tanu gadäk. Ta daaj hë, ta hã hë tah'yy ka'eeh da. P'op Hagä Do tób n'aa yt hã da tabajëë suun. Tii bä da tabasoo, takarën da sahõnh hë tabag'ääs hyb n'aa. "ÿ né hë P'op Hagä Doo", nang da, daap tamenyyh bä sahõnh hã.

⁵ Doo bë hyb n'aa es'ee boo bä, hajõõ nuu me ti ky n'aa paa ÿ baher'oot bë hä bë mahang ÿ hawäd wät noo gó?

⁶ Bë hapäh, da hë ti anäng nä ta ti aj'yy h'yy kawareem do yb hewaat doo, jããm né hë takasee hyb n'aa P'op Hagä Do h'yyb däng bä.

⁷ Badäk hahÿy bä habong do rah'yy ganenä né paawä, da hë Nesaa Do Yb du do däk tah'yyb metëëk sa hã, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do hä rah'yy kawareem hyb n'aa. Tii d' tahado né paawä, h'yy kawareem do yb tahewaat do tamasoo nä tii, takanasee hyb n'aa nä. Ta ti tameso had'yyt hë, P'op Hagä Do bado hõm bä kä ta ti h'yy kawareem do yb tamasoo doo.

⁸ Tii bä da h'yy kawareem do yb, sahõnh hë P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do wë h'yy kawareem doo, kas'ee kãn da badäk hahÿy bä. Ti hadoo né hë Jesus gawats'iik da ti ta kyy me. Ta bag tak'ëp gabarëëh do mahang Jesus matëëh do hyb n'aa, Jesus bado hõm da sahõnh hë nanäng hejój.

⁹ H'yy kawareem do yb kasee bä da, Nesaa Do Yb anoo da ta hã tak'ëp ta hejój. Tapehuunh da. Meuj n'aa nang da tamo haj'aa. Baad kahed'oo tapehuunh doo.

¹⁰ Hajõng baad nadoo doo me tawedii da tabanesaa doo hënh hah'üüm doo. Tabanesaa hënh rawén hõm, P'op Hagä Do ky n'aa hanäm do raky nadaheeh, raganen'aak do hyb n'aa. P'op Hagä Do ky n'aa hanäm do raky dahé bä paawä, P'op Hagä Do ed'ëep paawä ta wë.

¹¹ P'op Hagä Do raky nadaheeh do hyb n'aa, rah'yyb manepëë bong P'op Hagä Do an'oo bä. Ti hyb n'aa, rah'yyb manepäh do hyb n'aa, raky daheeh da h'yy kawareem do yb kyy kä.

¹² Tii d' tawén hadoo, sahõnh hë panyyg hanäm do ky nadah'eeh doo, baad nadoo doo gó rababok gen'aak doo, tabanesaa hënh P'op Hagä Do ky n'aa etyy hyb n'aa kä.

Doo baad hadoo do hä ji h'yy gajëë hõm bä do ky n'aa hahÿh

¹³ Āã wakāän hedoo doo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kamahän doo, hajjõ nuu me P'op Hagä Do wë äã tsebë bë hyb n'aa. Sahõnh hë tadu dahäng do noo gó bë tasëew hõm, bë h'yyb tym tabed'ëëp hyb n'aa. Ti hyb n'aa P'op Hagä Do wë äã wén tsebë. Bë h'yyb tym tabed'ëëp, tsyt hë baad had'op bë babok ta Sahee an'oo bã do hyb n'aa, panyyg heh'äät ub do bë ky daheeh do hyb n'aa na-ääj hë.

¹⁴ P'op Hagä Do bë tatsyyd bong Jesus ky n'aa hanäm do bë hã äã maher'oot doo me. Bë tatsyyd bong, Jesus Kristo ër Wahë N'aa hejój gó, ta bag gabarëeh doo gó Jesus sii bë babok hyb n'aa.

¹⁵ Ti hyb n'aa, wakän haa, bë h'yy gejë hõm manäh. Bë eréd manä baad bë ky daheeh do sahõnh hë bë hã äã metëek doo, äã ma erih doo me, äã her'oot doo me na-ääj hë.

¹⁶⁻¹⁷ Jesus Kristo, ër Wahë N'aa hã, P'op Hagä Do ër Yb hã na-ääj hë äã ky n'aa etsëë bëeh, bë rah'yyb en'ymm hyb n'aa, bë rah'yyb hej'oonh hyb n'aa baad hadoo do bë moo boo had'yyt hë hyb n'aa, baad hadoo do bë her'ood had'yyt hë hyb n'aa na-ääj hë. P'op Hagä Do ër Yb, ti né ti ër takamahän doo. Ër wë taky enymm do hyb n'aa, ër h'yyb enyyw däg had'yyt hë tan'oo bã, baad hadoo do ër hã taky däng do ër gahëen tan'oo bã.

3

Paw-Ro karën sa hyb n'aa raky n'aa etsëë do ky n'aa hahÿÿh

¹ Āã wakāän, ta see ky n'aa äã erih hÿÿ kä. Bë ky n'aa ets'ëë ääh, nayyw hë jé pad'yyt hë sahõnh hë rapanyyg enä hõm hyb n'aa Jesus, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ky n'aa jé pad'yyt hë baad ta ky n'aa ragadoo hyb n'aa bë gado däk doo da.

² Bë ky n'aa ets'ëë na-ääj hë ääh, äã Jesus bed'ëëp hyb n'aa ajyy ky nesaa do sa moo mahänh. Tii d' ÿ wén etsëë, dooh sahõnh hë Jesus hã rah'yy kae bã do hyb n'aa.

³ Dooh Jesus, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do h'yy gajëë hõm bã ji hã. Tamoo wät né hë ji hã taky däng doo. Bë da tah'yyb hej'oonh bë nerét hyb n'aa ta hã bë h'yy ka'eeh doo. Bë da tamo n'aa jesuu Nesaa Do Yb mahänh.

⁴ Bë äã ky daheeh Jesus an'oo bã. Äã hapäh, bë moo boo had'yyt né hë bë hã äã mejüü doo.

⁵ Jesus hã äã ky n'aa etsëë, bë tah'yyb mahüüm hyb n'aa, bë P'op Hagä Do kamahän baad ub bë bahapäh hyb n'aa, Kristo h'yy ganajëng doo da baad nadoo do tabahoop noo gó, bë h'yy ganejë hyb n'aa na-ääj hë.

Jesus hã h'yy ka'eeh do moo nehõnh do ky n'aa hahÿÿh

⁶ Āã wakāän, Jesus Kristo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kyy gó bë äã mejüü, bë kamanekuunh hyb n'aa Jesus hã h'yy ka'eeh do moo nehõnh do sa mahang, äã ma metëek doo da nabok doo.

⁷ Tii da äã wén mejüü, bë hapäh né hë taw'ääts hë äã babok doo da bë babok. Dooh äã moo nehøj bã bë mahang äã babok noo gó.

⁸ Dooh äã awa bã bë waa bag hënh. Tak'ëp äã moo bok äã waa sãm hã adëb bã, atsem na-ääj né hë, bë äã daap yb mahänh.

⁹ Äã karën bã paawä, taw'ääts hë né hë paawä bë hanaa äã gadoo. Taw'ääts hë paawä tii da, dooh tii da äã karën äã adoo bã. Äã daaj hë äã waa sãm, äã ma sãm hã äã wén moo bok, äã hã bë bahapäh hyb n'aa nyy da baad ub ji bawät.

¹⁰ Bë mahang äã babok noo gó hahÿÿ da bë äã maher'oot: "Bë an'oo manä moo nawät pé ta tä, ta waa", näk äãh.

¹¹ Tii da äã wén mejüü, äã ky n'aa napäh do hyb n'aa raheer'oot doo. Ti abong mä ta wób moo nabok do bë mahang, sa nooh. Boo kahah'üünh né hë tii. Sa da hadoo do rah'yyb panas'ëeh.

¹² Jesus Kristo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kyy gó äã mejüü ta ti hedoo doo, tii da ranabok hyb n'aa. Taw'ääts hë dooh sa da hadoo do rah'yyb panasä bä. Taw'ääts hë sa waa sãm hã ramoo bok.

¹³ Bëë kä, äã wakään baad habong doo, bë h'yy gejë hõm manä baad hadoo do bë moo bok do hã.

¹⁴ Bë wakään hedoo do Jesus hã h'yy ka'eeh do see ky nadahé bä hahÿ äã ma erih doo gó äã mejüü doo, taw'ääts hë bë metäh sahõnh hë sa matym gó. Bë aboo manä ta sii, tanu mebyng hyb n'aa.*

¹⁵ Sahõnh hë sa matym gó bë metä né paawä, bë ty n'aa gesyyg manä ta hã. Dooh bë majüü tado bá. Bë wakään had'yyt hë. Taw'ääts hë bë maher'ood ji wakään ji kamahån do ji maher'oot doo da.

Sa hã Paw-Ro kedëë hõm do ky n'aa hahÿÿh

¹⁶ P'op Hagä Do hã äã ky n'aa etsëë, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ji h'yyb nyww hanoo do bë tah'yyb näw had'yyt hë. Äã ky n'aa etsëë, bë mahang Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do bawäd had'yyt hyb n'aa.

¹⁷ Ý Paw-Ro, bë ý hyb n'aa esee. Tagadëëg ub, moh ýÿ me né hë ý berii kån ý bahed'oo doo da. Tii d' bë bahapäh mo haja ýÿ. Hahÿ hadoo né hë ý erih do mo haja ýÿ.

¹⁸ Äã karën Jesus Kristo, ër Wahë N'aa, ky enyyw had'yyt hë sahõnh hë bë hã. Jääm hë kä.

* **3:14** Ta ti hadoo do sii ji wén nawät, tanu mebyng hyb n'aa. Tanu mebyw bä, ta h'yyb tawareem kån baad ub tabawät hyb n'aa kä.

1 Tsimoot

Pooj jé Tsimoot hã Paw-Ro ma erih do hahỹh

1-2 Ỹ Paw-Ro, Kristo Jesus mejũũ do seeh, ỹ edëng òm Tsimoot, hëp ỹ n'aa Jesus hã mah'yy ka'eeh do hyb n'aa tah ỹ hado dāk doo. Kristo mejũũ do see ỹ wén hado dāk, P'op Hagã Doo, èr h'yyb tym dëëb, Kristo Jesus, ta hã èr h'yy kasadã do ỹ ramejũũ do hyb n'aa.

Ỹ karën P'op Hagã Do èr Yb, Kristo Jesus èr Wahë N'aa na-ããj hë ky en'yym a hã. Ỹ karën òm rat'yyd mehũn, baad òm rah'yyb n'yym.

Ma matëg oow ky n'aa hahỹh

3 Masedonija häd näng do häj n'aa hënh ỹ bahõm noo gó tak'ëp ỹ betsëë doo da a hã Epeso häd näng do panang bã mabaym hyb n'aa, tii da p'aa hënh ỹ betsëë a hã, t'ĩ hënh mabaym hyb n'aa, mameduuk hyb n'aa ajyy ta see hadoo Jesus ky n'aa ma met'ëëk doo.

4 Maher'ood sa hã raberéd hõm hyb n'aa panyyg heh'äät ub nadoo doo, noo kanesa doo. Maher'ood sa hã na-ããj hë, sa wahë makũ sa häd ketsén do nahãnh do raberéd hõm hyb n'aa. Ky kedak do du n'aa do tii. Dooh tamasaa bã P'op Hagã Do karën do hã. Jããm né hë P'op Hagã Do hã ji h'yy kae bã, takarën do ji bahapäh.

5 Tii da ỹ karën mamejũũ sa hã, sahõnh hë Jesus hã h'yy ka'eeh do t'ĩ hënh habong do rakamahãn hyb n'aa sa da hadoo doo. Ỹ karën sa da hadoo do rakamahãn, baad hado dāk do hyb n'aa sa h'yyb tym, t'òp madāk doo me rah'yy ka'eeh do hyb n'aa na-ããj hë.

6 Dooh tii da raboo boo bã nanäng ma matëg oow, daap hadoo do rawén her'ood kãn.

7 Mosees ky n'aa jaw'yyk do ma mehetëk do rakarën rabahado paawã, sa daaj hë na-ããj hë dooh rah'yyb mepëë bã rahe'oot do hã. Baad rabahapäh ji ed'oo rahe'oot doo. Ti hado né hë paawã, dooh rah'yyb mepëë bã rahe'oot do hã.

8 Baad ub né hë Mosees ky n'aa jaw'yyk do èr hapäh, baad ub, P'op Hagã Do karën doo da ji mahũm bã ti ji h'yyb tym gó.

9 Dooh P'op Hagã Do an'oo bã ta ky n'aa jaw'yyk do takarën doo da habong do sa hyb n'aa. P'op Hagã Do anoo ta ky n'aa jaw'yyk do hahỹ sa hyb n'aa: Ky n'aa jaw'yyk do ky nadah'eeh do sa hyb n'aa, ta hã h'yy kawereem do sa hyb n'aa, P'op Hagã Do hã h'yy kana'eeh do sa hyb n'aa, nesaa do moo bok do sa hyb n'aa, P'op Hagã Do waneh'ëëh do sa hyb n'aa, P'op Hagã Do raky n'aa rejãã do sa hyb n'aa, sa yb sa ỹn ta wób na-ããj hë dahej'ëëp do sa hyb n'aa,

10 sa ỹm, sa patug nadoo do sii he'ỹh do sa hyb n'aa, ajyy ajyy sii he'ỹh do sa hyb n'aa, ta wób ramesoo rabesëëm h'ũm do hyb n'aa sa hyb n'aa, daap men'yyh do sa hyb n'aa, P'op Hagã Do häd gó daap raky kajäk do sa hyb n'aa. P'op Hagã Do banoo ta ky n'aa jaw'yyk doo, baad hadoo do ky n'aa hã baad kanejäk do hyb n'aa na-ããj hë.

11 Baad hadoo do ky n'aa ỹ hanäng doo, baad tabadäng P'op Hagã Do ky n'aa hanãm do hã. Ti né hë ta T'aah ky n'aa hanãm do P'op Hagã Do anoo hã ỹy, ỹ metëëk hyb n'aa ta wób sa hã. P'op Hagã Doo, baad had'op doo, èr weh'ëëh do ky n'aa né tii.

Paw-Ro P'op Hagã Do t'yyd mehũn do ky n'aa hahỹh

12 Ỹ tsebé Kristo Jesus ər wahë n'aa wë, ỹ tah'yyb hejoonh doo. Ta hä pé baad had'yyt hë ỹ moo wät ỹ tamejũũ doo, ti hyb n'aa hä ỹ tah'yyb däng ta ky n'aa ỹ baher'ood hõm hyb n'aa.

13 P'ooj ub ta hä ỹ ky n'aa rejã né paawã, ta karapee ỹ no n'aa maso né paawã, ỹ rejã né paawã sa hä, Jesus Kristo ỹ tat'yyd mehĩĩn, dooh ta hä ỹ h'yy kae nã bã do hyb n'aa, dooh ỹ h'yy ganny nã bã P'op Hagã Do t'aaah tado bã do hyb n'aa.

14 Tak'ëp né hë ər Wahë N'aa ky enyym hä ỹỹ, nes'aa né paawã ỹỹ. Hä ỹ tabanoo baad ỹ h'yy ka'eeh hyb n'aa ta hä. Hä ỹ tabanoo na-ããj hë, baad ta wób ỹ kamahñ hyb n'aa. Séd hä ji h'yy kata däg bã Kristo Jesus hä, tii d' né hë tabanoo ji hä.

15 Te hub né hë hahỹỹh, taw'ããts hë ji ky daheeh: Kristo Jesus ewäd hyng ər mahang, nesaa do moo bok do tabed'ëëp hyb n'aa nesaa do mahãnh. Ta ti nesaa do moo heb'ook do sa bahãnh baad nadoo do paa ỹỹh.

16 Ti hadoo né hë, ỹ tat'yyd mehĩĩn, ỹ sa bahãnh nesaa do moo wät do paah. Ỹ tawén t'yyd mehĩĩn, ta wób rahegãã bã, rahapãh hyb n'aa dooh Jesus Kristo ty n'aa gesyng bã ji. Baad ub Kristo. Hä ỹ tabad'oo do hä rabahapãh hỹỹ kã, dooh h'yy kejỹỹk pé ta hä. Ỹ tat'yyd mehĩĩn bã, ta wób ta hä h'yy ka'eeh do na-ããj da tat'yyd mehĩĩn, edëb had'yyt do ta pa ragadoo hyb n'aa.

17 P'op Hagã Do né hë sahõnh hë bag'ããs doo. Ti né hë hawäd had'yyt doo, nadajëp doo, ji nahapãh doo. Sét ub né tii. Dooh ta see péh. Taw'ããts hë ji wehëë had'yyt hë. Taw'ããts hë ta hä ji j'aa etsëë had'yyt hë. Ỹỹ. Tii d' né hë. Taw'ããts hë.

18-19 Tsimoot, tah ỹ hadoo doo, òm ỹ mejũũ hahỹỹh, baad mamoo wäd, baad mama met'ëëg, baad awäd, baad mameduug ta s'ee hënh ma metëëk do na-ããj hë. Taw'ããts hë Jesus hä mah'yy kae had'yyt hë. Baad awäd, a h'yyb tym òm taky n'aa natapaa hyb n'aa. Òm ỹ mejũũ do baad tanu kejãk P'op Hagã Do kyyh hä p'ooj ub a hä ta rod n'aa raheer'oot doo. Ta wób dooh raky dahé bã sa h'yyb tym sa hä metëëk doo. Ti hyb n'aa gawatsig jëng Jesus hä rah'yy ka'eeh do paah.

20 Ti hedoo do mahang ti abong ajyy Imenëw Aresãn häd enãh doo. Ỹ ah'eed h'ũũm, Jesus hä h'yy ka'eeh do mahang ranabok hyb n'aa. Nesaa Do Yb moo gó ỹ bahaëj dãk. Tii d' ỹ wén d'oo sa hä, rabahapãh hyb n'aa, dooh P'op Hagã Do ji ky n'aa rejã bã.

2

P'op Hagã Do hä ji ky n'aa etsëë do ky n'aa hahỹỹh

1 Pooj jë tak'ëp péj ỹ betsëë a hä, P'op Hagã Do hä ji ky n'aa etsëë, P'op Hagã Do sii ji ber'oot hyb n'aa sahõnh hë sa hyb n'aa. Taw'ããts hë na-ããj hë P'op Hagã Do ji j'aa etsë sahõnh hë sa hyb n'aa.

2 Taw'ããts hë ji häj n'aa wahë n'aa ji ky n'aa etsëë P'op Hagã Do hä. Ta wób wahë n'aa hedoo do ji ky n'aa etsëë né tii d' ënh. Taw'ããts hë ji ky n'aa etsëë né tii, baad ub, h'yyb nyww gó, P'op Hagã Do karën doo da, tsyt hë ta wë ər bahajaa ər babok hyb n'aa.

3 P'op Hagã Do ji h'yyb tym dëëb gen'aak ta hä ji ky n'aa etsëë doo. Baad ti ta hä.

4 Takarën sahõnh hë badãk hahỹỹ hä habong do tabed'ëëp nesaa do mahãnh. Takarën baad hadoo do ky n'aa rabahapãh hyb n'aa.

⁵ Jããm né hē sét hē P'op Hagã Doo. Jããm né hē sét hē sahõnh hē badäk hahÿÿ hã habong do rod n'aa P'op Hagã Do wê, P'op Hagã Do wê ji mahũum doo. Kristo Jesus, aj'yy gó kesok do né hē tii.

⁶ Ta daaj hē ti takan'oo däk dajëb hã, sahõnh hē badäk hahÿÿ hã habong do tabed'ëep hyb n'aa. Ta daaj hē takan'oo däk dajëb hã èr ted'ëep do sãm. Ti né hē ta T'aah ky n'aa, tah'yyb däng noo gó badäk hahÿÿ hã habong do sa hã P'op Hagã Do metëeh doo.

⁷ Ta ti ky n'aa ÿ baher'oot hyb n'aa ÿ P'op Hagã Do wén sëew hõm, ta ky n'aa rod, ta mejũu do ÿ bahadoo hyb n'aa, Judah buuj nadoo do sa hã ÿ ma metëek hyb n'aa Jesus hã rah'yy ka'eeh hyb n'aa kã. ÿ tasëew hõm panyyg baad hadoo do ÿ ma metëek hyb n'aa sa hã. Dooch daap ÿ menã bã. Né hup ÿ né hē tii.

⁸ Ti hyb n'aa ÿ karën jé pad'yyt hē rakahet'aa bã P'op Hagã Do rahyb n'aa jew'yyk hyb n'aa, baad ub ajyy raky n'aa etsëë. P'op Hagã Do wê sa moo ragadabëeh bã p'op raky n'aa etsëë bã, taw'ãäts hē baad ub sa h'yyb tym P'op Hagã Do matym gó. Taw'ãäts hē ky n'aa ets'ëë doo, dooch rakawaj'ãän bã ta wób sa wê, dooch raky kedag bã ta wób sa hã.

⁹ Rakahet'aa bã P'op Hagã Do rahyb n'aa jew'yyk hyb n'aa, ÿ karën ÿÿj dooch rakametã bã sa saroor hyb n'aa. Taw'ãäts hē dooch rapadedäg bã nu meby n'aa näng doo. Taw'ãäts hē taw'ãäts hadoo do rapadedëek. Taw'ãäts hē dooch rakametã bã ta see mo n'aa hado däk do sa sëen ramahetsooh doo me. Taw'ãäts hē dooch rakametã bã k'ãäts tæg gabarëeh do s'ëeb me, perora häd näng doo me, saroor tak'ëp ky n'aa gebah doo me na-ãäj hē.*

¹⁰ Taw'ãäts hē ÿÿj P'op Hagã Do hã raky daheeh rahanäng do ta wób ramasa. Ti né sa hetsó sa hã.

¹¹ Taw'ãäts hē bag hënh, rakanasab'ee doo gó rama kametëek P'op Hagã Do ky n'aa.

¹² Dooch ÿ an'oo bã ÿÿj rama met'ëeg bã ajyy. Dooch ÿ an'oo bã ÿÿj ramejõ bã ajyy. Bag hënh ÿ karën ÿÿj rabab'ëeh, ramaa newëë, Jesus hã h'yy ka'eeh do rakahet'aa bã.

¹³ Tii d' ÿ wén edoo, pooj jé P'op Hagã Do pahuuj wät Adãw, ta jawén Ewa.

¹⁴ Dooch aj'yy tado bã Nesaa Do Yb wadii doo. Ewa né paa ti tawadii. Ewa né paa P'op Hagã Do mejũu do ky nadaheeh doo.

¹⁵ Ti hadoo né hē rahet'aah do hyb n'aa P'op Hagã Do ed'ëep da nesaa do mahãnh, Kristo hã rah'yy kae had'yyt bã, ta wób rakamahãnh had'yyt bã, rakanasabé bã, P'op Hagã Do karën doo da rabok bã.

3

Jesus hã h'yy ka'eeh do sa wahë n'aa ji asëew hõm do ky n'aa hahÿÿh

¹ Te hub né hē hahÿÿh: Jé karën pé ta h'yyb gó Jesus hã h'yy ka'eeh do sa wahë n'aa, sa hagã n'aa tabahadoo hyb n'aa, baad ub né tii.

² Ti hyb n'aa, taw'ãäts hē baad ub tabawät Jesus hã h'yy ka'eeh do sa hagã n'aa tabahadoo karën doo. Taw'ãäts hē dooch baad nadoo do rahapãh pé ta hã. Taw'ãäts hē sét ub ta ÿÿm. Taw'ãäts hē dooch ta ÿÿm tawad'ii bã ÿÿnh see sii. Taw'ãäts hē kaja hē denaa hē ta h'yyb tamahũum. Taw'ãäts hē tah'yy keb'aah nesaa do hã. Taw'ãäts hē ta wób hã baad ta h'yyb, ta hã raweh'ëeh hyb n'aa. Taw'ãäts hē baad tagadoo ta wób ta tób yt hã. Taw'ãäts hē tahajaa ta wób tama metëek P'op Hagã Do panyyg hã.

* 2:9 Tii da Paw-Ro wén mejũu, ÿÿj wê ta wób raty gapanad'ëek hyb n'aa, ta s'ëe hënh sa h'yyb nawät hyb n'aa.

³ Taw'ääts hē dooh jarakē hedoo do heëek do tado bā. Taw'ääts hē da dooh kahep'uuk do tado bā. Taw'ääts hē ta wób baad taky n'aa en'yyim, dooh tamebaaj bā. Taw'ääts hē dooh dajëer tahyb n'aa hüüm bā.

⁴ Taw'ääts hē baad tah'yyb mahüüm ta panaa. Taw'ääts hē ta taah tametëek raky daheeh hyb n'aa sa yb, baad raweh'ëeh hyb n'aa sa yb.

⁵ Ta panaa baad h'yyb manahüüm doo, dooh tahaja bā Jesus hā h'yy ka'eeh do tah'yyb mahüüm bā.

⁶ Dooch taw'ääts hē tado bā papuuj Jesus hā h'yy kae dāk do sa wahē n'aa. Papuuj Jesus hā h'yy kae dāk do tado bā paawā, nepäh ta daaj hē, ta hā hē tah'yy kasabé bā. Tah'yy kasabé bā, P'op Hagä Do ky n'aa etyy da, Dijab* taky n'aa etyy do paa hadoo.

⁷ Taw'ääts hē Jesus hā h'yy ka'eeh sa wahē n'aa pan'aa baad rabaher'oot sa ky n'aa, ta wób sa hā, Jesus hā h'yy kana'eeh do sa hā na-ääj né hē. Dooch hyb n'aa raky n'aa rejää pé tii bā. Tii bā dooh Dijab haja bā sa hā.

Jesus hā h'yy ka'eeh do wahē n'aa sa masa n'aa sa ky n'aa hahÿÿh

⁸ Ti hadoo Jesus hā h'yy ka'eeh do wahē n'aa masa n'aa sa hā. Taw'ääts hē ta wób weh'ëeh do tii. Taw'ääts hē ky kaneh'ÿÿt doo. Taw'ääts hē dooh jarakē hedoo do heëek do tado bā. Taw'ääts hē dooh tawad'ii bā dajëer tagadoo hyb n'aa.

⁹ Taw'ääts hē baad rababoo had'yyt hē, sa h'yyb tym ky n'aa natapaa hyb n'aa sa hā. Taw'ääts hē sa h'yyb gó rabenyyw had'yyt hē baad hadoo do ky n'aa P'op Hagä Do metëeh doo, ër ky daheeh doo.

¹⁰ Taw'ääts hē pooj jé ji metyy ta ti ajyy. Tii bā, baad ramoo boo bā, baad raboo bā, ji anoo Jesus hā h'yy ka'eeh do mahang ramasa hyb n'aa.

¹¹ Ti hadoo na-ääj hē Jesus hā h'yy ka'eeh do sa wahē n'aa masa n'aa sa ÿÿm. Taw'ääts hē ta wób weh'ëeh do tii. Taw'ääts hē dooh ta wób ranu mer'ood. Taw'ääts hē kaja hē denaa hē sa h'yyb ramahüüm, baad rababok hyb n'aa. Taw'ääts hē sahõnh hē ramoo bok do hā baad né hē ramoo bok.

¹² Taw'ääts hē sét ub ta ÿÿm, Jesus hā h'yy ka'eeh do wahē n'aa masa n'aa hā. Taw'ääts hē baad tah'yyb mahüüm ta taah, ta tób yt haj'eenh do na-ääj hē.

¹³ Baad ub Jesus hā h'yy ka'eeh do wahē n'aa masa n'aa ramoo boo bā, ta wób raweh'ëeh da, ta wób raky daheeh da sa hā. H'yyb neÿÿm doo me rahajaa tii bā raher'ood bā nyy da Kristo Jesus hā ji h'yy ka'eeh doo.

Ta T'aah ky n'aa P'op Hagä Do metëeh do hahÿÿh

¹⁴ Nayyw hē ÿ karën a wë ÿ bahõm. Ti hadoo né hē õm ÿ ma erih hahÿÿh,

¹⁵ ÿ tahewad bā mabahapäh hyb n'aa ÿ erih do hā, nyy da P'op Hagä Do karën ta karapee rababok. P'op Hagä Do hedëb had'yyt do karapee né tii, panyyg hanäm do ta wób hā metëeh doo, panyyg hanäm do mo n'aa jesuu doo.

¹⁶ Tak'ëp tabahetsooh né hē ta T'aah ky n'aa ër hā P'op Hagä Do metëeh doo:

“Aj'yy gó Kristo kas'ee wät.

Baad had'op do né hē Kristo P'op Hagä Do Sahee metëeh.

Ääs rahapäh.

Ta ky n'aa raher'ood hõm badäk hahÿ hāj n'aa babuuj sa hā.

Badäk hahÿ haw'ääts hē habong do wób rah'yy kae dāk ta hā.

Hÿ pong jé ta wë tabasëek P'op Hagä Do an'oo bā.”

* **3:6** Gereg kyy me ramaneëenh Nesaa Do Yb, Dijab. “Ji taky n'aa tapa had'yyt doo”, tahanäng pé ti Dijab.

4

Ajyy j'ooj madäk doo me wedii do sa ky n'aa hahÿÿh

¹ Baad ub P'op Hagä Do Sahee metëeh hahÿÿh: Hÿ jawën ta wób raberéd hóm da èr ky daheeh do Jesus ky n'aa. Raky daheeh da noo kanesa do sahee, Nesaa Do Yb karapee metëek doo.

² Ajyy j'ooj madäk doo me wedii do né hë metëek ta tii. Nes'aa däg sa h'yyb rawén hyb n'aa nap'eed wät taw'ääts hë hadoo do hä.

³ Ramejüü ji kanatëë. Ramejüü ji nawa ji nawëh ta nawë wób. Dooch taw'ääts hë tado bä ta ti rametëek doo. P'op Hagä Do pahuuj wät ta ti ji waa, ji tä, baad hadoo do ky n'aa hapäh do ky dah'eeh do ratsebë doo me ragadoo hyb n'aa.

⁴ Baad né hë sahõnh hë P'op Hagä Do pahuunh doo. Ti hyb n'aa dooh ji jesyk péh. Taw'ääts hë sahõnh hë èr gadoo P'op Hagä Do hä èr h'yyb tsebë doo me ji waa, ji tä hyb n'aa.

⁵ Sahõnh hë baad däg ta ti ji waa, ji tä, P'op Hagä Do tii da taky hadoo do hyb n'aa, ji waa ji tä ji ky n'aa etsëe do hyb n'aa na-ääj hë ta hä.

Nyy da Kristo Jesus karom baad hadoo do ji bahadoo do ky n'aa hahÿÿh

⁶ Ta ti ÿ mejüü doo, Jesus hä h'yy ka'eeh do sa hä mama met'ëëg hä, Kristo Jesus karom baad hadoo do hado däk da òm. A h'yyb hejój n'aa Jesus ky n'aa èr ky daheeh doo. A h'yyb hejój n'aa baad hadoo do ky n'aa maky daheeh doo.

⁷ Mah'yyb ehód manä P'op Hagä Do nahapäh do sa panyyg hä, h'yy gatamah do sa panyyg hä. Mah'yyb ehód had'yyt hë P'op Hagä Do karën do hä, baad takah'üüm hyb n'aa a h'yyb tym gó P'op Hagä Do karën doo.

⁸ Taw'ääts hë ji hub ji metëek ji karajan hyb n'aa. Taw'ääts hë ta bahãnh ji ma kametëek P'op Hagä Do karën do hä. Baad ub ti ji hä wawëe hë ji bawät nä bä, hÿ pong jé ji awäd bä na-ääj hë.

⁹ Te hub né hë ta tii. Taw'ääts hë sahõnh hë ky daheeh.

¹⁰ Baad ub P'op Hagä Do karën do èr ma kametëek do hyb n'aa tak'ëp èr moo bok, tak'ëp èr ma metëek, baad èr baher'oot ta ky n'aa. Dooch èr h'yy gejë bä ta hä. P'op Hagä Do hedëb had'yyt do hä èr h'yy kasadä. Sahõnh hë sa h'yyb tym dëeb tii. Jesus hä h'yy ka'eeh do ti ted'ëep.

¹¹ Mama met'ëëg, mamejõ na-ääj hë sa hä sahõnh hë òm ÿ ma erih doo.

¹² Man'oo òm raty n'aa gesyyg manä pahëew nä mabahadoo do hyb n'aa. Baad awäd, baad hadoo do maher'ood, baad ub ta wób makamahãn, baad ub Jesus hä mah'yy kae, baad menyyw a h'yyb tym, a hä Jesus hä h'yy ka'eeh do rabahapäh hyb n'aa nyy da ji bad'oo, nyy da ji bawät.

¹³ ÿ kanajaa nä bä, ÿ karën maner'ood had'yyt hë P'op Hagä Do kyy kerih do Jesus hä h'yy ka'eeh do sa hä. Maher'ood sa hä ta ky n'aa. Mama met'ëëg sa hä.

¹⁴ Baad mahyb n'aa matakä P'op Hagä Do Sahee anoo do a hä mamoo wät hyb n'aa. A hä tabanoo tii, P'op Hagä Do ky n'aa rod a hä raheer'oot noo gó a hä tah'yyb däng do mamoo wät do pan'aa, Jesus hä h'yy ka'eeh do sa wahë n'aa a nuu gó sa moo radatoonh* noo gó.

¹⁵ Baad mamoo wät ta ti òm ÿ mejüü doo. Ta hä had'yyt hë h'yyb däg. Tii bä da, Jesus karën do hä a h'yyb kahüüm magyys hë tii b' sahõnh hë rabahapäh.

* 4:14 Tsimoot P'op Hagä Do asëew hóm do heen n'aa tii.

¹⁶ Baad kanä a daaj hē. Baad manä ti mametëek doo, baad had'yyt hē mametëek hyb n'aa. Tii d' had'yyt hē madoo bä, P'op Hagä Do ed'ëep da öm. Mametëek do ky dah'eeh do na-ääj hē ted'ëep da nesaa do mahänh.

5

¹ Manabuuj gedo manä ajyy wehëh hedoo doo. Kaja hē denaa hē mamaher'ood sa hä. A yb hadoo man'oo bä sa hä. Ajyy wanehëh nä doo, hanäm gö er'ood sa hä. A hÿÿj ky n'aa hadoo man'oo bä.

² Yÿj wehëh hedo padëek doo, baad er'ood sa hä, a yÿn hä maber'oot doo da. Yÿj wanehëh nä doo, baad er'ood sa hä. A änh ky n'aa hadoo man'oo bä. Baad had'op doo da mabad'oo sa hä.

Patug tema bong do sa ky n'aa hahÿÿh

³ Mamasaa yÿj patug tema bok do sa mab hē haj'eenh doo, wakään temah doo.

⁴ Yÿnh patug tamah do ta taah nyy bä, ta tataah nyy bä, taw'ääts hē ti né hē mas'aa ta hä. Taw'ääts hē ti né hē mas'aa sa wakään, tii da P'op Hagä Do karën do hyb n'aa ji hä. Taw'ääts hē sa yb, sa yÿn, sa oow, sa hoonh ramasa. Raned'ëed is noo gö ramasa do paa ramebaanh do tii. P'op Hagä Do gen'aak tii d' ji adoo bä.

⁵ Yÿnh patug tamah do wakään tamah doo, kamanasa doo, P'op Hagä Do hä tadaab yyp. P'op Hagä Do hä taky n'aa etsëe adëb bä, atsëm na-ääj hē tamasa hyb n'aa ta hä.

⁶ Yÿnh patug tamah do ajyy hä had'yyt h'yyb däk doo, edëb né paawä, dajëp do hadoo ta h'yyb tym P'op Hagä Do matym gö.

⁷ Mamaher'ood patug temah doo, raky daheeh hyb n'aa y mejüü doo, ta wób raky n'aa natapaa hyb n'aa sa hä.

⁸ Jé wakään näng péh, tamanasa do ta wakään, ta yb, ta yÿn nahag'ääs doo, teréd hõm Jesus ky n'aa ër h'yy kaha'eeh doo. Jesus hä h'yy kana'eeh do bahänh däg sa h'yyb nesaa do hä.

⁹ Ji erih yÿnh patug tamah do häd ji masa do pan'aa sa häd kerih do heen n'aa hä, 60 ta baab bahänh tabahado däk bä, ta patug makü wanadii do paah,

¹⁰ taky n'aa etsä bä baad hadoo do tamoo wät do hä, baad ub ta taah tawä bä, baad ta wób tagado bä ta tób bä, Jesus hä h'yy ka'eeh do tamasa bä, tat'yyd mehün bä kas'uum doo, baad hadoo doo me ta wób tamasa bä. Tii d' tado bä ji erih ta häd ji masa do pan'aa heen n'aa hä.

¹¹ Taw'ääts hē dooh ji erii bä patug tema bong do wanehëh nä do sa häd ji masa do pan'aa heen n'aa hä. Aj'yy hä rah'yy kejäg bä sa häd ji erii däk do jawén paa bä paawä, reréd hõm da Kristo ma had'yyt ramoo bok do paah, raketëe hyb n'aa p'aa hënh.

¹² Ti tahado bä sa daaj hē raky n'aa katakyyk baad nadoo doo me, pooj jé Kristo hä raky kajäk do raky keh'yÿt do hyb n'aa.

¹³ Moo nehøj padäg da patug temah do wób rawanehëh nä bä ji masaa bä. Boo kahah'üünh da ta wób sa tób hënh. Ta wób da ranu mer'oot, ta wób da raheer'oot. Ta wób kyy hä da ranu toonh. Raheer'oot da ji naher'oot doo.

¹⁴ Ti hyb n'aa hä yÿ pé taw'ääts hē patug tema bong doo, wanehëh nä doo, p'aa hënh raketëe. Na metaah. Taw'ääts hē baad rabahag'ääs sa tób yt haj'eenh doo. Taw'ääts baad had'yyt hē rababok, dooh ër majü ky n'aa rejää pé do hyb n'aa ëer.

¹⁵ Ta ti y wén her'oot, yÿj patug tema bong do wób raberéd hõm do hyb n'aa Jesus hä rah'yy ka'eeh do paah. Nesaa Do Yb raky dahé däk.

16 Ýñh Jesus hã h'yy ka'eeh doo, patug tamah do tanyy bã ta wakãän mahang, taw'ãäts hê ti tahag'ãäs, tamasa. Dooch taw'ãäts hê tado bã tadaab yb bã Jesus hã h'yy ka'eeh do wób sa wê. Jesus hã h'yy ka'eeh do wób ramasa ýÿj patug tema bong doo, wakãän temah doo. Ta wakãän nyy bã, ti né hê hag'ãäs.

Jesus hã h'yy ka'eeh do sa wahê n'aa ky n'aa hahÿÿh

17-18 Hahÿÿ da P'op Hagã Do baher'oot ta kyy kerih doo gó: “Taw'ãäts hê ji anoo tiriig uuh tabawa booj yb hã, tiriig tahes'ooj hóm do ta moo me. Dooch ji noo maw'yyd däg bã tanawa hyb n'aa”,* nãng mã P'op Hagã Do kyyh. “Taw'ãäts hê moo bok do sa hã ramoo bok do sãm ji banoo”,† nãng mã na-ãäj hê ta kyy kerih do hã. Ti hyb n'aa na-ãäj ji weh'eëh, baad ji banoo Jesus hã h'yy ka'eeh do sa wahê n'aa baad moo bok do sãm, jé tak'ëp Jesus ky n'aa her'oot doo, Jesus hã h'yy ka'eeh do ma met'eëk doo.

19 Mamaa newê manã Jesus hã h'yy ka'eeh do sa wahê n'aa see raky n'aa tapa bã. Pawóp hê, tamawoob hê tado bã ti ky n'aa tapaa doo, ti mahyb n'aa mataká sa kyyh.

20 Nesaa do Jesus hã h'yy ka'eeh do sa wahê n'aa see moo wäd bã, ji nabuuj gedoo sahõnh hê sa matym gó, ta wób rajeyÿm hyb n'aa, nesaa do ramoo nabok hyb n'aa.

21 P'op Hagã Doo, Kristo Jesus, ãäs P'op Hagã Do pa hab'eëh do na-ãäj sa matym gó òm ý mejüü baad maky daheeh hyb n'aa sahõnh hê a hã ý mejüü doo. Taw'ãäts hê baad ub a h'yyb sahõnh hê sa hã. Séd demuun maher'ood, séd demuun magado sahõnh hê a najiis rado bã, a najiis ranado bã na-ãäj hê.

22 Mahyb n'aa jóh manã a moo madatoonh do ta see nuu gó, Jesus hã h'yy ka'eeh do wahê n'aa tabahadoo hyb n'aa. Mahyb n'aa jóh bã, nepäh òm ta h'yyb hata hado däk nesaa do tamoo wät do paa hã. Taw'ãäts hê baad makan'yyh, baad had'yyt hê mabawät hyb n'aa.

23 Meëg had'yyt manã naëng. A nahëë hyb n'aa taw'ãäts hê mahãd eëk na-ãäj uwa bëeh hejooonh doo, mah'yy gamahÿÿnh do hyb n'aa, mah'yy gamahÿÿnh do badoo wät hyb n'aa.

24 Wyt ta maab hê nesaa do ta wób moo bok doo. Ji metyy do pooj jé, baad raboo bã ji bahapäh hyb n'aa, wyt ta maab hê nesaa do ramoo bok doo. Kejën nä nesaa do ta wób moo bok doo. Ta jawén kã ji bahapäh.

25 Ti hadoo né hê baad hadoo do hã. Wyt ta maab hê baad hadoo do ta wób ramoo bok doo. Ta wób baad hadoo do sa mo haj'aa, ta jawén ji bahapäh.‡

6

Karom kanep'aak do Jesus hã h'yy ka'eeh do ky n'aa hahÿÿh

1 Taw'ãäts hê sa karom kanep'aak do baad sa kariw n'aa rawehëë had'yyt hê, P'op Hagã Do ta wób raky n'aa narejãä hyb n'aa, ër metëëk do raky n'aa narejãä hyb n'aa na-ãäj hê.

2 Dooch taw'ãäts hê tado bã sa kariw n'aa raty n'aa gesyyg bã séd demuun Jesus hã rah'yy ka'eeh do hyb n'aa. Taw'ãäts hê ta bahãnh ramoo bok sa kariw n'aa wê, sa wakãän rabahadoo do hyb n'aa, Jesus hã rah'yy ka'eeh do hyb n'aa, sa hã rakamahãn do hyb n'aa na-ãäj né hê.

* 5:17-18 Dew-Teronom 25.4 † 5:17-18 Rukas 10.7 ‡ 5:25 Nayyw hê ji nahapäh do hyb n'aa ta see pé noo gó ta wób sa h'yyb, dooch Paw-Ro karën bã Tsimoot hyb n'aa jóh bã Jesus hã h'yy ka'eeh do wahê n'aa pan'aa tabasëm bã.

Mama met'ëëg ta ti a hã ÿ metëëk doo. Mamaher'ood sahõnh hẽ sa hã raky daheeh hyb n'aa.

Taw'ääts hẽ ji h'yy gadajang ji wẽ hanäng do hã ky n'aa hahÿÿh

³ Jé te hub nadoo do ma metëëk péh, Jesus Kristo ër Wahë N'aa ky n'aa ky nadaheeh péh, P'op Hagä Do ky n'aa ër mahetëk do ky nadaheeh péh,

⁴ ta daaj hẽ ta hã hẽ tah'yy kasab'ee tii. Dooch tahapäh pé ta tii. Tak'ëp ta ti hedoo do ragen'aak kyy p'ää raky kedag bã. Nahëe hado däk ta ti sa hã. Ta ti han'aa hyb n'aa jewës doo, kep'uuk doo, ky n'aa rejää doo, daap tah'yy ganäng do ta wób hã.

⁵ Ta ti hedoo do raky kedag had'yyt hẽ. H'yy gatema bok. Ta see hado däk sa h'yyb. Dooch sa h'yyb tym gó baad hadoo do awäd wäd bã. P'op Hagä Do hã rawén h'yyb däk, dajëër hyb n'aa red'oo.

⁶ P'op Hagä Do karën doo da ji aboo bã, tak'ëp baad hadoo do tanoo né ji hã, ji h'yy gadajaa bã ji wẽ hanäng do hã, dooch ji hyb n'aa hüüm bã ti bahänh.

⁷ Dooch ji manaa pé ji henäng noo gó. Dooch né hẽ ji mahüüm pé ji dajëp noo gó.

⁸ Ti hyb n'aa, taw'ääts hẽ baad ji tsebé ji waa nyy bã, ji saroor enä bã.

⁹ Ta wób, tak'ëp ma näng do karën do raky daheeh da Nesaa Do Yb sa hã h'yyb tatuk doo. Kadëe bëeh hadoo da sa h'yyb tym h'yy gatamah doo gó rakarën do hã. Rah'yy karën do nes'aa d' sa hã, kasuud bong da, dooch d' rahyb n'aa jawyg wäd bã sa hã, sa daaj hẽ rakawatsik da.

¹⁰ Dajëër ji kamahän doo, hajõng nesaa do du n'aa do tii. Ta wób, dajëër rakamahän do hyb n'aa, reréd hõm Jesus hã rah'yy ka'eeh doo, sa daaj hẽ rabahoop rakarehejää doo, tak'ëp dajëër rakarën do hyb n'aa.

Taw'ääts hẽ P'op Hagä Do karën do hã ji h'yyb däk do ky n'aa hahÿÿh

¹¹ Õm Tsimoot, P'op Hagä Do sii hawät doo, tii d' madoo manäh. Baad hadoo do hã h'yyb däg. P'op Hagä Do karën do hã mah'yyb däg. P'op Hagä Do hã h'yy kae had'yyt hẽ. Ta wób makamahän had'yyt hẽ. H'yy gajëe hõm manä P'op Hagä Do karën doo da mabawät do hã. Kaja hẽ denaa hẽ had'yyt hẽ er'ood ta wób sa hã.

¹² Jé tsyym kas'ÿÿ doo, tak'ëp né hẽ rawaj'aah raj'aa ketsë do sãm ragadoo hyb n'aa. Ti hadoo ÿ karën tak'ëp mah'yyb däg Kristo karapee heh'äät do mabahadoo hyb n'aa, edëb had'yyt do magadoo hyb n'aa, hÿ pong jé Jesus sii had'yyt hẽ mabawät hyb n'aa kã. Ta ti hyb n'aa õm P'op Hagä Do bats'yyt paa hajõk do ramaa newëe bã, baad ub mabaher'oot noo gó Jesus hã mah'yy ka'eeh doo.

¹³ P'op Hagä Doo, sahõnh hẽ badäk hahÿÿ hã hanäng do tabed'ëep. Kristo Jesus ky kaneh'ÿÿt baad hadoo do hã Pon-Sijo Pirato sii taber'oot noo gó. Ti hyb n'aa kã, P'op Hagä Doo, Kristo Jesus daheeh sa matym gó õm ÿ mejüü hahÿÿh:

¹⁴ Baad mamoo wäd õm ÿ mejüü do hã, õm raky n'aa natapaa hyb n'aa mamoo wät do hã Jesus Kristo ër Wahë N'aa matëeh bã kã.

¹⁵ Jesus Kristo matëeh da P'op Hagä Do an'oo bã, tah'yyb däng noo gó. Ti né hẽ P'op Hagä Doo, sahõnh hẽ weh'ëeh doo. Jääm né hẽ ti sahõnh hẽ bag'ääs doo. Sahõnh hẽ badäk hahÿ wahë n'aa sa wahë n'aa. Hyb n'aa jewyk do sa wahë n'aa.

¹⁶ Sét né hẽ ti nadajëp doo. Ta bag tak'ëp gabarëeh do mahang tabawät. Ti hyb n'aa dooch ji haja bã p'eets hẽ ta hã ji kaja bã. Dooch hapäh péh, tabad'op hẽ da ji ty gepëeh. Taw'ääts hẽ sahõnh hẽ raweh'ëeh tii. Taw'ääts hẽ né hẽ tak'ëp tahaj'ap doo me tabagää had'yyt hẽ. ÿÿ. Tii d' né hẽ. Taw'ääts hẽ.

¹⁷ Mamejō badāk hahÿÿ bā tak'ëp wekāp do sa hā, rah'yy kanasab'ee hyb n'aa. Maher'ood sa hā rah'yy kanasadā hyb n'aa sa ma hā. Nayyw hē tagawatsik tii. Ti hyb n'aa dooh ta hā ji h'yy kasadēē bā. Taw'āāts hē P'op Hagā Do hā rah'yy kasadā. Ti né hē tak'ëp hanoo do ji hā sahōnh hē ji karēn do ji h'yyb tsebé n'aa.

¹⁸ Mamejō wekāp do sa hā, baad hadoo doo, masa doo, sa wē hanāng doo me ramoo bong hyb n'aa. Taw'āāts hē hajōng do sa mo haj'aa taw'āāts hē hadoo doo. Taw'āāts hē wē bedoh do ramasa.

¹⁹ Tii d' radoo bā da, ti anāng da ta sām heh'āāt do nahānh do ragadoo do pan'aa hÿ pong jé P'op Hagā Do wē. Edēb had'yyt do ragadoo tii bā.

²⁰ Tsimoot, baad manā a hā P'op Hagā Do anoo doo. Baad kanā P'op Hagā Do panyyg nadoo do daap kaher'oot do mahānh. Maky gado manā karēn do a hā ky kedak doo, “h'yy ganāng do ky n'aa” daap ramaneēēnh do hā.

²¹ Ta wób raky dahé dāk ta ti ky n'aa, ti raberéd hōm Jesus hā rah'yy ka'eeh do paah.

ÿ karēn P'op Hagā Do ky enyym bē hā. Jāām hē kā.

2 Tsimoot

Ta jawén Tsimoot hã Paw-Ro ma erih do hahỹyh

¹ Paw-Ro ȳ ti hỹyh, P'op Hagã Do karën do hyb n'aa Kristo Jesus mejũũ do see ȳ bahado dãk doo. Ȳ tamejũũ ȳ baher'oot hyb n'aa ta wób sa hã, Kristo Jesus hã ji h'yy kae bã, hỹ pong jé ta pa had'yyt hẽ ji bawãt da. Ti né hẽ ti ji hã taky n'aa enooh doo.

² Õm ȳ edëng Tsimoot, tah ȳ hadoo doo, ȳ kamahãn doo.

Ȳ karën P'op Hagã Do ër Yb, Jesus Kristo ër Wahë N'aa na-ããj hẽ ky en'yyim a hã. Ȳ karën õm rat'yyd mehĩn, baad õm rah'yyb n'yyim.

Taw'ããts hẽ h'yy ganajëng doo me ji gadoo ji ahoop do ky n'aa hahỹyh

³ P'op Hagã Do wë ȳ h'yy gadajang a hyb n'aa. P'op Hagã Do wë ȳ moo wãt hëp ȳ hanãm doo me, wahëh ȳ makũ rabahed'oo do paa da. Ȳ hyb n'aa es'ee had'yyt hẽ õm ȳ ky n'aa etsëë bã, adëb bã ȳ ky n'aa etsëë bã, atsëm ȳ ky n'aa etsëë bã.

⁴ Tak'ëp ȳ karën õm ȳ bahegãã paawã, tak'ëp ȳ tsebë hyb n'aa paawã. Hyb n'aa manabaan hã ȳy mabaoot do ër ketyh hõm bã.

⁵ Baad ȳ hyb n'aa esee nyy da t'õp madãk doo me mah'yy ka'eeh Jesus hã. Ȳ hapãh, a hoonh Roots hãd nãng do hadoo, a ȳyn Ew-Nis hãd nãng do hadoo né hẽ mah'yy kae dãk.

⁶ Ti hyb n'aa, taw'ããts hẽ p'aa hënh mah'yy kadaw'uuh, baad mamoo wãt hyb n'aa P'op Hagã Do Sahee anoo do paa a hã, a nuu gó moh ȳy ȳ dasooh noo gó.

⁷ Ta ti ȳ wén nãng, P'op Hagã Do Sahee dooh ji eỹym bã tan'oo bã. Ji h'yyb tym tahej'oonh, ta karën do ji bahajaa hyb n'aa. Tanoo ji kamahãn doo. Tanoo ji hã ji bahajaa hyb n'aa ji h'yy keb'aah nesaa do hã.

⁸ Ky hebyy manã Jesus ër Wahë N'aa ky n'aa maher'oot do hã. Nu mebyy manã hëp ȳ n'aa, Kristo hyb n'aa ȳ radawãts gëët do hyb n'aa. Taw'ããts hẽ P'op Hagã Do hejój me mabahoop nemon ȳy ër rarejã bã panyyg hanãm do hyb n'aa.

⁹ P'op Hagã Do né hẽ ti ër hed'ëëp do paa banesaa do mahãnh. Ër tasëew hõm tsyt hẽ ta wë, takarën doo da ër babok hyb n'aa. Ji mo haj'aa jawén nado ji tabasëew hõm. Ji tawén sëew hõm, sahõnh hẽ tadu dahãng do pooj jé tii da takarën do hyb n'aa. Kristo Jesus hyb n'aa taky ennyim ër hã, ër takamahãn, nes'aa né paawã ëër.

¹⁰ Hỹy kã, Kristo Jesus, ji h'yyb tym dëëb bahyng do hã ër hã taky ennyim, ër takamahãn, ër hã tametëeh. Kristo ahãj jëng dajëb hejój paah. Ër da genyyh. Ta ky n'aa hanãm do hã tametëeh ër hã ji edëb had'yyt hẽ do tyw n'aa.

¹¹ P'op Hagã Do ȳ tasëew hõm, ta ti ky n'aa rod, Jesus mejũũ do na-ããj hẽ ȳ bahadoo hyb n'aa, ȳ ma metëëk hyb n'aa ta ky n'aa.

¹² Ti hyb n'aa ȳ bahoop ȳ radawãts gëët doo. Ti hado né paawã ȳyh, dooh ȳ hebyy bã ta ti hyb n'aa. Ȳ hapãh ta ti ta hã ȳ h'yy ka'eeh doo, Kristo. Baad ȳ bahapãh ta ti tahajaa baad tabahag'ããs ta ky n'aa hã ȳ tanoo doo, tamatëeh bã kã.

¹³ Menytyw had'yyt hẽ a h'yyb gó a hã ȳ ma met'ëëg wãt doo. Taw'ããts hẽ hadoo do ky n'aa né tii. Taw'ããts hẽ Jesus hã mah'yy kae had'yyt hẽ. Taw'ããts

hě sahõnh hě makamahän had'yyt hě. Ęr hajaa Jesus hä ەر h'yy ka'eeh, ta wób ەر kamahän, séd ەر h'yyb hedoo do hyb n'aa Kristo Jesus hä.

¹⁴ P'op Hagä Do Sahee ەر h'yyb gó hawät do hejój me baad manä a hä P'op Hagä Do anoo do paah, ta ky n'aa, ta see hadoo tanadoo hyb n'aa da.

¹⁵ Mahapäh né hě, sahõnh hě Jesus hä h'yy ka'eeh do Asija häd näng do häj n'aa bä hena do ý raberéd wät. Pigeer, Emok häd enäh doo, ti na-ääj né hě ý reréd wät.

¹⁶ Ý karën Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do t'yyd mehïin Onesip, ta tób yt haj'eenh do na-ääj né hě, hajõo nuu me ý h'yy gadajang tan'oo bä do hyb n'aa. Dooh tanu mebyy bä hëp ý n'aa, ý radawäts gëët do hä.

¹⁷ Roma bä takajaa noo gó, baad ý tabesoos jé pad'yyt hě, ý tawyyd kän.

¹⁸ Ý karën Jesus Kristo, ەر wahë n'aa, t'yyd mehïin Onesip hä, sahõnh hě P'op Hagä Do ky n'aa ettyr noo gó. Baad mabahapäh né hě tak'ëp ý Onesip masa paa Epeso häd näng do panang bä.

2

¹ Õm kä tah ý hadoo doo, tak'ëp h'yy kahejój Jesus hä mah'yy ka'eeh do hä. Õm da Kristo Jesus h'yyb hej'oonh, ky enyym do hyb n'aa a hä.

² Ta ti mamaa napäh do ý metëëk doo, hajók her'oot doo, ý karën matab'ëës ajyy baad hadoo do sa hä, ta wób rama metëëk hajaa doo kä.

³ Warahén baad habok do raky daheeh sa wahë n'aa kyyh, ragadoo na-ääj hě rahoop doo. Ti hadoo taw'ääts hě nemon ýy magado Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hyb n'aa ji ahoop do sa mo haj'aa, ji ky n'aa rarejää do na-ääj né hě.

⁴ Warahén baad habok doo, dooh rah'yy kawapëen bä warahén nadoo do ramoo bok do hä. Tii d' rawén d'oo, sa wahë n'aa rah'yyb en'yym do hyb n'aa. Õm na-ääj hě, Jesus Kristo warahén n'aa hadoo mabahadoo do hyb n'aa, h'yy kawapëen manä Jesus ەر wahë n'aa manejuü do hä.

⁵ Jé tsyym kas'ýy doo, wajaah doo, dooh tagado bä j'aa ketsë do sãm, kas'ýy do ky n'aa jaw'yyk do taky nadahë bä. Ti hyb n'aa taw'ääts hě kas'ýy doo, waj'aaah do hadoo mabad'oo. Taw'ääts hě baad maky daheeh Jesus òm tamejuü doo.

⁶ Taw'ääts hě jé gëew gó tak'ëp moo wät doo, pooj jé tagadoo ta joom s'ëeb. Taw'ääts hě tii d' mabahadoo. Tak'ëp baad ub mama met'ëeg, mamaher'ood Jesus ky n'aa, ta sãm magadoo hyb n'aa.

⁷ Mahyb n'aa newë ta ti a hä ý her'oot doo. Tii d' madoo bä, òm P'op Hagä Do h'yy gan'yih sahõnh hě mabahapäh hyb n'aa takarën doo.

⁸ Jesus Kristo mahyb n'aa es'ee, ganä wät do dajëp do paa P'op Hagä Do an'oo bä, Dawi makü panaa paah. Ti ky n'aa hanäm do rod n'aa ýyh.

⁹ Ti ky n'aa hyb n'aa ý rarahejää, ý rawén moo maw'yyd däk haak sapuuw hadoo doo me. Mo haj'aa dahej'ëep do hadoo ý ran'oo bä. Tii d' né paawä ý rabad'oo, P'op Hagä Do kyyh dooh takamaw'yyd bä. Dooh mesoo péh. Ta ti awäd had'yyt hě badäk hahÿ haw'ääts hě.

¹⁰ Ti hyb n'aa ý gadoo né hě ý ahoop do sa mo haj'aa. Ý wén gadoo tii, P'op Hagä Do asëew hõm do sa hyb n'aa, ramaa napäh hyb n'aa ta ky n'aa, sa h'yyb Kristo Jesus bed'ëep hyb n'aa, banäm doo hënh ta sii ta bag tak'ëp gabarëeh do mahang rababoo had'yyt hě hyb n'aa.*

¹¹ Te hub né hě hahÿh:

* **2:10** Paw-Ro ky dawuh bä paawä tanahoop hyb n'aa, dooh paawä raky n'aa napëë bä Jesus ky n'aa. Dooh redëb bä tii bä P'op Hagä Do wë. Ti hyb n'aa Paw-Ro gadoo ta hoop doo.

Kristo hyb n'aa ji dajëb bã,
ta sii ji baboo dāk da.

¹² Ji gado bã had'yyt hë ji ahoop do Kristo hyb n'aa,
ji bag'ääs da ta sii.

Kristo ji ky n'aa jejën bã,
ji na-ääj hë ta ky n'aa jejën da P'op Hagä Do hä.

¹³ Dooh né paawä baad ji awäd bã had'yyt hë Kristo sii,
ji tahagää had'yyt hë,
ji takamahän had'yyt hë.

Dooh tahaja ta daaj hë taky kehÿÿd bã.

Taw'ääts hë ji moo wät P'op Hagä Do gen'aak do ky n'aa hahÿÿh

¹⁴ Mamaher'ood ta wób sa hä a hä ÿ her'oot doo. P'op Hagä Do matym gó mamejō sa hä raky kaned'aak hyb n'aa kyy p'ää. Dooh baad tado bã ji ky kedak doo. Taw'ääts hë nado ti maa new'ëe do sa hä. Tarejää maa new'ëe doo.

¹⁵ Taw'ääts hë baad mama met'ëeg P'op Hagä Do ky n'aa, P'op Hagä Do gadoo hyb n'aa mamoo wät doo. Taw'ääts baad hadoo do moo weëd mabahadoo. Baad ÿ wén karën mamoo wät, manu manebyng hyb n'aa mamoo wät do hä, baad ub mama met'ëek hyb n'aa baad hadoo do ky n'aa.

¹⁶ Mamaa newë manäh, P'op Hagä Do nahapäh do her'oot doo da her'oot doo, daap hadoo do ky n'aa her'oot doo. Er'ood manä sa sii. Dewë hä magyys hë ta ti hedoo do rababoo dāk P'op Hagä Do mahänh.

¹⁷ Kah'üüm rama met'ëek doo, nahëe saraa ji hä ket'ëe hōm do hadoo. Ti hyb n'aa, awäd manä sa mahang. Imenëw, Piret häd enäh do ta ti hed'oo do sa wób.

¹⁸ Reréd hōm baad hadoo do ky n'aa. Èr ganä wät paah, sa nooh. Dooh ji ganä wäd bã ta jawën, sa nooh. Daap ta tii d' rama met'ëek. Ti hyb n'aa sa kyyh maa new'ëe do wób dooh baad raky dahé boo P'op Hagä Do panyyg.

¹⁹ Tii d' nado P'op Hagä Do kyyh. Te hub né hë tii. Tahajaa ta kyy hä ji h'yy kasadëe bã. Dooh taky kahÿÿd bã. Hahÿÿ da P'op Hagä Do kyy kerih doo: "Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hapäh ta hä h'yy ka'eeh doo." Hahÿÿ da ji ramejüü: "Taw'ääts hë nesaa do mahänh dawëe rakan'yyh Jesus sa wahë n'aa ramaneënh doo."

²⁰ Tak'ëp ma näng do tób bã ti anäng waa hood k'ääts tég gabarëeh do s'ëeb ta wób, k'ääts tég hawak do s'ëeb ta wób. B'aa s'ëeb, tsäng s'ëeb hedoo do ta wób. Ky n'aa gebah do s'ëeb, hanäm do hood tii. Ky n'aa ganebah do s'ëeb, hanäm do hood nado tii.

²¹ Ti hadoo Jesus hä h'yy ka'eeh do sa hä. Ji daaj hë baad ji kanä bã nesaa do mahänh, hanäm do hood hadoo ji. Hanäm do ji moo wät hyb n'aa, ji P'op Hagä Do asëew hōm tsyt hë. P'op Hagä Doo, èr Kariw N'aa ma hä èr hajaa èr moo boo bã tii bã, tsyt hë èr tabasëew hōm do hyb n'aa.

²² Ti hyb n'aa baad kanä pahëew h'yyb hadoo do nesaa do hä mahänh. Taw'ääts hë baad hadoo do hä mah'yyb däg. Mahüüm had'yyt hë Jesus hä mah'yy ka'eeh doo. Mahüüm had'yyt hë P'op Hagä Do makamahän doo, a da hadoo do makamahän do na-ääj né hë. Mahüüm had'yyt hë a h'yyb hanäm do sa hä. Tii da ÿ karën mabad'oo ta wób sa sii, h'yyb näm doo gó Jesus hä raber'oot do sa sii.

²³ Mamaa newë manä daap ke'aanh doo, daap kaher'oot doo. Mahapäh ti né hë du n'aa kawajään doo gó raky kedak doo.

²⁴ P'op Hagä Do sii moo heb'ook doo, Jesus hä h'yy ka'eeh do sa wahë n'aa, taw'ääts hë dooh ky ked'aak do rado bã. Taw'ääts hë kaja hë denaa

hē sa h'yyb ramahūm sahōnh hē sa wē. Taw'āāts hē da baad rama metēek. Taw'āāts hē dooh renyyw bā h'yy gaēēnh doo.

²⁵ Taw'āāts hē kaja hē denaa hē rama metēek sa hā ganen'aak doo. Nepāh P'op Hagā Do h'yyb wareem bā, baad hadoo do ky n'aa rabahapāh, raky daheeh hyb n'aa.

²⁶ Ta tii kā baad dāg p'aa hēnh sa h'yyb tym hanām do hā kā. Baad rakanā dāk tii bā sa hā Dijab[†] wadii do mahānh, tamesoo do paa mahānh. Ta ti hedoo do Dijab mesoo do paa hadoo, takarēn do ramoo bok hyb n'aa.

3

Sahōnh hē gawatsig hōm do pooj jé panyyg n'aa hahȳyh

¹ Mahyb n'aa es'ee ti hahȳyh: Sahōnh hē gawatsig hōm do pooj jé, tak'ēp da tanesaa ji hā.

² Sa hā hē had'yyt hē rahyb n'aa newēē da ti noo gó. Rahyb n'aa hūm magyys hē da sa ma. Sa daaj hē raj'aa etsē da. Sa hā hē rah'yy kasab'ee da. P'op Hagā Doo, ta wób na-āāj hē raky n'aa rejāā da. Sa yb, sa ȳyn, dooh d' raky dahé bā. Dooh d' taw'āāts hē tado sa hā ragadoo doo. Dooh da P'op Hagā Do rawehēē bā.

³ Dooh da rakamahān péh. Maneban sa da hadoo do sa mo haj'aa. Ta wób da ranu mer'oot, raky n'aa rejāā da. Dooh da sa h'yyb ramedug bā nesaa do hā. Dooh d' rat'yyd mehīn péh. Sahōnh hē da rarejāā rakarēn doo da. Dooh d' ragenaag bā baad hadoo doo.

⁴ Baad raky kenāw né paawā, ta wób da raky n'aa her'oot sa majī hā. Daap hē ragado nyh sa h'yyb tym. Sa daaj hē sa hā rabahajaa, sa hā. Rah'yy karēn do rakamahān da. Dooh da P'op Hagā Do hā rakamahān bā.

⁵ P'op Hagā Do karēn do ramoo bok ji edoo né paawā, j'ooj madāk doo me tii d' rabad'oo. P'op Hagā Do hejój raty n'aa ges'yyk. Dawēē kanā da ta ti hedoo do sa mahānh.

⁶ Ta ti rah'yyb wedii ragadoo hyb n'aa sa tób bā. Tii bā rahajaa rawedii ȳyj wób h'yy gatemah doo, ta ti ȳyj raky sūūt hyb n'aa raher'oot doo. Ta ti hedoo do ȳyj hajōng sa hā nesaa doo, nesaa do jawén sa h'yyb tym bawāt do hyb n'aa.

⁷ Ta ti hedoo do ȳyj ta tii d' had'yyt rakarēn rama kametēek, dooh paawā rahaja bā rah'yy kadawuung bā baad hadoo do ky n'aa hā.

⁸ Ta ti hedoo doo ma matēg oow, baad hadoo do ky n'aa majī tii. Janes, Jām hād enāh do hadoo tii, Mosees hā rah'yy kawapēēn do paah. Baad nado wād ta ti sa h'yyb tym. Dooh P'op Hagā Do karēn wād ta tii, heh'āāt ub nadoo do hyb n'aa ta hā rah'yy ka'eeh doo.

⁹ Sahōnh hē rah'yy genāh da sa hā. Ti hyb n'aa dooh da rahūm bā ta bahānh. P'ooj ub habok do paa hadoo da, Janes, Jām hād enāh do paah.

Taw'āāts hē ji ky dahé had'yyt hē P'op Hagā Do panyyg ji hā rama metēek doo

¹⁰ Mahapāh né ti ȳ ma metēek doo, nyy da ȳ bawāt do baad ub, h'ēēd hyb n'aa ȳ bawāt. Mahapāh né ti nyy da ȳ h'yy ka'eeh P'op Hagā Do hā, nyy da h'yyb jawyk doo gó ȳ bawād wāt, nyy da sahōnh hē ȳ kamahān, nyy da h'yy ganajēē hōm doo me ȳ bawāt ȳ rarejā né paawā.

¹¹ Mahapāh né hē nyy da ȳ rarejāā, nyy da ȳ bahoop do sa mooh. Mahapāh né hē ti nyy da ȳ rano n'aa masoo panang Ān-Tijoka, Ikonijo, Ris hād enāh doo

[†] 2:26 Gereg kyy me ramaneēēnh Nesaa Do Yb, Dijab. "Ji taky n'aa tapa had'yyt doo", tahanāng pé ti Dijab.

bä. Sahõnh hē ta ti ŷ ahoop do mahānh, ŷ rarejãã do mahānh ŷ P'op Hagä Do ed'ēēp.

¹² Sahõnh hē P'op Hagä Do karēn doo da hawät do karēn doo, Kristo Jesus karapee rabahadoo do hyb n'aa, rarejãã né da.

¹³ Nanāng ky nesaa doo, j'ooj madāk doo me ky ken'yym doo, ti bahānh däg da sa hā nesaa doo. Rawedii da ta wób, ta ti rawedii na-āāj né da sa hā.

¹⁴ Ōm kā, baad maky dahé had'yyt hē ŷ karēn, a hā rama metēek do paa hā. Mahapāh né ti baad a hā mama kametēek do paah, baad mabahapāh hyb n'aa ōm ma metēek do paah.

¹⁵ Ōm karapee noo gó ōm rama met'ēēg wät tak'ēp hanām do P'op Hagä Do kyy kerih doo. Ta ti ōm tah'yy gan'yuh, mabahapāh hyb n'aa nyy da ōm P'op Hagä Do bed'ēēp Kristo Jesus hā mah'yy ka'eeh do hyb n'aa.

¹⁶ Sahõnh hē P'op Hagä Do kyy kerih doo, P'op Hagä Do né hē ti hanoo. P'op Hagä Do né hē ti h'yy gan'yuh raberih hyb n'aa. Ta tii hā baad ub panyyg hanām do ji metēek. Ta tii hā ji metēeh ta wób sa hā resōōts hōm doo. Ta tii hā ji ma metēek ny hadoo do ji eréd hōm doo. Ta tii hā ji metēeh nyy da P'op Hagä Do karēn doo da ji bawät.

¹⁷ Ti hyb n'aa kā, ramaa newē bä, raky dahé bä, baad né hē P'op Hagä Do karapee rabahajaa ramoo boo bä sahõnh hē baad hadoo do P'op Hagä Do karēn doo.

4

¹ Kristo Jesus matēeh bä kā taky n'aa etyy da sahõnh hē badāk hahŷŷ hā habong doo, hedēp doo, dejēp do na-āāj hē. Ti awät do hyb n'aa, tadu doo do hyb n'aa tabag'ããs doo, P'op Hagä Do matym gó, Kristo Jesus matym gó na-āāj hē ōm ŷ mejũũ hahŷŷh:

² Maher'ood panyyg hanām do sahõnh hē sa hā. Maher'ood sa hā rakarēn bä ramaa newē bä, rakanarēn bä na-āāj né hē. Maky geām sa hā baad ranaboo bä. Manabuuj gedo baad nadoo do moo bok doo. Mah'yuh tsebé sa hā, baad hadoo do ramoo bok hyb n'aa. Taw'ãäts hē h'yuh jawyg gó mama met'ēēg sa hā.

³ Tii d' ŷ wén karēn mabad'oo, ti awät do hyb n'aa ti noo gó dooh rakarēn bä ramaa newē bä panyyg heh'äät ub do hā ma kamahetēk doo. Resoos da sa ma matēg n'aa, ragen'aak do rama metēek hyb n'aa sa hā. Tii da rawén d'oo, rah'yy karēn doo da rababok do hyb n'aa.

⁴ Raty n'aa ges'yuk da baad hadoo do ky n'aa. Ramaa newē däg kán da panyyg daap menyuh doo.

⁵ Ōm kā, baad menyuh had'yyt hē a h'yuh tym kā. Magado Jesus hyb n'aa ji ahoop do sa mo haj'aa, ji ahoop do ji raky n'aa rejãã doo. Maher'ood Jesus ky n'aa hanām do ta wób sa hā. Baad mamoo wäd. Magawatsiig hōm sahõnh hē, a hā P'op Hagä Do anoo do mamoo wät do pan'aa.

⁶ Tii d' ŷ wén karēn mabad'oo, edaa dāk do hyb n'aa ŷ radaj'ēēp. P'op Hagä Do hā ŷ kan'oo dāk ŷ dajēp bä.

⁷ Tak'ēp wajaah doo, tsyym kas'ŷŷ do hadoo paa ŷŷh. Tak'ēp ŷ moo wäd wät Jesus ky n'aa ŷ her'oot do hā. ŷ hā dāk hā ŷ P'op Hagä Do karēn doo. Tsyym kas'ŷŷ doo, wajaah do kaja do hadoo ŷŷh. Dooh paa hēp ŷ ŷ eréd bä Jesus hā ŷ h'yy ka'eeh doo.

⁸ Hŷ jawén, p'aa hēnh Jesus bahyng bä, ŷ gadoo da ŷ moo wät do sām, P'op Hagä Do karēn doo da ŷ moo wäd wät do sām. Jesus Kristo, baad had'op doo,

nes'ōōs doo me sahōnh hē sa hā ky n'aa etyy doo, anoo da hā ŷ tii. Hā ŷ had'yyt nado tabanoo. Tanoo né da ta hā baad gad'aa do sa hā na-āāj né hē.

Tsimoot hā Paw-Ro maher'oot nyy d' rabad'oo ta hā ky n'aa hahŷŷh

⁹ ŷ karēn paawā nayyw hē mabana wē ŷŷ,

¹⁰ Demas ŷ teréd wāt do hyb n'aa. Badāk hahŷŷ hā habong do P'op Hagā Do hā h'yy kana'eeh do rah'yyb padēek do hā tah'yyb dāg dāk, takamahān kān, ŷ tawén eréd hōm. Tesaronika hēnh tabahōm. Ēr hŷŷj hadoo do Keresēn hād nāng do ahōm Garata hād nāng do hāj n'aa hēnh. Tiit ahōm Dar-Masija hēnh.

¹¹ Jāām né Rukas haym hata ŷŷ. Mabana bā da, ŷ karēn mamana a sii Maah-Ko. ŷ karēn ŷ tamoo masa.

¹² Tikiko ŷ mejō hōm Epeso panang hēnh tabahōm hyb n'aa, t'īī hēnh tamasa hyb n'aa.

¹³ Mabana bā da mamana a sii saror ŷ hebaan doo, aj'yy Kar-Pos hād nāng do wē ŷ eréd dāk doo, panang Torowas hād nāng doo bā. Mamana na-āāj hē ma kahé bāh kerih doo, kap'ōōj dāk doo. Mamana na-āāj hē ta byyh s'ēeb ta hā kerih do na-āāj né hē. Ta ti né tak'ēp ŷ karēn up doo.

¹⁴ Aresān, sapaar s'ēeb moo hew'ēet doo, hajōng nesaa do tamoo wāt hā ŷŷ. Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do ky n'aa etyy da tii.

¹⁵ Baad mamatakā ōm Aresān narejāā hyb n'aa. Tak'ēp né hē tahyb n'aa wareem Jesus ky n'aa ěr her'oot do hā. Ēr her'oot do majīī né tii.

¹⁶ Jāām né hē pooj jē hā ŷ rakamajīī do ky n'aa ŷ her'oot noo gó, tabad'op hē ŷ rahadaa hōm ŷ raky masa hyb n'aa paawā. ŷ karēn P'op Hagā Do mabaan hōm ti ŷ ramanasa doo.

¹⁷ ŷ né paawā neheda sa hā, P'op Hagā Do ti ŷ tahada, ŷ tah'yyb hej'oonh. Ti hyb n'aa, sahōnh hē Jesus ky n'aa ŷ hajaa ŷ her'oot sahōnh hē Judah buuj nadoo do sa hā. ŷ P'op Hagā Do ed'ēep ŷ radajēeb mahānh.

¹⁸ Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do ŷ ted'ēep da sahōnh hē nesaa do mahānh. H'yyb nyyw gó ŷ tamahūūm da hŷ pong jē tabag'āās bā. Taw'āāts hē P'op Hagā Do ji j'aa etsēē had'yyt hē. ŷŷ. Tii d' né hē. Taw'āāts hē.

¹⁹ Mamaher'ood Pisiir, ta patug Akira daheeh, ŷ hyb n'aa esee sa hā. Mamaher'ood na-āāj hē Onesip, ta tób yt haj'eenh do na-āāj né hē, ŷ hyb n'aa esee sa hā.

²⁰ Eras baym Korīn bā. Toropimo ŷ eréd sooh panang Mirét hād nāng doo bā, nahēē nāng do hyb n'aa.

²¹ ŷ karēn mahyb n'aa bawaad tabahahēem do pooj jē makajaa hyb n'aa babā. Ajyy Ew-buh, Pudēn, Rīīn hād enāh doo, ŷŷnh Karaw-Dija hād nāng doo, hajōk ta wób Jesus hā h'yy ka'eeh do na-āāj hē, ōm mā rahyb n'aa esee.

²² Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hā ŷ ky n'aa etsēē a h'yyb tym gó tabawād had'yyt hē hyb n'aa. ŷ karēn P'op Hagā Do ky enyym sahōnh hē bē hā. Jāām hē kā.

Tiit

Tiit hã Paw-Ro ma erih do hahỹh

¹ Ỹ Paw-Ro, P'op Hagã Do karom seeh, Jesus Kristo mejũũ do see ỹ ti hỹh. Ỹ Jesus mejũũ ỹ masa P'op Hagã Do asẽew bong doo, baad ta hã rah'yy ka'eeh hyb n'aa, baad hadoo do ky n'aa P'op Hagã Do karẽn doo da ji bawãt hanoo doo, rabahapãh hyb n'aa.

² Ta hã rah'yy ka'eeh do hyb n'aa, baad hadoo do ky n'aa rabahapãh do hyb n'aa, P'op Hagã Do wẽ sa h'yyb tym nadajẽp do ragada. Sahõnh hẽ tadu dahãng do pooj jẽ P'op Hagã Doo, wanadii doo, taky n'aa eno dãk paa ji h'yyb tym hawãd had'yyt do ta wẽ.

³ Hỹ kã, tah'yyb dãng do noo gó, ỹ ber'oot do hã P'op Hagã Do metẽeh nanãng taky dãng do paah. P'op Hagã Doo, ẽr h'yyb tym dẽeb h'yyb dãng hã ỹỹ, ỹ tamejũũ, ta ky dãng do ỹ baher'oot hyb n'aa, ỹ wẽn metẽek ta wób sa hã.

⁴ Ỹ ky n'aa edẽng õm Tiit, nemon ỹỹ Jesus hã mah'yy ka'eeh do hyb n'aa tah ỹ hado dãk doo. Ỹ karẽn P'op Hagã Do ẽr Yb, Kristo Jesus ẽr h'yyb tym dẽeb na-ããj hẽ ky en'yym a hã. Ỹ karẽn baad õm rah'yyb n'yym.

Jesus hã h'yy ka'eeh do sa wahẽ n'aa ji asẽew hõm do ky n'aa hahỹh

⁵ Õm ỹ eréd geët tsyt dẽeg hã Keret hãd nãng doo bã, baad nadoo do Jesus hã h'yy ka'eeh do mahang hanãng do mabenãm hyb n'aa, tsyt dẽeg bã hanãng do panang bã Jesus hã h'yy ka'eeh do sa wahẽ n'aa mabasẽew hõm hyb n'aa õm ỹ mejũũ do paa hadoo da.

⁶ Jããm hẽ masẽew baad tawãd bã. Taw'ããts hẽ dooh rahapãh pé ta hã baad nadoo doo. Taw'ããts hẽ sèt ub ta ỹỹm Jesus hã h'yy ka'eeh do wahẽ n'aa hã. Taw'ããts hẽ dooh ta ỹỹm tawãd'ii bã ỹỹnh see sii. Ta taah kã, taw'ããts hẽ Jesus hã rah'yy ka'eeh. Taw'ããts hẽ dooh ta taah raky n'aa etsã bã nu meby n'aa nãng do hã. Taw'ããts hẽ Jesus hã h'yy ka'eeh do wahẽ n'aa taah ky dah'eeh do sa yb hã.

⁷ P'op Hagã Do wẽ Jesus hã h'yy ka'eeh do sa hagã n'aa moo wãt do hyb n'aa, taw'ããts hẽ baad ub had'yyt hẽ tabawãt, dooh rahapãh pé ta hã baad nadoo doo. Taw'ããts hẽ dooh h'yy kasab'ee do tado bã tii. Taw'ããts hẽ dooh kawaj'ããn yb tado bã. Taw'ããts hẽ dooh jarakẽ hedoo do heẽk do tado bã. Taw'ããts hẽ dooh kahep'uuk do tado bã. Taw'ããts hẽ dooh dajẽer jawẽn hawãt do tado bã.

⁸ Taw'ããts hẽ baad tagadoo ta wób ta tób bã. Taw'ããts hẽ baad hadoo do kamahãn do tii. Taw'ããts hẽ kaja hẽ denaa hẽ ta h'yyb tamahũũm tabawãt do hã. Taw'ããts hẽ baad hawãt do ti ta wób sa wẽ. Taw'ããts hẽ tsyt hẽ P'op Hagã Do wẽ tabawãd had'yyt hẽ. Taw'ããts hẽ tah'yy keb'aah nesaa do hã.

⁹ Taw'ããts hẽ Jesus ky n'aa ẽr ma metẽek do baad taky daheeh, tabahajaa hyb n'aa baad hadoo do ky n'aa tama metẽek ta wób sa hã, tabahajaa hyb n'aa tah'yyb en'yym sa hã, raky daheeh hyb n'aa ky n'aa heh'ããt ub do ky n'aa, tabahajaa hyb n'aa ky n'aa heh'ããt do majĩ hã tametẽeh res'õos doo.

¹⁰ Tii da ỹ wẽn erih, hajõk rah'yy kawereem dãk do hyb n'aa heh'ããt ub do ky n'aa hã. Daap hadoo do rama met'ẽeg kãn, ta wób rawedii. Ta ti hedoo do sa mahang hajõk ji hã ramejũũ Judah buuj ky n'aa jaw'yyk do mejũũ doo da ji bawãt.

¹¹ Taw'ããts hẽ ji ky meduuk ta ti hedoo doo. Ji wẽn meduuk, Jesus hã h'yy ka'eeh do wób, sa panaa hẽ, raky dahé kãn do hyb n'aa nanãng ma matẽg

oow panyyg, baad rawén ky nadahé wät baad hadoo do ky n'aa hä. Dajëer ragahëen do hyb n'aa né hë ta ti rama metëek, nu meby n'aa nyy né paawä dajëer ji gahëen bä ta hyb n'aa.

¹² Hahÿÿ da tsyt dëeg hä Keret häd näng do buuj seeh, noo ese do her'oot paa Keret buuj sa ky n'aa: “Noo kanesa had'yyt hë Keret buuj”, näng mäh. “Tabanes'aa hedoo. Moo nehöj, tsyym nehöj, h'yyb nehöj. Ta bahänh haw'aa doo”, näng mä ta kyyh.

¹³ Te hub né hë Keret buuj sa ky n'aa ta her'oot do paah. Ti hyb n'aa manabuuj gedo Keret buuj Jesus hä h'yy ka'eeh do daap hadoo do ky dah'eeh doo, baad raky daheeh hyb n'aa baad hadoo do ky n'aa,

¹⁴ raberéd hóm hyb n'aa Judah buuj panyyg ub hadoo doo, noo kanesa doo. Mamejō reréd hóm hyb n'aa ajyy baad hadoo do ky n'aa ty n'aa ges'yyk do sa hä mejüü doo.

¹⁵ Baad tado bä ji h'yyb tym P'op Hagä Do matym gó, baad däg sahönh hë ji hä. H'yyb tym nasaa do hanäng do hä, Kristo Jesus hä h'yy kana'eeh do hä, sahönh hë nesaa däg ta hä. Baad nado wäd ti sa h'yyb. Nesaa do rahyb n'aa newë had'yyt hë. Dooch rah'yy kamedug wäd bä nesaa do hä, baad nado wäd do hyb n'aa sa h'yyb tym.

¹⁶ P'op Hagä Do rahapëë né paawä m', sa nooh, ramoo bok do hä daap ramenyh ji bahapäh. Tak'öp nesaa do ta ti P'op Hagä Do matym gó. Ti hyb n'aa P'op Hagä Do ganen'aak. Dooch raky dahé bä P'op Hagä Do kyyh. Tabad'op hë baad hadoo do rahajaa pé ramoo boo bä.

2

Baad hadoo do ky n'aa ji tama metëek doo da ji bawät do ky n'aa hahÿÿh

¹ Öm kä, taw'ääts hë baad hadoo do ky n'aa hana do mama met'ëeg Jesus hä h'yy ka'eeh do sa hä.

² Ajyy wehëh hedo padëek do sa hä mama met'ëeg, kaja hë denaa hë sa h'yyb ramahüüm hyb n'aa. Mama met'ëeg sa hä, baad rababok hyb n'aa, sa hä ta wób raweh'ëeh hyb n'aa. Mama met'ëeg sa hä, rah'yy keb'aah hyb n'aa nesaa do hä. Mamaher'ood sa hä, baad ub P'op Hagä Do hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa, ky n'aa hanäm do baad ub raky daheeh hyb n'aa. Mamaher'ood sa hä, ta wób rakamahän hyb n'aa baad ub. Mamaher'ood sa hä, rah'yy ganejë hóm hyb n'aa P'op Hagä Do karën doo da ji bawät do hä.

³ Ti hadoo ÿÿj wehëh hedo padëek do sa hä kä. Mamaher'ood, P'op Hagä Do karën up doo da rababok hyb n'aa, P'op Hagä Do hä had'yyt hë rah'yyb padëek hyb n'aa na-ääj né hë. Mamaher'ood sa hä, ta wób ranu maner'oot hyb n'aa. Mamaher'ood sa hä, jarakë hedoo do noo ranahadoo hyb n'aa. Taw'ääts hë baad hadoo do ti rametëek.

⁴ Tii bä kä rahajaa rama met'ëeg bä kä ÿÿj wanehëh nä doo kä, sa patug, sa taah rakamahän hyb n'aa,

⁵ sa h'yyb ramesoo hyb n'aa baad nadoo do ji h'yyb karën do jawén ranabok hyb n'aa, baad rakan'yyh baad hadoo do hä rababok hyb n'aa, baad ramoo bok hyb n'aa sa tób bä, raky en'ym hyb n'aa, sa patug raky daheeh hyb n'aa na-ääj né hë. Taw'ääts hë tii da ÿÿj wanehëh nä do rabad'oo, sa hyb n'aa P'op Hagä Do ky n'aa ta wób raky n'aa narejää hyb n'aa.

⁶ Hÿÿ kä, ajyy wanehëh nä do hä kä. Tak'öp péj mamaher'ood sa hä, sa h'yyb ramesoo hyb n'aa ji h'yyb karën do jawén ranabok hyb n'aa.

⁷ Öm kä tii, taw'ääts hë baad hadoo do mamoo wäd had'yyt hë, a hä ta wób rahegää bä, mabawät doo da rakarën rababok hyb n'aa. Mama met'ëeg P'op

Hagä Do ky n'aa t'öp madäk doo me, j'ooj madäk doo me nado. Maky n'aa manesuj manä P'op Hagä Do ky n'aa mamet'ëëg bã.

⁸ Baad mama met'ëëg baad hadoo do ky n'aa, raky nasëm hyb n'aa òm, a majiĩ hedoo do ranu mebyng hyb n'aa ranaw'yyt do hyb n'aa baad nadoo do èr ky n'aa.

⁹ Mamaher'ood sa karom kanep'aak do sa hã, sa kariw n'aa raky dahé had'yyt hë hyb n'aa sahõnh hã. Mamaher'ood sa hã, sa kariw n'aa rah'yyb en'yyim hyb n'aa. Mamaher'ood sa hã, raky ganadoo hyb n'aa sa kariw n'aa.

¹⁰ Mamaher'ood sa hã ranets'ëëk hyb n'aa sa kariw n'aa ma. Taw'ãäts hë baad ub rababoo had'yyt hë, sa kariw n'aa rah'yy ganenãh hyb n'aa sa hã. Tii bã, sahõnh hë baad ramoo bok do hyb n'aa, baad ub ta wób rabaher'oot da P'op Hagä Doo, èr h'yyb tym dëëb ky n'aa hã.

¹¹ Ta ti ÿ wén erih, tak'ëp P'op Hagä Do ky enyym ji hã tametëëh, nes'aa né hë paawã ji. Ti hyb n'aa, sahõnh hë badäk hahÿÿ bã habong do ta hã h'yy ka'eeh do tabed'ëëp nesaa do mahãnh, hÿ pong jé ta pa rababok hyb n'aa.

¹² Ji hã tak'ëp P'op Hagä Do ky enyym do hã, ji tametëëk ji moo nawäd wät hyb n'aa P'op Hagä Do ganen'aak doo. Ji tametëëk badäk hahÿÿ hã habong do P'op Hagä Do hã h'yy kana'eeh do h'yyb karën do ji beréd hõm hyb n'aa. Ji tametëëk ji h'yyb ji mesoo ji h'yyb karën do jawén ji nawät hyb n'aa, baad hadoo do ji moo wät hyb n'aa, P'op Hagä Do karën do hã ji h'yyb däk hyb n'aa na-ããj né hë badäk hahÿÿ hã ji bawät nã bã.

¹³ Tii da èr babok, baad èr gada do hyb n'aa Jesus Kristo ta bag tak'ëp gabarëeh do mahang p'aa hënh takasee doo. P'op Hagä Do Sahõnh Hë Haj'ap Doo, ji h'yyb tym dëëb né tii.

¹⁴ Ta daaj hë takan'oo däk dajëb hã èr hyb n'aa, sahõnh hë nesaa do mahãnh èr tabed'ëëp hyb n'aa, nesaa do èr h'yyb tym gó hanãng do tabawug hõm hyb n'aa, ta karapee baad hadoo do moo bok do karën do èr bahado däk hyb n'aa.

¹⁵ Taw'ãäts hë ky n'aa jawyk doo me mama met'ëëg ta ti òm ÿ ma erih doo. Tak'ëp péj mamaher'ood sa hã raky daheeh hyb n'aa mama metëëk doo. Manabuuj gedo nabuj keh'üüm doo. Man'oo òm raty n'aa gesyyg manãh!

3

Baad hadoo do ji moo wät do ky n'aa hahÿÿh

¹ Maher'ood Jesus hã h'yy ka'eeh do sa hã, raweh'ëeh hyb n'aa sa häj n'aa wahë n'aa, ta wób hagä n'aa hedoo do na-ããj né hë. Maher'ood sa hã, raky daheeh hyb n'aa ramejüü doo. Mamaher'ood sa hã, moo hahüüh doo gó ramoo boo had'yyt hë hyb n'aa baad hadoo doo.

² Maher'ood sa hã, sa da hadoo do raky n'aa narejãã hyb n'aa. Maher'ood sa hã, rakawanejãn hyb n'aa ta wób sa wë. Taw'ãäts hë raky en'yyim ta wób sa wë. Taw'ãäts hë baad raky n'aa en'yyim ta wób sahõnh hë rah'yy kanasab'ee doo gó.

³ P'ooj ub, Jesus èr nahapãh nã noo gó, èr na-ããj hë dooh paa èr h'yy genã bã. Dooh paa èr ky daheeh péh. Èr paa ta wób rawedii. Dooh paa èr haja bã èr eréd bã nesaa do ji h'yy karën doo, taw'ãäts hë èr ed'oo do paa èr hã. Nesaa do had'yyt paa èr ehat. Ta wób paa èr hyb n'aa jewës. Èr hyb n'aa ge'ëënh paa ta wób. Tii d' paa rabad'oo ënh èr hã.

⁴ Tii bã kã, ji takamahãn doo, ji wë taky enyym do na-ããj hë P'op Hagä Do èr h'yyb tym dëëb metëëh bã kã,

⁵ ər tabedëeb wät nesaa do mahānh. Baad hadoo do ər moo bok do jawén nado ər tabedëeb wät. Ɛr tat'yyd mehīn do hyb n'aa ər tabedëeb wät. Hahÿÿ da ər tabedëeb wät: Nesaa do ər h'yyb tym gó hanāng do tabawug hōm. P'aa hēnh ər henāng do hadoo tan'oo bā ər h'yyb tym. Papuuj hado dāk ər babok tan'oo bā. Ta Sahee hejój me tii d' tabad'oo ər hā.

⁶ Ky n'aa etsëeh P'op Hagā Doo. Baad tabanoo ta Sahee ər h'yyb tym gó, Jesus Kristo ər h'yyb tym dëeb hyb n'aa.

⁷ Baad ər bahado dāk ta matym gó P'op Hagā Do an'oo bā, taky enyym do hyb n'aa ər wē, nes'aa né paawā ƛ̄er. Ta Sahee tabanoo ər hā, ta taah ər bahadoo hyb n'aa kā. Edëb had'yyt do ər gadoo da hÿÿ kā, baad ər bahapāh.

⁸ Te hub né hē ta ti ÿ her'oot doo. Ti hyb n'aa, ÿ karēn baad had'yyt hē mamet'ëeg ta ti ÿ her'oot doo, baad hadoo do P'op Hagā Do hā h'yy ka'eeh do ramoo boo had'yyt hyb n'aa. Baad né hē ta ti kametëek do ky n'aa sahōnh hē badāk hahÿÿ hā habong do sa hā.

Ta s'ee hēnh ma met'ëek do sa ky n'aa hahÿÿh

⁹ Ōm kā tii, maaaa newē manā daap kaher'oot do Judah buuj wahē makū sa hād ketsén do hā. Awād manā Mosees ky n'aa jaw'yyk do p'āā ky ked'aak do sa mahang, kawaj'āān gó ky ked'aak do sa mahang. Daap ti ta tii. Ji hā masa do nado tii. Ti hyb n'aa, maaaa newē manāh, awād manā sa mahang, ÿ wén nāng.

¹⁰ Taw'āāts hē pawóp nuu me da maky meduuk jé daap rama metëek doo me séd h'yyb nehedo boo ran'oo bā Jesus hā h'yy ka'eeh doo. Ōm raky nadahé nā bā, dawëë kanā da sa mahānh.*

¹¹ Ta ti hedoo do rah'yy kawereem kān baad hadoo do ky n'aa hā. Mahapāh né hē tii. Nesaa do had'yyt hē sa hā. Sa daaj hē raky n'aa ketyy nesaa do hā. Dooh baad rado bā P'op Hagā Do matym gó.

Tiit hā Paw-Ro kedëe hōm do ky n'aa hahÿÿh

¹² Ƴ̄ mejūū da Aretemas hād nāng do a wē. Aretemas ÿ manejō bā, ÿ mejūū da Tikiko. A wē takajaa bā, ÿ karēn, tahaja bā, nayyw hē mabana wē Ƴ̄ÿ, Nikoporis hād nāng doo bā. T'īī hēnh ÿ h'yyb dāng ÿ bahōm, tabahahëem do noo gó ÿ tabēs hyb n'aa tii bā.

¹³ Senas hād nāng do hā kā, ky n'aa jaw'yyk do baad hapāh doo, Aporos daheeh ratsyym kasog bā tii b' naa, ÿ karēn baad mamasaa sa hā mahajaa doo me. Man'oo sa hā rabatsëk do waa n'aa hedoo doo.

¹⁴ Ōm had'yyt hē nado masa. Taw'āāts hē ər wakāān, Jesus hā h'yy ka'eeh do na-āāj hē rama kametëek baad hadoo do ramoo bok ramasa hyb n'aa bedoh do sa wē. Taw'āāts hē tii d' ji bad'oo daap ji aboo mahānh.

¹⁵ Sahōnh hē pa ÿ habok do ōm mā rahyb n'aa esee. Mamaher'ood sahōnh hē kamahān do āā hā, ər wakāān Jesus hā h'yy ka'eeh doo, ÿ hyb n'aa esee sa hā. Ƴ̄ karēn P'op Hagā Do ky enyym sahōnh hē bē hā. Jāām hē kā.

* **3:10** Ta ti hedoo doo, dooh ji an'oo bā ta wób rama met'ëeg bā. Dawëë ji kan'yyh sa mahānh.

Piremon

Piremon hã Paw-Ro ma erih do hahỹyh

1 Ỹ Paw-Ro, Kristo Jesus hyb n'aa radawäts geët doo, ër hỹyh hadoo do Tsimoot häd näng do daheeh òm ää edëng Piremon, ää najiis, ää nemuun Jesus sii moo wät doo.

2 Ää edëng na-ääj hë Jesus hã h'yy ka'eeh do a tób bä kahet'aa doo,* ër änh hadoo do Apija häd näng do na-ääj hë, aj'yy Akipo häd näng do na-ääj hë baad ää nemuun Jesus wë moo wät doo.

3 Ỹ karën P'op Hagä Do ër Yb, Jesus Kristo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do na-ääj hë ky en'yym bë hä. Ỹ karën baad bë rah'yyp en'yym.

4 Piremon, òm ỹ ky n'aa etsëë bä, ỹ tseebe had'yyp hë P'op Hagä Do ỹ h'yy kaha'eeh do wë.

5 Ỹ tseebé, P'op Hagä Do karapee makamahän ỹ ky n'aa napäh do hyb n'aa, Jesus ër wahë n'aa hã mah'yyp kae had'yyp hë ỹ ky n'aa napäh do hyb n'aa na-ääj hë.

6 Ỹ ky n'aa etsëë òm, Jesus hã mah'yyp ka'eeh do hyb n'aa baad mabetsëh had'yyp hyb n'aa sa hä, baad mabahapäh do hyb n'aa sahõnh hë baad hadoo do Kristo hyb n'aa P'op Hagä Do ër hä tanoo doo.†

7 Tak'ëp ỹ h'yy gadajaa kän, tak'ëp ỹ h'yyp tseebe kän wakän ỹy, P'op Hagä Do karapee mah'yyp tsee'ee do hyb n'aa.

8 Ti hyb n'aa ỹ eanh a hã mamoo wät hyb n'aa hahỹ a hã ỹ ky n'aa etsëë doo. Ỹ karën bä paawä, ỹ mejüü paawä òm, Kristo mejüü do ỹ bahadoo do hyb n'aa. Ti hadoo né hë, dooh ỹ karën bä òm ỹ mejö bã.

9 Òm ỹ kamahän do hyb n'aa ỹ eaaj ub a hä. Ỹ Paw-Ro, ỹ wah'ëë däg kä, Kristo Jesus hyb n'aa radawäts geët doo,

10 ỹ etsëë a hä, baad magado Onesim p'aa hënh a wë takajaa bä.‡ Tah ỹ hado däk tii, Jesus hã tah'yyp kae däk do hyb n'aa, Jesus ky n'aa ỹ baher'oot do hyb n'aa ta hä ỹ radawëes doo gó.

11 P'ooj ub dooh baad ub Onesim moo wäd bä a wë. Hỹyh kä baad tamoo wät da a wë. Baad tamoo wät wë ỹ na-ääj né hë.

12 Ỹ mejö nä a wë p'aa hënh. Tak'ëp ỹ kamahän tii, hä ỹy ỹ kamahän doo da.

13 Taw'ääts hë paawä tabaym pa ỹy, a jawén buuj ỹ tamasaa paawä babä, Jesus hyb n'aa ragadaheew'ëes doo gó ỹ ag'ëed nuuj jé.

14 Dooh ỹ karën bä pa ỹ a karom tayyw bä makanarën bã. Ỹ karën doo da nado. Makarën bã ti ỹ mamasä.

15 Nepäh P'op Hagä Do an'oo bä Onesim ahõm dó a mahänh, a pa had'yyp hë hỹyh kä tabawät hyb n'aa.

16 A karom had'yyp hë nado wäd ta tii. A hỹyh hado däk hỹyh kä Jesus hã tah'yyp ka'eeh do hyb n'aa. Ɛr wakään, ër kamahän do hado däk hỹyh kä ti Onesim. Tak'ëp ỹ kamahän né paawä, òm ta bahänh da makamahän. A

* **1:2** Ta tób bä rawén kahet'aa, Jesus rahyb n'aa esee do hyb n'aa. † **1:6** Hahỹyh da na-ääj hë ji hajaa ji erii bä tég nad'ëed is do 6: "Ỹ ky n'aa etsëë òm, ta wób hä mamaher'oot hyb n'aa Jesus hã ji h'yy ka'eeh do ky n'aa, baad mabahapäh hyb n'aa sahõnh hë baad hadoo do Kristo hyb n'aa ër hä P'op Hagä Do an'oo däk doo." ‡ **1:10** Piremon karom ti Onesim, kejën hõm do ta mahänh.

karom makamahän do had'yyt hē nado. A wak'ään däg hÿÿ kä Jesus hä tah'yy ka'eeh do hyb n'aa.

¹⁷ A h'yyb hata hadoo ÿ bahadoo bä a hä, tii bä ÿ karēn paawä ÿ magadoo doo da né hē magado Onesīm.

¹⁸ Baad nadoo do a hä Onesīm an'oo bä paah, ta kũüt nyy bä a wē, ÿ d' hep'aak.

¹⁹ Daj ÿ né hē ÿ berih hahÿ moh ÿÿ me, mabahapäh hyb n'aa ÿ erih do hä, ÿ ep'aak né da tii. ÿ ep'aak né da, mahapäh né hē ti anäng a kũüt hadoo wē ÿÿ, Jesus hä mah'yy kae däk do hyb n'aa hēp ÿ n'aa.

²⁰ Ti hyb n'aa kä, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hyb n'aa ÿ karēn paawä baad magado Onesīm. Mah'yyb tsebé ÿÿh, häj ÿ mabahadoo do hyb n'aa Kristo hä ēr h'yy ka'eeh do hyb n'aa.

²¹ Hahÿ ÿ wén erih, hä ÿÿ pé mamoo wät né hē da a hä ÿ etsēē doo. ÿ etsēē do bahänh né da man'oo bä ÿ hapäh.

²² Sét hē ÿ etsēē nä a hä: ÿ karēn paawä mabenäm a tób gawakō see ÿ gagä péh. ÿ gada da ÿ ran'oo bä ÿ bahōm ÿ radawäts gēēt doo gó naa, P'op Hagä Do hä bë ky n'aa etsēē do hyb n'aa. P'op Hagä Do maa napäh bë ky n'aa etsēē doo.

²³ Epararas, pa ÿ Kristo Jesus hyb n'aa radawäts gēēt doo, òm tahyb n'aa esee mäh.

²⁴ Maah-Ko, Aris-Tako, Demas, Rukas nemon ÿÿ Jesus ky n'aa her'oot doo, òm rahyb n'aa esee mäh.

²⁵ ÿ karēn Jesus Kristo, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do ky enyym bë hä. Jääm hē kä.

Eberew Eber buuj hã kerih do hahÿh

Ããs sa bahãnh P'op Hagä Do T'aah ky n'aa hahÿh

¹ P'ooj ub, hajõõ nuu me ër wahë makũũh* hã P'op Hagä Do maher'oot ta ky n'aa rod raheer'oot do hã. Ta see hadoo tamaher'oot paah, ta see hadoo tamaher'oot ta see pé noo gó.

² Hÿh kã, da hë kã, ta T'aah hã ër tamaher'ood kãn. Ta T'aah mo haj'aa hã P'op Hagä Do pahuuj wät paa badäk hahÿh, wë, sagõõh, papÿÿj, kamarab na-ããj hë. Sahõnh hë ta wë hanäng do ta T'aah gadoo da P'op Hagä Do ky däng.

³ Ta T'aah hã P'op Hagä Do kabaj'aa do kametëeh. Ta Yb, P'op Hagä Do hadoo né hë tii. Ta kyyh tak'ëp hejooñh doo me sahõnh hë tapahuuj wät do tamatakëë, baad tabahado had'yyt hë hyb n'aa, baad tanado mahãnh. Nesaa do ër h'yyb gó hanäng do tado hõm do jawén paa bã, hÿ pong jé, P'op Hagä Do hub hënh, takaweh'ëeh doo bã tabaso kãn, P'op Hagä Do bag'ããs doo bã.

⁴ Ããs sa bahãnh ti tanu gadäg kãn, tak'ëp tahyb n'aa jawyg däk do hyb n'aa ããs sa bahãnh P'op Hagä Do an'oo däk do hyb n'aa.

⁵ Ããs sa bahãnh tawén hadoo, dooh “Tah ÿ òm. A yb ÿ hado däk naga hë”,† P'op Hagä Do anoo bã ããs sa hã. Dooh na-ããj hë ããs hã “ÿ né da a Yb, òm kã Tah ÿÿ”,‡ tanoo bã. Ta T'aah hã ti tabaher'oot.

⁶ Ta kyy kerih do bód see hã hahÿh da P'op Hagä Do kyyh badäk hahÿh hã ta T'aah wah'ëeh hadoo do tamejũũ noo gó:

“ÿ karën sahõnh hë ããs raweh'ëeh.”§

⁷ Ããs ky n'aa hã kã hahÿh da P'op Hagä Do kyyh:

“Ããs karom ÿÿ, tabahëm do hadoo rabahadoo ÿ an'oo bã.

Tëëg hõõ hadoo ÿ an'oo bã na-ããj hë karom ÿÿ hã”, näng ta kyyh.**

⁸ Ta T'aah ky n'aa hã kã hahÿh da P'op Hagä Do kyyh:

“Òm da tabagã n'aa had'yyt hë, P'op Hagä Doo.

Mabag'ããs do hã baad mamoo wät.

⁹ Baad hadoo do ti makamahãnh doo.

Tak'ëp maganen'aak taw'ããts hë nadoo doo.

Ti hyb n'aa P'op Hagä Doo, mah'yy kaha'eeh doo,

òm tasëew hõm,

tak'ëp mah'yy gadajang tan'oo bã a hata mahãnh.”††

¹⁰ Hahÿh da na-ããj hë P'op Hagä Do kyyh ta T'aah ky n'aa hã:

“Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo,

* **1:1** Eber buuj sa wahë makũ tii. Ta wakããn tama erih do hyb n'aa, ër wahë makũũh tawén näng. *Eber buuj sa uuh ti Judah buuj.* † **1:5** Saaw-Mo 2.7 ‡ **1:5** 2 Samuëw 7.14 § **1:6** Dew-Teronom 32.43. Saaw-Mo 97.7 ** **1:7** Saaw-Mo 104.4 †† **1:9** Saaw-Mo 45.6-7

ôm né ti sahõnh hê tadu dahäng noo gó badäk hahÿÿh,
wê, papÿÿj, kamarab, sagõõh na-ãaj hê pahuuj wät doo.

¹¹ Ta ti sahõnh hê gawatsik da.

Tii d' nado òm. Òm da awäd had'yyt hê.
Ji saroor ahänh do hadoo badäk hahÿÿh,
wê, papÿÿj, kamarab, sagõõh na-ãaj hê.

¹² Ji hatsé ji apõõs doo da mabad'oo da sa hã.

Mawareem da, ji saroor ji wareem doo da.

Tii d' nado òm.

P'ooj ub mabawät doo da,
tii da mabawäd had'yyt hê da.

Doo makawareem bã.

Òm da awäd had'yyt hê."††

¹³ Doo noo gó ããs sa hã P'op Hagä Do her'ood bã:

“Aso hup ÿÿ hênh, si ÿ mabag'ããs hyb n'aa a majĩ ÿ nes'eëm bã kã.”§§

¹⁴ Æãs kã, sahee hedoo doo, P'op Hagä Do mejũũ do moo bok do tii. P'op Hagä Do mejũũ ramasa hyb n'aa ta jawén ta wê hedêp doo.

2

¹ Ti hyb n'aa kã, ããs sa bahänh Jesus bahadoo do hyb n'aa, taw'ãäts hê ta bahänh baad ub èr hyb n'aa matakèè ta ky n'aa hanäm do èr maa napäh do hã, ta s'ee hênh, dawéè ta mahänh èr h'yyb nawät hyb n'aa.

² Ky n'aa jaw'yyk né hê P'op Hagä Do kyyh p'ooj ub ããs Mosees sa hã ratab'èes doo.* Sahõnh hê ta ti ky nadah'eeh doo, ty n'aa ges'yyk doo, raky nadaheeh do pénh né hê ragadoo paa baad nadoo do ta sãm.

³ Tii d' tahadoo do hyb n'aa, dooh da èr kedèèb bã P'op Hagä Do ji tarejãã do mahänh, tak'èp baad hadoo do èr ted'èèp do ky n'aa hã èr hyb n'aa manatakã bã, ta hã èr hyb n'aa nap'eed bã. Jesus, Tak'èp Hyb N'aa Jawyk Do né hê ti pooj jé sa hã tamaher'oot do ta ti ji ted'èèp do ky n'aa. Ta jawén, Jesus kyyh maa napäh doo, te hub né hê tii, rametã kãn èr hã kã.

⁴ Èr hã ramaher'oot noo gó, ta metèè n'aa me, meuj n'aa näng doo me, tapehuunh doo me na-ãaj hê P'op Hagä Do metã kãn te hub né hê tii. Ta Sahee hã hana do ji hajaa doo, tah'yyb däng doo da ji hã tanoo doo, ta tii me na-ãaj hê tametèèh ta tii.

Èèr, ta wakãän bahadoo Jesus hado däk do ky n'aa hahÿÿh

⁵ Bè ÿ maher'oot hahÿÿh: Doo ããs sa hã tado bã P'op Hagä Do an'oo däk rabag'ããs hyb n'aa ta ti papuuj hedoo do ta karapee rababok doo bã, ta jawén hawät doo, ta ky n'aa babã bé ÿ ma erih doo.

⁶ Doo ããs hã tan'oo bã ta ti rabag'ããs. Ti anäng P'op Hagä Do kyy kerih doo gó hahÿÿ da taher'oot doo:

“Doo its ti ajyy.

Ti hadoo né hê sa hã mahyb n'aa esee, P'op Hagä Doo.

Doo its badäk hahÿÿ hã habong doo.

Ti hadoo né hê mahag'ããs sa hã.

†† **1:12** Saaw-Mo 102.25-27 §§ **1:13** Saaw-Mo 110.1 hã takerii däk tii. Ta T'aah hã tabaher'oot ta tii.

* **2:2** P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do tii, pä gatsebak do hã kerih do paah.

7 Āās hyb n'aa jewyk do yd jé kanahën d'os hē ajyy rahyb n'aa jewyk man'oo
bā.†

Ti hadoo né hē, tak'ëp rahyb n'aa jew'yyk, tak'ëp rakawehëë dāk man'oo bā.

8 Sahōnh hā rabag'āās man'oo bā",‡ nāng mā ta kyyh.

Sahōnh hā rabag'āās P'op Hagä Do an'oo bā kā, dooh mad'aak pé rabanag'āās
péh. Tii d' tahado né paawā, da hē dooh ër hapëë nā bā sahōnh hā rabag'āās.

9 Ta ti nepä né paawā ër hā, ër hapäh Jesus, ta hā ta ti kerii dāk do paa kaja
dāk doo. Āās hyb n'aa jewyk do yd jé Jesus bahadoo dó P'op Hagä Do an'oo bā
paah, ji wë P'op Hagä Do ky enyym do hyb n'aa sahōnh hē sa hyb n'aa tadjëp
hyb n'aa. Hÿÿ kā, tahob wät do hyb n'aa paa dajëb, tak'ëp Jesus hyb n'aa jawyk
dāk, tak'ëp takawehëë dāk.

10 Taw'ääts hē né hē P'op Hagä Doo, sahōnh hē tahana doo, ta hyb n'aa
sahōnh hē hawät doo, Jesus hā tabad'oo doo: Jesus ahoop do hyb n'aa baad
had'op Jesus wën hado kân tan'oo bā, hajök badäk hahÿÿ hā habong do P'op
Hagä Do taah hedoo doo, ta sii ta bag tak'ëp gabarëeh do mahang rababoo
padëek hyb n'aa kā. Jesus sa h'yyb tym dëeb P'op Hagä Do wë.

11 P'op Hagä Do hanaa né hē Jesus, tsyt hē P'op Hagä Do wë ji bawäd dāk
hanoo doo. Ti hanaa na-ääj hē ji, tsyt hē P'op Hagä Do wë haboo dāk doo. Sét
hanaa né hē ëër. Ti hyb n'aa dooh Jesus nu mebyy bā "wakān haa" tanoo bā
ër hā,

12 hahÿÿ da ta Yb hā tabaher'oot noo gó:

"ÿ maher'oot da a ky n'aa wakān haa sa hā.

Öm ÿ ma ejām da sa hōö gó, a hyb n'aa rakahet'aa doo bā."§

13 Hahÿÿ da na-ääj hē ta kyyh: "Ta hā da ÿ h'yy kasadä",** nāng mäh. Tii bā
ahöm nā ta kyyh: "Gëet hahÿÿ, karapé haa sa sii, hā ÿ P'op Hagä Do anoo
doo",†† nāng mäh.

14 Ta karapee ramajyyw enäh do hyb n'aa, radab enäh do hyb n'aa, sa da
hadoo Jesus bahado dāk. Tii d' tawén d'oo tadjëp doo me tagawatsiig hōm
hyb n'aa Dijab,‡‡ dajëb hejój wë nāng doo,

15 ër tabed'ëep hyb n'aa kā ji dajëp ji jeÿÿm do mahānh. Dajëb ji jeÿÿm do
hyb n'aa, sa karom he'ÿÿm doo gó habok do hadoo paa ër p'ooj ub. Jesus ër
tabedëeb wät hÿÿ kā, baad ub, neÿÿm doo gó ër babök hyb n'aa kā.

16 Wyt ta maab hē: Aj'yy Jesus wën hado dāk, Abaraām panaa hedoo do
tamasa hyb n'aa. Doo hā tamasa do hyb n'aa tado bā tii.

17 Ta wakān hed'op tawén hado dāk, sa ky n'aa rod wahë n'aa heh'äat
tabahadoo hyb n'aa P'op Hagä Do wë, sa hā t'yyd mehÿÿn doo, P'op Hagä Do
wë baad had'yyt hē moo wät doo. Sa da hadoo tabahado dāk paah, tadjëp
doo me nesaa do ër moo bok do tabado hōm hyb n'aa.

18 Jesus ahob wät do hyb n'aa ta hā Dijab h'yyb tatuk noo gó, Jesus hajaa
tamasaa bā ji, da hē Nesaa Do Yb h'yyb tatuk doo. Tahapäh nyy da ji tamasa.

3

Moses hyb n'aa jawyk do bahānh Jesus hyb n'aa jawyk do ky n'aa hahÿÿh

† 2:7 Hahÿÿ da na-ääj hē tahajaa ji erii bā: "Banadawëet do noo gó, āās hyb n'aa jewyk do yd jé man'oo
bā ajyy rahyb n'aa jewyk." ‡ 2:8 Saaw-Mo 8.4-6 § 2:12 Saaw-Mo 22.22 ** 2:13 Isajas 8.17

†† 2:13 Isajas 8.18 ‡‡ 2:14 Gereg kyy me ramaneëenh Nesaa Do Yb, Dijab. "Ji taky n'aa tapa had'yyt
doo", tahanāng pé ti Dijab.

1 Ti hyb n'aa wakān haa hedoo doo, tsyt hē P'op Hagā Do wē kasēew bong doo, ta jawén, h̄y pong jé ta pa bē babok hyb n'aa, taw'āāts hē Jesus hā bē hyb n'aa matakā. P'op Hagā Do ky n'aa rod ēr wē tamejūū do tii. Ēr ky n'aa rod wahē n'aa heh'āāt P'op Hagā Do wē. Ti né hē ēr h'yy kaha'eeh doo.

2 Sahōnh hē ta hā P'op Hagā Do mejūū do Jesus moo wād wād had'yyt hē, p'ooj ub Mosees moo wād wāt doo da sahōnh hē P'op Hagā Do tób n'aa yt hā.*

3 Mosees hyb n'aa jawyk do bahānh Jesus hyb n'aa jawyk. Panyyg ky n'aa gó bē ŷ maher'oot: Tób ky n'aa etsēeh do bahānh tób tama do ky n'aa etsēeh.

4 Anyy né paawā sahōnh hē tób tahem'aa doo, ti bahānh ti P'op Hagā Doo, sahōnh hē mo haj'aa nāng doo.

5 Mosees kā, P'op Hagā Do karom, baad tamoo wāt paa sahōnh hē P'op Hagā Do mejūū doo, tób ta yd kahesé do hā. Mosees moo wāt do paa ta metēē n'aa P'op Hagā Do T'aah ky n'aa hā.†

6 Kristo hā kā, P'op Hagā Do T'aah, baad tamoo wāt P'op Hagā Do tób n'aa hadoo do hā kā. Ēēr, Kristo hā h'yy ka'eeh do ti ta tób hadoo doo, neŷŷm doo me ēr gadaa bā had'yyt hē ēr hā taky dāng doo. Ēr h'yy ganejē hōm bā ēr pooj jé ēr gada do hā, ēr kasab'ee do hā.

Taw'āāts hē dooh ji aba bā ji h'yyb ky n'aa hahŷh

7 Ti hyb n'aa, P'op Hagā Do kyy kerih do hā ta Sahee her'oot doo da:

“Da hē, P'op Hagā Do kyyh bē maa napāh bā,

8 bē aba manā bē h'yyb, P'op Hagā Do wē rah'yy kawereem do paa da, banawāng doo bā P'op Hagā Do rametty noo gó.

9 Ta tii bā bē wahē makū ŷ ramehet'yy,

40 ta baab noo gó rahapēē né paawā kabaj'aa do ŷ moo wād wāt do sa mahang.

10 Ti hyb n'aa ŷ kawajāān paa nanāng sa wē.

Hahŷŷ d' paa ŷ her'oot sa ky n'aa, ‘Ta s'ee hēnh had'yyt hē sa h'yyb bawāt. DooH rakarēn bā rabok bā ŷ karēn doo da’, nāng paa kēh ŷŷ.

11 Ti hyb n'aa ŷ kawajāān doo me, ky kaneh'ŷŷt doo me, ŷ ky dāng hahŷŷh:

‘DooH da ŷ an'oo bā ŷ benām doo bā rajēē pā bā. DooH da ŷ an'oo bā rakamehāāg ŷ ky dāng doo bā’”,‡ nāng P'op Hagā Do kyyh.

12 Wakān haa hedoo doo, bē hyb n'aa matakā nesaa bē h'yyb nahadoo hyb n'aa. Bē hyb n'aa matakā bē h'yy kanae mahānh, P'op Hagā Do hawād had'yyt do bē neréd mahānh.

13 Taw'āāts hē bē sahōnh hē bē h'yyb enāw bē da hadoo doo, da hē ji P'op Hagā Do bats'yyt nā bā, bē see ta h'yyb baa mahānh nesaa do tamoo wāt do ta hā wadii do hyb n'aa.

14 “Bē hyb n'aa matakā P'op Hagā Do bē neréd mahānh”, ŷ wén mejūū bē hā, Kristo h'yyb hataa ēr bahado dāk do hyb n'aa. Kristo h'yyb hataa né hē ēēr, baad had'yyt hē ēr h'yy kasadēē bā ta hā, pooj jé ēr du doo noo gó baad ēr h'yy kasadā doo da.

* 3:2 Tób P'op Hagā Do yd kahesé do pan'aa P'op Hagā Do ky gabuuj gó Mosees tamaa sooh do apāh ti P'op Hagā Do tób n'aa. Ta see pé noo gó P'op Hagā Do karapee na-āāj hē ramaneēēnh P'op Hagā Do tób n'aa. Ti hyb n'aa, “baad ub Mosees moo wād wāt P'op Hagā Do karapee sa mahang”, tahanāng pé tii.

† 3:5 Hahŷŷ da na-āāj hē tahajaa ji erii bā tii: “Mosees kā, P'op Hagā Do karom, baad tamoo wāt paa sahōnh hē P'op Hagā do mejūū do P'op Hagā Do karapee tabahag'āās bā. Mosees moo wāt do paa ta metēē n'aa P'op Hagā Do T'aah ky n'aa hā.” ‡ 3:11 Saaw-Mo 95.7-11.

¹⁵ Hah̄y tabaher'oot bā, “Da hē, P'op Hagā Do kyyh bē maa napāh bā, bē aba manā bē h'yyb, P'op Hagā Do wē rah'yy kawereem do paa da”,[§]

¹⁶ jaa ti P'op Hagā Do kyyh maa napāh doo, ta wē h'yy kawereem doo? Sahōnh hē Esit hāj n'aa bā naa Mosees manyy do né hē tii.

¹⁷ Jaa wē P'op Hagā Do kawajāān 40 ta baab noo gó? Nesaa do moo bok do wē takawajāān. Banawäng doo bā daap sa kamag baboo hōm.

¹⁸ Jaa hā ta ky kaneh'ỹyt doo me P'op Hagā Do ky hadoo: “Dooh ỹ an'oo bā da ỹ benām doo bā rajēē pā bā. Dooh da ỹ an'oo bā rakamehāāg bā pa ỹy”? Ky nadah'eeh do hā ta ky däng tii.

¹⁹ Rah'yy kana'eeh do hyb n'aa né hē rawén nahajaa rajēē pā bā P'op Hagā Do benām doo bā, ēr hapāh.

4

¹ Ti hyb n'aa, tanahānh nā do hyb n'aa ji P'op Hagā Do ky n'aa enooh doo, tabenām doo bā ji h'yyb tym kameh'āāk doo, taw'āats hē h'yyb eỹym doo me baad ēr hyb n'aa matakēē, bē see nes'ōōs hyb n'aa ta.

² Ta tii d' bē ỹ wén maher'oot, banawäng doo bā sa hā ramaher'oot do paa da, ēr hā na-āāj hē ramaher'oot P'op Hagā Do panyyg hanām doo. Nanäng dooh ragado bā P'op Hagā Do ky n'aa enooh doo, raky nadaheeh do hyb n'aa sa wób ky dah'eeh doo da.*

³ Èer ká, P'op Hagā Do panyyg hanām do ky dah'eeh doo, ēr gadoo da P'op Hagā Do hanaa ji h'yyb tym kameh'āāk doo. Ky nadah'eeh do sa ky n'aa ká hah̄y d' paa P'op Hagā Do beher'oot:

“Ti hyb n'aa ỹ kawajāān doo me ky kaneh'ỹyt doo me ỹ ky däng hah̄y: ‘Dooh ỹ an'oo bā da ỹ benām doo bā rajēē pā bā. Dooh da ỹ an'oo bā rakamehāāg ỹ benyyw hōm doo bā.’”†

Raky nadaheeh do hyb n'aa né hē rawén ganadoo sa h'yyb tym kameh'āāk doo. P'ooj ub paah, badāk hah̄y tadu dahäng noo gó P'op Hagā Do benyyw dāk paa tii.

⁴ P'op Hagā Do benyyw dāk paa ta ti ēr wén hapāh, hah̄y da ta kyy kerih doo gó ta her'oot do hyb n'aa setsi däg ká ta ā ky n'aa hā, tapehuunh do jawén paa bā: “Setsi m' ta ā ká tamoo gawatsik. Setsi ká m' ta ā ká, P'op Hagā Do kameh'āāk tapehuunh do hyb n'aa.”‡

⁵ Ta ti ky n'aa né hē na-āāj hē ta her'oot hah̄y da taba her'oot bā: “Dooh ỹ an'oo bā da ỹ benām doo bā rajēē pā bā. Dooh da ỹ an'oo bā rakamehāāg ỹ benyyw hōm doo bā.”

⁶ P'op Hagā Do benyyw dāk né hē ji baym do hood, ji h'yyb tym kameh'āāk doo bā. Pooj jé P'op Hagā Do ky n'aa enooh do ky n'aa hanām do maa nap'ēeh doo, dooh raky dahé bā, ti hyb n'aa dooh ragado bā tii. Ti hadoo né hē, ti abok nā ta wób sa pooj jé P'op Hagā Do benyyw dāk rabajäng hyb n'aa ta gó.

⁷ Ti hyb n'aa p'aa hēnh P'op Hagā Do anoo ta tyw n'aa ji hā. Da hē ti tabanoo ta tyw n'aa ji hā. Hajōng ta baab jawén paa bā, raky nadaheeh do jawén paa bā, P'op Hagā Do ky däng paa ta tii, Dawi her'oot do hā, pooj jé ỹ erii wāt doo. § Hah̄y d' ta kyyh:

§ 3:15 Saaw-Mo 95.7-8 * 4:2 Pawóp hē ky dah'eeh paah, Kareb, Josuwéh hād enāh doo. Ta wób dooh raky dahé bā, rawén ganadoo P'op Hagā Do ky n'aa enooh doo. † 4:3 Saaw-Mo 95.11 ‡ 4:4

Genesis 2.2 § 4:7 Pooj jé ỹ erii wāt doo tawén näng, tēg eh do 3 hā pawóp nuu me ta ti taberii wāt doo hyb n'aa.

“Da hē, P'op Hagä Do kyyh bē maa napäh bā,
bē aba manā bē h'yyb”,** nāng mäh.

⁸ Josuwéh tado bā paawā ti hanoo do rakameh'ääk doo, hēej sa hā taky n'aa enooh do tado bā paawā rakameh'ääk doo bā, dooh ta jawén P'op Hagä Do her'ood bā paawā ta see pé ky n'aa ji kameh'ääk doo.††

⁹ Ti hyb n'aa ká, ti anyy dák tsyt hē kasēew dák do ji h'yyb tym kameh'ääk doo, ta karapee hyb n'aa P'op Hagä Do benyyw dák doo.

¹⁰ Ta ti ji h'yyb tym kameh'ääk do gad'oo doo, rakameh'ääk da ramoo bok do jawén paa bā sa hā P'op Hagä Do karēn doo, P'op Hagä Do kameh'ääk doo da né hē tapehuunn do tabahajaa do jawén paa bā.

¹¹ Ti hyb n'aa ká, taw'ääts hē tak'ēp ēr hyb n'aa tam'aah ji h'yyb tym kameh'ääk do P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ēr gadoo hyb n'aa, nabuj keh'üüm doo, ky nadah'eeh doo, p'ooj ub habong doo da ēr nabok hyb n'aa.

¹² Ta ti y wén her'oot, awät do hyb n'aa P'op Hagä Do kyyh. Tahajaa tabad'oo P'op Hagä Do karēn doo. Sēn-jeer séd demuun tahāw padēek do bahānh P'op Hagä Do kyyh hehām do hadoo. Sēn-jeer t'öp tabajēng doo da ji k'yy gahūun gó, t'öp P'op Hagä Do kyyh bajēng ji h'yyb tym gó. Sahōnh hē ji h'yyb gó hanāng do tametty, sahōnh hē ji hyb n'aa newēē do tametty.

¹³ Sahōnh hē P'op Hagä Do pahuunn do mahang dooh kejēn pé P'op Hagä Do mahānh. Sahōnh hē P'op Hagä Do bahapäh. Sahōnh hē wyt ta maab hē ta matym gó. Ta matym gó ēr kametā dák da ēr metēeh hyb n'aa ta hā nyy da ēr baboo bok paah.

Jesus ēr ky n'aa rod wahē n'aa heh'äät P'op Hagä Do wē ky n'aa hahȳȳh

¹⁴ Ti hyb n'aa ká, ti anāng do hyb n'aa Jesus, P'op Hagä Do T'aah, ēr ky n'aa rod wahē n'aa heh'äät do P'op Hagä Do wē, h̄y pong jé P'op Hagä Do wē hajēē suun doo, taw'ääts hē dooh ēr h'yy keréd bā Jesus ky n'aa ēr gado dák do paa hā.

¹⁵ Taw'ääts hē ta tii hā ēr h'yy kanerét y wén nāng, ēr ky n'aa rod wahē n'aa heh'äät do P'op Hagä Do wē tabahapäh do hyb n'aa né hē ēr h'yyb nahejooj. Tahapäh ēr hā kametēeh doo, ti na-āaj hē Nesaa Do Yb h'yyb tatuk do paa hyb n'aa sahōnh hā, ēr Nesaa Do Yb h'yyb tatuk doo da né hē. Nesaa Do Yb h'yyb tatug né paawā ta hā, dooh nesaa do Jesus hā.

¹⁶ Ti hyb n'aa taw'ääts hē h'yy kasadā doo me P'op Hagä Do ky ennyim do wē ēr bahōm,‡‡ ēr tat'yid mehīn hyb n'aa, taky ennyim doo gó ēr tamasa hyb n'aa baad tanadoo noo gó ēr hā.

5

¹ Sahōnh hē sa ky n'aa rod wahē n'aa P'op Hagä Do wē takasēew hōm sa wakāän mahang, sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wē tabahadoo hyb n'aa, P'op Hagä Do matym n'aa ta wē tamanaa hyb n'aa, sa masāäh wób P'op Hagä Do hā tama ejuu hyb n'aa na-āaj hē, nesaa do ramoo bok do kado hōm hyb n'aa.

² Sa da hadoo sa ky n'aa rod tabahadoo do hyb n'aa, sa nemuun h'yyb nahejooonh do hyb n'aa, tahajaa kaja hē ta h'yyb tamahūüm bā h'yy gatamah do hyb n'aa hes'ōōs do sa wē.

³ Sa da ta h'yyb nahejooonh do hyb n'aa, ta wakāän hyb n'aa had'yit nado tama ejuu P'op Hagä Do wē. Ta hyb n'aa na-āaj hē ky n'aa jaw'yik do mejūū P'op Hagä Do hā tama ejuu, nesaa do tamoo wād wāt do kado hōm hyb n'aa.

** 4:7 Saaw-Mo 95.7-8 †† 4:8 Josuwéh ti Kanaāh hāj n'aa hēnh Isaraéw buuj mahūüm do paah.

‡‡ 4:16 Ji h'yy kasadā doo me ji ky n'aa etsēē, tahanāng pé ta wē ji bahōm doo.

⁴ Dooh hajaa pé ta daaj hē takasēew bā sa ky n'aa rod P'op Hagā Do wē tabahadoo hyb n'aa. P'op Hagā Do ti hasēm tii, Arāw tasēew hōm do paa hadoo.

⁵ Ti hadoo Kristo hā. Dooh ta daaj hē takasēew bā, dooh ta daaj hē takawehēē bā sa ky n'aa rod wahē n'aa heh'āat do tabahadoo hyb n'aa. P'op Hagā Do né hē tii, “Tah ŷ ōm, hana ŷ ōm”^{*} hanäng do ta hā.

⁶ Hahŷŷ da na-āāj hē Kristo hā P'op Hagā Do baher'oot ta kyy kerih do bód see hā:

“Sa ky n'aa rod wē ŷ had'yyt hē ōm,
Merekisedek,[†] sa ky n'aa rod wē ŷ hadoo péh”,[‡] näng mā ta hā.

⁷ Badāk hahŷŷ bā Jesus bawāt noo gó tak'ēp taky n'aa etsēē P'op Hagā Do hā. Tak'ēp ta kyyh taky n'aa etsēē bā, haoot doo me na-āāj hē taky n'aa etsēē P'op Hagā Do hā, dajēb mahānh ji hed'ēep do hā. P'op Hagā Do ky daheeh taky n'aa etsēē doo, Jesus ky dahē had'yyt hē do hyb n'aa ta Yb karēn doo.

⁸ P'op Hagā Do T'aah né hē paawā, nesaa do tahoop do hā tahapēē dāk nyy d' tahanäng pé P'op Hagā Do hā ji ky daheeh doo.

⁹ Sahōnh hē ta Yb karēn do ta hā kaja dāk bā kā, sahōnh hē ta hā ky dah'eeh do sa h'yyb tym dēēb tabahado däg kån. P'op Hagā Do pa had'yyt hē da rababok tan'oo bā kā.

¹⁰ Sa ky n'aa rod wahē n'aa heh'āat P'op Hagā Do wē, Merekisedek hadoo do Jesus bahado dāk P'op Hagā Do an'oo bā.

Ji h'yy ganajēē hōm do Jesus hā ky n'aa hahŷŷh

¹¹ Hajōng ti anyy dāk paawā ta ti ky n'aa bē ŷ maher'oot hyb n'aa. Ti hadoo né hē, hejoonh ji maher'ood bā ta ky n'aa, nayyw hē bē h'yy ganahoot do hyb n'aa ta hā.

¹² Bāp peej däg bē h'yy kae dāk do hyb n'aa Jesus hā, ta wób paawā bē ma metēēk da hē ta ky n'aa. Ti hadoo né hē, dooh tagah'ood nā bā bē hā. Bē karēn p'aa hēnh ji ma metēēk bē hā. Jāām hē pooj jé P'op Hagā Do ky n'aa bē rama metēēk do paa ji ab'aanh bē karēn. Karapee t'aah ta ŷŷn bii gamyyj karēn doo, ta tā nawēh nā do hadoo bēēh.

¹³ Bii karēn nā doo, karapee t'aah hadoo nāh, ji hā P'op Hagā Do karēn do hā h'yy ganahoot nā doo.

¹⁴ Ta dab ti wahēh hedoo do sa tā. Hahŷŷ d' ŷ hanäng pé tii: H'yy gah'ood dāk do ramaa napāh sahōnh hē P'op Hagā Do kyyh. Sa h'yyb gó rahyb n'aa newē had'yyt hē do hyb n'aa, rahapēē dāk ny hadoo do baad ub, ny hadoo do baad nadoo doo.

6

¹ Ti hyb n'aa, taw'āāts hē ēr hyb n'aa matakēē baad tagahoot hyb n'aa ēr hā sahōnh hē ēr hā Kristo metēēh doo, baad ēr bahaja dāk hyb n'aa. Taw'āāts hē dooh ēr abaj had'yyt hē jāām hē pooj jé Kristo ky n'aa ēr rama metēēk doo. Taw'āāts hē dooh p'aa hēnh ēr abaj jāām hē pooj jé ēr ma kamet'ēēg wāt doo, daap hadoo do ji moo wāt do ji eréd hōm do ky n'aa hedoo doo, P'op Hagā Do hā ji h'yy ka'eeh do ky n'aa hedoo doo,

² ji nu kemuun do ky n'aa hedoo doo, sa wahē n'aa sa moo radatoonh do sa nu gad'oo bā ky n'aa hedoo doo, dejēp do ragenā bong do ky n'aa hedoo

^{*} 5:5 Saaw-Mo 2.7 † 5:6 Genesis 14.17-20 hā takerii dāk ta ti Merekisedek panyyg. ‡ 5:6 Saaw-Mo 110.4

doo, h'yy kana'eeh do P'op Hagä Do ky n'aa ety had'yyt hē do ky n'aa hedoo do na-āāj hē. Ēr hapēē dāk né hē sahōnh hē ta tii.

³ Ti hyb n'aa, P'op Hagä Do an'oo bā, ēr ma kametēēk ēr nahapäh nā doo, ēr hapäh do takah'uum hyb n'aa, baad ēr bahaja dāk hyb n'aa kā.

⁴⁻⁶ Ta ti ŷ wén her'oot, dooh tahaja bā kā p'aa hēnh P'op Hagä Do wē rah'yy kawereem bā Kristo tyw n'aa reréd bā, P'op Hagä Do panyyng hā rah'yy gah'ood dāk do paah, P'op Hagä Do hanaa ramepēē dāk do paah, P'op Hagä Do Sahee ragado dāk do paah, P'op Hagä Do kyŷh hanām do ramepēē dāk do paah, Kristo hejój ta jawén tabag'āās noo gó tametēēh do rahapēē dāk do paa na-āāj né hē. Kristo heréd hōm doo, dooh tahaja wäd bā p'aa hēnh rah'yy kawereem P'op Hagä Do wē, p'aa hēnh P'op Hagä Do T'aah b'aa kajatsék do hā rabepeēm hadoo do hyb n'aa, sahōnh hē rabahapäh bā P'op Hagä Do T'aah ta wób raky n'aa rejää ran'oo bā ta tii hā.

⁷ P'op Hagä Do ky n'aa edēng gēew naēng tōs gado had'yyt doo, ta danäh joom baad hawäng hanoo doo.

⁸ Tii d' nado gēew naēng hadoos do gado had'yyt né paawä jääm hē hawäng jawii hedoo doo, sasēng hedoo doo. Dooh gēew baad hadoo do tado bā. Edaa dāk P'op Hagä Do ky n'aa wasee tii. Tagadēeg ub tagawats'iik tii.*

⁹ Tii d' né ŷ baher'ood paawä najis haa, dooh h'yy gejē hōm do wób bē do bā hā ŷŷ. Baad hadoo do hā, ji h'yyb tym hedēp hanoo do hā bē h'yy kajäk, hā ŷŷ.

¹⁰ Ta ti ŷ wén hapäh bē hā, taw'ääts hē hadoo do hyb n'aa P'op Hagä Do bad'oo ji hā. Dooh da tamabaan bā bē moo bok do paah. Dooh da tamabaan bā ta hā bē kamahän do hyb n'aa ta karapee tsyt hē ta wē kasēew bong do bē masa do paah, da hē bē masa do na-āāj né hē.

¹¹ Ti hadoo né hē, ŷ karēn paawä tsebē doo me, tak'ēp bē h'yyb hedoo doo me had'yyt hē bē bad'oo ta ti bē dajēb bā kā, baad bē gadoo hyb n'aa hŷ pong je bē gahēen doo.

¹² Dooh ŷ karēn bā bē nehōj padäg bā. Taw'ääts hē P'op Hagä Do ky n'aa enooh do bē pooj jé gado dāk do rababok doo da bē babok. Baad rah'yy ka'eeh do hyb n'aa, h'yy ganajēng doo me rababok do hyb n'aa, ti ragado däg kån P'op Hagä Do ky n'aa enooh doo kā.

P'op Hagä Do moo wät né hē ji hā taky n'aa enooh do ky n'aa hahŷŷh

¹³ P'ooj ub, Abaraām hā P'op Hagä Do ky n'aa enooh noo gó, ta daaj hē, ta häd gó taky däng, dooh taky kahŷŷd bā Abaraām bahapäh hyb n'aa. Dooh P'op Hagä Do bahānh péh, ti hyb n'aa ta häd gó né taky däng.

¹⁴ Hahŷŷh da Abaraām hā taky n'aa enooh: “Ōm ŷ ky n'aa edēng né da. Tak'ēp da takanekan a panaa”,† näng mā ta kyyh.

¹⁵ Tii bā h'yy ganajēng doo me Abaraām gada do jawén paa bā, tagado däg kån ta hā P'op Hagä Do ky n'aa eno dāk do paah.

¹⁶ Baad ji karēn bā ji ky dēē bā, ji bahānh hyb n'aa jawyk do hā ji ky däng, te hub né hē ji her'oot do ta wób rabahapäh hyb n'aa. Tii d' ji adoo bā, dooh ji raky sēew wäd bā.

¹⁷ Tii d' paa P'op Hagä Do bad'oo. Ky kaneh'ŷŷt doo me ta häd gó taky däng, sa hā taky n'aa enooh noo gó. Tii d' tawén d'oo, ta jawén taky n'aa enooh do gadoo doo, dooh sa hā P'op Hagä Do ky kahŷŷd bā baad rabahapäh hyb n'aa.

* **6:8** Gereg kyy me tabaher'oot, “Tagadēeg ub tagatang.” Tagadēeg ub tagawats'iik tahanäng pé tii, Gereg kyy me. Gēew ky n'aa gó ji tamaher'oot Jesus hā h'yy ganejē hōm do sa ky n'aa, h'yy gejē hōm do sa ky n'aa na-āāj hē. † **6:14** Genesis 22.17

¹⁸ Dooh P'op Hagä Do ahÿÿd bä ta kyyh. Dooh P'op Hagä Do noo kanesa bä. Pawóp hadoo do P'op Hagä Do wén her'oot ér hã, eër, ta wë kedëeb wät doo, ér h'yy kahejój däk hyb n'aa, ér pooj jé ér gada do ér nerét hyb n'aa.

¹⁹ Baad ér gahëen ta wë né da ér babok ta jawén. Baad ér gahëen do ér h'yyb tahej'oonh ér h'yy gejë hóm mahãnh. Marakate ta jawyyg n'aa mesoo do hadoo bah'ood ahëm hóm mahãnh hadoo ti ér h'yy kahej'oonh doo. Ta ti ér kahej'oonh doo, P'op Hagä Do hã takahej'oonh.

²⁰ Ta tii bá, P'op Hagä Do matym gó Jesus bajëe suun ér hyb n'aa, ta majyyw me tabado hóm hyb n'aa nesaa do ér moo boo bok doo. Sa ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät do P'op Hagä Do tób n'aa gawakó t'öp gadäk doo gó sa masãh majyyw tamahej'ëeh do hadoo né tii. Tii d' Jesus bad'oo do hyb n'aa ér ky n'aa rod wahë n'aa heh'äät P'op Hagä Do wë tabahado däg had'yyt hë kä, sa ky n'aa rod Merekisedek hadoo péh.

7

Merekisedek ky n'aa hahÿÿh

¹ Panang Sarëm häd nãng do wahë n'aa paa ta ti Merekisedek. P'op Hagä Doo, Ta Bahãnh Hadoo Do wë sa ky n'aa rod. Abaraãm Merekisedek mamuun paa Abaraãm babaaj nã bá ta wób sa wahë n'aa sa warahén sii hë taj'aa ketsë jawén paa bá. Tii bá m' Abaraãm Merekisedek ky n'aa edëe gëet.

² Ti m' Abaraãm bets'ëe hóm ta hã ta maji hã tado hóm do uuh. Ji moo sahõnh hë ken'yyh do sét hë ken'yyh tets'ëe däk mä Merekisedek hã. “Sa wahë n'aa, baad had'op do moo hew'ëet doo”, tahanäng pé ti Merekisedek. Sarëm bá wahë n'aa m'. Sarëm bá wahë n'aa, “Sa wahë n'aa rakamanajë bong hanoo doo, rah'yyb enyyw padëek hanoo doo”, tahanäng pé tii.

³ Dooh ji ky n'aa napëe bá ta yb, ta ÿÿn. Dooh ji ky n'aa napëe bá ta wahë makü tahana doo. Dooh na-ãaj hë ji ky n'aa napëe bá tabenäng do ky n'aa, tadajëp do ky n'aa. Ti hyb n'aa sa ky n'aa rod had'yyt hë P'op Hagä Do wë,* P'op Hagä Do T'aah sa ky n'aa rod had'yyt hë tabahadoo doo da.

⁴ Bë hyb n'aa newë, tak'ëp tahyb n'aa jawyk Merekisedek. Abaraãm, ér wahë maküuh, hyb n'aa jawyg né paawä, tets'ëe hóm ta maji hã tado hóm do uuh Merekisedek hã. Ji moo sahõnh hë ken'yyh do sét hë ken'yyh tets'ëe däk mä ta hã.

⁵ Rewi panaa wób, sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wë hedoo doo, ti rahajaa ragahëen bá sa wakãan wë hanäng do uuh, Abaraãm panaa had'yyt né paawä. Tii d' tawén hadoo, tii da Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejüü do hyb n'aa.

⁶ Merekisedek, Rewi panaa nado né paawä, tagado däk Abaraãm wë hanäng do uuh. Ti m' Merekisedek ky n'aa edëe gëet Abaraãm, P'op Hagä Do ky n'aa enooh do gado däk do paah.

⁷ Hÿÿ kä, wyt ta maab hë hahÿÿh: Ta bahãnh hyb n'aa jawyk do tii, ta yd jé hyb n'aa jawyk do taky n'aa edëng doo.†

⁸ Rewi panaa, Isaraëw buuj sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wë, sa wakãan wë hanäng do uuh gah'ëen doo, ajyy ub tii. Rawehëh padëek bá radejëp. Merekisedek kä, Abaraãm wë hanäng do uuh gadoo doo, edëb had'yyt hë P'op Hagä Do kyy kerih do metëeh. Ti hyb n'aa sa ky n'aa rod Rewi panaa sa bahãnh tii.

* ^{7:3} Ji ky n'aa nanapäh do hyb n'aa tabenäng doo, tadajëp doo, awäd had'yyt hë hadoo, dajëb né paawä tii. † ^{7:7} Abaraãm bahãnh Merekisedek hyb n'aa jawyk ji bahapäh ta tii hã.

⁹ Hahÿ hyb n'aa na-ããj hẽ Rewi panaa sa bahãnh Merekisedek hyb n'aa jawyk ji wén hapäh: Rewi panaa, sa wakãän wè hanäng do uuh gah'ëen doo, ti na-ããj hẽ repaag hõm hadoo Merekisedek hã sa wè hanäng do uuh, dooh nã né paawä Rewi ti noo gó. Merekisedek hã Abaraãm ep'aak do hã rabepaag hõm. Hahÿ hyb n'aa tahajaa ji her'oot tii:

¹⁰ Abaraãm Merekisedek mamuun noo gó, Abaraãm hã nã ta panaa see Rewi.

¹¹ Takaja däg bã paawä sahõnh hẽ P'op Hagä Do karën do Isaraéw buuj sa ky n'aa rod Rewi hana do ramoo bok do hã, dooh hyb n'aa pé P'op Hagä Do asëm sa ky n'aa rod see Merekisedek hadoo péh, Arãw hadoo pé nadoo doo. Rewi panaa, Isaraéw buuj sa ky n'aa rod hedoo do radu doo noo gó ramoo bok doo, P'op Hagä Do an'oo dák Isaraéw buuj sa hã ta ky n'aa jaw'yyk doo. Ta ky n'aa jaw'yyk do mahang tamaher'oot nyÿ da Rewi panaa ramoo bok ta wè.

¹² Ti hyb n'aa, ta see pé sa ky n'aa rod takahÿÿd bã, ta nemuun né hẽ ky n'aa jaw'yyk do kah'ÿÿt.

¹³ Ky n'aa jaw'yyk do kah'ÿÿd däg kãn èr wén hapëë kãn, Jesus èr Wahë N'aa, ta ky n'aa P'op Hagä Do kyy kerih do her'oot do paah, dooh Rewi panaa tado bã. Jakóh t'aah see panaa tii. Ta ti sa mahang dooh noo gó taganã bã sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wè.

¹⁴ Ta ti ÿ wén her'oot, wyt ta maab hẽ do hyb n'aa, Judah häd näng do hanaa Jesus èr wahë n'aa. Sa ky n'aa rod ky n'aa Mosees her'oot noo gó, dooh Judah panaa hã taky dëë bã sa ky n'aa rod rabahadoo hyb n'aa.

¹⁵ Wyt ta maab hẽ, takahÿÿd kãn ji ky n'aa rod P'op Hagä Do wè, Rewi panaa nado wäd. Ti hyb n'aa takahÿÿd däg kãn na-ããj hẽ ky n'aa jaw'yyk doo, ji ky n'aa rod seeh, Merekisedek hadoo pé kaja däk do hyb n'aa kã.

¹⁶ Ji ky n'aa rod P'op Hagä Do wè ti tawén bahado däk, Rewi panaa hyb n'aa nado, Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejũũ doo da. Ji ky n'aa rod Jesus wén hado däk P'op Hagä Do wè, takabaj'aa do hyb n'aa, tawäd had'yyt do hyb n'aa.

¹⁷ Tii d' tawén hadoo, hahÿÿ da P'op Hagä Do ky hadoo do hyb n'aa paa ta hã:

“Sa ky n'aa rod had'yyt hẽ da wè ÿÿ õm,
Merekisedek, sa ky n'aa rod wè ÿÿ hadoo péh.”[‡]

¹⁸ Ti hyb n'aa kã, ta ky n'aa jaw'yyk do pooj jé kan'oo däk do kado hõm kãn hÿÿ kã nahejoonh do hyb n'aa. Dooh tahajaa péh.

¹⁹ Dooh noo gó Mosees ky n'aa jaw'yyk do haja bã baad had'op ji bahadoo, P'op Hagä Do wè ji bahõm hyb n'aa. Ti bahãnh baad hadoo do ta tyw n'aa papuuÿ P'op Hagä Do an'oo dák hÿÿ kã. Ta ti ta tyw n'aa me èr hajaa èr kaja bã P'op Hagä Do wè.

²⁰ Ta ky kaneh'ÿÿt doo me ta häd gó P'op Hagä Do ky däng paa ta ti papuuÿ hadoo do taban'oo däk noo gó. Rewi panaa sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wè rabahadoo padëek noo gó, dooh ta häd gó P'op Hagä Do ky dëë bã tanah'ÿÿt sa hã tanoo do ramoo bok doo.

²¹ Jesus kã ji ky n'aa rod P'op Hagä Do wè tabahado däk bã, ta ky kaneh'ÿÿt doo me P'op Hagä Do ky dëë kãn tanah'ÿÿt doo. Hahÿÿ da ta kyyh ta hã:

“Baad ÿ ky däng hahÿÿh,
dooh ÿ h'yy kahÿÿd bã:

'Sa ky n'aa rod had'yyt hē òm wē ȳȳ.' "§

22 Ky kaneh'ȳyt doo me Jesus hā P'op Hagā Do ky dāng do hyb n'aa, pooj jé Mosees hā taky n'aa enooh do bahānh baad ub h̄ȳ k̄a ta tyw n'aa papuu P'op Hagā Do wē ji tamahūm doo, ji hā P'op Hagā Do ky n'aa enooh doo. Jesus hyb n'aa takaja dāk né hē ji hā P'op Hagā Do ky n'aa enooh doo.

23 Sa ky n'aa rod, Rewi panaa hedoo do hā k̄a, ta see dajēb bā paah, takah'ȳyt paa ta seeh. Sa wahē n'aa gó radejēp do hyb n'aa, dooh sēt ub haja bā P'op Hagā Do wē tamoo wād had'yyt bā.

24 Tii d' nado Jesus. Jesus awād had'yyt hē do hyb n'aa, ji ky n'aa rod had'yyt hē P'op Hagā Do wē.

25 Ti hyb n'aa, baad tabahajaa tedēeb bā ta hyb n'aa P'op Hagā Do wē hah'ūm doo. Awād had'yyt hē, sa hyb n'aa taky n'aa etsēē hyb n'aa.

26 Ti hadoo pé né hē ji ky n'aa rod wahē n'aa heh'āat do ji karēn. Baad tabahajaa ēr tamasaa bā sahōnh hā. Baad ub ti P'op Hagā Do matym gó. Dooh baad nadoo do tamoo wād bā. Dooh nesaa pé ta hā. Nesaa do moo bok do h'yyb nahado. H̄ȳ pong jé sahōnh hē sa bahānh tabahadoo P'op Hagā Do an'oo bā.

27 Dooh hyb n'aa pé sa ky n'aa rod wahē n'aa wób rabahed'oo doo da tamoo wād bā. Ta āh hā had'yyt hē P'op Hagā Do hā rama ejuu paa tii. Pooj jé, sa daaj hē nesaa do ramoo bok do hyb n'aa rama hej'uu, tii bā sa wakāan, Isaraēw buuj nesaa do ramoo bok do hyb n'aa rama eju k̄an. Tii d' nado Jesus. Sēt nuu me ub nesaa do ta wób ramoo bok do sām tan'oo dāk P'op Hagā Do hā, ta daaj hē takan'oo dāk noo gó sa hyb n'aa tadajēp hyb n'aa.**

28 Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejūū do hā, ajyy sa da hadoo do nemuun h'yyb nahej'oonh do rakasēw dāk sa ky n'aa rod wahē n'aa heh'āat P'op Hagā Do wē rabahadoo hyb n'aa. Tii d' nado P'op Hagā Do ky kaneh'ȳyt doo me taky dāng do hā, Mosees ky n'aa jaw'yyk do jawēn kan'oo dāk doo. Ta T'aah tasēew dāk ji ky n'aa rod wahē n'aa heh'āat do tabahadoo hyb n'aa k̄a. Baad had'op had'yyt hē ta T'aah bahadoo P'op Hagā Do an'oo bā.

8

Jesus ēr ky n'aa rod wahē n'aa heh'āat do P'op Hagā Do wē ky n'aa hah'ȳh

1 Hah̄ȳ ti bē ȳ maher'oot do mahang tak'ēp baad hadoo doo: Ti anyy dāk né hē ēr ky n'aa rod wahē n'aa heh'āat doo. H̄ȳ pong jé, P'op Hagā Doo, Sahōnh Ta Bahānh Hadoo Do hub hēnh, takaweh'ēeh doo bā tabaso dāk.

2 P'op Hagā Do matym gó, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do mo haj'aa bā ēr ky n'aa rod moo wāt, badāk hah'ȳ bā sa hā P'op Hagā Do kahesé do tób n'aa ajyy ratamaa sooh doo bā nado.*

3 Sahōnh hē ji ky n'aa rod wahē n'aa heh'āat do† rasēm P'op Hagā Do matym n'aa P'op Hagā Do wē tamanaa hyb n'aa, sa masāāh wób P'op Hagā Do hā tama ejuu hyb n'aa na-āāj hē. Ti hyb n'aa taw'āats hē Jesus Kristo na-āāj hē manaa P'op Hagā Do matym n'aa.

4 Badāk hah'ȳ bā Jesus awād nā bā paawā, dooh sa ky n'aa rod P'op Hagā Do wē tado bā paawā, anyy dāk do hyb n'aa Rewi panaa P'op Hagā Do hā rama ejuu doo, Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejūū doo da.

§ 7:21 Saaw-Mo 110.4 ** 7:27 Dooh hyb n'aa pé hajōō nuu me tii d' tabad'oo. * 8:2 Esodo bód, tēg eh do 26 hā takerii dāk ta ti sa hā P'op Hagā Do kahesé do tób n'aa ky n'aa. Ta ti yt hā nado Jesus moo wāt. † 8:3 Isaraēw buuj hā rama erih do hah'ȳh. Sa ky n'aa rod, Rewi panaa hedoo do sa ky n'aa ta her'oot tēg nad'ēed is do 3 hā.

⁵ Sa hã P'op Hagã Do kahesé do tób n'aa, hỹ pong jé hanäng do hãd hadoo do katamaa sooh do yt hã ti ramoo heb'ook. Dooh P'op Hagã Do bawät do heh'äät do tado bã ta ti tób ta yt hã ramoo bok do ër wén hapäh, hahỹy da Mosees P'op Hagã Do maher'oot do paa hyb n'aa: "Mamoo wäd ta tii, hahỹ waëë hã a hã y metëëh do hadoo da, mahapäh do hadoo né hë."[‡] Heh'äät doo, hỹ pong jé tii.

⁶ Baad ub né paawä sa ky n'aa rod Rewi häd näng do panaa ramoo bok doo, tak'ëp baad ub ti bahãnh Jesus ër ky n'aa rod moo wät doo. Tii d' tawén hadoo, ta tyw n'aa papuuj ta hyb n'aa P'op Hagã Do wë ër kajaa Jesus anoo doo, p'ooj ub Mosees sa sii P'op Hagã Do kaner'oot do bahãnh do hyb n'aa. § Tak'ëp baad ub ti bahãnh na-ääj hë ër hã taky n'aa enooh doo.

⁷ Pooj jé Mosees sa sii P'op Hagã Do kaner'ood wät do an'oo bã paawä, baad ub sahõnh hë tabahadoo hyb n'aa, tii d' tado bã paawä, dooh hyb n'aa pé paawä ta tyw n'aa papuuj P'op Hagã Do ky n'aa enooh péh.

⁸ Tii bã, P'op Hagã Do bahapäh bã, dooh né hë raky dahé bã Mosees sa sii takaner'ood wät doo, hahỹy da ta kyyh:

"Ti awät bë pooj jé papuuj Isaraéw buuj sii y kaner'oot doo, Judah buuj sa sii na-ääj hë.

Ta tyw n'aa papuuj y anoo da sa hã.

⁹ Sa wahë makü sa sii y her'ood wät do paa nahado da tii,

y man'yyh noo gó Esit bã naa.

Raky nadaheeh do hyb n'aa paa sa sii y ber'ood wät doo,

y eréd hõm paa sa wahë maküüh", näng mã Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo.

¹⁰ "Hahỹy da ta tyw n'aa papuuj

ta jawén Isaraéw buuj sa hã y metëëh doo:

Sa h'yyb gó da y banoo y ky n'aa jaw'yyk doo.

Sa h'yyb tym gó da y berih hadoo da ta tii.

Y da P'op Hagã Do rah'yy kaha'eeh doo.

Karapé haa d' tii.

¹¹ Ti noo gó da,

dooh hyb n'aa da rama met'ëëg wät sa da hadoo do këh y n'aa hã.

Dooh hyb n'aa da sa wakãän rama met'ëëg wät pé y rabahapäh hyb n'aa.

Sahõnh hë da y rabahapäh.

Hyb n'aa sakog is doo, hyb n'aa jewyk do sii hë y da rahapäh.

¹² Tii d' tawén hadoo,

y mabaan hõm da baad nadoo do ramoo bok do paah.

Dooh da y hyb n'aa es'ee wäd bã nesaa do ramoo bok do paa."^{***} Näng mã

Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo.

¹³ Sa sii takaner'oot do papuuj P'op Hagã Do ky däng do hyb n'aa, tado hõm pooj jé sa sii takaner'ood wät do paah. Ta säg däg tii. Edah tagawatsik. Ta tyw n'aa papuuj tan'oo däk.

9

Badäk hahỹy hã P'op Hagã Do raj'aa etsë do ky n'aa hahỹy

‡ 8:5 Esodo 25.40 § 8:6 Hahỹy d' tahanäng pé ti rakaner'oot do ky n'aa: Sinaih waëë hã P'op Hagã Do anoo paa sa hã ta ky n'aa jaw'yyk doo. Isaraéw buuj raky dahé bã, P'op Hagã Do ky n'aa edëng sa hã, taky däng paah. Tii bã ta kyyh ragadoo. "Ää ky daheeh da", nãk sa kyyh P'op Hagã Do hã. *** 8:12 Jeremijj 31.31-34

¹ Ti anäng paa pooj jé Mosees sa sii P'op Hagä Do kaner'ood wät do paa ky n'aa jaw'yik doo, ji hä metëeh do nyy da P'op Hagä Do wë ji kajaa, ta hä ji hyb n'aa jaw'yik hyb n'aa. Ti anäng paa na-ääj hë badäk hahÿÿ bâ P'op Hagä Do raj'aa etsë do tób n'aa, P'op Hagä Do sa hä kahesé do tób n'aa ramaneëenh doo.

² Sa hä P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa katamaa sooh do yt hä, ta gawakõ tsyt hë P'op Hagä Do wë kasëew däk do ramaneëenh doo gó tagadahäng ta bag tyng, pāw tyng n'aa, P'op Hagä Do matym gó kametëeh do pāw n'aa na-ääj hë.

³ Ta baa besuu n'aa bahānh tagadāk ta gawakõ tsyt hë P'op Hagä Do wë kasëew dāk do heh'āāt doo.

⁴ Tii bâ tabahäng k'āāts tēg gabarëeh do s'ëeb buu benyym do rabahej'uu do tyng n'aa. Tii bâ tabahäng ta hood P'op Hagä Do ky n'aa enooh do rahyb n'aa esee do hood n'aa na-ääj hë. K'āāts tēg gabarëeh do ta hä. Tii gó rabat'oonh hahÿÿh: Manah häd näng do hood k'āāts gabarëeh do s'ëeb, Manah ta gó, Arāw tatu n'aa ta ts'ooh genā hōm doo, pā gatsebak do na-ääj hë ta hä Jawéh ky n'aa jaw'yik do kaherih doo.

⁵ Ta hood P'op Hagä Do ky n'aa enooh do rahyb n'aa esee do hood n'aa jó rabab'ëeh kabaj'aa do kēg enāh do heen n'aa kerubīm ramaneëenh doo. Ta ti ganahaang gó P'op Hagä Do hejój kametëeh. P'op kerubīm kēg ragadabëeh, p'op naa sa kēg me rajasuu hyb n'aa ta ty gatsë. Ta tii bâ, ta ty gatsë jó, P'op Hagä Do awug hōm nesaa do Isaraéw buuj ramoo bong doo.* Hÿÿ kâ, babā ÿ erih do hä, dooh né paawā tahaja bâ sahōnh hë ta ti hedoo do ky n'aa bē ÿ maher'ood bâ,

⁶ tii da né hë sahōnh hë ta ti ragadebëeh sa hä P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa yt hä. Ta gawakõ pooj jé gadāk doo gó sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wë rabahej'ëeh ta tii bâ P'op Hagä Do wë ramoo heb'ooh do ramoo bok hyb n'aa.

⁷ Ta gawakõ t'öp gadāk doo gó jāām hë hajëe suun sa ky n'aa rod wahë n'aa heh'āāt doo. Sét ta baab ken'yih sét nuu me tabajēng ta tii bâ. Tabajëe suun bâ, tamajë had'yyt hë sa mas'āā booj yb aj'yy majjyyw P'op Hagä Do kahesé doo bâ, h'yy gatamah doo gó nesaa do tamoo wät doo, ta wób moo bok do na-ääj hë kawug hōm hyb n'aa. Majjyyw tamanajë bâ, dooh né hë tahaja bâ tajëe bâ tii bâ.

⁸ Ta tii hä P'op Hagä Do Sahee metëeh hahÿÿh: P'ooj ub, sa hä P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa ky n'aa jaw'yik do yt hä rababok nā bâ, dooh sa hä tagasëets nā bâ ta tyw n'aa hadoo ta gawakõ tak'öp P'op Hagä Do wë kasëew dāk doo hēnh. Dooh tagasëets nā bâ sa wë ta tyw n'aa P'op Hagä Do wë tahanäng pé tii.

⁹ Da hë Kristo hä kaja dāk do metëe n'aa ub sahōnh hë ta tii. Dooh P'op Hagä Do matym n'aa ramehen'aa doo, dooh sa masāah majjyyw ta wë ramahen'aa do na-ääj hë tahaja bâ baad tabahado dāk tan'oo bâ P'op Hagä Do hyb n'aa jew'yik do sa h'yyb.

¹⁰ Jāām hë ji awëh, ji awa, ji eëek do ky n'aa ub tii. Jāām hë naēng me sa hä renām do ky n'aa tii. Papuuw kajaa do pooj jé ky n'aa jawyyg n'aa tii. Dooh t'öp ji h'yyb tenyyw bâ.

Jesus majjyyw ky n'aa hahÿÿh

* **9:5** Ta noo gatsë pong jé P'op Hagä Do kahesé sa hā. Ta ti tabasoo hā Isaraéw buuj sa rod n'aa P'op Hagä Do wë wahë n'aa rabana nesaa do ramoo bong do P'op Hagä Do bawug hōm hyb n'aa, takajesu dāk hyb n'aa. Ti hyb n'aa ta noo gatsë na-ääj hë ramaneëenh **"kajesu n'aa noo gatsë n'aa"**, kajesu dāk do hadoo do hyb n'aa nesaa do sa h'yyb gó hanäng do paah.

¹¹ Kristo kã, baad hadoo do ta tyw n'aa papuuj kaja dãk do hã ji ky n'aa rod wahë n'aa heh'ãat P'op Hagã Do wë tabahadoo noo gó, dooh tajëë suun bã P'op Hagã Do tób n'aa gó badãk hahÿÿ bã ajyy tamaa sooh doo gó, sa ky n'aa rod wób rabahed'oo doo da. Kristo bajëë suun tak'ëp baad tabahadoo bã. Hÿ pong jé, P'op Hagã Do matym gó né hë tabajëë suun.

¹² Kabara majyyw, booj yb taah majyyw nado ti t'ÿi hënh tamajë sun doo, sa ky n'aa rod wób rabahed'oo doo da. Ta majyyw né ti tamajë sun doo, tan'oo dãk doo. Sét nuu me tii d' tabad'oo, P'op Hagã Do wë ër tabedëëb had'yyt hë hyb n'aa. Dooh hyb n'aa p'aa hënh tabab'aanh péh.

¹³ Kabara majyyw, booj yb aj'yy majyyw, booj yb taah ÿÿnh raju dãk do paa ooj naëng mahang kamekuuj dãk do na-ããj hë, ta wób sa hã sa ky n'aa rod ratsawyh bã, baad rabahado padëëk p'aa hënh. J'ooj hë né paawã rabenyww bong ratsawyh wät do an'oo bã,[†] p'aa hënh rahajaa P'op Hagã Do tób n'aa hënh rabahôm.

¹⁴ Tii d' tahadoo do hyb n'aa, tak'ëp ta bahãnh Kristo majyyw ër h'yyb tabenãm nesaa do ji moo wät do dajëb hanoo do mahãnh, P'op Hagã Do hedëb had'yyt do wë ër moo bok hyb n'aa kã. P'op Hagã Do Sahee hawäd had'yyt do hejój gó ta daaj hë Kristo kan'oo dãk P'op Hagã Do hã tadajëp noo gó. Dooh nesaa pé ta hã.

¹⁵ Ta ti hyb n'aa kã, Kristo né hë ti ta tyw n'aa papuuj P'op Hagã Do wë gasëëts hõm doo, P'op Hagã Do asëëw hõm do ragadoo hyb n'aa nahãnh doo, P'op Hagã Do ky n'aa enooh do sa hã. Tadajëp do me tabedëëb kãn tii, Mosees ky n'aa jaw'yyk do sa hã mejüü do noo gó nesaa do ramoo bok do paa mahãnh.

¹⁶⁻¹⁷ Ky n'aa jaw'yyk do ta see erii bã tametëëh hyb n'aa ta me jaa wë tabaym ta ma paa tadajëp jawén paa bã, jããm hë wë ym do gadoo ta ma paah, ta hã ky n'aa kenooch do paa dajëp bã kã. Dajëp né hë sahõnh hë rabahapãh bã, tii bã kerih do paa ky n'aa jawyyg däg kãn. Kerih do mo haj'aa nãng do edëb nã bã, dooh kerih do ky n'aa kajawyyg nã bã.

¹⁸ Tii da p'ooj ub Mosees sa sii P'op Hagã Do kaner'ood wät do hã. Jããm hë tahyb n'aa jawyg dãk sa mas'ãã see radaj'ëëp do jawén paa bã. Ta majyyw hyb n'aa taky n'aa jawyg dãk P'op Hagã Do ky dãng doo. Hahÿÿ d' paa tii:

¹⁹ Sahõnh hë P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk do Mosees maher'ood wät do jawén paa bã m' Isaraéw buuj sa hã, tado dãk mã jawii isop häd nãng do mooch, b'éé wii hahiin do sii hë m', ti m' tadata booj yb taah wób majyyw naëng mahang kamekuuj dãk doo gó. Ti m' P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk do kerih do jó tatsawyyh, ti m' Isaraéw buuj sa hã tatsawyh hõm mã na-ããj hë.

²⁰ Ti m' Mosees ky hadoo sa hã: “Jawéh kaner'ood wät do bë sii metëë n'aa hahÿ majyyw. Ta kyyh bë gado dãk, bë kyyh Jawéh gado dãk na-ããj hë hahÿ majyyw metëëh”,[‡] nãng mãh.

²¹ P'op Hagã Do ky n'aa jaw'yyk do kerih do jó majyyw tatsawyh hõm doo da, tatsawyh wät na-ããj hë P'op Hagã Do kahesé do tób n'aa hã, sahõnh hë ta nahëë jó, sahõnh hë ta gó hanãng do jó na-ããj hë.

²² P'eets hë paawã sahõnh hë takenyyw dãk P'op Hagã Do wë sa masããh majyyw hyb n'aa, Mosees ky n'aa jaw'yyk doo gó takerih. Majyyw takanan'oo

[†] **9:13** Mosees ky n'aa jaw'yyk do hyb n'aa, dooh rahaja bã P'op Hagã Do tób n'aa hënh rahõm bã tób kamaŋ nãng do yt hã hewäd nã doo, kamaŋ hã, dajëp do paa k'yy hã na-ããj hë moo dãng doo. Rabenyww bong hyb n'aa, p'aa hënh P'op Hagã Do tób n'aa hënh rabahajaa rabahôm hyb n'aa, ratsawyyh sa hã booj yb taah ÿÿnh hahiin do raju dãk do paa ooj naëng mahang kamekuuj dãk doo. Ta ti ky n'aa ti babã taher'oot doo. [‡] **9:20** Esodo 24.8

däg bã, dooh takawug hõm bã nesaa do ji moo wät doo. Tii da né hē Mosees ky n'aa jaw'yyk do baher'oot.

²³ Tii da né hē nag'aap hē y etsén wät do renäm paa P'op Hagä Do mejüü, jããm hē hÿ pong jé hanäng do heen n'aa hado né paawä ta tii. Tii d' tahadoo do hyb n'aa, hÿ pong jé hanäng doo, heh'äät doo, jããm hē takenyiw däk tak'ëp baad hadoo doo me, ji masããh majyyw bahãnh baad hadoo doo me.

²⁴ Ti hyb n'aa, dooh Kristo ajëë suun bã P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa gawakõ tak'ëp ta wë kasëew däk do ajyy ratamaa sooh doo gó. Hÿ pong jé hanäng do heen n'aa ub ta tii. Hÿ pong jé né hē taheh'äät bã kã Kristo bajëë suun, tanu deë kãn, t'ÿ hënh P'op Hagä Do matym gó èr taky n'aa etsëë hyb n'aa.

²⁵ Dooh hajõõ nuu me hÿ pong jé P'op Hagä Do matym gó Kristo ajëë suun bã ta daaj hé takan'oo däk hyb n'aa, sa ky n'aa rod wahé n'aa Rewi panaa rabahed'oo doo da. Sét ta baab kenäh had'yyt hē sa mas'ãã majyyw me rabahej'ëeh tii, P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa gawakõ tak'ëp ta wë kasëew däk doo gó.

²⁶ Hajõõ nuu me ta daaj hē Kristo kan'oo däg bã paawä, hajõõ nuu me Kristo bahoh wät paawä badäk hahÿ P'op Hagä Do pahuunh noo gó naa. Dooh tii da Kristo adoo bã. Sét nuu me ub, tabedaa däk bã kã badäk hahÿ hã ji hawät do gawatsig hõm noo gó, Kristo kaja däk ta daaj hē takan'oo däk doo me, tadajëp doo me nesaa do tabawug hõm hyb n'aa. Dooh hyb n'aa p'aa hënh tabab'aanh péh.

²⁷ Sahõnh hē ji, sét nuu me né hē ji dajëp. Ji dajëp jawén paa bã kã P'op Hagä Do ky däng da nyy da ji tabad'oo, baad tado bã, baad tanado bã.

²⁸ Ti hadoo, sét nuu me Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo, ta daaj hē takan'oo däk dajëb hã, ta dajëp doo me, ta majyyw me, nesaa do hajõk do ramoo bok do tabawug hõm hyb n'aa. P'aa hënh da Kristo kajaa. Nesaa do ji moo wät do hyb n'aa nado tii kã. P'aa hënh tawén kaja kãn da, ta hã gad'aa do tamahüüm hyb n'aa P'op Hagä Do wë kã, ta tii bã raboo had'yyt hē hyb n'aa kã.

10

Jesus dajëp doo me ta tyw n'aa papuuj P'op Hagä Do wë tagasëëts hõm do ky n'aa hahÿh

¹ P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do Isaraéw buuj hã kan'oo däk do paah, baad hadoo do P'op Hagä Do ky däng do ta jawén kajaa do maëts ub tii. Dooh heh'äät do hÿ pong jé hanäng do tado bã. Ti hyb n'aa dooh Mosees ky n'aa jaw'yyk do haja bã baad had'op rabahadoo tan'oo bã. Dooh baad had'op rabahadoo tan'oo bã sét ta baab kenäh had'yyt hē sa mas'ãã see P'op Hagä Do matym n'aa ranaheb'oooh doo. Ti hado had'yyt né hē ran'oo bã.

² Ta ky n'aa jaw'yyk do haja bã paawä baad had'op rabahadoo tan'oo bã P'op Hagä Do wë han'aa do ta hã rahyb n'aa jew'yyk hyb n'aa, dooh hyb n'aa wäd pé paawä sa masããh wób raneboh bëeh, P'op Hagä Do bawug hõm hyb n'aa nesaa do sa hã hanäng doo. Sa h'yyb gó hanäng do paa kawug hõm bã paawä, dooh rahyb n'aa es'ee wäd bã paawä nesaa do ramoo bok do paah.

³ Ta tii hã dooh né hē baad ji hado däg P'op Hagä Do matym gó. P'op Hagä Do matym n'aa ta baab had'yyt hē ramehen'aa doo, nesaa do awät nã sa h'yyb gó rahyb n'aa esee tan'oo bã.

⁴ Tii d' tawén hadoo, dooh né hē booj yb aj'yy majyyw haja bã, dooh kabara majyyw haja bã nesaa do ji h'yyb gó hanäng do tado hõm bã.

5 Ti hyb n'aa badäk hahÿÿ bä Kristo kajaa noo gó kä P'op Hagä Do hä taky hadoo:

“Sa masãäh majyyw a wë ramahen'aa doo, ti nado ti makarën doo.

A matym n'aa a wë ramahen'aa doo, ti nado ti makarën doo.

Ti hyb n'aa ÿ dab näng ÿ majyyw näng man'oo bä majyw ÿÿ ÿ banoo hyb n'aa ta sãm”, näng paa ta kyyh.

6 “Dooch magado bä òm rama heju doo.

Dooch magado bä a matym n'aa a wë ramehen'aa doo, nesaa do sa h'yyb gó hanäng do mabawug hòm hyb n'aa paawä”, näng mäh.

7 “Tii bä hahÿÿ da këh ÿÿh:

‘Mahegã P'op Hagä Doo. ÿ kaja däk,

a kyy kerih doo gó këh ÿ n'aa takerih doo da,

makarën do ÿ moo wät hyb n'aa.’ ”*

8 Dooch m' sa masãäh majyyw, dooch m' P'op Hagä Do matym n'aa ta wë ramehen'aa doo, dooch m' ta wë rama ejuu doo P'op Hagä Do karën bä. Dooch m' na-ãäj hë takarën bä ta matym n'aa ta wë ramehen'aa doo, nesaa do sa h'yyb gó hanäng do tabawug hòm hyb n'aa paawä. Dooch m' ta ti tagado bä, näng mä Kristo kyyh pooj jé. Ti taky hadoo, Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejò né paawä ta tii d' rabahed'oo.

9 Ta jawén hahÿÿ d' mä Kristo kyy kä: “Mahegã P'op Hagä Doo”, näng mäh, “ÿ kaja däk, makarën do ÿ moo wät hyb n'aa kä”, näng mäh. Gawatsig hòm pooj jé sa hä kamejüü do rabahed'oo do paah, ta ti ta her'oot do hä ji bahapäh. P'op Hagä Do gaséets hòm hÿÿ kä ta tyw n'aa papuuj.

10 P'op Hagä Do karën do Kristo bad'oo do hyb n'aa, ta daaj hë Jesus Kristo kan'oo däk do hyb n'aa èr hyb n'aa tadajëp hyb n'aa, kado hòm nesaa do èr h'yyb tym gó hanäng do paah. Tsytt hë P'op Hagä Do wë èr tabasëew däg kän. Sét nuu me dajëb hä takan'oo däk. Jããm né tii.

11 Ta äh hä had'yyt hë sa ky n'aa rod Arãw panaa hedoo do ramoo bok ramoo heb'ooh do P'op Hagä Do tób n'aa yt hä. Ta äh hä had'yyt hë rama ejuu rama ejuu do paa péh, dooch né paawä ta ti haja bä nesaa do ji h'yyb gó hanäng do tawug hòm bä.

12 Tii d' nado Jesus Kristo bad'oo hÿÿ kä. Sét nuu me ub takan'oo däk nesaa do èr moo bok do hyb n'aa tadajëp hyb n'aa. Jããm né tii kä. Tii d' tabad'oo do jawén paa bä hÿ pong jé, P'op Hagä Do hub hënh, ta hä P'op Hagä Do weh'ëeh doo bä tabaso däg kän.

13 Ti noo gó kä tagada ta majiï P'op Hagä Do nes'ëem, Kristo raky daheeh P'op Hagä Do an'oo bä kä.

14 P'op Hagä Do hub hënh tawén so däg kän, sét nuu me èr hyb n'aa tadajëp doo me baad had'op rabahado padëek tan'oo bä tsytt hë P'op Hagä Do wë kasëew bong doo.

15 P'op Hagä Do Sahee na-ãäj hë èr tamaher'oot ta ti ky n'aa. Hahÿÿ da ta kyyh:

16 “Hahÿÿ da papuuj Isaraéw buuj sii ta jawén ÿ kaner'oot doo:

Sa h'yyb gó da ÿ banoo këh ÿ n'aa jaw'yyk doo.

Sa h'yyb tym gó da ÿ berih hadoo da tii”,† näng mäh.

* 10:7 Saaw-Mo 40.6-8 hä takerii däk tii. Kristo kyyh ta Yb hä tii. † 10:16 Jeremij 31.33

17 Ti m' ahõm nã ta kyyh:

“ÿ mabaan hõm da baad nadoo do ramoo bok do paah.

ÿ mabaan hõm da ÿ mejüü do raky nadaheeh doo”,[‡] nãng mãh.

18 Kristo hyb n'aa P'op Hagä Do mabaan hõm do hyb n'aa baad nadoo do ji moo wät do paa kä, dooh hyb n'aa wät pé ramoo heb'ooh do paa sa ky n'aa rod ramoo boo bã nesaa do kado hõm hyb n'aa paawä.

19 Hÿÿ kä wakãn haa hedoo doo, Jesus majyyw hyb n'aa neÿÿm doo gó ër hajaa ër ajëë p'ëë hadoo ta gawakõ tak'ëp P'op Hagä Do wë kasëew däk do hadoo doo gó. P'op Hagä Do matym gó ër hajaa ër ahõm bã had'yyt hë ÿ hanãng péh.

20 Jesus dajëp doo me ta tyw n'aa papuuj P'op Hagä Do wë tagasëets hõm. Ta baa besuu n'aa tatab'ëes tii.[§] Edëb had'yyt hë da jé ta ti tyw n'aa gó P'op Hagä Do wë hahõm doo.

21 Ti anãng ër ky n'aa rod P'op Hagä Do wë tak'ëp hyb n'aa jawyk doo, hÿ pong jé P'op Hagä Do bawät doo bã bag'ãas doo.

22 Ta ti hyb n'aa, taw'ãats hë ër h'yyb ehuh doo me, baad ër h'yy ka'eeh doo me na-ããj hë ër kah'üüm P'op Hagä Do wë. Dooh ër h'yyb ër taky n'aa tapa wäd bã Kristo an'oo bã. Baad ër bahado däk na-ããj hë P'op Hagä Do matym gó. Ti hyb n'aa ër hajaa P'op Hagä Do wë ër ahõm bã.**

23 Taw'ãats hë h'yy ganajëng doo me had'yyt hë ër gada baad hadoo do ër hã taky dãng doo, ër gada ër hanãng doo. Ër hã ky dãng doo, moo wäd had'yyt hë taky dãng doo.

24 Taw'ãats hë ër tyw n'aa esoos nyy d' ër bad'oo ër h'yyb mahüüm ër da hadoo doo, rah'yyb hadoo hyb n'aa, kamahãn heh'ãat do ër mahang takah'üüm hyb n'aa, baad hadoo do ta wób wë ji moo wät do takah'üüm hyb n'aa na-ããj hë.

25 Taw'ãats hë dooh ër eréd bã P'op Hagä Do hyb n'aa ër kahet'aa doo, ta wób, h'yy gejë hõm do rabahed'oo doo da. Taw'ãats hë ta wób ër h'yyb en'yym rah'yy gajëë hõm mahãnh. Taw'ãats hë baad ta bahãnh tii d' ër bad'oo, tabedaa däk Jesus matëeh do bë bahapãh do hyb n'aa.

26 Bë h'yy gejë hõm manä ÿ wén nãng bë hã, ji h'yyb haj'aa hë Jesus ji mak'yyts bã, nesaa do ji moo wäd nã bã had'yyt hë, ji hapëë däg né paawä baad hadoo do ky n'aa hã, hÿ jawén dooh tanyy wäd bã kã P'op Hagä Do hã ji anoo do pan'aa nesaa do ji moo wät do kawug hõm do sãm.

27 Jããm né hë ti awät heÿÿm doo gó ji gada P'op Hagä Do ji taky n'aa etyy do baad nadoo do wë. Jããm né da tëëg hõõ tak'ëp hajü do P'op Hagä Do majü gawats'iik do ti awät da ta ti wë.

28 P'ooj ub, Mosees ky n'aa jaw'yyk noo gó, radej'ëëp paa sahõnh hë Mosees ky n'aa jaw'yyk do mak'yyys doo. Tanyy bã pawóp hë, tamawoob hë ta ti hapãh doo, dooh né rat'yyd mehüün bã ta ky n'aa jaw'yyk do mak'yyys doo.

[‡] 10:17 Jeremii 31.34 [§] 10:20 P'ooj ub, P'op Hagä Do tób n'aa yt hã ti anãng ta baa besuu n'aa pãan hebaan do s'ëëb. P'op Hagä Do kahesë doo bã noo gatsë n'aa tii. Dooh ji haja bã ta tii bã ji tabëëj bã. Hÿÿ kä, Kristo hyb n'aa ër hajaa P'op Hagä Do wë ër ahõm bã. ** 10:22 P'ooj ub Isaraëw buuj rabahed'oo do ky n'aa gó tabeh'üüm. P'ooj ub, ranahaja bã P'op Hagä Do tób n'aa hënh rahõm bã baad sa h'yyb nadoo do hyb n'aa, ratsawyyh sa hã booy yb taah ÿÿnh rajü däk do paa ooj nãëng mahang kamekuuj däk doo. Setsi ta ãh tabahado däk bã, Mosees ky n'aa jaw'yyk do mejüü rabehop. Tii bã kä, baad rabahado padëëk p'aa hënh. Tii bã rahajaa P'op Hagä Do tób n'aa hënh rabahõm. Ti ky n'aa gó tabeh'üüm.

²⁹ Nyy da bë hã? Dooh g'eeh ti bahãnh P'op Hagä Do rejã da P'op Hagä Do T'aah makyys doo, Jesus majyyw ty n'aa ges'y'yyk doo, P'op Hagä Do Sahee ji tat'y'yd mehĩn do ky n'aa rejãã doo? Jesus majyyw né ti ta hyb n'aa ta tyw n'aa P'op Hagä Do wë gasëets hõm doo. Ta hyb n'aa né hë P'op Hagä Do wë rakasëew däk paah.

³⁰ Èr hapäh né hë Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hahy her'ood wät doo: “ÿ né ti sa sãm habaanh doo. ÿ né tii.”†† “Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ky n'aa etyy da ta karapee”,‡‡ nãng na-ããj mäh.

³¹ Tak'ëp ta ãm n'aa nãng P'op Hagä Doo, hedëb had'y'yt do moo gó ji tarejã däg bã!

³² Taw'ããts hë bë hyb n'aa es'ee nyy da baad bë babok p'ooj ub, panyyg hanãm do hã bë h'yy kadaw'uuh jawén paa bã. Tabad'op hë bë h'yy gejë hõm ti noo gó, baad nadoo do bë ahob né paawã.

³³ Bë hyb n'aa es'ee nyy da ta see pé noo gó bë raky n'aa rejãã paah, nyy da paa bë rarejãã. Bë nado paa tii, ti noo gó rarejãã doo, bë hyb n'aa esee paah, bë masa paa ta ti hah'oop doo.

³⁴ Ti noo gó bë t'y'yd mehĩn paa bë da hadoo do radewäts b'ëeh doo, bë masa paa sa hã. Tsebee gó bë gadoo ti noo gó bë ma rado hõm doo, ti bahãnh baad hadoo do nahãnh do ti awät bë pooj jé hý pong jé bë hapäh do hyb n'aa.

³⁵ Ti hyb n'aa bë h'yy gejë hõm manäh. Baad had'y'yt hë Jesus hã bë h'yy kae bã, tak'ëp baad hadoo do bë gadoo da.

³⁶ Taw'ããts hë h'yyb jawyg gó, h'yy ganajëng doo me bë gadoo bë ahoop doo, P'op Hagä Do karën do bë bahaja däk bã kã, bë gadoo hyb n'aa bë hã taky dãng doo.

³⁷ Hahyã da P'op Hagä Do kyy kerih do ta ti ky n'aa:

“Edaa däk da ti hawät do kajaa.

Dooh da tatabëej bã taky dãng do noo gó.

³⁸ Karapé haa, matym yÿ gó baad hedo padëek doo, rah'y'yy ka'eeh do hyb n'aa da rababoo had'y'yt hë.

Dooh da yÿ tsebee bã h'yy gajëe hõm do wë”, nãng mäh. §§

³⁹ Èër kã, dooh ta tyw n'aa heréd hõm do èr ado bã, ragawatsig hõm doo hënh hahõm doo gó haboo däk doo. H'yy ka'eeh do èër, nesaa do mahãnh hedëp doo.

11

Ji h'yy ka'eeh do ky n'aa hahyã

¹ Hahyã d' tahanãng pé ti ji h'yy ka'eeh doo: Baad ji bahapäh do ti ji h'yyb gó, ji gadoo né da ji pooj jé ji gada doo. Te hub né hë, ti awät né da ji nahapäh doo, baad ji bahapäh ji h'yyb gó.

² Rah'y'yy ka'eeh do hyb n'aa P'op Hagä Do wén gadoo èr wahë makũh.*

³ P'op Hagä Do hã èr h'yy ka'eeh do hyb n'aa, èr hapäh hahyãh: Sahõnh hë badäk hahyãh, wë, kamarab, papÿÿj, sagõõh na-ããj hë, ta ky gabuuj né hë P'op Hagä Do pehuuj wät. Ji nahapäh doo me tapehuuj wät da hë ji hapäh doo.

†† **10:30** Dew-Teronom 32.35. ‡‡ **10:30** Dew-Teronom 32.36, Saaw-Mo 135.14 §§ **10:38** Habakuk 2.3-4. * **11:2** Èr wahë makũh tawén erii wät, ta wakãän, Isaraéw buuj Jesus hã h'yy ka'eeh do tama erih do hyb n'aa. Isaraéw buuj sa wahë makũ ti sa ky n'aa tamaher'oot doo.

4 Baad ub Abéw makū h'yy ka'eeh do hyb n'aa baad hadoo do tama ejuu paah, ta h̄ȳj Kaih ma ejuu do nahado. Ti hyb n'aa baad né hē m' Abéw P'op Hagā Do hā. Baad mā P'op Hagā Do hā Abéw ma ejuu doo. Badāk hah̄ȳ bā Abéw nawād wād né paawā, da hē nā tah'yy ka'eeh do paa ēr hā tametēeh nny da ji h'yy ka'eeh.

5 Aj'yy Enók hād nāng do P'op Hagā Do masāg kán ta wē ta hā tah'yy ka'eeh do hyb n'aa paah. Dooch paa Enók dajēb bā. Dawuh up mäh. Dooch rawyyd wād bā P'op Hagā Do mahūūm do hyb n'aa. P'op Hagā Do Enók h'yyb enāw had'yyt hē tabawāt do hā, ta wē P'op Hagā Do mahūūm do pooj jé.

6 Ji h'yy kanae bā, dooh ji haja bā P'op Hagā Do ji h'yyb enāw bā. Jé karēn do P'op Hagā Do wē tahōm bā, jāām né hē tahajaa, P'op Hagā Do awāt né hē taky dahé bā, baad hadoo do P'op Hagā Do anoo ta hā hesoos do hā taky dahé bā.

7 Tah'yy ka'eeh do hyb n'aa Nowéh tatamaa jat marakate, ta ŷ̄ym, ta taah, ta taah āj raked'ēep do hood n'aa. Marakate tatamaa jat Nowéh P'op Hagā Do maher'oot jawén paa bā sa pooj jé hana do ranahapāh nā doo. Nowéh h'yy ka'eeh doo, ta metēē n'aa ta wób sa hā. Nesaa do hā ta wób raky n'aa kety dāk, Nowéh h'yy ka'eeh doo da rah'yy kana'eeh do hyb n'aa. Ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa né hē baad ji bahado dāk P'op Hagā Do matym gó. Ti hyb n'aa, tah'yy ka'eeh do hyb n'aa baad Nowéh wén hado dāk ta matym gó.

8 Abaraām h'yy ka'eeh do hyb n'aa tawén ky dahé wāt P'op Hagā Do maher'oot noo gó hēej s'ee hēnh tabahōm hyb n'aa, hēej ta hā P'op Hagā Do ky n'aa enooh doo hēnh. Abaraām ky dahé wāt, tatsyym kadoo, dooh né paawā tahapēē bā n'yy hēnh ta ti hēej badāk.

9 Tah'yy ka'eeh do hyb n'aa hēej ta hā P'op Hagā Do ky n'aa enooh doo bā tabawād wāt ta s'ee hēnh naa hadoo doo da. Ta tii bā jé pad'yyt hē takeh'yyt. Sa masāāh byyh s'ēeb sa tób rah'yyt doo. Tii d' né paa Isak, Jakóh rabad'oo. Sa hā na-āāj hē P'op Hagā Do ky n'aa enooh paa hēej Abaraām hā taky n'aa enooh do paah.

10 Ta tii d' paa Abaraām rawén bok panang P'op Hagā Do mo haj'aa hā, nahānh doo, h̄ȳ pong jé badāk do ragada do hyb n'aa.

11 Abaraām h'yy ka'eeh do hyb n'aa, neta né paawā ta ŷ̄ym Sarah, tabēej dāg né paawā ta baab n'aa ta ŷ̄ym sii tabetaah hyb n'aa, Abaraām panaa nny dāk, P'op Hagā Do moo wāt né hē ta hā taky dāng do taky daheeh do hyb n'aa.

12 Ti hyb n'aa kā, edaa dāg né paawā tadajēp do ta t'aah benāng noo gó, sagōōh hawób dāk, hood tēg hawób dāg ta panaa ta jawén kā.

13 Abaraām, Isak, Jakóh na-āāj hē radejēp sa hā P'op Hagā Do ky n'aa eno dāk do paa ragadoo do pooj jé. Ti hadoo né hē, rah'yy kae had'yyt hē radejēp bā kā. Ti hyb n'aa, dawēē naa rahapāh hadoo sa hā P'op Hagā Do ky n'aa enooh do paah. Tsebee gó ragahēen ti sa h'yyb gó. Dooch m' badāk hah̄ȳ tado bā sa panang heh'āat, sa nooh. Ta s'ee hēnh naa, ta wób sa hāj n'aa bā habok do hadoo mäh, sa nooh.

14 Sa hāj n'aa pan'aa hes'ooos do tii, ta ti hedoo do her'oot doo.

15 Dooch hēej reréd hōm do paa tado bā rah'yyb padēek doo. Tii d' tado bā paawā, rahaja paawā rababaaj nā p'aa hēnh t'īī hēnh.

16 Panang h̄ȳ pong jé badāk doo, hēej reréd hōm do bahānh baad hadoo do resoos. Ti hyb n'aa, dooh P'op Hagā Do nu mebyy bā, "ŷ̄ ti rah'yy kaha'eeh doo", taher'ood bā. Tenyyw hōm sa panang pan'aa h̄ȳ pong jé.

17-18 Abaraām P'op Hagā Do metyy noo gó, taju paawā ta t'aah Isak P'op Hagā Do wē. Tii d' tawén doo paawā, baad P'op Hagā Do hā tah'yy ka'eeh do

hyb n'aa. Isak, sét had'os do ta t'aah Abaraãm aju paawä, hahÿÿ da paawä P'op Hagä Do ky hadoo paa ta hä: "Isak hanaa da a panaa heh'äät."[†]

¹⁹ Abaraãm hä, P'op Hagä Do hajaa dejëp do ragenä boo bä tan'oo bä. Ti hyb n'aa, dooh né paawä Isak tadajëeb bä, ta t'aah tagadoo p'aa hënh, dajëp do mahang taganä wät hadoo.

²⁰ P'op Hagä Do hä Isak h'yy ka'eeh do hyb n'aa taky n'aa edëng Jakóh, Esauh daheeh, sa pooj jé hawät do hä.

²¹ P'op Hagä Do hä Jakóh h'yy ka'eeh do hyb n'aa tadajëb pooj jé taky n'aa edëe wät mä pawóp hadoo do Joséh taah, tii bá m' ta tatu hä tanu hyy häng bá m', P'op Hagä Do taj'aa etsëe kán.

²² Joséh h'yy ka'eeh do hyb n'aa, tabedaa däk bá tadajëp doo, taky däng mä Esit bá naa Isaraéw buuj raban'yyh da ta jawén. P'op Hagä Do hä tah'yy ka'eeh do hyb n'aa tamejüü sa hä nny d' rabad'oo ta k'yy paa hä.

²³ P'op Hagä Do hä Mosees yb, Mosees ÿÿn rah'yy ka'eeh do hyb n'aa Mosees benäng do jawén paa bá, tamawoob hë kamarab noo gó rajëjën mä Mosees. Anäm mä sa hä sa t'aah. Dooh m' rajëÿÿm bá häj n'aa wahë n'aa mejüü doo.

²⁴ P'op Hagä Do hä Mosees h'yy ka'eeh do hyb n'aa, dooh takarën bá Paraóh toog t'aah ramaneëéh karapee tanado wät bá ká.

²⁵ Dooh takarën bá nesaa do moo heb'ooh do sa da tah'yyb hado bá. Dooh takarën bá sa sii tatseebe bá. Ji wad'iits ti ta tii, ta hä. P'op Hagä Do karapee, Isaraéw buuj, sa sii rarejã do takarën tagadoo.

²⁶ Tak'ëp baad ub ta hä Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do kajaa do tagada do hyb n'aa ta hä raky n'aa rejã doo. Tak'ëp ky n'aa gebah do Esit häj n'aa bá hanäng do bahánh ti ta hä. Raky n'aa rejã do tawén gadoo, baad hadoo do ta sãm tagada do hyb n'aa ta pooj jé.

²⁷ Tah'yy ka'eeh do hyb n'aa né hë tawén eréd hõm Esit häj n'aa. Dooh Esit häj n'aa wahë n'aa kawajãän do tajeÿÿm do hyb n'aa tado bá. Dooh tah'yy gajëe hõm bá, P'op Hagä Do ji nahapäh do tahapëe däk do hyb n'aa.

²⁸ P'op Hagä Do hä tah'yy ka'eeh do hyb n'aa tamejüü Pas-kowa heen n'aa Isaraéw buuj ratab'ëes. Tah'yy ka'eeh do hyb n'aa tamejüü b'éé majyyw repeets hõm sa tób noo bá, dajëb manaa do sa taah wah'ëeh hedoo do tanadej'ëep hyb n'aa.

²⁹ Isaraéw buuj rah'yy ka'eeh do hyb n'aa rabatsëg hõm akajar Hahiin Do häd näng doo me, bawoonh do ji mahõm do hadoo. Esit buuj ká rakarën bá paawä rabatsëg hõm Isaraéw buuj sa jawén, pehäs mä naëng me.

³⁰ Rah'yy ka'eeh do hyb n'aa Jerikó häd näng do panang hadë pä s'ëeb kajäg bëeh, setsi ta äh noo gó Isaraéw buuj ranu haw'õöd bong jawén paa bá.

³¹ ÿÿnh Rahab häd näng doo, hajök do sii he'ÿÿh do paah, tah'yy ka'eeh do hyb n'aa dooh tadajëb bá ta wób sa sii, panang babuuj P'op Hagä Do ky nadah'ëeh do sa sii. Baad mä Rahab gadoo paa pawóp hadoo do Isaraéw buuj panang begä n'aa. Tamo n'aa jesuu, tajejën.

³² Badawëet paawä Gidejõn, Barak, Sãn-sãw, Jepeté, Dawi, Samuéw häd enäh doo, P'op Hagä Do ky n'aa rod na-ãñ hë sa ky n'aa ji maher'ood bá.

³³ Rah'yy ka'eeh do hyb n'aa ta ti sa wób rado hõm sa majii häj n'aa. Rah'yy ka'eeh do hyb n'aa baad P'op Hagä Do karën doo da ti sa wób rabag'ãäs. Rah'yy ka'eeh do hyb n'aa P'op Hagä Do ky n'aa enooh do ragadoo. Rah'yy ka'eeh do hyb n'aa P'op Hagä Do noo mesoo awad.

[†] 11:17-18 Genesis 21.12

34 P'op Hagä Do hä rah'yy ka'eeh do hyb n'aa tëëg hõõ tak'ëp haju do mahänh sa wób raked'ëëp. Rah'yy ka'eeh do hyb n'aa sën-jeer mahänh raked'ëëp sa wób. Rah'yy ka'eeh do hyb n'aa, nahej'oonh do paa hejooj padëëk. Rah'yy ka'eeh do hyb n'aa rakarejan sa majiï sii rakaneb'oooh noo gó, sa majiï ranes'ëëm.

35 Yÿj wób p'aa hënh ragadoo sa taah dejëp do mahang genä bong doo.*

Sahõnh hë ta ti hedoo do ta wób rahapëë né paawä, h'yy ka'eeh do wób rahoop sa hä rarejäã doo. Rahob had'yyt hë, dejëp. Dooch P'op Hagä Do raky n'aa jejën bā raked'ëëp hyb n'aa paawä. Tak'ëp baad ji bawäd had'yyt do hÿ pong jé, ragenä bong bā kã, ti ragahëën.

36 H'yy ka'eeh do wób raky n'aa rejäã, rahewyyh. H'yy ka'eeh do wób ramoo mewyyt, ratsyym mewyyt haak sapuuw hadoo doo me, ragadahew'ëës doo gó radewäts b'ëëh.

37 Pā me ramakut h'yy ka'eeh do wób radejëp hyb n'aa. H'yy ka'eeh do wób rabaa gehõg hõm seer me. H'yy ka'eeh do wób sën-jeer me radej'ëëp. Jé pad'yyt hë h'yy ka'eeh do wób raked'ëëp sa majiï mahänh. Jääm hë b'ée byyh kabara byyh h'yy ka'eeh do wób sa saroor. Dooch sa wë hanyys péh. Kasuud is paah. Rano n'aa masoo, rarahejäã.

38 Banawäng doo bā, waëë mahang, pä yb gabaho doo gó, k'ääts yt hä gabaho doo gó na-ääj hë rababok paah. Dooch rahyb n'aa p'eed bā badäk hahÿÿ bā hanäng doo. Baad had'op ta tii. Badäk hahÿÿ bā habong do wób, P'op Hagä Do hä h'yy kana'eeh do sa bahänh ta tii, baad hadoo doo.

39 Baad ub ta ti sahõnh hë P'op Hagä Do hä, ta hä rah'yy ka'eeh do hyb n'aa. Ti hadoo né hë, dooh paa ragado bā sa hä P'op Hagä Do ky n'aa eno däk do paah.

40 Rawén ganadoo paa ta tii, baad hadoo doo, pooj jé taky n'aa enooh do bahänh, P'op Hagä Do h'yyb däng do hyb n'aa sa hä ër hä na-ääj hë, séd demuun baad had'op ër bahadoo hyb n'aa kã.

12

Dooch ji h'yy gajëë hõm bā baad nadoo do ji ahob né paawä ky n'aa hahÿÿh

1 Ti hyb n'aa kã, hajök h'yy ka'eeh do paah, p'ooj ub habong do paa ër rahapäh do hyb n'aa, taw'ääts hë ër eréd hõm sahõnh hë ji tahewaat doo, baad nadoo do ji tamasoo do na-ääj hë. Taw'ääts hë h'yy ganajëng doo me P'op Hagä Do karën doo da ër aboo had'yyt hë hÿ jawén, tsyym kas'yÿ do h'yy ganajëng doo me rawaj'aah doo da rakajaa bā kã.

2 Taw'ääts hë Jesus hä ër h'yyb padëëk. Ër h'yy ka'eeh do du na do tii, ër h'yy ka'eeh do kah'üüm hanoo do tii. Tak'ëp tsebé do ta pooj jé tagadoo tagada do hyb n'aa tagadoo paa b'aa kajatsëk do hä tadajëp doo. Dooch hyb n'aa Jesus nu mebyng pé ta tii d' tadajëp do hä.* Tii bā kã, P'op Hagä Do sahõnh hë bag'ääs do hub hënh tabaso kãn, takaweh'ëëh doo bā.

3 Bë hyb n'aa newë nyy da dooh Jesus h'yy gajëë hõm bā, tak'ëp ajyy nesaa do moo heb'oooh do ta hä rakamajë né paawä. Bë hyb n'aa newë Jesus, bë h'yy gejë hõm mahänh.

4 Bëëh, dooh dajëb bë ahob nā bā nesaa do hä bë h'yy keb'aah do hyb n'aa. Ti hyb n'aa taw'ääts hë bë h'yy keb'aah né hë, bë h'yy gejë hõm manäh.

* 11:35 P'op Hagä Do ky n'aa rod sa hä masa do P'op Hagä Do hä rah'yy ka'eeh do hyb n'aa tii. * 12:2 Judah buuj sa hä, b'aa hä ji dajëb bā tak'ëp ji nu mebyng. Sa hä P'op Hagä Do ky n'aa was'ee däk do tii d' dajëp doo. Ti hadoo né hë, dooh Jesus nu mebyy bā, baad hadoo do ta pooj jé tagada do hyb n'aa.

⁵ Bē mabaan hōm P'op Hagā Do kyyh bē tah'yīb en'yym do hyb n'aa bē tamaher'oot doo. Bēēh, ta taah hā tabaher'oot tii. Hahyīy da ta kyyh ta kyy kerih doo gó:

“Tah yīy, mamak'yys manā mahyīyñh do hadoo doo me Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do ōm tametēek doo.

H'y'y gajēē hōm manā tak'ēp hadoo doo me ōm tamaher'ood bā, ōm tah'y'y geām bā.

⁶ Mahyīyñh do hadoo doo me Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do metēek takamahān do hā.

Sahōnh Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do gadoo doo, ta taah hedoo doo, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do hewyyh hadoo ta see pé noo gó tametēek hyb n'aa”, † nāng ta kyyh.

⁷ Baad nadoo do bē ahoop doo, bē tametēek do pan'aa tii. Ta taah bē bahado dāk do hyb n'aa, ta t'aah hā tabad'oo doo da bē hā tabad'oo ta ti metēēh. Sahōnh hē né hē sa taah hedoo do mahyīyñh hadoo doo me sa yb metēek.

⁸ Mahyīyñh do hadoo doo me P'op Hagā Do bē tama net'ēeg bā paawā, sahōnh hē ta taah tametēek doo da, tii bā dooh paawā ta taah heh'āāt bē do bā. Yīyñh daap hetaah do taah hadoo paawā bē tii bā.

⁹ Ēr karepé noo gó, ēr yb badāk hahyīy bā hanāng doo, mahyīyñh do hadoo doo me ēr rametēek, ēr wén weh'ēēh ēr yb. Ti hyb n'aa taw'āāts hē ti bahānh ēr Yb hīy pong jé hawāt do ēr ky daheeh, ta pa had'yit hē ēr babok hyb n'aa.

¹⁰ Pawóp its ta baab noo gó ji yb ji rametēek baad hadoo doo me sa hā, ēr rabaw'ēēh hyb n'aa. P'op Hagā Doo kā ēr tametēek baad tabahadoo hyb n'aa ēr hā, baad had'op, tsyt hē nesaa do mahānh ēr babok hyb n'aa kā, tsyt hē nesaa do mahānh tabawāt doo da.

¹¹ Ji hā rametēek doo, ji rahewyyh doo, dooh né hē ji genaag bā ta tii d' ji hā rabad'oo do ti noo gó. Hejooñh ji hā, datés ji hā. Ti hado né paawā, ta jawén kā, P'op Hagā Do mo haj'aa ji ahob wāt do hyb n'aa ji h'y'y ganyy dāk bā kā, tak'ēp h'yīb nyw gó baad had'op doo gó ji bawāt tan'oo bā kā.

¹² Ti hyb n'aa kā, bēēh, h'yīb nahejooj padēek doo, bēēh, h'yīb nahedo padēek doo, taw'āāts hē bē h'y'y kahej'oonh, bē h'yīb hedo p'aa hēnh.

¹³ Taw'āāts hē tyw n'aa dajang doo me bē babok, h'yīb nahed'oo do rah'y'y ganejē hōm hyb n'aa, p'aa hēnh baad had'yit hē Jesus tyw n'aa gó rababok hyb n'aa kā.

Dooñh ji mak'yys bā ji P'op Hagā Do maher'oot do ky n'aa hahyīy

¹⁴ H'yīb nyw gó bē aboo sahōnh hē sa wē. Tsyh hē, nesaa do mahānh, P'op Hagā Do wē bē aboo had'yit hē. Tsyh hē nesaa do mahānh ji naboo bā, dooh da Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do ji hapēē bā da.

¹⁵ Baad bē masaa bē da hadoo doo, dooh bē mahang makyys pé ji hā P'op Hagā Do ky enyym doo. Ji hā P'op Hagā Do ky enyym do makyys doo, ta hā h'y'y gajēē hōm doo, baad nadoo do tadu n'aa, ta wób tah'yīb tatuk ta nemuun dawēē P'op Hagā Do mahānh rababok hyb n'aa.

¹⁶ Bē hyb n'aa matakā bē mahang tana'yīy hyb n'aa ta yīym nadoo do sii, ta patug nadoo do sii. Bē hyb n'aa matakā bē mahang tananāng hyb n'aa P'op Hagā Do waneh'ēēh do Esauh makū bad'oo doo da. Sét ta waa hyb n'aa tesēem hōm, tan'oo dāk ta wah'ēē hadoo do paa ta hīyīy hā.

17 Bê hapäh né hê, ta jawén, ta yb ky n'aa edëng takarên bâ, dooh ta yb gado wäd bâ. Aód né paawä dooh tahaja wäd bâ tahÿÿd bâ tabad'oo do paah.

18 Ti hyb n'aa, taw'ääts hê h'yy ganajëng doo me baad had'yyt hê èr h'yy ka'eeh. Baad ub né hê ta tyw n'aa papuuj, p'ooj ub Mosees hã kametä däk do bahänh tii. Dooch bê kaja däg ji hapäh do waëë bahöô däk doo bâ, tak'ëp tabadagyp doo bâ, bah'ood darung do bawät doo bâ, èr wahê makû rabad'oo do paa hadoo.‡

19 Dooch bê maa napëë bâ b'ée s'ään gamehÿÿh do ky ka'eeh doo. Dooch bê maa napëë bâ P'op Hagä Do kyyh äm n'aa näng doo, ta ti ramaa napäh do paa hadoo. Ramaa napäh bâ m' rabetsëë P'op Hagä Do ky ym hyb n'aa sa hã taher'oot doo.

20 Tak'ëp rajeÿÿm do hyb n'aa, dooh m' rahaja bâ ragado bâ P'op Hagä Do mejüü doo: “Dajëp né da waëë hã moo däng doo, bê masääh see na-ääj hê dajëp né hê da. Ji akut pä me tadajëp hyb n'aa”,§ näng paa ta kyyh.

21 Tak'ëp mä ta äm n'aa näng Mosees hapäh doo. Ti hyb n'aa m' taky hadoo: “Tak'ëp ÿ kajajän ta äm n'aa hã”,** näng mäh. Ti hadoo paa sa hã.

22 Èr hã kä ta tyw n'aa papuuj P'op Hagä Do wê tagasëëts hõm. Pooj jé sa hã kametä däk do nahado tii. Waëë hadoo ji matym me ji nahapäh do wê, Sijön häd näng do wê bê kaja däk. Jerusarênh hÿ pong jé badäk doo hënh, P'op Hagä Do hedëb had'yyt do panang wê bê kaja kân. Tak'ëp hajök do äãs tseb'ee doo gó hÿ pong jé rakata padëëk doo bâ bê kaja kân.

23 P'op Hagä Do taah wah'ëeh hedoo do sa wê bê kaja däg kân. Hÿ pong jé sa häd kerii däk. Sa wób bê bahado däk. P'op Hagä Do wê bê kaja kân, sahõnh hê badäk hahÿÿ bâ habong do ky n'aa etyy doo. Baad habok do paa hÿÿ kä baad had'op do hado däk do sa wê bê kaja kân do hadoo.††

24 Ta tyw n'aa papuuj P'op Hagä Do ky n'aa enooh do Jesus gasëëts hõm do wê bê kaja kân. Baad ta majjyw èr h'yyb tym tabenyww däk. Abéw majjyw nahado, k'ääts gó naa P'op Hagä Do hã tabetsëë P'op Hagä Do babaanh hyb n'aa ta säm.‡‡ Jesus majjyw etsëë hadoo P'op Hagä Do hã tamabaan hõm hyb n'aa sahõnh hê nesaa do èr moo bok do paah.

25 Ti hyb n'aa bê mak'yyts manä Jesus èr tamaher'oot doo. P'ooj ub, P'op Hagä Do kyyh badäk hahÿÿ bâ Mosees sa hã tamaher'oot do mak'yyts doo, nesaa do hã raky n'aa kety däk tii. Ti bahänh ji P'op Hagä Do rejää do èr ahoop da hÿ pong jé naa èr tamaher'oot do èr mak'yyts bâ. Dooch èr haja bâ èr kejën bâ ta ti mahänh.

26 P'ooj ub waëë Sinaih häd näng doo bâ sa sii P'op Hagä Do baher'oot noo gó, tak'ëp badäk hahÿ katajus wät ta ky haj'aa. Da hê kä hahÿÿ da P'op Hagä Do ky däng: “Sét nuu me ti awät nä badäk hahÿ had'yyt nado katajuus ÿ an'oo bâ. Wê na-ääj hê katajuus da ÿ an'oo bâ”, näng ta kyyh.

27 “Sét nuu me ti awät nä” taher'ood bâ, gawatsig da tapehuunh do paa hahänh doo, naym doo, tahanäng pé tii. Jääm né hê haym nahänh doo.

28 Ti hyb n'aa, panang banahänh do èr gadoo da do hyb n'aa hÿ pong jé P'op Hagä Do bag'ääs doo bâ, taw'ääts hê dooh èr eréd bâ P'op Hagä Do ky enywm do ji hã. Taw'ääts hê takarên doo da, èr j'aa etsë ta hã. Taw'ääts hê P'op Hagä Do èr hyb n'aa jew'yyk èr hyb n'aa meuunh doo me. Taw'ääts hê ta wê èr kadaduu doo me èr j'aa etsë ta hã.

‡ 12:18 Èr wahê maküüh tawén her'ot, ta wakään Isaraéw buuj tama erih do hyb n'aa hahÿÿh.

§ 12:20 Esodo 19.12-13 ** 12:21 Dew-Teronom 9.19 †† 12:23 Jesus hã ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa hÿ pong jé babuj n'aa ji bahado däk, dooh né paawä t'ii hënh ji awäd nä bâ. Ti hyb n'aa né hê sahõnh hê tetsén do wê ji kaja däk tanooh. ‡‡ 12:24 Genesis 4.10

²⁹Taw'ãäts hē tii d'ēr bad'oo, tēēg hōō sahōnh hē tagawats'iik do hadoo P'op Hagä Do ēr h'yy kaha'eeh doo.

13

Nyy da ji bawät do ky n'aa hahÿh

¹Taw'ãäts hē bē kamahän had'yyt hē bē da hadoo do Jesus hā h'yy ka'eeh doo.

²Taw'ãäts hē baad bē gadoo bē tób bā ta s'ee hēnh naa hena doo. Tii d' ta wób rabad'oo do hyb n'aa paah, ääs né ti ragadoo, dooh né paawä rahapēē bā ääs rado bā.

³Taw'ãäts hē ragadahew'ēēs doo gó radewäts b'ēēh do bē hyb n'aa esee, bē masaa. Bē hyb n'aa newē nyy d' bē karēn paawä bē hā ta wób rado bā, bē tado bā paawä ēnh radewäts b'ēēh doo. Bē hyb n'aa newē na-ääj hē rarahejäā doo, bē hā pé hado né paawä ta tii.

⁴Taw'ãäts hē bē sahōnh hē bē hyb n'aa jew'yyk ji katēē doo. Masuuj nado tii. Taw'ãäts hē ÿñh patug dooh ta ÿm tawad'ii bā ÿñh see wē. Taw'ãäts hē ÿñh na-ääj hē dooh tawad'ii bā ta patug. Tii d' ÿ wén her'oot, baad nadoo do hā P'op Hagä Do ky n'aa etyy da sa ÿm nadoo do sii, sa patug nadoo do sii ha'ÿh doo.

⁵Bē kamahän manä dajēēr. Taw'ãäts hē bē h'yy gadeja bē wē hanäng do hā. Tii d' bē ÿ wén maher'oot, hahÿh da P'op Hagä Do ky däng do hyb n'aa: "Doooh òm ÿ eréd bā. A pa had'yyt hē ÿ bawät",* näng mäh.

⁶Ti hyb n'aa, hejooñh do ēr hā takametä bā, dooh ēr hyb n'aa tón bā. P'op Hagä Do hā ēr h'yy kasadä do hyb n'aa hahÿh da ēr hajaa ēr ky hadoo:

"Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do masa ÿ n'aa. Doooh da ÿ eÿÿm bā. Doooh hajaa pé hā ÿ ramoo bok péh."†

⁷Bē hyb n'aa es'ee bē wahē n'aa bē h'yyb mah'üüm do paah, P'op Hagä Do panyyg bē ramaher'oot do paah. Bē hyb n'aa newē nyy da rababok paa radejēp bā ká. Taw'ãäts hē rah'yy ka'eeh do paa da bē h'yy ka'eeh.

⁸Jesus Kristo dooh takahÿyd bā. P'ooj ub tabawät doo da, da hē na-ääj hē tabawät, hÿ jawén na-ääj hē tabawäd had'yyt da.

⁹Ti hyb n'aa bē an'oo manä ta s'ee hēnh bē rah'yyb mah'üüm hajōng hedoo do ta see ky n'aa me rama metēēk doo me. Taw'ãäts hē ji wē P'op Hagä Do ky ennyom do bē tah'yyb hej'oonh, baad bē h'yy kae had'yyt hē hyb n'aa. Sa waa, sa tá ratayy do hā bē hyb n'aa matakä manäh. Doooh ta ti masaa bā tayy do sa hā.

¹⁰⁻¹¹Ēr wē ti anyy däg kán nesaa do ēr moo bok do hado hōm doo, Jesus, ēr hyb n'aa dajēp doo. Sa masāñh wób majyyw Judah buuj sa ky n'aa rod wahē n'aa tamah'üüm P'op Hagä Do tób n'aa gawakō t'ōp gadäk doo gó P'op Hagä Do matym gó, nesaa do ramoo bok do paa kado hōm hyb n'aa. Sa hā P'op Hagä Do kahesé do tób n'aa yt hā moo heb'oooh doo, dooh rahaja bā rawēē bā ta ti booj yb, kabara dab. Panang bahänh rabaju hōm tii. Ta tii pé né hē, P'op Hagä Do matym gó nesaa do hado hōm do ti Jesus.

¹²Ta hā kaja dāk sahōnh hē sa ky n'aa rod rabad'oo do paah. Ti hyb n'aa, Jesus na-ääj hē ahob wät panang bahänh, ta majyyw hyb n'aa tsyt hē P'op Hagä Do wē tabasēew hōm hyb n'aa ta karapee.

* 13:5 Dew-Teronom 31.6 † 13:6 Saaw-Mo 118.6-7

13 Ti hyb n'aa kä, panang bahãnh Jesus ramahũũm doo da, ta hã rarejãã do tabahoop hyb n'aa, taw'ããts hẽ ẽr na-ããj hẽ ẽr eréd hõm Jesus ganadoo do rabahed'oo doo. Taw'ããts hẽ ẽr gadoo Jesus hyb n'aa ẽr raky n'aa rejã bã, Jesus gado dãk do paa hadoo ta hã raky n'aa rejãã doo.

14 Ta ti ỹ wẽn her'oot, dooh babã ẽr panang heh'ããt nahãnh do tado bã. Hỹ pong jẽ ẽr panang heh'ããt do ti ẽr gada doo.

15 Jesus ẽr ky n'aa rod P'op Hagã Do wẽ tabahadoo do hyb n'aa, taw'ããts hẽ Jesus wẽ ẽr bahõm ẽr j'aa etsẽẽ had'yyt hẽ hyb n'aa P'op Hagã Doo. Da hẽ ẽr j'aa etsẽ doo, P'op Hagã Do matym n'aa hadoo né hẽ tii, P'op Hagã Do ji hyb n'aa jew'yyk do né hẽ tii.

16 Bẽ moo boo had'yyt hẽ baad hadoo do bẽ da hadoo do wẽ. Bẽ mabaan manã tii. Bẽ masaa had'yyt hẽ ta wób bẽ wẽ hanãng doo me. Bẽ mabaan manã tii. P'op Hagã Do matym n'aa hadoo tii. P'op Hagã Do h'yy gadajang ta tii hã.

17 Taw'ããts hẽ bẽ ky dahé, bẽ hyb n'aa jew'yyg Jesus hã h'yy ka'eeh do hyb n'aa bẽ wahẽ n'aa hedoo doo. Bẽ rahagãã had'yyt hẽ, rahapãh do hyb n'aa P'op Hagã Do wẽ rakametẽeh hyb n'aa ta jawén kã nyy da paa bẽ rabahag'ããs. Bẽ an'oo manã bẽ rahyb n'aa tón, baad nadoo do hyb n'aa ta ti bẽ hã. Ti hyb n'aa taw'ããts hẽ bẽ ky dahé né hẽ, tsebee gó bẽ rabahag'ããs hyb n'aa.

18 Bẽ ky n'aa ets'ẽẽ ãã hyb n'aa P'op Hagã Do hã. ãã hapãh, baad ub ãã h'yyb. Baad ub ãã baboo had'yyt hẽ ãã karẽn.

19 Tak'ẽp bẽ ky n'aa ets'ẽẽ P'op Hagã Do banoo hyb n'aa nayyw hẽ ỹ matẽeh hyb n'aa bẽ wẽ.

Ky n'aa kedẽng do ky n'aa hahỹh

20-21 Ỹ karẽn P'op Hagã Doo, h'yyb nyyw ji hã hanoo doo, bẽ hã tabanoo sahõnh hẽ baad hadoo doo, takarẽn do bẽ bahajaa bẽ moo bok hyb n'aa. Ỹ karẽn Jesus Kristo hyb n'aa tamoo wãt ẽr h'yyb gó tagen'aak doo. Ta tyw n'aa papuuj nahãnh do P'op Hagã Do ky n'aa enooh do paa Jesus majyyw gasẽets hõm do hyb n'aa, p'aa hẽnh Jesus ẽr Wahẽ N'aa ganã wãt dejẽp do mahang P'op Hagã Do an'oo bã. B'ée hagã n'aa wahẽ n'aa heh'ããt do ti Jesus.‡ Taw'ããts hẽ Jesus Kristo ẽr j'aa etsẽẽ had'yyt hẽ. Ỹỹ. Tii d' né hẽ. Taw'ããts hẽ.

22 Wakãh haa hedoo doo, baad bẽ gado hahỹ bẽ ỹ ma erih doo gó bẽ ỹ maher'oot doo. Dooh tadawẽd bã ỹ ma erih doo.

23 Bẽ ỹ maher'oot, dooh ẽr hỹj hadoo do Tsimoot ragadahew'ẽes doo gó tag'ẽed wãd bã. Rado nyyh. Nayyw hẽ takaja bã babã, ỹ mahũũm da si ỹỹ, bẽ wẽ ỹ beg'ããs bã.

24 Bẽ maher'ood ãã hyb n'aa esee bẽ wahẽ n'aa hedoo doo, sahõnh hẽ P'op Hagã Do karapee na-ããj hẽ. Itarija hãj n'aa buuj Jesus hã h'yy ka'eeh do bẽ m' rahyb n'aa esee.

25 Ỹ karẽn P'op Hagã Do ky enyym bẽ wẽ. Jããm hẽ kã.

‡ 13:20-21 Ẽr hagã n'aa heh'ããt tahanãng pé tii.

Tsijaag

Jesus hã h'yy ka'eeh do hã Tsijaag, Jesus wak'ään ma erih do hahÿh

¹ Tsijaag ÿ ti hÿh, P'op Hagä Doo, Jesus Kristo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do sa karom. 12 hedoo do Isaraew taah panaa mahang Jesus hã h'yy ka'eeh do jé pad'yyt hë ketyn hõm do ÿ edëng.

Ji hã kametyy do ky n'aa hahÿh

² Wakân haa,* taw'ääts hë baad bë tsebee hajõng hedoo pé ji hã kametyy do bë wë tana bã.

³ Baad P'op Hagä Do hã ji h'yy ka'eeh do kametyy doo, ji h'yy kahejój had'yyt hë tan'oo bã. Ta ti bë bahapäh do hyb n'aa "taw'ääts hë baad bë tsebee kametyy do hã" ÿ wén näng.

⁴ Taw'ääts hë bë h'yy kahejój had'yyt hë baad tabahado däk hyb n'aa bë h'yyb tym, sahõnh hë ji hã P'op Hagä Do karën do tabanäng hyb n'aa bë h'yyb tym gó, bë wë tabadoo mahãnh.

⁵ Ti hadoo né hë, P'op Hagä Do karën do bë see nahapëë bã, taw'ääts hë tabetsëë P'op Hagä Do hã. Tii bã P'op Hagä Do banoo ta hã tah'yy ganäng hyb n'aa. Baad P'op Hagä Do banoo ji hã kã. Tak'ëp P'op Hagä Do betsëeh sahõnh hë sa hã. Dooj ji tahajëw bã ji ky n'aa ets'ëë bã.

⁶ Taw'ääts hë hetsëë doo, h'yy ka'eeh doo me taky n'aa etsëë. Taw'ääts hë dooh taky sëew bã P'op Hagä Doo. Maadaka bah'ood ty gahëm hënh tamahüüm do hadoo jé ky sëm doo.

⁷ Ta ti hadoo do dooh tagadoo pé Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hanaa.

⁸ Pawóp hë hadoo ta ti hedoo pé sa h'yyb. H'yy kehÿd had'yyt hë ragabok.

⁹ Taw'ääts hë Jesus hã h'yy ka'eeh do kes'ut doo, ky n'aa nets'ëeh doo, rah'yy kasab'ee, P'op Hagä Do matym gó raky n'aa etsä däk tanoo do hyb n'aa.

¹⁰ Taw'ääts hë tak'ëp ma enäh do rah'yy kasab'ee rakadad'uu P'op Hagä Do an'oo wät do hyb n'aa sa hã. Jawii ts'oooh ahëej jëng do hadoo da.†

¹¹ Papÿj nu ganä däk bã, tak'ëp tabajuu bã, tsawyy jëng jawii. Tüü ta ts'oooh kajäg jëng. Ahëej jëng tii bã hanäm do ta hã. Ti hadoo né hë tak'ëp ma enäh do sa hã. Sa ma hã ramoo boo nuuj jé né hë ragawatsig jëng.

¹² Ky n'aa kedëng ji, ji h'yy kaneréd bã kametyy do ji wë tana bã. Kametyy do hã ji j'aa ketsëë däk bã kã ji gadoo ji hedëb heh'äät do ta sãm hadoo, ta hã kamañ do hã P'op Hagä Do ky n'aa enooh do paah.

¹³ Kametyy do ji wë tana bã, ji tah'yyb tatug bã nesaa do ji moo wät hyb n'aa, taw'ääts hë dooh "P'op Hagä Do ÿ tah'yyb tatuk" ji noo bã. Dooj hajaa pé P'op Hagä Do tah'yyb tatug bã nesaa do hã. P'op Hagä Do na-ääj hë dooh ji tah'yyb tatug bã nesaa do hã.

¹⁴ Nesaa do ër h'yyb karën do ti ër tah'yyb tatuk nesaa do wë. Ër tawedii, tii bã ër tah'yyb maso däk nesaa do hã.

¹⁵ Nesaa do ji moo wät do ganyyh tii bã, nesaa do ër h'yyb karën do haj'aa. Nesaa do aee däg bã, nesaa do kah'üüm bã kã, tamana kãn ji h'yyb tym dajëp doo.

* **1:2** *Wakân haa* Tsijaag wén erii wät, ta nemuun Jesus hã rah'yy ka'eeh do hyb n'aa. † **1:10** Rakadad'uu P'op Hagä Do an'oo bã, sa ma hã rah'yyb naeh hyb n'aa, P'op Hagä Do hã naa sahõnh hë sa wë hanäng do rabahapäh hyb n'aa.

¹⁶ Bë daaj hē bë kawad'ii manä wakān haa ŷ kamahān doo.

¹⁷ Sahōnh hē taw'ääts hē hadoo doo, baad had'op do na-āāj hē, p'op naa né hē tabana. P'op Hagä Doo, wē hā hanäng do bag pahuunh do hanaa né hē. Badäk hahŷ bag kawereem né hē paawä, P'op Hagä Do dooh tah'yy kahŷŷd bä, dooh ta hā hewaata pé na-āāj hē.

¹⁸ P'op Hagä Do h'yyb däng er h'yyb tym tabed'ëep hyb n'aa baad hadoo do ky n'aa me, ta karapee tsyt hē tasëew däk do er bahadoo hyb n'aa ta wē, sahōnh hē tapehuunh do mahang, pooj jé joom ag P'op Hagä Do wē kasëew hōm do hadoo er bahadoo hyb n'aa.

Ji maa new'ëp do nado P'op Hagä Do kyyh ky n'aa hahŷŷh

¹⁹ Wakān haa ŷ kamahān doo, bë hyb n'aa matakä hahŷŷ hā: Taw'ääts hē sahōnh hē ji, ji nyyw hē ji maa newëé. Taw'ääts hē dooh nyyw hē ji er'ood. Taw'ääts hē dooh nyyw hē ji kawaj'ään bä.

²⁰ Kawaj'ään doo, dooh baad ji hawät do P'op Hagä Do ji hā gahëen do an'oo bä.

²¹ Ti hyb n'aa taw'ääts hē bë eréd hōm hesus hadoo do bë h'yyb tym gó hanäng doo. Bë eréd hōm na-āāj hē nesaa do hedoo do jé pad'yyt hē hanäng doo. H'yy kadaduu doo me bë gado P'op Hagä Do kyyh bë h'yyb gó kan'oo däk doo. Ta ti né hē hajaa bë h'yyb tym tabed'ëep, P'op Hagä Do wē bë nu kajäk hyb n'aa.

²² Ji maa new'ëp do nado P'op Hagä Do kyyh. Taw'ääts hē ji moo wät né hē taher'oot doo. Ta ti maa new'ëp doo, panyyg ky nadaheeh doo, ta daaj hē takawadii.

²³ Hahŷ hadoo P'op Hagä Do kyyh maa new'ëp doo, tamejüü do moo nawät doo: Aj'yy japow mé kameg'ääs do hadoo tii.

²⁴ Kameg'ääs, ti tabahōm, ti nyyw hē tamabaan hōm takamegää wät doo.

²⁵ Ta tii d' nado baad matakëé do P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do baad had'op doo, nesaa do mahānh ji ted'ëep doo. Baad tamatakä had'yyt bä, tamanabaan bä, taky dahé bä, sahōnh hē tamoo wät do hā P'op Hagä Do ky n'aa edäng ta hā.

²⁶ P'op Hagä Do karën doo da hawät do ted'oo doo, ta kyy tamanedug bä, ta hā hē takawadii tii. Daap ti ta ti P'op Hagä Do wē tamoo wät do ted'oo doo.

²⁷ Hahŷ ti baad hadoo do heh'äät do P'op Hagä Do er Yb gadoo do er hā: Kabarii, ŷŷnh patug tamaa wäd is do na-āāj hē ji t'yyd mehīn doo, baad tanado bä sa hā. Hahŷ na-āāj hē P'op Hagä Do gadoo do er hā: Ji matakëé ji hā badäk hahŷŷ hā habong do P'op Hagä Do hā h'yy kana'eeh do h'yyb karën do mahānh.

2

Dooh ji asëew bä ji gadoo do sa mahang ky n'aa hahŷŷh

¹ Wakān haa, Jesus Kristo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hā, tak'ëp ji weh'ëeh do hā bë h'yy ka'eeh do hyb n'aa, bë asëew manä bë gadoo do sa mahang.

²⁻³ Hahŷŷ d' ŷ hanäng pé tii: Aj'yy ta moo heen n'aa k'ääts tég gabarëeh do moo däk doo, saroor ky n'aa gebah do dadäk do bë kahet'aa bä takajaa bä, baad bë gado bä, banäm doo bä bë atsyd bä tabasoo hyb n'aa, tii bä aj'yy kasuud is doo, saroor säg dadäk do bë kahet'aa bä tajëe suun bä na-āāj né hē, ti ta hā bë ky hado bä: “Nanäng bä ag'ëed däg, tūü tsym ŷ pa mabahyy häng”, bë noo bä,

⁴ dooh séd demuun bë gado bã bë wë heg'ããs doo. Tii d' bë adoo bã, bë asëew däk bë gadoo do mahang. Baad nado tii. Hyb n'aa jewyk doo, baad hadoo doo, baad nadoo do rod n'aa ky nesaa do hado däk bë tii bã.

⁵ Wakān haa ȳ kamahān doo, bë maa newë hahȳ ȳ her'oot doo: P'op Hagā Do asëew hōm badāk hahȳ hā habong do sa hā kas'ut doo, baad ub Jesus Kristo hā rah'ȳy ka'eeh hyb n'aa, P'op Hagā Do bag'ããs do karapee rabahadoo hyb n'aa, ta hā kamahān do sa hā P'op Hagā Do ky n'aa enooh do paah.

⁶ Bëë kã, bë mak'ȳyts kãn kas'ut doo. Tak'ëp ma enāh do nado g'eeh ti bë hā rejāā doo? Ti nado g'eeh ti bë ramahūum do hyb n'aa jewyk do sa wë, bë raky n'aa tapaa hyb n'aa sa hā?

⁷ Tak'ëp ma nāng do né tii, Jesus bë wahë n'aa ky n'aa etsëeh do ky n'aa rahejāā doo.

⁸ Baad né hë ti bë hā, hahȳ ër Wahë N'aa ky n'aa jaw'ȳyk do baad bë ky dahé bã: “Makamahān a da hadoo doo, a hā makamahān doo da.”* Ta tii da né hë P'op Hagā Do kyy kerih doo.

⁹ Ti hyb n'aa, ta see baad bë gado bã ta wób sa mahānh, nesaa do bë moo boo dāk. P'op Hagā Do ky n'aa jaw'ȳyk do bë taky n'aa ety dāk tii bã, ta ky n'aa jaw'ȳyk do bë ky nadaheeh do hyb n'aa.

¹⁰ Hahȳ hyb n'aa ȳ wén erih ta tii: Sahōnh hë né hë paawā P'op Hagā Do ky n'aa jaw'ȳyk do ky daheeh doo, sét ub taky nadahé bã, sahōnh hë P'op Hagā Do ky n'aa jaw'ȳyk do ky nadaheeh do tabahado dāk tii.

¹¹ “Aã manā ta seeh ȳym sii”† mejūū doo, “Madajëeb manā a da hadoo doo”‡ ti na-āāj hë tamejūū. Ti hyb n'aa, a da hadoo do madajëeb bã, a ȳym, a patug nadoo do sii naã né hë paawā òm, P'op Hagā Do ky n'aa jaw'ȳyk do ky nadaheeh do mabahado dāk né hë òm.

¹² Ta jawén bë hā da P'op Hagā Do ky dāng nyy d' tabad'oo bë hā, bë ky dahé bã, bë ky nadahé bã ta ky n'aa hanām do P'op Hagā Do wë ji ted'ëep doo. Ti hyb n'aa, ji bawāt do hā P'op Hagā Do matakëë do hyb n'aa, bë hyb n'aa matakä bë her'oot do hā, bë babok do hā.

¹³ Hahȳ hyb n'aa ȳ wén erih ta tii: Ta wób t'ȳyd manehūm doo, dooh P'op Hagā Do t'ȳyd mehūm bã. Ji t'ȳyd mehūm bã ta wób, dooh tii bã P'op Hagā Do ji taky n'aa ety bã. Ji tat'ȳyd mehūm da.

Ji h'yy ka'eeh do metëë n'aa ky n'aa hahȳȳh

¹⁴ Wakān haa, “Jesus hā ȳ h'yy ka'eeh” ji noo bã, baad hadoo do ji moo nawād bã ji h'yy ka'eeh do metëë n'aa, daap ti ta ti ji her'oot doo. Ta ti hedoo do ji h'yy ka'eeh doo, dooh tahaja bã ji tedëeb bã P'op Hagā Do wë.

¹⁵ Tanyy bã paawā ji h'ȳj hedoo doo, ji ānh hedoo do hahëem doo, saroor hebaan do tema bok do hyb n'aa, has'aah do na-āāj hë,

¹⁶ tii bã bë see ky hadoo bã paawā sa hā: “Ahōm kã baad ub, kahatāh, mawog nyy dāg da!”, taky hadoo bã, dooh tanoo pé sa wë bedoh do sa hā, daap hë ta tii d' ta kyyh.

¹⁷ Ti hadoo né hë, jãām ub Jesus hā ji h'yy kae bã, baad hadoo do ji moo nawād bã paawā ji h'yy ka'eeh do metëë n'aa, daap hë ti ta ti ji h'yy ka'eeh do ji hanāng doo. Dajëp do hadoo ti ta ti ji h'yy ka'eeh doo.

¹⁸ Bë see apāh ky hadoo hā ȳy: “Ta see Jesus hā tah'ȳy ka'eeh, ta see baad hadoo do moo hew'ëet doo”, nāng apāh. Ta ti hā hahȳy d' kēh ȳy: Mametā hā ȳy mahaja bã paawā Jesus hā mah'ȳy kaha'eeh doo, baad hadoo do mamoo nawād do hā. Tii bã da baad hadoo do ȳ moo wāt do hā ȳ metëeh a hā Jesus hā ȳ h'yy ka'eeh doo.

* 2:8 Rewitikos 19.18 † 2:11 Esodo 20.14, Dew-Teronom 5.18 ‡ 2:11 Esodo 20.13, Dew-Teronom 5.17

¹⁹ Jããm hē sét ub né hē P'op Hagä Doo, maky daheeh, mahanäng? Taw'ãäts hē né paawä ta tii, karap'aar h'y'yb nesaa do na-ãäj né hē rahapäh tii. Ti hadoo né hē, kajajän bong P'op Hagä Do rajeyým do hyb n'aa.

²⁰ H'y'ygatamah do òm! Makarën y metëeh a hã daap hē ta tii da ji h'y'ygae bã, baad hadoo do ji h'y'ygae do metëe n'aa ji moo nawäd bã?

²¹ Bë hyb n'aa newë ër wahë makü Abaraãm. P'op Hagä Do mejüü do taky daheeh do hyb n'aa né hē Abaraãm baad tabahado däk paa P'op Hagä Do matym gó, ta t'aah Isak taban'oo däk noo gó P'op Hagä Do hã tabajuu hyb n'aa paawä.

²² Mahyb n'aa newë, baad P'op Hagä Do hã Abaraãm h'y'ygae do hyb n'aa taky daheeh na-ãäj hē P'op Hagä Do mejüü doo. P'op Hagä Do mejüü do tamoo wät do hyb n'aa, heh'äät däg tah'y'ygae doo.

²³ Hahÿy da P'op Hagä Do kyy kerih do paa hã: "Abaraãm ky dahé kãn Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo. Taky daheeh do hyb n'aa né kã m', baad tawén hado däk P'op Hagä Do matym gó." [§] Abaraãm moo wät do hã, taky daheeh do hã, te hub né hē ta ti kerih do kametä däk. P'op Hagä Do najiis ramaneëëj kãn Abaraãm.

²⁴ Wyt ta maab hē: P'op Hagä Do karën do ji moo wät do hyb n'aa na-ãäj hē baad däg ji h'y'ygatym P'op Hagä Do matym gó. Jããm hē ji h'y'ygae do hyb n'aa had'y'yt nado. ^{***}

²⁵ Ti hadoo Rahab häd näng do hã, yÿnh pooj jé hajök do sii heÿy doo. Tamoo wät do hyb n'aa baad tawén hado däk P'op Hagä Do matym gó, sa panang beg'ãäs do ta tób bã tagadoo do hyb n'aa, ta tyw n'aa see tametëeh hyb n'aa kã kejën doo gó rabahöm hyb n'aa.

²⁶ Ji h'y'ygatym tamaa wäd bã ji dajëp. Ti hadoo ji h'y'ygae do hã. Baad hadoo do ji moo wät do badoo bã ji hã, dajëp do hadoo tii bã ji h'y'ygae doo.

3

Ji nooh, ji nag'aad ky n'aa hahÿy

¹ Wakãn haa, bë hapäh hahÿy: Ta wób bahänh P'op Hagä Do ky n'aa etyy da ta ky n'aa ma mehetëk do sa hã. ^{*} Ti bahänh taky n'aa etyy do hyb n'aa ta kyyh ma mehetëk do sa hã, taw'ãäts hē dooh hajök bë mahang karën do ta ky n'aa ma mehetëk rabahadoo hyb n'aa.

² Sahönh hē ëer, ër bes'õös hajöng. Hÿy kã, a'y'ytaher'oot do hã nes'õös doo, baad had'op do tii. Tahajaa sahönh hē nesaa do mahänh baad takanä bã.

³ Ta meduug n'aa ji dadäg bã kawaaro noo hã ji raky daheeh do heen n'aa, ji hajaa ji medug bã ta hã sahönh hē. ⁴ Marakate na-ãäj né hē. Aee né paawä, tak'ëp tabahëm do mahüüm né paawä, ta poo wöj n'aa mahüüm rakarën hën ta du wöd n'aa me, nad'ëed its né paawä ta tii.

⁵ Ti hadoo ji nag'aad hã. Nad'ëed its né paawä ji nag'aad, kasab'ee hajöng tahajaa. Bë hyb n'aa newë hahÿy: Hëëj baeh do ahöng, nad'ëed its né paawä ta hõö du n'aa doo.

[§] 2:23 Genesis 15.6 ^{***} 2:24 Dooh Tsijaag ma met'ëeg bã jããm hē baad hadoo do ji moo wät do hyb n'aa baad ji hado däk P'op Hagä Do matym gó. Hahÿy ti Tsijaag hanäng péh: Heh'äät tado bã ji h'y'ygae doo, tii bã baad hadoo do P'op Hagä Do karën do ji moo wät. Jé P'op Hagä Do ji hã karën do ky nadaheeh doo, dooh tah'y'ygae bã heh'äät. 2.26 hã Tsijaag ji tamaher'oot nyy d' tahanäng péh. ^{*} 3:1 Ta wób bahänh P'op Hagä Do wén gahëen ta ky n'aa ma mehetëk hedoo do sa hã, baad ta kyyh rabahapäh do hyb n'aa.

⁶ Tëeg hõõ hadoo ji nooh, ji nag'aad. Séd dó nesaa do ta hanaa. Ji nag'aad ji mer'oot do hanaa né hē hesus do hadoo sahõnh hē ji hã, ji her'oot do hyb n'aa. Nesaa do ji nag'aad her'oot do hanaa, ji karehejãã do sahõnh hē. Tii d' had'yyt hē ji gawät. Ji madajëp né hē ta tii da. Tëeg hõõ tabanesaa do hanäng doo hēnh naa tagahõõ do hadoo ji nag'aad.

⁷ Sahõnh badäk hahÿ babo n'aa hëej hã habong doo, tame habong doo, taw'ëed sii hē ji hajaa ji met'ëeg bã. Pooj jé rahaja däk tii, da hē na-ãaj né hē.

⁸ Ta ti ji haja né hē paawä, ji nag'aad, ji mer'oot doo me, dooh hajaa pé tamet'ëeg bã, dooh hajaa pé tamedug bã. Nesaa do ta ti ji nag'aad. Dooh ji haja bã ta hã. Tawäd had'yyt hē. P'yyim mahÿÿnh do hadoo ji dahej'ëep do hadoo ta hanaa.

⁹ Ta tii me ji j'aa etsë Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, ër Yb. Ta tii me na-ãaj hē ji ky n'aa wasee ji da hadoo do P'op Hagä Do pahuunh do ta da hadoo doo.

¹⁰ Sént né hē ji noo me naa ti tamanyyh ji j'aa etsë do ky n'aa, ji ky n'aa wasee do ky n'aa na-ãaj hē. Dooh taw'ääts hē tado bã ta ti wakän haa.

¹¹ K'ääts gó naa naëng ganyyh doo, dooh séd demuun naëng ganä bã ty ganäm doo, naëng ty gasus do na-ãaj hē.

¹² Wakän haa, joom dooh ta ag kawereem bã. Dooh wiigo häd näng do joom eag bã oriib häd näng do ag. Dooh uwa tyd hã taganä bã wiigo häd näng do ag. Dooh na-ãaj hē naëng ty ganäm doo bã naa ty gasus do taganä bã.†

Ji hajaa do heh'äät do ky n'aa hahÿÿh

¹³ Bë mahang P'op Hagä Do ji hã karën do tahapäh ted'oo doo, ta tii hã tah'yy ganäng ted'oo doo, taw'ääts hē baad tabawät do hã tametëeh ta tii. Taw'ääts hē kanasab'ee doo gó baad hadoo do tamoo wät. P'op Hagä Do karën do hapäh doo, dooh takasabé bã.

¹⁴ Hÿÿkä, tak'ëp bë h'yy kajewëets bã, ta wób sa bahänh had'yyt bã bë karën bã bë h'yy kajäg bã, bë h'yy kasabé manä bë hajaa bë ed'oo do hã. Ta tii d' bë adoo bã, dooh baad hadoo do bë ky dahé wäd bã.

¹⁵ Ta ti hedoo pé ji hajaa doo, dooh hÿ pong jé naa tado bã. Badäk hahÿÿ bã naa tii. Nesaa Do Yb hanaa.

¹⁶ Ji hyb n'aa jewës do bawät bã, ji karën do sa bahänh ji bawät do bawät bã, ta tii bã ky ked'aak doo, ta tii bã kaj'õök do bawät. Ta tii bã sahõnh hē nesaa do moo kahew'ëet do ji baw'yyt.

¹⁷ Ji hajaa do hÿ pong jé hana doo, ta ti anoo ji hã baad had'op do ji h'yyb tym. H'yyb nyyw gó ji bawät sahõnh hē sa wë tan'oo bã tii. Dooh h'yy gaëej me ta wób ji gado tan'oo bã. Ta wób her'oot do baad ji maa newëe ta ti an'oo bã. Ta wób ji t'yyd mehÿÿn had'yyt hē, baad hadoo do ji moo wäd had'yyt hē ta wób hã tan'oo bã. Séd gó ji gadoo ta wób tan'oo bã. Dooh ji h'yyb ji jejën bã tan'oo bã na-ãaj né hē.

¹⁸ H'yyb nyyw gó ta wób sa da hadoo do wë rababok hanoo doo, h'yyb nyyw gó tabejoom do hadoo baad hadoo do sa h'yyb tym gó. P'op Hagä Do gen'aak doo da rababok tii kä.

4

Badäk hahÿ kamahän doo, P'op Hagä Do majÿ hado däk tii, ky n'aa hahÿÿh

† 3:12 Ti hadoo ji nag'aad hã. Taw'ääts hē jããm hē baad hadoo do ji er'oot!

1 N'yy hēnh naa ti bē mahang bē kamaj'ī doo, bē kaj'ōōk doo? Baad nadoo do bē h'yyb karēn do naa né tii. Baad nadoo do bē h'yyb karēn do bē hā hē takamaj'ī.

2 Ti anāng tak'ēp bē h'yyb karēn doo. Dooh bē gado bā. Bē ganadoo do hyb n'aa, bē daj'ēep bē da hadoo doo.* Bē h'yy kajew'ēes ta wób ma hā. Dooh bē haja bā bē gado bā, ti hyb n'aa bē kaj'ōōk, bē kamaj'ī. Bē wén ganadoo bē karēn doo, bē netsēē do hyb n'aa P'op Hagā Do hā.

3 P'op Hagā Do hā bē betsēē bā, P'op Hagā Do nanoo bē hā baad hyb n'aa nado bē etsēē do hyb n'aa. Bē hā hē had'yyt hē bē karēn bē ahānh bē etsēē doo.

4 Y'ynh ta patug wadii doo, h'yyb rejāā do hadoo bēēh! P'op Hagā Do heréd hōm do bēēh. Dooh bē hapēē bā g'eeh, badāk hahy' hā hanāng do kamahān doo, P'op Hagā Do maj'ī hado dāk tii? Jé karēn pé takamahān bā badāk hahy' hā habong do P'op Hagā Do hā h'yy kana'eeh do rakamahān doo, P'op Hagā Do maj'ī tabahado dāk.

5 Daap hē bē ed'oo g'eeh hahy' P'op Hagā Do kyy kerih doo? "P'op Hagā Do kamahān, tahyb n'aa jewēs ēr h'yyb tym ēr hā tanoo doo. Takarēn ta hā ub had'yyt ji h'yyb dāk."

6 Tii d' tado né paawā, ta bahānh P'op Hagā Do ēr tamasa ēr tat'yyd mehīn do hyb n'aa. Ti hyb n'aa hahy' da takerih ta kyy kerih doo gó: "P'op Hagā Do hyb n'aa wareem kasab'ee do hā. P'op Hagā Do t'yyd mehīn kadad'uu doo, P'op Hagā Do ky ennyim sa hā",† nāng kerih do hā.

7 Ti hyb n'aa taw'āāts hē P'op Hagā Do mejūū do bē ky dahé had'yyt hē. Taw'āāts hē bē kahejój Dijab‡ wē, tii bā da wajaah bē mahānh.

8 Taw'āāts hē P'op Hagā Do wē bē h'yy katahā, tii bā da bē wē takatahāy na-āāj né hē. Bēēh, nesaa do moo heb'oooh doo, bē eréd nesaa doo. Bēēh, h'yy kes'eenh doo, bē ennyw bē h'yyb tym P'op Hagā Do wē.§

9 Taw'āāts hē bē t'yyd kamehīn, bē h'yy gabedo booh, bē aód ta see hā bē h'yyb padēēk do hyb n'aa. Bē kawewaw manāh! Taw'āāts hē bē h'yy ketón bē mo haj'aa hā. Bē tsebee manāh! Taw'āāts hē bē hyb n'aa tón.

10 Taw'āāts hē bē kadad'uu P'op Hagā Do wē, tii bā da bē taweh'ēeh.

11 Wakān haa, bē ky n'aa rejā manā ta wób. Ta da hadoo do ky n'aa rejāā doo, ta da hadoo do ky n'aa etyy doo, P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk do taky n'aa rejāā tii, P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk do taky n'aa etyy tii.** P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk do maky n'aa ety bā, ta ky n'aa jaw'yyk do ky daheeh do nado ōm tii bā. Hyb n'aa jawyk do baad hadoo doo, baad nadoo do rod n'aa a daaj hē tii bā mabanoo a hā.

12 Jāām hē sét ub ti ta ky n'aa jaw'yyk do hanoo doo, baad hadoo doo, baad nadoo do ky n'aa rod. Ti né ti hajaa ji ted'ēep, ti né ti hajaa ji tarejāā. Ōm nado. Jaa ōm a hā pé a da hadoo do maky n'aa ety bā?

Dooh ji hā hē ji h'yy kasabé bā do ky n'aa hahy' hā

* 4:2 Hahy' da 1 Jowāw 3.15 hā takerii dāk: "Ta wakāān wē h'yy gaēēh doo, dahej'ēep do hadoo ti P'op Hagā Do matym gó." Ji h'yyb gó ti tii. † 4:6 Proweh-Bijos 3.34 ‡ 4:7 Gereg kyy me ramaneēēh Nesaa Do Yb, Dijab. "Ji taky n'aa tapa had'yyt doo", tahanāng pé ti Dijab. § 4:8 Rawén h'yy kes'eenh, séd demuun rakarēn do hyb n'aa paawā rakamahān badāk hahy' bā hanāng doo, P'op Hagā Do na-āāj hē. ** 4:11 Hahy' da P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk do ji da hadoo do ky n'aa hā: "Makahān a da hadoo doo, a hā makamahān do hadoo", nāng. Ji da hadoo do ji ky n'aa ety bā, dooh ji da hadoo do ji kamahān bā. Ti hyb n'aa ta ti da Tsijaag wén erii wāt.

¹³ Bē maa newē hahȳy da her'oot doo: “Āã d' ah'ũũm, jati āã bahõm panang hēnh. Sét ta baab āã tab'ēēs t'ĩ hēnh āã es'ēem āã dajēēr enāh hyb n'aa.”

¹⁴ Ta tii da bē h'yyb, ta tii d' bē baher'oot, dooh bē hapēē bā h'ēēd hado jat' iip hadoo. Ny hadoo bēēh, badāk hahȳy hā bē babok bā? Wanakud hadoo bēēh. Kanahēn d'os hē taganyyh, ti tadawuh.

¹⁵ Ti hyb n'aa taw'āāts hē hahȳy da paawā bē kyyh: “Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do karēn bā āã babok nā, āã hyb n'aa newēē do āã moo bok tii bā.”

¹⁶ Tii d' nado paawā bē h'yyb da hē. Bē bad'oo do hā bē h'yy kasab'ee. Nas'aa ta ti ji h'yy kasab'ee doo!

¹⁷ Ti hyb n'aa, hajaa do baad hadoo do moo wāt doo, tamoo nawād bā, nesaa do tamoo wād dāk P'op Hagā Do matym gó.

5

Tak'ēp ma nāng do tamaher'oot do ky n'aa hahȳy

¹ Bē maa newē, tak'ēp ma nāng doo! Bē aód, bē awaaw nesaa do ta jawén bē wē takajāk do hyb n'aa da.

² Karejā dāk bē ma. Kamera rejā dāk bē saroor.

³ Hetōd dāk bē wē hanāng do k'āāts tēg gabarēēh doo, k'āāts tēg hawak doo.

Ta ti hetōt do bē da taky n'aa tapaa hadoo P'op Hagā Do matym gó.* Hetōt do bē da taju toonh, tēēg hōō hado dāk. Bē bata dāk bē ma, edaa dāg né hē paawā badāk hahȳ gawatsik doo.

⁴ Dooh paa bē epaag hōm bā moo bok do bē joom hā. Bē maa newē da! Ta sām bē nepaag hōm do eēj had'yyt hē hadoo bē hā ky n'aa tapaa do ky n'aa P'op Hagā Do matym gó. Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo, Sahōnh hē Haj'ap Doo, maa napēē wāt bē wē moo bok do sa kyyh.

⁵ Sahōnh hē hanām do jawén, ky n'aa gebah do jawén bē baboo bong badāk hahȳy hā bē baboo bong noo gó. Sahōnh hē bē h'yyb karēn do jawén bē baboo bok. Booy yb hepuh do ji tā ji daj'ēep do hado dāk bēēh. Tak'ēp da P'op Hagā Do rejāā da bē hȳy kā.

⁶ Baad habok do wób bē ky n'aa ety dāk nesaa doo me, bē neboh bēēh, dooh né paawā rahejooj bā bē wē.

Ji h'yy ganajēng do ky n'aa hahȳy

⁷ Bēēh, wakān haa, taw'āāts hē bē h'yy gejē hōm manā Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do p'aa hēnh tabahyng do bē gada do hā. Bē hyb n'aa newē nyy da joom hejóm do tagada ta joom ag baad hadoo doo. H'yy ganajēng doo gó tagada naēng hedoo do ta joom heduu n'aa.

⁸ Taw'āāts hē bē na-āāj hē tii da bē bad'oo. Taw'āāts hē h'yyb jawyg gó bē gadoo baad nadoo do bē ahoop doo. Taw'āāts hē bē h'yy gejē hōm manāh, edaa dāk do hyb n'aa Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do kajaa doo.

⁹ Wakān haa, bē ky n'aa hajēēw manā bē da hadoo doo, bē Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do ky n'aa netyy hyb n'aa. Edaa dāk takajaa ji ky n'aa ety n'aa.

¹⁰ Wakān haa, bē hyb n'aa newē P'op Hagā Do ky n'aa rod p'ooj ub habong doo, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do kyy gó her'oot do paah. Bē hyb n'aa newē nyy da h'yyb jawyk doo me rababok rarahejā né hē paawā sa hā. Taw'āāts hē rababok doo da bē babok.

* **5:3** Rabaa esīh do hyb n'aa sa ma, jāām hē sa hā hē rakarēn rabah'ēēnh do hyb n'aa sa ma karejā dāk. Ta tii me ramasa paawā bedoh do sa hā. Sa hā hē rah'ēēnh do hyb n'aa sa hā P'op Hagā Do an'oo dāk doo, baad nadoo do P'op Hagā Do ky n'aa ety da sa hā.

11 Bë maa newë! Äã hä pé P'op Hagä Do ky n'aa edëng ta hä h'yy kanerét doo, rahob né paawä baad nadoo doo. Bë ky n'aa napäh Jóh h'yy kanerét doo, nesaa né hë paawä ta hä adäng. Bë ky n'aa napäh né kä nyy da P'op Hagä Do bad'oo ta hä tagadëëg ub kä.† Tak'ëp P'op Hagä Do ky ennyim. Baad ji tat'yyd mehññ.

12 Sahõnh hë bahñnh hahÿ bë ÿ maher'oot wakñn haa: Bë ky dëë manä P'op Hagä Do häd gó. Bë ky dëë manä badäk hahÿññ hä hanäng do sa häd gó, ta see häd gó na-ääj hë. “ÿÿ” bë noo bä, “ÿÿ” né hë bë h'yyb gó. “Doooh” bë noo bä, “doooh” né bë h'yyb gó. Jääm ti ji kyyh. Doooh hyb n'aa ji ky däng péh. Taw'ääts hë ti d' had'yyt né hë bë kyyh, bë P'op Hagä Do ky n'aa ety mahñnh.

13 Baad nadoo do awäd bä bë see wë, taw'ääts hë taky n'aa etsëë P'op Hagä Do hä. Bë mahang tsebë péh, taw'ääts hë P'op Hagä Do tama ejäm taj'aa etsë do ky n'aa.

14 Bë see nahëë nyy bä, taw'ääts hë Jesus hä h'yy ka'eeh do sa wahë n'aa tats'yyt ta wë, raky n'aa etsëë hyb n'aa ta hä, ta syyj me rahawuuk hyb n'aa ta hä Jesus Kristo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kyy gó.

15 Ahub däk da nahëë näng do paa kä, ji h'yy ka'eeh doo me ji ky n'aa etsëë do an'oo bä. Baad tabawät da p'aa hënh Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do an'oo bä ta hä. Nesaa do nahëë näng do paa moo wäd wäd bä paah, P'op Hagä Do mabaan hõm da ti ta hä.

16 Ti hyb n'aa, bë kawoow ta wób sa hä nesaa do bë moo boo bok doo, bë ky n'aa ets'ëë bë da hadoo doo, tii bä bë bahub däg kñn. Tak'ëp tabahejoonh P'op Hagä Do karèn doo da hawät do etsëë doo, tak'ëp tabahajaa.

17 Bë hyb n'aa newë Eriij häd näng doo. Èr hadoo né paa tii. Tak'ëp taky n'aa etsëë paa naëng nadoos hyb n'aa. Ti m' tamawoob hë ta baab sét ta bód tanadots wät taky n'aa etsëë do haj'aa.

18 P'aa hënh taky n'aa etsëë tabadoos hyb n'aa kä, ti m' naëng badots kñn p'aa hënh, sa joom ganyyh p'aa hënh, tabeag kñn.

19 Wakñn haa, baad hadoo do ky n'aa bë see eréd hõm bä, ta see mana bä p'aa hënh baad hadoo do wë,

20 hahÿ ÿ karèn ta ti hadoo do hapäh: Nesaa do moo hew'ëët do h'yy kawapëën hanoo doo, tabed'ëëp ta ti h'yyb, banesaa hënh tanahõm hyb n'aa. Hajõng nesaa do ta ti moo wäd wät do kamabaan hõm tan'oo bä. Jääm hë kä.

† 5:11 Sahõnh hë Jóh taah dejëp, sahõnh hë ta ma paa dooh wäd, Nesaa Do Yb mo haj'aa tametyy hyb n'aa, P'op Hagä Do hä tah'yy keréd hõm hyb n'aa paawä. Doooh Jóh hyb n'aa eréd bä P'op Hagä Doo, hajõng nesaa do tahob né paawä. Tii bä kä, tametyy do bahëëj jëng bä kä, P'op Hagä Do banoo ta hä ta taah jawén buuj. Ta bahñnh P'op Hagä Do banoo ta hä ta ma.

1 Peed

Jesus hã h'yy ka'eeh do hã pooj jé Peed ma erih do hahỹyh

Kedëng do ky n'aa hahỹyh

1 Peed, Jesus Kristo mejüü do see y ti hỹyh. Bëeh, P'op Hagä Do asëew hõm doo, badäk hahỹ bë panang heh'äat nado bahapäh do y edëng, heëj Põn-Tus, Garata, Kapados, Asija, Bitinija häd enäh doo bã habong doo.

2 Bë P'op Hagä Do ër Yb asëew hõm, p'ooj ub tii d' bë hã tah'yyb däng do hyb n'aa. Ta Sahee bë tah'yyb wareem baad had'op, P'op Hagä Do karën doo da bë baboo magyys hë hyb n'aa, Jesus Kristo bë ky daheeh hyb n'aa kã, ta majyyw hyb n'aa bë h'yyb enyyw däk hyb n'aa had'yyt hë kã. Y karën tak'ëp P'op Hagä Do ky enyym bë wë, y karën baad had'yyt hë bë tah'yyb en'yyim.

Hỹ pong jé ër hyb n'aa P'op Hagä Do enyyw hõm do ky n'aa hahỹyh

3 Taw'ääts hë ji j'aa etsë P'op Hagä Doo, ër Wahë N'aa Jesus Kristo h'yy kaha'eeh doo, ta Yb. Tak'ëp ër tat'yyd mehüin do hyb n'aa, p'aa hënh tabenäng do hadoo tan'oo bã ër h'yyb tym. Papuuj hado däk ji bawät tan'oo bã, baad hadoo doo, awäd had'yyt do ta jawën bë gadoo bë gada hyb n'aa. Dejëp do mahang Jesus Kristo ganã wät do hyb n'aa baad ër gada ta tii.

4 Papuuj hado däk ji bawät P'op Hagä Do an'oo bã, hỹ pong jé ër hyb n'aa tenyyw hõm do ër gadoo hyb n'aa. Ta ti ër hyb n'aa tenyyw hõm doo, dooh tahëej bã, dooh takarejä bã, dooh tatsawyy bã.

5 Ta hã bë h'yy ka'eeh do hyb n'aa, ta hejój me bë tamo n'aa jesuu baad bë tabed'ëep bã kã Kristo matëeh bã kã p'aa hënh.

6 Papuuj hado däk ji bawät bë hã tan'oo däk do hyb n'aa, bë pooj jé tenyyw däk do bë gadoo bë bahapäh do hyb n'aa na-ãäj hë, bë h'yy gadajang, da hë, pawóp its ta baab noo gó hajõng hedoo pé baad nadoo do bë ahob né paawã.

7 Ta ti bë wén hoop, bë h'yy kae heh'äat né hë kametä däk hyb n'aa. K'ääts tég gabarëeh do tëg hõõ me ji ajuu do ji ty ganãw däk do hadoo ji ahoop doo.* Ti hadoo né hë, k'ääts tég gabarëeh do ky n'aa gebah do bahãnh baad ub bë h'yy ka'eeh doo. (K'ääts tég gabarëeh do gawatsik da tëg hõõ me ji ty genãw né paawã.) Ti hyb n'aa kã, heh'äat tado bã bë h'yy ka'eeh doo, bë hã P'op Hagä Do j'aa etsë da, ta bag tak'ëp gabarëeh doo gó bë babok tan'oo bã da, bë da taweh'ëeh na-ãäj hë Jesus Kristo kajaa noo gó kã.

8 Dooh né paawã bë hapëë bã paa Jesus Kristo bë matym me, bë kamahãn ta hã. Da hë na-ãäj hë, nepã né paawã bë hã, ta hã bë ky daheeh, ta hã bë h'yy kasadã, tak'ëp bë wén h'yy gadajang. Tak'ëp né hë bë h'yy gadajang. Dooh bë kyy pé tak'ëp bë h'yy gadajang do hyb n'aa.

9 Bë h'yy gadajang, bë gadoo do hyb n'aa ta hyb n'aa bë h'yy ka'eeh doo. Bë gadoo bë h'yyb tym ted'ëep do P'op Hagä Do wë.

10 Baad ub P'op Hagä Do ky n'aa rod p'ooj ub habong do rahyb n'aa newëë, rama kametëek ta ti ji ted'ëep do ky n'aa hã. Ramaher oot paa ta ti bë hã P'op Hagä Do anoo do ky n'aa hã.

* 1:7 K'ääts tég gabarëeh do ji ajuu bã, ji bahapäh heh'äat tado bã. Hesus do anyyh tii bã. Haym k'ääts tég gabarëeh do heh'äat. Ti hadoo ji hã ji ahoop doo.

11 Hajōng baad nadoo do Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do ahoop da, tak'ëp da takabaj'aa tahoop do jawén paa bä Kristo Sahee metëéh paa P'op Hagä Do ky n'aa rod p'ooj ub, Kristo kajaa do pooj jé habong do sa hä. Ti hyb n'aa baad rahyb n'aa matakëë, baad rahyb n'aa newëë rabahapäh hyb n'aa paawä jaa hä sa hä Kristo Sahee metä wät do takajaa. Baad rahyb n'aa newëë rabahapäh hyb n'aa paawä ny noo gó da sa hä P'op Hagä Do metä wät do bawät.

12 Tii bä P'op Hagä Do metëéh sa hä, dooh sa daaj hē rah'yyb en'yym do hyb n'aa tado bä ta ti P'op Hagä Do kyy gó raher'oot doo. Bē hyb n'aa né hē tii, sa jawén paa bä habong do hyb n'aa, P'op Hagä Do metëéh sa hä. P'op Hagä Do kyy gó ta ky n'aa rod raher'oot do paah, panyyg hanäm do ky n'aa né tii, hÿÿ kä P'op Hagä Do Sahee hejój gó, hÿ pong jé naa P'op Hagä Do mejüü doo, bē ramaher'ood wät doo. Tak'ëp baad tabahadoo do hyb n'aa ta ti ky n'aa, ääs na-ääj né paawä rakarēn rabahapäh ta tii.

13 Ti hyb n'aa, taw'ääts hē bē hyb n'aa matakä had'yyt hē, baad bē hyb n'aa newë had'yyt hē. Taw'ääts hē bē h'yyb bē meso bē h'yyb karēn do jawén bē nabok hyb n'aa. Taw'ääts hē baad had'yyt hē bē gada baad hadoo do Jesus Kristo matëéh noo gó bē gadoo doo.

14 Taw'ääts hē sa taah sa yb raky daheeh do hadoo bē babok P'op Hagä Do wē. Bē ky dahé manä nesaa do bē h'yyb säg karēn doo, pooj jé Jesus ky n'aa bē nahapäh nä noo gó bē bahed'oo do paah.

15 Taw'ääts hē P'op Hagä Do bē tanaëej wät doo da né hē bē babok sahōnh hē wē, baad had'op, tsyt hē nesaa do mahānh.

16 Tii d' ŷ wén her'oot bē hä, hahÿÿ da ta kyy kerih doo gó P'op Hagä Do her'oot do hyb n'aa: “Taw'ääts hē baad had'op doo da bē baboo had'yyt hē, baad had'op do ŷ bawät do hyb n'aa”,† nāng P'op Hagä Do kyyh.

17 Bē ky n'aa etsëë noo gó, “Ee” bē maneëēnh do hyb n'aa P'op Hagä Doo, ji moo wät do hyb n'aa séd gó sahōnh hē taky n'aa etyy doo,‡ taw'ääts hē P'op Hagä Do bē hyb n'aa jew'yyk bē ŷÿm gó badäk hahÿÿ bä bē babok nä bä. Bē hapäh, badäk hahÿÿ dooh bē panang heh'äat do tado bä.

18 Tii da ŷ karēn bē babok, bē hapäh do hyb n'aa ny hadoo doo me bē P'op Hagä Do bedëeb wät bē wahē makū hanaa bē gadoo do daap ji bawät do mahānh. Ta sām hahānh doo me, k'ääts tēg gabarëeh doo me, k'ääts tēg hawak doo me nado bē tabedëeb wät.

19 Bē tabedëeb wät Kristo majyyw me. Tak'ëp baad hadoo Kristo majyyw P'op Hagä Do matym gó. B'éé t'aah anyyw is do baad had'op doo, nesaa do kawug hōm hyb n'aa Judah buuj radahej'ëep do hadoo ti Kristo.

20 Sahōnh hē badäk hahÿ P'op Hagä Do pahuunh do pooj jé P'op Hagä Do ky däng paa ji hyb n'aa da Kristo dajëp. Hÿÿ kä, tabedaa däg bä kä badäk hahÿÿ bä ji hawät do gawatsig hōm noo gó Kristo kaja däk bē tabed'ëep hyb n'aa,

21 bēeh, ta hyb n'aa P'op Hagä Do hä h'yy kasadä doo. Ti né hē tii, dejëp do mahang Kristo ganä wät hanoo doo. Ti né hē tii, tak'ëp Kristo kawehëë däk hanoo doo. Ti hyb n'aa bē hajaa P'op Hagä Do hä bē h'yy ka'eeh. Bē hajaa ta hanaa baad bē gada ji hä taky däng doo.

22 Hÿÿ kä, Kristo ky n'aa hanäm do bē ky daheeh do hyb n'aa, baad tabenyww däk bē h'yyb tym, dooh nesaa do bē h'yyb gó tawäd wäd bä. Ti hyb n'aa bē hajaa bē kamahān heh'äat bē da hadoo do Jesus hä h'yy ka'eeh

† 1:16 Rewitikos 11.44-45, 19.2, 20.7 ‡ 1:17 Dooh P'op Hagä Do asëew bä ji mahang. Baad hadoo do moo bok doo, baad hadoo do hä taky n'aa etyy. Baad nadoo do moo bok doo, baad nadoo do hä taky n'aa etyy.

doo. Ti hyb n'aa ȳ etsēē bē hā, bē h'yyb gó naa baad bē kamahān bē da hadoo doo.

²³ P'aa hēnh bē benāng do hadoo. Papuu j gó bē baboo dāg kán ȳ hanāng péh. Ji yb sa wahēh gó dejēp do hanaa nado ta tii. Nadajēp do hanaa ta tii, P'op Hagā Do kyyh awād had'yyt do nahānh do hanaa.

²⁴ Hahȳ da P'op Hagā Do kyy kerih do ta ti ky n'aa hā:

“Jawii hadoo sahōnh hē badāk hahȳ hā habong doo.

Jawii ts'ooh hahānh do hadoo sa hetsóh, sa hejój.

Jawii tsawyy jēng. Tūū ta ts'ooh kajāk.

²⁵ Tii d' nado P'op Hagā Do kyyh.

P'op Hagā Do kyyh awād had'yyt hē”,[§] nāng kerih doo.

Jesus ky n'aa hanām do bē āā maher'ood wāt do né hē ti P'op Hagā Do kyyh awād had'yyt doo.

2

¹ Ti hyb n'aa kā, taw'āāts hē bē eréd hōm sahōnh hē ji moo nesaa doo, ta wób ji wedii doo, j'ooj madāk doo me ji ky ken'yym doo, ta wób ma ji hyb n'aa jews doo, ta see ji nu mer'oot doo, ji ky n'aa rejāā do na-āāj hē.

² Taw'āāts hē karapee t'aah bii tak'ēp takarēn doo da tak'ēp bē h'yyb padāg P'op Hagā Do kyyh hā. Taw'āāts hē P'op Hagā Do kyyh panyyg kamanekuunh do hā had'yyt hē bē h'yyb padāg, papuu j bē babong do kah'ūūm hyb n'aa had'yyt hē, tagadēeg ub, h̄y pong jé ta wē bē tabed'ēēp hyb n'aa kā.

³ Bē hapēē dāk né hē, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do ky enyym né hē ji wē.

⁴ Taw'āāts hē bē ana had'yyt hē Kristo wē. Awād had'yyt né tii. Pā nahānh do hadoo tii. Badāk hahȳ bā habong do raty n'aa gesyng né paawā, P'op Hagā Do asēew hōm do tii. P'op Hagā Do kamahān do tii.

⁵ Ta wē bē ana had'yyt hē do hyb n'aa, pā nahānh do tób pan'aa hadoo bē hā na-āāj hē. P'op Hagā Do Sahee tób hadoo bē bahado dāk P'op Hagā Do an'oo bā, ēr mahang ta Sahee bawāt do hyb n'aa. Tii d' tawén hadoo bē hā, Isaraéw buuj sa ky n'aa rod tsyt hē P'op Hagā Do wē kasēew bong do hadoo bē bahadoo hyb n'aa, ta Sahee hejój me P'op Hagā Do bē j'aa etsēē hyb n'aa, ta hā bē hyb n'aa jew'ykyk hyb n'aa kā. P'op Hagā Do gadoo da ta hā bē j'aa etsē doo, Jesus Kristo kyy gó bē bana do hyb n'aa.

⁶ Tii da né hē P'op Hagā Do kyy kerih do her'oot ta ti ky n'aa hā. Hahȳ da takerii dāk:

“Bē hyb n'aa matakā. Sijōn* bā ȳ daj'aat da pā.

Pā tób ba n'aa, tób mesoo n'aa kasēew dāk doo, tak'ēp ji kamahān do tii.

Ta tii hā h'yy kasadā doo, dooh da tanu mebyy bā”, nāng kerih doo.†

⁷ Bēeh, P'op Hagā Do her'oot do ky dah'eeh doo, bē kamahān ta ti pā hadoo doo, bē kamahān Kristo ȳ hanāng péh. Tii d' nado panyyg ky nadah'eeh do sa hā. Sa hā kaja dāk hahȳ P'op Hagā Do kyy kerih do her'oot doo:

“Pā tób n'aa tahem'aa do ty n'aa ges'ykyk doo,

h̄ȳ kā pā ta ba n'aa, mesoo n'aa dāg.”‡

§ 1:25 Isajas 40.6-8 * 2:6 Jerusarēn panang ti *Sijōn*. Isaraéw buuj na-āāj hē ramaneēh *Sijōn*.

† 2:6 Isajas 28.16. ‡ 2:7 Saaw-Mo 118.22

⁸ Hahÿÿ da na-ããj hë takerii däk:

“Ta ti pä hadoo do hä ratsyym poo heo da.

Tüü rakajäk da ta ti pä yb an'oo bä.”[§]

Rawén tsyym poo heo do hadoo, P'op Hagä Do panyyg hanäm do raky nadaheeh do hyb n'aa. Tii da né hë P'op Hagä Do h'yyb däng sa hä.

⁹ Bëë kä, P'op Hagä Do karapee tsyt hë, nesaa do mahänh P'op Hagä Do wë kasëew bong do bëeh. P'op Hagä Doo, sahönh bag'ääs do karën do bë moo bok, Isaraëw buuj sa ky n'aa rod P'op Hagä Do wë moo bok do hadoo. P'op Hagä Do ma né hë bëeh. Bë P'op Hagä Do asëew höm, tak'ëp baad hadoo do tamoo wät do ta wób hä bë metëeh hyb n'aa. Ti né hë ti bë tanaëej wät doo, ta bag tak'ëp hetsooh do mahang bë babok hyb n'aa, bëeh, gadagyp do hadoo doo gó habok do paah.

¹⁰ P'op Hagä Do karapee nado bë p'ooj ub. Ta karapee däg bë hÿÿ kä. P'ooj ub dooh bë tat'yud mehün nä bä. Bë tat'yud mehün kän hÿÿ kä.

Nyy da ji bawät do ky n'aa hahÿÿh

¹¹ Najis haa, badäk hahÿ nadoo do hyb n'aa bë panang heh'äät doo, tak'ëp ÿ betsëë bë hä, bë ky dahé manä nesaa do ji h'yyb säg karën doo. Ji h'yyb tym majü ta ti ji h'yyb säg karën doo.

¹² Taw'ääts hë baad ub bë babok P'op Hagä Do sa h'yyb gó nahapäh do sa mahang. Tii bä, bë raky n'aa tapa né paawä, nesaa do bë moo bok rahe'ood né paawä, P'op Hagä Do hä raj'aa etsë da sahönh hë P'op Hagä Do ky n'aa etyy noo gó kä, baad hadoo do bë moo bok do rabahapäh do hyb n'aa.

¹³ Kristo, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, ër babok do hä takawehëë däk do hyb n'aa, taw'ääts hë bë ky daheeh sahönh hë hyb n'aa jewyk do ji rabag'ääs doo. Bë ky dahé Roma buuj sa wahë n'aa heh'äät ub doo. ^{**}

¹⁴ Bë ky dahé na-ããj hë ta karapee ta kyy gó bag'ääs doo. Sa wahë n'aa heh'äät do mejüü ta tüi, baad nadoo do moo b'ook do rarejäã hyb n'aa, baad habok do raweh'ëeh hyb n'aa.

¹⁵ P'op Hagä Do karën baad hadoo do bë moo bong, bë ky meduuk hyb n'aa ta me h'yy ganehot doo, P'op Hagä Do hä h'yy gatemah doo.

¹⁶ Dooh bë hä mejõ wät péh. Bë daaj hë bë bahajaa bë hyb n'aa newë bä nyy da bë babok, ny hadoo do bë moo bok. Ti hadoo né hë, nesaa do bë moo bok do hyb n'aa nado tüi. P'op Hagä Do karom bëeh. Ti hyb n'aa, taw'ääts hë takarën doo da bë babok.

¹⁷ Taw'ääts hë sahönh hë bë weh'ëeh ta wób. Taw'ääts hë bë kamahän bë da hadoo do Jesus hä h'yy ka'eeh doo. Taw'ääts hë P'op Hagä Do tak'ëp bë hyb n'aa jew'yik. Taw'ääts hë bë weh'ëeh Roma buuj sa wahë n'aa heh'äät ub doo.

Sa karom Jesus hä h'yy ka'eeh do Peed maher'oot do ky n'aa hahÿÿh

¹⁸ Bëeh, sa karom, h'yyb eÿÿm doo me P'op Hagä Do bë hyb n'aa jew'yik do hyb n'aa, taw'ääts hë bë ky dahé bë kariw n'aa. Taw'ääts hë bë kariw n'aa ky en'yym do had'yit nado bë ky daheeh. Taw'ääts hë ky nes'aa do na-ããj hë bë ky dahé.

¹⁹ Ta tüi d' ÿ wén her'oot, P'op Hagä Do tsebé do hyb n'aa ji wë, ta hyb n'aa ji gado bä daap ji hä rarejäã doo.

[§] **2:8** Isajas 8.14 ^{**} **2:13** Sesa ramaneëehni ti noo gó Roma buuj sa wahë heh'äät doo, hajõng häj n'aa bä bag'ääs doo.

²⁰ Hÿÿ kä, bë h'yyb haj'aa hë tado bä bë hä rarejäã doo, dooh bë hä raj'aa etsë pé h'yyb jawyg gó bë gado bä tii. Hÿÿ kä, baad hadoo do bë moo bok do hyb n'aa tado bä bë hä rarejäã doo, h'yyb jawyg gó bë gado bä, tii bä P'op Hagä Do tsebë da bë wë, bë da taky n'aa edëng.

²¹ Bë P'op Hagä Do naëëj wät h'yyb jawyk doo gó bë gadoo hyb n'aa bë rarejäã doo, baad hadoo do bë moo bok do hyb n'aa. Bë hyb n'aa newë hahÿÿh: Kristo na-ãäj hë ahob wät. Bë hyb n'aa né hë tabahob wät. Tabawäd wät do hä bë hä tametëëh nyy da bë babok. Tabawäd wät doo da takarën bë babok.

²² Dooh Kristo hä nesaa péh. Dooh tanoo kanesa bä.††

²³ Ta hä raky n'aa rejää bã, dooh tamebaaj bã. Rarejäã noo gó, dooh teãm bã ta majï. P'op Hagä Do moo gó takan'oo däk. Ti né hë ta jawén sahõnh hë baad ky n'aa etyy doo, Jesus hapäh.

²⁴ B'aa kajatsëk do hä Kristo bahob wät nesaa do ër moo bok do paah, ër dejëp hyb n'aa hadoo nesaa do hä, ër ky nadahé wät hyb n'aa nesaa doo, ÿ hanäng pé tii, baad hadoo ër babok hyb n'aa kä. Tahob wät ta rog bë bahub padëëk hyb n'aa.

²⁵ B'éë nepä bong do hadoo bë p'ooj ub. Hÿÿ kä bë P'op Hagä Do mana kân p'aa hënh b'éë hagä n'aa heh'äät do wë. Kristo, bë hagä n'aa wë bë tamana kân.

3

Ajyy, ÿÿj sa ky n'aa hahÿÿh

¹ ÿÿj, bë na-ãäj hë. Taw'ääts hë bë ky dahé bë patug. Tii bä, tanyy bä sa mahang P'op Hagä Do kyyh ganadoo nä doo, ta jawén tahyb n'aa pé Kristo hä rah'yy ka'eeh rabahapäh bã kä nyy da baad sa äj rababok. Dooh hyb n'aa sa ÿÿm ky n'aa h'üüm pé sa patug rah'yy ka'eeh hyb n'aa,

² ta ti rahapäh do hyb n'aa da nyy da baad had'op bë babok P'op Hagä Do bë weh'ëëh do hyb n'aa.

³ Taw'ääts hë dooh j'ooj hë ji padedëëk do bë hetsóh. Hahÿÿ d' ÿ hanäng pé tii: Taw'ääts hë dooh ta see mo n'aa hadoo pé ji sëën bë ramahetsóh do tii. Taw'ääts hë dooh k'ääts tëg gabarëëh do s'ëëb, saroor tak'ëp ky n'aa gebah do na-ãäj hë bë hetsóh.

⁴ Taw'ääts hë bë h'yyb gó hanäng doo me bë kahets'oooh. Kaja hë bë h'yyb bë mahüüm do ta wób sa wë, h'yyb jawyg gó bë babok do na-ãäj hë, ti né hë bë hetsó nahãnh doo. Ti né hë tak'ëp baad hadoo P'op Hagä Do matym gó.

⁵ Tii da né p'ooj ub ÿÿnh baad P'op Hagä Do karën doo da habong doo, ta hä h'yy kasadä do rabahed'oo paah. Baad rababok doo, ti sa hetsóh. Sa patug paa raky daheeh.

⁶ Tii d' paa m' Sarah bad'oo. Ta patug, Abaraãm paa m' taky daheeh. "Wahëh ÿ n'aa", ta patug tamaneëënh. Sarah hadoo bëëh, baad hadoo do bë moo boo bã, dooh hyb n'aa bë jeÿÿm pé P'op Hagä Do hä bë h'yy kasadä do hyb n'aa.

⁷ Bëë kä, ÿÿm nãng doo, taw'ääts hë baad ub bë babok bë ÿÿm wë. Bë hapäh, dooh denaa hë rahejooj bã bë mahãnh. Taw'ääts hë bë weh'ëëh bë ÿÿm bë nemuun ragadoo do hyb n'aa ji edëb had'yyt do P'op Hagä Do pa, taky enyym doo gó ji P'op Hagä Do anoo doo. Taw'ääts hë tii da bë aboo bë ÿÿm wë, bë ky n'aa etsëë do P'op Hagä Do gadoo hyb n'aa.*

†† 2:22 Isajas 53.9 * 3:7 Ji rejä bã ji ÿÿm, ji ky n'aa rejä bã, ji hajëëw bã, dooh P'op Hagä Do gado bã ta hä ji ky n'aa etsëë doo.

Sahõnh hẽ tamaher'oot do ky n'aa hahÿÿh

⁸ Bẽ sahõnh hẽ ÿ maher'ood kãn hÿÿ kã. ÿ karẽn sэд бẽ h'yyb hedo had'yyt hẽ. ÿ karẽn бẽ h'yyb en'yyim бẽ da hadoo doo, baad tanado бã sa hã. ÿ karẽn бẽ kamahãn бẽ da hadoo do Jesus hã h'yy ka'eeh doo. Taw'ãats hẽ бẽ t'yyd mehĩĩn бẽ da hadoo doo. Taw'ãats hẽ бẽ kadad'uu бẽ da hadoo do sa wẽ.

⁹ Nesaa do ramoo boo бã бẽ hã, бẽ abaaj manã nesaa doo me. Бẽ raky n'aa rejã бã, бẽ abaaj manã ky n'aa rejãã doo me. Taw'ãats hẽ бẽ abaaj бẽ ky n'aa edẽng doo me. Ta tii da baad ub бẽ babok hyb n'aa né hẽ бẽ P'op Hagã Do wén naeëj wät. Ta tii da baad бẽ aboo бã, бẽ da P'op Hagã Do ky n'aa edẽng.

¹⁰ Tii d' ÿ wén her'oot, ti né hẽ ti Saaw-Mo hã ji hã taky dãng doo:

“Jé karẽn do tsebee gó hawät doo,
jé karẽn do baad tawäd бã,
taw'ãats hẽ dooh ta wób taky n'aa rejã бã.
Taw'ãats hẽ dooh tawad'ii бã.

¹¹ Tii d' karẽn doo, taw'ãats hẽ teréd hõm nesaa doo.

Taw'ãats hẽ baad hadoo do tamoo wäd kãn.
Taw'ãats hẽ h'yyb nyyw gó had'yyt hẽ tabawät ta wób sa wẽ.

¹² Tii d' tawén hadoo,
baad had'yyt hẽ Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do bahag'ãas baad habok doo.
Tagadoo ta hã raky n'aa etsëë doo.

Tii d' nado nesaa do moo b'ook do sa hã.
Tanoo baad ranabok hyb n'aa”, nãng kerih doo.†

¹³ Baad hadoo do бẽ karẽn бã бẽ moo boo бã, dooh бẽ hã baad nadoo do ramoo bok péh.

¹⁴ Ti hado né paawã, baad hadoo do бẽ moo bok do hyb n'aa бẽ ahoop ran'oo бã, бẽ da P'op Hagã Do ky n'aa edẽng. Бẽ eÿÿm manã sa hã. Бẽ hyb n'aa tón manã бẽ hã ramoo bok doo.

¹⁵ Taw'ãats hẽ Kristo бẽ hyb n'aa jew'yyk бẽ h'yyb gó. Ti né hẽ Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do sahõnh hẽ hag'ãas doo. Taw'ãats hẽ бẽ maher'ood had'yyt hẽ sahõnh hẽ sa hã, h'ëed hyb n'aa Kristo hã бẽ h'yy kasadã, reaj бã бẽ hã.

¹⁶ Sa hã бẽ maher'oot бã, taw'ãats hẽ kaja hẽ бẽ h'yyb бẽ mahũum sa wẽ. Taw'ãats hẽ бẽ weh'ëeh he'aanh doo. Taw'ãats hẽ baad бẽ aboo had'yyt hẽ бẽ h'yyb бẽ hã hẽ taky n'aa tapa mahãnh. Tii бã nu mebyk da nesaa doo me her'oot do baad бẽ babok do ky n'aa hã. Kristo hã h'yy kata dãk do hyb n'aa baad бẽ babok do hyb n'aa бẽ ky n'aa rejãã do nu mebyk da.

¹⁷ Taw'ãats hẽ né hẽ ji ahoop nesaa do ji moo wät do sãm. Ti hadoo né hẽ, ta bahãnh baad ub baad hadoo do ji moo wät do hyb n'aa ji ahob бã, tii d' P'op Hagã Do karẽn бã ji hã.

¹⁸ Ta tii d' ÿ wén her'oot, sэт nuu me Kristo bahoop dajëb. Kristo, baad had'op doo, baad nadoo do habok do sa hyb n'aa tabaahoop dajëb, P'op Hagã Do wẽ бẽ tamanaa hyb n'aa. Ta hub radajëeb wät paah. Tii бã taganã wät p'aa hẽnh P'op Hagã Do Sahee an'oo бã.

¹⁹⁻²⁰ Ta Sahee gó, Kristo maher'oot paa panyyg ky nadah'eeh do Nowéh hawät noo gó habong do sa hã, h'yyb jawyg gó P'op Hagã Do gada noo gó marakate kajaa бã kã.‡ Raky nadaheeh do hyb n'aa paah, tabanesaa hẽnh sa h'yyb tym P'op Hagã Do dewãts hõm. Tahag'yyp noo gó, marakate gó pawóp its, 8 hedoo doo, raked'ëep naëng hag'yypp do mahãnh.

† 3:12 Saaw-Mo 34.13-17 ‡ 3:19-20 Dooh baad ji hapëë бã nyy da Peed hanãng péh. Hahÿÿ da apãh tahanãng pé tii: Panyyg ky nadah'eeh do Nowéh maher'oot paa rat'yyd kamehĩĩn hyb n'aa paawã. Nowéh her'oot do hã Kristo Sahee her'oot paah.

²¹ Naëng mahähn Nowéh raked'ëep do paah, ji nu kemuun do heen n'aa hadoo tii, da hë nesaa do mahähn ji tamed'ëep doo. Ji ehop do hasus do mahähn nado ti ji nu kemuun doo. Ji wén nu kemuun, ji h'yyb tym baad hado däk do ji betseë hyb n'aa P'op Hagä Do hä. Jesus Kristo ganä wät do hyb n'aa ér edëb bong nesaa do hä ji P'op Hagä Do ky n'aa ety mahähn.

²² Hÿ pong jé Jesus Kristo basëek, P'op Hagä Do hub hadäk hënh, tabag'ääs doo bä tabawäd däg kån. Ääs, sahõnh hë kabaj'aa do hejój enäh do hä na-ääj hë tamejõ däg kån.

4

P'op Hagä Do hyb n'aa ji bawät do ky n'aa hahÿÿh

¹ Ti hyb n'aa kä, Kristo ahob wät do hyb n'aa badäk hahÿÿ bä tabawät noo gó, taw'ääts hë Kristo h'yyb hado däk bë h'yyb. Taw'ääts hë bë gadoo bë ahoop doo. Jé hahob wät doo, dooh nesaa do hä tah'yyb däg wäd bä had'yyt hë.

² Dooh nesaa do ji h'yyb karën do jawén tawäd wäd bä badäk hahÿÿ bä tabawät nä bä, P'op Hagä Do karën do hä tah'yyb däg kån.

³ Jääm hë dó p'ooj ub bë moo bok do paah, P'op Hagä Do sa h'yyb gó nahapäh do rabad'oo doo da. Tii d' bë moo boo manä wäd. Sa ÿÿm nadoo do sii, sa patug nadoo do sii rabahe'ÿÿh tii. Sa h'yyb karën do jawén ta ti hedoo do rababok. Jarakë hedoo do hä rabaom. Ta bahähn rabawëh, rabeëek. Jäm ramoo bok rah'yy karën doo da rabeëek hyb n'aa. Sa kabarii raweh'ëeh hyb n'aa tak'ëp taw'ääts hë nadoo do ramoo bok.

⁴ Hÿÿ kä, rahapäh do hyb n'aa dooh ta tii da sa sii bë aboo boo bä, bë rahyb n'aa meuunh, bë raky n'aa rejää.

⁵ Da hë bë raky n'aa rejä né hë paawä, ti awät da ti noo gó P'op Hagä Do matym gó rabab'ëeh bä rakaher'oot hyb n'aa ta hä kä. P'op Hagä Do hedëp nä doo, dejëp do paa sii hë ky n'aa ety do wë kä rakaher'ood kån. Baad nadoo do ta sãm ragadoo da.

⁶ Sahõnh hë raky n'aa kety däk hyb n'aa da P'op Hagä Do matym gó, Kristo hä h'yy ka'eeh do paa dejëb bong do hä na-ääj hë takaher'ood däk paa rababok nä noo gó Kristo ky n'aa hanäm doo. Ta ky n'aa hanäm do takaher'ood däk paa sa hä, dajëb hä sa hub ky n'aa ety däg né hë paawä sahõnh hë badäk hahÿÿ bä habong doo da, sa h'yyb tym bedëp hyb n'aa P'op Hagä Do pa, takarën doo da.

⁷ Edaa däg kån sahõnh hë tagawatsik doo. Ti hyb n'aa, taw'ääts hë baad bë hyb n'aa newë, baad bë hyb n'aa matakä. Taw'ääts hë bë h'yyb bë mesoo ji h'yyb karën do jawén bë nabok hyb n'aa, baad ub bë bahajaa hyb n'aa bë ky n'aa etsëë.

⁸ Hahÿÿ ti tak'ëp ÿ betseë bë hä: ÿ karën tak'ëp bë kamahän bë da hadoo doo. Jé kamahän doo, hajõng baad nadoo do tahyb n'aa mabaan ta da hadoo do hä.

⁹ Taw'ääts hë tsebee gó bë gadoo bë tób yt hä bë da hadoo do Jesus hä h'yy ka'eeh doo. Bë ky n'aa jõg manä ta ti p'ää.

¹⁰ Taw'ääts hë sahõnh hë bëeh, bë masaa ta wób P'op Hagä Do Sahee hanaa bë gado däk doo me. Hajõng tanoo ér hä ér moo mabok hyb n'aa. Ti hyb n'aa taw'ääts hë baad bë bad'oo bë gadoo doo me, sa kaser n'aa baad moo bok doo da sa kariw n'aa hanoo doo me hadoo.

¹¹ Bë kahet'aa bä, P'op Hagä Do ky n'aa ta wób maher'oot doo, taw'ääts hë hahÿÿ da tahyb n'aa newëë: "P'op Hagä Do kyyh né hë ti ÿ her'oot doo", näng da ta h'yyb gó. Dooh taky gabuuj tado bä. Bë mahang ta wób masa doo, taw'ääts hë P'op Hagä Do hejój me ta hä tanoo doo me tamasa. Taw'ääts hë tii

da né hē bē bad'oo tii, Jesus Kristo bē tamasa do hyb n'aa P'op Hagā Do j'aa ketsēē dāk hyb n'aa. Ý karēn Jesus Kristo kawehēē dāg had'yyt hē. Ý karēn sahōnh hē sa bahānh tabahejooñh, takabaj'aa. Ýÿ. Tii d' né hē. Taw'āats hē.

¹² Najis haa, bē h'yy gabedo manā bē wē kametyy do bawāt do hyb n'aa, bē hā rakamajē bā, bē rarejā bā. Ji ahoop né hē.

¹³ Taw'āats hē bē tsebee Kristo ahoop do hā sēd bē h'yyb hedoo dāg bā kā. Tii bā kā, Kristo matēēh bā kā, ta kabaj'aa do kametēēh bā kā, tak'ēp da bē tsebē da.

¹⁴ Kristo hyb n'aa bē raky n'aa rejā bā, bē P'op Hagā Do ky n'aa edēng da, ta Sahee tak'ēp kabaj'aa do bē hā tabawād had'yyt hē do hyb n'aa.

¹⁵ Nesaa do bē ahob bā, taw'āats hē dooh ta see bē daj'ēēp do hyb n'aa tado bā bē ahoop doo, dooh bē ets'ēēk do hyb n'aa tado bā, dooh nesaa do bē moo bok do hyb n'aa tado bā, dooh na-āāj hē ta wób hā bē nu so bā do hyb n'aa.

¹⁶ Hÿÿ kā, Kristo hā bē h'yy ka'eeh do hyb n'aa tado bā nesaa do bē ahoop doo, tii bā taw'āats hē dooh bē nu mebyy bā. Taw'āats hē P'op Hagā Do hā bē j'aa etsē Kristo hā h'yy ka'eeh do bē bahadoo do hyb n'aa.

¹⁷ Sahōnh hē P'op Hagā Do ky n'aa etyy noo gó, pooj jé ta karapee taky n'aa etyy da. Kaja dāk hÿÿ kā ēēr, ta karapee, taky n'aa etyy doo. Pooj jé ta karapee taky n'aa ety bā, tii bā ta wób, P'op Hagā Do panyyg hanām do ky nadah'eeh doo, dooh da rakedēēb bā.

¹⁸ Baad P'op Hagā Do matym gó habok do rakedēēb né paawā, hejooñh né tii. Ti hyb n'aa, P'op Hagā Do hā h'yy kana'eeh doo, nesaa do moo b'ook doo, dooh né da rakedēēb bā.

¹⁹ Ti hyb n'aa kā, P'op Hagā Do karēn doo da hah'oop doo, taw'āats hē baad hadoo do had'yyt hē ramoo bok. Taw'āats hē P'op Hagā Doo, ji pahuuj wāt do hā rah'yy kasadēē had'yyt hē. Ti dooh ji taky n'aa ehÿÿd bā. Tamoo wāt né da ji hā taky dāng doo.

5

Jesus hā h'yy ka'eeh do sa wahē n'aa, ta wób na-āāj hē tamaher'oot do ky n'aa hahÿÿh

¹ Bē nemuun Jesus hā h'yy ka'eeh do sa wahē n'aa see ý bahadoo do hyb n'aa, Kristo ahob wāt do ý hapāh do hyb n'aa paah, Kristo sii ta bag tak'ēp gabarēēh doo gó ta pa ta jawén ý bawāt do hyb n'aa, ý maher'oot bēēh, Jesus hā h'yy ka'eeh do sa wahē n'aa.

² Baad bē hagāā P'op Hagā Do karapee bē hā P'op Hagā Do anoo do bē bahag'āās hyb n'aa. P'op Hagā Do masāāh b'éé hadoo tii.* H'yyb hedoo doo me, P'op Hagā Do karēn doo da bē hagāā sa hā. Taw'āats hē dooh bē hā kamejūū do hyb n'aa tado bā. Ta sām jawén hyb n'aa nado tii. Bē hagāā sa hā baad bē h'yyb gó.

³ Bē hyb n'aa newē hahÿÿh: Sa danāh sa hā tak'ēp mejūū do nado bēēh. P'op Hagā Do karapee ti bē hag'āās doo. Taw'āats hē baad bē babok, bē hā rabahapāh hyb n'aa nyy da baad ji bawāt.

⁴ Tii bā kā, Kristo, b'éé hagā n'aa sa wahē n'aa kajaa bā kā, Kristo matēēh bā kā, bē kawehēē dāk sahōnh hē sa matym gó tan'oo bā. Ta ti bē hā tanoo doo, dooh tahēēj bā.

* **5:2** Ji masāāh b'éé ji nahagāā bā, jé pad'yyt hē rababoo dāk sa waa jawén. Rakanapēē boo tii bā. Dooh rahapēē wāt sa tyw n'aa. Ti hyb n'aa ta hagā n'aa hagāā had'yyt hē. Ti hadoo Jesus hā h'yy ka'eeh do hā. Ti hyb n'aa b'éé ky n'aa gó tabeh'ūūm.

⁵ Bëë kä, papuuj hedoo doo, taw'ääts hē bë ky dahé Jesus hā h'yy ka'eeh do sa wahē n'aa hedoo doo.

Bë sahōnh hē, pahēew hedoo doo, maruus hedoo doo, wahēh hedoo do na-āāj hē, taw'ääts hē bë kadad'uu séd demuun bë da hadoo do wē. Sa bahānh bë edoo manā bëëh, hahÿÿ da P'op Hagā Do kyy kerih do her'oot do hyb n'aa:

“P'op Hagā Do hyb n'aa wareem kasab'ee do hā.

P'op Hagā Do t'yyd mehīn kadad'uu doo,

P'op Hagā Do ky ennyym sa hā.”†

⁶ Ti hyb n'aa, taw'ääts hē bë kadad'uu P'op Hagā Do tak'ëp hejooñh do wē, bë taweh'ëeh hyb n'aa tah'yyb dāng do noo gó kajaa bä kä.

⁷ Baad ub bë P'op Hagā Do bahag'ääs. Ti hyb n'aa taw'ääts hē bë kadad'uu ta wē, bë an'oo ta wē sahōnh hē bë hyb n'aa newëë doo, bë hyb n'aa natón hyb n'aa.

⁸ Taw'ääts hē baad bë hyb n'aa newë, taw'ääts hē bë hyb n'aa matakā. Awad kawajāñ do reāw hād nāng do hadoo, jé pad'yyt hē hawāt do ta tä hesoos do tabawēh hyb n'aa hadoo bë majī Dijab.‡ Tesoos jé tarejāñ hyb n'aa. ⁹ Taw'ääts hē bë kahejój ta wē. Bë an'oo manā bë tah'yyb wareem. Baad bë h'yy kae had'yyt hē Jesus Kristo hā. Bë hapāh, jé pad'yyt hē badāk hahÿÿ hā bë wakāñ hedoo do Jesus hā h'yy ka'eeh do rahoop bë ahoop doo da. Jé pad'yyt hē bë wakāñ hedoo do rarejāñ.

¹⁰ Banadawëët bë ahob wāt do jawén paa bä, p'aa hēñh da baad tabahado dāk sahōnh hē bë hā P'op Hagā Do an'oo bä da. Baad ub bë h'yy kae had'yyt hē tan'oo bä. Bë da tah'yyb hej'oonh. Doooh da bë h'yy gejë hōm bä tan'oo bä. P'op Hagā Doo, tak'ëp ji wē taky ennyym doo, bë tanaééj wāt ta pa ta bag tak'ëp gabarëeh do mahang bë babok hyb n'aa, Jesus Kristo hā bë h'yy kata dāk do hyb n'aa.

¹¹ Taw'ääts hē sahōnh hē P'op Hagā Do bagāñ had'yyt hē. Ýÿ. Tii d' né hē. Taw'ääts hē.

Sa hā Peed kedëë hōm do ky n'aa hahÿÿh

¹² Siras ý tamasaa wāt hahÿ bë ý ma erih do hā. Hāj ý hadoo do h'yy kaneh'ÿÿt do tii, hā ýÿ. Ganapog is doo me bë ý ma erii wāt bë ý h'yyb en'yyim hyb n'aa. P'op Hagā Do ky ennyw had'yyt hē bë hā ý erii wāt do hā bë ý metëeh. Taw'ääts hē taky ennyym doo gó bë aboo had'yyt hē. Bë h'yy gejë hōm manāh.

¹³ Jesus hā h'yy ka'eeh do Babirōñ§ panang bä habong doo, bë nemuun P'op Hagā Do wē kasëew bong doo, bë m' rahyb n'aa esee. Maah-Ko, tah ý hadoo do bë m' tahyb n'aa esee na-āāj hē.

¹⁴ Taw'ääts hē baad bë edëë bë da hadoo doo.

Ý karēñ bëëh, Kristo hā h'yy kata padëëk doo, h'yyb nyyw gó bë babok.

Jāñ hē kä.

† 5:5 Proweh-Bijos 3.34 ‡ 5:8 Gereg kyy me ramaneëñh Nesaa Do Yb, Dijab. “Ji taky n'aa tapa had'yyt doo”, tahanāng pé ti Dijab. § 5:13 Roma panang né tii. Ta see pé noo gó Roma ramaneëñh **Babirōñ**.

2 Peed

Ta jawén Jesus hã h'yy ka'eeh do hã Peed ma erih do hahÿÿh

¹ Simaw Peed, Jesus Kristo karom, ta mejüü do see ÿ ti hÿÿh. ÿ edëng bëeh, ãã nemuun Jesus Kristo hyb n'aa P'op Hagä Do hã h'yy ka'eeh doo. Baad had'op ti Jesus Kristo P'op Hagä Do ër h'yy kaha'eeh doo, ër h'yyb tym dëëb. Baad had'op tabahadoo do hyb n'aa ër hã tabanoo P'op Hagä Do hã ër h'yy ka'eeh hyb n'aa. Tak'ëp baad ub ta ti ër h'yy ka'eeh do ër hã tanoo doo.

² P'op Hagä Doo, Jesus ër Wahë N'aa na-ããj hë bë bahapäh do hyb n'aa bë h'yyb gó, ÿ karën tak'ëp P'op Hagä Do ky enyym bë wë, ÿ karën baad had'yyt hë bë tah'yyb en'yyim.

Tak'ëp ji hyb n'aa tam'aah baad had'yyt hë ji bawät hyb n'aa ky n'aa hahÿÿh

³ Ta hejój me P'op Hagä Do an'oo däk ër hã sahõnh hë baad hadoo doo, ji bahajaa hyb n'aa papuuj gó, takarën doo da ji bawät hyb n'aa. Ta ti tawén n'oo däk ër hã, Kristo, ër tanaëëj wät do ër hapëë däg kån do hyb n'aa ër h'yyb gó. Ta kabaj'aa doo me, tak'ëp taky enyym doo me ër tanaëëj wät ta karapee ër bahadoo hyb n'aa.

⁴ Ta kabaj'aa do hyb n'aa, tak'ëp taky enyym do hyb n'aa na-ããj hë, tak'ëp baad hadoo doo, tak'ëp ji kamahän do taky däng paa ër hã. Ta ti ër hã taky däng do an'oo bä, baad P'op Hagä Do bawät doo da ër babok hyb n'aa. Ër hã taky däng do tan'oo bä na-ããj hë ër bedëp hyb n'aa, Jesus hã h'yy kana'eeh do sa h'yyb karejää do mahänh. Nesaa do ji h'yyb säg karën do jawén rababok do hyb n'aa sa h'yyb karejää tii.

⁵ Ta ti hyb n'aa né hë, taw'ääts hë tak'ëp bë hyb n'aa tam'aah takah'üüm hyb n'aa bë h'yy ka'eeh doo. Taw'ääts hë baad had'yyt hë bë babok. Taw'ääts hë bë hyb n'aa tam'aah bë h'yy ganäng hyb n'aa P'op Hagä Do karën do hã.

⁶ Taw'ääts hë bë h'yyb bë mesoo, bë h'yyb karën do jawén bë nabok hyb n'aa. Taw'ääts hë h'yy ganajëng doo me bë baboo had'yyt hë. Taw'ääts hë P'op Hagä Do karën doo da bë babok.

⁷ Taw'ääts hë bë kamahän bë wakään hedoo doo, bë nemuun Jesus hã h'yy ka'eeh doo. Taw'ääts hë bë kamahän sahõnh hë ta wób.

⁸ Sahõnh hë ta ti takahüüm bä had'yyt hë bë h'yyb gó, dooh daap hë tado da tii bä Jesus Kristo, ër Wahë N'aa bë hapäh doo. Baad hadoo ta hanaa tii.

⁹ Tii d' nado ÿ etsén wät doo da nabok do hã. Baad rabanahapäh do hadoo tii. Ty temah do hadoo.* Ramabaan nesaa do sa hã hanäng do paa kawug hõm doo.

¹⁰ Ti hyb n'aa, wakän haa hedoo doo, taw'ääts hë ta bahänh bë hyb n'aa tam'aah, P'op Hagä Do naëëj wät do wób né bëeh, bë metëeh hyb n'aa, P'op Hagä Do asëew hõm do wób né bëeh, bë metëeh hyb n'aa. Sahõnh hë ta ti bë hã ÿ ets'ëë wät do bë moo boo bä, dooh né da bë h'yy keréd hõm bä P'op Hagä Do hã.

¹¹ Tii bä, baad bë P'op Hagä Do gadoo da Jesus Kristo, ër Wahë N'aa, ër h'yyb tym dëëb tabagää had'yyt doo bä.

Te hub né hë Jesus mejüü do rama metëëk do ky n'aa hahÿÿh

* 1:9 Dooh rah'yy gah'ood bä P'op Hagä Do karën do hã, tahanäng pé tii.

12 Bē hapēē dāg né paawā bē ŷ ma erii wāt do ky n'aa, baad bē gado dāg né paawā bē h'yyb gó baad hadoo do ky n'aa bē rama met'ēēg wāt doo, ŷ karēn bē hyb n'aa es'ee had'yyt hē ta tii. Dooh ŷ h'yy gajēē hōm bā bē ŷ maher'oot doo, bē manabaan hyb n'aa.

13 Hā ŷŷ, taw'āats hē tii da bē ŷ maher'ood had'yyt hē badāk hahŷŷ bā ŷ bawāt nā bā,

14 edaa dāk ŷ bahapäh do hyb n'aa badāk hahŷŷ bā ŷ bawāt do gawatsik. Ēr Wahē N'aa, Jesus Kristo metā wāt ta ti hā ŷŷ.

15 Edaa dāk ŷ dajēp doo. Ti hyb n'aa ŷ karēn sahōnh hē ŷ moo wāt ŷ hajaa doo, badāk hahŷŷ bā ŷ bawāt nā bā, ŷ dajēp jawén paa bā na-āāj hē bē hyb n'aa es'ee had'yyt hē hyb n'aa ta ti bē ŷ maher'ood wāt doo.

16 Ēr Wahē N'aa Jesus Kristo hejój ky n'aa bē āā maher'oot noo gó, p'aa hēnh da tamatēēh bē āā maher'oot bā, dooh sa panyyg ub h'yy ganyy gó sa daaj hē rahyb n'aa newēē do āā ky s'ūūd bā. Āā daaj hē né hē āā matym me āā bahapäh tak'ēp ta kabaj'aa doo,

17-18 waēē P'op Hagā Do wē kasēew hōm do jó. Ta tii bā P'op Hagā Doo, ta Yb, weh'ēēh ta hā, ta bag tak'ēp gabarēēh doo gó tabawāt tabanoo na-āāj hē. Hahŷŷ da P'op Hagā Do kyyh ta hā: “Hahŷ tah ŷŷ, tak'ēp ŷ kamahān up doo. Baad ŷ h'yy gadajang ta wē”,† nāng mäh. Āā daaj hē āā maa napäh ta kyyh, Jesus sii ta tii bā āā bab'ēēh bā.

19 Ta ti āā bahapäh, ta ti āā maa napäh do hyb n'aa na-āāj hē, ta bahānh baad āā bahapäh te hub né hē Kristo matēēh do ky n'aa hā P'op Hagā Do ky n'aa rod rerih do paah. Ti hyb n'aa ŷ karēn paawā baad bē hyb n'aa matakā Kristo ky n'aa rerih do paa hā. Ta bag atsēm ta tyw n'aa ji hā tametēēh do hadoo rerih do paah. P'op Hagā Do ky n'aa rod rerih do hā bē hyb n'aa matakā bā bē da hapäh ny hadoo do ji ky daheeh, ny hadoo do noo kanesa doo. Taw'āats hē rerih do bē ky dahé had'yyt hē Kristo matēēh bā ká. Tii bā ká, baad Kristo bē da tah'yy gan'yyh P'op Hagā Do hā. Watom tapaj'ēē bā hana do hadoo bē hā Kristo.

20 Hahŷ ti baad ŷ karēn bē hyb n'aa newēē: Dooh sa hanaa tado bā P'op Hagā Do kyy kerih doo gó ta ky n'aa rod rerii bong do paah.

21 Dooh sa hanaa tado bā ta jawén hawāt do ky n'aa raheer'oot do paah. P'op Hagā Do Sahee h'yyb mahūūm paa tii, P'op Hagā Do kyyh ramaher'oot hyb n'aa.

2

Ma matēg oow ky n'aa hahŷŷh

1 Isaraēw buuj mahang P'op Hagā Do ky n'aa rod oow, noo kanesa doo, rababong do paa hadoo, bē mahang na-āāj hē ti anāng da ma matēg oow. Ky kamep'ēēh doo me rama metēēk da te hub nadoo doo. Kristo, sa kariw n'aa, sa danāh, tadajēp doo me tedēēb wāt do sa hā, ramakyyys da. Jé sa kyyh maa newēē do reréd hōm da Jesus hā rah'yy ka'eeh do paah. Ti hedoo do ma matēg oow nayyw hē sa daaj hē sa ky n'aa katakyyk baad nadoo do hā. Gawatsig hōm da.

2 Hajōk da ky s'ūūt ma matēg oow. Nu meby n'aa nāng do ma matēg oow ramoo bok do ramoo bok da na-āāj hē. Sa hyb n'aa Jesus hā h'yy kana'eeh do baad nadoo doo me raheer'oot da ta tyw n'aa heh'āāt doo.

3 Tak'ēp ta sām hā rah'yy kajäk do hyb n'aa, sa panyyg sa daaj hē rahyb n'aa newēē doo me ma matēg oow bē da rawedii, bē wē hanāng do bē anoo hyb

† 1:17-18 Matew 17.5, Maah-Ko 9.7, Rukas 9.35

n'aa sa hã. P'ooj dæg P'op Hagä Do h'yyb dëe däk nesaa do hã taky n'aa etyy ta tii. P'op Hagä Do rejää né da tii. Dooch da rakedëeb bã.

⁴ Dooch P'op Hagä Do t'yyd mehîin bã ääs wób p'ooj ub nesaa do moo bok doo. Tabanesaa hënh tadewäts bëeh tii, t'öp gadagyp doo gó. Ta tii bã ragada P'op Hagä Do ky n'aa etyy noo gó sa hã.

⁵ Dooch na-ääj hë P'op Hagä Do t'yyd mehîin bã ta hã waneh'ëeh do p'ooj ub habok doo, hag'yyop do tamejüü noo gó sa wë. Jääm hë Nowéh tabed'ëep naëng hag'yyop do mahãnh, setsi ta sii habok do sii hë. Nowéh tii, ta wób tamaher'ood had'yyt hë P'op Hagä Do karën doo da rababok hyb n'aa paawä.

⁶ P'op Hagä Do ky n'aa etyy paa panang Sodoma, Gomoha häd enäh do ta babuj n'aa sii hë tëeg hõo me, sahõnh hë tagawatsig hõm hyb n'aa. Jääm hë ta ooj mad'aak paah, tak'ëp hadoo do tamo haj'aa haj'aa. Sa hã tabad'oo do hã tametëeh nyy da tamoo wät da P'op Hagä Do waneh'ëeh do sa hã.

⁷ Jääm hë panang buuj mahang tabed'ëep Róh, baad ub, P'op Hagä Do karën doo da hawät doo. Tak'ëp Róh h'yy katón paa tak'ëp baad nadoo do nanäng P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do ky nadah'eeh do ramoo bong do hyb n'aa sa hã hanäng doo me.

⁸ Sa mahang Róh bawät paah. Ta äh hã had'yyt hë Róh, P'op Hagä Do karën doo da hawät do ahoop paa ta h'yyb gó, tahapäh do hyb n'aa, tamaa napäh do hyb n'aa na-ääj hë nesaa do panang buuj ramoo bok doo.

⁹ Hÿy kã, ta tii da P'op Hagä Do t'yyd manehîin do hyb n'aa paa nesaa do moo heb'ooch doo, ti da tabed'ëep do hyb n'aa paa baad habok doo, ji hapäh hahÿyh: P'op Hagä Do hajaa né hë takarën doo da habok do tabed'ëep hejooch do sa hã kametty do mahãnh. P'op Hagä Do hajaa na-ääj hë tarejä had'yyt hë nesaa do moo heb'ooch doo, sahõnh hë taky n'aa etyy noo gó kajaa bã kã.*

¹⁰ Tarejäã do mahang tak'ëp sa bahãnh tarejäã da nesaa do sa h'yyb säg karën do jawén habok do hyb n'aa nu meby n'aa näng do sa hã hanäng doo me moo bok doo, baad nahado bong do hajaa do P'op Hagä Do matym gó. Sa bahãnh P'op Hagä Do rejää da tamejüü do mak'yyys doo.

Sa hã hë ma matëg oow rah'yy kasab'ee. Rah'yy karën doo da ramoo bok. Dooch raky daheeh péh. Dooch rajeÿÿm pé ta tii. Ti hyb n'aa, dooch rajeÿÿm bã kabaj'aa do nes'aa padëek do raky n'aa rejä bã.

¹¹ Ääs kã, ma matëg oow sa bahãnh hejooj né paawä, sa bahãnh rahyb n'aa jewyg né paawä, dooch raky n'aa rejää doo me Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do matym gó raky n'aa tapa bã kabaj'aa do nes'aa padëek doo.

¹² Har'ëëng hadoo ti ma matëg oow. Dooch har'ëëng rah'yy genä bã. Ti abong har'ëëng ji masoo hyb n'aa, ji nabooh hyb n'aa. Har'ëëng h'yy ganenäh do hadoo ma matëg oow ÿ wén näng, tak'ëp baad nadoo doo me rabaher'oot ranahapäh do hã. Ti hyb n'aa P'op Hagä Do gawats'iik da tii, har'ëëng ji nabooh do hadoo.

¹³ P'op Hagä Do rejää da ta tii, ta wób rarahejää do mabaj. Baad ub sa hã pé adëb bã sii hë rah'yy karën doo da rababok, baad nado né paawä, nu meby n'aa nyy né paawä ti rah'yy karën doo. Séd hã bë bawëh noo gó ragen'aak baad nadoo do sa h'yyb säg karën do ramoo bok bë sii rawëë bã. Baad nado ta wób raher'oot da bë ky n'aa tii d' bë mahang rababok do hyb n'aa. Tak'ëp bë nu mebyk ran'oo bã.

* **2:9** Jesus matëeh noo gó P'op Hagä Do ky n'aa etyy da sahõnh hë badäk hahÿy hã habok do paah, ääs sii hë. Nesaa do moo heb'ooch do taky n'aa etyy da banesaa hënh rahob had'yyt hë hyb n'aa. Nahëej tii bã rahoop doo.

14 Ýj sa patug wad'ii do hã rah'yyb padëek had'yyt hë sa wë rababok hyb n'aa. Doohereréd nesaa doo. Rah'yyb tatuk sa da rah'yyb hedoo hyb n'aa P'op Hagä Do kyyh baad nahapäh do hyb n'aa nayyw hë h'yy keh'ÿyt doo. Sa h'yyb ramet'ëeg däk, sa h'yyb karën do rahyb n'aa h'üüm hyb n'aa. P'op Hagä Do ky n'aa was'ee padëek do tii!

15 Reréd hõm ta tyw n'aa baad hadoo doo. Ti hyb n'aa baad nadoo do jawén rababoo däk. Barãm, Beor t'aah, p'ooj ub hawät do mo n'aa me rabad'oo. Tak'ëp Barãm h'yyb däk paa ta sãm hã, Isaraéw buuj maji ta hã raky kajäk doo, Isaraéw buuj taky n'aa wasee hyb n'aa paawä.

16 Ta sãm, ta hã raky kajäk do jawén tabahõm bã, ta tyw n'aa baa bã, P'op Hagä Do nabuuj gedoo mã ta hã. Hahÿ d' paa tii: Jumeto, ta mas'ää tajawät doo, aj'yy kyy me tamaher'oot paah, dooh né paawä jumeto rahaja bã raheer'ood bã. Jumeto meduuk P'op Hagä Do ky n'aa rod Barãm häd nang doo, tamoo nawät hyb n'aa tak'ëp baad nadoo doo.

17 Naëng k'ääts gó naa ganyyh do mawooj däk do hadoo ta ti ma matëg oow. Naëng poo mahauk do tabës do hadoo. Ji wad'ii do tii. Ti hyb n'aa P'op Hagä Do ennyw däk sa hyb n'aa tak'ëp badagyp doo, tadewäts bëeh hyb n'aa gadagyp doo gó.

18 Daap hadoo do ti raheer'oot doo. Ti hadoo né hë, kyyh tak'ëp hetsooh do rakamasab'ee do ji ramaher'oot, ta tii me rah'yyb tatuk hyb n'aa nag'aap hë baad nadoo do habok do mahãnh kedëeb bong doo, nag'aap hë Jesus hã h'yy kae padëek doo, baad P'op Hagä Do kyyh hã h'yy ganenäh nä doo. Tahajaa, näk mã sa kyyh, ji aã bã ji ÿm, ji patug nadoo do sii ji h'yyb säg karën doo da né hë. Ta tii da rah'yyb tatuk sa hã.

19 Hahÿ da raky kajäk sa kyyh maa newëe do sa hã: "Äã ma metëek do bë gado bã, baad ub da bë babok tii bã. Dooher mejõ wät pé bë hã", näk sa kyyh. Tii d' né paawä ta wób hã raky kajäk, nesaa do sa h'yyb karën do karom ti ma matëg oow. Nesaa do mejõ had'yyt hë sa hã. Bë hyb n'aa newë hahÿh: Ji hã j'aa ketsë doo, ti né hë ji hã mejüü doo. Nesaa do sa h'yyb karën do j'aa ketsëe däk sa hã. Ta ti sa hã mejüü do ti ramoo boo had'yyt hë.

20 Hahÿ hyb n'aa ÿ wén her'oot ta tii da sa ky n'aa hã: Pooj jë ër Wahë N'aa, ër h'yyb tym dëeb, Jesus Kristo rabahapäh do hyb n'aa sa h'yyb gó, reréd hõm dó nesaa do badäk hahÿ hã habong do P'op Hagä Do hã h'yy kana'eeh do rabahed'oo doo, baad nado wäd ji bahadoo hanoo doo. P'aa hënh kä ta ti nesaa do j'aa ketsëe bã sa hã, p'aa hënh nesaa do ramoo bok do hyb n'aa, tak'ëp baad nado boo hÿ kä, p'ooj ub baad nadoo do rababok do bahãnh kä.

21 Taw'ääts hë paawä ranahapäh baad hadoo do ta tyw n'aa P'op Hagä Do wë ji tamahüüm doo. Dooher né paawä baad tado bã ji nahapëe bã ta tyw n'aa baad hadoo doo, sa hã paawä taw'ääts hë tii. Hahÿ hyb n'aa ÿ her'oot ta tii: Rahapëe däg né paawä baad hadoo do ta tyw n'aa, p'aa hënh raberéd hõm tak'ëp hanãm do P'op Hagä Do mejüü doo. Ti hyb n'aa ta tyw n'aa nahapäh do bahãnh P'op Hagä Do rejää da hÿ kä sa hã.

22 Sa hã kameta däk hahÿ pawóp hadoo do ji ky hetëg doo: "Awaar ad'ëeb jëng tehëen wät do paah."[†] "Too yb hasus do mahãnh hehob wät doo, p'aa hënh da tsapab gó takahep'uut."[‡]

3

[†] 2:22 Pooj jë reréd hõm nesaa do ramoo bok doo, ta jawén p'aa hënh ramoo bok, tahanäng pé tii.

[‡] 2:22 Pooj jë rakarën Jesus awug hõm nesaa do sa h'yyb gó hanäng doo, ta jawén p'aa hënh ramoo bok nesaa doo, tahanäng pé tii.

Jesus matëeh noo gó ky n'aa hahÿÿh

¹ Najis haa, pawóp däg bë ÿ ma erih do hahÿÿh. Pooj jé bë ÿ ma erii wät doo, hahÿ na-ääj hë bë ÿ wén ma erih, bë hyb n'aa esee hyb n'aa pooj jé kaher'oot do paah, baad ub bë hyb n'aa newëë hyb n'aa.

² ÿ karën bë hyb n'aa esee p'ooj ub P'op Hagä Do ky n'aa rod tsyt hë ta wë kasëew bong do raher'oot do paah. ÿ karën bë hyb n'aa esee na-ääj hë Jesus, ër Wahë N'aa, ër h'yyb tym dëëb mejüü do paah, ajyy Kristo mejüü do bë wë heboo nä do bë hä ma met'ëëg wät doo.

³ Taw'ääts hë baad bë bahapäh hahÿÿh: Jesus matëeh do pooj jé ti abok da nesaa do sa h'yyb karën do jawén habok doo, Jesus matëeh do ky n'aa rawajehëët doo.

⁴ Hahÿÿ da d' sa kyyh: "Matëeh mäh, taky däng paah. Te hub tado bä, ny tawät? Bë hegää", näk, "ër wahë n'aa ër pooj jé habong do dejëb kän. Ti hadoo né hë, paa hado had'yyt hë. Dooch takaja bä tamatëeh do pooj jé metëë n'aa.* Paa hado had'yyt hë badäk hahÿ kapahuuj wät noo gó naa", näk da sa kyyh.

⁵ Dooch rakarën bä rah'yy kadawuung bä, P'op Hagä Do ky haj'aa p'ooj ub wë kapahuuj wät doo. Dooch rakarën bä rah'yy kadawuung bä naëng bä naa k'ääts bawooj däk do ganyyh doo, ta ky haj'aa. Naëng tetyn hóm, bawooj däk do banyy däk hyb n'aa.

⁶ Dooch rakarën bä rahyy n'aa es'ee bä naëng hag'yyp doo me P'op Hagä Do gawats'iik paa badäk hahÿ tapahuunh do paah, ta hä habong do sii hë. P'op Hagä Do ky haj'aa tii.

⁷ Wë, papÿÿj, kamarab, sagööh, badäk hahÿÿ da hë ji hapäh do P'op Hagä Do enyyw däk, tii d' P'op Hagä Do ky däng do hyb n'aa, tëëg hõö me ragawatsik hyb n'aa. P'op Hagä Do enäm nä ta tii. Tagawats'iik noo gó kä, sahõnh hë ta hä waneh'ëëh do tagawatsiig kän.

⁸ Bë mabaan manä hahÿ najis haa: P'op Hagä Do hä sét pénh né hë sét ta baab, miw ta baab.

⁹ Dooch P'op Hagä Do hyb n'aa p'eed bä taky däng do tamoo wät hyb n'aa, ta wób red'oo. Tii d' nado. P'op Hagä Do ky däng do tawén kanajaa nä, bë tahyy n'aa b'aaah do hyb n'aa. Dooch né takarën bä gawatsik péh. Takarën sahõnh hë rah'yy kawereem, ta hä rah'yy ka'eeh hyb n'aa paawä.

¹⁰ Ti hadoo né hë, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kajaa né da. Rah'yy kanapeet bä, raganadaa bä takajaa da. Ji ganada do hadoo hets'ëëk do kajaa. Ti hadoo Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do kajaa doo. Nayyw hë wë gawatsik da, hawyp do hadoo. Sahõnh hë adëë bëëh da tak'ëp hajü do haj'aa. Tii bä dewuh da. Badäk hahÿÿh, sahõnh hë ta hä hanäng do na-ääj hë P'op Hagä Do ky n'aa etyy da tagawatsik hyb n'aa.†

¹¹ Tii da sahõnh hë P'op Hagä Do gawats'iik do hyb n'aa da, taw'ääts hë tsyt hë nesaa do mahãnh baad bë babok P'op Hagä Do wë. Taw'ääts hë P'op Hagä Do karën doo da bë babok,

¹² baad bë gadaa nuuj jé Kristo kajaa doo, P'op Hagä Do ky däng do paah.

* **3:4** Mawë tëg eh do 24 hä takerii däk Jesus her'oot do takajaa do pooj jé metëë n'aa. Dooch ta ti kaja däg sa nooh, ta ti rawén wajehëët Jesus matëeh do ky n'aa. Nayyw hë Jesus matëeh, ta hä h'yy ka'eeh do wób red'oo. Nayyw hë takanaja bä kä, ta wób raky sëm Jesus ky däng do paah. † **3:10** Tahajaa na-ääj hë ji erii bä: "Badäk hahÿÿh, sahõnh hë ta hä kapahuuj wät do na-ääj hë aooj jëng da."

Taw'ääts hē nayyw hē ta ti kajaa bē an'oo bā.† Ta ti noo gó kajaa bā kā, wē aooj jēng da. Sahōnh hē adēē bēeh da tak'ēp haju do haj'aa.

¹³ Sahōnh hē ta ti awād né paawā, ēēr, Jesus hā h'yy ka'eeh doo, ēr gada wē papuuj, badāk hahŷ papuuj P'op Hagā Do ky dāng doo da. Jāām hē baad hadoo doo, P'op Hagā Do karēn doo da habok do sa panang tii.

¹⁴ Ti hyb n'aa najis haa, ta ti bē gahēēn do hyb n'aa, taw'ääts hē tak'ēp bē hyb n'aa tam'aah tak'ēp baad ub bē babok hyb n'aa, tak'ēp baad ub bē bahadoo hyb n'aa P'op Hagā Do hā. Tak'ēp bē hyb n'aa tamah, h'yyb nyyw gó bē baboo had'yyt hē hyb n'aa ta wē, P'op Hagā Do bahapāh hyb n'aa.

¹⁵ Bē hyb n'aa newē hahŷh: H'yyb jawyg gó Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do gada nā, nayyw hē takanajaa, ji kedēēb wāt hyb n'aa banesaa hēnh ji taky n'aa etyy do mahānh. Tii da na-āāj hē Paw-Ro, ēr hŷŷj hadoo do ēr kamahān do bē tama erii wāt. Bē tama erii wāt P'op Hagā Do h'yy gan'yyh doo da ta hā.

¹⁶ Ti ky n'aa né hē tama erii wāt sahōnh hē tama erih do hā. Tama erih do mahang ti anāng hād hejooñh doo, tak'ēp ji hyb n'aa manatakā bā, dooh ji maa napēē bā tahanāng péh. H'yy gatamah doo, h'yy keh'ŷŷt doo, rawareem Paw-Ro erii wāt doo. Ta see hadoo ta ky n'aa ran'oo bā. Tii da na-āāj hē rawareem P'op Hagā Do kyy kerih do wób. Sa daaj hē sa ky n'aa katakyyk baad nadoo do hā.

¹⁷ Ta ti bē hapēē dāk do hyb n'aa, najis haa, taw'ääts hē bē hyb n'aa matakā, ta s'ee hēnh P'op Hagā Do ky n'aa jaw'yyk do ky nadah'eeh do bē rah'yyb mahūūm mahānh te hub nadoo do rama metēēk doo me. H'yy kanehŷŷd né paawā bē da hē, sa kyyh bē maa newē bā, bē da h'yy kah'ŷŷt. Ta tyw n'aa baad hadoo do bē erēt da sa kyyh bē maa newē bā.

¹⁸ Taw'ääts hē P'op Hagā Do kyyh hā bē hyb n'aa matakā had'yyt hē, Jesus Kristo, ēr Wahē N'aa, ēr h'yyb tym dēēb bē wē taky enyym do takahūūm had'yyt hē hyb n'aa, baad Kristo bē bahapāh hyb n'aa na-āāj hē bē h'yyb gó. Taw'ääts hē ti né hē ji j'aa etsēē had'yyt hē! ŷŷ. Tii d' né hē. Taw'ääts hē. Jāām hē kā.

† **3:12** Ji ky n'aa etsēē, nayyw hē takajaa hyb n'aa. Ji h'yy kawareem P'op Hagā Do wē, takarēn doo da had'yyt ji bawāt hyb n'aa. Ji h'yy kahas'āāp Kristo ky n'aa ji mahūūm do hā, sahōnh hē badāk hahŷŷ bā habong do raky n'aa napāh hyb n'aa na-āāj hē, Peed hanāng pé tahyb n'aa péh, *taw'ääts hē nayyw hē ta ti kajaa bē an'oo bā, tahe'ood bā.*

1 Jowāw

Jesus hā h'yy ka'eeh do hā pooj jé Jowāw ma erih do hahỹh

Ji h'yyb tym hed'ëep do ky n'aa hahỹh

¹ Bē āā ma erih hahỹh hā, sahõnh hē tadu dahäng do pooj jé hawät do ky n'aa, P'op Hagä Do Kyyh häd näng do ky n'aa.* Äā maa napäh ta kyyh, äā hapäh na-ääj hē. Baad äā bahapäh äā matym me. Ta hā äā moo däng. Ji h'yyb tym hed'ëep do ky n'aa né hē tii.

² Ji h'yyb tym hed'ëep do ana kån äā mahang.† Baad äā bahapäh né hē. Ti hyb n'aa ta ky n'aa äā wén her'oot baad ub. Hedëb had'yyt do ky n'aa bē äā maher'oot. P'op Hagä Doo, ta Yb sii tabawäd wät. Ti ana kån äā mahang P'op Hagä Do an'oo bä.

³ Bē äā maher'oot äā hapäh do ky n'aa, äā maa napäh do ky n'aa, séd bē h'yyb hedoo hyb n'aa da äā sii. Séd äā h'yyb hedoo ta Yb hỹ pong jé hawät do hā. Séd äā h'yyb hedoo na-ääj hē ta T'aah hā, Jesus Kristo hā.

⁴ Bē äā wén ma erih hahỹh hā Jesus ky n'aa, tak'ëp ër tsebé hyb n'aa da.

Taw'ääts hē ta bag hadoo doo gó ji bawät do ky n'aa hahỹh

⁵ Bē äā maher'oot äā hā Kristo metëek doo. Hahỹh da tametëek äāh: Ta bag hadoo P'op Hagä Doo. Baad ub had'yyt hē P'op Hagä Doo, tahanäng pé tii. Dooh badagyp pé ta hā. Tabad'op hē nesaa do ta hā, tahanäng pé tii.

⁶ Ti hyb n'aa, séd hā ji h'yyb hedoo P'op Hagä Do hā ji her'ood bä, nesaa doo gó, badagyp do hadoo doo gó ji awäd had'yyt bä, daap ji menyyh tii bä ji her'oot do hā. Dooh baad hadoo do ky n'aa metëek doo da ji awäd bä tii d' ji edo bä.

⁷ Baad ji aboo bä, P'op Hagä Do baad tabawäd had'yyt doo da ta bag hadoo doo gó, séd ji h'yyb hedoo ta hā. Tii bä P'op Hagä Do awug hõm da sahõnh hē nesaa do ji h'yyb tym gó hanäng doo, Jesus, P'op Hagä Do T'aah majyyw me.

⁸ “Tabad'op hē nesaa do hā yỹ”, ji noo bä, nesaa do ji jejën bä, ji daaj hē ji kawadii. Dooh tanyy bä ji h'yyb tym gó baad hadoo do P'op Hagä Do metëeh doo.

⁹ Nesaa do ji h'yyb tym gó hanäng do ji najejën bä, P'op Hagä Do hā ji kawoow bä, tawug hõm da tii. Tamabaan hõm da sahõnh hē baad nadoo do ër moo bok do paah. P'op Hagä Do anoo né hē taky däng doo. Dooh tahỹd bä ta kyyh. Baad had'op do tii.

¹⁰ “Dooch nesaa do y moo wäd bä” ji ky hado bä, P'op Hagä Do noo kanesa, ji hanäng pé tii. Dooh tii bä ji h'yyb tym gó ta kyyh awäd bä.

2

¹ Tah haa hedoo do bëeh. Bē y ma erii wät tii, nesaa do bë moo nabok hyb n'aa, nesaa do bë hyb n'aa nanewëe hyb n'aa. Ti hado né paawä, nesaa do bë see moo wäd bä, nesaa do tahyb n'aa newë bä, ti anäng Jesus Kristo, P'op Hagä Do karën doo da hawäd up doo, ji ky n'aa rod n'aa P'op Hagä Do ër Yb wë. Ji tamo n'aa jesuu.

* 1:1 Jesus Kristo ky n'aa né tii. † 1:2 Jesus né hē tii.

² Jesus dajëp ër hyb n'aa. Nesaa do ër moo bok do sãm tadajëp, P'op Hagä Do awug hõm hyb n'aa nesaa do ër hã hanäng doo. Dooh ër hyb n'aa had'yit tado bã tadajëp. Sahõnh hë badäk hahÿÿ hã habong do sa hyb n'aa na-ããj né hë tadajëp.

³ P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do ji ky daheeh do hã ji bahapäh P'op Hagä Do ji hapëë däg bã ji h'yyb tym gó.

⁴ “ÿ hapäh P'op Hagä Do hëp ÿÿ gó” hanäng péh, dooh ta ky n'aa jaw'yyk do taky dahé bã, daap hë ti tamenyyh taher'oot do hã. Dooh ta h'yyb tym gó tanyy bã baad hadoo do P'op Hagä Do metëeh doo.

⁵ P'op Hagä Do ji ky dahé bã, taher'oot doo da ji awäd bã, baad tabadäng tii bã ji h'yyb tym gó P'op Hagä Do kamahän doo. P'op Hagä Do kamahän doo da ji kamahän kån tii bã. Hahÿÿ hã ji bahapäh séd ji h'yyb hedo bã P'op Hagä Do hã:

⁶ “Séd ÿ h'yyb hedoo P'op Hagä Do hã”, ji ky hado bã, taw'ääts hë Jesus bawäd wät doo da ji bawät.

⁷ Najis haa, dooh papuuj ky n'aa jawyk do bë ÿ ma erii bã. Ta paa né hë bë ÿ ma erih, Jesus hã bë h'yy ka'eeh bë du do noo gó bë gadoo doo, bë hã rama metëek do paa né hë tii. Bë maa napëë wät do né hë ta ti bë ÿ ma erih doo.

⁸ Ta paa né hë paawä, papuuj hado däk hahÿ ky n'aa jawyk do bë ÿ ma erih doo. Papuuj däg ji hapäh Kristo bawät doo kä, bë babok doo kä na-ããj né hë. Bë eréd hõm nesaa doo. Bë du do däk baad bë babok doo kä. Nesaa doo, ji h'yy gatamah do na-ããj hë badoo wät hÿÿ kä. Baad hadoo do ganä däk ër h'yyb gó.

⁹ “Ta bag gó ÿ bawät”, hanäng péh, ta da hadoo do Jesus hã h'yy ka'eeh do wë tah'yy gaëej bã, badagyp do hadoo doo gó tabawät nä tii.

¹⁰ Ta da hadoo do Jesus hã h'yy ka'eeh do kamahän doo, ta bag hadoo doo gó tabawät. Dooh ta hã hanäng péh baad nadoo do hã ta hã h'yyb tatuk doo.

¹¹ Ta da hadoo do Jesus hã h'yy ka'eeh do wë h'yy gaëenh doo, badagyp do hadoo doo gó ta h'yyb bawät. Badagyp do hyb n'aa, nesaa do hyb n'aa, dooh tahapëë bã tahahõm hënh. Ty tamah do hado däk.

¹² Tah haa hedoo doo, bë ÿ wén ma erih nesaa do bë h'yyb tym gó hanäng do P'op Hagä Do awug hõm do hyb n'aa, Kristo ër hyb n'aa dajëp do hyb n'aa.

¹³ Bë mahang bap peej däk Kristo hã h'yy ka'eeh doo, wahëh hedo padëek bëeh. Bë ÿ wén ma erih, hedëb had'yit do bë hapëë däg kån do hyb n'aa bë h'yyb tym gó. Bë mahang papuuj nä Jesus hã h'yy kae däk doo, wanehëh nä do hadoo bëeh. Bë ÿ wén ma erih, Nesaa do Yb hã bë j'aa et'ëek do hyb n'aa. Bë ÿ ma erih, tah haa hyb n'aa hedoo doo. Bë ÿ wén ma erih ër Yb hÿ pong jé hawät do bë hapëë däg kån do hyb n'aa bë h'yyb tym gó.

¹⁴ Bë mahang bap peej däk Kristo hã h'yy ka'eeh doo, wahëh hedo padëek doo, bë ÿ wén ma erii wät hedëb had'yit do bë hapëë däg kån do hyb n'aa bë h'yyb tym gó. Bë mahang papuuj nä Jesus hã bë h'yy kae däk doo, wanehëh nä do hadoo, bë ÿ ma erii wät, bë h'yyb hej'oonh do hyb n'aa, P'op Hagä Do kyyh bë tah'yyb mahüüm do hyb n'aa, Nesaa Do Yb hã bë j'aa ketsë do hyb n'aa.

Dooch ji kamahän bã badäk hahÿÿ hã hanäng do ky n'aa hahÿÿh

¹⁵ Bë kamahän manä badäk hahÿÿ hã habong do P'op Hagä Do hã h'yy kana'eeh do rakamahän doo. Bë kamahän manä badäk hahÿÿ hã hanäng doo. Jé badäk hahÿ kamahän doo, dooh P'op Hagä Do takamahän bã.

¹⁶ Sahõnh hë badäk hahÿÿ hã hanäng do nesaa doo, tak'ëp ji h'yyb säg karën do hedoo doo, ji matym me ji heg'ääs doo, tak'ëp ji karën do hedoo doo, ji ma

hã, ji moo wät do hã ji kasab'ee do hedoo doo, ti sahõnh hê dooh P'op Hagä Do ér Yb hanaa tado bã. Badäk hahÿÿ hã tabana tii.

17 Badäk hahÿ gawatsik da. Ta hã hanäng do nesaa do hadoo do ji h'yyb karën do gawatsik né tii da ênh. P'op Hagä Do karën do ky dah'eeh doo, dooh ragawatsig bã. Aboo had'yyt hê da.

H'yy kawareem do yb ky n'aa hahÿÿh

18 Tah haa, edah ti noo gó sahõnh hê tagawatsik. Bê ky n'aa napäh, ti pooj jé Kristo majiï, Kristo hã h'yy kawareem do yb kasee. Da hê hajök Kristo hã h'yy kawareem do rakas'ee kân. Ti hyb n'aa ji hapäh, edah sahõnh hê gawatsik doo.

19 Êr mahang né paawä rababok do paah, dooh né hê ér wób rado bã. Êr wób rado bã paawä, dooh paawä ér reréd bã ér mahang rababok doo. Êr mahãnh rabahõm. Ti hyb n'aa, dooh ér wób rado bã ji hapäh.

20 Bê hã Jesus Kristo anoo P'op Hagä Do Sahee bê tah'yyp mahüüm hyb n'aa. Ti hyb n'aa sahõnh hê bê bahapäh panyyg heh'äät doo, P'op Hagä Do metëeh doo.

21 Dooh bê ÿ wén ma erii bã bê nahapäh do hyb n'aa baad hadoo do ky n'aa. Bê ÿ wén ma erih, baad bê bahapëë däk do hyb n'aa né hê baad hadoo do ky n'aa. Baad hadoo do ky n'aa bã naa nado noo kanesa doo. Bê hapäh né hê tii. Ti hyb n'aa né hê bê ÿ wén ma erih.

22 Baad bê ÿ maher'oot. "Jesus, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do nado", hanäng péh, daap menyih do yb tii. Ti né hê nanäng bê ky n'aa napëë däk doo, Kristo hã h'yy kawareem doo. P'op Hagä Do T'aah, ta Yb na-ãäj hê h'yy kawareem do yb ty n'aa ges'yyk.

23 Ta T'aah ty n'aa ges'yyk doo, dooh P'op Hagä Doo, Jesus Yb tahapëë bã. Ta T'aah gadoo péh, Jesus Kristo Yb na-ãäj hê tagadoo.

24 Ti hyb n'aa, taw'ääts hê bê ky dahé had'yyt hê panyyg heh'äät doo, p'ooj ub, bê du doo noo gó Jesus hã bê h'yy ka'eeh do bê maa napäh doo. Taw'ääts hê bê h'yyb gó tabaym panyyg heh'äät doo. Panyyg heh'äät doo, p'ooj ub bê maa napäh doo, bê h'yyb gó tayyw bã, baad bê ennyw bã, séd bê h'yyb hedo had'yyt da tii bã Jesus hã, Jesus Yb hã.

25 Hahÿ ti ér hã Kristo ky n'aa enooh doo: Êr tah'yyp edëeb had'yyt hê, hÿ pong jé ér baboo had'yyt hyb n'aa ta pa.

26 Ta ti bê ÿ ma erii wät, bê ÿ maher'oot hyb n'aa bê hã karën wad'ii do sa ky n'aa hã.

27 P'op Hagä Do Sahee bê hã Kristo anoo doo, baym bê h'yyb tym gó. Ti hyb n'aa dooh hyb n'aa ta see bê ma metëek péh. P'op Hagä Do Sahee ti bê tama metëek sahõnh hã. Baad bê tama metëek. Dooh daap tado bã. Ti hyb n'aa, taw'ääts hê bê ky dahé had'yyt hê bê tama metëek doo. Taw'ääts hê Kristo hã bê h'yy kata däg had'yyt hê.

28 Hÿÿ kä, tah haa hedoo doo, ÿ ab'aanh bê hã: Kristo sii bê aboo had'yyt hê, tamatëeh bã kä, h'yyb neÿÿm gó ta matym gó ér bab'ëeh hyb n'aa, ér nu manebnyg hyb n'aa ta matym gó ér bab'ëeh bã.

29 Bê hapäh do hyb n'aa baad had'op do ti Kristo, bê hapäh na-ãäj hê P'op Hagä Do taah né hê sahõnh hê baad hadoo do moo bok doo.

3

¹ Bē hegāā nyy da tak'ēp ər Yb h̄y pong jé hawät do ər takamahān. Tak'ēp ər takamahān do hyb n'aa P'op Hagä Do taah ər tamaneēēn. Ti né hē ēēr! Badäk hah̄y hā habong do P'op Hagä Do hā h'yy kana'eeh doo, dooh ər rahapēē bā P'op Hagä Do taah ēēr, ranahapäh do hyb n'aa P'op Hagä Doo.

² P'op Hagä Do taah né hē ər da hē, najis haa. DooH né paawä ər P'op Hagä Do metä nā bā nyy d' tabad'oo da ər hā, ər hapäh Jesus Kristo hado dāk da ēēr, tamatēēh bā, baad ub tii kā Jesus ər bahapäh do hyb n'aa ti noo gó.

³ Sahōnh hē Jesus Kristo hadoo rabahadoo do sa h'yyb gó ragahēēn doo, sa daaj hē rakan'yyh nesaa do mahānh, Jesus baad had'op do hadoo rabahadoo hyb n'aa kā.

⁴ Nesaa do moo heb'ooH doo, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do wē rah'yy kawereem. Sahōnh hē nesaa do ji moo wät doo, P'op Hagä Do ky n'aa jaw'yyk do wē h'yy kawareem do tii.

⁵ Bē hapäh né hē, Jesus bahyng wawēē hē nesaa do ji moo wät do tabado hōm hyb n'aa. DooH nesaa do ta hā.

⁶ Ti hyb n'aa Jesus sii hawät doo, dooh nesaa do tamoo hewēēd bā. Nesaa do moo heb'ooH doo, dooh Kristo tahapēē bā ta h'yyb gó.

⁷ Ti hyb n'aa, tah haa hedoo doo, bē hyb n'aa matakā bē ranawadii hyb n'aa. Baad hadoo do moo heb'ooH doo, baad had'op do né hē tii, Kristo baad had'op do hadoo.

⁸ Nesaa do moo heb'ooH doo, Dijab* karapee tii. Tii d' ji wén hapäh sahōnh hē tadu dahāng noo gó Dijab moo hew'ēēt né hē ta ti nesaa doo. P'op Hagä Do T'aah ewäd hyng wawēē hē tagawatsiig hōm hyb n'aa Dijab moo wät doo.

⁹ P'op Hagä Do taah dooh nesaa do ramoo hebo bā, P'op Hagä Do Sahee mahūūm do hyb n'aa sa h'yyb. DooH rahaja bā nesaa do ramoo hebo bā, P'op Hagä Do taah rabahadoo do hyb n'aa.

¹⁰ Hah̄y hā ji hapäh P'op Hagä Do taah, ji hapäh na-āāj né hē Dijab karapee: Baad hadoo do moo nawät doo, ta da hadoo do Jesus hā h'yy ka'eeh do kamanahān doo, dooh P'op Hagä Do t'aah tado bā.

Ji da hadoo do ji kamahān do ky n'aa hah̄y h̄

¹¹ Hah̄y ti bē maa napäh do pooj jé bē du do noo gó Jesus hā bē h'yy ka'eeh doo: Taw'āats hē ji kamahān ji da hadoo doo.

¹² P'ooj ub hawät do Kaih makū bad'oo doo da, bē adoo manäh. Nesaa Do Yb karapee né hē tii. Ta h̄y tanabooh. Ta h̄y Kaih wén nabooh, nesaa do Kaih moo hew'ēēt do hyb n'aa. Ta h̄y ti baad hadoo do tamoo hew'ēēt.

¹³ Ti hyb n'aa, wakān haa, bē h'yy gabedo manā badäk hah̄y hā habong do P'op Hagä Do hā h'yy kana'eeh do bē wē rakawaj'āān bā baad bē babok do hyb n'aa.†

¹⁴ Eēr, dooh ər h'yyb tym dajēp do tahado wäd bā. Eēr h'yyb tym edēb kán P'op Hagä Do wē. Baad ta ti ər bahapäh, ər wakān Jesus hā h'yy ka'eeh do ər kamahān do hyb n'aa. Ta wakān Jesus hā h'yy ka'eeh do wē h'yy gaēēn doo, dajēp do hadoo nā ta h'yyb tym.

¹⁵ Ta da hadoo do wē h'yy gaēēn doo, dahej'ēep do hadoo ti P'op Hagä Do matym gó. Sa da hadoo do dahej'ēep do sa wē, dooh edēb had'yyt do awäd bā. DooH P'op Hagä Do wē ras'ēēg bā. Bē hapäh né hē tii.

¹⁶ Hah̄y hā ər bahapäh kamahān heh'āāt doo: Ta daaj hē Jesus Kristo kan'oo dāk dajēb hā ər hyb n'aa. Ti hyb n'aa taw'āats hē ər na-āāj ər kan'oo dāk ər da hadoo sa hyb n'aa.

* **3:8** Gereg kyy me ramaneēēn Nesaa Do Yb, Dijab. "Ji taky n'aa tapa had'yyt doo", tahanāng pé ti Dijab. † **3:13** Ji wē rakawajāān, Kaih moo ti ragahōm do hyb n'aa.

¹⁷ Ji ma nyy bä, ji da hadoo do ta wë badoh do ji t'yyd manehiïn bä, dooh P'op Hagä Do hä ji kamahän.

¹⁸ Tah haa, ji kyy me had'yyt nado ji kamahän. Taw'ääts hë ji masa doo me ji kamahän ji wakään Jesus hä h'yy ka'eeh doo. Taw'ääts hë ji kamahän heh'äät, j'ooj madäk doo me nado.

¹⁹ Baad ji wakään ji kamahän do hä, baad ji hapäh, baad hadoo do ky n'aa ky daheeh do ji. Baad ji wakään ji kamahän bä, dooh ji h'yyb eÿÿm bä P'op Hagä Do ji hyb n'aa es'ee bä.

²⁰ Dooh ji eÿÿm bä ji h'yyb ji taky n'aa tapa bä paawä. Tii d' tawén hadoo, ji h'yyb tym bahänh P'op Hagä Doo. Sahönh ji h'yyb tym gó hanäng do P'op Hagä Do hapäh.

²¹ Najis haa, ji h'yyb ji taky n'aa natapa bä, dooh ji h'yyb eÿÿm bä P'op Hagä Do sii ji er'ood bä.

²² Ta hä ji ky n'aa etsëë do ji gadoo ji hapäh tii bä, tamejüü do ji ky daheeh do hyb n'aa, tagen'aak do ji moo wät do hyb n'aa.

²³ Hahÿ pawóp hë P'op Hagä Do ji tamejüü: Ta T'aah Jesus Kristo hä ji h'yy ka'eeh, ji da hadoo do ji kamahän ji tamejüü doo da.

²⁴ Tamejüü do ky dah'eeh doo, séd hä rah'yyb hedoo P'op Hagä Do hä. Sa h'yyb gó P'op Hagä Do bawät tii bä. Ta Sahee ér hä tanoo do hyb n'aa ér hapäh, ér h'yyb gó P'op Hagä Do bawät.

4

Ji metyy P'op Hagä Do Sahee kyy gó tado bä raher'oot do ky n'aa hahÿÿh

¹ Najis haa, bë ky dahé manä “P'op Hagä Do Sahee kyy gó ÿ baher'oot”, hanäk doo. Taw'ääts hë bë mety ta tii, bë bahapäh hyb n'aa P'op Hagä Do Sahee tado bä sa h'yyb tym gó hanäng doo, P'op Hagä Do Sahee tanado bä. Hajök badäk hahÿÿ hä ketyn h'üüm P'op Hagä Do ky n'aa rod oow daap menyh doo.

² Hahÿÿ hä da bë metyy P'op Hagä Do Sahee kyy gó tado bä raher'oot doo: Aj'yy gó né hë Jesus Kristo P'op Hagä Do T'aah kesok se hub né hë hanäng doo, ky daheeh doo, P'op Hagä Do Sahee kyy gó né hë ti tabaheer'oot.

³ Aj'yy gó Jesus kesok do ky sëm doo, ky nadaheeh doo, dooh P'op Hagä Do Sahee kyy gó tado bä ti tabaheer'oot. Kristo hä h'yy kawareem do yb sahee ti hedoo do h'yyb tym gó tabawät. Bë ky n'aa napäh, ti awät h'yy kawareem do yb. Ti awäd däg kän badäk hahÿÿ bä.

⁴ Bë tah haa, P'op Hagä Do karapee né hë bëëh. Ta Sahee bë tah'yyb mahüüm doo, P'op Hagä Do hä h'yy kana'eeh do h'yyb gó hanäng do bahänh, Dijab bahänh. Ti hyb n'aa, bë h'yy ganyy däg nanäng ma matëg oow sa hä, bë wén ky nadaheeh raheer'oot doo. Bë j'aa etëëg wät sa hä.

⁵ Badäk hahÿÿ hä habong do P'op Hagä Do hä h'yy kana'eeh do wób tii. Ti hyb n'aa P'op Hagä Do hä h'yy kana'eeh do ramaa napäh, raky daheeh raheer'oot doo.

⁶ Dooh sa wób ér do bä. P'op Hagä Do karapee ér ti hÿÿh. P'op Hagä Do hapäh do maa napäh, ky daheeh, ér metëëk doo. P'op Hagä Do karapee nadoo doo, dooh ji tamaa newë bä. Ér her'oot do maa new'ëë doo, Sahee baad hadoo do h'yyb mahüüm. Ér her'oot do maa nanew'ëë doo, daap menyh do yb sahee ta h'yyb gó tabawät.

Kamahän do ky n'aa hahÿÿh

7 Najis haa, P'op Hagä Do banoo ër hä ji kamahän doo. Ti hyb n'aa, taw'ääts hë ji da hadoo do ji kamahän né hë. Ta da hadoo do kamahän doo, P'op Hagä Do karapee né hë tii. Baad P'op Hagä Do tabahapäh ta h'yyb gó.

8 P'op Hagä Do kamahän had'yyt hë. Ti hyb n'aa ta da hadoo do kamanahän doo, dooh P'op Hagä Do tahapëë bã.

9 Hahÿy da P'op Hagä Do metëëh ji hä ji takamahän: Ta T'aah sét had'op do tamejüü ër mahang, hÿ pong jé ji awäd had'yyt hyb n'aa ta hyb n'aa.

10 Hahÿ heh'äät kamahän doo: Dooh ji tado bã P'op Hagä Do ji kamahän doo. P'op Hagä Do ti ji takamahän. Ta T'aah tamejüü wawëë hë tadajëp hyb n'aa ji hyb n'aa, nesaa do ër moo bok do säm, nesaa do ji h'yyb tym gó hanäng do tabawug hóm hyb n'aa ta T'aah majyyw me.

11 Najis haa, ta ti hadoo né hë P'op Hagä Do tak'ëp ji takamahän. Ti hyb n'aa, taw'ääts hë ji kamahän ji da hadoo do Jesus hä h'yy ka'eeh doo.

12 Dooh noo gó P'op Hagä Do ji ty gepäh péh. Ti hado né hë paawä, ji wakään Jesus hä h'yy ka'eeh do ji kamahän bã, ji h'yyb gó P'op Hagä Do bawät tii bã. Baad tabadëë däk tii bã ji h'yyb gó P'op Hagä Do kamahän doo. P'op Hagä Do kamahän doo da ji kamahän kán tii bã. Ji h'yyb tym gó P'op Hagä Do bawät.

13 Séd ji h'yyb hedoo P'op Hagä Do hä, ji h'yyb gó P'op Hagä Do bawät ji wén hapäh, ta Sahee ji hä tanoo do hyb n'aa.

14 Ta T'aah P'op Hagä Do mejüü wawëë hë, sahönh hë badäk hahÿy hä habong do sa h'yyb tym dëëb tabahadoo hyb n'aa. Ti né hë ää hapäh ää matym me. Baad ta ky n'aa ää baher'oot.

15 Ti hyb n'aa, "P'op Hagä Do T'aah né hë Jesus Kristo" hanäng péh, ky daheeh péh, ta h'yyb tym gó P'op Hagä Do bawät, séd tah'yyb hadoo P'op Hagä Do hä.

16 Baad ër bahapäh P'op Hagä Do ër takamahän. Ër daab yyp P'op Hagä Do ër takamahän do hä. P'op Hagä Do kamahän had'yyt hë. Ti hyb n'aa, jé P'op Hagä Doo, ta wakään na-ääj hë kamahän had'yyt doo, séd tah'yyb hadoo P'op Hagä Do hä. Ta h'yyb gó P'op Hagä Do bawät.

17 Jesus Kristo bawät doo da ër babok badäk hahÿy hä. Ti hyb n'aa baad tabadëë däk ër h'yyb gó P'op Hagä Do kamahän doo. P'op Hagä Do kamahän doo da ër kamahän kán P'op Hagä Do an'oo bã. Ti hyb n'aa, dooh ër eÿÿm bã Jesus ji taky n'aa etyy noo gó.

18 P'op Hagä Do ji kamahän bã, dooh ji eÿÿm bã. Ji eÿÿm mabaj näng do hä. Ti hyb n'aa, baad had'op P'op Hagä Do ji kamahän bã, dooh ÿÿm ji hä. Ji eÿÿm bã, dooh baad tadëë ná bã P'op Hagä Do kamahän do ji h'yyb gó.

19 P'op Hagä Doo, ta wób na-ääj ër wén kamahän, pooj jé P'op Hagä Do ër takamahän do hyb n'aa.

20 "P'op Hagä Do ÿ kamahän" ji ky hado bã, ji da hadoo do Jesus hä h'yy ka'eeh do wë ji h'yy gaëëj bã, daap hë ji menyih tii bã. Ji wakään ji hapäh do ji kamanahän bã, ny daa ji kamahän P'op Hagä Do ji nahapäh doo.

21 Hahÿy da Jesus Kristo mejüü do paa ji: P'op Hagä Do takamahän doo, taw'ääts hë ta da hadoo do Jesus hä h'yy ka'eeh do takamahän na-ääj hë.

5

P'op Hagä Do ji kamahän bã, tamejüü do ji ky daheeh do ky n'aa hahÿy

1 Sahönh hë "Jesus né hë ti P'op Hagä Do H'yyb Däng Doo" hanäk doo, ky dah'eeh doo, P'op Hagä Do taah né hë tii. Ta yb kamahän doo, ta yb taah takamahän na-ääj hë.

² Hahÿÿ hā ji bahapāh P'op Hagā Do taah, Jesus hā h'yy ka'eeh do ji kamahān bā: P'op Hagā Do ji kamahān bā, tamejūū do ji ky dahé bā na-āāj hē.

³ P'op Hagā Do ji kamahān bā, tamejūū do ji ky daheeh. Nahejooj, ji nahajaa do nado P'op Hagā Do mejūū doo.

⁴ Sahōnh hē P'op Hagā Do taah rahajaa raj'aa etēeg bā badāk hahÿÿ hā habong do P'op Hagā Do hā h'yy kana'eeh do sa hā h'yyb tatuk doo. Jesus hā ji h'yy ka'eeh do hyb n'aa ji j'aa et'ēek badāk hahÿÿ hā hanāng do nesaa do ji h'yyb tat'uuk doo.

⁵ Jesus P'op Hagā Do T'aah né hē ky dah'eeh doo, jāām né hē ti rahajaa raj'aa etēeg bā badāk hahÿÿ hā habong do P'op Hagā Do hā h'yy kana'eeh do h'yyb karēn doo.

⁶ Jesus Kristo né hē ti wawēē hē hahyng doo, naēng me nu kemuun wāt doo, ta majjyw tan'oo dāk do ji hyb n'aa tadajēp noo gó. Nu kemuun wāt do had'yyt nado tame. Dajēp na-āāj né hē. Tan'oo dāk ta majjyw ji hyb n'aa. Baad P'op Hagā Do Sahee metēeh ji hā ta ti ky n'aa. Te hub né hē had'yyt hē P'op Hagā Do Sahee.

⁷ Tamawoob hē ta metēē n'aa, te hub né hē Jesus ky n'aa metēeh doo:

⁸ P'op Hagā Do Sahee, tanu kemuun do naēng me, Jesup majjyw tan'oo dāk do tadajēp noo gó. Séd gó rametēeh.

⁹ Aj'yy hapāh do ky n'aa taheer'ood bā, ji ky daheeh taheer'oot doo. Ti bahānh ti P'op Hagā Do her'oot doo. Aj'yy her'oot do nado tii. Ti hyb n'aa, baad ji ky daheeh ta T'aah ky n'aa taheer'oot doo.

¹⁰ P'op Hagā Do T'aah hā ky daheeh doo, tenām ta h'yyb gó Jesus ky n'aa P'op Hagā Do metēeh doo. P'op Hagā Do her'oot do ky nadaheeh doo, P'op Hagā Do noo kanesa, tahanāng pé tii, ta T'aah ky n'aa P'op Hagā Do her'oot do taky nadaheeh do hyb n'aa.

¹¹ Hahÿÿ da ta T'aah ky n'aa P'op Hagā Do metēeh ji hā: Ta T'aah hyb n'aa ji h'yyb tym tabed'ēēp, hÿ pong jé ta sii ji awād had'yyt hē hyb n'aa.

¹² P'op Hagā Do T'aah gadoo do ta h'yyb tym gó, hÿ pong jé had'yyt hē tabawād dāk da P'op Hagā Do sii. Ta T'aah ganadoo doo, dooh né hē tagado bā edēb had'yyt do P'op Hagā Do pa.

¹³ Ÿ wén ma erii wāt hahÿ bē hā, P'op Hagā Do T'aah hā h'yy ka'eeh doo, edēb had'yyt do bē gado dāk né hē, baad bē bahapāh hyb n'aa.

¹⁴ P'op Hagā Do anoo ji hā ji etsēē doo, P'op Hagā Do gen'aak do hā ji h'yyb dāg bā ji ky n'aa etsēē bā. Ti hyb n'aa dooh ji h'yyb eÿÿm bā P'op Hagā Do sii ji er'ood bā.

¹⁵ Ji tamaa napāh ēr hapāh. Ti hyb n'aa sahōnh hē ta hā ji etsēē do ji gado dāk do hadoo.

¹⁶ Ti anāng nasaa do p'āā nāng doo, dawēē ji bawād hōm P'op Hagā Do mahānh tanoo doo. Nasaa do ji wakāān moo wād bā ji hapēē bā, p'āā nāng do tanado bā, taw'āāts hē ji ky n'aa etsēē tii. Tii bā P'op Hagā Do anoo ta hā edēb had'yyt doo. Nesaa do p'āā nāng doo, dawēē ji bawād hōm P'op Hagā Do mahānh tanoo do hyb n'aa nado bē ky n'aa etsēē, Ÿ hanāng tii.

¹⁷ Sahōnh hē nesaa do ji moo wāt doo, ji hyb n'aa newēē doo, baad nado né hē ti P'op Hagā Do matym gó. Ti hadoo né hē ti anāng nesaa do ji h'yyb gó tanyy bā, dooh tan'oo bā dawēē ji nu gadāk P'op Hagā Do mahānh.

¹⁸ Ēr hapāh, dooh P'op Hagā Do taah ramoo hebo bā nesaa doo, Jesus mo n'aa jesuu do hyb n'aa sa hā. Dooh Nesaa do Ÿb haja bā tarejā bā sa hā.

¹⁹ P'op Hagä Do karapee eër, er hapäh. Nesaa Do Yb mejüü sahõnh hẽ badäk hahÿy hã habong do hã, P'op Hagä Do hã h'yy kana'eeh do sa hã, er hapäh.

²⁰ Er hapäh na-ããj hẽ P'op Hagä Do T'aah ewäd hyng, ji tah'yy ganä däk, P'op Hagä Do heh'äät do ji bahapäh hyb n'aa. Séd er h'yyb hedoo P'op Hagä Do heh'äät do hã. Séd er h'yyb hedoo ta T'aah Jesus Kristo hã. Ti ti P'op Hagä Do heh'äät doo. Ti né hẽ tanoo ji hã ta wẽ ji h'yyb tym edëb had'yyt doo.

²¹ Ti hyb n'aa tah haa, bẽ h'yy kae manä ta wób rah'yy kaha'eeh do hã. Jããm hẽ kä.

2 Jowāw

Ta jawén Jowāw ma erih do hahỹȳh

¹ Ỹ, Jesus hā h'yy ka'eeh do sa wahē n'aa ỹ ramaneēēnh doo, ỹ edēng sahōnh hē Jesus hā h'yy ka'eeh do bē panang bā habong do P'op Hagā Do asēew hōm doo. Baad bē ỹ kamahān. Ỹ had'yyt nado bē kamahān doo. Sahōnh hē baad hadoo do ky n'aa hapāh do bē rakamahān na-āāj hē.

² Baad hadoo do ky n'aa āā h'yyb tym gó tabawāt. Āā h'yyb gó tabawād had'yyt hē. Ti hyb n'aa bē āā kamahān.

³ Hahỹȳ da bē ỹ ky n'aa edēng: Ỹ karēn paawā P'op Hagā Do ēr Yb, Jesus Kristo ēr Yb T'aah ēr hā raky en'yyim, ēr rat'yyd mehūn, h'yyb nām do ranoo ēr hā. Tii d' né hē tabad'oo da ēr hā, baad hadoo do ky n'aa ēr bahapāh, ēr ky daheeh do hyb n'aa, ēr da hadoo do ēr kamahān do hyb n'aa.

⁴ Tak'ēp ỹ tsebee wāt baad bē wób rababok ỹ ky n'aa napāh do hyb n'aa. Baad hadoo do ky n'aa metēek doo da rababok, P'op Hagā Do ēr Yb mejūū doo da rababok, ỹ ky n'aa napāh.

⁵ Hỹȳ ká wakān haa Jesus hā h'yy ka'eeh doo, ỹ etsēē bē hā ēr kamahān had'yyt hyb n'aa ēr da hadoo doo. Doo papuu ky n'aa jawyk do tado bā tii. Ta paa né hē tii, Jesus hā bē h'yy ka'eeh bē du doo noo gó bē ky n'aa napāh do né hē.

⁶ Hahỹ kamahān do heh'āat: P'op Hagā Do mejūū doo da ji bawāt. Ji tamejūū kamahān gó ji bawāt, pooj jé bē maa napāh doo da né hē.

⁷ Hajök ma matēg ji wad'ii do rakety n hōm badāk hahỹ haw'āats hē. Sa hā dooh Jesus Kristo, P'op Hagā Do T'aah, ewād hyy bā babā aj'yy gó. Kristo hā h'yy kawareem do yb, ji wadii do yb né hē ti tii d' ma metēek doo.

⁸ Ti hyb n'aa, baad bē hyb n'aa matakā bē rawanadii hyb n'aa rametēek do hā. Rametēek do bē ky dahé bā bē hasōg hōm da P'op Hagā Do wē bē moo bok do paa sām. Bē hyb n'aa matakā bē moo bok do sām bē gadoo hyb n'aa sahōnh hē.

⁹ Kristo ma metēek do herét doo, ta see dāg metēek doo, dooh ta ti hadoo do h'yyb tym gó P'op Hagā Do awād bā. Kristo metēek do baad ta h'yyb gó tenām doo, ta h'yyb tym gó P'op Hagā Do awāt, ta h'yyb tym gó P'op Hagā Do T'aah bawāt na-āāj hē.

¹⁰ Bē wē ma matēg see kaja bā, Kristo metēek do tama net'ēeg bā, bē gado manā bē tób bā. Bē edēē manā ji wakāān Jesus hā h'yy ka'eeh do ji edēng doo da.

¹¹ Ta ti hedēng pé ji wakāān Jesus hā h'yy ka'eeh do ji edēng doo da, ta h'yyb hata hado dāk tii, nesaa do tametēek do hā.

¹² Ti anāng nā hajōng nā bē ỹ maher'oot do pan'aa. Ti hadoo né hē, dooh ỹ karēn bā ỹ erih doo gó bē ỹ maher'ood bā. Ỹ karēn bē ỹ bahehēēn ỹ ber'oot hyb n'aa bē sii, tak'ēp ēr tsebé hyb n'aa.

¹³ P'op Hagā Do asēew hōm do babā habong doo, bē wakāān hedoo do bē m' rahyb n'aa esee. Jāām hē ká.

3 Jowãw

Gajo hã Jowãw ma erih do hahÿÿh

¹ ÿ, Jesus hã h'yy ka'eeh do sa wahé n'aa ÿ ramaneëënh doo, ÿ edëng òm Gajo. Baad òm ÿ kamahãn.

² ÿ karën paawã baad a h'yyb P'op Hagã Do wë, najis ÿÿ. ÿ karën paawã dooh manahëë nyy bã.

³ Tak'ëp ÿ tseebe wäd kãn ÿ ky n'aa napäh do hyb n'aa a ky n'aa ër wakããn Jesus hã h'yy ka'eeh do wób raheer'oot doo. Baad had'yyt mã mabawät baad hadoo do ky n'aa metëëh doo da, sa nooh. Dooch m' mah'yy gajëë hõm bã ta hã, sa nooh.

⁴ Tak'ëp né hë ÿ tseebé, baad hadoo do ky n'aa metëëk doo da tah haa hedoo do rababok ÿ ky n'aa napäh bã. Dooch hahÿ hadoo pé tak'ëp ÿ tseebé péh.

⁵ Najis ÿÿ, baad had'yyt hë mamasaa wät ër wakããn Jesus hã h'yy ka'eeh do baheh'ëën doo, ma metëëk doo, mahep'ëëh do nado né paawã.

⁶ Ta ti raheer'oot babã Jesus hã h'yy ka'eeh do sa hã nyy da makamahãn wät sa hã. Taw'ãäts hë P'op Hagã Do gen'aak doo da mamasaa ta ti ër wakããn ramahõm me ramahüüm péh.

⁷ Ta ti rabahõm jé pad'yyt hë Jesus Kristo ky n'aa rabaher'ood hõm hyb n'aa. Dooch ragado bã dajëër hadoo doo, sa waa hadoo do P'op Hagã Do sa h'yyb gó nahapäh do sa hanaa.

⁸ Ti hyb n'aa, taw'ãäts hë ër gadoo ta ti hedoo do ër tób yt hã, taw'ãäts hë ër masa sa hã. Tii da ër adoo bã, ër masa baad hadoo do ky n'aa ramaher'ood hõm do hã.

⁹ Jesus hã h'yy ka'eeh do bë panang bã habong do ÿ ma erii wät. Ti hadoo né hë, ta ti Dijoteréh, sa bahãnh karën do nu gadãk doo, dooh ÿ taky dahé bã.

¹⁰ Ti hyb n'aa, bë ÿ bahehëën bã ÿ naëënh da ÿ nabuuj gedoo hyb n'aa nesaa do tamoo wät do hyb n'aa, ãã tanu mer'oot do hyb n'aa, ãã taky n'aa rejãã do hyb n'aa. Hajõng baad nadoo do tamoo wät doo. Dooch tagado bã ër wakããn Jesus hã h'yy ka'eeh do heh'ëën doo. Ta wób rakarën paawã ragadoo, tameduuk raganadoo hyb n'aa. Jé gadoo do tah'eed h'üüm Jesus hã h'yy ka'eeh do sa mahãnh.

¹¹ Najis ÿÿ, taw'ãäts hë hanãm do mamoo wät. Mamoo wäd manã nesaa doo. Baad hadoo do moo wät doo, P'op Hagã Do karapee né hë tii. Nesaa do moo wät doo, dooh P'op Hagã Do tahapëë bã ta h'yyb gó.

¹² Taw'ãäts hë mamasaa Demeet. Jé pad'yyt hë raj'aa etsë ta hã, baad tabawät do hyb n'aa. Baad hadoo do ky n'aa metëëk doo da tabawät. Baad ub tabawät ta ti tametëëh. ãã hã na-ããj né hë, baad ãã hã tabawät. Mahapäh né hë, ãã ehub né hë ãã her'oot doo. Ti hyb n'aa taw'ãäts hë mamasaa.

¹³ Ti anãng nã hajõng nã òm ÿ maher'oot do pan'aa. Dooch ÿ karën bã ÿ erih doo gó òm ÿ maher'ood bã.

¹⁴ ÿ karën paawã nyyw hë òm ÿ bahehëën. Tii bã ër ber'oot.

¹⁵ ÿ karën h'yyb nyyw gó baad mabawät. Ër najiis babã habong do òm rahyb n'aa esee mãh. Sét ken'yih mamaher'ood ÿ kedëng najis haa t'ï hënh habong do hã. Jããm hë kã.

Judas Jesus hã h'yy ka'eeh do hã Judas ma erii wät do hahÿÿh

¹ Judas, Tsijaag hÿÿj, Jesus Kristo wë moo wät do see ÿ ti hÿÿh. ÿ edëng bëëh, P'op Hagä Do naëëj wät doo, P'op Hagä Do ër Yb kamahän doo, Jesus Kristo mo n'aa jesuu doo.

² ÿ karën ji wë P'op Hagä Do ky enyym doo, ji tah'yyb n'yym doo, ji takamahän do na-ããj hë baad bë h'yyb gó tabawäd had'yyt hë.

Ma matëg oow P'op Hagä Do waneh'ëëh do sa ky n'aa hahÿÿh

³⁻⁴ Najis haa, tak'ëp paa ÿ karën paawä bë ÿ ma erih ër P'op Hagä Do edëëb wät do ky n'aa hã. Tii bã kã, h'yy kamep'ëëh doo me ajyy P'op Hagä Do waneh'ëëh do bë mahang rababoo däg kãn ÿ ky n'aa napäh bã kã, nayyw hë ÿ h'yy kahÿÿd däk ÿ erih do hã. Bë ÿ ma erih hÿÿ kã tak'ëp ÿ betsëë hyb n'aa bë hã, baad bë ban'yyh hyb n'aa panyyg hanäm do ër ky daheeh doo, ta karapee, tsyt hë ta wë kasëëw bong do sa hã P'op Hagä Do an'oo däk doo. Bë an'oo manä ta wób rahÿÿd. Nanäng ajyy rah'ÿÿt ji wë P'op Hagä Do ky enyym do ky n'aa. Ji wë P'op Hagä Do ky enyym do hyb n'aa, tahajaa, sa nooh, jé rakarën pé sii raba'ÿÿh. Ramakyy Jesus Kristo, sét hadoo do ër kariw n'aa, ër danäh, ër Wahë N'aa. P'ooj ub P'op Hagä Do kyy kerih doo gó takerii däk nyy da nesaa do hã P'op Hagä Do ky n'aa etyy da ta ti hedoo doo.

⁵ Bë hapëë däg né paawä nyy da takerii däk, ÿ karën bë hyb n'aa esee hahÿÿh: Esit hãj n'aa bã naa ta karapee Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do manyyh jawén paa bã, tagawatsiig jëng sa mahang ky sëm do paah, ky nadah'eeh do paah.

⁶ Bë hyb n'aa es'ee na-ããj hë nyy da Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do bad'oo ääs wób sa hã. Ta ti ääs wób dooh paa rah'yy gadeja bã sa hã P'op Hagä Do anoo do hã rabag'ääs do hã, raty n'aa ges'yyk rababong do paa rawén beréd hõm tii. T'öp gadagyp doo gó baad rakamaw'yyd däg had'yyt hë Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do an'oo bã, ta tii bã ragada hyb n'aa sahõnh hë P'op Hagä Do ky n'aa etyy noo gó sa hã taky n'aa etyy doo.

⁷ Ti hadoo panang Sodoma, Gomoha häd enäh do babuuj hã, panang nedaa bã haj'eenh do hã na-ããj hë. Sa hã P'op Hagä Do rejãã do hã takametä däk nyy da P'op Hagä Do bad'oo da tii d' habok do sa hã. Panang buuj rahob had'yyt hë tëëg hõo nadëëk doo gó. Tii d' rawén hoop, nanäng ääs rabad'oo doo da rabad'oo paah. Tak'ëp baad nadoo do panang buuj ramoo heb'ooh paa sa hã hanäng doo me. ÿÿj nadoo do sii hë rabahe'ÿÿh paah.

⁸ Ta ti hedoo nanäng ajyy P'op Hagä Do waneh'ëëh do bë mahang haboo däk do rabad'oo. Sa s'ëë gó rahapäh do jawén rababok. Sa hub rarejãã tak'ëp baad nadoo doo me. Dooh ragado bã Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ji há tamejüü doo. Raky n'aa rejãã kabaj'aa doo.*

⁹ Mikéw kã, ääs sa wahë n'aa né paawä, dooh taky n'aa rejãã doo me Dijab† taky n'aa tapa bã, Mosees kamag n'aa p'ãã Nesaa do Yb daheeh taky kedak

* **1:8** Kabaj'aa doo, ääs P'op Hagä Do karapee. Kabaj'aa do na-ããj hë ääs wób nesaa do moo bok do paah, Nesaa Do Yb karom. † **1:9** Gereg kyy me ramaneëënh Nesaa Do Yb, Dijab. "Ji taky n'aa tapa had'yyt doo", tahanäng pé ti Dijab.

noo gó.‡ Jáãm hē hahỹỹ da Mikéw kyyh Nesaa Do Yb hā: “Ōm da Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do nabuuj gedoo.”

¹⁰ Mikéw bad'oo doo da nado nanāng ajyy bē mahang kamekuuj dāk do rabad'oo. Tak'ēp baad nadoo doo me raky n'aa rejāā ranahapāh do hā. Har'ēeng h'yy ganenāh do hadoo tii. Jáãm hē rahapāh rah'yy karēn doo. Jáãm hē ti jawén rababok. Rah'yy karēn do jawén rababok doo, ti né ti sa hā rejāā doo.

¹¹ Tak'ēp baad nado da sa hā! Kaĩh bawād wāt doo da paa rababok. Dajēer hā tak'ēp rah'yyb padēek do hyb n'aa, Barām, p'ooj ub hāwāt do baad nadoo do moo wāt do paa bad'oo doo da rabad'oo. Aj'yy, Korah makūũh, Mosees Arāw sa wē h'yy kawareem do paa hadoo ta ti rah'yy kawereem Jesus hā h'yy ka'eeh do sa wahē n'aa wē. Ti hyb n'aa P'op Hagā Do gawats'iik da tii.

¹² Séd hā bē bawēh bā, bē sii rabawēh bā, dooh ranu mebyy bā, tak'ēp baad nadoo do ramoo boo né paawā. Pā ji nahapāh do tame hanāng do marakate gah'ood jēng do tahaj'aa hadoo do hedoo ta ti ajyy bē mahang. § B'éé hagā n'aa jáãm hē sa hā hē hyb n'aa newēé do hadoo tii. Naēng poo mahauk do tabēs doo, ji tawadii do hadoo tii. Joom beaak noo gó neaak do hadoo tii. Joom tsawyy jēng doo, nedēb wāt doo, ji tagoo hōm do hadoo tii.

¹³ Maadaka hewēeh do akajar me bah'ood mahūũm doo, ta puh ty gasus do akajar nabyy me rerét do hadoo nanāng ajyy. Ta puh ty gasus do hadoo nu meby n'aa nāng do ramoo bok doo. Sagōōh daap ty gehūũm do hadoo ti ajyy.** Tak'ēp gadagyp do P'op Hagā Do enyyw hōm sa pooj jé. T'ī hēnh raboo had'yyt da.

¹⁴ Hahỹỹ da aj'yy Enók hād nāng doo, setsi dāg do Adāw bā naa ji etsén bā, tamaher'oot paa ta jawén hawāt do hahỹ ajyy nesaa do sa ky n'aa: “Bē hegāā”, nāng mäh, “ti awāt da Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo, tak'ēp hajōk do ta āās tak'ēp baad hedoo do sa daheeh,

¹⁵ sahōnh hē taky n'aa etyy hyb n'aa. Nesaa doo hēnh taky n'aa etyy da sahōnh hē, ta matym gó baad nadoo do moo bok doo, ta hā waneh'ēeh do hyb n'aa baad nadoo do moo bok doo. Nesaa doo hēnh taky n'aa etyy da sahōnh hē, nesaa do moo heb'oooh do rabahadoo do hyb n'aa baad nadoo do P'op Hagā Do hā raher'oot do hyb n'aa”, nāng paa Enók.

¹⁶ Sahōnh hē hā raky n'aa hajēew had'yyt hē. Raher'ood had'yyt hē ti sa hā dooh baad tado bā ti ta wób ramoo bok doo. Nesaa do sa h'yyb karēn do jawén rababoo had'yyt hē. Sa hā hē rah'yy kasab'ee sa ky n'aa hā. J'ooj madák doo me ta wób hā raj'aa etsē ky ken'yym doo me, sa daaj hē rakarēn do ragadoo hyb n'aa.

Ji h'yy ganajēē hōm do ky n'aa hahỹỹh

¹⁷ Najis haa, bē hyb n'aa es'ee Jesus Kristo ēr Wahē N'aa mejūũ doo, 12 hedoo do bē ramaher'oot do paah.

‡ **1:9** Hahỹỹ da Judah buuj panyyy see hā takerii dāk ta ti ky n'aa: Mosees dajēp noo gó m' P'op Hagā Do mejūũ mā āās sa wahē n'aa Mikéw, Mosees kamag n'aa tadakā jēng hyb n'aa. Tadakā paawā m', Nesaa Do Yb ana ta wē. Nesaa Do Yb karēn mā Mosees kamag n'aa paah. Esit buuj see Mosees naboh jat do paa hyb n'aa m' Mosees mā ta karom, nāng mā Nesaa Do Yb kyyh. Tii d' né paawā Nesaa Do Yb karēn paawā, dooh m' Mikéw an'oo bā ta hā Mosees kamag n'aa paah. § **1:12** Marakate pā rejāā doo da, Jesus hā h'yy ka'eeh do wób rarejāā, tahananāng pé tii. ** **1:13** P'ooj ub akajar me habong do raheg'āās sagōōh rabahapāh hyb n'aa ny nemuun rabahōm. Dooh tahaja bā ramatakā bā *sagōōh daap ty gehūũm do hā. Ti hadoo, dooh ji haja bā ji ky dahé bā nanāng ma matēg oow. Ta s'ee hēnh ji rah'yyb mahūũm. Tii d' tahananāng pé tii.*

¹⁸ Hahÿÿ d' paa sa kyyh bë hä: "Jesus matëeh do pooj jé, ti abok da nesaa do sa h'yyb karën do jawén habok doo, bë raky n'aa wajahëët doo", näk paa sa kyyh.

¹⁹ Séd bë h'yyb nahedo bong ran'oo bä ta tii. Bë ketyn h'üüm ran'oo bä. Sa h'yyb säg karën do jawén rababok. Dooh P'op Hagä Do Sahee awäd bä sa h'yyb gó.

²⁰ Bëeh, najis haa, taw'ääts hë baad had'yyt hë bë h'yyb padäg panyyg hanäm do hä Jesus mejüü do ër hä rama met'ëeg wät doo, P'op Hagä Do hä hana doo. Ta tii hä bë h'yyb padäg, bë h'yy kahejój magyys hë hyb n'aa. Bë ky n'aa ets'ëë bë hä P'op Hagä Do Sahee h'yyb mahüüm doo da.

²¹ Taw'ääts hë bë an'oo P'op Hagä Do kamahän do bë h'yyb gó tabawäd had'yyt hë. Taw'ääts hë edëb had'yyt do bë gada, ër tat'yyd mehün do hyb n'aa, Jesus Kristo, ër Wahë N'aa, ër hä tanoo doo.

²² Taw'ääts hë bë t'yyd mehün jé häd ky sëm doo.

²³ Nayyw hë bë maher'ood ta s'ee hënh sa h'yyb baboo däk doo, tëeg hõõ nadëek do mahänh ta ti bë bed'ëep hyb n'aa. Bë t'yyd mehün ta wób tak'ëp baad nadoo do moo bok doo. Sa hä bë t'yyd mehün bä, taw'ääts hë h'yyb eÿÿm doo gó baad bë hyb n'aa matakä, nesaa do ramoo bok do bë tah'yyb tatug mahänh. Taw'ääts hë baad né hë bë kanä tak'ëp nesaa do ramoo bok do mahänh, ramoo bok do bë tah'yyb tatug mahänh.^{††}

²⁴⁻²⁵ Sét ub hadoo do P'op Hagä Doo, Jesus Kristo ër Wahë N'aa hyb n'aa ër tedëeb wät do hajaa bë tamo n'aa jesuu nesaa do bë moo boo mahänh. Tahajaa ta bag tak'ëp gabarëeh doo gó bë tamanaa, tsebee gó ta matym gó bë bab'ëeh hyb n'aa tak'ëp baad hado däk do hyb n'aa bë h'yyb tym. Taw'ääts hë ti né hë ji j'aa etsëë had'yyt hë. Ti né hë had'yyt hë tak'ëp hyb n'aa jawyk do sahõnh hë bag'ääs doo. Ti né hë had'yyt hë kabaj'aa doo, hejooj had'yyt doo. Ti né hë sahõnh hä mejõ had'yyt doo. Ýÿ. Tii d' né hë. Taw'ääts hë. Jääm hë kä.

^{††} **1:23** Hahÿÿ d' Gereg kyy me takerii däk: "Taw'ääts hë sa saroor sii hë bë ty n'aa ges'yyk, nas'aa däk do hyb n'aa tii, nesaa do sa hub me ramoo bok do haj'aa." Baad ji kan'yyh, sahõnh hë nesaa do ramoo bok do ji tah'yyb tatug mahänh, tahanäng pé tii.

Apokarip

Ta jawén hawät do Jesus metä wät do ky n'aa hahÿÿh

¹ Jesus Kristo metëeh do hahÿ kerih doo, ta hä P'op Hagä Do anoo doo, ta hä h'yy ka'eeh doo, ta karom hedoo do sa hä tametëeh hyb n'aa nayyw hē hawät do pan'aa. Jesus Kristo mejō wät ääs ta mejüü do seeh, wē ŷÿ, ŷ ta karom Jowāw, ēr pooj jé hawät do ky n'aa ēr hä tapanäk hyb n'aa.

² Baad ŷ berii wät sahōnh hē hä ŷ tametëeh doo, ŷ hapäh doo. Hahÿ né hē P'op Hagä Do ēr tamaher'oot doo, baad hadoo do Jesus Kristo metëeh do na-āāj hē.

³ P'op Hagä Do ky n'aa edēng da jé hahÿ ta jawén hawät do ky n'aa ner'oot doo. Ky n'aa kedēng na-āāj hē jé hahÿ maa newëe doo, ky daheeh doo, edaa däk do hyb n'aa takajaa doo.

⁴⁻⁵ ŷ Jowāw, ŷ edēng Jesus hä h'yy ka'eeh do setsi hedoo do panang bä, Asija häd näng do häj n'aa bä habong doo. ŷ karēn P'op Hagä Do awäd had'yyt doo, setsi hedoo do ta Sahee* tabag'ääs do tyng n'aa pa hab'ëeh do na-āāj hē, Jesus Kristo na-āāj hē raky en'yym bē hä, ŷ karēn bē rah'yyb en'yym. Jesus Kristo né hē ti baad hadoo do her'oot doo. Tahajaa ji ky dahé bä taher'oot doo. Ti né hē jāām hē pooj jé dejēp do mahang ganā wät doo.† Sahōnh hē badäk hahÿÿ bä habong do sa wahē n'aa wahē n'aa né hē tii.

Tak'ēp ŷ j'aa etsē, ŷ weh'ëeh Jesus ēr hä kamahän doo, tadajēp do hyb n'aa nesaa do ēr moo bok do hejój mahānh ēr tabedëeb wät doo.

⁶ Tak'ēp ŷ j'aa etsē, ŷ weh'ëe had'yyt hē Jesus, ta karapee tabag'ääs do eēr, ēr hä tanoo doo. P'op Hagä Do ta Yb wē moo bok doo, ta hä hyb n'aa jew'yyk do eēr, tan'oo bä. Taw'ääts hē takabajaa had'yyt hē. Taw'ääts hē sahōnh hē tabagāā had'yyt hē. ŷÿ. Tii d' né hē. Taw'ääts hē.

⁷ Bē hyb n'aa matakä da!

Ti awät da Kristo wē puh gabarëeh do mahang.

Sahōnh hē rabahapäh da.

Baa ej'oooh do sii hē rabahapäh da.

Tii bä, sahōnh hē badäk hahÿÿ hä habong do a'oot da ta hyb n'aa.

ŷÿ. Tii d' né hē. Taw'ääts hē.

⁸ “ŷ né hē Aw-Pah, ŷ né hē Omekah. ŷ né hē jāām hē pooj jé hawät doo, ŷ né hē tagadëeg ub hawät doo”,‡ näng Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo, P'op Hagä Do Sahōnh Hē Haj'ap Doo. “ŷ né hē da hē hawät doo, p'ooj ub hawät doo, hÿ jawén awäd had'yyt doo”, näng mäh.

Aj'yy hadoo do Jowāw bahapäh do ky n'aa hahÿÿh

* **1:4-5** P'op Hagä Do Sahee né hē tii. **Setsi** hedoo do P'op Hagä Do kyy kerih do hä takerii däg bä, baad had'op tahanäng pé tii. Ti hyb n'aa, P'op Hagä Do Sahee baad had'op doo, tahanäng pé ti *setsi ta Sahee*.

† **1:4-5** Jesus ganā wät do pooj jé ta wób ragenā boo né paawā, p'aa hēnh radejēp. Jāām pooj jé Kristo dejēp do mahang ganā wät do nadajēb wät doo. ‡ **1:8** Tii d' né hē Gereg kyy me: *ŷ né hē Aw-Pah ŷ né hē Omekah. Gereg kyy me Aw-Pah* m' pooj jé hawät do rerih do retsén bä. Tagadëeg ub hadoo do retsén do ti **Omekah**. Ti hyb n'aa jāām hē pooj jé hawät doo, tagadëeg ub hawät doo, tahanäng pé tii.

² Ț hapäh sahõnh hē bē moo bok doo. Tak'ēp P'op Hagä Do wē bē moo bok Ț hapäh. H'yy ganajēng doo me bē gadoo bē ahoop do Ț hapäh. Dooh bē gado bā bē mahang nesaa do moo heb'oooh do Ț hapäh. Bē metä wät, Ț hapäh, nanäng ajyy daap men'yyh doo, 'Kristo mejũũ do äã', hanäk doo. Daap ti ramenyyh bē hapēē däg kån.

³ H'yyb jawyg gó bē gado had'yyt hē baad nadoo do hēp Ț n'aa bē ahoop doo. Ț hapäh, ti dooh bē h'yy gejë hõm bā.

⁴ Ti hadoo né hē, sét hē ti Ț ganen'aak bē hā: Dooh Ț bē kamahån wäd bā, pooj jé Ț bē kamahån wät doo da.

⁵ Ti hyb n'aa taw'ääts hē bē hyb n'aa newē ta ti tak'ēp bē es'õõs doo, Ț bē kamanahån wät doo. Taw'ääts hē bē t'yyd kamehĩn. P'aa hēnh bē moo boo baad hadoo do pooj jé bē moo bok do paah. Bē t'yyd kamanehĩn bā, Ț da ana bē wē, Ț ado hõm da bē bag tyng tabasoooh doo bā naa.

⁶ Ti hadoo né hē, ti anäng na-ääj hē hahȚ baad bē bad'oo doo: Tak'ēp bē ganen'aak Nikoraw ma metēek do ky s'ũũt doo.* Ț na-ääj hē tak'ēp Ț ganen'aak ti.

⁷ "Bē sahõnh hē, bē maa newē hā Ț h'yy ka'eeh do jé pad'yyt hē kahet'aa do hā P'op Hagä Do Sahee maher'oot doo. Jé nesaa do hā j'aa ketsē do hā Ț anoo da joom ji hed'ēep do ag tabepóh hyb n'aa, P'op Hagä Do panang bā hahäng doo."[†]

Ta hā h'yy ka'eeh do Es-Mirina panang bā habong do hā Jesus maher'oot do hahȚyh

⁸ Ti taky hadoo:

—HahȚȚ da merii karom ȚȚ hā, hā Ț h'yy ka'eeh do Es-Mirina panang bā habong do hag'ääs do hā:

"HahȚȚ da jããm hē pooj jé hawät doo, tagadēeg ub hawät doo, dajēp do paah, p'aa hēnh ganā wät do kyyh:

⁹ Ț hapäh bē hā rarahejãã doo. Ț hapäh bē kas'uut. Bē kasuud né paawā, bē h'yyb gó ti anäng hajõng baad hadoo doo. Ț hapäh Judah buuj wób bē raky n'aa rejãã doo, nesaa do bē ky n'aa ranoo doo. Judah buuj sa noo né paawā, dooh karapé haa heh'äät rado bā ti. Nesaa Do Țb karom né ti.

¹⁰ Bē eȚȚm manā bē ahoop do pan'aa. Bē wób radewäts b'ēeh da Dijab[‡] an'oo bā da, bē tametyy hyb n'aa, bē h'yy gejë hõm hyb n'aa paawā. Da hē had'yyt ub da ta äh, ji moo sahõnh hē ta äh bē da rano n'aa masoo doo. Taw'ääts hē bē h'yy gejë hõm manā hā ȚȚ, bē radejëeb bā na-ääj hē. Tii bā Ț anoo da bē hā ji edēb heh'äät do ta sãm.

¹¹ "Bē sahõnh hē, bē maa newē hā Ț h'yy ka'eeh do jé pad'yyt hē kahet'aa do hā P'op Hagä Do Sahee maher'oot doo. Jé nesaa do hā j'aa ketsē doo, dooh da tahob bā banesaa hēnh, pawóp nuu me däg radejëp do kamaneēeh doo."[§]

* **2:6** Dooh ji hapēē wäd bā jaa ti Nikoraw. Jããm hē ji hapäh ta ky s'ũũt do ma met'ēek doo. Tahajaa mäh, sa nooh, ji awēē bā ta wób sa kabarii rahyy n'aa jew'yyk do tā n'aa. Tahajaa mā na-ääj hē ji h'yy karēn do sii ji bahe'ȚȚh. Jesus hā h'yy ka'eeh do mahang rakarēn rakamekuunh. † **2:7** Genesis 2:9

‡ **2:10** Gereg kyy me ramaneēehh Nesaa Do Țb, Dijab. "Ji taky n'aa tapa had'yyt doo", tahanäng pé ti Dijab. § **2:11** Jesus hā ji h'yy kanae bā, ji hub dajēb bā, ji h'yy tym dajēp hadoo na-ääj hē ta jawén, tēeg hõõ hēnh ji P'op Hagä Do ky n'aa etyy noo gó. Ji h'yyb tym dajēp doo, dooh tagawatsig bā. Ji ahob had'yyt hē da. Ti hyb n'aa "**pawóp nuu me däg radejëp doo**" ta ti kamaneēehh.

Jesus hã h'yy ka'eeh do Peh-Gamo panang bã habong do hã Jesus maher'oot do hahÿh

¹² Ti taky hadoo:

–Hahÿÿ da merii karom ÿÿ hã, hã ÿ h'yy ka'eeh do Peh-Gamo panang bã habong do hag'ãas do hã:

“Hahÿÿ da sãn-jeer séd demuun hãw padëek do hanäng do kyyh:

¹³ ÿ hapäh, Nesaa Do Yb mejüü doo bã bë panang badäk.** ÿ hapäh ta ti hejooñh bë hã. Ti hadoo né hẽ, dooh hã ÿ bë h'yy gejë hõm bã. Dooh noo gó bë eréd wäd hã ÿ bë h'yy ka'eeh doo. Bë seeh, aj'yy Ân-Tipas häd näng doo, baad had'yyt hẽ kẽh ÿ n'aa her'oot do paa bë panang bã, Nesaa Do Yb bawät bã radaj'ëp noo gó na-ãäj hẽ dooh bë eréd wäd hã ÿ bë h'yy ka'eeh doo.

¹⁴ “Ti hadoo né hẽ, ti anäng ta mahang ÿ ganen'aak doo: Ti anäng bë mahang Barãm, p'ooj ub hawäd wät do metëek doo da habok doo. Isaraéw buuj majü sa wahë n'aa Barak häd näng do hã Barãm metëeh paa nyy da tah'yyb tatuk Isaraéw buuj, nesaa do ramoo bok hyb n'aa. Tametëeh ta hã nyy d' tabad'oo kabarii tä n'aa Isaraéw buuj rabawëh hyb n'aa, nyy d' tabad'oo sa ÿÿm nadoo do sii raba'ÿÿh hyb n'aa, tak'ëp baad nado né paawä ta ti P'op Hagä Do matym gó.

¹⁵ Ti anäng na-ãäj hẽ bë mahang Nikoraw häd näng do karapee ma met'ëek do ky s'üüt doo.

¹⁶ Taw'ãäts hẽ bë t'yyd kamehüñ, bë eréd ta ti nesaa doo, bë gado manä ta ti hadoo do bë mahang. Bë t'yyd kamanehüñ bã, nayyw hẽ ÿ ana da bë wë. Sãn-jeer noh ÿÿ gó naa ganyyh doo me ÿ gawats'iik da bë mahang nesaa do moo bok doo.††

¹⁷ “Bë sahõnh hẽ, bë maa newë hã ÿ h'yy ka'eeh do jé pad'yyt hẽ kahet'aa do hã P'op Hagä Do Sahee maher'oot doo. Jé nesaa do hã j'aa ketsë do hã, ÿ anoo da Manah häd näng do kejën hõm doo.‡‡ Jé nesaa do hã j'aa ketsë do hã ÿ anoo da na-ãäj hẽ pä hawak doo. Pä hã takerii däk da ta häd papuuj, jããm hẽ pä gadoo do hapäh doo.”§§

Jesus hã h'yy ka'eeh do Tijatira panang bã habong do hã Jesus maher'oot do hahÿh

¹⁸ Ti taky hadoo:

–Hahÿÿ da merii karom ÿÿ hã, hã ÿ h'yy ka'eeh do Tijatira panang bã habong do hag'ãas do hã:

“Hahÿÿ da P'op Hagä Do T'aah kyyh, ta matym gabarëeh do tëeg hõh hadoo, k'ãäts tég hahiñ do hadëë jat do tak'ëp tagabarëeh do hadoo tsyym näng do kyyh:

¹⁹ ÿ hapäh sahõnh hẽ bë moo bok doo. ÿ hapäh nyy da ÿÿh, ta wób na-ãäj hẽ bë kamahän. ÿ hapäh nyy da hã ÿ bë h'yy ka'eeh. ÿ hapäh bë da hadoo do

** **2:13** *Ta tii bã Nesaa Do Yb mejüü* tawén näng, Roma buuj sa wahë n'aa **Sesa** ramaneëenh do tak'ëp panang buuj rahyb n'aa jew'yyk do hyb n'aa. Ta tii bã Jesus hã h'yy kana'eeh do tak'ëp rahyb n'aa jew'yyk na-ãäj hẽ sa kabarii wób, sa hã pé kabaj'aa doo. Sa kabarii rahyb n'aa jew'yyk panang buuj redoo né paawä, Nesaa Do Yb ti rahyb n'aa jew'yyk doo. Tak'ëp rarejãã paa tii bã Jesus hã h'yy ka'eeh doo. †† **2:16** Ta kyyh tak'ëp hejooñh doo, ta ti **sãn-jeer**. ‡‡ **2:17** Tabanawäng doo bã Isaraéw buuj rababok noo gó P'op Hagä Do an'oo had'yyt hẽ sa waa **Manah** ramaneëenh doo. Sa waa P'op Hagä Do anoo do ky n'aa gó Jesus beh'üüm hÿ pong jé ji awäd had'yyt hẽ hanoo do ji hã. §§ **2:17** P'ooj ub ranoo pä hawak do jé rats'yyt do sa hã, ti hyb n'aa hÿ pong jé Jesus bag'ãas bã, ta jãm n'aa hëñh ji tagadoo tahanäng pé ti tahyb n'aa péh.

bë masa. Ý hapäh na-ääj hë h'yy ganajëng doo me bë gadoo baad nadoo do bë ahoop doo. Pooj jé bë moo bok do bahähnh baad bë moo bok hÿÿ kä wë ýÿ, ý hapäh na-ääj hë.

20 “Ti hadoo né hë, ti anäng hahÿ bë hä ý ganen'aak doo: Baad bë gadoo nanäng ýÿnh nesaa doo, Jesabëw p'ooj ub hawät do tak'ëp nesaa do moo wät do hadoo doo. Këh ý n'aa rod ta daaj hë takamaneëënh. Ta ma metëëk doo me ta s'ee hënh tah'yyb mahüüm karapé haa. Sa ýÿm, sa patug nadoo do sii rabahe'ýÿh tan'oo bã. Hä ý h'yy kana'eeh do sa kabarii rahyb n'aa jey'yyk do tä n'aa rawëh tan'oo bã na-ääj hë.

21 Ý gamedaa wät ta ti ýÿnh t'yyd kamehüün hyb n'aa paawä. Ti hadoo né hë, dooh tat'yyd kamehüün bã. Dooh takarën bã teréd hõm bã ta patug nadoo do sa sii tabahe'ýÿh doo.

22 Ti hyb n'aa nahëë näng da ý an'oo bã. Tak'ëp rabahoop ý an'oo bã da ajyy ta sii ha'ýÿh pé rat'yyd kamehüün bã ýÿnh sii rabahed'oo do hä.

23 Ý dej'ëëp da ýÿnh hadoo do karapee, tii bã sahõnh hë hä ý h'yy ka'eeh do jé pad'yyt hë habong do rahapäh da, ý né hë ti t'õp sahõnh hë sa h'yyb gó hanäng do hapäh doo, rahyb n'aa newëe do na-ääj hë hapäh doo. Rabad'oo do pénh ý anoo da ta sãm sahõnh hë sa hä.

24 “Ý maher'oot hÿÿ kä bëëh, Tijatira panang bã habong do hä ý h'yy ka'eeh do wób, ýÿnh hadoo do ma metëëk do ky nas'üüt doo, ‘Nesaa Do Ýb ky n'aa ta wób nahapäh doo’*** ramaneëënh do ma kamanetëëk doo. Baad bë baboo däk do hyb n'aa, dooh ý mejüü pé bë hä.

25 Jáãm hë hahÿ ý karën bë hä: Taw'ääts hë baad bë baboo däk doo da bë aboo had'yyt hë ý matëëh bã kä.

26 “Jé nesaa do hä j'aa ketsë do hä, ý matëëh bã kä ý karën do had'yyt moo wät do hä, ý anoo da tahyb n'aa jawyk hyb n'aa,††† sahõnh hë badäk hahÿÿ hä habong do tabag'ääs hyb n'aa,

27-28 Ee hä ý tan'oo däk doo da ý hyb n'aa jawyk doo. Tak'ëp da j'aa kets'ëë do mejüü da sa hä, dooh rat'yyd mehüün da ky nadah'eeh doo. Rarejää da sa hä manajuu ji ganebëëh doo da tatu me sapaar s'ëëb, rabag'ääs do heen n'aa. Nesaa do hä j'aa ketsë do hä, ý matëëh bã kä ý karën do had'yyt hë moo wät do hä, ý anoo da na-ääj hë watom.†††

29 “Bë sahõnh hë, bë maa newë hä ý h'yy ka'eeh do jé pad'yyt hë kahet'aa do hä P'op Hagä Do Sahee maher'oot doo” —näng mã Jesus.

3

Jesus hä h'yy ka'eeh do Sar-Des panang bã habong do hä Jesus maher'oot do hahÿÿh

¹ Ti taky hadoo:

—Hahÿÿ da merii karom ýÿ hä, hä ý h'yy ka'eeh do Sar-Des panang bã habong do hag'ääs do hä:

*** 2:24 Ti noo gó ti abong ma matëg oow Jesus ky n'aa heréd hõm doo. Rahapäh mäh, sa nooh, *Nesaa Do Ýb ky n'aa ta wób nahapäh doo. Ta ti ky n'aa rama metëëk jé sa hä ky s'üüt doo.* ††† 2:26 Tahajaa na-ääj hë ji erii bã: “Jé nesaa do hä j'aa ketsë do hä, ý karën do moo wät do tadajëp bã kä, ý anoo da tahyb n'aa jawyk hyb n'aa.” ††† 2:27-28 Dooh baad ji hapëë bã nyy d' Jesus hanäng pé ý anoo da watom tاهر'ood bã. Apokarip 22.16 hä Jesus ta daaj hë takamaneëënh “watom tak'ëp gabarëëh doo”. Ti hyb n'aa, raj'aa etsë do hyb n'aa, ta bag tak'ëp gabarëëh do Jesus anoo da sa hä, tahanäng pé tahyb n'aa péh.

“Hahÿÿ da setsi hedoo do P'op Hagä Do Sahee hä mejüü do kyyh, setsi hedoo do sagööh hä mejüü do kyyh: ÿ hapäh sahönh hē bë moo bok doo. Baad bë babok ta wób redoo né paawä, dajëp do hadoo bë h'yyb tym P'op Hagä Do hä, ÿ hapäh.

² Taw'ääts hē bë h'yy kadawuung baad bë h'yy kana'eeh do hä! Kanahën d'os hē madaag is nä baad hadoo do bë mahang, edaa däk ta ti na-ääj hē gawatsik. Taw'ääts hē bë h'yy kahasaäb, ta ti bë mahang mad'aak do takahejóy däk hyb n'aa, tanahänh hyb n'aa. ÿ hapëë däg kän hÿÿ kä, bë moo bok do dooh baad had'op do tado bä P'op Hagä Do ÿ h'yy kaha'eeh do matym gó.

³ Ti hyb n'aa, bë hyb n'aa es'ee bë gadoo do paah, baad hadoo do bë rama metëëk doo. Bë hyb n'aa es'ee bë maa napäh do paah. Bë ky dahé tii. Bë t'yyd kamehün! Bë h'yy kanadawuung bä, ÿ ana da bë wë bë h'yy kanapeet bä, hets'ëëk do ji ganada bä takajaa doo da. Dooh bë hapëë bä ny noo gó ÿ kajaa da bë wë.

⁴ “Ti hadoo né hē, pawóp its bë mahang, Sar-Des panang bä habong doo, dooh rahasuuts padäg bä sa saroor. Dooh nesaa do ramoo boo hajök bë wób rabahed'oo doo da, ÿ hanäng pé tii. Si ÿÿ rababok da tii. Hawak da sa saroor, baad rababoo däk do säm.*

⁵ Jé nesaa do hä j'aa ketsë do hä sa nemuun ÿ anoo da sa saroor hawak do rapadedëëk hyb n'aa. Dooh da ÿ awug hóm bä sa häd edëb had'yyt do gadoo do sa häd kerih do heen n'aa hä naa. Ee matym gó, ääs ta karom sa matym gó na-ääj hē hahÿÿ da ÿ her'oot sa ky n'aa hä, ‘Hahÿÿ karapé haa tak'ëp ÿ kamahän doo’, näng da käh ÿÿ.

⁶ “Bë sahönh hē, bë maa newë hä ÿ h'yy ka'eeh do jé pad'yyt hē kahet'aa do hä P'op Hagä Do Sahee maher'oot doo.”

Jesus hä h'yy ka'eeh do Piradepija panang bä habong do hä Jesus maher'oot do hahÿÿh

⁷ Ti taky hadoo:

—Hahÿÿ da merii karom ÿÿ hä, hä ÿ h'yy ka'eeh do Piradepija panang bä habong do hag'ääs do hä:

“Hahÿÿ da baad had'op doo, tsyt hē nesaa do mahänh hawät doo,† P'op Hagä Do heh'äät do kyyh. Hahÿÿ da sa wahë n'aa tak'ëp hyb n'aa jawyk do makü Dawi häd näng do panang noo tég danäh‡ kyyh. Dooh hajaa pé noo gatsë pé ta ti noo gasëëts hóm doo. Dooh hajaa pé noo gas'ëës pé ta ti noo gatsëë däk doo. Hahÿÿ da ta kyyh:

⁸ ÿ hapäh sahönh hē bë moo bok doo. Bë hegää, ÿ noo gasëëts däk bë pooj jé ta noo hadoo doo. Dooh hajaa pé ta ti ranoo gatsëë bä.§ Nahejooj its né paawä bëëh, ** ÿ bë ky dahé had'yyt hē, dooh ÿ bë eréd bä.

⁹ Nesaa Do Yb karom hä kä, Judah buuj wób noo kanesa doo, Judah buuj sa daaj hē rakamaneëëj né paawä karapé haa heh'äät nadoo do ÿ anoo da

* **3:4** Hawak, baad had'op do ji bawät do ky n'aa, j'aa ketsë do ky n'aa na-ääj hē. † **3:7** P'op Hagä Do Judah buuj ramaneëëh, “Baad Had'op Doo, Tsynt Hē Nesaa Do Mahänh Hawät Doo”. ‡ **3:7** Hahÿÿ d' tahanäng pé tii: Jääm hē Jesus tii, panang Jerusarënh papuuj bä ji ajëë suun hanoo doo, Dawi panaa heh'äät do P'op Hagä Do ky däng do paa tabahadoo do hyb n'aa. § **3:8** Hahÿÿ d' tahanäng pé tii: Jesus an'oo däk sa hä ta tyw n'aa, baad P'op Hagä Do wë ramoo bok hyb n'aa. Dooh hajaa pé hewaatt péh. ** **3:8** Dooh rahyb n'aa jewyg bä ta wób sa matym gó, tahanäng pé tii. Dooh rahajöb bä na-ääj hē.

bë pooj jé rabeħyy b'ëëh tũũ bë raweh'ëëh hyb n'aa, bë ŷ kamahän né hë rabahapäh hyb n'aa.

¹⁰ H'yy ganajëng doo me had'yyt hë bë baboo däk do hyb n'aa bë ŷ mejüũ do paa hadoo, bë ŷ mo n'aa jesuu da tak'ëp hejooñh do mahänh, sahõñh hë badäk hahÿÿ hä habong do sa wë kajaa do mahänh. Ta ti taw'ën kajaa da sa wë, ŷ metyy hyb n'aa sa hä.

¹¹ “Edaa däk ŷ kajaa doo. Taw'ääts hë baad bë baboo däk doo da bë aboo had'yyt hë, ranado hõm hyb n'aa bë hä ta sãm bë hä ŷ ky däng doo.

¹² Jé nesaa do hä j'aa ketsë do hä ŷ anoo do P'op Hagä Do ŷ h'yy kaha'eeh do tób n'aa ta tu n'aa hadoo tabahadoo hyb n'aa.^{††} Dooħ takado hõm bã. ŷ anoo da ta tii bã tabayyw had'yyt hë. Ta hä ŷ erih da P'op Hagä Do ŷ h'yy kaha'eeh do häd. Ta hä ŷ erih da na-ääj hë P'op Hagä Do ŷ h'yy kaha'eeh do panang, Jerusarëñh papuuj hadoo do häd, hÿ pong jé P'op Hagä Do wë naa hahyng doo. Ta hä ŷ erih da na-ääj hë hät ŷ papuuj.

¹³ “Bë sahõñh hë, bë maa newë hä ŷ h'yy ka'eeh do jé pad'yyt hë kahet'aa do hä P'op Hagä Do Sahee maher'oot doo.”

Jesus hä h'yy ka'eeh do Raw-Diseej panang bã habong do hä Jesus maher'oot do hahÿÿh

¹⁴ Ti taky hadoo:

—Hahÿÿ da merii karom ŷÿ hä, hä ŷ h'yy ka'eeh do Raw-Diseej panang bã habong do hag'ääs do hä:

“Hahÿÿ da Amen^{‡‡} häd näng do kyyh. Hahÿÿ da baad hadoo do had'yyt hë her'oot do kyyh. Hahÿÿ da sahõñh hë tadu na do kyyh:

¹⁵ ŷ hapäh sahõñh hë bë moo bok doo. Dooħ ŷ bë ty n'aa gesyyg bã, dooħ na-ääj hë tak'ëp ŷ bë kamahän bã. H'yy kanap'eed gó had'yyt hë bë babok wë ŷÿ. Jääm hë naëng häd ju do hadoo bëëh. Taw'ääts hë paawä naëng dagäp do hadoo bëëh. Tii d' tanado bã, taw'ääts hë paawä naëng aju do hadoo bëëh.

¹⁶ Ti nahado bëëh. Jääm hë naëng häd ju do hadoo bëëh! Ti hyb n'aa edaa däk bë ŷ makyys da, naëng häd ju do ji ka-aaw nyh doo da.^{§§}

¹⁷ Hahÿÿ da bë kyyh, ‘Ää ma enäh. Sahõñh hë ti anäng ää wë, ää karën doo. Dooħ hyb n'aa ta see ää karën péh’, näk bë kyyh. Tii d' né paawä bë h'yyb, dooħ bë h'yy kadawuung bã tak'ëp baad nado né bëëh, tak'ëp kasuud is do ji t'yyd mehün do hadoo bëëh. Dooħ bë h'yy kadawuung bã, bë ty temah do hadoo. Nu meby n'aa näng bë babok doo, saroor tamah do ta si n'aa hë hawät do hadoo bëëh!

¹⁸ Ti hyb n'aa bë ŷ maher'oot hahÿÿ da: Taw'ääts hë hä ŷ bë ets'ëë k'ääts tëg gabarëëh do tëëg hõõ me ty näw däk doo, bë h'yyb tym gó bë ma enäh heh'äät hyb n'aa P'op Hagä Do matym gó. Taw'ääts hë hä ŷ bë ets'ëë hawak do bë saroor bë padedëëk hyb n'aa, bë nu manebyng hyb n'aa ta si n'aa hë bë babok do hadoo do paa hyb n'aa. Taw'ääts hë hä ŷ bë ets'ëë ta biin ji matym gó ji hawuuk doo, bë bahapäh heh'äät hyb n'aa.

¹⁹ “ŷ nabuuj gedoo ŷ kamahän doo. Mahÿÿñh do hadoo doo me ŷ metëëk ŷ kamahän doo. Ti hyb n'aa, taw'ääts hë tak'ëp bë hyb n'aa tam'aaħ bë h'yy

^{††} **3:12** P'op Hagä Do matym gó had'yyt hë j'aa kets'ëë do rababok da, tahanäng pé ti tahyb n'aa péh.

^{‡‡} **3:14** “ŷÿ. Tii d' né hë. Taw'ääts hë”, tahanäng pé ti **amen**. **§§** **3:16** P'op Hagä Do hä h'yy kana'eeh doo, naëng dagäp do hadoo. Tak'ëp P'op Hagä Do hä kamahän doo, naëng hajü do hadoo. H'yy kanap'eed gó P'op Hagä Do wë hawät doo, naëng jääm hë häd ju do hadoo. Tak'ëp da Jesus makyys ta ti hedoo doo. Rahapëë né paawä ta ky n'aa, dooħ rahyb n'aa p'eed bã.

kawareem hyb n'aa P'op Hagä Do wë, bë erét hyb n'aa j'ooj madäk doo me bë h'yy ka'eeh doo.

²⁰ Bë hyb n'aa matakä da! Tób noo^{***} bä y bagëët, y naëenh. Jé këh y maa newëë doo, tanoo gasëëts bä, tii bä y d' ajëë suun ta sii y bawëh hyb n'aa.

²¹ “Jé nesaa do hä j'aa ketsë do hä y anoo da pa yÿ, y bag'ääs do tyng n'aa jó tabasoh hyb n'aa da, y j'aa ketsëë däk doo da, Ee bag'ääs do tyng n'aa jó y baso däk doo da.

²² “Bë sahõnh hë, bë maa newë hä y h'yy ka'eeh do jé pad'yyt hë kahet'aa do hä P'op Hagä Do Sahee maher'oot doo” —näng mä Jesus kyyh.

4

Hÿ pong jé P'op Hagä Do bag'ääs do tyng n'aa Jowāw hapäh do ky n'aa hahÿÿh

¹ Ta ti jawén y hegää wät, ti hÿ pong jé nooh, noo gasëëts hõm do y bahapäh. Tii bä, pooj jé y maa napäh do kyyh, tak'ëp hadoo do torõm-bet ky hadoo doo, ky hadoo hä yÿ: “B'ëep. As'ëëg wawëë hë, tii bä hÿ jawén hawät do y metëeh da a hä.”

² Nayyw hë P'op Hagä Do Sahee y tah'yyb mahüüm kån tii bä. Tii bä ta bagä tyng n'aa y hapäh hÿ pong jé. Y hapäh ta jó hasooh doo.

³ Tak'ëp tagabarëeh ta jó hasooh doo, pä gabarëeh do hapëeh do jas-peh häd näng do hadoo, pä ty gahiin do gabarëeh do kor-narina häd näng do hadoo na-ääj hë. Ta tyng w'oo hä ti akëë sarahõd, pä tak'ëp gabarëeh do emerad häd näng do gabarëeh doo da.

⁴ Ta bagä tyng n'aa w'oo hä ti atoonh 24 bagä n'aa tyng n'aa wób. 24 sa wahë n'aa ti at'oonh ta jó. Hewak sa saroor. K'ääts tæg gabarëeh do s'ëeb sa soog.

⁵ Ta hoo gad'oo bä hasooh do ta bagä tyng n'aa hanaa awyb had'yyt hë, tak'ëp tadarung, et'oom. Ta tyng pooj jé ti abëeh setsi ta bag hahõng doo. Setsi P'op Hagä Do Sahee hedoo do tii.*

⁶ Ta tyng pooj jé ti majat akajar paras-ko s'ëeb hadoo, tak'ëp taty ganäm pä tæg hawak do hadoo.

Ta hoo gad'oo bä, ta bagä tyng n'aa w'oo hä ji meheet pé kabaj'aa do ab'ëeh. Séd dó sa hä sa matym, sa mamets hä sa jó hä na-ääj hë ramatym enäh.

⁷ Awad reāw häd näng do hadoo ta see mamets, booj yb hadoo ta see mamets, aj'yy hadoo ta see mamets, wawii kapuuh do hadoo ta see mamets.

⁸ Këg enäh kabaj'aa doo. Ji ma poo oow see pé ken'yuh sa këg. Matym enäh sa këg hä, ta jó ta matym wób, ta yt hä ta matym wób. Adëb bä, atsëm na-ääj hë P'op Hagä Do raj'aa etsëë had'yyt hë. Hahÿÿ da sa kyyh:

“Tak'ëp baad had'op, tsyt hë nesaa do mahãnh hawät do Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, P'op Hagä Do Sahõnh Hë Haj'ap Doo, p'ooj ub hawät doo, da hë hawät doo, hÿ jawén hawäd had'yyt doo”, näk sa kyyh.

⁹ Ta tii da tabagä tyng n'aa jó hasooh do hawäd had'yyt do kabaj'aa do raj'aa etsë bä, ta hä raweh'ëeh bä, ta hä ratsebë bä,

¹⁰ 24 hedoo do sa wahë n'aa rabehyy bë had'yyt hë tabagä tyng n'aa jó hasooh do pooj jé, hedëb had'yyt do raj'aa etsë hyb n'aa. Rabag'ääs do heen

^{***} **3:20** Ji h'yyb tym ky n'aa tii. * **4:5** Sét ub P'op Hagä Do Sahee. Setsi tawén hapäh, numero setsi tak'ëp baad had'op tahanäng pé do hyb n'aa. Taw'ääts hë tæg eh do 1, tæg nad'ëed is do 4-5 ji ner'oot, ta ky n'aa ta tii bä hanäng do sii hë.

n'aa sa soog radatoonh tabagã tyng n'aa jó hasooh do pooj jé. Tii bã hahÿy da raj'aa etsé P'op Hagã Doo:

11 “Ôm né ti sahõnh hē pahuuj wät doo.
Makarēn do hyb n'aa mapahuuj wät sahõnh hē.
Ti hyb n'aa rawén bok, ti hyb n'aa rawén ganyyh.
Ti hyb n'aa taw'ääts hē òm ji j'aa etsé,
ji weh'ēeh Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo,
P'op Hagã Do ēr h'yy kaha'eeh doo.
Taw'ääts hē òm né hē ti
sahõnh hē bagãã had'yyt doo”, nāk sa kyyh.

5

Kerih do kapõõs do ky n'aa, B'éé T'aah ky n'aa daheeh hahÿy

1 Tii bã, tabagã tyng n'aa jó hasooh do moo gó hub hēnh ÿ bahapäh kerih do kapõõs doo, ta jó, ta gó na-ääj hē kerih doo. Setsi kets'aa dāk do ky n'aa jaw'yyk do heen n'aa kapõõs do poo gad'oo hēnh.*

2 Tii bã, ääs seeh tak'ēp kabaj'aa doo, ta kyyh tak'ēp hadoo do me tabeaanh: “Jaa pé tak'ēp hyb n'aa jawyk péh, hahÿ ky n'aa jaw'yyk do heen n'aa kets'aa dāk do hado hõm péh, kerih do kapõõs do tabapyn hõm hyb n'aa?”, näng ta kyyh.

3 Doooh ky gadoo péh. Hÿ pong jé, badāk hahÿy bã, t'õp dejēp do rababong bã na-ääj hē, dooh tak'ēp baad hadoo do kaw'yyt pé hajaa do kerih do kapõõs do tapyn bã taner'oot hyb n'aa ta hā kerih doo.

4 Tii bã tak'ēp ÿ baoot kanaw'yyt do hyb n'aa tak'ēp baad hadoo do kapõõs do hapyn péh, kerih do ner'oot péh.

5 Tii bã 24 hedoo do sa wahē n'aa see ky hadoo hā ÿÿ: “Aód manäh. Mahegãã, awad Reãw hadoo doo, Judah buuj sa seeh, Dawi panaa heh'äät doo, ti né hē j'aa ketsé doo. Ti né hē hajaa kerih do kap'õõj dāk do tapyn hõm bã. Ti né hē hajaa setsi hedoo do ky n'aa jaw'yyk do heen n'aa ta hā kets'aa dāk do tado hõm bã”, näng ta kyyh hā ÿÿ.

6 Tii bã, P'op Hagã Do bagã tyng n'aa mahang, ji meheet pé kabaj'aa do mahang, 24 hedoo do sa wahē n'aa hoo gad'oo bã ti agēēt ÿ hapäh B'éé T'aah. Wyt ta maab hē ta rog tyw n'aa paa radaj'ēēp noo gó. Setsi ta s'ään, setsi na-ääj hē ta matym. Setsi hedoo do P'op Hagã Do Sahee tii,† badāk hahÿ haw'ääts hē kamejüü doo.

7 Tii bã B'éé T'aah ana kãn ta tyng jó hasooh do wē kã, tii bã tado dāk kerih do kapõõs do ta tyng jó hasooh do moo gó hub hēnh hadāk doo.

8 Tabado dāk bã, ji meheet pé kabaj'aa doo, 24 hedoo do sa wahē n'aa na-ääj hē rabehty b'ēeh tüü. Sét ken'yyh rapatsã kãn ji metēn doo, buu benyym do hood k'ääts tēg gabarēeh do s'ēeb na-ääj hē. Buu benyym do in-sijēen häd näng do ta gó. P'op Hagã Do karapee, tsyt hē ta wē kasēew bong do ta hā raky n'aa etsēē do heen n'aa ta ti buu benyym doo.

* 5:1 Sét hē ky n'aa jaw'yyk do heen n'aa p'ooj ub rabats'aa dāk hyb n'aa jewyk do rerih do hã, jããm hē ta danã tabapyn hyb n'aa. Hahÿ Jowãw hapäh doo, setsi ta ky n'aa jaw'yyk do heen n'aa ta hã tabets'aa padēek P'op Hagã Do an'oo bã, jããm hē sahõnh hē sa bahãnh hyb n'aa jawyk do bapyn hyb n'aa. † 5:6 Taw'ääts hē ji ner'oot tēg eh do 1, tēg nad'ēed is do 4, ta ky n'aa ta tii bã takerih do sii hē. Sahõnh hē tahapäh doo, tahanäng pé ti setsi hedoo do ta matym. Sahõnh hē tahajaa, sahõnh hã tabag'ääs, tahanäng pé ti setsi ta s'ään.

9-10 Tii bā kā, papuuj ky n'aa kā rejām kān, B'éé T'aah hā rama ejām doo. Hahÿÿ da sa kyyh:

“Ōm né ti radaj'ëëp do paah.
A majyyw me ta sām mets'ëë hōm P'op Hagā Do wē,
ajyy, ÿÿj sahōnh hē panaa uuh,
ajyy, ÿÿj sahōnh hē sa kyyh her'oot do uuh,
sahōnh hē hāj n'aa babuj uuh,
sahōnh hē né hē badāk hahÿÿ bā habong do uuh.
A karapee mabag'āās do rabahado padëek man'oo bā,
P'op Hagā Do ër h'yy kaha'eeh do wē ramoo bok,
ta hā rahyb n'aa jew'yyk man'oo bā.
Badāk hahÿÿ bā rabag'āās da man'oo bā.
Ti hyb n'aa, ōm né ti tak'ëp hyb n'aa jawyg dāk doo,
kapōōs do hā kerih do magado dāk hyb n'aa,
ta ky n'aa jaw'yyk do heen n'aa ta hā ketsaa do mabado hōm hyb n'aa”, nāk
sa kyyh.

11 Tii bā ÿ hegāā wāt, ÿ maa napëë dāk tak'ëp hajōk do āās sa kyyh. Tak'ëp né hē rakanekan āās. DooH ji haja bā ji etsén bā. P'op Hagā Do bag'āās do tyng, kabaj'aa doo, 24 hedoo do sa wahē n'aa na-āāj hē ranu hawōōt.

12 Tak'ëp hadoo do sa kyy me ramejām. Hahÿÿ da rejām doo:

“B'éé T'aah radaj'ëëp do paah,
taw'āāts hē jāām ub tii, sët hē, sahōnh hē bagāā had'yyt doo.
Taw'āāts hē ti né hē sahōnh hē danäh!
Taw'āāts hē tak'ëp tahaj'ap do ta h'yyb gó tabawät!
Taw'āāts hē tak'ëp tabahejooH!
Taw'āāts hē ji weh'ëëh, ji hyb n'aa jaw'yyk!
Taw'āāts hē ta ti ji j'aa etsë!”, nāk sa kyyh.

13 Tii bā ÿ maa napäh sahōnh hē kapahuuj wāt doo, hÿ pong jé habong doo, badāk hahÿÿ bā habong doo, t'öp dejëp do rababong bā, t'öp tamii yt hā habong do na-āāj hē rejām doo:

“Tabagā tyng n'aa jó hasooh do hā, B'éé T'aah hā na-āāj hē,
ër j'aa etsë, ër weh'ëëh, ër hyb n'aa jawyyg had'yyt hē!
Ti né hē tak'ëp rabahejooj had'yyt hē”, nāk sa kyyh.

14 Tii bā ji meheet pé kabaj'aa do raky gadoo: “ÿÿ. Tii d' né hē. Taw'āāts hē”, nāk sa kyyh. Tii bā 24 wahē n'aa hedoo do rabehyy b'ëëh tüü P'op Hagā Doo, B'éé T'aah hadoo do rahyb n'aa jew'yyk hyb n'aa.

6

Kets'aa dāk do ky n'aa jaw'yyk do heen n'aa ky n'aa hahÿÿh

1 ÿ hapäh jāām hē pooj jé kets'aa dāk do ky n'aa jaw'yyk do heen n'aa B'éé T'aah bado hōm doo. Tii bā ÿ maa napäh ji meheet pé kabaj'aa do see kyyh. Tak'ëp ta kyyh, darung do ky hadoo. “B'ëëp ana!”, näng.

2 ÿ hegāā kān, tii bā kawaaro hawak do ti ahäng pój ÿÿ jé, tanaëënh doo. Karaba ta jó hasooh do atón ta moo gó. Ta jó hasooh do hā takan'oo dāk ta

soog.* Ti tabahōm kån sahōnh hē ta majīī taj'aa et'ëek hyb n'aa, sa hāj n'aa hā tamejūū hyb n'aa kā.

³ Kets'aa dāk do see B'éé T'aah bado hōm bā kā, ŷ maa napëë dāk kabaj'aa do see kyyh. "B'ëep ana!", nāng.

⁴ Tii bā anā kån kawaro seh. Hahiin tii. Ta jó hasooh do hā takan'oo dāk ta hejój, badāk hahŷŷ hā habong do rakamajīī hyb n'aa, sa da hadoo do radej'ëep hyb n'aa. Sēn-jeer tēg gaeh do kan'oo dāk kawaro jó hasooh do hā.

⁵ Ketsaa do see hā kā B'éé T'aah bado hōm bā kā, ŷ maa napëë dāk kabaj'aa do see kyyh. "B'ëep ana!", nāng. ŷ hegāā kån, tii bā kawaro hasus do ŷ hapëë dāg kån. Ji nu metyy do nahëë ta jó hasooh do moo gó.

⁶ Tii bā kā, ji meheet pé kabaj'aa do sa mahang ky ganyyh ji kyyh hād hadoo do hahŷŷ da her'oot doo: "Sét adëb bā ramoo bok do sām, jāām hē da sét its kiw tiriig s'ëeb ta sām. Sét adëb bā ramoo bok do sām, jāām hē da tamawoob its kiw sewada hād nāng do s'ëeb ta sām.† Ti hadoo né hē, marejā manā joom oriib, joom uwa." Nāng ta ti kyyh.

⁷ Kets'aa dāk do see B'éé T'aah bado hōm bā kā, ŷ maa napëë dāk kabaj'aa do see kyyh. "B'ëep ana!", nāng.

⁸ ŷ hegāā kån, tii bā kawaro saw'aak do ŷ hapëë kån. Ta jó hasooh do hād Dajëb. Ta jawén tabawät panang Ades hād nāng doo, dejëp do rababong doo bā. Sa hā takan'oo dāk rabahej'oonh hyb n'aa, sét hē sa see dajëb had'yyt hē ran'oo bā ji meheet pé ken'yyh badāk hahŷŷ bā habong do uuh. Kaneb'ooh doo me, sah mahŷŷj, nahëë mahŷŷj, har'ëeng ji hawëh doo me radej'ëep da.

⁹ Kets'aa dāk do see B'éé T'aah bado hōm bā kā, rama ejuu do tyng hŷ pong jé hahāng do yt hā ŷ hapāh P'op Hagā Do kyyh ramaher'oot do hyb n'aa, Jesus Kristo ma met'ëeg wāt do ranerët do hyb n'aa sa majīī radej'ëeb bong do sa h'yyb tym.

¹⁰ Hahŷŷ da raky hadoo tak'ëp hadoo doo me sa kyyh: "Āā kariw n'aa sahōnh hē mabag'āas doo, baad had'op doo, tsyt hē nesaa do mahānh hawät doo, P'op Hagā Do heh'āat doo, ny noo gó da maky n'aa etyy hāj n'aa haw'āats hē habong do sa hā? Ny noo gó da ta sām mababaanh, āā radej'ëep do hyb n'aa? H'ëed pénh g'ee da?", nāk sa kyyh.

¹¹ Tii bā kā ran'oo dāk sa hā saroor hawak doo, rapadedëek hyb n'aa. Tii bā takaher'ood dāk sa hā, kanahën d'os hē ragada nā hyb n'aa, sahōnh hē sa hataa, sa wakāan hedoo do sa majīī radej'ëep do pan'aa radejëp bā kā sa hā rabad'oo do paa hadoo.

¹² ŷ hapāh kets'aa dāk do see B'éé T'aah bado hōm bā kā. Tak'ëp k'āats katajus wāt. Tak'ëp papŷŷy ty gamaug dāk, pāān hasus do hadoo. Kamarab ty hahiin dāk, majyyw ty gahiin doo da.

¹³ Sagōōh rakajāk tūū badāk hahŷŷ bā, wiigo hād nāng do ag hapëëh do tūū kejāk doo da bah'ood an'oo bā.

¹⁴ Wë badoo wād kån, ma kahé bāh ji apōōs doo da. Sahōnh hē waëë, sahōnh hē tsyt dëeg na-āāj hē rakahŷŷd kån P'op Hagā Do an'oo bā.

¹⁵ Tii bā sahōnh hē badāk hahŷŷ bā habong do hāj n'aa sa wahë n'aa, hyb n'aa jewyk do sii hē, warahén sa wahë n'aa sii hē, ma nāng do sii hē, ta wób mejūū do sii hē, sahōnh hē sa karom, sahōnh hē kariw n'aa temah do sii hē rakejën hōm pā gabeho doo gó sa wób, waëë bā, pā yb mahang sa wób.

* 6:2 Hyb n'aa jawyk do heen n'aa, j'aa ketsë do heen n'aa na-āāj hē ta ti soog. † 6:6 Tak'ëp da badāk hahŷŷ bā habong do rabas'aah da, tahanāng pé tii. Tak'ëp ta bahānh taky n'aa gebah ji waa ti noo gó, rejoom do karejā dāk do hyb n'aa.

16 Hahÿy da rabetsëë waëë hä, pä yb hä na-ããj hë: “Bë kajäg äã jó! Äã bë ejën tabagã tyng n'aa jó hasooh do mahãnh! Äã bë jejën B'éé T'aah äã wë takawajãän do mahãnh.

17 Takaja däk do hyb n'aa ta sãm baj tak'ëp äm n'aa näng doo, P'op Hagä Doo, B'éé T'aah daheeh ranoo doo. Dooh hajaa pé ked'ëep péh”, nãk da sa kyyh.

7

144 miw kasëëw bok do sa ky n'aa hahÿyh

1 Ta ti jawén ÿ hapëë däk ji meheet pé ääs. Papÿÿj hana hënh ta see bagëët, papÿÿj hahyng hënh ta seeh, ta karawaa me ta seeh, ta karawaa see me ta see bagëët. Ji meheet pé tabahëm do rameso padëëk, hëëj hä, akajar hä, b'aa hä rabanahëm hyb n'aa.

2 Tii bã ÿ hapëë däk ääs seeh, papÿÿj hana hënh naa hasëëk doo. Moo heen n'aa ta hä kerih do ji metsaa doo* P'op Hagä Do hedëb had'yyt do ma tatón ta moo gó. Tii bã ji meheet pé ääs hedoo doo, sa hä takan'oo däk do hëëj hä akajar na-ããj hë rarejäã hyb n'aa, tamaher'oot tak'ëp hadoo doo me ta kyyh. Hahÿy da ta kyyh sa hä:

3 “Bë rejã manã nã hëëj, akajar, joom. Pooj jé dó äã ets'aa däk da ta heen n'aa P'op Hagä Do ër h'yy kaha'eeh do karom sa maboor hä”, näng ta kyyh.

4 Tii b' ÿ maa napëë däk nyy hë tii, ta heen n'aa sa maboor hä kets'aa däk doo. 144 miw mäh, sahõnh hë 12 hedoo do Isaraëw† taah sa panaa mahang.

5 Judah panaa mahang 12 miw,
Rubën panaa mahang 12 miw,
Gad panaa mahang 12 miw,

6 Aseer panaa mahang 12 miw,
Napatawi panaa mahang 12 miw,
Manaséh panaa mahang 12 miw,

7 Simijãw panaa mahang 12 miw,
Rewi panaa mahang 12 miw,
Isakah panaa mahang 12 miw,

8 Seburün panaa mahang 12 miw,
Joséh panaa mahang 12 miw,
Bën-Jamih panaa mahang 12 miw na-ããj hë.

Tak'ëp hajök do Jowãw hapäh do ky n'aa hahÿyh

9 Ta ti jawén ÿ hegãã wät, tii bã tak'ëp hajök do ÿ hapäh. Dooh ji haja bã ji etsén bã tak'ëp rabahajök do hyb n'aa. Sahõnh hë häj n'aa buuj uuh, sahõnh hë panaa uuh, sahõnh hë né hë badäk hahÿy hä habong do uuh, sahõnh hë sa kyyh her'oot do uuh tii. P'op Hagä Do bag'ääs do tyng n'aa pooj jé, B'éé T'aah pooj jé rabab'ëeh. Hawak sa saroor. Sa moo gó rapatsëë madyyk g'aad hadoo, ratsbé do heen n'aa.

10 Tak'ëp rageëënh hahÿy da:

“P'op Hagä Do ër h'yy kaha'eeh do tabagã tyng n'aa jó hasooh doo, B'éé T'aah na-ããj hë ti ër hed'ëep doo!”, nãk sa kyyh.

* 7:2 P'ooj ub sa moo heen n'aa hä takerii däk sa häd heen n'aa. Ta me rabats'aa däk sa h'ëed hedoo doo. Ta me na-ããj hë rabats'aa däk kerih do hä taky n'aa jawyg däk hyb n'aa. † 7:4 Jakóh né ti *Isaraëw*.

11 Sahõnh hē āās rabab'ēeh P'op Hagä Do bag'āās do tyng n'aa w'oo hā, 24 hedoo do wahē n'aa w'oo hā, ji meheet pé kabaj'aa do w'oo hā. Tii bā rabehyy b'ēeh tüü, tüü ramaboos ehyy bēeh, tii bā P'op Hagä Do hā raj'aa etsēē kån.

12 Hahÿÿ da sa kyyh:

“ÿÿ. Tii d' né hē. Taw'āāts hē!

Õm, P'op Hagä Doo, āā h'yy kaha'eeh doo,

õm āā j'aa etsēē had'yyt hē,

õm āā hyb n'aa jewyyg had'yyt hē.

Tak'ēp mahajaa do a h'yyb gó tabawäd had'yyt hē.

A wē āā tseebe had'yyt hē sahõnh hē āā hā mabanoo do hyb n'aa.

Õm āā wehēē had'yyt hē.

Sahõnh hē bagāā had'yyt do õm.

Tak'ēp mabahejooj had'yyt hē!

ÿÿ. Tii d' né hē. Taw'āāts hē!”, nāk sa kyyh.

13 Tii bā 24 hedoo do wahē n'aa see ÿ teaanh: “Jaa ti saroor hewak doo gó hab'ēeh doo? N'yy hēnh rahana?”, nāng.

14 Ti ÿ ky gadoo: “Dooh ÿ hapēē bā. Õm ti hapäh, hyb n'aa jawyk doo”, nāng ÿ ta hā.

Ti hā ÿ taky hadoo: “Ti ti nanāng tak'ēp rabahoop noo gó hahob bong do paah. Sa saroor rahetsyyd bong, hewak sa saroor ran'oo bā B'éé T'aah majyyw hyb n'aa”,[‡] nāng.

15 “Ti hyb n'aa”, nāng, “P'op Hagä Do bag'āās do tyng n'aa pooj jé rabab'ēeh. Ta hā ji hyb n'aa jaw'yyk do tób n'aa yt hā ta hā rahyb n'aa jew'yyk, ta wē ramoo bok adēb bā, atsēm na-āāj hē. P'op Hagä Doo, tabag'āās do tyng n'aa jó hasooh do tabawät da sa mahang, sa hā tamo n'aa jesuu da.

16 Dooh rasa boo bā, dooh rahoo kaaj boo bā. Dooh papÿÿj bag tak'ēp baju do rahob boo bā, dooh na-āāj hē tak'ēp batāng do rahob boo bā.

17 Tii d' tawén hadoo, B'éé T'aah, P'op Hagä Do bag'āās do tyng n'aa hoo gad'oo bā hagēēt do hag'āās da sa hā, b'éé hagä n'aa ta masāāh baad tabahag'āās doo da. Tamahūüm da ta tii, naēng ji hedēb had'yyt hē hanoo doo hēnh. P'op Hagä Do awug hõm da sa ty nabēeh, ta tii bā dooh ji aóó wäd bā do hyb n'aa”, nāng 24 hedoo do wahē n'aa see kyyh.

8

Setsi däg do hadoo do kets'aa däk do ky n'aa hahÿÿh

1 Setsi däg kets'aa däk do ta ky n'aa jaw'yyk do heen n'aa B'éé bado hõm bā kã, badatih däk hÿ pong jé 30 minut tahyb n'aa péh.

2 Tii bā setsi hedoo do āās P'op Hagä Do matym gó hab'ēeh do ÿ hapēē kån. Tii bā takan'oo däk sa hā setsi gamehÿÿh do nahēeh, torõm-bet häd nāng doo.

3 Tii bā kã, āās see ana kån, rama ejuu do tyng pa tabag'ēed däk. Buu benyyng do ji ejuu do nahēē k'āāts tēg gabarēeh do s'ēeb ta moo gó tatón. Tii bā hajõng buu benyyng do in-sijēēn häd nāng do takan'oo däk ta hā, buu benyyng do rama ejuu do tyng k'āāts tēg gabarēeh do s'ēeb jó tama ejuu hyb n'aa, P'op Hagä Do karapee ta hā ky n'aa ets'ēē do daheeh P'op Hagä do hā takan'oo däk hyb n'aa.

[‡] 7:14 Jesus sa hyb n'aa dajēp do hyb n'aa kawug hõm sahõnh hē nesaa do sa h'yyb gó hanāng do paah. Tii d' né hē tahanāng pé tii.

4 Tii bā āās moo gó naa in-sijēēn tsyg as'ēēg kǎn P'op Hagā Do wē. Atsyg as'ēēg kǎn ta wē, ta karapee ky n'aa ets'ēē do sa kyyh sii hē.

5 Tii bā āās bado dāk buu benyyim do nahēēh, rama ejuu do sēh me tah'aa dāk, tii bā kǎ sahōnh hē hēēj haw'āāts hē wē tadawāts hyy kǎn. Tii bā tetoow kǎn, daruu dāk, awy b kǎn, k'āāts katajus kǎn.

Setsi gameh'ŷh do nahēē torōm-bet hād nāng do ky n'aa hah'ŷh

6 Tii bā kǎ, setsi hedoo do āās gameh'ŷh do nahēē pats'ēē do ramatakā dāk ragameh'ŷh hyb n'aa.

7 Tii bā pooj jé hadoo do āās gamehǎ kǎn ta gameh'ŷh do nahēēh. Tii bā kǎ, naēng tak'ēp dagāp do pǎ hado dāk doo, tēēg hōō majyyw mahang kamekuuj dāk do na-āāj hē kepyyj hyy kǎn hēēj hēnh. Tamawoob hē hadoo do see aooj jēē kǎn hēēj bód. Tamawoob hē hadoo do hāj n'aa bā hanāng do uuh aooj jēē kǎn b'aah. Sahōnh hē jawii aooj jēē kǎn.

8 Tii bā āās see gamehǎ kǎn ta gameh'ŷh do nahēēh. Tii bā kǎ, waēē hadoo tak'ēp p'op nu dāk do kadaw'uuh do kadawāts tu akajar me. Akajar bód majyyw hado dāk.

9 Tamawoob hē ta me habong do uuh dejēp. Tamawoob hē akajar me habong do marakate uuh karejā bong.

10 Tii bā āās see gamehǎ kǎn ta gameh'ŷh do nahēēh. Tii bā sagōōh tak'ēp haeh doo, ta bag tak'ēp hōō eh do hadoo, p'op naa tabadēē hyng. Tamii wób me, naēng k'āāts gó hana do wób me tabadēē kǎn.

11 “Datsāng Doo”, sagōōh hād. Naēng uuh datsēē kǎn ta ti haj'aa. Hajōk badāk hah'ŷh hā habong do radejēp ta ti naēng datsāng do an'oo bā.

12 Tii bā, āās see gamehǎ kǎn ta gameh'ŷh do nahēēh. Tii bā sēt hē pap'ŷj bāh, sēt hē kamarab bāh karejā kǎn. Pawóp hē pap'ŷj bāh, pawóp hē kamarab bāh mad'aak doo, dooh takarejā bā. Tamawoob nuu me ji etyn bā sagōōh, tamawoob hē hadoo do see karejā wāt. Rababong do paa badagyb dāk. Sēt adēb bā bód, sēt hē atsēm bód dooh bag nāng péh.

13 Tii bā, ŷ baheg'āās bā, ŷ maa napāh wawii p'op wē hā kapuuh do kyyh. Hah'ŷh da ta kyyh: “Tak'ēp baad nado da, tak'ēp baad nado da badāk hah'ŷh bā habong do sa hā, tamawoob hē āās mad'aak do ragameh'ŷh do nahēē ragamehǎ bā kǎ. Tak'ēp baad nado né da sa hā ta ti an'oo bā!”, nāng wawii kyyh.

9

1 Tii bā ji moo séd me hadoo do āās kǎ gamehǎ kǎn ta gameh'ŷh do nahēēh. Tii bā kǎ, ŷ hapāh sagōōh tūū, hēēj hā hadāng doo.* Ta hā takan'oo dāk tak'ēp t'ōp gadarong do tabanesaa hēnh noo tēg.

2 T'ōp gadarong do banesaa do tanoo gas'ēēs bā, ganyyh tēēg tsyg tak'ēp hadoo doo, p'op hasēēk doo, tēēg hōō tsyg nāng do hadoo. Pap'ŷj, wē na-āāj hē ta tsyg ty gatsēē dāk.

3 Ta tsyg mahang ragenyyh sabakar. Jé pad'yyt hē, hēēj haw'āāts hē sabakar baboo kǎn. Sa hā takan'oo dāk sēēj betuuk doo da rabetuuk hyb n'aa.

4 Kamejō dāk sa hā jawii, b'aah, joom na-āāj hē ranarejāā hyb n'aa. Kamejō dāk sa hā jāām hē hēēj haw'āāts hē habong do P'op Hagā Do ma heen n'aa sa maboornāng do rabetuuk hyb n'aa.

* 9:1 Āās see tahyb n'aa pé ti sagōōh.

⁵ Dooh takan'oo bä sa hä ta ti radej'ëep hyb n'aa, jããm hë takan'oo däk ji moo séd me kamarab noo gó rarahejãã hyb n'aa hëej haw'ãäts hë habong doo. Datés do rahoop, sëej ji tetuuk do ji ahoop doo da.

⁶ Ta ti bawät noo gó hëej haw'ãäts hë habong do ratyw n'aa esoos da radejëp hyb n'aa paawä, tak'ëp rabahoop do hyb n'aa. Ti hadoo né hë, dooh da rawyöd bä. Rakarën da radejëb paawä, ti hadoo né hë, dooh rahaja bä radejëb bä.

⁷ Rakaneb'ooh noo gó ji enyyw hõm do kawaaro kaneb'ooh do pan'aa hadoo sabakar. Soog hadoo k'ãäts tég gabarëeh do s'ëeb sa nuu gó hatoonh doo. Ajyy ýjy häd hadoo sa mamets.

⁸ Ýjy sëen hadoo sa sëen. Awad reãw häd näng do hadoo sa tég.

⁹ Sa h'yyb gatsapoog n'aa, h'yy kasep'ook sapaar s'ëeb hadoo. Tak'ëp maa nesaa do sa kég kyyh, hajõng do kawaaro, kawaaro ratakyyk do na-ãäj hë kaneb'ooh doo hënh waj'aah do ky hadoo.

¹⁰ Dõm enäh. Sëej hadoo sa w'ooh. Sa w'oo hä hana doo me ta mahýjy me hëej haw'ãäts hë habong do rabahoop ran'oo bä ji moo séd me kamarab noo gó.

¹¹ ãäs nesaa do t'õp gadarong doo gó tabanesaa hënh naa hanyyh doo, sa wahé n'aa. Eberew kyy me ta häd Abadõn. Gereg kyy me ta häd Aporijõn.†

¹² Pooj jé tak'ëp nesaa do s'ëeh hadoo doo gó ý hapäh do tabëej hõm kån. Pawóp hë rahoop do pan'aa ti abong nä.‡

¹³ Ji ma poo oow see pé hadoo do ãäs gamehã kån tii bä ta gamehýyh do nahëeh. Tii bä, P'op Hagã Do pa hahäng do in-sijëen rama ejuu do tyng k'ãäts tég gabarëeh do s'ëeb, ta sasu me habëeh do poo gesõm doo bä naa ý maa napäh ky ganyyh doo.

¹⁴ Hahýy da ta ti kyyh ji ma poo oow see pé hadoo do ãäs hã: "Masood hõm ji meheet pé hedoo do ãäs tamii maeh do Éw-Parat häd näng doo bä kamaw'yyd däk doo", näng poo gesõm doo bä naa ganyyh do kyyh.

¹⁵ Tii bä tasood hõm ji meheet pé hadoo do ãäs, tamawoob hë hadoo do uuh badäk hahýy hã habong do radej'ëep hyb n'aa. Ta ti noo gó bë no n'aa däg né hë, ta ti radej'ëep hyb n'aa ji meheet pé hedoo do ãäs P'op Hagã Do enyyw däk.

¹⁶ Ý maa napäh nyy hë sa warahén kawaaro jó hah'üüm doo: 200 milhões.

¹⁷ Hahýy da säh ý hadoo doo gó ý hapäh kawaaro, ta jó hah'üüm doo: Ty gahiin, téeg hõõ ty hahiin do hadoo, jabaruut, saw'aak do na-ãäj hë sa h'yy gatsapoog n'aa. Kawaaro sa nuuh, awad reãw nuu häd hadoo. Sa noo gó naa ganyyh téeg hõõ, téeg tsyg, saw'aak do na-ãäj hë.

¹⁸ Tamawoob hë hadoo do uuh badäk hahýy hã habong do dejëp, tëeg hõõ, tëeg tsyg, saw'aak do mahýjy.

¹⁹ Sa hejój banã kån sa noo gó naa, sa dõm hã naa. Aw'yy hadoo sa dõm. Sa dõm poo gad'oo hã nuu enäh. Tii me rarejãã badäk hahýy hã habong doo.

²⁰ Hëej haw'ãäts hë habong do wób, nadejëp doo, sahõnh hë ta ti rabahapëë né paawä, dooh rat'yyd kamehĩn bá baad nadoo do ramoo bok do hä. Dooh reréd bá karap'ar h'yyb nesaa do rahyb n'aa jew'yyk doo. Dooh reréd bá sa kabarii rahyb n'aa jew'yyk doo. K'ãäts tég gabarëeh do s'ëeb, k'ãäts tég hawak do s'ëeb, k'ãäts tég hahiin do s'ëeb, pä s'ëeb, b'aa s'ëeb ta ti sa kabarii. Dooh rahapëë bá, dooh ramaa napëë bá, dooh raboo bá.

† 9:11 "Rejãã doo," tahanäng pé ta häd. ‡ 9:12 Tamawoob hë hadoo do rahoop do pan'aa see 8.13 hã wawii her'oot do paa né tii.

²¹ Dooh badäk hahÿÿ bä habong do rat'yyd kamehÿÿn bä ta wób radej'ëëp do hä, ramehëm do hä, sa ÿÿm nadoo do sii, sa patug nadoo do sii rabeÿÿh do hä, ta wób sa ma rets'ëëk do hä.

10

Kerih do kapōōs do ky n'aa hahÿÿh

¹ Tii bä äās tak'ëp kabaj'aa do see ÿ bahapäh hÿ pong jé naa hahyng doo.* Wë puh mahang tabahyng. Sarahōd ta nu pong jé tabakëë. Papÿÿj gabarëeh do hadoo ta mamets. Tëëg hōō hadoo ta tsyym.

² Kerih do kapōōs do paa kapyn hōm do ta moo gó. Ta tsyym hub akajar jó tabahäng. Hëej hä ta tsyym s'ÿÿ bahäng.

³ Tak'ëp ta kyyh, awad reāw häd näng do hahih wät do hadoo, äm n'aa näng doo. Taky ganyyh bä, setsi hedoo do darung do raky gadoo.

⁴ ÿ berih bä paawä setsi hedoo do darung do sa kyyh, ÿ maa napäh kyyh hä ÿÿ, hÿ pong jé naa hahÿÿ da ky hadoo doo: “Merii manä setsi hedoo do darung do rahe'oot doo. Maher'ood manä da”, näng hÿ pong jé naa ky ganyyh do kyyh hä ÿÿ.

⁵ Tii bä, äās akajar jó, hëej hä na-äāj hē hagëet do ÿ hapëë wät doo, p'op ta moo hub tagadahëë kån wë hä.

⁶ Tii bä kã, hedëb had'yyt do häd gó, ky kaneh'ÿÿt doo me taky däng. Wë, papÿÿj, kamarab, sagōōh, badäk hahÿÿh, sahōnh hē ta hä hanäng do sii hē, akajar ta me habong do sii hē pahuuj wät do häd gó né hē taky däng. Hahÿÿ da ta kyyh: “Dooh da P'op Hagä Do gadaa wäd bä.

⁷ Ta gamehÿÿh do nahëë setsi hadoo do äās kã gamehã bä kã, kaja däg kån da P'op Hagä Do h'yyb däng do ji nahapäh nä doo. Ta ky n'aa rod sa hä tametëeh do paa hadoo doo da né da”, näng äās kyyh.

⁸ Tii bä kã, hÿ pong jé naa ky ganyyh do kyyh, pooj jé ÿ maa napäh doo, p'aa hēnh taky hadoo hä ÿÿ. “Magado kerih do kapyn däk doo, äās akajar jó, hëej hä tsyym häng do moo gó naa”, näng ta kyyh hä ÿÿ.

⁹ Tii bä ta wë ÿ bahōm, ÿ betseë kerih do tabanoo hyb n'aa hä ÿÿ. Ti taky hadoo hä ÿÿ: “Mado däg. Makarëeb jëeh. Egëeh da a noo gó, mabaa bëeh hadoo. A wog gó da matsing”, näng ta kyyh.

¹⁰ Tii bä kerih do ÿ bado däk ta moo gó naa, ÿ awa jëng. Egëeh né hē noh ÿÿ gó, mabaa bëeh hadoo. ÿ karëeb jëng jawén paa bä, matsii kån wok ÿÿ gó.

¹¹ Tii bä rë tanyy ky hadoo hä ÿ hahÿÿ da: “Kamejō däk a hä, p'aa hēnh mamaher'oot hyb n'aa ta jawén hana do ky n'aa P'op Hagä Do metëeh do hajōk do hëej haw'äats hē habong do sa ky n'aa hä, hajōng häj n'aa babuuj sa ky n'aa hä, hajōk hedoo do badäk hahÿÿ bä sa kyyh her'oot do sa ky n'aa hä”, näng hä ÿ her'oot doo.

11

Pawóp hadoo do P'op Hagä Do ky n'aa rod sa ky n'aa hahÿÿh

¹ Tii bä takan'oo däk hä ÿÿ ji metyy n'aa nahëë ji tatu hadoo doo. Ti rë tanyy ky hadoo hä ÿÿ: “Ahōm, mety P'op Hagä Do rahyb n'aa jew'yyk do tób n'aa ta madawëet doo, ta gagod, h'ëed pénh tanu däk. Mamety na-äāj hē P'op Hagä Do hä rama ejuu do tyng. Metsén ta tii bä P'op Hagä Do hyb n'aa jew'yyk doo, nyy hē.

* 10:1 Badäk hahÿÿ bä naa Jowāw bahapäh tii.

² Mety manä P'op Hagä Do rahyb n'aa jew'yyk do tób n'aa wahoo. Ta ti takan'oo däk P'op Hagä Do karapee nadoo do sa hä. 42 ta kamarab n'aa rababep panang Jerusarēnh. Ti hyb n'aa mety manäh.*

³ Ý mejüü da pawóp hadoo do kēh ý n'aa herot doo. Kēh ý n'aa ramaher'oot da ta wób sa hä ta ti 1,260 ta ä noo gó.† Saroor hebaan do hejooh do ji h'yy katón do heen n'aa rapadedēek da", nāng ta kyyh.

⁴ Pawóp hadoo do ta ky n'aa rod, pawóp hadoo do joom oriib, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo, sahōnh hē bag'āas do pooj jé habēeh do tii.‡ Pawóp hadoo do ta bag tyng, Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Doo, sahōnh hē bag'āas do pooj jé habēeh do ti na-āāj hē.§

⁵ Sa majīī rakarēn bā rarahejā bā paawā sa hä, tēeg hōō ganyyh sa noo gó naa sa majīī ragawats'iik hyb n'aa. Tii da radej'ēep sahōnh hē sa hä rarejāā karēn do paawā.

⁶ P'op Hagä Do an'oo däk sa hä 42 kamarab noo gó naēng nadots wäd ran'oo bā, P'op Hagä Do ky n'aa raheer'ood nuuj jé. P'op Hagä Do an'oo däk majyyw hado däk ran'oo bā naēng. Tan'oo däk na-āāj hē sahōnh hē hedoo pé baad nadoo doo me badäk hahý rarejāā. Rakarēn do pénh tii d' rabad'oo P'op Hagä Do anoo sa hä.

⁷ Rabahajaa bā ká P'op Hagä Do ky n'aa ramaher'oot doo, 42 kamarab bahēej jēng bā ká, tabanas'aa, tak'ēp t'ōp gadarong doo gó naa, tabanesaa hēnh naa hanyyh do kamajīī da sa wē, taj'aa et'ēek da sa hä, tadej'ēep da.

⁸ Panang ky n'aa etsēeh do tyw n'aa bā abē hōm da sa kamag n'aa. Panang Tak'ēp Hyb N'aa Jawyk Do repēem däk do paa ti panang ky n'aa etsēeh doo. Sodomā, Esit na-āāj hē ramaneēeh ta ti panang häd wób.**

⁹ Sahōnh hē né hē badäk hahý bā habong doo, ajyy, ýjý, sahōnh hē panaa uuh, sahōnh hē sa kyyh her'oot do sa uuh, sahōnh hē hāj n'aa babuj uuh na-āāj hē, tamawoob hē ta äh, sét hē ta bód ta jó noo gó raheg'āas da sa kamag n'aa paah. Dooh da ran'oo bā sa kamag n'aa radakā jēē bā.

¹⁰ Sahōnh hē badäk hahý hā habong do ratsebé da pawóp hadoo do dejēp do paa sa hyb n'aa. Tak'ēp ratsebé do hyb n'aa ká, sa matym n'aa ramejüü da sa da hadoo do wē. Tii d' rawén d'oo tak'ēp rabahoop do hyb n'aa paa pawóp hadoo do ta ky n'aa rod sa moo gó.

¹¹ Ti hado né paawā, tamawoob hē ta äh, sét ta bód ta jó jawén paa bā, ta pahuunh do ji edēb hanoo do P'op Hagä Do hā hana do edēeb bong sa kamag n'aa paah. Edēb bē kán. Tak'ēp rabeýym bong sahōnh hē ta ti hapäh doo.

¹² Tii bā pawóp hadoo do ramaa napēē wät kyyh tak'ēp hadoo do hý pong jé naa. "Bē as'ēeg wawēē hē", nāng ta ti kyyh sa hä. Tii bā wē puh mahang rabas'ēeg kán hý pong jé sa majīī matym gó.

¹³ Ti noo gó né hē tak'ēp k'āats katajus wät. Tób panang bā hatoonh do ji moo sahōnh hē ken'yyh sét hē kag'ēed bēeh. 7 miw panang buuj dejēp k'āats katajuus do haj'aa. Ta wób ká, kedēeb bong do raj'aa etsēē wäd kán tii bā P'op Hagä Do hý pong jé hawät doo.

¹⁴ Tabēej hōm kán pawóp däg ká tak'ēp nesaa do s'ēeh hadoo doo gó ý hapäh doo. Tamawoob hē hadoo doo ká ti awät nā.

* 11:2 Rawén bep da, raty n'aa ges'yyk do hyb n'aa P'op Hagä Do tób n'aa wahoo. Rakarēn rarejāā tii. Dooh rahyb n'aa jewyyg bā da, tahanāng pé tii. † 11:3 1,260 ta äh hedoo doo, 42 kamarab né tii, tēg nad'ēed is do 2 hā takerii däk doo. ‡ 11:4 P'op Hagä Do ky n'aa rod Sakarija häd nāng do hapäh do paa ti ta tii. § 11:4 Joom oriib, ta bag tyng pawóp hadoo doo, ta ky n'aa rod sa metēē n'aa tii.

** 11:8 Jerusarēnh panang hā rapes'āap tii.

Setsi däg do gamehÿÿh do nahëë ky n'aa hahÿÿh

¹⁵ Tii bā setsi hedoo do āās kā gamehā kån ta gamehÿÿh do nahëeh. Tii bā hajōng kyyh tak'ëp ky hedoo do ky ganā kån hÿ pong jé. Hahÿÿ da sa kyyh:

“Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ër h'yy kaha'eeh doo,
Kristo tah'yyb dāng do na-āāj hē tii kā hÿÿ kā sahōnh hē badāk hahÿ bag'āās
doo.

Tabagāā had'yyt da”, nāk sa kyyh.

¹⁶ Tii bā 24 hedoo do wahë n'aa, sa bagā tyng n'aa jó hat'oonh do rabehyy b'ëeh P'op Hagā Do matym gó. Tüü sa maboore me rabehyy bëeh, P'op Hagā Do raj'aa etsëë kån.

¹⁷ Hahÿÿ da sa kyyh:

“A wë āā tseb'ee, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, P'op Hagā Do Sahōnh Hē Haj'ap
Doo.

Ōm né ti da hē hawät doo, p'ooj ub hawät doo, hÿ jawén hawäd had'yyt doo.

A wë āā wén tseb'ee, tak'ëp hadoo do a hejój mametā dāk do hyb n'aa,
sahōnh hē mabagāā däg kån do hyb n'aa.

¹⁸ Tak'ëp sahōnh hē hāj n'aa babuuj rakawajāān paa a wë.

Kaja däg kån hÿÿ kā makawajāān doo gó ta sām mabaanh doo.

Kaja dāk dejëp do paa nesaa doo hēnh maky n'aa etyy doo.

Kaja dāk na-āāj hē ta sām baad hadoo do manoo do a ky n'aa rod sa hā,

tsyt hē a wë kasëew bong doo, ōm weh'ëeh do sa wë na-āāj hē.

Tii d' mabad'oo ky n'aa nets'ās do sa hā, ky n'aa etsëeh do sa wë na-āāj hē.

Ōm rejāā da badāk hahÿ rejāā doo”, nāk sa kyyh.

¹⁹ Tii bā noo kasëëts däg kån P'op Hagā Do rahyb n'aa jew'yyc do tób n'aa hÿ pong jé hasooh doo. Ta hood P'op Hagā Do ky n'aa enooh do rahyb n'aa esee do hood n'aa ji hapëë kån tii bā ta gó hahāng doo. Tak'ëp tabawyp tii bā, tak'ëp tadarung, et'oom, naëng tak'ëp dagäp do pä hado dāk do kajäg kån.

12*ÿÿnh, tabanas'aa daheeh Jowāw hapäh do ky n'aa hahÿÿh*

¹ Tii bā kā, tak'ëp meuj n'aa nāng do heen n'aa ganyyh wë hā. ÿÿnh ganyyh. Papÿÿj gabarëeh doo da ta saroor tagana doo. Kamarab jó tabagëët. 12 sagōōh ta nuu gó hasooh do hā.*

² Etaah ÿÿnh hadoo doo. Tak'ëp tabawaam ajān mahÿÿj ganyyh do hyb n'aa.

³ Tii bā tak'ëp meuj n'aa nāng do heen n'aa see ganyyh wë hā. Tabanas'aa hahiin do tak'ëp haeh do ganyyh. Setsi ta nuuh. Setsi ta soog. Ji moo sahōnh hē ta s'āān, dōm nāng.†

⁴ Tamawoob hē hadoo do uuh sagōōh tadewäts hyng tüü hëej hā ta dōm me. ÿÿnh hedoo do ajān benāng do pan'aa pooj jé tabanas'aa bag'ëed dāk, ajān benyy dāk bā kā nayyw hē tabawëh hyb n'aa paawä.

⁵ Tii bā ta t'aah aj'yy enyy däg kån. Dooch tabanas'aa haja bā ÿÿnh hadoo do t'aah tawëë jëë bā, nayywh hē P'op Hagā Do masäg kån do hyb n'aa ta wë,

* **12:1** Isaraëw buuj P'op Hagā Do karën do moo bok do heen n'aa tahyb n'aa pé ta ti ÿÿnh. † **12:3** Nesaa Do Yb né hē ti tabanas'aa.

tabagā tyng n'aa wē kā. Sahōnh hē häj n'aa buuj ȳynh hadoo do t'aah bag'āās da. Tagawats'iik da ta hä ky nadah'eeh doo.‡

⁶ Tii bā ȳynh hadoo do kejēn hōm tabanawäng hēnh, ta pooj jé P'op Hagä Do benyyw dāk doo hēnh. Ta tii bā ȳynh rabahagāā kân 1,260 ta ā noo gó. §

⁷ Tii bā rakaneb'ooh h̄y pong jé. Mikéw kā, āās sa wahē n'aa, āās ta sii habong do rakaneboh kân tabanas'aa sa sii, āās nes'aa padēek do tabanas'aa karapee sa sii.

⁸ Tabanas'aa rakamajē boo né paawä Mikéw sa wē, dooh tahaja bā Mikéw. Ti hyb n'aa dooh takan'oo wäd bā h̄y pong jé raboo boo bā, tabanas'aa hä, ta karapee sa hä.

⁹ Tabanas'aa yb paa radawäts hyng tūū. Ti né hē ti aw'yy hadoo do p'ooj ub hawät do Dijab ramaneēēnh doo, Nesaa Do Yb. Ti né hē ti ta s'ee hēnh, dawēē P'op Hagä Do mahānh sahōnh hē badāk hah̄ȳ hā habong do h'yyb mahūūm do paah. Badāk hah̄ȳ hēnh radawäts hyng, āās nesaa do ta karapee hedoo do daheeh.

¹⁰ Tii bā ȳ maa napäh tak'ēp h̄y pong jé her'oot doo. Hah̄ȳ da ta kyyh:

“Kaja däg kân h̄ȳ kā P'op Hagä Do ji ted'ēēp do Nesaa Do Yb hejój mahānh.

Kaja däg kân na-āāj hē ta hejój me sahōnh hē tabag'āās doo.

Kristo, P'op Hagä Do H'yyb Däng Do hyb n'aa jawyg dāk h̄ȳ kā sahōnh hē sa bahānh.

Tii d' tawēn hadoo, P'op Hagä Do dawäts hyng do hyb n'aa ēr h̄ȳj hedoo do ky n'aa tapa had'yyt hē do P'op Hagä Do matym gó.

¹¹ B'éé T'aah majyyw hyb n'aa,

ta ky n'aa ramaher'oot do hyb n'aa, raky daheeh do hyb n'aa na-āāj hē ta ti raj'aa et'ēek ta ti sa majiī, Nesaa Do Yb.

Dooch ta bahānh rakamahān bā badāk hah̄ȳ hā ji hawät doo.

Ti hyb n'aa, dooh rēȳm bā dajēb hā.

¹² Ti hyb n'aa, bē tsebee h̄y pong jé.

Sahōnh hē bē h̄y pong jé habong do bē tsebee!

Bēē kā, badāk hah̄ȳ bā habong doo,

akajar me habong do na-āāj hē,

tak'ēp nesaa da bē hā bē wē Dijab bahyng do hyb n'aa.

Tak'ēp né hē takawajāān,

tahapēē dāk do hyb n'aa edaa dāk radawäts gēēt doo”,

näng h̄y pong jé her'oot do kyyh.

¹³ Tabanas'aa bahapäh bā kā ti tūū, badāk hah̄ȳ hēnh radawäts hyng doo, ta no n'aa masoo ȳynh t'aah henäng doo.

¹⁴ Dooch tabanas'aa haja bā, ȳynh hadoo do hä takan'oo dāk do hyb n'aa wawii tak'ēp haeh do kēg, tabanawäng hēnh ta hä tabenyyw dāk doo hēnh takapuh hōm hyb n'aa, takejēn hyb n'aa. Ta tii bā rabahag'āās ta hä tamawoob hē ta baab, ji ma poo oow see pé kamarab ta jó. Dooch aw'yy hadoo do haja bā ta t'iī hēnh tahōm bā.

¹⁵ Tii bā aw'yy hadoo do etsós wät naēng. Tamii hado dāk. Takarēn paawä wän n'aa hejooonh do bahēm hyng ȳynh.

‡ 12:5 Gereg kyy me hah̄ȳ da takeriī dāk: “Sapaar s'ēēb tabagā n'aa heen n'aa da.” Sa moo gó bagā n'aa ratōn rabag'āās do heen n'aa. Sapaar s'ēēb tabag'āās do heen n'aa, tagamawats'iik do ta majiī, ta hä ky nadah'eeh doo, tahanan̄g pé tii. Jesus ky n'aa né ti hah̄ȳh. § 12:6 42 kamarab tii. Tamawoob hē ta baab, ji ma poo oow see pé kamarab ta jó tii.

¹⁶ Dooh tahaja bä. Ýñh hadoo do k'ääts masaa kän. K'ääts karëeb jëng tamii tabanas'aa noo gó ganyyh doo.

¹⁷ Ti hyb n'aa tak'ëp tabanas'aa kawaj'ään kän ýñh wë, ti hyb n'aa ahõm kän ýñh hadoo do panaa wób sa wë takamaj'ti hyb n'aa. P'op Hagä Do mejüü do ky dah'eeh do ti ta panaa wób, ** Jesus ky n'aa nerét doo.

¹⁸ Tii bä akajar nabyy me tabanas'aa bag'ëed däk.

13

Tabanas'aa see akajar me naa hanyyh do ky n'aa hahÿh

¹ Tii bä ý hapäh tabanas'aa see akajar me naa hanyyh doo. Setsi ta nuuh. Ji moo sahõnh hë ta s'ään. Ta s'ään hä ti atoonh ta soog. Sét ken'yyh ta nuu hä takerii däk ta häd wób P'op Hagä Do tah'yyb rejää doo.

² Awad rewopaad häd näng do häd hadoo ta ti tabanas'aa ý hapäh doo. Awad see péh, uus häd näng do hadoo ta tsyym, ta mooh. Awad reaw häd näng do noo hadoo ta nooh. Tabanas'aa seeh, dõm näng doo, * pooj jé ý hapäh doo, an'oo däk ta hejój, tabag'ääs doo, tabanas'aa akajar me hanyyh do hä. Tan'oo däk na-ääj hë ta hä tak'ëp tahyb n'aa jawyg däk hyb n'aa.

³ Akajar me hanyyh do tabanas'aa nuu see hä ta rog noo eh do paa tyw n'aa. Dajëp ji edoo né paawä ta rog mahÿÿj, dooh tadajëb bä. Mah'uu däk ta rog. Ti hyb n'aa, sahõnh hë badäk hahÿÿ bä habong do rahyb n'aa meuunh, rawën ky süüt tabanas'aa tame hanyyh doo.

⁴ Tii bä badäk hahÿÿ bä habong do rahyb n'aa jewyyg däg kän tabanas'aa dõm näng doo, tabanas'aa akajar me hanyyh do hyb n'aa jawyg däk tan'oo däk do hyb n'aa. Tabanas'aa akajar me hanyyh do na-ääj hë rahyb n'aa jew'yyk. Hahÿÿ da sa kyyh: "Doo hahÿ tabanas'aa akajar me naa hanyyh do hadoo péh. Doo hajaan pé ta hä j'aa ketsë péh", näk sa kyyh.

⁵ Tii bä tabanas'aa akajar me hanyyh do hä takan'oo däk ta hä hë taj'aa etsë ta ky n'aa hä. Takan'oo däk ta hä taher'oot doo me P'op Hagä Do tah'yyb rejää doo. Takan'oo däk ta hä 42 kamarab noo gó h'yyb jawyg gó tamejüü hyb n'aa.

⁶ Tii bä taher'ood kän nesaa do P'op Hagä Do tah'yyb rejää doo. Taher'ood kän P'op Hagä Do häd rejää doo. Taky n'aa rejää P'op Hagä Do karapee, P'op Hagä Do panang, hÿ pong jé habong do na-ääj hë.

⁷ Takan'oo däg kän ta hä P'op Hagä Do karapee, tsyt hë ta wë kasëew bong do wë takamaj'ti hyb n'aa. Takan'oo däk sa hä taj'aa et'ëek hyb n'aa. Tii bä takan'oo däk ta hä, sahõnh hä tamejüü hyb n'aa. Sahõnh hë badäk hahÿÿ hä habong do hä, ajyy, ýÿj sahõnh hë sa panaa hä, sahõnh hë sa kyyh her'oot do hä, sahõnh hë häj n'aa babuuj hä tamejõ kän.

⁸ Sahõnh hë badäk hahÿÿ bä habong doo, sa häd kanerii däk do edëb had'yyt hë gadoo do heen n'aa hä raj'aa etsë da tabanas'aa. B'éé T'aah, badäk hahÿÿ bä tadu dahäng noo gó naa P'op Hagä Do h'yyb däng do tadajëp hyb n'aa, ta ti ti ji edëb had'yyt do heen n'aa danäh.†

⁹ Taw'ääts hë sahõnh hë maa nap'ëeh do ramaa newëe hahÿÿh:

¹⁰ "Jé sa hä P'op Hagä Do h'yyb däng do sa majiï rameso padëek hyb n'aa, sa majiï moo gó rakameso däk né da.

Jé sa hä P'op Hagä Do h'yyb däng do sën-jeer me radej'ëep hyb n'aa, sën-jeer me radejëp né da."

** 12:17 Jesus hä h'yy ka'eeh do ti. * 13:2 Nesaa Do Yb ti. † 13:8 Ta tii hä sa häd kerih doo, dooh raj'aa etsëe bä tabanas'aa.

Ti hyb n'aa taw'ääts hē h'yyb jawyg gó P'op Hagä Do karapee tsyt hē ta wē kasēew bong do ragadoo ta tii. Taw'ääts hē dooh rah'yy gejë bā Jesus hā rah'yy ka'eeh do hā.

Tabanas'aa see k'ääts gó naa hanyyh do ky n'aa hahÿÿh

¹¹ Tii bā tabanas'aa see k'ääts gó naa hana doo kã ÿ bahapēē kãn. Pawóp hē ta s'ään. B'éé t'aah s'ään hadoo ta s'ään. Tabanas'aa dōm nāng do hadoo ta kyyh.‡

¹² Tabanas'aa akajar me hanyyh do paa hejój gó, sahōnh hē ta ti hyb n'aa jawyk doo gó tabanas'aa k'ääts gó hana do bawät. Tabanas'aa pooj jé hanyyh do ky gabuuj gó tamoo wät sahōnh hē tamoo wät doo. K'ääts gó hana do anoo sahōnh hē badäk hahÿÿ bā habong do rahyb n'aa jew'y'yk tabanas'aa ta nuu see rog mah'uu däk do paah.

¹³ Tak'öp mej n'aa nāng do heen n'aa tabanas'aa k'ääts gó hanyyh do moo wät. Tēēg hōō sii hē adēē hyng tüü hÿ pong jé naa tan'oo bā badäk hahÿÿ bā habong do sa matym gó.

¹⁴ Mej n'aa nāng do heen n'aa tabanas'aa tame hanyyh do paa ky gabuuj gó tamoo wät do hyb n'aa, tawad'ii kãn badäk hahÿÿ hā habong doo. Tamejūū sa hā, kabarii tabanas'aa rog nāng do paa heen n'aa ratama hyb n'aa, ta tii hā raweh'ēeh hyb n'aa. Tabanas'aa rog nāng do paa né paawā, sēn-jeer haj'aa, edēp nā.

¹⁵ Tii bā tabanas'aa k'ääts gó naa hanyyh do hā takan'oo dāk, kabarii tabanas'aa rog nāng do paa heen n'aa tabedēb geēt hyb n'aa kã. Kabarii hedēb wät do hyb n'aa, er'ood kãn. Tamejūū radej'ēep hyb n'aa sahōnh hē kabarii ta heen n'aa hā hyb n'aa najew'y'yk doo.

¹⁶ Tamejūū na-āāj hē, sahōnh hē badäk hahÿÿ bā habong do sa moo hub hā tanado bā sa maboer hā radadäk ta heen n'aa. Ky n'aa nets'äs do hā, ky n'aa etsēeh do hā, ma nāng do hā, kas'uut do hā, kariw n'aa tamah do hā, sahōnh hē sa karom hā na-āāj hē radadäk da ta ti heen n'aa.

¹⁷ Ta ti heen n'aa nanāng doo, dooh da tahaja bā tets'ēē bā takarēn doo, dooh na-āāj hē tahaja bā ta wē hanāng do tesēem bā. Tabanas'aa tame naa hanyyh do paa hād né ti ta heen n'aa. Ta hād numero n'aa tii.

¹⁸ Taw'ääts hē tak'öp ji h'yy ganāng hahÿÿ hā. Taw'ääts hē jé h'yy ganāng do tahyb n'aa newēē nyy d' tahanāng pé tabanas'aa numero n'aa. 666 ta numero n'aa. Aj'yy hād né tii.

14

B'éé T'aah 144 miw ta wē kasēew bong do ta sii habong do ky n'aa hahÿÿh

¹ Tii bā ÿ hegāā wät. Pój ÿÿ jé ÿ bahapäh B'éé T'aah waēē Sijōn hād nāng do jó hagēēt doo.* Ta sii rababok 144 miw ta karapee wób. Sa maboer hā takerii däk B'éé T'aah hād, B'éé T'aah Yb hād daheeh.

² Tii bā ÿ maa napäh hÿ pong jé hana do maa ena doo, gawakaa p'op hana do maa ena do hadoo, darung do tak'öp maa ena do ky hadoo. Etēn do nahēē hajōng tyd nāng do retēn do hadoo ÿ maa napäh doo. ³ P'op Hagä Do bag'ääs do tyng n'aa pooj jé, ji meheet pé kabaj'aa do pooj jé, 24 wahē n'aa sa pooj jé 144 miw hedoo do papuuj ky n'aa kã rejäm kãn. Dooh hajaa pé ta ti kejäm

‡ 13:11 Kaja hē tah'yyb mahūūm sahōnh hē sa wē ji edoo né paawā, tak'öp ji tawadii Nesaa Do Yb bad'oo doo da, tahanāng pé tii. * 14:1 Waēē Sijōn hād nāng do jó P'op Hagä Do tób n'aa basooh ti noo gó. Ta tii bā Jerusarēnh panang basooh na-āāj hē.

do ma kametëek péh. Jáãm hê hajaa rama kamet'ëeg bã 144 miw hedoo doo, badäk hahÿÿ hã habong do mahang P'op Hagã Do wê kedëeb bong doo.

⁴ Ta ti hedoo doo, dooh noo gó rababok pé ÿÿj sa wê. Ti hyb n'aa baad had'yyt hê sa h'y'yb P'op Hagã Do wê.† B'éé T'aah rahadaa had'yyt hê tahahôm hênh. Jesus dajép doo me ta sãm, raket's'êê hóm badäk hahÿÿ bã habong do sa mahang naa, tsyt hê P'op Hagã Do wê, B'éé T'aah wê na-ãäj hê ramoo bok hyb n'aa, pooj jé joom ag P'op Hagã Do wê kasëew hóm do hadoo rabahadoo hyb n'aa.

⁵ Doo noo gó ranoo kanesa bã. Baad had'yyt hê rababok.

Tamawoob hê hedoo do ããs sa ky n'aa hahÿÿh

⁶ Tii bã ÿ hapãh ããs seeh, p'op wê hã kapuuh doo. Jé pad'yyt hê badäk hahÿÿ hã habong do hã tapanãk baad hadoo do nahãnh do ky n'aa. Sahõnh hê hãj n'aa buuj sa hã, sahõnh hê panaa sa hã, sahõnh hê sa kyyh her'oot do sa hã, sahõnh hê né hê badäk hahÿÿ hã habong do sa hã tapanãk.

⁷ Tak'ëp ta kyyh hahÿÿ da tapanãk bã: “Kaja däk sahõnh hã P'op Hagã Do ky n'aa etyy doo. Ti hyb n'aa taw'ãäts hê bê h'y'yb eÿÿm P'op Hagã Do hã, taw'ãäts hê tak'ëp bê weh'ëeh, bê j'aa etsëe ta hã. Bê hyb n'aa jewyyg, wê, hêej haw'ãäts hê, akajar, naëng k'ãäts gó naa ganyyh do mo haj'aa nãng doo”, nãng ta kyyh.

⁸ Tii bã ããs seeh, pooj jé hahóm do jawén tabana. Hahÿÿ da ta kyyh: “Gawatsig kãn, gawatsig kãn panang tak'ëp ky n'aa etsëeh do Babirõn hãd nãng doo! ÿÿnh hajök do sii heÿÿh do hadoo Babirõn panang. Tan'oo däk naëng oow mahÿÿnh do sahõnh hê badäk hahÿÿ bã habong do sa hã, tak'ëp baad nadoo do ramoo bok hyb n'aa ta sii, P'op Hagã Do kawajãän tan'oo bã sa wê.”‡

⁹ Tii bã ããs see ana kãn, ããs pooj jé hah'üüm do sa jawén. Tak'ëp ta kyyh. Hahÿÿ da taky hadoo: “Jé tabanas'aa akajar me hanyyh do hyb n'aa jew'y'yk doo, kabarii ti tabanas'aa heen n'aa hyb n'aa jew'y'yk do na-ãäj hê, jé gadoo do tabanas'aa heen n'aa ta mabooh hã, ta moo hã radadäk hyb n'aa,

¹⁰ ta ti hedoo do P'op Hagã Do rejãä do sa hã tak'ëp takawajãän doo gó. Tak'ëp sa hã tarejãä do rahoop da. Doo da P'op Hagã Do t'y'yd mehüün bã sa hã.§ Ta ti hedoo do rahoop da pä hadoo saw'aak do hahõng do tak'ëp mahÿÿnh doo. ããs P'op Hagã Do wê kasëew bong do sa matym gó, B'éé T'aah matym gó na-ãäj hê rahoop da tii.

¹¹ Rahoop do tsyg as'ëeg had'yyt hê da. Doo hadëej bã tii. Doo da takan'oo bã rakameh'ãäk pé rahoop do hyb n'aa. Tabanas'aa, kabarii tabanas'aa heen n'aa na-ãäj hê hyb n'aa jew'y'yk doo, ta hãd heen n'aa gad'oo do rahob had'yyt né da”, nãng ããs kyyh.

¹² Ta ti hana nã do hyb n'aa, taw'ãäts hê h'y'yb jawyk doo gó rababoo had'yyt hê P'op Hagã Do karapee tsyt hê ta wê kasëew bong doo, tamejüü do ky dah'eeh doo, Jesus hã h'y'yg ganajëng doo.

¹³ Tii bã ÿ maa napãh kyyh hÿ pong jé hana do hã ÿ ky hadoo doo. Hahÿÿ da ta kyyh: “Merii hahÿÿ da: Ky n'aa kedëng da hÿ jawén dejëp doo, h'y'yg ganajëng doo me Jesus, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do hã h'y'yg kata däk doo”, nãng.

† 14:4 P'op Hagã Do hã had'yyt hê rah'y'yb padëek. Doo ta wób rah'y'yg kaha'eeh do hã rah'y'yg kae bã. Doo kabarii hã rah'y'yg kae bã, dooh P'op Hagã Do rawad'ii bã, tahanãng pé ti dooh ÿÿj sa wê rabok péh.

‡ 14:8 ÿÿnh hajök do sii heÿÿh doo, sa sii naëng oow mahÿÿj ha'oom do ky n'aa gó tabeh'üüm. P'op Hagã Do mak'y'ys doo, ta wób h'y'yb tatuk do sa nemuun P'op Hagã Do ramakyy's hyb n'aa ky n'aa ti ta tii. § 14:10 Panyyg ky n'aa gó tabeh'üüm ta ti ky n'aa Gereg kyy me. Hahÿÿ da takerii wãt: “Tak'ëp mahÿÿnh doo, ta hood gó tagedu däk do tan'oo bã reëek. Tak'ëp mahÿÿnh do tii. Doo takamekuuj bã tanahejoon hyb n'aa. P'op Hagã Do kawajãän tii.”

“Te hub né hē tii”, näng P'op Hagä Do Sahee. “Ta ti hedoo do rakameh'ääk da hejooñh do rahoop do mahänh. Hÿ pong jé ragadoo né da baad hadoo do ramoo bok do sãm”, näng P'op Hagä Do Sahee.

Badäk hahÿy bä habong do ta hä h'yy kana'eeh do Jesus rejää do ky n'aa hahÿyh

¹⁴Tii bä ÿ hegää wät, wë puh hawak do ÿ hapäh pój ÿÿ jé. Wë puh pong jó ti asooh aj'yy hadoo doo. K'ääts tæg gabarëeh do ta soog ta nuu gó hasooh doo. Ta moo gó tatón joom ji nu gekää do nahëe tak'ëp hehäm doo.

¹⁵Tii bä ääs see bana kãn. P'op Hagä Do tób n'aa, hÿ pong jé hasooh doo bä naa tabanyyh. Tak'ëp hadoo doo me ta kyyh taky hadoo wë puh pong jó hasooh do hä. Hahÿy da ta kyyh: “Mata dæg badäk hahÿy hä habong doo, raky n'aa kety hõm hyb n'aa, joom ta nahëe me ji gekää doo da, ji bataa doo da. Kaja däk nesaa do hä raky n'aa kety hõm do hyb n'aa, joom ahõõ däk do ji ata hõm do kajaa doo da”, näng ääs kyyh wë puh pong jó hasooh do hä.

¹⁶Tii bä kã, ta nahëe me wë puh pong jó hasooh do tanu gak'ää hõm hadoo badäk hahÿy hä habong doo. Sahõñh hë tabata hõm.***

¹⁷Tii bä P'op Hagä Do tób n'aa, hÿ pong jé hasooh doo bä naa tabanã kãn ääs seeh. Ti na-ääj hë tatón joom nahëe tak'ëp hehäm doo. Uwa ag ji gamakää do nahëe tii.

¹⁸Tii bä ääs seeh, tëæg hõõ hagä n'aa, buu benyym do P'op Hagä Do hä rama ejuu do tyng bahäng bä naa tabana kãn. Tak'ëp ta kyyh ääs joom nahëe hehäm do hatón do hä tamaher'oot bä. Hahÿy da taky hadoo ta hä: “Mado dæg joom nahëeh, mata dæg badäk hahÿy bä joom uwa ta tyd hä padëek doo. Wah'ëe padæg kã ta ag.”

¹⁹Tii bä ääs gak'ää hõm kãn uwa ag badäk hahÿy bä hanäng doo. Tata hõm ta ag, tadewäts hõm kãn ji gatsi do hood gó. Takawajään doo gó tak'ëp da P'op Hagä Do rejää da badäk hahÿy bä ta hä h'yy kana'eeh do tahanäng pé tii.

²⁰Tii bä sa tsyym me ragetsii kãn uwa ag, ji getsi do hood panang w'oo hä hasooh doo gó. Majyyw ganyyh tagetsii do hood gó naa. Maeë däk majyyw ganyyh doo. Kawaaro ewöd n'aa hä takajäk, p'op péj takajäk. Dawëe né hë takajäk, 300 kirõõm tahyb n'aa péh.††

15

Setsi ääs setsi tagadëeg ub nesaa do man'aa do ky n'aa hahÿyh

¹Tii bä kã, tak'ëp meuj n'aa näng do heen n'aa see ÿ hapäh hÿ pong jé. Setsi ääs ÿ hapäh, tagadëeg ub setsi nesaa do man'aa doo. Tagadëeg ub tawén hadoo, ta ti tabës bä, gawatsig hõm do hyb n'aa P'op Hagä Do kawajään doo.

²Tii bä akajar paras-ko s'ëeb hadoo, tëæg hõõ hadoo doo me kamekuuj däk do ÿ hapäh. Ta ti akajar hadoo do jó ÿ hapäh sahõñh hë j'aa kets'ëe doo, tabanas'aa akajar see me naa hanyyh do paa hä, kabarii ta heen n'aa hä na-ääj hë j'aa kets'ëe doo, ta häd numero n'aa ganad'oo do paah. Sa moo gó rapatsëe retën do nahëeh, sa hä P'op Hagä Do an'oo däk doo.

³Tii bä rejäm kãn Mosees, P'op Hagä Do karom paa ejäm wät do paah. Rejäm na-ääj hë B'éé T'aah h'yyb n'aa jaw'yyk do jãm n'aa. Hahÿy da sa kyyh rejäm doo:

*** **14:16** Panyyg ky n'aa gó tabeh'üüm badäk hahÿy bä habong do taky n'aa etyy do ky n'aa. †† **14:20** Uwa ag nado ti rataa do ragetsii doo. Badäk hahÿy bä habong do P'op Hagä Do wë kamaj'ii do ääs radej'ëep do ky n'aa tii.

“Tak’ep meuj n’aa näng do sahõnh hē mamoo wät doo
 Tak’ep Hyb N’aa Jawyk Doo, P’op Hagä Do Sahõnh Hē Haj’ap Doo.
 Baad had’op, heh’äat, sahõnh hē mamoo wät doo,
 õm, sahõnh hē had’yyt bag’ääs doo.

⁴Jääm hē õm ti baad had’op doo,
 tsyt hē nesaa do mahãnh hawät doo.
 Sahõnh hē häj n’aa babuuj rabana da a wë,
 õm rahyb n’aa jew’yik hyb n’aa.
 Tii d’ rabad’oo da, baad had’op do mamoo wät do kametä däg kãn do hyb n’aa.
 Ti hyb n’aa kã, sahõnh hē a hyb n’aa da rah’yib e’yym.
 Tak’ep da õm raweh’ëeh Tak’ep Hyb N’aa Jawyk Doo.
 Sahõnh hē õm da raj’aa etsë”, nãk sa kyyh rejãm doo gó.

⁵Ta ti jawén y hegää wät, tii bã y hapäh tanoo kasëets hõm P’op Hagä Do tób n’aa hÿ pong jé hanäng doo, P’op Hagä Do ky n’aa jaw’yik do hood tób n’aa.

⁶P’op Hagä Do tób n’aa gó naa rabanã kãn setsi äãs, setsi baad nadoo do badãk hahÿy bã habong do rahoop do man’aa doo. Pããn papuuj rino häd nãng do s’ëeb hawak do gabarëeh do sa saroor. Sa h’yib mawyd k’ääts tæg gabarëeh do s’ëeb.

⁷Tii bã, ji meheet pé kabaj’aa do see an’oo däk sa hã setsi ta hood k’ääts tæg gabarëeh do s’ëeb. Ta hood gó tagedu däk P’op Hagä Do hawäd had’yyt do kawajããn do metëe n’aa, badãk hahÿy bã habong do sa jó rahah’ook hadoo hyb n’aa.

⁸Tii bã kã, ta tsyg P’op Hagä Do bag tak’ep gabarëeh doo gó hana doo, ta hejój gó naa hana doo, jé pad’yit däg P’op Hagä Do tób n’aa gó. Dooh hajaa pé P’op Hagä Do tób n’aa gó hajëe suun péh, ta ti setsi baad nadoo do badãk hahÿy bã habong do rahoop do man’aa do kajaa bã kã.

16

Setsi ta hood P’op Hagä Do kawajããn do metëe n’aa ky n’aa hahÿy

¹Tii bã, y maa napäh kyyh tak’ep hadoo do P’op Hagä Do tób n’aa bã naa hana doo. Hahÿy da taky hadoo setsi hedoo do äãs sa hä: “Bë ahõm, bë ahoog hÿ badãk hahÿy hënh setsi hedoo do ta hood gó hanäng doo, P’op Hagä Do kawajããn do metëe n’aa”, nãng ta kyyh.

²Tii bã pooj jé hadoo do äãs ahoog kãn ta hood gó hanäng do hëej jó. Tii bã, sahõnh hē tabanas’aa akajar me naa hanyyh do paa heen n’aa sa maboor hä, sa moo hä gado däk do hä, sahõnh hē kabarii ta heen n’aa hyb n’aa jew’yik do hä na-ãäj hē genyyh sa rog manahuuh doo, nesaa doo, datës doo.

³Tii bã ääs see akajar me tahoog kãn ta hood gó hanäng doo. Majyyw hado däk sahõnh hē naëng, kamag majyyw hadoo. Sahõnh hē akajar me habong do hedëp do paa dejëb kãn.

⁴Ääs see ahoog kãn ta hood gó hanäng do sahõnh hē tamii me, naëng k’ääts gó ganyyh doo me na-ãäj hē. Majyyw hado däk sahõnh hē naëng.

⁵Tii bã y maa napäh äãs naëng hagã n’aa, hahÿy da P’op Hagä Do hä her’oot doo:

“Baad had’op õm.
 P’op Hagä Doo, tsyt hē nesaa do mahãnh hawät doo,
 da hē hawät doo, p’ooj ub hawät doo.
 Baad hadoo do ti mamoo wät doo,
 ta tii da sa hã maky n’aa etyy do hä,

6 Baad ub né ti sa hã mamoo wät doo,
 a karapee tsyt hê a wê kasëew bong doo,
 a ky n'aa rod na-ãj hê radej'ëep do hyb n'aa paah.
 Sa majyyw gatsëk ran'oo bã radej'ëep noo gó.
 Ti hyb n'aa man'oo däk majyyw né hê rabeëk hyb n'aa.
 Sa h'ybyb haj'aa hê tii", näng ääs naëng hagã n'aa kyyh.

7 Tii bã ÿ maa napäh kyyh P'op Hagã Do rama ejuu do tyng n'aa hã naa ääs her'oot do ky gadoo doo. Hahÿÿ da ti kyyh P'op Hagã Do hã:
 "ÿÿ, te hub né hê Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo,
 P'op Hagã Do Sahõnh Hê Haj'ap Doo.
 Baad had'op, heh'äat, sahõnh hê sa hã maky n'aa etyy doo", näng ti kyyh.

8 Tii bã ääs see papÿÿj hã kã tahoog kãn ta hood gó hanäng doo. Tii bã kã, papÿÿj hã takan'oo däk badäk hahÿÿ bã habong do tarejãã hyb n'aa tak'ëp baju doo me.

9 Tii bã byyh hetã padëek tak'ëp baju do haj'aa. Ti hyb n'aa P'op Hagã Doo, sahõnh hê rahoop do mo haj'aa näng do raky n'aa was'ee kãn. Tak'ëp rahob né paawã, dooh rat'yyd kamehün bã, dooh reréd bã nesaa doo. Dooh rakarën bã P'op Hagã Do rahyb n'aa jewyyg bã.

10 Tii bã ääs see ahoog kãn ta hood gó hanäng do tabanas'aa akajar me naa hanyyh do paa bagã tyng n'aa jó. Tak'ëp tabadagyb däk jé pad'yyt hê tabanas'aa bag'äas doo bã. Badäk hahÿÿ bã habong do nag'aad kegës, tak'ëp datés do rahoop do hyb n'aa.

11 P'op Hagã Do hÿ pong jé bag'äas do raky n'aa was'ee kãn tak'ëp datés do hyb n'aa, sa rog hyb n'aa na-ãj hê. Rahob né paawã, dooh rat'yyd kamehün bã baad nadoo do ramoo bok do hã. Dooh reréd bã baad nadoo doo.

12 Tii bã ji ma poo oow see pé ääs kã ahoog kãn ta hood gó hanäng do tamii maeh do Éw-Parat häd näng doo me. Tamii Éw-Parat mawooj däk, sa wahë n'aa papÿÿj hana hënh naa hena do sa warahén sii hê mawooj däk doo me rabatsëg hõm hyb n'aa kaneb'ooh doo hënh.

13 Tii bã ÿ hapäh tamawoob hê karap'ar h'ybyb nesaa doo. Tabanas'aa dõm näng do noo gó naa ta see ganyyh, tabanas'aa akajar me naa hanyyh do paa noo gó naa ta see ganyyh, sa ky n'aa rod noo kanesa do noo gó naa ta see ganyyh.* Maj'ee hedoo karap'ar h'ybyb nesaa doo.

14 Karap'ar h'ybyb nesaa do né hê tii. Tak'ëp meuj n'aa näng do heen n'aa ramoo bok. Jé pad'yyt hê badäk hahÿÿ bã häj n'aa wahë n'aa wê rabahõm, häj n'aa wahë n'aa sa warahén sii hê rabats'yyt hyb n'aa kaneb'ooh doo hënh. P'op Hagã Do wë, ta karapee wë na-ãj hê rakaneboh paawã. P'op Hagã Do Sahõnh Hê Haj'ap Do h'ybyb däng do noo gó da ta ti kaneb'ooh do bawät.

15 Hahÿÿ da Jesus kyyh:

"Bë hyb n'aa matakã. ÿ ana da rah'yy kanapeet bã, hets'ëek do ji ganada bã takajaa doo da. Ky n'aa kedëng da jé hyb n'aa matakëë doo. Ta ti hadoo do hã dooh takado hõm bã ta saroor. Dooh da tanu mebyy bã, dooh ta si n'aa hê tawäd ÿ an'oo bã do hyb n'aa", näng Jesus.†

* 16:13 Tabanas'aa k'äats gó naa hanyyh do né tii. 13.11-15 hã takerii däk ta ky n'aa. † 16:15 P'ooj ub, Jerusarënh bã hasooh do P'op Hagã Do tób n'aa hagã n'aa sa wahë n'aa awät kawõõt doo da atsëm. Tii d' tawëd d'oo tahag'äas hyb n'aa tób hagã n'aa ramatakã bã. Tawyyd bã tób hagã n'aa see haÿÿh doo, rado hõm ta saroor, raju hõm, tii bã ramejüü bag hënh tababaaj hõm hyb n'aa ta tób hënh. Ti ky n'aa gó Jesus beh'üüm tamatëeh do baad ji gada do ky n'aa hã.

16 Tii bā tamawoob hē hadoo do karap'aar h'yyb nesaa do ran'oo bā hēēj sa wahē n'aa rakataa hyb n'aa Eberew kyy me Ar-Magedōn ramaneēēnh doo bā.

17 Tii bā setsi dāg do āās kā ahoog hyy kån ta hood gó hanāng do wē hā. Tii bā y maa napāh kyyh tak'ēp hadoo doo, maa eh do P'op Hagā Do tób n'aa h̄y pong jé hasooh doo bā naa, P'op Hagā Do bag'āās do tyng n'aa bā naa. Hah̄ȳ da ta kyyh: “Gawatsig hōm kån sahōnh hē!”, nāng.

18 Tii bā kā, tak'ēp tabawyb kån, tak'ēp tadarung, et'oom. Tak'ēp né hē k'āāts katajus kån, k'āāts ganabēēh. Badāk hah̄ȳ bā ajyy radu doo noo gó naa rababok doo, dooh noo gó ta ti hedoo pé tak'ēp k'āāts katajuus do bawāt. Tak'ēp né hē badāk hah̄ȳ hēēj hā katajuus jé pad'yyt hē.

19 K'āāts nanāng panang tak'ēp ky n'aa etsēēh do yt hē hanāng do ganabēēh tak'ēp katajuus do haj'aa. Ganabēēh do haj'aa ketyn padāg kån panang paa tan'oo bā. Tamawoob dāg panang tahaj'aa ketyn bong doo. Sahōnh hē badāk hah̄ȳ bā hanāng do sa panang bā hanāng do tób kag'ēēd bēēh katajuus do haj'aa. Dooh P'op Hagā Do mabaan bā nesaa do panang ky n'aa etsēēh do Babirōn hād nāng do babuuj ramoo bok do paah. P'op Hagā Do mejūū rabeēēk hyb n'aa ta hood gó hanāng do mah̄ȳnh doo, tan'oo dāk tak'ēp rabahoop takawajāān doo gó sa hā tarejāā doo, tahanāng pé tii.

20 Sahōnh hē tsyt dēēg akajar me hanāng doo, sahōnh hē waēē na-āāj hē bedo bong.

21 Naēng tak'ēp dagāp do pā hado dāk do kajāg hyy kån badāk hah̄ȳ bā habong do sa jó. 40 kiw bahānh pā hadoo kejāk doo. Tii bā P'op Hagā Do raky n'aa was'ee kån tak'ēp rabahoop pā hadoo kajāk do an'oo bā do hyb n'aa.

17

Ȳnh ky n'aa tabanas'aa ky n'aa daheeh hah̄ȳh

1 Tii bā setsi hedoo do āās, ta hood sa moo gó patsēē do paa sa see ana kån wē ȳy, tii b' taky hadoo hā ȳy: “B'ēēp, ȳ metēēh da a hā nyy da P'op Hagā Do rejāā da ȳnh hajōk do sii hēȳh do yb, hajōng tamii takēēn hā hasooh doo.*

2 Sahōnh hē hāj n'aa sa wahē n'aa rabahe'ȳh hadoo ta ti ȳnh hadoo do sii. Badāk hah̄ȳ hā habong do rabaom kån do hadoo uwa s'ēēb mah̄ȳnh do hā, ȳnh hadoo do sa hā taheno do hā. Baad nadoo do ȳnh hadoo do moo wāt do h'yyb mahūūm kån”, † nāng āās kyyh hā ȳy.

3 Tii bā s'ēēh hadoo ȳ hapāh P'op Hagā Do Sahee an'oo bā. Sāh ȳ hadoo doo gó āās ȳ tamahūūm kån tabanawāng hēnh. Ta tii bā ȳ hapāh ȳnh tabanas'aa hād hahiin pé do jó hasooh doo. Tabanas'aa hā takerii dāk séd dó ta hād wób P'op Hagā Do h'yyb rejāā doo. Setsi tabanas'aa nuuh. Ji moo sahōnh hē ta s'āān.

4 Jabaruut péh, hād hahiin pé ta mahang ȳnh saroor. K'āāts tēg gabarēēh do s'ēēb, pā gabarēēh do ky n'aa gebah doo, nu gabarēēh do perora hād nāng do na-āāj hē ta hetsó tapadedēēk doo. Ji eēēk do hood n'aa k'āāts tēg gabarēēh do s'ēēb ta moo gó. Séd dó nesaa péh, hesus hadoo do ta gó ta wób sii tabahe'ȳh do hyb n'aa.

* 17:1 Panang Babirōn ramaneēēnh do ky n'aa ti ȳnh hajōk do sii hēȳh do Jowāw hapāh doo. Panang babuuj P'op Hagā Do mak'yyis doo, ta see hedoo do hyb n'aa jew'yyk do ky n'aa tii. Hajōng do tamii, hajōng badāk hah̄ȳ hēēj babuuj, panang buuj ky s'ūūt doo. † 17:2 Sahōnh hē hāj n'aa sa wahē n'aa raky dahē dāk, ramoo boo dāk nesaa do ta ti panang buuj sa hā metēēh doo. Séd rah'yyb hedo dāk nesaa do hā, tahanāng pé tii.

⁵ Hahÿÿ da takerii däk ta maboora hä: “Babirön, panang tak'öp ky n'aa etsëeh do ÿÿh. ÿÿj hajök do sii he'ÿÿh do sa ÿÿn. Sahönh hë tak'öp nesaa do badäk hahÿÿ bä hanäng do du n'aa doo.” Tii d' né takerii däk ta maboora hä, tahanäng pé baad ji nahapäh doo.

⁶ Aoom ÿÿnh hadoo doo. Tawén oom, P'op Hagä Do karapee tsyt hë ta wë kasëew bong do sa majyyw, Jesus ky n'aa nerët do sa majyyw tadej'ëep do teëg wät do hyb n'aa.

Tak'öp ÿ hyb n'aa meuuj wät ÿÿnh hadoo do ÿ bahapäh bä.

⁷ Tii bä ääs ky hadoo hä ÿÿ: “Hëd n'aa mahyb n'aa meuunh? Öm ÿ maher'oot da ÿÿnh ky n'aa, nyy d' tahanäng péh. Öm ÿ maher'oot da na-ääj hë tabanas'aa setsi nuu näng doo, ji moo sahönh hë s'ään näng do ÿÿnh jó jasoo do ky n'aa, nyy d' tahanäng péh.

⁸ Tabanas'aa mahapäh doo, pooj jé tabawäd wät paah. Da hë dooh tawäd bä. Ti hadoo né hë tak'öp t'öp gadarong doo gó naa, tabanesaa hënh naa taganyyh da tagawatsig hóm hyb n'aa kä. Badäk hahÿÿ bä habong doo, sa häd badäk hahÿÿ kapahuuj däk noo gó naa kanerih do edëb had'yyt do gadoo do heen n'aa hä, rahyb n'aa meuunh da tabanas'aa rabahapäh bä. Pooj jé tabawäd wät paah, da hë dooh tawäd bä. Ti awät né da hÿ jawén p'aa hënh kä”, näng ääs kyyh.

⁹ Ti taky hadoo ênh: “Taw'ääts hë tak'öp ji h'yy ganäng ta tii hä, ji bahapäh hyb n'aa nyy d' tahanäng péh. Setsi hedoo do ta nuuh, setsi waëë ÿÿnh jó jasoo doo. † Setsi ta nuuh, setsi bagä n'aa heen n'aa na-ääj hë.

¹⁰ Setsi hedoo do paa kä, ji moo séd me dooh booh. Setsi hedoo do sa see tabag'ääs da hë. Ta seeh, tagadëëg ub hadoo doo, dooh tana nä bä. Takajaa bä kä, tabag'ääs da kanahën d'os hë ub.

¹¹ Tabanas'aa pooj jé hawät do paah, da hë nawät nä doo, oito hado däk do bagä n'aa da tii, t'öp gadarong doo gó naa tabanyyh bä kä. Setsi bag'ääs do hadoo pé tii. Tagadëëg ub da P'op Hagä Do gawats'iik da tii”, näng ta kyyh.

¹² Tii bä ahóm nä ta kyyh: “Ji moo sahönh hë hedoo do ta s'ään mahapäh doo, ji moo sahönh hë häj n'aa wahë n'aa. Dooh radu do nä bä rabag'ääs doo. Ti hadoo né hë, kanahën d'os hë ub rabag'ääs da tabanas'aa sii.

¹³ Séd rah'yyb hedoo da ji moo sahönh hë hedoo doo. Ragadoo da tabanas'aa sa wahë n'aa tabahadoo hyb n'aa. Sa hejój, rahyb n'aa jew'yyk do ranoo da tabanas'aa hä.

¹⁴ B'éé T'aah wë da rakamajÿi. Tii d' né paawä rabad'oo da, B'éé T'aah j'aa et'ëék da sa hä, sa wahë n'aa hel'äät doo, hyb n'aa jewyk do sa wahë n'aa B'éé T'aah tabahadoo do hyb n'aa. Ta sii had'yyt hë da rababok ta wë tanaëëj bong doo, ta wë tatsyyd bong doo, ta hä h'yy kanerët doo”, näng mä ääs kyyh.

¹⁵ Tii bä ääs ky hadoo ênh hä ÿÿ: “Hajöng tamii mahapäh do ta takëen hä ÿÿnh hajök do sii heÿÿh do hasoo doo, hajök do badäk hahÿÿ hä habong do tii. Sahönh hë häj n'aa buuj, sahönh hë sa kyyh her'oot do tii.

¹⁶ Tak'öp da tabanas'aa, ji moo sahönh hë hedoo do ta s'ään, ji moo sahönh hë hëëj sa wahë n'aa, rakawajään da ÿÿnh hajök do sii heÿÿh do wë. Ramakys da. Rado hóm da sahönh hë ta wë hanäng doo. Rakabo nyh da ta saroor, ta si n'aa hë tabawät hyb n'aa. Rawëh da ta dab, raju jëng da tëëg hõö me.

† 17:9 Ta wób sa hä, setsi bagä n'aa hajöng häj n'aa bag'ääs do ta ti **setsi waëë**. Ta wób sa hä Roma panang ky n'aa tii, setsi waëë häd tûu nu däk do jó Roma panang katamaa däk do hyb n'aa. Ta wób sa hä Jerusarënh ky n'aa.

¹⁷ Tii d' rawén d'oo da P'op Hagä Do an'oo däk do hyb n'aa sa h'yyb gó, takarén do ramoo bok hyb n'aa. Ti hyb n'aa né hē séd rah'yyb hedo padëék, sa hejój, rahyb n'aa jew'y'yk do rawén noo tabanas'aa hä. Tii d' rabad'oo da P'op Hagä Do ky däng do paa takaja däk bä kä.

¹⁸ Ȳñh pan'aa paa mahapäh doo, panang ky n'aa etsëeh do tii, badäk hahȳȳ bã hanäng do hëej wahë n'aa hä mejüü doo", näng ääs kyyh.

18

Panang Babirõn häd näng do gawatsig hõm do ky n'aa hahȳȳh

¹ Ta ti jawén ȳ hapäh ääs see h̄ȳ pong jé naa hahyng doo. Tak'ëp tahyb n'aa jawyk. Tak'ëp tagabarëeh do hyb n'aa badäk hahȳȳ bã haw'ääts hē ta bag däk.

² Tak'ëp hadoo doo me taky hadoo:

“Gawatsig kån, gawatsig kån panang tak'ëp ky n'aa etsëeh do paa Babirõn häd näng doo!

Karap'aar h'yyb nesaa do panang däg tii.

Ta tii bã sahõnh hē hedoo pé taw'ëed nesaa do ramoo boo däk sa maag.*

³ Babirõn wén gawatsig hõm,

ȳñh hajök do sii heȳȳh do hadoo,

naëng oow mahȳñh do sahõnh hē badäk hahȳȳ hä habong do sa hä tan'oo däk do hyb n'aa,

tak'ëp baad nadoo do ramoo bok hyb n'aa ta sii,

tak'ëp sa wë P'op Hagä Do kawajään hanoo doo.

Sahõnh hē häj n'aa sa wahë n'aa rabahe'ȳñh hadoo ta ti ȳñh hadoo do sii.†

Tak'ëp rama enä däk ajyy hes'ëem doo,

sahõnh hē sa h'yyb karén do panang buuj rabetsëe do hyb n'aa sa hä", näng.

⁴ Tii bã ȳ maa napäh kyyh see h̄ȳ pong jé hana do hahȳȳ da ky hadoo doo:

“Karapé haa, bë beréd däg ta ti panang.

Bë beréd däg, nesaa do ramoo bok do sa h'yyb hataa bë nahadoo hyb n'aa,

sa hä ȳ rejää do mahñh bë kedëeb bong hyb n'aa.

⁵ Tak'ëp tabahajõõ däk nesaa do ramoo bok doo.

P'op ji at'ëeg sëek do hadoo, wë hä kaja däk do hadoo tii.

Doo P'op Hagä Do mabaan bã nesaa do ramoo bok doo.

⁶ Baad nadoo do ta wób hä ramoo bok do bë[‡] moo boo Babirõn panang buuj hä.

Nesaa do panang buuj ramoo bok do bahñh da bë an'oo bã ta hä baad nadoo doo.

Tak'ëp bë mekuuj reëek do pan'aa, panang buuj ta wób sa hä ran'oo däk do bahñh.

⁷ Sa hä hē rah'y' kasab'ee do paa pénh,

sa hä hē hajõng dajëer rah'ëenh do paa pénh

bë an'oo bã kä rahoop hyb n'aa, rah'y' katón hyb n'aa.

Hahȳȳ da h'y' kasab'ee doo gó Babirõn panang buuj raky hadoo sa h'yyb gó:

* **18:2** Judah buuj sa hä ti anäng taw'ëed nesaa doo. Ji nawëh do tii. † **18:3** Hahȳȳ d' tahanäng pé ti ta sii raba'ȳñh hadoo: *Panang buuj rah'yyb mahüüm sahõnh hē häj n'aa wahë n'aa, sa karapee sii hē, baad nadoo do P'op Hagä Do ganen'aak do ramoo bok hyb n'aa. Dawëë P'op Hagä Do mahñh rababok ran'oo bã.* ‡ **18:6** Doo P'op Hagä Do mabaan bã nesaa do ramoo bok doo. P'op ji at'ëeg sëek do hadoo, wë hä kaja däk do hadoo tii.

'Sa wahë n'aa yÿnh bag'ãas do tyng n'aa jó hasooh do ër panang.
ÿÿnh patug tamaa wät do nado ër panang. Dooh ër h'yy ketón da', näng
panang buuj sa kyyh.

⁸Tii d' rah'yy kasab'ee do hyb n'aa,
séd noo gó né da baad nadoo do kajaa da sa wë:
Dajëb kajaa da sa wë, h'yy ketón da, as'aah da.
Tëëg hõõ gó da panang haoj jëng.
Tii da tawén hadoo, tak'ëp tabahejooñh,
tak'ëp takabaj'aa do hyb n'aa P'op Hagã Doo,
Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do panang buuj ky n'aa etyy doo", näng mä hÿ pong
jé hana do kyyh.

⁹Badäk hahÿÿ bã häj n'aa sa wahë n'aa ta sii rabahe'yÿh do hadoo do paah,
ta sii hajõng dajëër rah'yy karën do jawén rah'ëënh do paa a'oot da panang
haoj jëng do tsyg rabahapäh bã. A'oot da, rah'yy ketón da ta hyb n'aa.

¹⁰Dawë hä rababë hõm da, panang buuj rahoop do rajeÿÿm do hyb n'aa
rahob bã. Hahÿÿ da sa kyyh:

"Baad nado né hë a wë kajaa do panang ky n'aa etsëëh doo,
baad nado né hë a wë kajaa do Babirõn, panang hejooñh doo,
séd noo gó õm P'op Hagã Do rejãã do kaja däk do hyb n'aa!", näk da häj n'aa
wahë n'aa sa kyyh.

¹¹Ajyy hes'ëëm do a'oot da, rah'yy ketón da panang hyb n'aa, dooh hets'ëë
wät pé do hyb n'aa sa wak'ããb marakate yb gó ramena doo.

¹²Dooh hets'ëë wät pé k'ããts tëg gabarëëh doo, k'ããts tëg hawak doo,
gabarëëh do perora häd näng doo. Dooh hets'ëë wät pé rino häd näng do s'ëëb
pãän tak'ëp baad hadoo doo, pãän jabaruut péh, pãän häd hahiin doo, pãän
sawasaab is do seda häd näng do s'ëëb, sahõnh hë hedoo pé b'aa buu benyym
doo, sahõnh hë hedoo pé ta hood erepããt^S tëg s'ëëb ramoo bok doo, b'aa ky
n'aa gebah do s'ëëb, k'ããts tëg hahiin do s'ëëb, sapaar s'ëëb, pä mar-more häd
näng do s'ëëb na-ããj hë.

¹³Dooh hets'ëë wät pé sa hä b'aa kanera häd näng do syyj, ji waa ty
gamabuuj, buu benyym do ji hawuuk doo, buu benyym do in-sijëën häd näng
doo, b'aa tãg buu benyym do s'ëëb miir häd näng doo, buu benyym do see pé
na-ããj hë. Dooh hets'ëë wät pé sa hä uwa s'ëëb mahÿÿnh doo, joom ag oriib
syyj, tiriig ag, tiriig s'ëëb, booj yb, b'éé, kawaaro, ta hood kawaaro takyyk doo.
Dooh na-ããj hë hets'ëë wät pé ajyy yÿj sa karom pan'aa, ajyy kaneb'ooh noo
gó rameso padëëk do na-ããj hë sa karom pan'aa.

¹⁴Tii bã hahÿÿ da da sa kyyh panang hä:

"Dooh wäd a wë tak'ëp magen'aak do paah.
Dooh wäd tak'ëp ky n'aa gebah do a wë hanäng do paah.
Dooh wäd gabarëëh do a wë hanäng do paah.
Dooh takawyyd wäd bã ta tii", näk da sa kyyh.

¹⁵Ajyy wekãp do ta ti hedoo do panang babuuj hä hes'ëëm do paah, tak'ëp
ma enã padëëk doo, dawë hä rababë hõm da, panang buuj rahoop do tak'ëp
rajeÿÿm do hyb n'aa rahob bã. A'oot da, h'yy ket'oon da.

16 Hahÿÿ da da sa kyyh:

“Baad nado né hē a wē kajaa do panang ky n'aa etsēeh doo. Pāān, rino hād nāng do s'ēēb tak'ēp baad hadoo doo, pāān jabaruut péh, hād hahiin pé panang babuuj rapadedēek do paah. K'āāts tēg gabarēeh doo, pā gabarēeh do ky n'aa gebah doo, gabarēeh do perora hād nāng do na-āāj hē sa hetsō paah.

17 H'yy katón n'aa nāng né hē panang hā kajaa doo, séd noo gó gawatsig hōm do hyb n'aa tak'ēp hadoo do ta ma paah”, nāk hes'ēēm do sa kyyh.

Dawē hā rababē hōm da marakate yb gó moo bok do sa wahē n'aa, ta gó habok doo, marakate yb gó moo bok doo, marakate yb gó men'aa do paa hā ta sām gad'oo doo.

18 Hahÿÿ da da sa kyyh panang haooj jēng do tsyg rabahapāh bā: “Dooch hahÿÿ hadoo pé panang tak'ēp ky n'aa etsēeh pé”, nāk da.

19 K'āāts ooj rehaa da sa nuu hā.** A'oot da, h'yy ket'oon da. Hahÿÿ da da sa kyyh:

“Baad nado né hē a wē kajaa do panang ky n'aa etsēeh doo. Tak'ēp panang buuj rama enāh do hā marakate yb danāh rama enā padēek. H'yy katón n'aa nāng né hē panang hā kajaa doo, séd noo gó gawatsig hōm do hyb n'aa tak'ēp hadoo do ta ma paah”, nāk sa kyyh.

20 Taw'āāts hē bēē kā, hÿ pong jé habong do bē h'yy gadejah. Bēēh, tsyt hē P'op Hagā Do wē kasēew bong doo, 12 hedoo do Jesus mejūū doo, Jesus ky n'aa rod hedoo do na-āāj hē, taw'āāts hē bē h'yy gadejah, nesaa do hā P'op Hagā Do ky n'aa ety dāk do hyb n'aa panang buuj, nesaa do bē hā ramoo bok do paa hyb n'aa.

21 Tii bā āās tak'ēp kabaj'aa do see tado dāk pā tak'ēp haeh doo, ti tadawāts kån tame akajar me. Pā tadawēēs bā taky hadoo:

“Tii bā né kā, tak'ēp baad nadoo doo me tagawatsig kån da panang ky n'aa etsēeh doo, Babirōn. Dooch da rahapēē wād bā hahÿÿ panang”, nāng āās kyyh.

22 Tii bā panang gawatsig hōm do hā āās ky hadoo:

“Hÿ jawén dooh ji maa napāh pé a mahang retēn do nahēeh, ji gamehÿÿh do nahēeh, jām hejām do sa kyyh.

Hÿ jawén dooh ji awyyd wāt pé da a mahang ramoo bok do hā moo bok doo. Hÿ jawén dooh kawyyd wāt pé a mahang tiriig ag kamawōōs doo, tiriig s'ēēb moo bok doo.

23 Hÿ jawén dooh ragataas pé ta bag hahÿÿ panang bā.

Hÿ jawén dooh ji maa napēē wād bā aj'yy katēē do pan'aa, ÿÿnh katēē do pan'aa sa kyyh a mahang.

Tii d' tawén hadoo, ky n'aa ets'ēeh do hyb n'aa paah, hyb n'aa jewyk do hyb n'aa paa badāk hahÿÿ bā a panang bā hes'ēēm do paah. Ramehēm doo me a babuuj rawedii,

** 18:19 Rah'yy ketón do heen n'aa tii.

ta s'ee hēnh rah'y'yb mahũm do hyb n'aa sahõnh hē badäk hahÿ hēej babuuj.

²⁴ Babirõn panang bä radej'ëep paa P'op Hagä Do ky n'aa rod, P'op Hagä Do wē kasēew bong do na-ãaj hē.

Babirõn panang hyb n'aa badäk hahÿ haw'ãäts hē radej'ëep paa sa da hadoo doo.

Ti hyb n'aa P'op Hagä Do wén gawats'iik ta tii", näng mä ääs kyyh.

19

P'op Hagä Do raj'aa etsē do ky n'aa hahÿh

¹ Ta ti jawén ÿ maa napäh tak'ëp kanekan do hÿ pong jé habong do sa kyyh. Hahÿh da tak'ëp sa kyyh:

"Ër j'aa etsē P'op Hagä Doo!

Ti né hē ti ji hed'ëep doo.

Taw'ãäts hē P'op Hagä Do ër h'yy kaha'eeh do takabaj'aa.

Taw'ãäts hē sahõnh hē tabag'ãäs.

² Baad had'op, heh'äät sahõnh hē sa hā taky n'aa ety doo.

Ti hyb n'aa taw'ãäts hē ji j'aa etsē P'op Hagä Doo.

Babirõn buuj, ÿñh hajök do sii heÿÿh do hadoo do ky n'aa etsēeh do

P'op Hagä Do ky n'aa ety däk nesaa doo hēnh.

Baad nado boo sahõnh hē badäk hahÿh bä habong do panang buuj ran'oo bä.

ÿñh hajök do sii heÿÿh do hadoo tii, aj'yy tah'y'yb tatuk do ta ÿm tawadii hyb n'aa.

Sa h'y'yb gó P'op Hagä Do reréd hõm ran'oo bä,

daap hadoo do hā rah'y'yb ka'eeh hyb n'aa.

Ta karapee radej'ëep do majyyw sām P'op Hagä Do abaa j kån panang buuj sa hā", nāk sa kyyh.

³ Tii bä p'aa hēnh raky hadoo:

"Äã j'aa etsē P'op Hagä Doo!

As'ëeg had'yyt hē panang haooj jëng do tsyg.

Dooh tahëej bä rahoop doo", nāk sa kyyh.

⁴ Tii bä 24 wahē n'aa hedoo doo, ji meheet pé kabaj'aa do na-ãaj hē rabehyy b'ëeh P'op Hagä Do pooj jé, tabag'ãäs do tyng n'aa jó hasooh doo. Tii b' raj'aa etsē ta hā. Hahÿh da sa kyyh: "ÿÿ, tii d' né hē. Taw'ãäts hē hajök do rahe'oot doo. P'op Hagä Do ër j'aa etsē!", nāk sa kyyh.

⁵ Tii bä, P'op Hagä Do bag'ãäs do tyng n'aa bä naa rē tanyy ky hadoo:

"Bëeh, sahõnh hē ta karapee tak'ëp ta hā weh'ëeh doo,

ky n'aa nets'äs doo, ky n'aa etsēeh doo,

bé j'aa etsē P'op Hagä Doo", näng her'oot do kyyh.

⁶ Tii bä ÿ maa napäh tak'ëp kanekan do sa kyyh. Gawakaa p'op hana do ky hadoo sa kyyh, et'oom do ky hadoo. Hahÿh da sa kyyh:

"P'op Hagä Do Sahõnh Hē Haj'ap Doo,

Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Do ër h'yy kaha'eeh do sahõnh hā tabag'ãäs.

Ti hyb n'aa ër j'aa etsē ta hā!

⁷ Taw'ãäts hē ër tsebé, ër h'yy gadejah,

taw'ãäts hē ër j'aa etsē ta hā,

kaja däk do hyb n'aa B'éé T'aah katëe doo kä.

Ta ȳym pan'aa gadaa däg kän ta patug kajaa raketëe hyb n'aa.*

⁸Ta ȳym pan'aa hä takan'oo däk ta saroor pääñ papuuj rino häd näng do tak'ëp baad hadoo do s'ëeb.

Baad hadoo do tsyt hë P'op Hagä Do wë kasëew bong do ramoo bok doo, baad hadoo do rababok doo, tahanäng pé ti pääñ rino häd näng do s'ëeb tak'ëp baad hadoo doo", näk sa kyyh.

⁹Tii bä ääs ky hadoo hä ȳy: "Merii hahȳyh, 'Ky n'aa kedëng da B'éé T'aah katëe do jãm n'aa hënh katsyyd bong doo.'" Tii b' ääs ky hadoo nä: "Ti né hë P'op Hagä Do kyyh heh'äät doo", näng ääs kyyh.

¹⁰Tüü ȳ badëe jat tii bä ääs tsyym pa, ta hä ȳ j'aa etsë hyb n'aa paawä. Tii b' taky hadoo hä ȳy: "Doooh. Tii d' madoo manäh. P'op Hagä Do karom né ȳyh, ta karom mabahadoo doo da né hë, a wakään hedoo do Jesus metëeh do hä h'yy kanerët do ta karom rabahadoo doo da na-ääj hë. Taw'ääts hë P'op Hagä Do ti maj'aa etsëe. P'op Hagä Do karom ȳyh bë nemuun ȳ wén näng, jãam hë Jesus metëeh do tii, ër ta ky n'aa rod hedoo doo, ta wób hä maher'oot doo", näng ääs kyyh.

Kawaaro hawak do jó hasooh do ky n'aa hahȳyh

¹¹Tii bä ȳ hapäh h'y pong jé noo kasëets hõm doo. Pój ȳy jé ȳ hapäh kawaaro hawak doo. Taher'oot Do Ji Ky Daheeh Doo, Heh'äät Do na-ääj hë ta jó hasooh do häd. Baad ub taky n'aa etyy taky n'aa etyy doo. Doooh tesõõts hõm bä. Baad ub ti ta maji wë takamaj'i doo, dooh daap hë sa wë takamajë bä.

¹²Gabarëeh ta matym, tëeg hõh hadoo. Hajõng ta nuu hä hatoonh do ta soog, tabag'ääs do heen n'aa. Ta hä takerii däk ta häd. Doooh hapäh pé ta ti ta häd. Jãam hë ta daaj hë tabahapäh.

¹³Majyyw ta saroor hä. P'op Hagä Do Kyyh ta häd seeh.

¹⁴H'y pong jé warahén n'aa kawaaro hewak do jat'oonh do ta jawén rabana. Pääñ rino häd näng do s'ëeb tak'ëp baad hadoo doo, papuuj, sa saroor.

¹⁵Ta noo gó naa sën-jeer hehãm do ganyyh. Ta me taj'aa et'ëek sahõnh hë badäk hahȳy bä hanäng do häj n'aa babuuj. Tak'ëp tamejüü da sa hä, dooh tat'yud mehüin da ky nadah'eeh doo. Tatu me sapaar s'ëeb, tabag'ääs do heen n'aa me tabag'ääs da sa hä. Uwa ag ta hood gó ji getsi doo da ji tsyym me, P'op Hagä Do Sahõnh hë Haj'ap Do tak'ëp takawajãan doo gó kawaaro jó hasooh do rejãa da nesaa do moo bok doo.

¹⁶Ta hatsë hä, ta hä hadäk doo, ta kóm hä na-ääj hë takerii däk hahȳ ta häd seeh: "Sa Wahë N'aa Heh'äät Doo, Hyb N'aa Jew'yyk Do Sa Wahë N'aa."

¹⁷⁻¹⁸Tii b' ȳ bahapäh ääs see pap'ȳj jó hagëet doo. Tak'ëp hadoo doo me ta kyyh tanaëeh sahõnh hë taw'ëed dab hawëh doo, wë hä habong doo. Hahȳy da ta kyyh sa hä: "B'ëep dana bë bawëh hyb n'aa bë hä P'op Hagä Do anoo doo. Häj n'aa sa wahë n'aa sa dab, warahén sa wahë n'aa sa dab, karejan do sa dab, kawaaro sa dab, kawaaro jó hat'oonh do paa sa dab bë tä da. Sahõnh hë badäk hahȳy bä habong do sa dab, kariw n'aa temah do sa dab, sa karom sa dab, ky n'aa etsëeh do sa dab, ky n'aa nets'äs do sa dab na-ääj hë da bë tä", näng ääs pap'ȳj jó hagëet do kyyh taw'ëed sa tä hawëh do hä.

* **19:7** Ket'ëe do ky n'aa gó rabeh'üum Jesus hä h'yy ka'eeh do séd rah'y'yb hedo däk do ta hä ky n'aa. **Ta ȳym pan'aa**, ta hä h'yy ka'eeh doo.

¹⁹ Tii bā kā, ŷ hapäh tabanas'aa akajar me hanyyh do paah, hēēj sa wahē n'aa sa warahén sii hē séd hā rakata padēēk, kawaaro jó hasooh do wē, ta warahén daheeh sa wē rakaneb'oooh hyb n'aa paawā.

²⁰ Tii d' rakarēn né paawā, tabanas'aa kamaso dāk. Ta ky n'aa rod noo kanesa doo, meuj n'aa nāng do moo wāt do paa na-āāj hē takamaso dāk, tii bā, rabadēp nā bā, karaj'aa hadoo doo gó, tēēg hōō gó, saw'aak do hahōng doo gó radewäts bēēj kán. Meuj n'aa nāng doo me ta ky n'aa rod noo kanesa do wedii paa tabanas'aa heen n'aa gad'oo doo, kabariih, tabanas'aa heen n'aa hyb n'aa jew'y'yk doo.

²¹ Sahōnh hē sa kyyh has'ūūt do paah, kawaaro jó hasooh do neboh bēēh ta sēn-jeer me, ta noo gó naa ganyyh doo me. Sahōnh hē taw'ēēd sa dab hawēh do noo nehōj padāg tak'ēp kanekan do hyb n'aa sa tā.

20

Miw hedoo do ta baab ky n'aa hahȳȳh

¹ Tii b' ŷ hapäh āās see h̄y pong jé naa hahyng doo. Tak'ēp t'ōp gadarong do tabanesaa do noo tēg ta moo gó. Haak sapuuw hadoo haeh do tatón ta moo gó.

²⁻³ Tii b' tamaso dāk tabanas'aa dōm nāng doo, aw'y'yy hadoo do pooj hawāt do Dijab ramaneēēnh doo, Nesaa Do Yb. Tamaw'y'yyd dāk haak sapuuw hadoo doo me, tii b' tak'ēp t'ōp gadarong doo gó tadawäts hyy kán. Miw ta baab tabagēēt. Tii b' āās noo gatsēē dāk, tanoo garib dāk t'ōp gadarong do tabanesaa do nooh, badāk hahȳ hāj n'aa babuu j tawad'ii mahānh miw hedoo do ta baab noo gó. Miw hedoo do ta baab jawén paa bā, takado nyh dó da.

⁴ Tii bā ŷ hapäh rabag'āās do tyng n'aa. Ta jó rabat'oonh tii, sa hā P'op Hagā Do an'oo dāk do ta wób raky n'aa etyy hyb n'aa.* ŷ hapäh na-āāj hē baad hadoo do Jesus metēēh do ranerét do hyb n'aa, P'op Hagā Do kyyh ranerét do hyb n'aa ranu gehōg bong do sa h'y'yyb tym. Ta ti dooh paa rahyb n'aa jewyyg bā tabanas'aa. Doooh paa rahyb n'aa jewyyg bā kabarii tabanas'aa heen n'aa. Doooh paa ragado bā tabanas'aa heen n'aa sa mabooh hā, sa moo hā. Ta ti ragenā boo kán, tii b' Kristo sii rabagāā kán miw ta baab noo gó.

⁵ Jāām pooj jé ji ganyyh do tii. Dejēp do wób dooh ragenā boo bā miw hedoo do ta baab noo gó.

⁶ Ky n'aa kedēng, tsyt hē P'op Hagā Do wē kasēēw bong tii, jāām hē pooj jé ji ganyyh do noo gó gen'y'yy doo. Ta ti hedoo doo, dooh da rahob bā banesaa hēnh, pawóp nuu me dāg radejēp do kamaneēēnh doo.† P'op Hagā Do wē, Kristo wē na-āāj hē ramoo bok da, sa hā rahyb n'aa jew'y'yyk da. Kristo sii rabag'āās da miw ta baab noo gó.

⁷ Miw hedoo do ta baab tabēēj hōm jawén paa bā, Nesaa Do Yb kado nyh dó tabagēēt doo gó naa.

⁸ Ahōm da tii bā badāk hahȳ bā haw'āāts hē, sahōnh hē hāj n'aa babuu j tawedii hyb n'aa. Séd hā da rakata padēēk tan'oo bā, Gog, Magog ramaneēēnh doo,‡ rakaneb'oooh hyb n'aa. Tak'ēp rakanekan da. K'āāts tēg akajar nabyy me hanāng do hawób né da.

⁹ Jé pad'y'yyt hē badāk hahȳ bā naa rabena da. P'op Hagā Do karapee panang, panang P'op Hagā Do kamahān do ranu haw'ōōd dāk da, sa wē

* **20:4** Tahajaa na-āāj hē ji erii bā: “Ta wōb rabag'āās hyb n'aa.” † **20:6** Taw'āāts hē 2.11 hā ji ner'oot ta ti ky n'aa. ‡ **20:8** Ta ti **Gog, Magog** ramaneēēnh doo, Nesaa Do Yb karapee P'op Hagā Do wē h'y'yy kawereem do sa h'y'yyb mahūūm n'aa tii, P'op Hagā Do karapee wē kaneb'oooh doo.

rakamajī hyb n'aa paawā. Tii bā h̄y pong jé naa tēeg hōō adēē hyng da sa jó. Sahōnh hē ragawatsig hōm da, aooj jēng da.

¹⁰ Tii bā, Dijab, hēēj babuuj wedii do paah, radawäts tu tame karaj'aa hadoo doo gó, saw'aak doš hahōng doo gó, tabanas'aa, ta ky n'aa rod noo kanesa do radewäts bēēnh do paa me. Ta tii bā rahob had'yyt hē. Dooh da tahēēj bā rahoop doo.

Dejēp do paa P'op Hagā Do ky n'aa etyy do ky n'aa hah̄ȳh

¹¹ Tii bā ȳ hapäh tabag'āās do tyng n'aa haeh doo, hawak doo, ta jó hasooh do na-āāj hē. Ta jasoooh do matym gó hanāng do paa badāk hah̄ȳh, wē na-āāj hē bedo bong.

¹² Tii bā sahōnh hē dejēp do paah, ky n'aa ets'ēēh do paah, ky n'aa nets'ās do paa na-āāj hē P'op Hagā Do bag'āās do tyng n'aa pooj jé rababē kán ȳ hapäh. Tii bā ma kahé bāh hā kasēēts dāg kán ta hā ramoo bok do kerih doo. Ma kahé bāh, edēb had'yyt do gadoo do sa hād kerih do heen n'aa tagasēēts hōm na-āāj hē. Tii b' dejēp do paa P'op Hagā Do ky n'aa ety dāk. Ma kahé bāh hā takerii dāk ramoo bok do paah. Ramoo bok do pénh raky n'aa kety dāk.

¹³ Dejēp do paa akajar me pehās do paah, dejēp doo, dejēp do rababong bā habong do na-āāj hē P'op Hagā Do ky n'aa ety dāk. Ramoo bok do pénh né hē sahōnh hē raky n'aa kety dāk.

¹⁴ Tii bā dajēb gawatsig hōm. Ades hād nāng doo, dejēp do rababong do gawatsig hōm na-āāj hē. P'op Hagā Do dawäts hōm ti ta me, karaj'aa hadoo doo gó, tēeg hōō hahōng doo gó. Akajar hahōng doo, pawóp nuu me dāg dajēp do tii.

¹⁵ Ta tii bā radewäts bēēnh sahōnh hē sa hād kanerih do edēb had'yyt do gadoo do heen n'aa hā.

21

Jerusarēnh papuuj ky n'aa hah̄ȳh

¹ Tii bā wē papuuj, hēēj papuuj ȳ bahapēē kán. Badāk hah̄ȳ pooj jé hanāng do paah, wē pooj jé hanāng do paa bedo bong. Dooh boo akajar.

² Tii bā panang Jerusarēnh papuuj,* tsyt hē P'op Hagā Do wē kasēēw dāk do ȳ bahapäh h̄y pong jé naa hahyng doo, P'op Hagā Do bawät doo bā naa. Tak'ēp tabanām, maruus katēē do pan'aa saroor tak'ēp hanām do dadāk doo da, ta patug pan'aa tagadoo hyb n'aa hadoo.

³ Tii bā P'op Hagā Do bag'āās do tyng n'aa bā naa rē tanyy ky hadoo: “H̄ȳ ká, ajyy, ȳȳj rababok doo bā P'op Hagā Do panang. Sa mahang P'op Hagā Do bawät da. Ta karapee da tii. Sa sii né da P'op Hagā Do bawät. Ti né hē ti rah'yy kaha'eeh doo.

⁴ P'op Hagā Do awug hōm da sa ty nabēēh. Dooh wād dajēb. Dooh dajēp do hyb n'aa h'yy katón wät péh, dooh wād do hyb n'aa dajēb. Dooh ji aód wād bā. Dooh ji ahob wād bā. Tii d' tawén hadoo da, badoo wät do hyb n'aa pooj jé hanāng doo”, nāng P'op Hagā Do bag'āās do tyng n'aa bā naa ganyyh do kyyh.

⁵ Tii b' tabagā tyng n'aa jó hasooh do ky hadoo: “Sahōnh hē papuuj dāk ȳ an'oo bā”, nāng. Ti taky hadoo hā ȳy: “Merii sahōnh hē hah̄ȳ om ȳ maher'ood wät doo. Te hub né hē hah̄ȳ ȳ her'oot doo, tahajaa ji ky dahé bā”, nāng.

§ 20:10 Mäs kyy me ta ti saw'aak do ramaneēēnh *enxofre*. Tak'ēp mah̄ȳnh do ta tsyg ji poo gó tajēē bā. Tak'ēp tabahōng, tak'ēp ta buu banesaa. * 21:2 P'op Hagā Do karapee sa panang tii.

6 Tii b' taky hadoo ênh: "Sahõnh hê kaja däk. Ý né hê Aw-Pah, ý né hê Omekah. Ý né hê jáãm hê pooj jé hawät doo, ý né hê tagadëëg ub hawät doo. Hoo kaanh do hadoo do hã ý anoo da tabeëëk hyb n'aa naëng ji edëb had'yit hê hanoo doo. Bag hênh ý banoo da ta tii. Dooch ta sãm ý gahëên bã.

7 Jé nesaa do hã j'aa ketsë do paa hã ý anoo da sahõnh hê hahý papuuj ý pehuuj wät doo. Ý da P'op Hagä Do rah'yy kaha'eeh doo. Karapé haa d' tii.

8 Tii d' nado hëp ý n'aa rahoop do je'ýým do hyb n'aa ý rahyb n'aa eräd hõm do sa hã, Jesus hã h'yy kanae bong do sa hã, nesaa do sa h'yyb gó hanäng do sa hã, sa da hadoo do dahej'ëëp do sa hã, sa ýým sa patug nadoo do sii he'ýýh do sa hã, mehëm do sa hã, kabarii hã h'yy ka'eeh do sa hã, daap men'yyh do sa hã na-ääj hê. Karaj'aa hadoo doo gó, tëëg hõõ hadoo doo gó, saw'aak do hahõng doo gó radewäts bëënh da tii. Pawóp nuu me däg dajëp do tii", näng hã ýý P'op Hagä Doo.

9 Tii bã setsi hedoo do ääs, setsi baad nadoo do badäk hahýý bã habong do ahoop do man'aa do paa see ana kån wê ýý, ti hã ý taky hadoo: "B'ëëp. Maruus hadoo doo, B'éé T'aah ýým pan'aa hadoo do ý metëëh da a hã", näng ta kyyh.

10 Tii bã s'ëëh hadoo ý bahapäh P'op Hagä Do Sahee an'oo bã. Säh ý hadoo doo gó ääs ý tamahüüm kån waëë aeh do p'op nu däk doo hênh. Ta tii bã Jerusarënh papuuj, tsyt hê P'op Hagä Do wê kasëew däk do panang, hý pong jé, P'op Hagä Do bawät bã naa hahyng do tametëëh hã ýý.

11 Panang gabar'ëëng däk P'op Hagä Do bag tak'ëp gabarëëh do an'oo bã. Pä tak'ëp ky n'aa gebah do gabarëëh do hadoo tagabar'ëëng. Pä gabarëëh do jas-peh häd näng do ty gahiin do hadoo, hapees do hadoo. Tak'ëp ty ganäm pä tég hawak do hadoo.

12 Panang w'oo hã ta hadë tak'ëp p'op nu däk doo. 12 ta nooh. Sét ta noo ken'yyh do hã ääs see bagëët. Sét ken'yyh ta noo hã takerii däk 12 hedoo do Isaraëw taah sa panaa du n'aa do sa häd.

13 Papýýj hana hênh tamawoob hê ta nooh. Papýýj hahyng hênh tamawoob hê. Ta karawaa me tamawoob hê, ta karawaa see me tamawoob hê ta nooh.

14 12 pä ta hadë hejój n'aa. Sét ken'yyh do hã takerii däk 12 hedoo do B'éé T'aah mejüü do sa häd. Sét ken'yyh pä hã takerih sét hê häd.

15 Ääs si ý her'oot do atón ji metyy do nahëë k'ääts tég gabarëëh do s'ëëb ji tatu hadoo doo. Ta me tametty panang ta madawëët doo, ta gagod, panang nooh, panang hadë.

16 Séd pénh panang ta madawëët doo, ta gagod. Tii b' ji metyy do nahëë me panang ääs etyn hõm. 2,200 kirõom ta madawëët doo. Ti pénh ta gagod, ti pénh tanu däk doo.

17 Tii bã ääs ety hõm ta hadë n'aa. Ta hadë hebaan doo, 65 meet. Ji metyy do pénh né hê ti ääs metyy doo.

18 Pä gabarëëh do jas-peh häd näng do s'ëëb panang hadë. Tak'ëp baad hadoo do k'ääts tég gabarëëh do s'ëëb me panang katamaa däk. Ty ganäm, paras-ko hadoo.

19 12 hedoo do pä, ta hadë mejój n'aa hã sahõnh hê hedoo pé pä gabarëëh do ky n'aa gebah doo. Pä gabarëëh do jas-peh häd näng do pä ta hadë hejój n'aa see hã.† Pä gabarëëh do sapiro häd näng do ta see hã.‡ Pä gabarëëh do

† 21:19 Häd pëeh ty gadoo ta ti **jas-peh**. ‡ 21:19 Häd ty gabajaruut ti **sapiro**.

agata häd näng do ta see hä. § Pā gabarēeh do emerad häd näng do ta see hä. **

²⁰ Pā gabarēeh do onis häd näng do pā ta hadē hejój n'aa see hä. †† Pā gabarēeh do rubi häd näng do ta see hä. ‡‡ Pā gabarēeh do kirisorit häd näng do ta see hä. §§ Pā gabarēeh do beriwo häd näng do ta see hä. *** Pā gabarēeh do topasijo häd näng do ta see hä. ††† Pā gabarēeh do kirisop häd näng do ta see hä. ‡‡‡ Pā gabarēeh do jasīn-to häd näng do ta see hä. §§§ Pā gabarēeh do ametis häd näng do tagadēeg ub pā ta hadē hejój n'aa hä. *

²¹ Gabarēeh do perora häd näng do s'ēeb 12 hedoo do panang hadē noo hā ji bejēng doo bā. Sēt hē perora ken'yuh sēt ta noo pan'aa. † K'āats tēg tak'ēp baad hadoo do s'ēeb ta tyw n'aa panang hoo gad'oo bā tabēs doo. Ty ganām paras-ko hadoo.

²² Ta ti panang bā dooh ŷ hapēē bā tób P'op Hagā Do rahyb n'aa esee do tób n'aa. Dooh hyb n'aa péh, P'op Hagā Do Sahōnh Hē Haj'ap Doo, B'éé T'aah na-āāj hē panang bā né hē rababok do hyb n'aa.

²³ Ta ti panang bā, dooh hyb n'aa pé pap'ŷy bag, kamarab bag, tabawag had'yyt hē do hyb n'aa P'op Hagā Do bag tak'ēp gabarēeh do an'oo bā. B'éé T'aah na-āāj hē panang bag hadoo.

²⁴ Panang bag gó sahōnh hē hēj babuuj[‡] rababok da. Sahōnh hē hēj sa wahē n'aa, Jesus hā h'yy kae dāk doo, panang hēnh ramena da rakaweh'ēeh doo, ta tii bā rabajēē p'ēē bā, P'op Hagā Doo, B'éé T'aah rakawehēē dāk hyb n'aa kā.

²⁵ Dooh da ranoo gatsēē bā panang. Dooh hyb n'aa péh. Adēb bā had'yyt hē ta tii bā. Dooh wād atsēm.

²⁶ Sahōnh hē hēj babuuj rabajēē p'ēē da panang hēnh P'op Hagā Do raj'aa etsē hyb n'aa, ta hā raweh'ēeh hyb n'aa. §

²⁷ Dooh nesaa pé t'īi hēnh hajēē pēē péh. Dooh da rajēē pā bā ta tii bā kabarii hā h'yy ka'eeh do paah, P'op Hagā Do wād'ii do paah. Jāām hē hajēē p'ēē da ta tii bā B'éé T'aah wē hanäng do edēb had'yyt do gadoo do sa häd heen n'aa hā sa häd kerih doo.

22

Tamii edēb had'yyt hē hanoo do ky n'aa hahŷyħ

¹ Tii bā kā, tamii awād had'yyt hē do naēng hanoo do āās metā wād kån hā ŷy. Paras-ko s'ēeb hadoo, tak'ēp ty ganām pā tēg hawak do hadoo tamii. P'op Hagā Doo, B'éé T'aah daheeh sa bagā tyng n'aa bā naa taganyyh.

² Ta tyw n'aa panang hōō bā tabēs do hoo gad'oo bā tamii mahyng. Ta nabyy me, ta nabyy see me na-āāj hē tabahäng joom ji hed'ēep doo. Kamarab hē had'yyt hē ti rabeaak. 12 nuu me sēt ta baab ken'yuh rabeaak. Dooh hēj haw'āats hē babuj n'aa rahob wād bā nahēeh, baad had'yyt hē rababok tan'oo bā ta ti joom g'aad.

§ 21:19 Hahiin, rii näng ti *agata*. ** 21:19 Hapēeh ty gadoo ta ti *emerad*. †† 21:20 Häd hasēnh

ty gadoo ta ti *onis*. ‡‡ 21:20 Häd hahiin ta ti *rubi*. §§ 21:20 Hapees ty gadoo ta ti *kirisorit*

. *** 21:20 Hapees ty gadoo ta ti *beriwo*. ††† 21:20 Kata ty gadoo ta ti *topasijo*. ‡‡‡ 21:20

Jawaraah tyb ty gadoo ta ti *kirisop*. §§§ 21:20 Kata häd hiin do hadoo ta ti *jasīn-to*. * 21:20

Sāanh tyb hadoo ta ti *amētis*. † 21:21 Nu nad'ēed its *perora* häd näng do badāk hahŷy bā ji aw'yyt doo. Tak'ēp tanu eh hahŷy perora. ‡ 21:24 Jesus hā h'yy kae dāk do ti ta tii. Jesus hā h'yy kana'eeh do

paa p'ooj ub radewäts bēēnh akajar hahōng doo me. § 21:26 Tahajaa na-āāj hē ji erii bā hahŷy da:

"Panang hēnh ramajēeh da badāk hahŷy hēj babuuj sa ma ky n'aa gebah doo, rakaweh'ēeh hanoo doo, P'op Hagā Do hā takan'oo dāk hyb n'aa kā, P'op Hagā Do kawehēē dāk hyb n'aa kā."

³ Ta tii bā dooh ky n'aa kawasee do tanyy wād bā. Tii d' tawén hadoo da, panang bā né hē P'op Hagā Doo, B'éé T'aah rabag'āas do tyng n'aa batooj kån do hyb n'aa. P'op Hagā Do karapee, panang buuj, rahyb n'aa jew'yyk da ta hā.

⁴ Rahapäh da P'op Hagā Do mamets. Sa maboor hā takerii dāk da ta häd.

⁵ Dooh wād da atsēm. Dooh hyb n'aa wät pé sa bag, dooh hyb n'aa wät pé papÿÿj bag. P'op Hagā Do ti sa bag. Ta karapee rabagāā had'yyt da.

⁶ Tii bā āas ky hadoo hā ÿÿ: “Te hub né hē sahōnh hē mahapäh doo, mamaa napäh doo, tahajaa ji ky dahé bā. Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo, P'op Hagā Doo, ta ky n'aa rod h'yyb mahūüm do tamejō wät ta āas, nayyw hē hawät do ta karom sa hā tametëeh hyb n'aa”, näng āas kyyh hā ÿÿ.

⁷ Tii bā Jesus ky hadoo: “Bē hyb n'aa matakā da! Nayyw hē da ÿ matëeh. Ky n'aa kedëng da, ta jawén hawät do ky n'aa hahÿÿ hā kerih do ky daheeh doo”, näng.

⁸ ÿ Jowāw, ÿ né hē ti sahōnh hē hahÿ maa napäh doo. ÿ né hē ti sahōnh hē hahÿ hapäh doo. Sahōnh hē ta ti ÿ maa napäh jawén paa bā, ÿ bahapäh do jawén paa bā, ÿ badëë jat tūü āas sahōnh hē ta ti hā ÿ metëeh do tsyym pa, ta hā ÿ j'aa etsë hyb n'aa paawā.

⁹ Tii b' taky hadoo: “Dooh. Tii d' madoo manäh. P'op Hagā Do karom né ÿÿh, ta karom mabahadoo doo da né hē, a wakāän hedoo do Jesus ky n'aa rod ta karom rabahadoo doo da, sahōnh hē hahÿ kerih do ky dah'eeh do ta karom rabahadoo doo da na-āāj hē. P'op Hagā Do ti maj'aa etsëë!”, näng ta kyyh.

¹⁰ Tii bā taky hadoo ënh hā ÿÿ: “Majejën manä ta jawén hawät do ky n'aa hahÿÿ hā ma kahé bäh hā kerii dāk doo, edaa dāk do hyb n'aa kerii dāk do kajaa.

¹¹ Edaa dāk do hyb n'aa ta ti kajaa doo, na mabok nesaa doo gó nesaa do moo heb'ook doo, rakanarën bā rah'yy kawanareem bā. Na ji h'yyb hasuts dāk do hadoo hanoo doo gó rababok nā hÿ jawén sa h'yyb hasus do hadoo do hā rakanarën bā rah'yy kawanareem bā. Tii d' nado baad hadoo do moo bok doo. Taw'āats hē baad hadoo do ramoo boo had'yyt hē. Ti hadoo ënh tsyt hē P'op Hagā Do wē habok doo. Taw'āats hē tii da né hē rababoo had'yyt hē”, näng āas kyyh.

¹² Ti Jesus ky hadoo: “Bē hyb n'aa matakā da! Nayyw hē da ÿ kajaa. ÿ kajaa bā kã ÿ manaa da sahōnh hē ta sām. Ramoo bok do pénh da ÿ banoo sahōnh hē sa hā ta sām.

¹³ ÿ né hē Aw-Pah, ÿ né hē Omekah. ÿ né hē jāām hē pooj jé hawät doo, ÿ né hē tagadëg ub hawät doo. ÿ né hē sahōnh hē du doo doo, ÿ né hē sahōnh hē gawats'iik doo.

¹⁴ Ky n'aa kedëng da sa saroor rahetsyyd wät doo.* Sa hā takan'oo dāk panang Jerusarënh papuuj gó rabajëë p'ëë hyb n'aa. Sa hā takan'oo dāk joom ji hed'ëep do ag rabepōh hyb n'aa.

¹⁵ Ajyy ÿÿj awaar nesaa do hedo padëëk doo, mehëm doo, sa ÿÿm sa patug nadoo do sii ha'ÿÿh doo, sa da hadoo do dahej'ëep doo, kabarii hā h'yy ka'eeh doo, te hub nadoo do gen'aak do na-āāj hē, dooh rahaja bā rajëë pã bā ta tii bā.†

* 22:14 Ji saroor ji hetsyyd wät do ky n'aa gó tabeh'ūüm ji h'yyb tym ky n'aa. Baad hado dāk ji h'yyb, Jesus ji hyb n'aa dajëp do hyb n'aa. † 22:15 Tabanesaa hënh, akajar hahōng doo bā radewäts bëënh tii.

16 “ÿ Jesus, ÿ mejõ däk ããs karom ÿ seeh, hã ÿ h'yy ka'eeh do hã sahõnh hẽ hahÿ tamaher'oot hyb n'aa. ÿ né hẽ ta ti Dawi panaa Dawi hã P'op Hagã Do ky dång do paah. Watom tak'ëp gabarëeh do hadoo ÿÿh”,[‡] nãng Jesus kyyh.

17 P'op Hagã Do Sahee, B'éé T'aah ÿÿm pan'aa[§] na-ããj hẽ ky hadoo Jesus hã: “B'ëep ahyyh!”, nãk sa kyyh. Taw'ããts hẽ hahÿ maa new'ëë do ti na-ããj hẽ raky hadoo: “B'ëep ahyyh!” Jé hoo kaanh do hadoo doo, jé karën doo, taw'ããts hẽ tabana Jesus wë, tagadoo hyb n'aa naëng ji edëb had'yyt hẽ hanoo doo, bag hënh kan'oo däk doo.

18 Tak'ëp péj ÿ maher'oot ta jawén hawät do ky n'aa hahÿ ma kahé bãh hã kerih do maa napäh do hã. Hahÿÿ da bë ÿ maher'oot: Hahÿ kerii däk do bahñnh herih pé ta hã, ta ti hedoo do hã P'op Hagã Do anoo da baad nadoo do ta ky n'aa hahÿ ma kahé bãh hã kerii däk doo, ta bahñnh ji erii bã.

19 Ta jawén hawät do ky n'aa, hahÿ ma kahé bãh hã kerih do ta ky n'aa wób hado hõm péh, ta ti hadoo do hã dooh P'op Hagã Do an'oo wäd bã panang tsyt hẽ kasëew däk doo hënh tajëë suun bã, ta ky n'aa hahÿÿ hã kerih doo. Dooh tan'oo wäd bã joom ji hedëp do ag tepoo bã, ta ky n'aa hahÿ ma kahé bãh hã kerih doo.

20 Hahÿÿ da Jesus, hahÿÿ hã bë tamaher'oot do kyyh: “Nayyw hẽ da ÿ bahyng ÿ matëeh doo. Né hup ÿ né hẽ”, nãng.

“ÿÿ. Tii d' né hẽ. Taw'ããts hẽ. B'ëep ahyy Jesus, Tak'ëp Hyb N'aa Jawyk Doo”, nãng ÿ ta hã.

21 ÿ karën Jesus Hyb N'aa Jawyk Do ky enyym P'op Hagã Do karapee sa wë. Tii d' né hẽ taw'ããts hẽ. Jããm hẽ kã.

[‡] 22:16 Watom tapaj'ëë bã bawag däk do heen n'aa hadoo Jesus, papuuj P'op Hagã Do moo wät do kajaa do tametëeh do hyb n'aa. [§] 22:17 Ta hã h'yy ka'eeh do tii.